ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΤΩΝ ΜΕΤΕΩΡΩΝ
LES MANUSCRITS DES MÉTÉORES

ACADÉMIE D'ATHÈNES
CENTRE DE RECHERCHES MÉDIÉVALES ET NÉO-HELLÉNIQUES

LES MANUSCRITS DES MÉTÉORES

CATALOGUE DESCRIPTIF DES MANUSCRITS CONSERVÉS DANS LES MONASTÈRES DES MÉTÉORES

ŒUVRE POSTHUME DE
NIKOS A. BEES

●

VOLUME II

LES MANUSCRITS DU MONASTÈRE DE BARLAAM

ATHÈNES — 1984

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΤΩΝ ΜΕΤΕΩΡΩΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟΣ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ ΤΩΝ ΑΠΟΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΜΟΝΑΣ ΤΩΝ ΜΕΤΕΩΡΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΣ ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΑΛΟΙΠΩΝ
ΝΙΚΟΥ Α. ΒΕΗ

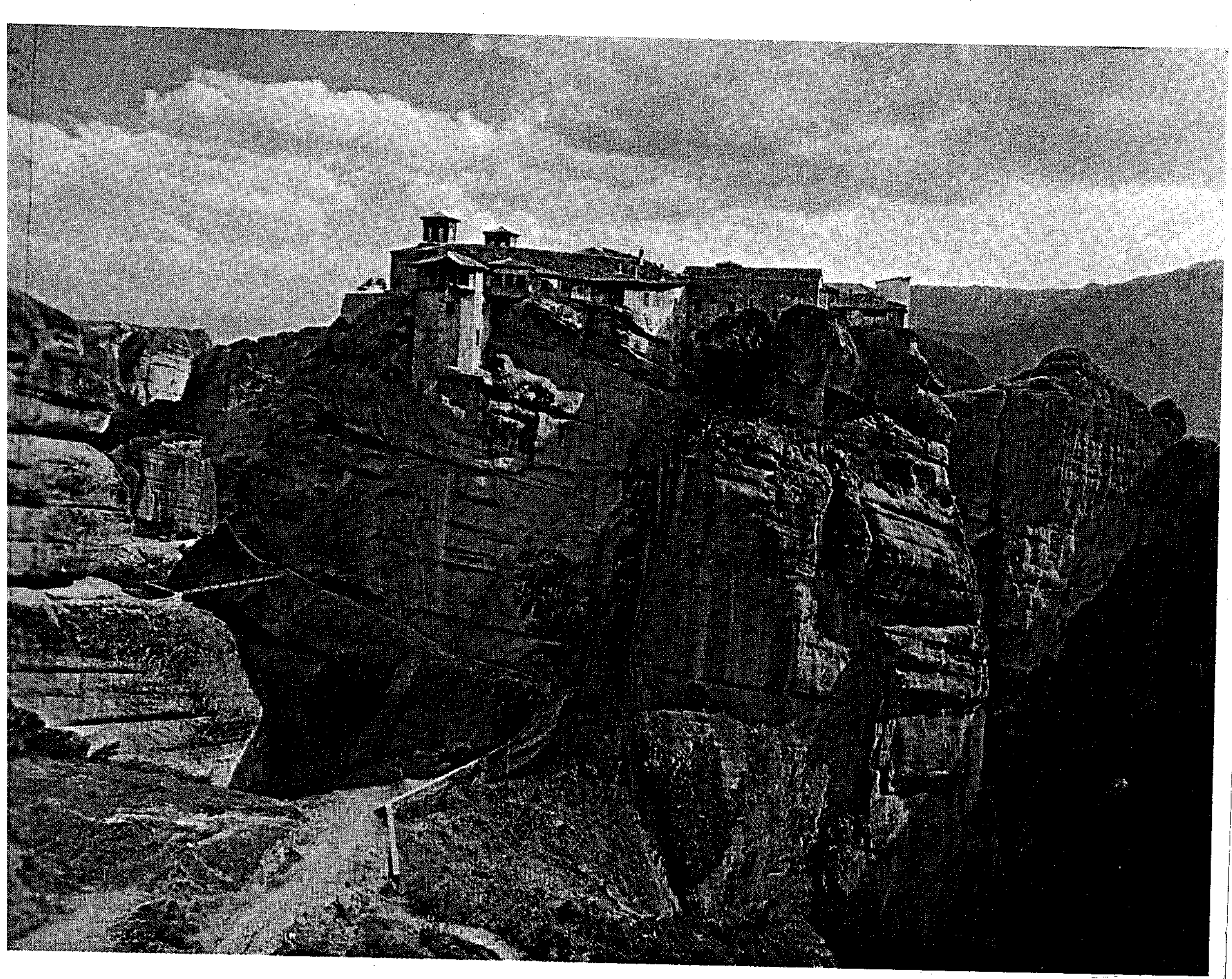
●

Τομος Β΄

ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΒΑΡΛΑΑΜ

ΑΘΗΝΑΙ — 1984

Ἡ Μονὴ Βαρλαὰμ τῶν Μετεώρων.

τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου ζημιῶν, λεπτομερῆ στοιχεῖα παρέχει πάλιν ὁ ἴδιος ὁ Ν. Βέης εἰς τέσσαρας ἐκθέσεις του τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, αἱ ὁποῖαι, μετὰ τὸν θάνατόν του († 12 'Οκτ. 1958), ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸ περ. «Θεσσαλικὰ Χρονικά», τόμ. 7/8 (1959) σελ. 18–39, ὑπὸ τὸν τίτλον: *Τέσσαρες ἐκθέσεις περὶ τῶν εἰς τὰ Μετέωρα καὶ τὴν λοιπὴν Θεσσαλίαν ἀποστολῶν μου.*

Περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν παρεχωρήθησαν (τὸν Νοέμβριον τοῦ 1961) παρὰ τῶν κληρονόμων τοῦ Ν. Βέη (τῆς συζύγου του Κας Μαίρης Ν. Βέη καὶ τῆς κόρης της Κας Ἔνης Βέη-Σεφερλῆ) οἱ ἀνέκδοτοι Κατάλογοί του τῶν μετεωρικῶν χειρογράφων εἰς τὸ τότε Μεσαιωνικὸν 'Αρχεῖον (σημερινὸν Κέντρον 'Ερεύνης τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου 'Ελληνισμοῦ) τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν πρὸς ἔκδοσίν των ἔχουν γραφῆ τὰ σχετικὰ εἰς τὰ Προλεγόμενα (σελ. 22*–23*) τοῦ Α' τόμου τοῦ παρόντος ἔργου.

Διὰ τοὺς ὡς ἄνω ἐκτεθέντας λόγους τὰ Προλεγόμενα τοῦ παρόντος τόμου θὰ εἶναι κατὰ τὸ δυνατὸν σύντομα καὶ θὰ περιορισθοῦν μόνον εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὰ χειρόγραφα τῆς Μονῆς Βαρλαάμ.

'Ο Ν. Βέης εἶχε προαναγγείλει ὅτι ὁ Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ θὰ ἀπετέλει τὸν πρῶτον τόμον τῆς σειρᾶς τῶν ὑπ' αὐτοῦ συνταχθέντων Καταλόγων τῶν μετεωρικῶν χειρογράφων. Οὕτω εἰς ἔντυπον ἀγγελίαν, μὲ ἡμερομηνίαν 25 'Απριλίου 1909, περὶ ἐπικειμένης ἐκδόσεως τοῦ Καταλόγου του ἔγραφεν:

«. . . Ἄρχεται δὲ τὸ ἔργον διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ καταλόγου τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς Μονῆς Βαρλαάμ. 'Ο κατάλογος οὗτος, συντεταγμένος κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς σημερινῆς ἐπιστήμης, περιλαμβάνει τὴν διεξοδικὴν περιγραφὴν 265 περίπου κωδίκων, τοῦ ΙΑ'–ΙΘ' αἰῶνος, θεολογικοῦ, λειτουργικοῦ, ἁγιολογικοῦ, φιλολογικοῦ, νομικοῦ, ἱστορικοῦ καὶ ἰατρικοῦ περιεχομένου. 'Εν τῇ περιγραφῇ τῶν 265 αὐτῶν κωδίκων ἐκδίδονται διάφορα σημειώματα, ἐξ ὧν πολλὰ ἱστορικὰ γεγονότα διασαφοῦνται ἢ καὶ ὅλως ἀποκαλύπτονται, χρονολογίαι ἐπανορθοῦνται ἢ καθορίζονται, πλουτίζεται ἡ γεωγραφικὴ ὀνοματολογία, αὐξάνει κατὰ πολὺ ὁ ἀριθμὸς τῶν βιβλιογράφων, ἐνῷ ἐξ ἄλλου τὰ σημειώματα ταῦτα συμβάλλουσι τὰ μάλιστα εἰς τὴν ἐθνολογικὴν ἐξέτασιν τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν καὶ εἰς τὴν μελέτην τῶν νεοελληνικῶν γλωσσικῶν ἰδιωμάτων κατὰ τὴν ἐξέλιξιν αὐτῶν.

'Ο κατάλογος τῶν χειρογράφων κωδίκων Βαρλαὰμ θὰπαρτισθῇ ἐκ 12–14 τυπογραφικῶν φύλλων, εἰς 8ον, καὶ θὰ ἐκτυπωθῇ ἐπὶ χάρτου ἐκλεκτοῦ, κοσμούμενος καὶ δι' εἰκόνων καὶ πανομοιοτύπων (fac-similes). 'Εν τέλει δὲ αὐτοῦ θὰ προσαρτηθῶσι διάφοροι ἀναλυτικοὶ πίνακες τῶν πραγμάτων καὶ ὀνομάτων, ἀπαραίτητοι εἰς καταλόγους βιβλιοθηκῶν. Γενήσεται δὲ ἡ καθ' ὅλου ἔκδοσις τοῦ ἔργου μετ' ἐπιμελείας, τῆς Βυζαντιολογικῆς 'Εταιρείας ἀποστελλούσης (ἐπινεύσει τοῦ Σ. 'Υπουργείου τῶν

Ἐκκλησιαστικῶν) καὶ αὖθις εἰς Μετέωρα τὸν συγγραφέα κ. Δρα Νῖκον Βέην, ἵνα ἐκεῖ, διαρκούσης τῆς ἐκτυπώσεως, ἀντιβάλῃ τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια πρὸς τἀρχέτυπα.

Ἡ τιμὴ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος καταλόγου τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ ὡρίσθη εἰς δρ. 10 διὰ τὸ ἐσωτερικὸν καὶ φρ. χρ. 10 διὰ τὸ ἐξωτερικὸν . . . »[1].

Πλῆρες τὸ κείμενον τῆς ἐντύπου ταύτης ἀγγελίας καὶ ἄλλα συναφῆ δημοσιεύονται εἰς τὰ Προλεγόμενα (ὑπὸ Λ. Βρανούση) τοῦ Α' τόμου (σελ. 12*–22*) τοῦ παρόντος ἔργου. Ἐκεῖ γίνεται λόγος καὶ περὶ τῶν μετέπειτα προσπαθειῶν τοῦ Ν. Βέη διὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ Καταλόγου του τῶν μετεωρικῶν χειρογράφων, αἱ ὁποῖαι ὅμως οὐδέποτε ἐτελεσφόρησαν.

Παρ' ὅλον ὅτι ἐφαίνετο σχεδὸν βέβαιον, διὰ τῆς ὡς ἄνω ἐντύπου ἀγγελίας τῆς Βυζαντιολογικῆς Ἑταιρείας (τὴν ὁποίαν, προφανῶς, εἶχε συντάξει ὁ ἴδιος ὁ Ν. Βέης), ὅτι ἡ ἐκτύπωσις τοῦ Καταλόγου τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ θὰ ἤρχιζε κατὰ τὸ ἔτος 1909, ἡ ἔκδοσις αὕτη πραγματοποιεῖται μόλις σήμερον ὑπὸ τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 75 ὁλόκληρα ἔτη μετὰ τὴν ἐξαγγελίαν ἐκείνην τοῦ Ν. Βέη. Ἀποτελεῖ δὲ ὁ Κατάλογος οὗτος τὸν Β' τόμον τῆς σειρᾶς, οὐχὶ τὸν Α', ὡς εἶχεν ἀρχικῶς προγραμματίσει ὁ Ν. Βέης, διότι ἐθεωρήθη σκόπιμον, τὸν Α' τόμον τῆς σειρᾶς τῶν ἐν λόγῳ Καταλόγων, ἐκδιδομένων ἐκ τῶν καταλοίπων τοῦ Ν. Βέη, νὰ ἀποτελέσῃ ὁ κατὰ τὸ ἔτος 1967 ἐκδοθεὶς ἤδη Κατάλογος τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς Μονῆς Μεταμορφώσεως (Μετεώρου), ἡ ὁποία κατέχει τὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν χειρογράφων (661 ἐν συνόλῳ) ἐξ ὅλων τῶν μετεωρικῶν μονῶν (βλ. σχετικῶς καὶ Προλεγόμενα τοῦ Α' τόμου, σελ. 28*).

Ὁ Ν. Βέης εἰς τὴν ἔντυπον ἐκείνην ἀγγελίαν τῆς Βυζαντιολογικῆς Ἑταιρείας ἀναφέρει ὅτι ὁ Κατάλογος τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ θὰ περιλαμβάνῃ «τὴν διεξοδικὴν περιγραφὴν 265 περίπου κωδίκων», εἰς δὲ τὴν *Ἔκθεσίν* του (Ἀθ. 1910, σελ. 23), εἰς ἀριθμητικὸν πίνακα τῶν μετεωρικῶν κωδίκων κατὰ μονάς, ἀναγράφει ὅτι ἡ Μονὴ Βαρλαὰμ κατέχει 269 ἐν συνόλῳ κώδικας.

Εἰς τὰ χειρόγραφα τοῦ σήμερον ἐκδιδομένου Καταλόγου τῶν κωδίκων τῆς Μονῆς Βαρλαάμ, ἐκ τῶν παραδοθέντων εἰς τὸ Κέντρον μας καταλοίπων τοῦ Ν. Βέη, περιλαμβάνεται ἡ περιγραφὴ τῶν κωδίκων ὑπ' ἀρ. 3–201 καὶ 203–267 (πρβλ. καὶ Προλεγόμενα τοῦ Α' τόμου, σελ. 23*). Ἔχουν ἐκπέσει δηλαδή, ἐκ τῶν ἀρχικῶς περιγραφέντων ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη ὑπ' ἀρ. 1–267 κωδίκων, καὶ λείπουν αἱ περιγραφαὶ τῶν

1. Πρβλ. καὶ σχετικὴν σύντομον ἀγγελίαν περὶ τῆς ἐκδόσεως ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη τοῦ καταλόγου τῶν κωδίκων τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ εἰς περ. «Βυζαντὶς» 1 (1909) σ. 187.

κωδίκων 1, 2 καὶ 202 (αἱ ἐκτενεῖς καὶ ἀναλυτικαὶ περιγραφαὶ τῶν ἐν λόγῳ κωδίκων εἰς τὸν παρόντα Κατάλογον συνετάχθησαν ὑπὸ τοῦ συναδέλφου Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου). Ἀναλυτικῶς καὶ συστηματικῶς ἔχουν καταλογογραφηθῆ καὶ περιγραφῆ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη οἱ κώδικες 3–201, 203–222 καὶ 262–267. Διὰ τοὺς κώδικας 223–261 (κατάστιχα τοῦ ΙΗ' αἰ.) ὁ Ν. Βέης παρεῖχε λίαν συνοπτικὴν ἑνιαίαν περιγραφήν, ἐκτεινομένην εἰς ὀλίγας μόνον γραμμάς, ἡ ὁποία δημοσιεύεται εἰς τὴν ἡμετέραν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223 (βλ. σελ. 351 τοῦ παρόντος Καταλόγου). Ἑνὸς ἑκάστου τῶν κωδίκων τούτων, ἤτοι τῶν ὑπ' ἀρ. 223-261 καταστίχων, ἐκρίθη σκόπιμον νὰ συνταχθοῦν ἰδιαίτεραι πληρέστεραι περιγραφαί, αἱ ὁποῖαι καὶ συνετάχθησαν ὑπ' ἐμοῦ (βλ. σελ. 349–365 τοῦ παρόντος Καταλόγου).

Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909 συστηματικὴν καταγραφὴν τῶν κωδίκων τῶν μετεωρικῶν μονῶν καὶ μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμον καὶ τὴν ἐχθρικὴν κατοχὴν τῆς Ἑλλάδος, ἡ πρώτη προσπάθεια σοβαροῦ ἐπανελέγχου καὶ ταξινομήσεώς των ἔγινε τὸ 1953 ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν. Παραθέτω τὰ ἀναφερόμενα σχετικὰ πρὸς τὴν ἀπογραφὴν ταύτην εἰς τὰ Προλεγόμενα (ὑπὸ Λ. Βρανούση) τοῦ Α' τόμου (σελ. 21*) τοῦ Καταλόγου τῶν μετεωρικῶν χειρογράφων: «Μόλις τὸ 1953 κατέστη δυνατὸν νὰ διενεργηθῇ ὁ πρῶτος μεταπολεμικῶς συστηματικὸς ἔλεγχος. Αἱ ἁρμόδιαι ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαὶ τῆς περιοχῆς ἀπεφάσισαν τότε καὶ ἀνέλαβαν τὴν ἀπογραφὴν τῶν ἱερῶν σκευῶν, χειρογράφων καὶ ἄλλων κειμηλίων τῶν Μονῶν τῶν Μετεώρων. Εἰδικὸν συνεργεῖον ὑπὸ τὸν ἀρχιμανδρίτην Κλεόπαν Θωμόπουλον, πρωτοσύγκελλον τότε τῆς Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν, μετέβη ἐπὶ τόπου καὶ εἰργάσθη πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἀπὸ μονῆς εἰς μονήν, ἐπὶ ἀρκετὰς ἑβδομάδας, κατὰ τοὺς πρώτους θερινοὺς μῆνας τοῦ 1953. Τὴν ἐργασίαν ἐκείνην παρηκολούθησεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ ὁ Ν. Βέης. Εἶχε μαζί του τοὺς ὑπ' αὐτοῦ καταρτισθέντας κατὰ τὰ ἔτη 1908–1910 καταλόγους τῶν μετεωρικῶν κωδίκων, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ἐκείνων ἐγίνετο ὁ ἔλεγχος, ἡ ταύτισις καὶ ἡ καταγραφὴ τῶν ἀνευρεθέντων τὸ 1953 χειρογράφων. Τὸ ἔργον ἦτο δυσχερὲς καὶ πολὺ ἐπίπονον. Πάντως, οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Μητροπόλεως καὶ τῶν Μονῶν συνέταξαν τότε, μετὰ πάσης δυνατῆς ἀκριβείας, πρωτόκολλα καταγραφῆς τοῦ περιεχομένου τῶν σκευοφυλακίων καὶ τῶν βιβλιοθηκῶν μιᾶς ἑκάστης μονῆς — ὑπηρεσιακὰ ἔγγραφα περιέχοντα, κατ' ἀνάγκην, λίαν συνοπτικὴν περιγραφὴν τῶν καταγραφέντων — ἐνῷ ὁ Ν. Βέης ἐπεδίδετο εἰς τὴν ἐνημέρωσιν καὶ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ παλαιοῦ Καταλόγου του».

Ἡ ὡς ἄνω ἀπογραφὴ τοῦ ἔτους 1953 εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ διενηργήθη περὶ τὴν 11ην Ἰουνίου, συμμετεῖχε δὲ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο καὶ ὁ ἐκ Καλαμπάκας ἱερεὺς Χρῖ-

στος Μπέντας († 1979), ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν κωδίκων 277 καὶ 280 τῆς μονῆς, ὅπου ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ἐν λόγῳ ἱερέως καὶ διὰ χειρὸς τοῦ ἰδίου ἡ χρονολογικὴ ἔνδει- *11-6-1953* καὶ οἱ δοθέντες τότε, ἀντιστοίχως, «νέοι ἀριθμοὶ» 17 καὶ 26 (βλ. σελ. 375–376 καὶ 379 τοῦ παρόντος Καταλόγου). Ὁ αὐτὸς ἱερεὺς Χρῖστος Μπέντας εἶχεν ὡσαύτως συμμετάσχει εἰς τὴν κατὰ τὴν 8ην καὶ τὴν 9ην Ἰουνίου τοῦ 1953 γενομένην ἀπογραφὴν τῶν κειμηλίων καὶ κωδίκων τῆς Μονῆς Ἁγίου Στεφάνου τῶν Μετεώρων, ὡς δεικνύουν αἱ ἐπὶ ὡρισμένων κωδίκων ὑπογραφαὶ καὶ χρονολογικαὶ ἐνδείξεις, ἐνῷ ὁ ἴδιος περὶ τὸ 1951 εἶχε ταξινομήσει καὶ ἀριθμήσει (δι' ἀριθμῶν ἀσχέτων πρὸς ἐκείνους τοῦ Καταλόγου τοῦ Ν. Βέη) ὅλους τοὺς κώδικας τῆς ἐν λόγῳ μονῆς, οἱ ὁποῖοι φέρουν ἀρίθμησιν διὰ χειρὸς Χρ. Μπέντα, τὴν ὑπογραφήν του καὶ τὴν σφραγῖδα τῆς Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν.

Εἰς τὴν ἀπογραφὴν τῶν κωδίκων τῆς Μονῆς Βαρλαάμ, τὴν γενομένην τὸν Ἰούνιον τοῦ 1953, μὲ βάσιν πάντοτε τὰ στοιχεῖα τῆς περιγραφῆς καὶ τοὺς ἀριθμοὺς τῶν κωδίκων τοῦ ἀνεκδότου τότε Καταλόγου τοῦ Ν. Βέη, παρέχεται συνοπτικὴ περιγραφὴ ἑνὸς ἑκάστου κώδικος καὶ σημειοῦται ὅτι ἐκ τῶν καταγραφέντων καὶ περιγραφέντων (κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909) ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη ὑπ' ἀρ. 1–267 κωδίκων λείπουν οἱ ὑπ' ἀρ. 38, 39, 67, 68, 70, 83, 91, 116, 118, 121, 123, 131, 134, 145, 168, 169, 179, 190, 213, 214, 215 (=ἐν ὅλῳ κώδ. 21) καὶ οἱ ὑπ' ἀρ. 223–266 (=ἐν ὅλῳ κώδ. 44), ἤτοι ἐλλείπουν ἐν συνόλῳ 21 +44 = 65. Ἀντιθέτως, κατὰ τὴν ἐν λόγῳ ἀπογραφὴν εὑρέθησαν ἐπὶ πλέον τῶν κωδίκων τῶν ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη ἀριθμηθέντων καὶ καταγραφέντων ἕτεροι 33 κώδικες, οἱ ὁποῖοι ἔλαβαν τοὺς «νέους ἀριθμοὺς» 2–9, 12–24 καὶ 26–37 (οἱ ἐλλείποντες «νέοι ἀριθμοὶ» 1, 10, 11 καὶ 25 εἰς οὐδένα κώδικα εἶχον δοθῆ τότε). Πολλοὶ ἐκ τῶν κωδίκων τούτων τῶν λαβόντων «νέον ἀριθμὸν» δὲν ἦσαν «νέοι», ἀλλ' ἁπλῶς, ὡς θὰ λεχθῇ κατωτέρω, δὲν κατέστη δυνατὸν τότε, παρ' ὅλον ὅτι ἦτο παρὼν καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ν. Βέης, νὰ ταυτισθοῦν πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἀριθμηθέντας καὶ περιγραφέντας κώδικας τῆς μονῆς, πλεῖστοι δὲ ἐκ τῶν «ἐλλειπόντων» ἦσαν παρατοποθετημένοι καὶ οὕτω ἐθεωρήθησαν ἀνεύρετοι, ἐνῷ παρετηρήθη καὶ ἡ περίπτωσις κώδικος συνηνωμένου μετ' ἄλλου, ὁπότε οἱ δύο κώδικες ἐξελήφθησαν ὡς εἷς (πρόκειται περὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 214 κώδ., ὁ ὁποῖος εἶχε συνενωθῆ μετὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 218· βλ. σελ. 343 τοῦ παρόντος Καταλόγου).

Τὸ 1959, μὲ πρωτοβουλίαν τοῦ τότε Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονυσίου [Χαραλάμπους] ἐπανελήφθη ἡ αὐτὴ ἐργασία τῆς ἀπογραφῆς τῶν ἱερῶν κειμηλίων καὶ τῶν χειρογράφων κωδίκων τῶν μετεωρικῶν μονῶν, καὶ συνετάχθησαν, κατὰ μονάς, ἐπίσημα λεπτομερῆ πρακτικὰ τῆς ἀπογραφῆς ταύτης.

Τὸ σχετικὸν πρὸς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ πρακτικὸν τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1959 φέρει ἡμερομηνίαν 25 Ἰουνίου. Τὴν Ἐπιτροπὴν ἐκτελέσεως τῆς ἐργασίας ταύτης ἀπετέ-

Χάρτ. λεῖος. Διαστ. 0,155×0,212. Αἰὼν XVII. φφ. 207

Μηναῖον Μαρτίου.

Περιέχει μόνον τὰς ἀκολουθίας οὐχὶ καὶ τὰ συναξάρια.

Ἐν τέλει, φ. 206β γέγραπται: + Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον ἐν τῷ [illegible] | τοῦ βασιλικοῦ. Διὰ χειρὸς ἐμοῦ Ἰωαν|νικίου, εὐτελοῦς ἱερομονάχου· μαθητοῦ τοῦ πανοσιωτάτου ἀρσενίου ἱερομονάχου, | καὶ καθηγουμένου τῆς ἱερᾶς S [= καὶ] σεβασμίας μονῆς τῶν | ἁγίων Πάντων· ἐν ᾗ καὶ ἀφιέρωται παρ' αὐτοῦ· | S [= καὶ] ὅποιος τὸ ἀποξενώσει ἀπὸ τὴν αὐτὴν ἁγίαν | ἐκκλησίαν, ὅτι ἀκατάργητος ἔσεται: — | ἐν ἔτει ζρκ[illegible]· Ἰνδ Γ': —

Ἐν φ. φ. 207β διὰ [illegible] γραφῇ: + Ἰωαννίκιος δοῦλος [illegible]

Δεῖγμα τῶν χειρογράφων τοῦ Ν. Βέη. Περιγραφὴ τοῦ κώδ. 24 (βλ. σελ. 34).

λεσαν ὁ τότε Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν ἀρχιμανδρίτης Κλεόπας Θωμόπουλος (ὁ ὁποῖος εἶχε συμμετάσχει ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἰδιότητα καὶ εἰς τὴν ἀνάλογον ἀπογραφὴν τοῦ ἔτους 1953), ὁ ἱερεὺς Παναγιώτης Τσιάπρας, Γραμματεὺς τῶν Ἱ. Μονῶν τῆς Μητροπόλεως, καὶ ὁ Ἀναστάσιος Σακελλαρίου, Γραμματεὺς τῆς Μητροπόλεως. Ὡς πρὸς τὴν κατάστασιν τῶν κωδίκων τῆς μονῆς (εὑρεθέντες κώδικες — ἐλλείποντες) τὸ πρακτικὸν τοῦτο τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1959 εἰς οὐδὲν διαφέρει τοῦ ἀναλόγου πρακτικοῦ τοῦ 1953, εἰμὴ μόνον κατὰ τὸ ὅτι εἰς τοὺς ὑπὸ «νέον ἀριθμὸν» κώδικας προσετέθησαν ἕτεροι τρεῖς, οἱ ὑπ' ἀρ. 38 39 καὶ 40.

Προκειμένης τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ παρόντος Καταλόγου τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ ἐκ τῶν καταλοίπων τοῦ Ν. Βέη, τὸ Κέντρον Ἐρεύνης τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἐπραγματοποίησεν ἐπανειλημμένας ἐρευνητικὰς ἀποστολὰς εἰς τὴν ἐν λόγῳ μονήν, διὰ νὰ διαπιστωθῇ ἐπὶ τόπου ἡ σημερινὴ κατάστασις τῶν κωδίκων καὶ νὰ γίνουν οἱ ἀπαραίτητοι ἔλεγχοι, ἐπαληθεύσεις, ταυτίσεις καὶ συγκρίσεις πρὸς τὰ δεδομένα τῶν περιγραφῶν τοῦ Ν. Βέη. Οὕτω ἐπραγματοποιήθησαν αἱ ἑξῆς ἀποστολαί:

α´) Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1966. Εἰς ταύτην μετέσχον ὁ Διευθυντὴς τοῦ Κέντρου Λ. Βρανούσης καὶ οἱ συντάκται Γ. Παπαδημητρίου, Εὐάγγ. Σκουβαρᾶς († 11 Ἰαν. 1983) καὶ Δ. Σοφιανός.

β´) Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1968. Εἰς ταύτην μετέσχον ὁ Διευθυντὴς τοῦ Κέντρου Λ. Βρανούσης καὶ οἱ συντάκται Β. Σφυρόερας, Γ. Παπαδημητρίου, Χρ. Πατρινέλης καὶ Δ. Σοφιανός.

γ´) Τὸν Σεπτέμβριον/Ὀκτώβριον τοῦ 1969. Εἰς ταύτην μετέσχε τὸ αὐτὸ κλιμάκιον τοῦ Κέντρου ὑπὸ τὸν Λ. Βρανούσην, ὡς εἰς τὴν προηγουμένην ἀποστολήν.

δ´) Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1983. Εἰς ταύτην μετέσχον ὁ Διευθυντὴς τοῦ Κέντρου Δ. Σοφιανὸς καὶ οἱ συντάκται Γ. Παπαδημητρίου, Ἰωάννα Κόλια καὶ Κ. Λάππας.

Τῶν ἀποστολῶν τούτων μετέσχε καὶ ὁ φωτογράφος Λεων. Ἀνανιάδης, εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλονται ὅλαι αἱ φωτογραφίαι τοῦ λευκώματος τῶν πανομοιοτύπων.

Κατὰ τὰς ὡς ἄνω ἀποστολὰς (ἰδίως κατὰ τὰς πρώτας τρεῖς, τῶν ἐτῶν 1966, 1968 καὶ 1969) ἔγινεν ὑπὸ τοῦ κλιμακίου τοῦ Κέντρου συστηματικὸς ἐπὶ τόπου ἔλεγχος ὅλων τῶν κωδίκων τῆς Μονῆς Βαρλαάμ, μὲ βάσιν πάντοτε τὸν ἀνέκδοτον Κατάλογον τοῦ Ν. Βέη. Ὡσαύτως ἐφωτογραφήθησαν πλεῖστοι κώδικες ἐξ ὁλοκλήρου καὶ ἄλλοι κατ' ἐπιλογὴν (ἐνδιαφέροντα κείμενα δι' ἐνδεχομένην μελλοντικὴν ἔκδοσιν καὶ ἀξιοποίησίν των, κωδικογραφικὰ καὶ ἄλλα πάσης φύσεως σημειώματα, ἐνθυμήσεις, δείγματα γραφῆς ὅλων σχεδὸν τῶν κωδίκων, μικρογραφίαι, καλλιτε-

χνικὰ ἐπίτιτλα, διακοσμητικὰ ἀρχικὰ κεφαλαῖα γράμματα κ.ἄ.). Οὕτω, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μικροταινιῶν καὶ τῶν φωτογραφιῶν τῶν κωδίκων, συνεχίσθη ὁ ἔλεγχος καὶ ἡ ἄλλη ἐργασία καὶ ἐν Ἀθήναις, εἰς τὸ Κέντρον, ἐκ τοῦ πλουσίου δὲ αὐτοῦ φωτογραφικοῦ ὑλικοῦ ἐπελέγη τὸ καταλληλότερον καὶ ἀντιπροσωπευτικώτερον καὶ κατηρτίσθη τὸ λεύκωμα πανομοιοτύπων τοῦ παρόντος Καταλόγου.

Κατὰ τὸν ἐπὶ τόπου πληρέστερον τοῦτον καὶ συστηματικὸν ἔλεγχον τῶν κωδίκων, πολλοὶ κώδικες, παρατοποθετημένοι καὶ ἀναφερόμενοι εἰς τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 ὡς «ἐλλείποντες», εὑρέθησαν, ἐταυτίσθησαν, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ περιεχομένου των καὶ ἄλλων ἐξωτερικῶν ἐνδείξεων (ἐν συγκρίσει πάντοτε πρὸς τὴν περιγραφὴν τοῦ Ν. Βέη), καὶ ἐπανετοποθετήθησαν εἰς τὴν θέσιν των. Ἄλλοι πάλιν κώδικες, μὲ τοὺς «νέους ἀριθμοὺς» τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959, ἐταυτίσθησαν πρὸς κώδικας ἀριθμηθέντας καὶ περιγραφέντας ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη καὶ ἐτοποθετήθησαν εἰς τὴν θέσιν των, καταργηθέντων οὕτω τῶν «νέων» τούτων ἀριθμῶν. Κώδικες, τέλος, διεσπασμένοι εἰς δύο ἢ πλείονα τμήματα καὶ καταγραφέντες κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 μὲ διαφορετικοὺς ἀριθμούς, ἐταυτίσθησαν καὶ συνηνώθησαν (βλ. τὰς περιγραφὰς τῶν ὑπ' ἀρ. 104, 160 καὶ 284γ'-δ' κωδίκων)[1].

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀποστολὴν τοῦ Κέντρου μας (Νοέμβριος 1983) εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαάμ, ἐν ὄψει τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ παρόντος Καταλόγου, ἔγινεν ὁ τελικὸς ἐπανέλεγχος ὅλων τῶν κωδίκων καὶ ἔλαβαν ἑνιαίαν ἀρίθμησιν, ἐν συνεχείᾳ τῆς ἀριθμήσεως τοῦ Ν. Βέη (ἤτοι πέρα τοῦ ἀριθμοῦ 267), ὅσοι κώδικες δὲν εἶχαν ἀριθμηθῆ καὶ περιγραφῆ ὑπ' αὐτοῦ. Οὕτω, ἓξ κατάστιχα, εὑρεθέντα τότε, ἔλαβαν τοὺς ἀριθμοὺς 268–273. Δεκαεπτὰ κώδικες μὲ «νέους ἀριθμοὺς» (τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959), οἱ ὁποῖοι ἐξηκριβώθη ὅτι δὲν ταυτίζονται πρὸς κώδικας περιλαμβανομένους εἰς τὸν Κατάλογον τοῦ Ν. Βέη (διότι, πιθανώτατα, οἱ περισσότεροι τούτων δὲν ὑπῆρχαν τότε εἰς τὴν μονήν), ὡς καὶ ἕτεροι ὀκτὼ ἐντελῶς ἀκατάγραφοι, ἔλαβαν τοὺς ἀριθμοὺς 274–290 καὶ 291–298. Τέλος, ἐλήφθησαν ἐπὶ τόπου στοιχεῖα περιγραφῆς τῶν κωδίκων τῶν μὴ περιγραφομένων ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη, ἤτοι τῶν ὑπ' ἀρ. 223–261 καταστίχων (ταῦτα εἰς τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 φέρονται ὡς μὴ εὑρεθέντα· εὑρέθησαν ὅμως κατὰ τὴν πρώτην ἀποστολὴν τοῦ Κέντρου μας εἰς τὴν μονὴν τὸν Ἰούλιον τοῦ 1966), τῶν ὑπ' ἀρ. 268–273 καταστίχων καὶ τῶν ὑπ' ἀρ. 274–298 κωδίκων.

Διὰ τὰς ὡς ἄνω ταυτίσεις, ἐπαναφορὰς παρατοποθετημένων κωδίκων εἰς τὴν

1. Ἀνευρέθησαν ἐπίσης τότε (ἀποστολαὶ τῶν ἐτῶν 1968 καὶ 1969) ἀπερριμμένα καὶ ἀταξινόμητα ἑκατοντάδες ἔγγραφα (ἑλληνικὰ καὶ τουρκικά), ἐξ ὧν ἀρκετὰ πρώιμα (ΙΔ' – ΙΕ' αἰ.). Πάντα ταῦτα (κυρίως δὲ τὰ ἑλληνικὰ) ἐταξινομήθησαν καὶ ἀπετέλεσαν ἰδίας δέσμας ἐγγράφων.

θέσιν των κλπ. βλ. τὰς περιγραφὰς τῶν ὑπ' ἀρ. 38, 39, 79, 83, 95, 134, 168, 169, 179, 197, 213, 215 καὶ 223 κωδίκων, ὡς καὶ τοὺς Πίνακας IV^{γ} καὶ IV^{δ} (ὅπου ἀντιστοιχία τῶν ἀριθμῶν τῶν κωδίκων τοῦ παρόντος Καταλόγου πρὸς τοὺς «νέους ἀριθμοὺς» τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959, καὶ τὸ ἀντίστροφον).

Μετὰ τὴν ὡς ἄνω γενομένην ὑπὸ τοῦ Κέντρου μας ἐργασίαν, οἱ κώδικες τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ ἀνέρχονται σήμερον ἐν συνόλῳ εἰς 298. Ἐνῷ κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959, ἐκ τῶν 267 κωδίκων τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀριθμήσει καὶ περιγράψει ὁ Ν. Βέης, ἀναγράφονται 65 ὡς μὴ εὑρεθέντες καὶ ἐλλείποντες, σήμερον μόνον ὀκτὼ κώδικες παραμένουν ἀνεύρετοι καὶ ἐλλείπουν, δηλ. οἱ ὑπ' ἀρ. 70, 116, 123, 131, 190, 213, 265 καὶ 266. Τέλος, ἐκ τῶν 36 ἐν συνόλῳ ὑπὸ «νέον ἀριθμὸν» (τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959) κωδίκων δὲν ἀνευρέθησαν οἱ ὑπ' ἀρ. 13 καὶ 23 κώδικες[1].

Ὁ κύριος ὄγκος τῶν κωδίκων τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ κατανέμεται χρονολογικῶς εἰς τρεῖς μόνον αἰῶνας, ἤτοι εἰς τὸν ΙϚ', ΙΖ' καὶ ΙΗ'. Οἱ παλαιότεροι κώδικες, οἱ χρονολογούμενοι ἀπὸ τοῦ ΙΑ' μέχρι τοῦ ΙΕ' αἰ., ἀνέρχονται μόλις εἰς 33, ἐνῷ εἰς τὸν ΙϚ' αἰ. ἀνήκουν 95 κώδικες, εἰς τὸν ΙΖ' 64 καὶ εἰς τὸν ΙΗ' 88 (ἐκ τῶν τελευταίων τούτων οἱ 45 εἶναι ὁμοιόμορφα κατάστιχα). Διὰ τὴν λεπτομερῆ χρονολογικὴν ταξινόμησιν τῶν κωδίκων τούτων πλήρη στοιχεῖα παρέχει ὁ πίναξ Ι τοῦ παρόντος τόμου (σελ. 413–415). Ἄλλωστε, καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ν. Βέης ἔχει δώσει παλαιότερον εἰς τὴν *Ἔκθεσίν* του (Ἀθ. 1910, σελ. 23) στοιχειώδη χρονολογικὴν ταξινόμησιν τῶν κωδίκων τῆς Μ. Βαρλαὰμ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τότε δεδομένων.

Ὁ ΙϚ' αἰὼν εἶναι περίοδος ἐξαιρετικῆς οἰκοδομικῆς καὶ ἄλλης δραστηριότητος καὶ ἀκμῆς τῆς Μ. Βαρλαάμ. Τότε ἐπανιδρύθη καὶ ὠργανώθη συστηματικῶς ἡ μονὴ (τὸ 1544 ἀπεπερατώθη ἡ ἀνέγερσις τοῦ καθολικοῦ) ὑπὸ τῶν αὐταδέλφων ἱερομονάχων Νεκταρίου († 7 Ἀπρ. 1550) καὶ Θεοφάνους († 17 Μαΐου 1544) τῶν

1. Ἡ συνοπτικὴ περιγραφή των, ὡς παρέχεται εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν ἀπογραφῶν τῶν ἐτῶν τούτων ἔχει ὡς ἑξῆς: «Ψαλτήριον ἀκέφαλον, ἐλλιπές. Ἐν τέλει κανόνες τῆς Παναγίας. Σχῆμα 16ον. Αἰὼν ΙΖ'. Στάχωσις ἐκ πινακίδων ξυλίνων. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας. Ἔλαβεν ὁ κῶδιξ οὗτος νέον ἀριθμὸν 13» (Πρακτικὸν ἔτους 1959, σελ. 29, ἀρ. 10). — «Μηναῖον ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ. Φύλλα 270. Ἀρίθμησις νέα διὰ μολυβδίδος ἀπὸ 1 – 270. Τὸ 270 φύλλον ἔχει σχισθῆ κατὰ τὸ ἥμισυ καὶ συμπληρωθῆ διὰ λευκοῦ ἡμιφύλλου. Σχῆμα φόλιον. Αἰὼν ΙΕ' πρὸς ΙΣΤ'. Στάχωσις διὰ ξυλίνων πινακίδων ἐπικεκαλυμμένων διὰ βύρσης. Ἔχει ὁ κῶδιξ γραφῇ κατὰ δύο σελίδας (στήλας). Ὁ χάρτης αὐτοῦ ἐνετικός, καὶ ἔλαβε νέον ἀριθμὸν 23» (Πρακτικὸν ἔτους 1959, σελ. 30, ἀρ. 20) —Ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ὡς ἄνω περιγραφῶν, οἱ δύο οὗτοι ὑπὸ «νέον ἀριθμὸν» κώδικες δὲν ταυτίζονται πρὸς κώδικας τῆς Μ. Βαρλαὰμ περιγραφέντας ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη.

Χάρτ. λεῖος. Διαστ. 0,18Χ0,17. Αἰὼν XVI. φ. 294.

1 (φ. 1α) «Τοῦ ... ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως .... καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Ἰωάννου τοῦ Χαλκηδόνος ὁμιλίαι ἑκάστης κυριακῆς τοῦ ὅλου χρόνου· καὶ ἐπὶ δεσποτικαῖς καὶ ἑτέραις ἑορταῖς ἐπισήμοις λεχθεῖσαι παρ' αὐτοῦ καὶ ἀποστομαχισθεῖσαι πρὸς τὸν θεοφιλῆ συναθροιζόμενον λαόν. ἃς ἐκλεξάμενος συνέθετο ἀπὸ διαφόρων ἁγίων πατέρων καὶ ἑτέρων σοφῶν ἀνδρῶν...»

Ἐν τέλει, φ. 270β, τάδε: ἔτους ζϙςῳ ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον παρὰ ματθαίου μ^χ [= μοναχοῦ] κ(αὶ) ἁμαρτωλοῦ τοῦ ἐπίκλην καππαδόκης ἐξ ἰωαννί(νων)· ἐν τῷ φύλω τοῦ βαρλαάμ.

Δεῖγμα τῶν χειρογράφων τοῦ Ν. Βέη. Περιγραφὴ τοῦ κώδ. 147 (βλ. σελ 188 - 189).

Ἀψαράδων, οἱ ὁποῖοι ἀσφαλῶς ἐφρόντισαν νὰ ἐφοδιάσουν τὴν μονήν των καὶ διὰ πλουσίας βιβλιοθήκης. Τοιουτοτρόπως ἐξηγεῖται καὶ τὸ φαινόμενον ὅτι οἱ κώδικες τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸν ΙϚ' αἰῶνα εἶναι καὶ οἱ πολυαριθμότεροι ἐν σχέσει πρὸς τοὺς κώδικας τοὺς ἀνήκοντας εἰς τοὺς ἄλλους αἰῶνας. Ἡ βιβλιογραφικὴ αὕτη δραστηριότης καὶ παραγωγὴ συνεχίσθη μέχρι καὶ τῆς τρίτης δεκαετίας τοῦ ΙΖ' αἰῶνος (ἤτοι μέχρι τοῦ ἔτους 1630).

Τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ πλεῖστοι κώδικες τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ ἔχουν γραφῆ κατὰ τοὺς μεταβυζαντινοὺς αἰῶνας ἐξηγεῖ καὶ τὴν ἔλλειψιν τῆς περγαμηνῆς ὡς ὕλης. Οὕτω, οἱ περγαμηνοὶ κώδικες τῆς μονῆς ἀνέρχονται εἰς ἓξ μόνον, ἤτοι τοὺς ὑπ' ἀρ. 1, 2, 122, 151, 285 καὶ 298 (σημειωτέον ὅτι ὁ ὑπ' ἀρ. 298 κῶδιξ μετεφέρθη ἐκ τῆς Μονῆς Δουσίκου καὶ ὁ ὑπ' ἀρ. 285 ἐξ ἄλλης μονῆς, τῆς Ἁγίας Τριάδος ἴσως). Εἰς τούτους πρέπει νὰ περιληφθῇ ὡς ἕβδομος ὁ ὑπ' ἀρ. 290α', ὁ ὁποῖος ὅμως ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν μόνον φύλλων, ἐκπεσόντων ἐκ δύο διαφόρων κωδίκων.

Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν κωδίκων, ἰσχύουν καὶ ἐδῶ οἱ γενικοὶ κανόνες ποὺ διέπουν τὴν συγκρότησιν μιᾶς μοναστηριακῆς βιβλιοθήκης, ὅπου καθοριστικὸς παράγων διὰ τὸ εἶδος τῶν συγκεντρουμένων βιβλίων εἶναι κυρίως αἱ λειτουργικαὶ ἀνάγκαι τῶν μοναχῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι καὶ οἱ μόνοι χρῆσται τῆς βιβλιοθήκης. Οὕτω, καὶ εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ τοὺς χειρογράφους κώδικας ἀποτελοῦν κατὰ βάσιν θεολογικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου κείμενα: Λειτουργικὰ βιβλία, λόγοι καὶ ὁμιλίαι πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, εὐχαὶ διάφοροι, ἁγιολογικὰ κείμενα (βίοι, μαρτύρια, ἐγκώμια, συναξάρια καὶ ἀκολουθίαι ἁγίων, μαρτύρων, νεομαρτύρων καὶ ὁσίων τῆς Ἐκκλησίας), κείμενα δογματικά, ἑρμηνευτικά, ἀντιρρητικά, ἀπολογητικά, κατηχητικά, ἀσκητικά, παραινετικά, διηγήσεις ψυχωφελεῖς καὶ ἐποικοδομητικαὶ διὰ τοὺς μοναχοὺς (ἐκ τοῦ Γεροντικοῦ, τοῦ Λαυσαϊκοῦ καὶ ἄλλοθεν), βιβλία μουσικά, νομοκανονικὰ κ.ἄ. Παραλλήλως ὅμως πρὸς τοὺς θεολογικοῦ περιεχομένου κώδικας ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι τῆς θύραθεν παιδείας, ἤτοι: βιβλία φιλοσοφικά, ἀστρολογικά, μαθηματικά, γραμματικά, ἰατρικά, κείμενα λογοτεχνικὰ εἰς δημώδη γλῶσσαν (ἔμμετρα ἢ πεζά), ἐπιστολάρια καὶ ἄλλα κείμενα διαφόρων περιόδων καὶ ἐποχῶν.

Δέον νὰ προστεθῇ ὅτι διὰ τὴν τελικὴν διαμόρφωσιν μιᾶς παλαιᾶς βιβλιοθήκης (μοναστηριακῆς, ὡς ἐν προκειμένῳ, ἢ καὶ ἄλλης) ἰδιαιτέρας σημασίας εἶναι καὶ αἱ τυχὸν ἐπὶ μέρους ἰδιωτικαὶ συλλογαὶ κωδίκων ἢ ἐντύπων, αἱ ὁποῖαι διὰ δωρεᾶς ἢ κατ' ἄλλον τρόπον κατὰ καιροὺς περιῆλθον εἰς αὐτήν.

Οὕτω, εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ ἔχει δωρήσει τὴν προσωπικὴν βιβλιοθήκην του ὁ ἄλλοτε ἀδελφὸς τῆς μονῆς αὐτῆς ἐπίσκοπος Σταγῶν Παρθένιος († 26 Μαρτ. 1784), τοῦ ὁποίου κτητορικὰ σημειώματα ἀπαντοῦν εἰς ἀρκετοὺς κώδικας (τοῦ ΙΗ' αἰ.)

τῆς μονῆς, ἤτοι τοὺς ὑπ' ἀρ. 142, 143, 148, 166, 175 καὶ 206 (βλ. σχετικῶς τὰς περιγραφὰς τῶν κωδίκων τούτων καὶ ἰδιαιτέρως τὰς σελ. 126 καὶ 351 – 352 τοῦ παρόντος Καταλόγου). Ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Σταγῶν Παρθενίου προέρχονται ἀσφαλῶς καὶ τὰ ὑπ' ἀρ. 223 - 261 καὶ 268 - 273 χειρόγραφα, τὰ ὁποῖα εἶναι κατάστιχα λογαριασμῶν καὶ ὀνομάτων τῆς ἐπισκοπῆς Σταγῶν, ἀνήκοντα κυρίως εἰς τὸ β' ἥμισυ τοῦ ΙΗ' αἰῶνος (βλ. σχετικῶς ἡμετέραν περιγραφὴν τοῦ ὑπ' ἀρ. 223 καταστίχου)[1].

Διὰ τὸ περιεχόμενον τῶν κωδίκων τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ ἀναλυτικώτερον πληροφοροῦν τὰ ἀντίστοιχα λήμματα εἰς τὸ Γενικὸν Εὑρετήριον τοῦ παρόντος τόμου. Σημειωτέον ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ν. Βέης εἰς τὴν ἔντυπον ἀγγελίαν (25 – 4 – 1909) περὶ ἐπικειμένης ἐκδόσεως τοῦ Καταλόγου του τῶν κωδίκων τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ (δημοσιευομένην ἀνωτέρω, σελ. η' - θ'), ἀναφέρεται ἐν συντομίᾳ εἰς τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν σημασίαν, ἱστορικήν, φιλολογικήν, παλαιογραφικὴν κ.ἄ. τῶν περιγραφομένων ὑπ' αὐτοῦ χειρογράφων.

Ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ τονισθῇ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Μονὴ Βαρλαὰμ ἐνέχει ὅλως ἰδιάζουσαν σημασίαν διὰ τὰς παλαιογραφικὰς ἐρεύνας καὶ σπουδὰς τῶν χειρογράφων τῆς μεταβυζαντινῆς κυρίως περιόδου, δεδομένου ὅτι ἡ ἐν λόγῳ μονὴ ἀπετέλεσε κατὰ τὸν ΙϚ' καὶ τὸν ΙΖ' αἰ. συστηματικὸν βιβλιογραφικὸν ἐργαστήριον, ὅπου εἰργάζοντο μεθοδικῶς καὶ ἐντατικῶς εἰδικευμένοι καλλιγράφοι καὶ ἀντιγραφεῖς διὰ τὴν παραγωγὴν λειτουργικῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα, ἀσφαλῶς, θὰ διωχετεύοντο καὶ εἰς ἄλλας μονὰς ἢ καὶ εἰς ἰδιώτας. Πολλὰ ἐκ τῶν χειρογράφων τούτων ἔχουν διασωθῆ ἐπὶ τόπου, καὶ δύναται οὕτω σήμερον ὁ ἐρευνητὴς νὰ παρακολουθήσῃ τὴν μαζικὴν καὶ τυποποιημένην παραγωγὴν ἑνὸς βιβλιογράφου ἐντὸς ὡρισμένου χρονικοῦ διαστήματος, νὰ ἐξετάσῃ καὶ νὰ διαπιστώσῃ τὰ διάφορα ὕφη καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῆς γραφῆς του κ.ἄ. Ὡρισμένοι ἐκ τῶν βιβλιογράφων τούτων εἶναι γνωστοὶ καὶ ἄλλοθεν, ἄλλοι δὲ ἦσαν μέχρι τοῦδε ἄγνωστοι.

Οὕτω, εἰς κώδικας τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ ἀπαντῶνται, μεταξὺ τῶν ἄλλων, καὶ οἱ πολὺ γνωστοὶ καλλιγράφοι – κωδικογράφοι Λουκᾶς ἐκ Κύπρου, ἐπίσκοπος Μποζέου (1583 – 1603) καὶ εἶτα μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας

1. Αἱ σχέσεις καὶ ὁ στενὸς δεσμὸς τοῦ ἱεράρχου τούτου πρὸς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ μαρτυροῦνται καὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ἁγιογραφήσεως τοῦ νάρθηκος τῆς μονῆς, ὅπου, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἀναγράφονται καὶ τὰ ἑξῆς: . . . *ἐν ἔτει δὲ ἀπὸ Χριστοῦ ͵αψπ'* [=1780] *καὶ ͵αψπβ'* [=1782] *ἀνεκαινίσθη ἅπασα ἡ ἱστορία τοῦ ἁγίου βήματος τοῦ καθολικοῦ καὶ νάρθηκος τούτου διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τοῦ ταπεινοῦ ἐπισκόπου Σταγῶν Παρθενίου εἰς μνημόσυνον καὶ ψυχικὴν αὐτοῦ σωτηρίαν».*

(1608 – 1629), γραφεὺς τῶν κωδίκων 34 καὶ 78, καὶ Ματθαῖος Μυρέων (ἀρχαὶ ΙΖ' αἰ.), γραφεὺς τῶν κωδίκων 15, 17 καὶ 134. Χαρακτηριστικὴ ἐν προκειμένῳ εἶναι ἡ περίπτωσις τοῦ Ματθαίου Μυρέων, τοῦ ὁποίου οἱ κώδικες 15 καὶ 17 — Μηναῖα Νοεμβρίου ἀμφότεροι — εἶναι κατὰ πάντα ὅμοιοι, πρᾶγμα ποὺ σημαίνει ὅτι ὁ αὐτὸς γραφεὺς ἐξεπόνει πανομοιότυπα ἀντίτυπα κωδίκων τοῦ αὐτοῦ περιεχομένου, τηρῶν τὰς αὐτὰς διαστάσεις σελίδος, τοὺς αὐτοὺς κατὰ σελίδα στίχους, τὰ αὐτὰ κατὰ στίχον γράμματα κλπ. (βλ. σχετικῶς τὸν ἐκτὸς κειμένου πίνακα 20).

Τοῦ μοναχοῦ Ἰωάσαφ, γνωστοῦ καὶ ἐκ τῆς Μονῆς Μεταμορφώσεως (Μετεώρου) ὡς κωδικογράφου (βλ. τόμ. Α', σελ. 716), σώζονται 11 κώδικες εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ (ἐκ τῶν ὁποίων οἱ τέσσαρες Μηναῖα καὶ οἱ ὑπόλοιποι διάφορα λειτουργικὰ καὶ ἀσκητικὰ βιβλία), γραφέντες μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1547/8 καὶ 1552. Παραγωγικὸς κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν καλλιγράφος εἶναι καὶ ὁ μοναχὸς Ἰάκωβος, γνωστὸς μόνον ἐκ τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ ὡς γραφεὺς κωδίκων. Τούτου σώζονται εἰς τὴν μονὴν 21 κώδικες (ἐκ τῶν ὁποίων ὀκτὼ Μηναῖα, τρεῖς «Λειτουργίαι τῆς ὅλης ἑβδομάδος» καὶ οἱ ὑπόλοιποι διάφορα ἄλλα λειτουργικὰ βιβλία), γραφέντες κατὰ τὴν εἰκοσαετίαν 1531/2 – 1551/2.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΖ' αἰ. ἀπαντῶνται εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ ὡς συστηματικοὶ καλλιγράφοι - κωδικογράφοι (γνωστοὶ καὶ οὗτοι ὡς κωδικογράφοι μόνον ἐκ τῆς ἐνταῦθα ἀντιγραφικῆς ἐργασίας των) οἱ ἱερομόναχοι τῆς μονῆς Ἀρσένιος καὶ Ἰωαννίκιος. Τοῦ Ἀρσενίου σώζονται 9 κώδικες, γραφέντες μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1609/10 καὶ 1622· ἐκ τούτων τρεῖς εἶναι Πεντηκοστάρια, γραφέντα κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1612/3, καὶ τέσσαρες Θ. Λειτουργίαι. Τοῦ Ἰωαννικίου σώζονται 15 κώδικες (ἐκ τῶν ὁποίων οἱ ἓξ Μηναῖα καὶ οἱ ὑπόλοιποι Τριῴδια, Θ. Λειτουργίαι κ.ἄ.), γραφέντες μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1613 καὶ 1630.

Τέλος, κατὰ τὸν ΙΗ' αἰ., συστηματικὸς γραφεὺς κωδίκων εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ εἶναι ὁ Ἀναστάσιος Σουγδουρῆς, τῆς γνωστῆς ἐξ Ἰωαννίνων οἰκογενείας. Τούτου σώζονται εἰς τὴν μονὴν 23 κώδικες, ἐν ὅλῳ ἢ μερικῶς μόνον γραφέντες ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν εἰκοσαετίαν 1776 – 1797.

Πολλοὶ κώδικες, στερούμενοι κωδικογραφικοῦ σημειώματος καὶ χρονολογίας, ἐταυτίσθησαν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς των καὶ ἀπεδόθησαν εἰς τοὺς γνωστοὺς γραφεῖς τῆς μονῆς. Οὕτω, μεταξὺ ἄλλων, ἐταυτίσθησαν καὶ ἀπεδόθησαν εἰς τὸν κωδικογράφον Ἰάκωβον ἐννέα κώδικες, εἰς τὸν Ἰωάσαφ εἷς, εἰς τὸν Ματθαῖον Μυρέων εἷς, εἰς τὸν Ἀρσένιον δύο, εἰς τὸν Ἰωαννίκιον δύο, εἰς τὸν Ἀναστ. Σουγδουρῆν 19.

Αἱ ταυτίσεις αὗται τῶν κωδίκων ἔγιναν ἢ ἐπὶ τόπου κατὰ τὸν ἐξ αὐτοψίας ἔλεγχον, ἢ ἐπὶ τῇ βάσει μικροταινιῶν καὶ φωτογραφιῶν των ποὺ φυλάσσονται εἰς τὸ Κέντρον μας.

Τὴν διαπίστωσιν ὅτι εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ ἐλειτούργει συστηματικὸν ἐργαστήριον, ἓν εἶδος σχολείου βιβλιογράφων, ἐπιβεβαιώνει καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ὡρισμένοι ἐκ τῶν γνωστοτέρων κωδικογράφων τῆς μονῆς εἶχον μεταξύ των σχέσιν μαθητοῦ πρὸς διδάσκαλον. Οὕτω ὁ Ἀρσένιος μαρτυρεῖ ἑαυτὸν μαθητὴν τοῦ Λουκᾶ Οὐγγροβλαχίας (βλ. κωδικογραφικὸν σημείωμα εἰς κώδ. Μ. Βαρλαὰμ 215, ἔτ. 1613/4), ἐνῷ ὁ Ἰωαννίκιος ἀναφέρεται δὶς ὡς μαθητὴς τοῦ Ἀρσενίου (βλ. σχετικὰ σημειώματα εἰς κώδ. 19 καὶ 24 τῆς Μ. Βαρλαάμ, τῶν ἐτῶν 1613 καὶ 1619/20 ἀντιστοίχως). Χαρακτηριστικὸν εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Ἰωαννίκιος κατὰ τὸ ἔτος 1617/8 γράφει τὸν κώδ. Μ. Βαρλαὰμ 51 («Τὸ δεύτερο βιβλίον τοῦ τριῳδίου»), ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὴν συνέχειαν καὶ τὸ τέλος τοῦ κώδ. 50 («Τὸ πρῶτο κομάτι τοῦ τριωδίου») ποὺ εἶχε γράψει ὁ διδάσκαλός του Ἀρσένιος κατὰ τὸ ἔτος 1613/4.

Περὶ τῶν γραφέων γενικῶς τῶν κωδίκων τῆς Μ. Βαρλαὰμ λεπτομερέστερον πληροφοροῦν οἱ Πίνακες ΙΙ^{α} καὶ ΙΙ^{β} τοῦ παρόντος τόμου, ὅπου ἀναλυτικοὶ χρονολογικοὶ καὶ ἀλφαβητικοὶ κατάλογοι καὶ πᾶν ἕτερον σχετικὸν στοιχεῖον.

Διὰ τὴν τυπογραφικὴν ἐμφάνισιν τοῦ παρόντος Καταλόγου ἐλήφθη καθ' ὅλα ὑπ' ὄψιν ὁ Α' τόμος τοῦ ἔργου (βλ. σχετικῶς Προλεγόμενα Α' τόμου, σελ. 28* – 32*). Ἐπίσης οἱ Πίνακες καὶ τὰ Εὑρετήρια ποὺ κατακλείουν τὸν Κατάλογον τοῦτον εἶναι ἀνάλογα πρὸς ἐκεῖνα τοῦ Α' τόμου (τοῦ ὁποίου βλ. Προλεγόμενα, σελ. 60* – 63*). Ἐπὶ πλέον ἔχουν προστεθῆ εἰς τὸν παρόντα τόμον κατάλογος (Πίναξ ὑπ' ἀρ. ΙΙ^{β}) ἀλφαβητικὸς (πλὴν τοῦ χρονολογικοῦ) τῶν κωδικογράφων καὶ Πίνακες ἀντιστοιχίας (ὑπ' ἀρ. IV^{γ} καὶ IV^{δ}) τῶν «νέων ἀριθμῶν» (τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959) τῶν κωδίκων.

Ἐπειδή, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, ἡ Μονὴ Βαρλαὰμ ἀπετέλεσε συστηματικὸν κέντρον καὶ ἐργαστήριον καλλιγράφων – βιβλιογράφων, ἐκρίθη σκόπιμον νὰ προστεθῆ εἰς τὸν παρόντα Κατάλογον πλούσιον λεύκωμα πανομοιοτύπων (48 ἔγχρωμοι πίνακες καὶ 212 ἀσπρόμαυροι), εἰς τὸ ὁποῖον παρέχονται δείγματα γραφῆς, τὰ κωδικογραφικὰ σημειώματα, ἐνθυμήσεις, καλλιτεχνικὰ ἐπίτιτλα καὶ ἀρχικὰ γράμματα κ.ἄ. τῶν πλείστων κωδίκων τῆς μονῆς. Δύναται οὕτω νὰ μελετήσῃ τις καὶ νὰ παρακολουθήσῃ τὸ εἶδος τῆς γραφῆς τῶν διαφόρων κωδικογράφων κατὰ τοὺς διαφόρους αἰῶνας, τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ὕφους τῆς γραφῆς τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου, καθὼς καὶ ἄλλα ἐνδιαφέροντα παλαιογραφικὰ ζητήματα.

Ἄλλωστε καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ν. Βέης εἶχε προαναγγείλει ὅτι ὁ Κατάλογός του τῶν κωδίκων τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ θὰ ἐκοσμεῖτο «καὶ δι' εἰκόνων καὶ πανομοιοτύπων» (βλ. ἀνωτέρω, σελ. η'), πολλάκις δὲ κατὰ τὰς περιγραφὰς τῶν κωδίκων χαρακτηρίζει ὡρισμένα ἐκ τῶν φύλλων των, λόγῳ τῆς καλλιτεχνικῆς των καὶ ἄλλης σημασίας,

«ἄξια πανομοιοτύπου ἐγχρώμου ἐκδόσεως» (βλ. κατωτέρω, σελ. 13, 63, 90 [ὅπου: «ὅλα τὰ καλλιστεύματα αὐτὰ ἄξια πανομοιοτύπου ἐγχρώμου ἐκδόσεως, ἣν ὑπισχνοῦμαι νὰ παράσχω»], 139, 142).

Μετὰ τὸ τέλος, σχεδὸν ἑκάστης, τῶν περιγραφῶν τοῦ Ν. Βέη ἀκολουθοῦν πρόσθετοι σημειώσεις ἰδικαί μας, ὅπου γίνονται παραπομπαὶ εἰς τοὺς ἀντιστοίχους ἐκτὸς κειμένου πίνακας, ταυτίσεις, ἀλληλοσυσχετίσεις κωδικογράφων καὶ κωδίκων, καὶ παρατίθεται πᾶν στοιχεῖον χρήσιμον, σχετικὸν πρὸς τὸν κώδικα καὶ μὴ περιλαμβανόμενον εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ Ν. Βέη. Ἀναγράφεται ἐνίοτε, ὁσάκις τοῦτο θεωρεῖται ἀπαραίτητον, καὶ στοιχειώδης βιβλιογραφία σχετικὴ πρὸς τὸν περιγραφόμενον κώδικα, ἰδιαιτέρως δὲ γίνονται παραπομπαὶ εἰς δημοσιεύματα τοῦ Ν. Βέη, σχέσιν ἔχοντα πρὸς κείμενα, πρόσωπα ἢ πράγματα τοῦ κώδικος.

Ἡ στοιχειοθεσία καὶ ἡ ἐκτύπωσις τοῦ Καταλόγου τούτου ἤρχισαν τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1984 καὶ ἐπερατώθησαν τὸν Ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ἡ διόρθωσις τῶν τυπογραφικῶν δοκιμίων ἔγινεν ἀπὸ τὸ προσωπικὸν τοῦ Κέντρου, ἰδιαιτέρως δὲ ἠσχολήθησαν ὁ γράφων καὶ οἱ συντάκται Γ. Παπαδημητρίου, Ἰωάννα Κόλια καὶ Πηνελόπη Στάθη.

Ὁ παρὼν Β' τόμος τοῦ Καταλόγου τῶν μετεωρικῶν χειρογράφων περιλαμβάνει τὴν περιγραφὴν τῶν χειρογράφων μόνον τῆς Μονῆς Βαρλαάμ, οὐχὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων μικροτέρων μετεωρικῶν μονῶν, ὡς εἶχεν ἀρχικῶς προγραμματισθῆ καὶ προαναγγελθῆ εἰς τὰ Προλεγόμενα (σελ. 68*) τοῦ Α' τόμου. Ἐκ τῶν ὑστέρων ἐκρίθη σκόπιμον ἡ περιγραφὴ τῶν χειρογράφων τῶν ὑπολοίπων μετεωρικῶν μονῶν (Ἁγ. Στεφάνου, Ἁγ. Τριάδος, Ἁγ. Νικολάου Ἀναπαυσᾶ καὶ Ρουσάνου) νὰ ἀποτελέσῃ ἰδιαίτερον τόμον, τὸν Γ' καὶ τελευταῖον τῆς σειρᾶς, διότι ἄλλως θὰ διωγκώνετο ὑπερβολικῶς ἡ ἔκτασις τοῦ Β' τόμου, ἐὰν οὗτος δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τὰ χειρόγραφα τῆς Μονῆς Βαρλαάμ. Ἄλλωστε, αἱ περιγραφαὶ τοῦ Ν. Βέη τῶν χειρογράφων τῶν ὡς ἄνω μικροτέρων μετεωρικῶν μονῶν εἶναι λίαν συνοπτικαὶ καὶ ἀτελεῖς. Πρόκειται περὶ ἁπλῶν ἀναγραφῶν, περιοριζομένων εἰς ὀλίγας μόνον γραμμάς, καὶ οὐχὶ περὶ συστηματικοῦ καταλόγου κωδίκων, ὡς ἤδη ἔχει σημειωθῆ εἰς τὰ Προλεγόμενα (σελ. 23* – 27*) τοῦ Α' τόμου. Διὰ τοῦτο συντάσσονται νέαι ἐξ ἀρχῆς συστηματικαὶ καὶ λεπτομερεῖς περιγραφαὶ τῶν χειρογράφων τούτων[1].

---

1. Παραλλήλως πρὸς τὸν Κατάλογον τῶν μετεωρικῶν χειρογράφων ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον *ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΤΩΝ ΜΕΤΕΩΡΩΝ* (τόμ. Α' – Γ'), θὰ δημοσιευθῇ ὑπὸ τοῦ Κέντρου μας καὶ ἡ σειρὰ *ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΕΩΡΩΝ*, ἡ ὁποία, ἀπαρτιζομένη ἐκ δύο πιθανῶς τόμων, θὰ περιλαμβάνῃ διπλωματικὴν ἔκδοσιν ὅλων τῶν ἑλληνικῶν βυζαντινῶν, μεταβυζαντινῶν καὶ νεωτέρων ἐγγράφων τῶν μετεωρικῶν μονῶν, ὡς ἔχει ἤδη ἐξαγγελθῆ εἰς τὰ Προλεγόμενα (σελ. 68*) τοῦ Α' τόμου. Εἰς ἰδιαίτερον τόμον θὰ ἐκδοθοῦν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅλα τὰ ἑλληνικὰ βυζαντινά, μετα-

Περαίνοντες τὰ Προλεγόμενα τοῦ τόμου τούτου, ἀναμιμνησκόμεθα μὲ σεβασμὸν τὸν σοφὸν Διδάσκαλον καὶ χαλκέντερον ἐρευνητὴν καὶ ἐπιστήμονα Νῖκον Ἀ. Βέην, ἐκ τῶν καταλοίπων τοῦ ὁποίου παραδίδομεν εἰς τὴν δημοσιότητα τὸν κατάλογον τοῦτον, καρπὸν πολυμόχθου ἐρευνητικῆς ἐργασίας τῶν νεανικῶν του χρόνων, ἡρωϊκὸν πράγματι κατόρθωμα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν συνθηκῶν ὑφ' ἃς εἰργάζετο ὁ ἀκαταπόνητος ἐκεῖνος ἐρευνητὴς εἰς τὰς μετεωρικὰς μονὰς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος. Κατακλείων τὴν «Ἔκθεσίν» του περὶ τῶν ἐργασιῶν του εἰς τὰς μετεωρικὰς μονὰς κατὰ τὰ ἔτη 1908 καὶ 1909 ἔλεγε (τὴν 1ην Φεβρ. 1910) χαρακτηριστικῶς: «Τὸ ἐν ταῖς μοναῖς τῶν Μετεώρων ἔργον ἡμῶν — ἐκεῖ ἐπὶ τῶν περιωρισμένων καὶ αὐχμηρῶν βράχων, μακρὰν πάσης κοσμικῆς κινήσεως καὶ ζωῆς, ἐπὶ ἓν σχεδὸν ἔτος — συνδέεται στενώτατα πρὸς ἀδιαπτώτους ἀγῶνας καὶ μόχθους κατὰ παντοίων στερήσεων σκληροτάτων καὶ δυσχερειῶν πολλαχόθεν παρεμβαλλομένων» (*Ἔκθεσις*, Ἀθ. 1910, σ. 68).

Μὲ σεβασμὸν ὡσαύτως καὶ εὐγνωμοσύνην ἀναμιμνησκόμεθα τὸν μακαριστὸν ἱεράρχην, Μητροπολίτην Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονύσιον [Χαραλάμπους] († 6 Ἰαν. 1970), ὁ ὁποῖος παντοιοτρόπως καὶ οὐσιαστικῶς καὶ μὲ ἀληθῆ ζέσιν ψυχῆς ἐβοήθησε καὶ διηυκόλυνε τὸ ἔργον τοῦ Κέντρου μας κατὰ τὰς ἐρευνητικάς του ἀποστολὰς εἰς τὰς μετεωρικὰς μονὰς καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ κατὰ τὰ ἔτη 1966 - 1969.

Ἰδιαίτεραι ὀφείλονται εὐχαριστίαι καὶ εἰς τὸν νῦν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Τρίκκης καὶ Σταγῶν Κύριον Ἀλέξιον [Μιχαλόπουλον], ὁ ὁποῖος μὲ πολὺν ζῆλον, ἀγάπην καὶ ἐνδιαφέρον παρακολουθεῖ τὸ ἔργον τοῦ Κέντρου μας εἰς τὰς μετεωρικὰς μονὰς κατὰ τὰς προσφάτους ἀποστολὰς (Δεκέμβρ. 1982 εἰς τὴν Μονὴν Ἁγ. Στεφάνου, καὶ Νοέμ. 1983 εἰς τὰς Μονὰς Ἁγ. Στεφάνου καὶ Βαρλαὰμ) καὶ μὲ προθυμίαν καὶ καλωσύνην θέτει εἰς τὴν διάθεσίν μας πᾶν ὅ,τι ἐξυπηρετεῖ καὶ διευκολύνει τὴν ἐργασίαν μας αὐτήν.

Ὡσαύτως εὐγνώμονες ἀπευθύνονται εὐχαριστίαι πρὸς τὸν Προηγούμενον τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ (καὶ νῦν Καθηγούμενον τῆς Μονῆς Μεταμορφώσεως τῶν Μετεώρων) πανοσιολογιώτατον ἀρχιμανδρίτην Κύριον Χαρίτωνα Σαρρῆν, πρὸς τὸν νῦν Καθηγούμενον τῆς μονῆς πανοσιολογιώτατον ἀρχιμανδρίτην Κύριον Ἰσίδωρον Τσιατᾶν, ὡς καὶ πρὸς τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς μονῆς, διὰ τὴν θερμὴν φιλοξενίαν τὴν ὁποίαν κατ' ἐπανάληψιν μᾶς παρέσχον, τὴν πρόθυμον ἐξυπηρέτησιν καὶ τὴν παντοειδῆ ἐν γένει βοήθειάν των εἰς τὸ ἔργον μας.

βυζαντινὰ καὶ νεώτερα ἔγγραφα τῆς Μονῆς Δουσίκου, ἡ ὁποία δὲν περιλαμβάνεται εἰς τὸ συγκρότημα τῶν μετεωρικῶν μονῶν.

Πρέπει ἐπίσης νὰ τονισθῇ ὅτι χωρὶς τὴν συμπαράστασιν, τὴν ἐνθάρρυνσιν καὶ τὸ θερμὸν ἐνδιαφέρον τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κέντρου μας, ἰδιαιτέρως δὲ τοῦ σεβαστοῦ Διδασκάλου, Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς, Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Διονυσίου Ἀ. Ζακυθηνοῦ καὶ τοῦ Ἐπόπτου τοῦ Κέντρου Καθηγητοῦ, Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Μανούσου Ἰ. Μανούσακα (ὁ ὁποῖος παλαιότερον εἶχε διατελέσει Διευθυντὴς τοῦ Κέντρου καὶ ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του αὐτὴν εἶχε διαπραγματευθῇ καὶ συμφωνήσει μετὰ τῆς οἰκογενείας τοῦ Ν. Βέη τὴν παράδοσιν τῶν καταλοίπων του εἰς τὸ τότε Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν πρὸς δημοσίευσίν των), θὰ ἦτο δύσκολος ἡ προώθησις καὶ ταχεῖα ἀποπεράτωσις τοῦ ἔργου τούτου.

Τέλος, πρέπει νὰ ἐξαρθῇ ἡ συμβολὴ τῶν τυπογράφων ἀδελφῶν κυρίων Λεωνίδα καὶ Βασιλείου Κ. Μιχαλᾶ, οἱ ὁποῖοι μὲ τὴν προθυμίαν των, τὴν καλὴν πάντοτε διάθεσιν συνεργασίας, τὰς τεχνικάς των γνώσεις καὶ τὰς ἐκσυγχρονισμένας τυπογραφικάς των ἐγκαταστάσεις συνετέλεσαν τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἄψογον ἐκτύπωσιν καὶ τὴν καλλιτεχνικὴν ἐμφάνισιν τοῦ παρόντος τόμου.

Δ. Ζ. Σοφιανὸς
Διευθυντὴς τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης
τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου Ἑλληνισμοῦ

Β΄

ΜΟΝΗ ΒΑΡΛΑΑΜ

Τὰ περικλειόμενα ἐντὸς ὀρθογωνίων ἀγκυλῶν ([. . .]), τῶν ὁποίων προτάσσεται ἀστερίσκος (*), εἶναι προσθῆκαι τοῦ Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου.

Σημ. Ἐκδ. = Πρόσθετοι σημειώσεις τοῦ Δημ. Ζ. Σοφιανοῦ.

1

Περγαμηνή   Διαστ. 0,210 × 0,155   Αἰὼν XIII   Φύλλα 198

Εὐαγγέλιον τὸ διὰ τεσσάρων.

α' (φ. 9α-52β) Τὸ κατὰ Ματθαῖον. Ἐν φ. 9α ὁ τίτλος: «Ἀρχὴ Εὐ(αγγελίου) Μ(ατ)θαίου».

Προτάσσονται:

– α' (φ. 7α) «Ὑπόθεσις τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἁγίου εὐαγγελίου».

– β' (φ. 7α) «Κεφάλαια τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἁγίου εὐαγγελίου».

– γ' (φ. 7β) «Μηνὶ νοεμβρίῳ εἰς δέκα ἕξ» (Τὸ συναξάριον τοῦ Ματθαίου: «Ἄθλησις τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ ματθαίου, ὃς ἐπὶ τὸ τελώνιον καθήμενος . . .»).

– δ' (φ. 7β) «στίχ(οι) εἰς τὸν αὐτὸν εὐαγγελιστὴν [. . .] ποιη[θέντες παρ' ἐμοῦ τοῦ τλήμονος πορφυρίου(;)]».

Ἡ ἐρυθρόγραφος αὕτη ἐπιγραφή, ἐξίτηλος ἐκ τοῦ χρόνου καταστᾶσα, μόλις διακρίνεται ἐν τέλει τῆς γεγραμμένης ἐπιφανείας τοῦ φ. 7β. Ἕπονται δὲ ταύτης, ἔχοντες ἐρυθρὸν καὶ κεφαλαῖον τὸ ἀρχικὸν γράμμα, οἱ ἑξῆς στίχοι, ἐν οἷς δηλοῦται καὶ ὁ γραφεὺς τοῦ κώδικος Π ο ρ φ ύ ρ ι ο ς:

– ε' (φ. 8α)

Πρῶτον τελώνης τῶν ἰουδαίων πέλων,
Τὸ δεύτερον φέριστε τῆς τοῦ κυρίου,
Εὐαγγελιστὴς σαρκϊκῆς παρουσΐας,
Γραφεύς τε πιστὸς τῶν ἀληθῆ θαυμάτων,
Αὐτοῦ πέφηνας καὶ τρίβους σωτηρΐας,
Πολλοὺς ὁδηγῶν πρὸς Θεὸν σεσωσμένουσ,
Διὸ πρὸς αὐτὸν ὡς ἔχων παρρησΐαν,
Ματθαῖε κλεινὲ τῶν ἀποςόλων γέρας,
Τὸν τήνδε σου τεύξαντα τὴν βίβλον πόθω,
Πίστει τὲ θερμὴ (καὶ) καλὴ προαιρέσει,
Π ο ρ φ ύ ρ ι ο ν τλήμονα τὸν καλιγράφων,
Ταῖς σαῖς σαώζοις (καὶ) ποδηγοῖς εὐκτείαις·
Καὶ χρηςὸν ἔξιν τοῦ βίου νέμοις τέλος: —

– ς' (φ. 8α) δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων τὸ σημείωμα: *Ἰςέον ὅτι τὸ κατὰ ματθαῖον ἅγ(ιον) εὐαγγέλιον· ἐγράφει ἐν ἱεροσολύμοις ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ματθαίου· ἑβραϊκοῖς γράμασι (καὶ) διαλέκτω ἐνωμοιώματι ἀν(θρώπ)ου ἀντὶ τῶν χε-*

ρουβὶμ· μετὰ χρόνους η′ τῆς χ(ριστο)ῦ ἀναλήψεως· ἑρμηνεύθη δὲ ὕςερον ὑπὸ ἰω(άννου) τοῦ ἀποςόλου καὶ θεολόγου· εἰςὴν ἑλάδα φωνήν: —

β′ (φ. 55α–83β) «† Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον».

Προτάσσονται:

– α′ (φ. 53α) «ὑπόθεσις τοῦ κ(α)τ(ὰ) μ(ά)ρ(κον) ἁγίου εὐα(γγελίου)».

– β′ (φ. 53α) «κ(ε)φ(ά)λ(αια) τοῦ κ(α)τ(ὰ) Μ(ά)ρ(κον) ἁγίου εὐα(γγελίου)».

– γ′ (φ. 53β) «Μηνὶ ἀπρ(ιλίῳ) κε′ Μνήμη (καὶ) ἄθλησις τοῦ ἁγίου μάρκου τοῦ ἀποςόλου καὶ εὐααγγελιςοῦ· ὃς πάση τῇ αἰγύπτω (καὶ) λιβύῃ (καὶ) βαρβαρικῇ (καὶ) πενταπόλει . . .».

– δ′ (φ. 54α) «τοῦ ἐν ἁγίοις π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμ(ῶν) βασιλ(είου) τοῦ μεγάλου, περὶ τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων, ἐκ τῆς ἐκκλησιαςικ(ῆς) ἱςορί(ας)».

– ε′ (φ. 54β) δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων τὸ σημείωμα: *῾Ιςέον ὅτι τὸ καταμάρκον ἅγιον εὐαγγέλιον· ἐγράφει ἐν ἀλεξανδρεία ὑπ' αὐτοῦ τοῦ μάρκου· ἐπιτρέψαντοσ αὐτὸν τοῦ ἁγίου ἀπο(στόλ)ου καὶ κορυφαίου πέτρου ἐνωμοιόματι μόσχου· μετὰ χρόνουσ ι′ τῆσ χ(ριστο)ῦ ἀναλήψεως: —*

γ′ (φ. 85α–136α) «Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν †».

Προτάσσονται:

– α′ (φ. 83β) «ὑπόθεσις τοῦ κ(α)τ(ὰ) λουκᾶν ἁγίου εὐα(γγελίου)».

– β′ (φ. 84α) «† κ(ε)φ(ά)λ(αια) τοῦ κ(α)τ(ὰ) λουκᾶν ἁγίου εὐαγγελίου».

δ′ (φ. 138α–173α) «Εὐαγγέλιον κατὰ ᾿Ιωάννην».

Προτάσσονται:

– α′ (φ. 136α) «ὑπόθεσις τοῦ κ(α)τ(ὰ) ἰω(άννην) ἁγ(ίου) εὐα(γγελίου)».

– β′ (φ. 136β) «κεφάλ(αια) τοῦ κ(α)τ(ὰ) ἰωάννην εὐαγγελίου».

– γ′ (φ. 137α) «μηνὶ σεπτεμβρίω εἰς τὰς κς′ ῾Η μετάστασις τοῦ ἁγίου ἰω(άννου) τοῦ ἀποςόλου (καὶ) εὐαγγελιςοῦ· οὗτος ἦν ζεβεδαίου (καὶ) σαλώμης· . .».

– δ′ (φ. 137α) δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων: «Μηνὶ μαΐω εἰςὰσ η′· μνήμη τοῦ ἁγίου ἀποςόλου ἰω(άννου) τοῦ θεολόγου· ἤγουν ὁ ροδιασμόσ· καὶ ἡ τοῦ μάννα συγκομιδή,. . .».

– ε′ (φ. 137β) «ἐκ τῆς ἑρμινίασ τοῦ κατὰ ἰω(άννην) εὐαγγελίου τοῦ χρυσοςόμου: — ».

– ς′ (φ. 138α, ἐν τῇ ἄνω ὤᾳ) δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων τὸ σημείωμα: *῾Ιςέ(ον) ὅτ(ι) τὸ κ(α)τ(ὰ) ἰω(άννην) ἅγ(ιον) εὐα(γγέλιον) ἐγρά(φ)ει ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰω(άννου) (καὶ) θεολόγ(ου)· ἐν πάτμω τῇ νύσσω ἐν τ(οῖς) χρόν(οις) τραϊανοῦ ἐν ωμιοιώματ(ι) ἀρτου [= ἄρτου ἀντὶ ἀνοὺ = ἀν(θρώπ)ου]· κ(α)τ(ὰ) χρόνουσ λβ′· τῆσ χ(ριστο)ῦ ἀναλήψεωσ: —*

Τῶν εὐαγγελικῶν καθ' ὅλου κειμένων προτάσσονται:

– α′ (φ. 2α) Κανόνιον τῶν ἐπ' ἐκκλησίας ἀναγινωσκομένων περικοπῶν ἑκάστου εὐαγγελιστοῦ.

– β′ (φ. 3α) «Τοῦ ἐν ἁγί(οις) π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμ(ῶν) ἰω(άννου) τοῦ χρυσοςόμου ἑρμ(η)ν(εῖαι) εἰς . . . Εὐαγγελ . . .» (πέντε ἐν ὅλῳ στίχοι γεγραμμένοι δι' ἐρυ-

θρῶν γραμμάτων, ἐξιτήλων καὶ δυσδιαγνώστων καταστάντων ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ὑγρασίας).

– γ′ (φ. 3α) «Πίναξ ἀκριβὴς τῆς γραφῆς τοῦ βιβλίου τοῦδε» ἔχων ὡς ἑξῆς: Εὐσεβείου ὑπόθε(σις) τ(ῶν) κα(νό)ν(ων) τοῦ τετραευα(γγέλ)ου· οἱ τέσσαρεσ εὐαγγελιςαί· ματθ(αῖος) μ(ά)ρκ(ος) λ(ου)κ(ᾶς) ἰω(άννης), μ(ε)τ(ὰ) τ(ῶν) ὑποθέ(σεων) (καὶ) τ(ῶν) κε(φα)λ(αίων) αὐτ(ῶν), ἤγ(ουν) τὸ τετραευά(γγελον) ὅλ(ον). Δήλω(σις) τ(ῶν) ἀποκρύφ(ων) τοῦ εὐα(γγελί)ου· σύνοψ(ις) τ(ῶν) καθ' ἐκ(ά)ς(ην) ἀναγϊν(ωσ)κομ(ένων) εὐα(γγελίων), ἀπ(ὸ) τ(ῆς) μεγ(ά)λ(ης) κυρ(ιακῆς) μέχρ(ι) τῆς Ν′ [=Πεντηκοστῆς]· περιέχουσ(αν) (καὶ) τ(ὴν) ἀκολ(ου)θ(ίαν) τ(ῶν) σαββατοκυριάκ(ων) ὅλου τοῦ χρόνου· μηνολόγ(ιον) τ(ῶν) ιβ′ μην(ῶν)· περιέχ(ον) τ(ὴν) μνήμ(ην) τοῦ κ(α)τ(ὰ) τ(ὴν) ἡμέρ(αν) ἁγ(ίου)· (καὶ) τ(ὴν) ἐκκλησί(α)ς(ικὴν) ἀκολ(ου)θ(ίαν) τ(ῶν) ἐπϊσήμ(ων) ἁγ(ίων) (καὶ) δεσπ(ο)τ(ϊκῶν) ἑορτ(ῶν).

– δ′ (φ. 3α) κάτωθι μονοστίχου ἐπιγραφῆς (δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων γεγραμμένης καὶ ὅλως ἐξιτήλου καὶ ἀδιαγνώστου καταστάσης) οἱ ἑξῆς τοῦ κωδικογράφου στίχοι, ὧν τὰ ἀρχικὰ κεφαλαῖα καὶ ἐρυθρά:

Ψυχὰσ τὰc [sic] *ῥυθμίζοντα νουθετουμένας,*
Κόσμω τὰ κηρύττοντα τὴν σωτηρίαν,
Εὐαγγελιςῶν τοὺσ θεογράφουσ λόγους,
Τὴν πάντας αὐτοὺσ ἠξϊωμένην φέρειν,
Πορφύριος γράψασ ταπεινὸc καλιγράφων,
Τὸ τῶν ὁρώντων ἐκκαλεῖται πᾶν ςόμα·
Πρὸc ἀνταμοιβὰσ τῶν πόνων εὐκτηρίουσ: - ζ

Εὐαγγελιςῶν τοὺσ θεοπνεύςουσ λόγουσ, χ/τι ε
Τομαῖc διαιρεθέντας εὐεπϊβόλοιc·,
Καὶ τῆδε βίβλω τεχνικ(ῶς) εἰργασμένουσ,
Α῎πασ ἀκούων (καὶ) τρυφῶν καθ' ἡμέραν,
῾Εςῶσιν ὠσὶ τοὺσ ὑπεκφωνουμένουσ·
φ. 3β *Τὸν ἀ ν δ ρ έ α θαύμαζε τῆς εὐβουλί(ας),*
Σπούδασμα πολλοῖς οὐ πρὶν ἐσπουδασμένον·
Καὶ σπουδάσαντας [sic] *συντόνοιc προθυμίαις·*
Καὶ καλλιεργήσαντα χροαῖc ποικίλαις: —[1]

– ε′ (φ. 3β) «Εὐσέβιοc Καρπϊανῶ πιςῶ ἀδ(ε)λ(φῶ) ἐν κ(υρί)ω χαίρειν».

῎Αρχ.: ᾿Αμμώνιοc μὲν ὁ ἀλεξανδρεύσ, πολλὴν ὡc εἰκὸσ φιλοπονΐαν . . .
Τελ.: . . . τὰ π(αρα)πλήσια λέγοντ(ας) αὐτ(οὺς) εὑρή(σεις)· ἔρρωσο ἐν κ(υρί)ω:—

– ς′ (φ. 4β) Εὐσεβίου οἱ δέκα κανόνες τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων.

1. Τοὺς 9 τελευταίους τῶν στίχων τούτων παρέχει (παρηλλαγμένους ἔν τισιν, ἐπιδεχομένους δὲ πολλαχοῦ ἀποκατάστασιν εἰς μορφὴν ὁμοίαν πρὸς τὴν τῶν ἀναλόγων στίχων τοῦ παρόντος κώδικος) καὶ ὁ ὑπ' ἀρ. 590 κῶδιξ τῆς μονῆς Μεταμορφώσεως ἐν φ. 183β (πρβλ. Ν. Β έ η, *Τὰ Χειρόγραφα τῶν Μετεώρων*, τόμ. Α′, σ. 621).

ε′ (φ. 173β) Σύνοψις τῶν καθ' ἑκάστην ἀναγινωσκομένων περικοπῶν ἐκ τῶν εὐαγγελίων.

ϛ′ (φ. 178β) «Ἀρχὴ σὺν θ(ε)ῷ τοῦ μηνολογίου...».

ζ′ (φ. 192β) «Ἑρμηνίαι ἐκ τῶν ἀπὸκρύφων τῶν εὐαγγελί(ων)».

Ἀρχ.: Ἰςέον ὅτι ταῦτα τὰ ὀνόματα εἰσὴν τῶν μάγων· βαρχῒθασάρ· μελχίωρ· γάσπαρ· ὡσ ἐν ἀπὸκρΰφησ εὕρωμεν...
Τελ. (φ. 196α): ... τῆς ἀρετῆς χρϊςὸν τὸ τέλοσ· εἰσ γὰρ ζωὴν αἰώνιον εἰσάγει· ὅπερ εἰκανόν ἐςὶν παραμΰθίσασθαι τοῦσ ἀγωνΐζομένουσ: †

Γραφὴ τοῦ κώδικος λίαν ἐπιμελὴς καὶ καλαίσθητος προδίδουσα ὅτι ὁ γραφεὺς Π ο ρ φ ύ ρ ι ο ς ὑπῆρξε δόκιμος καλλιγράφος. Κοσμεῖται ὁ κῶδιξ διὰ πολλῶν ἐπιτίτλων κοσμημάτων, ποῦ μὲν τεχνικωτέρων (φ. 9α, 55α, 85α καὶ 138α, ὅπου ἡ ἀρχὴ ἑνὸς ἑκάστου τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων), ποῦ δὲ ἁπλουστέρων (φ. 3α, 173β, 177α, 177β, 178β, 180β, 181β, 183α, 184β, 186α, 188β, 189α, 189β, 190β, 191α), καὶ δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων, δι' ὧν ἐγράφησαν οὐ μόνον τὰ κεφαλαιώματα τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων καὶ πάντες οἱ λοιποὶ τίτλοι καὶ πολλὰ παρασελίδια σημειώματα ἢ ἀρχικὰ κεφαλαῖα τοῦ κειμένου (ἐξίτηλα καὶ δυσδιάγνωστα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καταστάντα ὑπὸ τοῦ χρόνου), ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα στοιχεῖα τοῦ κειμένου, πρὸς δὲ καὶ ὁλόκληρα σημειώματα (τὰ ἤδη δηλωθέντα ὡς φερόμενα ἐν φ. 8α, 54β, 137α, 137β, 138α). Ἐκοσμεῖτο δὲ ὁ κῶδιξ καὶ διὰ 5 πολυχρώμων ε ἰ κ ό ν ω ν, ἔργων τοῦ ζωγράφου Ἀ ν δ ρ έ ο υ (συμμοναστοῦ πιθανώτατα τοῦ κωδικογράφου Πορφυρίου, ὅστις καὶ κατονομάζει τοῦτον εἰς τοὺς ἐν φ. 3α-3β φερομένους καὶ παρατεθέντας ἤδη στίχους του). Ἐκ τῶν εἰκόνων τούτων, ὧν οὐδεμία σῴζεται πλέον ἐπὶ τόπου, αἱ μὲν 4, πιθανώτατα τῶν τεσσάρων εὐαγγελιστῶν, ἐφέροντο ἀνὰ μία ἐπὶ φύλλων, ἅτινα ὑπῆρχον μὲν μεταξὺ τῶν φ. 8–9, 54–55, 84–85 καὶ 137–138, ἀπεκόπησαν δὲ διὰ ξυραφίου πρὸ τῆς θεωρήσεως τοῦ κώδικος ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη (1909 - 1910), τῆς δὲ πέμπτης, φερομένης ἐν φ. 6 καὶ μνημονευομένης ὑπό τε τοῦ Ν. Βέη (ἔνθα κατωτ., σ. 30) καὶ τοῦ Κ. Ι. Δυοβουνιώτου (ἔνθα κατωτ., ἀρ. τεύχ. 156, σ. 2), τὸ οἰκεῖον φύλλον ἀπεκόπη, ὡσαύτως διὰ ξυραφίου, μετὰ τὸ 1911 καὶ πρὸ τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1968.

Αἱ συνήθεις δ ι α σ τ ά σ ε ι ς τοῦ γραπτοῦ τῶν φύλλων μέρους 0,15 × 0,10, μὴ συνυπολογιζομένων τῶν διαφόρων παρασελιδίων σημειωμάτων. Ἑκάστης σελίδος οἱ στίχοι κυμαίνονται μέχρι μὲν τοῦ φ. 193α μεταξὺ 27 καὶ 36 (συνήθως ἀνερχόμενοι εἰς 29), ἀπὸ δὲ τοῦ φ. 193β (–196α) μεταξὺ 39 καὶ 45. Τὰ φύλλα 1α-β, 2β, 8β καὶ 196β ἄγραφα. Τὸ φ. 197 χαρτῷον περιέχον εὐαγγελικὴν περικοπὴν ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν (α′ 39–49, α′ 56: *Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀναςάσα μαριὰμ, ἐπορεύθη...*) διὰ χειρὸς τοῦ XVII αἰ. Τὸ φ. 198 ἦτο ἄλλοτε ἐπικεκολλημένον ἐπὶ τῆς πινακίδος τοῦ κώδικος. Πρόκειται περὶ διφύλλου ἐκ περγαμηνοῦ κώδικος μικροῦ σχήματος τοῦ XIII, ὡς φαίνεται, αἰῶνος. Τὰ δύο ταῦτα φύλλα (σελίδες 4) περιέχουν κείμενον λειτουργικῆς χρήσεως εἰς 24 στίχους κατὰ σελίδα, ἑκάστης δὲ σελίδος ἡ γεγραμμένη ἐπιφάνεια ἔχει διαστάσεις 0,08 × 0,10. Ὀ π α ὶ ἐπὶ τῆς περγαμηνῆς παρατηροῦνται εἰς τὰ φ. 5, 7*, 8, 24*, 31, 42, 43, 46, 51*, 57, 63*, 76*, 82*, 114*,

120, 121*, 122, 131*, 152, 161*, 163* καὶ 187* (οἱ μετ' ἀστερίσκου ἀριθμοὶ δηλώνουν ἐνταῦθα φύλλα, ὅπου αἱ ὀπαὶ προϋπῆρχον τοῦ κειμένου).

Μετὰ τὰ πρῶτα 8 φύλλα διακρίνονται τὰ ἑξῆς κανονικὰ (ὀκτάφυλλα) φυλλάδια: φ. 9–16, 17–24, 25–32, 33–40, 41–48, 49–55 (μεταξὺ 54–55 ἔχει ἀποκοπῆ ἓν φύλλον), 56–63, 64–71, 72–79, 80–85 (μεταξὺ 84–85 ἔχουν ἀποκοπῆ δύο φύλλα), 86–93, 94–101, 102–109, 110–117, 118–125, 126–133, 134–140 (μεταξὺ 137–138 ἔχει ἀποκοπῆ ἓν φύλλον, ἐξ οὗ ἀπέμεινε μικρὰ λωρίς), 141–148, 149–156, 157–164, 165–172, 173–180, 181–188, 189–192 (τετράφυλλον). Ἓν τῶν ἀποκοπέντων μετὰ τὸ φ. 84 δύο φύλλων τοῦ παρόντος κώδικος εἶναι τὸ ὑπὸ τῆς Ε. Ε. Granstrem ἐν Viz. Vrem. 23 (1964) σ. 190, ἀρ. 363, περιγραφόμενον περγαμηνὸν φύλλον ἐκ Βαρλααμιτικοῦ κώδικος τῆς συλλογῆς Uspenskij. Τὸ φύλλον τοῦτο (τοῦ 12ου αἰ. κατὰ τὴν Granstrem) ἀπόκειται εἰς τὴν Gosudarstvennaja Publ. Biblioteka τοῦ Leningrad ὑπὸ τὴν ἔνδειξιν gr. 301.
Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος. Εἶχε δέ ποτε ὁ κῶδιξ καὶ δύο θηλυκωτῆρας. — Παλαιὸς ἀριθμὸς 27.

Σημείωσις: Τὴν ἀνωτέρω περιγραφὴν τοῦ κώδικος (καὶ τὰ ἐφεξῆς συναφῆ σχόλια) συνέταξεν ὁ Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου, μελετήσας τὸ χειρόγραφον ἐξ αὐτοψίας (Δεκ. 1968) καὶ ἐπὶ τῇ βάσει μικροταινίας.
Εἰς τὰ παραδοθέντα ἡμῖν κατάλοιπα τοῦ Ν. Βέη δὲν εὑρέθη περιγραφὴ τοῦ κώδικος τούτου (πρβλ. τόμ. Α', σελ. *23). Εἰδήσεις τινὰς περὶ αὐτοῦ εἶχεν ἤδη παράσχει τὸ 1910 ὁ Ν. Βέης, *Ἔκθεσις*, σ. 27, 30, 37. Εἰς παρουσίασιν τοῦ κώδικος προέβη ἔπειτα ὁ Κ. Δυοβουνιώτης, *Ὁ ὑπ' ἀριθμ. 1 κῶδιξ τῆς μονῆς Βαρλαάμ*, περ. Ἱερὸς Σύνδεσμος, ἔτος Ζ' (ΙΕ'), ἀρ. 156 (1 Νοεμβρ. 1911) σ. 1 - 4, καὶ ἀρ. 157 (15-11-1911) σ. 1 - 4. Καὶ ὁ Βέης καὶ ὁ Δυοβουνιώτης χρονολογοῦν τὸν κώδικα εἰς τὸν 11ον αἰῶνα.

Ὁ Δυοβουνιώτης, μετὰ συντομωτάτην περιγραφὴν τοῦ κώδικος, ἐκδίδει τὰς ἐν αὐτῷ περιεχομένας «ὑποθέσεις» τῶν εὐαγγελίων, παρατηρήσεις καὶ ἑρμηνευτικὰ σημειώματα, ἤτοι τὰ ἑξῆς κείμενα:
Ἐκ τοῦ φ. 7α: Ὑπόθεσις τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἁγίου εὐαγγελίου.
Ἐκ τοῦ φ. 8α τὸ σημείωμα: Ἰστέον ὅτι τὸ κατὰ Ματθαῖον . . .
Ἐκ τοῦ φ. 52β τὸ σημείωμα: Τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον ἐξεδόθη . . .
Ἐκ τοῦ φ. 53α: Ὑπόθεσις τοῦ κατὰ Μᾶρκον ἁγίου εὐαγγελίου.
Ἐκ τοῦ φ. 54β τὸ σημείωμα: Ἰστέον ὅτι τὸ κατὰ Μᾶρκον . . .
Ἐκ τοῦ φ. 83β: Ὑπόθεσις τοῦ κατὰ Λουκᾶν ἁγίου εὐαγγελίου.
Ἐκ τοῦ φ. 136α: Ὑπόθεσις τοῦ κατὰ Ἰωάννην ἁγίου εὐαγγελίου.
Ἐκ τοῦ φ. 137α: Ἡ μετάστασις τοῦ ἁγίου Ἰωάννου . . .
Ἐκ τοῦ φ. 137α: Μηνὶ Μαΐῳ εἰς τὰς η' μνήμη τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰωάννου . . .
Ἐκ τοῦ φ. 137β: Ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου τοῦ Χρυσοστόμου . . .
Ἐκ τοῦ φ. 138α τὸ σημείωμα: Ἰστέον ὅτι τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον . . .
Τὸ ἐν φφ. 192β–196α κείμενον: Ἑρμηνεῖαι ἐκ τῶν ἀποκρύφων τῶν εὐαγγελίων.
Εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Δυοβουνιώτου δημοσιευόμενα κείμενα παρετηρήσαμεν πολλὰς παραναγνώσεις καὶ ἄλλα σφάλματα.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 1 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φύλλου 9α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου.

2

Περγαμηνὴ Διαστ. 0,180 × 0,125 Αἰ. XIII/XIV Φύλλα 254

Εὐαγγέλιον τὸ διὰ τεσσάρων, ἐλλιπὲς καὶ κολοβόν.

Τελευτᾷ (φ. 254^{β}): ἄλλα πολλά, ἃ ἐποίησεν ὁ [='Ιω. κα' 15].

α' (φ. 1^{α}) «Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον».

β' (φ. 84^{α}) «Εὐαγγ(έλιον) ἅγιον κατὰ Μάρκον».
Προτάσσεται (φ. 83$^{α-β}$) πίναξ τῶν κεφαλαίων ὑπὸ τὸν τίτλον: «'Αρχὴ τοῦ κατὰ μάρκ(ον) ἁγίου εὐα(γγελί)ου τὰ κεφᾶ(λαια) †».

γ' (φ. 134^{α}) «'Αρχὴ τοῦ κατὰ Λουκᾶν ἁγ(ίου) Εὐ(αγγελίου)».
Προτάσσεται (φφ. 132^{β}–133^{α}) πίναξ τῶν κεφαλαίων τοῦ κατὰ Λουκᾶν.

δ' (φ. 211^{α}) τὸ κατὰ 'Ιωάννην Εὐαγγέλιον.
Προτάσσεται (φ. 210^{β}) πίναξ τῶν κεφαλαίων ὑπὸ τὸν τίτλον: «κατὰ ἰω(άννην) ἁγίου εὐαγγελίου τὰ κεφά(λαια)».

Γραφὴ τοῦ κώδικος λίαν ἐπιμελὴς καὶ καλαίσθητος. Οἱ τίτλοι τῶν Εὐαγγελίων (φ. 1^{α}, 84^{α}, 134^{α}) διὰ κεφαλαιωμάτων ἐρυθρῶν κάτωθι κοινῶν ἐπιτίτλων κοσμημάτων. 'Ερυθρὰ καὶ πολλὰ κεφαλαῖα τοῦ κειμένου, ὡς καὶ τὰ πλεῖστα τῶν παρασελιδίων σημειωμάτων. 'Εκάστη σελὶς περιλαμβάνει 20 - 28 στίχους (τοῦ ἀριθμοῦ τούτων αὐξάνοντος καθ' ὅσον βαίνομεν ἀπὸ τῶν πρώτων πρὸς τὰ τελευταῖα φύλλα). Παρέχει δὲ ὁ κῶδιξ κείμενον ἄξιον σπουδῆς διὰ τὰς ἐν αὐτῷ πολλαχοῦ παρατηρουμένας διαφόρους τῶν συνήθων γραφάς, ὧν ἕνεκα μεταγενέστεραι χεῖρες ἐπήνεγκον ἐνίοτε καὶ διορθώσεις εἴτε ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀρχικῆς γραφῆς εἴτε καὶ ἀναγραφομένας ἐν τῇ ᾤᾳ. Αὐτὴ δὲ ἡ ἀρχικὴ γραφὴ τοῦ κειμένου, ἐξίτηλος ἐνιαχοῦ ἐκ τῆς ὑγρασίας καὶ τοῦ χρόνου καταστᾶσα, ἀνενεώθη κατὰ τόπους ὑπὸ μεταγενεστέρων χειρῶν (ὡς π.χ. ἐν φ. 4^{β}, 5^{α}, 12^{β}, 13^{α}, 46^{β}, 47$^{α-β}$, 200^{α}, 248$^{α-β}$, 250$^{α-β}$, 251$^{α-β}$, 252$^{α-β}$, 253$^{α-β}$, 254^{β}), ἀλλ' οὐχὶ πάντοτε πιστῶς καὶ ἄνευ σφαλμάτων. Τὸ *δὲ* συνηθέστατα διπλοτονεῖται (φ. 9^{α}, 35^{α}, 40^{α}, 45^{α}, 50^{β}, 52^{β}, 58^{α}, 99^{α}, 113^{β}, 124^{β}, 126^{α}, 129^{α}, 159^{β}, 161^{β}, 172^{α}, 177^{β}, 178^{β}, 191^{α}, 201^{β}, 232^{β}, 233^{β}, 253^{α} κ.ἀ.), σπανιώτερον δὲ διπλοτονοῦνται καὶ τὸ *μὲν* (φ. 45^{α} κ.ἀ.), τὸ *ἂν* (φ. 35^{α}, 48^{β}, 167^{α}, 175^{β}, 187^{α} κ.ἀ.), τὸ *μὴ* (φ. 227^{β}, 248Α^{α} κ.ἀ.), τὸ *ναὶ* (φ. 173^{α} κ.ἀ.), τὸ *σὺ* (φ. 248Α^{α}) καὶ εἴ τι ἄλλο. Τὸ φ. 133^{β} κατελείφθη ἄγραφον.

'Ο κῶδιξ φέρει ἀρίθμησιν κατὰ φύλλα γενομένην διὰ μολυβδίδος ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη, ἐσφαλμένην ἐνιαχοῦ: 'Ο ἀρ. 27 ἐτέθη ἐπὶ τοῦ μετὰ τὸ φ. 25 φύλλου κατὰ λάθος (τοῦ κειμένου μὴ παρουσιάζοντος χάσμα). 'Ο ἀρ. 234 ἐτέθη ἐπὶ δύο ἐν συνεχείᾳ φύλλων (δηλουμένων ἐνταῦθα ὡς φ. 234 καὶ 234Α), μετὰ δὲ τὸ φ. 248 ἓν φύλλον ἀφέθη ἄνευ ἀριθμοῦ.

Μεταξὺ τῶν φ. 18 καὶ 19 εἶχε παλαιόθεν ἐκπέσει ἓν φύλλον περιλαμβάνον τὰ ἐν τῷ κατὰ Ματθαῖον ζ'25 *(ἦλθον οἱ ποταμοί. . .)* — η'8 *(. . . καὶ ἰαθήσεται)*. 'Επίσης εἶχεν ἐκπέσει μεταξὺ τῶν φ. 210 καὶ 211 (ἀποκοπὲν διὰ ξυραφίου) ἓν φύλλον, ἀπομεινάσης ἐξ αὐτοῦ πρὸς τὴν ράχιν τοῦ κώδικος στενῆς μόνον λωρίδος. 'Επὶ τῆς προσθίας ὄψεως ταύτης διακρίνονται οἱ περιττοὶ τῶν

ἀριθμῶν α΄–ιε΄, ἤτοι λείψανα πίνακος παρέχοντος εἰς δύο στήλας, ἐξ ὑπαρχῆς ἀναγραφόμενα (καίτοι τὰ δύο πρῶτα τούτων ἀνεγράφησαν καὶ ἐν φ. 210β), τὰ (δεκαὲξ ἐν ὅλῳ) κεφάλαια τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου. Ὁ πίναξ οὗτος κατελάμβανε τὸ τρίτον τῆς ἐπιδεχομένης γραφὴν ἐπιφανείας τοῦ ἀποκοπέντος φύλλου, μετ' αὐτὸν δέ, ὡς εἰκάζομεν, θὰ ὑπῆρχεν ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ κάτωθι τούτου ἐν κεφαλαιώματι ὁ τίτλος τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου. Ἐπὶ δὲ τῆς β΄ ὄψεως τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος φύλλου ἐφέρετο ἀσφαλῶς εἰκὼν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, πρὸς σφετερισμὸν τῆς ὁποίας καὶ ἀπεκόπη τὸ φύλλον (πρὸ τοῦ 1909/1910, ὅτε ἤδη ἤλεγξε τὸν κώδικα καὶ ἠρίθμησε τὰ φύλλα του ὁ Ν. Βέης).

Τὸ φ. 2 ἀποκεκομμένον κατὰ τὴν ἄνω ᾤαν (λείπει λωρίς), τοῦ δὲ φ. 151 ἀπεκόπη ἡ ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ κάτω μέρους.

Ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ φ. 15α διὰ χειρὸς νεωτέρας (XVII αἰ.): *κ(ύρι)ε ι(ησο)ῦ χ(ριστ)ὲ· θ(ε)έ μου, διὰ τ(ῆς) θ(εοτό)κου ἐλέησόν με.* Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τῶν φ. 96β καὶ 97β διὰ βαναύσου χειρὸς τάδε: † *νατουξεριλουλο | οτι του ξενου του παδιου | κε μενα δε μου το δη |* [φ. 97α] *το διυδηυσι|μονικ(*[;] *ν*[;]*) ικτα θου* Ἐν φ. 133α τὸ σημείωμα: † *ἐτοῦτὸ τὸ χαρτη· ἦνε του δα|σκάλοῦ κᾶι ἥτης τὸ πάρι· κὰι | δὲν τὸ φέρη· να ἔχι τὸν αφο|ρεσμον του αγΐοῦ ϊῶᾶ(ν)ου τοῦ | θαυμάσοῦ· | μϊχαῆλ και γα|βριηλ:* (διὰ χειρὸς XVIII αἰ.).

Ὁ κῶδιξ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1968, ὅτε τὸ πρῶτον ἠλέγχθη παρ' ἡμῶν, εἶχε παρατοποθετημένα τὰ φύλλα κατὰ τὴν ἑξῆς σειράν: φ. 84, 13–19, 91, 20–83, 85–90, 92–115, 1–12, 116–254. Ἐπανετοποθετήσαμεν ταῦτα εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν.

Μετὰ τὰ πρῶτα 4 φύλλα διακρίνονται τὰ ἑξῆς κανονικὰ (ὀκτάφυλλα) φυλλάδια: [β΄] φ. 5–12, [γ΄] 13–19, [δ΄] 20–28, [ε΄] 29–36, ς΄ 37–44, [ζ΄] 45–52, η΄ 53–60, [θ΄] 61–68, [ι΄] 69–76, [ια΄] 77–84, ιβ΄ 85–91, ιγ΄ 92–99, ιδ΄ 100–107, [ιε΄] 108–115, ις΄ 116–123, ιζ΄ 124–131, ιη΄ 132–139, ιθ΄ 140–147, κ΄ 148–155, κα΄ 156–163, κβ΄ 164–170, κγ΄ 171–178, κδ΄ 179–186, κε΄ 187–194, κς΄ 195–202, κζ΄ 203–210, [κη΄] 211–217, κθ΄ 218–225, λ΄ 226–233, λα΄ 234–240, λβ΄ 241–248, [λγ΄] 248A–254.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων παχειῶν πινακίδων, ὧν σῴζεται μόνον ἡ ἐν τέλει τοῦ κώδικος.

Σημείωσις: Τὴν ἀνωτέρω περιγραφὴν τοῦ κώδικος συνέταξεν ὁ Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου, μελετήσας αὐτὸν ἐξ αὐτοψίας (Δεκ. 1968) καὶ ἐπὶ τῇ βάσει μικροταινίας.

Εἰς τὰ παραδοθέντα ἡμῖν κατάλοιπα τοῦ Ν. Βέη δὲν εὑρέθη περιγραφὴ τοῦ κώδικος τούτου (πρβλ. τόμ. Α΄, σελ. *23).

Ὁ κῶδιξ ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 254β σῴζει διὰ μολυβδίδος γεγραμμένον τὸν ἀρ. *25*, τὴν ἡμερομηνίαν *11-6-953* καὶ τὴν ὑπογραφὴν *Ν. Βέης*. Κατὰ τὴν καταγραφὴν τοῦ ἔτους 1959 ἔλαβε τὸν ἀρ. 2, ὑφ' ὃν καὶ σήμερον φέρεται. Πιθανώτατα καὶ κατὰ τὴν ἀρχικὴν ταξινόμησιν καὶ περιγραφὴν τοῦ Ν. Βέη ἦτο ὁ ὑπ' ἀρ. 2 κῶδιξ τῆς μονῆς Βαρλαάμ. Ὁ κῶδιξ ἀπόκειται ἐν τῇ προθήκῃ τοῦ Μουσείου τῆς μονῆς Βαρλαὰμ ὑπ' ἀρ. ἐκθέματος 21.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 2 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 84α τοῦ κώδικος.

3

Χάρτης βομβύκινος Διαστ. 0,107 × 0,140 Αἰὼν XIV Φύλλα 313

Βιβλία ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης.

α′ (φ. 4α) Τὸ κατὰ Ματθαῖον.

β′ (φ. 85β) Τὸ κατὰ Μᾶρκον.

γ′ (φ. 132β) Τὸ κατὰ Λουκᾶν.

δ′ (φ. 208α) Τὸ κατὰ Ἰωάννην.

ε′ (φ. 265α) «Ἡ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολὴ Παύλου».

ς′ (φ. 291β) «Ἡ πρὸς Ἑβραίους Παύλου ἐπιστολή».

Ἐν ταῖς ᾤαις ἐνιαχοῦ διορθώσεις τοῦ κειμένου καὶ ἄλλα τινὰ παρασημειώματα ἑρμηνευτικά. Τῶν εὐαγγελιστῶν προτάσσονται οἱ πίνακες τῶν κεφαλαίων. Τοῦ Ἰωάννου ὁ πίναξ εἶναι κολοβός, ἐκπεσόντος τοῦ φ. 207, ἔνθα ὑπῆρχεν ἡ συνέχεια καὶ τὸ τέλος τοῦ πίνακος· καὶ ἀντικατεστάθη μὲν τὸ προμνημονευθὲν φύλλον δι' ἑτέρου ἐκ χάρτου στιλπνοῦ, ἀλλὰ παρέμεινεν ἄγραφον. Ἐπίσης τελείως ἄγραφα τὰ φ. 1α, 264, 312, 313. Τὰ δὲ φ. 1, 8, 312, 313 ἐκ χάρτου στιλπνοῦ. Τμήματα τῶν φ. 245–249 φθαρέντα ἀντικατεστάθησαν διὰ χάρτου στιλπνοῦ καὶ ἐπληρώθησαν διὰ τοῦ οἰκείου κειμένου κατὰ τὸν XVII πιθανώτατα αἰῶνα. Τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων αἱ συνήθεις διαστάσεις 0,06 × 0,085. Ὁ σταχωτὴς ἔκοψεν ἀκανονίστως τινὰ τῶν πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος τετραδίων κατὰ τὴν ἄνω ᾤαν. [*Φυλλάδια ὀκτάφυλλα, ἠριθμημένα α′–λθ′].

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων παχειῶν πινακίδων μετὰ μέλανος βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ γόμφους μεταλλικοὺς καὶ θηλυκωτῆρας. Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 27 καὶ Β 131.

Σημ. Ἐκδ.— Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 3 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 208α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου.

4

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,205 × 0,285 Αἰὼν XV Φύλλα 151

Εὐαγγέλιον τὸ διὰ τεσσάρων.

Ἀκέφαλον καὶ ἐλλιπές. Ὁ Ματθαῖος ἐλλείπει καθ' ὅλου. Ὁ Μᾶρκος (φ. 1α) ἄρχεται διὰ τῆς ρήσεως: «δώδεκα ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον . . .» (ιδ′ 20) καὶ τελευτᾷ: «. . . σῶμα τοῦ Ἰωσήφ· καὶ ἀγοράσας σινδόνα» (ιε′ 45), τῶν λοιπῶν ἐκρυέντων. Ὁ Λουκᾶς (φ. 9α) ἄρχεται ἀκέφαλος διὰ τῆς ρήσεως: «τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου . . .» (α′ 45) καὶ τελευτᾷ: «. . . ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη» (κα′ 32). Ὁ Ἰωάννης (φ. 71α) ἄρχεται ἐπίσης ἀκέφαλος διὰ τῆς ρήσεως: «ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων . . .) (γ′ 1).

Ἀπὸ φ. 143α κ.ἑ. ἄρχεται «Ἐκλογάδιον τεσσάρων εὐαγγελιστῶν· διά τε τῆς

ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους τὴν περικοπὴν ἕκαστον εὐαγγέλιον· ἅμα δὲ τὴν τῶν κεφαλαίων παρασημείωσιν ἀκριβῶς διαγορεῦον· περιέχει δὲ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ ἁγ. Πάσχα καὶ τελειοῖ ἐν τῷ μηνολογίῳ», κολοβόν.

Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ ἐπὶ τοῦ πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος ξύλου σεληνοδρόμιον. [*Τὸ φύλλο ντοῦτο, προερχόμενον ἐξ ἄλλου κώδικος καὶ χρησιμοποιηθὲν ἐνταῦθα ὡς παράφυλλον, ἀπεκολλήθη ὑφ' ἡμῶν ἐκ τῆς πινακίδος καὶ ἔλαβεν ἀριθμὸν 152α–152β. Ἐπὶ τῆς δευτέρας ὄψεως τοῦ φύλλου τούτου (152β), καταλειφθείσης ἀγράφου ὑπὸ τοῦ γραφέως, ἔχει προστεθῆ δι' ἄλλης χειρὸς ἡ σημείωσις: † *ἔτουσ ,ςϡβ'* [6902 = 1394] *ἐν μϊνὶ μαρτήο † ηγοραςην το | βιβλιον τουτου ης ηπερπιρα δ' παρα εξ ασπρα*].

Πλὴν ὀλίγων τινῶν φύλλων, τὰ λοιπὰ εἶναι κατὰ δύο σελίδας γεγραμμένα· ἑκάστη τούτων ἔχει διαστάσεις 0,07 × 0,19. Τὸ φ. 134β τελείως ἄγραφον. Ἐν φ. 136α, ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ: *στράφου πάλλην εἰς τὸν κατα ματθ.*

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων παχειῶν, αἵτινες καλύπτονται ὑπὸ βύρσης μελανοῦ χρώματος μεθ' ἁπλῶν ἐκτύπων κοσμημάτων. Πλὴν ἡ στάχωσις τανῦν εἶναι ἐξηρθρωμένη, ἰδίως κατὰ τὴν ράχιν. Ἔφερέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας. — Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 29.

Σημ. Ἐκδ. — Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τῶν ἐτῶν 1953 καὶ 1959 ὁ παρὼν κῶδιξ εἶχε παρατοποθετηθῆ καὶ καταγραφῆ τότε ὑπὸ νέον ἀριθμὸν 27. Τὸν ἐπανετοποθετήσαμεν εἰς τὴν θέσιν του καὶ κατηργήσαμεν τὸν νέον ἀριθμὸν 27.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 4 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 142α-β, ὅπου τὸ τέλος τῶν Εὐαγγελίων.

5

Χάρτης λεῖος — Διαστ. 0,215 × 0,310 — Αἰὼν XVI — Φύλλα 292

Εὐαγγέλιον τὸ διὰ τεσσάρων εἰς σλαβωνικὴν γλῶσσαν καὶ γραφήν.

α' (φ. 6α) Ματθαῖος. **γ'** (φ. 137α) Λουκᾶς.
β' (φ. 86β) Μᾶρκος. **δ'** (φ. 222α) Ἰωάννης.

Ἐν ἀρχῇ, φ. 2α κ.ἑ., πίναξ τῶν κεφαλαίων τοῦ κατὰ Ματθαῖον καὶ ἡ ὑπόθεσις τούτου(;). Ἐν φ. 86α κ.ἑ. ὁ πίναξ τῶν κεφαλαίων καὶ ἡ ὑπόθεσις τοῦ κατὰ Λουκᾶν. Ἐν φ. 283α κ.ἑ. πίνακες τῶν ἑκάστοτε ἐκφωνουμένων εὐαγγελικῶν περικοπῶν. Ἐν φ. 291α σεληνοδρόμιον.

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων συνήθως 0,215 × 0,135.

Τὰ φ. 1, 5, 82β, 136, 282β, 291β–292β ἄγραφα.

Ἐν φ. 4β σημείωμα τοῦ ἔτους 1849 [*ὅτι ὁ Χατζη-Μιχαὴλ ἦλθεν ἀπὸ τὸ Μέγα Τόρνοβον καὶ ἔγινε καλόγηρος εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαάμ, κατὰ μῆνα Μάιον, ἡμέρᾳ 26, ὁ καιρὸς ἦτο ψυχρὸς κτλ.].

Ὁ κῶδιξ ἔχει καί τινα ἐπίτιτλα κοινά.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἔχοντος ἔκτυπα ἁπλᾶ κοσμήματα, ὧν ἔνια παριστῶσι μικροὺς δικεφάλους ἀετούς. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.

Ἐν τῷ δελτίῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ ἐπὶ τῆς ράχεως ἀναγινώσκομεν: *εὐαγγέλιον σέρβικον*. Μεθ' ὃ διὰ γραφῆς μεταγενεστέρας σημειοῦται: *Χειρόγραφον /. . ./ ͵αωξθʹ / † ὁ Κασσανδρείας Γρηγόριος*.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 11 καὶ Β 62.

Σημ. Ἐκδ. — Ἐπὶ τοῦ χάρτου ὑδατόσημα (filigranes) παραπλήσια πρὸς τὸ παρὰ Briquet ἀρ. 570 (Verona 1579). Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 5 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 6^{α}, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, ὁ δὲ Πίναξ 6 τοῦ φ. 4^{β}, ὅπου καὶ τὸ σλαβωνικὸν σημείωμα τοῦ ἔτους 1849.

6

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,20 × 0,27 Αἰὼν XVI (1537) Φύλλα 313

Εὐαγγέλια κατὰ τὰς ἐπ' ἐκκλησίας ἀναγνώσεις.

Ἀπὸ τοῦ φ. 265^{α} κ.ἑ. ἄρχεται τὸ Μηνολόγιον, οὗ τὰ φ. 266^{α}–273^{β} εἶναι κατὰ δύο σελίδας γεγραμμένα.

Ἐν τέλει τοῦ κειμένου, φ. 310^{α}, ἀναγινώσκομεν διὰ κιρροῦ μέλανος γεγραμμένα, ἑκατέρωθεν σταυροῦ, τὰ ἑξῆς:

Ἰ(ησοῦ)ς Χ(ριστὸ)ς | † *Δόξα σοι ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, δόξα σοι.* | † *παμμεδέοντι θ(ε)ῷ* | *σὺν υἱέϊ, πν(εύματ)ι, δόξα.* | *ἀμήν,* | *͵ζφμς* [7046 = 1537] *σεπτεμ(βρί)ου κη̄.*

Τὸ γεγραμμένον μέρος ἑκάστου φύλλου ἔχει κατὰ μέσον ὅρον διαστάσεις 0,098 × 0,157. Τὰ φ. 1, 2^{β}, 191, 192, 310^{β}–313 τελείως ἄγραφα. Ἐν φ. 2^{α} ἄνωθεν κοσμήματός τινος: *Ι(ησο)υ ηγου μοι·* καὶ πλέον οὔ. Ἐν φ. 104^{β} σημείωμα περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀναγνώσεως τῶν εὐαγγελίων κατὰ Λουκᾶν καὶ Ματθαῖον.

Τὰ κεφαλαιώματα, τὰ ἐν ταῖς ᾤαις σημειώματα καί τινα ἐπίτιτλα, δι' ὧν κοσμεῖται ὁ κῶδιξ, πάντα διὰ μέλανος κιρροῦ.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων ἐπικεκαλυμμένων βυσσινοχρόῳ δέρματι, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Ἐπὶ τῆς πινακίδος τῆς πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος καὶ δύο μεταλλικὰ ἐλάσματα καθηλωμένα, ἐφ' ὧν ἔκτυποι παραστάσεις· τὸ ἕτερον παριστᾷ τὴν Σταύρωσιν. Ὁ κῶδιξ φέρει καὶ σιδηροῦς γόμφους κατὰ τὴν πινακίδα πρὸς τὸ τέλος αὐτοῦ, ἐκπεσόντων τῶν ἐπὶ τῆς ἑτέρας πινακίδος. Ἐκ δὲ τῶν δύο θηλυκωτήρων, οὕς ποτε εἶχεν ὁ κῶδιξ, ὁ ἕτερος μόνον σῴζεται, ὢν δερμάτινος πλεκτὸς μετ' ἀγκιστρίου ὀρειχαλκίνου.

Κατὰ τὸ πάχος τοῦ κώδικος σημείωμα διὰ κεφαλαίων γραμμάτων, δυστυχῶς ἀπεσβεσμένον κατὰ τὰ καίρια: † *ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΘΗΜΕΡΟΥCΙΟΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΕΓΕΝΕΤΟ ΔΙΑ ΣΥΝ*[*ΔΡΟΜΗC ΤΗC*] *ΜΟΝΗC ΚΑΙ . . .*

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 7 καὶ Β 143. — Κάτωθι τοῦ ἀριθμοῦ 7 σημειοῦται: *͵αωξθʹ ὁ Κασσανδρείας Γρηγόριος* (ὅστις φαίνεται ὁ σημειώσας τὴν παλαιοτάτην τῶν ἀριθμήσεων).

Σημ. Ἐκδ. — Βλέπε τοὺς ἐκτὸς κειμένου Πίνακας 7 (φ. 310^α, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ ἔτους 1537), 8 (τὸ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐξωτερικὸν κάλυμμα τοῦ κώδικος, ὅπου καὶ παράστασις τοῦ Ἐσταυρωμένου), 9 (τὸ πρὸς τὸ τέλος ἐξωτερικὸν κάλυμμα τοῦ κώδικος) καὶ 10 (ὅπου τὸ ἐπὶ τοῦ πάχους τῶν φύλλων τοῦ κώδικος γεγραμμένον κτητορικὸν σημείωμα).

7

Χάρτης βομβύκινος Διαστ. 0,21 × 0,28 Αἰὼν XVII (1618/9) Φύλλα 255

Πράξεις καὶ ἐπιστολαὶ τῶν Ἀποστόλων κατὰ τὰς ἐπ' ἐκκλησίας ἀναγνώσεις. Ἀπὸ φ. 198^α ἄρχεται τὸ Μηνολόγιον, καθ' ὃ παρατίθενται τὰ εἰς ἑκάστην μνήμην ἁγίου ἐκφωνούμενα ἐκ τῶν ἐπιστολῶν. Ἀπὸ δὲ τοῦ φ. 249^β κ.ἑ. αἱ εἰς ἑκάστην ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος ἐκφωνούμεναι περικοπαὶ ἐκ τῶν ἀποστολικῶν ἐπιστολῶν.

Ἐν φ. 249^α ἀναγινώσκομεν: † *τὸ παρὸν βιβλΐον ἐτελειωθ(η) διὰ χειρὸς ἐμοῦ | τοῦ εὐτελοὺς Ἰωαννικΐου ἱερομονάχου· | ἐν τῷ ςύλῳ τοῦ Βαρλαάμ· κὰι τὸ ἐπρο|σήλωσα εἰς τὴν ἀυτὴν ἁγ(ίαν) ἱερὰν κ(αὶ) σεβ(ας)|μίαν μο(νὴν) τῶν ἁγίων πάντων· κὰι | εἴ τις αὐτὸ συλήσει θέλων, κ(αὶ) ἀποξενῶ|σαι ἀπὸ τὴν αὐτὴν ἁγ(ίαν) ἐκκλη(σίαν), οὐκ ἀτιμώ|ρητος ἔσεται:* — Καὶ ἕπονται ἐρυθροβαφῆ:

† *ἐτῶ σαι σ(ῶτ)ερ υἱὲ θεοῦ παντάναξ -:-*
σὺν τῇ πανάγνῳ κὰι παρθένῳ μ(ητ)ρί σου -:-
φύλαττε ποίμνην τάυτην σὺν τῷ ποιμένῃ -:-
ἐκ χειρὸς λύκου τοῦ δυσμενοῦς βελΐαρ -:-
† *ἐν ἔτει, ͵ζρκζ^ω* [7127 = 1618/9] *ἰν(δικτιῶν)ος β'.*

Ὁ κῶδιξ εἶναι μετὰ περισσῆς ἐπιμελείας γεγραμμένος. Τὸ γραπτὸν μέρος ἑκάστου φύλλου ἔχει διαστάσεις 0,125 X 0,19 κατὰ μέσον ὅρον.
Ἐν φ. 1^β ὡραία εἰκὼν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ [*ἐντὸς πλαισίου διαστ. 0,12 × 0,185]. Παρίσταται οὗτος καθήμενος πρὸ ἀναλογίου καὶ γράφων· εἶναι γυμνόπους, ἀλλ' ἐρείδει τοὺς πόδας ἐπὶ ὑποποδίου. Εἰς τὸ βάθος τῆς εἰκόνος οἰκήματα καὶ ὑπερμέγεθες κουβούκλιον. Ἡ ὅλη εἰκὼν περιθέεται ὑπὸ τεχνικοῦ κόσμου. Ἄξιον τὸ μνημεῖον τοῦτο πανομοιοτύπου ἐγχρώμου ἐκδόσεως [*πρβλ. Ν. Ἀ. Βέη, *Ἔκθεσις* σ. 32]. Ἐν φ. 2^α ἔχομεν πολύχρωμον ἐπίτιτλον κόσμημα τεχνικώτατον, χρυσοῦν κεφαλαίωμα διὰ συμπλεκομένων γραμμάτων καὶ χρυσόγραφον ἀρχικὸν γράμμα Τ. Ἐν φ. 198^α κενὸν μέρος, ὅπερ προώριστο δι' ἐπίτιτλον κόσμημα· τοιαῦτα κενά, διὰ κοσμήματα μὴ ἐκτελεσθέντα, ὑπάρχουσι καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ κώδικος.
Τὸ φ. 1^α εἶναι προφανῶς γεγραμμένον· ἀλλὰ τίς ἡ ἐν αὐτῷ ὕλη δὲν διέγνων, καθ' ὅσον ἔχει καλυφθῆ τὸ φύλλον διὰ χάρτου ἐπικεκολλημένου διὰ ζύμης. Τὰ φ. 252^β–255^β παρέμειναν ἄγραφα· μεταγενέστεραι χεῖρες ἔγραψαν δοκί-

μια κονδυλίου κτλ. Ἐν φ. 252β ἀποξεσμέναι σημειώσεις, ὧν ἡ μία φέρει τὸ ἔτος *1747*. Ἐν φ. 253 τὸ σημείωμα: *αψμ*[= 1740] *εποῦληθοῖκε το λοῦτζεκοῖ τὸ σιταρι π(αρᾶδες) τλ.* Ἑτέρα χεὶρ ἔγραψε καὶ αὖθις τὸ σημείωμα τοῦτο.

Στάχωσις μετὰ ξυλίνων πινακίδων, αἵτινες ἔχουσι καλυφθῆ ὑπὸ δέρματος, βυσσίνου χρώματος τὸ κατ' ἀρχήν. Τὰ δερμάτινα ταῦτα ἐπικαλύμματα φέρουσι κοσμήματα ἁπλᾶ (ἄνευ χρυσώματος), ἔκτυπα, παριστῶντα τὴν Σταύρωσιν τοῦ Κυρίου, περιστεράς, ρόδακας κλπ. Φέρει δὲ ὁ κῶδιξ καὶ μεταλλικοὺς γόμφους καὶ δύο θηλυκωτῆρας, ἐξ ὧν ὁ ἕτερος δὲν σῴζεται καλῶς· ἔτι δὲ καὶ φύλακα ἐκ σηρικῶν νημάτων ποικίλου χρώματος.

Οἱ παλαιοὶ ἀριθμοὶ τοῦ κώδικος εἶναι 291 καὶ Β 59.

Σημ. Ἐκδ.— Οἱ ἐκτὸς κειμένου ἔγχρωμοι Πίνακες Α', Β' καὶ Γ' παρέχουν ἀντιστοίχως φωτογραφικὰ πανομοιότυπα τῶν φ. 1β (εἰκὼν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ), 2α (ἐπίτιτλον καὶ ἀρχὴ κειμένου) καὶ 249α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1618/9). Ὁ ἐκτὸς κειμένου πίναξ 11 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 248β–249α.

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου καὶ οἱ κώδικες 18, 19, 24, 26, 29, 32, 35, 47, 51, 80, 96, 106, 128 καὶ 156 (βλ. καὶ σχετικοὺς ἐκτὸς κειμένου Πίνακας Δ', 23, 24, 29, 31, 34, 37, Ϛ', 41, Ζ', 50, 54, 87, 99, 107, Λ'–ΛΓ', 121 καὶ 147 τοῦ παρόντος τόμου).

Ὁ Ἰωαννίκιος οὗτος, καθ' ὁμολογίαν τοῦ ἰδίου (βλ. σχετικῶς τὴν περιγραφὴν τῶν κωδίκων 19 καὶ 24 τῆς Μ. Βαρλαάμ), ὑπῆρξε «μαθητὴς» τοῦ γνωστοῦ κωδικογράφου, ἱερομονάχου καὶ καθηγουμένου τῆς Μ. Βαρλαὰμ Ἀρσενίου.

8

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,215 × 0,31 Αἰὼν XVI Φύλλα 270

Μηναῖον τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

Ἐν τέλει, φ. 246α κ.ἑ., τὰ ἑξῆς κείμενα:

α' (φ. 246α) «...Ἀκολουθία εἰς ἕνα Προφήτην».
β' (φ. 247β) «... ἀκολουθία εἰς προφήτας β' καὶ πολλούς».
γ' (φ. 249α) «... ἀκολουθία εἰς ἀπόστολον ἕνα».
δ' (φ. 250α) «... ἀκολουθία εἰς δύο ἀποστόλους».
ε' (φ. 252α) «Ἀκολουθία εἰς ἕνα μάρτυρα».
ϛ' (φ. 253α) «Ἀκολουθία εἰς δύο μάρτυρας καὶ πολλούς».
ζ' (φ. 254β) «... ἀκολουθία εἰς ἕνα ἱεράρχην».
η' (φ. 255β) «Ἀκολουθία εἰς δύο ἱεράρχας».
θ' (φ. 257α) «Ἀκολουθία εἰς ἕνα ἱερομάρτυρα».
ι' (φ. 258α) «Ἀκολουθία εἰς δύο ἱερομάρτυρας καὶ πολλούς».
ια' (φ. 259β) «Ἀκολουθία εἰς ὅσιον ἕνα».
ιβ' (φ. 260β) «Ἀκολουθία εἰς δύο ὁσίους καὶ πολλούς».
ιγ' (φ. 262α) «Ἀκολουθία εἰς ἕνα ὁσιομάρτυρα).

ιδ′ (φ. 262α) «Ἀκολουθία εἰς μάρτυρα γυναῖκα».
ιε′ (φ. 263β) «Ἀκολουθία εἰς μάρτυρας γυναῖκας».
ις′ (φ. 264β) «Ἀκολουθία εἰς ὁσίας γυναῖκας».
ιζ′ (φ. 267β) «Στιχηρὰ Θεοτόκια».
ιη′ (φ. 267β) «Εἰς τὸν στίχον στιχηρά».
ιθ′ (φ. 268α) «Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον. Ποίημα Θεοστηρίκτου».
Ἀρχ.: Πολλοῖς συνεχόμενος πειρασμοῖς . . .
κ′ (φ. 268β) «Δοξαστάρια κατ᾽ ἦχον».
κα′ (φ. 269β) «Καθίσματα κατ᾽ ἦχον».

Ὁ κῶδιξ ἔχει γραφῆ κατὰ δύο σελίδας· ἑκάστη τούτων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔχει διαστάσεις 0,072 × 0,22.

Τὸ φ. 1α εἶχε κατ᾽ ἀρχὰς παραμείνει ἄγραφον. Τανῦν ἀπαντῶσιν ἐν αὐτῷ δοκίμια κονδυλίου καὶ ἄλλα ἐν παρέργῳ γεγραμμένα. Τὸ φ. 270 κατὰ τὸ ἥμισυ ἀπεσχισμένον.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 318 καὶ Β 82.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 12 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 2α τοῦ κώδικος.

9

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,160 × 0,215 Αἰὼν XVI Φύλλα 528

Μηναῖον τῶν ιβ′ μηνῶν.

Ὁ κῶδιξ ἔχει γραφῆ ὑπὸ δύο χειρῶν· ἡ μὲν ἔγραψε τὰ φ. 2α–172α καὶ 332α–382α· ἡ δὲ τὰ φ. 173α–331β καὶ 382β–527α. Τὰ μὲν ὑπὸ τῆς πρώτης χειρὸς γεγραμμένα, τῆς καὶ ἀρχαιοτέρας, περιλαμβάνουσι τὰς καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν τοῦ μηνὸς τελουμένας μνήμας· τὰ δὲ ὑπὸ τῆς δευτέρας χειρὸς μνήμας κατ᾽ἐκλογήν· ἡ αὐτὴ χεὶρ ἔγραψεν ἐν τέλει τοῦ κώδικος καί τινα ἄλλα τροπάρια καὶ ἀκολουθίας τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων τῆς πρώτης γραφῆς 0,105 × 0,152 (στίχοι κατὰ σελίδα 28)· τῆς δευτέρας 0,105 × 0,14 περίπου (στίχοι κατὰ σελίδα 18). Τὰ φ. 1, 172β, 527β, 528 κατελείφθησαν ὑπὸ τῶν βιβλιογράφων ἄγραφα. Ὁ κῶδιξ πρὸς τὸ τέλος διεφθαρμένος κατὰ τὴν ἔξω ᾤαν.

Στάχωσις ἐκ δρυΐνων πινακίδων μεθ᾽ ἁπλοῦ βυρσίνου ἐπικαλύμματος. Εἶχέ ποτε καὶ δύο θηλυκωτῆρας.
Παλαιὸς ἀριθμὸς 317.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 13 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 331β–332α τοῦ κώδικος.

10

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,215 × 0,320 Αἰὼν XVI (1549) Φύλλα 5+Σελίδες 424

Συναξάριον Σεπτεμβρίου.

Περιέχει τοὺς ἀκολούθους βίους, ἀθλήσεις κλ. κλ.:

1 (σ. 1) «Βίος . . . Συμεὼν τοῦ Στυλίτου» (1 Σεπτ.).
"Αρχ.: Συμεώνην τὸν πάνυ τὸ μέγα θαῦμα . . .

2 (σ. 46) «Μαρτύριον . . . Μάμαντος» (2 Σεπτ.).
"Αρχ.: Μάμας ὁ μέγας οὗτος . . .

3 (σ. 61) «Μαρτύριον . . . Ἀνθίμου . . . Νικομηδείας» (3 Σεπτ.).
"Αρχ.: Τίς οὐκ οἶδε τὴν Νικομήδους . . .

4 (σ. 72) «Μαρτύριον Βαβύλα . . . Ἀντιοχείας» (4 Σεπτ.).
"Αρχ.: Νουμεριανοῦ τὰ Ῥωμαίων σκῆπτρα . . .

5 (σ. 83) «Διήγησις περὶ τοῦ γενομένου θαύματος τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ ἐν Χώναις» (5 Σεπτ.).
"Αρχ.: Καὶ τὸ περὶ τῶν ἄλλων ἁγίων . . .

6 (σ. 92) «Μαρτύριον . . . Εὐδοξίου· Ῥωμύλου· Ζήνωνος· καὶ Μακαρίου» (6 Σεπτ.).
"Αρχ.: Τραϊανοῦ τοῦ δυσσεβοῦς βασιλέως . . .

7 (σ. 102) «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σώζοντος» (7 Σεπτ.).
"Αρχ.: Μαξιμιανοῦ τῆς Κιλικίας ἡγεμονεύοντος . . .

8 (σ. 107) «Μαρτύριον. . . Σευηριανοῦ» (9 Σεπτ.).
"Αρχ.: Λικινίου τοῦ δυσσεβοῦς βασιλεύοντος . . .

9 (σ. 117) «Μαρτύριον τῶν ἁγίων γυναικῶν· Μηνοδώρας· Μητροδώρας· καὶ Νυμφοδώρας» (10 Σεπτ.).
"Αρχ.: Οὐδὲ γυναιξὶν οὐδὲ κόραις . . .

10 (σ. 128) «Βίος . . . Θεοδώρας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ» (11 Σεπτ.).
"Αρχ.: Ζήνων μὲν ἤδη τὴν αὐτοκράτορα Ῥωμαίοις . . .

11 (σ. 149) «Μαρτύριον . . . Αὐτονόμου» (12 Σεπτ.).
"Αρχ.: Τῆς ἴσης ἀτοπίας εἶναι νομίζω . . .

12 (σ. 155) «Πρᾶξις καὶ τελείωσις . . . Κορνηλίου τοῦ ἑκατοντάρχου» (13 Σεπτ.).
"Αρχ.: Μετὰ τὴν σωτήριον ἐπὶ γῆς τοῦ Λόγου ἐπιδημίαν . . .

13 (σ. 170) «Μαρτύριον . . . μεγαλομάρτυρος Νικήτα» (15 Σεπτ.).
"Αρχ.: Νικητικοὺς ἀγῶνας τοῦ μάρτυρος Νικήτα πανηγυρίζομεν σήμερον . . .

14 (σ. 176) «Μαρτύριον τῆς ἁγίας . . . Εὐφημίας» (16 Σεπτ.).
"Αρχ.: Διοκλητιανοῦ τὰ Ῥωμαίων σκῆπτρα διέποντος· Πρίσκου τε περὶ τὴν Ἀσίαν ἀνθυπατεύοντος . . .

15 (σ. 194) «Μαρτύριον τῶν ἁγίων γυναικῶν· Σοφίας· καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς· Πίστεως· Ἐλπίδος· καὶ Ἀγάπης» (17 Σεπτ.).
"Αρχ.: Μετὰ τὸ διαγγελθῆναι πανταχοῦ . . .

16 (σ. 209) «Μαρτύριον . . . Τροφίμου, Σαββατίου . . . Δορυμέδοντος» (19 Σεπτ.).
"Αρχ.: Πρόβου τοῦ δυσσεβοῦς τὸ βασίλειον . . .

17 (σ. 224) «Μαρτύριον . . . Εὐσταθίου καὶ Θεοπίστης· καὶ τῶν δύο παίδων αὐτῶν· Ἀγαπίου καὶ Θεοπίστου» (20 Σεπτ.).
"Αρχ.: Τραϊανοῦ . . . καὶ τῆς εἰδωλικῆς λύσσης . . .

18 (σ. 261) «Ἀστερίου . . . Ἀμασείας εἰς τὸν ἅγιον τοῦ Χριστοῦ μάρτυρα Φωκᾶν» (22 Σεπτ.).
Ἀρχ.: Ἱερὸς μὲν καὶ θεσπέσιος ἅπας ὁ τῶν γενναίων . . .

19 (σ. 269) «Μαρτύριον . . . πρωτομάρτυρος Θέκλης» (24 Σεπτ.).
Ἀρχ.: Ἄρτι τοῦ μεγάλου τῆς ἀληθείας . . .

20 (σ. 290) «Βίος . . . τῆς ὁσίας Εὐφροσύνης τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ» (25 Σεπτ.).
Ἀρχ.: Ἄρτι τὰ Ῥωμαίων . . . Θεοδοσίου τοῦ παιδὸς Ἀρκαδίου διιθύνοντος . . .

21 (σ. 305) «Ὑπόμνημα εἰς τὸν . . . ἀπόστολον Ἰωάννην τὸν Θεολόγον» (26 Σεπτ.).
Ἀρχ.: Ὅτι μὴ πολὺ τῶν ἀγγέλων . . .

22 (σ. 325) «Μαρτύριον . . . Καλλιστράτου· καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ» (27 Σεπτ.).
Ἀρχ.: Τὴν τοῦ Χριστοῦ ποίμνην . . . ὁ δυσμενὴς καθορῶν . . .

23 (σ. 340) «Βίος . . . ὁμολογητοῦ Χαρίτωνος» (28 Σεπτ.).
Ἀρχ.: Πολλὰ τῆς διδασκαλίας τῶν εὖ . . .

24 (σ. 358) «Βίος . . . Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ» (29 Σεπτ.).
Ἀρχ.: Τοὺς εὐλογοῦντάς σε φησὶ πρὸς τὸν Ἀβραὰμ . . .

25 (σ. 377) «Βίος . . . Γρηγορίου τῆς Μεγάλης Ἀρμενίας» (30 Σεπτ.).
Ἀρχ.: Τῆς τῶν Περσῶν ἀρχῆς εἰς Πάρθους διαλυθείσης . . .

Προτάσσεται (φ. 4β–5α) πίναξ τῶν βίων ἀνταποκρινόμενος ἀκριβῶς πρὸς τὰ περιεχόμενα ἐν τῷ κώδικι κείμενα.

Ἐν τέλει (σ. 424): † *Θ(εο)ῦ τὸ δῶρον καὶ ἰακώ|βου ὁ πόνος*. Καὶ κατωτέρω: † *ἐγράφη ἐν μηνὶ νοεμβρίω κς´* | *ἐν ἔτει ,ζωνηω* [7058 = 1549]. (Τὰ μετὰ τὴν ἡμερομηνίαν δι' ἑτέρου ἀμαυροτέρου μέλανος).

Ὁ κῶδιξ γέγραπται ἐπιμελῶς κατὰ δύο στήλας· ἑκάστη ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,23 × 0,07. Τὰ φ. 1–3α, 4α, 5β ἄγραφα τελείως. Ἡ κατὰ φύλλα ἀρίθμησις εἶναι ἡμετέρα· ἡ κατὰ σελίδας τινὸς τῶν συγχρόνων, ὅστις καὶ ἐν τῷ πίνακι ἔγραψε παραπομπὰς εἰς σελίδας. Ὁ αὐτὸς ἐν φ. 3β ἔγραψε τάδε:

[*ἤτοι (κατ' ἀποκρυπτογράφησιν Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου): *θήμισησ τὼν κὲρῶν ὥπου ἔλαβα* | *τὴν ηγόμενίαν ἢσ τα χίλημα ἐνιακόσι|α ἕνα· 1901· μὴν μάρτησσ·* *14* | *ο ηγούμενοσ γρηγόριωσ* | *παπανικολάου*]

Ὁ βιβλιογράφος ἐν ταῖς ἄνω ᾤαις σημειοῖ πάντοτε τὰς ἡμέρας τοῦ μηνός, πρὸς ἃς συμπίπτει ἡ μνήμη τῶν ἀναφερομένων ἁγίων ἢ γεγονότων. Ἐν δὲ τῇ κάτω ᾤᾳ σημειοῖ σχεδὸν πάντοτε πόσα φύλλα κατέχει ἐν τῷ κώδικι ὁ βίος τοῦ ἁγίου. Ἐν τῇ ἔσω καὶ ἔξω ᾤᾳ, σημειοῖ διάφορα γράμματα, ἅτινα ὁ ἐπιγραφεὺς ἔπειτα προώριστο νὰ φιλοτεχνήσῃ δι' ἐρυθροῦ μέλανος, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Τινὰ φύλλα ἐβλάβησαν χυθέντος ἐπ' αὐτῶν ἐλαίου.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων παχειῶν πινακίδων ἐπικεκαλυμμένων διὰ βύρσης καστανῆς. Τὸ βύρσινον τοῦτο ἐπικάλυμμα φέρει ἔκτυπα ἁπλᾶ κοσμήματα, ἐν οἷς μικροὶ λέοντες κλ. κλ. Ὁ κῶδιξ ἔφερέ ποτε καὶ δερματίνους θηλυκωτῆρας. — Παλαιὸς ἀριθμὸς 117.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 14 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῆς σελ. 424 τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου (26 Νοεμ. 1549).

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ οἱ κώδικες 11, 12 (ἐν μέρει), 16, 25, 30, 33, 41, 42, 52, 62, 66, 67, 69, 77 (ἐν μέρει), 85, 93, 114, 154, 164 καὶ 288 (βλ. καὶ τοὺς σχετικοὺς ἐκτὸς κειμένου Πίνακας 15, 21, 30, 35, 38, 46, 47, 55, 66, 70, 71, 73, 82, 91, 97, 111, 146, 153 καὶ 203 τοῦ παρόντος τόμου).

11

Χάρτης βομβύκινος — Διαστ. 0,22 × 0,32 — Αἰὼν XVI — Φύλλα 423

Μηναῖον.

α' (φ. 1α) «Σεπτέμβριος».
β' (φ. 65α) «Ὀκτώβριος».
γ' (φ. 151β) «Νοέβριος».
δ' (φ. 223β) «Δεκέβριος».
ε' (φ. 303α) «Ἰανουάριος».
ς' (φ. 368α) «Φευρουάριος».

Ἀτελές· τελευτᾷ διὰ τοῦ βίου τοῦ ἁγ. Νέστορος (28 Φεβρ.).

Σημειῶ ἐνταῦθα ὅσα νομίζω ὅτι τυχὸν ἔχουσιν ἐνδιαφέρον:

φ. 1α, α' Σεπτεμ. μνήμη «... τοῦ γενομένου θαύματος, παρὰ τῆς... Θεοτόκου ἐν τῇ μονῇ τῶν Μιασηνῶν· καὶ μνήμη τοῦ γενομένου ἐμπρησμοῦ [ἐν Κωνσταντινουπόλει]».

φ. 8α, γ' Σεπτεμ. «... μνήμη... Στεφάνου ὁμολογητοῦ ἡγουμένου Τριγλίας· καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ νέου ἐν τοῖς Ἁγίοις Ἀποστόλοις...».

φ. 16α «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [ς' Σεπτ.] συνέδραμε τὰ ἐγκαίνια τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς τὸ Δεύτερον ἐν τῷ οἴκῳ τῆς Ἁγ. Ἄννης».

φ. 16β «τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [ζ' Σεπτ.] τελεῖται ἡ κοίμησις... Λουκᾶ... τρίτου δὲ ἡγουμένου τῆς μονῆς τοῦ Σωτῆρος τοῦ ἐπιλεγομένου Βαθέος Ῥύακος».

φ. 22α «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [ι' Σεπτ.] ἄθλησις . . . Χαρίτωνος· ἡ δὲ σύναξις αὐτοῦ τελεῖται ἐν τῷ Δευτέρῳ».

φ. 34β «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [ιζ' Σεπτ.] τῶν ἁγίων μαρτύρων· Χαραλάμπους· Πανταλέοντος· καὶ τῆς συνοδίας αὐτῶν· τελεῖται δὲ ἡ αὐτῶν σύναξις ἐν τῷ αὐτῶν μαρτυρίῳ τῷ ὄντι ἐν τῷ Δευτέρῳ».

φ. 36α «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [ιθ' Σεπτ.]. . . τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἁγ. Ἀποστ. Θωμᾶ ἐν τοῖς Ἀναντίου [*γρ. Ἀμαντίου]».

φ. 55β «Μνήμη [κζ' Σεπτ.] τοῦ ὁσίου . . . Ἰγνατίου ἡγουμένου τῆς μονῆς τοῦ Σωτῆρος τοῦ Βαθέως Ῥύακος».

Ἀρχ.: Οὗτος ὑπῆρχεν ἐκ τῆς δευτέρας τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας . . .

φ. 65α «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [α' Ὀκτωβρ.] μνήμη τῶν ἁγίων μαρτύρων μοναχῶν ἐκ τῆς μονῆς Ζώβης· καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς λς' ἁγίων μοναχῶν μαρτυρησάντων ἐν τῇ ἐνορίᾳ Σεβαστουπόλεως.

Ἀρχ.: Οὗτοι . . . ὑπῆρχον ἐπὶ . . . Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης καθεζόμενοι ἐν μοναστηρίῳ λεγομένῳ Ζώβῃ πλησίον Σεβαστουπόλεως· ἐκστρατεύσας δὲ Ἀλεὶμ ὁ ἀμηρᾶς τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ τῆς χώρας . . .

φ. 65β «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [α' Ὀκτ.] μνήμη τοῦ ὁσίου Ῥωμανοῦ τοῦ ποιητοῦ τῶν κονδακίων».

Ἀρχ.: Οὗτος . . . ὑπῆρχεν ἀπὸ Συρίας ἐκ τῆς Ἐμεσηνῶν πόλεως· διάκονος γενόμενος τῆς ἐν βύρητῷ ἁγίας ἐκκλησίας . . .

φ. 117β «Τῇ αὐτῇ ἡμέρα [κγ' Ὀκτ.] μνήμη . . . Νικηφόρου, τοῦ τὴν μονὴν ἐν τῷ Χαρσιανῷ συστησαμένου . . .».

Ἀρχ.: Τρεῖς τινὲς ἡγιασμένοι γέροντες, Σέργιος, Ὑγῖνος καὶ Θεόφιλος . . .

φ. 128β «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [κς' Ὀκτ.] μνήμη τῆς ἀπὸ Θεσσαλονίκης, διὰ προστάξεως βασιλικῆς γενομένης, εἰσελεύσεως τοῦ περιωνύμου, καὶ ἀηττήτου μάρτυρος Δημητρίου· τοῦ πρότερον ἐπικειμένου τῇ μυροβλήτῳ σορῷ καὶ σκέποντος αὐτήν».

Ἀρχ.: Καὶ τί τῶν ἐπεράστων καλῶν, ἔσται τις τῇ μνήμῃ παραδιδούς . . .

φ. 137α «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [κζ' Ὀκτ.] διήγησις περὶ τῶν Ἰβήρων πῶς ἦλθον εἰς θεογνωσίαν».

Ἀρχ.: Ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ ἐν ἁγίοις μεγάλου βασιλέως . . .

φ. 150α «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [λα' Ὀκτ.] διήγησις Θεοδωρήτου ἐπισκόπου· περὶ βίου καὶ ἀθλήσεως ὁμολογητοῦ τινος ἀνωνύμου».

Ἀρχ.: Ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰουλιανοῦ τοῦ ἀποστάτου . . .

φ. 157β «Μηνὶ τῷ αὐτῷ [Νοεμβρ.] Δ' μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς . . . Ἰωαννικίου· τοῦ ἐν τῷ Ὀλύμπῳ».

Ἀρχ.: Οὗτος ὁ μακάριος γεννᾶται τῷ εἰκοστῷ τετάρτῳ ἔτει τοῦ Κοπρωνύμου Λέοντος ὅτε ἐτυράννει . . . πατρὸς μὲν Κυριτζίκη καὶ μητρὸς Ἀναστασὼ . . .

φ. 168α «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [ς' Νοεμβρ.] μνήμη τῆς μετὰ φιλανθρωπίας κατενεχθείσης κόνεως ἐπὶ Λέοντος τοῦ Μεγάλου».

Ἀρχ.: Τῷ ὀκτω καὶ δεκάτῳ ἔτει τῆς αὐτοκρατορίας . . .

φ. 239β «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [ζ' Δεκ.] τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Θεοτόκου ἐν τοῖς τοῦ Κράτορος».

φ. 243β «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [θ' Δεκ.] μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Στεφάνου, τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ 'Αντίπα κειμένου».

"Αρχ.: Οὗτος ὁ ἀρτιφανὴς ἀστὴρ ὑπῆρχε Κωνσταντινουπόλεως γέννημα . . . ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τοῦ Ζεύγματος . . .

φ. 247α «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [ι' Δεκ.] μνήμη τοῦ ὁσίου . . . Θωμᾶ τοῦ Δεφουρκινοῦ».

"Αρχ.: Οὗτος . . . πατρίδα μὲν ἔσχε τὴν εἰς πρόποδας τοῦ Κυμιναίου ὄρους γῆν . . .

φ. 251α «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [ι' Δεκ.] . . . σύναξις τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ ἐν τοῖς 'Αδδᾶ».

φ. 252β «[Δεκ. ια'] μνήμη . . . Λουκᾶ τοῦ νέου Στυλίτου».

"Αρχ.: Οὗτος ἦν ἐπὶ . . . 'Ρωμανοῦ τοῦ γέροντος καὶ Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου . . .

φ. 263α «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [ιε' Δεκ.] μνήμη . . . Βάκχου τοῦ νέου».

"Αρχ.: Οὗτος ὥρμητο ἐκ Παλαιστίνης χριστιανῶν γονέων υἱός· δαιμονικαῖς τε συμβουλαῖς ὑπαχθεὶς ὁ τούτου πατήρ, ηὐτομόλησε πρὸς τὴν τῶν 'Αγαρηνῶν πίστιν . . .

φ. 264β «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [ις' Δεκ.] . . . ἡ κοίμησις Νικολάου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Χρυσοβέργη· καὶ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου . . . Χριστοφόρου, πλησίον τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου· καὶ μνήμη τῆς . . . βασιλίσσης καὶ θαυματουργῆς Θεοφανοῦς συζύγου Λέοντος τοῦ σοφωτάτου».

φ. 286α «[κδ' Δεκ.] Μνήμη τοῦ ὁσίου Νικόλου τοῦ ἀπὸ στρατιωτῶν».

"Αρχ.: 'Ο ἐν ἁγίοις . . . Νικόλος στρατιώτης ἦν· καὶ Νικηφόρου τοῦ βασιλέως στρατεύσαντος κατὰ τῶν Βουλγάρων . . .

φ. 294β «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [κθ' Δεκ.] μνήμη πάντων τῶν χριστιανῶν, τῶν ἐν λιμῷ καὶ δίψῃ καὶ μαχαίρᾳ τελειωθέντων, τελεῖται δὲ ἡ αὐτῶν σύναξις ἐν τῷ ναῷ τῆς . . . Θεοτόκου ἐν τοῖς Χαλκοπρατίοις· ἔνθα ἡ ἁγία σωρός· καὶ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς . . . Μαρκέλλου· ἡγουμένου μονῆς τῶν 'Ακοιμήτων».

φ. 296α «[κθ' Δεκ.] . . . καὶ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων Μαρτύρων Μ' πλησίον τοῦ Χαλκοῦ τετραπύλου».

φ. 311β «Μηνὶ τῷ αὐτῷ ['Ιανουαρίῳ] ζ' . . . Συνέδραμε δὲ καὶ ἡ τῆς παντίμου χειρὸς . . . [τοῦ Προδρόμου] πρὸς τὴν βασιλεύουσαν μετένεξις».

φ. 313α «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [η' 'Ιαν.] μνήμη τῶν ἁγ. Μαρτύρων 'Ιουλιανοῦ καὶ Βασιλίσσης καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς . . . τελεῖται δὲ ἡ αὐτῶν σύναξις ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ αὐτῶν μαρτυρίῳ, πλησίον τοῦ φόρου».

φ. 315α «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [η' 'Ιαν.] μνήμη . . . Κύρου . . . Κωνσταντινουπόλεως . . . τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ σύναξις ἐν τῇ σεβασμίᾳ μονῇ τῆς Χώρας· καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ 'Εκκλησίᾳ».

φ. 322α «Μηνὶ τῷ αὐτῷ ['Ιαν.] ιγ' . . . τῶν ἁγίων μαρτύρων 'Ερμύλου καὶ Στρατονίκου . . . τελεῖται ἡ αὐτῶν σύναξις ἐν τῷ αὐτῶν ἁγίῳ εὐκτηρίῳ· ἐν τῇ 'Οξείᾳ τε τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ».

φ. 324β «[ιδ' 'Ιαν.] Μνήμη τοῦ ὁσίου Θεοδούλου . . . [καὶ τῶν σὺν αὐτῷ] . . . τελεῖται δὲ τῶν τοιούτων ἁγίων πατέρων ἡ σύναξις ἅμα ἐν τῷ σεπτῷ 'Αποστολείῳ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου ἐν τῷ 'Ορφανοτροφείῳ».

φ. 333β «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [ιθ' Ἰαν.] μνήμη τῶν ἁγίων μαρτύρων Λουκιανοῦ, Παύλης καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς νηπίων... ἡ δὲ τούτων σύναξις τελεῖται ἐν τῷ οἴκῳ Ἀναστασίου Πατριάρχου ἐν τῇ Ὀξείᾳ καὶ ἀνάμνησις τοῦ ἐν Νικαίᾳ μεγίστου θαύματος· ὅτε ὁ Μέγας Βασίλειος διὰ προσευχῆς τὰς πύλας ἠνέῳξε τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας καὶ παρέθετο αὐτὴν τοῖς Ὀρθοδόξοις».

φ. 335β «Μηνὶ τῷ αὐτῷ [Ἰαν.] κ' μνήμη τοῦ ὁσίου... Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου... τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ σύναξις ἐν τῇ... Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ».

φ. 335β «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [κ' Ἰαν.]... τῶν ἁγίων μαρτύρων Θύρσου καὶ Ἁγνῆς· τελεῖται δὲ ἡ αὐτῶν σύναξις πλησίον Ἐλενιανῶν...».

φ. 339β «Μηνὶ τῷ αὐτῷ [Ἰαν.] κβ'... τοῦ ἀποστόλου Τιμοθέου... εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων... ἡ σύναξις αὐτοῦ τελεῖται».

φ. 340α «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [κβ' Ἰαν.]... Ἀναστασίου τοῦ Πέρσου· τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ σύναξις ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ αὐτοῦ μαρτυρίῳ τῷ ὄντι ἔνδον τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Φιλήμονος ἐν τῷ Στρατηγίῳ».

φ. 341α «[Ἰαν. κβ'] Μνήμη τῶν μαρτύρων Μανουήλ, Γεωργίου, Πέτρου, Λέοντος, Σιονίου, Γαβριήλ, Ἰωάννου, Λέοντος, Παρόδου καὶ τῶν λοιπῶν τὸν ἀριθμὸν τοζ'».

Ἀρχ.: Οὗτοι οἱ ἅγιοι ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν καὶ τόπων ὄντες, τὴν Ἀδριανούπολιν κατῴκουν· οἱ Βούλγαροι δὲ οἱ ἀχάριστοι καὶ ἀγνώμονες, ἧκον Ῥωμαίους καταστρεψόμενοι· Θρᾷκας δὲ καὶ Μακεδόνας αἰχμαλωτίσαντες...

φ. 342β «Μηνὶ τῷ αὐτῷ [Ἰαν.], κγ'... Κλήμεντος ἐπισκόπου Ἀγκύρας καὶ Ἀγαθαγγέλου... τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ σύναξις [τοῦ Ἀγαθαγγέλου] ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ αὐτῶν μαρτυρίῳ τῷ ὄντι πέραν ἐν τοῖς Εὐδοξίου ἐπέκεινα τοῦ Ἀνάπλου· καὶ ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας Εἰρήνης τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας».

φ. 352β «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [Ἰαν. κς'] Μνήμη τοῦ μεγάλου σεισμοῦ· γενομένου εἰς τὰ τελευταῖα τῆς βασιλείας τοῦ νέου Θεοδοσίου... ἡμέρᾳ Κυριακῇ· ὥρᾳ δευτέρᾳ τῆς ἡμέρας· καὶ κατέπεσον ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ τὰ τείχη τῆς πόλεως· καὶ μέρος πολὺ τῶν οἰκημάτων· κατ' ἐξαίρετον δὲ ἀπὸ τῶν Τρωαδησίων ἐμβόλων, ἕως τοῦ Χαλκοῦ Τετραπύλου καὶ ἐπεκράτησεν ὁ σεισμὸς ἐπὶ μῆνας Γ' ἔνθα ὁ βασιλεὺς λιτανεύων πανδημί, μετὰ δακρύων ἔλεγε...».

φ. 361β «[λ' Ἰαν.] Μνήμη τοῦ ἁγ. μάρτυρος Θεοφίλου τοῦ νέου».

Ἀρχ.: Οὗτος γέγονεν ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης...

φ. 362β «[λ' Ἰαν.] Μνήμη τῆς Παναγίας Θεοτόκου πέραν ἐν Γεωργίᾳ».

φ. 369β «τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [α' Φεβρ.] μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ Βασιλείου ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, ὁρμωμένου τῆς Ἀθηνῶν πόλεως».

φ. 376α «Μηνὶ τῷ αὐτῷ [Φεβρ.] γ', μνήμη τοῦ δικαίου Συμεὼν τοῦ θεοδόχου· καὶ Ἄννης τῆς προφήτιδος· ἡ δὲ τοιαύτη σύναξις τελεῖται ἐν τῷ σεπτῷ ἀποστολείῳ τοῦ ἁγ. Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου· τῷ ὄντι ἐν τῷ σεβασμίῳ ναῷ τῆς ἁγίας Θεοτόκου πλησίον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας».

φ. 378β «[Φεβρ. ζ'] Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Λουκᾶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι».

φ. 383α «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [ι' Φεβρ.]... τοῦ ἐν ἁγίοις... Ἀναστασίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως».

φ. 383α «[ι′ Φεβρ.] Μνήμη τῆς ἀχράντου . . . Θεοτόκου ἐν τοῖς Ἀρεοβίνδου».
φ. 385α «[ιβ′ Φεβρ.] Μνήμη τοῦ ὁσίου . . . Ἀντωνίου . . . Κωνσταντινουπόλεως. . . Τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ σύναξις ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ».
φ. 388α «Μηνὶ τῷ αὐτῷ [Φεβρουαρίῳ] ιδ′. . . τοῦ ὁσίου πατρὸς . . . Αὐξεντίου τοῦ ἐν τῷ Βουνῷ».
φ. 390β «[Φεβρ. ιε′] . . . τοῦ ὁσίου Παφνουτίου καὶ Εὐφροσύνης τῆς αὐτοῦ θυγατρός· καὶ σύναξις ἐν τοῖς Διακονίσσης».
φ. 394β «[Φεβρ. ιζ′] Μνήμη τῶν ἐν εὐσεβεῖ μνήμῃ γενομένων βασιλέων Μαρκιανοῦ καὶ Πουλχερίας. Τελεῖται δὲ ἡ αὐτῶν σύναξις ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ».
φ. 404α «Μηνὶ τῷ αὐτῷ [Φεβρ.] κβ′ μνήμη τῶν εὑρεθέντων ἁγίων λειψάνων τῶν ἐν τοῖς Εὐγενίου· ἅτινα εὑρέθησαν ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου».
φ. 404α «[Φεβρ. κβ′] μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Ἀθανασίου τοῦ ἐν Παυλοπετρίῳ».
φ. 420α Φεβρουαρίου 27 μνήμη Στεφάνου τοῦ συστησαμένου «τὸ γηροκομεῖον τῶν Ἀρματίου».

Ὁ κῶδιξ ἔχει γραφὴ κατὰ δύο σελίδας, ὧν ἑκάστη ἔχει διαστάσεις κατὰ μέσον ὅρον 0,065 × 0,22. Τὰ φ. 302β, 422β, 423 τελείως ἄγραφα. Ἐν φ. 422α δοκίμιά τινα κονδυλίου.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος φέροντος ἔκτυπα κοσμήματα, ἱκανῶς τανῦν διεφθαρμένου. Εἶχε δέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 115 καὶ Β 113.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 15 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς (φ. 223β–224α) τοῦ κώδικος.

Ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς πείθει ὅτι γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι ὁ γνωστὸς κωδικογράφος μοναχὸς Ἰάκωβος, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τῶν ἐτῶν 1531/2 - 1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδ. 10.

12

Χάρτης	Διαστ. 0,155 × 0,215	Αἰὼν XVI (1531/2)	Φύλλα 351

Μηναῖον Δεκεμβρίου.

Ἄρχεται τὸ κείμενον ἀπὸ φ. 16α. Μετὰ τὸ πέρας αὐτοῦ (φ. 351β): † *ἐτελιώθ(η) τὸ παρ(ὸν) μιμην(αῖον)* [sic] *ἐν τη μον(ῇ) τῇ | καλουμ(έν)η τοῦ βαρλαὰμ ἐν τῇ σκήτ(η) τοῦ | ἱεροῦ μετεώρ(ου)· καὶ ὁ ἀποξενώσας αὐτὸ | ἐξ αὐτῆς τῆς μον(ῆς)· κριθήτω μετὰ τῶν | ἱεροσύλλ(ων)· κ(αὶ) γενέσθω κ(αὶ) αὐτὸς κ(α)τ(ὰ) τὸν | γιεζὶ· ἱερόσυλλος γὰρ κ(αὶ) ἐκεῖνος λέγετ(αι). | Διὸ κ(αὶ) τὴν λέπραν σὺν τῇ κολ(ά)σῃ ἐκλη|ρονόμησ(εν): — Ἔτους ‚ζῶμ′:-* [7040 = 1531/2].

Ἐν φ. 1α–3α συναξάριον, ὑπὸ βαναύσου χειρὸς γεγραμμένον, τοῦ δικαίου Μιχαὴλ (9 Σεπτ.).

Ἀρχ.: Οὗτος ὁ μακάριος καὶ δίκαιος Μιχαὴλ ὑπῆρχεν γέννημα καὶ θρέμμα πόλεως Ἀκροκόου...

Ἐν φ. 4α–15α ἀκολουθία ἀκέφαλος κατὰ ἓν φύλλον.

Ἀρχ.: ... μων ὑβριζόμενον... ὅτε ἡ ἀμίαντος ἀμνάς· ἔβλεψε τὸν ἴδιον ἄρνα· ἐπὶ σφαγὴν ὡς βροτὸν...

Αἱ διαστάσεις τοῦ γεγραμμένου μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,095 × 0,145. Διακρίνονται ἐν τῷ κώδικι πολλαὶ γραφαὶ [*συνηλικιώτιδες].

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἁπλοῦ ἐπικαλύμματος διεφθαρμένου. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρα.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 90.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 16 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 351β, ὅπου τὸ κωδικογραφικὸν σημείωμα τοῦ ἔτους 1531/2. Γραφεὺς τῶν φ. 4α–208β καὶ 225α–351α τοῦ κώδικος τούτου, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, εἶναι ὁ γνωστὸς κωδικογράφος μοναχὸς Ἰάκωβος, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τῶν ἐτῶν 1531/2–1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδ. 10.

13

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,137 × 0,200 Αἰὼν XVI (1549/50) Φύλλα 376

Μηναῖον Σεπτεμβρίου.

Περιέχει μόνον τὰς ἀκολουθίας, οὐχὶ καὶ τὰ λεγόμενα συναξάρια.

Ἐν τέλει, φ. 376β: † *ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον, παρὰ ἰωάσαφ | μοναχοῦ· ἐν τῶ ζύλω τοῦ βαρλαάμ, πλη|σίον τοῦ μετεώρου· τῆ ἐπικαλουμένη θεία | καὶ ἱερᾶ μονῆ τῶν ἁγίων πάντων· | ἐν τῶ ,ζωνωηω* [7058 = 1549/1550] *ἔτει:*
Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων συνήθως 0,085 × 0,140. Φύλλα τινὰ πρὸς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τοῦ κώδικος ἄγραφα, ἅτινα καὶ δὲν συνηρίθμησα μετὰ τῶν λοιπῶν. Ἐπίσης ἄγραφον καὶ τὸ φ. 376α.
Ἐπὶ τοῦ παραφύλλου τοῦ ἐπικεκολλημένου ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος ἀναγινώσκομεν: *ἐνετη - 1744 | ἀπέθανεν, ὁ παπακάληςρος | ἐν μηνη αὐγόυςω· ἧς της... | κε 25.*
Ὁ κῶδιξ ἔχει γραφῆ ἐπιμελῶς· ἀλλ' ἡ συχνὴ ἐπὶ αἰῶνας φυλλομέτρησις ἔχει καταντήσει αὐτὸν ῥυπαρὸν κατὰ τὴν ἔξω ᾤαν, πρὸς τὰ κάτω. Ἐπίσης ὁ σταχωτὴς ἔχει ἀκανονίστως τάμει τὸν κώδικα κατὰ τὴν ἔξω ᾤαν, ὥστε κατὰ μὲν τὸ ἀνώτατον μέρος αὐτῆς ὁ κῶδιξ ἔχει πλάτος ὅπερ ἀνωτέρω ἐσημειώσαμεν (0,137), κατὰ δὲ τὸ κατώτατον ἔχει 0,130.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου μέλανος, ἔχοντος καί τινα ἁπλᾶ ἐπίτιτλα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 13.

Σημ. Ἐκδ.—Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 17 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 376β τοῦ κώδικος, ὅπου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωάσαφ (1549/50). Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου Ἰωάσαφ καὶ οἱ κώδικες 14, 20, 21, 63, 72, 79, 141, 150, 161 καὶ 163 (βλ. καὶ τοὺς σχετικοὺς ἐκτὸς κειμένου Πίνακας 18, 25, 26, 67, 75, 86, 133, 140, 150 καὶ 152 τοῦ παρόντος τόμου). Ὁ αὐτὸς Ἰωάσαφ ἔχει ἐπίσης γράψει καὶ τοὺς κώδικας 111, 112, 132, 149, 175, 179, 186 καὶ 209 τῆς Μ. Μεταμορφώσεως τῶν Μετεώρων (βλ. Ν. Ἀ. Βέη, *Τὰ Χειρόγραφα τῶν Μετεώρων*, τόμ. Α', σ. 142, 153, 172, 203, 205, 209, 231 - 232 καὶ 716), ὡς καὶ τὸν κώδικα 634 τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος, προερχόμενον ἐκ τῆς Μ. Μεταμορφώσεως τῶν Μετεώρων (βλ. Φ. Ἀ. Δημητρακοπούλου, *Συμβολὴ εἰς τοὺς καταλόγους Ἑλλήνων κωδικογράφων*, εἰς Ἐπετ. Ἑταιρ. Βυζ. Σπουδῶν, 45, 1981/82, σ. 284, ἀρ. 53).

14

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,22 × 0,15 Αἰὼν XVI (1550/1) Φύλλα 366

Μηναῖον Ὀκτωβρίου.

Περιέχει μόνον τὰς ἀκολουθίας, οὐχὶ καὶ τὰ συναξάρια τῶν ἁγίων.

Ἐν τέλει τοῦ κειμένου, φ. 363α, ἐρυθρόγραφον: † *ὁ τὰ πάντα πληρῶν Θ(εὸ)ς δόξα σοι:* Μετὰ ταῦτα δι' ἀμαυροῦ μέλανος: † *ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον, παρὰ ἰωάσαφ, (μον)αχ(οῦ)·* | *ἐν τῶ ςύλω τοῦ Βαρλαάμ, πλησίον τοῦ* | *μετεώρου· τῆ ἐπικαλουμένη θεία καὶ ἱερᾶ μονῆ τῶν ἁγίων ἁπάντων: -* | *ἐν τῶ ζῶνῶθῶ,* [7059 = 1550/1] *ἔτει: —*

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων συνήθως 0,135 × 0,850. Τὰ φφ. 1 καὶ 363β–366β ὁ βιβλιογράφος κατέλιπεν ἄγραφα.

Ἐν φ. 366α: † *ἐδέ τώ παρων, βηβλήον, Γέρμανῶς* | *κ(αὶ) αρσένηος εν το ςήλου του βαρλαᾶμ* | *δηά ἔξοδα του μοναςήριου* | *ἐν τō· - 1743.*

Ἐν ἀρχῇ τεχνικὸν δι' ἐρυθροῦ μέλανος ἐπίτιτλον.

Ἐκ τῆς συχνῆς φυλλομετρήσεως ὁ κῶδιξ ρυπαρὸς κατὰ τὰς ἔξω ᾤας.

Στάχωσις μετὰ δρυΐνων πινακίδων καὶ ἐπικαλύμματος βυρσίνου, ἔχοντος ἁπλᾶ ἐπιπόλαια κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ δύο θηλυκωτῆρας.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 3 . . καὶ Β 31.

Σημ. Ἐκδ.—Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 18 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 363α, ὅπου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωάσαφ, τοῦ ἔτους 1550/1. — Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ ἄλλοι κώδικες· βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδ. 13.

15

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,145 × 0,210 Αἰὼν XVII (1607) Φύλλα 247

Μηναῖον Νοεμβρίου.

Ἄρχεται ἀπὸ τῆς ις', καθ' ἣν ἡ μνήμη τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου. Περιέχει μόνον τὰς ἀκολουθίας, οὐχὶ καὶ τὰ συναξάρια.

Ἐν φ. 244^{α} «Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν Θεοτόκον».

Ἀρχ.: Πολλοῖς συνεχόμενος πειρασμοῖς...

Τελ.: ... Σωτῆρα τεκοῦσαν σε καὶ Θεόν· δυσωπῶ, παρθένε, λυτρωθῆναί με.

Ἐν φ. 244^{β}: *Τὸ παρὸν βιβλίον ἐγράφη διὰ χειρὸ(ς) | ματθάιου ἁμαρτωλοῦ, ἀρχιερέ(ως) | τῶν μυρέων, ἀξιώσει μ(ητ)ροφάνους | ἱερομονάχου καὶ καθηγουμένου | τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ βαρλα|άμ, πλησίον μετεώρου, ἐν ᾗ | καὶ ἀφιέρωται παρ' αὐτοῦ. ὁ δε βουληθεὶς ποτέ τις ἀποξενῶσαι, | οὐκ ἀτιμώρητος ἔσεται. | Ἐν ἔτει, ͵ζριε'* [7115 = 1607] *φευρ. δ', ἰν(δικτιῶν)ος ε'. | Ἐν μετοχίῳ τ(ῆ)ς αὐτῆς μονῆς τὸ ἐν κραγιόβα:*

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων ἔχει συνήθως ἐμβαδὸν 0,14 × 0,10. Τὰ φ. 1–3 καὶ 245–247 ἄγραφα.

Ἐν φ. 4^{α} καὶ 244^{α} ἐπίτιτλά τινα δι' ἐρυθροῦ μέλανος. Ὁ κῶδιξ ἐκ τῆς συνεχοῦς φυλλομετρήσεως ρυπαρὸς κατὰ τὴν ἔξω καὶ κάτω ᾤαν.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων δρυΐνων μετ' ἐπικαλύμματος μέλανος βυρσίνου, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔχει καὶ δερματίνους θηλυκωτῆρας.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 315 καὶ 173.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 19 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 244^{β}, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ματθαίου Μυρέων, τοῦ ἔτους 1607, ὁ δὲ Πίναξ 20 τὸ φ. 4^{β} τοῦ παρόντος κώδικος ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὸ φ. 248^{β} τοῦ κώδικος 17, πρὸς τὸ ὁποῖον συμπίπτει κατὰ πάντα. Βλέπε κατωτέρω, εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 17, τὴν πρόσθετον σημείωσιν.

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ ὁ κῶδιξ 134 (Πίν. ἐκτὸς κειμένου 124 καὶ 125). Περὶ τοῦ Ματθαίου Μυρέων βλέπε:

– Λ. Βρανούση, *Ἐγκωμιαστικὴ Ἀκολουθία γιὰ τοὺς τρεῖς ἱεράρχες Μελέτιο Πηγᾶ, Γαβριὴλ Σεβῆρο καὶ Μάξιμο Μαργούνιο, ἀνέκδοτο ἔργο τοῦ Ματθαίου Μυρέων*, εἰς Πρακτικὰ Β' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου, τόμ. Γ', σ. 368–390 (εἰς τὰς σ. 384 - 390 κατάλογος κωδίκων γραφέντων ὑπὸ τοῦ Ματθαίου Μυρέων)· L. Politis, *Un copiste éminent du XVIIe siècle: Matthieu métropolite de Myra*, εἰς Studia Codicologica, Berlin 1977 [Texte und Untersuchungen 124], σ. 375 - 394 (εἰς τὰς σ. 388 - 389 ἀναγραφὴ τῶν κωδίκων τῶν γραφέντων ὑπὸ τοῦ Ματθαίου Μυρέων)· Olga Gratziou, *Die dekorierten Handschriften des Schreibers Matthaios von Myra (1596 - 1624). Untersuchungen zur griechischen Buchmalerei um 1600*, Athen 1982.

16

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,215 × 0,320 Αἰὼν XVI Φύλλα 448

Μηναῖον Νοεμβρίου.

Περιέχει τὰ ἑξῆς μαρτύρια, βίους, μνήμας κλ., καθ' ἡμέραν σημειουμένην ἐν τῷ κώδικι.

α′ (φ. 3^{α}) Βίος Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων (1 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Ἄρτι τῆς εὐσεβείας ἀναλαμπούσης . . .

β′ (φ. 6^{β}) «Ἄθλησις . . . Ἀκινδύνου, Πηγασίου, Ἀνεμποδίστου, Ἀφθονίου καὶ Ἐλπιδϊφόρου» (2 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Εἰ καὶ πρῶτοι Πέρσαι Χριστὸν . . .

γ′ (φ. 17^{α}) Ἄθλησις Ἀκεψιμᾶ, Ἰωσήφ, Ἀειθαλᾶ (3 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Ἐλύττα κατὰ Χριστιανῶν Σαβώριος ὁ Περσῶν βασιλεὺς . . .

δ′ (φ. 29^{α}) «Βίος καὶ πολιτεία καὶ ἀγῶνες . . . Ἰωαννικίου» (4 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Τὴν πρὸς ἀρετὴν ὁδὸν φέρουσαν· τραχεῖαν εἶναι καὶ ἀνάντη . . .

ε′ (φ. 51^{β}) «Βίος καὶ πολιτεία καὶ μαρτύριον . . . Γαλακτίωνος καὶ Ἐπιστήμης» (5 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Τῆς πρὸς τῷ Λιβάνῳ ὄρει Φοινίκης . . .

ς′ (φ. 57^{β}) «Βίος . . . Παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ» (6 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Ἡνίκα Κωνστάντιος ὁ τοῦ μεγάλου . . .

ζ′ (φ. 62^{β}) «Μαρτύριον . . . Ἱέρωνος· καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἁγίων τῶν ἐν Μελετινῇ ἀθλησάντων» (7 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Ἱέρωνι τῷ γενναίῳ, πατρὶς μὲν . . .

η′ (φ. 66^{β}) «Βίος καὶ πολιτεία καὶ ἄσκησις τῆς ὁσίας Ματρώνης» (9 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Τοὺς σώφρονας τῶν βίων καὶ φιλαρέτους . . .

θ′ (φ. 80^{α}) «Βίος . . . ἀειμνήστου Θεοκτίστης τῆς Λεσβίας» (10 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Εἰκόνες καὶ στῆλαι· καὶ ἀνδριάντες . . .

ι′ (φ. 87^{β}) «Μαρτύριον . . . Μηνᾶ τοῦ Αἰγυπτίου, τοῦ ἐν τῷ Κοτυαείῳ μαρτυρήσαντος (11 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Βασιλεύοντος Διοκλητιανοῦ τὲ καὶ Μαξιμιανοῦ . . .

ια′ (φ. 92^{α}) Ἀνεπίγραφον [Βίος Θεοδώρου Στουδίτου].
Ἀρχ.: Καὶ πᾶσι μὲν ἡδὺς καὶ τοῦ παντὸς ἄξιος, ὁ μέγας πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁμολογητὴς Θεόδωρος . . .

ιβ′ (φ. 132^{α}) «Βίος . . . Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας τοῦ Ἐλεήμονος» (12 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Τὰς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἀναγράπτους . . .

ιγ′ (φ. 160^{α}) «Βίος . . . Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου».
Ἀρχ.: Καὶ πάντων μὲν τῶν κατὰ Θεὸν . . .
Ἐν τέλει τοῦ βίου (φ. 227^{β}) ἀναγραφαὶ διαφόρων θαυμάτων τοῦ Χρυσοστόμου μετὰ τὴν κηδείαν αὐτοῦ.

ιδ′ (φ. 231^{α}) «Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον Φίλιππον τὸν ἀπόστολον» (ιδ′ Νοεμβρίου· δι᾽ ἑτέρου δὲ μέλανος καὶ χειρὸς σημειοῦται ις′).
Ἀρχ.: Ὁ τοῦ Θεοῦ Θεὸς λόγος ἀϊδίως συνὼν τῷ πατρὶ . . .

ιε′ (φ. 234^{β}) «Μαρτύριον τῶν . . . ὁμολογητῶν· Σαμωνᾶ· Γουρία· καὶ Ἀβίβου» (15 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Ἔτος μὲν ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου . . .

ις´ (φ. 241β) «Θαῦμα γενόμενον ὑπὸ τῶν ἁγίων ὁμολογητῶν Γουρία Σαμωνᾶ καὶ Ἀβίβου».
Ἀρχ.: Τοιοῦτον μὲν δὴ καὶ ὁ μάρτυς . . .

ιζ´ (φ. 249β) «Ὑπόμνημα εἰς τὸν . . . ἀπόστολον . . . Ματθαῖον» (Νοεμ. 16).
Ἀρχ.: Ἤδη μὲν τὴν παρὰ τοῦ πλάσαντος . . .

ιη´ (φ. 251β) Βίος «τοῦ . . . Γρηγορίου ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας . . . συγγραφεὶς παρὰ τοῦ . . . Γρηγορίου . . . Νύσσης».
Ἀρχ.: Ὁ μὲν σκοπὸς εἷς ἐστὶ . . .

ιθ´ (φ. 275β) «Μαρτύριον τοῦ . . . μεγαλομάρτυρος Πλάτωνος» (18 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Οὐ ξένα Γαλατῶν τὰ παρόντα . . .

κ´ (φ. 281α) «Βίος . . . Ἀμφιλοχίου . . . Ἰκονίου» (20 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Καὶ τί τῶν καλῶν ἔσται τὶς τῇ μνήμῃ παραδιδοὺς . . .

κα´ (φ. 286α) «Βίος . . . Γρηγορίου . . . Ἀκραγαντίνων».
Ἀρχ.: Κάλλιστόν τι χρῆμα ἡ ἀρετὴ . . .

κβ´ (φ. 316β) «Μαρτύριον τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης» (24 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Βασιλεύοντος τοῦ ἀσεβεστάτου Μαξεντίου . . .

κγ´ (φ. 326α) «Βίος . . . Κλήμεντος . . . Ῥώμης» (25 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Κλήμης· Ἰακώβῳ τῷ κυρίῳ καὶ ἐπισκόπῳ . . .

κδ´ (φ. 371α) «Μαρτύριον . . . Ἀλεξανδρείας Πέτρου» (25 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Εἶχε μὲν ἡ ἐπιφανὴς Νικομήδεια . . .

κε´ (φ. 378α) «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου . . . Μερκουρίου (26 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Δέκιος ἡνίκα καὶ Βαλεριανὸς . . .

κς´ (φ. 385β) «Βίος . . . τοῦ ὁσίου . . . Ἀλυπίου» (26 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Καλοὶ μὲν καὶ οἱ τῶν μαρτύρων ἆθλοι . . .

κζ´ (φ. 396α) «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Πέρσου» (27 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Ἀρκαδίου τὰ Ῥωμαίων διέποντος σκῆπτρα . . .

κη´ (φ. 403α) «Βίος . . . τοῦ ὁσίου . . . καὶ ὁμολογητοῦ Στεφάνου τοῦ νέου» (28 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Θεῖόν τι χρῆμα ἡ ἀρετή· καὶ πολλῶν ἀξία τῶν ἐγκωμίων . . .

κθ´ (φ. 437α) «Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον . . . Ἀνδρέαν τὸν πρωτόκλητον» (30 Νοεμ.).
Ἀρχ.: Ἄρτι τοῦ παιδὸς Ζαχαρίου . . .

Ἐν τέλει τοῦ κειμένου (φ. 446α) διὰ μέλανος ἐρυθροῦ· *οἰκτροῦ τάλανος ἰακώβου ρακενδύτου:* - Ὁ βιβλιογράφος Ἰάκωβος εἶναι ἐπιμελής· ἐν ἀντιβολῇ δευτέρᾳ, ὡς φαίνεται, διώρθωσεν αὐτὸς πολλὰ παροράματα τῆς πρώτης ἀντιγραφῆς καὶ ἐπήνεγκε καὶ διορθώσεις κριτικὰς εἰς τὸ κείμενον. Πρβλ. φ. 82α, 104β, ἔνθα τὸ παλαιογραφικῶς ἀξιοσημείωτον: Γρ (=γράφε), 155β. Ἐπίσης ὁ βιβλιογράφος πολλὰ τῶν χωρίων ἐσημείωσε διὰ τῆς βραχυγραφίας: *Γνω* (=γνωμικὸν ἢ γνώμη).

Ὁ κῶδιξ ἔχει γραφῇ κατὰ δύο σελίδας· ἑκάστη ἐξ αὐτῶν ἔχει διαστάσεις κατὰ

μέσον ὅρον 0,068 × 0,228. Τὰ φ. 1α–2β, 229β–230β, 446β–448β τελείως ἄγραφα. Ἡ σελὶς α' τοῦ φ. 300β κατὰ μέγα μέρος περιγεγραμμένη δι' ἐρυθροῦ μέλανος.

Ἁπλᾶ τινα ἐπίτιτλα καὶ ἄλλα κοσμήματα στολίζουσι τὸν κώδικα. Ἐν φύλλῳ δὲ 160α ὡραιότατον ἀρχικὸν Κ, ὅπερ συγκροτεῖ μικρὰ εἰκὼν τοῦ Ἰησοῦ ὡσεὶ βαδίζοντος καὶ διὰ τῆς ἑτέρας εὐλογοῦντος. Καὶ ἄλλα τινὰ ἀρχικὰ γράμματα ἔχει ὁ κῶδιξ ἐρυθροβαφῆ καὶ ἐπικεχρυσωμένα.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ κειμένου, φ. 3α, ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ, γέγραπται δι' ἐρυθροῦ: *ἰ(ησο)ῦ βοήθι μοι.* Ἑτέρα δὲ χεὶρ τῆς τοῦ βιβλιογράφου, μεταγενεστέρα κατὰ πολύ, ὡς φαίνεται, ἔχει σημειώσει συνήθως πόσα φύλλα κατέχει ἑκάστη ὕλη τοῦ κώδικος. Ἡ σημείωσις γίνεται παρὰ τὸ κεφαλαίωμα διὰ τῆς βραχυγραφίας *φυλ'* (=φύλλα) καὶ ἀριθμοῦ ἑλληνικοῦ. [*Τοῦ φ. 445 ἀπεσχισμένη ἡ ᾤα ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ φ. καὶ ἄνω].

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων ἐπικεκαλυμμένων διὰ καστανοχρόου βύρσης, ἐφ' ἧς ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχε δέ ποτε ὁ κῶδιξ καὶ θηλυκωτῆρας καὶ γόμφους μεταλλικούς.

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 135.

Σημ. Ἐκδ.—Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 21 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 446α τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου. Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1531/2–1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 10.

17

Χάρτης λεῖος	Διαστ. 0,145 × 0,210	Αἰὼν XVII	Φύλλα 252

Μηναῖον Νοεμβρίου.

Ἀτελές.

Τελ. (φ. 248β): . . . προφητική τις σαφῶς ὀξυδορκία· ματθαῖε σὲ ἅγιον, λίθου τεθέαται· ἐπὶ τῆς γῆς κυλιόμενον, καὶ τῆς ἀπάτης τὰς ἑλεπόλεις καταλεαί[*νοντα] . . .

Τὸ χωρίον τοῦτο ἀνήκει εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου (ις' Νοεμβρ.).

Ἐν ἀρχῇ τοῦ κειμένου ἐπιτυχὲς ἐπίτιτλον δι' ἁπλοῦ ἀμαυροῦ μέλανος.

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων συνήθως ἔχει διαστάσεις 0,095 × 0,145. Ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει ἀνὰ τέσσαρα φύλλα ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων ξυλίνων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔχει καὶ βυρσίνους θηλυκωτῆρας μετ' ἀγκιστρίων ὀρειχαλκίνων.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 315 καὶ Β 46.

Σημ. Ἐκδ.—Ὁ κῶδιξ οὗτος εἶναι πανομοιότατος πρὸς τὸν κώδικα 15 κατὰ τὰς διαστάσεις, τὰ ποτὲ περιεχόμενα, τὴν γραφὴν καὶ τὴν κατὰ σελίδα καὶ στίχον διάταξιν τοῦ κειμένου. Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 20 παρέχει φωτογραφικὸν

πανομοιότυπον τοῦ φ. 248β, ἤτοι τῆς τελευταίας σελίδος τοῦ παρόντος κώδικος 17, ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὸ φ. 4β τοῦ κώδικος 15. Ἡ ἀντιπαράθεσις πείθει ὅτι ὁ αὐτὸς γραφεὺς ἐξεπόνει πανομοιότυπα ἀντίτυπα τοῦ αὐτοῦ Μηναίου, τηρῶν τὰς αὐτὰς διαστάσεις σελίδος, τοὺς αὐτοὺς κατὰ σελίδα στίχους, τὰ αὐτὰ κατὰ στίχον γράμματα κτλ. Πάντα ταῦτα μαρτυροῦν ὅτι καὶ τὸν παρόντα κώδικα ὑπ' ἀριθ. 17 ἔχει γράψει ὁ φιλοπονήσας καὶ τὸν κώδικα 15 γνωστὸς κωδικογράφος Ματθαῖος ὁ Μυρέων (πρβλ. Λ. Βρανούση, *Ἐγκωμιαστικὴ ἀκολουθία... Ματθαίου Μυρέων*, εἰς Πεπραγμένα Β' Κρητολογ. Συνεδρίου, τ. Γ', 1968, σ. 390 ἀρ. 33), πιθανώτατα δὲ καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1607 ἐν Κραγιόβᾳ τῆς Βλαχίας.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 22 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 5α τοῦ κώδικος 17, ὅπου ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου. Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ ὁ κῶδιξ 134 τῆς Μ. Βαρλαὰμ (βλ. καὶ τοὺς ἐκτὸς κειμένου Πίνακας 124 καὶ 125). Πρβλ. καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 15.

18

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,153 × 0,210 Αἰὼν XVII Φύλλα 297

Μηναῖον Δεκεμβρίου.

Ἀτελές. — Τελευτᾷ (φ. 291β): ... σάρκας φορέσας ὁμοιωθήσεται· παρ... (ἐκ τῆς ἀκολουθίας τῆς ἁγ. μάρτυρος Ἰουλιανῆς· 21 Δεκεμβρίου).

Περιέχει μόνον τὰς ἀκολουθίας, οὐχὶ καὶ τὰ λεγόμενα συναξάρια.

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων συνήθως 0,084 × 0,133. Τὰ δὲ φ. 1β–11α καὶ 292β–297α τελείως ἄγραφα.

Ὁ κῶδιξ κατάκοσμος διὰ κοσμημάτων τεχνικῶν καὶ πολυχρώμων, ἐπιτίτλων καὶ ἄλλων. Ἐπίσης ἐν φ. 11β ἔχει ὁ κῶδιξ ὁλοσέλιδον διὰ χρυσοῦ, ἀργυροῦ καὶ ἄλλων μελάνων ἐξειργασμένον κόσμημα, ἐν ᾧ καὶ ἡ ἐπιγραφὴ διὰ χρυσοβαφῶν συμπλεκομένων γραμμάτων: *Μὴν Δεκέμβριος*. Καί τινα ἄλλα χρυσοβαφῆ ἀρχικὰ γράμματα ἔχει ὁ κῶδιξ. Πολλαχοῦ παρελείφθησαν νὰ φιλοτεχνηθῶσι τἀρχικὰ γράμματα τῶν κεφαλαίων καὶ παραγράφων.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 311 καὶ Β 177.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου ἔγχρωμος Πίναξ Δ' παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 11β–12α τοῦ κώδικος, ὅπου ὁλοσέλιδον πολύχρωμον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου, ὁ δὲ Πίναξ 23 φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 17β–18α.

Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς κωδικογράφος ἱερομόναχος Ἰωαννίκιος, ὁ γράψας (1613 - 1630) καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 7.

19

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,153 × 0,213 Αἰὼν XVII (1613) Φύλλα 289

Μηναῖον Δεκεμβρίου.

"Αρχεται ἀπὸ τῆς κα', καθ' ἣν μνήμη τῆς ἁγίας Ἰουλιανῆς τῆς ἐν Νικομηδείᾳ, καὶ ἐξικνεῖται μέχρι τέλους.

Περιέχει μόνον τὰς ἀκολουθίας, οὐχὶ καὶ τὰ λεγόμενα συναξάρια. Τὸ κείμενον ἄρχεται ἀπὸ φ. 19β.

Ἐν τέλει, φ. 272β, οἱ στίχοι:

Ἱεροθύτης ἰωαννίκιος, ἱδρῶσι·
ταύτην τὴν θεόπνευςον, ἔγραψε βίβλον·
ἣν ἀναγινώσκωντες, σύγγνωσθε δ' οὖν μοι.
διὰ τῶν πολλῶν, ἐναυτῇ μοι σφαλμάτων·
πάθος γὰρ ἀνθρώπινον, τὸ ἁμαρτάνειν.

Τἀρχικὰ γράμματα τῶν στίχων καὶ αἱ ἐν τέλει στιγμαὶ ἐρυθρόγραφοι. Μετὰ δὲ τοὺς στίχους τὸ ἑπόμενον σημείωμα περὶ τοῦ βιβλιογράφου καὶ τῆς γραφῆς τοῦ κώδικος: † *μαθητοῦ κῦρ ἀρσενίου Ἱερο(μον)άχ(ου)· ἐν τῷ ςτῦλω* | *τοῦ βαρλαάμ: —* | *ἐν ἔτει, ‚ζρκβ'* [7122 = 1613] *ἰν(δικτιῶν)ος ιβ': —* | *Νοεμβρ(ίω), κδ'.*
Αἱ διαστάσεις τοῦ γεγραμμένου μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,090 × 0,132.
Ἐν ἀρχῇ τὰ φ. 1α–19α καὶ ἐν τέλει τὰ φ. 273–289 τελείως ἄγραφα.
Ὁ κῶδιξ γεγραμμένος λίαν ἐπιμελῶς, κοσμούμενος πολλαχοῦ καὶ διὰ τεχνικῶν ἐπιτίτλων ἐξειργασμένων διὰ χρυσοῦ, ἀργυροῦ καὶ ἄλλων ποικίλων χρωμάτων.

Στάχωσις ἐξηρθρωμένη ἐκ πινακίδων ξυλίνων μετὰ βυρσίνου μέλανος ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχε δέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας πλεκτοὺς δερματίνους, ἐκ δὲ τῶν ὀκτὼ ὀρειχαλκίνων γόμφων, οὓς εἶχέ ποτε, σῴζει τοὺς ἕξ.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 316 καὶ Β 105.

Σημ. Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου: Εἰς τοὺς ἀνωτέρω παρατεθέντας στίχους, τοὺς ὁποίους ὁ αὐτὸς κωδικογράφος Ἰωαννίκιος ἐπανέλαβε τὸ 1617/8 ἐν τῷ κώδ. **47** (φ. 388α), οὗτος φωρᾶται ἀντιγράφων τὸ ἐν τῷ κώδ. **82** (φ. 94α) ἀπὸ τοῦ 1609/10 χρονολογούμενον σημείωμα τοῦ κωδικογρ. Ἀρσενίου. Τοῦ Ἀρσενίου τούτου (περὶ οὗ βλ. σημ. εἰς περιγραφὴν τοῦ κώδ. 50) ὁ Ἰωαννίκιος ὑπῆρξε μαθητής, ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖ καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐν κώδ. 24 (φ. 206β). Τὴν ἀντιγραφὴν προδίδει ἡ παρατήρησις, ὅτι ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ, μετὰ τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ τετρασυλλάβου ὀνόματος *Ἀρσένιος* διὰ τοῦ ἑξασυλλάβου *Ἰωαννίκιος*, καταστρέφεται τὸ μέτρον. Ὁ αὐτὸς Ἰωαννίκιος ἐν τῷ κώδικι **80** (φ. 100α) φωρᾶται *μιμούμενος* (τὸ 1626) καθ' ὅμοιον ἀδέξιον μετρικῶς τρόπον τὸ ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ Μποζέου (τοῦ ἀπὸ τοῦ 1603 κ.ἑ. Λουκᾶ Οὐγγροβλαχίας) γραφὲν κωδικογραφικὸν σημείωμα ἐν τῷ κώδ. **78** (φ. 102α).

Σημ. Ἐκδ. — Τὸ 1968 ὁ κῶδιξ διέσῳζε μόνον τὰ φ. 1–250. Εἰς δέσμην ἀταυτίστων σπαραγμάτων (καταγραφεῖσαν τὸ 1953 καὶ 1959 ὑπὸ νέον ἀριθμὸν 34)

ἀνευρέθησαν (7 Ὀκτ. 1969) τὰ τελευταῖα φύλλα 261 - 289 (μετὰ τῆς πρὸς τὸ τέλος πινακίδος) καὶ ἐπανασυνεδέθησαν μὲ τὸν κώδικα, ὁ ὁποῖος εἶναι τώρα ἐλλιπὴς μόνον κατὰ τὰ φύλλα 251 - 260.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 24 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 19β–20α τοῦ κώδικος, ὅπου ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου.

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1613 - 1630) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 7.

20

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,146 × 0,208 Αἰὼν XVI (1552) Φύλλα 262

1 (φ. 4α) Μηναῖον Ἰανουαρίου.

Ἄρχεται ἀπὸ τῆς ιε', καθ' ἣν ἡ μνήμη Παύλου τοῦ Θηβαίου καὶ Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου, καὶ ἐξικνεῖται μέχρι τῆς λα'.

Ἐν τέλει, φ. 241α, ἐρυθρόγραφα: † *τέλος εἴληφεν ὁ παρὼν μήν, ἤτοι τὸ βι|βλίον τοῦ ἰαννουαρίου, ἡμέρα Γη τῆς | ϛ' ἑβδομάδ(ος) τῆς Νῆς* [=Πεντηκοστῆς]: *μηνὶ μαίω κδη. | ἐν τῷ ‚ζωξω ἔτει* [7060 = 1552], *ἰν(δικτιῶν)ος ι' | † ἐγράφη δὲ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ταύτῃ σε(βασμί)α μονῇ | τοῦ βαρλαάμ, πλησίον τοῦ μετεώρου· | οἱ ἀναγινώσκοντες οὖν, εὔχεσθε ὑπὲρ τοῦ | γράψαντος ἁμαρτωλοῦ ἰωάσαφ, ἴσως | καὶ μοναχοῦ: —*

2 (φ. 241β) «Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον».

Ἀρχ.: Ὑγρὰν διοδεύσας ὡσεὶ ξηρὰν... Πολλοῖς συνεχόμενος πειρασμοῖς...

3 (φ. 246α) «Ἕτερος κανὼν παρακλητικὸς καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον».

Ἀρχ.: Τῶν λυπηρῶν ἐπαγωγαὶ...

4 (φ. 251α) «Θεοτοκία δογματικά, τὰ καλούμενα πρῶτα· ἅτινα λέγεται τῇ παρασκευῇ καὶ τῷ σαββάτῳ ἑσπέρας».

5 (φ. 254α) «Ἕτερα θεοτοκία, λεγόμενα εἰς ἁγίους ἔχοντας δοξολογίας μεγάλας».

6 (φ. 256α) «Θεοτοκία δογματικά, λεγόμενα μετὰ τὸ δοξαστικὸν τοῦ ἁγίου εἰς τὸ καὶ νῦν, ἤτοι εἰς τὴν λιτήν· ὅταν τυχὸν εὑρεθῇ ἅγιος ἔχων ἀγρυπνίαν».

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,09 × 0,13. Τὰ φ. 1β–3β, 260 - 262 τελείως ἄγραφα, καθ' ὅσον ἄλλως τε συνετάχθησαν τῷ κώδικι κατὰ τὴν στάχωσιν.

Ἐν φ. 1α: † *Ἐδέθη, δηὰ χειρός, δημητρίου, Ἱερέος, ἐκόμης, ζυόλη | αψκβ* [1722] *μαρτοίου ιε:*

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ δύο θηλυκωτῆρας.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 162.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 25 παρέχει φωτογραφικὸν πανο-

μοιότυπον τῶν φ. 240β–241α τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰ ω ά σ α φ (24 Μαΐου 1552).

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Ἰωάσαφ (τῶν μέσων τοῦ ΙϚ' αἰ.) καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 13.

21

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,152 × 0,215 Αἰὼν XVI (1551/2) Φύλλα 290

Μηναῖον Ἰανουαρίου.

Φθάνει μόνον μέχρι τῆς ιδ' τοῦ μηνός· ἡ ἀκολουθία μάλιστα τῆς ἡμέρας ταύτης δὲν περιλαμβάνεται.

Ἐν τέλει, φ. 286β, ἐρυθρόγραφα: † *ἐγράφη κατὰ τὸ ,ζὸνξὸν* [7060 = 1551/2] *ἔτος, παρὰ τοῦ ἁ|μαρτωλοῦ ἰωάσαφ· ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ταύ|τῃ σε(βασμί)α μονῇ τοῦ βαρλαάμ· πλησίον τοῦ με|τεώρου:* —

Ἐν φ. 5α ἐπίτιτλον δι' ἐρυθροῦ μέλανος· ἄνωθι τούτου: † *κ(ύρι)ε ἰ(ησο)ῦ χ(ριστ)ὲ βοήθει μοι:*

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,08 × 0,13.

Τὰ φ. 1–4 καὶ 287–290 τελείως ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ δρυΐνων πινακίδων, ἐφ' ὧν ἐπικάλυμμα βύρσινον ἐξηρθρωμένον πως κατὰ τὴν ράχιν καὶ γόμφοι μεταλλικοί. — Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.

Παλαιὸς ἀριθμὸς 303 (2;).

Σ η μ. Ἐ κ δ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Π ί ν α ξ 26 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 5α τοῦ κώδικος, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου, καὶ τοῦ φ. 286β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰ ω ά σ α φ (1551/2).

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Ἰωάσαφ (τῶν μέσων τοῦ ΙϚ' αἰ.) καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 13.

22

Χάρτης Διαστ. 0,14 × 0,21 Αἰὼν XVI (1574) Φύλλα 273

Μηναῖον Φεβρουαρίου.

Περιέχει μόνον τὰς ἀκολουθίας, οὐχὶ καὶ τὰ λεγόμενα συναξάρια. Πρὸς ταῖς ἄλλαις συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Κασιανοῦ τοῦ Ρωμαίου, ἑορταζομένου μόνον κατὰ τὰ δίσεκτα ἔτη τῇ κθ' τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος μηνός.

Ἐν τέλει τοῦ κειμένου (φ. 273β): † *τὸ παρὸν μηνέο, ἐγράφη· ἐπι | ἔτους ,ζωπβ'·* [7082 = 1574] *ἰδυἀνουἀρί|ω ις'· παρὰ ἁμαρτῶλοῦ μαξί|μου· καὶ τὰ σφαλ(έν)τα ὑπὸ τῆς ἀ|πειρί(ας) κ(αὶ) ἀμαθεί(ας) μου, σύγγχωρή|σατε*

π(ατέ)ρεσ μου· κ(αὶ) μὴ παρατηρή|τε αὐτά· ὅτῐ κ(αὶ) δι καληγράφοντεσ | παραγράφουσιν· πόσω γε μᾶλλ(ον) | ἐγῶ ὁ αμαθεῖς.

[*Πρβλ. παραπλήσια σημειώματα ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου 1546 ἐν κώδ. 118 (φ. 100α) καὶ ἀπὸ 21ης Μαΐου 1568 ἐν κώδ. 110 (φ. 106α).]

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων ἔχει συνήθως ἐμβαδὸν 0,09 × 0,14.

Ἐν ἀρχῇ ἔχουσι συσταχωθῇ δύο φύλλα περγαμηνῆς, περικεκομμένα ὅπως ἐναρμονίζωνται πρὸς τὰς διαστάσεις τοῦ κώδικος, γραφέντα κατὰ τὸν XII αἰῶνα καὶ περιέχοντα κείμενον ἐκ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων. Ἐν τέλει πάλιν τοῦ κώδικος ἔχουσι συσταχωθῇ, πρῶτον, δύο φύλλα ἐκ κώδικος τοῦ XVI αἰῶνος περιέχοντος τὴν λειτουργίαν (ταῦτα ἔχουσι συσταχωθῇ ἀντιστρόφως πρὸς τὸ κείμενον τοῦ κώδικος), μεθ' ὃ ἕπονται συνεσταχωμένα δύο φύλλα περγαμηνά, ἐκ κώδικος τοῦ XIV αἰῶνος, περιέχοντα μέλη μετὰ φωνῶν. Πάντα τἀνωτέρω φύλλα, τά τε ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ τὰ ἐν τέλει, δὲν συνηρίθμησα μετὰ τῶν κυρίως τοῦ κώδικος.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μεθ' ἁπλοῦ βυρσίνου μέλανος ἐπικαλύμματος, ἐξηρθρωμένου ἐν μέρει κατὰ τὴν ῥάχιν. Εἶχέ ποτε γόμφους καὶ θηλυκωτῆρας.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 305 καὶ Β 120.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 27 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῆς πρώτης καὶ τῆς τελευταίας σελίδος τοῦ κώδικος (φ. 1α καὶ φ. 273β), ὅπου δεῖγμα γραφῆς καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Μαξίμου (1574).

23

Χάρτης — Διαστ. 0,142 × 0,210 — Αἰὼν XVI — Φύλλα 240

Μηναῖον Φεβρουαρίου.

Ἀκέφαλον, ἐλλιπές, κολοβόν.

Ἀρχ.: Χριστὸν ἱκέτευε· δωρηθῆναι ταῖς: † Τρύφων παναοίδιμε φωτὸς· ἀϊδίου λάμψεσι...
Τελ.: ... Σοφίας πληρωθεῖσα σου ἡ καρδία πάνσοφε· διδασκαλίας ἄβυσον ἐν ἁγίῳ...

Ἡ ἀρχὴ τοῦ κώδικος ἀνήκει εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγ. Τρύφωνος (α' Φεβρ.), τὸ δὲ τέλος εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγ. Κασιανοῦ (κθ' Φεβρ.).

Αἱ διαστάσεις τοῦ γεγραμμένου μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,09 × 0,152.

Ἡ κατάστασις τοῦ κώδικος κακή, ὄντος ῥυπαροῦ καὶ διεφθαρμένου ὑπὸ τῆς νοτίδος καὶ ἄλλων ἐπηρειῶν.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων δρυΐνων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου ἔχοντος ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 59.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 28 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 236β–237α).

24

Χάρτης λεῖος   Διαστ. 0,155 × 0,212   Αἰὼν XVII (1619/20)   Φύλλα 207

Μηναῖον Μαρτίου.

Περιέχει μόνον τὰς ἀκολουθίας, οὐχὶ καὶ τὰ συναξάρια.

Ἐν τέλει, φ. 206β, γέγραπται: † *Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον ἐν τῷ ζύλω τοῦ βαρλαάμ. Διαχειρὸς ἐμοῦ ἰωαν|νικίου, εὐτελοὺς ἱερομονάχου· μαθη|τῆς τοῦ πανοσιωτ(ά)τ(ου) ἀρσενίου ἱερομονάχ(ου), | καὶ καθηγουμένου τ(ῆ)ς ἱερ(ᾶς) (καὶ) σε(βασμίας) μο(νῆς) τῶν | ἁγ(ίων) πάντ(ων)· ἐν ᾗ καὶ ἀφιέρωται παρ' αὐτ(οῦ)· | (καὶ) ὅποιος τὸ ἀποξενώσει ἀ(π)ὸ τ(ὴν) αὐτ(ὴν) ἁγ(ίαν) ἐκκλη(σίαν), ουκ ἀτιμώρητος ἔσεται: — | ἐν ἔτει ,ζρκη'* [7128 = 1619/1620] *ἰν(δικτιῶν)ος Γ: —*

Ἐν φ. 207β διὰ βαναύσου γραφῆς: † *ἰωᾶνήκκιος ὁ οιρω |μώναχος*

Διαστάσεις τοῦ γεγραμμένου μέρους ἑκάστου φύλλου συνήθως 0,09 × 0,14.

Τὰ φ. 1α–4β καὶ τὸ 207 κατέλιπεν ὁ βιβλιογράφος ἄγραφα.

Ἐν φ. 4β ἐπίτιτλόν τι διὰ μέλανος ἀμαυροῦ.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ, ἐφ' ὧν ἐπικάλυμμα βύρσινον μέλαν μετ' ἐκτύπων τινῶν εἰκόνων ἁπλῶν.

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 39.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 29 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 4β τοῦ κώδικος, ὅπου ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου, καὶ τοῦ φ. 206β, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1619/20). Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου ἱερομονάχου Ἰωαννικίου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1613–1630) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 7.

25

Χάρτης λεῖος   Διαστ. 0,158 × 0,225   Αἰὼν XVI   Φύλλα 524

Μηναῖον Μαρτίου–Αὐγούστου.

Προτάσσεται, φ. 5α–6α, προοίμιον περὶ τοῦ μηνὸς Μαρτίου.

Ἀρχ.: ΜΗΝ, ΜΑΡΤΙΟΣ: — Οὗτος ἀρχὴ μηνῶν καὶ πρῶτος διαγορέρευεται [sic] παρὰ τῷ θεσπεσίῳ Μωσεῖ . . .

Ἐν φ. 5α ἐπίτιτλόν τι ἄτεχνον καὶ ἄνωθι τούτου: *Ἰ(ησο)ῦ μου βοήθει μοι.*

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων 0,152 × 0,09 συνήθως. Ἐν ἀρχῇ, μετὰ τὸν μῆνα Ἀπρίλιον καὶ ἐν τέλει φύλλα τινὰ ἄγραφα [*=φ. 1–4, 217β–218β καὶ 521β–524). Ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος στοιχεῖα πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀρχῆς τοῦ μηνὸς ὅλου τοῦ ἔτους πρὸς ποίαν ἡμέραν αὕτη συμπίπτει, πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν κύκλων τοῦ ἡλίου, τοῦ νομικοῦ φάσκα κλ.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων παχέος ξύλου μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, φέροντος ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα, πλὴν ὅμως ἐξηρθρωμένη κατὰ τὴν ράχιν. Ἔχει καὶ γόμφους μεταλλικοὺς καὶ θηλυκωτῆρας δερματίνους.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 125.

Σ η μ. Ἐ κ δ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Π ί ν α ξ 30 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 5α, ὅπου καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου).
Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς κωδικογράφος μοναχὸς Ἰ ά κ ω β ο ς, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τῶν ἐτῶν 1531/2–1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 10.

26

Χάρτης λεῖος — Διαστ. 0,145 × 0,212 — Αἰὼν XVII (1630) — Φύλλα 220

Μηναῖον Ἀπριλίου.

Περιέχει μόνον τὰς ἀκολουθίας, οὐχὶ καὶ τὰ συναξάρια.
Ἐν τέλει, φ. 219α: † *τὸ παρὸν βιβλίον ἐγράφη Διάχει|ρὸς ἐμοῦ τοῦ εὐτελοὺς ἰωαννικίου· | ἐν τῶ ζύλω τοῦ βαρλαάμ· ἐν ἔ|τει, ‚αχλ′* [=1630]: — Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων 0,185 × 0,138. Τὰ φ. 1 καὶ 219β–220β ἄγραφα.
Ἐν φ. 2α τεχνικὸν ἐπίτιτλον.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἔχοντος ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα· ἐξηρθρωμένη.
Παλαιὸς ἀριθμὸς 307.

Σ η μ. Ἐ κ δ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Π ί ν α ξ 31 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 218β–219α τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰ ω α ν ν ι κ ί ο υ (1630).
Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου ἱερομονάχου Ἰωαννικίου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1613–1630) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 7.

27

Χάρτης βομβύκινος — Διαστ. 0,145 × 0,218 — Αἰὼν XV — Φύλλα 149

Μηναῖον [*Ἀπριλίου].

Ἀκέφαλον. Ἀρχ.: Τῆς ἀγάπης τῷ ἔρωτι τὴν ψυχὴν τρωθεῖσ θεσμῶσ... (ἀνήκει εἰς ἀκολουθίαν τοῦ [*ὁσίου Τίτου, οὗ ἡ μνήμη] τῇ β′ τοῦ μηνός).
Ἐλλιπὲς καὶ διεφθαρμένον.
Περιέχει μόνον τὰς ἀκολουθίας, οὐχὶ καὶ τὰ λεγόμενα συναξάρια. Ἐξ αὐτῶν ἀναφέρω τὰς ἀκολούθους:

α′ (φ. 4α) «Γ′. Τοῦ ὁσίου... καὶ ὁμολογητοῦ Νικήτα· ἡγουμένου τῆς μονῆς τῶν Μηδικίου».

β′ (φ. 8β) «... Δ′. Τοῦ ὁσίου... Ἰωσὴφ τοῦ ποιητοῦ· καὶ τοῦ ὁσίου Γεωργίου τοῦ ἐν τῷ Μαλαίῳ».

γ′ (φ. 23β) «... ζ′. Τοῦ ὁσίου... Γεωργίου μητροπολίτου Μιτυλήνης».

δ′ (φ. 40α) «ιδ′. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀντίπα ἐπισκόπου Περγάμου τῆς Ἀσίας».

ε′ (φ. 71β) «... ιη′. Τοῦ ὁσίου... Ἰωάννου μαθητοῦ τοῦ ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου».

ς′ (φ. 76α) «... ιθ′. Τοῦ ὁσίου... Ἰωάννου τοῦ Παλαιολαυρίτου».

ζ′ (φ. 80α) «... κ′. τοῦ ὁσίου... Θεοδώρου τοῦ Τριχινᾶ».

η′ (φ. 92α) «... κβ′. Τοῦ ὁσίου Θεοδώρου τοῦ Σικεώτου».

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,095 × 0,155. Ἐν ἀρχῇ συνεστάχωται φύλλον περγαμηνὸν μετὰ φωνῶν, γραφῆς τοῦ XII αἰῶνος, καὶ ἐν τέλει ἕτερον φ. μετὰ τροπαρίων, γραφῆς τοῦ XIII αἰῶνος. Ἀμφότερα ταῦτα συνηριθμήθησαν μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ κώδικος, κατέχονται δὲ ταῦτα, καθὼς καὶ τὸ φ. 148, καὶ ὑπὸ νεωτερικῶν σημειωμάτων, καὶ δὴ ἀσέμνων, δοκιμίων κονδυλίου κλ. κλ.

Ἐπὶ τῆς δρυΐνης πινακίδος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος ἀναγινώσκομεν βαναυσότατα γεγραμμένα κατὰ τὸν XV–XVII αἰῶνα:

† ἑκατου σκαηκου
μενα· κὴ c
τὰ κατιχούμενα
ζεβγαλατηc
ἔκαμνεν κ(αὶ) ι ψο
λι τον εκρέμετ(ον)
ἄπανοθεν τον ο
φαλον· καλο
γριεσ διαβε
νουσι(ν) ειδαν τον
κ(αὶ) ορέχτηκαν
καὶ στέκουν κ(αι) ροτου
σι(ν) τὸν τί ἔχη κ(αὶ) νε
κοκηνι εἰc φουρ
νον ησεβικεν πα
ξιμάδην ηρπα
ξεν κ(αὶ) δαυλαν
τὸν ἔδοκαν κ(αὶ) δε
ετζει ἔνε κο
κινι

Στάχωσις ἐξηρθρωμένη ἐκ πινακίδων γυμνῶν κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ βυρσίνου αὐτῶν ἐπικαλύμματος καὶ σητοβρώτων.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 3.

Σημ. Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου: Μεταξὺ τῶν φ. 140 καὶ 148 ἐξέπεσεν, ἀφ' ὅτου ἤλεγξε τὸν κώδικα ὁ Ν. Βέης (1908–1909), ἓν φύλλον. Τοῦ φ. 147 ἔχει ἐκπέσει μέγα τμῆμα κατὰ τὴν κάτω ἐξωτερικὴν γωνίαν, περιλαμβάνον τὸ ἥμισυ περίπου τοῦ ἐπ' αὐτοῦ γεγραμμένου κειμένου. Ἐν φ. 148α, μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου, χεὶρ ὅλως διάφορος τῆς τοῦ γραφέως τοῦ κώδικος, προφανῶς δὲ κτήτορος τούτου, ἔγραψε διὰ συμπλεκομένων γραμμάτων τὸ σημείωμα: † *ἐπληρώθη ἡ παροῦσα Δέλτος δϊαχειρὸς ἐμοῦ | μϊχαῆλ.* Μεταγενέστεροι κτήτορες, ζηλώσαντες τὴν καλλιγραφίαν τοῦ σημειώματος τούτου (ὅπερ ἐπανελήφθη ὑπὸ τοῦ πρώτου γράψαντος καὶ ἐν τῷ περγαμηνῷ τοῦ XII αἰῶνος φ. 1α, ὅπου τοῦτο φέρεται δὶς γεγραμμένον ἐγκαρσίως πρὸς τοὺς στίχους τοῦ μετὰ σημαδοφώνων κειμένου), ἐπανέγραψαν αὐτό, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ νὰ μιμηθοῦν τὸ ὕφος τῆς γραφῆς του, ὁλόκληρον μὲν ἐν φ. 148α, ἐν μέρει δὲ καὶ αὐτόθι καὶ ἐν φ. 148β. — Ἕτερον κτητορικὸν σημείωμα, φερόμενον ὕπερθεν τοῦ προηγουμένου καὶ πρὸς τὴν ἔξω ᾤαν τοῦ φ. 148α, ἡμιαπεσβεσμένον καὶ χασματῶδες μετὰ τὴν ὑπὸ σητὸς διανοιγεῖσαν ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ τοῦ χάρτου ὀπήν, διαγινώσκεται χάρις εἰς τὰς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φύλλου ἀνευρισκομένας μεταγενεστέρας μεταγραφάς του, ὀφειλομένας ὡσαύτως εἰς τάσιν ἀπομιμήσεως τοῦ ὕφους τῆς γραφῆς του. Ὑπῆρξε δὲ ὁ γράψας τοῦτο «*Κωμινὸς* | *ἱερὲc* [*; ἱερεὺς;*] *καὶ πρωτοπ(α)π(ᾶc)».».*
Ἐν τῷ περγαμηνῷ φ. 149 (τοῦ XIII αἰ.) τῷ συνεσταχωμένῳ (ὡς καὶ τὸ ἐν ἀρχῇ περγαμηνὸν φ. 1) ἀντιστρόφως πρὸς τὰ χαρτῷα φύλλα τοῦ κώδικος καὶ ἔχοντι (διὰ τὸν ἀντεστραμμένον τὸ κείμενον αὐτοῦ ὁρῶντα) τὴν ἄνω ἐξωτερικὴν γωνίαν ἀποκεκομμένην, ἀναγινώσκομεν ἐν ταῖς ᾤαις ἀμφοτέρων τῶν ὄψεων αὐτοῦ ἀναγεγραμμένους τετράκις ὑπὸ διαφόρου ἑκάστοτε χειρὸς (δὶς ἐν φ. 149α καὶ δὶς ἐν φ. 149β), ἀντιστρόφως πρὸς τὸ παλαιὸν κείμενον, μεταξὺ ἄλλων νεωτερικῶν σημειωμάτων καὶ δοκιμίων, τοὺς ἑξῆς στίχους (ἢ μᾶλλον λείψανα στίχων) τοῦ Ψευδο-«Σπανέα»:

οἰδας (εἴδας) ποτέ σοι τον τροχὸν (τροχὼν) τᾶς πτεροτᾶς ἃς ἔχει
πῶς (πος) ἄνο φέρετε καὶ τα καλα τα τούτου
παρέχοντε
ούτος ὁ κόσμος (κῶςμως) τρέφετε

(Πρβλ. προχείρως Μ. Ι. Γεδεών, περ. Παρνασσὸς 1, 1877, σ. 526 κ.ἑ.).

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 32 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν ἐπὶ τῆς ξυλίνης πινακίδος στίχων, καθὼς καὶ δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 3α).

28

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,146 × 0,204 Αἰὼν XVI (1558) Φύλλα 201

Μηναῖον Ἀπριλίου.

Περιέχει μόνον τὰς ἀκολουθίας, οὐχὶ καὶ τὰ λεγόμενα συναξάρια.
Ἐν τέλει, φ. 201β, σημειοῦται: *Τέλος μὴν φλε|βουαρ(ιος) εις τ(ὴν) ιη' ἡμέ(ρα) ς' ἐπι ἔτους ,ζξς'* [7066 = 1558] *ἰν(δικτιῶν)ος α'.*
Ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ φ. 1α: † † *ι(ησο)ῦ χ(ριστ)ὲ βοήθη με.*
Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων συνήθως 0,091 × 0,142.
Ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει συνεσταχωμένα τῷ κώδικι φύλλα ἐκ χάρτου βομβυκίνου

περιέχοντα τροπάρια μετὰ φωνῶν, γραφῆς τοῦ XIV αἰῶνος. Τὰ φύλλα ταῦτα [*=6 ἐν ἀρχῇ, 8 ἐν τέλει] δὲν συνηρίθμησα μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ κώδικος.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα γεωμετρικά. Εἶχέ ποτε καὶ δύο θηλυκωτῆρας δερματίνους.

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 11.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 33 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 201β τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ κωδικογραφικὸν σημείωμα (18 Φεβρ. 1558), καὶ τοῦ φ. Αα, ὅπου τροπάρια μετὰ φωνῶν.

29

Χάρτης λεῖος　Διαστ. 0,15 × 0,21　Αἰὼν XVII (1621/2)　Φύλλα 223

Μηναῖον Μαΐου.

Περιέχει μόνον τὰς ἀκολουθίας, οὐχὶ καὶ τὰ λεγόμενα συναξάρια.

Τὸ κείμενον ἄρχ. ἀπὸ τοῦ φ. 7α, μετὰ δὲ τὸ πέρας τούτου, ἐν φ. 218α, ἀναγινώσκομεν:

† ετελειώθ(η) τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς | ἐμοῦ τοῦ εὐτελοὺς Ἰωαννικίου ἱερο(μον)άχ(ου)· | ἐν τῷ ςύλω τοῦ βαρλαάμ. Καὶ εἴτις αὐτὸ συλήσει θέλων (καὶ) ἀποξενῶσαι | ἀπὸ τὴν αὐτὴν ἁγ(ίαν) ἐκκλησί(αν)· οὐκ ἀτι|μώρητος ἔσεται: — | ἐν ἔτει ,ζρλ' [7130 = 1621/2]· *ἰν(δικτιῶν)ος ε' :·*

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων συνήθως ἔχει διαστάσεις 0,09 × 0,14 περίπου. Τὰ φ. 1–6 καὶ 218β–223β κατελείφθησαν ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου ἄγραφα. Ἐν φ. 222β βάναυσοι χεῖρες ἔγραψαν τἀκόλουθα [*πανομοιότυπον παρέχει ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ XIX]:

Επη ἔτος ,αψκς [=1726] *επηράν το αγηόν ληψάνο του αγηόυ μηγαλομᾶρ|τηρος προκοπῆου ἡ κλεφτῆς μαήου κδ | από τον παπαδανῆῆλ*

ἔτος 1745 μαϊω — 17 | ἤρθαν εἰ ἀρβανήτις εἰς τα τρίκαλα εἰς την σιλατηνα, κ(αὶ) ἐκαμαν | δέκα μέρις κ(αὶ) ἐκαψαν τὰ ασμά νη | κ(αὶ) τήβάνηα κ(αὶ) ἐμαζώθηκαν τὰ ριγά|τα ὅλα τζακάλοις ρδυςοπάνος κίντωνή|κος μακρὶς μάνθος τζήμουρας· ζή|τρος κ(αὶ) δὲν ειππόρησαν· να τος βαρέσου | κ(αὶ) εὐγίκε ὁ πασιὰς κ(αὶ) τούς ἐδοκ(αί) δόδε|κα σακούλης άσπρα, κ(αι) χήληα δεκά|ρια φσέκηα [*Πρβλ. Ν. Ἀ. Βέη, *Ἔκθεσις*, σ. 30].

Ὁ κῶδιξ ρυπαρὸς κατὰ τὴν ἔξω ᾤαν πρὸς τὰ κάτω ὡς ἐκ τῆς συχνῆς φυλλομετρήσεως.

Ἐν φ. 7α τὸ διάγραμμα ἐπιτίτλου κοσμήματος, ἐξειργασμένον δι' ἁπλοῦ μέλανος, ὅπερ διάγραμμα ὁ εἰδικὸς τεχνίτης θὰ ἐφιλοτέχνει χρωματικόν.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου, ἔχοντος ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα.

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 160.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 34 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιό-

τυπον τῶν φ. 217β–218α τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1621/2).

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου ἱερομονάχου Ἰωαννικίου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1613–1630) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 7.

30

Χάρτης βομβύκινος | Διαστ. 0,205 × 0,300 | Αἰὼν XVI | Φύλλα 138

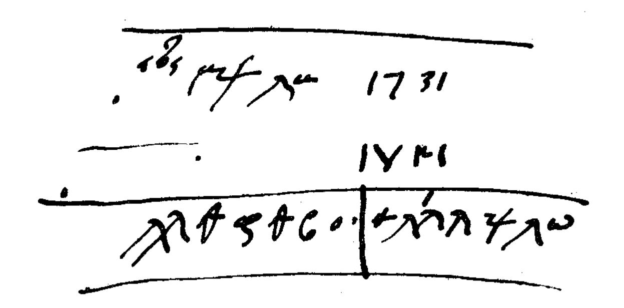
Μηναῖον Ἰουνίου.

Περιέχει μόνον τὰς ἀκολουθίας, οὐχὶ καὶ τὰ συναξάρια αὐτῶν.

Γέγραπται κατὰ δύο σελίδας· ἑκάστης τὸ ἐμβαδὸν εἶναι συνήθως 0,063 × 0,220.

Τὰ φ. 1α, 2β–3β, 135β–138β τελείως ἄγραφα. Ἐν φ. 135α συνέχεια τοῦ κειμένου, γεγραμμένου ὑπὸ βαναύσου χειρὸς εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἐκπεσόντος ἀρχικοῦ.

Ἐν φ. 1β: † *τὸ παρὸν μηνολόγιο. ἐκ μονα|στηρήου· βαρλᾶμ' κ(αι) εδέθη· | δηα χηρὸς εμω του ευτηλοῦς | ἰοἀνηκύου· ἱἐρωμονάχου.* Καὶ κατωτέρω:

[*Τὰ κρυπτογραφικά: ϡθφθβο (=ραφαήλ), | κϡ'λψλω (=πρότος)]

Ταὐτὰ περὶ τῆς σταχώσεως λέγει καὶ σημείωμα ἐν φ. 2α. [*Ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ πάχους τοῦ κώδικος: *ΜΗΝ ΙΟΥΝΙΟΣ.*]

Στάχωσις ἐκ πινακίδων ξυλίνων παχειῶν ἐπικεκαλυμμένων διὰ βύρσης, ἐφ' ἧς ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔχει καὶ θηλυκωτῆρας βυρσίνους πλεκτούς.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 309 καὶ Β 99.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 35 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 109β–110α).

Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς κωδικογράφος μοναχὸς Ἰάκωβος (τῶν μέσων τοῦ ΙϚ' αἰ.), ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τῶν ἐτῶν 1531/2–1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 10.

31

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,225 × 0,285 Αἰὼν XV (1493) Φύλλα 169

Μηναῖον Σεπτεμβρίου.

Ἐν τέλει τούτου, φ. 168α, γέγραπται δι' ἐρυθροῦ μέλανος: † *ἐτελειώθη τὸ παρὸν μηναῖον· | δια χειρὸς ἐμοῦ ἁμαρτω|λοῦ καὶ ἀθλίου. τάχα δὲ κ(αὶ) | ἱερομονάχου ματθάιου· κα|τὰ τὴν κζ' τοῦ ἰαννουαρ(ίου) μηνός· | τοῦ ἔτ(ους)* ,ζ^{ω}α' [7001 = 1493]: *ἰν(δικτιῶν)ος ια': | Οἱ δὲ τούτω ἀνα χεῖρας ἔχοντ(ες)· | ὅιτῖνεσ ἂν καὶ ἐςὲ, εὔχεσθε | ὑπὲρ ἐμοῦ δύσωπῶ, πρός | κ(ύριο)ν: |*

τῶν Cὕντελεςῶν τῶν κα|λῶν θ(ε)ῶ χάρις: —

θξβν' [=ἀμὴν] '∸ m =' || : — [=ἀμὴν: —]

τέλος

Ὁ κῶδιξ κατὰ δύο σελίδας· ἑκάστη τούτων ἔχει διαστάσεις 0,065 × 0,210 κατὰ μέσον ὅρον. Ἐν φ. 1α ἐπίτιτλον δι' ἐρυθροῦ καὶ ἀμαυροῦ μέλανος. Ἐν τῇ ἄνω ᾠᾳ τοῦ αὐτοῦ φύλλου ἐρυθρόγραφα:

† *ὦ ἰ(ησο)ῦ μου προηγοῦ:*

Τὰ φύλλα 168β–169β κατέλιπεν ὁ βιβλιογράφος ἄγραφα· ἐν αὐτοῖς τανῦν διάφορα κονδυλίου δοκίμια διὰ μέλανος ἐρυθροῦ καὶ ἀμαυροῦ. Ἐκ τῶν ἐν φ. 168β παραθέτω τὰ ἑξῆς ἐρυθροβαφῆ καὶ συμπιληματώδη:

† *ὁ ταπεινὸς μ(ητ)ροπολίτ(ης) μιτυλνς* [= μιτυλ(ί)ν(η)ς]

† *ὁ μέγ(ας) σκευοφῦλαξ τ(ῆς) μ(ε)γ(άλ)(ης) εκκλη(σίας)*

† *διμιτριος διάκον ὑπέγραψα.*

Στάχωσις ἐκ πινακίδων παχειῶν δρυΐνων, αἵτινες ἐπικαλύπτονται ὑπὸ βύρσης ἐχούσης ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχε δέ ποτε ὁ κῶδιξ καὶ μεταλλικοὺς γόμφους καὶ θηλυκωτῆρας. Παλαιὸς ἀριθμὸς 313.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 36 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 168α τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου ἱερομονάχου Ματθαίου (27 Ἰαν. 1493).

32

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,134 × 0,205 Αἰὼν XVII (1628) Φύλλα 289

Μηναῖον Ἰουλίου.

Περιέχει μόνον τὰς ἀκολουθίας, οὐχὶ καὶ τὰ συναξάρια.

Ἐν τέλει, φ. 286β, γέγραπται: † *τὸ παρὸν βιβλίον ἐγράφη διὰ | χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἐντελοὺς ἰωαν|νικίου, ἐν τῷ ςύλω τοῦ βαρλα|ὰμ. (καὶ) εἴ τις βουληθεῖ ἀποση|λήσει, κὰι ἀποξενῶσει ἀπὸ τ(ὴν) αὐτὴν ἁγ(ίαν) ἐκκλη(σίαν), οὐκ ἀτιμώρη|τος ἔσεται: ἐν ἔτει, ͵αχκη^{ω}* [=1628] *ἰν(δικτιῶν)ος, ια': — : —*

Τὸ γεγραμμένον μέρος ἑκάστου φύλλου ἔχει συνήθως ἐμβαδὸν 0,095 × 0,143.

Τὰ φ. 1–3, 287–289 τελείως ἄγραφα. Ἐν φ. 4 ἐπίτιτλον διὰ μέλανος ἀμαυροῦ, ὅπερ προώριστο νὰ φιλοτεχνηθῇ διὰ χρωμάτων.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἔχοντος ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.
Παλαιὸς ἀριθμὸς 310.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 37 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 4^{α} τοῦ κώδικος, ὅπου ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου, καὶ τοῦ φ. 286^{β}, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1628).
Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου ἱερομονάχου Ἰωαννικίου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1613–1630) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 7.

33

Χάρτης βομβύκινος   Διαστ. 0,166 × 0,225   Αἰὼν XVI (1537/8)   Φύλλα 95

Μηναῖον Αὐγούστου.

Περιέχει μόνον τὰς ἀκολουθίας, οὐχὶ καὶ τὰ λεγόμενα συναξάρια.

Ἀκέφαλον. — Ἀρχ.: πολυχώρητος· ὡς τέκνον δὲ ταύτης ὁ Κύριος· μετ' αὐτῆς συνυπάρχει διὰ παντὸς (15 Αὐγούστου).

Ἐν τέλει, φ. 95α, γέγραπται: *Ἐτελειώθ(η)· τὸ παρὸν βιβλίον: διὰ Ἰα|κώβου μοναχοῦ, ἐν τῶ ςύλ(ω) τῆς μον(ῆ)ς τῆς καλου|μένης τοῦ βαρλαὰμ. ἐν τῷ θέματῒ τοῦ με|τεώρου: ἐν ἔτει ͵ζ^{φ}<λ>μς′* [*7046 = 1537/1538] *ἰν(δικτιῶν)ος ια′* | *† εὔχεσθέ μ(ου), διὰ γάρ τῆς ἀμαθίας μου· τὰ σφαλέν|τα μοι σῦγχωρήσατε, π(ατέ)ρες ἅγιοι.*
Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων ἔχει σύνηθες ἐμβαδὸν 0,125 × 0,178. Τὸ φ. 95^{β} ἄγραφον. Ὁ κῶδιξ φέρει καὶ παλαιὰν κατὰ φύλλα ἀρίθμησιν, πλὴν ὅμως σφαλερὰν καὶ ἠφανισμένην ἐν πολλοῖς ἐκ τῆς κοπίδος τοῦ σταχωτοῦ βαθύτερον κατενεχθείσης. Τὸ πρῶτον φύλλον φέρει ἀριθμὸν 104 καὶ τὸ τελευταῖον 204.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων λεπτοῦ ξύλου μετὰ βυρσίνου μέλανος ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 164.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 38 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 94^{β}–95^{α} τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου (1537/8).
Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Ἰακώβου (τῶν μέσων τοῦ ΙϚ′ αἰ.) καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1531/2–1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 10.

34

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,202 × 0,280 Αἰὼν XVII (1603-1617/8) Φύλλα 254

1 (φ. 2α) Δαβὶδ ψαλμοὶ (α' - ρν').
2 (φ. 232α) «. . . ψαλμὸς ἰδιόγραφος τοῦ Δαβὶδ . . . καὶ ἔξωθεν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ψαλμῶν, ὅτε ἐμονομάχησεν πρὸς Γολιάθ».
3 (φ. 233α) «. . . Ὠδὴ Μωϋσέως ἐν τῇ ἐξόδῳ· α'».
4 (φ. 235α) «Νόμου γραφέντος αὖθις ᾠδὴ Μωσέως·. . . ἐν τῷ δευτερονομίῳ· ᾠδὴ β'».
5 (φ. 240α) «Θεὸν γεραίρει στεῖρα τίκτουσα ξένοις. Προσευχὴ Ἄννης μητρὸς Σαμουὴλ τοῦ προφήτου· ᾠδὴ γ'».
6 (φ. 241β) «Τὴν τοῦ Λόγου κένωσιν Ἀββακοὺμ φράσον· προσευχὴ Ἀββακοὺμ τοῦ προφήτου· ᾠδὴ δ'».
7 (φ. 244α) «Ἠσαΐου πρόρρησις, εὐχὴ τὸ πλέον· προσευχὴ Ἠσαΐου προφήτου· ᾠδὴ ε'».
8 (φ. 245β) «Ἐκ θηρὸς ἐκραύγασεν Ἰωνᾶς λέγων· ᾠδὴ ς'».
9 (φ. 246α) «Αἶνος φλόγα σβέννυσι τῶν τριῶν παίδων· προσευχὴ τῶν ἁγίων παίδων· ᾠδὴ ζ'».
10 (φ. 249β) «Ἡ τῶν τριῶν ὕμνησις, ἣν ᾖδον νέοι».
11 (φ. 250α) «Ὕμνησις τῶν ἁγίων τριῶν παίδων».
12 (φ. 252β) «Αἴνεσις ἁγνῆς μητροπαρθένου κόρης· ᾠδὴ θ'».
13 (φ. 253α) «Προσευχὴ τοῦ προφήτου Ζαχαρίου».

Πολλάκις ἀναγράφεται καὶ ἡ περίστασις, καθ'ἣν ἕκαστος ψαλμὸς ἢ ἑκάστη ᾠδὴ ἐποιήθη.

Ἐν τέλει, φ. 254β, ἀναγινώσκομεν διὰ γραφῆς συμπιληματώδους σεσημειωμένα:

† *Τὸ παρὸν βῖβλῖον ἐγράφ(η) δϊὰ χειρὸς κυρίου λουκᾶ·* | *οὐγκροβλαχί(ας)· κ(αὶ) ἀφιερώθ(η) παρὰ ἀρσενίου ἱερ(ομον)αχ(ου),* | *εἰς τὴν . . . μο(νὴν) τῶν ἁγΐ(ων) π(άν)των·* | . . . *βαρλαὰμ* | *ἐν ἔτει ,ζρκς'* [7126 = 1617/1618].

Καὶ ἕπεται ὑπ' ἄλλης χειρὸς μεταγενεστέρας: † . . . *,ζρν'* [7150 = 1641/42].

Ὁ κῶδιξ εἶναι μετὰ περισσῆς ἐπιμελείας γεγραμμένος. Τὸ γραπτὸν μέρος ἑκάστου φύλλου ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,100 × 0,165. Ἐν φ. 2α ὡραῖον πολύχρωμον ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ χρυσόγραμμον κεφαλαίωμα. Ὡσαύτως κοσμήματα διὰ χρυσοῦ καὶ ἄλλων χρωμάτων ἐξειργασμένα ἐν φ. 11α, 21β, 34β. Γράμματα ἀρχικὰ δι' ἐρυθροῦ μέλανος καλλίγραμμα· ἐν φ. 2α καὶ 119β διὰ χρυσοῦ καὶ ἄλλων χρωμάτων. Ἐν φ. 46β, 58α, 72α, 84β, 95β, 119α, 135α, 147α, 158α, 169α, 180α, 189α, 202α, 211α, 223β ἀπαντῶσι κενὰ κατὰ τὸ κείμενον προωρισμένα νὰ καταληφθῶσιν ὑπὸ κοσμημάτων, ἅτινα δὲν ἐγένοντο. Ἐν φ. 1α δοκίμια κονδυλίου. Τὸ δὲ φ. 1β τελείως ἄγραφον.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων ἐπικεκαλυμμένων ἔξωθεν δέρματι μετ' ἐκτύπων ἁπλῶν κοσμημάτων. Φύλαξ μετάξινος. Ἐπὶ τοῦ ξύλου τοῦ περικαλύμματος, τοῦ πρὸς τὴν ἀρχὴν

τοῦ κώδικος, ἔσωθεν γέγραπται: *το παρων ψαλἴτἴριων ηπαρχἴ τοῦ φαμπἴανου* (γραφὴ XVII–XVIII αἰῶνος).

Ὁ κῶδιξ φέρει παλαιοὺς ἀριθμοὺς 289 καὶ Β 68.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου ἔγχρωμος Πίναξ Ε′ παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 2α, ὅπου πολύχρωμον ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου. Ὁ Πίναξ 39 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 16β–17α), ὁ δὲ Πίναξ 40 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 254β, ὅπου τὸ σημείωμα περὶ τοῦ κωδικογράφου Λουκᾶ μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας (1617/8).

Πρόκειται περὶ τοῦ γνωστοῦ ἐκ Κύπρου καλλιγράφου Λουκᾶ, ὁ ὁποῖος κατ' ἀρχὴν διετέλεσεν ἐπίσκοπος τῆς ρουμανικῆς ἐπισκοπῆς Buzău ἢ «Μποζέου» (1583–1603), καὶ ἐν συνεχείᾳ, μέχρι τοῦ θανάτου του, μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας (1603–1629). Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου (ὡς ἐπισκόπου Μποζέου) καὶ ὁ κῶδιξ 78 τῆς Μ. Βαρλαὰμ (βλ. Πίν. ΙΓ′, ΙΔ′ καὶ 85). Ὁ ἴδιος ἐπίσης ἔχει γράψει καὶ τὸν κώδικα 645γ′ τῆς Μ. Μεταμορφώσεως τῶν Μετεώρων κατὰ τὸ ἔτος 1616 (βλ. Ν. Ἀ. Βέη, *Τὰ Χειρόγραφα τῶν Μετεώρων*, τόμ. Α′, σ. 698).

Περὶ τοῦ κωδικογράφου τούτου Λουκᾶ βλέπε:

L. Politis, *Eine Schreiberschule im Kloster τῶν Ὁδηγῶν*, εἰς Byz. Zeitschr. 51 (1958) σ. 282–283. Τοῦ αὐτοῦ, *Persistances byzantines dans l'écriture liturgique du XVIIe siècle*, εἰς τὸν τόμον La Paléographie grecque et byzantine, Paris 1977, σ. 371–381. Τοῦ αὐτοῦ, *Un centre de calligraphie dans les Principautés danubiennes au XVIIe siècle: Lucas Buzău et son cercle*, εἰς Δέκατον Διεθνὲς Συνέδριον Βιβλιοφίλων, Ἀθήνα 1977 [1979], σ. 1–11. Τοῦ αὐτοῦ, *Πολυτελῆ Εὐαγγέλια, ἀφιερώματα τοῦ ἡγεμόνα τῆς Βλαχίας Ματθαίου Μπασαράμπα*, εἰς Δελτίον Χριστιαν. Ἀρχαιολ. Ἑταιρείας, τόμ. 10 (1980/81) σ. 259. — G. Cronţ, *Le chypriote Luca, évêque et métropolite en Valachie*, εἰς Πρακτικὰ Α′ Διεθνοῦς Κυπρολογικοῦ Συνεδρίου, τόμ. 3, μέρος Α′, Λευκωσία 1973, σ. 45–47.

35

Χάρτης λεῖος — Διαστ. 0,200 × 0,285 — Αἰὼν XVII (1627) — Φύλλα 222

1 (φ. 3α) «Δαβὶδ προφήτου καὶ βασιλέως...» ψαλμοί.

Ὁ α′ ἐν φ. 3α κ.ἑ., ὁ ρν′ ἐν φ. 206β κ.ἑ.

2 (φ. 207α) «... Ψαλμὸς ἰδιόγραφος τοῦ Δαβὶδ ἔξωθεν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ψαλμῶν, ὅτε ἐμονομάχησεν πρὸς τὸν Γολιάθ».

3 (φ. 207β) Ἀκολουθία τῶν ἐννέα ᾠδῶν.

Ἐν τέλει τοῦ κειμένου (φ. 220β): † *τὸ παρὸν βἴβλἴον, ἐγράφη δια χειρὸς | ἐμοῦ τοῦ εὐτελοὺς Ἰωαννικΐου Ἱ(ε)ρο(μον)αχ(ου)· | ἐν τῷ ςύλῳ τοῦ βαρλαάμ· ἐν ἔτει, | ͵αχκζ′* [=1627]· *ἰν(δικτιῶν)ος, ι′:* —

Ὁ κῶδιξ ἐπιμελῶς γεγραμμένος. Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,105 × 0,185.

Ἐν φ. 3α τὸ κεφαλαίωμα διὰ χρυσοῦ μέλανος καὶ γραμμάτων συμπλεκομένων. Ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ, 3α, ὡραῖον διὰ χρυσοῦ καὶ ἄλλων μελάνων ἀρχικὸν Μ, ὡς καὶ τεχνικώτατον ἐπίτιτλον διὰ χρυσοῦ, ἀργυροῦ καὶ ἄλλων μελάνων. Ἕτερα ἀξιόλογα ἐπίτιτλα ἐν φ. 9α, 18β, 52β, 107β. Ἐν φ. 161α ἁπλοῦν ἐρυθρόγραφον ἐπίτιτλον. Ἐν φ. 30β, 41β, 64β, 76α, 85β, 96α, 121α, 131β, 141α, 151α, 169α, 180β, 188β, 199α ἁπλᾶ διαγράμματα ἐπιτίτλων, ἅτινα ὁ κοσμογράφος δὲν ἐφιλοτέχνησε διὰ χρωμάτων.

Ἐπὶ τοῦ ξύλου τοῦ περικαλύμματος πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος ἔχει ἐπικολληθῆ ἐπιστολή τις, φέρουσα ὑπογραφὴν † *παήσιος μοναχος*, βαναύσως γεγραμμένη καὶ ἀπευθυνομένη πρός τινα ἡγούμενον τῇ 5 Μαΐου 1689. Ἐν αὐτῇ καὶ ὡσεὶ ἐν ὑστερογράφῳ ἀναγινώσκομεν: † *αλο δηα τα σεφερηα δὲν ηξευρομε τη θελη γενη μονον ὁ θ(ε)ὸς* | *να βοηθησι παρακαλο σε δηα τους γονεους μου* | *να μου γραψετε πος ηβρησκουντε*

Τὰ φ. 1, 2, 221 καὶ 222 κατελείφθησαν ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 188 καὶ Β 94.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου ἔγχρωμος Πίναξ Ϛʹ παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 3α τοῦ κώδικος, ὅπου ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου, ὁ δὲ Πίναξ 41 φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 220α–β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1627).

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου ἱερομονάχου Ἰωαννικίου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1613–1630) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 7.

36

Χάρτης Διαστ. 0,142 × 0,200 Αἰὼν XVI Φύλλα 155

1 (φ. 1α) Ψαλτήριον.

Ἀκέφαλον. — Ἀρχ.: μή ποτε ἁρπάσῃ ὡς λέων τὴν ψυχήν μου· μὴ ὄντως λυτρουμένου μηδὲ σῴζοντος . . . (ἀνήκει εἰς τὸν ζʹ ψαλμόν).

2 (φ. 145β) Αἱ θʹ ᾠδαί.

Κολοβόν(;) — Τελ.: καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς (Ἀνήκει τὸ τέλος τοῦτο εἰς τὴν θʹ ᾠδήν.)

Τὸ φ. 131 γραφῆς μεταγενεστέρας πρὸς ἀναπλήρωσιν ἐκπεσόντος φύλλου· καὶ ἀλλαχοῦ ἴσως πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν φύλλα τινὰ μεταγενεστέρας γραφῆς ἀναπληρώσαντα τἀρχέτυπα.

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων συνήθως ἔχει διαστάσεις 0,08 × 0,13.
Ὁ κῶδιξ ἐκ τῆς συχνῆς φυλλομετρήσεως ρυπαρὸς ἰδίως κατὰ τὴν κάτω καὶ ἔξω ᾤαν. Τὰ δὲ φ. 1–3 ἀπεσχισμένα κατὰ τὸ ἥμισυ.
Ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος ἔχει ἐπικολληθῇ φύλλον χάρτου ἐκ κώδικος τοῦ XVI ἢ XVII αἰῶνος, ἐν ᾧ ἀναγινώσκομεν «περὶ ἀπιγάνου», «περὶ πράσου», «περὶ παπαρούνας», «περὶ ῥάμνου», «περὶ τριανταφύλλου» καί τινα ἄλλα· προφανῶς τὸ φύλλον τοῦτο ἐξ ἰατροσοφίου.

Στάχωσις ἐκ δρυΐνων πινακίδων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου μέλανος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας δερματίνους πλεκτούς.
Παλαιὸς ἀριθμὸς 290.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 42 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 154β–155α).

37

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,080 × 0,138 Αἰὼν XV Φύλλα 263

1 (φ. 1α) Ψαλτήριον τοῦ Δαβίδ.
2 (φ. 154α) Ἀκολουθία τῶν θ' ᾠδῶν.
3 (φ. 167α) «Μηνολόγιον . . . περιέχον τὰ ἀπολυτίκια τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ καὶ τοῦ τριῳδίου ἄχρι τῶν ἁγίων πάντων».
4 (φ. 241β) «Ἀπολυτίκια καὶ ἀναστάσιμα τῶν η' ἤχων».
5 (φ. 246α) Ἀκολουθία τῆς μεταλήψεως.

Κολοβή. — Τελ.: . . . τὰς ταξιαρχίας τε τῶν ἀσωμάτων· τὸν πρόδρομόν σου, τοὺς σοφοὺς ἀποστόλους . . .

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων συνήθως 0,070 × 0,095.
Τὸ φ. 166β ἄγραφον. Τινὰ τῶν κεφαλαιωμάτων διὰ συμπλεκομένων κεφαλαίων γραμμάτων. Ἐνιαχοῦ τὰ γράμματα ἀμυδρὰ καὶ μάλιστα οἱ διὰ κιρροῦ μέλανος τίτλοι.
Τὸ φ. 250 ἠρίθμηται δίς, 250Α καὶ 250.
Συνεστάχωνται τῷ κώδικι τμήματα ἐκ φύλλων, ἐν οἷς ἀναγραφαὶ ἐκφωνήσεων καὶ *σαρανταρίων*, ἐν οἷς καὶ τὰ βαπτιστικὰ *Φιλίτζα, Κόμνω, Τρεντάφυλλος (τῆς Μηλίτζας), Δρόσης, Πολύχρω(;), Ρίζος, Ριζηνώ, Πλούμω, Ζαφείρης, Δούκας, Θοδάνη, Ἀσημῖνα, Φόρος, Σταμούλης, Χρυσάφω, Μελίσω, Παγόνω, Πλουμή, Ἀδάμης, Πάντος, Ξένος, Κανάκης, Ζάχαρη, Μανέτας, Θεοτοκᾶς, Θωμαή, Πετρούκα, Λεβέντης, Ράντος, Μαυρουδῆς*. Αὐτόθι μνημονεύονται: *[Γ]ιάννης Σγουρος*, [. . . . . .]*ίμω Χλαπαίνου*, [. . . . .]*ου Λουμύτζα*, [*Εὐ*]*φροσύνη σκαμαγγὰ*, [. . .]*ούλο π(α)π(ὰ) φουκαδόπουλ(ου)*, [*Κ*]*υρίτζει π(α)π(ὰ) φουκαδόπουλ(ου)*, [. . .] *Σταγουνιτζότη* [= *Κώστα; Γουνιτσιώτη*], *δουκα βλαντάκου, θοτοκὰ κατελῖας κ(αὶ) ἡ γυνή του βαμπούλ, ζαφήρη μελετηνοῦ (καὶ) ὑ γυνή του χρησάφω. . ., κοςα ἀλέξη γουνιτζειότη,*

ριζυνῶ δούκα θοδάνη κ(αὶ) υγυνή του βαμπούλ(ου). Αὐτόθι δὶς ἡ μονοκονδυλιά: *Μακάριος ἱερομόναχος.*

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μεθ' ἁπλοῦ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, διεφθαρμένου ἤδη. Εἶχέ ποτε καὶ δύο θηλυκωτῆρας.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 123.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 43 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 59β–60α).

38

Χάρτης Διαστ. 0,150 × 0,212 Αἰὼν XIV–XVI Φύλλα 144

1 (φ. 1α) Ψαλμοί τινες ἐκ τοῦ Δαβίδ.

2 (φ. 4α) Ἀκολουθία καὶ συναξάριον τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου (τῇ λ' Ἰανουαρίου).

3 (φ. 23β) «Ἰωάννου μητροπολίτου Εὐχαΐτου, ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους... πατέρας· Βασίλειον τὸν Μέγαν, Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, καὶ Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον».

4 (φ. 38α) Φιλοθέου Κωνσταντινουπόλεως ἀκολουθία εἰς τοὺς ἁγίους πάντας.
Ἐν φ. 50α ἄρχεται τὸ «συναξάριον τῇ κυριακῇ τῶν ἁγίων πάντων».

5 (φ. 60α) Ἀνεπίγραφον [ἡ ἀκολουθία τῶν Θεοφανείων].

Τελ., φ. 75α, ὡς ἑξῆς: . . . γίνεται τελεία ἀπόλυσις· πολυχρονοῦμεν δὲ καὶ τὸν καθηγούμενον, καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν: Δεῖ εἰδέναι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ ἑσπέρᾳ οἵα ἂν ἡμέρᾳ τύχῃ, ἔλαιον μόνον ἐσθίομε [sic], πίνοντες καὶ οἶνον. Τυρὸν δὲ ἢ ἰχθύας οὐκ ἐσθίομεν. Ἐν δὲ τῇ καθ' ἡμᾶς ταύτῃ μονῇ, οὐδὲ ἡ τοῦ ἐλαίου κατάλυσις γίνεται· ὅπερ καὶ παρατηρητέον.

6 (φ. 76α) «Ἀκολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανείων».
Συνεπτυγμένη· τῆς προηγουμένης οὔσης ἐν τελείᾳ ἀναπτύξει.

7 (φ. 83α) Ἀκολουθία τοῦ ἁγ. Νήφωνος, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως (τῇ ιβ' αὐγούστου). [*Πρβλ. Ν. Ἀ. Βέη, *Ἔκθεσις*, σ. 39.]
Ἐν φ. 95β–99β τὸ συναξάριον τοῦ ἁγίου. Ἐν τέλει τούτου ἐρυθρόγραφον: *εὔξαι κ(αὶ) ὑπὲρ ἔμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ π(άτ)ερ ἅγιε | διὰ τ(ὸ)ν κ(ύριο)ν, τοῦ μικροῦ σου τέκνου λεοντίου:*
Ἐν τέλει τῆς ἀκολουθίας, φ. 104β, ἀναγινώσκομεν ἐρυθρόγραφα : † *τὸ κράτος τ(ῆ)ς ὑποταγῆς ἐνίκησε τὴν ἐμ(ὴν) ασθένει(αν),* | *διὸ εὔχεσθαι ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ:* | Μεθ' ὃ οἱ στίχοι:

Ὥσπερ κατηξίωσ(ας) ὦ θ(εο)ῦ λόγε,
τέρμα κατϊδεῖν τ(ῆ)ς παρούσ(η)ς | *ἀκολουθείας,*
δύτω καταξίωσον ἰδεῖν κ(αὶ) τέλος,
τῶν | *συνεχουσῶν συμφορῶν με ποικίλ(ων)!*
τῆς σῆς δεήσεις | *μ(ητ)ρ(ὸ)σ εἰςδεδεγμ(έν)ος,*
τοῦ τε προδρ(όμου) κ(αὶ) θείου βαπτιςοῦσου |

φ. 105α || *κ(αὶ) τοῦ μακαρίτου ἁγίου μου π(ατ)ρ(ὸ)ς κῦρ νίφου· δι' ὃν κ(αὶ) τ(ὴν) πα|ροῦσ(αν) γέγραφα ἀκολουθείαν· λ ε ό ν τ ι ο ς ὁ τλήμων | ὁ κ(αὶ) αὐτοῦ οἰκέτης.*

Μεθ' ἃ ἐρυθρόγραφον: *οἱ ἀναγϊνώσκοντ(ες) εὔξασθε | ὑπὲρ τοῦ γεγραφότος:* καὶ ἀκολουθεῖ δι' ἀμαυροῦ μέλανος: *ἐγράφη κ(αὶ) ἀπεςάλθη τοῖς ἁγίοις μου | | πν(ευματ)ικοῖς π(ατ)ρᾶσι· τό, τε κῦρ νεκταρίω· κ(αὶ) τό, κῦρ θεοφάνη:·* | Καὶ αὖθις ἐρυθρόγραφον: *καὶ πάλϊν ἐρῶ, κ(αὶ) ἄυθϊς ἀντϊβολῶ, εὔξασθε, ὑπὲρ ἐ|μοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ λ ε ο ν τ ί ο υ ῥακενδύτου:·* Καὶ ἀκολουθεῖ δι' ἀμαυροῦ μέλανος: *σϋγχωρήσατέ με τὸν ἰδιώτην κ(αὶ) ἁμαρτωλόν· διὰ γὰρ | τὰς πολλάσ μου ἁμαρτίας, ἐκοπίασα· ἵνα διὰ | τῶν ἁγίων ὑμῶν εὐχῶν, εὕρω ἔλεος ἐν τῇ ὥρα | τῆς ἐξόδου:· Ἀμήν:* † Καὶ τέλος ἐρυθρόγραφα: † *ἐγράφη ἐν ἔτει ,ζκς'* [7026 = 1518] *μηνὶ μαρτίω ιζ':·* | † *Ἐκοιμήθη ὁ μακαρίτης· κ(αὶ) ἅγιος π(ατ)ριάρχης κων|ςαντ(ι)ν(ο)πολ(εως), κῦρ νίφων, ἐν ἔτει ,ζις'* [7016 = 1508] *αὐγούς | ιβ'· ἡμ(ε)ρ(α) κυρ(ιακ)ῆ:* [*Ἡ 12η Αὐγ. 1508 ἦτο Σάββατον, οὐχὶ Κυριακή. Πρβλ. ὁμοίως καὶ ἐν τῷ ἀναλόγῳ σημειώματι τοῦ κώδ. 127, φ. 104α]. Καὶ ἕπεται δι' ἀμαυροῦ μέλανος: *εὔχεσθε κ(αὶ) ἐμὲν τὸν ἄθλϊον λ ε ό ν τ ι ο ν | διὰ τ|ὴν ἁγίαν ὑμ(ῶν) ψϋχ(ήν), ἵνα λϋτρωθῶ τῆς κολάσε(ως):* †

8 (φ. 105α) Στιχηρὰ τῆς Μεταμορφώσεως.

9 (φ. 108α) «Εὐχὴ εἰς τὸ εὐλογῆσαι οἶνον».

10 (φ. 109α) Ἀκολουθία τοῦ ὁσιομάρτυρος Ἰωάσαφ (κθ' αὐγούστου).

11 (φ. 114α) Ἀκολουθία τῆς ἁγ. Βαρβάρας καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ (τῇ δ' δεκεμ.).

Ἐν φ. 115β–117α, 128α μέλη μετὰ φωνῶν. Ἐν φ. 116α σημειοῦται ἐν τῇ ἔξω ᾠᾳ: *Ἔλαθα τὸ ὠμέγ(α) | ἀπὸ τὸ ἀφιβό|λαιον.*

Ἀπὸ τοῦ φ. 117 ἄρχεται κανὼν εἰς Ἰωάννην Δαμασκηνὸν ὑπὸ Ἰωάννου Εὐχαΐτων.

Ἐν τέλει, φ. 128α κ.ἑ. ἀναγινώσκομεν ἐρυθρόγραφα: *χρὴ γινώσκειν· ὅτι γενωμένου μου ἐν Κωνςαν|τίνουπόλ(ει), εὗρον τὰς ἀκολουθεί(ας) τάυτασ,* || (φ. 128β) *λέγω δὴ τῆσ ἁγί(ας) καλλιμάρτ(υ)ρ(ος) βαρβάρασ, κ(αὶ) τοῦ ὁσίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡ|μ(ῶν) ἰωάννου τοῦ δαμασκηνοῦ, συνθεμέναις τέ, κ(αὶ) συναρ|μομέναις, ὡς ὁρᾶται. Καὶ μνησθείς, ὅτι οὐχ' εὗρον | πούποτε τοῦ ἁγίου ἰωάννου τοῦ δαμασκηνοῦ ἀκολου|θία, ταύτης βελτιωτέρα, οὔτε ἐν Ἰωαννίνοις, οὔτε | ἐν τῶ ἁγίω μετεώρω· οὔτε ἐν τῶ ἁγίω ὄρη· οὔτε ἐν | τῶ π(ατ)ριαρχίω, μικρὸν κόπον διὰ μεγίςης ἀγάπ(η)ς | ἐν ἐμοὶ περιέθηκα, κ(αὶ) ἔγραψα αὐτάσ, ἵνα πλη|θυνθῶσιν ἐν τοις ἱεροῖς μοναςηρίοις, κ(αὶ) πάσαις ταῖς | ἁγίαις ἐκκλησίαις· κ(αὶ) ὁρῶσιν οἱ πάν(τες) κ(αὶ) ἀκούσωσιν, τὰ | ἄθλα αὐτ(ῶν), τ(ῶν) ἁγί(ων) κ(αὶ) τὰ παλαίσματα· κ(αὶ) τ(ὴν) τῆς ψυχῆς | αὐτ(ῶν) καθαρωτάτην ἐπιμέλειαν· . . . . . | . . . . . | . . . . . | ταῦτα ὁρῶσιν, δοξάζωσι, τὸν Θ(εό)ν, τὸν τούτουσ | οὕτως ἀξιώσαντα· κ(αὶ) τοὺσ ἁγί(ους) ψαλμικοῖς | ὕμνοις τιμήσωσι ὡς εἰκῶς κ(αὶ) ὑμνήσωσι, κἀμὲ τὸν | δείλαιον,*

συγχωρήσωσι διὰ τῆς ἀγάπης Θ(εο)ῦ, οὗ ἐςὶν | ἡ δόξ(α) εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν: — τὸ δε βιβλίον ὁ δεκέ|βριος, ἦνε τῆς ἁγίασ ἐλπίδος· κ(αὶ) εἶχεν γράμματα | ἐκεῖνον τοῦ διδασκάλου, ὁποῦ ἔγραψε τ(οὺς) βαμπί|κηνουσ μεταφρας άδεσ, εἰς τὸ ἅγιον τὸ μετέωρον | κ(αὶ) ἦτον κ(αὶ) μουσικόν:·

12 (φ. 131α) Ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Σαββάτου.

Ὁ κῶδιξ γέγραπται ὑπὸ πολλῶν χειρῶν. Αἱ κυριώτεραι γραφαὶ ἐν αὐτῷ εἶναι πρῶτον αἱ τῶν φ. 1–8, 38–75, 114–128 καὶ 131–143, τοῦ XVI αἰῶνος, δευτέρα γραφὴ ἡ τῶν φ. 4–37 τοῦ XIV αἰῶνος, τρίτη γραφὴ τῶν φ. 76–82, τετάρτη τῶν φ. 83α–108β καὶ πέμπτη τῶν φ. 109α–112β. Καὶ ὁ χάρτης ἑκασταχοῦ εἶναι διάφορος. Πολλὰ φύλλα παρέμειναν ἄγραφα, ἐπληρώθησαν δὲ βραδύτερον διὰ δοκιμίων κονδυλίου, βαναυσογραφιῶν καὶ ἄλλων ἐν παρόδῳ γεγραμμένων.

Ἐν φ. 83α δι' ἐρυθροῦ μέλανος ἐπίτιτλον κόσμημα· ἄνωθι δὲ τούτου ἔγραψεν ὁ βιβλιογράφος: *ἰ(ησο)ῦ μου βοήθη μοι πρ(εσ)βεί(αις) τοῦ κῦρ νίφωνος:* Ἐν φ. 8β ἀρχικὸν ἐρυθρόγραφον Ο, ὅπερ σχηματίζει κεφαλὴ τοῦ Ἰησοῦ φέρουσα φεγγίον.

Ἐν φ. 37β ἀναγινώσκομεν ὑπὸ βαναύσου χειρὸς γεγραμμένα κατὰ τὸν XVII, ὡς εἰκάζω, αἰῶνα: *† εγὸ γριγόριὸ(ς) ἠέρω(μόν)αχ(ος)· επαράλαβα | ἀπὸ τὸν σιμον τον γραματικὸν ασ|πρα διἀκόσια κ(αὶ) ἐξ αυτα ἔδοσα | . . . . . | † εχομεν πέρα την βήςριτζα εἰς τον παπὰ εις την | χολήνηςα σιτάρι κηλα· ζ'· εις το βετζη σιταρι κη|λα· θ'· εις τον παπα· εις το βρίμποβο εις τον παπ(α) θεὄδο|ρον σιτάρη κηλα· ζ'· εις του γεόργι του μαζαρά|κη το χορι(ων) εις τον παπ(ὰ) κηλ· δ'· εις το καλαπόδη | εἰς τ(ων) προτόγερ(ων) σακη ἕνα ραπτον σιταρι· εις | του κομάτι εις τον παπ(ὰ) κηλα δ': † | εις το γάβροβο κηλα ς'· εις τον λαζαρι.*

Ἐν φ. 75β, βαναύσως γεγραμμένα κατὰ τὸν XVIII αἰῶνα: . . . *εγο ο ο δαμηάνός μοναχος . . .*

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα γεωμετρικὰ κοσμήματα.

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β. 56.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 σημειοῦται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ δὲν ἀνευρέθη. Διεπιστώσαμεν (Δεκ. 1968) ὅτι ὁ κῶδιξ εὑρίσκετο παρατοποθετημένος εἰς τὴν θέσιν τοῦ κώδ. 172.

39

Χάρτης λεῖος — Διαστ. 0,098 × 0,140 — Αἰὼν XVI — Φύλλα 247

1 (φ. 1α) Ψαλτήριον τοῦ Δαβίδ.

Ἀκέφαλον. — Ἀρχ.: . . . βετό με ἐξ ὑδάτων πολλῶν. (Ἀνήκει εἰς τὸν ιζ', 12 ψαλμόν).

2 (φ. 227β) Ἀκολουθία τῶν θ' ᾠδῶν.

Κολοβή. — Τελευτᾷ διὰ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ ὕμνου τῶν τριῶν παίδων.

Ἐν τῇ ἔξω καὶ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 141^β ὑπὸ βαναύσου χειρός: † *ετου|το το | χαρτη | ηνε του | βαρλα|μου . . . | . . . | . . . | εγο ω αρχοντης τα εγραψα | αυτα τα γραματα*. Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 94^β καὶ 151^β ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ ἀναγράφεται κτήτωρ τις μὴ διαγινωσκόμενος ἀσφαλῶς. Πολλαχοῦ τοῦ κώδικος, ἐν ταῖς ᾤαις, διάφορα βαναυσουργήματα καὶ δοκίμια κονδυλίου. Ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ τοῦ φ. 172^β τάδε:

τα χηλη σού νε τζηντζηφο τὸ στόμα σου κυ[δώνι;]

ἅπερ εἶναι ἡ ἀρχὴ βεβαίως δημοτικοῦ ᾄσματος.

[*Πρβλ. Ν. Βέη, *Νεοελληνικὰ δημώδη ᾄσματα ἐκ χειρογράφων κωδίκων*, Ἀθῆναι 1910 (1911), σελ. 9, ἀρ. 15 = περιοδ. «Παναθήναια» 10 (1910/11) σ. 292–293, καὶ Ν. Βέην, ἐν Viz. Vremennik 18 (1911) III, σ. 101.]

Ἐν φ. 225^β, ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ: *μὰναςἠρῆ κώρπὸβὸ·* εἰς ὃ ἀνῆκέ ποτε ὁ κῶδιξ.

Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 214^β καὶ ἀλλαχοῦ ἔτι ἀποτετύπωται ἡ σφραγίς:

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ **μέρους τῶν** φύλλων συνήθως 0,06 × 0,10. Ὁ κῶδιξ λελυμασμένος ὑφ' ὕδατος καὶ σταγμάτων κηροῦ.

Στάχωσις ἐξηρθρωμένη ἐκ δρυΐνων πινακίδων, μόλις κατὰ τὸ ἥμισυ σῳζομένων τανῦν καὶ γυμνῶν τοῦ βυρσίνου ἐπικαλύμματος.

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 28.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1953 καὶ 1959 ἀναγράφεται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ 39 δὲν ἀνευρέθη. Ἀνευρέθη ὑφ' ἡμῶν (Δεκ. 1968) παρατοποθετημένος καὶ ἐπανετοποθετήθη εἰς τὴν θέσιν του.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 44 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 90^β–91^α).

40

Χάρτης — Διαστ. 0,090 × 0,145 — Αἰὼν XV — Φύλλα 259

1 (φ. 1^α) Εὐχαὶ διάφοροι. Ἀκέφαλοι.

2 (φ. 9^α) Ψαλτήριον τοῦ Δαβίδ. Ἀκέφαλον καὶ ἐλλιπές.

Ἀρχ.: . . . ἁμαρτωλοῦ καὶ πονηροῦ. Ζητηθήσεται ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ.

3 (φ. 233β) Ἡ ἀκολουθία τῶν θ' ᾠδῶν.

4 (φ. 257β) «Ἰωάννου μοναχοῦ τοῦ Ζωναρᾶ, κανὼν ἱκετήριος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· ὕστατος ἦχος, ὕστατον πλέκει μέλος».

Ἀρχ.: Ὑπεραγία ἡ Θεὸν κυήσασα· τὸν συμφυῆ τῷ πατρὶ . . .
Κολοβός. — Τελ.: . . . εἰς καθαρισμὸν . . .

Ἐν φ. 6β δοκίμια κονδυλίου καὶ ἀναγραφὴ ὀνομάτων ἐν τῇ ἁγίᾳ προθέσει ἐκφωνουμένων, ἐν οἷς καὶ τὰ *Πούλους, Φορέσης, Ρόλης, Λέκας, Θόρος*.

Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 127β δὶς καὶ τοῦ φ. 187β ἅπαξ ἔχει ἀποτυπωθῆ σφραγὶς διαμέτρου 0,04, φέρουσα ἐν μὲν τῷ μέσῳ σταυρόν, κύκλῳ δὲ τὰ γράμματα *ΜΒΑΡΛΑΑΜ*.

Ἐν φ. 243β σημείωμα βαναύσου χειρός: *ετούτο το ψαλητύρη ὔνε του | μαναστηρύου καὶ έος το | πᾶρι να ὔνε - - | αφορουσμάινος απο | τον ὔγόυμενον καὶ απο | τους πν(ευμα)τηκοῦς κε απο τοῦ | παταιρεσ ώλοὺ:* — Ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ φ. 254α: *-ῶ σῶς δοῦλῶς θῦμπενὸς*

Ἀρχικὰ γράμματα τεχνικὰ καὶ καλλίγραμμα διὰ πολλῶν χρωμάτων πεφιλοτεχνημένα. Κατὰ τὰς ᾤας καὶ ὡς ἀναπληρώματα διάφορα βαναυσογραφήματα. Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,065 × 0,10.

Στάχωσις ἐκ δρυΐνων πινακίδων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρα.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 150.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 45 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 209β–210α).

41

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,140 × 0,212 Αἰὼν XVI Φύλλα 517

1 (φ. 9α) Δαβὶδ ψαλμοὶ α'–ρν'.

Μεταξὺ τῶν ψαλμῶν ος' καὶ οζ', ἐν φ. 100β, παρεντίθενται οἱ γνωστοὶ δέκα «στίχοι εἰς τὸν θεῖον Δαβίδ», οἱ ἀρχόμενοι: Σίγησον Ὀρφεῦ, ῥίψον Ἑρμῆ τὴν λύραν· καὶ τελευτῶντες: Σμήχειν διδάσκει, ψυχικὰς ἁμαρτάδας.

Ἐν τέλει, φ. 189α–β, «Ψαλμὸς ἰδιόγραφος τοῦ Δαβὶδ . . . καὶ ἔξωθεν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ψαλμῶν, ὅτε ἐμονομάχησε πρὸς τὸν Γολιάθ».

2 (φ. 190α) Αἱ θ' ᾠδαί.

3 (φ. 208α) «Ἀκολουθία τῆς ἀκαθίστου· ὁ κανὼν φέρων ἀκροστιχίδα: Χαρᾶς δοχεῖον· σοὶ πρέπει χαίρειν μόνῃ· Ἰωσήφ».

4 (φ. 223β) «Κανὼν τῆς Θεοτόκου ψαλλόμενος τῷ σαββάτῳ ἐν τοῖς ἀποδείπνοις πρὸς τὸ κύματι θαλάσσης . . .».

5 (φ. 232α) Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἑβδομάδος.
6 (φ. 379α) «Εὐχὴ λεγομένη ὑπὸ ἀρχιερέως ἢ ἱερέως ἐπὶ τοῦ μέλλοντος μεταλαμβάνειν τῶν θείων μυστηρίων».
7 (φ. 382α) «Εὐχὴ ἑτέρα ἐπὶ τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν τῆς ἁγίας κοινωνίας· λεγομένη παρὰ τοῦ ἱερέως· ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ».
8 (φ. 382β) «Εὐχὴ συγχωρητικὴ καὶ ἀφέσιμος, λεγομένη παρὰ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ἐπὶ τῷ πνευματικῷ αὐτοῦ υἱῷ».
9 (φ. 384α) «Ἀκολουθίαι εἰς διαφόρους ἁγίους».
10 (φ. 457β) «Μηνολόγιον . . . τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ».
11 (φ. 497α) «Τὰ ἀπολυτίκια καὶ κοντάκια τοῦ Τριῳδίου καὶ τοῦ ἐξωπάσχου. . .».
12 (φ. 506α) «Ἀπολυτίκια ἀναστάσιμα τῶν ὀκτὼ ἤχων σὺν τοῖς θεοτοκίοις καὶ ταῖς ὑπακοαῖς αὐτῶν».
13 (φ. 509α) «Ἀκολουθία τῆς παράκλησις» (sic).
14 (φ. 515β) Φῆμαι μητροπολίτου, ἐπισκόπου, ἡγουμένου, ἱερομονάχου.

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων ἔχει σύνηθες ἐμβαδὸν 0,095 × 0,145. Τὰ φ. 1–8, 229–231, 383β, 516 καὶ 517 ἄγραφα. Ἐν 190α μέρος ἄγραφον πρὸς φιλοτέχνησιν ἐπιτίτλου. Ἐνιαχοῦ τοῦ κώδικος μικρά τινα ἐπίτιτλα. Ἐν 471α, ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ, διὰ γραμμάτων βαναύσων: † *θοφανης ιερομαχως* (XVII–XVIII αἰών). [*Πιθανώτατα πρόκειται περὶ τοῦ ἀπαντῶντος καὶ ἐν σημειώματι τοῦ κώδ. Βαρλαὰμ 72 (φ. 2α) προσώπου (ἱερωθέντος τὸ 1624).] Ἐπὶ τοῦ πάχους τοῦ κώδικος κοσμήματά τινα διὰ μέλανος ἀμαυροῦ καὶ διὰ συμπλεκομένων γραμμάτων: *ΕΒΔΟΜΑΔΑΡΙΑ*.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, χρώματος βυσσίνου, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα κοσμήματα ἔκτυπα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας δερματίνους πλεκτούς.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 187 καὶ Β 15.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 46 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 9β–10α).

Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς κωδικογράφος μοναχὸς Ἰάκωβος (τῶν μέσων τοῦ ΙϚ' αἰ.), ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τῶν ἐτῶν 1531/2–1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 10.

42

Χάρτης λεῖος — Διαστ. 0,139 × 0,190 — Αἰὼν XVI (1549/50) — Φύλλα 243

1 (φ. 113α) Ἀκέφαλον.

Ἀρχ.: δέομαι· τὴν μεμολυσμένην καθάρισον· ψυχήν μου καὶ λαμπρότητος· θείας κοινωνόν με ἀνάδειξον θείας τοῦ υἱοῦ σου . . .

2 (φ. 114α) Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἑβδομάδος.

3 (φ. 223β) «Ἐξαποστειλάρια ἀναστάσιμα καὶ ἑωθινά».

4 (φ. 234α) «Ἐξαποστειλάρια τῇ ἑβδομάδι ὅλῃ εἰ οὐκ ἔστι τεσσαρακοστῇ καθ' ἡμέραν».

5 (φ. 236β) «Τῷ σαββάτῳ κανὼν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: τῶν ἁγίων πάντων πολυώνυμα τάγματα μέλπω».

Ἐν τέλει, φ. 243α, γέγραπται: † *ἐγράφη τὸ παρὸν βϊβλίον πα|ρὰ Ἰακώβου μοναχοῦ· ἐν | τῶ ζύλω τῆς μονῆς τοῦ βαρ|λαὰμ καλουμένης, ἐν τῶ θέ|ματΐ τοῦ μετεώρου: | ἐν τῶ ,ζνη'* [7058 = 1549/50] *ἔτει:*

Τὸ γεγραμμένον μέρος ἑκάστου φύλλου ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,085 × 0,142. Τὸ φ. 243 κατελείφθη ἄγραφον ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου· τανῦν ὅμως ἀναγινώσκομεν ἐν αὐτῷ γεγραμμένα κατὰ τὸν XVII–XVIII αἰῶνα: *ἄπας ἄνθρωπος οὐκ ἔ|χει φρένας εἰ μὴ εὖ φρονῶν | ξζδγ κορώνη νξοπθ.*

Ὁ κῶδιξ ἔχει παλαιὰν κατὰ φύλλα τὴν ἀρίθμησιν. Τὸ πρῶτον φύλλον τοῦ προκειμένου κώδικος φέρει ἀριθμὸν 113, ὥστε δικαιούμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι τοσαῦτα περίπου φύλλα ἀπερρύησαν ἐκ τῆς ἀρχῆς.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων δρυΐνων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα καὶ εἰκὼν (ἐπὶ τῆς πινακίδος τῆς πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος).
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 176.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 47 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 242β–243α τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Ἰακώβου (1549/50).
Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1531/2–1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 10.

43

Χάρτης Διαστ. 0,148 × 0,212 Αἰὼν XVIII Φύλλα 10

Ἀκολουθία τῶν θ' ᾠδῶν.

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,10 × 0,16.
Τὰ φ. 1β–2β καὶ 10β τελείως ἄγραφα.
Ἐν φ. 1α σημείωμα ὅτι τὸ «βιβλιάριον» εἶναι τῆς Μονῆς Βαρλαάμ. Καὶ ἐν φ. 10α: *1837· μαρτίου: 30: ἡμέρα κυριακῆ: ὥρα β τῆς νυκτὸς | ἐπῆραν τὸν κώνςα θώδωρον καςρακηνῶν ἡ ληςαΐς.*

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χαρτῴων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔχει καὶ φύλακα λινομέταξον.
Δὲν φέρει ἀριθμόν τινα παλαιᾶς κατατάξεως.

44

Χάρτης βομβύκινος Διαστ. 0,102 × 0,154 Αἰὼν XV Φύλλα 429

«Ὡρολόγιον σὺν Θεῷ ἁγίῳ περιέχον τὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν τοῦ νυχθημέρου».

Μεταξὺ τῶν ἄλλων, φ. 356α–386β, «Νικηφόρου μαγίστρου καὶ ἀνθυπάτου τοῦ Μιτυληναίου στιχηρὰ καὶ κανόνες εἰς τοὺς ἁγίους πάντας τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ χρόνου».

Ἐν ἀρχῇ, φ. 1α–5β, πασχάλια ἀκέφαλα καὶ κολοβὰ τῶν ἐτῶν ,ζιε΄–,ζλθ΄ [7015–7039 = 1506/7–1530/1].

Ἐν φ. 418β διὰ μέλανος ἀμαυροτάτου: *νικόλάου· πεῆὸ* (ὄνομα κτήτορος πιθανώτατα).

Ἐν τέλει (φ. 429α κ.ἑ.) γέγραπται ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου:

Ἀνὴρ εὐδαίμων κὄλβϊος, ὅστις τὴν βίβλον ταύτ(ην),
ἐκ δαπάνης ἐκτήσατο, παρὰ τοῦ γεγραφότ(ος)
ἣν ἄλλην οὐχ εὑρήσει τίς, οἴομαι ταύτης ἴσην.
ἔχουσαν ταῦτα θησαυρ(όν), ἀσΰληπτον δαπάνην·
ἀρχῇ τὸ ὡρολόγιον, ἀνελλιπὲς τΰγχάνον,
πρώτην κ(αὶ) τρίτην ὥρ(αν) τε, ἕκτην κ(αὶ) τὴν ἐνάτην
κ(αὶ) σὺν αὐταῖς μεσώρϊα, εὐτάκτως τεταγμ(έν)α
πρὸ δὲ τὸ μεσονΰκτικόν, κ(αὶ) κΰρϊακοσαββάτ(ον)
φ. 429β *|| Ἑσπερινὸν ἀπόδειπνον, μΐκρ(ὸν) σὺν τῷ μεγαλ(ῳ)*
ἀυτὸ τὸ μηνολόγιον· τροπαροκοντακίων
σὺν τροπαρίοις ἱκανοῖς, ἐν τέλει τῷ τοῦ ὄρθρου
ὧ μετὰ τὸν ἑξάψαλμον, κεἰς τέλο(ς) ἑσπερίου·
κ(αὶ) πάντα τὰ χρειώδη γε. τοῦ ὅλου ὡρολογίου·
μεθ' ὃ κ(αὶ) τὸ ψαλτήρϊον, τοῦ δα(βὶ)δ κ(αὶ) προφήτου,
τ(οὺς) ἑκατὸν πεντήκοντα, ψαλμ(οὺς) ὡς ἀναγκαῖον.
εἶτα κανόνας ἀκριβοὺς· δεσποτικ(οὺς) χ᾽ὡραί(ους)·
τῆς παναγίας κΰρίας τε, μαρίας τῆς ἐνδόξου·
τῆς μεσητρίας τοῦ παντός, κόσμου δεσποίν(η)ς μόν(η)ς·
αὐτὸν τὸν ὀνομάζομ(εν) ἀκάθιςον τὸν θεῖον·
κ(αὶ) ἄλλους οὕτω θαυμας(ούς), οὓς ψάλλομ(εν) ἐν ὕμνοις.

Οἱ στίχοι φαίνεται ὅτι ἐξηκολούθουν καὶ εἰς τἀκόλουθα ἀπορρυέντα φύλλα. Ἡ γραφὴ καθ' ὅλου ἐπιμελής· ἐνιαχοῦ διὰ κιρροῦ μέλανος· διὰ τοιούτου καὶ πλεῖστα τῶν ἀρχικῶν γραμμάτων. Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,065 × 0,102. Τὰ φ. 333, 334, 346β–348β, 355, 387β, 419, κατέλιπεν ὁ βιβλιογράφος ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ δρυΐνων πινακίδων μετὰ καστανοχρόου βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχε καὶ θηλυκωτῆρας πλεκτούς.
Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

45

Χάρτης λεῖος | Διαστ. 0,095 × 0,153 | Αἰὼν XVI(I;) | Φύλλα 237

«Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ, τῆς ἀκολουθίας τοῦ ὡρολογίου· περιέχον ἅπασαν τὴν τῆς ἐκκλησίας τάξιν, ἥτις ψάλληται [sic] διὰ παντὸς καθ' ἑκάστην, ἐν ὅλῳ τῷ νυχθημέρῳ τοῦ ἐνιαυτοῦ ὅλου».

Ἐν φ. 1α ἐν τῇ ἄνω ᾠᾳ: *Ἰ(ησο)ῦ βοήθ[ει] μου τὸ ἔργον: —*

Ἐν φ. 214α: *Θ(εο)ῦ τὸ δῶρον· (καὶ) χ ρ ι | σ ο φ ό ρ ο υ πόνος: —* μεθ' ὃ ἐρυθρόγραφα:

Χ(ριστ)ὲ μάκαρ· | μερόπων σέλας ἄφθιτον·
ἐσθλὰ | δίδου τῷ γράψαντι τέλει: —

Πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος παρατηροῦνται διάφορα ὕφη γραφῆς. Συνήθως αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων εἶναι 0,085 × 0,102. Τὰ φ. 214β, 235, 236β καὶ 237β τελείως ἄγραφα.

Ἐν φ. 236α σημείωμα ὅτι ὁ κῶδιξ εἶναι τῆς Μονῆς Βαρλαάμ . . . *κ(αὶ) ὅπιος | το ἀποξινῶσι ἀπὸ την μονὶν ταυτοις | να ἔχυ τειν ὀργιν τον αγιον πα|τον.* Ἄνωθι τοῦ σημειώματος τούτου δύο μονοκονδυλιαί, ἐξ ὧν ἡ πρώτη τοῦ Ρ ά σ κ α ς Γ ε ρ α σ ί μ ο υ. Ἐν φ. 237α ἕτερον σημείωμα ὅτι ὁ κῶδιξ εἶναι «. . . *τῆς μονῆς βαρ|λαᾶμ δια συνδρομῆς καὶ δαπάνης | και επιμελείας βησάρει[ου μονα]χοῦ»*.

Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος: *† τω πάρ(ων) ορῶλογί(ων) υπαρχοι | καμοῦ διοννισιου Ἱερο|μονάχου κ(αὶ) εφόιμεριου* καὶ ἕπεται διὰ μονοκονδυλιᾶς *Δἴωνισιος Ἱερομοναχος.*

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου, μέλανος τὸ χρῶμα, ἔχοντος ἐπιπολαίως ἐκτετυπωμένα ἁπλᾶ τινα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ δύο θηλυκωτῆρας. Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 321 καὶ Β 128.

Σ η μ. Ἐ κ δ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Π ί ν α ξ 48 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 213β–214α τοῦ κώδικος, ὅπου τέλος κειμένου καὶ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Χ ρ ι σ τ ο φ ό ρ ο υ.

46

Χάρτης λεῖος | Διαστ. 0,225 × 0,323 | Αἰὼν XVI | Φύλλα 254

1 (φ. 3α) Τριῴδιον.

Πολλάκις παρενείρονται καὶ συναξάρια τῶν ἐπετείων καὶ συγγραφεῖς αὐτῶν μνημονεύονται, ὡς ἐν φ. 5α Νικηφόρος Κάλλιστος ὁ ἀπὸ Ξανθοπούλων. Ἄλλοτε πάλιν παρεντίθενται ἠθικαὶ διδασκαλίαι, ὡς ἐν φ. 224α ἀπὸ τῶν κατηχήσεων τοῦ Θεοδώρου Στουδίτου.

2 (φ. 247α) «Πασχάλιον ἐξηγητὸν ἑρμηνεῦον ἅπασαν ἐγκύκλιον τοῦ χρόνου περίοδον σὺν ταῖς παρασκευαῖς . . . καὶ ὅσα ἐπάναγκες».

Ἀναγράφει τῶν ἐτῶν ͵ζλ΄–͵ζρ΄ [7030–7100 = 1521/2–1591/2] τὰ ἡλιοδρόμια, σεληνοδρόμια, τὰς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος πρὸς ἃς συμπίπτει ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων κλ. κλ. Τῶν ἐτῶν ͵ζρα΄–͵ζρε΄ [7101–7105 = 1593–1597] τὰς Ἀπόκρεω καὶ τὸ Πάσχα. Εἶναι δὲ προφανῶς τὸ πασχάλιον γεγραμμένον ὑπὸ ἄλλης χειρός, διαφόρου ἐκείνης ἥτις ἔγραψε τὸ Τριῴδιον.

Ὁ κῶδιξ καθ' ὅλου κατὰ δύο σελίδας· ἑκάστη τούτων ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,060 × 0,235.

Ἐν φ. 3α καὶ ἀλλαχοῦ ἔτι ἡ ἐπίτμησις Γ$^{\Delta}_{\omega}$ = τριῴδιον. Ἐν φ. 4α, 71α καὶ ἀλλαχοῦ ἐν ταῖς ᾠαῖς Γρ = γράφε.

Τὰ φ. 1, 2, 22β, 252β–254β κατ' ἀρχὰς τελείως ἄγραφα. Μετὰ ταῦτα, τὸν XVIII αἰῶνα, ἐγράφησαν δοκίμια κονδυλίου ἐν φ. 2α, 252α–254α.

Στάχωσις ἐκ δρυΐνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα.

Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας καὶ γόμφους κατὰ τὰς πινακίδας τοῦ σταχώματος.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 296 καὶ Β 93.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 49 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 3α τοῦ κώδικος, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου.

Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ καὶ ἄλλοθεν γνωστὸς κωδικογράφος μοναχὸς Σισώης, ὁ γράψας (ca. 1521/2) καὶ τοὺς κώδικας τῆς Μ. Βαρλαὰμ 49 (ἐν μέρει), 55, 56 καὶ 60 (βλ. καὶ τοὺς σχετικοὺς ἐκτὸς κειμένου Πίνακας 52, 59 καὶ 64 τοῦ παρόντος τόμου).

47

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,190 × 0,253 Αἰὼν XVII (1617/8) Φύλλα 390

«Τριῴδιον σὺν Θεῷ ἁγίῳ».

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐν φ. 4β διὰ συμπλεκομένων γραμμάτων ἐν κοσμήματι ὁλοφύλλῳ διὰ χρυσοῦ καὶ ἄλλων χρωμάτων ἐξειργασμένῳ, ἀξίῳ νὰ τύχῃ ἐν καιρῷ πανομοιοτύπου ἐγχρώμου δημοσιεύσεως. Τὸ κείμενον ἄρχεται ἀπὸ φ. 5α.

Ἐν τέλει (φ. 388α) δι' ἀμαυροῦ μέλανος καὶ γραφῆς συμπιλημαντώδους:

† *Ἰωαννίκϊος ἱδρῶσϊ,* | *τάυτην την τὴν* [sic] *θεόπνευςον, ἔγραψε βίβλον.* |
ἣν ἀναγινώσκωντες, σύγγνωσθε δ' οὖν μοι.
διὰ τῶν πολλῶν, ἐν ἀυτῆ μοι σφαλμάτων.
πάθος γὰρ ἀνθρώπινον, τὸ ἁμαρτάνην: —

† *ὑπερ παρεσφάλημ(εν), ἔκ τϊνος τύχης.*
ἄν(θρωπ)οι μὴ κρίνετε, βροτὸς ἐγώγε·
κὰι σφαλμάτων πέπλησμε, μέχρι σφοδήλου·
σύγγνωσθε τοίνυν, ἀδελφοὶ κ(αὶ) π(ατέρ)ες·

ἵνα θεῖον ἵλεον, εὕρημ(εν) πάντες·
ἐν τῇ φοβερᾷ, καὶ ἀδεκάςω κρίσει: —
ἐν ἔτει ‚ζρκς^ῳ [7126 = 1617/8] ἰν(δικτιῶν)ος α΄: — τέλος

Τὸ γεγραμμένον μέρος ἑκάστου φύλλου συνήθως ἔχει ἐπιφάνειαν 0,11 × 0,18. Τὰ φ. 1α–4β καὶ 388β–390β κατέλιπεν ὁ βιβλιογράφος τελείως ἄγραφα· ἀλλὰ μεταγενέστεραι βάναυσοι χεῖρες ἔν τισιν ἐξ αὐτῶν ἔγραψαν δοκίμια κονδυλίου καὶ ἄλλα τινὰ ἐν παρόδῳ.

Ἐν φ. 5α ἐπίτιτλον κόσμημα μετὰ βάθους ἀργυροχρόου, ἐν ᾧ διάφορα κοσμήματα διὰ χρυσοῦ καὶ ἄλλων χρωμάτων. Πολλαχοῦ τοῦ κώδικος κατελείφθησαν μέρη ἄγραφα, ὅπως ὕστερον ταῦτα πληρωθῶσιν ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ διὰ κοσμημάτων ἐγχρώμων.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἔχοντος ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔχει καὶ γόμφους ὀρειχαλκίνους καὶ θηλυκωτῆρας βυρσίνους πλεκτοὺς μετ' ἀγκιστρίων μεταλλικῶν, καὶ φύλακα ἐκ μεταξίνης κλωστῆς.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 299 καὶ Β 76.

Σημ. Ἐκδ. — Διὰ τοὺς τέσσαρας πρώτους τῶν ὡς ἄνω παρατεθέντων στίχων (φ. 388α) βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος Βαρλαὰμ 19. — Τοὺς ὑπολοίπους στίχους ἀνευρίσκομεν ὡσαύτως ἐν σημειώματι κωδικογραφικῷ τοῦ κώδικος Βαρλαὰμ 194 (φ. 263α) τοῦ ἔτους 1564.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου ἔγχρωμος Πίναξ Ζ΄ παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 4β–5α, ὅπου ὁλοσέλιδον πολύχρωμον κόσμημα περικλεῖον τὸν τίτλον τοῦ ἔργου, ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου· ὁ δὲ Πίναξ 50 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 387β–388α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1617/8). Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1613–1630) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 7.

48

Χάρτης στιλπνὸς — Διαστ. 0,17 × 0,27 — Αἰὼν XV — Φύλλα 289

Τριῴδιον.

Κολοβὸν οὐχὶ κατὰ πολλὰ φύλλα.

Τελ.: ... τί τὸ περὶ ἡμᾶς τοῦτο γηγενεῖς μυστήριον· πῶς παρεδόθημεν τῇ φθορᾷ, πῶς συνεζεύχθημεν

Τὸ κείμενον κατὰ δύο σελίδας· αἱ διαστάσεις τούτων συνήθως 0,070 × 0,215. Ἐν φ. 1β, ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ, γέγραπται: *I. †. u. Γ. δεζηθικλ·* ἐν δὲ τῷ φ. 15β, ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ, βαναύσως: *ετοῦτό χαρτὶ ὑνὲ τοὶ ιῶι τής κᾶλογρῖᾶς*. Ἐν φ. 28β, ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ, ἐξόρκιον δυστυχῶς μὴ διαγιγνωσκόμενον ἀκριβῶς καὶ πλή-

ρως, ἅτε τοῦ σταχωτοῦ βαθύτερον κατενεγκόντος τὴν κοπίδα καὶ ἀποκόψαντος μέρος τῶν γεγραμμένων. Ἐξ αὐτοῦ παραθέτω τὴν φράσιν: ... *να τον γλεισει ο Θ(εο)ς απο στενεια κε απο μαγγει* ...

Ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ τοῦ φ. 289α διὰ γραφῆς τοῦ XVIII πιθανώτατα αἰῶνος: † *ετουτο το χαρτι υνε του κομνου κ(αὶ) υτις το | αποξενοσι να εχη τον αφορεσμο τοῦ πισκο|που και του μιτροπολητη.*

Ἡ νοτὶς ἔχει λυμάνει τὸν κώδικα, ὡς καὶ βάναυσός τις χεὶρ γράψασα διάφορα ἀσύστατα ἐν ταῖς ᾤαις καὶ διαφθείρασα τὰ ἐπίτιτλα.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα κοσμήματα ἔκτυπα.

Παλαιὸς ἀριθμὸς 294.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 51 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 289α).

49

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,210 × 0,315 Αἰὼν XVI Φύλλα 165

Τριῴδιον.

Ὁ κῶδιξ ἔχει συγκροτηθῇ διὰ τῆς συσταχώσεως δύο χειρογράφων περιεχόντων αὐτοτελῶς τὸ κείμενον τοῦ Τριῳδίου.

— Τὸ Τριῴδιον τοῦ πρώτου χειρογράφου (φ. 1–90) εἶναι ἀκέφαλον καὶ ἐλλιπές, οὐχὶ ἀπορρυέντων φύλλων ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ διότι αὐτὸς ὁ βιβλιογράφος παρέλιπε νὰ γράψῃ τὴν ἀρχήν, νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἑσπέρας τοῦ Σαββάτου τῶν Βαΐων καὶ νὰ γράψῃ καθ' ὅλου τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων.

Ἐν τέλει τοῦ πρώτου τούτου τμήματος τοῦ κώδικος (φ. 90β) τὸ σημείωμα: † *τὸ παρὸν βιβλίον ἐγράφη πα|ρὰ σισώη (μον)αχ(οῦ) ἐν τῶ ςύλ(ω) τῆς | μονῆς τῆς καλουμένης τοῦ βαρ|λαὰμ· ἐν τῶ θέματι τοῦ ἁγίου | μετεώρου· διὰ φροντίδος κ(αὶ) ἐξόδου | τῶν ἱερομονάχων νεκταρίου | κ(αὶ) θεοφάνουσ τῶν αὐταδέλων κ(αὶ) | κτητόρων: ἐν ἔτει | ͵ζῶλῶ* [7030 = 1521/2] *ἰν(δικτιῶ)νος ι':*

Ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ (90β) τροπάριά τινα τῆς γ' Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν γεγραμμένα ὑπὸ μεταγενεστέρας χειρός.

— Τὸ Τριῴδιον τοῦ δευτέρου χειρογράφου, ἄλλης χειρὸς πόνημα ἢ ἐκείνης τοῦ Σισώη μοναχοῦ, εἶναι ἀκέφαλον καὶ κολοβόν.

Ἀρχ.: Μάρθα καὶ Μαρία ἐβόα· ὁ διδάσκαλος παρέστη καὶ φωνεῖ σε πρόσελθε ...
Τελ.: ... Κυριακῇ τοῦ Πάσχα ... καὶ ποιήσας πυρίον μέγα τίθησιν αὐτὸ μέσον τοῦ ναοῦ· ὁμοίως ...

Ὁ κῶδιξ καθ' ὅλου εἶναι κατὰ δύο σελίδας. Αἱ τοῦ πρώτου Τριῳδίου ἔχουσι συνήθως διαστάσεις 0,060 × 0,235. Αἱ τοῦ δευτέρου ἐπίσης 0,060 × 0,235.

Ἐν φ. 162α: † *ἐν τῶ ,ζϟη'* [7098 = 1589] *ἔτει ἰνδικτϊόνος γ' ἐκοιμήθη ὁ δού|λος του θ(εο)ύ καλύνηκος Ἱερομόναχος κ(αὶ) καθὴγούμενος· | ἐν μηνὴ δεκεβρίω εἰς τ(ὰς) κ'· ἡμέρα σαβάτω· αὐτὸς δὲ | αὐλησθήσετ(αι) ἐν τῇ βασιλεία τῶν οὐ(ρα)νών· εἱμεῖς δε εἴ|πομεν ἀιώνία αὐτοῦ ἡ μνήμη.*

[*Ἡ αὐτὴ περίπου ἐνθύμησις, ἀντιγραφεῖσα πιθανώτατα ἀπὸ τὸν παρόντα κώδικα, εὕρηται καὶ εἰς σημειώσεις τοῦ Uspenskij, συνεσταχωμένας ἐν τέλει τοῦ *Petropolitanus gr. 251* (ὅστις ἐπίσης προέρχεται ἐκ τῆς Μονῆς Βαρλαάμ). Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Ἀ. Παπαδοπούλου-Κεραμέως εἰς Ἐπετηρ. Φιλολ. Συλλ. Παρνασσοῦ 6 (1902) σ. 145 ἀρ. 45.]

Τὰ φ. 1α–3α, 162–165 κατέλιπον οἱ βιβλιογράφοι ἄγραφα.
Ὁ κῶδιξ ρυπαρὸς πολλαχοῦ κατὰ τὰς ᾤας ἕνεκεν τῶν συχνῶν φυλλομετρήσεων.
Τὰ φύλλα 128–132 διεφθάρησαν καὶ ἐπιδιωρθώθησαν ἔπειτα, ὡς καὶ τὰ φύλλα 142–147.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα· πλὴν ὅμως τὸ ἐπικάλυμμα τοῦτο ἔχει διαφθαρῆ. Ἔχει καὶ γόμφους ὀρειχαλκίνους καὶ θηλυκωτῆρας πλεκτοὺς δερματίνους.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 215 καὶ Β 111.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 52 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 90β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ πρώτου τμήματος τοῦ κώδικος καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Σισώη (1521/2).
Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ ἄλλοι κώδικες τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 46.

50

Χάρτης λεῖος | Διαστ. 0,148 × 0,210 | Αἰὼν XVII (1613/4) | Φύλλα 323

«Τὸ πρῶτο κομάτι τοῦ τριωδίου». — [Πρβλ. κώδικα 51].
Ἡ ἐπιγραφὴ αὐτη, ἐν φ. 4β, ἐντὸς εἰληταρίου ὅπερ κρατεῖ ἀναπεπταμένον διὰ τοῦ ράμφους αὐτῆς περιστερὰ ἄνωθεν ταῶ. Ἡ ὅλη παράστασις ἐντὸς παραλληλογράμμου τεχνικώτατα ἐξειργασμένου διὰ χρυσοῦ μέλανος καὶ ἄλλων χρωμάτων. Ἐπίσης καὶ ἐπίτιτλά τινα ἐν τῷ κώδικι διάχρυσα καὶ πολύχρωμα. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ κειμένου, ἐν φ. 322α, ἀναγινώσκεται ἐρυθρόγραφος ὁ στίχος: *τῶ σϋντελεσθῆ· τῶν κα|λῶν θ(ε)ῷ χάρις:-* μεθ' ὃ δι' ἀμαυροῦ μέλανος: *ἔτους ,ζρκβ'* [7122 = 1613/4].
Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων συνήθως ἔχει ἐπιφάνειαν 0,085 × 0,132. Τὰ δὲ φ. 1α–4α, 322β–323 κατελείφθησαν ἄγραφα ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου. Ἐν φ. 1α σημειώματά τινα ὅτι † *ἑτούτον το βηβήλήον ἦνε της ἅγήας μονὴς τοῦ βάρλαάμ. κ(αὶ) ὅπηος το απόξενόσει . . . πρόκοπὴ | θεοὺ να μὴ εἴδοἰ, ἧς ὅσα καὶ ἂν δολεβοι | ἐτ[ος] ,αχλε'* [=1635]: — : — *μαρτ[ίου] κθ.*

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἔχοντος ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔχει καὶ ὀρειχαλκίνους γόμφους καὶ πλεκτοὺς βυρσίνους θηλυκωτῆρας μετ' ἀγκιστρίου ἐπίσης ὀρειχαλκίνου.
Παλαιὸς ἀριθμὸς 4.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου ἔγχρωμος Πίναξ Η' παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 4β–5α τοῦ κώδικος, ὅπου ὁλοσέλιδον κόσμημα, ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου· ὁ δὲ Πίναξ 53 φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 321β–322α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ κωδικογραφικὸν σημείωμα τοῦ ἔτους 1613/4.
Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς κωδικογράφος ἱερομόναχος Ἀρσένιος, ὁ γράψας, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1609/10 καὶ 1622, καὶ τοὺς κώδικας 53, 54, 57, 73, 76, 82, 83 καὶ 215 (ἐν μέρει) τῆς Μ. Βαρλαὰμ (βλ. καὶ τοὺς σχετικοὺς ἐκτὸς κειμένου Πίνακας 57, Θ', 58, Ι', 60, 76, ΙΑ', 80, ΙΕ'-ΚΔ', 88, 89, 189). — Περὶ τοῦ Ἀρσενίου ὡς «μαθητοῦ» τοῦ κωδικογράφου Λουκᾶ Οὐγγροβλαχίας βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 78.
Ὁ ὁμώνυμος γραφεὺς τοῦ κώδικος 109 τῆς Μ. Βαρλαὰμ (τῶν μέσων περίπου τοῦ ΙϚ' αἰ., ὡς δεικνύει τὸ ὕφος τῆς γραφῆς του,) εἶναι πρόσωπον διάφορον τοῦ ἱερομονάχου Ἀρσενίου τοῦ γράψαντος τοὺς ὡς ἄνω κώδικας (βλ. καὶ Πίνακα ἐκτὸς κειμένου 109).

51

Χάρτης λεῖος   Διαστ. 0,143 × 0,213   Αἰὼν XVII (1617/8)   Φύλλα 384

Ἐπιγράφεται: «Τὸ δεύτερο βιβλίον τοῦ τριῳδίου». — [Πρβλ. κώδικα 50.]

Ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἀκολουθίας τῆς γ' «τῆς μέσης ἑβδομάδος». Ἐν τέλει, φ. 382α, ἀναγινώσκομεν: † *Ἐτελειωθ(η) τὸ παρὸν βιβλίον, διὰ | χειρὸς ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς ἰωαννικῖου | ἱερομονάχου· καὶ οἱ ἀναγινώσκον|τες εὔχεσθαί μοι διὰ τὸν κ(ύριο)ν· Καὶ τὸ | ἐπροσήλωσα εἰς τοὺς ἁγίους πάντες· | εἴτοι ἐν τῶ ςύλω τοῦ Βαρλαάμ· | (καὶ) εἴτις αὐτὸ συλήσει θέλων καὶ | ἀποξενῶσαι ἀπὸ τὴν αὐτὴν ἁγ(ίαν) | ἐκκλη(σίαν), οὐκ ἀτιμώρητος ἔσεται:* — Μεθ' ὃ διὰ μικροτέρων γραμμάτων ἕπονται οἱ στίχοι:

† *Ἐ[=ἡ] μ(ὲν) χεὶρ ἡ γράψασα, σείπεται τάφω·*
ἱ δὲ βίβλος ἴςατε, μέχρι τερμάτων.
τάφον λοιπὸν ὤκησα, και πάλιν τάφω·
τάφου δ' ὁ πιλός, σύςραφεῖς κεῖμαι τάφω
τάφον ἕως ἄν, ὁ πρὶν οἰκήσας τάφω.
λόγω πρὸς ἀρχέτυπον, ὡς τὸ πρὶν λόγω·
θέλων παρήξεν, ἐξαναςήση θέλων.

Καὶ ἀκολουθεῖ: † Ἐν ἔτει ,ζρκϛῳ [7126 = 1617/8]· ἰνδ(ικτιῶ)νος α΄.

Ἡ ἀνωτέρω ἐπιγραφὴ τοῦ κώδικος γέγραπται (ἐν φ. 3β) διὰ κεφαλαιωδῶν (πλὴν τῶν δύο τελευταίων λέξεων) συμπλεκομένων γραμμάτων καὶ περιβάλλεται ὑπὸ τεχνικωτάτου πλαισίου ἐξειργασμένου διὰ χρυσοῦ καὶ ἄλλων χρωμάτων, ἀξίου δὲ πανομοιοτύπου ἐγχρώμου ἐκδόσεως. Ἐπίσης ἐν φ. 4α ἐπίτιτλον κόσμημα διὰ χρυσοῦ καὶ ἄλλων χρωμάτων. Πολλαχοῦ δὲ τοῦ κώδικος ἔχουσιν ἐναπολειφθῆ μέρη τῶν φύλλων ἄγραφα, προωρισμένα νὰ καταληφθῶσιν ὑπὸ ἐπιτίτλων καὶ ἄλλων κοσμημάτων, ἅτινα δὲν ἐξετελέσθησαν.

Ἐν φ. 2β τροπάριά τινα.

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων ἔχει συνήθως ἐπιφάνειαν 0,095 × 0,147. Τὰ δὲ φ. 1α–2α, 3β, 375β, 382β–384β εἶναι τελείως ἄγραφα.

Ἐκ τῆς συνεχοῦς ἐπὶ αἰῶνας ἤδη φυλλομετρήσεως ὁ κῶδιξ κατέστη ρυπαρὸς κατὰ τὰς ἔξω ᾤας.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου μέλανος ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔχει καὶ γόμφους μεταλλικοὺς καὶ θηλυκωτῆρας βυρσίνους. Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 2 . . καὶ Β 153.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 54 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 381β–382α τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1617/8).

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου ἱερομονάχου Ἰωαννικίου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1613–1630) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 7.

52

Χάρτης λεῖος   Διαστ. 0,135 × 0,200   Αἰὼν XVI   Φύλλα 253

«Ὀκτάηχος . . . περιέχων τὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν τὴν ἀναστάσιμον . . . Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ λοιπῶν ἑτέρων σὺν ἅμα τοῖς παρακλητικοῖς τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν Ἰωσὴφ καὶ Θεοφάνους».

Τὸ κείμενον ἄρχεται ἀπὸ φ. 1α. Ἐν φ. Δβ ἀναγινώσκομεν: *Τοῦτα τὰ ἰδ(ιόμε)λ(α) λέγουντ(αι) εἰς τ(ὴν) λϊτ(ὴν) τὸ κάθ(εν) σαββατ(ον) | ἐν τῆ ἁγία μονῆ τ(ῶν) ἁγί(ων) π(άν)τ(ων)· εἰς ἦχ(ων) α΄. | Πίϛεως συμφωνία, τὴν κοσμϊκὴν | πανήγυριν, τῶν ἀπ' αἰῶνος θ(ε)ῶ εὐα|ρεϛησάντων· πατρϊαρχῶν τὸ τί|μϊον κ(αὶ) τῶν προφητῶν ὁ σύλλο|γος· ἀποϛόλων τὸ θεολόγημα· | μαρτύρων τὸ ἄθρισμα· τῶν | ἀσκητῶν τὸ καύχημα· πάν|τῶν ἁγίων τὴν μνήμην, πν(ευματ)ι|κῶς ἑορτάσωμεν· πρεσβεύου|σι γὰρ ἀπαύςως· δωρηθῆναι | εἰρήνιν τῶ κόσμω· κ(αὶ) ταῖς ψυ|χαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος:* — [* Τὰ αὐτὰ καὶ ἐν κώδικι 67.]

Ἐπὶ τῆς πινακίδος τῆς πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος ἔχει ἐπικολληθῆ ἐπιστολή (φ. Α–Β)· ἐπὶ τοῦ νώτου ταύτης (φ. Ββ) ἀναγινώσκομεν: *Τῶ*

πανοσιωτάτῳ καὶ σεβασμιωτάτῳ ἁγίῳ πνευματικῷ καὶ ἁγίῳ σκευοφύλακι τοῦ ἱεροῦ μου μοναστηρίου τοῖς τῶν Μετεώρων τοῦ Βαρλαὰμ κυρίῳ κὺρ Σεραφείμ, τῷ ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ ἀσπασίως.

[*Τὴν ἐπιστολὴν (ἧς τὸ κείμενον, ὀρθογραφικῶς ἄψογον, ἐν φ. Αα) γράφει ὁ *Ἱερόθεος Ἱερομόναχος* ἐν ἔτει *,αψξς'* [=1766] *ἀπριλλίου ις'*. Τὸ περιεχόμενον αὐτῆς ἀναφέρεται εἰς προμηθείας τροφίμων. Ἐν αὐτῇ καὶ προσρήσεις προοριζόμεναι διὰ *τὸν πρῴην ἀρχιδιάκονον Ἱερεμίαν*. Μετεωρικῆς προελεύσεως ἐνθύμησις, δημοσιευομένη ἐν Ἐπετ. Φιλολ. Συλλ. Παρνασσοῦ 6 (1902) σ. 142 ἀρ. 6, πληροφορεῖ ὅτι ἐν ἔτει *1768 σεπτ. 23... ἔφυγεν ὁ πρώην πατριαρχικὸς ἀρχιδιάκονος Ἱερεμίας καὶ ὑπῆγεν εἰς τὰ Τρίκκαλα καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν*. — Πρὸς τὸν αὐτὸν Σεραφεὶμ ἄλλη ἐπιστολὴ ἐν παραφύλλοις τοῦ κώδ. 67.]

Ἐν τέλει πάλιν συνεστάχωται (φ. 250–253) ἐ π ι σ τ ο λ ή, ἧς τὸ νῶτον ἔχει τὴν ἐπιγραφήν: *Τῷ πανοσιωτάτῳ ἐν Ἱερομονάχοις κ(υρί)ῳ κυρίῳ Ἀρσενίῳ προσκυνητῶς εἰς τὴν ἁγίαν μονὴν τοῦ Βαρλαὰμ τῶν Μετεώρων*. Ἀπευθύνει δὲ τὴν ἐπιστολὴν ὁ Εὐστάθιος Σουγδουρῆς, ἐξ Ἰωαννίνων τῇ 1 Αὐγούστου 1759. Ἐν ταύτῃ γίνεται λόγος περὶ ἱερῶν σκευῶν τῆς μονῆς ἐπισκευαζομένων ἢ κατασκευαζομένων εἰς Ἰώαννινα, μνημονεύεται δὲ καὶ τὸ *ἀμανέτι ὁποὺ ἦφερεν ἀπὸ βλαχίαν ὁ χρῆστος γούναρης*. Κομιστὴς τῆς ἐπιστολῆς ἀναγράφεται ὁ *παπα-κὺρ Ἀθανάσιος*.

Ἐν φ. Βα σημείωμα τοῦ ,αψοε' [=1775] ὅτι ὁ κῶδιξ εἶναι τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ καὶ ἀραὶ κατὰ τοῦ ἀποξενώσοντος. Ἐν φ. 249β: *,αψκ'* [=1720] *Δαμασκηνός*, προφανῶς κτήτωρ τοῦ κώδικος. Καὶ ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος: *Δαμασκηνοῦ μοναχοῦ.*

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων συνήθως 0,085 × 0,142. Ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει φύλλα τινὰ ἄγραφα. Ἡ ἀρίθμησις τῶν φύλλων παλαιά, ἐνιαχοῦ ἀφανισθεῖσα, τοῦ σταχωτοῦ βαθύτερον κατενεγκόντος τὴν κοπίδα.

Ὁ κῶδιξ ρυπαρὸς κατὰ τὰς ἔξω καὶ κάτω ᾤας ὡς ἐκ τῆς συχνῆς φυλλομετρήσεως. Τινὰ τῶν φύλλων ἀποσχισθέντα διωρθώθησαν δι' ἐπικολλήσεως τεμαχίων χάρτου ἐκ κώδικος περιέχοντος ἀναγραφὴν ὀνομάτων ἀναγιγνωσκομένων ἐν τῇ ἁγίᾳ προθέσει.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἔχοντος ἔκτυπα ἁπλᾶ κοσμήματα. Ἔχει καὶ δύο θηλυκωτῆρας δερματίνους μετ' ἀγκιστρίων ὀρειχαλκίνων.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 320 καὶ Β 47.

Σ η μ. Ἐ κ δ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Π ί ν α ξ 55 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 2β–3α), ὁ δὲ Π ί ν α ξ 56 φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῆς συνεσταχωμένης μὲ τὸν κώδικα ἐπιστολῆς τοῦ Εὐσταθίου Σουγδουρῆ (1 Αὐγ. 1759).

Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς κωδικογράφος μοναχὸς Ἰ ά κ ω β ο ς, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τῶν ἐτῶν 1531/2–1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 10.

53

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,157 × 0,210 Αἰὼν XVII (1612/3) Φύλλα 361

Πεντηκοστάριον.

Ἄρχεται ἀπὸ τοῦ φ. 4α.

Ἐν τέλει, φ. 359β, τάδε:

† *στίχ(οι) ἐγκωμιας(ι)κοὶ, εἰς τὴν ὑπεραγίαν θ(εοτό)κον, ἐν εἴδει πολιτικῶν· ὧν ἡ ἀκρος(ΐ)χ(ὶ)ς, ἀ ρ σ έ ν ϊ ο ς.*

ἀνάκτων ἄνασσαν, ἀνακτοτόκυΐαν κόρην:
ῥάβδον ῥίζαν ῥωδιγγοῤωκώσης, κ(αὶ) ῥεέθρα τεμούσης:
σαοσίμβρωτον σαοφροσύνης σάραγον σανδαράκιν ἡδῦ μοι:
ἔρνον ἐρνήτων ἐρνοδάνων, ἐργάτιδα θείων:
νηφετῶν νιφάδα νιφοςηβάς μοι κ(αὶ) νιφοβόλον ὄρος:
ἴξΐοεν ἴουλον ἰοτόκου ἰξὴν ἰουβᾶι ἰκρίου ἴλην:
οτρηρὸν ὀτρηντῆρα ὀρσάγγους ὁ πάτρου οἰκτίρμονος λόγου:
Cέ φημι σέβω τὴν σελαςφόρον νεφέλην, κ(αὶ) σεῖν δέομαι
σκέψασθαί μου τοὺς ὕμνους:
ἐν ἔτει, ͵ζρκα´ [7121 = 1612/3] *ἰνδ(ικτιῶ)νος ια´*

Ἡ ἐπιγραφὴ τῶν στίχων, τἀρχικὰ τούτων γράμματα, αἱ ἐν τέλει αὐτῶν διπλαῖ στιγμαί, ἡ μετὰ τούτους χρονολογία, πάντα ταῦτα ἐρυθρόγραφα.

Ἐν φ. 1β.: † *εδέθη δηα χηρός, δημητρίου, ἱερέος | εκόμὴς, ζηόλης — 1726 Ιουλήου ιε.* Ἡ αὐτὴ περίπου σημείωσις καὶ ἐν φ. 2β· ἐν τῇ τελευταίᾳ ὅμως ταύτῃ ἡ ἡμερομηνία εἶναι: *Ιουλήου 23.*

Ἐν φ. 3α: *Ἔτι — 1735 — ἐνθΐμισης· | ἦλθα· ἐγὸ ὠ παπὰ· δημίτρης· εἰς ἀπὸ το πρήτορῆ· εἰς το μονάςίρη — | του βάρλά.άμ — χαρὴν· πρὸς|κηνίσεος . . .*

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,102 × 0,140. Τὰ φ. 1–3, 360, 361 κατέλιπεν ὁ βιβλιογράφος ἄγραφα.

Ὁ κῶδιξ ἔχει γραφῇ ἐπιμελῶς· τανῦν ὅμως ἡ ἐπὶ αἰῶνας φυλλομέτρησις ἔχει καταντήσει αὐτὸν ρυπαρὸν κατὰ τὴν ἔξω ἰδίως ᾤαν. Κοσμεῖται δι᾽ ἀρχικῶν γραμμάτων καὶ κεφαλαιωμάτων χρυσοβαφῶν καὶ δι᾽ ἄλλων καλλιστευμάτων ἐκτελεσθέντων διὰ χρυσοῦ καὶ ἄλλων χρωμάτων.

[*Φ υ λ λ ά δ ι α ὀκτάφυλλα ἠριθμημένα ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ: α´–με´, ἐξ ὧν τὸ τελευταῖον τετράφυλλον].

Στάχωσις ἐκ πινακίδων ξυλίνων, αἵτινες ἔχουσιν ἐπικάλυμμα βύρσινον μετ᾽ ἐκτύπων τινῶν κοσμημάτων. Ἔχει καὶ γόμφους μεταλλικούς, τῶν δερματίνων αὐτοῦ θηλυκωτήρων ἀποκοπέντων.

Παλαιὸς ἀριθμὸς 297.

Σ η μ. Ἐ κ δ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Π ί ν α ξ 57 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 357β–358α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου).

Ὁ εἰς τὴν ἀκροστιχίδα τῶν ὡς ἄνω στίχων ἀναφερόμενος Ἀ ρ σ έ ν ι ο ς εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ὕφος τῆς γραφῆς του, καὶ ὁ γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου. Πρόκειται περὶ τοῦ γνωστοῦ κωδικογράφου ἱερομονάχου Ἀρσενίου, τοῦ γράψαντος καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τῶν ἐτῶν 1609/10–1622) τῆς Μ. Βαρλαάμ). Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 50.

54

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,145 × 0,210 Αἰὼν XVII (1612/3) Φύλλα 360

Πεντηκοστάριον.

Ἄρχεται (φ. 7α) ἀπὸ τῆς ἀκολουθίας τῆς δ' τῆς ε' ἑβδομάδος. Ἐν φ. 6β, ἐν κοσμήματι ἐξειργασμένῳ διὰ χρυσοῦ καὶ ἄλλων μελάνων, ἡ χρυσοβαφὴς διὰ κεφαλαίων ἐπιγραφή: *βιβλί|ον δεύ|τερο(ν)*.

Ἐν τέλει, φ. 355β: † *τὸ παρὸν βιβλίον ἐγράφη διὰ | χειρὸς ἀ ρ σ ε ν ί ο υ εὐτελοὺς ἱερο(μον)άχ(ου)· | διὰ συνδρομῆς τοῦ πανοσιωτ(άτ)ου: | κυροῦ διονυσίου, καὶ καθηγου|μένου τῆς σε(βασμίας) μονῆς τῶν ἁγίων | ἁπάντων, πλησίον τοῦ μετε|ώρου, ἐν ᾗ καὶ ἀφιέρωται | παρ' αὐτοῦ· ὁ δὲ βουληθεὶς πο|τέ τις ἀποξενῶσαι αὐτῷ, οὐ|κ ἀτιμώρητος ἔσεται· ἐν ἔτει, | ͵ζρκα'* [7121 = 1612/3] *ἰνδ(ικτιῶ)νος | ια'*.

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,082 × 0,132. Τὰ δὲ φ. 1α–6α καὶ 356–360 κατέλιπεν ὁ βιβλιογράφος ἄγραφα.

Ὁ κῶδιξ ἔχει γραφῇ ἐπιμελῶς· πλὴν δὲ τοῦ ἐν φ. 6β κοσμήματος, περὶ οὗ εἴπομεν ἀνωτέρω καὶ ὅπερ εἶναι ὁμολογουμένως ἄξιον πανομοιοτύπου ἐγχρώμου ἐκδόσεως, ὁ κῶδιξ κοσμεῖται διὰ πολυχρώμου ἐπιτίτλου ἐν φ. 7α καὶ χρυσοβαφῶν γραμμάτων ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ.

Ἡ συχνὴ φυλλομέτρησις κατέστησε ρυπαρὸν τὸν κώδικα κατὰ τὴν ἔξω ᾤαν πρὸς τὰ κάτω.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος (ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα κοσμήματα ἔκτυπα) διεφθαρμένου τανῦν ἐν πολλοῖς.
Παλαιὸς ἀριθμὸς 306.

Σ η μ. Ἐ κ δ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου ἔγχρωμος Π ί ν α ξ Θ' παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 6β–7α τοῦ κώδικος, ὅπου ὁ τίτλος ἐντὸς ὁλοσελίδου κοσμήματος, πολύχρωμον ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου· ὁ δὲ Π ί ν α ξ 58 φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 355α–β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου ἱερομονάχου Ἀ ρ σ ε ν ί ο υ (1612/3).
Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1609/10–1622) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 50.

55

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,215 × 0,322 Αἰὼν XVI Φύλλα 126

Παρακλητική.

Ἐν ἀρχῇ ἐλλείπει ἡ πρώτη ᾠδή. Εἶχον δὲ καταλειφθῇ διὰ ταύτην τὰ δύο πρῶτα φύλλα, ἐν οἷς αὐτὸς ὁ βιβλιογράφος, ὡς φαίνεται, ἔγραψεν ὕστερον τροπάριά τινα, μὴ γραφέντων ἐν αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ ἐρυθρογράφου τῶν ἀρχικῶν γραμμάτων. Φαίνεται δὲ καὶ ἀτελὴς ὁ κῶδιξ.

Τὸ κείμενον κατὰ δύο σελίδας, ἐξ ὧν ἑκάστη ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,062 × 0,235.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου μέλανος ἐπικαλύμματος (ἐφ' οὗ ἔκτυπα ἁπλᾶ κοσμήματα) καὶ μεταλλικῶν γόμφων. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.

Ἐπὶ τοῦ πάχους τοῦ κώδικος πρὸς τὰ ἄνω: *τριῶδι το πρότο κομάτϊ.*

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 293 καὶ Β 130.

Σημ. Ἐκδ. — Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ μοναχὸς Σισώης, ὁ γράψας (ca. 1521/2) καὶ ἄλλους κώδικας τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 46.

56

Χάρτης Διαστ. 0,21 × 0,31 Αἰὼν XVI (1521/2) Φύλλα 208

1 (φ. 1β) Πεντηκοστάριον.

Ἡ ἀρχὴ ἡ περιλαμβανομένη ἐν φ. 1β δι' ἑτέρας χειρὸς μεταγενεστέρας. Ἐν τέλει (φ. 201α) ἀναγινώσκομεν: *Εὔχεσθέ μ(οι) κ(αὶ) τᾶ ὑπὸ τῆς βί(ας) | μου καὶ ἀμαθίας μου σφα|λέντα μοι π(ατέ)ρες ἅγιοι, | σϋγχωρήσατε.* — Καὶ κατωτέρω: † *Τὸ παρὸν βιβλίον, ἐγράφη παρὰ | σισώη (μον)αχ(οῦ) ἐν τῷ ςύλῳ τῆς μονῆς τ(ῆ)ς καλουμένης τοῦ βαρλαὰμ ἐν τῶ | θέματϊ τοῦ μετεώρου· διὰ φροντίδος | κ(αὶ) ἐξόδου τῶν ἱερομονάχων νεκταρίου | κ(αὶ) θεοφάνους τῶν ἀυταδέλφων κ(αὶ) κτητόρ(ων) | ἐν τῶ ,ζῶλῶ* [7030 = 1521/2] *ἔτει ἰνδ(ικτιῶ)νος ι΄.*

2 (φ. 202α) «Εὐχαὶ τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς».

3 (φ. 203β) «Τοῦ ... πατριάρχου Φιλοθέου» «Ἀκολουθία εἰς τοὺς ἁγίους πάντας ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ ...».

Τὰ φ. 1α καὶ 208α τελείως ἄγραφα. Ἐν φ. 201β τινὰ ἐν παρόδῳ γεγραμμένα. Τὰ κείμενα κατὰ δύο σελίδας· ἑκάστης τούτων αἱ διαστάσεις 0,233 × 0,065. Ἐν. φ. 208β ἀναγινώσκομεν: † *ἔχομε ης το καςράκϊ ςράιματα ἀμπέλη· ε' ἤγουν πέντε· κ(αὶ) τρῖς βέργες | κ(αὶ) εἶταν ὁ π(α)π(ὰ) ςαμάτησ· ὁ π(α)π(ὰ) π(ασ)σχοσ· ο δϊάκος του τοῦζη·* [ξέσμα] *τοῦ | δίμου· ὁ χρίσ(αν)θος του γιανοῦλη· ὁ δῖμος τοῦ τοῦζη· ὁ παναγιὄτησ τοῦ σα|κ(αὶ)λάρϊου· εγο ὁ σακ(αί)λά-*

ριος τα ἐμέτρισα· ε̇ | *᾿Επὶ ἔτους ͵ζρδʹ* [7104 = 1595] *εν μηνὴ ἀπριλίου εις ἰηʹ*. Ὁ κῶδιξ εἶναι ρυπαρὸς ἐκ σταγμάτων κηροῦ, ἐκ τῆς συχνῆς φυλλομετρήσεως κλ. κλ.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων παχειῶν πινακίδων, ἃς ἐπικαλύπτει βύρσα μετ' ἐκτύπων κοσμημάτων. Σῴζει τινὰς τῶν μεταλλικῶν γόμφων. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.
Παλαιὸς ἀριθμὸς 297.

Σ η μ. ᾿Ε κ δ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Π ί ν α ξ 59 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 201^{α} τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Σ ι σ ώ η (1521/2).
Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ ἄλλοι κώδικες (τοῦ αὐτοῦ περίπου ἔτους) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 46.

57

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,153 × 0,215 Αἰὼν XVII (1612/3) Φύλλα 169

Πεντηκοστάριον.

᾿Εν τέλει τοῦ κειμένου (φ. 158^{β}):

τῷ συντελεσθῆ τῶν καλῶν θ(ε)ῷ | *χάρις:* —

Μεθ' ὃ ἐν φ. 159^{α}: *Στίχ(οι) εἰς τὴν ὑπεραγ(ίαν) θ(εοτό)κον· ὧν ἡ ἀ(κροστὶ)χ(ί)ς,* ἀ ρ σ έ ν ι ο ς.

ἁγνὴ πέλεις σύ, κ(αὶ) ἀληθῶς παρθένος·:·
ρυπαρὸς ἐγώ, καὶ βεβορβορωμένος·:·
σὺ τὸ ἐκφωτός, ἐξανέτειλας φάος·:·
ἐγὼ τὸ πρωτόκτιςον, ὤλεσα κάλος·:·
ναί εις οὐρανούς, κ(αὶ) τὴν γῆν διϊθύνησ·:·
ἴθϋνον κἀμέ, ἐκπεσόντα τῆς ποίμνησ·:·
ὅλη γενοῦ μοι, κ(αὶ) ὁδηγὸς κ(αὶ) φύλαξ·:·
σὺ γ(ὰρ) μου κόρη, πρὸςπόλουμένη κλίμαξ·:·
ἐν ἔτει, ͵ζρκαʹ [7121 = 1612/3], *ἰνδ(ικτιῶ)νος ιαʹ*.

Ἡ ἐπιγραφὴ τῶν στίχων, τἀρχικὰ γράμματα καὶ τὰ μετὰ τὸ τέλος αὐτῶν σταυροειδῆ κοσμήματα καὶ ἡ χρονολογία διὰ ζωηροῦ ἐρυθροῦ μέλανος.
᾿Εν φ. 160^{α}–165^{α}: «᾿Εν τοῖς ἀποδείπνοις ὁ κανὼν εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον οὗ ἡ ἀκροστιχίς, Τὸ πνεῦμα μέλπω τὸ κτίσαν πᾶσαν κτίσιν». ᾿Εν τέλει αὐτοῦ (φ. 165^{α}) δι' ἐρυθροῦ μέλανος: *᾿Επαρελάβομεν τὸν παρόντα κανόνα ἐκ τοῦ* | *χειρογράφου πεντηκοσταρίου μας, διανὰ ψάλλη|ται εἰς τὸ ἀπόδειπνον. ͵αψπεʹ* [=1785] *τῇ η^{η} τοῦ* | *ἰουνίου* καὶ ἕπονται τινὰ ἑρμητικῶς ἀπεσβεσμένα.
[*Τὰ ἐν φ. 160^{α}–165^{α} διὰ τῆς αὐτῆς χειρός, τῆς γραψάσης ἀνάλογον σημείωμα

καὶ εἰς τὸν κώδ. Βαρλαὰμ 133, σελ. 64. Εἶναι δὲ ἡ χεὶρ αὕτη ἡ τοῦ Ἀναστασίου Σουγδουρῆ.]

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων συνήθως 0,082 × 0,13. Τὰ φ. 1–13, 159β, 166β–169β ἄγραφα.

Ἡ γραφὴ τοῦ κώδικος ἐπιμελής, ἀλλ' ἡ συχνὴ ἐπὶ αἰῶνας ἤδη φυλλομέτρησις κατέστησε τοῦτον ρυπαρὸν κατὰ τὰς ᾠας. Ἐν φ. 14α, 37β, 79β, 103β, 122α, 143β, 157α τεχνικώτατα ἐπίτιτλα διὰ χρυσοῦ καὶ ἄλλων χρωμάτων ἐπιμελῶς ἐξειργασμένα.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων ξυλίνων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἔχοντος ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔχει καὶ γόμφους ὀρειχαλκίνους, τῶν δερματίνων αὐτοῦ θηλυκωτήρων ἀποκοπέντων.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 332 καὶ Β 159.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου ἔγχρωμος Πίναξ Γ' παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 158β–159α τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ στίχοι σχηματίζοντες τὴν ἀκροστιχίδα: *Ἀρσένιος*· ὁ δὲ Πίναξ 60 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 156β–157α).

Ὁ εἰς τὴν ἀκροστιχίδα τῶν ὡς ἄνω στίχων ἀναφερόμενος Ἀρσένιος εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ὕφος τῆς γραφῆς του, καὶ ὁ γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου (μέχρι τοῦ φ. 159α). Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1609/10–1622) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 50.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 61 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 160β–161α τοῦ κώδικος. Γραφεὺς (τῶν φ. 160α–165α) ὁ ἐξ Ἰωαννίνων κωδικογράφος Ἀναστάσιος Σουγδουρῆς, περὶ τοῦ ὁποίου βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59.

58

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,145 × 0,212 Αἰὼν XVI (1525/6) Φύλλα 326

«Παρακλητικόν· περιέχον τὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν».

Ἐν τέλει, φ. 317α–323α καὶ 325β «ἐξαποστειλάρια . . . τῶν ια' ἑωθινῶν: ποίημα κῦρ Λέοντος τοῦ σοφωτάτου βασιλέως». Ἐν τέλει τούτων (φ. 323α) ἀναγινώσκομεν: † *ὁ τὰ πάντα πληρῶν, θ(εὸ)ς ἡμῶν δόξα σοι.* —
ἔτους ͵ζλδ' [7034 = 1525/6]·

Ἑκάστου φύλλου τὸ γεγραμμένον μέρος ἔχει διαστάσεις 0,09 × 0,15. Τὸ φ. 324β ἄγραφον. [*Τὸ 1969 τὸ φ. 324 εἶχεν ἐκπέσει.]

Ἐν φ. 1, ὅπερ ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου κατελείφθη ἄγραφον, τροπάριά τινα καὶ ἄλλα τινὰ ὑπὸ ἀδεξίας χειρὸς γεγραμμένα. Ἐν τούτοις μνημονεύονται τέκνα Παπαδούκα τινός· ἄλλα τινὰ ἐπώνυμα εἴτε βαπτιστικὰ *Ζοΐος, Ρογουλοις,*

Μπαϋος, Λεεσις Ιῶ Λεεσενας, Διμος Κρεϋος. Τινὰ ἐξ αὐτῶν ἀπαντῶσι καὶ ἐν φ. 325 καὶ 326, ἅπερ ἐπίσης, ἄγραφα καταλειφθέντα ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου, ἐπληρώθησαν βραδύτερον δι' εὐχῶν καὶ σημειωμάτων, γεγραμμένων ἴσως ὑπὸ τινος Φιλοθέου ἱεροδιακόνου, ὅστις καὶ ὑπογράφεται ἐν φ. 326α: *Φιλόθεος ἱεροδιάκον*.

[*Οὗτος πιθανώτατα ταυτιστέος πρὸς τὸν ἐν κώδ. Βαρλαὰμ 91 μνημονευόμενον ὡς ἀποθανόντα τὴν 4 'Απριλίου τοῦ ἔτους (7098 =) 1590 Φιλόθεον ἱερομόναχον.]

'Εν φ. 325β: *τὸυ παπάδουκα χαρτί*. Καὶ κατωτέρω: † *ῶ ῾πὰνβάσιλεῦ κάι κτῆςᾶ τὸν ἁ|παντων κ(αὶ) συ πᾶρθένε δεσπινα | τον*. Μεθ' ὃ οἱ στίχοι:

† *ξενην οοδὸν ἠγαπισας κ(αὶ) ξε|νη συνοδιὰν*
εἱς ξενας χοραίς | ηκισᾶς μάθε̃ καὶ ξένας πρά|ξις
ξενε τους ξενο̃ς φιλε|βε φῖλος Χ(ριστο)ῦ να γένης

'Εν φ. 326α καὶ τὰ βαπτιστικὰ εἴτε ἐπώνυμα *Φόρος, Μπανος, Γεργακοις, Λεσις*.

'Εν φ. 10α, ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ, ἀντιστρόφως πρὸς τὴν γραφὴν τοῦ κώδικος:

† *ὠ Χ(ριστ)έ μου δος καλῆ ἀρχῆν κάι τελος*

Στάχωσις ἐξ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 293 καὶ Β 30.

Σ η μ. 'Ε κ δ. —῾Ο ἐκτὸς κειμένου Π ί ν α ξ 62 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 322β–323α τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ κωδικογραφικὸν σημείωμα τοῦ ἔτους 1525/6.

59

Χάρτης λεῖος   Διαστ. 0,221 × 0,310   Αἰὼν XVIII (1784)   Σελ. 266 + φύλλα 5

Παρακλητική.

'Εν ἀρχῇ δύο φύλλα μὴ συνηριθμημένα μετὰ τῶν σελίδων. 'Εν τῇ α' ὄψει τοῦ δευτέρου ἐξ αὐτῶν γέγραπται [* εἰς τρεῖς στίχους, ἐντὸς ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου πλαισίου κεχαραγμένου δι' ἁπλῆς γραμμῆς]:
*῾Η παροῦσα παρακλητικὴ ἐγράφη ἐν τῷ ςύλῳ τοῦ βαρλαὰμ | διὰ χειρὸς ἀναςασίου σουγδουρῆ τοῦ ἐξ 'Ιωαννίνων, ἐπιμελείᾳ | δὲ χριςοφόρου ἱερομονάχου ἐν ἔτει αψπδ*ῳ [=1784]: —
'Εν δὲ τῇ α' ὄψει τοῦ πρώτου φύλλου τροπάριά τινα (γεγραμμένα ὑπὸ χειρὸς τοῦ XIX πιθανώτατα αἰῶνος) εἰς τὸν τίμιον Σταυρόν.
῾Η γραφὴ εὐδιάκριτος καὶ ἐπιμελής. Πολλαχοῦ ἁπλᾶ καλλίγραμμα ἐπίτιτλα καὶ ἄλλα κοσμήματα, ἐξειργασμένα δι' ἀμαυροῦ καὶ ἐρυθροῦ μέλανος. ῾Εκάστης σελίδος τὸ γεγραμμένον μέρος ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,135 × 0,192.
Αἱ σελ. 80 καὶ 160 παρέμειναν ἄγραφοι.

Ἡ κατὰ σελίδας ἀρίθμησις ἐγένετο δι' ἀραβικῶν ἀριθμῶν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βιβλιογράφου, ἡ δὲ κατὰ φύλλα ὑπ' ἐμοῦ.

Στάχωσις ἐκ λεπτῶν ξυλίνων πινακίδων ἐπικεκαλυμμένων διὰ δέρματος χρώματος καστανοῦ. Ἐπὶ τῶν δερματίνων τούτων ἐπικαλυμμάτων ἔκτυπα κοσμήματα, ἐξ ὧν τινα δι' ἀργυροῦ χρώματος ἐπικεχρισμένα. Τὸ πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος δερμάτινον ἐπικάλυμμα φέρει ἔκτυπον εἰκόνα τοῦ προφητάνακτος Δαβίδ, παρισταμένου σχεδὸν μέχρι γονάτων, φέροντος φεγγίον περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ κρατοῦντος δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ἐξείλημα ἀνεπτυγμένον.
Ὁ κῶδιξ φέρει καὶ θηλυκωτῆρας δερματίνους μετ' ἀγκιστρίων μεταλλικῶν. Ἔφερέ ποτε καὶ δύο φύλακας, ἐξ ὧν τανῦν σῴζεται ὁ ἕτερος ἐξ ὁλοσηρικοῦ ὑφάσματος, προφανῶς ἐξ ἀμφίου.
Παλαιὸς ἀριθμὸς τοῦ κώδικος Β 139.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 63 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. Β^{α} τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ σημείωμα (τοῦ ἔτους 1784) τοῦ γνωστοῦ ἐξ Ἰωαννίνων λογίου κωδικογράφου Ἀναστασίου Σουγδουρῆ, καὶ τῆς σελ. 1, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου.
Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου, συνεργαζομένου σχεδὸν πάντοτε μὲ τὸν λόγιον ἱερομόναχον Χριστόφορον τὸν Βαρλααμίτην, οἱ κώδικες (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ' αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαὰμ 57 (φ. 160^{α}–165^{α}), 61, 73 (σελ. 110–111), 81, 101, 115, 119, 132 (φ. 1^{α}–4^{α} καὶ σελ. 47–73), 133, 135 (φ. 57^{α}–58^{α}), 142, 143, 145 (ἐν μέρει), 148 (φ. 4^{α}–45^{β}, 133^{α}–135^{β}), 149, 166, 175 (φ. I^{α}–XIII^{α}, 227^{α}–252^{α}), 203, 214 (κατὰ κύριον μέρος), 217, 218 καὶ 279 (βλ. καὶ σχετικοὺς ἐκτὸς κειμένου Πίνακας 61, 65, 102, 112, 114, 123, 127, 134, 135, 137, 155, 162, 185, 188 καὶ 190).
Περὶ τοῦ Ἀναστασίου Σουγδουρῆ βλ. Ν. Α. Bees, εἰς περ. Byz. Neugriech. Jahrbücher 4 (1923) σ. 368–369, καὶ Ν. Ἀ. Βέη, *Ὁ Χριστόφορος Βαρλααμίτης καὶ τὸ βραχὺ χρονικὸν αὐτοῦ*, εἰς περ. Ἠπειρ. Χρονικὰ 1 (1926) σ. 65. Βλ. ὡσαύτως καὶ τὰς σχετικὰς προσθέτους σημειώσεις εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν κωδίκων 119, 182 καὶ 214. Περὶ τοῦ ἱερομονάχου Χριστοφόρου Βαρλααμίτου βλ. τὴν ὡς ἄνω εἰδικὴν μελέτην τοῦ Ν. Βέη εἰς περ. Ἠπειρ. Χρονικὰ 1 (1926) σ. 63–71 καὶ 120–132.

60

Χάρτης λεῖος | Διαστ. 0,225 × 0,325 | Αἰὼν XVI (1521/2) | Φύλλα 390

Παρακλητική.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ κειμένου, δι' ἐρυθροῦ μέλανος, ἐντὸς ἐπιτίτλου χιαστοῦ σχήματος: *ἰ(ησο)ῦ χ(ριστ)ὲ ἡγοῦ μοι, ἀμ(ήν)*. Ἐν τέλει δὲ τοῦ κειμένου (φ. 389^{β}) ἀναγινώσκομεν: † *ἐγράφη τὸ παρὸν βῖβλίον | παρὰ σισώη μοναχοῦ· ἐν τῶ ζύλω | τῆς μονῆς τῆς καλουμένης τοῦ βαρλα|ὰμ ἐν τῶ θέματι τοῦ μετεώρου: Δῖὰ φροντίδος καὶ ἐξόδου τῶν ἱερο|μονάχων νεκταρίου κ(αὶ)*

θεοφάν(ους), | τῶν αὐταδέλφων κ(αὶ) κτητόρων : | ἐν τῶ ,ζλ^{ω}, ἔτει ἰνδ(ικτιῶ)-νος ι΄: | ,ζ^{ω}λ^{ω} [7030 = 1521/2]. Μεθ' ὃ ἕπονται δοκίμιά τινα κονδυλίου, ἐν οἷς ἐπαναλαμβάνονται καὶ αἱ δέκα πρῶται λέξεις τοῦ ἀμέσως ἀνωτέρω σημειώματος. Ἔπειτα ἕπεται τὸ ἑξῆς περὶ τῶν κτητόρων τοῦ Βαρλαὰμ λεγόμενον: *Οἱ ἀμφότεροι Ἰωάννϊῶται ὑπάρχοντεσ:*

Ὁ κῶδιξ ἔχει γραφὴ κατὰ δύο σελίδας· ἑκάστη ἐξ αὐτῶν ἔχει διαστάσεις κατὰ μέσον ὅρον 0,065 × 0,24. Ὁ βιβλιογράφος κατέλιπε τὰ φ. 1 καὶ 390 τελείως ἄγραφα, ἀλλὰ τανῦν ἐν φ. 1^{α} καὶ 390^{β} βλέπει τις δοκίμια κονδυλίου. Τὰ φ. 136–141 ἀπεσχισμένα κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ βεβήλου χειρός. Πολλαχοῦ τοῦ κώδικος, ἐν ταῖς ᾤαις, δι' ἑνὸς *Γρ*[=*γράφε*] σημειοῦνται κριτικαὶ διορθώσεις τοῦ κειμένου, προερχόμεναι εἴτε ἐκ τοῦ νοῦ εἴτε ἐξ ἀντιβολῆς· πρβλ. φ. 7^{α}, 145^{α}, 162^{α}, 165^{α}, 207^{β}, 258^{α}, 375^{α}.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων ξύλου παχέος ἐπικεκαλυμμένων διὰ βύρσης καστανοχρόου, ἐφ' ἧς ἔκτυπα ἁπλᾶ κοσμήματα, καὶ φερουσῶν ὀρειχαλκίνους γόμφους. Ἐπὶ τῶν πινακίδων ἔσωθεν διάφορα δοκίμια κονδυλίου, ἐν οἷς ἐπὶ τῆς πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος πινακίδος καὶ ὁ γνωστὸς κρυπτογραφικὸς ἀλφάβητος: † θ, η· ζ·. . . Εἶχε δέ ποτε ὁ κῶδιξ καὶ θηλυκωτῆρας. Παλαιὸς ἀριθμὸς 292.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 64 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 389^{β} τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Σισώη (1521/2).

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ ἄλλοι κώδικες τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 46.

61

Χάρτης λεῖος — Διαστ. 0,22 × 0,31 — Αἰὼν XVII (1784) — Σελ. 286

Παρακλητική.

Ἐν σ. III ἀναγινώσκομεν [*εἰς τρεῖς στίχους, ἐντὸς ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου πλαισίου κεχαραγμένου δι' ἁπλῆς γραμμῆς]:

Ἡ παροῦσα παρακλητικὴ ἐγράφη ἐν τῷ ςύλῳ τοῦ βαρλαὰμ διὰ χει|ρὸς ἀναστασίου σουγδουρῆ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, ἐπιμελείᾳ, δὲ χριστοφόρου | ἱερομονάχου ἐν ἔτει ,αψπδ^{ω} [=1784]:

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν σελίδων ἔχει σύνηθες ἐμβαδὸν 0,13 × 0,22. Ἡ ἀρίθμησις τῶν σελίδων 1–278 παλαιά. Τὰς 4 πρώτας σελίδας ἠρίθμησα ἐγὼ διὰ λατινικῶν ἀριθμῶν I–IV, καθὼς πάλιν καὶ τὰς 4 τελευταίας (279–282). Τὰς σελ. III, IV, 270, 279–282 κατέλιπεν ἀγράφους ὁ βιβλιογράφος. Τανῦν ὅμως περιέχουσιν αὗται, πλὴν τῆς IV καὶ 270, ὀλίγα τινὰ παρέργως ἢ ἀσκόπως γεγραμμένα ὑπὸ μεταγενεστέρων χειρῶν.

Στάχωσις μετὰ πινακίδων ξυλίνων, ἐφ' ὧν ἐπικάλυμμα βύρσινον ἔχον ἔκτυπα ἁπλᾶ καὶ ἀργυρόχροα κοσμήματα. Τὸ ἀργυρόχροον τὸ ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος παρίστησι τὸν Δαβὶδ μέχρις ὀσφύος, φέροντα στέμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ φεγγίον

περὶ αὐτὴν καὶ κρατοῦντα διὰ τῶν χειρῶν ἀνεπτυγμένον ἐξείλημα. Ἔχει καὶ θηλυκωτῆρας δερματίνους μετὰ ὀρειχαλκίνων ἀγκιστρίων. Ἔτι καὶ δύο φύλακας, νεωτέρους ὡς φαίνεται, ὁλοσηρικοὺς ἐξ ἀμφίων.
Παλαιὸς ἀριθμὸς 334.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 65 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (σελ. 1, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου). Τοῦ αὐτοῦ γνωστοῦ ἐξ Ἰωαννίνων κωδικογράφου Ἀναστασίου Σουγδουρῆ καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ' αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59.
Περὶ τοῦ κώδικος τούτου πρβλ. καὶ N. A. Bees εἰς BNJ 4 (1923) σ. 368·

62

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,140 × 0,213 Αἰὼν XVI (1551/2) Φύλλα 290

Θεοτοκάριον.
Ἐν τέλει τούτου (φ. 289β): *ἐγράφει τὸ παρὸν θεοτοκάριον, διὰ | Ἰακώβου μοναχοῦ· ἐν τῇ σεβασμία | μονῇ τῶν ἁγίων πάντων, πλησίον | τοῦ μετεώρου: ἐν ἔτει ,ζῶξῶ* [7060 = 1551/2].
Ἐν φ. 2β ἀναγραφὴ ὀνομάτων ἐκφωνουμένων ἐν τῇ ἁγίᾳ προθέσει ἐκ τοῦ χωρίου *μαλεσκο.*
Γραφὴ ἐπιμελής· διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων 0,142 × 0,090.
Φύλλα τινὰ ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει τοῦ κώδικος ἄγραφα.
Ὁ κῶδιξ ἐν γένει ρυπαρὸς ἐκ τῆς συχνῆς ἐπὶ αἰῶνας φυλλομετρήσεως καὶ ἄλλως κακῆς διατηρήσεως.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχε καὶ θηλυκωτῆρας βυρσίνους πλεκτούς.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 3 . . καὶ Β 165.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 66 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 3α τοῦ κώδικος, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου, καὶ τοῦ φ. 289β, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Ἰακώβου (1551/2).
Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1531/2–1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 10.

63

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,135 × 0,195 Αἰὼν XVI (1549/50) Φύλλα 443

1 (φ. 4α) «Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα· αὕτη ἡ διάταξις τῆς

ἀκολουθίας γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίαις μοναῖς».
Ἐν τέλει, φ. 376β, ἀναγινώσκομεν: † *ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον, παρὰ ἰωά-| σαφ (μον)αχ(οῦ), ἐν τῶ ςύλω τοῦ Βαρλαάμ, πλη|σίον τοῦ μετεώρου, τῆ ἐπικαλουμένη | θεία καὶ ἱερᾶ μον(ῆ) τῶν ἁγίων ἁπάντων: | ἐν τῶ ,ζνη'* [7058 = 1549/50] *ἔτει.*

2 (φ. 378α) «Μάρκῳ ἁμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ: Σύνταγμα πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ τυπικοῦ».
Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,085 × 0,142. Τὰ φ. 1–3 καὶ 377 τελείως ἄγραφα.
Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ τῇ πινακίδι πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος ἀναγινώσκομεν ἐρυθρόγραφα: *Γρϊγώριος ἐλέη θεοῦ | αρχειεπίσκοπος τῶν Ιεροσωλεῖμων κ(αὶ) εὐχέτης | πάντων ἡμῶν. ὑγιένετε | ἔροσθε οἱ.*
Ταῦτα θεωρηθήτωσαν μᾶλλον ὡς δοκίμια κονδυλίου [αἰ. XIX], καθ' ὅσον δὲν φαίνονται αὐτόγραφα τοῦ πατριάρχου.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔχει καὶ ὀρειχαλκίνους γόμφους καὶ βυρσίνους θηλυκωτῆρας μετ' ἐπίσης ὀρειχαλκίνων ἀγκιστρίων.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 287 καὶ Β 186.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 67 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 376β τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Ἰωάσαφ (1549/50).
Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν μέσων τοῦ ΙΣΤ' αἰ.). Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 13.

64

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,096 × 0,142 Αἰὼν XVI Φύλλα 262

1 (φ. 4β) Ἀκολουθία τῆς ἑβδομάδος.
2 (φ. 138α) «Ἀκολουθία εἰς διαφόρους ἁγίους . . .».
3 (φ. 229β) «Ἐξαποστειλάρια ἀναστάσιμα καὶ ἑωθινά».
4 (φ. 241β) «Ἐξαποστειλάρια τῆς ὅλης ἑβδομάδος . . .».
5 (φ. 244β) «Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ».
6 (φ. 255β) «Καθίσματα κατ' ἦχον . . .».
7 (φ. 257β) «Στιχηρὰ θεοτοκία . . . καὶ σταυροαναστάσιμα . . .».
Ἐν τῷ κώδικι διακρίνονται διάφορα εἴδη γραφῆς. Ἐν φ. 1α, 1β, 3β, 261β, 262α, 262β δοκίμια κονδυλίου. Ἐν φ. 1β ἐρυθρόγραφος : «πίναξ τῆς παρούσης ἑβδομαδαρίας». Ἐν φ. 2β ὑπὸ βαναύσου χειρὸς γέγραπται : «Μηνολόγιον. Μὴν σεπτέβριος» ἀτελὴς παραμείνας· προχωρεῖ μέχρι τῆς ιη'. Ἐν φ. 262β μεταξὺ ἄλλων διὰ λεπτῆς [*τῆς γνωστῆς τοῦ Ἀρσενίου] γραφίδος : † *ἐν τῷ ,ζρκθῳ* [7129 = 1621] *ἐν μηνὶ Ἰουλλ(ίῳ), κε'*. Τὰ φ. 2α, 3α, 4α τελείως ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων ξυλίνων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας δύο δερματίνους. — Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 23.

Σ η μ. Ἐ κ δ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Π ί ν α ξ 68 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 4β–5α).

65

Χάρτης στιλπνὸς — Διαστ. 0,150 × 0,217 — Αἰὼν XVI — Φύλλα 231

Ἀκολουθίαι εἰς μνήμας ἁγίων κατ' ἐκλογὴν ἐξ ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Ἐν τέλει τοῦ κειμένου, φ. 231β, τάδε:

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,088 × 0,152.

Στάχωσις ἐκ δρυΐνων πινακίδων μεθ' ἁπλοῦ καστανοχρόου ἐπικαλύμματος. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 312 καὶ Β 161.

Σ η μ. Γ. Ἀ. Π α π α δ η μ η τ ρ ί ο υ: Τὰ ὡς ἄνω κρυπτογραφικὰ καθ' ἡμετέραν ἀνάγνωσιν ἔχουν ὡς ἑξῆς:

† φάϟωψε 'θο϶'μθνςϡλν τ϶ςβώ· φ'θψβω·
εἴκ϶ϡ θ'οβαβώ· φλ'ϟηλω· ψλν θ'νβπϟ'ψλν·
ζθ'ϡ θ''κψ϶ψ϶ λ'π θ'ΐ'ςβω·

Κατὰ τὸ γνωστὸν κρυπτογραφικὸν σύστημα (θ = α, η = β, ζ = γ κ.τ.λ.), τὸ ὁποῖον ἐνταῦθα ἐφηρμόσθη μετά τινων ἀποκλίσεων (ε, αι = ϶, ει = ει), προκύπτουν τὰ ἑξῆς:

† φθίστε ἀλέξανδρον ψεδής· φάτης·
εἴπερ ἀληθής· φοῖβος· τον ἀνηκίτον·
γὰρ ἅπτετε δκ ἀΐδης·

Ταῦτα μετ' ἀποκατάστασιν γλωσσικὴν καὶ μετρικὴν παρέχουν τὸ γνωστὸν καὶ ἐκ τῆς Παλατινῆς Ἀνθολογίας (Βιβλ. VII, Ἐπίγρ. 239) ἐπιτύμβιον ἡρωελεγεῖον τοῦ ἐπιγραμματικοῦ Παρμενίωνος εἰς Ἀλέξανδρον τὸν Μέγαν:

φθίσθαι 'Αλέξανδρον ψε⟨υ⟩δὴς φάτις, εἴπερ ἀληθὴς
Φοῖβος· [τῶν] ἀνικήτων [γὰρ] ἅπτεται ο⟨ὐ⟩κ 'Αΐδης.

'Ο ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 69 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 1β–2α).

66

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,137 × 0,190 Αἰὼν XVI Φύλλα 112

'Ακολουθία τῆς ὅλης ἑβδομάδος.

Κολοβὴ οὐχὶ κατὰ πολλὰ φύλλα.—Τελευτᾷ : ... σὺ γὰρ ὤφθης μόνη· εἰς αἰῶνας παναμώμητος· διό σου ... ('Ανήκει τὸ τέλος εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Μικροῦ 'Εσπερινοῦ τοῦ Σαββάτου).

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων συνήθως 0,085 × 0,142. 'Η ἀρίθμησις τούτων παλαιά.

[* 'Επὶ τῆς πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος πινακίδος ἐπικεκόλληται ἐπιστολὴ ἀπευθυνομένη «τῷ πανοσιωτάτῳ ἁγίῳ καθηγουμένῳ κυρίω κυρίω 'Ιοάσαφ . . .», προφανῶς τῆς Μονῆς Βαρλαάμ. 'Εκ τοῦ σῳζομένου ἄνω τμήματος τῆς ἐπιστολῆς προκύπτει, ὅτι ταύτην γράφει ἡγούμενός τις μετοχίου τινὸς ἐν Βλαχίᾳ, ὅστις ἐν αὐτῇ ἀναφέρει περὶ εἰσοδημάτων τῆς «μοσίας» καὶ περὶ δοσιμάτων «εἰς τοὺς αὐθεντάδες». 'Ο ἀποδέκτης τῆς ἐπιστολῆς εἶναι πιθανώτατα ὁ ἐν ἔτει 1746 ἀποθανὼν καὶ τοὐλάχιστον ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1735 διατελέσας ἡγούμενος τοῦ Βαρλαὰμ 'Ιωάσαφ· βλ. ἐνθύμησιν ἐν κώδικι 117 καὶ τὴν ἐπὶ τῆς ἑτέρας πινακίδος τοῦ παρόντος κώδικος ἐπικεκολλημένην ἐπιστολήν, περὶ ἧς βλ. κατωτέρω.]

'Επὶ τῆς πρὸς τὸ τέλος πινακίδος ἐπικεκόλληται τὸ κάτω μέρος ἐπιστολῆς πρὸς τὸν καθηγούμενον τῆς Μ. Βαρλαὰμ 'Ιωάσαφ, ἥτις φέρει χρονολογίαν 1735, Αὐγούστου 2, καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ προηγουμένου 'Ανθίμου. 'Εν ὑστερογράφῳ ταύτης ἀναγινώσκομεν : † *ὁ κὺρ ἀλέξιος ὁ μπρàτιμὸς σου παπ(α) κὺρ χρηςὸφορε προσκυνὸ σε . . .*

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἔκτυπα κοσμήματα καὶ εἰκὼν τοῦ Δαβίδ, ὡς τῶν κωδίκων 59 καὶ 61.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 333 καὶ Β 84.

Σημ. 'Εκδ. —'Ο ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 70 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 1α, ὅπου ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου).

Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς κωδικογράφος μοναχὸς 'Ιάκωβος, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τῶν ἐτῶν 1531/2–1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 10.

67

Χάρτης βομβύκινος Διαστ. 0,135 × 0,182 Αἰὼν XVI (1549/50) Σελίδες 405

Ἀκολουθίαι τῆς ὅλης ἑβδομάδος, φωταγωγικά, ἐξαποστειλάρια, ἀναστάσιμα, ἑωθινὰ στιχηρά, κανόνες.

Ἐν τέλει (σελ. 405) σημειοῦται: † *ἐγράφη τὸ παρὸν βϊβλΐον παρὰ ἰ|ακώβου μοναχοῦ· ἐν τῶ ςύλω | τῆς μονῆς τῆς καλουμένης τοῦ βαρ|λαὰμ· ἐν τῶ θέματι τοῦ μετεώρου: | Ἐν τῶ ,ζνη'* [7058=1549/50] *ἔτει:*

Ἐν σελ. 1: «Εἰς τὴν λιτήν, στιχηρά, ἰδιόμελα, ψάλλονται δὲ τὸ κάθεν σαββάτῳ ἐν τῇ ἁγίᾳ μονῇ τῶν ἁγίων πάντων· εἰς ἦχον α'». Ἄνευ τινὸς διαφορᾶς ὡς πρὸς τὸ κείμενον ἀπαντῶσι καὶ ἐν κώδικι 52.

Ἐν σ. 2 ἕτερα ἰδιόμελα ψαλλόμενα ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν. Ἄρχ.: ἦχος ὁ αὐτός. Δεῦτε πάντες οἱ πιστοὶ . . .

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,09 × 0,142. Ἡ κατὰ σελίδας ἀρίθμησις εἶναι παλαιά, βαναύσου τινὸς χειρός, ἥτις μετὰ τὴν σ. 100 - 111 γράφει 1001, 1002, . . . 10010, καὶ μετὰ τὴν σ. 200 - 210 γράφει 2001, 2002, . . . 20010 [*πρβλ. καὶ κώδ. 69, 73, 112].

Ἐν ἀρχῇ συνεστάχωται τῷ κώδικι ἐ π ι σ τ ο λ ὴ ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν καθηγούμενον τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ Σεραφεὶμ [*πρβλ. καὶ κώδικα 52], ὑπὸ χρονολογίαν *1766 φευρουαρ* . . ., ὑπ' ἀδήλου τινός, οὗτινος τὸ πλῆρες ὄνομα [* *Εὐγένιος ὁ* . . .] ἔχει ἀποκόψει ἡ κοπὶς τοῦ σταχωτοῦ βαθύτερον κατενεχθεῖσα. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ μνημονεύεται «. . . *κάποιος ἰατρὸς γάσπαρης* . . . *εἰς τὴν ἄρτα* . . .». Ἐπίσης ἀδελφοί, μονάζοντες ἐν Βαρλαὰμ βεβαίως, Παΐσιος, Ἀρσένιος, Κυπριανός, [Ἀνα]τόλιος. Ἐπὶ τοῦ νώτου τῆς ἐπιστολῆς ἔχει τις γράψει διαφόρους ρήσεις καὶ τάδε:

Ἐν τέλει ἔχει συσταχωθῆ τῷ κώδικι ἑτέρα ἐπιστολὴ τοῦ ἔτους ,αψν' [=1750], Δεκεμβρίου λ', τοῦ Τρίκκης Κωνσταντίου πρὸς τοὺς Βαρλααμίτας πατέρας.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων δρυΐνων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου κιρροῦ, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔχει καὶ θηλυκωτῆρας.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 330 καὶ Β 169.

Σημ. Ἐκδ. — Καθ' ἡμετέραν ἀνάγνωσιν, ἡ χρονολογικὴ ἔνδειξις τῆς ἐν τέλει τοῦ κώδικος ἐπιστολῆς εἶναι ,αψνζ' [=1757], ουχὶ ,αψν' [=1750]. Διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης γνωστοποιεῖται εἰς τοὺς πατέρας τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ καὶ δὴ εἰς τὸν σκευοφύλακα παπα-Σεραφείμ, ὅτι τῇ συνοδείᾳ δύο Τούρκων ἀπεσταλμένων τοῦ τότε πατριάρχου θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Μονήν, ἵνα παραμείνῃ φυλασσόμενος, ὁ πρώην Τζίας Νεόφυτος. Ἐν τέλει τῆς ἐπιστολῆς, λοξῶς πρὸς τὰ κάτω γεγραμμένη ὑστερόγραφος ἡ φράσις: *τὸν πανοσιώτατον χατζηαγάπιον εὐχόμενοι χαί[ρειν]*. Περὶ τοῦ ἐνταῦθα ἀναφερομένου Χατζη-Ἀγαπίου βλ. καὶ τὰς περιγραφὰς τῶν κωδίκων 69 καὶ 103.
Εἰς τὰς ἀπογραφὰς τῶν ἐτῶν 1953 καὶ 1959 ἀναγράφεται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ ὑπ' ἀριθ. 67 δὲν ἀνευρέθη. Διεπιστώσαμεν (1968) ὅτι ὁ ἀνωτέρω κῶδιξ εἶναι ὁ κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ 1959 ἀνευρεθεὶς ἐν τῷ Σκευοφυλακίῳ τῆς Μονῆς καὶ καταγραφεὶς ὑπὸ νέον ἀριθμὸν 5. Ἐπανετοποθετήσαμεν τὸν κώδικα τοῦτον εἰς τὴν θέσιν του καὶ κατηργήσαμεν τὸν νέον ἀριθμὸν 5.
Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 71 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. $2^{α}$ τοῦ κώδικος, ὅπου ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου, καὶ τοῦ φ. $404^{β}$, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Ἰακώβου (1549/50).
Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1531/2 - 1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 10.

68

Χάρτης Διαστ. 0,149 × 0,203 Αἰὼν XVII Φύλλα 125

Κανόνες καὶ εὐχαὶ ψαλλόμεναι καθ' ἑσπέραν τῆς ὅλης ἑβδομάδος.
Ἐν τέλει, φ. $124^{α}$, γέγραπται διὰ κυανοχρόου μέλανος:

Θεοῦ τῶ δώρων κὰι ἰωνὰ πόνος: —

(ἑτέρα χεὶρ δι' ἀμαυροῦ μέλανος τὸ ἰωνὰ | μετέγραψε *διωνὺσὶου*). Μεθ' ὃ ἕπεται: † *εὐχεσθαί μοι δια τὸν κ(ύριο)ν ἀδελφοὶ ὄτη ἀμαθὴς γὰρ | ὑπάρχω ἐκ τεῖς γραφῆς ταύτης: καὶ ὅσοι | ἀναγνώθουν· εὐχαισθέ μοι διὰ τὸν κ(ύριο)ν:* —
Ἐν φ. $124^{β}$ μεταξὺ διαφόρων βαναυσογραφιῶν: † *ενετήυσης* |||||| *ἐτουτο τῶ ββλήω* | *ηπαρχη τη αγή|ας τρηάδὸς* . . . Ἐν φ. $125^{α}$ διάφορα σημειώματα ὅτι ὁ κῶδιξ ἀνήκει εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα, τῶν Μετεώρων βεβαίως· ἐξ αὐτῶν

ἓν ἄρχεται *ἐνετίησι* ////, ἕτερον δέ, πολὺ μεταγενέστερον τῶν ἄλλων, φέρει χρονολογίαν 1846. Ἐν φ. 125β διάφορα βαναυσογραφήματα.

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,112 × 0,164. Τὰ πλεῖστα τετράδια τοῦ κώδικος ἐκ χάρτου στιλπνοῦ, φύλλα τινὰ ἐκ χάρτου λείου.

Στάχωσις ἐξηρθρωμένη· ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα.

Ἄνευ ἀριθμοῦ τινος παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰς ἀπογραφὰς τῶν ἐτῶν 1953 καὶ 1959 ἀναγράφεται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ 68 δὲν ἀνευρέθη. Διεπιστώσαμεν ὅμως (Δεκ. 1968) ὅτι οὗτος εἶχε παρατοποθετηθῇ καὶ εἶχε καταγραφῇ τότε ὑπὸ νέον ἀριθμὸν 31. Ἐπανετοποθετήσαμεν τοῦτον εἰς τὴν θέσιν του καὶ κατηργήσαμεν τὸν νέον ἀριθμὸν 31. Σήμερον ἔχουν ἐκπέσει τὰ ἐν ἀρχῇ φύλλα τοῦ κώδικος μέχρι καὶ τοῦ φύλλου 56.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 72 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 123β–124α τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωνᾶ.

69

Χάρτης βομβύκινος   Διαστ. 0,135 × 0,190   Αἰὼν XVI (1549/50)   Σελίδες 504

Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἑβδομάδος, κανόνες καὶ τροπάρια. — Ἀκέφαλος.

Ἀρχ.: [πά]σχων ἠλλοίωσαι· ὃν ἡ κτίσις μὴ φέρουσα κρεμάμενον ὁρᾶν, τῷ φόβῳ ἐκλονεῖτο· καὶ στένουσα ὕμνει, τὴν σὴν μακροθυμίαν . . .

Μετὰ τὸ πέρας (σ. 504): *† ἐγράφη τὸ παρὸν βϊβλΐον παρὰ | Ἰακώβου μοναχοῦ· ἐν τῶ ζύλω | τῆς μονῆς τῆς καλουμένης τοῦ βαρ|λαὰμ ἐν τῶ θέματϊ τοῦ μετεώρου· | ἐν τῷ ͵ζνη'* [7058 = 1549/50] *ἔτει.*

Τὸ γεγραμμένον μέρος ἑκάστου φύλλου ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,085 × 0,142. Φέρει δὲ ὁ κῶδιξ παλαιὰν ἀρίθμησιν τῶν σελίδων γενομένην ὑπὸ βαναύσου χειρός, ἥτις γράφει π.χ. 1001 ἀντὶ 101, 1002 ἀντὶ 102, 2001 ἀντὶ 201 καὶ τὰ τοιαῦτα [* πρβλ. καὶ κώδ. 67, 73, 112]. Τὸ πρῶτον φύλλον φέρει ἀριθμὸν 12, τῶν σελίδων 1–11 ἐκπεσουσῶν.

Ἐν τέλει συνεστάχωται τῷ κώδικι τεμάχιον ἐξ ἐπιστολῆς τινος ἀπευθυνομένης, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ νώτου σημειώσεως, *Τῶ πανοσιωτάτῳ καὶ | εὐλαβεστάτῳ ἁγίῳ γέροντι ἐμοὶ δὲ ἐν Χριστῷ πατρὶ κυρίῳ Ἀγαπίῳ μοναχῷ τῷ Χατζῇ τῷ μονάζοντι ἐν τῇ μονῇ Βαρλαὰμ αἰσίως.*

[*Ἀπὸ τὸ σῳζόμενον τμῆμα τοῦ κειμένου τῆς ἐπιστολῆς προκύπτει ὅτι ταύτην γράφει καὶ ὑπογράφει *ὁ ἐν Χριστῷ ἀγαπητός της υἱός Ἀμφιλόχιος ἱερομ(όνα)χ(ος) ὁ βαρλ[ααμίτης] καὶ διδάσκαλος Τυρνάβου τὸ ͵αψνβ'* [=1752] *ὀκτωβρίου α' ἀπὸ Τύρναβον.* Οὗτος παρακαλεῖ τὸν ἀποδέκτην τῆς ἐπιστολῆς

ὅπως μεριμνήση διὰ τὴν σύστασιν σχολείου, «ἂν ἐσυμφωνοῦσαν οἱ σταϊνοὶ καὶ οἱ καστρακινοί». Ἐν αὐτῇ μνημονεύεται καί τις παπα-Κάλλιστος, πιθανὸν ἀδελφὸς τῆς Μονῆς Βαρλαάμ. Περὶ τοῦ ἀποδέκτου τῆς ἐπιστολῆς βλ. πρόσθετον σημείωσιν εἰς κώδικα 67].

Ὁ κῶδιξ ἔχει καταστῆ ρυπαρὸς ἐκ τῆς συχνῆς φυλλομετρήσεως. Ὧαι δέ τινες εἶναι κατειλημμέναι ὑπὸ σημειωμάτων βαναύσου χειρός· ἐν σ. 153 σημείωμα τοιοῦτον τοῦ ἔτους 1871 ἀναφέρον ὅτι ὁ κῶδιξ ἀνήκει εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαάμ. Φύλλα τινὰ ἀπεσχισμένα συνεκολλήθησαν ἢ συνεπληρώθησαν διὰ τεμαχίων χάρτου ἐκ κώδικος περιέχοντος ὀνόματα ἐν τῇ ἁγίᾳ προθέσει ἐκφωνούμενα.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων ξυλίνων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου φέροντος ἁπλᾶς ἐκτύπους παραστάσεις. Ἔχει καὶ δύο θηλυκωτῆρας βυρσίνους μετ' ἀγκιστρίων ὀρειχαλκίνων.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 12.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 73 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῆς σελ. 504 τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Ἰακώβου (1549/50).

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ ἄλλοι πολλοὶ κώδικες (τῶν ἐτῶν 1531/2–1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 10.

70

Χάρτης βομβύκινος Διαστ. 0,160 × 0,220 Αἰὼν XVI Φύλλα 103

Ἀκολουθίαι εἰς μνήμας ἁγίων τοῦ ὅλου ἔτους.

Κολοβὸν καὶ διεφθαρμένον ὑπὸ τῆς νοτίδος καὶ ἄλλων ἐπηρειῶν.
Διαστάσεις τοῦ γεγραμμένου μέρους τῶν φύλλων 0,120 × 0,180.
Ἡ ἀρίθμησις τῶν φύλλων παλαιά.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μεθ' ἁπλῶν ἐκτύπων κοσμημάτων.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 142.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰς ἀπογραφὰς τῶν ἐτῶν 1953 καὶ 1959 ἀναγράφεται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ 70 δὲν ἀνευρέθη. Οὔτε καὶ ὑφ' ἡμῶν ἀνευρέθη (Δεκ. 1968, Σεπτ./Ὀκτ. 1969, Νοέμ. 1983).

71

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,154 × 0,217 Αἰὼν XVI Φύλλα 297

1 (φ. 2α) «Ἀκολουθί[α] τοῦ ἁγίου ἐλαίου».
2 (φ. 39α) «Σχηματολόγιον περιέχον πᾶσαν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος».

3 (φ. 40β) «Τάξις καὶ ἀκολουθία· εἰς κουρὰν μανδυώτου».
4 (φ. 53α) «Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος».
(φ. 90β) «Ἀκολουθία, εἰς τὸ ἀποκουκουλίσαι».
5 (φ. 92β) «Ἀκολουθία εἰς ψυχὴν κρινομένην».
6 (φ. 100α) «Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ τῶν μοναχῶν».
7 (φ. 144α) «Εὐχαὶ ἤτοι ἐξορκισμοὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, πρὸς τοὺς πάσχοντας ὑπὸ δαιμόνων καὶ πρὸς ἑκάστην ἀσθένειαν».
8 (φ. 151β) «Ἕτεραι εὐχαὶ εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν τοῦ ... Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου».
9 (φ. 157β) «Εὐχὴ ἐπὶ τῇ τῶν σταφυλῶν εὐλογήσει».
10 (φ. 158α) «Εὐχὴ ἐπὶ εὐλογίᾳ οἴνου».
11 (φ. 158α) «Εὐχαὶ ἐπὶ ἐμπτώσει μιαροῦ εἰς σκεῦος».
12 (φ. 161α) «Τάξις γινομένη ἐπὶ τῶν ἀρνουμένων τὴν πίστιν ἐν γνώσει ἢ ἀγνοίᾳ».
13 (φ. 163α) «Εὐχὴ ... ἱλαστική).
Ἀρχ.: Κύριε, κύριε· ὁ τῶν πάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης· ἡ πηγὴ τῆς ἀγαθότητος· ὁ πατὴρ πάντων τῶν ἀνθρώπων· μάλιστα πιστῶν ...
14 (φ. 164β) «Εὐχὴ λεγομένη παρὰ τοῦ ἱερέως ἐπὶ τοῦ μέλλοντος μεταλαμβάνειν».
Ἀρχ.: Κύριε ... Χριστέ, ... ποιμὴν καὶ ἀμνὲ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν ...
15 (φ. 200α) Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἑβδομάδος.
16 (φ. 297α) «Εἰς ἐξομολόγησιν [μέλλοντος ἱερωθῆναι]».

Ἐν ἀρχῇ τοῦ κώδικος πίναξ τῶν περιεχομένων μὴ ἀνταποκρινόμενος κατὰ πάντα πρὸς τὰ κείμενα αὐτοῦ.

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων συνήθως 0,097 × 0,142. Τὸ φ. 199 ἄγραφον. Ἐπὶ τοῦ παραφύλλου τοῦ ἐπικεκολλημένου πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ σημείωμα ὅτι ὁ κῶδιξ εἶναι τῆς Μονῆς Βαρλαάμ. Ἐν φ. 297 σημείωμα τοῦ 1835 λέγον περὶ τοῦ κώδικος ὅτι «... *εἶνε ἐξέρετον βιβλίων, θαυμαστὸν ὡς καθῶς | πεποθήται ὁ ἄνθρωπος μόνον εἶναι ὀλίγον τὸ γράψ(ιμον) | τζακιστῶν.*

Στάχωσις ἐξηρθρωμένη ἐκ πινακίδων δρυΐνων μετὰ βυρσίνου ἁπλοῦ ἐπικαλύμματος. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 329 καὶ Β 6.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 74 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 2α, ὅπου ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου).

72

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,150 × 0,205 Αἰὼν XVI (1547/8) Φύλλα 343

Εὐχολόγιον.

Μνημονεύω τινὰς ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ εὐχῶν, τάξεων καὶ ἑρμηνειῶν :

ν′ (φ. 258α) «Εἰς τρύγην ἀμπέλου».

ξε′ (φ. 268α) «Εὐχὴ ἐπὶ τεθνεότι ἀφορισθέντι ὑπό τινος ὅτε ἐν τῷ βίῳ ὑπῆρχεν».
ξζ′ (φ. 269β) «Εὐχὴ λεγομένη ἐπὶ ἀνοίξει ναοῦ, ἐν ᾧ συνέβη θανεῖν ἄνθρωπον βιαίως . . .».
οε′ (φ. 288α) «Τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης κὺρ Συμεών, ἑρμηνεία ἐκ μέρους, μεταβληθεῖσα ἐκ τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, τοῦ καλουμένου ἐκκλησιαστικοῦ διαλόγου, περὶ τῶν ἐν τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι τελουμένων».
οθ′ (φ. 319β) «Τάξις γινομένη ἐπὶ μνήστροις βασιλέων καὶ λοιπῶν ἀνθρώπων».
π′ (φ. 329α) «Εὐχὴ λεγομένη ἐπὶ διγάμων».

Ἐν φ. 146α κ.ἑ.: «ὅπως γίνεται τὸ σταυροπήγιον». Ἀντιγράφω περικοπὴν ἐξ αὐτοῦ: «. . . κελεύει [ὁ πατριάρχης] γενέσθαι καὶ σταυρὸν ξύλινον . . . , ἐν ᾧ γράφουσιν οἱ πατριαρχικοὶ γραμματικοί, ἐν μὲν τῷ ἑνὶ μέρει· σταυροπήγιον πατριαρχικόν· ἁγιασθὲν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου τοῦ δεῖνα, ἐν τῇ θεοσώ/ (φ. 146β) στῳ πόλει τῇ δεῖνα· ἢ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῇ δεῖνα· ἐν τῷ δεῖνι θέματι· παρὰ τοῦ δεῖνα, τοῦ ἁγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου· ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ μέρει, ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων ἡμῶν, τῶν δείνων, κατὰ μῆνα τὸν δεῖνα, ἐν ἔτει τῷ δεῖνι, Ἰνδικτιῶνος τῆς δεῖν(α) . . . ».

Τὸ κείμενον τοῦ Εὐχολογίου ἄρχεται ἀπὸ φ. 6α, ἐν τοῖς φ. 3α–5α ὑπάρχοντος πίνακος ἀκριβοῦς τῶν ἐν τῷ κώδικι εὐχῶν, γεγραμμένου κατὰ δύο σελίδας.

Ἐν φ. 1α μεταξὺ ἄλλων γέγραπται: *ἐν τῶ ‚ζνς′* [7056 = 1547/8] *ἔτει· ιν(δικτιῶν)ος ς′ | † ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον παρὰ Ἰωάσαφ | μοναχοῦ· ἐν τῶ ςύλω τοῦ βαρλαάμ, πλη|σίον τοῦ μετεώρου, τῆ ἐπικαλουμένη θεία | καὶ ἱερᾶ μον(ῇ) τῶν ἁγίων πάντων· καὶ ὁ ἀδί[κως] ἀποξενώση αὐτὸ, νὰ ἔξη τὰς ἀρὰς τ(ῶν) τιη′ | θεοφόρ(ων) π(ατέρ)ων:*

Ἐν φ. 2α μεταξὺ ἄλλων:

† αφόντης ἔγιναι μοναχός·: ἐν ἔτει ‚ζ⟨ρ⟩κη′. [7128 = 1620] | *·:· ὁ θεο|φάνης*[1] | *ἡμερᾶ Σαββάτῶ τῶν | φώτων ἰν(δικτιῶν)ος Γ′ |*
† ἀφόντης ἱερόθεικέ ὁ παπ(α)θοφάν(ης) ἐπὶ ἔτους ‚ζρλβ′ [7132 = 1624] . . . *μαρτίου εἰς τῆς κᾶ | ἰν(δικτιῶν)ος ζ′ | ἡμέρα σαβάτῳ τῆς ἀκαθίστου : —*
† αφὸντῆς εγιναι Ιεροδιάκον ἐν ἔτει ‚ζρλ′ [7130 = 1622] | . . . *ἀπριλείου εἰς ταῖς κθ′ ἰν(δικτιῶ)νος ε′ | τῇ μέρα τρίτη εὐδομ(άς) τοῦ ἁγίαποστόλου | θῶμᾶ: —*
[*Πρβλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς κώδικα 41, φ. 471α].

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,108 × 0,145.
Τὰ φ. 1β, 5β, 343β τελείως ἄγραφα, ὡς καὶ τὰ φ. 21 καὶ 30 τεθέντα πρὸς ἀναπλήρωσιν ἐκπεσόντων. Ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει φύλλα συνεσταχωμένα ἐκ κώδικος συναξαρίων, τοῦ XV αἰῶνος.
Ὁ κῶδιξ ρυπαρὸς κατὰ τὴν ἔξω ᾤαν ἐκ τῆς συχνῆς φυλλομετρήσεως.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.
Παλαιὸς ἀριθμὸς 321.

---

1. Τὄνομα τοῦτο ὑπ' ἄλλης χειρός, ὡς φαίνεται, δι' ἄλλης μελάνης γεγραμμένον.

Σημ. Ἐκδ.—Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 75 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 1α τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Ἰωάσαφ (1547/8), καὶ τοῦ φ. 6α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου.
Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν μέσων τοῦ ΙϚ′ αἰ.). Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 13.

73

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,132 × 0,190 Αἰὼν XVII (1614/5) Σελίδες 113

1 (σ. 2) [Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργία.]
Ἀκέφαλος κατὰ ἓν φύλλον.
Ἀρχ.: . . . διαφύλαξον ἐν τῇ ἱερουργίᾳ τῶν θείων σου μυστηρίων· ὅτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται . . .

2 (σ. 73) «Τὰ εὐαγγέλια τῆς ὅλης ἑβδομάδος».

3 (σ. 96) «Εὐχὴ λεγομένη παρὰ ἀρχιερέως ἢ πνευματικοῦ . . . ἐπὶ τοῦ μέλλοντος μεταλαβεῖν . . . ».

4 (σ. 110) «Εὐαγγέλιον τῶν τριῶν ἱεραρχῶν τῆς λειτουργίας».
Ἐν σ. 109 τάδε καταλογάδην:

† δέξαι Χ(ριστ)ὲ πανβασιλεῦ, δεικνύων ἐκ χειλέων· |
ἁμαρτωλοῦ τοῦ τάλανος, ταπεινοῦ ᾱρσενίου·
Καὶ φεῖσαι τῶν | σφαλμάτων μου, ἐν ἡμέρᾳ τῆς δίκ(η)ς·
Ὅταν καθίσ(η)ς ὁ κριτ(ή)ς, | κρῖναι τὸν κόσμον ὅλον·
ἐν τοῖς προβάτ(οις) σύνταξον, δεξϊὰ | τῆς μερίδο(ς)·
ἀκόυσομάι σου τῆς φωνῆς, τῆσ βροντοφωνου τότε· |
Δεῦτε κληρονομήσατε, π(ατ)ρ(ὸς) τὴν εὐλογίαν·
ἣν ἡμ(ῖν) προ|ητοίμασ(ας), οὐρανῶν βασιλεί(ας)·
ὢ καταξίωσον Χ(ριστ)έ, | βασιλεῦ τῶν ἁπάντ(ων)·
τύχεῖν με τὸν ἁμαρτωλόν, τῆς | δεξϊᾶς μερΐδος·
πρεσβείαις τῆς τεκούσης σε, καὶ πάντ(ων) τῶν ἁγίων:
εὔχεσθε τῷ γράψαντϊ π(ατέ)ρες μου ἅγιοι, εὑρεῖν | ἔλεος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. ἀμὴν γενοιτο Χ(ριστ)ὲ βασΐλεῦ, | ὁ τὰ παντα πληρῶν δοξα σοι: — ἐγράφει ἐν τῷ | ͵ζρκγ^ω [7123 = 1614/5], *ἰν(δικτιῶν)ος ιγ′.*

[*Σημ. Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου. — Τὸ ἀνωτέρω σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἀρσενίου (1614/5) ἀντέγραψεν ὁλόκληρον αὐτολεξεί, μιμηθεὶς καὶ τὸ ὕφος τῆς γραφῆς αὐτοῦ καὶ μεταβαλὼν μόνον τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸ ὄνομα καὶ εἰς τὸ ἔτος καὶ τὴν ἰνδικτιῶνα στοιχεῖα, τηρήσας δὲ πιστῶς τὰς ἀνορθογραφίας καὶ τὰς ἐκ παρανοήσεως τῶν προτύπων τοῦ Ἀρσενίου προελθούσας παρ' αὐτῷ πλημμελεῖς γραφὰς (*πανβασιλεῦ, δεικνύων* [ἀντὶ *δέησιν*], *τὴν εὐλογίαν, ἡμῖν προητοίμασ(ας), βασιλείας* [ἀντὶ *βασιλείαν*], ἐγράφει κλπ.) ὁ κωδικογράφος Σεραφεὶμ-Συμεὼν εἰς τοὺς κώδικας τῆς Μονῆς Μεταμορφώσεως 95, 123 καὶ 136 (γραφέντας τὸ 1623/4· πρβλ. τόμ. Α′, σελ. 148 ἀρ. 123, σελ. 156,

πίν. XIII, καὶ σελ. 719). Κατὰ ταῦτα καὶ τὰ ἐν τοῖς κώδ. Μεταμορφ. 95, 123 καὶ 136 κείμενα, τὰ ἀνευρισκόμενα καὶ ἐν τῷ κώδικι Βαρλαὰμ 73, ἀντεγράφησαν πιθανώτατα ἐκ τοῦ τελευταίου τούτου. Ἕτερος ἀντιγραφεὺς τοῦ αὐτοῦ σημειώματος δηλοῦται ἐν τῇ προσθέτῳ σημειώσει τῇ ἐν τέλει τῆς περιγραφῆς τοῦ κώδικος Βαρλαὰμ 138.]

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων συνήθως 0,072 × 0,125. Αἱ σελ. 72, 112 καὶ 113 παντελῶς ἄγραφοι. Ἡ σελίδωσις παλαιά, ἀμαθοῦς τινος, γράφοντος 1001, 1002 . . . 1009 ἀντὶ 101, 102 . . . 109 [*πρβλ. καὶ κώδ. 67, 69, 112]. Τὰς σελ. 1, 2α, 110–113 ἐσημείωσα ἐγώ.

Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ συνεσταχωμένῳ τῇ πινακίδι πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος: *ἔτος 1742* | *ἦρθαν εἶ πακάληδες εἰς το μαναςίρι.* Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ συνεσταχωμένῳ τῇ πινακίδι πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος: *Ἀρσένιος μοναχὸς ὁ γράψας* (μονοκονδυλικῶς), διὰ χειρὸς προφανῶς μεταγενεστέρας.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἔχοντος ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 127.

Σημ. Ἐκδ. —Ἡ γραφὴ τοῦ κώδικος (σελ. 2–109) εἶναι τοῦ ἱερομονάχου Ἀρσενίου, τοῦ γράψαντος καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας τῆς Μ. Βαρλαὰμ (τῶν ἐτῶν 1609/10–1622)· βλ. σχετικῶς τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 50. — Τὸ ὑπ' ἀρ. 4 κείμενον (σελ. 110–111) ἔχει προστεθῆ κατὰ τὸν ΙΗ' αἰ., ἡ δὲ γραφὴ εἶναι τοῦ γνωστοῦ κωδικογράφου Ἀναστασίου Σουγδουρῆ, συμπληρώσαντος καθ' ὅμοιον τρόπον καὶ ἄλλους κώδικας· βλ. σχετικῶς καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 76 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῆς σελ. 108, ὅπου τὸ τέλος τοῦ ἀρχικοῦ κειμένου, καὶ τῆς σελ. 109, ὅπου οἱ αὐτόγραφοι στίχοι καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου ἱερομονάχου Ἀρσενίου (1614/5).

74

Χάρτης Διαστ. 0,085 × 0,136 Αἰὼν XVI (1555/6) Φύλλα 441

1 (φ. 3α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργία.
2 (φ. 29β) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου λειτουργία.
3 (φ. 64α) Λειτουργία τῶν προηγιασμένων.
4 (φ. 78β) «Ἀποστολοβάγγελα τῆς ἑβδομάδος».
5 (φ. 110α) «Εὐαγγέλια ἑωθινά».
6 (φ. 125β) «Τάξις γινομένη εἰς χωράφιον ἢ εἰς ἀμπελῶνα ἢ εἰς κῆπον· εἰ συμβῇ βλάπτεσθαι ἀπὸ ἑρπετῶν ἢ ἄλλων εἰδῶν».
7 (φ. 133β) Εὐχαὶ ποικίλαι (ἐπὶ εὐλογήσει σταφυλῶν, ἐπὶ πτώσει μιαροῦ εἰς φρέαρ εἴτε ἀγγεῖον, ἐπὶ κολύβοις, ἐπὶ θετοῖς τέκνοις, ἐπὶ ἄγρᾳ ἰχθύων, συγχωρητικὴ πρὸς τὸν μέλλοντα κοινωνῆσαι, πρὸς ψυχορραγοῦντα).

8 (φ. 144β) «Ἀκολουθία εἰς τὸ ῥασσοφορῆσαι . . .».
9 (φ. 145β) «Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος, ἤγουν τοῦ μανδύα».
10 (φ. 156α) «Ἀκολουθία, γινομένη εἰς τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν καὶ ἅγιον σχῆμα».
11 (φ. 195α) Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονίᾳ ἀναγνώστου, ὑποδιακόνου, διακόνου, πρεσβυτέρου, ἐπισκόπου.
12 (φ. 210β) «Μεθοδίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου διάταξις περὶ τῶν διαφόρων τρόπῳ καὶ ἡλικίᾳ ἐπιστρεφόντων».
13 (φ. 211β) Εὐχαὶ ἐπὶ τοῖς ἐπιστρέφουσι.
14 (φ. 220α) «Οἱ οἶκοι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· ποίημα Σεργίου πατριάρχου, ὃς ἦν καὶ μονοθελητής».
15 (φ. 233α) «Περὶ τῶν ἀρνησαμένων εἶτα ἐπιστρεφόντων· ἡ ἐπ' αὐτοῖς ἀκολουθία καὶ διόρθωσις, γενομένη παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κὺρ Γενναδίου, τοῦ Σχολαρίου».
16 (φ. 241α) «Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ».
17 (φ. 255α) «Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ἁγίων Θεοφανίων».
18 (φ. 270α) «Εὐχαὶ εἰς γυναῖκα λεχώ».
19 (φ. 279α) «Εὐχὴ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον».
20 (φ. 290α) «Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου βαπτίσματος».
21 (φ. 301α) «Ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος».
22 (φ. 309α) «Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου εὐχελαίου».
23 (φ. 349α) «Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ».
24 (φ. 383α) «Ἀκολουθία ἐν κολύβοις».
25 (φ. 390β) «Κανὼν εἰς κοιμηθέντα λαϊκὸν ψαλλόμενος· οὗ ἡ ἀκροστιχίς, ἕκτον προσαυδῶ τοῖς ἀπελθοῦσι μέλος».

"Αρχ.: Ἐν οὐρανίοις θαλάμοις διηνεκῶς . . .

26 (φ. 396β) «Ἀκολουθία ψαλλομένη ἐπὶ ἀνομβρίᾳ, κανὼν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν».

"Αρχ.: Ὁ ἐν ἐλέει, ἀγαθέ, ἀμέτρητος . . .

27 (φ. 405α) «Κανὼν ἱκετήριος εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐπὶ λύμην θανατικοῦ».

"Αρχ.: Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν Θεοῦ εἰς χεῖρας . . .

28 (φ. 410α) «Κυροῦ Φιλοθέου πατριάρχου ἐπὶ τῇ αὐτῇ ὑποθέσει τοῦ θανατικοῦ, εὐχαριστήριος ὁμοῦ καὶ ἱκετήριος· λεχθεῖσα μετὰ τὸ στῆναι τὴν λύμην αὐτοῦ τοῦ θανατικοῦ».
29 (φ. 412α) «Ἀκολουθία ἐπὶ σεισμόν· κανὼν ἱκετήριος εἰς τὸν . . . Χριστὸν περὶ σεισμοῦ, οὗ ἀκροστιχίς, Ὦ Χριστὲ τῆς γῆς τὸν κλόνον παῦσον τάχει, Ἰωσήφ».

"Αρχ.: Ὡς φοβερὰ ἡ ὀργή σου ἐξ ἧς ἡμῖν . . .

30 (φ. 417β) «Εὐχὴ ἐπὶ τῇ αὐτῇ ὑποθέσει εἰς τὸν . . . Χριστόν».

"Αρχ.: Δέσποτα κύριε . . . ἡ τῶν οἰκτιρμῶν ἀνεξάντλητος πηγή . . .

Ἐν τέλει ταύτης, φ. 438α, διὰ κιρροῦ μέλανος: *Κύριλλ(ος) (μον)αχ(ὸς)*

,ζξδ' [7064 = 1555/6] *ἰν(δικτιῶν)ος ΙΓ'*. Καὶ ἐν φ. 438β μονοκονδυλικῶς [* διὰ χειρὸς τοῦ γνωστοῦ καὶ ἄλλοθεν Ἀρσενίου (τοῦ XVI/XVII αἰ.)] † *ἀρσένιος ἱερομόναχος*, μεθ' ὃ [* διὰ χειρὸς διαφόρου] *βαρλαάμ*.
Διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων 0,065 × 0,100. Τὰ φ. 1, 2, 233β–234β, 439, 440 τελείως ἄγραφα. Τὸ φ. 180 διεφθαρμένον κατὰ μέγα μέρος. Τὸ φ. 200 ἠρίθμησα δίς, 200α καὶ 200.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔχει καὶ δύο θηλυκωτῆρας βυρσίνους πλεκτοὺς μετὰ ὀρειχαλκίνου ἀγκιστρίου.
Παλαιὸς ἀριθμὸς 288.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 77 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 239β–240α), ὁ δὲ Πίναξ 78 φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 437β–438α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ ἡ ὑπογραφὴ τοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Κυρίλλου (1555/6).
Πρβλ. καὶ τὰς περιγραφὰς τῶν κωδίκων τῆς Μ. Βαρλαὰμ 79 (πρόσθετος σημείωσις) καὶ 204.

75

Χάρτης στιλπνὸς — Διαστ. 0,155 × 0,216 — Αἰὼν XVI (1546/7) — Φύλλα 100

1 (φ. 2α) Φιλοθέου Κωνσταντινουπόλεως «Διάταξις τῆς θείας καὶ ἱερᾶς λειτουργίας».
2 (φ. 8α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργία.
3 (φ. 42α) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου λειτουργία.
Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 42α [*ὑπὸ μιᾶς καὶ μόνης χειρός]: *Μνήσθητ(ι) τὸν γράψαντ(α), θεόφιλον· κ(αὶ) Ἰσαάκ.*
4 (φ. 73β) «Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων».
5 (φ. 88β) «Ἀποστολοευαγγέλια τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου».
Ἐν τέλει τούτων, φ. 91β:

Δόξα σοι ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ἕνεκα πάντων·:
θ(εο)ῦ τὸ δῶρον, κ(αὶ) θεοφίλου πόνοσ·:
*Ἐν ἔτει ,ζνε*ῳ [7055 = 1546/7]·:

6 (φ. 92α) «Ἐκ τῶν ἐρωτοαποκρίσεων τοῦ ἁγιωτάτου μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, κὺρ Συμεών, Περὶ τῆς θείας λειτουργίας». Ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ ἐκ τοῦ ἁγίου Εὐλογίου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.
[*Τὰ ἐν φ. 92α–100β φαίνονται γεγραμμένα ὑπὸ χειρὸς διαφόρου τῆς τοῦ Θεοφίλου].
Ἐν τέλει, φ. 100β: *Ὁ μεταίρων ὅρια π(ατέ)ρων, ἐπικατάρατοσ·:* | *Δόξα σοι ὁ θ(εὸς) ἡμῶν, ἕνεκα πάντων·:*

Ἐν φ. 1α ἡ μονοκονδυλιά: *Γρηγόριος ἱερομόναχος*. Ἐν φ. 1β τὸ σημείωμα:

† αἱ παροῦσαι . . . λειτουργ(ίαι), ἀφιεροῦντ(αι) | τῇ . . . μον(ῇ) τοῦ Βαρλαάμ . . . | . . . | . . . | εἰς τὸ μετέωρον·

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων 0,095 × 0,152.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων ξυλίνων ἐπικεκαλυμμένων διὰ καστανοχρόου βύρσης, ἐφ' ἧς ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔχει θηλυκωτῆρα δερμάτινον μετ' ἀγκιστρίου ὀρειχαλκίνου. Ἔφερέ ποτε καὶ γόμφον.

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 64.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 79 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 91β τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Θεοφίλου (1546/7), καὶ τοῦ φ. 92α, ὅπου δεῖγμα δευτέρας γραφῆς τοῦ κώδικος.

Ὁ ἐν φ. 91β ἀναφερόμενος γραφεὺς εἶναι ὁ πολὺ γνωστὸς κωδικογράφος τοῦ α' ἡμίσεος τοῦ ΙϚ' αἰ., ἱερομόναχος τῆς Μ. Ἰβήρων τοῦ Ἁγίου Ὄρους, Θεόφιλος, ὁ ὁποῖος μετὰ τὸν θάνατόν του († 8 Ἰουλ. 1548) ἐτάχθη μεταξὺ τῶν ὁσίων τῆς Ἐκκλησίας μας (βλ. Κ. Δουκάκη, *Μέγας Συναξαριστής*, τόμ. 7ος, Ἰούλιος, Ἀθ. 1893, σ. 490–510, καὶ τόμ. 6ος, Ἰούνιος, Ἀθ. 1893, σ. 62–69, ὅπου ὁ βίος τοῦ ὁσίου). Διεκρίθη οὗτος κυρίως ὡς κωδικογράφος λειτουργιῶν. Εἶναι γραφεὺς πολλῶν ἁγιορειτικῶν κωδίκων, καθὼς καὶ κωδίκων τῆς Μονῆς Κοσινίτσας. Ὁ Θεόφιλος οὗτος ἔχει ἐπίσης γράψει καὶ μέρος τοῦ κώδικος 77 (φ. 2α–26α) τῆς Μ. Βαρλαὰμ (βλ. ἐκτὸς κειμένου Πίνακα 81 τοῦ παρόντος τόμου), τοὺς κώδικας 570 καὶ 645α' τῆς Μ. Μεταμορφώσεως τῶν Μετεώρων (βλ. Ν. Ἀ. Βέη, *Τὰ Χειρόγραφα τῶν Μετεώρων*, τόμ. Α', Ἀθ. 1967, σ. 595–596 καὶ 698), ὡς καὶ τοὺς κώδικας 7, 11 καὶ 13 τῆς Μ. Δουσίκου καὶ 789 καὶ 2400 τῆς Ἐθν. Βιβλιοθ. τῆς Ἑλλάδος, προερχομένους ἐκ τῆς ὡς ἄνω Μονῆς (βλ. Φ. Ἀ. Δημητρακοπούλου, *Συμβολὴ εἰς τοὺς καταλόγους Ἑλλήνων κωδικογράφων*, εἰς περ. Ἐπετ. Ἑταιρ. Βυζαντ. Σπουδῶν, τόμ. 45, 1981/82, σ. 280–281, ἀρ. 36α'-δ'). Εἰς τοὺς κώδικας λειτουργιῶν, τοὺς ὁποίους ὁ ἴδιος γράφει, εἰς τὰς εὐχὰς τῆς προθέσεως, ὁ Θεόφιλος μνημονεύει πάντοτε, ὁμοῦ μετὰ τοῦ ὀνόματός του, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ προσφιλοῦς μαθητοῦ καὶ συντρόφου του μοναχοῦ Ἰσαὰκ (ὡς ἐν φ. 42α τοῦ κώδ. Βαρλαὰμ 75· τοῦτ' αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ εἰς τοὺς κώδικας: Μ. Παντελεήμονος Ἁγ. Ὄρους 421, φ. 7· Μ. Ἐσφιγμένου Ἁγ. Ὄρους 162, φ. 14 καὶ 61· Ἐθν. Βιβλ. Ἑλλ. 2400, φ. 48 κ.ἀ.· Δουσίκου 11, φ. 1α· Δουσίκου 13, φ. 2β, 34β· Μ. Μεταμορφώσεως Μετεώρων 570, φ. 8α καὶ 45α).

Περὶ τοῦ κωδικογράφου Θεοφίλου βλ. εἰδικὴν μελέτην τοῦ Λ. Πολίτη, *Ἁγιορεῖτες βιβλιογράφοι τοῦ 16ου αἰώνα*, εἰς περ. Ἑλληνικά, τόμ. 15 (1957) σ. 365–379 [= τοῦ αὐτοῦ, Paléographie et littérature byzantine et néo-grecque (Recueil d'études), Variorum Reprints, London 1975, VII), ὅπου ἐκτενῆ βιογραφικὰ καὶ κατάλογος 29 κωδίκων τοῦ ἐν λόγῳ βιβλιογράφου μετὰ τῶν σχετικῶν σημειωμάτων του.

76

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,210 × 0,296 Αἰὼν XVII (1622) Φύλλα 89

1 (φ. 2α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργία.
2 (φ. 30α) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου λειτουργία.
3 (φ. 70α) Λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

Προηγεῖται (φ. 68α) εἴδησις περὶ αὐτῆς.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ κειμένου (φ. 87β) ἀνέγνων: † *Ἐγράφ(η) ἡ παροῦσα λειτουργία Διὰ χειρὸς ἀρσενίου ἱερο(μον)άχ(ου), | εν ἔτει ,ζρλ$^{\phi}$,αχκβ'* [=1622]· *ἰν(δικτιῶν)ος, | ε'.*

Τὸ γεγραμμένον μέρος ἑκάστου φύλλου 0,155 × 0,185. Ἡ γραφὴ κατὰ μίμησιν ἀρχαιοτέρας, τοῦ XII αἰῶνος. [*Ἐνιαχοῦ ὅμως καί τινα γεγραμμένα εἰς τὸ γνώριμον ὕφος τῆς τρεχούσης γραφῆς τοῦ Ἀρσενίου, ἣν οὗτος χρησιμοποιεῖ καὶ εἰς τὰ κωδικογραφικά του σημειώματα.] Τὰ κεφαλαιώματα τῶν λειτουργιῶν ἐρυθρόγραφα διὰ συμπλεκομένων γραμμάτων.

Ἐν φ. 2α, 30α, 68α, 70α ἐπίτιτλα πολύχρωμα, πλὴν τοῦ ἐν φ. 68α, πολύχρωμα καὶ τεχνικά, ἀλλὰ κατὰ κακὴν συγκυρίαν ὑπὸ τῆς νοτίδος ἐφθαρμένα. Τὰ φ. 1, 29β, 67β, 69, 88, 89 ὁ βιβλιογράφος κατέλιπεν ἄγραφα. Ἐπὶ τοῦ φύλλου τοῦ ἐπικεκολλημένου ἐπὶ τῆς πινακίδος τοῦ σταχώματος πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος δοκίμια κονδυλίου.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου μέλανος ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.

Δὲν φέρει ἀπολύτως παλαιόν τινα ἀριθμόν.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου ἔγχρωμος Πίναξ ΙΑ' παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 2α τοῦ κώδικος, ὅπου πολύχρωμον ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου· ὁ δὲ Πίναξ 80 φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 87α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου, καὶ τοῦ φ. 87β, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου ἱερομονάχου Ἀρσενίου (1622).

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1609/10–1622) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. σχετικῶς τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 50.

Περὶ τοῦ ἀντιβολαίου τοῦ παρόντος κώδικος βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 78.

77

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,155 × 0,223 Αἰὼν XVI (1541/2) Φύλλα 66

1 (φ. 2α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργία.

Ἐν τέλει, φ. 26α: † *Θ(εο)ῦ τὸ δῶρον, καὶ Θεοφίλου πόνοσ:·* | *Ἐγράφη ἐν ἔτει ,ζφν$^{\phi}$* [7050 = 1541/2].

2 (φ. 27α) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου λειτουργία.
Ἐν τέλει ταύτης, φ. 51β: † *Θ(εο)ῦ τὸ δῶρον, καὶ ἰακώβου | πόνος.*
3 (φ. 52α) Λειτουργία τῶν προηγιασμένων, προτασσομένης εἰδήσεώς τινος περὶ ταύτης.
Ἐν τέλει, φ. 62β: † *Θ(εο)ῦ τὸ δῶρον, καὶ Ἰακώβου πόνος :·*
Ἐν φ. 2α, ἐν τῇ ἄνω ῴᾳ, γέγραπται: *Ἰ(ησο)ῦ † προηγοῦ· :* Ἐν φ. 26β: † *ἐν τῇ μονῇ τοῦ Βαρλαάμ.*
Τὰ φ. 1, 63–66 τελείως ἄγραφα. Ἐν τῷ φύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ ἐπὶ τοῦ σταχώματος πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος, βαπτιστικά τινα ὀνόματα ἐκφωνήσεως ἐπ' ἐκκλησίας, ἐν οἷς τὰ *Ἀφράτω, Ἀφεντίτζα, Μαρούδα, Μαυρουδὴ(ς), Ρίζος, Πλουμῆ, γαλανός, Περδίκο, Φόρο(ς), Ποῦλο(ς), Μαβροδῆ(ς), Φλωρίνα.*
Στάχωσις ἐκ βύρσης σητοβρώτου ἐχούσης ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα, ἥτις βύρσα ἀνῆκέ ποτε εἰς ἄλλον κώδικα.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 45.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 81 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 25β–26α τοῦ κώδικος (γραφὴ καὶ κωδικογραφικὸν σημείωμα Θεοφίλου, ἔτους 1451/2), ὁ δὲ Πίναξ 82 φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 51β–52α (γραφὴ καὶ κωδικογραφικὸν σημείωμα Ἰακώβου).
Περὶ τοῦ κωδικογράφου Θεοφίλου βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 75. Περὶ δὲ τοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου, ὁ ὁποῖος ἔχει γράψει καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τῶν ἐτῶν 1531/2–1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ, βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 10.

78

Χάρτης λεῖος — Διαστ. 0,178 × 0,250 — Αἰὼν XVI/XVII — Φύλλα 104

1 (φ. 4α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργία.
Ἐν τέλει, φ. 36β: *μνήσθητι κ(ύρι)ε τ(ῆ)ς ψυχ(ῆ)ς | τοῦ δούλου σου, λουκ(ᾶ) ἀρχιερε(ως)*
2 (φ. 38α) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου λειτουργία.
3 (φ. 84α) Λειτουργία τῶν προηγιασμένων.
Προηγεῖται (φ. 82α–84α) «Εἴδησις τῆς θείας λειτουργίας τῶν προηγιασμένων».
Ἐν τέλει (φ. 102α) ἐρυθρόγραφα:

† *Θ(εο)ῦ τὸ δῶρον, (καὶ) ἐπι|σκόπου πόνος·*
λουκᾶ δὲ | κυπρίου τε, (καὶ) τοῦ ποζέου :·

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων συνήθως 0,098 × 0,155. Τὰ φ. 1–3, 39α, 81, 102β–104β τελείως ἄγραφα.
Ὁ κῶδιξ κοσμεῖται ὑπὸ τεχνικωτάτων πολυχρώμων ἐπιτίτλων ἐν φ. 4α, 38α, 84β, ἐξειργασμένων καὶ διὰ χρυσοῦ μέλανος. Ἁπλούστερον ἐπίτιτλον

ἐν φ. 82α. Τὰ κεφαλαιώματα τῶν φ. 4α καὶ 38α χρυσοβαφῆ διὰ γραμμάτων συμπλεκομένων. Ἐν φ. 4α καὶ 38α ἀρχικὸν *Ο* κοσμούμενον διὰ χρυσοχρόων φυλλωμάτων.

Στάχωσις ἐκ λεπτῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἔχοντος καὶ ἐκτύπους παραστάσεις: Ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος εἰκὼν τῆς Σταυρώσεως ἐπίχρυσος. Πέριξ τῆς εἰκόνος ταύτης ἐν περιθωρίῳ ἕτεραι ἔκτυποι εἰκόνες ἐπικεχρυσωμέναι· εἰκόνες ἐκ τῆς ἀρχαίας μυθολογίας φέρουσαι καὶ λατινικὰς ἐπιγραφὰς ὡς LUNA, PALLVS, PARIS, VENUS. Παραπλήσιαι εἰκόνες ἐκ τοῦ ἀρχαίου βίου καὶ ἐπὶ τῆς ἑτέρας πινακίδος, τῆς πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας. Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 66.

Σημ. Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου.—Ὁ παρὼν ὑπ' ἀρ. 78 κῶδιξ, γραφεὶς μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1583 καὶ 1603, ἐχρησίμευσεν ὡς ἀντιβόλαιον ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὸν «φίλτατον μαθητὴν» τοῦ Λουκᾶ Οὐγγροβλαχίας ἱερομόναχον Ἀρσένιον ἐν τῇ γραφῇ τῶν κωδίκων 82 (ἔτ. 1609/10) καὶ 76 (ἔτ. 1622), ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὸν «μαθητὴν» τοῦ Ἀρσενίου ἱερομόναχον Ἰωαννίκιον (λαβόντα ἐκ παραλλήλου ὑπ' ὄψιν καὶ τὸν κώδ. 76) ἐν τῇ γραφῇ τοῦ κώδικος 80 (ἔτ. 1626). Τὴν ἐξάρτησιν ταύτην, πέρα τῆς συμπτώσεως τῶν περιεχομένων καὶ τοῦ συγγενοῦς τῆς γραφῆς, μαρτυρεῖ καὶ ἡ περὶ τὴν κατάστρωσιν τοῦ κειμένου παρατηρουμένη ὁμοιότης, ὡς καὶ τὸ παραπλήσιον τῶν πρὸς διακόσμησιν τῶν κωδίκων χρησιμοποιηθέντων πολυχρώμων ποικιλμάτων. Πρβλ. καὶ σημείωσιν εἰς κώδικα 80. — Περὶ τοῦ Ἀρσενίου ὡς «φιλτάτου μαθητοῦ» τοῦ Λουκᾶ Οὐγγροβλαχίας βλ. τόμ. Α' σελ. 698 (κώδικα 645γ' τῆς Μονῆς Μεταμορφώσεως), ὅπου, ἐν τῷ σημειώματι τοῦ Λουκᾶ (. . . *τῷ ἐμῷ υἱῷ καὶ φιλτάτῳ μου μαθητῇ κυρίῳ ἀνθίμῳ* [?] . . ., ἀντὶ *ἀνθίμῳ* [?] γραπτέον *ἀρσενίῳ*, ὡς ἀνεγνώσαμεν μετὰ νέαν καὶ ἐπισταμένην ἐξέτασιν τοῦ σημείου τούτου τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος σημειώματος (πρβλ. καὶ τόμ. Α' πίν. LXXII). Βλ. καὶ κώδικα Βαρλαὰμ 215, σελ. 106 (στήλ. γ'), ὅπου ρητὴ δήλωσις τοῦ Ἀρσενίου (γραφέως ἐν μέρει τοῦ κώδικος), ὅτι εἶναι μαθητὴς τοῦ Λουκᾶ Οὐγγροβλαχίας («τοῦ Κυπρίου»). Πρβλ. καὶ κώδικα Βαρλαὰμ 34, φ. 254β.

Σημ. Ἐκδ. — Οἱ ἐκτὸς κειμένου ἔγχρωμοι Πίνακες ΙΒ', ΙΓ' καὶ ΙΔ' παρέχουν ἀντιστοίχως φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐξωτερικοῦ δερματίνου ἐπικαλύμματος τοῦ κώδικος, τοῦ φ. 4α, ὅπου πολύχρωμον ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἀρχὴ κειμένου, καὶ τοῦ φ. 38α, ὅπου πολύχρωμον ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἀρχὴ κειμένου· οἱ δὲ Πίνακες 83, 84 καὶ 85 φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν ἐξωτερικῶν δερματίνων ἐπικαλυμμάτων τοῦ κώδικος μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἐκτύπων παραστάσεων καὶ τῶν φ. 101β–102α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Λουκᾶ ἐπισκόπου Μποζέου (1583–1603).

Ὁ αὐτὸς κωδικογράφος Λουκᾶς, βραδύτερον, ὡς μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας (1603–1629), ἔχει γράψει καὶ τὸν κώδικα 34 τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ τοῦ κωδικογράφου τούτου βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 34.

79

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,15 × 0,21 Αἰὼν XVI Φύλλα 40

Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργία.

Ἄρχεται ἀπὸ φ. 9β. — Κολοβή.

Τελ.: καὶ καλύψας αὐτὸ μεθ' ἑνὸς τῶν καλυμμάτων· αὐτὸ μὲν ὁ διάκονος αἴρει, ἐπιτρέψαντος αὐτοῦ, καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς ἔξω, δείκνυσι λέγων μεγαλοφώνως...

Προτάσσεται (φ. 1α–9β): «Φιλοθέου, τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, διάταξις τῆς... λειτουργίας».

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων 0,09 × 0,15. Ἐν ἀρχῇ φύλλον ἄγραφον μὴ συναριθμηθὲν τοῖς γεγραμμένοις.

Ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ φ. 1α ἐρυθρόγραφον: *ἰ(ησο)ῦ προηγοῦ.*

Στάχωσις μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα καὶ εἰκόνες.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 54.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς φύλλον ἐπικεκολλημένον ἐπὶ τῆς πρὸς τὸ τέλος πινακίδος τοῦ κώδικος καὶ προερχόμενον ἐξ ἄλλου τινος κώδικος, δι' ἁδρᾶς ἐπιτετηδευμένης γραφῆς ἐνθυμιζούσης τὴν τοῦ γραφέως τοῦ ὑπ' ἀρ. 204 κώδικος Κυρίλλου (ca. 1580), εἰς τρεῖς στίχους τὰ ἑξῆς: † *οἰκτροῦ | τάλαν(ος) κϋρίλλου | ῥακενδύτου :* — Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 74.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 86 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 1α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου).

Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς κωδικογράφος (τῶν μέσων τοῦ ΙϚ' αἰ.) μοναχὸς Ἰωάσαφ, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 13.

Ὁ Ν. Βέης, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε ταυτίσει τὴν γραφὴν τοῦ Ἰωάσαφ, ἐχρονολόγει τὸν παρόντα κώδικα εἰς τὸν XVII αἰῶνα (εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος, ἀνωτέρω, διωρθώσαμεν τὸν ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη ἀναγραφόμενον ἀρ. XVII εἰς XVI).

Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τῶν ἐτῶν 1953 καὶ 1959 ὁ παρὼν κῶδιξ 79, ὡς διεπιστώσαμεν (Δεκ. 1968), εἶχε παρατοποθετηθῆ εἰς τὴν θέσιν τοῦ κώδικος 97, εἰς δὲ τὴν θέσιν τοῦ 79 εἶχε παρατοποθετηθῆ ὁ κῶδιξ 95. Ἐπανετοποθετήσαμεν τὸν κώδικα 79 εἰς τὴν θέσιν του. Βλ. καὶ τὰς προσθέτους σημειώσεις εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν κωδίκων 95 καὶ 97.

80

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,147 × 0,225 Αἰὼν XVII (1626) Φύλλα 103

1 (φ. 1α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργία.

2 (φ. 34α) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου λειτουργία.

3 (φ. 80β) Λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

Προηγεῖται (φ. 78α) τῆς τελευταίας ταύτης «Εἴδησις» περὶ αὐτῆς.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ κειμένου (φ. 100α) γέγραπται δι' ἐρυθροῦ μέλανος: † *Θ(εο)ῦ τὸ δῶρον, (καὶ) | Ἱερομονάχου πόνος· | ἰωαννικίου (δὲ), κὰι | ρακενδύτου:* - | *ἐν ἔτει ,αχκς*· [=1626] *ἐν τῷ | ςύλω τοῦ βαρλαάμ:* —

[* Τὸ ἀνωτέρω σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1626) προδίδει μίμησιν τοῦ ἐν κώδ. Βαρλαὰμ 78 (φ. 102α) ἐμμέτρου σημειώματος τοῦ κωδικογράφου Λουκᾶ. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὡς πρὸς τὰ περιεχόμενα συμπίπτει ἀπολύτως ὁ κῶδιξ οὗτος πρὸς τὸν κώδικα ἐκεῖνον, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ κῶδ. 80 εἶναι ἄμεσον ἀντίγραφον τοῦ κώδ. 78. Πρβλ. ἀνάλογον παρατήρησιν ἐν τῇ προσθέτῳ σημειώσει εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδ. Βαρλαὰμ 19. Πρβλ. ὡσαύτως καὶ σημείωσιν Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου εἰς κώδικα 78.]

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων συνήθως 0,09 × 0,15. Τὰ δὲ φ. 77β, 100β–103 ἄγραφα.

Ὁ κῶδιξ εἶναι ἐπιμελῶς γεγραμμένος. Ἐν φ. 78α πολύχρωμον ἐπίτιτλον, ἐν δὲ τοῖς 1α, 34α, 80β διαγράμματα διὰ μέλανος ἐπιτίτλων, ἅτινα ὁ κοσμητὴς ἔπρεπε νὰ φιλοτεχνήσῃ ἔγχρωμα, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἐγένετο. Ἀρχικὰ γράμματα ἁπλᾶ ἐρυθροβαφῆ, τὰ δὲ κεφαλαιώματα τῶν λειτουργιῶν διὰ γραμμάτων συμπλεκομένων.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος φέροντος ὡραῖα ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος πινακίδος παρίσταται ἡ Θεοτόκος βρεφοκρατοῦσα, ἐπὶ δὲ τῆς πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος πινακίδος παρίσταται ὁ Ἐσταυρωμένος καὶ παρ' αὐτὸν δύο ὁλόσωμοι μορφαί. Ἡ ἐργασία τῶν ἐκτετυπωμένων αὐτῶν εἰκόνων λεπτοτάτη.

Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.

Ἄνευ ἀριθμοῦ τινος παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 87 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 34α τοῦ κώδικος, ὅπου ἡ ἀρχὴ τῆς Λειτουργίας τοῦ Μ. Βασιλείου, καὶ τοῦ φ. 100α, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου ἱερομονάχου Ἰωαννικίου (1626).

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1613–1630) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 7.

81

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,15 × 0,20 Αἰὼν XVIII Φύλλα 6

1 (φ. 1α) «Εὐχὴ ἐν τῇ τελευτῇ συγχωρητικὴ τοῦ Πατριάρχου Νύμφωνος Κωνσταντινουπόλεως».

Ἀρχ.: Ὁ πανοικτίρμων Θεός, ὁ εὔσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων καὶ σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ κλίνας οὐρανοὺς τῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι, ἐπὶ σωτηρίᾳ παντὸς οἰκοῦντος . . .

2 (φ. 2α) Παράκλησις.

Κῶδιξ ρυπαρός. Τὰ φ. 2–5 ἔχουσι καὶ παλαιὰν σελίδωσιν: 1–10.

Ἐν φ. 1α, ἐν τῇ ἄνω ᾠᾳ: *1859: ηουνηου: 16: γερμ*[=Γερμανός]. Ἐπὶ τοῦ παραφύλλου τοῦ συνεσταχωμένου τῇ πινακίδι πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος: *Ἰωανίκυῶς* (ἴσως ὁ σταχωτής).

Στάχωσις ἐκ πινακίδων συγκεκροτημένων ἐκ χαρτῴων χειρογράφων φύλλων· φέρουσι δὲ αἱ πινακίδες καὶ βύρσινον ἐπικάλυμμα μετ' ἐκτύπων ἁπλῶν κοσμημάτων.

Σημ. Ἐκδ. — Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ ἐξ Ἰωαννίνων γνωστὸς κωδικογράφος Ἀναστάσιος Σουγδουρῆς, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ' αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59.

82

Χάρτης λεῖος | Διαστ. 0,147 × 0,200 | Αἰὼν XVII (1609/10) | Φύλλα 98

1 (φ. 1α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου Λειτουργία.

2 (φ. 26α) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου Λειτουργία.

3 (φ. 59β) Λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

Προτάσσεται ἐρυθρῷ μέλανι γεγραμμένη «Εἴδησις τῆς θείας λειτουργίας τῶν προηγιασμένων».

4 (φ. 75α) Οἱ οἶκοι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

5 (φ. 90α) «Εὐχὴ συγχωρητικὴ λεγομένη... πρὸς τὸν μέλλοντα κοινωνῆσαι» παρ' ἀρχιερέως ἢ πνευματικοῦ.

Ἐν τέλει (φ. 94α) ἀναγινώσκονται τάδε:

Ἱεροθύτης ἀρσένιος, ἰδρῶσι·
ταύτην τὴν θεόπνευςον, ἔγραψε δέλτον·
ἣν ἀναγινώσκοντ(ες), Σύγγνωσθε δ' οὖν μοι·
διὰ τῶν πολλῶν, ἐν ἀυτῇ μοι σφαλμάτ(ων)·
πάθος γὰρ ἀνθρώπινον, | τὸ ἁμαρτά |νει |ν.
‚ζριη' [7118 = 1609/10]

Ὁ κῶδιξ εἶναι μετὰ φιλοκαλίας θαυμαστῆς καὶ πολυτελῶς συγκεκροτημένος. Ἑκάστου φύλλου ἡ γεγραμμένη ὄψις ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,085 × 0,140. Ἐν φ. 2α, 26α, 58α, 75α, 82α πολύχρωμα τεχνικώτατα ἐπίτιτλα πλουσίως κεχρισμένα διὰ χρυσοῦ μέλανος. Ἰδίως τὸ ἐν φ. 75α, παριστῶν δύο ἐλάφους δρεπούσας καὶ ἄνωθεν αὐτῶν πτηνά. Ἐν φ. 89β ὁλοσέλιδον παραλληλόγραμμον κόσμημα, ἐν ᾧ περιστερὰ τανύπτερος κρατοῦσα διὰ τοῦ ράμφους αὐτῆς ἐνείλημα ἀνεπτυγμένον, ἐν ᾧ ἀναγινώσκεται: «Συγχώρη|σις ἁ|μαρ|τί|ω|ν». Ὅλα τὰ καλλιστεύματα αὐτὰ ἄξια πανομοιοτύπου ἐγχρώμου ἐκδόσεως, ἣν ὑπισχνοῦμαι νὰ παράσχω.

Αἱ ὑπ' ἀριθ. 1, 2, 4 ὕλαι τοῦ κώδικος ἔχουσι τὰ κεφαλαιώματα τεχνικὰ διὰ χρυσοῦ καὶ ἄλλων χρωμάτων ἐξειργασμένα δι' ὡραίων συμπλεκομένων γραμμάτων. Πρὸς τούτοις ὁ κῶδιξ κοσμεῖται ὑπὸ χρυσῶν καὶ ἄλλων τεχνικῶς ἐξειργασμένων ἀρχικῶν γραμμάτων, ἅτινα εἶναι διάκοσμα διὰ φυλλωμάτων, πτηνῶν κλπ. καὶ σχηματίζονται κατὰ τὰς ἑκάστοτε ἀνάγκας διὰ τῆς παραστάσεως συμπλεκομένων ὄφεων, πτηνῶν τανυπτερύγων κλ. κλ. Σημειωτέα ἐνταῦθα τοιαῦτα διάκοσμα Α ἐν φ. $15^{β}$, $75^{β}$, $88^{β}$, Β ἐν φ. $76^{β}$, Γ ἐν φ. $76^{β}$, Δ ἐν φ. $5^{β}$, $29^{β}$, $45^{α}$, $54^{β}$, $67^{β}$, $72^{β}$, $77^{β}$, Ε ἐν φ. $7^{β}$, $10^{β}$, $17^{β}$, $22^{β}$, $23^{β}$, $31^{α}$, $55^{β}$, $63^{α}$, $66^{α}$, $71^{β}$, $77^{β}$, Ζ ἐν φ. $78^{β}$, Η ἐν φ. $46^{α}$, $57^{β}$, $79^{α}$, Θ ἐν φ. $79^{β}$, Ι ἐν φ. $80^{α}$, Κ ἐν φ. $3^{β}$, $4^{β}$, $13^{β}$, $27^{β}$, $28^{α}$, $32^{α}$, $33^{α}$, $59^{β}$, $60^{β}$, $61^{α}$, $63^{β}$, $73^{β}$, $80^{β}$, $90^{α}$, Λ ἐν φ. $81^{α}$, Μ ἐν φ. $16^{β}$, $17^{β}$, $20^{α}$, $41^{α}$, $51^{α}$, $81^{β}$, $82^{α}$, Ν ἐν φ. $82^{α}$, Ξ ἐν φ. $83^{α}$, Ο ἐν φ. $2^{α}$, $5^{α}$, $6^{α}$, $8^{α}$, $9^{β}$, $12^{α}$, $24^{β}$, $26^{α}$, $28^{β}$, $30^{α}$, $34^{β}$, $35^{α}$, $37^{α}$, $39^{α}$, $52^{β}$, $56^{β}$, $61^{β}$, $64^{β}$, $67^{α}$, $68^{β}$, $70^{β}$, $83^{α}$, Π ἐν φ. $11^{α}$, $23^{α}$, $55^{α}$, $71^{α}$ $84^{α}$, Ρ ἐν φ. $84^{α}$, Σ ἐν φ. $21^{α}$, $33^{β}$, $85^{α}$, Τ ἐν φ. $19^{α}$, $25^{β}$, $44^{β}$, $47^{α}$, $75^{α}$, $85^{β}$, Υ ἐν φ. $86^{β}$, Φ ἐν φ. $86^{β}$, Χ ἐν φ. $87^{β}$, Ψ ἐν φ. $87^{β}$, Ω ἐν φ. $18^{α}$, $88^{β}$. Τὰ φ. 1, 74, $94^{β}$–$98^{β}$ τελείως ἄγραφα.

[*Ἐν φ. $19^{α}$, ἐντὸς τοῦ σχεδίου τοῦ γράμματος Τ ἀναγράφονται τὰ ὀνόματα «βόντα βελίκα-πύρκου^{λ}», ὧν οἱ φορεῖς ὑπῆρξαν πιθανώτατα προσφιλεῖς οἰκεῖοι (γεννήτορες;) τοῦ φιλοτεχνήσαντος τὸ σχέδιον τοῦ γράμματος τούτου.]

Στάχωσις βυρσίνη ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου καστανοῦ ἐπικαλύμματος. Φέρει δὲ τὸ ἐπικάλυμμα τοῦτο ἔκτυπα κοσμήματα κεχρυσωμένα τελείως ἐν τῇ πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος πινακίδι. Ἐν δὲ τῇ πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος φέρει ἔκτυπα ἁπλᾶ καὶ κεχρυσωμένα. Ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος ἐκτετύπωται ἡ Παναγία Θεοτόκος βρεφοκρατοῦσα, πέριξ αὐτῆς τὰ ἑξαπτέρυγα Χερουβὶμ καὶ Σεραφίμ. Ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὸ τέλος ἐκτετύπωται κεχρυσωμένος ὁ Ἰησοῦς ἐντεθρονισμένος ὡς ἄκρος ἀρχιερεὺς διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς εὐλογῶν καὶ διὰ τῆς ἑτέρας κρατῶν ἀνεῳγμένον τὸ Εὐαγγέλιον. Πέριξ τοῦ Κυρίου ἐκτετύπωνται τὰ Χερουβὶμ καὶ Σεραφίμ, ἄνευ χρυσοῦ ἐπιχρίσματος. Φέρει ὁ κῶδιξ καὶ θηλυκωτῆρας ἐξ ἁπλοῦ ὁλοσηρικοῦ πλέγματος.

Περὶ τῆς σταχώσεως ἀναγινώσκομεν ἐπὶ τοῦ παραφύλλου τοῦ ἐπικεκολλημένου ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος: † *εδέθι δια χειρός· προηγουμένου Γαβριὴλ | βατοπεδινοῦ. ὁ ἐκ θεταλίας· 1724 | Μαΐου ζ'.* Ἄνωθεν τοῦ σημειώματος τούτου ἀναγράφεται κτήτωρ τοῦ κώδικος, λήγοντος τοῦ XIX αἰῶνος, ὁ ἱεροδιάκονος Αὐξέντιος Ἁγιορείτης. Ἄνευ παλαιοῦ ἀριθμοῦ.

Σημ. Ἐκδ. — Περὶ τοῦ ἐν φ. $94^{α}$ κωδικογραφικοῦ σημειώματος τοῦ παρόντος κώδικος πρβλ. τὰς προσθέτους σημειώσεις εἰς τὰς περιγραφὰς τῶν κωδίκων 19 καὶ 47. Περὶ τοῦ ἀντιβολαίου τοῦ κώδικος τούτου βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὸν κώδικα 78.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου ἔγχρωμος Πίναξ ΙΕ' παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν ἐξωτερικῶν δερματίνων ἐπικαλυμμάτων τῆς σταχώσεως τοῦ κώδικος μετὰ τῶν ἐκτύπων παραστάσεων καὶ κοσμημάτων, οἱ δὲ ἔγχρωμοι ἐπίσης Πίνακες ΙϚ' – ΚΓ' φωτογραφικὰ πανομοιότυπα τῶν φ. $2^{α}$, $25^{β}$–$26^{α}$, $59^{β}$–$60^{α}$, $75^{α}$, $76^{β}$–$77^{α}$, $78^{β}$–$79^{α}$, $85^{β}$–$86^{α}$ καὶ $89^{β}$–$90^{α}$, ὅπου πολύχρωμα ἐπίτιτλα κοσμήματα, ἀρχαὶ κειμένων καὶ διακοσμητικὰ ἀρχικὰ κεφαλαῖα γράμματα.

Τῶν φ. 78β–79α πανομοιότυπον (οὐχὶ ἔγχρωμον) παρέχει καὶ ὁ Πίναξ 88. Ὁ ἔγχρωμος Πίναξ ΚΔ′ παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 93α–94α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου ἱερομονάχου Ἀρσενίου (1609/10).

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1609/10–1622) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 50.

Περὶ τοῦ παρόντος κώδικος 82 πρβλ. καὶ Ν. Ἀ. Βέη, *Ἔκθεσις παλαιογραφικῶν καὶ τεχνικῶν ἐρευνῶν ἐν ταῖς Μοναῖς τῶν Μετεώρων κατὰ τὰ ἔτη 1908 καὶ 1909*, Ἀθ. 1910, σ. 30. Πρβλ. καὶ Ἀδ. Ἀδαμαντίου, ΠΑΕ 1909, σ. 252.

Ὁ κῶδιξ οὗτος εὑρίσκεται σήμερον ἐκτεθειμένος εἰς προθήκην τοῦ Σκευοφυλακίου τῆς μονῆς.

83

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,145 × 0,205 Αἰὼν XVII Φύλλα 52

1 (φ. 3α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργία.

2 (φ. 41α) «Τὰ εὐαγγέλια τῆς ὅλης ἑβδομάδος».

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων 0,080 × 0,135. Τὰ δὲ φ. 1, 2, 40β, 50β–52β τελείως ἄγραφα. Ἐν φ. 3α διάγραμμα ἐπιτίτλου, ὅπερ ἔπειτα προώριστο νὰ καταστήσῃ ὁ διακοσμητὴς πολύχρωμον. Αὐτόθι κεφαλαίωμα διὰ συμπλεκομένων ἐρυθροβαφῶν γραμμάτων.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἔχοντος ἔκτυπα κοσμήματα γεωμετρικά.

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 141.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰς ἀπογραφὰς τῶν ἐτῶν 1953 καὶ 1959 ἀναγράφεται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ δὲν ἀνευρέθη. Διεπιστώσαμεν (Δεκ. 1968) ὅτι οὗτος εὑρίσκετο παρατοποθετημένος εἰς τὴν θέσιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 95. Ἐπανετοποθετήσαμεν τοῦτον εἰς τὴν θέσιν του. Βλ. καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 95.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 89 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 49β–50α, ὅπου καὶ τὸ τέλος τοῦ κειμένου). Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς κωδικογράφος ἱερομόναχος Ἀρσένιος, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τῶν ἐτῶν 1609/10–1622) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 50.

84

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,156 × 0,212 Αἰὼν XVII Φύλλα 66

1 (φ. 1α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργία.

2 (φ. 23α) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου λειτουργία.
3 (φ. 51α) Λειτουργία τῶν προηγιασμένων.
4 (φ. 63β) «Εὐχὴ τῶν κολλύβων».
5 (φ. 64α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργία.
γεγραμμένη ὑπὸ χειρὸς διαφόρου ἐκείνης, ἥτις ἔγραψε τὰ λοιπὰ ἐν τῷ κώδικι. Κολοβή.

Τελ.: καὶ τῶν συνευχομένων ἡμῖν πλούσια τὰ ἐλέη σου καὶ τοὺς οἰκτιρμούς σου

Ἐν φ. 17α ἐν τῷ κειμένῳ τῆς ἐκφωνήσεως ἀναγινώσκομεν: . . . *μνήσθητι* | *κ(ύρι)ε τοῦ δούλου σου αντονίου ἱερο|μονάχου, κ(αὶ) τῶν γενητόρων ἀυτοῦ* | *καὶ ἀνάπαυσον αὐτῶν* . . . Ἐν δὲ τῇ ἔξω ῴᾳ τοῦ αὐτοῦ φ. 17α ἐρυθρόγραφον *γλυκε|ρίου χ̄*˙ [=μοναχοῦ]. Παρόμοια καὶ ἐν τῇ ἐκφωνήσει τοῦ φ. 18α, 41β, 45α (ἐν τοῖς δυσὶ τελευταίοις λείπει ἡ μνεία τοῦ Γλυκερίου μοναχοῦ). Ἐντεῦθεν συνάγω ὅτι ὁ ἱερομόναχος Ἀντώνιος εἶναι πιθανῶς ὁ βιβλιογράφος, ὁ δὲ μοναχὸς Γλυκέριος κτήτωρ μεταγενέστερος.
Ἐν τῇ ἄνω ῴᾳ τοῦ φ. 66α γέγραπται: *η θια λιτρουγια υναε τουαγιου νικολαου*. Ἐν τῇ ἔξω καὶ κάτω ῴᾳ τοῦ αὐτοῦ φ. 66α διάφορα βαπτιστικά, ἐκφωνούμενα βεβαίως ἐν τῇ προθέσει˙ μεταξὺ τούτων τὰ *Σταβρινός, Σταματοῦ, Ἀσημῖνα, Ζάχαρη, Ριζος, Φιλος, Στάμος, Κάλο, Θέμελης*.

Ὁ κῶδιξ γέγραπται ὑπὸ χειρὸς ἀδεξίου.
Περιβάλλεται ὑπὸ βύρσης, ἐφ' ἧς ἔκτυπά τινα ἁπλᾶ κοσμήματα.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 116.

Σημ. Ἐκδ.—Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 90 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 1β–2α).

85

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,158 × 0,213 Αἰὼν XVI (1548/9) Φύλλα 104

1 (φ. 1α) «Φιλοθέου . . . Κωνσταντινουπόλεως, διάταξις τῆς θείας καὶ ἱερᾶς λειτουργίας».
2 (φ. 9α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργία.
3 (φ. 43α) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου λειτουργία.
4 (φ. 73α) Λειτουργία τῶν προηγιασμένων.
5 (φ. 87β) «Ἀποστολοευαγγέλια τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου».
6 (φ. 91α) «Ἐκ τῶν ἐρωτοαποκρίσεων τοῦ ἁγιωτάτου μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κὺρ Συμεὼν περὶ τῆς θείας λειτουργίας».
7 (φ. 102α) «Ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἁγίων Ἀποστόλων».
8 (φ. 103β) «Ἐκ τῶν τοῦ . . . ἁγίου Εὐλογίου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας».
Ἐν φ. 43α, ἐν τῇ κάτω ῴᾳ, ἐρυθρόγραφον: *μνήσθητ(ι) τὸν γράψαντ(α), Ἰάκωβον (μον)αχ(όν)*. Ἐν φ. 90β, ἐν τέλει τῶν ἀποστολοευαγγελίων τῆς Θεοτόκου:

Θ(εο)ῦ τὸ δῶρον, κ(αὶ) ἰακώβου πόνος: ·
ἐν ἔτει ,ζνζ' [7057 = 1548/9].

Ὁ Ἰάκωβος οὗτος ἔγραψεν ἅπαντα καθ' ὅλου τὸν κώδικα.

Ἐν φ. 104β σημειοῦνται τάδε:

† οὐράρηα· ιδ· † λητουργίεσ· ⟨ι⟩· ιζ' ·
† ποιμάνηκα ζεβγάρηα· κβ'.
† ποιτραχύληα· ιε' · † φελονωςίχα -
ρα λς' μικρὰ μεγάλα
† ποδίεσ καμουχάδεσ·
κ(αὶ) χρησέσ· ιη· καθηἔροσες καλέσ· Γ·
† ζόνεσ· ια· καὶ τα ἐπερίλαβεν ὁ παπ(α)
κῦρ σημεῶν : —

Διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων 0,10 × 0,152. Τὸ φ. 104α ἄγραφον. Ἐν φ. 1α, 43α, 73α ἐπίτιτλα πεφιλοτεχνημένα δι' ἐρυθροῦ μέλανος.

Στάχωσις σητόβρωτος καὶ διεφθαρμένη, ἀνήκουσά ποτε εἰς ἕτερον κώδικα.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 57.

Σ η μ. Ἐ κ δ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Π ί ν α ξ 91 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 43α τοῦ κώδικος, ὅπου ἐπίτιτλον καὶ ἀρχὴ κειμένου καὶ ἐν τέλει ἐπίκλησις τοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Ἰ α κ ώ β ο υ.
Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1531/2–1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 10.

86

Χάρτης λεῖος | Διαστ. 0,157 × 0,216 | Αἰὼν XVI | Φύλλα 135

1 (φ. 2α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργία.
2 (φ. 73α) «Ἀποστολοευαγγέλια τῆς ὅλης ἑβδομάδος», εὐαγγέλια εἰς μνήμας ἁγίων, ὁσίων μαρτύρων κλ., εὐαγγέλια ἑωθινά».
3 (φ. 104α) «Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου εὐχελαίου».

Ἐν φ. 135α : *† Ετούτη· λειτουργία ἦνε τοὺ Βαρλαὰμ | κ(αὶ) τὸν ἅγιων πάντον· κ(αὶ) τὴν ἀφιερόσαμ(εν) | εἰς τόν ἅγιων Δημήτριον κ(αὶ) ἤτης βουληθῆ νὰ | την ἀποξενόση· ἄπο τὸν ἅγιον δημήτρι | νὰ ἔχει την κατάρα τον ἅγιων πά⟨ν⟩τον κ(αὶ) τὴν κατα|ρ(α) του μεγάλου δημητρίου· κ(αὶ) προκοπὴ μὴ | κάμη· ἕως ὅπου νὰ μετανοήση νὰ τὴν | φέρι ὀπόισο εις την μονην τουτου· αμην αμην | ἀμην : —*

Τὰ γραπτὰ μέρη τῶν φύλλων ἑκασταχοῦ ἔχουσι διαφόρους διαστάσεις.
[*Ὁ κῶδιξ φαίνεται ἐκπονηθεὶς ὑπὸ διαφόρων γραφέων ἐργαζομένων ἐκ περιτροπῆς.]

Τὰ φ. 1, 66β–72β, 103β, 135β ἔχουσι παραμείνει ἄγραφα.

Περικάλυμμα βύρσινον μεθ' ἁπλῶν κοσμημάτων· ἀνῆκέ ποτε εἰς ἄλλον κώδικα καὶ εἶναι σητόβρωτον.

Ἄνευ τινὸς παλαιοῦ ἀριθμοῦ.

Σημ. Ἐκδ. — Οἱ ἐκτὸς κειμένου Πίνακες 92 καὶ 93 παρέχουν εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα τριῶν διαφόρων γραφῶν τοῦ κώδικος (φ. 13β–14α καὶ 73β–74α).

87

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,20 × 0,32 Αἰὼν XIX Φύλλα (γεγραμμένα) 55

«Ἱερὸς Κῶδιξ τῆς Ἱερᾶς Σεβασμίας καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ Βαρλαάμ, τιμωμένης ἐπ' ὀνόματι Τῶν Ἁγίων Πάντων, ἐν ᾧ περιέχει ἅπασαν τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν αὐτοῦ ὀνομαστὶ δηλ: ἱερὰ κειμήλια, σκεύη καὶ Βιβλία, καὶ ἕτερα ἔπιπλα, καὶ ὅσα ἐξαρτώμενα παρ' αὐτῆς μακρὰν καὶ ἐγγὺς εὑρισκόμενα κτήματα, ζῶα καὶ ποίμνια, εἰσόδους καὶ ἐξόδους, ὁμοίως καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἐν αὐτῇ ἀσκούντων Πατέρων: — ὅστις ἤδη νεωστὶ συνταχθὲν καὶ καταστρωθὲν παρὰ τοῦ Πανιερωτάτου καὶ Θεοπροβλήτου Μητροπολίτου ἁγίου Λαρίσσης κυρίου κ(υρίο)υ Ἀνανίου ἐκ Λέσβου, καὶ Πατριαρκοῦ [sic] Ἐξάρχου, πρὸς γνῶσιν τῶν ἤδη καὶ τῶν μετὰ ταῦ [sic] ἐν αὐτῇ ἀσκουμένων ὁσιωτάτων Πατέρων, κατὰ τὴν διαταγὴν τῆς Μ(εγάλης) τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. Ἐν ἔτει τῷ σωτηρίῳ ͵αωμε' [=1845]: ἐν μηνὶ Φευρουαρίῳ».

Ἐν φ. 1β ἀναγράφεται τὸ προσωπικὸν τῆς Μονῆς:

Γρηγόριος μοναχὸς ἡγούμενος: —
ἱερομόναχοι:
Κύριλλος πνευματικὸς
Κωνστάντιος ἐφημέριος
Δανιὴλ σκευοφύλαξ
Διονύσιος ἐφημέριος
Ἀνατόλιος ἐφημέριος
ὅσοι μοναχοί:
Γεράσιμος
Νεόφυτος
Δαμασκηνὸς
Εὐθύμιος
Ἀρσένιος εἰς Βλαχίαν

ὅσοι κοσμικοὶ ἀφιερωμένοι:
Εὐστάθιος πορτάρης
Δημήτριος Μάστορας
Γεώργιος οἰκ. εἰς Βουτᾶδες
Γεώργιος κηπουρὸς
Νίτζιος ὑπηρέτης τῶν μετοχίων
Μῆτρος Μελισσᾶς
Γεώργιος ὑπερέτης
Γεροδημήτριος

Ἐν φ. 2α κ.ἑ. ἀναγραφὴ τῶν κειμηλίων τῆς Μονῆς τῶν εὑρισκομένων ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ· μεταξὺ τούτων ἀναγράφονται καὶ «Ποῦς δεξιὸς γυμνὸς τοῦ ἁγίου Βενεδίκτου ὑποτακτικοῦ τῶν κτιτόρων» καὶ ἅγιον ποτήριον, ἀφιέρωμα τοῦ Γρεβενῶν Ἰωαννικίου. Ἐν φ. 3β ἀναφέρεται ἀρχιερατικὸς σάκκος, ἀφιέρωμα τοῦ πρώην Σταγῶν.

'Εν φ. 4α κ.ἑ.: «ὅσα Βιβλία εὑρίσκονται εἰς τὴν Βιβλιοθήκην: —» [*ἐν ὅλῳ 59].
'Εν φ. 7α σημείωμα ἐνσφράγιστον τοῦ ἔτους 1862 φέρον πρὸς τοῖς ἄλλοις τὰς ὑπογραφὰς τοῦ ἡγουμένου Γαβριὴλ καὶ τοῦ προηγουμένου ἀρχιμανδρίτου 'Ανατολίου.
'Εν φ. 8β κ.ἑ. τὰ κτήματα τῆς μονῆς: α' χωρίον Βουτᾶδες, χωρίον Ρουξόρι, ἐν τῷ χ. Μερίδια, χωρίον 'Απάνω Μπούρσιανη, Παλαιοχώρι Πᾶδες, χωρίον Μπρεβέντα . . .
'Από φ. 21β κ.ἑ. «Πράξεις τῶν πανιερωτάτων καὶ πατριαρχικῶν ἐξάρχων τοῦ τε ἁγίου 'Ικονίου κυρίου Νεοφύτου καὶ τοῦ ἁγίου Φαναριοφερσάλων κυρίου Διονυσίου» τοῦ ἔτους ,αωμθ' [=1849].
'Από φ. 26α νέα ἀπογραφὴ τῶν κειμηλίων, σκευῶν κλ. κλ. τοῦ μοναστηρίου, τοῦ ἔτους 1869, ὑπὸ τοῦ Κασσανδρείας Γρηγορίου.
'Από φ. 35 κ.ἑ. «τὰ ἰδιοκτητικὰ ἔγγραφα τῶν κτημάτων τοῦ μοναστηρίου Βαρλαάμ».
'Από φ. 49β Λογαριασμοὶ καὶ σημειώματα τοῦ πατριαρχικοῦ ἐξάρχου Θεοδοσίου Δημητριάδου, τοῦ ἔτους 1880.
'Εν φ. 55α Κατάλογος τῶν ἡγουμένων τῆς μονῆς ἀπὸ τοῦ 1515 μέχρι τοῦ 1803.
Πλὴν τῶν ἀναγραφομένων καὶ ἄλλας τινὰς πράξεις περιέχει ὁ κῶδιξ, ἄξιος σπουδῆς καὶ μελέτης καὶ διὰ τὸ ἐν αὐτῷ γλωσσικὸν ὑλικόν.
Μετὰ τὸ φ. 55 πολλὰ φύλλα ἄγραφα.
Στάχωσις ἐκ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἔχοντος καί τινα ἔκτυπα κοσμήματα.

Σημ. 'Εκδ. — Πρβλ. Ν. 'Α. Βέη, *Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Μονῶν τῶν Μετεώρων*, εἰς περ. Βυζαντὶς 1 (1909) σ. 201 σημ. 3, σ. 236ξγ', σ. 308, καὶ τοῦ αὐτοῦ, Vizantijskij Vremennik 18 (1911), μέρος IV, σ. 113, ἀρ. 17. 'Ο κῶδιξ οὗτος, μετὰ τοὺς χρόνους (1908/9) καθ' οὓς ἤλεγξε καὶ περιέγραψεν αὐτὸν ὁ Ν. Βέης, ὑπέστη φθορὰν ἐκ πυρός, κυρίως μὲν εἰς τὰ πρῶτα πέντε φύλλα, ἐν μέρει δὲ (περὶ τὴν κάτω δεξιὰν γωνίαν) καὶ εἰς τὸ ἕκτον φύλλον. Τῶν πρώτων τεσσάρων φύλλων σῴζεται νῦν μόνον στενὴ πρὸς τὴν ράχιν τοῦ κώδικος λωρίς, παρέχουσα μέρος μόνον τοῦ κειμένου.

88

Χάρτης στιλπνὸς   Διαστ. 0,23 × 0,31   Αἰὼν XIX   Σελ. 50 + φύλλα 6

Κῶδιξ τῆς μονῆς Βαρλαάμ.

Περιέχει ἀναγραφὴν τῶν χρηματικῶν διαχειρίσεων διαφόρων ἡγουμένων, σημειώματα κλ. τῶν μέσων τοῦ XIX αἰῶνος. Πολλαὶ τῶν ἐν αὐτῷ πράξεων φέρουσι καὶ μονοκονδυλιὰς πατριαρχικῶν ἐξάρχων, ἀρχιερέων κλ. καὶ σφραγῖδας.
'Εν σ. 49 «Ἔκθεσις κανονισμοῦ ἔναρθρος» ὑπὸ τοῦ πατριαρχείου ἀποσταλέντος πρὸς τοὺς Βαρλααμίτας πατέρας.

Ἐν φ. 5β «Καταγραφὴ τῶν σιγγιλιωδῶν καὶ φιρμανίων» τῆς Μονῆς. — Ἄρχεται:

«1. ἓν σιγγιλιῶδες κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος 1636.
1. ἕτερον γράμμα τοῦ Νεκταρίου αὐταδέλφου τοῦ Θεοφάνους, ἀμφότεροι κτήτορες ...».

Ὁ κῶδιξ ἄξιος σπουδῆς διὰ τὴν ἐν αὐτῷ γλωσσικὴν ὕλην.

Ἡ κατὰ φύλλα ἀρίθμησις ἡμετέρα, ἡ κατὰ σελίδας παλαιά.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μεθ' ἁπλοῦ βυρσίνου ἐπικαλύμματος.

89

Χάρτης στιλπνὸς — Διαστ. 0,158 × 0,220 — Αἰὼν XVII — Φύλλα 33

«Ἡ χριστοτερπὴς καὶ θεία λειτουργία
τοῦ παμμάκαρος καὶ θείου Βασιλείου».

Ἐν τέλει (φ. 32β κ.ἑ.) τινὰ ὑπ' ἄλλης χειρὸς γεγραμμένα. Τὸ φ. 33 ἐπικεκολλημένον ἐπὶ τῆς πινακίδος τῆς σταχώσεως.

Διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,10 × 0,16 περίπου.

Αἱ πινακίδες ἔχουσι σχηματισθῆ ἐκ τῆς συγκολλήσεως τεμαχίων περγαμηνῶν φύλλων, γεγραμμένων κατὰ δύο σελίδας κατὰ τὸν XI αἰ. καὶ περιεχόντων ἀκολουθίας ἁγίων, ὡς καὶ ἐξ ἄλλων χαρτῴων φύλλων. Ἐν ἑνὶ τούτων ἀναγινώσκομεν: *χωρια ϛιριμε | τι | χωρηώ παϛα.*

Δὲν φέρει ἀριθμὸν παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 94 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 1α, ὅπου ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου).

90

Χάρτης στιλπνὸς — Διαστ. 0,150 × 0,215 — Αἰὼν XVII — Φύλλα 59

1 (φ. 1α) Λειτουργία Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

2 (φ. 41β) Τροπάριον καὶ κοντάκιον.

Ἀρχ.: Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος ... — Ὤφθης βάσις ἄσειϛος ...

3 (φ. 42α) Ἡ λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

Ἐν τέλει, φ. 59α, ἐρυθρόγραφα: † *ἰδοὺ πέρας εἴληφαν, αἱ θεῖαι λειτουργεῖ|αι. ἰωάννου χρυσορρόα· ὁ ου(ραν)οφάντορ | βασιλείου, καὶ ἐπιφανείου τοῦ μεγάλου· | ὧν ταῖς πρεσβείαις, ὁ θ(εὸ)ς ἐλεήσει πάν|τας ἡμᾶς, ἀμήν:* — Καὶ ἕπονται διὰ μέλανος ἀμαυροῦ: † *ἡ τῶν τετραδίων ἀκολουθεία, ἀλφάβητος ἕνι † μέχρι τοῦ ξ στοιχείου: — α β γ δ ε ζ η | θ ι κ λ μ ν ξ:* —

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων 0,082 × 0,128. Τὸ φ. 59β ἄγραφον παντελῶς.

Στάχωσις τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. — Ἄνευ ἀριθμοῦ τινος παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 95 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 58β–59α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου, ἄνευ χρονολογίας καὶ ὀνόματος).

91

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,105 × 0,155 Αἰὼν XVI Φύλλα 47

Βασιλείου τοῦ Μεγάλου λειτουργία.

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων 0,065 × 0,103. Ὁ κῶδιξ διεφθαρμένος ὑπὸ τῆς ὑγρασίας. Στάχωσις ἐξηρθρωμένη. Ἀπετελεῖτο ἐκ πινακίδων συγκεκροτημένων διὰ τῆς συγκολλήσεως πολλῶν φύλλων μετὰ λινοῦ ἐπικαλύμματος. Ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ κώδικος ἐπὶ τοῦ πρώτου φύλλου τῶν ἀποτελούντων τὴν πινακίδα: † *ἐκυμίθῆ ὅ δοὐλῶς τοῦ θεωῦ | Φήλῶθεος Ἱερο(μον)αχ(ος) | ἔτους ζ⟨ϟ⟩η'* [*7098=1590. —Ὁ Φιλόθεος οὗτος ταυτιστέος ἴσως πρὸς τὸν Φιλόθεον ἱεροδιάκονον, οὗτινος ἡ ὑπογραφὴ ἐν τῷ κώδ. Βαρλαὰμ 58 (αἰ. XVI) φ. 326α. Πρβλ. καὶ κώδ. 129]· εἶτα δὲ δι' ἄλλης χειρός: *μηνῆ απρίλίῶ | δ ἡμαίρα σα | βάτῶ | ἰν(δικτιῶν)ος γ' : —*

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 121.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰς ἀπογραφὰς τῶν ἐτῶν 1953 καὶ 1959 ἀναγράφεται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ δὲν ἀνευρέθη. Διεπιστώσαμεν (Ὀκτ. 1969) ὅτι ὁ κῶδιξ οὗτος εἶχε παρατοποθετηθῆ καὶ καταγραφῆ τότε ὑπὸ νέον ἀριθμὸν 22. Ἐπανετοποθετήσαμεν τοῦτον εἰς τὴν θέσιν του καὶ κατηργήσαμεν τὸν νέον ἀριθμὸν 22. Αἱ πινακίδες τῆς σταχώσεως ἔχουν ἐκπέσει.

92

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,160 × 0,181 Αἰὼν XVI (1545/6) Φύλλα 66

1 (φ. 3α) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου λειτουργία.
Ἐν τέλει, φ. 44β, ἐρυθρόγραφον: *ἔτ(ους) ,ζνδ' :·* [7054=1545/6].

2 (φ. 47α) «Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων».
Ἐν τέλει, φ. 65β, ἐπίσης ἐρυθρόγραφον: *Ἐπὶ ἔτ(ους) ,ζνδ' :.*
Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,065 × 0,101. Τὰ δὲ φ. 1, 2, 45, 46, 66 τελείως ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων συγκεκροτημένων διὰ τῆς συγκολλήσεως χειρογράφων φύλλων, ὧν τὸ ἐξωτερικὸν ἐπικάλυμμα μεμβράνα περιέχουσα, σχεδὸν ἀκέραιον, βασιλικόν τι δίπλωμα, λατινιστὶ συντεταγμένον, ἀντιγραφὲν ὑπ' ἐμοῦ πρὸς ἔκδοσιν.
Παλαιὸς ἀριθμὸς κατατάξεως Β 101.

Σ η μ. Ἐ κ δ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Π ί ν α ξ 96 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 65β τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ ἡ χρονολογία ͵ζνδʹ [=1545/6].

93

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,142 × 0,204 Αἰὼν XVI Φύλλα 70

1 (φ. 1α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργία.
2 (φ. 40α) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου λειτουργία.

Αἱ διαστάσεις τῶν φύλλων συνήθως 0,095 × 0,145. Τὰ φ. 38β, 39 καὶ 70β τελείως ἄγραφα.

Ἐν φ. 38α, ἐν τέλει τῆς λειτουργίας τοῦ Χρυσοστόμου, τὸ σημείωμα:

Θ(εο)ῦ τὸ δῶρον καὶ Ἰακώβου | ὁ πόνοσ: —

Καὶ πάλιν ἐν φ. 70α, ἐν τέλει τῆς λειτουργίας Βασιλείου τοῦ Μεγάλου:

Θ(εο)ῦ τὸ δῶρον καὶ Ἰακώβου πόνος.

Ὁ κῶδιξ ἔχει περικάλυμμα βύρσινον (μετ' ἐκτύπων ἁπλῶν γεωμετρικοῦ ὕφους κοσμημάτων) ἀνῆκον εἰς ἄλλον ποτὲ κώδικα.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 51.

Σ η μ. Ἐ κ δ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Π ί ν α ξ 97 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 69β–70α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Ἰ α κ ώ β ο υ.

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1531/2–1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 10.

94

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,102 × 0,150 Αἰὼν XVII Φύλλα 78

1 (φ. 2α) [Φιλοθέου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Διάταξις τῆς θείας λειτουργίας].
2 (φ. 19β) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργία.
3 (φ. 70α) «Εὐχὴ τῶν κολλύβων».
4 (φ. 71α) Εὐαγγέλια ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην ἀναγινωσκόμενα ἐπ' ἐκκλησίας τῇ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα (τῷ πρωῒ καὶ τῇ ἑσπέρᾳ).
5 (φ. 73α) Ἐκφώνησις μετὰ τὸ τέλος τῆς λιτῆς κατὰ τὴν λειτουργίαν.

Ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει φύλλα τινὰ ἄγραφα.

Ἐν φ. 73 ὀνόματά τινα ἐκφωνούμενα ἐν τῇ ἁγίᾳ προθέσει, ἐν οἷς καὶ τὰ *Ἀγουραστός, Βαρσάμης, Ζαφείρης.*

Ἀρχικὰ γράμματα ἱστορημένα, πλὴν ὅμως βαναυσουργικώτατα καὶ ἀηδῆ.

Στάχωσις ἐκ χαρτῴων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα καὶ εἰκόνες.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 21.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 98 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 1α τοῦ κώδικος, ὅπου ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου.

95

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,145 × 0,213 Αἰὼν XVII Φύλλα 50

1 (φ. 8α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργία.
2 (φ. 45α) «Εὐχὴ τῶν κολύβων».

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,090 × 0,135. Τὰ φ. 1α–7α, 46β–50β τελείως ἄγραφα.

Ἐν φ. 7β ἄτεχνος εἰκὼν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καθημένου καὶ γράφοντος πρὸ ἀναλογίου.

Ἐν φ. 8α ἐπίτιτλον πολύχρωμον μετρίας ἐκτελέσεως. Αὐτόθι τὸ κεφαλαίωμα δι' ἐρυθρῶν συμπλεκομένων γραμμάτων. Πολλαχοῦ γράμματα ἀρχικὰ πολύχρωμα μετὰ φυλλωμάτων, παριστῶντα πτηνά, δικεφάλους ἀετοὺς κλ. κλ.

Στάχωσις ἐκ χαρτῴων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα γεωμετρικὰ κοσμήματα.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 184.

Σημ. Ἐκδ. — Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τῶν ἐτῶν 1953 καὶ 1959 εἰς τὴν θέσιν τοῦ παρόντος κώδικος 95 εἶχε παρατοποθετηθῇ ὁ κῶδιξ 83, ὁ δὲ κῶδιξ 95 εἰς τὴν θέσιν τοῦ 79. Ἐπανετοποθετήσαμεν τούτους εἰς τὴν θέσιν των. Βλ. καὶ τὰς προσθέτους σημειώσεις εἰς τὰς περιγραφὰς τῶν κωδίκων 79 καὶ 83.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου ἔγχρωμος Πίναξ ΚΕ' παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 7β–8α, ὅπου ὁλοσέλιδος εἰκὼν τοῦ Ἰωάννου Χρυσοστόμου καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου.

96

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,135 × 0,210 Αἰὼν XVII Φύλλα 60

Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργία.

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,08 × 0,13. Τὰ φ. 1–3, 59β, 60 τελείως ἄγραφα. Ἐπίσης τὸ ἄνω μέρος τοῦ φ. 4α ἄγραφον, διότι ἐπρόκειτο αὐτόθι νὰ φιλοτεχνηθῇ ἐπίτιτλον κόσμημα.

Ἡ κοπὴ τῶν φύλλων ὑπὸ τοῦ σταχωτοῦ κατὰ τὴν ἔξω ᾤαν ἀκανόνιστος.

Στάχωσις ἐξηρθρωμένη ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου καστανοχρόου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα γεωμετρικά.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 149.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 99 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 6β–7α).

Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς ἱερομόναχος κωδικογράφος Ἰωαννίκιος, ὁ γράψας (1613–1630) καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 7.

Ὁ Ν. Βέης, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε ταυτίσει τὴν γραφὴν τοῦ Ἰωαννικίου, ἐχρονολόγει τὸν παρόντα κώδικα εἰς τὸν XVI αἰῶνα (εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος, ἀνωτέρω, διωρθώσαμεν τὸν ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη ἀναγραφόμενον ἀρ. XVI εἰς XVII).

97

Χάρτης λεῖος — Διαστ. 0,13 × 0,21 — Αἰὼν XVII — Σελίδες 168

1 (σ. 1) Φιλοθέου Κωνσταντινουπόλεως διάταξις τῆς θείας καὶ ἱερᾶς λειτουργίας.
2 (σ. 105) «Ἑτέρα διάταξις τῆς θείας λειτουργίας τῶν προηγιασμένων».
3 (σ. 159) «Εὐχαὶ τῆς λιτῆς».

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,070 × 0,115. Ἡ σ. 45 ἄγραφος.

Ἐν σ. 168 γεγραμμένα ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά: *νονὶτναςνῶκ ῦσ νόφλεδἀνότανὲμὲ ὀπἀ*=ἀπὸ ἐμένα τόν ἀδελφόν σοῦ κὼνσταντὶνον.

Στάχωσις ἐξηρθρωμένη ἰδίως κατὰ τὴν ράχιν ἐκ πινακίδων χαρτῴων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου.

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 172.

Σημ. Ἐκδ. — Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τῶν ἐτῶν 1953 καὶ 1959 εἰς τὴν θέσιν τοῦ παρόντος κώδικος εἶχε παρατοποθετηθῇ ὁ κῶδιξ 79. Ὁ παρὼν κῶδιξ 97 εἶχε τότε παρατοποθετηθῇ καὶ καταγραφῇ ὑπὸ νέον ἀριθμὸν 16. Κατηργήσαμεν (Δεκ. 1968) τὸν νέον ἀριθμὸν 16 καὶ ἐπανετοποθετήσαμεν τὸν κώδικα 97 εἰς τὴν θέσιν του. Βλ. καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 79.

98

Χάρτης — Διαστ. 0,140 × 0,212 — Αἰὼν XV — Φύλλα 121

1 (φ. 1α) Εὐαγγέλια ἀναγινωσκόμενα κατὰ Κυριακὰς καὶ ἄλλας τακτὰς ἡμέρας. Ἀκέφαλον.
Ἀρχ.: Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην. Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ· ἐπάρας ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς . . .
2 (φ. 60β) «Τὰ ἑωθινὰ ια' εὐαγγέλια».
3 (φ. 69α) «Κανὼν νεκρώσιμος».
Ἀρχ.: Τῷ θανάτῳ σου καταπατήσας θάνατον . . .
4 (φ. 71β) «Διδα[σ]καλία πρὸς ὀκνοὺς κοσμικούς».
Ἀρχ.: Πολλῶν ἀκούω πολλάκις λεγόντων οἴμοι πῶς ἔχω σωθῆναι . . .

5 (φ. 72α) «Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ [μοναχοῦ]».

Ἐν φ. 89β ἀναγινώσκομεν: . . . αὐτὸς ἀνάπαυσον κύριε τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου τοῦ κεκοιμημένου ἀδελφοῦ ἡμῶν, ἐν τόπῳ φωτεινῷ· ἐν τόπῳ χλοερῷ· ἐν τόπῳ ἀναψύξεως· ἔνθα ἀπέδρα ὀδύνη λύπη καὶ στεναγμός . . . ». Μετὰ τὸ *αὐτὸς* σημεῖον παραπομπῆς· καὶ ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ σημειοῦται δι' ἐρυθροῦ μέλανος: *τὸ πρωτότυπ(ον) οὕτως ἔγραφε.*

6 (φ. 90α) «Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ τοῦ μοναχοῦ».

7 (φ. 97β) « . . . Εὐχαὶ τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς».

Ἐν φ. 100β, ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ, δι' ἐρυθροῦ γέγραπται: *πρωτότυπ(ον) ὀυτ(ως) γρά(φει)* ἀναφερόμενον εἰς γραφὴν τοῦ κειμένου μὴ ῥητῶς δηλουμένην.

8 (φ. 108α) «Εὐχαὶ διάφοροι», ἤτοι:

« . . . εἰς τὸν σπόρον» — «Εὐχὴ ἐπὶ θέρους» — «Εἰς ἅλωνα θέρους καὶ καρπῶν πεπληρωμένην» — «Εὐχὴ εἰς τρυγὴν ἀμπέλου· αὕτη λέγεται καὶ ς τοῦ αὐγούστου» — «Εὐχὴ εἰς εὐλόγησιν οἴνου» — «Εὐχὴ λεγομένη παρὰ τοῦ ἱερέως ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μεταλαβεῖν μέλλοντος τῶν ἀχράντων μυστηρίων» — «Εὐχὴ ὅταν ἀπαίρῃ ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν τῇδε· γράφει δὲ ταύτην ὁ πνευματικὸς αὐτοῦ πατὴρ εἰς χάρτην· καὶ βάλλει εἰς τὴν χεῖρα τοῦ τεθνηκότος· διὰ τὸν φόβον τῶν τελωνίων τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου» — «Εὐχὴ εἰς ἄγραν ἰχθύων» — «Εὐχὴ ἐν τῷ μέλλειν ἀναγινώσκειν ἢ καὶ ἀκροᾶσθαι» — «Εὐχὴ ἐπὶ τῶν μετανοούντων» — «Εὐχὴ τῶν ἐξ ἐπιτιμίων λυμένων [sic]» — «Εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἐξομολογουμένων» — «Εὐχὴ ἐπὶ τῶν μιαροφαγησάντων» — «Εὐχὴ ἐπὶ τῶν προπετῶς ὀμνυόντων».

9 (φ. 113β) Ἀποστολοευαγγέλια τῷ «σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου» καί τινα τῶν εὐαγγελίων τῶν παθῶν.

Κολοβά. — Τελ.: καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολύς, μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀ . . .

Ἑκάστου φύλλου τὸ γραπτὸν μέρος ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,085 × 0,145. Ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ τοῦ φ. 24β γέγραπται βαναύσως κατ' ἐπανάληψιν: *Γαβριὴλ (μον)αχ(ός).* Ἐν δὲ τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ αὐτοῦ φύλλου, ἴσως διὰ τῆς χειρὸς τοῦ προμνημονευθέντος μοναχοῦ Γαβριήλ, σημειοῦται γραφῇ βαναύσῳ: *ετουτοτω λορωγη ηνε | του αγηου νηκολαου απο τη σκη|τη του μετεωρου . . .* Ταὐτὰ περίπου ἀναφέρει καὶ ἕτερον βαναύσως γεγραμμένον σημείωμα ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 22β.

Ὁ κῶδιξ λελυμασμένος ὑπὸ τῆς νοτίδος. Τὸ φ. 23 ἀποκεκομμένον κατὰ τὴν κάτω ᾤαν. Αἱ δὲ πινακίδες τῆς σταχώσεως ἀπεσπασμέναι.

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 50.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 100 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 107β–108α).

99

Χάρτης λεῖος | Διαστ. 0,205 × 0,350 | Αἰὼν XV | Φύλλα 194

1 (φ. 1) Ἀκέφαλον. — [Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου;]

Ἀρχ.: ἄνθρωπος· ὃς ἂν ἀκούσῃ τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος . . .
Τελ.: . . . Χριστὸς ἀνέστη . . . καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος.

2 (φ. 4α) «. . . Ἰωάννου . . . Χρυσοστόμου» ἀνεπίγραφον.

Ἀρχ.: Εἴ τις εὐσεβὴς καὶ φιλόθεος . . .
Τελ.: . . . Χριστὸς ἀνέστη ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο αὐτὸς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν . . . ἀμήν.

Διὰ χειρὸς διαφόρου τῆς τοῦ βιβλιογράφου καὶ διὰ μέλανος ὑπερύθρου.

3 (φ. 4β) «Τροπάριον . . . εἰς παράκλησιν ἢ εἰς τὸν ἁγιασμόν . . .».

Ἀρχ.: Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς νῦν προσδράμωμεν . . .

4 (φ. 5α) Ἀκολουθία μικροῦ Ἁγιασμοῦ.
Ἐλλιπὴς (ἐκπεσόντος μεταξὺ τῶν φ. 6 καὶ 8 ἑνὸς φύλλου, ἀντικατασταθέντος ἔπειτα δι' ἑτέρου λεπτοῦ καὶ στιλπνοῦ, παραμείναντος ἀγράφου) καὶ ἀτελής.

5 (φ. 8α) Εὐχὴ ἑωθινή.

6 (φ. 10α) «Ἀκολουθία εἰς μνῆστρα γάμου».

7 (φ. 10β) «Ἀκολουθία εἰς γάμον».

8 (φ. 11β) «Εὐχὴ λεγομένη ἐν τῷ νυμφῶνι: εἰς τὸ ἐπᾶραι τοὺς στεφάνους».

9 (φ. 11β) «Εὐχὴ λεγομένη εἰς τὸ λῦσαι παστάδα».

10 (φ. 11β) «Ἀκολουθία εἰς ἀδελφοποίησιν».

11 (φ. 12α) «Ἀκολουθία εἰς λεχοῦσα γυναῖκα».

12 (φ. 19β) [Ἀκολουθία νεκρώσιμος].
Ἀνεπίγραφος· παρελείφθη ἡ ἐπιγραφὴ νὰ γραφῇ ὑπὸ τοῦ ἐρυθρογράφου.

13 (φ. 24β) «Ἀκολουθία τοῦ ἁγ. ἐλαίου».

14 (φ. 35α) «Ἀκολουθία τῆς ἁγ. Ν' [=Πεντηκοστῆς] ἤγουν τῆς γονυκλισίας».

15 (φ. 39α) Εὐαγγέλια καὶ ἀπόστολοι ἀναγινωσκόμενα δι' ἔτους εἰς μνήμας ἁγίων.

16 (φ. 55α) Εὐαγγέλια καὶ ἀπόστολοι ἀναγινωσκόμενα κατὰ Κυριακάς.

17 (φ. 91α) «. . . Πεντηκοστάριον ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ . . . Λαζάρου».

18 (φ. 179α) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ πανηγυρικῶν· ἀρχόμενον ἀπὸ ἀπὸ [sic] τῶν σεπτ(έμβ)ρ(ιον) μέχρι αυγ(ού)ς(ου).
Ἱστορία Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου εἰς τὴν γέννησιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου».

Ἀρχ.: Ἐν ταῖς ἡστορείαις τῶν δῶδεκα φιλῶν τοῦ Ἰσραήλ· ἦν ἰωακεὶμ πλούσιος σφόδρα· καὶ προσέφερεν τὰ δῶρα τὰ διπλᾶ κατὰ τὸ ἔθος λέγων· ἔσται τὸ τῆς περιουσίας μου παντὶ τῷ λαῷ· καὶ τῆς ἀφέσεως εἰς ἱλασμὸν ἐμοί· ἤγγησεν δὲ ἡμέρα Κυρίου ἡ μεγάλη . . .
Τελ.: παρέλαβεν Ἰωσὴφ τὴν Μαριὰμ καὶ ἀπίει εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· χαῖρον καὶ δοξάζων τὸν Θεὸν Ἰσραήλ.

19 (φ. 183α) [Ἰακώβου Ἀδελφοθέου διήγησις] «εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν».

Ἀρχ.: Κέλευσις δὲ ἐγένετο ὑπ' Αὐγούστου τοῦ Καίσαρος· ἀπογράφεσθαι πάντας τοὺς ἐν Βηθλεέμ· καὶ εἶπεν Ἰωσήφ· ἐγὼ ἀπογράψομαι τοὺς υἱούς μου . . .
Τελ.: . . . ἐγὼ δὲ Ἰάκωβος ὁ γράψας τὴν ἱστορίαν ταύτην ἐν Ἱερουσαλὴμ . . . τοῦ γράψαι τὴν ἱστορίαν ταύτην· ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα· εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν.

Τὰ ὑπ' ἀριθ. 18 καὶ 19 ἀπόκρυφα. [*Πρβλ. Ν. Ἀ. Βέη, *Ἔκθεσις*, σ. 36.]

20 (φ. 185α) Διήγημα περὶ τῆς εὑρέσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

Ἀρχ.: Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐν ἔτει ἑβδόμῳ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου . . .

21 (φ. 189α) «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου . . . Δημητρίου».

Ἀρχ.: Μαξιμιανὸς ὁ Ἑρκούλιος ὑποτάξας Γότθους . . .
Τελ.: . . . καὶ τὰ ζῷα ἀνεπαύσατο· ἐμαρτύρησεν δὲ ὁ ἅγιος . . . Δημήτριος . . . ἀμήν.

22 (φ. 192β) «Διήγησις τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀρχίππου· τοῦ προσμοναρίου: περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ μεγάλου ταξιάρχου Μιχαὴλ τοῦ ἐν ταῖς Χώναις».

Ἀρχ.: Ἡ ἀρχὴ τῶν ἰαμάτων δωρεῶν καὶ χαρισμάτων τῶν δοθέντων ἡμῖν παρὰ Θεοῦ. διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἀρχιστρατήγου . . .
Κολοβόν. — Τελ.: . . . ἡσυχία καὶ ἐλεημοσύνη· καὶ πάντα τὰ ἀρεστὰ τοῦ Θεοῦ· ἐν τούτοις γὰρ τοῖς . . .

Ὁ κῶδιξ ἔχει γραφῇ ἐπιμελῶς κατὰ δύο σελίδας (ἑκάστης αἱ συνήθεις διαστάσεις 0,065 × 0,228). Πλὴν ὅμως τανῦν εἶναι εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, ρυπαρός, κατάβρωτος ὑπὸ μυῶν, λελυμασμένος ὑπὸ τῆς νοτίδος, σταγμάτων κηροῦ καὶ ἐλαίου, ἀκόμψως τοῦ καταστραφέντος μέρους τῶν διαφόρων φύλλων ἀναπληρωθέντος κλ. κλ.

Ἐν φ. 90α ἐν τῇ ἄνω καὶ ἔξω ᾤᾳ συνταγή τις (;) καὶ σημείωσις ὀνοματεπωνύμων. Ἐν φ. 90β δοκιμάζει τὸ κονδύλιον πρὸς τοῖς ἄλλοις καί τις ἐπίσκοπος Σταγῶν. Καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ κώδικος πλεῖστα δοκίμια κονδυλίου. Ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ τοῦ φ. 168α βάναυσος σημείωσις ἀναγράφουσα κτήτορα τοῦ κώδικος καὶ παρέχουσα τὴν εἴδησιν ὅτι οὗτος εἶναι ἠγορασμένος *«. . . απο[τὴν] πρεβέζα . . .»*. Ἐν φ. 194β ἀναγινώσκομεν βαναύσως γεγραμμένον: *ετουτο το χαρτη υνε της εκλαισιασ της αγιας μονης (;) απο τὴν πρεβεζα τω αγηω δημητρηω.*

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἔχοντος ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔσωθεν αἱ πινακίδες ἔχουσι καλυφθῇ διὰ φύλλων ἐξ ἐντύπου ψαλτηρίου ἀρχετύπου, ὡς φαίνεται. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας. — Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 303 καὶ Β 132.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 101 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 179α).

100

Χάρτης λεῖος — Διαστ. 0,096 × 0,145 — Αἰὼν XVI — Φύλλα 156

1 (φ. 2α) «Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ . . .».
2 (φ. 22α) «Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος ἤτοι τοῦ μανδύου . . .».
3 (φ. 42α) «[Ἀ]κολουθία τοῦ μεγάλου καὶ εὐαγγελικοῦ σχήματος».
4 (φ. 98α) «Ἀκολουθία εἰς τὸ ἀποκουκουλίσαι . . .».
5 (φ. 108β) «Εὐχὴ ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς ἢ ἀρχιερεὺς ἐπὶ τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν».
6 (φ. 115Αα) Νομοκάνων.

Ἀρχ.: Ὁ δεχόμενος τοὺς λογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων, ὀφείλει εἶναι τύπος ἀγαθὸς πάντων· καὶ ἐγκρατής· ταπεινὸς καὶ ἐνάρετος· δεόμενος καθ' ἑκάστην τοῦ Χριστοῦ . . .
Κολοβός. — Τελ.: [κεφ.] ρπα. Οὐδὲ παράνομος γάμος ἀπὸ συγγενείας δέχεται . . .

Ἐνιαχοῦ παρελείφθησαν νὰ φιλοτεχνηθῶσι τἀρχικὰ τῶν παραγράφων γράμματα.

Ἐν φ. 20β «ἰπόγραμα» [=τύπος γράμματος] περὶ τοῦ ἀξίου ἱερωθῆναι.

Τοιοῦτοι τύποι καὶ ἐν φ. 112Α^{β}, 113Α^{α} καὶ 114Α^{β}. Ἐν φ. 113Α^{β} καὶ 114Α^{α} δύο τύποι γραμμάτων, δι' ὧν διορίζεται πνευματικὸς πατήρ. Τινὲς τῶν τύπων τούτων εἶναι ἐπ' ὀνόματι Ἀνθίμου τινός.

Ἐν φ. 1^{β} σημειοῦται: *† ἐτοῦτῶ τω νομίμο ἦνε τοῦ παπα χρὴ|σάθου...* Καὶ κατωτέρω: *ετουτό το χαρτὶ | ἦνε του παπαζοσιμα...*

Ἐν φ. 21^{β} δι' ἐρυθροῦ μέλανος: *ετουτο νομημων | υπαρχη απο μον|ναστύριον βαρλαὰμ |...* Ἐν φ. 107^{α}: *† ετουτω καταςηχω εινε του παπαανα|νϊα...*

Ἐν τοῖς παραφύλλοις πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος καὶ ἐν φ. 107^{α} ἀναγραφαὶ προθέσεων. Ἐν φ. 106^{β} καὶ ἀλλαχοῦ ἔτι ἐν ταῖς ᾤαις δοκίμια κονδυλίου.

Διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,07 × 0,10. Φύλλα τινὰ ἄγραφα. Κατὰ τὴν ἀρίθμησιν τῶν φύλλων συνέβη λάθος μετὰ τὸ φ. 110. Διώρθωσα κατὰ τὸ ἐνὸν τὸ λάθος τοῦτο σημειώσας τὸ πρῶτον φύλλον μετὰ τὸ 110 διὰ τοῦ ἀριθ. 111Α–112Α, μεθ' ὃ 113Α, 114Α ... 120Α.

Ἐκ τῆς σταχώσεως σῴζεται μόνον ἡ πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος πινακίς, δρυΐνη μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος. Εἶχέ ποτε καὶ δύο ὀρειχαλκίνους θηλυκωτῆρας.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 19.

Σημ. Ἐκδ. — Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τῶν ἐτῶν 1953 καὶ 1959 εἰς τὴν θέσιν τοῦ παρόντος κώδικος εἶχε παρατοποθετηθῆ ὁ κῶδιξ 169. Ὁ παρὼν ὑπ' ἀρ. 100 κῶδιξ εἶχε τότε παρατοποθετηθῆ καὶ καταγραφῆ ὑπὸ νέον ἀριθμὸν 12. Ἐπανετοποθετήσαμεν τὸν κώδικα τοῦτον εἰς τὴν θέσιν του καὶ κατηργήσαμεν τὸν νέον ἀριθμὸν 12. Πρβλ. καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 169.

101

Χάρτης Διαστ. 0,155 × 0,212 Αἰὼν XVIII (1782) Φύλλα 8 [=σελ. 9-24]

1 (σελ. 9) «Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ».
2 (σελ. 21) Εὐχαὶ «ἐπὶ τῶν μετανοούντων».

Ἐν σελ. 24, ἐντὸς τετραγώνου πλαισίου δι' ἁπλῆς γραμμῆς κεχαραγμένου, εἰς τρεῖς στίχους:

Ἐγράφη τὸ παρὸν ἐν τῷ ςύλῳ τοῦ βαρλαὰμ | ἐν ἔτει ͵αψπβ' [=1782] *ἐπιμελείᾳ ⟨Χριστοφόρου ἱε|ρομονάχου⟩ κατὰ μῆνα ὀκτώβριον.*

Τὰ γράμματα τοῦ σημειώματος ἐρυθροβαφῆ. Ὁ κῶδιξ εἶναι αὐτόγραφος τοῦ Ἀναστασίου Σουγδουρῆ. Συνάγω τοῦτο οὐχὶ ἐκ μαρτυρίου ῥητοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς ἐκ τῆς γραφῆς.

Συνήθεις διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων 0,115 × 0,165 περίπου. Ἡ σελίδωσις παλαιά, τοῦ βιβλιογράφου. Ἐν ἀρχῇ ἀπεσπάσθησαν 8 σελίδες. Αἱ σῳζόμεναι σήμερον φέρουν τοὺς ἀριθμοὺς 9–24.

Στάχωσις ἐκ χαρτῴων πινακίδων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. —Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 102 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (σελ. 9 = φ. 1α).

Περὶ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων γνωστοῦ κωδικογράφου Ἀναστασίου Σουγδουρῆ, τοῦ γράψαντος καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ' αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ, βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59. Περὶ τοῦ λογίου ἱερομονάχου Χριστοφόρου τοῦ Βαρλααμίτου, συνεργαζομένου σχεδὸν πάντοτε μετὰ τοῦ Ἀναστασίου Σουγδουρῆ, βλ. τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω πρόσθετον σημείωσιν.

Περὶ τοῦ κώδικος τούτου πρβλ. καὶ Ν. Ἀ. Βέην ἐν BNJ 4 (1923) σ. 368.

102

Χάρτης λεῖος   Διαστ. 0,148 × 0,202   Αἰὼν XVII (1608)   Φύλλα 249

1 (φ. 3α) «Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου· ἤτοι τοῦ εὐχελαίου».

2 (φ. 29α) «Σχηματολόγιον· περιέχον πᾶσαν τὴν ἀκολουθίαν, τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος».

3 (φ. 69α) «Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ τῶν μοναχῶν . . .».

4 (φ. 100α) «Ἀκολουθία εἰς κηδίαν κοσμικοῦ».

5 (φ. 105β) «Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ».

6 (φ. 118α) Στιχηρὰ διάφορα.

7 (φ. 135α) «Εὐχαί, ἤτοι ἐξορκισμοὶ . . . πρὸς τοὺς πάσχοντας ὑπὸ δαιμόνων» τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

8 (φ. 147α) «Εὐχὴ τοῦ ἁγίου μύρου». Εὐχαὶ ἐπὶ ἐμπεσόντος μιαροῦ εἰς φρέαρ ἢ σκεῦος, εἰς τοὺς μεταλαμβάνοντας.

9 (φ. 153α) Νομοκάνων.

Εἰς γλῶσσαν δημώδη. Κεφάλαια σλ'. Τὸ κεφ. α' ἀνεπίγραφον ἄρχεται: Ὁ δεχόμενος τοὺς λογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων . . . Τὸ κεφ. ιθ' «Περὶ βρυκολάκων» (φ. 178β): « . . . οἱ τοὺς λεγομένους βουρκολάκους κατακαίοντες . . . ».

Ἐν τέλει τούτου (φ. 212α) γέγραπται: *Εἰ τῖς τοὺς παρόντας ἀντῒγρά|ψει κανόνας· μὴ αφήση ἀπ' αὐ|τοὺς τῖποτε· ἢ ἀπὸ τὸ τῦπικόν. Ἐπεὶ λόγον δώσει ὑπὲρ ἀυ|τοῦ· ἂν γοῦν καὶ αυτὸς δὲν τὸ χρῒ|άζεται· αλλ ἔςι πάντως ἄλλος | χρειαζόμενος αὐτῶ : | ͵ζρις'* [7116 = 1608] *φευρουαρῒ|ω εἰς τὰς | ιζ καὶ* ἕπεται ἐρυθρόγραφον: † *καὶ εἰταν ὁ χειμῶν | οποῦ ἐδιάβη, ὁ δυνα|τὸς καὶ ψυχρός :*

10 (φ. 212β) Διάφοροι κανόνες πατερικοὶ καὶ συνοδικοὶ καὶ νόμοι πολιτικοὶ μεθ' ἑρμηνειῶν Ζωναρᾶ, Βαλσαμών, Ἀρεστηνοῦ, Ματθαίου [Βλαστάρεως], Ἁρμενοπούλου, Κρήτης Ἠλιοῦ.

Ἐν φ. 1, 248 καὶ 249 διάφορα δοκίμια κονδυλίου καὶ ἀναγραφαὶ ἐκφωνήσεων, ἐν οἷς καὶ τὰ ὀνόματα *Ζαφείρης, Παρίσης, Ρίζος, Ἀργύρις, Δρόσος, Δήμω* (θηλυκόν). Ἐν φ. 248α τύπος γράμματος περὶ τοῦ ἀξίου ἱερωθῆναι. Ἐν φ. 1α, 249α σφραγὶς μοναστηρίου μὴ ἀναγινωσκομένη ἀσφαλῶς. Ἐν φ. 248β σημειώ-

ματα, ἐν οἷς ὁ τύπος: *δερμάτι*. Ἐν φ. 1β μνημονεύεται τὸ χωρίον: Μικρὸ Μέρτζι.

Διαστάσεις τοῦ γεγραμμένου μέρους τῶν φύλλων 0,10 × 0,15. Τὰ φ. 1α, 2, 29β, 249β ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων ξυλίνων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 272 καὶ Β 61.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 103 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 211β–212α τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ Νομοκάνονος καὶ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου (17 Φεβρ. 1608).

103

Χάρτης στιλπνὸς — Διαστ. 0,105 × 0,156 — Αἰὼν XVIII — Φύλλα 141

1 (φ. 6α) Ἀδήλου περὶ πνευματικοῦ καὶ τῆς ἐξομολογήσεως καθ' ὅλου.

Ἄρχεται : Κεφάλαιον α' Τρεῖς χάρες ἢ ἀξίες τοῦ πνευματικοῦ. Τρία πρόσωπα φέρνει ὁ ἐξομολογητής, πατρός, κριτοῦ καὶ ἰατροῦ· καὶ ὡς καθὼς τῶν τριονῶν προσφέρνει τὸ πρόσωπον, τοιουτοτρόπως πρέπει καὶ τῶν τριονῶν νὰ συμπληρώσῃ τὸ χρέος.

Ὅλη ἡ πραγματεία ἐν τῇ δημώδει· πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς κατὰ πευθαπόκρισιν. Προτάσσονται ταύτης εὐχαὶ καί τινα ἄλλα, ἐν οἷς ἐν φ. 2α τὸ σημείωμα : † *ἔτους 1756 μὴν ἠανουάριως· 30* | *οταν έγενα ἐγὼ π(α)παγαβριὴλ ςαυροφό|ρως τὴν ημέραν τὸν ἀγήον τριών ηἐρα|ρχὸν ημέρα τρῆτη είς το παράκλήσῆ* | *κ(αὶ) ἔχω τω χατζῆ ἀγάπηων γἐροντᾶν* † *ς μ κ λ ς μ ς μ μ τ φ β π ρ χ μ* [*=ς(ῶ)μ(εν) κ(α)λ(ῶς) ς(ῶ)μ(εν) ς(ῷ)μ(εν) μ(ε)τ(ὰ) φ(ό)β(ου) πρ(όσσ)χ(ω)μ(εν)]. [* Ταῦτα γεγραμμένα διὰ χειρὸς διαφόρου τῆς τοῦ ἱερομονάχου Γαβριὴλ τοῦ Ἁγιαμονίτου, περὶ τοῦ ὁποίου βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 113.]

Ἐν φ. 5β «τρόπος συμμαρτυρίας» τοῦ ἀξίου ἱερωσύνης φέρων τὴν ὑπογραφήν : *ὁ ἐν ἱερομονάχοις ἐλάχιστος καὶ πνευματικὸς αὐτοῦ πατὴρ Γρηγόριος*. Ἐν φ. 45β ἕτερος τύπος συμμαρτυρίας περὶ τοῦ ἀξίου ὡς πνευματικοῦ ἄνευ ὑπογραφῆς, ἀλλὰ κεχρονισμένος (31 Δεκεμβρ. 1752).

2 (φ. 79α) «Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ».

3 (φ. 92β) Τροπάριον καὶ κοντάκιον νεομάρτυρός τινος.

Ἀρχ.: Μέγα καύχημα Ἰωαννίνων, μέγα στήριγμα τῆς Κωνσταντίνου . . . — Ἀθλοφόρον νέον σε ἡ ἐκκλησία . . .

4 (φ. 93α) «Ἕτερος κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν . . . Θεοτόκον, ποίημα βασιλέως κυροῦ Θεοδώρου Λουκᾶ [γρ. Δούκα] τοῦ Λασκάρεως».

5 (φ. 105β) «Εὐχὴ τοῦ ἁγίου Μάμαντος».

Ἀρχ.: Δέσποτα Κύριε . . . ὁ πᾶσαν αἰτίαν τῶν ζώων τοῦ ἔχοντος ἐν τῇ ποίμνῃ ἡμῶν τῶν ἐλαχίστων καὶ ταπεινῶν δούλων σου τῆς ἱερᾶς μονῆς ἡμῶν, προβάτων τε αἰγῶν καὶ ἀλόγων, βοῶν τε ὄνων καὶ ἀλόγων . . .

Ἡ ἀρχὴ τῆς εὐχῆς γέγραπται ὑπὸ βαναύσου χειρός.

6 (φ. 108β) «Εὐχὴ λεγομένη παρὰ ἀρχιερέως ἢ ἱερέως πνευματικοῦ . . . ἐπὶ τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν . . . ».

7 (φ. 110α) «Εὐχὴ . . . λεγομένη εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐξομολογουμένου».

Ἐν τέλει, φ. 137α κ.ἑ., ἀναγράφονται διάφοροι προθέσεις, σαρανταλείτουργα κλ. κλ. ἐκ τῶν χωρίων Κουτζούφλιανη, Ἁγία Μαρίνα, Βόηβο[ν]τα, Πρεβέ[ν]τα καὶ ἐκ τῆς Μονῆς Βαρλαάμ. Αἱ ἀναγραφαὶ αὗται εἶναι τοῦ ἔτους 1761, ἂν κρίνωμεν ἐκ σημειώματος τοῦ φ. 138β. Ἐν αὐτοῖς τὰ βαπτιστικὰ ὀνόματα *Παγόνα, Περιστέρα, Πουλίζω, Χρόνης, Ζαχαράκης*. Ἐν φ. 140 προγνωστικὸν τῶν μηνῶν Σεπτεμβρίου–Ἰανουαρίου ὑπὸ βαναύσου χειρὸς γεγραμμένον. — Πολλὰ φύλλα ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα.

Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 104 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῶν τοῦ κώδικος (φ. 92β–93α).

104

Χάρτης Διαστ. 0,105 × 0,152 Αἰὼν XVI Φύλλα 229

1 (φ. 1α) Ἀκολουθία τοῦ σχηματολογίου. —Ἀκέφαλος.

2 (φ. 46β) Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ τῶν μοναχῶν. — Κολοβή.

3 (φ. 81α) «Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ».

4 (φ. 94α) «Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου εὐχελαίου ζώντων».

5 (φ. 132α) Εὐχὴ λεγομένη εἰς τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν.

6 (φ. 134β) «Εὐχὴ ὠφέλιμος συγχωρητικὴ λεγομένη ἐπάνω τοῦ τάφου τεθνεῶτος· παρὰ τοῦ ἀρχιερέως ἢ ἱερέως πνευματικοῦ».

7 (φ. 136α) Περὶ τοῦ ἐξομολογητοῦ καὶ ἐξομολογητάριον.

8 (φ. 158α) «Συνοδικοὶ καὶ ἀποστολικοὶ κανόνες· καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου».

9 (φ. 169α) «Ἐκ τὸν βίον τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου το[ῦ] διὰ Χριστὸν σαλοῦ».

10 (φ. 170α) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου: «Ὅρος ἐπιτημήσεων», διατάξεις τοῦ μοναχικοῦ βίου καὶ ἀλλαχόθεν κανονικὰ κεφάλαια.

Τὰ πλεῖστα εἰς δημώδη γλῶσσαν. Ἐν φ. 200α: «Ἱερεὺς μεθύων ἢ κεφαλατεύων . . . καθαιρείσθω». Ἐν φ. 208α: «Εἰς τὴν ἐκκλησίαν σωμπέτια οὐ γίνονται· ἤγουν συμπόσια». Ἐλλιπῆ (ἀποσπασθέντος μεταξὺ τῶν φ. 225 καὶ 226 ἑνὸς φύλλου) καὶ κολοβά.

Ὁ κῶδιξ εἶναι γεγραμμένος ὑπὸ πολλῶν χειρῶν.

Ἐν φ. 80α διάφοροι σημειώσεις χρηματολογικαί, ἐν οἷς ἀναφέρονται: οἱ γουναρᾶδες Ζαφείρης καὶ Νῖκος Κόκαλης καὶ Ζαφείρης Καψαμπέλης καὶ Γίργος Ἀρβανίτης ὁ συντροφός του. Ἐν φ. 130α ἀναγινώσκομεν: *δημη-*

τρίου. Ἐν φ. 130β τύπος ὁμολογίας περὶ τοῦ μέλλοντος ἱερωθῆναι φερούσης τὴν ὑπογραφήν: † *νεόφυτος ἱερο(μόν)αχ(ος) καὶ πν(ευματ)ικὸς αὐτοῦ π(ατ)ήρ*. Ἐν φ. 131α κ.ἑ. ἀκέφαλος εὐχὴ λεγομένη ἐπὶ τῷ ἐμπεσεῖν ἀκάθαρτον καὶ μιαρὸν εἰς φρέαρ, γεγραμμένη ὑπὸ βαναύσου χειρός, ἥτις ἐν φ. 131β ἔγραψε διάφορα σημειώματα περὶ ἐκφωνήσεων, ἐν οἷς καὶ τὸ βαπτιστικὸν *Κυρίτζης*. Ἐν φ. 219β, ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ, τάδε:

μ κ' ρ ω ὑ ρ μ' ν χ

α α ι σ ἐ ο ο α ο ς

=*μακάριωσ ὑἐρομόναχος*, κτήτωρ πιθανῶς τοῦ κώδικος.

Ἐν φ. 228β αἱ «ὥρες καὶ πόδες» τῶν μηνῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.
Ἐν φ. 229α τὰ ἑξῆς σημειώματα:

ἐκημήθοι ὁ δοῦλος τοὺ θεού ἀρσένιος ἱἐ|ρομόναχος· καὶ προςάτης της εἰἐρὰς | μονις τον ρουσάνου· μηνὶ δυκεβρίου | εἰς τας· λά· κ(αὶ) εἰμέρα σαββάτο ὅρα | ως εὐδόμη της ἡμέρας· κ(αὶ) ἐδνίὰ του εἰ | μνήμη· ἐνέτη· ,ζπθ' [7089=1580]:

ἐσίςη εἰ γῆς· εἰς τους· ,ζϞ [7090=1582]· *εἰς τὰς | κβ· τοῦ φευροὺαρίου μηνὸς | ὅρα της νικτὸς ος εὐδόμη ξημε|ρόνοντας πεύτη· τοτε φεὺ|κῆάνε κε ὁ ςῆνις τον τράπεζο | τον ἐταβάνιζε·*

πάλε ςους ,ζϞ [7090=1582] *τοῦ ἀυτοῦ χρό|νου ἐχηδνισεν τὸν απρίλι | εἰς τας· η' κ(αὶ) ἤχαμεν τον βα|ῆον εις τας· η κ(αὶ) ἐχάλασεν | τάμπελημα καὶ τα δὲν|τρι ὅλα*.

Ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ, 229α, διάφορα ὀνόματα ἐν τῇ ἁγίᾳ προθέσει ἐκφωνούμενα, ἐν οἷς καὶ τὰ *Ἀλέξαντρος* (δίς), *Μάνος* (δίς), *Ἀντρόνης* (δίς), *Ζῶτος*, *Στάμος*, *Ἀλιβίζος* (δίς), *Πάντος*, *Ἀγγελάκης*, *Ἀσημάκης*, *Κυρίτζης*, *Παρίσης*, *Δούκας*, *Φίλος*.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μεθ' ἁπλοῦ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐξηρθρωμένου κατὰ τὴν ράχιν. Εἶχέ ποτε καὶ δύο θηλυκωτῆρας.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 22.

Σημ. Ἐκδ. — Κατὰ τὸν ἔλεγχον τοῦ κώδικος διεπιστώσαμεν κατ' ἀρχὰς (Σεπτ. 1969) ὅτι εἶχον ἐκπέσει τὰ φύλλα 102–225. Τὸν Νοέμ. 1983 ἀνευρέθησαν ὑφ' ἡμῶν τὰ μὲν φύλλα 136–225 συνιστῶντα τὸν ὑπὸ νέον ἀριθμὸν (τῶν ἀπογραφῶν τῶν ἐτῶν 1953 καὶ 1959) 18 κώδικα, τὰ δὲ φύλλα 102–135 συνιστῶντα τὸν ὑπὸ νέον ἀριθμὸν 34δ' κώδικα τῆς μονῆς (πρβλ. καὶ περιγραφὴν κώδ. 284). Συνηνώσαμεν καὶ ἐπανετοποθετήσαμεν ταῦτα εἰς τὴν θέσιν των, ἤτοι εἰς τὸν ὑπ' ἀρ. 104 κώδικα, καταργηθέντων οὕτω τῶν νέων ἀριθμῶν 18 καὶ 34δ'.
Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 105 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 328β–329α τοῦ κώδικος, ὅπου αἱ «ὥρες καὶ πόδες» τῶν μηνῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ καὶ σημειώματα διάφορα.

105

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,145 × 0,212 Αἰὼν XVI Φύλλα 236

1 (φ. 2α) «Ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ ὕμνου».
2 (φ. 20α) «Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ».
3 (φ. 32α) «Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ἁγίων Θεοφανίων».
4 (φ. 42α) «Τὰ ἀποστολευαγγέλια τῆς Εὐδομάδου [sic]».
5 (φ. 59α) «Εὐαγγέλια ἑωθινὰ τὰ ἕνδεκα».
6 (φ. 71α) «Εὐχὴ εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα».
7 (φ. 72α) «Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος τοῦ μοναχοῦ».
8 (φ. 83β) «Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος».
9 (φ. 104α) «Ἀναπαυσιματάριον μοναχικόν».
Ἐν τέλει τούτου (φ. 138α) ἐρυθρόγραφα:
ζϡθφεχὼκενϟυϡλὼξλ'οεϟω | ε'ϟωψέολωβδ̆αεν, ςϟλν'ϟωϟλ|ω.
ἤτοι: *γραφεὺς πενιχρὸς μόλεις | εἰς τέλος ἤλθεν, διονίσιο|ς:·*
10 (φ. 138β) «Ἀκολουθία εἰς εὐλόγησιν οἴνου».
Διὰ βαναύσου χειρὸς γεγραμμένη τοῦ XVIII πιθανῶς αἰῶνος.
11 (φ. 139α) Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἑβδομάδος.
Ἐν τέλει, φ. 219α, γέγραπται διὰ κιρροῦ μέλανος:
† *δόξα σοι ὁ θε(ὸ)ς ἡμῶν δόξα σοι, ἕνεκα πάντ(ων): ἀμήν· | ἀμὴν, | ἀμήν: —|*
† *ἐν μηνὶ, νωεβρίω, κῆ.*
12 (φ. 219β) Κανὼν εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον.
Ἀρχ.: Χαῖρε τῶν πατέρων, τὸ εὔφημον κράτος . . .

13 (φ. 223α) Κανόνες. —Ἀκέφαλοι καὶ κολοβοί.
Ὁ κῶδιξ ἔχει συγκροτηθῆ διὰ τῆς συσταχώσεως δύο ἑτέρων, ὧν ὁ μὲν διήκει ἀπὸ φ. 2–138, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ φ. 139–222, καὶ τετραδίων τινῶν ἀπὸ φ. 223–235. Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων τοῦ πρώτου τμήματος τοῦ κώδικος ἔχει διαστάσεις 0,085 × 0,130, τοῦ δευτέρου 0,090 × 0,152 καὶ τοῦ τρίτου 0,095 × 0,155. Ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ φ. 2α ἐρυθρόγραφον: *Ἰ(ησο)ῦ μου ἠγοῦ μι.* Ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ φ. 139α διὰ κιρροῦ μέλανος: *Χ(ριστ)ὲ Ἰ(ησο)ῦ † βοήθη μοι· τῶ ἁμαρτωλῶ.* Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 223α διὰ βαναύσου γραφῆς τοῦ XVIII πιθανῶς αἰῶνος: † *τὸ παρὸν εὐκολόγϊιὼν ὑπάρχη τοῦ μεγάλου δῖμι* [=Διμι-(τρίου)] | *και ἥτης το αποξενὄσι . . .* Ἐπίσης καὶ κατὰ τὸ πάχος τῶν φύλλων τοῦ κώδικος γέγραπται: † *Ευχωλόγιων τοῦ ἁγίου δϊμϋτρίου.*
Τὰ κεφαλαιώματα τῶν ὑπ' ἀριθ. 2–8 περιεχομένων δι' ἐρυθρῶν συμπλεκομένων γραμμάτων.
Ὁ κῶδιξ ὑπῆρχέ ποτε, κατὰ τὸν XVIII πιθανῶς αἰῶνα, κτῆμα Καλλινίκου ἱερομονάχου, ὡς ἐξάγω ἐκ σημειωμάτων κατὰ τὰ παράφυλλα.
Τὰ φ. 1β καὶ 236 ἄγραφα τελείως. Τὰ φ. 231–235 ἐφθαρμένα.
Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ μέλανος βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα, ἐν οἷς καὶ δικέφαλοι ἀετοί. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.
Παλαιὸς ἀριθμὸς 321.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 106 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 137β–138α, ὅπου δεῖγμα τῆς γραφῆς τοῦ ἐνταῦθα λήγοντος πρώτου τμήματος τοῦ κώδικος καὶ τὸ κρυπτογραφικὸν ἐν τέλει σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Διονυσίου (ΙϚ′ αἰ.), χρησιμοποιοῦντος ἐν προκειμένῳ δύο ὅλως διάφορα πρὸς ἄλληλα ὕφη γραφῆς.

106

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,145 × 0,212 Αἰὼν XVII (1625) Φύλλα 224

1 (φ. 1α) Ἀκέφαλον.

Ἄρχ.: . . . μωσαν ἡμᾶς, καὶ ταις ἡ σὺ ἰλάσῃ· μακάριος ὃν ἐξελέξω, καὶ προσελάβου, κατασκηνώσει ἐν ταῖς αὐλαῖς σου . . . [* = Ψαλμ. ξδ′ 4 κ.ἑ.].

2 (φ. 7β) Ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου.

3 (φ. 33α) Ἀκολουθία τῶν ὡρῶν.

4 (φ. 71β) Ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ.

5 (φ. 79β) Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἀποδείπνου.

6 (φ. 102β) Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀποδείπνου.

7 (φ. 108β) «Μηνολόγιον . . . τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ».

8 (φ. 189β) «Ἀπολυτίκια καὶ κοντάκια, τοῦ τριωδίου καὶ ἐξωπασχίου, ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου μέχρι τῶν ἁγίων Πάντων».

9 (φ. 200α) «Ἀπολυτίκια ἀναστάσιμα τῶν ὀκτὼ ἤχων σὺν τοῖς Θεοτοκίοις καὶ ταῖς ὑπακοαῖς αὐτῶν».

10 (φ. 204α) «Θεοτοκία ἀπολυτίκια ψαλλόμενα ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ, ἔν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ . . . ἐν τῷ ὄρθρῳ».

11 (φ. 216β) «Τροπάρια ἀναστάσιμα ψαλλόμενα . . . ἐν ταῖς κυριακαῖς τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ».

12 (φ. 217β) « . . . Τροπάρια νεκρώσιμα . . . ψαλλόμενα τῷ σαββάτῳ . . .».

13 (φ. 219α) «Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν . . . Θεοτόκον, ψαλλόμενος ἐν πάσῃ θλίψει τῆς ψυχῆς καὶ περιστάσει· ποίημα Θεοστηρίκτου μοναχοῦ . . .».

Ἄρχ. : Πολλοῖς συνεχόμενος πειρασμοῖς . . .

Ἐν τέλει (φ. 222β), γέγραπται: † *ἐτελειώθ(η) τὸ παρὸν ὡρολόγιον, διάχειρὸς ἐ|μοῦ, τοῦ ἐλαχίστου τῶν Ἱερομονάχων, ἰωα|ννικίου· ἐν τῶ ςύλω τοῦ βαρλαὰμ· ἡγου|μενεύοντος τοῦ πανοσιοτ(ά)τ(ου) ἱερομονάχου | κυρίω κυρίλλου, τῆς σεβασμίας (καὶ) ἱερᾶς | τ(ῆ)ς καθ' ἡμᾶς μον(ῆς) τ(ῶν) ἁγ(ίων) πάντων· Καὶ ὅσ|τις βουληθῆ ἀποξενῶσαι αὐτὸ, ἀ(π)ὸ | τ(ὴν) αὐτ(ὴν) ἁγ(ίαν) ἐκκλησί(αν), οὐκ ἀτιμώρητος ἔ|σεται : —*

[* Σημ. Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου: Καὶ εὐθὺς μετὰ ταῦτα, διὰ τῆς αὐτῆς χειρός, ἀλλὰ διὰ λεπτοτάτης γραφίδος καὶ εἰς ὕφος γραφῆς ὅλως διάφορον καὶ μιμούμενον τὸ τῆς τρεχούσης γραφῆς τοῦ Ἀρσενίου, διδασκάλου τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου, ἐρυθρόγραφα τὰ ἑξῆς (ἐνδιαφέροντα καὶ παλαιογραφικῶς διὰ τὸ

ἐν παιγνιώδει διαθέσει συμπιληματῶδες καὶ ἐπιτετηδευμένον τῆς γραφῆς, ἐν τῇ ὁποίᾳ καί τινες τύποι βραχυγραφιῶν σπάνιοι):

† ἐγρ(άφ)η (σὺν) (θεῷ) (τὸ) π(α)ρ(ὸν) βιβλί(ον) π(α)ρ' ἐ(μ)(οῦ) (τ)(οῦ) (ἀ)ν(α)γεγρ(α)μμ(έν)(ου) (δϊὰ) χειρ(ὸς) (κό)π(ου) (καὶ) | ἐξόδ(ου) (τ)(οῦ) γρ(άψαντ)ος (δε) (καὶ) ἔχ(ον)τ(ος) ἐν μη(νὶ) μαρτ(ίω)· ιν(δικτιῶν)ος ῆ· Ἔτ(ους) ,αχκε [=1625]· *(καὶ) οἱ τ(α)ύτ(ην) τ(ὴν) βίβλ(ον) βλέ |π(ον)τ(ες) (καὶ) θεωρ(οῦν)(τ)(ες), εὔχεσθ(αί) (μ)οι (δϊὰ) τ(ὸν) κ(ύριον) (καὶ) (μ)ὴ (κατ)(α)ρ(ᾶ)σθ(αι), ὅ(τι) οὔ νεκρ(ὸς) (ἄ)κλ(α)υτ(ος)· | οὔ γ(ά)μ(ος) (ἀ)γ(έ)λ(α)ς(ος), οὔ γρ(α)μμ(α)τ(ικ)(ὸς) (ἄ)σφ(α)λ(τος), ἐπεὶ (καὶ) ἐγ(ῶ) χ(ω)ρικ(ὸς) γρ(αφεὺς) εἰ(μ)ὶ (καὶ) (συγ)χ(ω)ρητ'(ε) μ(ε): —]*

Ἐν φ. 223α σημείωμα βαναύσου χειρὸς τοῦ XVIII αἰῶνος, καθ' ὃ ὁ κῶδιξ ἀνήκει εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ἁγίων Πάντων Βαρλαάμ. Αὐτόθι ἡ ὑπογραφὴ *Ἀντόνηος καλαμπακα*. Ἐν φ. 223β μεταξὺ ἄλλων σημείωμα: *1809 χρισανθου* | ⟨*αχου:*⟩ | *μωναχου τρικαλη|νως*. Προφανῶς κτήτωρ τοῦ κώδικος. Καὶ κατωτέρω:

καμω [θύμηση] εγο ω χρισανθος πος επιασαι ω καπιταν | πασιας των π(α)παθημιο πλαχαβα κ(αὶ) αιστη|λαι υς τα Ιωανηνα στω βιζιρι κ(αὶ) τὸν αικαμι | ζτηραικνα ταισιρα και τος δεικος τον τος αι|πιρη τω τοβλαιτη μαισα ⟨αικαμαν⟩ | αιπηασαν μαι τος αλβανητις | πωλημον ης ςω καςράκι 1809 1809. Καὶ ἐν φ. 224α: *καὶ τελὔωνοτας ω πολμος αιστηλαι ω βεζιρης και εβουλωσε τα μο|νας ηρια και επιρε κε του γουμαινος απωνι ης | τα ειωανηνα εος την σιμαιρον υμαιραν.*

[*Πρβλ. Ν. Βέη, Βυζαντὶς Α' (1909) σ. 236οβ καὶ Ἰ. Βογιατζίδη, ΔΙΕΕ 7 (1910-8) σ. 173.]

Κατωτέρω (φ. 224α) σημείωμα ὅτι ὁ κῶδιξ ἀνήκει εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ἁγίων Πάντων φέρον δυσξυμβλήτους τινὰς μονοκονδυλιάς.

Ἐκ τῆς σταχώσεως ὁ κῶδιξ μόνον τὴν πρὸς τὸ τέλος πινακίδα σῴζει, ξυλίνην οὖσαν μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.
Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς τινος κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 107 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 222β, ὅπου τὰ σημειώματα τοῦ κωδικογράφου ἱερομονάχου Ἰωαννικίου (1625).
Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1613–1630) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 7.

107

Χάρτης βομβύκινος Διαστ. 0,077 × 0,105 Αἰὼν XV Φύλλα 221

1 (φ. 1α) Ἀκέφαλον καὶ κολοβόν.

Ἀρχ.: ἀπὸ ἐμπτυσμάτων· βήματι πιλάτου παρέστην· καὶ σταυρὸν ὑπέμεινα διὰ τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν . . .
Τελ.: . . . οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων . . . ὅθεν ὤφειλον

2 (φ. 9α) Εὐχαὶ μεσονυκτικαὶ καὶ τριαδικαί.

Ἀκέφαλοι. — Ἀρχ.: Ὁ Θεὸς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες...

3 (φ. 18α) Ἀκολουθία τῶν Ὡρῶν.

Κολοβή. — Τελ.: ... εἴη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως

4 (φ. 36α) Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἀποδείπνου.

5 (φ. 61α) «Ὠδὴ τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ ἀκοῦσαι τοῦ ἀγγέλου· τὸ χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ».

Ἀρχ.: Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον...

6 (φ. 63β) «Στίχοι πρὸ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ἀκαθίστου».

Ἀρχ.: Βουλὴν προαιώνιον ἀποκαλύπτων σοι...

7 (φ. 65α) «Κανὼν εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Χαρᾶς δοχεῖον· σοὶ πρέπει χαῖρε μόνη».

Ἀρχ.: Χριστοῦ βίβλον ἔμψυχον· ἐσφραγισμένην σε πνεύματι...

8 (φ. 68α) «Οἱ οἶκοι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου».

9 (φ. 78α) «Λόγος εἰς τὴν Ἀκάθιστον».

Ἀρχ.: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὸν ἀκάθιστον ὕμνον ἑορτάζομεν τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἡρακλείου τὴν αὐτοκράτορα ρωμαίαν [sic] διέποντος ἀρχήν...

10 (φ. 82β) «Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον καὶ μεσίτριαν τῶν Χριστιανῶν».

11 (φ. 86β) «...Ἐφραὶμ ἐγκώμιον εἰς τὸν σώφρονα Ἰωσὴφ... Τῇ μεγάλῃ δευτέρᾳ».

12 (φ. 111α) Στιχηρὰ τῆς κυριακῆς τῶν Βαΐων.

13 (φ. 114α) «Γερμανοῦ... Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ὁμολογητοῦ λόγος εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν».

Ἐν τούτῳ περιλαμβάνονται καὶ οἱ δύο διάλογοι μεταξὺ ἀγγέλου καὶ Θεοτόκου (φ. 119β-125α) καὶ Ἰωσὴφ πρὸς Θεοτόκον (φ. 125β-133α).

14 (φ. 135α) «Τῶν ἀποστόλων τὰ ὀνόματα· καὶ ποῦ ἕκαστος ἐκήρυξε, καὶ ἀπέθανε καὶ ἐτάφη».

15 (φ. 138β) «Περὶ τῶν προφητῶν· πόθεν ἐγένοντο· καὶ πῶς ἀπέθανον, καὶ ποῦ ἐτάφησαν».

16 (φ. 144α) «Περὶ τῶν ἁγίων· καὶ οἰκουμενικῶν ἑπτὰ συνόδων».

Περὶ τῆς ζ' δὲν γίνεται λόγος.

17 (φ. 147α) «Ἀκολουθία τῆς ἁγίας Μεταλήψεως».

18 (φ. 168α) Ἀκολουθία τῆς ἑβδομάδος τῶν Παθῶν.

Ἀκέφαλος, ἐλλιπής, κολοβή.

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,062 × 0,078.
Τὰ φ. 17β καὶ 113β ἄγραφα.

Ἡ στάχωσις ἀπεσπάσθη.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 124.

108

Χάρτης Διαστ. 0,120 × 0,215 Αἰὼν XVI Φύλλα 260

1 (φ. 1α) Εὐχολόγιον καὶ ἀκολουθίαι διάφοροι.
Σημειῶ ἰδιαιτέρως ἐξ αὐτοῦ τὰς ἑπομένας ἀκολουθίας καὶ εὐχάς:
α′ (φ. 10β) «Ἀκολουθία εἰς ἀδελφοποίησιν».
β′ (φ. 12α) «Ἀκολουθία εἰς μνῆστρα».
γ′ (φ. 13α) «Ἀκολουθία εἰς γάμους».
δ′ (φ. 16β) «Ἀκολουθία εἰς φάντασμα ἐνυπνιασμοῦ».
ε′ (φ. 20α) «Εὐχὴ τῆς μαίας».
ς′ (φ. 62α) «Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου Λειτουργία».
ζ′ (φ. 93α) [Λειτουργία προηγιασμένων].
Ἀνεπίγραφος. Ἐν ἀρχῇ, ἐν τῇ ἄνω ᾠᾳ τοῦ φ. 93α, ἐρυθρόγραφον: † *ι(ησο)ῦ ἠγοῦ ποίημα· ἐμοῦ τοῦ ἀναξίου:* Ἐν τέλει, φ. 100β, ἐρυθρόγραφον: *μέμνησο θῦτα τοῦ γράψαντοσ.*
η′ (φ. 101α) «Ἀκολουθία τῆς ἑβδομάδος».
θ′ (φ. 141α) «Εὐχὴ ἐπὶ πηγνυμένης τραπέζης».
ι′ (φ. 142α) «Εὐχὴ ἐπὶ φυτευομένης ἀμπέλου».
ια′ (φ. 143β) «Εὐχὴ εἰς θάνατον ἀνθρώπου· γράψον αὐτὴν εἰς χαρτὶν καὶ βάλε εἰς τὴν χεῖρα τοῦ θνήσκοντος διὰ τὸν φόβον τῶν τελωνίων».

2 (φ. 149α) Εὐαγγέλια ἑωθινά.

3 (φ. 157β) «Τάξις γινομένη εἰς ῥασοφόρον».

4 (φ. 159α) «Εὐχὴ ἐπὶ γυναικὸς μελλούσης λαμβάνειν μοναδικὸν σχῆμα».

5 (φ. 159β) «Σχηματολόγιον . . .».

6 (φ. 188β) «Τάξις γινομένη εἰς μοναχὸν ἐκδημήσαντα».

7 (φ. 198α) «Ἀκολουθία τοῦ εὐχελαίου».

8 (φ. 216β) Εὐχέλαιον νεκρώσιμον.

9 (φ. 234α) Κανὼν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ εἰς τοὺς ἁγίους πάντας.
Ἀρχ.: Βοηθὸς καὶ σκεπαστὴς . . .

10 (φ. 238) «Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν . . . Ἰησοῦν Χριστόν».
Ἀρχ.: Ἰησοῦ γλυκύτατε Χριστέ· Ἰησοῦ μακρόθυμε . . .

11 (φ. 242α) «Τάξις γινομένη εἰς ἐγκαίνια ναοῦ». — Κολοβή.
Ἐν ἀρχῇ, ἐν τῇ ἄνω ᾠᾳ τοῦ φ. 242α: *Ἰ(ησο)ῦ ἠγοῦ μοι τῷ ἀθλίῳ :* —
Ὁ κῶδιξ διεφθαρμένος ἐκ τῆς συχνῆς φυλλομετρήσεως. Ἐν ἀρχῇ τοῦ κώδικος, ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ τούτου, ἀπαντῶσι διάφοροι γραφαί.
Ἐν φ. 77α, ἐν τῇ ἄνω ᾠᾳ, ἀναγινώσκομεν: † *πόνημ(α) χειρῶν, κῦρ Θεοφάνους ἱεροδϊακόνου· εἰς τὸν ἅγιον νϊκόλ(αον) τοῦ σγουροῦ* [* sic κατ' ἀνάγνωσιν ἡμετέραν ἐξ αὐτοψίας τοῦ κώδικος (3.10.1969). Ὁ Ν. Βέης ἔχει ἀναγνώσει: *ἀγούρου*]. Τὸ φ. 224 καὶ τὰ παρ' αὐτὸ ἐφθαρμένα ὑφ' ὕδατος· περὶ τούτου ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ ἄνω ᾠᾳ τοῦ φ. 224α: † *ἔβρεξέν τω ἡ βροχὴ· κ(αὶ) ἂς ἔχω συγχώρισιν,* ὅπερ ἔχει προφανῶς γραφῇ ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου.

Ἐν ἀρχῇ ἔχει συσταχωθῆ τμῆμα περγαμηνῆς περιέχον τροπάρια, γεγραμμένα κατὰ τὸν XI, ὡς εἰκάζω, αἰῶνα κατὰ δύο σελίδας. [* Ἐπ' αὐτῆς, ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ τῆς β' ὄψεως, διὰ χειρὸς τοῦ XVI αἰῶνος ἡ ἐνθύμησις: † *ἐπαρέλαβον υ αθευ ἀγαρινη το | πεληγραντη μινη σεπτεβηρ[. .] ιζ' ἔτ(ους) ,ζκ[θ']* (7029 = 1520).] Ἐπὶ τῆς β' ὄψεως τοῦ περγαμηνοῦ τούτου φύλλου ἔχει ἐπικολληθῆ δελτίον ἐκ χάρτου στιλπνοῦ, ἐφ' οὗ γέγραπται: † *τό παρόν εὐχολόγιόν διπάρχη | τού βάρλαὰμ εἰς τὼ μετάιωρός | πλοισήον.*

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ μέλανος βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 14.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 108 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 76β–77α). Ἐν φ. 77α, ἄνω, τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου ἱεροδιακόνου Θεοφάνους.

109

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,103 × 0,153 Αἰὼν XVI Φύλλα 146

1 (φ. 2α) «Θεοτοκία ψαλλόμενα ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ».

2 (φ. 16α) «. . . Κανὼν παρακλητικὸς . . . εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον . . .».
Ἀρχ.: Τῶν λυπηρῶν ἐπαγωγαὶ χειμάζουσι . . .

3 (φ. 25β) «Θεοτοκία δογματικά, τὰ καλούμενα πρῶτα· ἅτινα λέγεται τῇ παρασκευῇ καὶ τῷ σαββάτῳ ἑσπέρας . . . ».

4 (φ. 29β) «Ἕτερα Θεοτοκία, λεγόμενα εἰς ἁγίους ἔχοντας δοξολογίας μεγάλας . . . τὰ αὐτὰ δὲ λέγεται καὶ τῷ σαββάτῳ ἑσπέρας . . .».

5 (φ. 33α) Ἰδιόμελα λεγόμενα «. . . εἰς τὴν λιτὴν τὸ κάθεν σαββάτω ἐν τῇ ἁγίᾳ μονῇ τῶν ἁγίων Πάντων».

6 (φ. 40α) Κανὼν νεκρώσιμος ψαλλόμενος «τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας . . .».
Ἀρχ.: Ὁ βυθῷ σοφίας· φιλανθρώπως· πάντα οἰκονομῶν . . .

7 (φ. 44β) Κανὼν εἰς κοιμηθέντας, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς «Πιστῶς θανοῦσιν πρῶτον ὕμνον προσφέρω».
Ἀρχ.: Πύλας τοῦ θανάτου καὶ μοχλοὺς . . .

8 (φ. 58α) Θεοφάνους «Κανὼν εἰς τοὺς κοιμηθέντας, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Τοῖς τεθνεῶσι δεύτερον πλέκω μέλος».
Ἀρχ.: Τῷ θανάτῳ σου καταπατήσας θάνατον . . .

9 (φ. 66α) Θεοφάνους «Κανὼν εἰς κοιμηθέντας· οὗ ἡ ἀκροστιχίς: [Τ]οῦτον τρίτον μέλισμα θνήσκουσι νέμω».
Ἀρχ.: Τῇ ταφῇ σου θάνατον . . .

10 (φ. 74β) Θεοφάνους «Ὁ κανὼν εἰς τοὺς κοιμηθέντας· ἡ ἀκροστιχίς: Κανὼν τέταρτος τοῦ τέλους μεμνημένος».
Ἀρχ.: Κρατήσας τῆς δεξιᾶς τῶν δούλων σου . . .

11 (φ. 82β) «Κανὼν εἰς κοιμηθέντας, ἡ ἀκροστιχίς: Θεοφάνους ὁ πέμπτος εἰς νεκροὺς κανών».

"Αρχ.: Θειοτάτῃ στοργῇ· οἱ ἀθλοφόροι Χριστοῦ· τυράννων θράσος . . .

12 (φ. 89α)Θεοφάνους «κανὼν εἰς κοιμηθέντας, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Ἕκτον προσαυδῶ τοῖς ἀπελθοῦσιν μέλος».

"Αρχ.: Ἐν οὐρανίοις θαλάμοις διηνεκῶς . . .

13 (φ. 97α) Θεοφάνους «κανὼν εἰς τοὺς κοιμηθέντας, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Κανὼν τὸν αὐτὸν ἕβδομον σκοπὸν φέρων».

"Αρχ.: Κόσμος ὡραϊσμένος· τῶν ἀρετῶν ταῖς ἰδέαις . . .

14 (φ. 109α) «Κανὼν νεκρώσιμος εἰς τοὺς κοιμηθέντας, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Θνήσκουσι πιστοῖς ὄγδοον πλέκω μέλος».

"Αρχ.: Θανάτῳ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ . . .

Προτάσσονται (φ. 105α–109α) καὶ ἕπονται (φ. 119α–121α) τροπάριά τινα.

15 (φ. 121β) [Νεκρώσιμος ἀκολουθία κοσμικοῦ].

Ἐν τέλει (φ. 144β) σημειοῦται ἐρυθρόγραφον [* διὰ χειρὸς τῶν περὶ τὸ 1550 χρόνων]:

τὸν γράψαντα τὸν ἔχοντα, | καὶ τὸν ἀνεγνωκότα·
φῦλα||ττε κύρϊε θεὲ, καὶ τὸν περϊεσῶτα·
† Θ(εο)ῦ τὸ δῶρον, κὰι ἀρσε|νΐου ὁ πόνοσ : —

[* Διάφορος οὗτος τοῦ ἐν φ. 1α ὑπογράφοντος Ἀρσενίου ἱερομονάχου (1651/2), περὶ οὗ βλ. κατωτέρω. — Πρβλ. ἀφ' ἑτέρου καὶ τὴν ἐν τόμῳ Α' τοῦ παρόντος ἔργου, σελ. 333, περιγραφὴν τοῦ κώδ. Μεταμορφώσεως 319 (τοῦ XVI αἰ.), ὅπου (φ. 124β) ἐρυθρόγραφον ὡσαύτως τὸ σημείωμα : *Θ(εο)ῦ τ' δ'ρ κ' ἀρ|σν'ου π'νος.*]

Ἐν φ. 145α φράσεις ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ ἔτους ,ζριγ' [7113=1604/5].

Ἐν φ. 145β τάδε:

† *εἰς τοῦς ,ζρκε'* [7125=1616/7] *ἐμαρτΰρησεν ὁ | βλάχος ὁ μετζωβήτοις· εἰς | τὰ τρίκαλα δὶἀπυρος, καὶ εὐχή | του νὰ μάσῶσυ·* *εἰς τοῦς ,ζρκζ'* [7127=1618/9] *ἔγινεν πίνα μεγάλη, ὁπου ἦλθεν | τὸ ταγάρι τῷ σητάρι ρξ: — | ἐκοῖνῳ τῷ κερῷ ἐφάνη ἕνα σπαθὴ | διαπυρος εἰς τοῦς οὐ(ρα)νοὺς· καὶ ἕνα | ἀσταῖρι μεγάλω καὶ ἦχεν ὀπήσω του | ///////// αις* [=ἀκτίδαις;] *πολλές, ὅς περ καὶ τοῦ ἡ|λήου.*

Ἐν φ. 1α τινὰ μαντικὰ ἐν παρόδῳ γεγραμμένα βαναύσως, φέροντα τὴν χρονολογίαν ,ζρξ' [7160=1651/2] καὶ τὴν ὑπογραφὴν *Ἀρσένιος ἱερομόναχος.*

Τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων αἱ διαστάσεις 0,070 × 0,102. Τὰ φ. 1β καὶ 146α ἄγραφα. Ὁ κῶδιξ ἔχει ἐρυθρόγραφά τινα ἐπίτιτλα.

Στάχωσις ἐξηρθρωμένη ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 92.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 109 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 2α τοῦ κώδικος, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου, καὶ τοῦ φ. 144β,

ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἀρσενίου (ΙϚʹ αἰ.).

Ὁ Ἀρσένιος οὗτος εἶναι πρόσωπον διάφορον τοῦ ὁμωνύμου του γνωστοῦ κωδικογράφου (τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΖʹ αἰ.) ἱερομονάχου Ἀρσενίου, τοῦ γράψαντος πολλοὺς κώδικας τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ τοῦ τελευταίου τούτου βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 50.

110

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,110 × 0,155 Αἰὼν XVI (1568) Φύλλα 125

Εἱρμολόγιον, στιχηρὰ κατ' ἦχον καὶ καθίσματα.

Ἐν φ. 106α, ἐν τέλει τοῦ εἱρμολογίου, γέγραπται : † *το παρὸν εἱρμολόγϊον, ἐγράφ(η) ἐπὶ ἔτ(ους), ͵ζοςʹ* [7076=1568] | *μαϊὄ κᾱ· καὶ τὰ σφαλ(έν)τα ὑπὸ τ(η)ς απειρί(ας)* | *κ(αὶ) ἀμαθεί(ας) μου, σὺγΓχωρήσατε π(ατέ)ρες μου, κ(αὶ)* | *μὴ παρατηρήσεται αὐτά· ὄτϊ κ(αὶ) οἱ καλῒ|γράφοντες παραγράφουσ(ι)· πόσω γε μᾶλλον ἐγὼ* | *ὁ ἀμαθεῖς : —*

[*Πρβλ. ὅμοιον σημείωμα ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου 1546 ἐν κώδ. 118 (φ. 100α) καὶ ἕτερον παραπλήσιον ἀπὸ 16ης Ἰανουαρίου 1574 ἐν κώδ. 22 (φ. 273β).]

Ἐν τέλει, φ. 123β, ἀναγινώσκομεν : † *τὸ παρὸν ηρμολόγηον· ἐπρωσιλόθει* | *παρα δανῆὴλ ἱερομονᾶχου, ἐν τει μο|νῆ τῶν ἁγί(ων) πάντ(ων)* εἶτα τὸ *ὑπο|κληθὲν βαρλαὰμ· Καὶ εἴ της τὸ* | *ἀποξενόσι ἀπὸ τὴν μονὴν ταῦτιν·* | *να ἔχη τὴν κατάρα τῶν, τῒ κ(αὶ) ὀ|κτῶ θεοφῶρον πατέρον, τῶν* | *ἐννικαία συνόδου· Καὶ πάντων τῶν ἁγί(ων) ἀμήν : †*

† *ἐπὶ ἔτ(ους) ͵ζοςʹ* [7076=1568/9] *ιν(δικτιῶν)ος ιαʹ : †*

Ἐν φ. 124α γέγραπται :

> † *ξένην ὁδῶν ἐβάδησασ κ(αὶ) ξένην Cυνοδΐαν·*
> *εἰς ξένην χώραν ῷκϊσ(ας) μάθε κ(αὶ) ξέν(ας)* | *πράξεις·*
> *ξένε τοὺς ξέν(ους) ξένϊζε μὴν* | *ξενωθεῖς τὸν ἄνω·*
> *ὅποῦ τὸν ξένον παρω|ρὰν θ(ε)ὼ παραπεικρένει :*

Ἐν φ. 62β σημειώματα τοῦ XVII πιθανῶς αἰῶνος :

† *μὴν νωἔβριός της εἰκωςἐσιρὲς* | *ἀφόντις ὑφερὰν· το νικὸ το* | *πλαχαβιώτὴ τὸν ὑιῶ· τοὺ ἀπρὶλι* |

† *μὴν νοεβριὸς της — κδ: — ἀφὸντὶς* | *νὶφερὰν· τωνῆκον· ἄπο τὴ* | *πλὰχὰβα· ῶ νἰὸς τοῦ ἀπρὶλι* | *ἀπούτὰν σελνιἀσμὲνος· κ(αὶ) εγὲρε|ψὲ κ(αὶ) ἐδδο κ(αι) δ. γρὸσηἁ· κ(αὶ) τριὰ γελὰ|δηα κ(αὶ) τετρὰκὸσειᾶ· ἄσπρα.*

Ἐν φ. 124β–125α τροπάριά τινα, ἐν οἷς καὶ τό : Τῶν ἁγίων μαρτύρων πρεσβευόντων πίστει διασώζεται.

Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ τῇ πινακίδι πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος, μεταξὺ ἄλλων τινῶν : *ευφιμί(ας) μοναχὴς* (ὄνομα κτήτορος;).

Αἱ διαστάσεις τοῦ γεγραμμένου μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,080 × 0,107.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων ξυλίνων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου, (ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα) ἐξηρθρωμένου κατὰ τὴν ράχιν.

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 44.

Σημ. Ἐκδ. — Ὡς ἀποδεικνύει ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ ἱερομόναχος Δανιήλ, ὁ γράψας τὸ κτητορικὸν σημείωμα (ἐν φ. 123β) τοῦ ἔτους 1568/9, εἶναι καὶ ὁ γραφεὺς τοῦ κωδικογραφικοῦ σημειώματος (ἐν φ. 106α) καὶ τοῦ κώδικος ὁλοκλήρου.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 110 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 106α καὶ 123β τοῦ κώδικος, ὅπου, ἀντιστοίχως, τὸ κωδικογραφικὸν καὶ τὸ κτητορικὸν σημείωμα τοῦ κωδικογράφου ἱερομονάχου Δανιὴλ (1568).

111

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,106 × 0,150 Αἰὼν XVII Φύλλα 60

Εὐχαί, ἀκολουθίαι, κανόνες.

Ἐν τέλει ὑπὸ χειρὸς βαναυσοτάτης ἔχουσι σημειωθῆ διάφοροι τύποι ἐπιστολῶν πρὸς ἱερομόναχον, ἱεροδιάκονον, φίλον κλ. κλ.

Ὁ κῶδιξ λελυμασμένος ἐκ τῆς νοτίδος καὶ δὴ κατὰ τὰ πρῶτα φύλλα αὐτοῦ, ἅτινα κατὰ μέγα μέρος εἶναι κατεστραμμένα.

Διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων 0,082 × 0,110 συνήθως.

Στάχωσις ἐκ χαρτῴων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα καὶ ἐπικεχρυσωμένα κοσμήματα, πλὴν ὅμως τανῦν καὶ ἡ στάχωσις εἶναι δεινῶς διεφθαρμένη ὑπὸ τῆς νοτίδος.

Ἄνευ ἀριθμοῦ τινος παλαιᾶς κατατάξεως.

112

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,100 × 0,145 Αἰὼν XVII Σελίδες 123

Εὐχαί, ἀκολουθίαι καὶ διατάξεις αὐτῶν.

Ἀκέφαλον καὶ κολοβόν.

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων συνήθως ἔχει διαστάσεις 0,07 × 0,11.

Ἐν σ. 26 ἀναφέρεται *Ζαφείρης* τις κτήτωρ τοῦ κώδικος, ὅστις εἶναι τανῦν ρυπαρὸς καὶ ἄνευ περικαλυμμάτων τῆς σταχώσεως.

Ἡ σελίδωσις παλαιὰ ἀμαθοῦς τινος, ὅστις γράφει 1000, 1001 . . . 1009 ἀντὶ 100, 101 . . . 109 [* πρβλ. ἀνωτέρω κώδ. 67, 69, 73].

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 48.

113

Χάρτης Διαστ. 0,095 × 0,131 Αἰὼν XVII Φύλλα 90

1 (φ. 1α) «Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ».
2 (φ. 29α) Εὐχαὶ «... κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων». — Κολοβαί.
3 (φ. 59α) «Ὕμνος τοῦ ... Δαβὶδ τὸ δὲ μέλος τοῦ Καζῆ». — Μετὰ φωνῶν.
Ἀρχ.: Πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν Κύριον ...
4 (φ. 60β) Μέλος ψαλλόμενον «εἰς τράπεζαν ἀρχόντων». — Μετὰ φωνῶν.
Ἀρχ.: Ὁ χορτάσας λαὸν ...
5 (φ. 62β) Μέλη τινὰ μετὰ φωνῶν τοῦ Χρυσάφου.
6 (φ. 66α) Προσφώνησις πρὸς τὴν Θεοτόκον.
Γέγραπται ὑπὸ βαναύσου χειρός. — Ἀρχ.: Ὦ Μαρία, μακαριώτατον ὄνομα ...
7 (φ. 67α) Συνταγὴ ἰατρική.
8 (φ. 67β) Τινὰ ἐν παρόδῳ γεγραμμένα.
9 (φ. 71α) «Οἶκοι εἰς τὸν τίμιον Πρόδρομον· ποίημα τοῦ Ῥωμανοῦ».
Ἀρχ.: Τῷ ὑπὲρ πάντας ἀληθῶς ἁγίους μείζωνι ...
10 (φ. 75α) «Εὐχὴ εἰς τὸν τίμιον Πρόδρομον».
Ἀρχ.: Δέξαι καὶ νῦν ὢ μετανοίας κῆρυξ ...
Ἐν τέλει τῆς εὐχῆς ταύτης (φ. 75β): *δέησις τινὸς ἰακώβου ἐκ τρίκκης τάχα κ(αὶ) μουσικοῦ | σ(ωτή)ριον ἔτος ͵αχπε΄* [=1685] *σεπτεμβρίῳ κε΄*.
11 (φ. 76β) Τροπάριον εἰς τὸν τίμιον σταυρόν.
12 (φ. 77α) Εὐχαὶ διάφοροι.
13 (φ. 88α) Μέθοδοι πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν κύκλων σελήνης καὶ ἡλίου.
Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος ἀναγινώσκομεν: † *ἔδισα τό παρῶν 1758ῳ αυγούστου 9η | κ(αὶ) ὀπιος· με το πάρι· ἡ μὲν Ιερεὺς ἐςὴ | ἀς με πέρι μερίδες ἠδὲ ἠδιότης ἄνθροπος χο⟨ρὶς⟩ | ρὶς να ηξεύρι γράματα· ἀς με σιγχορῆ· εὐτελοῖς γα|βριὴλ Ἱερομόναχος*.
Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος: ... *τῶ παρὸν ὑπάρχι ... Γαβριὴλ Ἱερομονάχου· κ(αὶ) τῆς | Ἱερὰς ⟨μονὶς⟩ μονὶς τοῦ αγίου παυβλου ἐκλισιάρχος ... | ... | ... 1760 απριλίου κζ΄ ἐγράφι ης μιτιλινι | ἧς χορίον ὑπιός*. Ἐν φ. 59α, ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ: *Γαβριὴλ Ιερομόναχος*. Τὸ πρῶτον φ. ἐσημειώθη 1Α. Παλαιὰ σελίδωσις ἠφανισμένη κατὰ μέγα μέρος, τοῦ σταχωτοῦ βαθύτερον κατενεγκόντος τὴν κοπίδα. Ὁ κῶδιξ ἔχει γραφῆ διὰ πολλῶν χειρῶν καὶ ἐπὶ διαφόρων εἰδῶν χάρτου. Τινὰ φύλλα ἄγραφα. Ἐν ταῖς ᾤαις καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ κώδικος διάφορα βαναυσογραφήματα.
Ἐν φ. 68α τὰ βαπτιστικὰ ὀνόματα *Ρηγοὺ καὶ Δουκάκης*.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου διεφθαρμένου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.
Ἄνευ τινὸς ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου: Ἡ ἐν φ. 66α προσφώνησις πρὸς τὴν Θεοτόκον καί τινα τῶν διαφόρων ἐν ταῖς ᾤαις καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ κώδικος βαναυσογραφημάτων ἐγράφησαν, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὑπὸ τοῦ ἱερομονάχου Γαβριὴλ τοῦ Ἁγιαμονίτου, περὶ οὗ βλ. Ν. Ἀ. Βέην, *Ἔκθεσις*, σ. 44 καὶ 60, περιοδ. Ἠπειρωτικὰ Χρονικὰ 1 (1926) σ. 65–66 καὶ Byz.-Neugriech. Jahrbücher 4 (1923) σ. 368. Ἐκ τῶν βαναυσογραφημάτων τούτων μνημονευτέον τὸ ἐπὶ τῆς β' ὄψεως τοῦ πρὸ τοῦ φ. 1 φερομένου παραφύλλου: *τα ονόματα τῶν μάγων ησί ταυτα ὁ μὲν μελκούμ | ὢν δέ· παγδασάρ· ὀδέ κασπάρ* [πρβλ. τοὺς τύπους τῶν ὀνομάτων τούτων πρὸς τοὺς ἀνευρισκομένους ἐν τῷ κώδικι 1 (αἰ. ΙΓ'), φ. 192 (βλ. ἀνωτέρω, σ. 6)]. Ἐξ ἄλλου ἡ ὑπογραφὴ *Γαβριὴλ ἱερω⟨μω⟩μόναχ(ος)* φέρεται καὶ ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 65β. Ἐν φ. 66α διὰ χειρὸς τοῦ αὐτοῦ Γαβριὴλ ἡ ἀρχὴ τοῦ γνωστοῦ ὕμνου: *ΟΥ'δεὶς προσςρέχων επισόι κα* καὶ πλέον οὔ. Τοῦ αὐτοῦ Γαβριήλ, διὰ χειρὸς τοῦ ὁποίου ἐδέθη τὸ 1788 καὶ ὁ κῶδιξ 218 (βλ. τὸ αὐτόθι ἐν φ. 1α σημείωμα), αὐτόγραφον εἶναι καὶ τὸ ἐν κώδ. 147 περὶ τῆς βιβλιοδεσίας τούτου σημείωμα τὸ γεγραμμένον τὸ 1774 ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ ἐπὶ τοῦ ξύλου τοῦ περικαλύμματος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος. Ἕτερα σημειώματα τοῦ αὐτοῦ Γαβριὴλ σῴζονται ἐν κώδ. Βαρλαὰμ 98 (φ. 22β καὶ 24β), 182 (σ. 167–179 [ἀπὸ 18 Δεκ. 1786] καὶ σ. 151–163 [ἀπὸ 20 Δεκ. 1786], Βαρλαὰμ 283 φ. 44α (ἀπὸ 28 Αὐγ. 1785), ὡς καὶ ἐν κώδ. Ἁγ. Στεφάνου 89, σ. 59 (ἀπὸ Φεβρ. 1785) (πρβλ. περὶ τοῦ τελευταίου τούτου καὶ Ν. Βέην, Ἠπειρωτ. Χρονικά, ἔ.ἀ., σ. 65). Ἡ ἐν τῷ παρόντι κώδικι παρεχομένη ὑπὸ τοῦ Γαβριὴλ εἴδησις, ὅτι οὗτος τὴν 27 Ἀπρ. 1760 ἦτο εἰσέτι *τῆς Ἱερὰς ⟨μονὶς⟩ μονὶς τοῦ αγίου παυβλου ἐκλισιάρχος* (μονῆς Μετεωρικῆς, περὶ ἧς βλ. Ν. Ἀ. Βέην, Βυζαντὶς 1, 1909, σ. 278 καὶ 236να), συνιστᾷ terminus post quem διὰ τὴν χρονολόγησιν πάσης τυχὸν ἄλλης εἰδήσεως ἀναφερομένης εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Γαβριὴλ τούτου καὶ δηλούσης αὐτὸν ὡς ἱερομόναχον ἢ ἡγούμενον τῆς Ἁγίας Μονῆς († 25 Αὐγ. 1792. Πρβλ. Ἐπετ. Φιλολ. Συλλ. Παρνασσοῦ 6, 1902, σ. 143, ἀρ. 21). — Τὸ ἐν Μυτιλήνῃ χωρίον (*«ὑπιός»*), ὅπου ἐγράφη ὁ κῶδιξ, μνημονεύει καὶ σημείωμα ἐπὶ λεσβιακοῦ κώδικος γραφὲν τὸ 1696 καὶ παρέχον τὸν (ἐν χρήσει καὶ σήμερον) τύπον *Ἵππειος* (πρβλ. Ἀ. Παπαδόπουλον Κεραμέα, *Μαυρογορδάτειος Βιβλιοθήκη*, 1, σ. 169).

114

Χάρτης λεῖος	Διαστ. 0,103 × 0,158	Αἰὼν XVI	Φύλλα 227

1 (φ. 1α) Εὐχαί, ἀκολουθίαι, κανόνες.
Μεταξὺ τούτων καί τινες Νικηφόρου Βλεμμύδους.

2 (φ. 221β) «Περὶ τῆς ἁγίας τριάδος, ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις, τοῦ . . . πατρὸς . . . Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ».

Ἀρχ.: Τί τὸ κοινὸν τῆς ἁγίας τριάδος. Ἀπόκρισις· κοινὴ οὐσία· κοινὸν τὸ ἄναρχον· κοινὸν ἡ δύναμις...
Τελ.: ... ἄλλον πρόσωπον· καὶ ἰδοὺ πρόσωπα τρία· ψυχή, λόγος,

Ἐν τῷ κώδικι διακρίνονται πολλαὶ γραφαί, ὧν τινες προφανῶς μεταγενέστεραι τοῦ XVI αἰῶνος, καθ' ὃν ἐγράφη τὸ πλεῖστον τοῦ κώδικος.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου μέλανος ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα γεωμετρικά. Σῴζει καί τινας τῶν γόμφων· εἶχε δέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρα.
Ἄνευ ἀριθμοῦ τινος παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 111 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 99β–100α).
Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου (κατὰ κύριον μέρος) εἶναι, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς κωδικογράφος μοναχὸς Ἰάκωβος, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τῶν ἐτῶν 1531/2–1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 10.

115

Χάρτης στιλπνὸς — Διαστ. 0,098 × 0,146 — Αἰὼν XVIII — Φύλλα 78

Κανόνες καὶ ἀκολουθίαι νεκρώσιμοι,
ὧν τινες φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ ποιήσαντος Θεοφάνους.
Διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,065 × 0,095. Ἱκανὰ φύλλα ἄγραφα.
Ἐν τέλει (φ. 73α):

Φεύγει τὰ τερπνὰ τοῦ βίου ῥείθρου | δίκην·
ἀνὴρ δ' ἐχέφρων, ὅστις ἀντ' αἰωνίων |
τὰ μηδὲν ὄντα δῷ ξενὴν ἐν τῷ βίῳ |
ὁδὸν πορευθείς, ἧς πέρας κυρεῖ πόλος.

Στάχωσις διεφθαρμένη, ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἁπλοῦ καστανοχρόου.
Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς τινος κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 112 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 72β–73α τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ στίχοι τοῦ κωδικογράφου.
Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς κωδικογράφος ἐξ Ἰωαννίνων Ἀναστάσιος Σουγδουρῆς, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ' αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59.

116

Χάρτης λεῖος | Διαστ. 0,105 × 0,152 | Αἰὼν XVI (1600) | Φύλλα 58

1 (φ. 1α) Εὐχαὶ διάφοροι.
Ἀκέφαλοι καὶ ἐλλιπεῖς. Ἐν τέλει τούτων (φ. 24α): *ἐγράφ(η), ἐπὶ ἔτει ᾳχφ* [=1600] | *ἐν μηνὶ αὐγούστῳ ἰν(δικτιῶν)ος ΙΓ' ι'* | *χεὶρ ἁμαρτωλοῦ ἀνδρός* †.
[Τὸ μετὰ τὴν ἰνδικτιῶνα ΙΓ' προστεθὲν ι' δηλοῖ πιθανῶς τὴν ἡμέραν τοῦ μηνὸς Αὐγούστου].

2 (φ. 25α) «Ἀκολουθία τῆς ἁγίας μεταλήψεως . . .».
Κολοβή. — Τελ.: . . . δικαιώσας καὶ Χαναναίαν ἐλεήσας· καὶ τῷ ληστῇ παρα

Τὰ φ. 1–3 ἀπεσχισμένα καὶ διεφθαρμένα. Μεταξὺ τῶν φ. 8 καὶ 9 ἀπεσχισμένον ἓν φύλλον. Τῶν φ. 16 καὶ 17 μόνον μικρά τινα τμήματα σῴζονται. Τὸ φ. 24β κατελείφθη ἄγραφον ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου. Τὸ φ. 42β, καταλειφθὲν ἄγραφον, ἐπληρώθη εἶτα ὑπὸ τῶν ἀκολούθων στίχων:

ἄνθροπος ὕμαι χάροντα καὶ σοίσαι καὶ|νηάρίς [=κυνηγάρις]
ἀκώμα νάιος βρίσκομαι πος ἦλθες | νὰ μι πάρις: —
ἀνθρόπος ήσε χάρον |τα καὶ σίσαι καίνηάρις·
ακομα νέος βρί|σκομαι· πος ἦλθες να μη πάρις·
ανθρο|πος ήσε· αλιθος ἀπο θ(εο)ῦ πλασμαίνος·
αμὶ και | γὸ ἀπο θ(εο)ῦ ἦμαι ἀποςαλμαὶνος·
βάρον σε | τούτο δὲν εχις χάρον· τα ὠμω·λογὸ το
σαι κὴνον ὀ|που σαὶ ςιλε τημῶ καὶ πρὸσκίνο τον |
βάρον εσὺ μὶδὲν παρὶ καὶ μὶ το καταγνόσης
ο|τή σαι ορίζὰμὰινος το χραίοσου να πληρόσις: — |
γαίλασαι χὰρε μαι χαράν· μὶ ἦλθες ἀγρι|ομαίνος
τι αίχης· τη σου αὶκαμα· καὶ ςέκις | θὴμωμενος·
Γελὸ θορὸ σαι χε·ρομὰι | μὶδὲν· ςέκο αγρι·ομαὶνος·
μὼν τι ψηχή σου | πὲρνο την ετζι μαι ἀποςαλμὲνος.

Ὁ κῶδιξ καθ' ὅλου ἐφθαρμένος καὶ ἄνευ σταχωμάτων, ἀποσπασθέντων.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 49. [*Πρβλ. πρόσθετον σημείωσιν εἰς κώδ. 135].

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰς ἀπογραφὰς τῶν ἐτῶν 1953 καὶ 1959 σημειοῦται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ δὲν ἀνευρέθη. Οὔτε καὶ ὑφ' ἡμῶν ἀνευρέθη (Δεκ. 1968, Σεπτ. | Ὀκτ. 1969, Νοέμ. 1983).

117

Χάρτης λεῖος | Διαστ. 0,095 × 0,160 | Αἰὼν XVIII | Φύλλα 101

1 (φ. 1α) Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ.
2 (φ. 17α) «. . . ἡ λεγομένη ἐκτενὴς δέησις».

Ἐν φ. 17β ἀναγινώσκομεν: «Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένων ἀειμνήστων δούλων σου: Νικηφόρου· Ἀρσενίου· Ἰωακείμ· Ἀρσενίου | (φ. 18α) τῶν ἀρχιερέων».

Ἐν φ. 20α ἐκφωνήσεις ὑπὲρ τῶν ἱερέων Δημητρίου ... Ρίζου, Ἀργύρη, Γκίκα ... Θαυμαστοῦ, Πούλου, Μαρτίνη, Θεοδώρου.

Ἐν φ. 20β–21β ἐκφωνήσεις κοσμικῶν, ἐν οἷς τὰ βαπτιστικά: *Πύρβουλος, Ρούστας (δίς), Κλάδος, Μιμίλιος, Κοντή, Ζῶτος, Αὐθέντω, Δροσούλα, Ράδα, Νεράτζο, Βόντα, Φόρος, Ζαφείρης, Πάγκας (δίς), Θεοτοκής, Παγώνα, Περιστέρα, Δέσπω, Τέτος, Μαργάρο, Ρίζος, Ποῦλος, Ἀφεντίτζης, Ραντίτζης, Ἀρμεγᾶς, Κυρίτζη, Μαργαρίτης, Ἀκριβός, Γκιόκα, Μαρτίνη, Ἀλιβίζης Ζκουπᾶς, Ζαφείρης, Σαρῆς, Λέκας, Σιδέρης.*

3 (φ. 27α) «Αἱ ἀπολύσεις ὅλης τῆς εὐδομάδος».

4 (φ. 31α) «Αἱ ἀπολύσεις τοῦ τριῳδίου».

5 (φ. 34β) «Αἱ ἀπολύσεις τῶν δώδεκα μηνῶν τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν· καὶ τῶν ἑορταζομένων ἁγίων».

6 (φ. 48α) «Εὐχαὶ ἑωθιναί ...».

7 (φ. 61α) Ἡ μεγάλη συναπτὴ εὐχὴ καὶ τὰ μετὰ ταύτην ἐκ τῆς λειτουργίας τοῦ Χρυσοστόμου.

Ἐν φ. 66α ἀναγινώσκομεν: [προστασίαις] «... τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων ἡμῶν Ἀχειλίου καὶ Βησσαρίωνος ἀρχιεπισκόπων Λαρίσσης καὶ Οἰκουμενίου Τρίκκης τῶν θαυματουργῶν».

Ἐν φ. 69: «... Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένων ἀειμνήστων δούλων σου· Ἀντωνίου, Ἀρσενίου, Νεκταρίου· Δανιὴλ τῶν ἀρχιερέων».

Ἐν φ. 70β ἐκφωνήσεις ἱερέων, ἐν οἷς καὶ τὰ ὀνόματα *Ἀγοραστός, Πολύχρονος, Θαυμαστός, Ἀκριβός.*

Ἐν φ. 71α–72α ἐκφωνήσεις κοσμικῶν, ἐν οἷς πρὸς τοῖς ἄλλοις τὰ ὀνόματα: *Πύρβουλος, Σταμούλο, Κόμνω, Μίλιος, Στάμος, Ποῦλος, Γεωργάνα, Δέσπω, Πανωραία, Σκράκη, Ἀκριβός, Λάμπος, Μαργαρώνα, Ρίζος, Μπίτος, Ζαφείρο, Εὐγένο, Παγώνα, Ρωξανή, Χρυσῆ, Θόδο, Μαλάμο, Πολύζος, Ζαφείρης, Αὐγέρος (;), Κάλλο, Περιστέρα.*

Ἐν φ. 81α «Τῆς παρισίας τὰ ὀνόματα τὰ ὁποῖα μνημονεύονται ἔν τε τῷ ὄρθρῳ, τῇ ἱερᾷ λειτουργίᾳ καὶ τῷ ἑσπερινῷ».

Προτάσσεται τὸ κείμενον, μεθ' ὃ (ἐν φ. 82α) τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχιερέων: *Νικοδήμου, Ἰωακείμ, Ἀντωνίου, Νεκταρίου, Καλλινίκου, Ἀρσενίου, Ἀρσενίου, Ἀρσενίου, Δανιήλ, Παρθενίου.* Ἐν φ. 84α τὰ ὀνόματα τῶν ἱερέων, ἐν οἷς πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τάδε: *Ρίζος, Γγίκας, Θαυμαστός, Μαρτίνης, Ἀκριβός, Ποῦλος, Πολυχρόνιος.*

Ἐν φ. 85α–88β τὰ ὀνόματα τῶν κοσμικῶν (τὰ ἐν φ. 87β–88β, καὶ τὰ ἐν φ. 87α κατὰ μέγα μέρος, ἔχουσι γραφῇ ὑπὸ μεταγενεστέρων βαναύσων χειρῶν), ἐν οἷς καὶ τάδε:

Μιμίλιος, Ζῶτος, Δροσοῦλα, Νεράτζω, Πά(ν)γγα, Θεοτοκῆς, Κοντή, Ράδω,

Βόντα, Δέσπω, Τέτος, Ρούστας, Κλάδος, 'Αφθέντω, Φῶρος, Ζαφείρης, 'Αφεντίτζης, Ραντίτζης, 'Αρμαγᾶ, Παγώνα, Περιστέρα, Μαργαρώνα, (φ. 85β, 86α, 87β, 88α δίς), *Ρίζος, Ποῦλος, Ζκουπᾶς, Μαρτίνης, Κυρίτζης, Μαργαρίτης, 'Ακριβός, Λέκα, 'Αληβίζης, Κῶμνο, Μύλιο, Γεωργάνα, Πανωραία, Περιστέρα, Σαρῆς, Σιδέρης, Ρωξανή, Μπίτος, Μάνος, Μαλάμω, Παγώνα, Σταμουλάκη, Θόδο, Αὐγέρος, Βενέτω, Ζαχαρώνα, Σκαρλάτος, Κιρασίνας, 'Ασάνο, Νάτζιο, Χάϊδο, Κόμνο, Στέριο, Μάνθος, 'Ανθίτζα, Πουλιός, Στασινή, Σμαράγδα, Ἄνθω, Γραμμένος, Βιτόρια, Ἴτζιος, Ζάχος, Λιόλης.*

'Εν τέλει τοῦ κειμένου, φ. 101α, ἐρυθρόγραφα: *͵αψλη'* [=1738] | *ἰανουαρίου κε.*

'Εν φ. 101β σημειοῦνται πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀσυστάτοις τάδε: *ἐγὸ ἀναγνοστὴς ηρθά ἄπο πάργα | δῆα να γενο καλογερος ςους χηλους | 1828 ⟨ειουναρὴ 17⟩ θερτήου 17 της αγῆὰς μεγαλλομάρτηρος μαρι|ας.*

Ταῦτα περίπου λέγει καὶ σημείωμα ἐν φ. 18α.

'Εν τῷ παραφύλλῳ τῷ συνεσταχωμένῳ τῇ πινακίδι πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος κατὰ τὴν β' ὄψιν: *Ἔτους 1746 μαρτίου — — | απέθανεν ὁ γούμενος ὃ — — | δάσαφ εἰμέρα — ε ὄρα — —*

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,06 × 0,10. Τὰ φ. 72β–76 τελείως ἄγραφα. 'Ενιαχοῦ πολύχρωμα ἐπίτιτλα.

Στάχωσις ἐκ χαρτώων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 5.

118

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,095 × 0,152 Αἰὼν XVI (1546) Φύλλα 134

1 (φ. 4α) Εὐχαὶ καὶ ἐξορκισμοί.

2 (φ. 8α) Εἱρμολόγιον «'Ιωάννου Μοναχοῦ».

'Εν τέλει, φ. 100α, σημειοῦται: † *τὸ παρὸν εἱρμολόγϊον, ἐγράφη ἐπὶ ἔτ(τους) | ͵ζφνδ'* [7054=1546] *ἀπριλλ(ίου) α'. Καὶ τὰ σφαλ(έν)τα | ὑπὸ τ(ῆ)ς ἀπειρί(ας) κ(αὶ) ἀμαθεί(ας) μοῦ, σϋγχορή|σατε π(ατέ)ρες μου, κ(αὶ) μὴ παρατηρήσαιται αὐτά· ὁ|τϊ κ(αὶ) οἱ καλϊηγράφοντες παραγράφουσ(ι)· πόσω γε | μᾶλλον ἐγὼ ὁ ἀμαθεῖς :*

[*Πρβλ. ὅμοιον σημείωμα ἀπὸ 21ης Μαΐου 1568, ἐν κώδ. 110 (φ. 106α) καὶ ἕτερον παραπλήσιον ἀπὸ 16ης 'Ιανουαρίου 1574 ἐν κώδ. 22 (φ. 273β).]

'Εν φ. 1–3, 100β, 101, 103α, 132β–134β διάφορα δοκίμια κονδυλίου καὶ ἄλλα ἐν παρέργῳ γεγραμμένα.

'Εν φ. 2β γέγραπται κατὰ τὸν XVIII πιθανῶς αἰῶνα: † *βηβλίων ορεδτατον εἰπάρχυ | τε εὐλογημένων . . . | . . . | . . . κἀγὼ ὃ ταπινῶς δοῦλος | τῆς παρούσης βῆβλου κ(αὶ) τῆς | πὰρθένου 'Ιωακὶμ 'Ιεροδι|άκων μελετίσας αὐτῶ με | ειρεσε καταπολᾶ . . . | . . . | . . .*

'Εν φ. 133α τὰ ἑξῆς κρυπτογραφικά:

[* ἤτοι (κατ' ἀποκρυπτογράφησιν Γ. 'Α. Παπαδημητρίου): † *ἐτόυτο· το είρι-μολόγιον· | υπάρχη των αγίων· πάν|των· το καλούμενον· β⟨αρ⟩|λαάμ.*]

Ἄνωθι τῶν κρυπτογραφικῶν τούτων ἀναγινώσκομεν: *ἐτούτα ήσὺ τα εβρὲήκα γράματα | εἴγουν τα ὑποκάτω θέλεις τα ευρι.* Καὶ ἐν φ. 132β σημείωμα, καθ' ὃ τἄνωθι κρυπτογραφικὰ ἐκλαμβάνονται ὡς ἑβραϊκά.

Αἱ διαστάσεις τοῦ γεγραμμένου μέρους τῶν φύλλων 0,070 × 0,102. Τὰ φ. 102 καὶ 103β τελείως ἄγραφα. Ὁ κῶδιξ ἐφθαρμένος ἐκ τῆς νοτίδος.

Στάχωσις ἐκ δρυΐνων πινακίδων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου (διεφθαρμένου τανῦν), ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.

Ἄνευ τινὸς ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ἀπογραφῆς τῶν ἐτῶν 1953 καὶ 1959 σημειοῦται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ δὲν ἀνευρέθη. Διεπιστώσαμεν (Δεκ. 1968) ὅτι οὗτος εἶχε τότε παρατοποθετηθῆ καὶ καταγραφῆ ὑπὸ νέον ἀριθμὸν 8. Ἐπανετοποθετήσαμεν τὸν κώδικα τοῦτον εἰς τὴν θέσιν του καὶ κατηργήσαμεν τὸν νέον ἀριθμὸν 8.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 113 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 99β–100α). Ἐν τέλει τοῦ φ. 100α τὸ κωδικογραφικὸν σημείωμα τοῦ ἔτους 1546.

119

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,10 × 0,15 Αἰὼν XVIII Φύλλα 28

Εὐχαὶ καὶ ἡ ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

Ἐκ τῶν εὐχῶν ἀναφέρω ἰδίᾳ τὴν εἰς «πρόβατα καὶ κτήνη» καὶ τὴν «εἰς τοὺς σκώληκας τῆς μετάξης εἴτε τοῦ σηρικοῦ νήματος».

Συνεσταχωμένον ἔντυπον, οὗ ὁ τίτλος:

Σύνοψις εὐχῶν ἐκ τοῦ Ψαλτῆρος, συλλεγεῖσα παρὰ τοῦ σοφωτάτου Γενναδίου Σχολαρίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως — Ἐτυπώθη ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τῇ ἀφιερωθείσῃ παρὰ τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ θεοσεβεστάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας κυρίου κυρίου Ἰωάννου Γρηγορίου Γκίκα βοεβόδα, τῇ ἁγιωτάτῃ Μητροπόλει Οὐγγροβλαχίας. Ἐν Βουκουρεστίῳ. ,αψμθ'. — Παρὰ Στόϊκα πρεσβυτέρῳ τῷ Ιακωβίτζῃ».

Τοῦ κειμένου τῶν εὐχῶν προτάσσεται:

α' προσφώνησις «Τῷ Εὐσεβεστάτῳ καὶ Ὑψηλοτάτῳ Αὐθέντῃ καὶ ἡγεμόνι πάσης Οὐγγρο-

βλαχίας κυρίῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Γρηγορίου Γκίκα Βοεβόδα Προσκυνητῶς», φέρουσα τὴν ὑπογραφὴν «Ὁ ἐκ τῆς Κρήτης Οὐγγροβλαχίας Νεόφυτος».
β' «Τοῖς ἐντευξομένοις» φέρουσα τὴν ὑπογραφὴν «Ὁ Ταπεινὸς Μητροπολίτης οὐγγροβλαχίας ΝΕΟΦΥΤΟΣ».
γ' «Προοίμιον».
[*πρβλ. Legrand, Bibliographie hellénique, XVIIIe s., τ. 1, σ. 372, ἀρ. 378].

Ἐν τῇ προμετωπίδι τοῦ ἐντύπου σημείωμα: *Καὶ τόδε πέλει τοῦ ςαγῶν παρθενίου*, οὗτινος αὐτόγραφον εἶναι καὶ τὸ γραπτὸν μέρος τοῦ κώδικος.
Ἐν φ. 3β σημειώματα προθέσεων ἐκ τῶν χωρίων: *Οὔστροβος, Μπλέσια, Πόζοβον, Σταγιάδις, Σκεπάρι, Μεγιρίτζα*. Ἐν τούτοις μεταξὺ τῶν ἄλλων βαπτιστικῶν καὶ τὰ *Μώτζιω, Στάμω, Περιστέρα, Χάϊδω*. Πολλὰ φύλλα ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χαρτῴων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Ἀλλά, ὡς καὶ ἡ στάχωσις, καὶ ὁλόκληρος ὁ κῶδιξ δεινῶς ἐφθαρμένος καὶ ἀηδὴς ἐκ τῆς νοτίδος. —Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 114 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 1α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου). Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, οὐχὶ ὁ Σταγῶν Παρθένιος, ἀλλ' ὁ γνωστὸς ἐξ Ἰωαννίνων κωδικογράφος Ἀναστάσιος Σουγδουρῆς, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ' αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59.
Ὁ Σταγῶν Παρθένιος (1758–26 Μαρτ. 1784)[1] διετήρει, ὡς φαίνεται, σχέσεις καὶ συνειργάζετο μετὰ τοῦ Ἀναστ. Σουγδουρῆ, ἐφόσον εἶναι κτήτωρ, πλὴν τοῦ παρόντος, καὶ ἄλλων αὐτογράφων κωδίκων τοῦ Σουγδουρῆ (τῶν ὑπ' ἀρ. 142, 143, 148, 166 καὶ 175 τῆς Μ. Βαρλαάμ). Οὕτω ὁ Ν. Βέης, συγχέων τὴν γραφὴν τοῦ Σταγῶν Παρθενίου πρὸς τὴν τοῦ Ἀναστ. Σουγδουρῆ, ἀποδίδει ἐσφαλμένως εἰς τὸν ἐπίσκοπον Παρθένιον, ἐκτὸς τοῦ παρόντος κώδικος, καὶ τοὺς ὑπ' ἀρ. 132, 145, 148, 166 καὶ 203 κώδικας τῆς Μ. Βαρλαάμ, αὐτογράφους πάντας ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει τοῦ Ἀναστ. Σουγδουρῆ. Περὶ τοῦ Παρθενίου τούτου βλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

120

Χάρτης στιλπνὸς | Διαστ. 0,110 × 0,165 | Αἰὼν XIX | Φύλλα 84

Εὐχαὶ καὶ κανόνες διάφοροι· τινὲς ἐν δημώδει.

Μεταξὺ τούτων καί τινα στιχοπλοκήματα. Οὕτω σημειῶ ἐξ αὐτῶν:

1. Εἰς τὸν Κώδικα τῆς Μητροπόλεως Τρίκκης (=κῶδιξ Ἐθν. Βιβλ. Ἑλλάδος 1471), φ. 120α, καταχωρίζεται γράμμα τοῦ Σταγῶν Παρθενίου ὑπὸ χρονολογίαν 1758· εἰς τοὺς σχετικοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους ἡ ἀρχὴ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Παρθενίου τίθεται ἐσφαλμένως μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1761 καὶ 1768.

φ. $73^β$: «Στίχοι κατανυκτικοί. Ἀπὸ προσώπου τοῦ λέγοντος πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν».

Ἀρχ.: Νῆφε, ψυχή μου ταπεινή, καὶ σκέπει τὸν σὸν βίον.
Τελ.: Ὅταν λυθήσῃ δυστυχῶς τῶν ἐπὶ γῆς φροντίδων.

φ. $74^α$: «Στίχοι πολιτικοὶ [* Κυρίλλου μοναχοῦ] περὶ τῆς ἀληθινῆς πολιτείας τῶν μοναχῶν».

Ἀρχ.: Ὦ μοναχὲ ἀμόναχε, σύντροφε ἐδικέ μου,
ἄκουσον τῶν ῥημάτων μου, φίλε καὶ ἀδελφέ μου
. . . .
Τελ.: Πρεσβείαις τῆς πανάγνου σου, μητρὸς καὶ τῶν ἁγίων
ἁπάντων ἀθλοφόρων τε, ὁμοῦ καὶ τῶν ὁσίων.

φ. $75^β$: «Στίχοι περὶ ψυχῆς κατὰ ἀλφάβητον».

Ἀρχ.: Ἄρχοντες καὶ μεγιστάνοι καὶ λοιπὴ πτωχολογιά,
θάνατος μᾶς παντιχαίνει, γέρους νέους καὶ παιδιά.
. . . .
Τελ.: Ὦ βαβαὶ τῆς δυστυχίας, ὥσπερ νά 'μασταν μωροί,
μέσα στὸν πικρὸν τὸν Ἄδην πέφτομεν ὡσὰν τυφλοί.

φ. $77^β$: «Ἕτεροι στίχοι ὅμοιοι».

Ἀρχ.: Ἄμποτες νὰ τὴν χαροῦμεν
τὴν ψυχὴν ὁπ' ἀγαποῦμεν.
Τελ.: Ὦ πάτερ, υἱὲ καὶ πνεῦμα
σῶσον μας μὲ θεῖον νεῦμα.

φ. $78^α$: «Συνομιλία ἁμαρτωλοῦ μὲ τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον».

Ἀρχ.: Ἁμαρ. Ἀνύμφευτε, θεόνυμφε, οὐρανοῦ γῆς κυρία
. . . .
Τελ.: Ὦ κόσμε τετραπέρατε, ἄλλος δὲν σὲ φυλάττει
εἰμὴ παρθένος ἐκ Θεοῦ, δόξα αὐτῶν τῷ κράτει.

φ. $80^α$: «Ἕτερον ἀλφάβητον ὁ ἁμαρτωλὸς καὶ ὁ διάβολος ἐλθὼν ἀποσπάσασθαι τὴν ψυχὴν τοῦ ἁμαρτωλοῦ».

Ἀρχ.: Ἁμαρ. Ἄφες με, τρὶς κατάρατε, τί ἔχεις μετ' ἐμένα
. . . .
Τελ.: Ὢχ, ὢχ ὅποιος σὰν ἐμὲ κάμῃ θέλει νὰ πάθῃ
καὶ σὰν ἐμὲ καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τοῦ Ἄδου τὰ βάθη.

φ. $81^β$: Στίχοι ἀνεπίγραφοι.

Ἀρχ.: Ἂν θέλῃς, ὦ Χριστιανέ, τὸν θάνατον νὰ φύγῃς
καὶ νὰ γλυτώσῃς ἀπ' αὐτὸν ὁποὺ δὲν τὄχει ἡ φύσις
. . . .
Τελ.: Καὶ θάνατον τὸν ψυχικὸν ποτὲ νὰ μὴν γευθοῦμεν
ἀλλὰ εἰς τὸν παράδεισον ἀθάνατα νὰ ζοῦμεν.

Ἐν φ. $6^α$: *τῇ.17.Μαΐου. 1837. Μισύρῃ.* Ἐν φ. $8^α$ ἀναγινώσκομεν: *εἰς τοῦς 1830. Ἰουνίου 20 μὲ ἀξίωσεν | ὁ Κύριος κ(αὶ) ἡ Κυρία θεωτόκω κ(αὶ) ἔγη|να τέλειος μοναχὸς ἤτοι μεγαλόσχη|μος κ(αὶ) ἀπὸ Δανιὴλ μὲ ἐμετονό|μασαν, Διάδοχον, εἰς τὸ παρακλή|ση ὁποῦ εἶναι ἀπάνου εἰς τὴν ἁγίαν | κορυφὴ τοῦ βουνοῦ*

ἐκεὶ ὁποῦ ἔλαβεν ὁ | προφήτης Μωϋσὶς τὰς δέκα ἐντολὰς | ἀπὸ τὸ χέρη τοῦ θεοῦ κ(αὶ) ἠπὸ τὸν γέ|ροντά μου παπὰ παντελεήμων: —

Ἐν φ. 12α κατονομάζεται ἡ Παναγία ἡ *Βραχερνήσα* καὶ *Ὁδηγήτρια*.

Ἐν φ. 59β, ἀντιστρόφως πρὸς τὸ λοιπὸν κείμενον, ἀναγινώσκομεν: «Τὸ ἅγιον Μοναστήριον τοῦ Σινᾶ ὄρους ἐκτίσθηκε ἀπὸ τὸν Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα εἰς τοὺς 527 χρόνους ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ καὶ δῶθε».

Ἐν φ. 72β τὸ «κοντάκιον τοῦ . . . νεομάρτυρος Νικολάου, Μεσσοβίτου».

Ἐν φ. 83α–84β, ἀντιστρόφως πρὸς τὸ λοιπὸν κείμενον, ἔχει γραφῇ σύντομον ὁδοιπορικὸν ἡμερολόγιον τῶν ἐτῶν 1826 Σεπτεμ. 17 – 1827 Ἰουνίου 23, ἀπὸ Πετρουπόλεως εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ἐν αὐτῷ ἀναφέρεται ἡ «Κρονστάτη», «τὸ Ἐλ σινιὸρ πόρτο· ἤτοι κανάλη τῆς Σφεκίας», ἡ «Κριστιὰν Σάντ» τῆς Νορβηγίας, «τὸ Πλημοὺθ· πολιτεία μεγάλη τῶν Ἐγγλέζων»· «Τζημπεράλτα κανάλη ἀναμεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Ἀφρικῆς», ἡ Μάλτα. Ὁ κτήτωρ τοῦ κώδικος, ὁ προμνημονευθεὶς μεγαλόσχημος Δανιήλ, ὁ γράφων τὸ ἡμερολόγιον καὶ τὸν λοιπὸν κώδικα, ἐταξίδευσε «μὲ τὸ καράβι τοῦ κυρίου Ἀναστασίου Ἀβέρωφ· διοικούμενο ἀπὸ τὸν καπετὰν Πάϊμπους ἐγκλέζο».

Περιβάλλεται ὁ κῶδιξ ὑφ' ἁπλῆς καστανοχρόου βύρσης.

Ἄνευ ἀριθμοῦ τινος παλαιᾶς κατατάξεως.

121

Χάρτης στιλπνὸς — Διαστ. 0,108 × 0,145 — Αἰὼν XVI — Φύλλα 135

Ἡ εὐχὴ τῆς μεταλήψεως καὶ ἄλλαι τινὲς εὐχαί.

Ἐν τέλει τινὰ περὶ τῶν μουσικῶν σημαδίων.

Ὁ κῶδιξ κατεστραμμένος τελείως ὑπὸ τῆς νοτίδος κατὰ τὸ ἄνω ἥμισυ.

Στάχωσις ἐκ χαρτῴων πινακίδων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου, καστανοχρόου, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα.

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 183.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 ἀναγράφεται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ δὲν ἀνευρέθη. Διεπιστώσαμεν (Δεκ. 1968) ὅτι οὗτος εἶχε τότε παρατοποθετηθῆ καὶ καταγραφῆ ὑπὸ νέον ἀριθμὸν 32. Ἐπανετοποθετήσαμεν τὸν κώδικα τοῦτον εἰς τὴν θέσιν του καὶ κατηργήσαμεν τὸν νέον ἀριθμὸν 32.

122

Περγαμηνὴ — Διαστ. 0,152 × 0,220 — Αἰὼν XII — Φύλλα 32

1 (φ. 1α) Ἀκέφαλον.

Ἀρχ.: τελευταίῳ· ἠχρειωκότα· ἐν πολλαῖς ἀνομίαις· ὅ μοι δέδωκας πρῶτον . . .

Τελ.: . . . οὗ κατατρυφήσας εἰς κόρον· τὴν φοβερὰν ἐκδέχομαι κρίσιν· ἀφ' ἧς με ἐξάρπασον· παναγία μητροπάρθενε.

2 (φ. 2β) «Τῇ Δ' ἑσπέρας κανὼν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου».
"Αρχ.: Πάντες πιστοί· δεῦτε συμφώνως ὑμνήσωμεν· τὴν Θεοτόκον...
3 (φ. 4β) «Κανὼν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου».
"Αρχ.: Προφητικαί· σάλπιγγες σὲ προηγόρευσαν· τὸ ἐπὶ σοὶ μυστήριον...
4 (φ. 7β) «Τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας· Κανὼν τῆς Θεοτόκου».
"Αρχ.: "Ολος ἐν σοί· κατασκηνώσας ἐν μήτρᾳ σου...
5 (φ. 10β) «Κανών· οὗ ἡ ἀκροστιχὶς αὔτη· τρίτον μέλισμα τῇ πανυμνήτῳ πλέκω· δοῦλος Ἰωάννης».
"Αρχ.: Τὸν σωτῆρά μου Λόγον· ἡ διὰ λόγου κυήσασα...
6 (φ. 14β) «Τῷ σαββάτῳ ἑσπέρας, κανὼν εἰς τὴν ἁγίαν τριάδα».
"Αρχ.: Ἀκατάληπτε μόνη κυριαρχία καὶ μία...
7 (φ. 17α) «Τῇ κυριακῇ ἑσπέρας, κανὼν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου».
"Αρχ.: Μητρικὴν παρρησίαν· πρὸς τὸν υἱόν σου...
8 (φ. 19β) «Τῇ Β' ἑσπέρας κανὼν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου».
"Αρχ.: Τὸν ἐν σοὶ ἀπορρήτως· παρθενομῆτορ σκηνώσαντα...
9 (φ. 22β) «Τῇ Γ' ἑσπέρας κανὼν τῆς Θεοτόκου».
"Αρχ.: Ἀμελείᾳ τὸν βίον· διατελέσας προσήγγισα...
10 (φ. 25α) «Τῇ Δ' ἑσπέρας, κανὼν τῆς Θεοτόκου».
"Αρχ.: Ἀρδευθῆναι πλουσίως· δάκρυσι δίδου τὰς αὔλακας...
11 (φ. 28α) «Τῇ Ε' ἑσπέρας, κανὼν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου».
12 (φ. 31α) «Τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας· κανὼν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου».
"Αρχ.: Στεναγμόν μοι παράσχου· συντετριμμένον καὶ δάκρυον...
Κολοβόν. — Τελ.: ὁ ἐχθρός μου πανάμωμε· σὺ γὰρ πέφυκας φωτισμὸς

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,100 × 0,165. Ἑκάστη δὲ ὄψις φύλλου ἔχει 28 συνήθως στίχους.
Ἐπὶ τῆς πινακίδος τῆς πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος ἔχει ἐπικολληθῇ τμῆμα περγαμηνῆς τοῦ VIII–IX αἰῶνος, τοῦ μεγαλογραμμάτου ρυθμοῦ. Ἡ περγαμηνὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη κατὰ δύο σελίδας, ἑκάστης ἐχούσης πλάτος 0,07 ὡς ἔγγιστα, τῶν γραμμάτων δ' ἐχόντων συνήθως ὕψος περὶ τὰ 0,005. Τὸ φαινόμενον μέρος τῆς περγαμηνῆς, διότι δὲν ἐτόλμησα ν' ἀποσπάσω ταύτην ἐκ τῆς πινακίδος, ἵν' ἀναγνώσω καὶ τὴν ἄλλην αὐτῆς ὄψιν, περιέχει κείμενον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον [ιθ' 11–12, ιη' 23–25].

Στάχωσις ἐκ δρυΐνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος (ἐξηρθρωμένου ἤδη), ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα.
Ἔχει καὶ θηλυκωτῆρα ἐκ δέρματος πλεκτόν. Ἐκ τοῦ πλάτους τοῦ θηλυκωτῆρος τούτου συμπεραίνω ὅτι ὁ κῶδιξ θὰ ἦτο ποτὲ τριπλάσιος τὰ φύλλα ἢ ὅσον τανῦν.
Ἔχει παλαιὸν ἀριθμὸν ὁ κῶδιξ 33.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 115 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ περγαμηνοῦ φύλλου, τοῦ ἐπικεκολλημένου ἐπὶ τῆς προσθίας πινακίδος τῆς σταχώσεως τοῦ κώδικος.

123

Χάρτης στιλπνός Διαστ. 0,090 × 0,125 Αἰὼν XVI Φύλλα 19

Ἁγιασματάριον.

Ἀκέφαλον καὶ κολοβόν.

Εἰς ἀθλίαν κατάστασιν.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων σχηματισθεισῶν διὰ τῆς ἐπικολλήσεως χειρογράφων φύλλων, ἃς ἐπικαλύπτει βύρσα μετ' ἐκτύπων ἁπλῶν κοσμημάτων.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 σημειοῦται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ δὲν ἀνευρέθη. Οὔτε καὶ ὑφ' ἡμῶν ἀνευρέθη (Δεκ. 1968, Σεπτ./Ὀκτ. 1969, Νοέμ. 1983).

124

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,156 × 0,218 Αἰὼν XVII Φύλλα 130

1 (φ. 5α) «Εὐχαὶ συλλεχθεῖσαι ἀπὸ τῆς θείας γραφῆς, τὰ πλεῖστα δὲ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ἐφραὶμ τοῖς βουλομένοις πολεμῆσαι τὴν ἑαυτῶν προσπάθειαν, ἢ τὰς ἡδονὰς ἐγκειμένην προαίρεσιν» [* sic, πρβλ. τὰ ὀρθὰ ἐν κώδ. 126 (φ. 3α) καὶ 127 (φ. 79α)].

2 (φ. 37α) «Ὕμνος τριαδικός, σὺν εὐχῇ εἰς τὸ μεταμεσονυκτικὸν . . . ἐκ τῶν δογμάτων τοῦ ἁγίου Διονυσίου, ἐκλογὴ καὶ σύνταξις Θηκαρᾶ».

Ἀρχ.: Δόξα τῇ ἀπειροτάτῃ καὶ παναιτίῳ καὶ ζωαρχικῇ βασιλείᾳ σου, ἡ ὑπερούσιος καὶ . . .

3 (φ. 39α) «Τοῦ αὐτοῦ Θηκαρᾶ, μοναχοῦ· Εὐχαὶ εἰς τὸ μεσονυκτικόν».

4 (φ. 51α) «. . . Τοῦ σοφωτάτου καὶ ὁσιωτάτου κὺρ Νικηφόρου» ὕμνος.

Ἀρχ.: Σὺ κύριε μόνος ἀγαθός, ὁ ἐν πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι πάσῃ τῇ κτίσει εὐφημούμενος, εἷς καὶ μόνος Θεὸς καὶ οὐκ ἔστιν ὅριον . . .

5 (φ. 52β) Διάφοροι εὐχαὶ ἑωθιναὶ καὶ ἄλλαι.

6 (φ. 79α) Θεοδώρου [Β' Δούκα] τοῦ Λασκάρεως «κανών, χαιρετισμὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον».

Ἀρχ.: Χαίροις ἱλαστήριον ψυχῶν· παρθενομῆτορ χαρὰν ἡ γεννήσασα . . .

7 (φ. 84α) «Κανὼν τῆς . . . Θεοτόκου».

Ἀρχ.: Χαῖρε τῶν πατέρων τὸ εὔφημον κράτος, χαῖρε περίδοξον κλέος τοῦ γένους ἡμῶν . . .

8 (φ. 87α) Συμεὼν τοῦ Μεταφραστοῦ «κανὼν σταυροαναστάσιμος· εἰς τὸν θρῆνον τῆς . . . Θεοτόκου . . .».

Ἀρχ.: Θέλων σου τὸ πλάσμα, σωτήρ μου ζωῶσαι, σταυρῷ ἀνήρτησαι . . .

9 (φ. 91α) «Κανὼν κατανυκτικὸς εἰς τὸν . . . Χριστόν».

Ἀρχ.: Οἴμοι, τί κλαύσω, τί θρηνήσω πρότερον, τί ἀποδύρομαι . . .

10 (φ. 94β) «Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν . . . Θεοτόκον».

Ἀρχ.: Πῶς μοι θρηνήσω τὸν βίον τὸν ρυπαρὸν . . .

11 (φ. 96β) Διάφοροι εὐχαί, αἱ πλεῖσται ἐκ τοῦ Θηκαρᾶ.

Μεταξὺ αὐτῶν ἀναφέρονται εὐχὴ τοῦ Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου (φ. 102α), εὐχὴ «τοῦ ἁγίου Μακαρίου» (φ. 107α), «[Νικηφόρου] τοῦ Βλεμμύδους» (φ. 114β καὶ 121α).

Ἐν φ. 130β ἀναγινώσκομεν: † *ἐτοῦτο τὸ βιβλίον ὑπάρχ(ει) τοῦ ἐν ἱερομονάχοις | ῥωμανοῦ . . .*

Σύνηθες ἐμβαδὸν τοῦ γεγραμμένου μέρους τῶν φύλλων 0,150 × 0,102. Τὰ δὲ φ. 1–4 καὶ 130 τελείως ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετ' ἐπικαλύμματος ἔχοντος ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα, ἐξηρθρωμένου κατὰ τὴν ράχιν.

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 170.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 116 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 5α τοῦ κώδικος, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου.

125

Χάρτης βομβύκινος Διαστ. 0,10 × 0,15 Αἰὼν XIV Φύλλα 227

Κανόνες, εὐχαὶ καὶ ἀκολουθίαι.

Ἀκέφαλοι καὶ ἐλλιπεῖς, ἀποσχισθέντων ἐν τῷ μεταξὺ ἱκανῶν φύλλων.

Ἐν φ. 203α, σημείωμα περὶ τῆς γραφῆς τοῦ κώδικος, ὡς φαίνεται, ἀπεξεσμένον καὶ μεμελανωμένον ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ὑπὸ βεβήλου τινός.

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,070 × 0,095. Ὁ κῶδιξ ἐφθαρμένος ὑπὸ τῆς νοτίδος, ἥτις τὰ διὰ κιρροῦ μέλανος κεφαλαιώματα κατέστησεν ἐνιαχοῦ ἐξίτηλα. Τὰ τελευταῖα φύλλα, 205–227, ἔχουσι γραφῇ κατὰ τὸν XVI αἰῶνα, ἐπὶ χάρτου διαφόρου, μὴ βομβυκίνου.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων δρυΐνων μετ' ἐπικαλύμματος (διεφθαρμένου τανῦν) ἐκ βύρσης, ἐφ' ἧς ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.

Ἄνευ ἀριθμοῦ τινος παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 117 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 149β–150α).

126

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,104 × 0,150 Αἰὼν XVI Φύλλα 172

1 (φ. 3α) Θηκαρᾶ [μοναχοῦ] εὐχαὶ « . . . συλλεχθεῖσαι . . . ἀπὸ τῆς θείας γραφῆς· τὰ πλεῖστα δὲ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ, τοῖς βουλομένοις πολεμῆσαι τὴν ἑαυτῶν, πρὸς τὰ πάθη καὶ τὰς ἡδονάς, ἐγκειμένην προαίρεσιν . . .», τὰ καλούμενα πένθη.

2 (φ. 87β) «Κανών, χαιρετισμός· εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον· ποίημα τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Λάσκαρη . . .».

3 (φ. 98α) Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, «εὐχὴ ἱκετήριος, εἰς τὴν . . . τοῦ Θεοῦ μητέρα, τὴν Ζωοδόχον Πηγήν».

Ἀρχ.: Δέχου τοίνυν, εὐμ[ε]νεστάτη δέσποινά μου . . .

4 (φ. 109β) Ἀκολουθία τοῦ ἁγ. Νικολάου (ς' Δεκεμβρίου).

Ἐν φ. 159α–164α καὶ ἀκέφαλον συναξάριον τοῦ ἁγίου.

5 (φ. 139α) Ἀνεπίγραφον [Ἐκ τοῦ Θηκαρᾶ: ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ Μ. Βασιλείου, Χρυσοστόμου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Θεοδώρου ἡγιασμένου, Ἀντιόχου ἐρωτήσεων πρὸς Ἀθανάσιον Ἀλεξανδρείας, ἁγ. Μαξίμου].

Ἀρχ.: Ἀρχόμενος, ἀγαπητέ, προσευχῆς, ἄφες τὸ σῶμα σεαυτῷ· ἄφες τὰς σωματικὰς αἰσθήσεις . . .

6 (φ. 152β) Ἀνεπίγραφον [Στίχοι τοῦ Θηκαρᾶ].

Ἀρχ.: [Δ]ιάταξις ὕμνων πυρπνόων θεοσδότων.
Τελ.: [Ε]ὔχεσθέ μοι γοῦν τῆςδε χάριν ὦ φίλου [sic].

7 (φ. 152β) Ἀνεπίγραφον [Πρόλογος Θηκαρᾶ].

Ἀρχ.: Πάντες μὲν ὅσοι παιδείαν ἄκρως . . .

8 (φ. 154α) «Ἐκ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου περὶ πίστεως κατὰ συντομίαν· καὶ πῶς δεῖ πιστεύειν τὸν ἀληθῆ Χριστιανόν».

9 (φ. 165α) Κανὼν εἰς τὴν Θεοτόκον.

Ἀρχ.: Χαῖρε τῶν πατέρων τὸ εὔφημον κράτος . . .

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων συνήθως 0,065 × 0,102. Τὸ φ. 138β τελείως ἄγραφον.

Ἐν φ. 1α τάδε: *ι̅ α̅ η̅ α̅ λ̅. κ̅(αι̅) ρ̅ ο̅|γ̅ ν̅ τ̅ μ̅ κ̅ τ̅. τ̅ ρ̅. μ̅.' δ̅.*

Ἐν φ. 1β: † *Εἰς τοὺς ͵αφ϶α'* [=1591] *ειρθὰ εγὸ ὁ Κύκὰς* | *Καὶ εσάθῆκά με τον ἀφε̃ντή τὸν δασ|καλό μου τον μπάπά κηρ παρθένιο . . . κ(αὶ) μόυ τὸ εχᾶρίσε δια τη ψυχι του.* Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τῶν φ. 170β καὶ 171α κατὰ σειράν: *ἐτοῦτο τὸ χαρτι ἦνε του παπ(α) θα|νάσι απο τοῦ Βαρλαάμ:* —

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας. Ἄνευ τινὸς ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 118 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 4β–5α).

127

Χάρτης λεῖος — Διαστ. 0,135 × 0,210 — Αἰὼν XVI (1508/11) — Φύλλα 706

1 (φ. 28α) Θηκαρᾶ μοναχοῦ, ἐκλογὴ καὶ σύνταξις ὕμνων.
Προτάσσονται:

α' (φ. 12α) «*Ἡ ἑρμηνία τοῦ Θηκαρᾶ*».

Ἀρχ.: Βιβλίον ἐν τοῖς μοναστηρίοις· εἰς τὸ χαρτοφυλακίον εὑρίσκεσθαι τῆς ἐκκλησίας... Ἐν αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀναγινώσκομεν: «... Πάντα γοῦν τὰ δηλοῦντα σημεῖα εἴτε διαδοχάς· εἴτε τριαδικά· εἴτε στιγμάς· εἴτε ἀποστροφάς· εἴτε ἑρμηνείας τῶν λέξεων, ἔξω τιθέτω εἰς τὰ μετώπια· πάντα δὲ μετὰ κοκκίνου χρώματος...».

β′ (φ. $12^{β}$) «Πόνημα Θηκαρᾶ μοναχοῦ. Προοίμιον τοῦ Θηκαρᾶ τῶν περὶ πίστεως λόγων...», τὸ πλεῖστον ἐκλελεγμένον ἐκ διαφόρων πατέρων.

γ′ (φ. $20^{β}$) «Στίχοι τοῦ Θηκαρᾶ», πέντε τὸ ὅλον.

Ἀρχ.: Σύνταξις ὕμνων πυρπνόων θεοσδότων
Τελ.: Εὔχεσθέ μοι γοῦν, τῆς δε χάριν ὦ φίλοι.

δ′ (φ. $20^{β}$) «Τοῦ αὐτοῦ πρόλογος».

2 (φ. $79^{α}$) «Τοῦ αὐτοῦ [Θηκαρᾶ] εὐχαὶ συλλεχθεῖσαι ἀπὸ τῆς θείας γραφῆς· τὰ πλεῖστα δὲ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ἐφραὶμ τοῖς βουλομένοις πολεμῆσαι τὴν ἑαυτῶν πρὸς τὰ πάθη καὶ τὰς ἡδονὰς ἐγκειμένην προαίρεσιν, αἱ λεγόμεναι πένθη».

3 (φ. $94^{α}$) «Θεοδούλου μοναχοῦ διήγησις περὶ τῶν ὕμνων πῶς θεόθεν δεδώρηνται... εἶτα καὶ μαρτυρίαι ἀπὸ τῶν ἁγίων διδασκάλων περὶ τῆς πρὸς Θεὸν αἰνέσεως· καὶ περὶ τῆς εἰς αὐτὸν εὐχαριστίας· καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας».

4 (φ. $118^{α}$) Δαβὶδ ψαλμοὶ α′–ρν′. Μετὰ τούτων καὶ ὁ ἰδιόγραφος τοῦ Δαβὶδ καὶ ἔξωθεν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 150.

5 (φ. $166^{α}$) Ὡρολόγιον.

6 (φ. $214^{α}$) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργία.

7 (φ. $222^{α}$) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου λειτουργία.

8 (φ. $229^{α}$) Λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

9 (φ. $232^{β}$) «Ἑρμηνία τῆς ἁγίας Μεταλήψεως».

10 (φ. $244^{α}$) «Νομοκάνονον» ἐκ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ, ἀποστολικῶν κανόνων, Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου κλ. κλ., περὶ ἐξομολογήσεως, νηστειῶν, μοναχικοῦ βίου κλ. κλ.

11 (φ. $256^{α}$) «Κεφάλαια ὠφέλιμα ἐκλελεγμένα ἐκ διαφόρων πατερικῶν», ἐκ τοῦ Λειμωναρίου, Παραδείσου κλ. κλ.

12 (φ. $263^{α}$) «Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νείλου κεφάλαια».

13 (φ. $264^{α}$) «Ὀκτάηχος καὶ ἀκολουθίαι· στιχηροκαθίσματα καὶ κανόνες μετὰ ἐξαποστειλαρίων, φωταγωγικῶν, μακαρισμῶν καὶ ἀποστολοευαγγελίων· καθεκάστης ἡμέρας τῆς ὅλης ἑβδομάδος...».

Ἐν τέλει τούτων, φ. $353^{α}$, ἐρυθρόγραφος: *C(ημείωσι)ς* ὅτι «... ἀκουσί(ως) οὑτωσὶ ὡς ὁρᾷς | ἀλληνάλως ἐτέθησαν διὰ τὸ μὴ εὑρε|θῆναι εἰς τὸ πρῶτον πρωτότυπον· ἀλλ' ὕστερον ἐν ἑτέρω:»

14 (φ. $354^{α}$) «Ἀκολουθίαι εἰς διαφόρους ἁγίους».

15 (φ. $528^{α}$) Τριῴδιον. —Ἐλλιπές, τῶν φ. 543 καὶ 544 παραμεινάντων ἀγράφων, καθ' ὅσον, ὡς φαίνεται, ἐν τῷ ἀντιβολαίῳ ὑπῆρχε χάσμα.

16 (φ. $579^{α}$) [Πεντηκοστάριον] — Ἀνεπίγραφον.

17 (φ. $668^{α}$) «Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ».

18 (φ. $672^{β}$) «Εὐχὴ ἐπὶ τοῖς μέλλουσι λαμβάνειν σχῆμα μοναχοῖς».

19 (φ. $673^{α}$) «Εὐχὴ εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα».

20 (φ. 673β) «Εὐχὴ ἐπὶ ψυχὴν κρινομένην».
21 (φ. 674α) «Εὐχὴ ἑτέρα ἐπὶ ψυχορραγούντων».
22 (φ. 674β) «Εὐχὴ εἰς τὸ εὐλογῆσαι σταφυλήν».
23 (φ. 674β) «Εὐχὴ εἰς εὐλογίαν οἴνου».
24 (φ. 675α) «Εὐχὴ εἰς σκεῦος μιανθέν».
25 (φ. 675β) «Εὐχὴ εἰς πᾶν εἶδος μιανθέν».

Τῶν ὅλων περιεχομένων τοῦ κώδικος προηγεῖται, φ. 4α κ.ἑ., πίναξ φέρων τὴν ἑξῆς ἐπιγραφὴν ἐρυθρόγραφον: *«Πίναξ σὺν Θ(ε)ῷ τῆς παρούσης πιξίδος, ἔχει ἡ παροῦ|σα παντέκτης βιβλία ἔσω ἅ|περ εἰσὶ ταῦτα . . . »*. καὶ ἕπεται κεφαλαιώδης ἀναγραφὴ τῶν περιεχομένων, μεθ' ἣν ἐρυθρόγραφα: *ταῦτα τὰ βιβλία, εἰσὶν ἔσω | εἰς τ(ὸν) παρόντ(α) παντέκτην· μὲ | συνταγὴν καὶ σύνθεσιν με|γάλην· καὶ τὰ μὲν ἔχουν | περισσότερα ὡς εὔλογα | καὶ χρήσιμα· τὰ δὲ πάλιν | κομψότερα διὰ τὸ πλῆθ(ος) κ(αὶ)* || (φ. 4β) *τ(ὸν) ὄγκον· διὰ τοῦτο καὶ λεπτο|λογοῦμ(εν) τὸ καθ' ἓν βιβλίον ποί(ας) | καὶ τί ἀκολουθεί(ας) ἔχει ἐν τὸ | παρόντι πλάτος. ἵνα ἔχει ὁ βου|λόμενος εἰς ἕνα ἕκαςον | βιβλίον, εὐκόλως εὑρίσειν | τ(ὴν) ζητουμένην ἀκολουθί(αν).* Μετὰ ταῦτα ἕπεται διεξοδικὴ ἀναγραφὴ τῶν καθ' ἕκαστον περιεχομένων ἐν τῷ κώδικι (ἀναφέρουσα κεφάλ. α–σδ' πάσης ὕλης ἐκ τοῦ Θηκαρᾶ, Ὡρολογίου κλ. περιεχομένων). Τὸ κεφ. ροζ', ἐν φ. 9β κ.ἑ., προκειμένου περὶ τῆς ἀκολουθίας ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς ἀποτομῆς τοῦ Προδρόμου σημειοῖ: *« . . . ἔχει εἰς τὸ τέλος οἴκους κδ. τοῦ προ*|| (φ. 10α) *δρόμου· παρόμοιοι τῶν ἀκαθίστου· ἤγουν εἰς τὸ ἄγγελος πρωτοστάτης· ἐπαραλάβαμεν δὲ αὐτούς, ἀπὸ τὸ κοινόβιον τοῦ Διονυσίου· διότι ἐν ταῖς ἑορταῖς τοῦ Προδρόμου εἰς τὸν ὄρθρον μετὰ τὴν ς' ᾠδὴν ἵσταται ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας εἰκόνος τοῦ ἁγίου μετὰ καὶ τοῦ ἐπιτραχηλίου· καὶ λέγει αὐτοὺς εἰς ἐπήκοον πάντων· ἀλλὰ καὶ οἱ βουλόμενοι ἐν τοῖς ἀποδείπνοις τῇ β' ἑσπέραις λέγουν αὐτούς».* Ἐν τέλει τοῦ πίνακος τῶν περιεχομένων, φ. 10β κ.ἑ., ἀναγινώσκομεν:

Ἐτελειώθει ἡ παροῦσα παν|τέκτης ἐν τῇ νήσῳ τ(ῶν) | ἰωαννίνων· εἰς τὸ εὐκτή|| (φ. 11α) *ριον τουτιμίου ἐνδόξου προ|φήτ(ου) προδρόμου, τὸ κείμεν(ον) | ἔγγισα τῆς λίμνης, ἐντ(ὸς) | τοῦ σπηλαίου· ἐγεγρά|φεισαν τὰ μὲν ψιλὰ καὶ κα|λλίγραφα παρά τινος ὁ|σιωτάτου καὶ λογιωτάτ(ου) | νήφωνος ἱερομονάχου· | ὅπερ καὶ ἐςὶ ἀνάλωμα | τοῦ ἰδίου κόπου τὸ ἓν φύ|λλον ας^πρ ᾱ· πλὴν τ(ῆς) | λοιπῆς ὅλης ὕλης.*

Τὰ δε ἕτερα γράμματα | ἅτινα εἰσὶ καὶ μεγαλώ|τερα ἐγράφησαν πα|ρά τινος σοφωτάτ(ου). κ(αὶ) μου|σικωτάτου λογιωτ(ά)τ(ου) καὶ ἐν|αρέτ(ου) μελοδοῦ ἰωάννου | τοῦ σαγητά· ἐπεὶ ὁ προ|ρρηθὴς, ἱερομόναχος[1] *τέλος | τοῦ βίου ἐχρίσατο· καὶ | ὅσω μὲν ἐκεῖνα γέμουσιν | τοῖς ὀφθαλμοῖς καλλω|πισμοῦ*

1. Τὸ τελευταῖον τοῦτο μετὰ διόρθωσιν τοῦ ἀρχικοῦ *μοναχὸς* τῇ προσθήκῃ ἐν τῷ διαστίχῳ τῶν γραμμάτων *ἱερο* καὶ τόνου ἐπὶ τῆς συλλαβῆς *μό*. Τὰ πρόσθετα ταῦτα στοιχεῖα καὶ τὸ προηγούμενον κόμμα διὰ διαφόρου, ἀσθενεστέρου, μέλανος καὶ ἄλλης, ὡς φαίνεται, χειρός.

καὶ ὡρεότητος, | τοσοῦτον καὶ ταῦτα γέ|μουν σοφί(ας) καὶ ὀρθότητος· | πλὴν κακεῖνα οὐκ εἰσὶν ἄ|μοιρα τῆς ὀρθότητος | ἀλλοῦν διαφέρουσι.

Συνταγὴ δὲ καὶ σύνθεσις | συν πόθ(ω) πολλ(ῶ) καὶ ἐξόδω πα|ρὰ τ(ῶν) ἐν ἱερομονάχοις· | νεκταρίου· καὶ θεοφανίου | τ(ῶν) αὐταδέλφων καὶ κ(α)τ(ὰ) | κόσμον ἀψαράτων· οἳ κ(αὶ) | ἀναγείραντες ἐκ βάθρων | τ(ὸν) ῥηθέντ(α) ἄνοθεν ἱερὸν | εὐκτήριον τοῦ τιμίου προδρόμ(ου·) | ἐν κόποις ἰδίοις καὶ ἱδρῶ|σι καὶ ἀναλώμασιν ἐκ | τ(ῆς) πατρικῆς αὐτ(ῶν) περιουσίας· διὰ δὲ τοὺς φόβ(ους) | καὶ πειρασμ(οὺς) τ(ῶν) ἀνόμ(ων) ἀγα|ριν(ῶν) οὐκ ἐποιησαν αὐτὸν | εἰς αὔξισιν, ἢ κεκαλλωπισ|μένον· καὶ γὰρ οὐκ ὀλίγ(ους) || (φ. 11β) κινδύνουσ καὶ πειρασμοὺσ | ὑπέφερον παρ᾽ αὐτ(ῶν) τ(ῶν) κα|κονύμ(ων) κ(αὶ) θεοςιγ(ῶν) κ(αὶ) βεβίλ(ων).

Δεόμεθα οὖν πᾶσι τ(ῆς) ἐν | χ(ριστ)ῶ ἡμ(ῶν) ἀδελφότητος· τ(οῖς) | εντυχάνουσϊ καὶ ἀναγινώ|σκουσι τὴν παροῦσα | βίβλον, ἵνα εὔ|χοντ(αι) καὶ συγχω|ροῦσιν ἐμ|πόνως | ἀμφωτ(έ)ρ(ους) | τοὺσ | κοπιάσαντας | ἐν | αὐτῆ: — |

ὁ δό(ξα) θ(εὸ)c [= *δό(ξα) ὁ θ(εὸ)c*] *ἀ|μήν* |

† *ἔτους ,ζ^ωιθ* [=7019=1510/11] *τὸ τρέχ(ον) : —*

Ἡ γραφὴ τοῦ πρώτου βιβλιογράφου Νήφωνος, ὡραία καὶ ἐπιμελεστάτη, διήκει ἀπὸ τοῦ φ. 12α μέχρι τοῦ φ. 372β συμπεριλαμβανομένων. Ἐν φ. 164α, ἐν τέλει τῶν ψαλμῶν, δι᾽ ἐρυθροῦ μέλανος † *Θ(εο)ῦ τὸ δῶρον καὶ νή|μφωνος* | *ὁ πόνος : —* †. Ἡ γραφὴ τοῦ δευτέρου βιβλιογράφου, Ἰωάννου τοῦ Σαγητᾶ, διήκει διὰ τῶν φ. 373α–676α συμπεριλαμβανομένων.

[Διακρίνονται ἐν τῷ κώδικι πέντε διάφορα ὕφη γραφῆς, ὀφειλόμενα εἰς τρεῖς διαφόρους χεῖρας. Ἡ π ρ ώ τ η χ ε ί ρ, ἡ τοῦ ἱερομονάχου Ν ή φ ω ν ο ς († 1 Ἀπρ. 1509–πρβλ. σχετικὸν σημείωμα ἐν φ. 704β), ἔγραψεν (ἐν Ἰωαννίνοις) τὰ φ. 12α–372β εἰς τρία διάφορα ὕφη γραφῆς, προδίδοντα ὅτι ὁ ἱερομόναχος οὗτος ἦτο δόκιμος καλλιγράφος. Εἰς ὕφος ἀρχαιοπρεπέστερον ἐγράφησαν ὑπ᾽ αὐτοῦ τὰ φ. 12α–20β, 21β–24β, 94α–113β, 118α–123, ὅπου καὶ ἡ μελάνη ἐλέγχεται καστανόχρους, ἐνῷ διὰ τὰ λοιπὰ φύλλα ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ φαιόχρους. Ἀπὸ τοῦ φ. 123 καὶ ἑξῆς καθίσταται φανερόν, ὅτι ἡ αὐτὴ χεὶρ μεταβαίνει βαθμηδὸν εἰς ὕφος διάφορον τοῦ πρώτου, ἐξ ἴσου δὲ πάντοτε καλλιτεχνικὸν καὶ κομψόν, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐγράφησαν τὰ φ. 21α (ὁλόκληρον), 21β (ἐν μέρει), 28α–93α, 124α–163β, 264α–372β, ἐνῷ τρίτον ὕφος, ψιλογραφικόν, παρατηρεῖται εἰς τὰ φ. 28α (ἐν μέρει, ὅπου μετὰ τὸν αὐτόθι τίτλον σημείωσίς τις πεντάστιχος), 164α, 166α–210α, 214α–240β, 244α–263β. Ἀποδοτέον δὲ ἀδιστάκτως καὶ τὸ ψιλογραφικὸν τοῦτο ὕφος εἰς τὸν αὐτὸν κωδικογράφον, λαμβανομένου ὑπ᾽ ὄψιν, ὅτι ἐν φ. 164α μετὰ τὸ αὐτόθι διὰ τοιαύτης ψιλογραφίας γεγραμμένον κείμενον τοῦ ἰδιογράφου ψαλμοῦ τοῦ Δαβὶδ ἀκολουθεῖ, εἰς ὕφος γραφῆς παραλλάσσον καὶ ἀπὸ τοῦ ψιλογραφικοῦ καὶ ἀπὸ τῶν δύο ἄλλων, τὸ ἐπιμαρτυροῦν τὸν κωδικογράφον σημείωμα : † *Θ(εο)ῦ τὸ δῶρον καὶ νή|μφωνος* | *ὁ πόνος: —* | †

Ἡ δ ε υ τ έ ρ α χ ε ί ρ, ἡ τοῦ «σοφωτάτου καὶ μουσικωτάτου λογιωτάτου καὶ ἐναρέτου μελοδοῦ ἰ ω ά ν ν ο υ τ ο ῦ σ α γ η τ ά [= Σ α γ ι τ τ ᾶ]»,

διαδεχθέντος ἐν τῇ γραφῇ τοῦ κώδικος μετὰ τὴν 1ην Ἀπριλίου 1509 (ἐν Ἰωαννίνοις) τὸν ἀποβιώσαντα τότε Νήφωνα, ὑπολειπομένη κατὰ πολὺ τῆς πρώτης εἰς κομψογραφίαν, ἔγραψε τὰ φ. 373α–676α (διὰ μελάνης ὀρφνῆς). Ἡ τρίτη χείρ, ἄδηλον τίνος, ἔγραψε τὸν προτασσόμενον τῶν ὅλων περιεχομένων τοῦ κώδικος πίνακα ἐν φ. 4α–11β τὸ ἔτος ‚ζιθ' (=1510/11).]

Εἶναι δὲ ὁ κῶδιξ καθ' ὅλου γεγραμμένος κατὰ δύο σελίδας, ὧν αἱ διαστάσεις συνήθως 0,040 × 0,145 [πλὴν τοῦ φ. 11β, ὅπου τὸ κείμενον μονοσέλιδον καὶ δὴ εἰς σειρὰν στίχων διατεταγμένων εἰς σχῆμα ἁγίου ποτηρίου. Ὁ ἀριθμὸς τῶν στίχων ἑκάστης σελίδος ἀνέρχεται ἐπὶ μὲν τοῦ κειμένου τῆς πρώτης χειρὸς εἰς 35, ἐπὶ δὲ τοῦ τῆς δευτέρας καὶ τρίτης χειρὸς εἰς 23.].

Ἐν τέλει τοῦ κώδικος (φ. 704α–706α) [γεγραμμένα διὰ πλειόνων τῆς μιᾶς χειρῶν (διαφόρων τῶν τριῶν ἄλλων, δι' ὧν ἐγράφησαν τὰ τῶν φφ. 4α–676α)] φέρονται τὰ ἑξῆς:

(φ. 704α)

[**1**] † *ἐκοιμήθ(η) ὁ παναγιώτατος π(ατ)ριάρχ(ης) κωνςαντίν(ου)|πόλεως κῦρ νίμφων ὁ μυροβλύτης· ἐν | ἔτι ‚ζις·* [7016=1508] *αὐγούςω ιβ ἡμέρ(α) κυ(ριακ)ῇ :*[1]
καὶ ἐμαρτύρισαν διὰ χ(ριστὸ)ν κ(αὶ) οἱ δύο αὐτοῦ μαθητ(αὶ)· | ὁ μ(ὲν) μακάριος μοναχ(ός)· ἐν Θεσσαλων(ί)κι· ἔτι [μετὰ διόρθωσιν ἔτει] *‚ζιδ:* [7014=1505/6] | *ὁ δὲ ἰὠάσαφ μοναχ(ὸς) ἐν κωνςαντ(ί)ν(ου) πόλει· μηνι | αὐγούς εἰς τὰς κθ: ἐπὶ ἔτουσ· ‚ζιη:* [7018=1510]

[**2**] † *ἐκοιμήθ(η) ὁ ἠκουμενηκῶς π(ατ)ριάρχ(ης) κωνςαντιν(ου)πόλ(εως) | κῦρ ἱερεμί(ας) ἐπὶ ἔτους ζνδ* [7054=1545/46] [πρβλ. P. Schreiner, *Die byzantinischen Kleinchroniken*, 1. Teil, Wien 1975, σ. 673, ἀρ. 109.]

(φ. 704β)

[**3**] † *ἐκοιμήθ(η) ὁ ὅσιος π(ατ)ήρ ἡμ(ῶν) κῦρ σάββας· ἔτ(οις) ‚ζιγ* [7013=1505] | *μηνὶ ἀπριλλίω· θ:*

[**4**] † *ἐκοιμήθ(η) ἡ ὁσία μ(ήτ)ηρ ἡμ(ῶν) ἡ ἐν μοναχ(αῖς) κ(α)τ(ὰ)φυγή· ἔτ(ους) ‚ζιε* [7015=1506] *μηνὶ νὀεμβρίω ζ:*

[**5**] † *ἐκοιμήθ(η) ὁ ἐν ἱερομονάχ(οις) κῦρ νίμφ(ων)· ἔτ(ους) ‚ζιζ:* [7017=1509] | *ἡμέρ(α), τῇ κυ(ριακ)η τῶν βαΐων: —* [=1η Ἀπριλίου][2].

[**6**] † *ἐκοιμήθ(η) ἡ ἐν μοναχ(αῖς), ἀθανασία ∔ [∔ ἡμ(ῶν) ἀδελ|φῆ]*[3] *ἔτουσ ‚ζκα* [7021=1512]: | *μηνὶ νὀεμβρίω ια:*

[1. Ἡ 12η Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1508 ἦτο Σάββατον, οὐχὶ Κυριακή! Πρβλ. ὁμοίως καὶ ἐν τῷ ἀναλόγῳ σημειώματι τοῦ κώδ. Βαρλαὰμ 38, φ. 105α.]

[2. Τὸ σημείωμα τοῦτο ἀφορᾷ προφανῶς εἰς τὸν γραφέα τῶν φφ. 12α-372β τοῦ παρόντος κώδικος ἱερομόναχον Νήφωνα (πρβλ. τὴν ἐν φ. 11α φερομένην περὶ αὐτοῦ καὶ παρατεθεῖσαν ἀνωτέρω εἴδησιν, καθ' ἣν τοῦτον διεδέχθη ἐν τῇ γραφῇ τοῦ κώδικος ὁ Ἰωάννης ὁ Σαγιττᾶς «ἐπεὶ ὁ προρρηθὴς ἱερομόναχος τέλος τοῦ βίου ἐχρίσατο»). Κατὰ ταῦτα τὰ τῶν φ. 12α-372β ἐγράφησαν πρὸ τῆς 1ης Ἀπρ. 1509, τὰ δὲ τῶν λοιπῶν φ. μετὰ τὴν ἡμερομηνίαν ταύτην.]

3. Τὰ ἐν ἀγκύλαις [ ] γέγραπται ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ, τοῦ σημείου ∔ ὄντος δηλωτικοῦ παραπομπῆς.

[**7**] † *ἐκοιμήθ(η) ἡ* | *ἐν (μον)αχ(αῖς) εὐγε|νία ἡμ(ῶν) ἀ|δελφῇ·* | *,ζβ:*[4] [7002=1493/94, γράφε, *,ζ⟨κ⟩β* [=7022=1513/14][5]

[**8**] † *ἐκοιμήθ(η) ὁ Γεώργιος ὁ τάττεζας· ἔτουσ ,ζκδ'* [7024=1515/16]

[**9**] † *ἐκοιμήθ(η) ὁ ἐν μοναχ(οῖς) κῦρ μακάριδς ὁ ἡμ(ῶν) γέροντας· ,ζλγ* [7033=[1524/25]

[**10**] † *ἐκοιμήθ(η) ὁ ἐν μοναχ(οῖς) κῦρ ἰὼβ ὁ ἡμ(ῶν) π(ατ)ήρ· ἔτ(ους) ,ζλβ'* [7032=1523/24]

[**11**] † *ἐκοιμήθ(η) ὁ πανιερώτ(α)τ(ος) μ(ητ)ροπολ(ί)της* | *ἰωαννίν(ων) κῦρ σωφρόν(ι)οc· ,ζ ἔτουσ λΔ:* [7034=1525/26]

[**12**] † *ἐκοιμήθ(η) ὁ ἡγούμ(εν)ος τοῦ μετεώρ(ου) π(α)π(ὰ) κῦρ Γεράσιμος ,ζλγ* [7033=1525] | *μηνὶ φευρουαρίω β' :*

[**13**] † *ἐκοιμήθ(η) ὁ βοηβόντας ὁ μαζαράκης· ,ζλη* [7038=1529/30] | *καὶ ὁ υἱὸc αὐτοῦ, νίμφων ἱεροδιάκων· ,ζλθ'* [7039=1530/31]

[**14**] † *ἐκοιμήθι ὁ ἐν μοναχ(οῖς) θεόκλητος· ,ζνα* [sic κατὰ Ν. Βέην· ἀλλ' ὁ κῶδιξ παρέχει *,ζμα*=7041=1532/33]

[**15**] † *ἐκοιμήθ(η) ὁ ἐν (μον)αχ(οῖς) κῦρ βενέδικτος ὁ ἡ|μῶν καλόγεροc· ἔτ(ους) ,ζνα* [7051=1543] *τοῦ α^Γ(ιου)* [sic κατὰ Ν. Βέην· ἀλλ' ὁ κῶδιξ παρέχει *κ(υρίο)υ*] *πάσχ(α)* [=25 Μαρτίου]

[**16**] † *ἐκοιμήθ(η) ὁ προηγούμενος ὁ π(ατ)ήρ ἡμ(ῶν) ὁ ἐνι|ερομονάχοις κῦρ θεοφάν(ης)· ,ζνβ·* [7052=1544] | *ἐν μηνὶ μαίου ιζ ⟨ἡμ(έ)ρ(α) κ(υριακ)ῇ⟩*[6] *ξημερόνωντας* | *κηριακῇ, ἑορτῇ τοῦ τιφλοῦ·*

(φ. 705α)

[**17**] † *ἠρξάμεθα σὺν θ(ε)ῷ ἵνα ἀνεγείρωμ(εν) ἐκ βάθρων* | *τ(ὴν) ἱερὰν μο-ν(ὴν) τοῦ τίμιου* [sic κατὰ Ν. Βέην· ἀλλ' ὁ κῶδιξ παρέχει *τιμ(ί)ου*] *προδρ(ό)-μ(ου)· εἰς τὸ νυσὶ· ἔτουσ ,ζιε:* [7015=1506/7]

[**18**] † *ἐξεύγημ(εν) ἀπὸ τὸ νυσὶ τ(ῶν) ἰῶαννἴνων· κ(αὶ) ἤλθαμ(εν)* | *εἰς τὴν σκήτ(ι) τοῦ ἱεροῦ μετεώρ(ου) : κ(αὶ) ἐκαθήσαμεν* | *εἰς τ(ὸν) ςύλον τῆς μο-ν(ῆς) τοῦ προδρ(ό)μ(ου)· ἔτ(ους) ,ζιθ* [7019=1510/11]

---

4. Τὸ σημείωμα τοῦτο ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ.

[5. Ὡς παρετήρησεν ἤδη ὁ Σ. Λάμπρος (Νέος Ἑλληνομν. 11, 1914, σελ. 10, σημ. 2), «τὸ ἐν τῷ σημειώματι ἔτος τοῦ θανάτου τῆς Εὐγενίας *,ζβ* (=1494) δὲν ἔχει ὀρθῶς, ἀλλ' ἐπειδὴ ἕπεται ἀμέσως τῷ ἀνωτέρῳ ἔτει *,ζκα* καὶ προηγεῖται τοῦ ἑπομένου *,ζλβ*, εἶνε σαφές, ὅτι πρέπει νὰ συμπληρωθῇ εἰς *,ζκβ'* ἢ *,ζλβ'*. Κατὰ ταῦτα ἡ Εὐγενία ἀπέθανε τῷ 1513-4 ἢ τῷ 1523-4» (πρβλ. Ἀναστασίαν Τούρτα, Ἠπειρωτ. Χρονικὰ 22, 1980, σ. 71 καὶ σημ. 1). Ἡμεῖς, ἐπειδὴ τὸ ἔτος τοῦ σημειώματος προηγεῖται πράγματι τοῦ ἑπομένου *,ζκδ'* (καὶ οὐχὶ τοῦ *,ζλβ'*, ὡς παραδόξως γράφει ὁ Σ. Λάμπρος), νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ συμπληρωθῇ ἀσφαλῶς εἰς *,ζκβ'* καὶ μόνον οὕτως. Ὅτι δὲ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀδελφὴ τῶν ὁσίων Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους τῶν Ἀψαράδων ἔζη πάντως καὶ μετὰ τὸ 1506/7, πιστοῦται καὶ ἄλλως ἐκ τοῦ καθ' ὑπαγόρευσιν τῶν ὁσίων τούτων αὐταδέλφων προελθόντος «Βίου» αὐτῶν, ἐν ᾧ καὶ λέγεται, ὅτι μετὰ τὸ *,ζιε'* ἔτος [7015 = 1506/7] ἐκτίσθη παρ' αὐτῶν κελλίον «εἰς ὅπερ αἱ κατὰ σάρκα καὶ κατὰ πνεῦμα ἡμῶν ἀδελφαὶ κατῴκουν τὸν μονήρη βίον προελόμεναι· τρεῖς γὰρ ἦσαν αὗται . . . » (πρβλ. Ν. Ἑλληνομνήμ. 2, 1905, σελ. 101, στίχ. 31-32).]

6. Διαγεγραμμένα τὰ ἐν ⟨ ⟩.

[**19**] † *ἠρξάμ(ε)θ(α) σὺν θ(ε)ῶ ἵνα ἀνεγείρωμ(εν) τὸν ναὸν | τ(ῶν) τριῶν μ(ε)γ(ά)λ(ων) ἱεραρχ(ῶν) ἐν τῶ ςύλω τὸ καλου|μένω τοῦ βαρλαὰμ· ἐκ βάθρων· κ(αὶ) ἐπρω|τωἀνέβημ(εν) εἰc τ(ὸν) λίθον μηνὶ ὀκτωμβρίω· ἔτει ,ζκς'··* [··κς][7] [7026=1517]

[**20**] † *ἠγοράσαμ(εν) καὶ τὸ μετόχιον εἰς τὴν κόπρυνα· ,ζλη̄·* [7038=1529/30]

[**21**] † *ἐκοιμήθ(η) ὁ ὅσϊοc π(ατ)ὴρ ἡμ(ῶν) κῦρ νεκτάριος ἱερομόναχος· κ(αὶ) κτή|τωρ τοῦ βαρλᾱὰμ, ἐν τῶ ζ^ω^ν^ω^η^ω^* [7058=1550] *ἔτει· μηνὶ ἀπριλ(ίω) ζ^η^ | ἡμέρα β^α'^ τῆς δϊακαινησίμ(ου) :*

(φ. 705^β^)

[**22**] † *περὶ πῶς οἱ ἀγαρϊνοὶ ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν ἦλθαν | εἰς τὴν δύσην: ἐπὶ ἔτους ,ςωια^ω^,* [6811=1302/3] *πρῶτος | αὐθέντης ὁποῦ ἀπέρασ(εν) ἀπὸ ἑώ(ας) εἰς δύσην, τὸ | ὄνομα ὀτμάνογλησ· κ(αὶ) ἐβασίλευσεν χρ(όν)ους· κα'· | καὶ μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσεν ὁ γϊώρκ(ας) χρ(όνους)· μ· | καὶ μετὰ τοῦτον ὁ καζὴ ἀμουράτης χρ(όν)ους· λ· | κ(αὶ) μετὰ τοῦτον ὁ ἡλμτϊρὶμ παγιαζήτης χρ(όνους)· ιδ· | κ(αὶ) μετὰ τοῦτον ὁ ἐμὴρ σουλεϊμάνης, χρ(όνους)· γ· | κ(αὶ) μετὰ τοῦτον ὁ σουλτὰν ἀμουράτης χρ(όνους) ∸ λα· |* [∸ *κ(αὶ) μ(ε)τ(ὰ) τοῦτον | ὁ σουλτὰν | μεεχμέτης | χρ(όνους) λᾱ*][8] *κ(αὶ) μετὰ τοῦτον ὁ σουλτὰν παγϊαζήτης χρ(όνους). λγ· | κ(αὶ) μετὰ τοῦτον ὁ σουλτὰν σελήμης χρ(όνους)· η̄· | ἔγιν(εν) καὶ ὁ σουλτὰν σουλεϊμάνησ ἐπὶ ἔτους | ,ζ^ω^κη^ω^* [7028=1520], *ἀπριλλ(ίου) εἰς τ(ὰς) ιδ', ἡμ(έ)ρ(α) Γ^η^ :*

[**23**] † *ἑάλω ὁ τούρκος τὴν κ̄ωνςαντινου πόλϊν | ἐπὶ ἔτουσ· ,ς϶ξα^ω'^·* [6961=1453] | † *ἑάλω τὸν* [sic] *τραπεζόντα ἐπὶ ἔτουσ, ,ς϶ξθ^ω^.* [6969=1460/61] *ἑάλω τὴν ἔβριππον, | ἐπὶ ἔτους· ,ς϶οζ^ω^.* [6977=1478/79] *ἑάλω τὴν θε|σαλονίκην κ(αὶ) τὰ ϊωάννινα ἐπὶ (ἔτ(ους), | ,ς϶λη^ω^·* [6938=1429/30]

(φ. 706^α^)

ἔκτησ(εν) τὴν πρέβεζ(αν) ἐπὶ ἔτους ,ς϶πς^ω^· [6986=1477/78]
ἐκατέβη εἰς τὸ τεπετελένι ,ζβ^ω^. [7002=1493/94]
ἑάλω τὸν νάυπακτον ἔτ(ους)· ,ζζ^ω^. [7007=1498/99]
ἑάλω τὴν μεθόνη ἐπὶ ἔτουσ· ,ζη^ω^· [7008=1499/1500]
ἑάλω τὸ τεμπρί^ς^ ἐπὶ ἔτους· ,ζκβ^ω^· [7022=1513/14]
ἑάλω τὸ μίσήρ(ι) ἐπὶ ἔτουσ· ,ζκε^ω^· [7025=1516/17]
ἑάλω τὸ πελϊγράδι ἔτους· ,ζκθ^ω^· [7029=1520/21]
ἑάλω τῆ ῥόδῳ ἐπὶ ἔτουσ ,ζλα^ω^· [7031=1522/23]
ἑάλω τὸ μπουδούνι· ἐπὶ ἔτ(ους) ,ζλδ· [7034=1525/26]

[Πρβλ. Ν. Βέην, Βυζαντὶς 1 (1909) σ. 306-307, ὅπου ἔκδοσις τῶν ὑπ' ἀρ. 17-21 καὶ 3–16 τῶν ὡς ἄνω σημειωμάτων, περὶ ὧν βλ. καὶ αὐτόθι, σ. 236^ξα^–236^ξγ^ (πρβλ. καὶ Ν.

[7. Τὰ ἐν ἀγκύλαις [ ] φέρονται ἐν τῇ ἔξω ᾦᾳ, τοῦ σημείου ·· ὄντος δηλωτικοῦ παραπομπῆς. Τὸ ἐν τῷ σημειώματι, ,ζκς' ἐξ ἀρχικοῦ ,ζκε' μετ' ἀπόξεσιν τοῦ ἄνω σκέλους τοῦ ε.]

8. Τὰ ἐν ἀγκύλαις [ ] ἔχουν γραφῆ ἐν τῇ ἔξω ᾦᾳ [τοῦ σημείου ∸ ὄντος δηλωτικοῦ παραπομπῆς. Ἡ κατ' ἀρχὴν παράλειψις τῆς φράσεως ὀφείλεται εἰς σφάλμα ἐξ ὁμοιογραφίας (λα-λα). Τοῦτο προδίδει τὴν ἐξ ἀντιγραφῆς προέλευσιν τῶν χρονικῶν σημειωμάτων τοῦ φ. 705^β^.]

Βέην, Viz. Vrem. 18, 1911 [1913], IV, σ. 113 ἀρ. 16, καὶ Ἠπειρωτ. Χρονικά 1, 1926, σ. 63 σημ. 4). Εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Βέη παρεχόμενον κείμενον παρετηρήσαμεν ἀναγνώσεις τινὰς ἀποκλινούσας τοῦ ὀρθοῦ, ὧν αἱ κυριώτεραι εἶναι αἱ ἑξῆς: ,ζνα ἀντὶ ,ζμα (ἡμέτ. ἀρ. 14), *αΓ(ιου)* ἀντὶ *κ(υρίο)υ* (ἀρ. 15), *τίμιου* ἀντὶ *τιμ(ί)ου* (ἀρ. 17). — Πρβλ. καὶ Porf. Uspenskij, *Vostok Christianskij* κλ., S. Peterburg 1896, σελ. 544–545, ὅπου τὸ πρῶτον ἔκδοσις (πλημμελὴς καὶ ἀτελὴς ἐνίοτε) τῶν ὑπ' ἀρ. 1-16, 21, 17–20 καὶ 23 τῶν αὐτῶν ὡς ἄνω σημειωμάτων, καὶ σελ. 475 σημ. 1–3 (ὅπου, ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, καὶ πάλιν τὰ ὑπ' ἀρ. 3, 1, 17) καὶ σελ. 476 σημ. 1–4 (ὅπου ὁμοίως τὰ ὑπ' ἀρ. 7, 4, 6, 10, 18, 19, 15). Διὰ τὰ ὑπ' ἀρ. 10, 4, 6, 7, 3, 17, 11, 18, 21 καὶ 16 πρβλ. ἀντιστοίχως καὶ Σ. Λάμπρον, Νέος Ἑλληνομνήμων 11 (1914 [1915]) σελ. 9_4, $10_{1,2}$, 11_4, 12_2, 13_1, 14_3 καὶ 15_1.]

[Ἐν τῇ γραφῇ τῶν ὡς ἄνω σημειωμάτων διακρίνονται τέσσαρες διάφοροι χεῖρες. Ἡ πρώτη ἔγραψε τὰ ὑπ' ἀρ. 1, 3–14 καὶ 16–20 σημειώματα (ἀφορῶντα εἰς γεγονότα τῶν ἐτῶν 1505–1532/33), εἶναι δὲ αὕτη πάντως ἑνὸς τῶν τῆς μονῆς Βαρλαὰμ κτητόρων Θεοφάνους († 17 Μαΐου 1544) καὶ Νεκταρίου († 7 Ἀπρ. 1550) τῶν Ἀψαράδων ⟨Ὁ Ν. Βέης (Βυζαντίς, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 236^{ξβ}) θεωρεῖ αὐτὰ γεγραμμένα χειρὶ τοῦ Θεοφάνους⟩. Ἡ δευτέρα χεὶρ ἔγραψε τὰ ὑπ' ἀρ. 2, 15–16 καὶ 21 σημειώματα (ἀφορῶντα εἰς γεγονότα τῶν ἐτῶν 1543–1550, ἐν οἷς καὶ τὰ τοῦ θανάτου ἀμφοτέρων τῶν ὡς ἄνω αὐταδέλφων Ἀψαράδων), ἡ τρίτη τὰ ὑπ' ἀρ. 22–23 σημειώματα, καὶ ἡ τετάρτη μόνην τὴν ἐν τῇ ᾤᾳ τοῦ φ. 705^{β} προσθήκην εἰς τὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 22 σημειώματος.]

Ὁ κῶδιξ [καὶ δὴ τὸ τμῆμα αὐτοῦ τὸ γεγραμμένον ὑπὸ τῆς πρώτης χειρός,] κοσμεῖται ὑπὸ [πολλῶν] ἁπλῶν καὶ τεχνικῶν ἐπιτίτλων κοσμημάτων, [κεφαλαιωμάτων καὶ ἀρχικῶν ἐντέχνων γραμμάτων, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐρυθρῶν. Ἐπίτιτλα κοσμήματα φέρονται ἐρυθρὰ μὲν εἰς τὰ φ. 12^{α}, 28^{α}, 35^{α}, 54^{α}, 54^{β}, 62^{β}, 66^{β}, 71^{α}, 74^{α}, 77^{α}, 94^{α}, 118^{α}, 141^{β}, 166^{α}, 176^{β}, 192^{α}, 214^{α}, 222^{α}, 229^{α}, 232^{β}, διὰ κοινῆς δὲ μελάνης εἰς τὰ φ. 79^{α}, 244^{α}, 264^{α}, 344^{α} καὶ 354^{α}. Κεφαλαιώματα ἐρυθρὰ εἰς τὰ φ. 118^{α}, 166^{α}, 192^{α}, 214^{α}, 222^{α}, 229^{α}, 232^{β}, 244^{α}, 264^{α}, 354^{α}. Ἔντεχνα ἀρχικὰ πολλαχοῦ τοῦ κειμένου]. Ἐπίσης καὶ ὑπὸ τεσσάρων εἰκόνων κοσμεῖται ὁ κῶδιξ διὰ κιρροῦ μέλανος ἐπιτυχῶς ἐξειργασμένων, ἀξίων ἐκδόσεως, ἣν ὑπόσχομαι νὰ ἐπιχειρήσω ἐν καιρῷ. Ἐκ τούτων ἡ μὲν πρώτη (φ. 18^{α}) παρίστησι τὸν *Μέγαν Βασίλειον*, ἡ δευτέρα (φ. 18^{β}) τὸν *Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον*, ἡ τρίτη (φ. 19^{α}) τὸν *Γρηγόριον τὸν Θεολόγον*, καὶ ἡ τετάρτη (φ. 19^{β}) *Θεόδωρον τὸν ἡγιασμένον, τὸν μαθητὴν τοῦ ἁγίου Παχωμίου.*

[Πρόκειται περὶ ὁλοσώμων παραστάσεων, αἱ ὁποῖαι εὕρηνται ἀνὰ μία εἰς τὰ δηλωθέντα φύλλα, ἤτοι καὶ πάλιν εἰς τὸ τμῆμα τοῦ κώδικος τὸ γεγραμμένον ὑπὸ τῆς πρώτης χειρός. Αὗται καταλαμβάνουν μέρος τῆς μιᾶς ἐκ τῶν δύο στηλῶν τῶν οἰκείων σελίδων, εἶναι δὲ ἐσχεδιασμέναι διὰ λεπτοτάτων γραμμῶν, δι' ὧν ἀποδίδονται καὶ τῶν προσώπων λεπτομέρειαι. Τῶν παραστάσεων τούτων ἡ πρώτη, ὕψους 0,085 μ., ἐν φ. 18α, στήλ. α', ὅπου τελευτᾷ κείμενον Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ ἄρχεται κείμενον τοῦ Μεγ. Βασιλείου, εἰκονίζει ἱεράρχην ἅγιον κατὰ μέτωπον, εὐλογοῦντα διὰ τῆς δεξιᾶς καὶ κρατοῦντα διὰ τῆς ἀριστερᾶς εἰλητόν, ἔχοντα δὲ περὶ τὴν κεφαλὴν φεγγίον. —Ἡ δευτέρα, ὕψους 0,070 μ., ἐν φ. 18β, στήλ. β', εἰς ὃ σημεῖον τελευτᾷ κείμενον τοῦ Μεγ. Βασιλείου, ἀρχομένου

εἰς τὸ ἔναντι φύλλον (19α) κειμένου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, εἰκονίζει ἱεράρχην ἅγιον ἐστραμμένον κατὰ τὰ 3/4 πρὸς τὰ ἀριστερά, εὐλογοῦντα διὰ τῆς δεξιᾶς καὶ κρατοῦντα διὰ τῆς ἀριστερᾶς εἰλητόν, ἔχοντα δὲ περὶ τὴν κεφαλὴν φεγγίον. — Ἡ τρίτη, ὕψους 0,084 μ., ἐν φ. 19α, στήλ. β', ὅπου, μετὰ κείμενον Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου (φ. 19α, στήλ. α'), φέρεται κείμενον Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, εἰκονίζει ἱεράρχην ἅγιον ἐστραμμένον κατὰ τὰ 3/4 πρὸς τὰ ἀριστερά, εὐλογοῦντα διὰ τῆς δεξιᾶς καὶ κρατοῦντα διὰ τῆς ἀριστερᾶς εἰλητόν, ἔχοντα δὲ περὶ τὴν κεφαλὴν φεγγίον. —Ἡ τετάρτη, ὕψους 0,09 μ., ἐν φ. 19β, στήλ. β', εἰκονίζει κατὰ μέτωπον ἱεράρχην ἅγιον εὐλογοῦντα διὰ τῆς δεξιᾶς, ἔχοντα δὲ φεγγίον περὶ τὴν κεφαλήν.]

Ἄγραφα κατελείφθησαν τὰ φ. 1–3, 25–27, 93β, 114–117, [164β–165β, 211–213,] 241–243, 314β, 353β, 527β, 543–544, 578β, 676β–703 (ἐνταῦθα προώριστο νὰ γραφῶσιν εὐχαί τινες μνημονευόμεναι ἐν τῷ προτασσομένῳ πίνακι τῶν περιεχομένων), 706β.

Πολλαχοῦ ἐν ταῖς ᾤαις ἡ ἐπίτμησις Γρ=γράφε. Ἐπίσης τὰ σημεῖα παραπομπῆς ⁛, ∸, ∹, :—, :

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Ἐπὶ τοῦ παραφύλλου τοῦ ἐπικεκολλημένου ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος κύριά τινα ὀνόματα ἀναγεγραμμένα διὰ μέλανος ἀμυδροῦ. Ἔχει καὶ γόμφους ὀρειχαλκίνους καὶ θηλυκωτῆρας πλεκτοὺς βυρσίνους μετ' ὀρειχαλκίνου ἀγκιστρίου. [Τὸ 1968 (Δεκέμβρ.), ὁπότε ἡμεῖς τὸ πρῶτον ἐξητάσαμεν τὸν κώδικα καὶ ἐμελετήσαμεν τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὰ κατ' αὐτόν, ἡ πρώτη πινακὶς ἔφερε πέντε γόμφους, ἡ δὲ δευτέρα τέσσαρας ἀντὶ τῶν ἀρχικῶν πέντε, ἀπολεσθέντος τοῦ μεσαίου. Τῶν δὲ θηλυκωτήρων ἐσώζοντο λείψανα ἑνός.]

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 189 καὶ Β 95.

[Ὁ ὀγκωδέστατος οὗτος πάντων τῶν κωδίκων τῆς μονῆς Βαρλαὰμ κῶδιξ, ἀποκείμενος νῦν ἐν τῇ προθήκῃ τοῦ Μουσείου τῆς μονῆς ὑπ' ἀρ. ἐκθέματος 22, διατηρεῖται εἰς ἀρίστην σχεδὸν κατάστασιν, φέρει δὲ ἀνὰ 10 συνήθως φύλλα ἀρίθμησιν διὰ χειρὸς τοῦ Ν. Βέη. Ἐν φ. 11β, ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ, διὰ μολυβδίδος ρωσσιστὶ ἡ ὑπογραφὴ (*A. Porfirij*) τοῦ ἐπισκεφθέντος τὸ 1859 τὰ Μετέωρα Ἀρχιμανδρίτου Πορφυρίου Uspenskij, ὅστις, πλὴν τῶν ἤδη δηλωθέντων σημειωμάτων, ἀντέγραψεν ἐκ τοῦ κώδικος καὶ ἐξέδωκεν (ἔ.ἀ., σ. 543/544) καὶ τὰ ἐν φ. 10β-11β περὶ τῶν κωδικογράφων καὶ τῶν συνδραμόντων εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ τόμου τούτου αὐταδέλφων Ἀψαράδων σημειούμενα. Ἐπὶ τοῦ πάχους τῶν φύλλων τοῦ κώδικος (πάχους διαστάσεων 0,12 μ. περίπου) διὰ γραμμάτων ὕψους 0,045 μ. ἡ ἐπιγραφή: ΘΗΚαΡΑ˜C. — Τῆς περιγραφῆς τοῦ παρόντος κώδικος τὰ στοιχεῖα τὰ περικλειόμενα ἐντὸς ἀγκυλῶν ([. . .]) προσετέθησαν ὑπὸ Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου.]

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 119 καὶ οἱ ἔγχρωμοι Πίνακες ΚϚ', ΚΖ', ΚΗ' καὶ ΚΘ' παρέχουν φωτογραφικὰ πανομοιότυπα τῶν φύλλων τοῦ κώδικος 11β–12α, 17β–18α, 18β–19α καὶ 163β–164α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ πίνακος περιεχομένων καὶ ἡ χρονολογία 1510/11, δείγματα γραφῆς τοῦ κωδικογράφου Νήφωνος καὶ τὸ σχετικὸν κωδικογραφικὸν σημείωμά του (ἐν φ. 164α). Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 120 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 373β–374α, ὅπου δεῖγμα γραφῆς τοῦ κωδικογράφου Ἰωάννου Σαγιττᾶ.

Ὁ παρὼν κῶδιξ εὑρίσκεται σήμερον ἐκτεθειμένος εἰς προθήκην τοῦ Σκευοφυλακίου τῆς μονῆς.

128

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,150 × 0,212 Αἰὼν XVII Φύλλα 222

1 Θηκαρᾶ μοναχοῦ ὕμνοι καὶ εὐχαί.
Τὸ κείμενον ἄρχεται ἀπὸ φ. 30α. — Προτάσσονται τάδε:
α´ (φ. 1α) Σταχυολογήματα ἐκ γεροντικῶν καὶ πατερικῶν βιβλίων. —Ἀκέφαλα.
β´ (φ. 6α) «Ἡ ἑρμηνεία τοῦ Θηκαρᾶ».
γ´ (φ. 7α) «. . . Προοίμιον τοῦ Θηκαρᾶ τῶν περὶ πίστεως λόγων. Ὡρολόγιον σὺν Θεῷ τῶν θείων ὕμνων· καὶ εὐχαὶ μετὰ τροπαρίων».
δ´ (φ. 20α) «Στίχοι τοῦ Θηκαρᾶ» πέντε.
Ἄρχ.: Σύνταξις ὕμνων πυρπνόων θεοσδότων.
Τελ.: Εὔχεσθέ μοι γοῦν, τῆς δε χάριν ὦ φίλοι.
ε´ (φ. 20α) «Τοῦ αὐτοῦ [Θηκαρᾶ μοναχοῦ] πρόλογος».
ς´ (φ. 20α) «Τοῦ αὐτοῦ [Θηκαρᾶ μοναχοῦ] περὶ τῆς προσηκούσης τυπώσεως καὶ συντάξεως τῶν ὕμνων· ἑρμηνεία μερικὴ ἐπὶ τούτοις».
Ἐν τέλει, φ. 179α, σημειοῦται:

† ἡ βίβλος ἔσχεν ἤδε σὺν θ(ε)ῷ πέρας,
| πόνῳ Ἰωαννικίῳ θύτης τάλανος ῥακεν|δύτου.
Διὸ πάντες οἱ ἐντυγχάνοντες | τῷ παρόντι βιβλίῳ,
| μέμνησθαι εὐχόμενοι ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ δυστήνου·
μὴ μηνιοῦντες μοι ἕνεκα τῶν σφαλμάτων : —
ἐν ἔτει ,ζρκζ´ [7127=1618/9] *ἰν(δικτιῶν)ος β´.*

καὶ κατωτέρω δι᾿ ἄλλης χειρός: *Ἀπὸ δὲ χριστοῦ ἐν ἔτει ,αχιθῳ ἤγουν 1619.*

2 (φ. 180α) «Θεοδούλου μοναχοῦ διήγησις περὶ τῶν ὕμνων, πῶς θεόθεν δεδώρηνται· καὶ ὅτι χρὴ τοὺς αἱρουμένους, τηρεῖν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν παθῶν· εἶτα καὶ μαρτυρίαι ἀπὸ τῶν ἁγίων διδασκάλων περὶ τῆς πρὸς θεὸν αἰνέσεως· καὶ περὶ τῆς εἰς αὐτὸν εὐχαριστίας· καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας».
3 (φ. 212β) Ἀπόσπασμά τι ἐκ τοῦ γεροντικοῦ.
4 (φ. 213α) «Τὰ παρὰ τῶν Φράγκων, παρὰ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, παρὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν συνήθειαν δοξαζόμενα καὶ τελούμενα, δι᾿ ἃ καὶ ἔχομεν αὐτοὺς ἀκοινωνήτως, εἰσὶ ταῦτα».
5 (φ. 216α) Συμεὼν τοῦ μεταφραστοῦ, «Κανὼν εἰς τὸν Θρῆνον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου».
6 (φ. 219α) Θηκαρᾶ, Θεοκτίστου μοναχοῦ καὶ ἄλλων ἀδήλων εὐχαί τινες.
7 (φ. 220β) «Περὶ τῶν Μακάρων».
Ἄρχ.: [Ο]ὗτοι οἱ μάκαρες ἐγένοντο ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰσραήλ . . .
Τελ.: Ὅτι ὡς οἱ Μάκαροι ζῶσιν καὶ διατρίβειν ἐπὶ τῆς γῆς.

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων 0,090 × 0,138. Τὰ φ. 5α, 19, 27β–29α, 179β, 214, 215 τελείως ἄγραφα.
Ὁ κῶδιξ ἐπιμελῶς γεγραμμένος καὶ μετὰ περισσοῦ κόσμου. Οὕτω ἐν φ. 5β καὶ 29β ὁλοσέλιδα ἀψιδοειδῆ κοσμήματα, ἐν οἷς προὔκειτο νὰ γραφῶσι

διάφορα κοσμήματα. Ἐν φ. 6α, 20α, 30α ἐπίτιτλα τεχνικὰ καὶ μετὰ φιλοκαλίας ἐξειργασμένα, ὡς καὶ τὰ προμνημονευθέντα, ὁλοσέλιδα κοσμήματα διὰ χρυσῶν καὶ ἄλλων ποικίλων χρωμάτων. Καί τινα χρυσοβαφῆ γράμματα ἐκ τῶν ἀρχικῶν ἔχει ὁ κῶδιξ, ὡς καὶ τέσσαρας τεχνικὰς καὶ πολυχρώμους μικυλλογραφίας, ἀξίας ἐκδόσεως πανομοιοτύπου, τοῦ Μ. Βασιλείου (φ. 15α), Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου (φ. 16α), Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου (φ. 16β), Θεοδώρου τοῦ ἡγιασμένου τοῦ μαθητοῦ τοῦ ἁγίου Παχωμίου (φ. 17α). Ἐνιαχοῦ παρελείφθησαν νὰ φιλοτεχνηθῶσιν ἀρχικά τινα γράμματα.

Ἐν φ. 212β, ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ: *Εἰς τοὺς 1620 μαΐου 17* | † *ἐχιόνισ(εν) ὡς μία πιθαμῆ χιόνι, κ(αὶ) ἐχάλασ(αν) τὰ ἀμπέλια, κ(αὶ)* | *ταῖς βρίζαις, κ(αὶ) τάριξεν εἰς τὴν γῆς, κ(αὶ) τὰ βλαστάρια κ(αὶ) ταῖς* | *βρίζαις.*

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἔκτυπα κοσμήματα, ὧν τινα κεχρυσωμένα, ὡς καὶ ἡ εἰκὼν τῆς Σταυρώσεως, ἐπίσης ἐπικεχρυσωμένη, Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 326 καὶ Β 2.

Σημ. Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου. — Εἰς τὸν παρόντα κώδικα ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος καλλιγράφος ἐχρησιμοποίησε τρία διάφορα ὕφη γραφῆς, ἓν ψιλογραφικὸν (φ. 1β–4α, 6α–18β, 20α–27α, 180α–213β, 222β), ἓν παραπλήσιον πρὸς αὐτὸ ἀλλὰ μᾶλλον ἀνειμένον (φ. 1α–1β), καὶ ἓν τρίτον, ὅλως διάφορον, τὸ καλλιγραφικὸν (φ. 4β, 30α–179α καὶ 216α–222α). Ἐν φ. 1α ἐναλλὰξ τὸ πρῶτον καὶ εἶτα τὸ δεύτερον ὕφος, ἐν φ. 30α ἐναλλὰξ τὸ τρίτον καὶ τὸ πρῶτον. Τὸ τρίτον ὕφος χρησιμοποιεῖ ἐνταῦθα (φ. 179α) καὶ διὰ νὰ ὑπογράψῃ, ἐνῷ ἐν τῷ κώδικι 106 (φ. 222β) δηλῶν ἑαυτὸν χρησιμοποιεῖ τὸ ψιλογραφικὸν ὕφος, γεγονός, ὅπερ οὐδεμίαν καταλείπει ἀμφιβολίαν, ὅτι καὶ τὰ τρία ὡς ἄνω ὕφη ὀφείλονται εἰς αὐτὸν μόνον.—

Οἱ ἐκτὸς κειμένου ἔγχρωμοι Πίνακες Λ΄, ΛΑ΄, ΛΒ΄ καὶ ΛΓ΄ παρέχουν φωτογραφικὰ πανομοιότυπα τῶν φύλλων τοῦ κώδικος 5β–6α, 15β–16α, 16β–17α καὶ 29β–30α, ὅπου ὁλοσέλιδα πολύχρωμα κοσμήματα, ἐπίτιτλα καὶ εἰκόνες ἱεραρχῶν (Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Θεοδώρου τοῦ Ἡγιασμένου). Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 121 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 178β–179α τοῦ κώδικος, ὅπου δεῖγμα γραφῆς καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου ἱερομονάχου Ἰωαννικίου (1618/9). Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1613–1630) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 7.

129

Χάρτης λεῖος | Διαστ. 0,098 × 0,166 | Αἰὼν XVI | Φύλλα 386

1 (φ. 4α) [Θηκαρᾶ μοναχοῦ ὕμνοι καὶ εὐχαί.]

2 (φ. 367α) «Ἐρώτησις τοῦ Ἐπιφανίου· τὸν ἅγιον Ἀνδρέα τὸν διὰ Χριστὸν

σαλόν· περὶ συντελείας καὶ δυστυχίας καὶ μεταβολῶν ἀέρων καὶ ἄλλων τινῶν ἀπορρήτων· τέλος . . . πῶς ἔσται τὸ τέλος τοῦ κόσμου τούτου . . . ».

Ἐν τούτοις γίνεται λόγος καὶ περὶ τῶν τυχῶν Κωνσταντινουπόλεως, Συλαίου, Θεσσαλονίκης. Τὸ ὅλον κείμενον ἔχει στενὴν σχέσιν πρὸς τοὺς λεγομένους χρησμοὺς [* καὶ δὴ τοὺς συζητουμένους ὑπὸ Ν. Βέη ἐν BNJ 13 (1936–37) σ. 208–209].

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,070 × 0,105. Διακρίνονται ἐν τῷ κώδικι δύο κυρίως γραφαί. Φύλλα τινὰ ἐκπεσόντα ἀνεπληρώθησαν δι' ἑτέρων ἐκ χάρτου στιλπνοῦ, ἄλλα δέ τινα παρέμειναν ἄγραφα.

Ἐκ σημειωμάτων τινῶν ἐν τοῖς παραφύλλοις πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος φαίνεται ὅτι οὗτος ἀνῆκέ ποτε εἰς ἱερομόναχόν τινα Φιλόθεον [* πρβλ. σημείωσιν εἰς κώδ. 91].

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ δύο θηλυκωτῆρας.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 189 καὶ Β 81.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 122 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα δύο διαφόρων γραφῶν τοῦ κώδικος (φ. 4α καὶ 367α).

130

Χάρτης λεῖος — Διαστ. 0,095 × 0,153 — Αἰὼν XVII — Φύλλα 304

Εὐχαὶ καὶ κανόνες τῆς συλλογῆς Θηκαρᾶ.

Διακρίνονται ἐν τῷ κώδικι διάφορα ὕφη γραφῆς.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ μέλανος βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἐπιπόλαια κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ δύο θηλυκωτῆρας.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 189 καὶ Β 87.

131

Χάρτης λεῖος — Διαστ. 0,225 × 0,315 — Αἰὼν XVIII (1796) — Σελίδες 59 + Φύλλα 7

1 (σ. 1) Ἰουστίνου τοῦ Δεκαδίωνος, Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου νεομάρτυρος ἐξ Ἰωαννίνων (μηνὶ Ἀπριλλίου ιη').
Τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγίου σ. 8–19.

2 (σ. 25) Ματθαίου Μυρέων, ἀκολουθία Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους, κτητόρων τῆς ἐν τῷ στύλῳ τοῦ Βαρλαὰμ μονῆς τῶν Ἁγ. Πάντων (μηνὶ Μαΐῳ ιζ').
Ἐν σ. 33 ὑπάρχει μόνον ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ συναξαρίου τούτων, οὐχὶ ὅμως καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ κείμενον τοῦ συναξαρίου.
Ἐν σ. 33 κ.ἑ. «Διαταγὴ τούτων τῶν πατέρων».

3 (σ. 41) Ἀκολουθία «τοῦ ἁγίου νεομάρτυρος Νικολάου τοῦ ἐκ . . . Μετζόβου καὶ ἐν Τρίκκῃ μαρτυρήσαντος» (μηνὶ Μαΐῳ ιζ').
Ἐν σ. 53–55 τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγίου.

4 (σ. 57) 'Ακολουθία Μοδέστου ἱερομάρτυρος (μηνὶ Δεκεμβρίῳ ιη').
'Εν τέλει, φ. 5β, ἐρυθρόγραφα: ⟨,αψϛϛω⟩.
Καὶ ἐν φ. 6α: *Ἔχωντας πόθον ἐγὼ ὁ πάντων ἐλάχιστος χριστοφόρος Ἱερομόνα|χος ἐκ τῆς . . . μονῆς τῶν ἁγίων πάντων τοῦ | βαρλαὰμ πρὸς τοὺς ἁγίους, τὸν τε ἅγιον νεομάρτυρα Ἰωάννην | τὸν ἐξ Ἰωαννίνων κ(αὶ) τὸν . . . νεομάρτυρα νικόλαον | τὸν ἐκ μετζόβου, κ(αὶ) πρὸς τοὺς ἁγίους νεκτάριον κ(αὶ) θεοφά|νη τοὺς κτήτορας τῆς ἡμετέρας μονῆς, κ(αὶ) εἰς τὸν Ἱερόαθλον μόδε|στον . . . ἐφρόντισα | νά συγγράψουν τάς κειμένας ἀκολουθίας, ἵνα δοξολογῶνται καὶ | οὗτοι ὥσπερ κ(αὶ) οἱ λοιποί. Ἐπὶ ἔτους ,ΖΤΔ'ου:* — [7304=1796]. (αἱ τρεῖς τελευταῖαι λέξεις ἐρυθρόγραφοι).

5 (φ. 6β) Διήγησις «. . . περὶ τῆς θαυματοβρύτου εἰκόνος τῆς θεοτόκου τῆς ἐπιλεγομένης Χρυσοβίτζης».
"Αρχ.: Εἴδησιν ἀφήνω εἰς τοὺς μεταγενεστέρους . . .

Ἡ ἀρίθμησις τῶν σελίδων παλαιά, ἡ κατὰ φύλλα ἡμετέρα. Μετὰ τὴν σ. 22 ἐξέπεσεν ἓν φύλλον, ὡς καὶ μετὰ τὴν σ. 38.
Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν σελίδων 0,14 × 0,23 συνήθως. Αἱ σ. 22 καὶ 40 ἄγραφοι. 'Εν τῷ παραφύλλῳ, τῷ ἐπικεκολλημένῳ ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος, πίναξ μετὰ παραπομπῶν, τῶν ἀκολουθιῶν τοῦ κώδικος. Αὐτόθι μεταξὺ ἄλλων *Ι'ΩΑ'ΝΝΙ'ΚΗΟS Ι"Ερομ(όναχος).*

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου ἔχοντος ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 52.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 σημειοῦται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ δὲν ἀνευρέθη. Οὔτε καὶ ὑφ' ἡμῶν ἀνευρέθη (Δεκ. 1968, Σεπτ./'Οκτ. 1969, Νοέμ. 1983).
Περὶ τοῦ κώδικος τούτου βλ. καὶ Ν. Βέην, *Ὁ Χριστόφορος Βαρλααμίτης καὶ τὸ βραχὺ Χρονικὸν αὐτοῦ,* εἰς περ. 'Ηπειρωτικὰ Χρονικὰ 1 (1926) σ. 66.

132

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,154 × 0,215 Αἰὼν XVIII (1783) Φύλλα 4+Σελ. 78

1 (φ. 2β) «Περὶ τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Βαρλαάμ» στίχοι ὁμοιοκατάληκτοι 154.
"Αρχ.: Εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ὁπ' ὅλοι προσκυνοῦμεν,
. . . .
Τελ.: γένοιντο εἴθε ἀρεσταὶ Θεῷ αἱ σαὶ λατρεῖαι,
καὶ μετ' εἰρηνικὴν ζωὴν κτῆμα σου δόσεις θεῖαι.
ἀμήν.

2 (σ. 1) 'Ακολουθία «. . . τοῦ ἐν ἁγίοις . . . Νήφωνος ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως . . .».

3 (σ. 47) «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν ἁγίοις . . . Νήφωνος ἀρχιεπισκόπου».

Ἀρχ.: Ὁ ἐν Ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Νήφων ἐγεννήθη εἰς τὴν Πελοπόννησον, εἰς τὸν κοινὸν λεγόμενον Μωρέαν. Ὁ πατήρ του Δαλμάτης ἦτον ἄρχοντας τοῦ τόπου του καὶ ἐτιμᾶτο πολλὰ ἀπὸ τὸν δοῦκα τῆς Δαλματίας Γεώργιον διὰ τὴν φρονημάδα του . . .

Τελ.: . . . ἐμοὶ δὲ νὰ δώσῃ συγγνώμην πολλάκις παρακαλῶ, ὅτι ἡ ἀμάθειά μου ἴσως καὶ ἡ βία ὡς προεῖπα τοῦ κομιστοῦ δὲν εἶχεν ἀλλέως τρόπον νὰ ἐξυφάνῃ καλλίτερον ἢ εὐφραδεστέραν.

Ἔχει συντεθῇ ἡ βιογραφία αὕτη ἐν περιλήψει ἐξ ἀρχαιοτέρων καὶ δὴ τοῦ Γαβριήλ, πρώτου τοῦ Ἁγίου Ὄρους, κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ XVIII αἰῶνος, πιθανώτατα ὑπὸ τοῦ Σταγῶν Παρθενίου, οὗτινος εἶναι αὐτόγραφος ὁ κῶδιξ. Ἡ κατὰ φύλλα ἀρίθμησις ἡμετέρα, ὡς καὶ τῶν σ. 74–78, ἡ λοιπὴ σελίδωσις παλαιά. Αἱ σ. 74–78 τελείως ἄγραφοι. Ἐν φ. 1α [* διὰ χειρὸς τοῦ γράψαντος τὰ φ. 1β–4β καὶ τὰς σελ. 47–73] ἡ νεοελληνικὴ παροιμία: *Κάθετὲ ἡ πομπὴ στὸν δρόμον, κ(αὶ) περγελᾷ τὸν κόσμον ὅλον.* [* Αὕτη ἀντληθεῖσα ἐντεῦθεν ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῷ κώδ. 133]. Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ τῇ πινακίδι πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος: *ἅγηος νῆνφονος* καὶ κατωτέρω πρός τισιν ἄλλοις: † *θεωχαρυς* | *απω βαρλαμ.*

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χαρτῴων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου μέλανος τὸ χρῶμα, ἐφ' οὗ ἔκτυπος εἰκὼν τοῦ Δαβὶδ (ὡς τῶν κωδίκων 59, 61 καὶ 143) καὶ ἄλλα τινὰ κοσμήματα ἔκτυπα ἁπλᾶ. —Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου. — Πρβλ. Ν. Ἀ. Βέην, *Ἔκθεσις*. . ., Ἀθ. 1910, σ. 38, 39.

Ὁ κῶδιξ, ὃν ὁ Ν. Βέης θεωρεῖ ὡς αὐτόγραφον τοῦ Σταγῶν Παρθενίου [† 26 Μαρτ. 1784], δεχόμενος τοῦτον ἐντεῦθεν καὶ ὡς τὸν πιθανὸν συνθέτην τῆς ἐν αὐτῷ βιογραφίας τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νήφωνος, ἔχει γραφῆ ὑπὸ δύο χειρῶν, ὅλως διαφόρων πρὸς ἀλλήλας καὶ ἀσχέτων πρὸς τὸν εἰρημένον Παρθένιον. Τῶν χειρῶν τούτων ἡ μέν, ὡς ἐμφαίνει ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, εἶναι ἡ τοῦ γνωστοῦ καὶ ἄλλοθεν κωδικογράφου Ἀναστασίου Σουγδουρῆ (φ. 1α–4β καὶ σελ. 47–73), ἡ δὲ (σελ. 1–46) ἀδήλου ἀνδρός, γράψαντος πάντως τὰ μέχρι καὶ τῆς σελ. 43 κατὰ τὸ ἔτος «͵αψπγ´» [=1783]: ἰουνίου, κη´», ὡς οὗτος ἰδιοχείρως ἐσημείωσεν ἐν τέλει τοῦ κειμένου τῆς σελ. 43. Κατὰ ταῦτα καὶ τὰ φ. 1β–4β ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ Σουγδουρῆ πρὸ τῆς 28ης Ἰουνίου 1783, αἱ δὲ σελίδες 47–73 ἐγράφησαν ὑπ' αὐτοῦ μετὰ τὴν ἡμερομηνίαν ταύτην, πάντως δὲ πρὸ τοῦ Σεπτ. 1784, ὁπότε ὁ αὐτὸς Σουγδουρῆς, γράφων τὸν κώδ. Βαρλαὰμ 133 (ὅπου, φ. 2α–5α, «Τιμοθέου μοναχοῦ ἱεροκήρυκος. Στίχοι πολιτικοὶ εἰς τὴν τοῦ Βαρλαάμου»), προσθέτει ἐν τέλει (φ. 5α): «Εἶναι καὶ ἄλλοι στίχοι εἰς τὴν φυλλάδα τοῦ ἁγίου νύμφωνος τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἄλλου σύνθεμα», φράσιν, ἥτις, ὑπονοοῦσα ἀσφαλῶς τὸν κώδικα 132, προϋποθέτει γεγραμμένον τὸν ἐν αὐτῷ (σελ. 47–73) «Βίον» τοῦ Νήφωνος.

Πανομοιότυπα τῶν σελ. 46–47 καὶ 72–73 τοῦ κώδικος (ἀποδίδοντα μερικῶς καὶ οὐχὶ εὐδιάκριτον πανταχοῦ τὸ ἐν αὐταῖς κείμενον) ἐδημοσίευσεν ὁ P. Ș. Năsturel ἐν Revue des Etudes Sud-Est Européennes 5 (1967) σ. 68 καὶ

73 ἀντιστοίχως. Αὐτόθι (σ. 46–49) καὶ λόγος περὶ τοῦ (ἄλλως μὴ ταυτιζομένου εἰδικώτερον) μετεωρικοῦ τούτου κώδικος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐρευνητοῦ, ὁ ὁποῖος καὶ ἐξέδωκεν (αὐτόθι, σ. 68–73) ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ κειμένου τοῦ «Βίου» τοῦ Νήφωνος (καὶ δὴ ἐκ τῶν σελ. 47, 49, 53, 59, 62, 63, 65, 70, 71 καὶ 72 τοῦ κώδικος) ἐπὶ τῇ βάσει ἀτελῶν φωτογραφιῶν εἰλημμένων ὑπὸ V. Laurent [τὸ 1935 (Ἰούλ.): πρβλ. Ἑλληνικὰ 9, 1936, σ. 185, σημ. 1]. Τοῦ τελευταίου τῶν ἀποσπασμάτων τούτων (πρβλ. Năsturel, ἔ.ἀ., σ. 73) τὸ κείμενον ἔχει ἐν τῷ κώδικι (σ. 72/73) καθ' ἡμετέραν μεταγραφὴν ὡς ἑξῆς: . . . κιβώτιον τοῦ αὐθεντός. | *βιάζομαι νὰ δώσω τὸν παρόντα βίον σχέδια καὶ ἀκαλλώ|πιστον διὰ τὴν βίαν τοῦ κομιστοῦ, καὶ παρακαλῶ ὅποιος* | *ἐλλόγιμος ἀνὴρ καὶ τρόφιμος παιδείας ἤθελεν ἰδῆ τὴν* || [σελ. 73] παροῦσαν διήγησιν τῆς πολιτείας τοῦ ὁσίου *νὰ κάμη* | ἓν θεοφιλέστατον ἔργον καὶ εὐσεβέστατον νὰ *συνθέση* | ἐξ ἀρχῆς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν, καὶ καθὼς ἤθελε *φα|νῆ* ἀρεστὸν εἰς αὐτὸν ἐὰν ἐπιχειρήση, ἢ νὰ τὴν *πλατύ|νη* ἢ νὰ τὴν συντέμη κάνωντας εἰς αὐτὴν καὶ *προοίμιον* | καὶ ἐπίλογον, ἐμοὶ δὲ νὰ δώση συγγνώμην *πολλάκις* | παρακαλῶ, ὅτι ἡ ἀμάθειά μου ἴσως καὶ ἡ βία ὡς *προ|εῖπα* τοῦ κομιστοῦ δὲν εἶχεν ἀλλέως τρόπον νὰ *ἐξυφά|νη* καλλίτερην ἢ εὐφραδεστέραν.—

Τοῦ αὐτοῦ γνωστοῦ ἐξ Ἰωαννίνων κωδικογράφου Ἀναστασίου Σουγδουρῆ καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ' αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59. Βλ. ὡσαύτως καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 119, ὅπου περὶ Σταγῶν Παρθενίου καὶ Ἀναστ. Σουγδουρῆ.

133

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,161 × 0,221 Αἰὼν XVIII (1784) Φύλλα 7+Σελ. 66

1 (φ. 2β) «Τιμοθέου μοναχοῦ ἱεροκήρυκος. Στίχοι πολιτικοὶ εἰς τὴν τοῦ Βαρλαάμου».

Ἀρχ.: Ἐπάνω πέτρας ὑψηλῆς στὴν κορυφὴν υἱέ μου
μονὴ ὑπάρχει θαυμαστὴ πατρὸς τοῦ Βαρλαάμου.
. . . .
Τελ.: ἀμήν, ἀμὴν παμβασιλεῦ καὶ κύριε τῆς δόξης.

Εἶναι τὸ ὅλον 123, γεγραμμένοι στιχηδὸν ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρός, ἥτις ἔγραψε καὶ τὰ λοιπὰ ἐν τῷ κώδικι κείμενα. Ἐν τέλει τούτων, φ. 5α, σημειοῦται τῇ αὐτῇ χειρί: *Εἶναι κ(αὶ) ἄλλοι στίχοι εἰς τὴν φυλλάδα τοῦ ἁγίου νύμφω|νος τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἄλλου σύνθεμα.*

2 (σ. 1) «Κανόνες παρακλητικοὶ εἰς τὴν ὑπεραγίαν δέσποιναν ἡμῶν Θεοτόκον ψαλλόμενοι ἐν τῷ πανσέπτῳ αὐτῆς ναῷ, ποίημα τοῦ ἁγιωτάτου μητροπολίτου Ἐφέσου κυροῦ Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ».

α' (σ. 1) Κανών, «οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Ἀπάρχομαί σοι τῶν ἐμῶν λόγων, κόρη».

[* Τοῦ κανόνος τούτου ἡ ἀκροστιχὶς παρέχει πράγματι: «Ἀπάρχομαί σοι τῶν ἐμῶν λόγων κόρη, ὁ Μάρκος».]

β' (σ. 6) «Κανὼν δεύτερος οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Τὴν ἐν μάχαις ἄγρυπνον ὑμνῶ προστάτιν. Μάρκος».

γ' (σ. 11) «Κανὼν γος, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Τὴν τῶν νόσων λύτειραν αἰνῶ παρθένον. Μάρκος».

δ' (σ. 17) «Κανὼν δος, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Χαίροις χαρᾶς ἔκφανσις ἀρᾶς ἡ λύσις. Μάρκος».

[* Ἡ ἀκροστιχὶς παρέχει πράγματι: . . . Μάρκου.]

ε' (σ. 22) «Κανὼν εος, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Ἡ κοσμοχαρμόσυνος ὑμνείσθω κόρη ⟨* Μάρκου⟩».

ϛ' (σ. 27) «Κανὼν ϛος, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Τὴν τοῦ Γένους σώτειραν εὐρύθμως ᾄδω. Μάρκος».

ζ' (σ. 32) «Κανὼν ζος, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Ἔτι προσαυδῶ τοῦ Θεοῦ τὴν μητέρα. ⟨* ὁ⟩ Μάρκος».

η' (σ. 38) «Κανὼν ηος, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Ἔσχατος ὕμνος τῇ πανυμνήτῳ γέρας. Μάρκου».

3 (σ. 43) «Κανόνες κατ' ἦχον εἰς τὴν κυρίαν ἡμῶν δέσποιναν Θεοτόκον, ποιηθέντες ὑπὸ Μανουὴλ τοῦ Μεγάλου Ῥήτορος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ψάλλονται δὲ ἐν τῇ τοῦ αὐγούστου νηστείᾳ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου».

α' (σ. 43) «Κανὼν αος, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Τῇ παντανάσσῃ πρῶτον ἐξάδω μέλος. Μανουήλ».

β' (σ. 48) «Κανὼν βος, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Τῇ βασιλίδι ᾆσμα δεύτερον πλέκω. Μανουήλ».

γ' (σ. 53) «Κανὼν γος, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Τῇ παρθένῳ μέλισμα ἐξάδω τρίτον. Μανουήλ».

δ' (σ. 58) «Κανὼν δος, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Τέταρτον ᾆσμα μητρὶ τῆς ζωῆς ᾄδω. Μανουήλ».

Ἐν τέλει τούτων, σ. 63: «Τέλος τῶν ιβ' θεομητορικῶν κανόνων». Μεθ' ὃ δι' ἐρυθροῦ μέλανος [* ἐντὸς ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου πλαισίου κεχαραγμένου δι' ἁπλῆς γραμμῆς καὶ τεμνομένου εἰς τὸ μέσον ὑπὸ τοιαύτης ὁριζοντίου]:

†

Ἰησοῦς χριστὸς ὁ παντεπόπτης.
Οἱ στίχοι εἰς τὸν ὁλοσώματον Χριστόν.

Ὁ τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ συνών, ᾧ μέλπω
Ῥίζη, καθάπερ βλαστὸς ἔστ' ἀειθαλής,
Ἡ ἐκ νόου σοφία κ(αὶ) πανταιτία
Τὸ χριστιανῶν μὴ παραβλέψῃς γένος
Ὡς δοῦλον οὕτω κακότητι διάγειν,
Ῥῦσαι τάχει δὲ ὦ ἀγαθὲ τῇ φύσει.

†

μήτηρ Θεοῦ ἡ ὁδηγήτρια.
Οἱ στίχοι εἰς τὴν ὁλοσώματον.

Δέξαι δέησιν τῆς σῆς μητρὸς οἰκτίρμον. *Μ.* [=*Μαρία*]
τί μῆτερ ἀιτεῖς τὴν βροτῶν σωτηρίαν; *Χ.* [=*Χριστὸς*]
παρώργισάν με. συμπάθησον υἱέ μου. *Μ.*
Χ. *ἀλλ' οὐκ ἐπιστρέφουσι· κ(αὶ) σῶσον χάριν·Μ.*
Χ. *ἕξουσι λῦτρον. εὐχαριστῶ σοι λόγε.* *Μ.*

Τῶν στίχων εἰς Θεοτόκον μέρος μόνον ἐρυθρόγραφον.
Ἐν σελ. 64 ἐρυθρόγραφα: *Παρελάβομεν τὴν παροῦσαν βίβλον τῶν κανόνων τῆς θε|οτόκου παρὰ τῆς ἱερᾶς μονῆς τῆς μεταμορφώσε|ως τοῦ κυρίου κ(αὶ) θεοῦ ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ | τῆς τοῦ δουσίκου τῆς κειμένης πλησίον | τῆς μεγάλης πόρτας.* | *Ἐγράφη δὲ ἐν τῷ στύλῳ τοῦ βαρλαὰμ τῇ μονῇ τῶν ἁγίων πάν|των διὰ χειρὸς τοῦ ἀναστασίου σουγδουρῆ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων* | *Ἐπιμελείᾳ Χριστοφόρου ἱερομονάχου τοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς μονῆς* | *ἐν ἔτει ,ζσϟβ'* [7292=1784]: *ἀπὸ δὲ Χριστοῦ γεννήσεως ,αψπδ'*: | *κατὰ μῆνα σεπτέμβριον.* Καὶ κατωτέρω, ἐπίσης ἐρυθρόγραφον: *,αψπδ^ω. κ(α)τ(ὰ) μῆνα μάρτιον.* | *Ἀγοράσαμεν τὰς τέσσαρας ἀργυρᾶς κανδήλας ἀπὸ τοὺς ἁ|γίους στεφανίτας ἐπιτροπεύοντος κυρίου ἀρσενίου τοῦ ἱερο|διακόνου τοῦ ποτὲ σταγῶν παρθενίου διὰ γρόσια διακόσια* | *πενῆντα, ἡγουμενεύοντος ἐνθάδε κυρίου παϊσίου.* —
Καὶ κατωτέρω δι' ἀμαυροῦ μέλανος (πλὴν τῆς χρονολογίας καὶ τῶν τριῶν πρώτων γραμμάτων τῆς πρώτης λέξεως, ὄντων ἐρυθροβαφῶν): *,αψπε^ω.* | *Ἀγοράσαμεν τὸ κατζίον κ(αὶ) τὸ κιβώτιον ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου* | *δημητρίου τοῦ ἐν τῇ τρίκκῃ, ἐπιτροπεύοντος ἐκεῖ Ἰωάννου κ(αὶ) ἀνα|στασίου τοὐπίκλην ἀριδοπούλων, διὰ γρόσια ἑκατὸν ὀγδοῆντα* | *κ(α)τ(ὰ) μῆνα ἰαννουάριον:* —
Ἐν σελ. 65 ἀναγινώσκομεν [* γεγραμμένα διὰ χειρὸς τοῦ XIX αἰῶνος]: *Τὰ κύκλοθεν τοῦ ἁγίου ἐπιταφίου στιχουργηθέντα γράμματα·* | *τὸ ἔτος· ,ζριζ·* [7117=1608/9]

Τὴν φοβερὰν σου βασιλεῦ δευτέραν παρουσίαν,
Πίστει κ(αὶ) πόθῳ προσδοκῶ ἐξίσταμαι κ(αὶ) τρέμω·
Πῶς ἀτενίσω σοι κριτά, πῶς εἴπω μου τὰς πράξεις,
Τίνα μεσίτην χρήσομαι πῶς φύγω τὰς κολάσεις·
Ἀπαγορεύω ἐμαυτὸν πρὸς σὲ νῦν καταφεύγω,
Σῶσόν με σῶτερ δωρεὰν δι' οἶκτον εὐσπλαγχνίαν.

Τὸ παρὸν ἀνάθημα ἐτελειώθη ἐν τῷ | *στύλῳ τοῦ Βαρλαάμ, δι' ἐξόδου* | *τῆς αὐτῆς μονῆς, ἡγουμε|νεύοντος κὺρ Διονυσίου* | *Ἱερομονάχου:* —

Ἐν φ. 7^β σημειοῦται βαναύσως: ⟨*ἐτουτο το βυλυον ενι της εκλησιας*⟩. Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ τῇ πινακίδι πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος: *κανῶνες της παναγῆας* | *αυγοῦστου: 1*—. *αρχῆ.* Ἐν δὲ τῷ ἐπικεκολλημένῳ τῇ πινακίδι πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος ἡ νεοελληνικὴ παροιμία: *Κάθετὲ ἡ*

πομπὴ στὸν δρόμον, κ(αὶ) περγελᾷ τὸν | κόσμον ὅλων . . . [* ἐπαναληφθεῖσα ἐνταῦθα κατ' ἀντιγραφὴν ἐκ τοῦ κώδ. 132, φ. 1α, ὡς ἐμφαίνει καὶ ἡ παρατηρουμένη περὶ τὴν γραφὴν ὁμοιότης, ὀφειλομένη εἰς τάσιν τοῦ ἀντιγράψαντος ὅπως μιμηθῇ καὶ τὸ ὕφος τῆς γραφῆς τοῦ προτύπου του.]

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,125 × 0,182. Τὰ φ. 1, 2α, 5β–7α καὶ ἡ σ. 66 τελείως ἄγραφα. Ἡ κατὰ φύλλα ἀρίθμησις καὶ ἡ τῶν σ. 64–66 ἡμετέρα. Ἡ σελίδωσις 1–63 παλαιά, αὐτοῦ τοῦ βιβλιογράφου.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ καὶ ἐπικεχρυσωμένα ἔκτυπα κοσμήματα καὶ μικραὶ ἐπικεχρυσωμέναι εἰκόνες τῆς σταυρώσεως καὶ τῆς Παναγίας βρεφοκρατούσης.

Ἄνευ τινὸς ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου. — Πρβλ. Ν. Ἀ. Βέη ν, *Ἔκθεσις* . . ., Ἀθ. 1910, σ. 40, Ν. Ἀ. Βέη ν, *Κατάλογος τῶν . . . κωδίκων τῆς ἐν Πελοποννήσῳ Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου*, Α', Ἐν Ἀθ. 1915, σ. 85 σημ. 1 καὶ σ. 86 (ἀρ. 84), N. A. Bees, Byz.-Neugriech. Jahrbücher 4 (1923) σ. 368, καὶ Ν. Ἀ. Βέη ν, Ἠπειρωτικὰ Χρονικὰ 1 (1926) σ. 65. — Περὶ τοῦ ἐν τῷ σημειώματι τῆς σελ. 64 τοῦ παρόντος κώδικος μνημονευομένου ἱεροδιακόνου Ἀρσενίου βλ. Ν. Ἀ. Βέη ν, Βυζαντὶς 1 (1909) σ. 236ἑξ. Πρβλ. καὶ Porf. Uspenskij, *Vostok Christianskij*, κλ., S. Peterburg 1896, σ. 526–8. Διὰ τοὺς ἐν σ. 65 γεγραμμένους στίχους πρβλ. Ἐπετ. Ἑτ. Βυζ. Σπ. 14 (1938) σ. 55.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 123 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῆς σελ. 64 τοῦ κώδικος, ὅπου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἀναστασίου Σουγδουρῆ (1784).

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ' αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59.

134

Χάρτης λεῖος — Διαστ. 0,140 × 0,196 — Αἰὼν XVII (1606-1620) — Φύλλα 56

1 (φ. 5α) Ἀκολουθία «. . . τῶν ἁγίων πατέρων καὶ αὐταδέλφων τῶν καὶ κτητόρων τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Βαρλαὰμ ἐν τῇ Πέτρᾳ τοῦ Μετεώρου, Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους· πονηθεῖσα Ματθαίῳ τῷ ταπεινῷ μητροπολίτῃ Μυρέων, αἰτήσει τῶν ἐκεῖσε μοναχῶν» ψαλλομένη τῇ ιζ' Μαΐου.

Μεταξὺ τῶν φ. 5 καὶ 6 χάσμα (ἐκπεσόντος [*μετὰ τὸ 1759] ἑνὸς φύλλου): . . . οὐρανὸς δὲ ὑπεδέξατο . . . — . . . ἐγένετο· πρὸς αὐτούς . . . [*Τὰ ἐνδιαμέσως ἐκπεσόντα, ἀντιγραφέντα ἐντεῦθεν τὸ 1759, σῴζει ὁ κῶδ. 135 ἐν φ. 4α-4β: Καθάπερ ξύλον τὴν πέτραν — θυσία ζῶσα τῷ σωτῆρι.]

Ἀπὸ φ. 10α ἄρχεται παρενειρόμενος: «Κανὼν εἰς τὴν ἀχειροποίητον εἰκόνα τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Κοσινίτζης· πονηθεὶς Ματθαίῳ τῷ ταπεινῷ Μη-

τροπολίτη Μυρέων, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Ματθαῖος ὑμνῶ τὴν ἀπείρανδρον κόρην». Ἔχει τύποις ἐκδοθῆ ἐν Βενετίᾳ τῷ 1815. Ἀλλὰ τὸ χειρόγραφον ἔχει διαφοράς τινας πρὸς τὸ ἔντυπον. Οὕτω τὸ χειρόγραφον πρὸ τῆς ἀκολουθίας Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους ἔχει στιχηρά τινα πρὸς τὸν ἀπόστολον Ἀνδρόνικον, οὗτινος ἡ μνήμη τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ιζ΄ Μαΐου.

2 (φ. 26α) «Κανὼν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, πονηθεὶς Ματθαίῳ τῷ ταπεινῷ Μητροπολίτῃ Μυρέων αἰτήσει καὶ ἀξιώσει τῶν ἐν τῇ σεβασμίᾳ μονῇ τοῦ Βαρλαὰμ ἐν Μετεώρῳ ἀσκούντων ἀδελφῶν· οὗ ἡ ἀκροστιχίς: κοίμησιν ὑμνῶ τῶν ἁγίων ἁπάντων».

Ἀρχ.: Κυρίου τοὺς μάρτυρας καὶ ἀποστόλους . . .

3 (φ. 29α) «Ἕτερος κανὼν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ποίημα τοῦ αὐτοῦ Ματθαίου τοῦ Μυρέων· οὗ ἡ ἀκροστιχὶς ἡ αὐτή: κοίμησιν ὑμνῶ τῶν ἁγίων ἁπάντων, Ματθαῖος».

Ἀρχ.: Κυβερνῆται Χριστοῦ, τῆς ἐκκλησίας κήρυκες . . .

4 (φ. 32β) «Ἕτερος κανὼν τῶν ἁγίων Πάντων, ποίημα τοῦ αὐτοῦ Ματθαίου τοῦ Μυρέων· οὗ ἡ ἀκροστιχίς: χορὸς ἁγίων τὴν δέησίν μου δέχου, Ματθαῖος».

Ἀρχ.: Χέρσον ἀκανθοτόκον φέρω, κύριε . . .

5 (φ. 36β) «Ἕτερος κανὼν τῶν ἁγίων πάντων, ποίημα τοῦ αὐτοῦ Ματθαίου τοῦ Μυρέων· οὗ ἡ ἀκροστιχίς: τέταρτον ὕμνον πᾶσιν ἁγίοις νέμω, Ματθαῖος».

Ἀρχ.: Τὸν ὕμνον ἐπάξιον, τοῖς σοῖς ἁγίοις, φιλάνθρωπε . . .

6 (φ. 40β) «Ἕτερος κανὼν τῶν ἁγίων πάντων, ποίημα τοῦ αὐτοῦ Ματθαίου τοῦ Μυρέων, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: χορὸν μυριάριθμον αἰνέσω πάλιν. Ματθαῖος».

Ἀρχ.: Χάριν δίδου, Χριστέ, προθυμουμένῳ κἀμοὶ . . .

7 (φ. 43β) «Ἕτερος κανὼν τῶν ἁγίων πάντων, ποίημα τοῦ αὐτοῦ Ματθαίου τοῦ Μυρέων· οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Χριστοῦ φίλοι δέξασθε τὴν δέησίν μου».

Ἀρχ.: Χάριν ἐξ ὕψους σοφίας, παμβασιλεῦ . . .

8 (φ. 48α) «Ἕτερος κανὼν τῶν ἁγίων Πάντων, ποίημα τοῦ αὐτοῦ Ματθαίου τοῦ Μυρέων· οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Ματθαῖος ὕμνον τὸν τελευταῖον φέρω».

Ἀρχ.: Μνήμην τιμήσωμεν, Χριστέ, τῶν ἁγίων σου . . .

9 (φ. 51α) «Ἕτερος κανὼν τῶν ἁγίων Πάντων, ὁ ἐνόρδινος, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: τῶν ἁγίων πάντων πολυώνυμα τάγματα μέλπω».

Ἀρχ.: Τῶν σῶν ἁγίων ἀνυμνῶ τὰ τάγματα . . .

Ἐν ἀρχῇ τοῦ κώδικος, φ. 3α–4β, ἐπιστολιμαία προσφώνησις: «Ματθαῖος ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Μυρέων, τῷ πανοσιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις, καὶ καθηγουμένῳ τῆς μονῆς τοῦ Βαρλαάμ, κυρίῳ Ἀρσενίῳ, υἱῷ κατὰ πνεῦμα τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, ἐν Κυρίῳ χαίρειν».

Ἀρχ.: Τεσσαρεςκαιδεκάτου ἤδη παρελθόντος ἔτους (Ἀρσένιε, φίλτατον τέκνον), ἐξότου εἰς τιμὴν τῶν ἁγίων Πάντων . . .

Τελ.: Ἐρρωμένως μοι διαβιῴοις, τέκνων φίλτατε τῶν ἐμῶν ἐν ἔτει ͵ζρκη΄ [7128 =1620] ἰαννουαρίῳ ιθ΄ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Δάλου.

Ἐν τέλει, φ. 56β, σημειοῦται [* διὰ χειρὸς τοῦ κωδικογράφου]: *Αὕτη ἡ ἀκολουθία ἀφιέρωται ἐν τῇ σε|βασμίᾳ μονῇ τῶν ἁγίων πάντων, τῇ | ἐπονομαζο-*

μένη τοῦ Βαρλαάμ, ἐν τρίκῃ | κ(αὶ) ὁ ἀποξενώσας αὐτὴν ἐξ αὐτῆς, ἔξω | ὑπὸ κανόνα: — | ,ζριδ' [7114=1606] *Ἰουνίῳ, ιδ'. | Ἰν(δικτιῶν)ος Δ'* | †.
Ἐν φ. 1α βάναυσον σημείωμα ὅτι ὁ κῶδιξ εἶναι τῆς μονῆς Βαρλαάμ.
Διαστάσεις τοῦ γεγραμμένου μέρους τῶν φύλλων 0,130 × 0,085. Τὰ φ. 1β–2β τελείως ἄγραφα. Ἐκ τῆς συχνῆς φυλλομετρήσεως ὁ κῶδιξ ἔχει ρυπανθῆ κατὰ τὰς κάτω καὶ ἔξω ᾤας.

Στάχωσις ἐκ χαρτῴων πινακίδων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 148.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 ἀναγράφεται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ δὲν ἀνευρέθη. Ὡς διεπιστώσαμεν (Δεκ. 1968), ὁ κῶδιξ οὗτος εἶχε παρατοποθετηθῆ εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἑπομένου κώδικος 135, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ πιστὸν ἀντίγραφον τοῦ παρόντος.
Περὶ τοῦ κώδικος τούτου βλ. Porf. Uspenskij, *Vostok Christianskij* κλ., S.Peterburg 1896, σ. 528.
Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 124 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 4β τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος ἐπιστολιμαίας προσφωνήσεως τοῦ Ματθαίου Μυρέων πρὸς τὸν ἡγούμενον τῆς Μ. Βαρλαὰμ Ἀρσένιον (19 Ἰαν. 1620), καὶ τοῦ φ. 5α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τῆς Ἀκολουθίας τῶν κτητόρων τῆς Μ. Βαρλαὰμ Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους τῶν Ἀψαράδων, συνταχθείσης ὑπὸ τοῦ Ματθαίου Μυρέων. Ὁ δὲ Πίναξ 125 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 56β τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ματθαίου Μυρέων (14 Ἰουν. 1606).
Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου, πλὴν τοῦ παρόντος, καὶ οἱ κώδικες 15 καὶ 17 τῆς Μ. Βαρλαάμ. Βλ. καὶ τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 15.

135

Χάρτης | Διαστ. 0,154 × 0,216 | Αἰὼν XVIII (1759) | Φύλλα 59

1 (φ. 3α) Ματθαίου Μυρέων ἀκολουθία Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους τῶν κτητόρων τῆς μονῆς Βαρλαάμ.
Ἀπὸ τοῦ φ. 8β ἄρχεται παρενειρόμενος ὁ «Κανὼν εἰς τὴν ἀχειροποίητον εἰκόνα τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Κοσινίτζης· πονηθεὶς Ματθαίῳ τῷ ταπεινῷ μητροπολίτῃ Μυρέων· οὗ ἡ ἀκροστιχίς: Ματθαῖος ὑμνῶ τὴν ἀπείρανδρον κόρην».

2 (φ. 23β) Ματθαίου Μυρέων κανόνες ὀκτὼ εἰς τοὺς ἁγίους Πάντας.
Καθ' ἣν τάξιν ἔχουσιν οὗτοι γραφῇ ἐν τῷ *προηγουμένῳ κώδικι*: α' φ. 23, β' φ. 27α, γ' φ. 31α, δ' φ. 35α, ε' φ. 39α, ς' φ. 42, ζ' φ. 47α, η' φ. 49β.
Τῶν πονημάτων τούτων τοῦ Ματθαίου Μυρέων προτάσσεται ἐν φ. 1α–2β ἡ ἐπιστολιμαία προσφώνησις τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν καθηγούμενον Βαρλαὰμ Ἀρ-

σένιον, ἥτις ὅμως τελευτᾷ: . . . *Ἐρρωμένως μοι διαβιώοις τέκνων φιλτάτων ἐμῶν ἐν ἔτει ,ζσξζ'* [7267=1759] *μαΐου ιε'*. Δῆλον ὅτι διαφόρως ὡς πρὸς τὴν χρονολογίαν ἢ ἐν τῷ προηγουμένῳ κώδικι. Καὶ τοῦτο εἶναι ἡ μόνη διαφορὰ μεταξὺ τῶν προκειμένων πονημάτων τοῦ Ματθαίου Μυρέων, ὡς φέρονται ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος κώδικι καὶ τῷ προηγουμένῳ.

Ἐν τέλει τῶν κανόνων εἰς τοὺς ἁγίους Πάντας, φ. 54β, ἀναγινώσκομεν:

θεοῦ τὸ θύμα καὶ παρθενίου κόπος·
ὁ τῶν ἱερομονάχων ἐλάχιστος παρθένιος
ἱερομόναχος Γράψας. ἐν τῷ ςύλῳ τοῦ Βαρλαάμ: :
μεμνησθαί μου τοῦ ταπεινοῦ.
ἐν ἔτει ,αψνθ' — ἰουνίῳ — λ — :

Ἐν φ. 53β–56β ἔχουσι γραφῆ ὑπ' ἄλλης τινὸς χειρός, οὐχὶ τοῦ βιβλιογράφου, διάφορα ἰδιόμελα τῶν ἁγίων Πάντων ψαλλόμενα ἐν τῇ μονῇ Βαρλαάμ.

Ἄρχονται: Πίστεως συμφωνία . . . Δεῦτε πάντες οἱ πιστοὶ . . . Τῇ νῦν πανηγύρει . . . Ναὸς καὶ πύλη ὑπάρχεις . . . Παναγία παρθένε μήτηρ Θεοῦ . . .

Ἐν φ. 57α–58α στίχοι περὶ Βαρλαὰμ ἔχοντες τὴν ἐπιγραφήν: *,αψοςῳ Ἀπριλλίου ιεῃ,* | *Κατὰ τὸ χιλιοςὸν ἑπτακοσιοςὸν ἑβδομηκοςὸν ἕκτον ἔτος* | *ἀπριλλίου δεκάτῃ πέμπτῃ.* | *Ποίημα ῥάσκας Γερασίμου ὄντος ἐν ἐξορίᾳ.* Εἶναι τὸ ὅλον στίχοι 56, αὐτόγραφοι τοῦ ποιητοῦ, ὅστις ἐν τέλει ὑπογράφεται μονοκονδυλικῶς: *Ὁ Ράσκας Γεράσιμος καὶ εὐχέτης πάντων ὑμῶν.*

Ἐν φ. 58β σημειώματά τινα τοῦ XIX ἀρχομένου αἰῶνος ἑρμητικῶς ἀπεξεσμένα· λέξεις μόνον τινὲς διακρίνονται.

Μέρος τοῦ φ. 59 ἀπεσχισμένον διὰ κοπίδος ὑπὸ χειρὸς τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Ἐν φ. 59β ἀντιστρόφως πρὸς τὴν γραφὴν τῶν ἄλλων κειμένων τοῦ κώδικος ἀναγινώσκομεν:

ἦλθον κἀγὼ ὁ δυςιχὴς ςοῦ βαρλαὰμ τὴν πέτρα
κ' ἀπὸ τὸ ὕψος τὸ πολλὺ ἔχασα καὶ τὰ μέτρα,
προσκύνησα τὰ ἅγια καὶ πάλιν ἐκατέβην,
μεγάλως εὐχαρίστησα, εἰς τρίκκαλα μετέβην,
πλὴν δὲν τὸ κάλεσ' ὁ καιρὸς νὰ πάνω κ' εἰς τὰ ἄλλα
ὅτι δρομαίος ἔτυχον καὶ ἤμουν ςὴν καβάλα
⟨ἡ θεία μεταμόρφωσις καὶ τῶν ἁγίων πάντων⟩
⟨ἡ χάρις ἀξιώσει με⟩
ὁ γράψας: χρήςος Ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος | σαμαρίνης
1838: ἰανουαρ: 3

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,110 × 0,152. Πολλαχοῦ τοῦ κώδικος πολύχρωμα ἐπίτιτλα ἀγαθῆς ἐμπνεύσεως. Ἐκ τῆς συχνῆς φυλλομετρήσεως ὁ κῶδιξ ῥυπαρός.

Στάχωσις ἐκ χαρτῴων πινακίδων μετὰ βυρσίνου μέλανος ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα, ἀφανῆ ἤδη καταστάντα. Εἶχε καὶ δύο θηλυκωτῆρας.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 79.

Σημ. Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου. — Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 εἰς τὴν θέσιν τοῦ παρόντος κώδικος εἶχε καταγραφῆ καὶ παρατοποθετηθῆ ὁ προηγούμενος κῶδιξ 134, τοῦ ὁποίου πιστὸν ἀντίγραφον ἀποτελεῖ ὁ παρὼν (ὡς πρὸς τὰ φερόμενα ἐν αὐτῷ μέχρι τοῦ φ. 54β). Ὡς διεπιστώσαμεν (Δεκ. 1968), ὁ κῶδιξ 135 εἶχε παρατοποθετηθῆ τότε καὶ καταγραφῆ ὑπὸ νέον ἀριθμὸν 9. Ἐπανετοποθετήσαμεν τοῦτον εἰς τὴν θέσιν του καὶ κατηργήσαμεν τὸν νέον ἀριθμὸν 9.

Μεταξὺ τῶν φ. 4 καὶ 5 ὁ κῶδιξ παρουσιάζει νῦν χάσμα (δι' ἔκπτωσιν ἑνὸς φύλλου, λανθάνοντος ἴσως ἐκ παρατοποθετήσεώς του ἀλλαχοῦ που): «. . . πρεσβεύσατε ὑπὲρ . . . Ὦ πατέρες τρισόλβιοι». Τὸ ἐνδιαμέσως ἐκπεσὸν κείμενον («ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν . . . ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν: –») παρέχει ἀντιστοίχως τὸ ἄμεσον πρότυπον τοῦ παρόντος κώδικος, ἤτοι ὁ κῶδ. 134, ἐν φ. 6α–7α.

Οἱ ἐν φ. 57α–58α στίχοι περὶ τῆς μονῆς Βαρλαάμ, τῶν ὁποίων ἔκδοσιν (ἐν πολλοῖς πλημμελῆ) ἐδημοσίευσεν ὁ Ἰω. Βογιατζίδης (Ν. Ἑλληνομνήμων 4, 1907, σ. 202–203), δὲν εἶναι αὐτόγραφοι τοῦ ποιητοῦ, ὡς ἐνόμιζεν ὁ Ν. Βέης, ἀλλ' ἔχουν γραφῆ, ὡς ἐμφαίνει ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, διὰ χειρὸς τοῦ γνωστοῦ καὶ ἄλλοθεν κωδικογράφου Ἀναστασίου Σουγδουρῆ. Ὁ ποιητὴς τῶν στίχων Ράσκας Γεράσιμος ἰδιοχείρως ἔγραψεν ἐνταῦθα μόνον τὴν ἐν τέλει ὑπογραφὴν καὶ τὴν προτασσομένην τοῦ τίτλου τοῦ στιχουργήματος χρονολογικὴν ἔνδειξιν «͵αψοςῳ Ἀπριλλίου ιεῳ», ὡς ἐμφαίνει ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς μετὰ σύγκρισιν πρὸς τὸν ῥητῶς ὑπὸ τοῦ Γερασίμου τούτου γεγραμμένον (ἐν τῇ μονῇ Βαρλαὰμ) κώδικα τῆς ἐν Ἄθῳ μονῆς τῶν Ἰβήρων 313 (τοῦ ὁποίου εἴδομεν φωτογραφίαν ἀποτυποῦσαν τὰ τῶν φ. 4β–5α).

Περὶ τοῦ Ράσκας Γερασίμου καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐν ἐξορίᾳ ἐν τῇ μονῇ Βαρλαὰμ (15 Ἀπρ. 1776 μέχρι τοὐλάχιστον τοῦ 1779) γεγραμμένων κωδίκων βλ. Porf. Uspenskij, *Vostok Christianskij* κλ., S. Peterburg 1896, σ. 420, Ἀ. Παπαδόπουλον-Κεραμέα, *Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη*, I, 1981, σ. 266 ἀρ. 174, Μ. Ἰ. Γεδεών, Νεολόγου Ἑβδομαδιαία Ἐπιθεώρησις 2 (1893) σ. 863, Sp. P. Lambros, *Catalogue of the Greek Manuscripts on Mount Athos*, II, Cambridge 1900, σ. 81 ἀρ. 4433 (=κῶδιξ Ἰβήρων 313) [πρβλ. Ν. Ἑλληνομνήμ. 7, 1910, σ. 242 § 466], Ν. Ἀ. Βέην, Βυζαντὶς 1 (1909) σ. 196 καὶ ἰδίᾳ αὐτόθι σημ. 2, καὶ Σ. Εὐστρατιάδην-Ἀρκάδιον Βατοπεδινόν, *Κατάλογος τῶν ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Βατοπεδίου ἀποκειμένων κωδίκων* (Ἁγιορειτικὴ Βιβλιοθήκη, I), Paris 1924, ἀρ. 587.

Τὸν παρόντα κώδικα ὁ Ἰ. Βογιατζίδης (Ν. Ἑλληνομνήμ. 4, 1907, σ. 202, καὶ Δελτ. Ἱστορ. καὶ Ἐθνολογ. Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος 7, 1910–18, σ. 165) δηλοῖ διὰ τοῦ ἀριθμοῦ Β 49. Τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ὁ Ν. Βέης ἀποδίδει εἰς τὸν κώδ. Βαρλαὰμ 116.—

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 126 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 2β–3α τοῦ κώδικος (γραφεὺς ἱερομόναχος Παρθένιος, ἔτος 1759). Πρβλ. καὶ Πίνακας 124 καὶ 125, ὅπου πανομοιότυπα ἐκ τοῦ αὐτογρά-

φου κώδικος τοῦ Ματθαίου Μυρέων ὑπ' ἀρ. 134, τοῦ ὁποίου ἀντίγραφον ἀποτελεῖ ὁ παρὼν κῶδιξ. Ὁ ἐκτὸς κειμένου Π ί ν α ξ 127 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 57β–58α τοῦ παρόντος κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ στιχουργήματος τοῦ Ράσκας Γερασίμου περὶ τῆς Μ. Βαρλαάμ.

136

Χάρτης βομβύκινος Διαστ. 0,215 × 0,315 Αἰὼν XVI Φύλλα 365

1 (φ. 5α) Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου λόγος εἰς τὸ γενέσιον τῆς Θεοτόκου.
Ἀρχ.: Ἀρχὴ μὲν ἡμῖν ἑορτῶν, ἡ παροῦσα πανήγυρις . . .

2 (φ. 10α) «Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου· λόγος ἐγκωμιαστικὸς εἰς τὴν γενέθλιον ἡμέραν τῆς . . . Θεοτόκου· καὶ ἀπόδειξις ἐκ παλαιᾶς ἱστορίας καὶ διαφόρων μαρτυριῶν ὅτι ἐκ σπέρματος κατάγεται τοῦ Δαβίδ».
Ἀρχ.: Πάλιν ἑορτή, καὶ πάλιν πανήγυρις . . .

3 (φ. 16β) «Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου· λόγος εἰς τὴν γέννησιν τῆς Παναγίας . . .».
Ἀρχ.: Εἰ μετρεῖται γῆ σπιθαμῇ καὶ σπαρτίῳ περιγράφεται . . .

4 (φ. 23α) Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ λόγος εἰς τὸ γενέσιον τῆς Θεοτόκου.

5 (φ. 28β) Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου « . . . ἐγκώμιον εἰς τὸ γενέθλιον τῆς . . . Θεοτόκου».

6 (φ. 34β) «Τοῦ μακαρίου Κοσμᾶ βεστήτορος· ἐγκώμιον εἰς τοὺς δικαίους Ἰωακεὶμ καὶ Ἄνναν».
Ἀρχ.: Χθὲς τῆς Θεοτόκου γεννεθλιακὴ πανήγυρις . . .

7 (φ. 37α) «Λόγος εἰς τὴν εὕρεσιν καὶ ὕψωσιν τοῦ τιμίου . . . σταυροῦ, ἐκτεθεὶς παρὰ Ἀλεξάνδρου μοναχοῦ».
Ἀρχ.: Τὴν κέλευσιν τῆς ὑμετέρας πατρικῆς ὁσιότητος δεξάμενος . . .

8 (φ. 57α) Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου λόγος εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

9 (φ. 61β) «Παντολέοντος πρεσβυτέρου, μονῆς τῶν Βυζαντίων· λόγος εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ καὶ προσκυνητοῦ».
Ἀρχ.: Ὅτε τῆς παρούσης ἑορτῆς ἐν νῷ λάβω τὴν οἰκονομίαν . . .

10 (φ. 69α) «Νικήτα ῥήτορος καὶ φιλοσόφου, ἐγκώμιον εἰς τὸν . . . εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην τὸν Θεολόγον».
Ἀρχ.: Ὁ τὸν μέγαν τῆς βροντῆς γόνον προτρεπόμενος ἐπαινεῖν . . .

11 (φ. 76β) Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου ἐγκώμιον εἰς τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην.

12 (φ. 83β) «Εὐθυμίου ἐλαχίστου δούλου Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον . . . ἀπόστολον . . . Ἱερόθεον».
Ἀρχ.: Ἱερόθεον ἐπαινέσομαι τὸν ἱερὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον . . .

13 (φ. 91^{α}) «Νικήτα ῥήτορος καὶ φιλοσόφου· ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον . . . ἀπόστολον . . . Θωμᾶν».
Ἀρχ.: Ἐπαινετὸς ὁ ὑπὲρ τῶν ἁγίων πόθος . . .

14 (φ. 96^{α}) «Νικήτα ῥήτορος καὶ φιλοσόφου· ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον . . . Ἰάκωβον τὸν ἀδελφόθεον».
Ἀρχ.: Ὡς γλυκεῖα τῆς παρούσης ἡμέρας ἡ χάρις . . .

15 (φ. 102^{α}) «Νικήτα ῥήτορος καὶ φιλοσόφου· ἐγκώμιον εἰς τὸν . . . ἀπόστολον Λουκᾶν . . .».
Ἀρχ.: Ὦ λαμπρότητες· ὦ αἴνεσις· ὦ σήμερον δόξα καὶ χάρις . . .

16 (φ. 107^{α}) «Ἰωάννου Χαρτοφύλακος Θεσσαλονίκης τοῦ Σταυρακίου λόγος εἰς τὰ θαύματα τοῦ μυρορρόα μεγάλου Δημητρίου».
Ἀρχ.: Ὁ λόγος, τῷ μυρορρόᾳ Δημητρίῳ, τὰ θαύματα. ποῦ γὰρ δίκαιον . . .

17 (φ. 140^{α}) «Γεωργίου . . . Νικομηδείας, ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους . . . Ἀναργύρους, Κοσμᾶν καὶ Δαμιανόν».
Ἀρχ.: Τὴν σήν, ὦ τῶν καλῶν ἐραστά, θαυμάζειν . . .

18 (φ. 146^{β}) «Ἀρκαδίου . . . Κύπρου· ὁμιλία ἐγκωμιαστική, εἰς τὸν . . . μεγαλομάρτυρα Γεώργιον».
Ἀρχ.: Συγκαλεῖ πάλιν ἡμᾶς, ὦ φιλόχριστοι, ὁ φιλόστοργος οὗτος . . .

19 (φ. 149^{β}) « . . . Μιχαὴλ μοναχοῦ καὶ συγγέλου· λόγος εἰς πάσας τὰς ἐπουρανίους δυνάμεις».
Ἀρχ.: Τὸν μὲν λόγον, ἡ προθυμία κινεῖ . . .

20 (φ. 165^{α}) «Νικήτα ῥήτορος καὶ φιλοσόφου· ἐγκώμιον εἰς τὸν . . . ἀπόστολον Ματθαῖον . . .».
Ἀρχ.: Ματθαίου δὲ μνήμης . . .

21 (φ. 171^{α}) Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας λόγος εἰς τὴν Θεοτόκον, ὅτε προσηνέχθη τῷ ναῷ.
Ἀρχ.: Καὶ μνήμη μὲν δικαίου . . .

22 (φ. 175^{β}) «Γεωργίου χαρτοφύλακος τῆς ἁγιωτάτης . . . ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως· λόγος εἰς τὴν . . . Θεοτόκον, ὅτε προσηνέχθη ἐν τῷ ναῷ . . .».
Ἀρχ.: Καλὰς ἡμῖν ὑποθέσεως ἀρχὰς . . .

23 (φ. 182^{α}) «Γεωργίου . . . Νικομηδείας λόγος εἰς τὴν . . . Θεοτόκον, ὅτε προσηνέχθη ἐν τῷ ναῷ».
Ἀρχ.: Αἱ τῶν θείων πανηγύρεων ἐλλάμψεις . . .

24 (φ. 188^{α}) Γερμανοῦ Κωνσταντινουπόλεως λόγος εἰς τὴν Παναγίαν, ὅτε προσηνέχθη ἐν τῷ ναῷ . . . ».

25 (φ. 191^{β}) «Νικήτα ῥήτορος τοῦ Παφλαγόνος· ἐγκώμιον εἰς τὸν . . . πρωτόκλητον Ἀνδρέαν . . .».
Ἀρχ.: Πᾶσι μὲν τοῖς τοῦ Θεοῦ λόγου φίλοις . . .

26 (φ. 201^{α}) Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγ. Νικόλαον.

27 (φ. 204^{β}) Γεωργίου Νικομηδείας λόγος εἰς τὴν σύλληψιν τῆς Παναγίας Θεοτόκου.

Ἀρχ.: Οὐρανῶν ἡ γῆ ταῖς τῆς χάριτος . . .

28 (φ. 211^{β}) «Ἀθανασίου . . . Ἀλεξανδρείας, [λόγος] εἰς τὴν ἀπογραφὴν τῆς . . . Θεοτόκου . . . καὶ εἰς τὸν Ἰωσήφ».

29 Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγοι.

α′ (φ. 216^{α}) « . . . Εἰς τὸ ἐξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου καὶ εἰς τὴν ἀπογραφὴν τῆς ἁγίας Θεοτόκου».

β′ «φ. 220^{β}) «Εἰς τὴν γενέθλιον ἡμέραν τοῦ . . . Χριστοῦ, πρὸ τοῦ μὲν ἄδηλον οὖσαν, πρὸ ὀλίγων δὲ ἐτῶν γνωρισθεῖσαν παρά τινων τῶν ἀπὸ Δύσεως ἐλθόντων καὶ ἀπαγγειλάντων καὶ . . . περὶ τοῦ μεθ' ἡσυχίας καὶ φρίκης προσιέναι τοῖς μυστηρίοις».

30 (φ. 228^{β}) Βασιλείου Σελευκείας εἰς τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Χριστοῦ.

Ἀρχ.: Μεγάλας τῶν ἐγκωμίων εὑρήσει τὰς ἀφορμὰς . . .

31 (φ. 237^{β}) Γρηγορίου Νύσσης λόγος εἰς τὸ γενέθλιον τοῦ Χριστοῦ.

32 (φ. 246^{β}) Πρόκλου Κωνσταντινουπόλεως λόγος εἰς τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον.

33 (φ. 249^{β}) «Λόγος εἰς τὴν ὀκταήμερον περιτομὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔπαινος διὰ βραχέων εἰς τὸν Μέγαν Βασίλειον».

Ἀρχ.: Σκιὰν μὲν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· οὐκ αὐτὴν δὲ τὴν εἰκόνα . . .

34 (φ. 254^{α}) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου ὁμιλία εἰς τὸ βάπτισμα.

35 (φ. 261^{β}) Πρόκλου Κωνσταντινουπόλεως λόγος εἰς τὰ Θεοφάνεια.

36 (φ. 267^{α}) « . . . Γρηγορίου Νύσσης, λόγος εἰς τὸ οὗτος ἐστὶν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός».

37 (φ. 271^{β}) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὰ Θεοφάνεια.

38 (φ. 278^{α}) Γρηγορίου Καισαρείας τοῦ θαυματουργοῦ λόγος εἰς τὰ Φῶτα.

39 (φ. 283^{α}) «Νικήτα ῥήτορος τοῦ φιλοσόφου ἐγκώμιον, εἰς τὸν ἅγιον . . . ἀπόστολον καὶ ἱερομάρτυρα Τιμόθεον».

Ἀρχ.: Τὸ δαὶ ὁ Τιμόθεος· τοῦτον γὰρ μετὰ τοὺς ἀποστόλους εὐθὺς προήχθημεν ἐπαινεῖν . . .

40 (φ. 288^{β}) «Λόγος εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ . . . λειψάνου τοῦ . . . Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου».

Ἀρχ.: Ἧκεν ἡμῖν ἡ λαμπρὰ καὶ χαρμόσυνος καὶ ποθουμένη πανήγυρις . . .

41 (φ. 299^{β}) « . . . Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἐγκώμιον εἰς . . . Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον».

Ἀρχ.: Ἔδει μὲν ἔδει ὦ Ἰωάννη πάγχρυσε . . .

42 (φ. 306^{α}) «Ἰωάννου . . . Εὐχαΐτων [τοῦ Μαυρόποδος] ἐγκώμιον εἰς . . . Βασίλειον τὸν Μέγαν, Γρηγόριον τὸν Θεολόγον καὶ Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον».

Ἀρχ.: Πάλιν Ἰωάννης ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς . . .

43 (φ. 317^{α}) «Τοῦ σοφωτάτου μητροπολίτου Εὐχαΐτων Ἰωάννου [τοῦ Με-

λάμποδος], ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἐν ἁγίοις πατέρας ἡμῶν Βασίλειον τὸν Μέγαν, Γρηγόριον τὸν Θεολόγον καὶ Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον».
Ἀρχ.: Τρεῖς με πρὸς τριώνυμον παροτρύνουσι κίνησιν . . .

44 (φ. 324β) «Ἀμφιλοχίου . . . Ἰκονίου λόγος εἰς τὴν Θεοτόκον καὶ εἰς τὸν Συμεῶνα καὶ εἰς τὴν Ἄνναν».
Ἀρχ.: Πολλοὶ τῶν μεγάλων ἀνθρώπων, τὴν παρθενίαν θαυμάζουσι . . .

45 (φ. 329α) Μεθοδίου Πατάρων «εἰς τὸν Συμεῶνα καὶ εἰς τὴν Ἄνναν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀπαντήσεως, καὶ εἰς τὴν ἁγίαν Θεοτόκον».
Ἀρχ.: Πάλιν ἱκανῶς ὡς οἷόν τε διὰ βραχέων . . .

46 (φ. 340β) Κυρίλλου Ἱεροσολύμων λόγος εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριστοῦ.

47 (φ. 343β) «Γεωργίου . . . Νικομηδείας λόγος εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον καὶ εἰς τὸν δίκαιον Συμεῶνα καὶ εἰς τὴν Ἄνναν».
Ἀρχ.: Ταύτης παρούσης ἱερᾶς πανηγύρεως . . .

48 (φ. 354α) «Λόγος διαλαμβάνων ἐν ἐπιτομῇ, τὴν πρώτην καὶ δευτέραν καὶ τρίτην τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου εὕρεσιν».
Ἀρχ.: Πάλιν ἡμῖν ὁ θεῖος ἐφέστηκε Πρόδρομος . . .

49 (φ. 359β) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, λόγος εἰς τὸν ἄσωτον υἱόν.

Ἐν ἀρχῇ, φ. 2α–4α, Πίναξ τῶν περιεχομένων ἐρυθρόγραφος ἀναγράφων τὰς ἀρχὰς ἑκάστου λόγου (δι' ἀμαυροῦ μέλανος) καὶ πότε οὗτος ἀναγινώσκεται. Παραπέμπει δὲ εἰς φύλλα, διότι ὁ κῶδιξ ἔχει παλαιὰν ἀρίθμησιν κατὰ φύλλα, σημειουμένου δι' ἑλληνικοῦ ψηφίου τοῦ ἀριθμοῦ ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ ἀνὰ πέμπτον φύλλον. Κατὰ τὴν παλαιὰν ἀρίθμησιν ὁ κῶδιξ ἔχει φύλλα 396, ἀλλ' ἰστέον ὅτι γίνεται μεταπήδησις ἐν φ. 136–141 ἀπὸ ρλε' εἰς ρξ'. Ἐν τέλει τοῦ πίνακος, φ. 4α, σημειοῦται ἐρυθρογράφως: † *ὁ μέλλ(ων) ἐπιγνῶν(αι) τ(ὸν) παρόντα πί|νακα τοῦ παρόντος βιβλίου, χρὴ | γινώσκ(ειν) τὸ πῶς πρῶτον ἔχει τὸν | μικρὸν στ(αυ)ρὸν εἰς μίαν ἑορτ(ὴν) εἰς τ(ὸν) | πρῶτον λόγον κ(αὶ) ἐπὶ τοὺς ἄλλ(ους) | τ(οὺς) δύο ἢ τρεῖς οὐδὲν τὸν ἔχει | ὥστε, εἰς πᾶσ(αν) ἑορτ(ὴν) μόνον | ὁ πρῶτος λόγος ἔχει σταυρόν· κ(αὶ) | οἱ ἕτεροι λόγοι, μόνον τὸ τῇ | αὐτῇ ἡμέρ(α)· κ(αὶ) πάλ(ιν) ἑτέρα ἑορ|τή, ἄρχετ(αι) κἀκείνη μὲ στ(αυ)ρὸν | † εἶτα ἔχει ὁ πίναξ κ(αὶ) με|γάλ(ους) στ(αυρ)ούς· τίνος ἕνεκ(εν) | τοὺς ἔχει· ἵνα μάθης ὅ|τι ἀπὸ στ(αυ)ρὸν ἕως στ(αυ)ρὸν εἷς | μὴν ὑπάρχ(ει)· κ(αὶ) οἱ γεγραμμ(έν)οι | λόγοι τοῦ ὄπισθεν στ(αυ)ροῦ | ὑπάρχουσι· τουτέστι τοῦ | μηνὸς | ἀλλ' ἔχει εἰπεῖν μοι ὅτι τίνος ἕνεκεν γράφης ὅτι | ὁ δεῖνα ὁ λόγος εἰς τὰ τό|σα φύλλ(α) κ(αὶ) ὁ δείνας εἰς τόσα | κ(αὶ) ὁ ἕτερος εἰς τόσα· ὅ|μως διατί οὕτως ἐποίησα; | διατὶ οἶδα τὴν φύσιν τῆσ | βίβλου ταύτης ὅτι ἐκ βαμ|πάκου ὑπάρχ(ει) ἤπερ ἔστι σφόδρ(α) | ἀπαλὴ κ(αὶ) ἀχαμνή· κ(αὶ) διὰ τού|του ἄρχησα ἐκ τῆς ἀρχῆσ κ(αὶ) | ἐγύρησα ἕνα, δύο· ἕως πέντε | φύλλ(α) κ(αὶ) εὐθὺς εἰς τὸ πέμπτω φύλλ(ο) | ἔθεσα τὸ στιχοῖον ὃ ἑρμηνεύετ(αι) || πέντε· κ(αὶ) πάλ(ιν) ἐγύρησα ἕτε|ρα φύλλ(α) ε' κ(αὶ) πάλιν ἔβαλα | τὸ στι-*

χεῖον ὃ ἑρμηνεύετ(αι) δέ|κα κ(αὶ) οὕτως ἐποίησα κ(αὶ) τὰ | ρ' κ(αὶ) τὰ τ' κ(αὶ) υ'. ἀλλ' ἐρεῖς | μοι ποῦ ἔβαλα τὰ σημεῖα; ὅρα πέρα εἰς τὴν δεξι|άν σου χεῖρα λέγω δὴ ἐπὶ τὸ | δεξιὸν περιθόριν τοῦ βι|βλίου κ(αὶ) ἐὰν ἀνοίξης τὸ | βιβλίον κ(αὶ) οὐχ ὁρᾶς ἐπὶ τὰ | δεξιὰ τὶ στοιχεῖον, γύρισον | φίλω ἕνα ἢ δυό, ἢ κε μέλεις | τοῦ εὑρήσκειν πάντοτε | διὰ συντόμως ὅνπερ χρί|ζῃς λόγον.

Ἐν φ. 5α ἐν τῇ ἄνω μὲν ῴᾳ διὰ χειρὸς τοῦ βιβλιογράφου:

Γλυκὺ ἰ(ησο)ῦ, δός μ(οι) ἀρχὴν κ(αὶ) τέλ(ος).

ἐν δὲ τῇ κάτω ῴᾳ διὰ γραφῆς τοῦ XVIII αἰῶνος: *Ἐκ τῶν τῆς Ἱερᾶς μονῆς τῆς ἐν μετεώροις τοῦ Βαρλαάμ.*

Ἐν φ. 1α καὶ 1β δοκίμιά τινα κονδυλίου. Ἐν φ. 365α: *Ἐτούτω τὸ βηβλή(ων) τω επωνομάζώμενών | πατερίκων ηπάρχοί τής μωνής τοῦ βάρλαάμ | κ(αὶ) ωποίως τω απωξενώσοι, οι μερoίς ἀυτοῦ | μετά τού προδωτού νουδά: — αρσενιος* (μονοκονδυλικῶς). Τοιαῦτά τινα λέγει καὶ ἕτερον σημείωμα σύγχρονον, τοῦ XVIII αἰῶνος, ἐν φ. 365β.

Γραφὴ ἐπιμελής, κατὰ δύο σελίδας, ὧν ἑκάστη ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,065× 0,235.

Ἐν ταῖς ῴαις τῶν φύλλων, ἐν οἷς ἄρχεται νέα ὕλη, σημειοῦται σχεδὸν πάντοτε πόσα φύλλα κατέχει αὕτη καὶ πότε ἀναγινώσκεται. Τὰ φ. 1, 170β, 200β, 266β, 365 κατέλιπεν ὁ βιβλιογράφος τελείως ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν δρυΐνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, βυσσινοχρόου, ἔχοντος καὶ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας. Ἐπὶ τοῦ πάχους τοῦ κώδικος: ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΝ (διὰ συμπλεκομένων γραμμάτων).

Παλαιὸς ἀριθμὸς 85.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 128 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 4β–5α τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ πίνακος περιεχομένων καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου.

137

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,140 × 0,206 Αἰὼν XVI Φύλλα 249

1 (φ. 3α) Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου λόγος εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου.

2 (φ. 18α) Ἰωάννου Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου.

3 (φ. 24α) Σωφρονίου Ἱεροσολύμων, Βίος καὶ πολιτεία Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας.
Ἀρχ.: Μυστήριον βασιλέως κρύπτειν . . .

4 (φ. 48β) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὸν πλούσιον καὶ τὸν πένητα Λάζαρον.

5 (φ. 53α) Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου λόγος εἰς τὸν Πάγκαλον Ἰωσήφ.

6 (φ. 76α) «Τοῦ μακαρίου Εὐσεβίου ἐπισκόπου λόγος εἰς τὰ σωτήρια πάθη· καὶ

εἰς τὸν διάβολον καὶ εἰς τὴν τριήμερον ἀνάστασιν τοῦ . . . Χριστοῦ. Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Παρασκευῇ».

7 (φ. 87β) «Ἐπιφανίου Κύπρου λόγος εἰς τὴν ταφὴν τοῦ Κυρίου καὶ εἰς Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ἀριμαθίας καὶ εἰς τὸν Νικόδημον καὶ εἰς τὴν Ἅδου κατάβασιν».

8 (φ. 103α) «Μαρτύριον τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων τῶν ἐν Σεβαστείᾳ . . .».

Ἀρχ.: Κατὰ τοὺς καιροὺς Λικινίου τοῦ βασιλέως . . .

9 (φ. 112α) «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ Ἀλεξίου».

Ἀρχ.: Ἐγένετο ἀνὴρ εὐσεβὴς ἐν τῇ Ῥώμῃ . . .

10 (φ. 118α) [Διήγησις περὶ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου.]

Ἀρχ.: Ἱερεμίας ἦν ἐξ Ἀναθώθ . . .

11 (φ. 131α) «Μαρτύριον τῆς . . . παρθενομάρτυρος . . . Εἰρήνης».

Ἀρχ.: Κατὰ τοὺς προλαβόντα[ς] καιρούς, ὑπῆρχε βασιλεὺς ὀνόματι Λικίνιος . . .

12 (φ. 147α) « . . . Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου».

Ἀρχ.: Συνῆν τοῖς ἀδελφοῖς ὁ μακάριος ἀπόστολος Ἰωάννης . . .

13 (φ. 150β) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ὁμιλία εἰς τὸ γενέθλιον τοῦ Προδρόμου.

14 (φ. 160α) «Πράξεις τῶν ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου· ὅπως ἐν Ῥώμῃ ἐμαρτύρησαν ἐπὶ Νέρωνος τοῦ βασιλέως».

Ἀρχ.: Ἐγένετο μετὰ τὸ ἐξελθεῖν τὸν ἅγιον Παῦλον ἀπὸ Γαδῶν Μελέτης τῆς νήσου, ἐλθεῖν αὐτὸν ἐπὶ Ἰταλίαν . . .

15 (φ. 176β–177α) Βίος Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, καὶ τῆς μητρὸς αὐτῶν Θεοδότης.

Ἀρχ.: Ἄρτι τῆς εὐσεβείας ἀναλαμψάσης, καὶ τοῦ . . . Χριστοῦ διαρρήδην κηρυττομένου· ἐγένετό τις ἐν αὐτοῖς σχεδὸν τοῖς καιροῖς γυνὴ εὐλαβὴς καὶ φοβουμένη τὸν Κύριον, ὀνόματι Θεοδότη . . .

16 (φ. 181α) «[Λ]όγος δηλῶν, [τ]ὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον [κ]αὶ τὸν τρόπον [κ]αθὸν ἐφανερώθη, ἡ θεία τῆς Θεοτόκου ἐσθής· ἀποκειμένη ἐν τῇ σεβασμίᾳ σορῷ, [τ]ῆς ἐν Βλαχέρναις προσκειμένῃ».

Ἀρχ.: Θεῖα τινὰ καὶ μεγάλα μυστήρια, Θεοῦ φιλανθρωπίᾳ γνωρίσματα, τῶν ἡμετέρων οὐ πρὸ πολλοῦ . . .

17 (φ. 197β) « . . . Μαρτύριον τῆς ἁγίας παρθενομάρτυρος . . . Μαρίνης».

Ἀρχ.: Τῆς ἀναστάσεως τοῦ . . . Χριστοῦ καὶ τῆς ἐνδόξου αὐτοῦ ἀναλήψεως . . .

18 (φ. 230β) « . . . Διήγησις τῶν ἁγίων προφητῶν Ἡλιοῦ καὶ Ἐλισαίου καὶ ἐκ τῶν θαυμάτων αὐτῶν».

Ἀρχ.: Ὁ ἅγιος Ἡλίας ὁ προφήτης, οὗτος ἦν ἐκ Θέσβης . . .

19 (φ. 241α) Μαρτύριον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς.

Ἀρχ.: Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις τοῦ ἑλληνισμοῦ σφοδρῶς ἐπικρατοῦντος . . .

Ὁ κῶδιξ εἶναι κολοβός· ἐν τέλει ἐξέπεσον καὶ ἄλλα ἴσως τινὰ καὶ δὴ λόγος τις τοῦ Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου, οὗτινος λόγου τμῆμα τῆς ἐπι-

γραφῆς ὑπάρχει ἐν φ. 247β. Κατὰ τὴν ἀρίθμησιν τῶν φύλλων, τὸ μετὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 199 ἐσημειώθη ὡς 200όν.
Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φ. 0,102 × 0,168. Τὰ φ. 1, 2, 248, 249, συνταχθέντα μετὰ τῶν τοῦ κώδικος κατὰ τὴν στάχωσιν, εἶναι ἄγραφα.
Ἡ γραφὴ τοῦ κώδικος οὐχὶ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας. Ἐνιαχοῦ παρελείφθησαν νὰ φιλοτεχνηθῶσιν ἔγχρωμα γράμματα.
Στάχωσις ἐκ δρυΐνων πινακίδων μεθ' ἁπλοῦ βυρσίνου ἐπικαλύμματος.
Παλαιὸς ἀριθμὸς 120 (διπλοῦς, ἐπὶ τοῦ δελτίου κατὰ τὴν ράχιν) καὶ Β 60.

Σημ. Ἐκδ. — Διὰ τὸ ὑπ' ἀρ. 12 κείμενον πρβλ. Ehrhard, *Überlieferung*, II. Teil, σελ. 107–108.
Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 129 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 23β–24α).

138

Χάρτης λεῖος | Διαστ. 0,23 × 0,34 | Αἰὼν XVI | Φύλλα 610

1 Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγοι.
α' (φ. 8α) «. . . περὶ εὐχῆς καὶ ὅτι ρίζα καὶ πηγὴ καὶ μήτηρ ἐστὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ αὐτῆς τῆς βασιλείας δυνατωτέρα· καὶ εἰς τὸν Φαρισαῖον καὶ τὸν τελώνην».
β' (φ. 12α) Εἰς τὸν τελώνην καὶ Φαρισαῖον.
γ' (φ. 16β) «. . . Εἰς τὸν ἄσωτον υἱὸν καὶ περὶ μετανοίας· καὶ εἰς τὸ ξύλον γνωστὸν καλοῦ καὶ πονηροῦ· καὶ εἰς τὸν ληστήν».
δ' (φ. 27β) Εἰς τὸν ἄσωτον υἱόν.
Μόνον αἱ πρῶται λέξεις παρατίθενται (Ἀεὶ μὲν . . . ζῶμεν) καὶ ἕπεται ἐρυθρόγραφον: «ζήτει εἰς τὸ πρῶτον κομάτη, εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ».

2 (φ. 27β) «. . . Ἰωάννου . . . τοῦ Δαμασκηνοῦ, λόγος περὶ τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων . . .».

3 (φ. 40β) «Ἱππολύτου . . . Ρώμης· λόγος περὶ τῆς συντελείας τοῦ κόσμου καὶ περὶ τοῦ ἀντιχρίστου· καὶ εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ . . . Χριστοῦ».

4 Βασιλείου τοῦ Μεγάλου λόγοι.
α' (φ. 59β) Περὶ νηστείας.
Ἀρχ.: Σαλπίσατε φησὶν ἐν νεομηνίᾳ . . .
β' (φ. 68α) Περὶ νηστείας.
Ἀρχ.: Παρακαλεῖτε φησὶν ἱερεῖς . . .

5 (φ. 73β) Ἀνδρέου Κρήτης λόγος εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον καὶ εἰς κοιμηθέντας.

6 (φ. 89α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὴν ἐξορίαν τοῦ Ἀδὰμ καὶ περὶ τῶν πονηρῶν γυναικῶν.

7 (φ. 106α) «Τῷ σαββάτῳ τῆς α' ἑβδομάδος [τῶν νηστειῶν]: Νεκταρίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως· διήγησις δι' ἣν αἰτίαν τῷ πρώτῳ σαββάτῳ

τῶν . . . νηστειῶν ἑορτάζομεν τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου· καὶ περὶ ἐλεημοσύνης καὶ νηστείας».

Ἀρχ.: Ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου, Κύριε . . .

8 (φ. 114α) «Κυριακῇ α' τῶν νηστειῶν : ~ † Διήγησις θαυμαστὴ καὶ παράδοξος διαλαμβάνουσα περὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων· καὶ δι' ἣν αἰτίαν παρέλαβε τὴν ὀρθοδοξίαν ἐτησίως τελεῖν τῇ πρώτῃ κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστειῶν, ἡ ἐκκλησία».

Ἀρχ.: Τοῦ βασιλέως Θεοφίλου τῷ κατ' ἐκεῖνον καιρῷ . . .

9 Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγοι :

α' (φ. 125α) « . . . περὶ μετανοίας ἐξ ἀγροῦ αὐτοῦ ἐπανελθόντος».

β' (φ. 134α) « . . . εἰς τὸν τίμιον σταυρόν, καὶ ὡς δι' αὐτοῦ ἔσωσεν ἡμᾶς ὁ Χριστός . . . καὶ περὶ ἀρετῆς· καὶ ὅπως ἐφίεται τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας».

10 (φ. 136β) «Ἰωσὴφ . . . Θεσσαλονίκης, λόγος εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου σταυροῦ».

Ἀρχ.: Σταυροῦ πρόκειται σήμερον ἑορτὴ . . .

11 Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγοι:

α' (φ. 139α) « . . . εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου . . . σταυροῦ».

β' (φ. 144α) « . . . περὶ νηστείας· καὶ εἰς τὸ . . . ῥητόν, χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε».

γ' (φ. 153β) « . . . περὶ μετανοίας καὶ κατανύξεως . . . , ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς Ῥαὰβ παράδοξος ἱστορία».

12 (φ. 166β) Σωφρονίου Ἱεροσολύμων Βίος Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας.

Ἀρχ.: Μυστήριον βασιλέως κρύπτειν καλὸν . . .

13 (φ. 183β) «Διήγησις ὠφέλιμος ἐκ παλαιᾶς ἱστορίας συλλεγεῖσα· καὶ ἀνάμνησιν δηλοῦσα τοῦ παραδόξου θαύματος· ἡνίκα Πέρσαι καὶ βάρβαροι τὴν βασιλίδα ταύτην πολέμῳ περιεκύκλωσαν· οἳ καὶ ἀπώλοντο θείας δίκης πειραθέντες· ἡ δὲ πόλις ἀσινὴς συντηρηθεῖσα πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου· ἐτησίως ἔκτοτε ᾄδει εὐχαριστήριον ἀκάθιστον τὴν ἡμέραν κατονομάζουσα».

Ἀρχ.: Ἐν τοῖς χρόνοις Ἡρακλείου τοῦ τῶν Ῥωμαίων . . .

14 (φ. 190α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὸν πλούσιον καὶ Λάζαρον.

15 (φ. 193β) «Ἀναστασίου μοναχοῦ τοῦ Σινᾶ . . . περὶ τῆς ἁγίας συνάξεως καὶ περὶ τοῦ μὴ μνησικακεῖν».

16 (φ. 203α) Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου, λόγος εἰς τὸν τετραήμερον Λάζαρον.

17 (φ. 214β) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὸν Λάζαρον.

18 (φ. 219α) [Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Βαΐων].

Ἀκέφαλον. Ἀρχ.: . . . Θεὸν τὸν ἐρχόμενον οἱ προφῆται ἐκήρυξαν· συναρπάζει τὸ ῥῆμα ὁ αἱρετικός· εἰσπηδᾷ θᾶττον ὁ Μανιχαῖος . . .

19 (φ. 224α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὰ Βάϊα.

20 (φ. 229α) Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ λόγος εἰς τὰ Βάϊα.

21 Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγοι.

α' (φ. 235β) Εἰς τὸν Ἰωσήφ.

β′ (φ. 239) Εἰς τὴν ξηρανθεῖσαν συκῆν.
γ′ (φ. 244β) Εἰς τὰς δέκα παρθένους.
δ′ (φ. 249β) «. . . Εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ τὰ μυρία τάλαντα ὀφείλοντος· καὶ τὰ ἑκατὸν δηνάρια ἀπαιτοῦντος· καὶ ὅτι παντὸς ἁμαρτήματος τὸ μνησικακεῖν χεῖρον· καὶ εἰς τὸ ποσάκις ἁμαρτήσει ὁ ἀδελφός μου . . .».
ε′ (φ. 255α) «Ὁμιλία . . . Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ τετράδι . . .».
ϛ′ (φ. 258α) Εἰς τὴν πόρνην.
ζ′ (φ. 267α) «. . . λόγος εἰς τὸν . . . Ἰούδαν καὶ περὶ τῆς θείας κοινωνίας».
η′ (φ. 276β) «. . . λόγος ὅτε ἔνιψεν ὁ Σωτὴρ τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν».
θ′ (φ. 285β) «Ἐγκώμιον εἰς τὸν τίμιον . . . σταυρόν».

22 (φ. 292α) Γεωργίου Νικομηδείας «. . . λόγος εἰς τὴν Θεοτόκον· καὶ εἰς τὸ σωτήριον πάθος· καὶ εἰς τὴν Θεόσωμον ταφὴν τοῦ . . . Χριστοῦ».

Ἀρχ.: Πρὸς ὑψηλοτάτην ἡμῖν ἀναδραμὼν ὁ λόγος . . .

23 (φ. 306α) Ἐπιφανίου Κύπρου λόγος εἰς τὴν ταφὴν τοῦ Κυρίου καὶ εἰς τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ἀριμαθίας καὶ τὸν Νικόδημον καὶ τὴν εἰς Ἅδου κάθοδον· τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ.

24 Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγοι:
α′ (φ. 318α) Εἰς τὴν Θεόσωμον ταφὴν τοῦ Κυρίου.
β′ (φ. 324β) Εἰς τὴν τριήμερον Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου.
γ′ (φ. 328β) Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα κατὰ μεθυόντων, περὶ μυστικῆς μεταλήψεως, περὶ τῆς Ἀναστάσεως καὶ εἰς τοὺς νεοφωτίστους.
δ′ (φ. 336α) Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα.

Ἀρχ.: Νικᾷ καὶ μόνη ὄψις . . .

ε′ (φ. 338α) Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα.

Ἀρχ.: Ἡ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος . . .

25 (φ. 340α) Ἀθανασίου Ἀλεξανδρείας, λόγος εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα.
26 (φ. 342β) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὸ ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος . . . (τῇ Δευτέρᾳ τῆς Διακαινησίμου).
27 (φ. 347β) «Ἀθανασίου . . . Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν καινὴν Κυριακήν».
28 (φ. 351α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὴν ἀπιστίαν τοῦ Θωμᾶ.
29 (φ. 355α) «. . . Γρηγορίου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας· λόγος εἰς τὰς μυροφόρους γυναῖκας· καὶ εἰς τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ἀριμαθίας· καὶ εἰς τὴν . . . ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ».

Ἀρχ. Ἐπαινετὸς καὶ οὗτος τῆς Ἐκκλησίας ὁ νόμος . . .

30 Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγοι.
α′ (φ. 362α) Εἰς τὴν Κυριακὴν τοῦ Παραλύτου.
β′ (φ. 369β) Εἰς τὴν δ′ τῆς μεσοπεντηκοστῆς, εἰς τὸ λέγειν τοὺς Ἰουδαίους δαιμόνιον ἔχεις . . .
γ′ (φ. 372β) Εἰς τὴν μεσοπεντηκοστήν.

31 (φ. 374α) Λεοντίου πρεσβυτέρου Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν μεσοπεντηκοστὴν καὶ εἰς τὸν ἐκ γενετῆς τυφλὸν καὶ εἰς τὸ μὴ κρίνετε κατ᾽ ὄψιν.

32 Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγοι:
α′ (φ. 380β) Εἰς τὴν Σαμαρεῖτιν.
β′ (φ. 386β) Εἰς τὴν Κυριακὴν τοῦ τυφλοῦ.
33 (φ. 396β) Ἀθανασίου Ἀλεξανδρείας λόγος εἰς τὴν Ἀνάληψιν.
34 Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγοι:
α′ (φ. 400α) Εἰς τὴν Ἀνάληψιν.
Ἀρχ.: Θεία τις ὡς ἔοικεν . . .
β′ (φ. 402α) «. . . εἰς τὴν ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ· ἐλέχθη δὲ ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῆς Ρωμανησίας . . . ».
Ἀρχ.: Καὶ ὅτε σταυροῦ μνείαν . . .
35 (φ. 409β) «Τὰ πραχθέντα ἐν Νικαίᾳ ἐπὶ τῆς συνόδου ἐπὶ καθαιρέσει Ἀρείου· ἐν οἷς καὶ μερικὴ διήγησις τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου· τοῦ μεγάλου βασιλέως».
Ἀρχ.: Ἐννεακαιδεκάτῳ ἔτει τῆς Διοκλητιανοῦ βασιλείας . . .
36 Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγοι:
α′ (φ. 416α) «. . . περὶ ὑπομονῆς καὶ τοῦ μὴ πικρῶς κλαίειν τοὺς τελευτῶντας».
β′ (φ. 423α) «. . . εἰς τὴν . . . πεντηκοστήν· καὶ εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους».
Ἀρχ.: Οὐρανὸς ἡμῖν γέγονε σήμερον ἡ γῆ . . .
γ′ (φ. 428α) «. . . εἰς τὴν ἁγίαν Πεντηκοστήν».
Ἀρχ.: Μεγάλα ἀγαπητοὶ καὶ πάντα λόγον . . .
δ′ (φ. 432β) «. . . Εἰς τὴν . . . πεντηκοστήν· καὶ διατί σημεῖα νῦν οὐ γίνεται . . .».
Ἀρχ.: Πάλιν ἑορτὴ καὶ πάλιν πανήγυρις . . .
ε′ (φ. 442α) Εἰς τοὺς ἁγίους Πάντας.
37 (φ. 446β) Ἐφραὶμ [τοῦ Σύρου] «ἐγκώμιον εἰς τοὺς . . . μάρτυρας τοὺς ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ μαρτυρήσαντας».
Ἀρχ.: Φαιδρὰ καὶ ἐπέραστος ὑπάρχει διὰ παντὸς . . .
38 (φ. 452α) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους Τεσσαράκοντα.
39 (φ. 457α) Γρηγορίου Νεοκαισαρείας Πόντου τοῦ Θαυματουργοῦ λόγος εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν.
40 (φ. 461α) Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου λόγος εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν.
41 (φ. 471α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν.
42 (φ. 474α) Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου ἐγκώμιον εἰς ἅγιον Γεώργιον.
43 (φ. 483α) «Νικήτα ῥήτορος καὶ σοφωτάτου ἀνδρός, ἐγκώμιον εἰς τὸν . . . ἀπόστολον Μᾶρκον τὸν εὐαγγελιστήν».
Ἀρχ.: Ὥσπερ οὐχ ὅμοιαι τῶν σωμάτων πάντων αἱ μορφαὶ . . .
44 (φ. 487β) «Νικήτα ῥήτορος καὶ φιλοσόφου ἀνδρὸς ἐγκώμιον εἰς τὸν . . . ἀπόστολον Ἰάκωβον τὸν Ζεβεδαῖον».
Ἀρχ.: Πρώην μὲν ἡμᾶς ἡ ζῶσα τῆς ἀληθινῆς Θεολογίας πηγὴ . . .
45 (φ. 493β) Πρόκλου Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Θεολόγον.
Ἀρχ.: Οἱ μὲν ἄλλοι εὐαγγελισταὶ τὴν κατὰ σάρκα . . .

46 (φ. 495β) «Ἀλεξάνδρου μοναχοῦ ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον Βαρνάβαν τὸν ἀπόστολον· προτραπέντος ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου καὶ κλειδούχου τοῦ σεβασμίου αὐτοῦ ναοῦ· ἐν ᾧ ἱστορεῖται καὶ ὁ τόπος τῆς ἀποκαλύψεως τῶν ἁγίων αὐτοῦ λειψάνων· καὶ δηλοῦται ὁ βίος αὐτοῦ καὶ ἡ πολιτεία καὶ ἡ ἄθλησις».

Ἀρχ.: Μεγίστην λόγων ὑπόθεσιν προέθετο . . . ἡ πατρικὴ ἡμῶν φιλομάθεια . . .

47 (φ. 508α) « . . . Ἀντιπάτρου ἐπισκόπου Βόστρων, λόγος εἰς τὸ γενέσιον τοῦ . . . Προδρόμου . . .».

Ἀρχ.: Ἐν γεννητοῖς γυναικῶν οὐδὲν Ἰωάννου μείζονα.

48 (φ. 511β) «Ἀετίου πρεσβυτέρου Κωνσταντινουπόλεως· ὁμιλία λεχθεῖσα εἰς τὸ γενέσιον τοῦ . . . Προδρόμου . . .».

Ἀρχ.: Πολλοὶ μὲν ἤδη πολλάκις ἀγαπητοὶ . . .

49 (φ. 515α) « . . . Σωφρονίου . . . Ἱεροσολύμων ἐγκώμιον εἰς τὸν . . . Πρόδρομον».

Ἐν τέλει τούτου, φ. 523β, γέγραπται [*διὰ χειρὸς τοῦ αὐτοῦ γραφέως]:

ʽλ̅α̅ω̅ʼ. θʼξβʽι, ϛʼλξθωλϟ.
ʽβξσ῀ι ϛʼλξθ
ωλϟ:.

[ἤτοι: *ὁ θ(εό)ς. ἀμὴν, δόμ*(γρ.ξ)*α σοι·*
ἡμῶν δόμ(γρ.ξ)α
σοι:—]

καὶ κατωτέρω [*διὰ χειρὸς μεταγενεστέρας]:

ἀμὴν γόμαωβ
ἡμῶν Δόμασοϟ

50 (φ. 524α) «Τοῦ σοφωτάτου ῥήτορος Νικήτα τοῦ Παφλαγόνος, ἐγκώμιον εἰς . . . Πέτρον καὶ Παῦλον».

Ἀρχ.: Τίς ὁ τερπνὸς οὗτος ἦχος . . .

51 (φ. 530α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἐγκώμιον εἰς Πέτρον καὶ Παῦλον.

52 (φ. 533α) «Ὑπόμνημα διαλαμβάνον μερικῶς τοὺς ἀγῶνας καὶ ἄθλους· ἀποδημίας τε καὶ τελείωσιν, τῶν ἁγίων . . . ἀποστόλου Πέτρου καὶ Παύλου».

Ἀρχ.: Καὶ τῶν τεχνῶν, οὐ μόνον τοὺς ἐξ ἀρχῆς . . .

53 (φ. 544α) «Ἰωάννου . . . τοῦ Χρυσοστόμου· ἐγκώμιον, εἰς τοὺς ἁγίους δώδεκα ἀποστόλους».

54 (φ. 547α) Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου λόγος εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν.

55 (φ. 555β) «Ἀναστασίου μοναχοῦ τοῦ . . . Σινᾶ, λόγος εἰς τὴν . . . Μεταμόρφωσιν· ῥηθεὶς ἐν τῷ αὐτῷ ἁγίῳ ὄρει Θαβωρίῳ ἐν τῇ αὐτῇ ἑορτῇ· ἀνάγκης τινῶν μοναχῶν εἰς αὐτὸ γενομένης».

56 (φ. 563α) Πρόκλου Κωνσταντινουπόλεως λόγος εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν.

57 (φ. 565β) «Τιμοθέου πρεσβυτέρου Ἀντιοχείας, λόγος εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν . . .».

58 (φ. 569β) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, λόγος εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου.

59 (φ. 578$^{\alpha}$) Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου· λόγος εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου.

60 (φ. 584$^{\alpha}$) Γρηγορίου Θεσσαλονίκης τοῦ Παλαμᾶ, λόγος εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου.

Ἀρχ.: Τὴν ἐμὴν ὁμιλίαν σήμερον . . .

61 (φ. 590$^{\alpha}$) Γρηγορίου Θεσσαλονίκης τοῦ Παλαμᾶ εἰς τὴν ἀποτομὴν τοῦ Προδρόμου.

Ἀρχ.: Εἰ τίμιος ὁ θάνατος τῶν ὁσίων . . .

62 (φ. 598$^{\beta}$) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος ἐξηγητικὸς τοῦ Εὐαγγελίου περὶ τῆς ἀποτομῆς τοῦ Προδρόμου.

Ἀρχ.: Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, ἤκουσεν Ἡρώδης . . .

63 (φ. 605$^{\beta}$) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὴν ἀποτομὴν τοῦ Προδρόμου.

Ἀρχ.: Πάλιν Ἡρωδιὰς μαίνεται . . .

Ὁ κῶδιξ εἶναι συγκεκροτημένος ἐκ πολλῶν ἄλλων κωδίκων ἢ τετραδίων, γεγραμμένων ἁπάντων κατὰ δύο σελίδας, ἐνίων δὲ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ βιβλιογράφου. Οὕτω διακρίνομεν ἐν τῷ κώδικι τὰ ἑξῆς τμήματα: φ. 1–6, φ. 7, φ. 8–133, φ. 134–202, φ. 203–218, φ. 219–223, φ. 224–291, φ. 292–451, φ. 452–460, φ. 461–516, φ. 517–523, φ. 524–546, φ. 547–577, φ. 578–596, φ. 597–598, φ. 599–610.

Ἐν φ. 2$^{\alpha}$–6$^{\alpha}$ «πίναξ ἀκριβὴς τοῦ παρόντος βιβλίου» ἀναγράφων τὰ ἐν τῷ κώδικι περιεχόμενα καὶ τὰς ἀρχικὰς αὐτῶν λέξεις, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ πάντα τελείως ἀκριβῶς. Ἐν τοῖς φύλλοις ἔνθα ἄρχεται νέα ὕλη ἀναγράφεται σχεδὸν πάντοτε πότε αὕτη δέον νὰ ἀναγινώσκεται καὶ πόσα φύλλα τοῦ κώδικος κατέχει καὶ ποία ἡ τάξις αὐτῆς ἐν τοῖς περιεχομένοις.

Οὕτω ἡ ὑπ' ἀριθ. 63 ὕλη ἀναγράφεται ὡς πη΄.

Ἐν φ. 7$^{\beta}$ ἀποτυπώνεται, οὐχὶ ὅμως ἀκριβῶς, ἡ παλαιὰ σφραγὶς τῆς Μονῆς Βαρλαάμ. Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 8$^{\alpha}$ ἀναγινώσκεται: *Ἐκ τῶν τῆς ἐν μετεώροις ἱερᾶς κ(αὶ) σεβασμίας μονῆς τοῦ Βαρλαάμ*: Ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ τοῦ φ. 253$^{\alpha}$ Γ$_{\rho}$=γράφε.

Τὰ δύο πρῶτα φύλλα ἐσημειώθησαν 1Α καὶ 1. Τὰ δὲ φ. 1Α$^{\beta}$, 5$^{\beta}$–6$^{\alpha}$, 133$^{\beta}$, 218$^{\beta}$, 451, 460$^{\beta}$, 526$^{\beta}$, 610$^{\beta}$ ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἔχοντος ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 52 καὶ Β 89.

Σημ. Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου. — Ἐν φ. 1$^{\alpha}$ (ὅπερ ἀρχικῶς ἄγραφον) δοκίμια κονδυλίου, ἐν οἷς (ἀναστρόφως γεγραμμένον) καὶ τὸ ἑξῆς:

† *δέξαι χ(ριστ)έ, πανβασΐλεῦ, δεικνή(ων), ἐκ χειλέων, ἁμαρτωλοῦ τοῦ τάλανος, ταπεινου ἰωάσαφ.*

Ὁ Ἰωάσαφ τοῦ δοκιμίου τούτου πρότυπον ἔσχε τὸ ἐν τῷ κώδικι Βαρλαὰμ 73 (σ. 109) ἑνδεκάστιχον στιχούργημα τοῦ κωδικογράφου Ἀρσενίου (1614/5),

τοῦ ὁποίου καὶ ἀντέγραψε τοὺς δύο πρώτους στίχους, ἔνθα ἀντικατέστησε τὸ ‘ἀρσενίου’ διὰ τοῦ ἰδίου ὀνόματος ‘ἰωάσαφ’. Κατὰ ταῦτα ὁ Ἰωάσαφ οὗτος εἶναι μοναχὸς γράψας τὸ δοκίμιον κονδυλίου ἐν τῇ Μονῇ Βαρλαάμ, μετὰ πάντως τὸ ἔτος (1614/5) τῆς γραφῆς τοῦ κώδ. Βαρλαὰμ 73 (σ. 109). Τὸ στιχούργημα τοῦ Ἀρσενίου ἀντέγραψεν ἐξ ἄλλου ὁλόκληρον, μεταβαλὼν μόνον τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἔτος καὶ τὴν ἰνδικτιῶνα στοιχεῖα ὁ κωδικογράφος Σεραφεὶμ-Συμεὼν εἰς τοὺς ὑπ’ αὐτοῦ γεγραμμένους κώδικας Μεταμορφώσεως (Μετεώρου) 95 (ἔτους 1623/4), 123 (ἔτους 1623/4) καὶ 136 (ἔτους 1623/4). Πρβλ. καὶ τὴν ἡμετέραν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος Βαρλαὰμ 73.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 130 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 8α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου).

139

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,212 × 0,320 Αἰὼν XVI Φύλλα 250

1 (φ. 1α) «. . . Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ λόγος εἰς τὴν γενέθλιον ἡμέραν τῆς . . . Θεοτόκου . . . ».

2 (φ. 7α) «Γρηγορίου . . . Θεσσαλονίκης [τοῦ Παλαμᾶ] ὁμιλία εἰς τὸν Τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρόν».

Ἀρχ.: Ὁ τοῦ Χριστοῦ σταυρὸς προανεκηρύττετο καὶ προετυποῦτο μυστικῶς . . .

3 (φ. 15α) «Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία, εἰς τὸν . . . ἀπόστολον . . . Ἰωάννην, ἐν ᾗ καὶ περὶ τῆς εἰς τὸν Θεὸν καὶ πλησίον [ἀγάπης]».

Ἀρχ.: Ἑορτὴν ἄγομεν σήμερον, ἑνὸς τῶν προκρίτων ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ . . .

4 (φ. 19β) «Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία εἰς τὸν . . . μεγαλομάρτυρα . . . Δημήτριον».

Ἀρχ.: Ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου . . .

5 (φ. 27α) «Τοῦ . . . Ἰσιδώρου . . . Θεσσαλονίκης, λόγος εἰς . . . » τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου.

Ἀρχ.: Καθ’ ἅπερ τῇ ἱερᾷ τραπέζῃ . . .

6 (φ. 36α) «. . . Ἀνδρέου τοῦ Ἱεροσολυμίτου καὶ ἀρχιεπισκόπου Κρήτης· ἐγκώμιον εἰς τὸν ἐν ἁγίοις πατέρα ἡμῶν Νικόλαον».

Ἀρχ.: Ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ καὶ πιστὲ θεράπων καὶ οἰκονόμε τῆς τοῦ Χριστοῦ . . .

7 (φ. 41α) «. . . Γρηγορίου . . . Θεσσαλονίκης τοῦ Παλαμᾶ· λόγος εἰς τὴν γενεαλογίαν τοῦ . . . Χριστοῦ».

Ἀρχ.: Ἀγενεαλόγητον εἶναι τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν κατὰ τὴν Θεότητα . . .

8 (φ. 47α) «Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία εἰς . . .» τὴν Χριστοῦ γέννησιν.

Ἀρχ.: Τῆς παρθενικῆς λοχείας ἡ νῦν τελετὴ . . .

9 (φ. 52β) Ἀμφιλοχίου Ἰκονίου διήγησις εἰς τὸν βίον καὶ τὰ θαύματα Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

Ἀρχ.: Ἀγαπητοί, οὐκ ἦν ἀπεικὸς . . .

10 (φ. $73^{β}$) Γρηγορίου Θεσσαλονίκης [τοῦ Παλαμᾶ] ὁμιλία εἰς τὰ Φῶτα.
Ἀρχ.: Χθὲς συνεκκλησιάζων καὶ συνεορτάζων . . .

11 (φ. $80^{α}$) «Βίος . . . τοῦ ὁσίου . . . Παύλου τοῦ Θηβαίου».
Ἀρχ.: Καὶ ζωγράφοις, τῶν ἀρχετύπων, ἐκεῖνα πρὸς μίμησιν . . .

12 (φ. $88^{β}$) Ἰωάννου [Μαυρόποδος] τῶν Εὐχαΐτων λόγος εἰς Βασίλειον τὸν Μέγαν, Γρηγόριον τὸν Θεολόγον καὶ Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον.
Ἀρχ.: Πάλιν Ἰωάννης ὁ τὴν γλῶτταν . . .

13 (φ. $98^{β}$) Γρηγορίου Θεσσαλονίκης [τοῦ Παλαμᾶ] ὁμιλία εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριστοῦ « . . . ἐν ᾗ καὶ περὶ σωφροσύνης καὶ τῆς ἀντιθέου ταύτης κακίας».
Ἀρχ.: Τὴν μὲν προγονικὴν ἐκείνην ἀρὰν . . .
Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φύλλου τούτου $98^{β}$ σημείωμα ἑτέρας, ὡς φαίνεται, χειρὸς τῆς τοῦ βιβλιογράφου: «γύρισε παραμπρὸς φύλλα ιβ κ(αὶ) ἕτερος λόγος: – | εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτήν: –».

14 (φ. $103^{β}$) «Μαρτύριον τῶν ἁγίων . . . Τεσσαράκοντα».
Ἀρχ.: Εἶχε μὲν τὰ Ρωμαίων σκῆπτρα Λικίνιος, ὁ βασιλέων τῶν πάλαι . . .

15 (φ. $111^{α}$) Κυρίλλου Ἱεροσολύμων εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριστοῦ.
Ἀρχ.: Χαῖρε σφόδρα,θύγατερ Σιών, κήρυσσε θύγατερ . . .

16 (φ. $114^{β}$) Ἀδήλου «Λόγος εἰς τὴν πρώτην καὶ δευτέραν καὶ τρίτην εὕρεσιν τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου».
Ἀρχ.: Πάλιν ἡμῖν ὁ θεῖος ἐφέστηκε Πρόδρομος· καὶ πάλιν ὁ λόγος ἥκει . . .

17 (φ. $121^{α}$) Βασιλείου τοῦ μεγάλου εἰς τοὺς ἁγίους Τεσσαράκοντα.

18 (φ. $127^{α}$) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν.
Ἀρχ.: Τῇ προτέρᾳ Κυριακῇ· τὴν ὀρθόδοξον ταύτην ἐκκλησίαν . . .

19 (φ. $132^{α}$) Ἀνδρέου Κρήτης λόγος εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν.
Ἀρχ.: Ἐπέστη σήμερον ἡ πάντων χαρά, λύουσα τὴν πρώτην ἀρὰν . . .

20 (φ. $141^{α}$) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
Ἀρχ.: Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια· πάλιν ἐλευθερίας . . .

21 (φ. $144^{α}$) «Τοῦ ἁγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, Γρηγορίου τοῦ Κυπρίου λόγος εἰς τὸν ἅγιον . . . Γεώργιον».
Ἀρχ.: Ἔθος τοῦτο τῶν λόγοις ἀγωνιζομένων σχεδὸν . . .

22 (φ. $162^{α}$) «Ὑπόμνημα εἰς τὸν . . . Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην . . .».
Ἀρχ.: Ὅτι μὴ πολὺ τῶν ἀγγέλων ἐφέστηκεν ἄνθρωπος . . .

23 (φ. $169^{β}$) «Νικήτα ῥήτορος ἁγίου ἀνδρὸς τοῦ κατὰ τὴν Παφλαγονίαν κειμένου· ἐγκώμιον εἰς τὸν . . . Ἰωάννην τὸν Θεολόγον».
Ἀρχ.: Ὁ τὸν μέγαν τῆς βροντῆς γόνον προτρεπόμενος ἐπαινεῖν . . .

24 (φ. $178^{α}$) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Προδρόμου.

25 (φ. $183^{β}$) « . . . Θεοδώρου ἡγουμένου τῶν Στουδίου . . .», ἐγκώμιον εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Προδρόμου».
Ἀρχ.: Ἀηδόνι τινὶ . . . εὔηχα κελαδούσῃ περὶ τὰς ἐαρινὰς ὥρας . . .

26 (φ. 188β) «Ὑπόμνημα διαλαμβάνον μερικῶς τοὺς ἀγῶνας καὶ ἆθλα καὶ ἀποδημίας τῶν ἁγίων ... ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου».

Ἀρχ.: Καὶ τῶν τεχνῶν, οὐ μόνον τοὺς ἐξ ἀρχῆς πατέρας ἀποδεχόμεθα ...

27 (φ. 200α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐγκώμιον Πέτρου καὶ Παύλου τῶν ἀποστόλων.

28 (φ. 202α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν.

Ἀρχ.: Δεῦτε καὶ τήμερον, ὦ φιλέορτοι ...

29 (φ. 205α) «Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν ἀνάγνωθι ἡνωμένην».

Ἀρχ.: Ἤκουες ἀρτίως τοῦ δεσπότου ...

30 (φ. 207α) Ἀνδρέου Κρήτης εἰς τὴν κοίμησιν τῆς Θεοτόκου.

Ἀρχ.: Ὅσοι τὸ σεπτὸν τοῦτο τῆς Θεότητος κατειλήφασι τέμενος, δεῦρο μοι, λιπαρῶ ...

Χάσμα μεταξὺ τῶν φύλλων 208 καὶ 209. Ὑπολογίζω 6 φύλλων.

Τελευτᾷ τὸ φ. 208β: ραστώνη τὸν δι' ἁμαρτίας ...

Ἄρχεται τὸ φ. 209α: ... ἄνθρωπος· καὶ ἐπὶ γῆς ἄγγελος· ἡ δόξα τῆς ἐκκλησίας· ὁ ἐν ὑψηλοῖς ἀετὸς ...

31 (φ. 211α) Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ λόγος εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν ...

32 (φ. 222β) Βασιλείου Σελευκείας λόγος εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν.

Ἀρχ.: Ἥλιος ἄρτι κατὰ γῆν ἐπαφιεὶς τὰς ἀκτῖνας ...

Μετὰ τὸ φ. 224, ὡς ἐξάγεται καὶ ἐκ παλαιοῦ σημειώματος, συνέβη λάθος κατὰ τὴν στάχωσιν.

33 (φ. 232β) Γερμανοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἐγκώμιον εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου.

Ἀρχ.: Ὁ χρεωστῶν πάντοτε τὸν ἴδιον εὐεργέτην ἀνυμνεῖν ...

34 (φ. 237α) Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἐγκώμιον εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου.

Μετὰ τὸ φ. 240 ἐξέπεσον δύο φύλλα, ἅτινα ἀντικατεστάθησαν διὰ δύο ἄλλων χάρτου στιλπνοῦ καὶ λεπτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰ δύο φύλλα ταῦτα παρέμειναν ἄγραφα.

Τὸ φ. 240β τελ.: ... ἐκεῖθεν τυχόντες μακαριότητος· τῇ ...

Τὸ φ. 243α ἀρχ.: ... τον θεσθαι κεφάλαιον· τὸν μέντοι ζῆλον ὁποῖος ...

Κολοβός. Τελ.: ... πρὸς ταύτην· αὐτὸν τὴν ἀποπληξίαν ὁ δαίμων τῆς μέθης ἀποβουκω ...

Ὁ κῶδιξ γέγραπται κατὰ δύο σελίδας· ἑκάστη τούτων ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,060 × 0,225.

Ἐν ταῖς κάτω ᾤαις τοῦ φύλλου, ἔνθα ἄρχεται νέα ὕλη, σημειοῦται πάντοτε πόσην ἔκτασιν εἰς φύλλα ἔχει αὕτη, πότε τυχὸν (εἰς ποίαν ἡμέραν καὶ μῆνα) ἀναγινώσκεται καὶ μέχρι τοῦ ιε' λόγου καὶ ποίαν τάξιν ἐπέχει ἐν τοῖς περιεχομένοις τοῦ κώδικος.

Τὸ φ. 110β ἄγραφον. Ἡ δὲ πρώτη σελὶς τοῦ φ. 131β διεφθαρμένη, χυθέντος ὑγροῦ ἐπ' αὐτῆς.

Πολλαχοῦ ἀποσχισθεὶς ὁ κῶδιξ ἐπιδιωρθώθη, ἐπικολληθέντων χαρτίων ἐκ χειρογράφων λειτουργικῶν· τοιαῦτα φύλλα ἔχουσιν ἐπικολληθῆ καὶ ἐπὶ τῆς πινακίδος τῆς πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος ἔσωθεν. Ἐπὶ τοῦ χαρτίου τοῦ ἐπικεκολλημένου ἔσωθεν ἐπὶ τῆς πινακίδος τῆς πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος ση-

μειώσεις ὅλως ἰδιωτικαὶ τῶν ἐτῶν 1734–5, ἐν αἷς ἀναφέρεται καὶ Φώτιός τις γραμματικὸς τοῦ Ἁγίου Ἄρτης.

Στάχωσις ἁπλῆ βυρσίνη ἐξηρθρωμένη.
Ἄνευ τινὸς ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 131 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 169β–170α).

140

Χάρτης λεῖος — Διαστ. 0,22 × 0,32 — Αἰὼν XVI — Φύλλα 304

Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλίαι ἑρμηνευτικαὶ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον.

Ἀποτελεῖ τὴν συνέχειαν τοῦ προηγουμένου κώδικος, περιέχων τὰς ὑπολοίπους ὁμιλίας μς′ (φ. 4α) – ϟς′ (φ. 296β).

Ἔχει γραφῇ ἐπιμελῶς κατὰ δύο σελίδας, ὧν ἑκάστη ἔχει συνήθεις διαστάσεις 0,065 × 0,220.

Τὸ ἑρμηνευόμενον κείμενον εἶναι συνήθως ἐρυθρόγραφον. Ἐν τέλει δὲ (φ. 301β) δι' ἐρυθροῦ μέλανος:

† ὥσπερ ξένοι χαίρουσιν πατρί|δα βλέπειν,
οὕτω καὶ οἱ γρά|φοντες βιβλίου τέλος †

Ὁ κῶδιξ πολλαχοῦ κοσμεῖται ὑπὸ κοσμημάτων ἐπιτίτλων καὶ ἄλλων. Ἐν δὲ ταῖς ᾤαις ἔχομεν, ὡς καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ κώδικι, διάφορα γράμματα σημειούμενα ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου, ἵνα κατὰ ταῦτα ὁ ἐπιγραφεὺς φιλοτεχνήσῃ τἀρχικὰ τῶν κεφαλαίων καὶ παραγράφων.

Τὰ φ. 1–3, 302α–304α τελείως ἄγραφα.

Ἐν φ. 304β καὶ ἐπὶ τοῦ ξύλου τοῦ περικαλύμματος δοκίμια κονδυλίου.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων παχειῶν πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἔκτυπα ἁπλᾶ ἐπιπόλαια κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 53.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 132 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 301β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου (ἄνευ ἀναγραφῆς τοῦ ὀνόματός του καὶ χρονολογίας).

141

Χάρτης λεῖος — Διαστ. 0,215 × 0,320 — Αἰὼν XVI (1549/50) — Φύλλα 337

Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Ὁμιλίαι ἑρμηνευτικαὶ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον.

Προτάσσεται (φ. 4α), πίναξ τῶν ὁμιλιῶν ἀναγράφων ΜΒ′ τὸ ὅλον, αἵτινες καὶ περιέχονται ἐν τῷ κώδικι.

Πρὸ τοῦ πίνακος (φ. 4β), ἐν παραλληλογράμμῳ ἐρυθροβαφεῖ ἐπιτίτλῳ, ἀναγινώσκονται τἀκόλουθα, ἐπίσης ἐρυθροβαφῆ: «† Ἐπειδὴ ἔθος ἦν τῷ μακαριωτάτῳ Ἰωάννῃ τῷ Χρυσοστόμῳ, μετὰ τὸ ἑρμηνεῦσαι τὸ παρ' αὐτοῦ προτεθὲν εὐαγγελικὸν ῥητὸν εἰς ἠθικὰ καταπαύειν τὸν λόγον, ἀναγκαῖον ἐνόμισα καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἠθικῇ κατὰ πλάτος εἰρημένα, ἐν συντόμῳ προτάξαι· ἵνα ἔχῃ ὁ βουλόμενος τὴν δύναμιν τοῦ παντὸς ἠθικοῦ, ἀπόνως καὶ ἐν συντόμῳ εὑρίσκειν».

Ἐν φ. 6α κ.ἑ.: «. . . Ἰωάννου . . . τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ κατὰ Ματθαῖον . . . πρόλογος». Ἡ α' ὁμιλία ἄρχεται ἀπὸ τοῦ φ. 13α.

Ὁ κῶδιξ ἐπιμελῶς γέγραπται κατὰ δύο σελίδας· ἑκάστης τούτων αἱ συνήθεις διαστάσεις εἶναι 0,060×0,215. Ἐν τέλει, (φ. 333β), σημειοῦται: † *ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον, πα|ρὰ ἰωάσαφ μοναχοῦ· ἐν τῷ | ςύλω τοῦ βαρλαάμ, πλησίον | τοῦ μετεώρου· τῇ ἐπι|καλουμένη θεία | καὶ ἱερᾷ μον(ῇ) | τῶν ἁγίων | πάν|των· | ἐν τῷ ζφνφθφ* [7059=1549/50] *ἔτει:* —

Τὰ φ. 1, 2, 3β, 334–336, 337β τελείως ἄγραφα.

Ἐν φ. 3α τινὰ ἐν παρόδῳ γεγραμμένα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βιβλιογράφου ἐκ Χρυσοστομικοῦ:

Ἀρχ.: μάλιστα δὲ πάντων παιδεῦον . . .
Τελ.: εἰ γὰρ τότε ἐξέβαλεν ἐκείνους ἔξω, πολλῷ μᾶλλον νῦν.

Ἐν φ. 5β δι' ἐρυθροῦ μέλανος δοκίμιον κονδυλίου. Ἐν φ. 337α ἀσήμαντον σημείωμα βαναύσου χειρός.

Ὁ κῶδιξ κοσμεῖται δι' ἐπιτίτλων ἐρυθρῷ καὶ ἀμαυρῷ μέλανι ἐξειργασμένων, ἀγαθῆς ἐμπνεύσεως ἅμα καὶ ἐκτελέσεως. Ἐν ταῖς ἄκραις ᾤαις σημειοῦνται διάφορα γράμματα ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου, ἅτινα ἔπειτα ὁ ἐπιγραφεὺς ἔγραψεν ἐρυθρὰ ἐν ταῖς ἀρχαῖς κεφαλαίων καὶ παραγράφων τοῦ κειμένου.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου, ἔχοντος ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 54 καὶ Β 154.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 133 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 6α, ὅπου ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου).

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Ἰωάσαφ (τῶν μέσων τοῦ ΙϚ' αἰ.) καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 13.

142

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,210 × 0,302 Αἰὼν XVIII (1776) Φύλλα η' + 386 + 35 + 7

1 Προμετωπίς, ἐν ᾗ ὁ γενικὸς τίτλος τοῦ κώδικος: «Νίκωνος μοναχοῦ πανδέκτης. Λόγοι τρεῖς καὶ ἑξήκοντα ἀντιγραφέντες ἔκ τινος παλαιοτάτης ἐλλειποῦς τε

καὶ εἰς πλεῖστα διεφθαρμένης βίβλου τοῦ ἐν Μετεώροις ἱεροῦ μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ἅτινα ἐλλείποντα ἀνεπληρώθησαν καὶ ἀπηρτίσθησαν ἐξ ἄλλων δύο τόμων ὁμοίων πρώτου καὶ δευτέρου (ἐλλιπῶν καὶ αὐτῶν ἐν ἄλλοις) τοῦ μὲν τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Μετεώρου, τοῦ δὲ τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τοῦ Ρουσάνου σπουδῇ τοῦ ταπεινοῦ ἐπισκόπου Σταγῶν Παρθενίου. — Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψος[ῳ] ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ Βαρλαάμ».

Ἀκολουθεῖ (φύλλα ἠριθμημένα ὑπὸ τοῦ κωδικογράφου α'–η') «Πίναξ τῶν λόγων τῆς παρούσης βίβλου, συνηγμένας ἔχων τὰς ἐπιγραφάς, ἐν αἷς ἡ ὑπόθεσις καὶ ὁ σκοπὸς ἑκάστου λόγου καθαρῶς γνωρίζεται πρὸς εἴδησιν τῶν φιλομαθῶν». Ἀναγράφει τὸ ὅλον ὁ πίναξ ΞΓ' λόγους μετὰ παραπομπῶν ἀκριβῶν εἰς φύλλα, πάντες δὲ οἱ λόγοι οὗτοι περιέχονται ἐν τῷ κώδικι.

[* Τὸ κείμενον τοῦ Πανδέκτου καταλαμβάνει τὰ φύλλα (ἠριθμημένα ὑπὸ τοῦ κωδικογράφου) 1–386. Ἀκολουθοῦν φύλλα (ἠριθμημένα ὡσαύτως ὑπὸ τοῦ κωδικογράφου) 1–35, περιέχοντα τὰ ἑξῆς:]

2 (φ. 1α) «Ὑπόθεσις τῶν θείων καὶ ἀχράντων μυστηρίων τοῦ ζωοποιοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παρὰ διαφόρων ἁγίων, καὶ οἰκουμενικῶν διδασκάλων ἐκτεθεῖσα, συλλεγεῖσα, παρὰ τοῦ . . . Ἰωάννου . . . πατριάρχου Ἀντιοχείας τοῦ ἐν τῇ μονῇ τῇ ἐν τῇ νήσῳ τῇ Ὀξείᾳ κειμένῃ».

3 (φ. 11β) «Τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας Ἰωάννου. Λόγος διαλαμβάνων τὰ περὶ τῆς νῦν ἐνδυναστευούσης τῇ ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πολιτείᾳ δοκούσης δὲ μὴ εἶναι ἀσεβείας· φημὶ δὴ τὸ διὰ δωρεᾶς χαρίζεσθαι τὰ ἀνδρῷα τε καὶ γυναικεῖα μοναστήρια ἄρχουσι λαϊκοῖς καὶ λοιποῖς».

Ἐν ιη' κεφαλαίοις, ὧν αἱ ἐπιγραφαὶ ἀναγράφονται καὶ τῶν ιη' πρὸ τοῦ κειμένου τοῦ α' κεφαλαίου.

4 (φ. 19α–35α) «Γενναδίου ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας ἀνατρέπον τὴν λατινικὴν δόξαν».

Παρὰ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ κειμένου, ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ τοῦ φ. 19α: «Τὰ λοιπὰ τῆς ἐπιγρα|φῆς ἦσαν διεφθαρμένα ἐν τῷ πρωτοτύπῳ | χειρογράφῳ».

Ἐν ταῖς ᾤαις τῶν φύλλων, ἐν οἷς αἱ ὑπ' ἀριθ. 1, 2, 4 ὗλαι, πλεῖσται σημειώσεις περὶ τῶν πηγῶν τῶν συγγραφέων, ἐν οἷς ἀναγράφεται καὶ ὁ Ἰωάννης Καρπάθου.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ κώδικος δύο φύλλα ἄγραφα καὶ τὸ φύλλον τῆς προμετωπίδος ἄνευ ἀριθμήσεως. Ἐν τέλει τέσσαρα φύλλα ἄγραφα ἄνευ ἀριθμήσεως.

Τὸ γεγραμμένον μέρος ἑκάστου φύλλου συνήθως 0,13 × 0,24.

Ὁ κῶδιξ κοσμεῖται ὑφ' ἁπλῶν τινων ἐπιτίτλων δι' ἀμαυροῦ μέλανος ἐξειργασμένων. Ἔχει καὶ φύλακα ἐξ ὁλοσηρικοῦ ποικίλου. [* Ὁλόκληρος ὁ κῶδιξ ἐπιμελέστατα γεγραμμένος διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς χειρός. Διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς τοῦ κωδικογράφου ἐν ἀρχῇ τοῦ Πανδέκτου,] ἐν φ. 1α ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ γέγραπται: *ἐκ τῶν τοῦ ταπεινοῦ ἐπισκόπου ςαγῶν παρθενίου.*

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ, αἵτινες ἔχουσιν ἐπικαλυφθῆ διὰ στικτοῦ δέρματος μετ' ἐκτύπων ὡραίων ἁπλῶν κοσμημάτων.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 87 καὶ Β 106.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 134 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τὴν προμετωπίδα τοῦ κώδικος, ἐν ᾗ καὶ ὁ γενικὸς τίτλος τοῦ κειμένου.

Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς ἐξ Ἰωαννίνων κωδικογράφος Ἀναστάσιος Σουγδουρῆς, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ΄ αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59. Βλ. ὡσαύτως καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 119, ὅπου περὶ τοῦ Σταγῶν Παρθενίου καὶ τοῦ Ἀναστ. Σουγδουρῆ.

143

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,220 × 0,324 Αἰὼν XVIII (1784) Φύλλα 6+σελ. 388

Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης ἔργα.

Περιέχονται τὰ ἑξῆς:

α΄ (σ. 1) «. . . Περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους εἰρήνης ἐκφωνηθεῖσα ἐν λιτῇ τελεσθείσῃ μετὰ τρίτην ἡμέραν τῆς αὐτοῦ ἐνδημίας . . .».

Ἀρχ.: Ἀδελφοὶ μὲν ἡμεῖς πάντες . . .

β΄ (σ. 4) Εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου.

Ἀρχ.: Εὔπορος ἐστὶν εἰς κακίαν . . .

γ΄ (σ. 9) Εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Ἀσώτου.

Ἀρχ.: Ἔσται ποτὲ λιμός, τὴν Ἱερουσαλὴμ ἀποκλαιόμενος εἶπεν ὁ προφήτης . . .

δ΄ (σ. 15) «. . . Εἰς τὸ εὐαγγέλιον τῆς δευτέρας τοῦ Χριστοῦ παρουσίας καὶ περὶ εὐσπλαγχνίας καὶ εὐποιΐας».

Ἀρχ.: Τῇ μὲν παρελθούσῃ Κυριακῇ μνήμην ἐποιεῖτο . . .

ε΄ (σ. 21) «. . . εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Κυρίου . . . καὶ περὶ σωφροσύνης καὶ . . . κακίας».

Ἀρχ.: Τὴν μὲν προγονικὴν ἐκείνην ἀρὰν . . .

ϛ΄ (σ. 27) «. . . Ὁμιλία προτρεπτικὴ πρὸς νηστείαν, ἐν ᾗ καὶ περὶ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως ὡς ἐν ἐπιτόμῳ».

ζ΄ (σ. 30) «Ὁμιλία ἑτέρα περὶ νηστείας».

Ἀρχ.: Ἡδὺ μὲν ὀμφθαλμοῖς [sic] . . .

η΄ (σ. 33) «. . . Ὁμιλία περὶ πίστεως, ἐν ᾗ καὶ τῆς κατ' εὐσέβειαν ὁμολογίας ἔκθεσις».

Ἀρχ.: Πιστεύομεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ πιστεύομεν . . .

θ΄ (σ. 37) «Ὁμιλία τῇ δευτέρᾳ Κυριακῇ τῆς . . . τεσσαρακοστῆς ὑπόθεσιν ἔχουσα τὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ ἰαθέντα παρὰ Κυρίου παράλυτον καὶ πρὸς τοὺς ἀκαίρως ὁμιλοῦντας ἀλλήλοις ἐν ταῖς κατὰ τὴν ἐκκλησίαν ἱεραῖς συνάξεσιν».

Ἀρχ.: Αὐτὰς τὰς δεσποτικὰς φωνὰς μᾶλλον . . .

ι′ (σ. 42) Ὁμιλία εἰς τὸν τίμιον σταυρὸν ἐκφωνηθεῖσα τῇ γ′ Κυριακῇ τῶν νηστειῶν.

Ἀρχ.: Ὁ τοῦ Χριστοῦ σταυρὸς προανεκηρύττετο . . .

ια′ (σ. 51) «. . . Ὁμιλία εἰς τὸ εὐαγγέλιον τῆς τετάρτης ἐν τῇ ἁγίᾳ γῃ Κυριακῇ, ἐν ᾗ καὶ περὶ ἐπιμελείας τῶν ἔνδον λογισμῶν».

Ἀρχ.: Πολλάκις πρὸς τὴν ὑμετέραν . . .

ιβ′ (σ. 55) Εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου.

Ἀρχ.: Ὁ μὲν ψαλμῳδὸς προφήτης ἐπαριθμούμενος . . .

ιγ′ (σ. 60) Ὁμιλία ἐκφωνηθεῖσα τῇ Κυριακῇ τῶν Βαΐων.

Ἀρχ.: Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου . . .

ιδ′ (σ. 65) «. . . Ὁμιλία δεικνῦσα τὸ τοῦ Σαββάτου καὶ τῆς Κυριακῆς μυστήριον καὶ εἰς τὸ τῆς καινῆς Κυριακῆς εὐαγγέλιον».

Ἀρχ.: Καινὴν Κυριακὴν ἑορτάζομεν . . .

ιε′ (σ. 71) Τῇ Κυριακῇ τῶν Μυροφόρων.

Ἀρχ.: Ἡ τοῦ Κυρίου ἀνάστασις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως . . .

ις′ (σ. 75) Εἰς τὸ εὐαγγέλιον τὸ κατὰ τὴν Σαμαρείτιδα καὶ ὅτι δεῖ καταφρονεῖν τῶν παρόντων.

Ἀρχ.: Διὰ πασῶν τῶν νῦν διερχομένων ἡμερῶν τούτων . . .

ιζ′ (σ. 82) Ὁμιλία εἰς τὸ η′ ἑωθινὸν εὐαγγέλιον, «. . . ἐν ᾗ καὶ ὅτι μεγάλων δωρεῶν ἀξιωθήσονται οἱ μέχρι τέλους μετ᾽ εὐλαβείας ἐν ταῖς ἱεραῖς συνάξεσι παραμένοντες».

Ἀρχ.: Ἰωάννης ὁ παρθένος κατὰ τὴν ἐν . . .

ιη′ (σ. 86) Ὁμιλία εἰς τὴν ἀνάληψιν «. . . καὶ πῶς ἀναπληροῦται τὸ νομικὸν Σάββατον».

Ἀρχ.: Ἑώρταζον Ἰουδαῖοι τὸ φάσκα τὸ νομικὸν . . .

ιθ′ (σ. 91) «Ὁμιλία εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτήν, ἐν ᾗ καὶ περὶ παθῶν καὶ ἑορτῶν . . .».

Ἀρχ.: Βλέπετε τὴν κοινὴν ἡμῖν ἑορτὴν . . .

κ′ (σ. 95) Ὁμιλία εἰς τὸ ι′ ἑωθινὸν εὐαγγέλιον, «. . . ἐν ᾗ καὶ περὶ τοῦ κατ᾽ αἴσθησίν τε καὶ νοῦν πρὸς τὸν ἀντικείμενον ἡμῖν πόλεμον».

Ἀρχ.: Τὰ ἑωθινὰ τῶν θείων εὐαγγελίων . . .

κα′ (σ. 99) Ὁμιλία εἰς τὴν Πεντηκοστήν, «. . . ἐν ᾗ καὶ περὶ μετανοίας».

Ἀρχ.: Ἐθεασάμεθα πρὸ μικροῦ . . .

κβ′ (σ. 104) Εἰς τὴν Κυριακὴν τῶν ἁγίων Πάντων.

Ἀρχ.: Θαυμαστὸν ὄντως ὁ Θεὸς . . .

κγ′ (σ. 109) «. . . Ὁμιλία ἐκφωνηθεῖσα ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θέρους, ἐν ᾗ καὶ περὶ πνευματικοῦ θέρους».

Ἀρχ.: Ὁ τῶν ἁπάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης πάντα . . .

κδ′ (σ. 113) «Ὁμιλία ἐκφωνηθεῖσα καὶ αὐτὴ ἐν καιρῷ θέρους, ἐν ᾗ καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμῖν λογικοῦ θέρους».

Ἀρχ.: Ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα ἐκεῖνος κρινεῖ . . .

κε′ (σ. 118) Ὁμιλία εἰς τὴν ἑορτὴν Πέτρου καὶ Παύλου.

Ἀρχ.: Ἡ τῶν ἁγίων ἑκάστου μνήμη . . .

κϛ′ (σ. 122) «Ὁμιλία ὑπόθεσιν ἔχουσα τὸν κατὰ Ματθαῖον ἐν Καπερναοὺμ παράλυτον, ἐν ᾗ καὶ περὶ τῆς κατὰ Θεὸν λύπης».

Ἀρχ.: Μελισσείῳ κηρίῳ ἐοικέναι τὴν εὐαγγελικὴν φωνὴν . . .

κζ′ (σ. 127) Εἰς τοὺς κατὰ Ματθαῖον ἐν οἰκίᾳ ἀναβλέψαντας τυφλούς, «ἐν ᾗ καὶ ὅτι οὐκ ἔστι πίστιν ἔχειν ἀληθῆ χωρὶς τῶν ἔργων τῆς μετανοίας».

Ἀρχ.: Ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ σώματος, ὃ παρ' ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν . . .

κη′ (σ. 132) «Ὁμιλία ἐκφωνηθεῖσα ἐν λιτῇ τελουμένῃ κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Αὐγούστου . . .».

Ἀρχ.: Ὁ Θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησεν . . .

κθ′ (σ. 138) Εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον τῆς θ′ Κυριακῆς, « . . . ἐν ᾗ καὶ περὶ πειρασμῶν».

Ἀρχ.: Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος πᾶσαν χαρὰν . . .

λ′ (σ. 143) Περὶ ἀρετῶν καὶ τῶν ἀντιθέτων αὐταῖς παθῶν.

Ἀρχ.: Ὥσπερ ἐπὶ τῆς γεωργουμένης γῆς . . .

λα′ (σ. 148) « . . . Ὁμιλία εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν . . ., ἐν ᾗ καὶ παράστασις ὅτι τὸ κατ' αὐτὴν φῶς ἄκτιστον ἐστίν· ἐξεφωνήθη πρωῒ κατὰ τὴν ἑορτήν».

Ἀρχ.: Ἐπαινοῦμεν καὶ ἡμεῖς καὶ θαυμάζομεν . . .

λβ′ (σ. 153) « . . . Ὁμιλία εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ Κυρίου Μεταμόρφωσιν, ἐν ᾗ παράστασις ὡς εἰ καὶ ἄκτιστον ἐστὶ τὸ κατ' αὐτὴν θειότατον φῶς, ἀλλ' οὐκ οὐσία ἐστίν. Ἐξεφωνήθη κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν».

Ἀρχ.: Ἡσαΐας ὁ προφήτης περὶ τοῦ εὐαγγελίου . . .

λγ′ (σ. 159) « . . . Ὁμιλία ῥηθεῖσα κατὰ τὴν ια′ Κυριακὴν» εἰς τὴν κατὰ Ματθαῖον παραβολήν: ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συνᾶραι λόγον, « . . . ἐν ᾗ καὶ περὶ ἀνεξικακίας καὶ συμπαθείας».

Ἀρχ.: Ὁ Θεὸς αὐτεξούσιον ζῷον πλάττων . . .

λδ′ (σ. 164) Ὁμιλία εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου.

Ἀρχ.: Τὴν ἐμὴν ὁμιλίαν σήμερον πρὸς τὴν . . .

λε′ (σ. 171) « . . . Ὁμιλία εἰς τὸ πρῶτον ἑωθινόν, ἐν ᾗ καὶ ὅτι οὐκ ἀρκεῖ τὸ θεῖον βάπτισμα σῶσαι τὸν ἄνθρωπον, εἰμὴ καὶ τὴν τήρησιν ἔχειν σπεύδει τῶν θείων ἐντολῶν».

Ἀρχ.: Ὁ πρὸ τῶν ὄντων ὢν καὶ τὰ ὄντα ἐκ μὴ ὄντων . . .

λϛ′ (σ. 176) « . . . Ὁμιλία ῥηθεῖσα ἐν λιτῇ τελουμένῃ διὰ τὴν ἀήθη καὶ ἀθρόαν τοῦ θανάτου τηνικαῦτα πληγήν».

Ἀρ.: Ἰωάννης ὁ ἠγαπημένος τῷ Χριστῷ, Θεολόγος φησὶν . . .

λζ′ (σ. 180) Ὁμιλία εἰς τὴν ἀποτομὴν τοῦ Προδρόμου . . .

Ἀρχ.: Εἰ τίμιος ὁ θάνατος τῶν ὁσίων . . .

λη′ (σ. 189) « . . . Ὁμιλία εἰς τὴν παραβολὴν τὴν καλοῦσαν εἰς τοὺς γάμους τοῦ υἱοῦ, ἐν ᾗ πρὸς τοὺς λέγοντας διατί ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς εἰδὼς τοὺς μηδαμῶς εἰμὴ

εἰμὴ δι' ἔργων ὑπακούοντας καὶ διατί ἐποίησε τοὺς κολασθησομένους, ἐξεφωνήθη τῇ ιδ' τοῦ Ματθαίου Κυριακῇ».

Ἀρχ.: Τῆς σήμερον ἀναγνωσθησομένης ἐν τῷ εὐαγγελίῳ . . .

λθ' (σ. 194) Εἰς τὴν γέννησιν τῆς Θεοτόκου « . . . ἐξεφωνήθη κατὰ τὴν ἑορτήν».

Ἀρχ.: Πᾶς μὲν καιρὸς ἐπιτήδειος . . .

μ' (σ. 198) « . . . Ὁμιλία εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον τὸ περὶ τῆς Χαναναίας διαλαμβάνον, ἐν ᾗ καὶ περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου εὐτελείας καὶ τῆς ἐπαινετῆς ταπεινώσεως».

Ἀρχ.: Ὅτι Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται . . .

μα' (σ. 203) Ὁμιλία εἰς Ἰωάννην τὸν Θεολόγον, «ἐν ᾗ καὶ περὶ τῆς εἰς Θεὸν καὶ εἰς τὸν πλησίον ἀγάπης».

Ἀρχ.: Ἑορτὴν ἄγομεν σήμερον ἑνὸς τῶν προκρίτων . . .

μβ' (σ. 207) « . . . Ὁμιλία εἰς τὸ τῆς β^ας^ Κυριακῆς τοῦ Λουκᾶ εὐαγγέλιον τὸ λέγον: καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν . . . καὶ κατὰ τοκιζόντων».

Ἀρχ.: Ὁ πλάσας κατὰ μόνας τὰς καρδίας ἡμῶν . . .

μγ' (σ. 211) « . . . Ὁμιλία εἰς τὸ τῆς γ^ης^ Κυριακῆς τοῦ Λουκᾶ εὐαγγέλιον . . ., ἐν ᾗ καὶ περὶ τοῦ συγγνωμονικοὺς ἡμᾶς καὶ συμπαθεῖς πρὸς ἀλλήλους εἶναι».

Ἀρχ.: Τὸ θεῖον καὶ κοινωφελὲς ὁ μέγας Παῦλος . . .

μδ' (σ. 215) «Ὁμιλία εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν λέγον: ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον . . ., ἐν ᾗ καὶ περὶ τῆς ὀφειλομένης πρὸ τοῦ σπόρου τούτου παρ' ἡμῶν τελεῖσθαι καλλιεργείας».

Ἀρχ.: Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς οὐκ ἀπὸ τῶν σοφῶν . . .

με' (σ. 221) Ὁμιλία εἰς τὸν αὐτὸν εὐαγγελιστήν: ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, ἐν ᾗ καὶ περὶ πλουσίων καὶ πενήτων τίς ὁ σῳζόμενος.

Ἀρχ.: Τῶν κατὰ σῶμα χρειῶν . . .

μς' (σ. 227) Ὁμιλία εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Δημήτριον « . . . ἐξεφωνήθη κατὰ τὴν ἑορτήν».

Ἀρχ.: Ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου . . .

μζ' (σ. 234) Ὁμιλία εἰς τὸ τῆς ς' Κυριακῆς κατὰ Λουκᾶν εὐαγγέλιον.

Ἀρχ.: Ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει . . . εἰς ἔργα τοὺς λόγους ἄγων . . .

μη' (σ. 238) « . . . Ὁμιλία ὅτι ἡ πρὸς τὸν Θεὸν συνεχὴς καὶ διὰ προσευχῆς καὶ ψαλμῳδίας ἔντευξις ἕδρα ἐστὶ καὶ ἀσφάλεια παντὸς καλοῦ καὶ ἀποτροπὴ καὶ λύτρωσις πάσης κακίας τε καὶ δυσχερείας».

Ἀρχ.: Ἐπὶ νοῦν λαβὼν ὁ Δαβὶδ καὶ ἀναλογισάμενος . . .

μθ' (σ. 243) Ὁμιλία εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου καὶ εἰς τὸν ἐν ἁγίοις θεοειδῆ βίον αὐτῆς.

Ἀρχ.: Ἐπὶ τῶν μειζόνων ἢ κατ' ἀνθρωπίνην δύναμιν . . .

ν' (σ. 265) Ὁμιλία ἐκφωνηθεῖσα κατὰ τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου.

Ἀρχ.: Εἰ ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται . . .

να' (σ. 270) Ὁμιλία « . . . ὅτι μετὰ τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου καὶ τοῖς κατορθοῦ-

σι μείζων ἡ ἀμοιβὴ καὶ τοῖς ἀπειθοῦσι μείζων ἡ κόλασις καὶ περὶ διαφόρων παθῶν καὶ ἀρετῶν, ἐξεφωνήθη κατὰ τὴν Κυριακὴν τῶν προπατόρων».

Ἀρχ.: Ἐκήρυττε μὲν καὶ ὁ παλαιὸς νόμος . . .

νβʹ (σ. 275) « . . . Ὁμιλία ἐκφωνηθεῖσα τῇ Κυριακῇ τῶν προπατόρων, ἐν ᾗ καὶ πρὸς τοὺς ῥαθύμως ἔχοντας πρὸς τὴν ἀκρόασιν τῆς διδασκαλίας διὰ τὴν καιροῦ δυσχέρειαν».

Ἀρχ.: Τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ σαρκωθέντος . . .

νγʹ (σ. 279) Ὁμιλία περὶ τῶν ζʹ φρικτῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων «ῥηθεῖσα πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως».

Ἀρχ.: Ὁ λόγος ὁ συντελῶν πρὸς σωτηρίαν . . .

νδʹ (σ. 284) Ὁμιλία τῇ Κυριακῇ τῶν ἁγίων πατέρων «περὶ τῆς . . . γενεαλογίας . . . τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς . . . ἀειπαρθένου Μαρίας».

Ἀρχ.: Ἀγενεαλόγητον εἶναι τὸν Κύριον . . .

νεʹ (σ. 290) Ὁμιλία εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν.

Ἀρχ.: Τῆς παρθενικῆς λοχείας ἡ νῦν τελετὴ . . .

νςʹ (σ. 295) « . . . Περὶ τῶν κατὰ τὸ . . . βάπτισμα τελουμένων καὶ περὶ μετανοίας καὶ τῶν περὶ αὐτῆς εἰρημένων παρὰ τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου· ἐξεφωνήθη τῇ παραμονῇ τῶν Φώτων».

Ἀρχ.: Ἡ μετάνοια καὶ ἀρχὴ ἐστὶ καὶ μεσότης . . .

νζʹ (σ. 301) Ὁμιλία εἰς τὰ Φῶτα « . . ., ἐν ᾗ καὶ κατὰ τὸ ἐγχωροῦν ἔκφανσις τοῦ μυστηρίου τοῦ Χριστοῦ βαπτίσματος».

Ἀρχ.: Χθὲς τὴν λαμπρὰν τῶν Φώτων ἡμέραν . . .

νηʹ (σ. 306) Ὁμιλία τῇ δωδεκάτῃ Κυριακῇ τοῦ Λουκᾶ « . . ., ἐν ᾗ καὶ τῆς πρὸς Θεὸν καὶ πρὸς ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους εἰρήνης».

Ἀρχ.: Τὰ τοῦ παλαιοῦ νόμου πάντα συμβολικὰ ἦν . . .

νθʹ (σ. 311) Ὁμιλία τῇ ιεʹ Κυριακῇ τοῦ Λουκᾶ «. . ., ἐν ᾗ καὶ περὶ ἀφιλαργυρίας».

Ἀρχ.: Πρώην μὲν τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ . . .

ξʹ (σ. 317) «Τοῦ αὐτοῦ [Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ] λόγος ἐπιστολιμαῖος πρὸς Ἰωάννην καὶ Θεόδωρον τοὺς φιλοσόφους ἀποδεικνύων τίνες τε οἱ σῳζόμενοι καὶ τίνες οὔ, καὶ περὶ τῶν τικτομένων ἐκ τῆς κατὰ νοῦν σχολῆς, κατά τε τῶν γενικωτάτων παθῶν καὶ τῶν ὅσοι μέγα φρονοῦσιν ἐπὶ σοφίᾳ λόγων ἀρετῆς χωρίς».

Ἀρχ.: Τὸν ἐκ παλαιοῦ μοι πάνυ προσφιλῆ Θεόδωρον . . .

Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τῆς σ. 317 σημειοῦται ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου: *Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἐπταισμένον ἐστὶν ἐν πλείονι μέρει.*

ξαʹ (σ. 325) « . . . Λόγος εἰς τὸν θαυμάσιον καὶ ἰσάγγελον βίον τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Πέτρου τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει τῷ Ἄθῳ ἀσκήσαντος».

Ἀρχ.: Οὐ δίκαιον ἐστὶν ὥς γε μοι δοκῶ . . .

ξβʹ (σ. 342) « . . . Πρὸς τὴν σεμνοτάτην ἐν μοναζούσαις Ξένην περὶ παθῶν καὶ ἀρετῶν καὶ περὶ τῶν τικτομένων ἐκ τῆς κατὰ νοῦν σχολῆς».

Ἀρχ.: Τοῖς μοναδικῶς ζῆν προθυμουμένοις . . .

ξγ′ (σ. 362) «. . . Δεκάλογος τῆς κατὰ Χριστὸν νομοθεσίας ἤτοι τῆς Νέας Διαθήκης».

Ἀρχ.: Κύριος ὁ Θεός σου κύριος εἷς ἐστὶν ὁ ἐν πατρὶ . . .

ξδ′ (σ. 367) «. . . Λόγος περὶ τῆς κατὰ σάρκα τοῦ . . . Χριστοῦ οἰκονομίας καὶ τῶν δι᾽ αὐτῆς κεχαρισμένων τοῖς ὡς ἀληθῶς εἰς αὐτὸν πιστεύουσι καὶ ὅτι πολυτρόπως ὁ Θεὸς δυνάμενος διὰ τῆς τοῦ διαβόλου τυραννίδος λυτρώσασθαι τὸν ἄνθρωπον εἰκότως ταύτῃ μᾶλλον ἐχρήσατο τῇ οἰκονομίᾳ».

Ἀρχ.: Ὁ τοῦ Θεοῦ προαιώνιος καὶ ἀπερίληπτος καὶ παντοκράτωρ λόγος . . .

ξε′ (σ. 380) «Εὐχὴ [Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ]».

Ἀρχ.: Ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, οὗ τὸ κράτος ἄναρχον καὶ ἡ δόξα ἀτελεύτητος, οὗ ἡ βασιλεία . . .

ξς′ (σ. 382) «Ἑτέρα εὐχὴ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Θεσσαλονίκης [τοῦ Παλαμᾶ]».

Ἀρχ.: Θεὲ θεῶν ἅγιε ἁγίων εὐδιάλλακτε μακρόθυμε ἀνεξίκακε δέσποτα . . .

Ἐν σ. 384 δι᾽ ἐρυθροῦ μέλανος: *Ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν γρηγορίου | θεσσαλονίκης τοῦ κ(αὶ) παλαμᾶ πρὸς τοῖς ἄλλοις γενομένοις χει|ρογράφοις οὐ τοῦ ἀυτοῦ συγγραφέως ἐν τῷ στύλῳ τοῦ βαρλαὰμ πα|ραλαβόντων αὐτὸ ἡμῶν παρὰ* [*καὶ τῆς λ. *παρὰ* διαγραφείσης] *ἀπὸ τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ μετεώρου δα|πάνῃ τοῦ μακαρίτου πρῴην σταγῶν κυρίου παρθενίου.*

† Θεῷ τῷ θῦμα, δαπάνη δ᾽ ἀρχιθύτου.
ςαγῶν, ὃς παρθένιος ἐκλήθη βιῶν,
νῦν δ᾽ οὐ πέλων ἐν ζῶσιν, αὐτοῦ δ᾽ ἡ πάτρα
ἡ χώρ᾽ ἐχρημάτισεν ἡ πορταρία.

Ἐγράφη διὰ χειρὸς ἀναστασίου σουγδουρῆ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων ἐπιστα|σίᾳ τοῦ ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Χριστοφόρου τοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς μονῆς, — | ἐνάρξεως πρὸς τὸ γράφειν ἀυτὸ γενομένης ἀπὸ τοῦ ͵αψπα′ [=1781] *ἔ|τους κ(αὶ) τελευτῆς ἐν τῷ ͵αψπδ*[ῳ] [=1784] *ἔτει τῇ κθ′ τοῦ μαΐου.—*

Τὸ γεγραμμένον μέρος ἑκάστης σελίδος εἶναι συνήθως 0,145×0,230. Ἐν ταῖς ᾤαις πλεῖστα παρασημειώματα κριτικά, ἑρμηνευτικὰ κλ. κλ.

Ἐν ἀρχῇ: «Πίναξ ἀκριβὴς τῶν ἠθικῶν τε καὶ διδασκαλικῶν λόγων τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ» (φ. 3α-6β). Ἀναγράφει δὲ ὁ πίναξ οὗτος πάντα τὰ ἐν τῷ κώδικι ἔργα μετ᾽ ἀκριβῶν παραπομπῶν εἰς σελίδας, ἔτι δὲ καὶ τὰς ἀρχὰς τῶν λόγων.

Ἡ κατὰ σελίδας ἀρίθμησις ἀπὸ 1–383 παλαιά, τοῦ βιβλιογράφου· ἀπὸ σ. 281–383 ἐσφαλμένη, ἀλλ᾽ ἔπειτα διωρθώθη ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου καταλλήλως. Ἡ ἀρίθμησις τῶν ἐν ἀρχῇ φύλλων 1–6 ἡμετέρα, ὡς καὶ τῶν ἐν τέλει σελ. 384–388. Τὰ φ. 1–2 τελείως ἄγραφα, ὡς καὶ αἱ σελ. 385–388.

Στάχωσις μετὰ πινακίδων ἐκ χάρτου ναστοῦ, αἵτινες φέρουσι βύρσινον ἐπικάλυμμα, ἔχον ἔκτυπα κοσμήματα ἁπλᾶ καὶ κεχρυσωμένα. Ἐπὶ τῆς βύρσης τοῦ σταχώματος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος εἰκὼν ἐπίχρυσος τοῦ προφήτου Δαβίδ, ὡς ἀκριβῶς ἡ τῶν κωδίκων 59 καὶ 61.

Σημ. Ἐκδ.—Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 135 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῆς σελ. 384 τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἀναστασίου Σουγδουρῆ (29 Μαΐου 1784).

Τοῦ αὐτοῦ γνωστοῦ ἐξ Ἰωαννίνων κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ' αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ τοῦ Ἀν. Σουγδουρῆ καὶ τῶν κωδίκων του, ὡς καὶ περὶ τοῦ συνεργάτου του λογίου ἱερομονάχου Χριστοφόρου Βαρλααμίτου, βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59. Βλ. ὡσαύτως καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 119, ὅπου περὶ τοῦ Σταγῶν Παρθενίου καὶ τοῦ Ἀναστ. Σουγδουρῆ.

Περὶ τοῦ παρόντος κώδικος 143 πρβλ. καὶ Ν. Ἀ. Βέην εἰς περ. BNJ 4 (1923) σ. 368, καὶ Ἠπειρωτικὰ Χρονικὰ 1 (1926) σ. 65.

144

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,204 × 0,213 Αἰὼν XVI Φύλλα 344

1 Γρηγορίου Κεραμέως ἀρχιεπισκόπου Ταυρομενίου λόγοι.

α' (φ. 2α) Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἰνδίκτου.
Ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ αὐτοῦ φύλλου (2α), γέγραπται: «Κεραμεὺς ὁ ῥητορικώτατος:— Ἀρχιεπίσκοπος | Ταυρομενείας· Κύριος, Κύριος, Γρηγόριος· | ὅστις ἐσύνθεσεν τοὺς παρόντας λόγους . . . ».

β' (φ. 6α) [Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἰνδίκτου.]
Ἀκέφαλος.—Ἀρχ.: ἐξέτι παίδων ποιμὴν προβάτων γενόμενος . . .

γ' (φ. 6β) Εἰς τοὺς ὀφειλέτας τῶν μυρίων ταλάντων.

δ' (φ. 8β) Τῇ «Κυριακῇ πρὸ τῆς ὑψώσεως· εἰς τὸ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐλέχθη ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς».

ε' (φ. 11α) Εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ Σταυροῦ.

ς' (φ. 14β) « . . . εἰς τὸ ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ εὑρίσκει Φίλιππον».

ζ' (φ. 18α) « . . . περὶ τῆς σεληνιαζομένης».

η' (φ. 20α) « . . . περὶ τοῦ ἔχοντος τὸν λεγεῶνα».

θ' (φ. 22α) « . . . Εἰς τὸ ῥητόν . . . εἱστήκειν ὁ Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο».

ι' (φ. 23α) «Εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰαείρου ἀρχισυναγώγου καὶ εἰς τὴν αἱμορροοῦσαν».

ια' (φ. 25β) « . . . περὶ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου».

ιβ' (φ. 28β) « . . . περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος νομικοῦ καὶ περὶ τοῦ ἐμπεσόντος εἰς λῃστάς».

ιγ' (φ. 30β) « . . . εἰς τὴν ἔχουσαν πνεῦμα ἀσθενείας».

ιδ' (φ. 33β) «. . . εἰς τὸν υἱὸν τῆς χήρας».
ιε' (φ. 36α) «. . . εἰς τὸ εὐαγγέλιον περὶ τῶν δώδεκα μαθητῶν, λέγεται τῶν ἁγίων ᾿Αναργύρων».
ις' (φ. 38β) «. . . εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον . . . ἠκολούθησαν τῷ ᾿Ιησοῦ ὄχλοι . . . καὶ εἰς τὸν μακαρισμὸν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νικολάου».
ιζ' (φ. 40β) «. . . εἰς τὸ ἀκούων ὑμῶν ἐμοὶ ἀκούει . . . ».
ιη' (φ. 43α) «. . . εἰς τὸν βίβλον γενέσεως . . . Χριστοῦ».
ιθ' (φ. 45β) «. . . εἰς τὸν Ζακχαῖον».
κ' (φ. 48α) «. . . εἰς Φαρισαῖον καὶ Τελώνην».
κα' (φ. 51α) «. . . περὶ τοῦ ᾿Ασώτου».
κβ' (φ. 56α) ᾿Ανεπίγραφος.
῎Αρχ.: Οἷον τι πάσχουσι οἱ ἀπό τινος ὑψηλῆς . . .
κγ' (φ. 59β) ᾿Ανεπίγραφος.
῎Αρχ.: Οἱ ἐν τοῖς ἱππικοῖς ἄθλοι[ς] ἀγωνιζόμενοι . .
κδ' (φ. 62α) «τῇ Κυριακῇ τῆς ὀρθοδοξίας . . . ».
κε' (φ. 64β) «τῇ Κυριακῇ β' τῶν νηστειῶν . . . ».
κς' (φ. 67α) «τῇ Κυριακῇ . . . τῆς Σταυροπροσκυνήσεως».
κζ' (φ. 70β) «. . . εἰς τὸ ἰδοὺ ἀναβαίνω εἰς ῾Ιεροσόλυμα».
κη' (φ. 74α) «. . . εἰς τὸν τετραήμερον Λάζαρον».
κθ' (φ. 80α) «. . . εἰς τὰ βάϊα . . . ἐλέχθη ἐν Πανόρμῳ παρουσίᾳ τοῦ μεγάλου ῥηγός».
λ' (φ. 81β) «. . . εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν . . . τῆς Θεοτόκου».
λα' (φ. 84α) «. . . εἰς τὰ ιβ' εὐαγγέλια τοῦ σωτηρίου πάθους, ἐλέχθη δὲ ἐν Πανόρμῳ».
λβ' (φ. 93β) «. . . εἰς τὸ οἱ ια' μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν».
λγ' (φ. 95β) «. . . εἰς τὸ διαγενομένου τοῦ Σαββάτου».
λδ' (φ. 97β) «. . . εἰς τὸ ζ' ἑωθινόν».
λε' (φ. 99β) «. . . εἰς τὸ δ' ἑωθινόν· τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων».
λς' (φ. 100β) «. . . εἰς τὸ ε' ἑωθινόν· ὁ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνῆμα».
λζ' (φ. 102β) «. . . εἰς τὸ ς' ἑωθινόν· λέγεται καὶ εἰς τὴν ᾿Ανάληψιν».
λη' (φ. 104α) «εἰς τὸ ζ' ἑωθινόν· τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων».
λθ' (φ. 106α) «. . . εἰς τὸ η' ἑωθινόν· Μαρία ἔστη πρὸς τὸ μνῆμα».
μ' (φ. 107α) «. . . εἰς τὸ θ' ἑωθινόν· οὔσης ὀψίας . . . ».
μα' (φ. 109β) «. . . εἰς τὸ ι' ἑωθινὸν καὶ περὶ τῆς ἄγρας τῶν ρνγ' ἰχθύων».
μβ' (φ. 111β) «. . . εἰς τὸ ια' ἑωθινόν . . . ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν ᾿Ιησοῦς . . . ».
μγ' (φ. 114α) «. . . εἰς τὴν Σαμαρίτιδα· λόγος σαρακοστὸς δεύτερος».
μδ' (φ. 118α) «. . . εἰς τὴν ᾿Ανάληψιν . . . ἐλέχθη ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς». Δὲν παρατίθεται τὸ κείμενον, γινομένης παραπομπῆς εἰς τὸ ς' ἑωθινόν.
με' (φ. 118α) «. . . εἰς τὴν ἁγίαν ν' περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος . . . ».
μς' (φ. 120β) «. . . εἰς τὸ ἐλθὼν ᾿Ιησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου . . . ἐλέχθη ἐν Πανόρμῳ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου . . . Πέτρου».

μζ′ (φ. 123β) «... εἰς τὸ ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· ἐρρέθη ἐν τῇ πανηγύρει τοῦ ἁγίου Πανκράτους: λέγεται καὶ εἰς ἑτέρους ὁσίους».

μη′ (φ. 126α) «... εἰς τὸ γίνεσθε φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις· λέγεται ἐν τῇ πανηγύρει τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος».

μθ′ (φ. 128α) «... εἰς τὴν ... Μεταμόρφωσιν: ... ἐλέχθη ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Πανόρμου ... ».

ν′ (φ. 133β) «... εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς ... Θεοτόκου». Ἐλέχθη ἔνθα καὶ ἡ προηγουμένη.

να′ (φ. 135β) «... εἰς τὴν ἀποτομὴν τοῦ Προδρόμου· ἐρρέθη ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου ... ».

νβ′ (φ. 138α) «... εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ ἀμπελῶνος»· ἐλέχθη ἐν Πανόρμῳ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγ. Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος.

νγ′ (φ. 140β) «... εἰς τὰ ἅγια νήπια».

νδ′ (φ. 142α) «... περὶ τῆς ἐπιτιμήσεως τῶν ὑδάτων· ἐλέχθη ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Δημητρίου».

νε′ (φ. 143β) «... εἰς τὸ ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· ἐλέχθη ἐν τῇ πανηγύρει τοῦ ἁγίου Προκοπίου».

νς′ (φ. 145β) «... εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον ... ὅστις ὁμολογεῖ ἐν ἐμοὶ ... κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου».

νζ′ (φ. 149α) «... εἰς τὸ ὁ λύχνος τοῦ σώματος ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός».

νη′ (φ. 151β) «... εἰς τὸ ἐπίλοιπον τοῦ ὁ λύχνος τοῦ σώματος ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός».

νθ′ (φ. 153β) «... εἰς τὸν ἑκατόνταρχον ... ».

ξ′ (φ. 155β) «... εἰς τὸν γενόμενον αὐχμόν· ἐλέχθη ἐν τῇ λιτῇ».

ξα′ (φ. 157α) «... εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ σπόρου· ἐλέχθη ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς».

ξβ′ (φ. 159β) «... εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ δείπνου ... ».

ξγ′ (φ. 161α) «... εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ εὐαγγελίου, ἄνθρωπός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ ...». Ἐλέχθη ἔνθα καὶ ἡ προηγουμένη.

ξδ′ (φ. 163β) «... εἰς τὸ πάντα μοι παρεδόθησαν παρὰ τοῦ πατρός ... τοῦ ἁγίου Ὀνουφρίου».

ξε′ (φ. 165α) «... εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν ... ἔστη ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ· καὶ περὶ τῆς ἄγρας τῶν ἰχθύων».

ξς′ (φ. 166β) «... εἰς τὸ πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα ... ».

ξζ′ (φ. 168β) «... εἰς τὰς ι′ παρθένους».

2 (φ. 170α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος περὶ μετανοίας καὶ ἐλεημοσύνης.

3 (φ. 174β) «Κυριακῇ β′ τῶν ἁγίων νηστειῶν ... Ἐφραὶμ λόγος περὶ μετανοίας καὶ κατανύξεως».

4 Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγοι.

α′ (φ. 177β) «... εἰς τὸν ἄσωτον υἱόν».

β′ (φ. 181α) «... εἰς τὰς ι′ παρθένους».

γ′ (φ. 183β) «... εἰς τὴν πόρνην».

δ′ (φ. 185β) «... εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ ... Χριστοῦ καὶ εἰς τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα».

5 (φ. 189^{α}) «† Μηνὶ Νοεμβρίῳ εἰς τὰς ιδ', ἄθλησις τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ὑπατίου ἐπισκόπου Γαγγρῶν, ἀναγινώσκομεν δὲ αὐτὸ καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Φιλίππου».

Ἀρχ.: Κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους βασιλεύοντος Θελζιανοῦ τοῦ ἐν τῷ Βυζαντίῳ· συνεκράτει δημοσίως ἡ εἰδωλολατρεία· κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν· ἦν δὲ ἐν τῇ πόλει . . .

6 Ἐφραὶμ λόγοι.

α' (φ. 196^{β}) « . . . εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου . . . ».

β' (φ. 199^{α}) « . . . περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας . . . ».

7 (φ. 201^{β}) «Μαρτύριον . . . Θεοδώρου τοῦ Τύρωνος».

Ἀρχ.: Μαξιμιανοῦ καὶ Μαξιμίνου βασιλεῖς· ἐξαπέστειλαν εἰς πᾶσαν . . .

8 (φ. 204^{α}) Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου: « . . . λόγος περὶ τοῦ γεγονότος θαύματος τοῦ ἐν Βυρητῷ τῇ πόλει· εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ . . . Χριστοῦ· τοῦ κρούσαντος αὐτὴν μετὰ λόγχης τοῦ Ἰουδαίου καὶ ῥεύσαντος αἷμα».

Ἀρχ.: Ὁρᾶτε τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας . . .

9 Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγοι.

α' (φ. 205^{β}) « . . . εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ σταυροῦ».

β' (φ. 207^{α}) Εἰς τὸν Λάζαρον.

γ' (φ. 208^{β}) Εἰς τὰ Βάϊα.

10 (φ. 211^{α}) Γρηγορίου Νύσσης « . . . εἰς τὸν σταυρὸν καὶ τὸν δίκαιον ληστήν».

11 (φ. 213^{α}) «Βίος . . . Νικολάου τοῦ μυροβλήτου· μερικὴ θαυμάτων διήγησις».

Ἀρχ.: Σοφόν τι χρῆμα ζωγράφων χεὶρ . . .

12 (φ. 223^{α}) « . . . Γρηγορίου τοῦ θεολόγου λόγος εἰς τὴν γέννησιν τοῦ . . . Χριστοῦ».

13 (φ. 227^{β}) Ἀμφιλοχίου Ἰκονίου « . . . εἰς τὸν βίον τοῦ Μ. Βασιλείου . . . ».

14 Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου λόγοι:

α' (φ. 235^{α}) Εἰς τὰ Θεοφάνια.

β' (φ. 238^{β}) Εἰς τὸ Πάσχα καὶ τὴν βραδύτητα.

15 (φ. 239^{β}) «Ἀνδρέου . . . Κρήτης λόγος εἰς τὴν . . . γέννησιν τῆς . . . Θεοτόκου . . . ».

16 (φ. 242^{α}) «Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ὁμιλία εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ Σταυροῦ».

17 (φ. 245^{α}) Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Δημητρίου.

Ἀρχ.: Εἶχε μὲν τὰ Ῥωμαίων σκῆπτρα, Μαξιμιανὸς ὁ Ἑρκούλιος· πολὺς κατὰ χριστιανῶν πνέων . . .

18 (φ. 248$^{α-β}$) «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου . . . Μηνᾶ τοῦ Αἰγυπτίου· μαρτυρήσαντος ἐν τῇ Κουτιαέων μητροπόλει».

Ἀρχ.: Ἔτους δευτέρου τῆς βασιλείας Γαΐου Οὐαλερίου . . .

19 (φ. 250^{β}) «Πόμνημα [sic] εἰς τὸν ἅγιον . . . Ἀνδρέαν τὸν πρωτόκλητον».

Ἀρχ.: Μετὰ τὸ ἀναληφθῆναι τὸν Χριστὸν . . . πρὸς τὸν αὐτοῦ πατέρα . . .

20 Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγοι:

α' (φ. 253^{α}) Εἰς τὸ γενέσιον τοῦ Προδρόμου.

β' (φ. 254^{α}) Εἰς τὸν προφήτην Ἠλίαν καὶ τὴν χήραν.

γ′ (φ. 255β) Εἰς Πέτρον καὶ Παῦλον.
δ′ (φ. 257α) Εἰς τὴν ἀποτομὴν τοῦ Προδρόμου.
ε′ (φ. 258) Εἰς τὴν εὕρεσιν τῆς κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.

21 (φ. 259β) Βίος τοῦ ἁγ. Γεωργίου καὶ θαύματα τούτου.

Ἀρχ.: Ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Θεοδοσίου . . .

22 (φ. 261α) Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου ἐγκώμιον εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου.

23 (φ. 284α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὸν Τελώνην καὶ Φαρισαῖον.

24 (φ. 265β) «Διήγησις . . . περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας . . . Φιλαρέτου τοῦ Ἐλεήμονος».

Ἀρχ.: Βίον θεάρεστον καὶ πολιτείαν ἄμεμπτον ἀνδρὸς δικαίου . . .

25 (φ. 272β) «Διήγησις καὶ ἀπόδειξις ἔχουσαν ἐναργῶς· ὅτι πάνὠφελοῦνται [sic] οἱ προκοιμηθέντες· ἐκ προσφορῶν καὶ ἐλεημοσυνῶν ὑπὲρ αὐτῶν γινομένων· μάλιστα ἐκ πάσης προαιρέσεως καὶ ἀδιστάκτου ψυχῆς καὶ γνώμης τελουμένας».

Ἀρχ.: Μοναχός τις διηγήσατο ἡμῖν λέγων· ὅτι παραβάλοντός μου ποτὲ τῷ μακαρίῳ Θεοδωρήτῳ τῷ πατριάρχῃ Ἀντιοχείας· καὶ προτραπέντος μου ὑπ᾽ αὐτοῦ εἰς . . .

26 (φ. 274α) « . . . Ἰωάννου . . . τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὸν πλούσιον καὶ εἰς τὸν Λάζαρον».

27 (φ. 275β) «Περὶ τῶν οβ′ ἑρμηνευτῶν· ἐπὶ Πτολεμαίου βασιλέως· ἐκ τῶν Ἑβραίων τὰς βίβλους εἰς τὴν τῶν Ἑλλήνων γλῶσσαν ἑρμηνευσάντων».

Ἀρχ.: Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς μέλλων τελευτᾶν . . .

28 (φ. 277α) « . . . Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ὁμιλία εἰς τὰ Σεραφείμ».

29 (φ. 279β) «Ἰωάννου . . . Εὐχαΐτων λόγος εἰς τοὺς τρεῖς πατέρας καὶ διδασκάλους· Βασίλειον τὸν Μέγαν· Γρηγόριον τὸν Θεολόγον· καὶ Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον».

Ἀρχ.: Πάλιν Ἰωάννης ὁ τὴν γλῶσσαν . . .

30 (φ. 284α) «Βίος . . . Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ».

Ἀρχ.: Ἐν τοῖς καιροῖς Λέοντος τοῦ θεοστυγοῦς καὶ τυράννου . . .

31 (φ. 286α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, λόγος εἰς τὰ Χριστούγεννα.

32 (φ. 288α) «Ἱστορία περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ . . . Χριστοῦ».

Ἀρχ.: Κῦρος τις βασιλεὺς Περσῶν, ναὸν κατεσκεύασε· καὶ ἔστησεν ἐν αὐτῷ θεῶν ἀνδριάντας χρυσοῦς καὶ ἀργυροῦς καὶ ἐκόσμησεν αὐτοὺς λίθοις πολυτελέσι· κατ᾽ ἐκείνας δὲ τὰς ἡμέρας ὡς αἱ γεγραμμέναι πτυχες [sic] διδάσκουσιν, εἰσῆλθεν ὁ βασιλεὺς . . .
Τελ.: Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ μάγοι, καὶ χρηματισθέντες ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου, εὐσθενέσιν ἐπικαθίσαντες ἵπποις, δι᾽ ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν· διηγούμενοι τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ὁ . . . Χριστός, ἐτέχθη ἡμέρᾳ ἕκτη, ὥρᾳ εὐδόμῃ τῆς νυκτός . . . ἀόργητος· ἀνεξίκακος· καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν αἴτιος. Τῷ δὲ Θεῷ ἡ δόξα . . . εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν.

Ἀπόκρυφον.

32α (φ. 289β) «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου . . . Ἀλεξίου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ».

Ἀρχ.: Ἐγένετό τις ἀνὴρ ἐν τῇ πόλει ὀνόματι Εὐφημιανὸς . . .

33 (φ. 291β) «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου . . . Βλασίου ἐπισκόπου Σεβαστείας».

Ἄρχ.: Ἡνίκα ὁ καιρὸς τῶν εἰδώλων ἐπεκράτει . . .

34 (φ. 293β) « . . . Ἐφραὶμ λόγος εἰς τὸν δίκαιον Ἀβραὰμ . . . ».

Ἀτελές. - Τελ.: σκόπει μοι τὸ Κρανίον· καὶ τὰς σχίδακας βλέπων, κατανόει τὸν σταυρόν· καὶ τὸ πῦρ θεωρήσας, λόγιζόν μοι τὸν πόθον . . .

35 (φ. 295β) « . . . Ἰωάννου . . . τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνια».

36 (φ. 296β) « . . . Ἐφραὶμ εἰς τὴν πλάνην τοῦ Ἀδάμ· ὁμοίως καὶ εἰς τὴν ἐξορίαν αὐτοῦ».

37 (φ. 297β) « . . . Διήγησις περὶ Ἀδὰμ καὶ Ἔβας· ἀποκαλύψεως τῶν πρωτοπλάστων· ἀποκαλυφθεῖσα τῷ Θεῷ Μωσεῖ τῷ θεράποντι αὐτοῦ· ὅτε τὰς πλάκας τῆς διαθήκης ἐκ χειρὸς Θ(εο)ῦ ἐδέξατο διδαχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ».

Ἄρχ.: Αὕτη ἡ διήγησις Ἀδὰμ καὶ Ἔβας· μετὰ τὸ ἐξελθὴν αὐτοὺς ἐκ τοῦ παραδείσου, ἔλαβεν Ἀδὰμ τὴν Εὔαν· ἦλθεν εἰς Ἀνατολὴν καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ . . .
Τελ.: . . . καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ ἄγγελος ἀπῆλθεν εἰς τοὺς οὐρανούς· δοξάζων καὶ ἐνοῦντες τῶν Θεὸν καὶ ψάλλον τῷ ἀλληλούϊα· ἅγιος ἅγιος ἅγιος εἰς δόξαν . . . ἀμήν.

Ἀπόκρυφον.

38 Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγοι.

α′ (φ. 299β) « . . . Εἰς τὸν Ἅδην καὶ εἰς τὸν διάβολον».
β′ (φ. 301β) « . . . Περὶ μετανοίας».

39 (φ. 303α) «Τοῦ ἁγίου Μακαρίου ὀπτασία».

Ἄρχ.: Ἐγὼ Μακάριος γενόμενος ἐν ἐκτάσει, ἔβλεπον τοῖς νοεροῖς ὀφθαλμοῖς . . .

40 (φ. 305α) «Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μάρκου [Ἐρημίτου] περὶ παραδείσου καὶ νόμου πνευματικοῦ».

Ἄρχ.: Ὥσπερ ἐκ τῶν φανερῶν ἔργον ἐστὶ νοῆσαι τὰ κεκρυμμένα βουλεύματα . . .

41 (φ. 306β) Ἀνεπίγραφον.

Ἄρχ.: Δεῦτε ἀγαπητοί, δεῦτε πατέρες καὶ ἀδελφοί μου, τὸ ἐκλεκτὸν ποίμνιον τοῦ πατρὸς οἱ ἐσφραγισμένοι τοῦ Χριστοῦ στρατιῶται· δεῦτε τέκνα μου . . .

42 (φ. 310β) [Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος περὶ θείας λειτουργίας;] Ἀνεπίγραφον.

Ἄρχ.: Ἔστιν δ' ἑαυτῷ καθ' ὁμοίωσιν τῆς σάλπιγγος τῆς δευτέρας παρουσίας . . .

43 Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγοι.

α′ (φ. 313α) « . . . εἰς τὸ κήρυγμα τῶν νηστειῶν».
β′ (φ. 314α) « . . . εἰς τὴν παράβασιν τῶν νηστειῶν».
γ′ (φ. 315β) « . . . περὶ νηστείας καὶ ἐλεημοσύνης».

44 (φ. 317β) «Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα· διήγησις περὶ τῆς ἁγίας ἀναστάσεως τοῦ . . . Χριστοῦ· συγγραφεῖσα παρὰ Ἰουδαίου, Ἐνναία ὀνόματι· ἣν μετήνεγκεν ἐκ τῆς ἑβραϊκῆς γλώττης, εἰς τὴν ῥωμαΐδι (sic) διάλεκτον· Νικόδημος τοπάρχης Ῥωμαῖος».

Ἄρχ.: Τῆς Κυριακῆς οὖν διαφωσκούσης, συμβουλὴν ἐποίησαν οἱ ἀρχιεροῖς μετὰ τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἀπέστειλαν ἐκβαλεῖν τὸν Ἰωσὴφ ἐκ τῆς φυλακῆς, ἐπὶ τῷ θανατῶσαι αὐτόν· ἀνοίξαντες δὲ οὐχ εὗρον αὐτὸν . . . [* Πρβλ. καὶ κώδ. 156, ἀρ. 9, ὅπου τὸ αὐτὸ κείμενον.]

Τελ.: Ταῦτα γράψαντες καὶ ἀσφαλισάμενοι τὰ βιβλία, ἔδωκαν τὰ ἥμισι τοῖς ἀρχιερεῦσι· καὶ τὰ ἥμισι τῷ Ἰωσὴφ καὶ τῷ Νικοδήμῳ· καὶ αὐτοὶ παραυτίκα ἐγένοντο ἄφαντοι· εἰς δόξαν . . . Χριστοῦ ἀμήν: —

45 (φ. 322α) «Λόγος τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, λεχθεῖς τῇ πέπτῃ τοῦ μεγάλου κανόνως».

Ἀρχ.: Μυστήριον βασιλέως κρύπτειν, καλόν . . .

Ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ λόγου ὑπὸ χειρὸς μεταγενεστέρας βαναύσως γεγραμμένη.

46 (φ. 331β) «Λόγος τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παφνουτίου».

Ἀρχ.: Ὁ θαυμαστὸς καὶ μέγας Παφνούτιος ἐδέετο ποτὲ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὥσπερ . . .

Ἡ ἐπιγραφὴ ὑπὸ μεταγενεστέρας βαναύσου χειρὸς γεγραμμένη.

47 (φ. 336α) «Μαρτύριον τῆς ἁγίας . . . Παρασκευῆς».

Ἀρχ.: Ἡ ἀρχὴ τῶν ἰαμάτων καὶ δωρεῶν καὶ χαρισμάτων . . . διὰ τῆς ἀξιεπαίνου μάρτυρος Παρασκευῆς . . .

48 (φ. 337β) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «Λόγος ἐκ διαφόρων γραφῶν ψυχωφελής».

Ἀρχ.: Φρονίμου τῆς παρούσης ζωῆς οἰκονόμου . . .

49 (φ. 338β) «Διήγησις πάνυ ὠφέλιμος μοναχοῦ τινος».

Ἀρχ.: Τὶς τῶν ἁγίων γερόντων μέγας καὶ διορατικὸς . . .

50 (φ. 340α) «Ἐκ τοῦ . . . Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος συγγραφεῖσα (sic) παρὰ Λεοντίου . . . Κύπρου· ἐναργῶς ὑποδεικνῦον τὴν ἐπὶ τῶν κεκοιμημένων ὠφέλειαν, διὰ τῆς τῶν ζώντων προσφερομένης θυσίας καὶ εὐποιΐας».

Ἀρχ.: Θανατικοῦ ποτε τὴν πόλιν Ἀλεξανδρείας καταλαβόντος . . .

51 (φ. 344β) Πίναξ τῶν περιεχομένων τοῦ κώδικος ἀπὸ φ. 170 κ.ἑ.

Εἶναι ἀνεπίγραφος. Ἀναγράφει τὸ ὅλον ξγ′ κεφάλαια. Ἡ ἀναγραφὴ τῶν κεφ. α′–νγ′ εἶναι αὐτοῦ τοῦ βιβλιογράφου· ἡ δὲ τῶν νδ′–ξγ′ μεταγενεστέρα (τοῦ XVIII πιθανῶς αἰῶνος) εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἐκπεσόντος τέλους τοῦ ἀρχεγράφου καταλόγου.

52 (φ. 343) Ἀνεπίγραφον.

Ἀρχ.: Βασίλισσα τῶν ἀγγέλων· ἡ δέσποινα τῶν ἀνθρώπων· ἡ κυρία τοῦ κόσμου· σύ μοι παράσχου λόγον, τὰ σὰ μεγαλεῖα διεξιέναι προθυμουμένῳ· ἐκ σοῦ γὰρ ἡ αὐτοσοφία προῆλθεν . . .

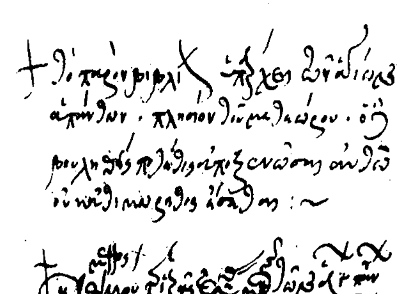
Ἀτελές. — Τελ.: . . . ἐξ οὗ σωτηρίας ἀκτῖνες τῇ οἰκουμένῃ ἐπέλα⟨μ⟩ψαν· τὸ μεγαλεῖον τῆς φρικτῆς . . .

Ὁ κῶδιξ συγκεκρότηται ἐκ τῆς συσταχώσεως δύο κωδίκων. Ὁ πρῶτος διήκει διὰ τῶν φ. 1–169 περιέχων τὰς ὁμιλίας τοῦ Γρηγορίου τοῦ Κεραμέως, ὡς ἄνωθι. Εἶναι γεγραμμένος κατὰ μίαν σελίδα, ἧς αἱ διαστάσεις 0,152 × 0,230, καὶ φέρει ἀναπληρώματα ἐκπεσόντων φύλλων γεγραμμένα κατὰ δύο σελίδας ὑπερμεσοῦντος τοῦ XVI αἰῶνος. Τοιαῦτα ἀναπληρώματα εἶναι τὰ φ. 1–5 (περιέχοντα πλήρη τὸν α′ λόγον· ἐν ᾧ ὁ παλαιὸς κῶδιξ σῴζει ἐν μέρει αὐτὸν) καὶ τὰ φ. 9–10. Κοσμοῦσι δὲ τὸ τμῆμα τοῦτο ἐπίτιτλά τινα καὶ ἀρχικὰ γράμματα πολύχρωμα, ἐξ ὧν τινα ἱκανῆς ἐπιτυχίας.

Ὁ ἕτερος τῶν ἀρχικῶν κωδίκων, ἐκ τῆς συσταχώσεως τῶν ὁποίων συνεκρο-

τήθη ὁ προκείμενος, διήκει διὰ τῶν φ. 170–340, οἷς προσετέθησαν κατὰ τὸν XVIII αἰῶνα καὶ τὰ φ. 341–344. Εἶναι γεγραμμένος κατὰ δύο σελίδας, ὧν αἱ συνήθεις διαστάσεις 0,065 × 0,242. Καὶ ἐν αὐτῷ διακρίνονται ἐνιαχοῦ φύλλα γεγραμμένα εἰς μεταγενεστέρους χρόνους καὶ τεθέντα εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν ἐκπεσόντων ἀρχαιοτέρων. Ἐπίσης ἔχει καὶ οὗτος ἀρχικά τινα γράμματα πολύχρωμα.

Ἐν φ. 1, μεταξὺ ἄλλων γεγραμμένων ἐν παρόδῳ, σημειώματα ὅτι ὁ κῶδιξ εἶναι τῆς Μονῆς Βαρλαάμ. Παρόμοια σημειώματα καὶ ἐν φ. 94ᵅ ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ: † *ετούτο το χἄρτι υνε της ἐκλησιας του βραλαμου* . . . Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 11ᵅ: *ετουτο χᾶρτι ειναί της* | *αγιας παρασκεβης* (XVII αἰών). Ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ τοῦ φ. 156ᵝ τὸ αἴνιγμα: † *μέσον ἥσταμε τῆς γαίας κ(αὶ) τοῦ πόλου τρίγραμος εἰμεὶ συλαβεῖν φέρων* . . . Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἰδίου αἰνίγματος καὶ ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ ἰδίου φύλλου καὶ ἐν τῇ ἔξω τοῦ 154ᵝ. Ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ τοῦ φ. 191ᵝ: *δοκείμειον τοὺ κονδειλείου μου καὶ τοὺ μέλανος καὶ τ(ῆς) χειρόσ μου:* —Ἐν φ. 258ᵅ, ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ, δοκίμια δι' ἐρυθροῦ μέλανος. Ἐν φ. 341ᵅ σημείωμα περὶ ἀφιερώσεως τοῦ κώδικος εἰς Βαρλαάμ. Ἐν φ. 341ᵝ τροπάρια μετὰ φωνῶν καὶ τὸ ἑξῆς σημείωμα μετὰ ὑπογραφῆς διὰ μονοκονδυλιᾶς:

ἤτοι: † *Τὸ παρὸν βιβλί(ον) ὑπάρχει τῶν ἁγίων* | *ἁπάντων· πλησίον τοῦ μετεώρου· ὁ (δὲ)* | *βουληθεὶς ποτέ τις ἀποξενῶσαι αὐτῶ* | *οὐκ ἀτιμώρητος ἔσεται:*

† *Ὁ καθηγούμενος τ(ῆς) ἱερᾶς (καὶ) θ(είας) μον(ῆς) τῶν ἁγί(ων) πάντ(ων) Διονύσιος ἱερο(μόν)αχ(ος)*

Ἐν φ. 342ᵅ: *τὸ παρὸν βιβλίον εἶναι ἀξιόλογον κ(αὶ) γέ|μον τὰ θεῖα καὶ Ἱερὰ λόγια, μὲ ὑψηλὰ* | *νοήματα. πλὴν εἶναι ἀνορθόγραφον* | *κ(αὶ) πολλὰ νενοθευμένο, ὡς ὑπὸ ἀναλ|φαβήτου γεγραμμένο.*— Ὁ γράψας τὸ σημείωμα τοῦτο, ἄνθρωπος τοῦ XVIII πιθανώτατα αἰῶνος, εἶναι προφανῶς ἐκεῖνος ὅστις διὰ χαρακτηριστικοῦ μέλανος διώρθωσε πολλαχοῦ ἐν τῷ κώδικι ἀνορθογραφίας. Ἐν φ. 342ᵝ, μεταξὺ ἄλλων βαναυσογραφιῶν, καὶ τὸ σημείωμα: *ετουτὼς ω καὶ ρὰ μεέασ' ἥνε* | *του βάρλαἄμ* . . . Ἐν φ. 344ᵝ σημειώματα κατ' ἐπανάληψιν γεγραμμένα ὅτι ὁ κῶδιξ εἶναι τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ καὶ ἀραὶ κατὰ τοῦ τυχὸν ἀποξενώσοντος.

Ἐν φ. 1α μεταξὺ τῶν ἄλλων δοκιμίων ὑπάρχει καὶ ἡ μονοκονδυλιά: *Μ(ητ)ροφάνης ἐλεῳ Θ(εο)ῦ ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης*.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἔχοντος ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα (τινὰ ἐξ αὐτῶν παριστῶσι δικεφάλους ἀετούς). Ἔσωθεν ἐπὶ τῶν πινακίδων ἔχουσιν ἐπικολληθῆ ἀνὰ δύο φύλλα ἐκ κώδικος λειτουργικοῦ τοῦ XVI - XVII αἰῶνος.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 84 καὶ Β 145.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 136 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 288α).

145

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,202 × 0,295 Αἰὼν XVIII Φύλλα 7 + Σελ. 266

1 (φ. 6α) «Περὶ ἱερέων καὶ ρασοφόρων».

Ἀρχ.: Ἱστέον ὡς ὁ μὲν ἱερεὺς κατὰ τὴν σθ′ νεαρὰν Λέοντος τοῦ Σοφοῦ . . .

2 (σ. 1) «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἀδελφοθέου ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων, λόγος περὶ τῆς γεννήσεως τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου».

Ἀρχ.: Ἐν ταῖς ἱστορίαις τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ . . .

Τελ.: . . . τότε λοιπὸν ἤμην δοξάζων τὸν Θεόν, τὸν δόντα μοι τοιαύτην σοφίαν, τοῦ γράψαι ὑμῖν τοῖς πνευματικοῖς, καὶ ἀγαπῶσι τὸν Θεόν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Περὶ τοῦ συγγραφέως ἀναγινώσκεται ἐν τῇ ἔξω ἄνω ᾠᾳ: *ἴσως ἄλλου τινὸς | Ἰακώβου ἑβραίου, | οὗ μέμνηται Εὐ|σάθιος ὁ ἀντιοχεί(ας) | εἰς τὴν ἐξαήμε|ρον αὐτοῦ φῦλ. 70 | κ(αὶ) λέων ἀλλά|τιος ἐν ταῖς ση|μειώσεσιν αὐτοῦ | φύλλα 285 —*

3 (σ. 13) «Ἀνδρέου . . . Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου λόγος εἰς τὴν γενέθλιον . . . τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ἀπόδειξις ἐκ παλαιᾶς ἱστορίας ὅτι ἐκ γένους κατάγεται τοῦ Δαβίδ».

Ἀρχ.: Ἄλλοι μὲν ἄλλαις ἑορτῶν ὑποθέσεσι . . .

4 (σ. 26) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ λόγος εἰς τὴν γενέθλιον τῆς Θεοτόκου καὶ ἀπόδειξις « . . . ὅτι ἐκ σπέρματος κατάγεται τοῦ Δαβίδ».

5 (σ. 37) Διάφορα νομικὰ κεφάλαια ἐκ τοῦ Ἀρμενοπούλου, Βλαστάρεως, φέροντα ἀριθ. ρμθ′–σλγ′.

Τὸ ρμθ′ κεφάλαιον «Περὶ μνηστείας, ὅτι νὰ εἶναι τὸ ἀρσενικὸν χρόνων ιδ′, καὶ τὸ θηλυκὸν ιβ′ . . . νεαρὰ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ». Τὸ δὲ σλγ′ κεφάλαιον: «περὶ διαθήκης ὑπεξουσίων, καὶ περὶ λεγάτου».

6 (σ. 101) «Ματθαίου [Βλαστάρεως] ὑποθέσεις καὶ ζητήματα γαμικὰ ἐκ τῆς ἐπιτομῆς τῶν ἱερῶν κανόνων τοῦ Ἀρμενοπούλου . . . ».

Ἀρχ.: Οὐκ ἄν τις οἶμαι τῶν εὖ φρονούντων . . .

7 (σ. 110) «Δημητρίου τοῦ Χωματιανοῦ ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας περὶ βαθμῶν συγγενείας»

8 (σ. 115) «Τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου καὶ μεγάλου ῥήτορος τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, κυρίου Σπανδωνῆ, διασάφησις τῆς κατὰ τριμερίαν κληρονομίας ἐννόμου ὑποθέσεως».

9 (σ. 117) «Ἀλεξίου τοῦ Σπανοῦ ἐγχειρίδιον περὶ συνοικεσίων». Κεφ. α΄ «περὶ τῶν βαθμῶν τῆς συγγενείας». Κεφ. η΄ (τελευταῖον): «περὶ μνηστείας καὶ ἀρραβῶνος».

10 (σ. 159) «Γράμμα συνοδικὸν διορίζον τὰ ἔννομα συνοικέσια γίνεσθαι ἀπαρεμποδίστως».

Ἀρχ.: Νεόφυτος ἐλέῳ Θεοῦ . . . Κωνσταντινουπόλεως . . . καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης. Τῆς ἡμῶν μετριότητος συνοδικῶς προκαθημένης, συνεδριαζόντων αὐτῇ τοῦ τε . . . Ἱεροσολύμων κὺρ Θεοφάνους . . .

Τελ.: Ἐν ἔτει ‚ζριθ΄ [7119 =1611] μηνὶ μαΐῳ ἰνδ(ικτιῶνος) θ΄.

† ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος
† ὁ Θεσσαλονίκης Παΐσιος
† ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Τιμόθεος
† ὁ Χαλκηδόνος Τιμόθεος
† ὁ Λαρίσσης Τιμόθεος
† ὁ Προύσης Ἰωάσαφ
† ὁ Μεσημβρίας Κυπριανὸς
† ὁ Φιλίππου Κλήμης
† ὁ Ζιχνῶν Ἰάκωβος
† ὁ Δράμας Νεόφυτος
† ὁ Σερρῶν Θεοφάνης
† ὁ Νικομηδείας Γαβριὴλ
† ὁ Κορίνθου Ἄνθιμος
† ὁ Θεοφάνης πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ
† ὁ Νευροκόπου Δανιὴλ
† ὁ Βιδύνης Σωφρόνιος
† ὁ Αἴνου Μελέτιος
† ὁ Διδυμοτείχου Ἰωάσαφ
† ὁ Ξάνθης Γαβριὴλ
† ὁ Κασσανδρείας Σισώης
† ὁ Φαναρίου Σέργιος
† ὁ Ἀρδαμερίου Ζωσιμᾶς
† ὁ Μήλου Παρθένιος
† ὁ πρῴην Ἀμυκλῶν Κύριλλος

11 (σ. 162) «Ἐρωτήματα παρὰ τοῦ ἁγίου Τρίκκης κυρίου Κωνσταντίου, προβληθέντα περί τινων ὑποθέσεων, τίνα εἰσὶ τὰ κατὰ νόμους ταύταις διορισθέντα . . . λυθέντα παρὰ τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου καὶ μεγάλου ἐκκλησιάρχου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κυρίου Κριτίου».

12 (σ. 165) «Ὑπόμνησις Δημητρίου Κυζίκου».

Ἀρχ.: Ὁ συνοδικὸς νόμος εἰ καὶ πολλαῖς παρεκβάσεσι κέχρηται . . . Πολλάκις ἡμῖν ἐπῆλθε τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων θαυμάζειν . . .

Ἡ κατὰ φύλλα ἀρίθμησις τοῦ κώδικος ἡμετέρα· ἡ κατὰ σελίδας ἀπὸ σ. 1–114 παλαιά, αὐτοῦ τοῦ βιβλιογράφου· αἱ λοιπαὶ σελίδες 115–266 ἠριθμήθησαν ὑπ᾽ ἐμοῦ διὰ πηδητῶν ἀριθμῶν.

Ἐν φ. $3^{α}$-$5^{α}$ «πίναξ τῶν περιεχομένων . . . » μὴ ἀναγράφων πάντα τὰ τοῦ κώδικος. Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. $3^{α}$ γέγραπται: *τοῦ ταπεινοῦ ἐπισκόπου σταγῶν Παρθενίου κ(αὶ) τόδε σὺν τοῖς ἄλλοις.*

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν σελίδων ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,155 × 0,245. Τὰ φ. 1, 2, $5^{β}$, $6^{β}$–$7^{β}$ ἄγραφα, ὡς καὶ αἱ σελ. 36, 158, 165, 174–266.

Στάχωσις τανῦν ἐξηρθρωμένη ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἔχοντος ἁπλᾶ τινα κοσμήματα ἔκτυπα. — Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 112.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 ἀναγράφεται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ δὲν ἀνευρέθη. Διεπιστώσαμεν (Ὀκτ. 1969) ὅτι οὗτος εἶχε παρατοποθετηθῆ καὶ εἶχε καταγραφῆ τότε ὑπὸ νέον ἀριθμὸν 29. Ἐπανετοποθετήσαμεν τὸν κώδικα τοῦτον εἰς τὴν θέσιν του, καταργήσαντες οὕτω τὸν νέον ἀριθμὸν 29.
Περὶ τοῦ κώδικος τούτου βλ. καὶ Ν. Ἀ. Βέη, *Ἔκθεσις*, Ἀθ. 1910, σ. 36, ὅπου περὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 2 κειμένου, καὶ σ. 43–44, ὅπου περὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 11 κειμένου. Ὁ Ν. Βέης, αὐτόθι (σ. 43–44), ὑποθέτει ὅτι ὁ κῶδιξ οὗτος εἶναι αὐτόγραφος τοῦ Σταγῶν Παρθενίου († 26 Μαρτ. 1784)· διεπιστώσαμεν ὅμως ὅτι, ὡς δεικνύει ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ κῶδιξ ἔχει γραφῆ ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων κωδικογράφου Ἀναστασίου Σουγδουρῆ, τοῦ γράψαντος καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τοῦ τέλους τοῦ ΙΗ' αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Βλ. καὶ τὰς σχετικὰς προσθέτους σημειώσεις εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν κωδίκων 59 καὶ 119.
Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 137 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (σελ. 1, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου, καὶ σελ. 159, ὅπου γραφὴ τοῦ Ἀναστ. Σουγδουρῆ).

146

Χάρτης λεῖος | Διαστ. 0,152 × 0,215 | Αἰὼν XVI | Φύλλα 98

1 (φ. 3α) Θεοδώρου τοῦ ὁμολογητοῦ, ἡγουμένου τοῦ Στουδίου, κατηχήσεις. Εἰς λόγον δημωδέστερον μετενηνεγμέναι.

2 (φ. 94α) «. . . Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, προοίμιον εἰς τὸν κατηχητικὸν λόγον τοῦ ἐν . . . Ἰωάννου . . . τοῦ Χρυσοστόμου· τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ λαμπρᾷ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα».
Ἐν ἀρχῇ (φ. 3α) ἐπίτιτλον δι' ἐρυθροῦ καὶ ἀμαυροῦ μέλανος. Ἀρχικὰ ἐρυθρά τινα γράμματα καλλίγραμμα. Τὰ φ. 1, 2, 96β–98β ἄγραφα.
Τοῦ γεγραμμένου μέρους τῶν φύλλων αἱ συνήθεις διαστάσεις 0,090×0,138.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 114.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 138 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 3α, ὅπου ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου).

147

Χάρτης λεῖος | Διαστ. 0,17 × 0,18 | Αἰὼν XVI (1587/8) | Φύλλα 294

1 (φ. 1α) «Τοῦ . . . ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως . . . καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Ἰωάννου τοῦ Χαλκιδῶν· ὁμιλίαι ἑκάστης Κυριακῆς τοῦ ὅλου χρόνου· καὶ ἐπὶ δεσποτικαῖς καὶ ἑτέραις ἑορταῖς ἐπισήμοις λεγόμεναι

παρ' αὐτοῦ καὶ ἀποστοματιζόμεναι πρὸς τὸν θεοφιλῆ συναθροιζόμενον λαόν· ἃς ἐκλεξάμενος συνέθετο ἀπὸ διαφόρων ἁγίων πατέρων καὶ ἑτέρων σοφῶν ἀνδρῶν . . . ».

Ἐν τέλει, φ. 270β, τάδε: *Ἔτους ͵ζ῏ϟϛ῏* [7096=1587/8] *ἐγράφη τὸ | παρὸν βιβλίον παρὰ ματθαῖ|ου (μον)αχ(οῦ) κ(αὶ) ἁμαρτωλοῦ τὸ ἐπίκλην | καπαδόκης ἐξ ϊουαννί(ων)· | ἐν τῶ ςύλω τοῦ Βαρλαάμ.*

2 (φ. 272α) Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας « . . . ἐξήγησις εἰς τὰ ἑωθινὰ εὐαγγέλια . . . ».

(φ. 272α) Εἰς τὸ «κατὰ Ματθαῖον ἑωθινόν, αον».

(φ. 290β) «Κυριακὴ ἀναγινωσκομένη ἑωθινόν, ια' . . . ».

Τὸ δεύτερον τοῦτο κείμενον τοῦ Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας δὲν δύναμαι νὰ βεβαιώσω ἂν ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Ματθαίου Καππαδόκη ἢ οὔ.

Τὸ δεύτερον τετράδιον τοῦ κώδικος (φ. 9–16) ἔχει σταχωθῆ κατὰ βιβλιοδετικὸν λάθος ἀντιστρόφως· περὶ τούτου ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθος σημείωσις, γεγραμμένη ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ ἐπὶ τοῦ ξύλου τοῦ περικαλύμματος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος: *1774 | τῶ παρόν ειναι λαθαμένο εἲς τὴν ἀρχήν· | Ἕνα τέτραδον ἀπὸ τὸν πρῶτον βηβλοι|οδέτην ἐπιδὴ ἐγῶ δὲν το ἔλυσα | μόνον τα πανάρηα ἐλέπτινα καὶ | τὸ Ἔντισα με τὸ πετζὴ καθὼς καὶ | φένεται καὶ άς ἔχω σηγγνώμην | σιμὰ εἰς τοὺς μ(ε)τ(α)γενεστέρους | Γαβρλ'* [=Γαβρ(ιή)λ].

Τὸ φ. 271 κατελείφθη ἄγραφον ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου. Ἐν αὐτῷ ἐπὶ τῆς α' μὲν ὄψεως ἀναγινώσκομεν:

† *ετως ͵ζρπθ* [=7189=1611] | *κ*

Ἐπὶ δὲ τῆς β' ὄψεως τοῦ αὐτοῦ φύλλου, 271, γέγραπται βαναύσως: † *ετουτο χρατη ηνε του βρα^λμου | κε οπιος το παρε ναννε αφορισμενος | κ(αὶ) ασιχοριτος.*

Ὁ κῶδιξ ἐπιμελῶς γεγραμμένος κατὰ δύο σελίδας· συνήθως αἱ διαστάσεις τούτων εἶναι 0,060 × 0,222.

Ὁ σταχωτὴς βαθύτερον κατενεγκὼν τὴν κοπίδα διέφθειρεν ἐνιαχοῦ τὰ ἐν ταῖς ᾤαις κεφαλαιώματα.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα ἐπιμελῶς εἰργασμένα κοσμήματα.

Ἐπὶ τοῦ πάχους τοῦ κώδικος: ΚΡΚΔΡΜ = Κ(υ)ρ(ια)κ(ο)δρ(ό)μ(ιον).

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 144 καὶ Β 119.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 139 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 270β τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ματθαίου Καππαδόκη τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων (1587/8).

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ ὁ κῶδιξ 157 τῆς Μ. Βαρλαὰμ (πρβλ. καὶ Πίνακα 148).

148

Χάρτης βομβύκινος Διαστ. 0,138 × 0,205 Αἰὼν XV Φύλλα 137

«Τοῦ ὁσιωτάτου πατρὸς ἡμῶν Μάρκου» λόγοι.

α′ (φ. 4α) «Περὶ νόμου πνευματικοῦ λόγος αος».

β′ (φ. 20α) «Λόγος δεύτερος περὶ τῶν οἰομένων ἐξ ἔργων δικαιοῦσθαι».

γ′ (φ. 47α) «. . . Λόγος τρίτος. Περὶ μετανοίας τῆς πᾶσι πάντοτε προσηκούσης· ἧς τὴν δύναμιν οἱ πιστοὶ καὶ πρὸ τῆς ἐργασίας διὰ τοῦ βαπτίσματος ἐλάβομεν». Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 47α τούτου, ἔνθα ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου τρίτου, σημειοῦται: *οἱ ἕτεροι λόγοι τοῦ ἀυτ(οῦ) π(ατ)ρ(ό)ς, ἐν ετρω* [=ἑτέρω] *μοι προἐγρά-(φησαν).*

δ′ (φ. 60β) «. . . ἐρωτήσεις περὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος».

ε′ (φ. 91α) «. . . πρὸς Νικόλαον ἐπιστολή».

ϛ′ (φ. 107β) «. . . Συμβουλία νοὸς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν».

ζ′ (φ. 112β) «. . . Διάλεξις πρὸς σχολαστικόν».

Τὰ φ. 4α–45β καὶ 133α–135β ἐγράφησαν κατὰ τὸν XVIII αἰῶνα ἐπὶ χάρτου στιλπνοῦ (ἐξ οὗ καὶ τὰ φ. 1–3, 46, 136, 137)· τὰ ἐν τέλει 133α–135β εἰς ἀναπλήρωσιν ἐκπεσόντων φύλλων.

Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 4α σημειοῦται: *Καὶ τόδε πέλει τοῦ ϛαγῶν παρθενίου.* Τούτου δὲ προφανῶς εἶναι καὶ τὸ κατὰ τὸν XVIII αἰῶνα γεγραμμένον μέρος τοῦ κώδικος. Πολλαχοῦ τοῦ κώδικος, μᾶλλον δὲ τοῦ ἀρχαιοτέρου τμήματος τούτου, ἐν ταῖς ᾤαις διορθώσεις τοῦ κειμένου, προτασσομένου συνήθως ἑνὸς *Γρα*(=Γράφε). Ἐπίσης σημειώματα διὰ κεφαλαίων: *ὅρα ὧδε, ὅρα ὅλον, ὡραῖον, ση(μείωσαι) ὅλον τὸ χωρίον* κλ. κλ.

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν μὲν φύλλων τῶν γραφέντων κατὰ τὸν XV αἰῶνα εἶναι συνήθως 0,100 × 0,158, τῶν δὲ γραφέντων κατὰ τὸν XVIII αἰῶνα 0,090 × 0,165 περίπου.

Στάχωσις ἐκ χαρτῴων πινακίδων μετὰ βυρσίνου μέλανος ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.

Ἀριθμοὶ παλαιᾶς κατατάξεως 233 καὶ Β 9.

Σημ. Ἐκδ. — Γραφεὺς τῶν μεταγενεστέρων προσθέτων φύλλων (4α–45β καὶ 133α–135β) τοῦ κώδικος τούτου δὲν εἶναι, ὡς εἰκάζει ἀνωτέρω ὁ Ν. Βέης, ὁ Σταγῶν Παρθένιος (1758–26 Μαρτ. 1784). Εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς ἐξ Ἰωαννίνων κωδικογράφος Ἀναστάσιος Σουγδουρῆς, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ′ αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59. Βλ. ὡσαύτως καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 119, ὅπου περὶ τοῦ Σταγῶν Παρθενίου καὶ τοῦ Ἀναστ. Σουγδουρῆ.

149

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,145 × 0,202 Αἰὼν XVIII Φύλλα 78

«Συναξάρια εἰς τὰς ἑορτὰς τοῦ τριωδίου καὶ τοῦ πεντηκοσταρίου γενόμενα ὑπὸ Νικηφόρου Καλλίστου τοῦ Ξανθοπούλου».

Τὸ κείμενον, ἐν τῇ καθωμιλημένῃ ὄν, ἄρχεται ἀπὸ φ. 12α, τοῦ 11 φύλλου κατεχομένου ὑπὸ πίνακος τῶν ἐν τῷ κώδικι συναξαρίων, ἐν ᾧ πίνακι προὔκειτο νὰ γραφῶσι καὶ παραπομπαὶ εἰς φύλλα, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἐγένετο.

Τὰ φ. 1–10 τετράδια ἐκ μαθηματαρίου. Τὰ φ. 1–6 μέρος τοῦ πρὸς Δημόνικον λόγου τοῦ Ἰσοκράτους, τὰ δὲ φ. 7–10 αἰσώπειοι μῦθοι. Ἀμφότερα τὰ κείμενα ταῦτα μετὰ ψυχαγωγίας.

Ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ φ. 1α: *ἔτει — 1796 νοεμβρίου (ΙΒ΄) 19* | *ὅταν πῆρα μάθημα ἐγὼ ὁ ςαμουλάκης χ΄΄κώνστας.*

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων συνήθως 0,102 × 0,152. Τὰ φ. 77 καὶ 78 τελείως ἄγραφα.

Συνεστάχωνται τῷ κώδικι καί τινα φύλλα ἐξ ἐντύπου βενετικῆς ἐκδόσεως μηναίου. Εἶναι δὲ ἡ στάχωσις τοῦ κώδικος ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἔχοντος ἔκτυπα κοσμήματα. Εἰρήσθω ὅτι καὶ αἱ πινακίδες αὗται ἀνῆκόν ποτε εἰς ἕτερον κώδικα.

Σημ. Ἐκδ. — Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς ἐξ Ἰωαννίνων κωδικογράφος Ἀναστάσιος Σουγδουρῆς, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ΄ αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59.

150

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,218 × 0,320 Αἰὼν XVI (1548/9) Φύλλα 253

1 (φ. 5α) «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Τρύφωνος».

Ἀρχ.: Τοῦ . . . Χριστοῦ μετὰ τὴν θείαν καὶ θεανδρικὴν αὐτοῦ πρὸς ἀνθρώπους ἐπιφάνειαν . . .

2 (φ. 12α) Ἰωάννου Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Κυρίου.

3 (φ. 15β) Ἀμφιλοχίου Ἰκονίου εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Κυρίου.

4 (φ. 20β) Μαρτύριον ἁγ. Ἰσιδώρου.

Ἀρχ.: Κατὰ τὴν τιμίαν καὶ ἔνθεον διδασκαλίαν τοῦ . . . Χριστοῦ, τὴν πρὸς τοὺς ἀξίους αὐτοῦ, ἐπιμελῶς καὶ ἀξίως . . .

5 (φ. 22β) «Μαρτύριον τῆς ἁγίας . . . Ἀγάθης».

Ἀρχ.: Βασιλεύοντος Δεκίου τοῦ παρανόμου Καίσαρος· κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν . . .

6 (φ. 28α) «Μαρτύριον τῶν ἁγίων . . . Φαύστας, Εὐκλασίου καὶ Μαξιμίνου».

Ἀρχ.: Κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, Μαξιμιανοῦ τοῦ τυράννου . . .

7 (φ. 32α) «Βίος . . . καὶ θαυμάτων ἐξήγησις . . . Παρθενίου Λαμψάκου».
"Αρχ.: Τὰ κατὰ τὸν μέγαν Παρθένιον εἰδέναι . . .

8 (φ. 41α) «Μαρτύριον . . . Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου».
"Αρχ.: Λικινίῳ τῷ βασιλεῖ πολλῇ κεχρημένῳ . . .

9 (φ. 49α–85β) «Βίος καὶ πολιτεία καὶ θαυμάτων διήγησις τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Λουκᾶ τοῦ νέου [τοῦ Στειριώτου]».
"Αρχ.: Οὐ χρόνος ἦν ἀληθῶς· ὁ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς περὶ τὴν ἀρετὴν σπουδῆς αἴτιος, ἀλλὰ γνώμη μόνη· καὶ ἡ τὰ χρηστὰ φιλοῦσα προαίρεσις . . .

10 (φ. 85α) «Μαρτύριον . . . Νικηφόρου [θ' Φεβρουαρίου]».
"Αρχ.: Οὐδὲν ἔοικεν ἀγάπης εἶναι μακαριώτερον . . .

11 (φ. 92β) «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου . . . Χαραλάμπους».
"Αρχ.: Βασιλεύοντος τοῦ . . . Χριστοῦ πᾶσα δαιμονικὴ λατρεία πέπαυται . . .

12 (φ. 101α) «Μαρτύριον . . . ἱερομάρτυρος Βλασίου».
"Αρχ.: Βλάσιος ὁ ἱερομάρτυς, ἄξιον τοῦ τοιοῦδε τέλους . . .

13 (φ. 107α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου « . . . ἐγκώμιον εἰς . . . Μελέτιον . . . Ἀντιοχείας· καὶ εἰς τὴν σπουδὴν τῶν συνελθόντων».

14 (φ. 111α) «Βίος . . . τοῦ ὁσίου . . . Μαρτινιανοῦ».
"Αρχ.: Ὃν τρόπον αἱ τῶν προλαβόντων νόσοι . . .

15 (φ. 123β) «Βίος . . . καὶ θαυμάτων ἐξήγησις τοῦ ὁσίου Αὐξεντίου».
"Αρχ.: Τῶν ἀρχαιοτέρων πατέρων· ἔργοις καὶ λόγοις διαπρεψάντων . . .

16 (φ. 141α) «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ὀνησίμου . . . ».
"Αρχ.: Χαίρει καὶ γένος οἰκετῶν ἐπ' εὐσεβείᾳ γνωριζόμενον . . .

17 (φ. 144β) Μαρτύριον « . . . Παμφίλου, Οὐάλεντος, Παύλου, Σελευκίου, Πορφυρίου, Θεοδούλου καὶ Ἰουλιανοῦ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ . . . ».
"Αρχ.: Καιρὸς δὲ καλεῖ πρὸς πᾶσι τὸ μέγα καὶ περιβόητον . . .

18 (φ. 148β) «Μαρτύριον . . . Θεοδώρου τοῦ Τύρωνος».
"Αρχ.: Μαξιμιανῷ καὶ Μαξιμίνῳ τοῖς βασιλεῦσι . . .

19 (φ. 155β) «Βίος τοῦ . . . ὁσίου Λέοντος . . . Ρώμης».
"Αρχ.: Ἐπαινετοὶ μὲν πάντες οἱ κατὰ Θεὸν τὸν ζῆλον . . .

20 (φ. 157β) «Μαρτύριον . . . Μαξίμου, Ἀσκληπιοδότης καὶ Θεοδότου».
"Αρχ.: Μαξιμιανὸς ὁ βασιλεύς, τὸν πρὸ αὐτοῦ διαδεξάμενος ὠμότατον . . .

21 (φ. 161β) «Ἄθλησις τοῦ ἀποστόλου . . . Ἀρχίππου».
"Αρχ.: Ὥσπερ ὁ οὐρανὸς παντοδαποῖς ἄστροις . . .

22 (φ. 162β) «Βίος . . . τοῦ ἐν ἁγίοις . . . Λέοντος . . . Κατάνης».
"Αρχ.: Τὰ κακὰ τὸν ἀξιάγαστον Λέοντα, τὸν περιβόητον πρόεδρον . . .

23 (φ. 176α) «Εὕρεσις λειψάνων τοῦ ἁγίου . . . Μηνᾶ . . . ».
"Αρχ.: Θαυμάσιοι μέν, τῶν μαρτύρων οἱ ἀγῶνες καὶ ἀξιέραστοι . . .

24 (φ. 180α) «Διήγησις ἀκριβὴς ὅπως εὑρέθη ἡ τιμία κεφαλὴ τοῦ . . . Προδρόμου».
"Αρχ.: Μοναχοὶ δύο, τῆς Ἑώας ὁρμώμενοι, τοῦ τιμίου σταυροῦ τὸν τόπον . . .

25 (φ. 185β) «Ἰγνατίου μοναχοῦ μερικὴ διήγησις, εἰς τὸν βίον τοῦ ἐν ἁγίοις . . . Ταρασίου . . . Κωνσταντινουπόλεως».

Ἄρχ.: Μέλλων ἀπείρῳ μεγέθει πελάγους ἀρετῶν . . .

26 (φ. 205α) «Βίος . . . τοῦ ὁσίου . . . Προκοπίου Δεκαπολίτου».

Ἄρχ.: Πολλοὶ τῶν θαυμαστῶν καὶ μεγάλων πατέρων . . .

27 (φ. 208α) «Κυριακῇ α΄ τῶν Νηστειῶν. Ἀναστασίου μοναχοῦ τοῦ Σινᾶ . . . ὁμιλία εἰς τὸν ς΄ ψαλμόν».

Ἄρχ.: Πρέπουσαν ἀρχὴν εἰλικρινοῦς μετανοίας . . .

28 (φ. 208β) «Περὶ τοῦ θαύματος τῆς εἰκόνος τοῦ . . . Χριστοῦ τῆς ἱσταμένης ἐν τῷ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τῆς τοῦ Θεοῦ λόγου Σοφίας ἁγίῳ φρέατι».

Ἄρχ.: Ἐν τῷ τεμένει τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ καὶ μεγάλης ἐκκλησίας . . .

29 (φ. 219α) «Περὶ τῆς ἐν τῷ μαρμάρῳ ἀναδοθείσης εἰκόνος».

Ἄρχ.: Τί φησι Πέτρος καὶ Ἰωάννης . . .

30 (φ. 219β) «Περὶ τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ φρέατι τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας μεγίστου θαύματος γενομένου, παρὰ τῆς εἰκόνος τοῦ . . . Χριστοῦ· καὶ περὶ τοῦ Πατρικίου· καὶ τοῦ φιλοχρίστου νοταρίου».

Ἄρχ.: Οὐδὲν οὕτως εὐφραίνειν οἶδ' ἀνδρὸς φιλοθέου ψυχὴν . . .

31 (φ. 224α) «Νικηφόρου τοῦ μακαριωτάτου φιλοσόφου καὶ ῥήτορος, ἐπιτάφιος ἤτοι βίος ἐγκωμίῳ συμπεπλεγμένος· εἰς τὸν μέγαν ἐν ἀρχιερεῦσι Θεοῦ καὶ θαυμαστὸν ἐν πατριάρχαις Κωνσταντινουπόλεως Ἀντώνιον».

Ἄρχ.: Οὐκ ἦν ἄρα τῶν προλαβόντων καλῶν εἰς πίστιν, μὴ πάλιν τὸν χρόνον . . .

32 (φ. 237β) «Μαρτύριον . . . μεγαλομάρτυρος Γεωργίου».

Ἄρχ.: Διοκλητιανὸς . . . ἀναξίως τῶν σκήπτρων . . .

Ἐν τέλει, φ. 250β: † *Ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον, παρὰ | Ἰωάσαφ, (μον)αχ(οῦ) ἐν τῷ ςύλω τοῦ | βαρλαάμ· πλησίον τοῦ μετεώρου | τῇ ἐπικαλουμ(ένῃ) θεία καὶ ἱερᾶ | μονῇ τῶν ἁγίων ἁπάντων | ἐν τῶ ‚ζνζ΄* [7057=1548/9] *ἔτει:* Ὁ βιβλιογράφος, γνωστὸς καὶ ἐξ ἄλλων χειρογράφων, ἔγραψε τὸν κώδικα κατὰ δύο σελίδας, ἑκάστη δὲ τούτων ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,065 × 0,230.

Ἐν φ. 3α–4α «πίναξ ἀκριβὴς τοῦ παρόντος βιβλίου» ἀναγράφων συνήθως τὴν ἡμερομηνίαν καθ' ἣν ἑκάστη πραγματεία ἀναγινώσκεται, τὴν ἀρχὴν αὐτῆς καὶ πόσα φύλλα κατέχει ἐν τῷ κώδικι. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἐν τῷ κώδικι πραγματείας ἀναγράφονται συνηθέστατα ἐν ταῖς ᾤαις τὰ φύλλα αὐτῆς καὶ πότε πρέπει ν' ἀναγινώσκεται αὕτη.

Ἐπίτιτλά τινα πολλαχοῦ τοῦ κώδικος. Ἐν δὲ ταῖς ᾤαις συχνότατα τὰ μικρὰ ἐκεῖνα γράμματα, ἅτινα ἐσημείωσεν ὁ βιβλιογράφος, ἵνα ἔπειτα κατὰ ταῦτα ὁ ἐπιγραφεὺς φιλοτεχνήσῃ ἐρυθρὰ τ' ἀρχικὰ τῶν κεφαλαίων καὶ παραγράφων. Τὰ φ. 1–2, 4β, 179β, 251–253 τελείως ἄγραφα.

Ἐν φ. 5α ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ: † *ἰ(ησο)ῦ προηγοῦ:* Ἐν φ. 49β ἀξιοσημείωτος ἐπίτμησις *πολτ΄*=πολιτεία.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα

ἔκτυπα ἐπιπολαίως κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ δύο πλεκτοὺς δερματίνους θηλυκωτῆρας. Παλαιὸς ἀριθμὸς 118.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 140 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 49β, ὅπου τέλος κειμένου καὶ ἀρχὴ νέου, καὶ τοῦ φ. 250β, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Ἰωάσαφ (1548/9).
Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν μέσων τοῦ IϚ' αἰ.). Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδ. 13. Περὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 31 κειμένου τοῦ παρόντος κώδικος βλ. Ν. Ἀ. Βέη, *Ἔκθεσις*, 1910, σ. 38.

151

Περγαμηνή Διαστ. 0,19 × 0,26 Αἰὼν XIV (ca. 1340) Φύλλα 297

«Συναγωγὴ τῶν θεοφθόγγων ῥημάτων καὶ διδασκαλιῶν·
συναθροισθεῖσα καὶ οἰκείως καὶ προσφόρως ἐκτεθεῖσα εἰς ὠφέλειαν τῶν ἐντυγχανόντων, παρὰ Παύλου μοναχοῦ τοῦ κτήτορος τῆς μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Εὐεργέτιδος».
Τὸ κείμενον ἄρχεται ἀπὸ φ. 4α. Προτάσσεται (φ. 1β) «πίναξ τοῦ α' βιβλίου τοῦ εὐεργετινοῦ» ἀναγράφων κεφάλαια τὸ ὅλον ν'. Τὸ κεφ. α' «Ὅτι οὐ δεῖ ἀπογνῶναι τινὰ ἑαυτοῦ ποτέ, κἂν πολλὰ ἥμαρτεν· ἀλλὰ διὰ μετανοίας ἐλπίσαι τὴν σωτηρίαν». Τὸ κεφ. ν' «ὅτι οὐ δεῖ πρὸς τέρψιν ἢ κατὰ προσπάθειαν τὶ ποιεῖν». Ἐν τέλει τοῦ κειμένου, φ. 295β, οἱ ἑξῆς στίχοι:

τῆσ τῶν Τριβαλῶν κραλαίνης ἔςι τόδε,
τὸ πανσέβαςον βϊβλίον τῶν π(ατέρ)ων·
ἥτις λιποῦσα τὸν βασίλειον τύφον·
ναζιραϊκὸν ἐνδυσαμένη φάροσ,
εὐγενία λαχοῦσα κλῆσιν ἀξίαν,
πανευγενῶς τὸν τῆδε διῆλθε βίον,
καὶ νῦν χορεύει σὺν χοροῖς τῶν ἀγγέλων : †

Ὁ τελευταῖος στίχος εἶναι γεγραμμένος ὑπ' ἄλλης χειρὸς μεταγενεστέρας καὶ βαναύσου ὁπωσοῦν. Ἡ αὐτὴ χεὶρ διὰ ζωροτέρου μέλανος ἀνενέωσε τὰς πρώτας λέξεις τῶν στίχ. 4, 5, 6.
Μετὰ τοὺς ἀνωτέρω στίχους τινὰ ἀπεξεσμένα ἑρμητικῶς, καὶ διὰ γραφῆς τοῦ XVII αἰῶνος τὸ σημείωμα: *νῦν δὲ τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Βαρλαάμ.*
Ἐν φ. 1α ἀναγιγνώσκεται ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου γεγραμμένον: *Τοῦτο φύλαξ ἐν τη ἀρχῆ*. Μετὰ ταῦτα ἐν τῷ φύλλῳ τούτῳ καὶ δὴ ἐπὶ τοῦ σημειώματος αὐτοῦ ἐγράφησαν μουσικαὶ φωναί. Ἐν φ. 4α, ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ, ἀπεξεσμένον σημείωμα. Ἐν φ. 296α ἐκ τοῦ Γεροντικοῦ τινα γεγραμμένα κατὰ τὸν XVI αἰῶνα. Ἐν φ. 296β δοκίμια κονδυλίου καὶ μουσικαὶ φωναί. Ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ, 296α, ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ: † *ἔτος ͵ζρκη'* [7128=1620] *εν μηνὶ μαδΐ εἰς ιζ' τετραδι*

μερα | προτι ὀρα εχιονισε . . . (ἕπεται ἡ εἴδησις ὅτι κατεστράφησαν τ' ἀμπέλια ἐκ τῆς χιόνος). Τὰ αὐτὰ περίπου καὶ ἐν σημειώμασιν ἐπὶ τοῦ ξύλου τοῦ περικαλύμματος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος. Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων 0,120 × 0,163. Ἑκάστη ὄψις φύλλου ἔχει συνήθως 24 στίχους.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος (ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα) καὶ γόμφων. Εἶχε καὶ δύο πλεκτοὺς δερματίνους θηλυκωτῆρας, ἐξ ὧν τανῦν ὁ εἷς σῴζεται. Καὶ φύλακα, πλὴν ὅμως εὐτελῆ, ἔχει ὁ κῶδιξ. — Παλ. ἀριθ. 124 καὶ Β 16.

Σημ. Γ. 'Α. Παπαδημητρίου. — Περὶ τοῦ κώδικος τούτου βλ. καὶ Ν. Βέην, *Ἔκθεσις*, 1910, σ. 29, καὶ ἐκτενέστερον N. Vees, *Über einen Kodex der serbischen Königin Milica oder Helena, als Nonne Eugenia genannt, in den Meteoren*, ἐν Archiv für slavische Philologie 34 (1912 [1913]) σ. 298–304 [ὅπου (σ. 299–300) μεταγλωττισμένη εἰς τὴν γερμανικήν, σχεδὸν αὐτουσία, καὶ ἡ ἀνωτέρω παρατεθεῖσα ἑλληνόγλωσσος περιγραφὴ τοῦ κώδικος] καὶ 35 (1913[1914]) σ. 320· πρβλ. Ν. 'Α. Βέην, ἐν Viz. Vremennik 20/IV (1913[1914]) σ. 144–145 [ὅπου διεξοδικὴ ἀπάντησις εἰς ἀντιρρητικὴν κριτικὴν τοῦ P. Marc (ἐν Byz. Zeitschrift 22, 1913, σ. 228–229) μὲ παραπομπὴν ἐν τέλει καὶ εἰς κριτικὴν τοῦ J. Dräseke (ἐν Wochenschrift für klassische Philologie 30, 1913, σ. 354 κ.ἑξ.)] καὶ Ν. Βέην, ἐν Byzantinisch-Neugriech. Jahrbücher 3 (1922) σ. 389, σημ. 2. — Περιγραφὴν τοῦ κώδικος ἐδημοσίευσε καὶ ὁ Γ. Χαριτάκης, *'Αγιογραφικοὶ κώδικες τῶν Μετεώρων*, Νέος 'Ελληνομνήμων 21 (1927) σ. 317–318 (=σ. 15–16 τοῦ «'Εν 'Αθήναις 1928» ἐκδοθέντος ἀνατύπου). — Διεξοδικὴν μελέτην περὶ τοῦ κώδικος, ὅπου ἐν ἄλλοις καθορίζονται ὁ χρόνος τῆς γραφῆς του (ca. 1340) καὶ ὁ κωδικογράφος (Θεόκτιστος) ἔχει ὑπὸ ἐκτύπωσιν ὁ Γ. 'Α. Παπαδημητρίου. — Τὸ χ/φον τῆς περιγραφῆς τοῦ κώδικος τοῦ Ν. Βέη ἀναγράφει «Διαστ. 0,19 × 0,26» ἐξ ἀρχικῶν «0,18 × 0,257» καὶ «Αἰὼν XIII», οὗ ὑπεράνω «(ἢ XIV;)». —
Οἱ ἐκτὸς κειμένου Πίνακες 141 καὶ 142 παρέχουν εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. $3^{β}$–$4^{α}$, ὅπου τὸ τέλος τοῦ πίνακος περιεχομένων καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου, καὶ φ. $161^{β}$–$162^{α}$)· ὁ δὲ Πίναξ 143 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. $296^{β}$, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ κτητορικὸν σημείωμα περὶ «τῆς τῶν Τριβαλῶν κραλαίνης».
'Ο παρὼν κῶδιξ εὑρίσκεται σήμερον ἐκτεθειμένος εἰς προθήκην τοῦ Σκευοφυλακίου τῆς Μονῆς.

152

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,150 × 0,313 Αἰὼν XVI (1600) Φύλλα 385

[Παύλου, μοναχοῦ καὶ κτήτορος τῆς μονῆς Εὐεργέτιδος, συναγωγὴ τῶν θεοφθόγγων ρημάτων καὶ διδασκαλιῶν] «βιβλίον ἐβεργετινὸν, τὸ δεύτερον».

Τὸ κείμενον ἄρχεται ἀπὸ φ. 4α. Ἐν φ. 1α–4α πίναξ τῆς βίβλου ἀναγράφων τὸ ὅλον ν′ κεφάλαια, πάντα περιεχόμενα ἐν τῷ κώδικι. Τὸ κεφ. α′ «ὅτι οἱ εὐτελίζοντες ἑαυτούς, ἔντιμοι εἰσὶ παρὰ τῷ Θεῷ». Τὸ κεφ. ν′: «Πῶς δεῖ τοὺς συνόντας ἀδελφούς, διορθοῦσθαι ἀλλήλους ἔν τισι σφαλλομένους· καὶ πότε μέν, καὶ ἐν ποίοις σφάλμασι σιωπᾶν χρή· πότε δὲ καὶ ἐν ποίοις λαλεῖν καὶ μὴ ἀποκρύπτειν».

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ κειμένου, ἐν φ. 370β, γέγραπται: *Τὸ παρὸν βιβλίον τὸ δεύτερον εὐεργετι|νόν, ἐτελειώθη παρὰ ἀνδρὸς ἁμαρτωλοῦ, Καλλίστου, ἐν τῷ ͵αχ′* [=1600] *ἔτει* | *ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίασ· ἰνδ(ικτιῶνος) ιγ′* | *κ(α)τ(ὰ) μῆνα ἀπρίλλιον· οἱ ἐντυγχάνον|τεσ εὔχεσθαι:* —

Ἡ γραφὴ τοῦ κώδικος ἐπιμεμελημένη. Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,090 × 0,147.

Ἐν φ. 150β, παραλειφθείσης λέξεώς τινος, ἔχομεν ἐν τῷ διαστίχῳ τὰ σημεῖα ¨ καὶ ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ Γρ′ [=γράφε] ¨ καὶ μετὰ ταῦτα τὴν παραλειφθεῖσαν λέξιν.

Ἐν φ. IIα σημείωμα τοῦ XVII ἢ XVIII αἰῶνος ὅτι τὸ βιβλίον ἀνήκει εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Βαρλαὰμ καὶ ἀραὶ κατὰ τοῦ ἀποξενώσοντος.

Τὰ πρῶτα 8 φύλλα ἠριθμήθησαν διὰ λατινικῶν ἀριθμῶν I–VIII. Εἶναι δὲ ταῦτα ἄγραφα (πλὴν τοῦ IIα) καθὼς καὶ τὰ ἐν τέλει 371–377.

Στάχωσις ἐπιμελὴς μετὰ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων, αἵτινες ἔχουσι βυσσινόχρουν δερμάτινον ἐπικάλυμμα, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Σῴζει δὲ καὶ τὸν ἕτερον τῶν θηλυκωτήρων δερμάτινον πλεκτὸν μετ' ὀρειχαλκίνου ἀγκιστρίου.

Κατὰ τὸ πάχος τοῦ κώδικος κοσμήματα γραπτὰ διὰ μέλανος ἐρυθροῦ καὶ ἀμαυροῦ.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 171 καὶ Β 96.

Σημ. Ἐκδ. — Διακρίνονται εἰς τὸν κώδικα τοῦτον δύο γραφαί: ἡ μία καταλαμβάνει τὰ φύλλα 1α–143β, ἡ δὲ δευτέρα τὰ φύλλα 144α–370β. Γραφεὺς τοῦ δευτέρου τμήματος τοῦ κώδικος εἶναι ὁ ἱερομόναχος Κάλλιστος (ἐν φ. 370β τὸ σχετικὸν κωδικογραφικὸν σημείωμα).

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου, μοναχοῦ κατ' ἀρχὰς καὶ ἱερομονάχου ἐν συνεχείᾳ, καὶ ὁ κῶδιξ 91 τῆς Μονῆς Δουσίκου (τοῦ ἔτους 1569/70), ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τοῦ τέλους τοῦ ΙϚ′ καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΖ′ αἰ.) τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος, πάντες προερχόμενοι ἐκ τῆς Μ. Δουσίκου.

Περὶ τοῦ κωδικογράφου Καλλίστου βλ. Φ. Ἀ. Δημητρακοπούλου, *Παλαιογραφικὰ καὶ μεταβυζαντινά*, εἰς περ. Ἐπιστημ. Ἐπετηρὶς τῆς Φιλοσ. Σχολ. τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, 27 (1979) σ. 207–212 (ἐν σελ. 212 κατάλογος 21 χ/φων τοῦ Καλλίστου)· τοῦ αὐτοῦ, *Συμβολὴ εἰς τοὺς καταλόγους Ἑλλήνων κωδικογράφων*, ΕΕΒΣ 45 (1981/82) σ. 285–292, ἀρ. 57α′–κα′.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 144 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς (φ. 142β–143α) τοῦ α′ μέρους τοῦ παρόντος κώδικος· ὁ δὲ Πίναξ 145 δεῖγμα γραφῆς (φ. 370α, ὅπου καὶ τὸ τέλος τοῦ κειμένου) καὶ τὸ σημείωμα (φ. 370β) τοῦ κωδικογράφου Καλλίστου (1600).

153

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,147 × 0,202 Αἰὼν XVI Φύλλα 133

1 (φ. 2α) «Μηνὶ φευρουαρίῳ ι΄. Μαρτύριον τοῦ ἁγίου . . . Χαραλάμπους». Εἰς γλῶσσαν δημώδη.

"Αρχ.: Βασιλεύοντος τοῦ . . . Χριστοῦ πᾶσα δαιμονικὴ λατρεία ἔλαβε τέλος καὶ ὅλη ἡ ἐξουσία τῶν δαιμόνων ἐκαταπατήθη. Εἰς δὲ τοὺς καιροὺς ἐκείνους ἦτον τὶς βασιλεὺς εἰς τὴν Ρώμην Σεβῆρος . . .

2 (φ. 36α) «Βίος καὶ πολιτεία . . . 'Αλεξίου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ». Εἰς τὴν δημώδη.

"Αρχ.: Εἰς τὸν καιρὸν τῆς βασιλείας 'Ονορίου καὶ 'Αρκαδίου τῶν εὐσεβῶν βασιλέων, ἦτον ἕνας ἄνθρωπος εἰς τὴν Ρώμην Εὐφημιανὸς τὸ ὄνομά του, μέγας καὶ πρῶτος ἄρχοντας τοῦ παλατίου . . .

3 (φ. 52α) 'Ιωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «λόγος περὶ νηστείας καὶ ἐλεημοσύνης».

4 (φ. 57β) Διάφορα κεφάλαια καὶ διηγήσεις ἐκ τῶν γεροντικῶν καλουμένων βιβλίων (ἐκ τοῦ 'Εφραὶμ τοῦ Σύρου, τοῦ ἁγίου Νείλου [τοῦ ὁμολογητοῦ], Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου).

5 (φ. 74β) «Βίος καὶ πολιτεία . . . Παύλου τοῦ ὑπατικοῦ». Εἰς τὴν δημώδη.

"Αρχ.: 'Ο ἅγιος Παῦλος ὁ ὑπατικός, ὁ πολὺς καὶ λαμπρὸς καὶ περιφανὴς ἔγινεν εἰς τὸν κόσμον· ἀλλ' ὅμως οἱ γονεῖς του ἦτον πτωχοὶ ἄνθρωποι . . .

6 (φ. 83β) 'Αδήλου «Λόγος πάνυ ὠφέλιμος πρὸς μοναχοὺς καὶ κοσμικοὺς ἐν ᾧ καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης καὶ ἐξομολογήσεως». Εἰς τὴν δημώδη.

"Αρχ.: 'Αδελφοὶ καὶ πατέρες· ἐπειδὴ τὸν κόσμον ἀφήσαμεν καὶ τὴν ἀγγελικὴν ζωὴν ἐποθήσαμεν πρέπον εἶναι καὶ τὰ ἔργα τοῦ σχήματος νὰ κάμωμεν . . .

7 (φ. 93β) «Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας . . . Εὐφροσύνης». Εἰς τὴν δημώδη.

"Αρχ.: Περὶ διὰ τὴν ἁγίαν Εὐφροσύνην βούλομαι νὰ ἀναφέρω εἰς τὴν αὐθεντία σας εὐλογημένοι χριστιανοί· νὰ ἰδῆτε καὶ ἡ αὐθεντία σας· πῶς μιὰ γυναῖκα ἄρεσεν τὸν Θεὸν . . .

8 (φ. 111α) «. . . 'Εφραὶμ τοῦ Σύρου λόγος κατανυκτικὸς . . . ».

"Αρχ.: Δεῦτε ἀγαπητοί· δεῦτε πατέρες καὶ ἀδελφοί μου· τὸ ἐκλεκτὸν ποίμνιον τοῦ πατρός· οἱ ἐσφραγισμένοι τοῦ Χριστοῦ στρατιῶται . . .

'Ως ἐξάγω ἐκ σημειωμάτων ἐν φ. 1α, ὁ κῶδιξ κατὰ τὰ μέσα τοῦ XVII αἰῶνος ἦτο κτῆμα Δαμασκηνοῦ τινος ἱερομονάχου. 'Εν ταῖς ᾤαις πολλαχοῦ τοῦ κώδικος σημειώματα βαναύσου χειρός. Οὕτω ἐν φ. 77β, ἐν τῇ ᾤᾳ, ετὸς *1796* ⟨. . .⟩ *απρελιου 4 πεθανι ω αντονιὸς πατεράς του παπα σα|μουηλ ινε υμερα παρασκεβι ωρα ενατι 9.*

'Εν φ. 78β, ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ: *1794 ηρθα ις το μανασιρι του βαρλὰμ εγο ω παρθενι | ῶς κ(αὶ) υμερα πεμπτι τις αναλιψεώς.*

'Εν τῇ ἔξω ᾤᾳ τοῦ φ. 82β μεταξὺ ἄλλων: *1796 γραφου ημερα λαζαρου του τετραυμερου* | (συνέχεια ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ) *απρεληου 12 νεχ[ι]ωνισι κ(αὶ) ωλίγου χιονι | κ(αὶ) το βρβραδι το περι*

'Εν τῇ ἔξω ᾤᾳ τοῦ φ. 114α: *1796 απρελιου 17 ημερα μεγαλι πεμτι εβριξὲ*

μια | βροχὺ κακια απο του ταχυ εὸς του βραδις εγο ω παθε|νιος γρα|φου κε | σᾶς δια | ενθιμι|σιν.
Ἐν φ. 132α ἀναγινώσκομεν: *ἐτοῦτω το βλεῖων ειναι του παπᾶ γαβριεῖλ ἀπω τειν αγῖαν μονῖν*... Καὶ κατωτέρω: *1810 ιουναρηου 23 ἤρθα εγῶ ο ταπέ-νὸς | δοῦλος του ἄγήου νεκωλαου παπ(α)πῶρ|φήριος κ(αὶ) ἔκατζα είμερης 2 | ῆς το βαρλααμ.*
Ἐν φ. 132β μεταξὺ ἄλλων ἐπιστολή τις ἐν σχεδιάσματι πρός τινα ἄρχοντα Παναγιώτην. Ἐν φ. 133α μεταξὺ ἄλλων: *1800 ημέρα κυριακὴ | απέθανεν ο μακαρίτης αθανάσηος· πατρος του παπᾶ|νῖκου κυρασεᾶ ἐν μηνὴ | σεπτηβρὴου | 12* καὶ κατωτέρω: *ευθημηος | ιερομοναχος* (ἴσως κτήτωρ τοῦ κώδικος).
Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,100 × 0,155. Τὸ φ. 35β τελείως ἄγραφον.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου μέλανος τὸ χρῶμα ἁπλοῦ ἐπικαλύμματος.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 75.

154

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,215 × 0,315 Αἰὼν XVI (1548) Φύλλα 445

1 (φ. 1α) «Μὴν Ἰανουάριος εἰς τὴν α΄. Λόγος εἰς τὴν . . . περιτομὴν τοῦ . . . Χριστοῦ καὶ ἔπαινος διὰ βραχέων εἰς Μέγαν Βασίλειον».
Ἀρχ.: Σκιὰν μὲν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· οὐκ αὐτὴν δὲ τὴν εἰκόνα . . .

2 (φ. 5α) «Τοῦ . . . Βασιλείου . . . Καισαρείας . . . ὁμιλία εἰς Γόρδιον μάρτυρα».

3 (φ. 10β) «Βίος . . . Παύλου τοῦ Θηβαίου».
Ἀρχ.: Καὶ ζωγράφοις τῶν ἀρχετύπων ἐκεῖνα πρὸς μίμησιν αἱρετώτερα . . . Ταῦτα γοῦν εἴπέρ τινος ἄλλου· καὶ Παύλου τοῦ Θηβαίου εἰς διήγησίν τε καὶ μίμησιν ἐγκριτέον . . .

4 (φ. 18α) «Λόγος εἰς τὴν ἐξ Ἀντιοχείας ἀνακομιδὴν τῆς σεβασμίας καὶ τιμίας χειρὸς . . . τοῦ Προδρόμου . . .».
Ἀρχ.: Ἰδοὺ καὶ πάλιν ἡμῖν ὁ ἱερὸς τοῦ Χριστοῦ ἐπεδήμησε Πρόδρομος τῶν αὐτοῦ χαρίτων ἀναδιδοὺς ἀφθόνως τὰ νάματα . . .

5 (φ. 27α) «Ἄθλησις τοῦ ἁγίου . . . Πολυεύκτου».
Ἀρχ.: Εἴπερ τις ἄλλη καλλίστη τῶν διηγήσεων . . .

6 (φ. 32α) «Βίος . . . ὁσίου Μαρκιανοῦ πρεσβυτέρου καὶ οἰκονόμου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας».
Ἀρχ.: Πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, τὰ τὴν βασιλίδα ταύτην σεμνύνοντα πόλιν, θρόνοι τε βασιλέων καὶ πλοῦτος καὶ κάλλη παντοδαπά, θέσις τε καὶ μέγεθος . . .

7 (φ. 42α) «Βίος . . . Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου».
Ἀρχ.: Ἥδιστον μὲν ἔαρ ἐν ὥραις, κάλλιστος ἐν ἄστρασιν ἥλιος, ἄριστος δὲ καὶ ἐν βίοις ὁ τοῦ μεγάλου βίος Θεοδοσίου . . .

8 (φ. 71α) «Μαρτύριον . . . Ἑρμύλου καὶ Στρατονίκου».
Ἀρχ.: Βασιλεύοντος Λικινίου τοῦ δυσσεβοῦς πολλή τε περὶ τὰ εἴδωλα τὴν σπουδὴν ποιουμένου . . .

9 (φ. 75β) «Νείλου μοναχοῦ εἰς τὴν ἀναίρεσιν τῶν ἐν Σινᾷ καὶ Ραϊθοῦ ἁγίων πατέρων».

Ἀρχ.: Ἁλώμενος ἐγὼ μετὰ τὴν ἔφοδον τῶν βαρβάρων ἦλθον εἰς τὴν Φαρὰν . . .

10 (φ. 98α) «Διήγησις Ἀμμωνίου μοναχοῦ περὶ τῶν ἀναιρεθέντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐν τῷ Σινᾷ ὄρει καὶ ἐν τῇ Ραϊθοῦ ἁγίων πατέρων».

Ἀρχ.: Ἐγένετό μοι ποτὲ καθεζομένῳ ἐν τῷ ταπεινῷ μου κελλίῳ . . .

11 (φ. 108β) «Βίος . . . τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ διὰ Χριστὸν πτωχοῦ».

Ἀρχ.: Τυραννικόν τι χρῆμα τεκόντων στοργή . . .

12 (φ. 116β) «Λόγος εἰς τὴν προσκύνησιν τῆς τιμίας ἁλύσεως . . . Πέτρου τοῦ ἀποστόλου».

Ἀρχ.: Ὅσοι τῷ τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων θείῳ ἔρωτι γενόμενοι . . .

13 (φ. 129β) «Βίος . . . τοῦ ὁσίου . . . Ἀντωνίου συγγραφεὶς καὶ ἀποσταλεὶς πρὸς τοὺς ἐν τῇ ξένῃ μοναχοὺς παρὰ . . . Ἀθανασίου . . . Ἀλεξανδρείας».

Ἀρχ.: Ἀγαθὴν ἅμιλλαν ἐνεστήσασθε πρὸς τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ . . .

14 (φ. 162α) «Βίος . . . ὁμολογητοῦ Ἀθανασίου Ἀλεξανδρείας».

Ἀρχ.: Ἄλλοι μέν, ἄλλα τῶν μακαρίων ἀνδρῶν ὑπομνήματα πρὸς . . .

15 (φ. 182α) «Ἰωάννου μοναχοῦ τοῦ Ζωναρᾶ, τοῦ γεγονότος μεγάλου δρουγγαρίου τῆς βίγλης καὶ πρωτασηκρήτις, ὑπόμνημα εἰς τὸν ὅσιον . . . Κύριλλον . . . Ἀλεξανδρείας . . .».

16 (φ. 190β) «Βίος τοῦ ὁσίου . . . Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου συγγραφεὶς παρὰ τοῦ ὁσίου Σαραπίωνος, μαθητοῦ τοῦ μεγάλου Ἀντωνίου . . . τῆς ἐρήμου».

Ἀρχ.: Εἰ πολλὰ περὶ τῆς τῶν σωμάτων ἐπιμελείας ὁ πολὺς καὶ ποικίλος τῆς ἰατρικῆς . . .

17 (φ. 221α) «Βίος τοῦ ὁσίου . . . Εὐθυμίου».

Ἀρχ.: Καὶ παντὸς . . .

18 (φ. 269α) «Βίος . . . Μαξίμου . . . ὁμολογητοῦ».

Ἀρχ.: Καὶ πάντων μὲν τῶν κατὰ Θεὸν . . .

19 (φ. 284α) «Μαρτύριον . . . Νεοφύτου».

Ἀρχ.: Οὐ πολλὰ μόνον ἀλλὰ καὶ τερπνὰ τῆς κατὰ Βιθυνίαν Νικαίας τὰ καλλωπίσματα . . .

20 (φ. 290α) «Ὑπόμνημα εἰς . . . Τιμόθεον».

Ἀρχ.: Τιμόθεον τὸν μέγαν . . . ἤνεγκε μὲν ἡ Λυκαόνων, ἐθρέψατο δὲ καὶ ἤσκησεν . . .

21 (φ. 294β) «Μαρτύριον . . . Ἀναστασίου τοῦ Πέρσου».

Ἀρχ.: Τῆς μεγάλης πόλεως Ἱεροσολύμων ὑπὸ τοῦ Περσῶν βασιλέως ἁλούσης . . .

22 (φ. 310α) «Ἄθλησις . . . ἱερομάρτυρος Κλήμεντος Ἀγκύρας».

Ἀρχ.: Μετὰ διακοσιοστὸν καὶ πεντηκοστὸν ἔτος . . .

23 (φ. 340α) «Βίος . . . τῆς ὁσίας Εὐσεβίας, τῆς μετονομασθείσης Ξένης».

Ἀρχ. Ὁ καινὸς καὶ ξένος τῆς θαυμασίας ἀληθῶς Ξένης βίος . . .

24 (φ. 347β) «Βίος . . . Γρηγορίου . . . Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Θεολόγου».

Ἀρχ.: Συγκαλεῖ μὲν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, Γρηγόριος ὁ πάνυ . . .

25 (φ. 366β) «Βίος . . . τοῦ ὁσίου Ξενοφῶντος καὶ τῆς συμβίου καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ Ἰωάννου καὶ Ἀρκαδίου».

Ἀρχ.: Ξενοφῶν ὁ θαυμάσιος, ἔφυ μὲν ἐκ ταύτης τῶν πόλεων . . .

26 (φ. 378β) «Ὑπόμνημα τύπον ἱστορίας κεφαλαιώδους ἐπέχον ἐπὶ τῇ ἀνακομιδῇ τοῦ τιμίου λειψάνου τοῦ θείου καὶ ἱεροῦ Χρυσοστόμου».

Ἀρχ.: Ἀλλὰ πῶς ἂν τις αἰτίας καὶ μώμων ἡμᾶς ἀπαλλάξοι . . .

27 (φ. 385α) «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [Ἰανουαρίου κζ΄] Κοσμᾶ βεστήτορος ἐγκώμιον εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου τοῦ . . . Χρυσοστόμου».

Ἀρχ.: Δεῦτε ἀκούσατε καὶ διηγήσομαι ὑμῖν πάντες οἱ φοβούμενοι . . .

28 (φ. 387β) (Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [Ἰανουαρίου κζ΄] τοῦ αὐτοῦ Κοσμᾶ βεστήτορος εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου . . . τοῦ Χρυσοστόμου· ἐγκώμιον δεύτερον».

Ἀρχ.: Πάλιν ὁ Χρυσόστομος εἰς μνήμην δικαιοσύνης ἑτοιμότατος . . .

29 (φ. 392α) «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [Ἰανουαρίου κζ΄] Κοσμᾶ βεστήτορος εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου τοῦ Χρυσοστόμου».

Ἀρχ.: Σήμερον ἡ τοῦ ὀνειδισθέντος διὰ Χριστὸν . . .

30 (φ. 396β) «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [Ἰανουαρίου κζ΄] Κοσμᾶ βεστήτορος ἐγκώμιον εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ . . . Χρυσοστόμου· καὶ περὶ τοῦ ἀπολογητικοῦ τοῦ βασιλέως ἐκ προσώπου τῆς ἑαυτοῦ μητρὸς καὶ παντὸς τοῦ πλήθους τοῦ λαοῦ τῆς πρὸς Θεὸν καὶ τὸν ἅγιον ἐκτελεσθείσης δοξολογίας».

Ἀρχ.: Ἤκουσται πάντως ὑμῖν, ὦ φιλόπιστος πανήγυρις καὶ φιλάγιον ἄθροισμα, τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς λίθους αὐτοὺς κεκραγέναι . . .

31 (φ. 404α) «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [Ἰανουαρίου κζ΄]. Τοῦ αὐτοῦ Κοσμᾶ βεστήτορος εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου τοῦ Χρυσοστόμου».

Ἀρχ.: Τίς τὸν ἄμετρον τῶν ἐγκωμίων ὑετὸν . . .

32 (φ. 407α) «Βίος . . . Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου».

Ἀρχ.: Ἐφραὶμ ὁ θαυμάσιος, ἔφυ μὲν ἐκ Σύρων γῆς, ἑλόμενος δὲ τὴν ἀρετὴν . . .

33 (φ. 413α) « . . . Ἰωάννου . . . τοῦ Χρυσοστόμου ἐγκώμιον εἰς . . . Ἰγνάτιον τὸν Θεοφόρον . . . ».

34 (φ. 421β) «Τοῦ μακαρίου Ἰωάννου τοῦ Εὐχαΐτων ἐγκώμιον εἰς . . . Βασίλειον τὸν Μέγαν, Γρηγόριον τὸν Θεολόγον καὶ Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον».

Ἀρχ.: Πάλιν Ἰωάννης ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς καὶ πάλιν ἡμῖν ἐπιφανὴς ἑορτή, τρίτος μέντοι μὴν οὗτος, ἐξ οὗ τῷ μεγάλῳ . . .

35 (φ. 433α) «Βίος καὶ μαρτύριον τῶν ἁγίων . . . ἀναργύρων, Κύρου καὶ Ἰωάννου».

Ἀρχ.: Κῦρος ὁ περιφανὴς τῶν μαρτύρων ἀστήρ, πόλεως μὲν . . .

Ἐν τέλει, φ. 440β, γέγραπται:

† Θ(εο)ῦ τὸ δῶρον καὶ ἰακώβου | ὁ πόνος:
ἐγράφει ἐν ἔτει ζωνς΄ [7056=1548] *μηνὶ | ἰουνίω κβ΄*

Ὁ κῶδιξ κατὰ δύο σελίδας, ὧν ἑκάστη ἔχει συνήθεις διαστάσεις 0,065 × 0,228. Ἐν ταῖς ᾤαις ἀναγράφεται κατὰ τὴν ἀρχὴν ἑκάστου ἄρθρου πόσα φύλλα κα-

τέχει τοῦτο ἐν τῷ κώδικι καὶ ποίαν ἡμέραν τοῦ μηνὸς [᾽Ιανουαρίου] συμπίπτει ἡ μνήμη ἑκάστου ἁγίου κλ. κλ. ἢ πρέπει νὰ ἀναγινώσκεται τὸ ἐγκώμιον, ὁ λόγος κλ. κλ.

῾Ο κῶδιξ ἐπιμελῶς γεγραμμένος. ᾽Εν φ. 1α ἐπίτιτλόν τι καὶ ἐπίχρυσον ἀρχικὸν C. Τὰ πρῶτα τρία φύλλα ἐσημειώθησαν 1Α, 1Β, 1Γ, εἶναι δὲ ταῦτα τελείως ἄγραφα, ὡς καὶ τὰ 441 καὶ 442.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἔχοντος ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 120 καὶ Β 108.

Σημ. ᾽Εκδ. — ῾Ο ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 146 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 440β τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ ᾽Ιακώβου (22 ᾽Ιουν. 1548).

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1531/2–1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 10.

155

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,142 × 0,220 Αἰὼν XVI Φύλλα 206

[Δωροθέου ἀββᾶ] λόγοι, παραινέσεις, ἐπιστολαὶ καὶ ἀποκρίσεις πρὸς ἐρωτήσαντας.

᾽Ακέφαλον.—῎Αρχ.: . . . νατος· οὐδαμοῦ ἦν θεοσέβεια· πανταχοῦ δὲ ἀγνωσία θεοῦ· ὀλίγοι τινὲς ὡς εἶπον οἱ πατέρες, ἐκ τοῦ φυσικοῦ νόμου κινούμενοι . . .

Μεταξὺ τῶν φ. 65 καὶ 66 ἀποκεκομμένα φύλλα ἕξ. Καὶ ἀλλαχοῦ ἔτι ὁ κῶδιξ ἐλλιπής. Τὰ δὲ φ. 111β καὶ 112α διεφθαρμένα ἐκ μέλανος ἐπιχυθέντος.

᾽Εν τέλει, φ. 200β–202α, σημείωμα περὶ τῶν Δωροθέων καὶ Βαρσανουφίων, ἔνθα καὶ ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ διαθηκῴου γράμματος Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου.

᾽Εν φ. 1β μεταξὺ ἄλλων βαναυσογραφιῶν καὶ τόδε: *† ώτής τω ξένόσι απο τό μάνάστηρηον | νᾶ χὴ τὼ αφορεσμὸ τοὺ αγιού νικολαου.*

᾽Εν φ. 2α, ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ: *† τω ἐδιάβάσαμ(εν) ὅλον.*

᾽Εν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 87β μονοκονδυλιὰ δυσξύμβλητος. ᾽Εν φ. 175β–176α τροπάριά τινα ὑπὸ χειρὸς βαναύσου γεγραμμένα. ᾽Εν φ. 176β: *† τῶ παρων βιβλὴων ηπάρχη του εν α|γιης πᾶτρος Νηκολαου . . . καθὴγόυμενως της θηάς.* ᾽Εν φ. 177β σημείωμα ὅτι ὁ κῶδιξ ὑπάρχει τῆς Μονῆς Βαρλαάμ . . . *τῆς | τῶν μετεὸρων πὲτρας* . . . ᾽Εν τῇ ἔξω ᾤᾳ τοῦ φ. 200β μεταξὺ ἄλλων: *γερακομὶτης.* ᾽Εν φ. 202α: *† ετουτο το χαρτη υνε του αγιου νυκολαου του ανα|παψα εν το θεματη του μετεωρου* . . . Ταῦτα βαναύσως γεγραμμένα κατὰ τὸν XVII πιθανῶς αἰῶνα μεταξὺ ἄλλων βαναυσογραφιῶν. Τὸ φ. 202 ἀποκεκομμένον ἐν μέρει.

᾽Εν φ. 202β κ.ἑ. ὀνόματα καὶ ἐπώνυμά τινα ἀναγραφόμενα, ἐν οἷς καὶ τάδε: *Ράϊκος* (βαπτ.), *Ιβάνης* (βαπτ. καὶ ἐπών.), *Ρατοσλάβος* (βαπτ.), *Στάϊκος*

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1613–1630) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 7. — Περὶ τοῦ κώδικος βλ. καὶ Ν. Βέη, *Ἔκθεσις*, 1910, σ. 36, 43.

157

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,14 × 0,22 Αἰὼν XVI (1588/9) Φύλλα 507

(φ. 5α) «Λόγοι διάφοροι περιέχοντες τῶν παθῶν πάντων κατηγορίας· δι' ἐνιστόρων παραδειγμάτων, τῆς τε παλαιᾶς καὶ νέας Διαθήκης, τῶν ἀπὸ Ἀδὰμ καὶ καθεξῆς· συγγραφέντες, παρὰ Συμεὼν μοναχοῦ, ἀνδρὸς καὶ παναθλίου ἁμαρτωλοῦ· πρὸς τὴν ἐμαυτοῦ ψυχὴν ἑκάστης κατηγορίας, τὸν ταλανισμὸν ἀναφέροντες ἐν κεφαλαίοις τριάκοντα καὶ δυσί, καθὼς ὑποτέτακται· περὶ τοῦ δεῖν πάντοτε τῶν οἰκείων ἁμαρτιῶν τὴν ἐξομολόγησιν ποιεῖσθαι· καὶ διὰ παντὸς πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχειν, τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον».

Ἐν τέλει τοῦ κειμένου, φ. 503α, σημειοῦται: † *ἔτους ,ζῳϟζῳ* [7097=1588/9] *ἐγράφη τὸ παρὸν βι|βλίον, παρὰ ματθαίου (μον)αχ(οῦ) κ(αὶ) ἁμαρτωλοῦ· τὸ ἐπίκλην | καπαδόκησ ἐ|ξ ἰωαννί(ων)· ἐν τῷ ςύλω τοῦ βαρλα|ἄμ. ἰν(δικτιῶν)ος β'.*

Ἡ γραφὴ τοῦ κώδικος μετ' ἐπιμελείας περισσῆς· αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,09 × 0,14. Τὰ δὲ φ. 1–4, 503β–507β κατέλιπεν ὁ βιβλιογράφος ἄγραφα.

Ἐν φ. 3α σημείωμα ὅτι ὁ κῶδιξ ἀνήκει εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαάμ, ἀραὶ δὲ κατὰ τοῦ τυχὸν ἀποξενώσοντος τοῦτον.

Ἐν φ. 504α τὰ σημειώματα:

,αψμ [=1740] *εποὐλήθηκε τω σιτάρι (ἄσπρα) τλ' | τω λοὖτζέκοι | κ(αὶ) το κέχρη το λοὖτζεκοι τω χορτάρι (ἄσπρα) ς' | την οκα — το αυτω χρονο· — σέμπτέβρήοὖ — κδ | εγινεν σήσμος μεγάλος.*

,αψμβ [=1742] *απριλήοὖ — θ |εβρεξὲν χῶμα κοκοίνο | ενα δακτιλῶ κ(αὶ) εσταθηκεν ημέρες τρής.*

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου μέλανος ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.
Παλαιὸς ἀριθμὸς 174.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 148 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 502β–503α τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ματθαίου Καππαδόκη ἐξ Ἰωαννίνων (1588/9). — Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ ὁ κῶδιξ 147 τῆς Μ. Βαρλαὰμ (πρβλ. Πίνακα 139).

158

Χάρτης βομβύκινος Διαστ. 0,125 × 0,169 Αἰὼν XIV Φύλλα 268

Ἰωάννου Σχολαστικοῦ τοῦ Σιναΐτου Κλῖμαξ.

Τὸ κείμενον ἄρχεται ἀπὸ φ. 24α. Προηγοῦνται τάδε:

1 (φ. 8α) «Ἐπιστολὴ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάν[νου ἡγου]μένου τῆς Ραϊθοῦ, π[ρὸς Ἰωάννην τὸν] ἀξιάκουστον τοῦ Σι[νᾶ]».

2 (φ. 9β) Περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς Κλίμακος καὶ ἀναγραφὴ τῶν κεφαλαίων αὐτῆς.

3 (φ. 11α) Δανιὴλ μοναχοῦ τοῦ Ραϊθηνοῦ βίος ἐν ἐπιτομῇ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Σχολαστικοῦ τῆς Κλίμακος.

Καὶ ἐν τέλει ἕπονταί τινα κολοβὰ καὶ διεφθαρμένα.

Ὁ κῶδιξ εἶναι πλήρης παρασελιδίων σημειωμάτων, ἐν οἷς διὰ τῆς ἀναφορᾶς σχετικῶν χωρίων ἐκ γραφικῶν καὶ πατερικῶν κειμένων ἢ καὶ ἄλλως διασαφηνίζονται τὰ κυρίως περιεχόμενα ἐν τῷ κώδικι. Τὰ παρασελίδια ταῦτα εἶναι γεγραμμένα διὰ σμικρῶν γραμμάτων, ἐνιαχοῦ δι᾿ ἐρυθροῦ εἴτε κιρροῦ μέλανος, δι᾿ ἐπιτμήσεων καὶ βραχυγραφιῶν συχνοτάτων. Πολλαχοῦ ἔχουσιν ἀποξεσθῆ ἑρμητικῶς.

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων (ἐννοῶ τὸ κυρίως κείμενον, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ παρασελίδια σημειώματα) ἔχει συνήθεις διαστάσεις 0,080×0,146. Τὰ φ. 1–7, 263–268 εἶναι ἐκ χάρτου στιλπνοῦ καὶ συνετάχθησαν μετὰ τῶν βομβυκίνων τοῦ κώδικος κατὰ τὴν στάχωσιν· εἶναι δὲ τὰ φύλλα ταῦτα τοῦ στιλπνοῦ χάρτου ἄγραφα· καίτοι ἔν τισιν ἐκ τούτων ἀπαντῶσι λεξείδιά τινα γεγραμμένα ὑπὸ βαναύσων χειρῶν. Οὕτω ἐν φ. 263β γέγραπται μονοκονδυλικῶς: *Μητροφάνης ιεροδιακων*, κτήτωρ πιθανῶς τοῦ κώδικος κατὰ τὸν XVIII αἰῶνα.

Τὸ φ. 8 διεφθαρμένον κατὰ τὸ ἥμισυ.

Τὰ κεφαλαιώματα τῶν φ. 8α καὶ 11α χρυσοβαφῆ. Ὡσαύτως καί τινα ἀρχικὰ γράμματα ἐν τῷ κώδικι εἶναι κεχρυσωμένα ὡς καὶ ἐπίτιτλά τινα.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων ξυλίνων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος βυσσινόχρου, ἐφ᾿ οὗ τεχνικὰ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρα δερμάτινον.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 192 καὶ Β 72.

159

Χάρτης βομβύκινος Διαστ. 0,145 × 0,220 Αἰὼν XVI Φύλλα 377

1 (φ. 16α) Ἰωάννου τοῦ Σχολαστικοῦ Κλῖμαξ.

Προτάσσονται:

α΄ (φ. 1Αα) «Δανιὴλ μοναχοῦ ταπεινοῦ Ραϊθηνοῦ εἰς τὸν βίον τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου· ἡγουμένου γεγονότος τοῦ . . . Σινᾶ τοῦ ἐπίκλην Σχολαστικοῦ».

Κολοβόν.—Τελ.: . . . τετελεύτηκε δὲ ὁ τῆς ἐπουρανίου . . .

β΄ (φ. 3α) Ὑπόθεσις τῆς Κλίμακος καὶ τὰ κεφάλαια ταύτης.

Ἀρχ.: Τοῖς ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς . . .

γ′ (φ. 4β) «Πρόλογος» τῆς Κλίμακος.
δ′ (φ. 5α) «Δανιὴλ μοναχοῦ... Ραϊθηνοῦ εἰς τὸν βίον τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου· ἡγουμένου γεγονότος... Σινᾶ τοῦ ἐπίκλην Σχολαστικοῦ».
ε′ (φ. 12α) «Ἐπιστολὴ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου ἡγουμένου τῆς Ραϊθοῦ, πρὸς Ἰωάννην τὸν ἀξιάγαστον τοῦ ὄρους Σινᾶ ἡγούμενον· τὸν ἐπίκλην μὲν Σχολαστικόν, ὕστερον δὲ ὀνομασθέντα τῆς Κλίμακος, ἀπὸ τοῦ συγγράμματος».
ς′ (φ. 14α) «Ἑτέρα ἐπιστολὴ ἀμοιβαία· Ἰωάννης Ἰωάννῃ χαίρειν».
Ἐν τέλει τοῦ ὅλου κειμένου, φ. 346β, σημείωμα περὶ τοῦ βιβλιογράφου, ὅλως ἀπεξεσμένον καὶ μεμελανωμένον. Ἐν φ. 347α παράστασις τῆς θείας κλίμακος ἀνόδου.

2 (φ. 347β) «Ὁμιλία εἰδικὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ κατὰ τὴν Κλίμακα· πρὸς ποιμένα τινὰ καὶ καθηγούμενον ἐκπεφωνημένη· οἷον δὴ διεξιοῦσα τὸν καθέκαστον προεστῶτα· διδάσκουσα καὶ ὑποτιθεῖσα».
Ἀρχ.: Ἐν τῇ κάτω μὲν βίβλῳ· ἔγωγέ σε θεσπέσιε...
Κολοβόν.—Τελ.: ... καὶ ἑνωθεὶς τῇ ἀγάπῃ· ἡ δὲ ἀγάπη, ἐστὶν ὁ Θεός...
Τὸ φ. 1Α ἐπικεκόλληται ἐπὶ τῆς πινακίδος.
Διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους συνήθως 0,095 × 0,145.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων παχειῶν ξυλίνων μετὰ διεφθαρμένου ἤδη ἐπικαλύμματος. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρα. [*Εἰς τὸ πάχος τοῦ κώδικος, ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους: *ΚΛΗΜΑΞ.*]
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 80.

160

Χάρτης βομβύκινος — Διαστ. 0,125 × 0,192 — Αἰὼν XIV καὶ XVI — Φύλλα 262

1 (φ. 1α) Ἰσαὰκ [τοῦ Σύρου] Ἀσκητικά.
2 (φ. 212α) «Τοῦ ἁγιωτάτου Διαδόχου· ἐπισκόπου Φωτικῆς τῆς Ἠπείρου τοῦ Ἰλλυρικοῦ λόγοι ἀσκητικοὶ» εἰς ρ′ κεφάλαια.
Προτάσσεται (φ. 212α–β) γενικὴ περίληψις κατὰ τμήματα τῶν κεφαλαίων τούτων, ἅτινα περιέχονται πάντα ἐν τῷ κώδικι· τινὰ δὲ τούτων μεθ᾽ ἑρμηνείας καὶ ἀναπτύξεως.
Ἀκέφαλα καὶ ἐλλιπῆ μετὰ τὸ φ. 54 καὶ ἀλλαχοῦ ἔτι.
Ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ φ. 55α: *ιερεμιου ιερομοναχου αυτη η βιβλος*, ταῦτα δὲ κεκομμένα ἐν μέρει ὑπὸ τῆς κοπίδος τοῦ σταχωτοῦ.
Ἐν τῷ κώδικι δύο γραφαί, μία τοῦ XIV καὶ μία τοῦ XVI αἰῶνος. Ἐν τέλει, φ. 262β, σημείωμα ἀποτετριμμένον ὑπὸ βεβήλου χειρός· καθ᾽ ὅσον ἠδυνήθην ν᾽ ἀναγνώσω ἀναφέρει περὶ τοῦ βιβλιογράφου τῆς μεταγενεστέρας, συμπληρωματικῆς γραφῆς τοῦ κώδικος, ἥτις ἐγένετο κατὰ τὸ ἔτος *͵ζριη′* [7118=1609/10] ὑπό τινος ἐξ Ἰωαννίνων Ἱερεμίου ἱερομονάχου.
Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φ. 0,09 × 0,14.

Στάχωσις ἐξηρθρωμένη· μόνον ἡ πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος πινακὶς σῴζεται δρυΐνη, γυμνὴ τοῦ ἐπικαλύμματος.
Παλαιὸς ἀριθμὸς 280.

Σημ. Ἐκδ. — Πρὸ τῶν ἀπογραφῶν ἤδη τοῦ 1953 καὶ 1959 εἶχον ἐκπέσει τὰ ἐν ἀρχῇ μέχρι καὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 157 φύλλα. Ἐκ τούτων τμῆμα τοῦ κώδικος, περιλαμβάνον τὰ φύλλα 9–54, εἶχε καταγραφῆ τὸ 1953 καὶ 1959 ὑπὸ νέον ἀριθμὸν 14. Ἕτερα δὲ τμήματα, περιλαμβάνοντα τὰ φύλλα 1–8 καὶ 55–157 εἶχον τοποθετηθῆ εἰς δέσμην ἀταυτίστων σπαραγμάτων, εἰς ἣν εἶχε δοθῆ τότε νέος ἀριθμὸς 34. Ἀπὸ τὸν ἀνασυγκροτηθέντα σήμερον κώδικα: Τὰ φύλλα 1–54 καὶ 106–115 τοῦ XIV αἰῶνος, διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς χειρός. Τὰ φύλλα 55–105 καὶ 116–262 τοῦ XVI αἰῶνος, διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς χειρός. Τὸ κείμενον τοῦ φ. $105^β$ συνεχίζεται εἰς τὸ φ. $116^α$, τὸ δὲ παρέμβλητον φυλλάδιον τοῦ XIV αἰ., τὸ ὁποῖον τυχαίως εὑρέθη ἐνταῦθα καὶ ἠριθμήθη ὑπὸ Ν. Βέη 106–115, ἀνῆκεν ἄλλοτε εἰς τὸ συνεσταχωμένον πρῶτον τμῆμα τοῦ κώδικος. Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 149 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. $262^β$, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ ἐξίτηλον σημείωμα τοῦ ἔτους 1609/10).

161

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,21 × 0,32 Αἰὼν XVI (1549/50) Φύλλα 556

1 (φ. $4^α$) Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου Ἀσκητικά.

Προηγεῖται (φ. $2^α$) πίναξ τῶν κεφαλαίων καταλειφθεὶς ἀτελὴς ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου καὶ μόλις τρία μόνον κεφάλαια ἀναγράφων.

Ἐν φ. $407^α$ καὶ ὁ «βίος . . . Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου».

2 (φ. $435^α$) Λαυσαϊκόν.

Ἐν τέλει τούτου (φ. $554^β$) : † *ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον, | παρὰ ἰωάσαφ μοναχοῦ· | ἐν τῶ ςύλω τοῦ Βαρλαάμ, | πλησίον τοῦ μετεώρου· τῆ ἐπικαλουμένη θεία και ἱε|ρᾶ μον(ὶ) τῶν ἁγίων πάντων· | ἐν τῷ ζ^ω^ν^ω^η^ω^* [7058=1549/50] *ἔτει:*

Ὁ κῶδιξ κατὰ δύο σελίδας γεγραμμένος, ὧν ἑκάστη ἔχει διαστάσεις ὡς ἔγγιστα 0,063 × 0,213, εἶναι ἐπιμελέστατα καθ' ὅλου συγκεκροτημένος.

Ἐν φ. $4^α$ καὶ $435^α$ καλλίγραμμα ἐρυθροβαφῆ ἐπίτιτλα· καὶ ἀλλαχοῦ τοιαῦτα, πλὴν ὅμως μικρότερα.

Τὰ φ. 1, $2^β$–$3^β$, $433^β$–$434^β$, 555–556 τελείως ἄγραφα.

Ἐπὶ τοῦ παραφύλλου τοῦ ἐπικεκολλημένου τῷ ξύλῳ τοῦ περικαλύμματος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος γέγραπται μεταξὺ ἄλλων τινῶν: † *ετοῦτō τὸ χάρὶ|τῑ ὑνὲ τοῦ βάρλα|μα.*

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετ' ἐπικαλύμματος μέλανος ἐκ βύρσης, ἐφ' ἧς ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα, ἐν οἷς ῥόδακες, λέοντες κλ. κλ.

Εἶχε δέ ποτε ὁ κῶδιξ καὶ τέσσαρας θηλυκωτῆρας, ἐξ ὧν νῦν ὁ εἷς μόνον σῴζεται, δερμάτινος πλεκτὸς μετ' ἀγκιστρίου ὀρειχαλκίνου.

Παλαιὸς ἀριθμὸς 75.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 150 παρέχει φωτογραφικὸν πανο-

μοιότυπον τοῦ φ. 554β τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Ἰωάσαφ (1549/50).

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν μέσων τοῦ ΙϚ′ αἰ.). Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 13.

162

Χάρτης βομβύκινος | Διαστ. 0,120 × 0,165 | Αἰὼν XIII | Φύλλα 257

1 (φ. 1α) Πατερικὸν ἀκέφαλον.

Ἀρχ.: ... λαβεῖν μου κάκρατον [sic] δός μοι εὐλογίαν· τότε λέγει αὐτῷ· μωρὲ ἐπειδὴ κράζεις ὥσπερ καὶ οἱ Γότθοι· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ὅταν ἐκχολῶνται, χολοῦσι καὶ κράζουσι· καὶ διὰ τοῦτο εἶπον σοι λάβε μου κάκρατον ὅτι καὶ σὺ ὡς Γότθος λαλεῖς . . .

Τελ.: ... διακρατῆσαι αὐτὸν τὴν ὑπακοὴν καὶ κόψαι τὸ ἴδιον ἔγκλημα.

2 (φ. 1β) «Τοῦ . . . ἀββᾶ Δωροθέου διδασκαλίαι διάφοροι πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς . . . ».

3 (φ. 101α) Ἀββᾶ Μάρκου λόγοι καὶ ἀποκρίσεις πρὸς ἀπαντήσεις.

4 (φ. 205β) Κεφάλαια ἐκ τῶν λόγων ἀββᾶ Πέτρου, οὓς ἠρώτησεν τὸν ἀββᾶν αὐτοῦ, καὶ τοῦ ὁσίου καὶ ἀββᾶ Ἡσαίου.

5 (φ. 213β) Κεφάλαια καὶ λόγοι ἀπὸ τοῦ Ἐφραὶμ [τοῦ Σύρου].

Προτάσσονται, ἐν φ. 213α, στίχοι τινὲς ἐρυθρόγραφοι.

Ἀρχ.: Πρᾶξις νοερὰ τῶν ἁγίων πατέρων·
ἐνταῦθα γέγραπται τοῖς βουλομένοις.
. . . .

Τελ.: ἐνταῦθ' ἐφεύροις· εἰ μετέλθοις σὺν πράξει.

6 (φ. 227α) «Τοῦ ἁγίου Νείλου περὶ προσευχῆς κεφάλαια».

7 (φ. 247β) «Τοῦ αὐτοῦ λόγος φοβερὸς πάνυ».

Ἀρχ.: Ἀδελφοὶ πρόσσχωμεν ἑαυτοῖς πῶς περιπατῶμεν· περὶ ἑαυτῶν βουλευόμεθα· πολλοὺς γινώσκοντες . . .

Κολοβόν.— Τελ.: ἀπάντησον πρὸς αὐτούς· εἰδὼς ὅτι ἂν μὴ Κύριος οἰκο⟨δο⟩μήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκο . . .

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,095 × 0,132.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος διεφθαρμένου τανῦν.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 8.

Σημ. Ἐκδ.—Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 151 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 226β–227α).

163

Χάρτης λεῖος | Διαστ. 0,212 × 0,310 | Αἰὼν XVI (1548/9) | Φύλλα 325

Γεροντικὸν τὸ λεγόμενον «παράδεισος πολιτείας ἀρίστης» (φ. 7α).

Περιλαμβάνει τὸ ὅλον λϛ′ κεφάλαια.

Α′ «Ῥήματα γερόντων καὶ παραινέσεις ἁγίων πατέρων εἰς προκοπὴν τελειότητος».—ΚΓ′ «Ἑπτὰ κεφάλαια ἃ ἀπέστειλεν ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς τῷ ἀββᾷ ποιμένι».—ΚϚ′ «Τοῦ ὁσίου Μαρκιανοῦ λόγος».—ΚΖ′ «Διηγήματα περὶ τοῦ ἀββᾶ Δανιὴλ τοῦ Σκητειώτου».—ΚΘ′ «Βίος τοῦ μακαρίου Εὐλογίου τοῦ Λατόμου».—ΛΒ′ «Ἐκλογὴ ἐκ τῶν πατρικῶν τοῦ μακαρίου Ἰωάννου τοῦ Ἀκρατᾶ».—ΛϚ′ «Τοῦ ἀββᾶ Δανιήλ, περὶ τῆς προσποιουμένης ἑαυτὴν μεθύειν».

Προτάσσεται (φ. 5α): «πίναξ ἀκριβὴς τοῦ παρόντος βιβλίου» ἀναγράφων κεφ. α′–λς′ καὶ ἀνταποκρινόμενος τελείως πρὸς τὸ κείμενον. Μεθ' ὃ ἕπεται (φ. 6α): «Πρόλογος τῆς βίβλου τῶν γερόντων, ὁ λεγόμενος παράδεισος· πολιτείας ἀρίστης».

Ἐν τέλει τοῦ κειμένου (φ. 322β) ἀναγιγνώσκομεν: *ἐν τῷ ζῳνῳζῳ* [7057=1548/9] *ἔτει ἰν(δικτιῶν)ος ζ′: | † ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλί(ον), | παρὰ ἰωάσαφ μοναχοῦ | ἐν τῷ ςύλῳ τοῦ βαρλαάμ, πλη|σίον τοῦ μετεώρου, τῇ | ἐπικαλουμένῃ θεία | καὶ ἱερᾶ μον(ῇ) τῶν | ἁγί(ων) πάντ(ων)· κ(αὶ) ὁ ἀδίκως | ἀποξε|νώ|ση αὐτό, νὰ ἔξῃ τὰς | ἀρὰς τῶν τιῇ, | θεοφόρων π(ατέ)ρων: ς̄ | † εὔχεσθε μ γὰρ τὰ ὑπὸ | τῆς βίας μου, καὶ ἀ|μαθίας μου σφαλέντα μοι π(ατέ)ρες ἁγϊοι, συ|γχωρήσατε: | ς̄*

Ὁ βιβλιογράφος ἔγραψεν ἐπιμελέστατα τὸν κώδικα κατὰ δύο σελίδας, ὧν ἑκάστη κατὰ μέσον ὅρον ἔχει διαστάσεις 0,065 × 0,230.

Τὰ φύλλα 1–3, 323–325 ἐκ χάρτου στιλπνοῦ καὶ λεπτοῦ, παρεντεθέντα προφανῶς κατὰ τὴν στάχωσιν.

Ἐν φ. 1β: † *ἔτος ,α.ψ.μ* [=1740] *ἐγηνεν ἀκρίβια μεγάλη | κ(αὶ) ἦρθεν του λουτζέκοι π(α)ρ(ᾶδες) τλ.*

Ἐν φ. 2β: † *,αψλε* [=1735] *αὐγουςοὺ κα′, ἡμέρα πέμτι ορὰ — η′ | ἐγίνεν σηςμὸς μεγάλως κ(αὶ) εκράτισὲν ημέ|ρας — ΙΕ τοτες διὲραδικὲν η εκλοΐσήα μας | κ(αὶ) η τράπεζα με το μάγήργω:* Καὶ κατωτέρω ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ: † *εν έτη - ,αψμβ 1742 ἀπριλήου ἦστὴς — θ′ το μηνὸς | ἔβρηξε ςάχτη.* Μεθ' ὃ δοκίμιά τινα κονδυλίου.

Ἐν φ. 3β δοκίμια κονδυλίου, ἐν οἷς:

ζεϡξθνε [= *γερμανε*]
γερμὰνὲ
κβω
πα } [= *παπ(α)*]
κ
κθβωι [= *παησι* (=*Παΐσιε*)]
παησι

λσξθνε [= *ρωμανε*]
ρομανε

Ἐν φ. 4α: † *τὸ παρον βηβληον υπάρχει τον αγι(ων) πάντων: —*
† *ψλκθϡλν. ηβηβο λν. 'ϟκθ ϡυϟψλ'νθζϟλνκθ'ψλν.* [= † *το παρον. βηβηλον· ἰπαρχι τὸν αγιον πά⟨ν⟩τον.*]

Μεθ' ὃ ἕπεται ὁ κοινὸς κρυπτογραφικὸς ἀλφάβητος † *θ η ζ . . . σ* † καὶ ἀκολουθοῦσι κονδυλιακὰ δοκίμια.

Ἐν φ. 4β διάφορα δοκίμια κονδυλίου, ἐν οἷς † *ἐτῶς ,ζρμ′* [7140 = 1631/2].

Ἐν φ. 6α ἐπίτιτλον δι' ἐρυθροῦ καὶ ἀμαυροῦ μέλανος καὶ ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ ὑπὸ τῆς χειρὸς τοῦ βιβλιογράφου: *ι(η)σου προηγου* (κεκομμένα ἄνωθεν, ἅτε τοῦ σταχωτοῦ βαθύτερον κατενεγκόντος τὴν κοπίδα).
Ἐπὶ τοῦ παραφύλλου τοῦ ἐπικεκολλημένου τῇ πινακίδι πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος: *Ἐκ τῶν τῆς . . . μονῆς τοῦ Βαρλαάμ : Χ | τοῦ ἐν μετεώροις :* — Ἐπὶ τοῦ πάχους τοῦ κώδικος: *Γερόντ(ων), ἀποφθέγματα κ(αὶ) πράξεις.*

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ γεωμετρικὰ ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔχει ὁ κῶδιξ καὶ θηλυκωτῆρα δερμάτινον πλεκτὸν μετ' ἀγκιστρίου ὀρειχαλκίνου. Ὡσαύτως δύο φύλακας ἐξ ἐρίου πλεκτούς, λευκοῦ χρώματος.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 128 καὶ Β 140.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 152 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 322β τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Ἰωάσαφ (1548/9).
Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν μέσων τοῦ ΙϚ' αἰ.). Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 13.

164

Χάρτης λεῖος — Διαστ. 0,150 × 0,213 — Αἰὼν XVI (1548/9) — Φύλλα 406

Ἀντιόχου μοναχοῦ τῆς Λαύρας τοῦ Ἁγίου Σάββα, «βιβλίον ψυχωφελὲς ὁ πανδέκτης».
Προτάσσονται: α' (φ. 5α): Ἀντιόχου τοῦ Σαββαΐτου «ἐπιστολὴ . . . πρὸς Εὐστάθιον ἡγούμενον μονῆς Ἀτταλίας πόλεως Ἀγγύρας», β' (φ. 11α): «τοῦ αὐτοῦ Ἀντιόχου πρόλογος», γ' (φ. 13β): ἀναγραφὴ τῶν ρλ' κεφαλαίων τοῦ πανδέκτου.
Ἐν τέλει τοῦ κειμένου: (φ. 396α):

Θ(εὸ)ς τελειοῖ τὰ καλὰ τούτω χάρισ
θ(εο)ῦ τὸ δῶρον καὶ ἰακώβου πόνος.
ἐγράφει ἐν ἔτει ζωνωζω [7057=1548/9] *ἰν(δικτιῶν)ος ζ'*

Ἐν φ. 397α–400α ἀνεπίγραφον κείμενον.
Ἀρχ.: Ἡ σπουδάζειν χρὴ καὶ ἀσκεῖν σοφίαν ἢ τέως φιλεῖν· οὕτω γὰν ἦν, ἡ παρ' ἑαυτοῦ γινώσκειν . . .
Τελ.: . . . καὶ τὴν μνήμην καὶ τὴν εὐχὴν ἴσως ζημιωθήσεται· ἣν διὰ παντὸς ἔχειν ὁ κτησάμενος βούλεται.
Συνήθως τὸ ἐμβαδὸν τοῦ γεγραμμένου μέρους τῶν φύλλων εἶναι 0,090 × 0,145. Τὰ φ. 1–4, 396β, 400β–406α ἄγραφα. Ἐν φ. 5α ἐρυθρόγραφον ἐπίτιτλον.

Στάχωσις ἐκ δρυΐνων πινακίδων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου ἔχοντος ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔχει καὶ βύρσινον θηλυκωτῆρα.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 87 καὶ Β 35.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 153 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 395β–396α, ὅπου τέλος κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου μοναχοῦ Ἰακώβου (1548/9).

Τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου καὶ πολλοὶ ἄλλοι κώδικες (τῶν ἐτῶν 1531/2–1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 10.

165

Χάρτης βομβύκινος Διαστ. 0,167 × 0,237 Αἰὼν XIII Φύλλα 118

1 (φ. 1–53) «Ἐπιστολαὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς Νείλου [τοῦ Ἀγκυρανοῦ]».

α′ (φ. 1β) «Διδύμῳ ἀναγνώστῃ.»
Ἀρχ.: Μὴ κατοκνῶμεν μηδὲ κατολιγωρῶμεν . . .

β′ (φ. 1β) Ἀνεπίγραφος [Διδύμῳ ἀναγνώστῃ].
Ἀρχ.: Μεγάλα ζημιοῦνται . . .

γ′ (φ. 1β) «Εἰρηναίῳ διακόνῳ.»
Ἀρχ.: Εἶδον ἐγὼ μαστιγούμενον . . .

δ′ (φ. 2α) «Σωτηρίχῳ.»
Ἀρχ.: Φάσκεις ἀγνοεῖν ὁποίοις χρὴ . . .

ε′ (φ. 2α) «Γελασίῳ μοναχῷ.»
Ἀρχ.: Εἰ ὅλως ἡμᾶς ἐκλέξασθαι . . .

ϛ′ (φ. 2α) «Παιωνίῳ.»
Ἀρχ.: Κἂν μήπω καθαρὰν . . .

ζ′ (φ. 2α) «Δοσιθέῳ.»
Ἀρχ.: Ἵνα εἶ [sic] ὁ Θεὸς τὰ πάντα . . .

η′ (φ. 2α) «Εὐπορσίῳ διακόνῳ.»
Ἀρχ.: Προστάσσει ὁ νόμος Μωϋσέως . . .

θ′ (φ. 2β) «Τιμοθέῳ διακόνῳ.»
Ἀρχ.: Μέγιστον ἀγαθόν ἐστιν . . .

ι′ (φ. 2β) «Δαβουρίῳ μονάζοντι.»
Ἀρχ.: Μέγα βοήθημά ἐστιν . . .

ια′ (φ. 3α) «Ἀβραμίῳ.»
Ἀρχ.: Καλὸν τὸ ἀρεμβάστως καὶ ἀμετεωρίστως . . .

ιβ′ (φ. 3β) «Σαβίνῳ μαγιστριανῷ.»
Ἀρχ.: Φευκτέον ἡμῖν τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν . . .

ιγ′ (φ. 3β) «Βενούσῳ μοναχῷ.»
Ἀρχ.: Ὁ μεταβαίνων ἀπὸ τόπου εἰς τόπους μοναχὸς . . .

ιδ′ (φ. 3β) «Ἑρμολάῳ μοναχῷ.»
Ἀρχ.: Ἄνω βλέπε πρὸς Θεόν· τί σοι καὶ τοῖς γηΐνοις . . .

ιε′ (φ. 3β) «Εὐθυμίῳ διακόνῳ.»
Ἀρχ.: Ἕτεροι μὲν ἐπ' ἀμπελῶσι . . .

ις′ (φ. 4α) «Μαρίνῳ πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ. : Σὺ μὲν ἀπαιτεῖς καὶ ἐξιχνεύεις . . .

ιζ′ (φ. 4α) «Κυριακῷ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Μὴ ὡς ψιλῷ ἄρτῳ . . .

ιη′ (φ. 4α) «Εὐθαλίῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Ἔστιν ὅτε μέλλοντος τοῦ ἀνθρώπου . . .

ιθ′ (φ. 4β) «Εὐγενίῳ.»
"Αρχ.: Ὅταν ἀγαθοεργήσας· ἢ τῇ θείᾳ . . .

κ′ (φ. 4β) «Θεοδοσίῳ.»
"Αρχ.: Μὴ δυσφόρει τίνος χάριν καὶ ἐν . . .

κα′ (φ. 5α) «Παυλίνῳ.»
"Αρχ.: Νωθρός τις ὑπάρχων καὶ τῷ ὄκνῳ . . .

κβ′ (φ. 5α) «Φωκᾶ ἀναγνώστῃ.»
"Αρχ.: Ἀγαλλίαμα ὑπάρχουσι τῆς τῶν δαιμόνων . . .

κγ′ (φ. 5β) «Γελασίῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Οὐ μόνον γαστριμαργεῖν ὑποτίθενται . . .

κδ′ (φ. 5β) «Ἐλευθερίῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Ὅσῳ τις ἐν πλείοσιν ἔργοις . . .

κε′ (φ. 6α) «Ἀνατολίῳ πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ.: Καὶ τί ξένον εἴ πᾶσαν ἀρετὴν . . .

κς′ (φ. 6α) «Κολορβασίῳ.»
"Αρχ.: Ὁ ἀμελῶν τῆς ἐργασίας τῶν κατὰ . . .

κζ′ (φ. 6α) «Βηρύμῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Πολλοὶ θαρρήσαντες ἑαυτοὺς . . .

κη′ (φ. 6α) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Εἰ βούλει μὴ ἐμπεσεῖν . . .

κθ′ (φ. 6α) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Τοῖς διαφανεστέροις . . .

λ′ (φ. 6β) «Μαυριανῷ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Ἐὰν ἡσυχάζωμεν καὶ τῇ εὐχῇ . . .

λα′ (φ. 6β) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Ὁ ἰατρὸς ἂν κολάζῃ ὀδύνας . . .

λβ′ (φ. 6β) «Ἀκύλᾳ ἀπὸ ὑπάτων.»
"Αρχ.: Γράφεις καὶ πόσος ἄρα χρόνος . . .

λγ′ (φ. 6β) «Ἰουλιανῷ πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ.: Ἀνέγνως ἐν τῷ Ἰεζεκιὴλ . . .

λδ′ (φ. 7α) «Παύλῳ ἀρχιμανδρίτῃ.»
"Αρχ.: Μὴ βούλου ἀχειμάστως καὶ ἀμερίμνως . . .

λε′ (φ. 7α) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Ὁ μὴ διατρέφων προθύμως . . .

λς′ (φ. 7α) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Τῶν ἐν νέφει πολλάκις τῆς τοῦ διαβόλου . . .

λζ′ (φ. $7^β$) «Φαρισμανίῳ.»
Ἀρχ.: Ἐὰν μηδείς σε διώκει τύραννος Ἕλλην . . .

λη′ (φ. $7^β$) «Βιταλίῳ διακόνῳ.»
Ἀρχ.: Ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ὑπὸ τῶν δαιμονιωδῶν . . .

λθ′ (φ. $7^β$) «Τῷ αὐτῷ.»
Ἀρχ.: Μνήσθητέ φασιν οἱ μακρόθεν τοῦ Κυρίου . . .

μ′ (φ. $7^β$) «Θέωνι μοναχῷ.»
Ἀρχ.: Χρὴ μᾶλλον ἀδελφοῖς συνδιατρίβειν . . .

μα′ (φ. $8^α$) «Φλωρεντίῳ διακόνῳ.»
Ἀρχ.: Ψυχὴ ἐγκαταλειφθεῖσα ὑπὸ θεοῦ . . .

μβ′ (φ. $8^α$) «Πέτρῳ ἀναγνώστῃ.»
Ἀρχ.: Εἴρηκας ὅτι καὶ μετὰ τὸ ἄγαν . . .

μγ′ (φ. $8^α$) «Εὐνομίῳ πρεσβυτέρῳ.»
Ἀρχ.: Οὐ μόνον τὰ ἔξωθεν ἡμῖν . . .

μδ′ (φ. $8^α$) «Τῷ αὐτῷ.»
Ἀρχ.: Λανθάνει καὶ ἵππου ὀξύτης . . .

με′ (φ. $8^α$) «Τῷ αὐτῷ.»
Ἀρχ.: Ὁ μὴ συνδυάζων λογισμοῖς ἀκαθάρτοις . . .

μς′ (φ. $8^β$) «Τῷ αὐτῷ.»
Ἀρχ.: Μάχαιρα τοῦ διαβόλου ὑπάρχει . . .

μζ′ (φ. $8^β$) «Αἰλιανῷ.»
Ἀρχ.: Τινὲς τὴν ἐκ τοῦ βίου μὴ ἔχοντες . . .

μη′ (φ. $9^α$) «Φιλαγρίῳ.»
Ἀρχ.: Τὰ ἔργα τῆς σαρκός, πορνεία καὶ ἀσέλγεια . . .

μθ′ (φ. $9^α$) «Θεοδωρήτῳ μοναχῷ.»
Ἀρχ.: Ἡ μήτηρ πασῶν τῶν ἀρετῶν ἡ προσευχὴ . . .

ν′ (φ. $9^α$) «Γρηγορίῳ διακόνῳ.»
Ἀρχ.: Ἔστιν ὅτε δαίμων δαίμονα καταλύειν νενόμισται . . .

να′ (φ. $9^α$) «Τῷ αὐτῷ.»
Ἀρχ.: Ἔστιν ὅτε ἧλος τὸν ἧλον ἐξέκρουσεν . . .

νβ′ (φ. $9^α$) «Γιγαντίῳ.»
Ἀρχ.: Εἰ τιμᾷς τὸν Θεὸν τίμα καὶ τοὺς σὲ τεκόντας . . .

νγ′ (φ. $9^β$) «Τῷ αὐτῷ.»
Ἀρχ.: Ἂν συνεθίσῃς ἑαυτὸν μὴ ὁρᾶν τὸ ποθούμενον . . .

νδ′ (φ. $9^β$) «Λαυρεντίῳ, Φαύστῳ, Ἐπινίκῳ τοῖς μοναχοῖς.»
Ἀρχ.: Μηδαμῶς φοβηθῆτε μηδὲ καταπτήξητε τὰς ἀπειλὰς . . .

νε′ (φ. $9^β$) «Τοῖς αὐτοῖς.»
Ἀρχ.: Εἰρήκατε πάνυ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις . . .

νς′ (φ. $10^α$) «Τοῖς αὐτοῖς.»
Ἀρχ.: Γεγράφατε ἀπηλλάχθαι τῆς ψυχικῆς ὀδύνης . . .

νζ′ (φ. $10^α$) «Ἀγλαοφῶντι.»
Ἀρχ.: Εἰ ὁ ἀγαπῶν ἐπιμελῶς παιδεύει . . .

νη′ (φ. 10α) «Εἰρηνάρχῳ χαρτουλαρίῳ.»
"Αρχ.: Τὴν κολακίαν τῆς ἁμαρτίας . . .

νθ′ (φ. 10α) «Τύρβωνι διακόνῳ.»
"Αρχ.: Ὁ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πορνικοῦ πολέμου . . .

ξ′ (φ. 10β) «Μουσωνίῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Καὶ πῶς ἂν δύναιτο τοὺς ἔξω . . .

ξα′ (φ. 10β) «Λαμπροτύχῳ ἀρχιμανδρίτῃ.»
"Αρχ.: Ὅτε τῆς καθηγουμενίας τῶν μοναζόντων . . .

ξβ′ (φ. 10β) «Λυσίᾳ πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ.: Εἴπερ δι' ὀλίγης τινὸς καὶ ἀπερίττου . . .

ξγ′ (φ. 10β) «Χρυσαφίῳ διακόνῳ.»
"Αρχ.: Εἴπερ μοχθηρᾷ γνώμῃ καὶ προαιρέσει . . .

ξδ′ (φ. 11α) «Ἡροδότῳ.»
"Αρχ.: Ἐνικήθης πολλάκις κατεπατήθης . . .

ξε′ (φ. 11α) «Ὑδροσίῳ.»
"Αρχ.: Ἐβδελύξατό σε ἡ στολή σου· τουτέστιν . . .

ξς′ (φ. 11α) «Πετρίνῳ πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ.: Ἀληθῶς μεγάλας αἰσχύνας καὶ ἀτιμίας . . .

ξζ′ (φ. 11α) «Πετρωνίῳ.»
"Αρχ.: Θεοῦ δῶρον κἂν τις ἀρνήσαιτο . . .

ξη′ (φ. 11α) «Φίλικι πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ.: Ἐν παντὶ καιρῷ· μάλιστα δέ, ὅταν . . .

ξθ′ (φ. 11β) «Ληριανῷ.»
"Αρχ.: Λέγεις ὅτι ἤθελον ποτὲ μηδένα . . .

ο′ (φ. 11β) «Ἀδριανῷ πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ.: Ἐπὶ παντὶ θλιβερῷ ἐπερχομένῳ ἡμῖν . . .

οα′ (φ. 11β) «Νίκωνι ἀρχιμανδρίτῃ.»
"Αρχ.: Ὁ πρώην περιπόθητος καὶ ἄγαν . . .

οβ′ (φ. 11β) «Εὐρυκλεῖ πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ.: Οὐ μόνον ἀλγηδόνας χορηγοῦσιν οἱ . . .

ογ′ (φ. 12α) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Οὐδὲν οὕτως εὐθυμίαν καὶ εὐφροσύνην . . .

οδ′ (φ. 12α) «Ἰουλίῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Κακῶς τὰς εὐπορωτέρας τῶν τεχνῶν . . .

οε′ (φ. 12α) «Φιλήμονι ἐπισκόπῳ.»
"Αρχ.: Τὸ ἐν τῷ καιρῷ τῶν προσβολῶν τοῦ ἐχθροῦ . . .

ος′ (φ. 12α) «Γαδεντίῳ σελενταρίῳ.»
"Αρχ.: Κατάβηθι φησὶν εἰς τὸ μυστικὸν . . .

οζ′ (φ. 12β) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Πανταχόθεν οἱ ὅλῃ τῇ ψυχῇ τὸν Θεὸν . . .

οη′ (φ. 12β) «Πανολβίῳ.»
"Αρχ.: Τί ἔξω καὶ μακροτέραν ἀποτρέχεις . . .

οθ′ (φ. 13α) «Ἐπικτήτῳ ἀρχιμανδρίτῃ.»
Ἄρχ.: Ἐν ταῖς πρὸς τὸ κρεῖττον ...

π′ (φ. 13α) «Γεροντίῳ μοναχῷ.»
Ἄρχ.: Πιστεύεις ὅτι Σαμψὼν τῇ πίστει ...

πα′ (φ. 13β) «Φιλαγρίῳ ἐπισκόπῳ.»
Ἄρχ.: Νέκρωσόν μοι παρακαλῶ τὰ μέλη ...

πβ′ (φ. 13β) «Ἰορδάνῃ διακόνῳ.»
Ἄρχ.: Εἰ ὁ Χριστὸς ὁ δεσπότης τῶν ὅλων ...

πγ′ (φ. 14α) «Ἀριστοβούλῳ ἐπισκόπῳ.»
Ἄρχ.: Μιμοῦ τὸν μέγαν Ἰὼβ ἀποξέοντα ...

πδ′ (φ. 14α) «Κυριακῷ.»
Ἄρχ.: Πᾶν τὸ ἐπερχόμενόν σοι λυπηρὸν καὶ ἀνιαρὸν ...

πε′ (φ. 14α) «Κυρίωνι.»
Ἄρχ.: Ὁ διὰ τὰς ἁμαρτίας τύπτων τὸ στῆθος ...

πς′ (φ. 14β) «Μελιφθόγγῳ διακόνῳ.»
Ἄρχ.: Ἐπὰν τὴν κεφαλὴν ἐμβάλῃ ὁ ὄφις ἐν τῇ ...

πζ′ (φ. 14β) «Παυλίνῳ.»
Ἄρχ.: Οὐ μόνον περὶ ἀργοῦ ῥήματος ...

πη′ (φ. 14β) «Οὐρσακίῳ.»
Ἄρχ.: Τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ ἑστῶτες εὐχόμεθα ...

πθ′ (φ. 14β) «Ἀλκιβιάδῃ σχολαστικῷ.»
Ἄρχ.: Γράφεις μοι ἐρᾶν πάνυ τῆς ταπεινοφροσύνης ...

ϟ′ (φ. 14β) «Βερύμῳ.»
Ἄρχ.: Κἂν ὡς λέγεις ἀπαρρησίαστος καὶ ἀκάθαρτος ...

ϟα′ (φ. 15α) «Τῷ αὐτῷ.»
Ἄρχ.: Ἐκ τοῦ μὴ φοβεῖσθαι τὸν Θεὸν γεννᾶται ...

ϟβ′ (φ. 15α) «Θεοδούλῳ πρεσβυτέρῳ.»
Ἄρχ.: Κέκραγέ τις προφήτης· ὅτι ὁ γυμνὸς ...

ϟγ′ (φ. 15α) «Σωσικλεῖ σχολαστῇ.»
Ἄρχ.: Μὴ μόνον τὸν σὸν πόδα σπάνιον ...

ϟδ′ (φ. 15α) «Τραϊανῷ διακόνῳ.»
Ἄρχ.: Εἰ ἀδυνατεῖς ὑπὲρ σεαυτοῦ ...

ϟε′ (φ. 15β) «Δαμιανῷ μοναχῷ.»
Ἄρχ.: Μή σου τὴν προθυμίαν οἱ ἐχθροὶ ...

ϟς′ (φ. 15β) «Νείλῳ μοναχῷ.»
Ἄρχ.: Ὃν τρόπον τὸν σίδηρον ποιεῖ ἀψηλάφητον ...

ϟζ′ (φ. 15β) «Ξενοφῶντι πρεσβυτέρῳ.»
Ἄρχ.: Μὴ πρὸ τοῦ ἀπαρτισμοῦ τῶν ἀρετῶν, κατηχεῖν ...

ϟη′ (φ. 15β) «Θεοδώρῳ μοναχῷ.»
Ἄρχ.: Οὐ χρὴ δυσφορεῖν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν ...

ϟθ′ (φ. 16α) «Τῷ αὐτῷ.»
Ἄρχ.: Μὴ πνεύσαντος ἐν τῇ θαλάσσῃ σκληροῦ τινὸς ...

ρ' (φ. 16α) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: "Ωσπερ τὸ ἀναπνεῖν οὐδέποτε ἄκαιρον . . .

ρα' (φ. 16α) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Ἡμέρας φησὶν ἐκέκραξα καὶ ἐν νυκτὶ . . .

ρβ' (φ. 16α) «Θεοκλεῖ πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ.: Τί θαυμάζεις καὶ παρ' αὐτῶν τῶν . . .

ργ' (φ. 16α) «Πέτρῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Οὐδέποτε δεῖ ἀργεῖν· ἀλλ' οὐδὲ ἀποπαύεσθαι . . .

ρδ' (φ. 16β) «Παύλῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Μή σε φοβείτω τῆς σαρκὸς τὰ σκιρτήματα . . .

ρε' (φ. 16β) «Παρνασίῳ Φίσκῳ.»
"Αρχ.: Πότε ἄρα ἐξ ὕπνου ἀναστήσει, τῶν μοχθηρῶν . . .

ρς' (φ. 17α) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Ἡδονὴ ἄγκιστρον ἐστὶ τοῦ διαβόλου . . .

ρζ' (φ. 17α) «Ἰουλιανῷ ἀναγνώστῃ.»
"Αρχ.: Τινὲς τῆς τελείας καὶ καθαρᾶς μετανοίας . . .

ρη' (φ. 17α) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Οὐχ οὕτω τίς ἐραστὴς μανικώτατος . . .

ρθ' (φ. 17β) «Νείλῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Ἐγεννήθη φησὶ ὁ μακάριος Δαβὶδ . . .

ρι' (φ. 17β) «Κυΐντωνι (;) ὑποδιακόνῳ πεσόντι.»
"Αρχ.: Καλὸν ὑπῆρχε μὴ ὅλως μολῦναι . . .

ρια' (φ. 18α) «Ἀγαθόποδι μοναχῷ.»
"Αρχ.: "Ανω χρὴ πάντοτε νεύειν· καὶ μάλιστα . . .

ριβ' (φ. 18α) «Εὐγενίῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: "Οταν ἐπιβῇς ὑψηλοτέρων βαθμῶν . . .

ριγ' (φ. 18β) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Οὔπω πεντεκαιδέκατον ἔτος πεπλήρωκας . . .

ριδ' (φ. 18β) «Χίωνι σελενταρίῳ.»
"Αρχ.: Τί ποιήσεις, τί πράξεις ὅταν τὸ . . .

ριε' (φ. 19α) «Χρυσίππῳ κουράτορι.»
"Αρχ.: Ἀναγκαῖον εἰδέναι ὅτι . . . βήματι . . .

ρις' (φ. 19α) «Βενούτῳ.»
"Αρχ.: Γλυκὺς τῷ δούλῳ (;) ὁ ὕπνος . . .

ριζ' (φ. 19β) «Ἰάσωνι ἐπισκόπῳ.»
"Αρχ.: Ἡ εἰς Θεὸν ἐλπὶς καθ' ἃ φησὶν . . .

ριη' (φ. 19β) «Εὐγενίῳ.»
"Αρχ.: Τυρὸς ἑρμηνεύεται συνοχή· ἤτοι . . .

ριθ' (φ. 19β) «Φιλίππῳ.»
"Αρχ.: Ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ . . .

ρκ' (φ. 19β) «Παύλῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Ἔφραξα φησὶ θάλασσαν πύλαις . . .

ρκα´ (φ. $20^{α}$) «Τίτῳ διακόνῳ.»
"Αρχ.: Τὸ μάννα φησὶ τῇ τοῦ προσφερομένου . . .

ρκβ´ (φ. $20^{α}$) «Ἰωάννῃ ἐπισκόπῳ.»
"Αρχ.: Μὴ ἀμερίμνως μηδὲ ἀναλγήτως διατεθῇς . . .

ρκγ´ (φ. $20^{α}$) «Πρόκλῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Λέγεις λυπεῖσθαι οὐ μετρίως καὶ κατηφεῖν . . .

ρκδ´ (φ. $20^{α}$) «Κυρίλλῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Οὐ μεταδοτέον παρρησίας τοῖς νέοις . . .

ρκε´ (φ. $20^{β}$) «Μακεδονίῳ διακόνῳ.»
"Αρχ.: Ἀγνοοῦσιν οἱ δαίμονες· ὅτι ἄλλους . . .

ρκς´ (φ. $20^{β}$) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Περὶ τὸ στόμα φησὶν ἡ γραφὴ . . .

ρκζ´ (φ. $20^{β}$) «Πέτρῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Τί γὰρ οὐ μηχανᾶται ὁ κακότροπος . . .

ρκη´ (φ. $21^{α}$) «Παύλῳ ἀναγνώστῃ.»
"Αρχ.: Ἀποκάλυψον πρὸς Κύριον τὴν ὁδόν σου . . .

ρκθ´ (φ. $21^{α}$) «Εὐφημίῳ ἀρχιμανδρίτῃ.»
"Αρχ.: Γέγραπται ὅτι συνήγοντο πρὸς Δαβὶδ . . .

ρλ´ (φ. $21^{α}$) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: "Ορθρισον φησί· καὶ στῆθι ἐναντίον . . .

ρλα´ (φ. $21^{β}$) «Ἀναστασίῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Μὴ θέλε ταχὺ ἀμεριμνῆσαι πειρασμῶν . . .

ρλβ´ (φ. $21^{β}$) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Μέμνησο ὅτι εἴρηκεν ὁ Κύριος . . .

ρλγ´ (φ. $21^{β}$) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Τὸν παρελθόντα χρόνον ἐν ἐρήμῳ . . .

ρλδ´ (φ. $21^{β}$) «Ὀδωνύμῳ πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ.: Ὦ πόσα καταμέμψει καὶ καταλοιδορήσει . . .

ρλε´ (φ. $22^{α}$) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Οὐκ ὀλίγον χρόνον τοῖς διαβόλου θελήμασιν . . .

ρλς´ (φ. $22^{β}$) «Ἀγαθίῳ.»
"Αρχ.: Οὐ διώκων τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς . . .

ρλζ´ (φ. $22^{β}$) «Παύλῳ ἐπισκόπῳ.»
"Αρχ.: Μηδαμῶς θορυβηθῇς ὅταν ἐν τῷ καιρῷ . . .

ρλη´ (φ. $23^{α}$) «Προβατίῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Οἶνος νέος φίλος νέος . . .

ρλθ´ (φ. $23^{β}$) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Μὴ ἀποκάμῃς εὐχόμενος καὶ περιβλεπόμενος . . .

ρμ´ (φ. $23^{β}$) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Οὐ μόνον οἱ τὰς θλίψεις . . .

ρμα´ (φ. $23^{β}$) «Ἀλβίνῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Ἔναγχος τῶν βιωτικῶν ἀποστήσας θορύβων . . .

ρμβ' (φ. 23β) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: "Οσον ὁ δαίμων τῆς πορνείας ἐπίκειταί σοι βαρέως . . .

ρμγ' (φ. 24α) «Τηλεμάχῳ.»
"Αρχ.: Φησὶν ὁ νόμος· τὰ ἄλση αὐτῶν ἐκκόψεις . . .

ρμδ' (φ. 24α) «Τερεντίῳ διακόνῳ παραπεσόντι καὶ ἀξίως μετανοήσαντι χρόνῳ πολλῷ.»
"Αρχ.: Εἴρηκας ὅτι κατὰ τὴν Γραφὴν ἀπωλόμην . . .

ρμε' (φ. 24β) «'Ιουλιανῷ μοναχῷ.»
"Αρχ.: 'Εγὼ θαυμάζω πῶς τῶν σοφῶν καὶ ἐλλογίμων . . .

ρμς' (φ. 24β) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: 'Επειδὴ τῇ ἀφάτῳ κενοδοξίᾳ ἐμπλησθεὶς . . .

ρμζ' (φ. 25β) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Εἴ τις τῶν νοσούντων τὸ τῆς κενοδοξίας . . .

ρμη' (φ. 25β) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Καὶ μὴν βοᾷ τὰ πράγματα . . .

ρμθ' (φ. 25β) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: "Οταν οἱ δαίμονες εὐφημῶσι . . .

ρν' (φ. 25β) «'Αφθονίῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: 'Εν καιρῷ σωματικῆς ἀσθενείας παρασκευάζει . . .

ρνα' (φ. 26α) «Τῷ αὐτῷ.».
"Αρχ.: Τινὲς τῶν ἀδελφῶν δυσκόλως . . .

ρνβ' (φ. 26α) «Νείλῳ πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ.: Οὐδεὶς ταπεινότερος τοῦ ἁμαρτήσαντος καὶ συντετριμμένου . . .

ρνγ' (φ. 26β) «Ζωσίμῳ.»
"Αρχ.: 'Η μὲν ἁμαρτία μαραίνει καὶ ξηραίνει . . .

ρνδ' (φ. 26β) «Φιλίππῳ πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ.: Μὴ ἐπαρθῶμεν ποτὲ κατὰ τοῦ ἀμελήσαντος . . .

ρνε' (φ. 26β) «'Οριβασίῳ.»
"Αρχ.: Εἰ καὶ τῷ αὐτεξουσίῳ τῆς προαιρέσεως . . .

ρνς' (φ. 26β) «'Αντιόχῳ.»
"Αρχ.: Μὴ ὄκνον καὶ προφάσεις ἀσυμφόρους . . .

ρνζ' (φ. 26β) «'Εορτασίῳ.»
"Αρχ.: "Οταν σοι μνήμη ἔλθῃ τοῦ λελυπηκότος . . .

ρνη' (φ. 27α) «'Αγαπητῷ διακόνῳ.»
"Αρχ.: "Ηκουσα πολλάκις ὥσπερ καὶ νῦν . . .

ρνθ' (φ. 28α) «Φλορεντίῳ.»
"Αρχ.: "Οταν μετὰ τὴν εἰς τὸ χεῖρον μετάπτωσιν . . .

ρξ' (φ. 28α) «'Αθανασίῳ διακόνῳ.»
"Αρχ.: "Οταν εἰς ἀνέλπιστον ἑαυτοὺς . . .

ρξα' (φ. 28α) «Τραϊανῷ.»
"Αρχ.: Οὐ χρὴ τῶν δοκούντων εὐτελῶν εἶναι . . .

ρξβ′ (φ. 28^{α}) «Δημητρίῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Ἠρώτησας τί ἂν εἴη . . .

ρξγ′ (φ. 28^{β}) «Συριανῷ.»
"Αρχ.: Πειρασμὸς μὲν λέγεται καὶ αὐτὸς . . .

ρξδ′ (φ. 28^{β}) «Θεοκλεῖ.»
"Αρχ.: Ἐρωτήσας τί ἂν εἴη τὸ γεγραμμένον . . .

ρξε′ (φ. 28^{β}) «Ἰουλιανῷ διακόνῳ.»
"Αρχ.: Μὴ βούλει ἀμελεῖν καὶ ῥέγχειν . . .

ρξς′ (φ. 28^{β}) «Παλλαδίῳ.»
"Αρχ.: Οἱ πονηροὶ καὶ φιλάμαρτοι . . .

ρξζ′ (φ. 28^{β}) «Ἐπιφανίῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Νῦν τῷ Διαβόλῳ καὶ τῷ ἀμφ' αὐτὸν . . .

ρξη′ (φ. 28^{β}) «Σωφρονίου.»
"Αρχ.: Λέγεις καὶ μὴ θέλοντός σου . . .

ρξθ′ (φ. 29^{α}) «Κυριακῷ.»
"Αρχ.: Ἡ ἁμαρτία πολυσχεδῶς καὶ πολυτρόπως . . .

ρο′ (φ. 29^{α}) «Χαρίτωνι.»
"Αρχ.: Μέγα μὲν τὸ μηδέποτε καταδέχεσθαι . . .

ροα′ (φ. 29^{α}) «Κυπριανῷ.»
"Αρχ.: Τὸν τῶν μεγάλων γλιχόμενον . . .

ροβ′ (φ. 29^{α}) «Ῥουφίνῳ.»
"Αρχ.: "Ωσπερ ὁ καπνὸς ἀναχθεὶς εἰς τὸν . . .

ρογ′ (φ. 29^{β}) «Ἰωνᾷ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Τὸ μύρμηκολέων ὤλετο παρὰ τὸ μὴ ἔχειν βορὰν . . .

ροδ′ (φ. 29^{β}) «Ἀδριανῷ.»
"Αρχ.: Πλειστάκις δεηθεὶς καὶ ἀποτυχὼν . . .

ροε′ (φ. 29^{β}) «Φιλουμένῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Οὐκ ἐν τῷ πεπρᾶχθαι ποτὲ . . .

ρος′ (φ. 29^{β}) «Ῥουφίνῳ ἡσυχαστῇ.»
"Αρχ.: Μακάριος σὺ τῆς πολλῆς ἡσυχίας . . .

ροζ′ (φ. 30^{α}) «Ἡγησίππῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Εἴρηκας ἀρετῆς μὲν . . . .

ροη′ (φ. 30^{α}) «Λητοΐῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Οὐδὲν οὕτως ὡς χρόνου πενόμεθα . . .

ροθ′ (φ. 30^{α}) «Φίληκι πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ.: Ὁ ἡνίοχος νοῦς, τὸν μέν, εὐθύνει . . .

ρπ′ (φ. 30^{α}) «Διονυσίῳ.»
"Αρχ.: Εἴπερ ἐσθίειν μέλλοιμεν τὸ Πάσχα . . .

ρπα′ (φ. 30^{β}) «Εἰρηναίῳ ἐπισκόπῳ.»
"Αρχ.: Ὡς ἂν μάλιστα γαληναῖον ἡμῖν . . .

ρπβ′ (φ. 30^{β}) «Εὐθυμίῳ ἐπισκόπῳ.»
"Αρχ.: Ἀφεκτέον τῆς δουλοπρεπείας καὶ τῆς εὐτραπελίας . . .

ρπγ' (φ. 30β) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Οὐ τῶν τυχόντων κακῶν, πηγὴ . . . γίνεται . . .

ρπδ' (φ. 30β) «Πρίμῳ ὑποδιακόνῳ.»
"Αρχ.: Φυλάττεσθαι προσήκει τῶν βρωμάτων . . .

ρπε' (φ. 30β) «Θεοκρίτῳ ἐπισκόπῳ.»
"Αρχ.: 'Επύθου πῶς ὁ Θεὸς τῶν καταφρονούντων . . .

ρπς' (φ. 31α) «'Ιουλιανῷ.»
"Αρχ.: Τότε πιστὸς λογισθήσῃ . . .

ρπζ' (φ. 31α) «Περγάμῳ ἀναγνώστῃ.»
"Αρχ.: Εἰ μέχρι τῆς ἐσχάτης τοῦ ἀνθρώπου ἀναπνοῆς . . .

ρπη' (φ. 31α) «Εὐπραξίῳ διακόνῳ.»
"Αρχ.: 'Εκ τοῦ λέγειν τὸν ἅγιον . . .

ρπθ' (φ. 31β) «Παυλίνῳ δομεστίκῳ.»
"Αρχ.: Μέχρις ἂν σὺ μετὰ πάσης εὐνοίας καὶ φόβου . . .

ρϟ' (φ. 31β) «Τιμοθέῳ.»
"Αρχ.: "Ωσπερ οἱ εἰσπορευόμενοι εἰς τὸ λουτρὸν . . .

ρϟα' (φ. 31β) «Κώνωνι πολιτευομένῳ.»
"Αρχ.: Εἰ μὴ ὄντα σὲ εἰς τὸ εἶναι παρήγαγε Κύριος . . .

ρϟβ' (φ. 32β) «'Ασκληπιάδῃ.»
"Αρχ.: Εἰ ἀνθρώπου ἰατροῦ παροδεύοντός σε οὐκ ἀπαιτεῖς . . .

ρϟγ' (φ. 32β) «Κανδιδιανῷ.»
"Αρχ.: Καμάτου χρήζεις διὰ τὸ προηλεῖφθαι . . .

ρϟδ' (φ. 33α) «'Ακυλίνῳ.»
"Αρχ.: Οἱ ἐχθροὶ τῆς ζωῆς ἡμῶν δαίμονες . . .

ρϟε' (φ. 33α) «Λεσβίῳ.»
"Αρχ.: Μὴ ἀπογνῷς μεταβληθῆναι ἐπὶ τὸ κρεῖττον . . .

ρϟς' (φ. 33α) «Μοδέστῳ.»
"Αρχ.: "Οταν ποτὲ ἐν συναισθήσει γενόμενος . . .

ρϟζ' (φ. 33β) «Αὐξεντίῳ.»
"Αρχ.: Φιλοτέχνημα ὑπάρχων Θεοῦ τοῦ φιλανθρωποτάτου . . .

ρϟη' (φ. 33β) «'Αναστασίῳ.»
"Αρχ.: 'Η γυνὴ ἐκείνη ἧς τὸ εὐαγγέλιον μέμνηται . . .

ρϟθ' (φ. 33β) «'Αφθονίῳ.»
"Αρχ.: Εὖ ἴσθι τῶν τὴν μεγίστην ἄθλησιν ἀθλησάντων . . .

σ' (φ. 33β) «Κασσανδρίῳ.»
"Αρχ.: 'Ολίγος ἐστὶν ὁ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ κόπος . . .

σα' (φ. 34α) «Μαρίνῳ μονάζοντι.»
"Αρχ.: Παιδαγωγητέον καὶ γλῶσσαν καὶ ὦτα . . .

σβ' (φ. 34α) «Δαγλαΐφῳ.»
"Αρχ.: Χρήσιμον τὸ μὴ ἀναβάλλεσθαι ἡμέραν . . .

σγ' (φ. 34α) «Εὐτροπίῳ.»
"Αρχ.: Τὸ ὀλιγωρεῖν ἀγαπητὲ καὶ μὴ θέλειν . . .

σδ′ (φ. 34α) «Καλλιοπίῳ.»
"Αρχ.: Ὡς καλὴ καὶ θαυμαστὴ ἡ ἀντίδοσις . . .

σε′ (φ. 34β) «[Ἀ]ραξίῳ.»
"Αρχ.: "Οταν ἀκούσωμεν τῆς θείας λεγούσης Γραφῆς . . .

σς′ (φ. 34β) «Θεοδοσίῳ.»
"Αρχ.: "Ωσπερ τὸ ἤδη ξηρανθὲν ἐξ ἀνυδρίας ξύλον . . .

σζ′ (φ. 35α) «Ἀγάθονι ἐπισκόπῳ.»
Ἀρχ.: "Ανθρωποι ἴσως τὸ μέλλον ἀγνοοῦντες . . .

ση′ (φ. 35α) «Δημητρίῳ.»
"Αρχ.: Κατατολμήσωμεν ποτὲ τῆς πρὸς . . .

σθ′ (φ. 35α) «Εὐσιγνίῳ.»
"Αρχ.: Οὐκ ἔστι συμφορὰ μαχέσασθαι . . .

σι′ (φ. 35α) «Θεόφρονι διακόνῳ.»
"Αρχ.: Ἐγγίσατε φησὶν τῷ Θεῷ καὶ ἐγγιεῖ . . .

σια′ (φ. 35β) «Μαριανῷ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Τῆς ἀφορήτου λύπης καὶ τῆς πολλῆς . . .

σιβ′ (φ. 35β) «Ἐλευθερίῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Οὐκ ἀποδέχομαί σε πρὶν . . .

σιγ′ (φ. 35β) «Βίκτωρι ἀρχιμανδρίτῃ.»
"Αρχ.: Ὥσπερ ἐπὶ τῶν γυμνικῶν ἀγώνων . . .

σιδ′ (φ. 36α) «Διοδώρῳ.»
"Αρχ.: Εὐαρεστήσω φησὶν ὁ Δαβὶδ . . .

σιε′ (φ. 36α) «Φιλαγρίῳ ἐπισκόπῳ.»
"Αρχ : Εἰ βούλει ἐξαφανίσαι τὰς τῷ . . .

σις′ (φ. 36β) «Ἀρκαδίῳ βασιλεῖ.»
"Αρχ.: Ἰωάννην,τὸν μέγιστον φωστῆρα . . .

σιζ′ (φ. 36β) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Πῶς ἐπιθυμεῖς τὴν Κωνσταντινούπολιν . . .

σιη′ (φ. 36β) «Ὠριγένει.»
"Αρχ.: Ἀδύνατον ἄλλως σωθῆναι τὸν . . .

σιθ′ (φ. 36β) «Θεοδώρῳ ἄρχοντι.»
"Αρχ.: "Οσοι μὴ βούλωνται διὰ τῆς τοῦ λόγου . . .

σκ′ (φ. 37α) «Λεσβίῳ διακόνῳ.»
"Αρχ.: Ἀγωνισώμεθα μηδὲ τὸ ἀκαρὲς γοῦν . . .

σκα′ (φ. 37α) «Μαρκιανῷ.»
"Αρχ.: Εἰ βουλόμεθα καὶ ἡμεῖς ἵνα πρὸς . . .

σκβ′ (φ. 37α) «Θεοκτίστῳ διακόνῳ.»
"Αρχ.: Ἡμεῖς αἴτιοι τῆς ἡμετέρας . . .

σκγ′ (φ. 37α) «Νίκωνι πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ.: Ἐὰν μή τις ὁπλίσηται τῇ καλλίστῃ . . .

σκδ′ (φ. 37α) «Ἀλεξάνδρῳ.»
"Αρχ.: Γίνωσκε ὅτι ὅσον πολλὰ . . .

σκε' (φ. 37α) «Ἰουλίῳ διακόνῳ.»
Ἀρχ.: Φάσκεις θλίβεσθαι πάνυ . . .

σκς' (φ. 37β) «Τῷ αὐτῷ.»
Ἀρχ.: Μὴ πτήξῃς πάθος ψυχῆς . . .

σκζ' (φ. 37β) «Εὐαγρίῳ.»
Ἀρχ.: Γνῶθι σαυτὸν πρὸ πάντων . . .

σκη' (φ. 37β) «Εὐθυμίῳ ἐπισκόπῳ.»
Ἀρχ.: Κατὰ πάντα μὲν χρόνον σπουδάζει . . .

σκθ' (φ. 38α) «Ἐλευθερίῳ ἐπισκόπῳ.»
Ἀρχ.: Κατήγοροι αὐτοὶ ἑαυτῶν ἐσόμεθα . . .

σλ' (φ. 38β) «Χαρίτωνι μοναχῷ.»
Ἀρχ.: Οὐκ ἔστιν ἁμαρτία . . .

σλα' (φ. 38β) «Ἀναστασίῳ διακόνῳ.»
Ἀρχ.: Ἴσως ἀγνοεῖς καίπερ πλεονάκις ἀνεγνωκὼς . . .

σλβ' (φ. 38β) «Τῷ αὐτῷ.»
Ἀρχ.: Μή μοι τὴν τυραννίδα προβάλλου . . .

σλγ' (φ. 39α) «Νεάνδρῳ ὑποδιακόνῳ.»
Ἀρχ.: Μεγάλη προσευχὴ παρὰ τοῖς . . .

σλδ' (φ. 39α) «Δωροθέῳ διακόνῳ.»
Ἀρχ.: Οὐκ ἔστιν εὔλογον γελᾶν . . .

σλε' (φ. 39α) «Εὐδαίμονι σχολαστικῷ.»
Ἀρχ.: Ἐπειδὴ γέγραφας δι' ἣν αἰτίαν πολλοὶ . . .

σλς' (φ. 39β) «Τῷ αὐτῷ.»
Ἀρχ.: Τὰ πρόθυρα τοῦ πυλῶνος . . .

σλζ' (φ. 39β) «Ἀναστασίῳ πρεσβυτέρῳ.»
Ἀρχ.: Ὁ τῆς ἐν Βυζαντίῳ μεγάλης ἐκκλησίας μᾶλλον δὲ . . .

σλη' (φ. 39β) «Τιμοθέῳ διακόνῳ.»
Ἀρχ.: Γεγράφηκάς μοι λέγων . . .

σλθ' (φ. 40β) «Τῷ αὐτῷ.»
Ἀρχ.: Κυριομακάριστοι μὲν ὑπάρχομεν, ὅταν πάντα φυλάξωμεν . . .

σμ' (φ. 40β) «Τῷ αὐτῷ.»
Ἀρχ.: Βλέπων σε ἀδελφὲ ὅτι ψώρας πολλῆς ἐμπεπλησμένος . . .

σμα' (φ. 40β) «Τῷ αὐτῷ.»
Ἀρχ.: Ὥσπερ χρὴ τὸν ζῶντα διὰ παντὸς ἀναπνεῖν . . .

σμβ' (φ. 40β) «Σωφρονίῳ μοναχῷ.»
Ἀρχ.: Μὴ θέλε τὸν ἡγουμενόν σου εἶναι σοφὸν τῷ λόγῳ . . .

σμγ' (φ. 41α) «Ξένωνι μεμοριαλίῳ.»
Ἀρχ.: Ὁ Θεὸς ἡμῶν ἀγαπᾷ ἐλεημοσύνην . . .

σμδ' (φ. 41α) «Εὐσταθίῳ κουβικουλαρίῳ.»
Ἀρχ.: Ὅλην τὴν ἡμέραν τοῦ βίου τούτου . . .

σμε' (φ. 41α) «Ξεναγόρᾳ διακόνῳ.»
Ἀρχ.: Ὁ ἐν ταῖς . . . τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ δεηθεὶς . . .

σμς′ (φ. 41α) «Φαυστινιανῷ.»
"Αρχ : Ἠλλοτρίωται τῷ Θεῷ ἡ ψυχή σου . . .

σμζ′ (φ. 41β) «Φιλίππῳ σχολαστικῷ.»
"Αρχ : Ἐκ παπύρου καὶ κόλλης χάρτης κατασκευασθείς, χάρτης ψιλὸς καλεῖται· ἐπὰν δὲ ὑπογραφὴν δέξηται βασιλικήν, δῆλον ὅτι σάκρα ὀνομάζεται . . .

σμη′ (φ. 41β) «Λικινίῳ.»
"Αρχ.: Τὴν λοιμικὴν διαγωγὴν τῶν φιληδόνων . . .

σμθ′ (φ. 41β) «Ἡρακλείῳ.»
"Αρχ.: "Ὥσπερ στρατιώτης γενναίως ὑπὲρ τοῦ βασιλέως . . .

σν′ (φ. 41β) «Μαριανῷ.»
"Αρχ.: Τί δαψιλέστερον πιαίνει σου τὸ σαρκίον . . .

σνα′ (φ. 41β) «Εὐσεβίῳ.»
"Αρχ.: Πολλὰ ὁ Θεὸς λεληθότως ἐργάζεται . . .

σνβ′ (φ. 41β) «Σοφιανῷ.»
"Αρχ.: Ὁ μὴ προσδοκῶν εὐθύνας . . .

σνγ′ (φ. 41β) «Σωσάνδρῳ.»
"Αρχ.: "Ὥσπερ ἀδιαλείπτως ἀναπνέομεν . . .

σνδ′ (φ. 42α) «Πρόκλῳ πολιτευομένῳ.»
"Αρχ.: Οἰκονομικῶς οὐκ ἐδόθη σοι οὔτε λόγων εὐφυΐα . . .

σνε′ (φ. 42α) «Λικινίῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Πᾶσαν τὴν ὑπὸ οὐρανὸν . . .

σνς′ (φ. 42α) «Ἑλλαδίῳ ἀναγνώστῃ.»
"Αρχ.: "Ὅτι ἡ ἀργία ἀρχὴ κακουργίας . . .

σνζ′ (φ. 42α) «Θεοδότῳ κόμητι.»
"Αρχ.: Τὸν δεσπότην τὸν ἑαυτῶν οἱ θεῖοι μιμούμενοι . . .

σνη′ (φ. 42α) «Ἀνθινογένους.»
"Αρχ.: Οἱ τῇ δικαιοσύνῃ πολλὰ ἐνιδρύσαντες . . .

σνθ′ (φ. 42β) «Τίμωνι ἐπισκόπῳ.»
"Αρχ.: Ἐπειδὴ γέγραφάς μοι πάνυ . . .

σξ′ (φ. 42β) «Βάκχῳ.»
"Αρχ.: Ὁ τῆς ψυχῆς δόμος, κόπρου καὶ . . .

σξα′ (φ. 42β) «Φαυστίνῳ.»
"Αρχ.: Τί θλίβει, τί ἀλύεις· τί μέμφει . . .

σξβ′ (φ. 42β) «Κυρίλλῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Μὴ γόγγυζε ἄνθρωπε, ἀλλότριον γὰρ . . .

σξγ′ (φ. 42β) «Ἡλιοδώρῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: "Ὅσοι μὲν πολλοῖς πόνοις καὶ ἱδρῶσι . . .

σξδ′ (φ. 43α) «Βικεντίῳ ἀσκητῇ.»
"Αρχ.: "Ὅσῳ δοκεῖς τὸ σῶμα σκληραγωγεῖν . . .

σξε′ (φ. 43α) «Πανηγυρίῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Ἔκ τινων σημείων νοήσας ὁ πονηρὸς . . .

σξς′ (φ. 43α) «Ἀετίῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Ἐπειδὴ οὐχὶ ταπεινοφροσύνης χάριν . . .

σξζ′ (φ. 43β) «Ἀθανασίῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Ταχέως ἐπάνελθε εἰς τὸ μοναστήριον . . .

σξη′ (φ. 43β) «Θεοδώρῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Εἰ τῷ ζυγῷ τῆς πανευφήμου ὑποταγῆς . . .

σξθ′ (φ. 43β) «Μαρίνῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Μηδαμῶς δυσχέραινε μηδὲ δυσφόρει . . .

σο′ (φ. 43β) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Οὐ μόνον ἁμαρτωλοὶ ἀλλὰ καὶ . . .

σοα′ (φ. 43β) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Εἰ πολλαὶ μοναὶ παρὰ τῷ Πατρὶ . . .

σοβ′ (φ. 43β) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Οὕτω φησὶν ὁ ἄρρωστος . . .

σογ′ (φ. 44α) «Ἀλεξάνδρῳ μοναχῷ.»
"Αρχ.: Τοιαῦτα εὔχου πρὸς τὸν Κύριον . . .

σοδ′ (φ. 44α) «Ξανθίππῳ διακόνῳ.»
"Αρχ.: Καλῶς γε πάνυ πράττεις . . .

σοε′ (φ. 44α) «Εὐψυχίῳ.»
"Αρχ.: Ἠρώτησάν με τίς ἐστὶν ἄρα . . .

σος′ (φ. 44β) «Ὡρίωνι ἀδίκῳ.»
"Αρχ.: Οὐαί σοι τρισταλαίπωρε ἄνθρωπε . . .

σοζ′ (φ. 44β) «Κολυκασίῳ διακόνῳ.»
"Αρχ.: Ἅμα τις λοιδορήσει τὸν πλησίον . . .

σοη′ (φ. 44β) «Πιερίῳ κόμητι νοταρίῳ, ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς πανουργίας τοῦ τῆς πορνείας δαίμονος.»
"Αρχ.: Ἑτέρα ἐστὶν ἡ κατὰ Θεὸν ἀγάπη . . .

σοθ′ (φ. 46α) «Δεκεμβριμίῳ.»
"Αρχ.: Εἰ τὸν Δαβὶδ διασύρεις δέκα ἐσχηκότα γυναῖκας . . .

σπ′ (φ. 46α) «Ξενοφῶντι διακόνῳ.»
"Αρχ.: Μιαρὸν ἀμελήσας, πρὸς ἁμαρτίαν . . .

σπα′ (φ. 46β) «Φιρμίνῳ πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ.: Ὑπὲρ τὴν ἰδίαν . . . καρδίαν . . .

σπβ′ (φ. 46β) «Ὀνησίμῳ.»
"Αρχ.: Ἅπερ ἀπλήστως συναθροίζεις . . .

σπγ′ (φ. 46β) «Ἰαμβλίχῳ.»
"Αρχ.: Τί μοχθεῖς ἄνθρωπε, καὶ κάμνεις ἀπέραντα . . .

σπδ′ (φ. 47α) «Βαλερίῳ.»
"Αρχ.: Ἕκαστος ἁμαρτάνων, μακρύνεται καὶ ἀποσχοινίζεται ἀπὸ τοῦ Θεοῦ . . .

σπε′ (φ. 47α) «Μελίτωνι.»
"Αρχ.: Ὅπου ἐντολὴ Θεοῦ, ἐκεῖ πάντως καὶ πειρασμὸς . . .

σπς' (φ. 47^{α}) «Κυριακῷ πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ.: Ἐπίσταμαι πάντα τὰ πειρατήρια . . .

σπζ' (φ. 47^{β}) «Νουμινίῳ πρωτεύοντι.»
"Αρχ.: Λανθάνεις σαυτὸν ἐνεδρευόμενος . . .

σπη' (φ. 48^{α}) «Πουλίωνι.»
"Αρχ.: "Οταν ἐπὶ τῶν κατὰ φύσιν λαμπρῶν . . .

σπθ' (φ. 48^{α}) «Βουσίριδι ναυκλήρῳ.»
"Αρχ.: Μέμνησο ὅτι ἡ χήρα ἡ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις . . .

σϟ' (φ. 48^{β}) «Οὐαλεντίῳ σκρίβωνι (;).»
"Αρχ.: Τὸ ἅγιον καὶ ζωοποιὸν πνεῦμα . . .

σϟα' (φ. 49^{α}) «Ὀρέστῃ κλειδοποιῷ.»
"Αρχ.: Ἔγνω ποτὲ τινὰ ἄνθρωπον ἐξ εὐθείας . . .

σϟβ' (φ. 49^{α}) «Κομασίῳ.»
"Αρχ.: Εἰ λογισμὸς τοῦ θυμοῦ . . .

σϟγ' (φ. 49^{α}) «Εὐσεβίῳ δουκί.»
"Αρχ.: Μὴ γίνου κριτὴς τῶν κριτῶν . . .

σϟδ' (φ. 49^{β}) «Γηρσίμῳ.»
"Αρχ.: Νόμον ἐλευθερίας ἐλάβομεν . . .

σϟε' (φ. 49^{β}) «Ἐλευθερίῳ κόμητι.»
"Αρχ.: Οὐ μικρὸν τὸ παρὰ μικρὸν . . .

σϟς' (φ. 49^{β}) «Δημητρίῳ δομεστίκῳ.»
"Αρχ.: Μὴ ἀναμένωμεν πρῶτος προσαγορευθῆναι . . .

σϟζ' (φ. 49^{β}) «Οὐαλλερίῳ.»
"Αρχ.: "Οταν βλέπῃς τὸν ἐχθραίνοντά σοι . . .

σϟη' (φ. 49^{β}) «Μαρτίνῳ.»
"Αρχ.: Μὴ ἀμελῶμεν καὶ μὴ καταρραθυμῶμεν . . .

σϟθ' (φ. 50^{α}) «Φαυστίνῳ.»
"Αρχ.: "Οπερ οὐκ ἂν γένοιτο κωλύοντος τοῦ Θεοῦ . . .

τ' (φ. 50^{α}) «Μέμνωνι.».
"Αρχ.: Μικρᾶς παρ' ἡμῶν ὁ Θεὸς ἐπιλαβέσθαι . . .

τα' (φ. 50^{α}) «Ἰουλίῳ».
"Αρχ.: Εἰ τὰ ἁμαρτήματα μετὰ τοσαύτης . . .

τβ' (φ. 50^{α}) «Ἡφαιστίωνι πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ.: Ἠρώτησάν με τίνος ἕνεκεν ἀγαθοί τινες . . .

τγ' (φ. 50^{β}) «Φιλουμένῳ.»
"Αρχ.: Δύναται ἡ πρώην διὰ τῆς ἀμελείας . . .

τδ' (φ. 50^{β}) «Θεοδώτῳ.»
"Αρχ.: Οὐ χρὴ ξενίζεσθαι τοῖς γενομένοις . . .

τε' (φ. 51^{α}) «Ἀνδρέᾳ πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ.: Θυσιαστήριον κυρίου λέγεται ὑπάρχειν . . .

τς' (φ. 51^{α}) «Ἀσκληπίῳ γραμματικῷ.»
"Αρχ.: Ἐὰν πρὸ τῶν ἀγαθῶν πράξεων . . .

τζ′ (φ. 51β) «Εὐσυγνίῳ σατράπῃ.»
"Αρχ.: Ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων . . .

τη′ (φ. 52α) «Ῥηγίνῳ.»
"Αρχ.: Πρό τινος χρόνου ἄνθρωποι θεοφιλεῖς . . .

τθ′ (φ. 52β) «Παρηγορίῳ.»
"Αρχ.: Φάσκεις τί ἔσται μοι ὄφελος . . .

τι′ (φ. 52β) «Φιλικισσίμῳ.»
"Αρχ.: Τὰ πράγματα πανταχῇ γίνεσθαι . . .

τια′ (φ. 52β) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Ὁ ὑπὲρ τῆς ἑτέρων ἀνθρώπων . . .

τιβ′ (φ. 53α) «Τῷ αὐτῷ.»
"Αρχ.: Ὅταν λυπηρόν τι ἢ τραχὺ . . .

τιγ′ (φ. 53α) «Μαξίμῳ πρεσβυτέρῳ.»
"Αρχ.: Ἐάν τι γέγραπται ἐν τῇ παλαιᾷ . . .

τιδ′ (φ. 53α) «Καρίωνι.»
"Αρχ.: Ὅταν ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα . . .

τιε′ (φ. 53α) «Πρίσκῳ.»
"Αρχ.: Μέλη γὰρ ἐσμὲν τοῦ Χριστοῦ . . .

τις′ (φ. 53β) «Ἀναστασίᾳ παρθένῳ.»
"Αρχ.: Εὐφημῶ σε ὑπὲρ τὴν σελήνην τῷ βίῳ λαμπρυνομένην . . .

Αἱ ἀνωτέρω ἐπιστολαὶ φέρουσι καὶ παλαιὰν ἐν τῷ κώδικι ἀρίθμησιν α′–τκ′.

2 (φ. 53β) «"Αλλα τοῦ αὐτοῦ [Νείλου].»
"Αρχ.: Ἡ κατὰ φύσιν διαγωγὴ ἡμῖν τε καὶ τοῖς ζώοις, ἡ αὐτὴ ὥρισται . . .

Ἐν τῷ κώδικι ταῦτα φέρουσι παλαιὰν ἀρίθμησιν τκα′–τμ′.

3 (φ. 55β) «"Ετερα κεφάλαια αὐτοῦ [Νείλου]» περὶ γαστριμαργίας, πορνείας κλ. κλ.

4 (φ. 57α) «Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ λόγος κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν.»
"Αρχ.: Ἀδελφὸς ἠρώτησέ τινα γέροντα λέγων· παρακαλῶ σε πάτερ εἰπεῖν μοι, τίς ὁ σκοπὸς ἦν τῆς τοῦ Κυρίου ἐνανθρωπήσεως . . .

Ἐν ταῖς ᾠδαῖς συνηθέστατα μνημονεύονται τὰ ὀνόματα τῶν Ἀποστόλων καὶ Πατέρων, ὧν γνῶμαι καὶ ῥήσεις ἀναφέρονται ἐν τῷ κειμένῳ.

5 (φ. 71α) Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, τὰ τετρακόσια κεφάλαια τὰ περὶ ἀγάπης πρὸς Ἐλπίδιον.

Προηγεῖται ἐν φ. 70β ὁ πρόλογος.

6 (φ. 100α) «. . . Μαξίμου [Ὁμολογητοῦ] κεφαλαιώδης λόγος περὶ θεολογίας καὶ ἀλληγορικὸς περὶ ἀρετῶν· ἑκατοντὰς ε′.»

7 (φ. 108α) «[Μαξίμου Ὁμολογητοῦ] ἀρχὴ ἑκατοντάδος ἕκτης γνωστικῶν κεφαλαίων.»

Κολοβή. — Τελ.: . . . . ἐν ᾧ γινομένη πάσης τῆς πρὸς ἐπίδοσίν τε καὶ αὔξησιν δι[ὰ] μέσων ἵσταται προκοπῆς· ἀμέσως τρεφομένη τῷ ὑπὲρ . . .

Τὸ γεγραμμένον μέρος ἑκάστου φύλλου ἔχει συνήθως ἐμβαδὸν 0,13 × 0,19.

Ἐν τῷ κώδικι διακρίνονται διάφοροι γραφαὶ τοῦ αὐτοῦ ὅμως, ὡς φαίνεται, βιβλιογράφου. Ἐν δὲ ταῖς ᾤαις ἀπαντῶσι συχνότατα διὰ σμικρῶν γραμμάτων καὶ συχνῶν ἐπιτμήσεων παρασημειώματα, οἷον περιλήψεις κεφαλαίων, γεγραμμένα ὑφ' ἑτέρας χειρὸς τῆς τοῦ βιβλιογράφου, ἀλλὰ πάντως συνηλικιώτιδος. Ἐὰν κρίνωμεν ἐκ τῆς ἀριθμήσεως τῶν τετραδίων, ὁ κῶδιξ ἀπετέλει μέρος κώδικος πολλῷ μείζονος· διότι ἐν φ. 7^{α} σημειοῦται ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ ἡ ἀρχὴ τοῦ κα' τετραδίου (=8 φύλλων). Τὸ φ. 1^{α}, ὅπερ εἶναι γεγραμμένον, ἔχει ἐπικαλυφθῇ κατὰ τὴν στάχωσιν ὑπὸ φύλλου ἐκ χάρτου στιλπνοῦ. Τὸ δὲ φ. 80 ἔχει ἐν μέρει καταστραφῇ ὑπὸ τῆς νοτίδος καὶ ἀνεπληρώθη τὸ κατεστραμμένον μέρος διὰ χάρτου στιλπνοῦ παραμείναντος ἀγράφου. Ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλου ὁ κῶδιξ ἔχει διαφθαρῇ ὑπὸ τῆς νοτίδος.

Καθ' ἃ φαίνεται ἐκ σημειώματος, τανῦν διεσβεσμένου, ἐπὶ τοῦ φ. 1^{α}, ὁ κῶδιξ ἦτό ποτε κτῆμα τοῦ λογίου ἐπισκόπου Σταγῶν Παρθενίου († 1784).

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα κοσμήματα ἔκτυπα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας μεταλλικούς.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 97.

Σημ. Ἐκδ. — Πρβλ. Ν. Ἀ. Βέη, *Ἔκθεσις*, σ. 34, ἐκτενέστερον δὲ βλ. Ν. Ἀ. Βέη, *Ὁ ἐν τῇ Μονῇ Βαρλαὰμ κῶδιξ τῶν ἐπιστολῶν καὶ κεφαλαίων τοῦ ἀββᾶ Νείλου τοῦ Ἀγκυρανοῦ καὶ Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ*, ἐν Revue de l'Orient Chrétien 7 (1912) σ. 32–44.
Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 154 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 1^{β}–2^{α}).

166

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,150 × 0,218 Αἰὼν XVIII Φύλλα 53

1 (φ. 3^{α}) «Νικήτα τοῦ καὶ Δαβὶδ . . . τοῦ Φιλοσόφου, Ἑρμηνεία τῶν τετραστίχων τοῦ . . . Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ἄτερ τῆς ἑρμηνείας τῆς πρώτης καὶ θείας τῆς γνωμολογίας ἣ ἔνι τοῦ Ζωναρᾶ».
Προτάσσονται:
α' (φ. 2^{α}) «Προοίμιον τοῦ τὸ σύγγραμμα ποιησαμένου τὸ παρόν, προσφώνησιν ἔχον πρὸς τὸν ἀξιώσαντα ποιήσασθαι τὴν ἐξήγησιν τῶν τετραστίχων τοῦ Θεολόγου, Ἰωάννου μοναχοῦ τοῦ καὶ Ζωναρᾶ».
β' (φ. 3^{α}) «Ἑρμηνεία [Ἰωάννου] τοῦ Ζωναρᾶ» εἰς τὴν ἔμμετρον ἐπιγραφὴν τῶν γνωμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.

2 (φ. 38^{β}) «Τοῦ αὐτοῦ [Γρηγορίου τοῦ] Θεολόγου ἴαμβοι παραινετικοὶ κατὰ στοιχεῖον αβ^{ου} [=ἀλφαβήτου]».

3 (φ. 40^{α}) «Ἑτέρα ἀλφάβητος παραινετικὴ πρὸς φιλόσοφον παῖδα».
Ἀρχ.: Ἄνω πτέρωσον πρὸς Θεόν σου τὰς φρένας.

4 (φ. 41β) «Τοῦ αὐτοῦ [Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου] εἰς τὸν Μέγαν Βασίλειον ἐπιγράμματα διὰ στίχων ἡρωελεγείων».
Τὰ ὑπ' ἀριθ. 2–4 μεθ' ἑρμηνείας διὰ τῶν συνωνύμων καταλογάδην.

5 (φ. 45α) «Διάλογος· τὰ τοῦ διαλόγου πρόσωπα, ὁ ἐπίσκοπος Ῥενδίνης κὺρ Δαμασκηνός, καὶ ὁ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἡγούμενος κὺρ Γαβριήλ».
Ἀρχ.: Ὁ ἡγούμενος· Προσαγορεύω τὴν θεοφιλεστάτην καὶ ἱεράν μοι κεφαλήν.—Ὁ ἐπίσκοπος· Χαίρειν πολλὰ τῷ ἡγουμένῳ.—Ὁ ἡγούμενος· Πῶς ἔχειν διατελεῖς ἐπισκόπων μοι φίλτατε; . . .

Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 2α: *Καὶ τόδε πέλει τοῦ ςαγῶν παρθενίου:* οὔτινος καὶ αὐτόγραφος ὁ κῶδιξ.

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων συνήθως 0,088 × 0,166. Τὰ φ. 1,44β, 52, 53 τελείως ἄγραφα.

Στάχωσις καλλιτεχνικὴ ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἔχοντος ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.
Ἄνευ τινὸς ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. — Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου δὲν εἶναι ὁ Σταγῶν Παρθένιος, ὡς ὑποστηρίζει ἀνωτέρω ὁ Ν. Βέης. Ὁ παρὼν κῶδιξ, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ἐγράφη ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ἐξ Ἰωαννίνων κωδικογράφου Ἀναστασίου Σουγδουρῆ, τοῦ γράψαντος καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ' αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59. Βλ. ὡσαύτως καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 119, ὅπου περὶ τοῦ Σταγῶν Παρθενίου καὶ τοῦ Ἀναστ. Σουγδουρῆ.
Καὶ τὸ ἐν φ. 2α κτητορικὸν σημείωμα τοῦ Σταγῶν Παρθενίου ἔχει γραφῆ διὰ χειρὸς Ἀναστ. Σουγδουρῆ. Βλ. σχετικῶς καὶ τὰς προσθέτους σημειώσεις εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν κωδίκων 175 καὶ 206.
Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 155 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος τούτου (φ. 2α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου καὶ τὸ κτητορικὸν σημείωμα τοῦ Σταγῶν Παρθενίου).

167

Χάρτης λεῖος   Διαστ. 0,103 × 0,158   Αἰὼν XVII   Φύλλα 174

Κανόνες καὶ τροπάρια μετὰ θεολογικῆς καὶ φιλολογικῆς ἑρμηνείας αὐτῶν.
Ἐν φ. 148β: «Στίχοι ἴαμβοι, ἔκθεμα τοῦ κυροῦ Μανουήλ, τοῦ ἀπὸ Ἑβραίων, καὶ μαθητοῦ πανφιλοσοφοτάτου κῦρ Βλεμυδίου . . . »
[* Πρβλ. Ν. Ἀ. Βέη, *Ἔκθεσις*, σ. 40].
Ἐν φ. 149α–β: «. . . κανὼν ποίημα τοῦ Ἀρακλᾶ φιλοσόφου . . .»
Τὰ φ. 1–3, 174β κατέχονται ὑπὸ δοκιμίων κονδυλίου καὶ τροπαρίων γεγραμμένων ὑπὸ βαναύσου χειρός.

Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος τὸ σημείωμα: *† ἐν μηνῒ αὐγούςο | εῖς τᾶς . . . κε' επλέ|ρωσα το μηλείᾶτηκο | ἐγο ο π(α)πα ἀρσένϊος κ(αὶ) ὁ π(απα) | ἄνθημος ἤγουν ασ|πρᾶ ρν' τοῦ γάνη του | ἀρβανῖτην.*
Εἶναι δὲ ταῦτα ὑπὸ βαναύσου χειρὸς γεγραμμένα κατὰ τὸν XVII πιθανῶς αἰῶνα· ἑτέρα χεὶρ ἐπανέλαβε ταὐτὰ περίπου κατωτέρω ἐν τῷ αὐτῷ παραφύλλῳ. Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων ἔχει κατὰ μέσον ὅρον διαστάσεις 0,070 × 0,102. Τὸ δὲ φ. 174α εἶναι ἄγραφον παντελῶς.

Στάχωσις ἐκ δρυΐνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου μέλανος ἐπικαλύμματος, ἡμιφθάρτου τανῦν, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἐπιπόλαια κοσμήματα. Σῴζει καὶ τὸν ἕτερον τῶν θηλυκωτήρων, βύρσινον πλεκτὸν μετὰ ὀρειχαλκίνου ἀγκιστρίου.
Δὲν φέρει ἀριθμόν τινα παλαιᾶς κατατάξεως.

168

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,151 × 0,206 Αἰὼν XVI Φύλλα 87

1 (φ. 4α) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τῆς ἐξηγήσεως τῶν κβ' στοιχείων τῆς ἀλφαβήτου, συγγραφεὶς παρὰ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ».

Ἀρχ.: Καὶ ὁ ἀνοίξας μου τοὺς ὀφθαλμούς, ἐφωταγώγησέν με· καὶ δὴ νύκτωρ ὡς ἐν ἐκστάσει γεγονώς, ἐθεώρουν ἐμαυτὸν ἑστῶτα ἐπὶ τοῦ Σιναίου ὄρους, ἔνθα ὁ θεῖος νόμος καὶ ἡ ἀποκάλυψις τῆς γενέσεως τοῦ κόσμου . . .
Τελ.: . . . λέγω δὴ τοῦ Ἀδάμ, τοῦ σημαίνοντος καὶ διερμηνεύοντος τὰ τέσσερα πέρατα τοῦ κόσμου· ἀνατολήν, καὶ τὰ ἕτερα· Ἀδὰμ ὄνομα ψηφιζόμενον, σαρακοστὸν ἕκτον ἀριθμὸν ἀποτελεῖ· μία, καὶ τέσσαρες, πέντε, καὶ ἡ ἄλλη ἄλφα μία, ἰδοὺ ς, καὶ τὸ μ σαράντα, ἰδοὺ τὰ πάντα, σαράντα ἕξ: — Τέλος σὺν Θεῷ ἁγίῳ, τῆς θεοσόφου ταυτησὶ ἀλφαβήτου.

2 (φ. 64α) «Ἑρμηνεία τοῦ Γ' εἱρμοῦ τῆς τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ ὑψώσεως». Προτάσσεται τὸ κείμενον κατὰ περικοπὰς καὶ ἀκολουθεῖ ἡ ἑρμηνεία καὶ ἡ ἀνάπτυξις.

Ἀτελής.—Τελ.: . . . εἰς ἐκείνους ὁποῦ κράζουν τὴν ᾠδὴν τῶν τριῶν παίδων εἰς τὸν Χριστόν· ὁ ὑπερύμνητος των: - . . .

3 (φ. 68α) «Μηνὶ Μαρτίῳ, κε'· ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· συνταχθὲν κατ' ἐκλογὴν δι' ἀγγέλου».

Ἀρχ.: Τῆς παρούσης τιμίας βασιλικῆς συνάξεως· φαεινῆς τε καὶ ὑπερενδόξου, ἀνάμνησιν λαοὶ φυλαὶ καὶ γλῶσσαι· καὶ ἅπαν ἀξίωμα· καὶ ὁ λαὸς ὁ ὑπερούσιος, ἀγαλλόμενοι τῇ ψυχῇ πνευματικῶς πανηγυρίσωμεν . . .

Ἐν φ. 73α κ.ἑ. ἀναγινώσκομεν:

Ἀλλὰ ταῦτα μέν, ἡμεῖς οἱ ἐλά||(φ. 73β) χιστοι, παρὰ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς μεμαθηκότες, πρὸς τὴν ἐπουράνιον νύμφην, καὶ βασιλίδα, καὶ Θεοτόκον, ἀναξίοις χείλεσιν διελέχθημεν· ἔλθωμεν δὲ λοιπὸν εἰ ποθοῦντες καὶ βούλεσθε, καὶ ἐπὶ τὸν ἔνθεον τοῦ Γαβριὴλ εὐαγγελισμόν, καὶ ἀκούσωμεν τί πρὸς τὴν ἄμεμπτον ἐπιστὰς εὐαγγελίσατο.

Μεθ' ὃ ἄρχεται «'Αλφάβητος διπλός. Διάλεξις τοῦ 'Αρχαγγέλου μετὰ τῆς Θεοτόκου».

"Αρχ.: 'Ο ἄγγελος: "Ακουε δεδοξασμένη λόγους ἀποκρύφους ὑψίστου, ἄκουε· ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξεις υἱόν· καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ 'Ιησοῦν· ὁπλίζου λοιπόν, εἰς Χριστοῦ παρουσίαν· ἦλθον γὰρ εὐαγγελίσασθαί σοι, τὰ σοὶ ἐκδεχόμενα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. —'Η Θεοτόκος: "Απιθι πόλεως ἐμῆς, ἄπιθι· καὶ σπουδῇ τὸ ἐμόν, κατάλιπε δωμάτιον· μακρὰν ἀπόφυγε προθύρων ἐμῶν, ὁ λαλῶν με...
Τελ.: ... ἕως πότε ἀνέξομαί σου· καὶ μέχρι τίνος οὐ καταπαύσεις τοὺς λόγους σου· ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμα σου.

Καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦτο (φ. 79β) ἀναγινώσκομεν:

Καὶ ταῦτα μὲν ἡ πολυύμνητος καὶ παναμώμητος καὶ μακαρία παρθένος, πρὸς τὸν ἀρχάγγελον Γαβριήλ, ἢ καὶ τὰ τούτων ἀπορρητότερα διελέγετο· ἀλλ' ἀκούσωμεν λοιπὸν τί καὶ πρὸς αὐτὴν ὁ δίκαιος 'Ιωσὴφ διελέγετο.

Καὶ ἀκολουθεῖ: «'Αλφάβητος δεύτερος, τοῦ 'Ιωσήφ, καὶ τῆς Θεοτόκου».

"Αρχ.: 'Ιωσήφ: "Ασπιλόν σε παρέλαβον ἐξ οἴκου Κυρίου· καὶ παρθένον ἀμόλυντόν σε κατέλιπον ἐν τῷ || (φ. 80α) οἴκῳ μου· καὶ τί τοῦτο νῦν ὁρῶ, μητέρα παρ' ἐλπίδα καὶ οὐ παρθένον τυγχάνουσαν· λέγε μοι Μαριάμ, τὸ ἀληθὲς ἐν τάχει λέγε μοι. —'Η Παρθένος: "Ασπιλόν με κατέλιπες, ὡς ἔφησας ἐν τῷ οἴκῳ σου· Καί πάλιν οὕτως αὕτη λογίζομαι...
Τελ.: ... 'Ο 'Ιωσήφ: 'Ως μεγάλης μοι καὶ μακαρίας ἡμέρας ταύτης· ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατὸς καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν, αὐτῷ ἡ // (φ. 86β) δόξα... ἀμήν.

Οἱ δύο οὗτοι διάλογοι εἶναι ἐκ τῶν ἀποκρύφων. 'Εν φ. 73β, ἔνθα ἡ ἀρχὴ τοῦ πρώτου διαλόγου, παρὰ ταύτην, ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ, νεωτερικὴ χείρ, τοῦ XVII ἢ XVIII αἰῶνος, ἐσημείωσεν ἐντὸς παρενθέσεως: *'Αντιγραφῆς ἄξια | ταῦτα πάντα | διὰ τὸ περίεργον*. 'Η αὐτὴ χεὶρ ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ τοῦ φ. 77α ἐσημείωσεν: *ὢ τῆς | ἐξωλεστάτης | συνθέσεως*. — Καὶ ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ τοῦ φ. 86α: *ὢ τῆς ἀχρειότητος*.

'Η ὑπ' ἀριθ. 1 πραγματεία, λίαν τῷ ὄντι περίεργος, εἶναι συντελεστικὴ διὰ τὴν διασαφήνησιν τῶν ζητημάτων τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ἀριθμοψηφίαν.

'Εν τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ φ. 4α, ἔνθα ἡ ἀρχὴ τῆς πραγματείας ταύτης, ὁ βιβλιογράφος ἔγραψεν: *'Ι(ησο)ῦ προηγοῦ τῶν ἐμῶν πονημάτ(ων)*, ἐν δὲ τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ φ. 25β τὰ κρυπτογραφικά: † *ζθοθπψϟ'σν* [* = *γαλακτίων*]. 'Εν τῷ φ. 30β ἔγραψε τὴν ἐπιγραφὴν κεφαλαίου δι' ἐρυθροῦ μέλανος: † *ηϟ'ηολωξθπθ϶ϟ'λχ* [* = *βίβλος μακαρίου*] καὶ ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ τοῦ φ. 33α τὸ μονογράφημα:

ἄνωθεν δὲ τούτου, ἐν τῇ αὐτῇ ᾤᾳ, πλαγίως, ἐρυθρόγραφα τὰ ἑξῆς κρυπτογραφικὰ [* ἐπεξηγηματικὰ τοῦ μονογραφήματος]:

† *ψλ̃χψθψθ'ζ⋝θ'ξξθψθοε'ζλχωϛνζθοθκψϛ'* | *σνλωξθ⋝ϛθ'πβ* : — [* = *τοῦτα τὰ γράμματα λέγουσιν γαλακτίωνος μαρδάκη.*]

Ἐν φ. 55α, ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ, ἀπαντῶσι χειρὶ τοῦ βιβλιογράφου: *ζθοθπψϛ'σν* [* = *Γαλακτίων*]. Ἐν δὲ τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ φ. 68α, ἔνθα ἡ ἀρχὴ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4 κειμένου, τῇ αὐτῇ χειρὶ τοῦ βιβλιογράφου: *Χ(ριστ)έ μου ἄναξ, δίδ' ἐὴν ἐσθλὴν ἀρωγὴν σοῖν δμώσιν.*
Ἐν τῷ κώδικι, πολλαχοῦ, διάφορα σημεῖα παραπομπῶν, ὡς ἐν φ. 5β, 6α, 6β, 7α, 8β, 17α, 54β, 56α.
Ἐν φ. 86α ἀναγινώσκομεν: *Ἑτούτο το βιβλί(ων) ὑπᾶρχει ἐμου αντωίου* [=Ἀντωνίου] *γραμματικοὺ του ἀυθεντῶς Ιω.μιχου* | *ἐβοεβό*Δ*(α) καὶ το ἀγώρασα αύτων ὧν*|*τως μι μετα του μῦχου ἐβοέβωδα ἧς(ὴν) ρόδων, ὧταν ἀυθέν*|*τευεν, ης(ὴν) βλάχια ὁ πέτρο βώΔ(ας) ὁ κερκέλῶς. ἐνέτι* | *ἀπω Χ(ριστο)ὺ ‚αφπδ'* [=1584] *Χ(ριστο)ύ.*

Ἐν φ. 87α γέγραπται:

† *ἀντωνίου πέφικεν ϊ δἔλτως ἄυτῆ, οὗ η πάτρις ἐκ κΰπρου*
γᾶρ ὑπᾶρχι λιῶν το γένως. ἐκ λευκωσίας πόλησ.

Ἐν φ. 1α: *Πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει. τῇ* | *παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ.*
Ἐν φ. 3α γέγραπται κατὰ τὸν XVI πιθανῶς αἰῶνα: † *τρεὶς ἵερεις κ(αὶ) εἷς διάκ(ων) ἔκλεψαν τὰ κεριὰ* | *απὸ τὴν ἐκκλησ(ίαν) τοῦ κυρίλλου.*
Ἐν φ. 3β καὶ 87β σημειώματα ὅτι ὁ κῶδιξ ἀνήκει τῇ Μονῇ Βαρλαάμ.
Διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,105 × 0,142. Τὰ φύλλα 1β, 2, 63β, 66β, 67 τελείως ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων λεπτῶν μετὰ βυρσίνου καστανόχρου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα γεωμετρικά.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 163.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 ἀναγράφεται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ δὲν ἀνευρέθη. Διεπιστώσαμεν (Σεπτ./Ὀκτ. 1969) ὅτι ὁ κῶδιξ εὑρίσκετο παρατοποθετημένος εἰς τὴν θέσιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 193 καὶ τὸν ἐπανετοποθετήσαμεν εἰς τὴν θέσιν του. Πρβλ. καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 193.
Οἱ μνημονευόμενοι εἰς τὸ ἐν φ. 86β σημείωμα ἡγεμόνες τῆς Βλαχίας εἶναι ὁ Mihnea Turcitul (1577–1583 καὶ 1585–1591) καὶ ὁ Petru Cercel (1583–1585).
Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 156 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 14β–15α).

169

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,100 × 0,155 Αἰὼν XVII Φύλλα 85

1 (φ. 1α) Εὐχὴ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος μεταλαβεῖν. —Ἀκέφαλος.

Ἄρχ.: καὶ ἀκαθάρτους ἐνθυμήθη· ἢ ἐσυκοφάντησεν· ἢ ἀδελφὸν ἔθλιψεν ἢ παρεῖδεν...

2 (φ. 3β) Εὐχὴ ἐπὶ τὸν προπετῶς ὀμνύοντα.

3 (φ. 5α) «Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ ...».

Ἐν τέλει, φ. 24α, ἀναγινώσκομεν: † *Δανιὴλ Δανιήλ*, προφανῶς ὁ βιβλιογράφος μέρους τοῦ κώδικος, τῶν φύλλων 5α–23β.

4 (φ. 25α) «Προοίμιον καὶ ἑρμηνεία περὶ τοῦ πῶς δεῖ ὑπάρχι [sic] τὸν πνευματικὸν ...».

Μεθ' ὃ ἐξομολογητάριον καὶ νομοκάνων.

Ἄρχ.: Ὁ δεχόμενος τοὺς λογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων...

Ἐν φ. 46β κ.ἑ. ἀναγινώσκομεν:

«Ὁ δὲ Ματθαῖος ... φησὶν ὅτι εἰς τὰς ἀρκούδας ἢ ἄλλα θηρία πρὸς παίγνιον εἰς βλάβην τῶν ἁπλαστουργῶν [ἁπλουστέρων;] συρόμενοι ... ἢ τοῖς παρέχουσι φυλακτήρια ἢ τοῖς τύχην καὶ ῥιζικὸν καὶ γεννεθλιψιαλογίας πιστεύουσιν ὅτι τὸν μέν, εἰς μέραν ἀγαθήν, τὸ δὲ εἰς κακὴν ἐγεννήθη, ἢ ῥικτολόγιον, ἢ βάματα τούτέστιν κανούρας ἢ μετάξια εἰς τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς ἢ τραχήλους ἐκθέτουσιν, ὡς νόσους ἀποδιώκειν καὶ βασκανίᾳ χωροῦσιν, ἢ ὄφεις περιφέρουσιν ἐγκόλπους [γράφε: ἐν κόλποις] καὶ ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τοῦ στόματος αὐτῶν ἐπισύρουσι τὰ τούτων δέρματα· ὡς τάχα δι' ὑγείαν νομίζουσιν· ἢ / (φ. 47α) σκουλαρίκια τῇ μεγάλῃ τῶν ἑαυτῶν τέκνων πωλοῦσιν· ἢ ψαλμοὺς δαβιτικοὺς καὶ ὀνόματα μαρτύρων μεμνημένοι ἐπὶ τοῦ τραχήλου κρεμοῦσιν· ἢ χαρακτῆρας ἢ χάρτη περιέχουσα εὐχὴν ῥευματικοῦ· ἢ γητευτρίας προσκαλοῦντας· εἰς κεφαλαργυρίας πρόσκαλοῦντας κ(αὶ) σπλάνας εἰς ἀσθένιαν· καὶ πόνους ἀποδέματα χρώμενοι καὶ ποιοῦσι σχοινία ἐπικαλούμενοι τοὺς ἀγαθοποιοὺς δαίμονας εἰς βοήθειαν καὶ ἀνάρρωσιν αὐτῶν, ἢ καὶ θηρίων καὶ ἀνδρογύνων ἀποδέματα στέργουσιν· ἢ καὶ πνευμάτων πείθωνας ἐχούσας τούτέστιν τὰς ζαλιξαρίας πιστεύοντες ὡς ὑπὸ δαιμόνων μα[ν]θάνο[ν]τες καὶ προλέγοντες τὰ μέλλοντα· ἢ κουκία πιστεύοντες ἢ ἄλλην μαντείαν· καταμηνύειν τὰ παλλώμενα / (φ. 47β) ἢ γητείαν δι' ἄλλην τινὰ ἀσθένειαν ἢ καὶ ζάλην γητεύονται ἤ τι τῶν τοιούτων παρανόμων προστρέχοντες ἑξαετίαν ἐπιτιμῶ ... / (φ. 48α) ... ἀλλὰ καὶ τὰς ἁγίας εἰκόνας προσεδρεύουσαι γυναῖκες καὶ ἐκ τούτων ἰσχυριζόμεναι προλέγειν τὰ μέλλοντα κατὰ τὰς πάλαι πνεῦμα. Περίθενος ἐχούσας τοῖς αὐτοῖς ὑποπεσοῦνται ἐπιτιμίοις ... Τὸ αὐτὸ ἐπιτίμιον ὑποπεσοῦνται καὶ οἱ τοὺς λεγομένους / (φ. 48β) βορκολάκους κατακαίοντες καὶ ἐξ ἐκείνων καπνίζονται ... Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ κεφαλαίῳ τοῦ ε' στοιχείου ὁ Ματθαῖος λέγει περὶ τῶν πιστῶν τῶν ἀκολουθούντων τοῖς ἑλληνικοῖς ἔθνεσι· καὶ ὀρχήσεις τουτέστι χοροὺς εἰς γάμους / (φ. 49α) ἢ καὶ εἰς πλατείας μετερχομένους· ἢ ῥουσάλια ἢ ταῖς φωναῖς τῶν ὀρνέων πιστεύοντες· ἢ ἀρχημηνίας ἢ ἀπάντημα προσέχουν, ἢ τὰς πυρκαϊὰς εἰς τὰς ῥούγας, ἃς ἐποίουν οἱ Ἕλληνες· πάλαι καὶ νῦν ὡς βλέπομεν τὰ παιδία τοῦτο ποιοῦντα εἰς τὰς παραμονὰς τῶν ἑορτῶν κατά τι ἔθος παλαιὸν ἢ κλήδονα ὅνπερ ποιοῦσι τινὲς τῆς Ἀναλήψεως, ἵνα ἐξ ἐκείνου τὴν τύχην αὐτῶν καταμάθωσιν· ἢ στολαῖς γυναικείαις οἱ ἄνδρες ἐνδύνονται ἢ γυναῖκες ἀνδρῴας ἢ προσωπία ἢ ἐν τοῖς μέρεσι τῶν Λατίνων κακῶς εἰώθασι ποιεῖν τοὺς τοίνυν ταῦτα ἐν γνώσει ποιοῦντας, ἱερομένο[υ]ς μὲν καθαιρεῖν, λαϊκοὺς δὲ ἀφορίζειν».

Ὁ κῶδιξ κολοβός· γέγραπται δὲ ὑπὸ βαναύσων χειρῶν.

Στάχωσις ἐκ δρυΐνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα· πλὴν τανῦν ἐξηρθρωμένη καὶ διεφθαρμένη ἡ στάχωσις. Αἱ πινακίδες ἔσωθεν φέρουσιν εἰκόνας, οὐχὶ ἱερᾶς ὑποθέσεως, δι' ἐγκαυστικῆς, λίαν περιέργους, ὧν ἐν καιρῷ θὰ δώσω πανομοιότυπον.
Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1953 καὶ 1959 ἀναγράφεται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ δὲν ἀνευρέθη. Διεπιστώσαμεν (Δεκ. 1968) ὅτι ὁ κῶδιξ εὑρίσκετο παρατοποθετημένος εἰς τὴν θέσιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 100. Πρβλ. καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 100.
Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 157 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 42β–43α).

170

Χάρτης λεῖος | Διαστ. 0,095 × 0,138 | Αἰὼν XVII | Φύλλα 199

1 (φ. 4α) «Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ».

2 (φ. 28β) Εὐχαὶ καὶ ἀκολουθίαι διάφοροι. Τοῦ ἁγίου μύρου, «. . . εἰς χωράφι ἢ εἰς ἀμπελῶνα, ἐπὶ πτώσει μιαροῦ ἢ ἀκαθάρτου», «. . . εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου», «. . . ἐπὶ μιαροφαγόντων», «. . . εἰς τὸ εὐλογῆσαι ποίμνην», τοῦ Ἁγίου Βασιλείου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «ἐξορκισμοὶ εἰς δαιμονιῶντας», «εἰς γυναῖκα λεχώνα», «. . . εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι παιδίον», «. . . εἰς γυναῖκα ὅταν ἀποβάλληται ἤγουν σκοτώνεται . . .», «. . . ἐπὶ τοὺς μέλλοντας μεταλαβεῖν . . .», «ὅταν μέλλῃ ταξειδεύσει ἄνθρωπος».
Ἡ τελευταία τῶν εὐχῶν τούτων γεγραμμένη ὑπ' ἄλλης χειρὸς ἐκείνης, ἥτις ἔγραψε τὸν λοιπὸν κώδικα.

3 (φ. 85α) Νομοκάνων. Ἐν τῇ δημώδει.
Ἐν τέλει τινὰ ὑπὸ βαναύσου χειρὸς γεγραμμένα, ἐν οἷς καὶ πίναξ ἀτελὴς τῶν κεφαλαίων τοῦ νομοκάνονος. Ἐν φ. 197β καὶ 198α τύποι γράμματος περὶ ἀξίου ἱερωθῆναι. Ἀμφότεροι φέρουσι τὴν ὑπογραφήν: † *Ὁ ἐλάχιστος ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς πατράσιν Ἰωσὴφ* . . . Ὁ πρῶτος τύπος πραγματεύεται ῥητῶς περί τινος Ἰωάννου καὶ φέρει χρονολογίαν: *͵αψπζῳ* [=1787] *τῇ ε' Ἰανουαρίου.*
Ἐν φ. 199β γράφει τινὰ δοκιμαστικῶς *Θεόδωρος μοναχὸς ἐκ Καλαμπάκας* τῷ 1828. Ἐνιαχοῦ ἐν ταῖς ᾤαις ῥήσεις ἠθικαί. Ἐν φ. 84α διάφορα ὀνόματα ἐν τῇ ἁγίᾳ προθέσει ἐκφωνούμενα, ἐν οἷς καὶ *Κόμν[ω]* καὶ *Βαρσάνο.*
Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων 0,060 × 0,102 περίπου. Φύλλα τινὰ ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χαρτῴων μετὰ βυρσίνου ἁπλοῦ ἐπικαλύμματος.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 136.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 158 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 82β–83α).

171

Χάρτης λεῖος | Διαστ. 0,11 × 0,16 | Αἰὼν XVI | Φύλλα 85

1 (φ. 2α) Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.
2 (φ. 16α) «Εὐχαὶ ἤτοι ἐξορκισμοὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου πρὸς τοὺς πάσχοντας ὑπὸ δαιμόνων καὶ πρὸς ἑκάστην ἀσθένειαν».
3 (φ. 23α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου εὐχαί.
4 (φ. 29β) «Εὐχὴ ἐπὶ πᾶσαν ἀρρωστίαν».
Ἄρχ.: Δέσποτα, δέσποτα παντοκράτωρ, φιλόψυχε, φιλόδουλε, σῶτερ . . .
5 (φ. 30α) «Εὐχὴ τῶν ἁγίων ἑπτὰ παίδων, εἰς ἀσθενῆ καὶ μὴ ὑπνοῦντα».
Ἄρχ.: Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὕψιστος, καὶ αἰνετὸς καὶ ἀκατάληπτος . . .
Κολοβή. — Τελ.: . . . Λουκιανοῦ. Φωτίου καὶ Αἰμιλιανοῦ . . .
6 (φ. 32α) [Ἐξομολογητάριον]. Ἀκέφαλον.
7 (φ. 44α) «Διάταξις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, Πέτρου καὶ Παύλου».
8 (φ. 78β) Ἕτεραι διατάξεις Πέτρου καὶ Παύλου τῶν Ἀποστόλων, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ ἐκ τοῦ Νόμου.
9 (φ. 81α) «Περὶ τῶν ἑπτὰ συνόδων ἐπιτομή».
10 (φ. 81β) Περὶ γάμων σύμμικτα.
11 (φ. 82β) «Συμμαρτυρία πνευματικοῦ» περὶ χειροτονητέου ἱερέως (τύπος).
12 (φ. 83β) Εὐχαὶ ἐπὶ μετανοούντων.
Ἄρχ.: Ὁ Θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθα . . .
— Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, υἱὲ καὶ λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνέ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου . . .

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,075 × 0,110. Τὸ φ. 1 κατέλιπεν ὁ βιβλιογράφος ἄγραφον.
Ὁ κῶδιξ ἔχει ἐπίτιτλά τινα πολύχρωμα. Μεταξὺ τῶν φ. 31 καὶ 32 ἐξερρύησαν ὀκτώ, ὡς ὑπολογίζω, φύλλα. Εἶναι δὲ ὁ κῶδιξ ἐκ τῆς συχνῆς φυλλομετρήσεως ρυπαρός.
Ἐπὶ τοῦ παραφύλλου τοῦ ἐπικεκολλημένου τῇ πινακίδι πρὸς τὸ τέλος τοῦ σταχώματος ἀναγραφαὶ ὀνομάτων προθέσεων καὶ δὴ ἐκ τοῦ χωρίου Φλαμπουρέση.

Στάχωσις ἐκ χαρτῴων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 25.

172

Χάρτης | Διαστ. 0,110 × 0,161 | Αἰὼν XVII | Φύλλα 140

Νομοκάνων

περιέχων τῶν ἀποστολικῶν, συνοδικῶν καὶ πατερικῶν διατάξεων ἀποσπάσματα. Ἐν ἀρχῇ καὶ ἐξομολογητάριον ἐν δημώδει γλώσσῃ.
Κῶδιξ ἀκέφαλος, ἐλλιπής, κολοβὸς καὶ λελυμασμένος.

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων ἔχει συνήθεις διαστάσεις 0,070 × 0,115.

Περιβάλλει τὸν κώδικα ἐξηρθρωμένη τις διφθέρα.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 41.

Σημ. Ἐκδ. — Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 εἰς τὴν θέσιν τοῦ παρόντος κώδικος εἶχε παρατοποθετηθῆ, ὡς διεπιστώσαμεν (Δεκ. 1968), ὁ κῶδιξ 38, τὸν ὁποῖον καὶ ἐπανετοποθετήσαμεν εἰς τὴν θέσιν του (πρβλ. πρόσθετον σημείωσιν εἰς κώδικα 38). Οὕτω παρέμενεν ἀνεύρετος ὁ παρὼν κῶδιξ 172. Ὡς διεπιστώσαμεν βραδύτερον (Νοέμ. 1983), μέρος τοῦ κώδικος τούτου (ἤτοι τὰ πρῶτα 90 φύλλα του) εἶχε παρατοποθετηθῆ κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 καὶ εἶχε καταγραφῆ τότε ὑπὸ τὸν νέον ἀριθμὸν 20. Ἐπανετοποθετήσαμεν τὸν κώδικα τοῦτον (ἤτοι τὰ φύλλα του 1–90) εἰς τὴν θέσιν του, καταργήσαντες τὸν νέον ἀριθμὸν 20. Οὕτω ἀνεύρετα παραμένουν εἰσέτι τὰ φύλλα 91–140 τοῦ κώδικος τούτου.

173

Χάρτης βομβύκινος Διαστ. 0,210 × 0,265 Αἰὼν XIV/XV Φύλλα 4+Σελ. 530

1 (σ. 15) Ἰωάννου τοῦ Ζωναρᾶ «Ἐξήγησις τῶν ἱερῶν καὶ θείων Κανόνων τῶν τε ἁγίων... Ἀποστόλων· καὶ τῶν ἱερῶν οἰκουμενικῶν συνόδων· ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν τοπικῶν ἤτοι μερικῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων πατέρων...».
Προτάσσεται (σ. 15) ἔλεγχος τῶν περιεχομένων μὴ ἀνταποκρινόμενος κατὰ πάντα πρὸς τὸ κείμενον.
Ἐν σ. 419–435 παρενείρονται ταῦτα:

α′ (σ. 419) «... Διαίρεσις τῶν κεκωλυμένων γάμων».
Ἐν τοῖς ὀνόμασι τῶν παραδειγμάτων καὶ τὰ *Ῥαδινός*, *Σκληρός*, *Ῥωμανός*·

β′ (σ. 421) Πρᾶξις ἀνεπίγραφος.

Ἀρχ.: «Ἔτους ͵ϛφμϛ′ [6546 =1037/8] προκαθημένου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κὺρ Ἀλεξίου... καὶ συνεδριαζόντων αὐτῷ καὶ θεοφιλεστάτων μητροπολιτῶν Νικήτα Ἀγγύρας· Κωνσταντίνου Πατάρων· Λαυρεντίου Δυρραχίου· καὶ Κωνσταντίνου Χωνῶν, παρέστη Ἰωάννης Κουβουκλείσιος ὁ ἐξ Εὐρίπου ὁρμώμενος...

γ′ (σ. 421) «Πατριαρχικὸν ἐκτεθὲν παρὰ Ἰωάννου Χαρτοφύλακος τοῦ Ἰωνοπούλου περὶ τοῦ τῇ ἐξαδέλφῃ τῆς ἰδίας μητρὸς συναφθέντος καὶ τῶν ὀφειλόντων δοθῆναι δι᾽ αὐτὸ ἐπιτιμίων».

Ἀρχ.: Λαμπούδιος οὗτος ὁ ἀπὸ τῆς κατ᾽ ἐσὲ ἐνορίας Χρυσόπουλος θεοφιλέστατος διηγήσατο...

δ′ (σ. 422) «Περὶ τοῦ μὴ λαμβάνειν δύο ἀδελφοὺς δύο πρώτας ἐξαδέλφας».

Ἀρχ.: Σισίνιος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.
Καὶ ἰατρὸς πολλῶν ἄξιος πόλεων...

ε′ (σ. 426) «Ἶσον τῆς ἐκτεθείσης συνοδικῆς ψήφου ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ

οἰκουμενικοῦ πατριάρχου· παρὰ Νικήτα τοῦ ὁσιωτάτου πρωτοσυγκέλλου καὶ χαρτοφύλακος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας· κατὰ τὸ ,ϛφξ' [6560 = 1051/2] ἔτος, ἰνδικτιῶνος ε'. Περὶ τοῦ μὴ γίγνεσθαι γάμον ἑβδόμου βαθμοῦ».

Ἀρχ.: Ἀνήνεγκας ὦ ἱερώτατε· πρὸς τὴν ἡμετέραν μετριότητα . . .

ϛ' (σ. 429) Πρᾶξις ἀνεπίγραφος.

Ἀρχ.: Μηνὶ μαΐῳ ιε'· ἡμέρᾳ ἑβδόμῃ· ἰνδικτιῶνος ιε'· προκαθημένου Νικήτα τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν δεσπότου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου· ἐν τῷ Θωμαΐτῃ· συνεδριαζόντων αὐτῷ συγκλητικῶν ἀρχόντων καὶ πολιτικῶν δικαστῶν, ὀκτώ· καὶ θεοφιλεστάτων μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων τριάκοντα· παρισταμένων καὶ δεσποτικῶν ἀρχόντων παρέθετο ὁ θεοφιλέστατος μητροπολίτης Βασίλειος Φιλιππουπόλεως ἐπὶ τῆς ἱερᾶς συνόδου, ἐρώτησιν πυνθανόμενος εἰ χρεών, θείαν καὶ ἀνεψιάν, θείῳ καὶ ἀνεψιῷ κατὰ ἀγχιστείαν συνελθεῖν . . .

ζ' (σ. 429) Πρᾶξις ἀνεπίγραφος.

Ἀρχ.: Μηνὶ Ἰουνίῳ ἰνδικτιῶνος ιε'· προκαθημένου Νικήτα . . . οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἐν τῷ Θωμαΐτῃ . . . ἠρωτήθησαν οἱ γενόμενοι παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως Βασιλείου· περὶ τῆς πεύσεως τοῦ εἰ χρὴ θεῖον καὶ ἀνεψιόν, θείᾳ καὶ ἀνεψιᾷ κατὰ ἀγχιστείαν συνελθεῖν . . .

Ἐν ταύτῃ μνημονεύονται ὁ Κλαυδιουπόλεως Ἰωάννης· ὁ Καρίας Ἰωσήφ· ὁ Εὐχανείας Ἰωάννης.

η' (σ. 430) Κείμενον ἀνεπίγραφον.

Ἀρχ.: Τοῦ λίποντος τὸν βίον Ῥωμανοῦ πατρικίου τοῦ Ταρωνίτου υἱὸς Θεοφύλακτος· τῷ καθ' ἡμᾶς δικαστηρίῳ κατὰ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Ἰωάννου πρωτοσπαθαρίου τοῦ Βαρσακουντηνοῦ προθέμενος διηγήσατο· ὅτι συνάψας τούτῳ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα Θεοφανὼ νόμῳ γάμου, καὶ οὐκ ἐπ' ὀλίγους ἤδη χρόνους τὸ συνοικέσιον ἀσπασάμενος, νῦν ἐκ μεταμελείας τὸν γάμον διασπαράξαι· συγγενικὸν δίκαιον συνεπόμενος· καὶ ἀθεμιτογαμίαν τὸ παρ' αὐτοῦ γεγονὼς ἀποκαλῶν . . .

Ἐν ταύτῃ ἀναφέρονται Μιχαὴλ μάγιστρος ὁ ῥαίκτωρ καὶ αἱ θυγατέρες αὐτοῦ Ἑλένη καὶ Σοφία. Παγκράτιος Ταρωνίτης σύζυγος τῆς Ἑλένης, ἥτις ἔτεκεν τὴν Ἀγάθην, ἀφ' ἧς ἡ Θεοφανὼ παῖς. Κωνσταντῖνος πρωτοσπαθάριος ὁ Ῥαδινός, σύζυγος τῆς προμνημονευθείσης Σοφίας, ὑφ' οὗ αὕτη ἔτεκε τὴν Ἄνναν «ἥτις συναφθεῖσα Ἰωάννῃ πρωτοσπαθαρίῳ τῷ Παρσακουντηνῷ, γεννᾷ τὴν Θεοφανώ· ὁ δὲ Ταρωνίτης γεννᾷ παῖδας τόν τε εἰρημένον Παγκράτιον τὸν τῆς Ἑλένης ἄνδρα καὶ Γρηγόριον τὸν γεγονότα μάγιστρον· ὅστις γεννᾷ τὴν Εἰρήνην· ἡ δὲ συνοικήσασα τῷ Ῥωμανῷ πατρικίῳ τῷ Ταρωνίτῃ, τὸν ἐγκαλοῦντα Θεοφύλακτον ἔτεκεν· ἔγημε τοίνυν οὗτος ὁ Θεοφύλακτος τὴν Θεοφανὼ τὴν ἐκ τῆς Σοφίας τῆς θυγατρὸς τοῦ ῥαίκτορος καταγομένην . . .».

θ' (σ. 431) Ἀνεπίγραφον κείμενον.

Ἀρχ.: Ἱστέον ὅτι ὁ μὲν συνοδικὸς τόμος τοῦ . . . πατριάρχου κῦρ Σισινίου, κωλύει δύο ἀδελφούς, δύο πρώτας ἐξαδέλφας λαμβάνειν· καὶ θεῖον καὶ ἀνεψιὸν δύο ἀδελφάς· τὸ δὲ ὑπόμνημα Δημητρίου πρωτοσυγγέλλου καὶ μητροπολίτου Κυζίκου, πάλιν ἐπιτρέπει τὸν ἀπὸ τῆς γαμετῆς τοῦ ἀδελφοῦ μου ἀνεψιὸν αὐτῆς, ἤτοι τὸν τοῦ γυναικαδέλφου αὐτοῦ υἱόν, ἀκωλύτως λαμβάνειν με γαμβρὸν εἰς τὴν ἐμὴν θυγατέρα . . .

ι' (σ. 433) «Περὶ μνηστείας· καὶ ὅτι οὐδὲν ἐστὶ γάμου καὶ μνηστείας διαφορά· εἰς σύστασιν τοῦ θεμιτοῦ τε καὶ ἐρρωμένου».

Ἀρχ.: Μηνὶ ἀπριλίῳ ἰνδικτιῶνος δ', ἔτους ‚ϛφοδ' [6574 =1065/6] προκαθημένου Ἰωάννου τοῦ . . . οἰκουμενικοῦ πατριάρχου . . .

ια' (σ. 434) «Ἑτέρα συνοδικὴ σημείωσις περὶ τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου καὶ αὕτη περὶ μνηστείας».

Ἀρχ.: Μηνὶ μαρτίῳ ἰνδικτιῶνος ε', ἔτους ‚ϛφοε' [6575=1066/7] προκαθημένου Ἰωάννου . . . οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἐν τῷ μικρῷ σεκρέτῳ· συνεδριαζόντων αὐτῷ, . . . ἐλθόντος δὲ τοῦ μητροπολίτου Πατάρων καὶ συγκέλλου Νικήτα . . .

2 (σ. 439) «Ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ Γενναδίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς σὺν αὐτῷ ἁγίας συνόδου· πρὸς ἅπαντας τοὺς ὁσιωτάτους μητροπολίτας καὶ πρὸς τὸν Πάπαν Ῥώμης περὶ τοῦ μὴ ἐπὶ χρήμασι χειροτονεῖν».

3 (σ. 442) «Νικηφόρου . . . Κωνσταντινουπόλεως· ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτοῦ συνάξεων καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἁγίων πατέρων περὶ διαφόρων κεφαλαίων».

4 (σ. 444) «Ἑρμηνεία τοῦ ἁγίου συμβόλου [τῆς πίστεως]».

5 (σ. 447) «Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ λίβελλος ὀρθοδοξίας· ὅντινα ὀφείλει πᾶς χριστιανὸς ἐπίστασθαι ὡς ὀρθοδοξώτατον».

6 (σ. 451) «Τοῦ φιλοσόφου [Μιχαὴλ] Ψελλοῦ θεμέλιος πίστεως».

Ἀρχ.: Δέχου καὶ τὸν θεμέλιον τῶν καθ' ἡμᾶς δογμάτων . . .

7 (σ. 452) «Τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κὺρ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ περὶ ἀρετῶν γεωργίας καὶ μοναχικῆς κυβερνήσεως· πολιτείας τε καὶ διαγωγῆς καὶ ὑποτυπώσεως, κεφάλαια ἑκατὸν ἐνενήκοντα· ἠξιώθη δὲ ταῦτα ἐκθέσθαι παρὰ τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἀρεταῖς κεκοσμημένου μοναχοῦ κὺρ Εὐθυμίου· καὶ ἡγουμένου τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ μονῆς . . . καλοῦνται δὲ τὰ τοιαῦτα κεφάλαια οἰακιστικὴ ψυχῶν ὑποτύπωσις».

[* Πρβλ. Ν. Ἀ. Β έ η, *Τὰ Χειρόγραφα τῶν Μετεώρων*, τόμ. Α', Προλεγόμενα Λ. Β ρ α ν ο ύ σ η, σ. 42*, σημ. 38.]

8 (σ. 475) «Ἐκ τῶν τοῦ ὁσίου . . . καὶ ὁμολογητοῦ τοῦ Μαξίμου κεφάλαια».

9 (σ. 482) «Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου» ἀπόσπασμα.

Ἀρχ.: ὁ μὲν Θεὸς πάρεστιν· οὐ γὰρ ἐν τόπῳ ἐστὶν . . .

10 (σ. 483) «Τοῦ . . . ἐπισκόπου Μεθώνης κὺρ Νικολάου· λόγος διαλεκτικὸς περὶ τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ πνεύματος· κατὰ τῶν λεγόντων, ὅτι ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ ἐκπορεύεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον». Προτάσσεται: «Εὐχῆς τάξιν ἐπέχον τὸ προοίμιον».

11 (σ. 504) «Ἀπὸ τῶν εὐαγγελικῶν διδαγμάτων συλλογή, καὶ σχόλια διαφόρων ἑρμηνειῶν, καὶ γνῶμαι πλείστων ἐξηγητῶν· περὶ τοῦ Πάσχα· πῶς μὲν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὸ νομικὸν ἐτέλεσε· καὶ πῶς τὸ οἰκεῖον, καὶ ἡμέτερον παρέδωκε».

12 (σ. 506) «Νικηφόρου φιλοσόφου τοῦ Ξανθοπούλου» ἀπόσπασμα.

Ἀρχ.: Εἶπεν ὁ Κύριος· ὁ ἄρτος ὃν ἐγὼ δώσω ὑμῖν, ἡ σάρξ μου ἐστί· καὶ πάλιν· ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα . . .

13 (σ. 507) «Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ περὶ πίστεως καὶ βαπτίσματος κεφ. πθ», «περὶ σταυροῦ ἐν ᾧ ἔτι καὶ περὶ πίστεως», « . . . περὶ τοῦ διατί προσκυνοῦμεν

κατὰ ἀνατολάς», «... περὶ τῶν ἁγίων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων», «περὶ γενεαλογίας τῆς... Θεοτόκου», «περὶ παρθενίας», «... περὶ ἀντιχρίστου», «περὶ τῆς κοινῆς τῶν νεκρῶν ἀναστάσεως».

14 (σ. 525) Περὶ τῶν ὀφφικίων τῆς ἐκκλησίας. Ἀνεπίγραφον καὶ ἀτελές.

Ἐν φ. 3α–β πίναξ τῶν περιεχομένων τοῦ κώδικος μετὰ παραπομπῶν κατὰ σελίδας. Γέγραπται, ὡς εἰκάζω, χειρὶ Παρθενίου Σταγῶν, ὅστις καὶ τὴν σελίδωσιν (1–525) τοῦ κώδικος ἐφιλοπόνησε, ἐν δὲ τῇ κάτω ᾤᾳ τῆς σ. 15 ἔγραψε τὸ σημείωμα: *τῆς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς σταγῶν*. Ἐπίσης ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τῶν περιττῶν σελίδων ἐσημείωσε τίνος ἔργον εἶναι ἑκασταχοῦ τὸ κείμενον.

Ἐν σ. 1–13 ἔλεγχος κατὰ πράγματα τοῦ νομικοῦ περιεχομένου τοῦ κώδικος. Γέγραπται ὁ κῶδιξ κατὰ δύο σελίδας, ὧν ἑκάστη ἔχει διαστάσεις συνήθως 0,082 × 0,222 περίπου. Τὰ φ. 1–4 καὶ αἱ σ. 527–530 συνετάχθησαν μετὰ τῶν φύλλων τοῦ κώδικος κατὰ τὴν στάχωσιν. Ἐξ αὐτῶν τὰ φ. 1, 2, 4 καὶ αἱ σ. 527–530 τελείως ἄγραφοι. Ἐν σ. 526 ἐγράφησαν ὑπὸ βαναύσου χειρὸς σημειώματα κατὰ τὸν XVII αἰῶνα, ἐν οἷς καὶ τὰ χωρία *Βελεμίστη* καὶ *Διβάνον* (=Ἀϊβάνη;).

Στάχωσις ἐκ δρυΐνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα καί τινα ἠργυρωμένα κοσμήματα. Ἔχει καὶ θηλυκωτῆρας βυρσίνους μετ' ἀγκιστρίων ὀρειχαλκίνων. Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 184 καὶ Β 63.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 159 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (σελ. 418).

174

Χάρτης στιλπνὸς   Διαστ. 0,152 × 0,220   Αἰὼν XVI   Φύλλα 333

1 (φ. 33α) Ματθαίου [Βλαστάρεως] Νομοκάνων.

Προηγοῦνται

α' (φ. 1α) «Σύνταγμα κατὰ στοιχεῖον τῶν ἐμπεριειλημμένων ἁπασῶν ὑποθέσεων τοῖς ἱεροῖς καὶ θείοις κανόσι· πονηθέν τε ἅμα καὶ συντεθὲν τῷ ἱερομονάχῳ κὺρ Ματθαίῳ: Προθεωρία».

β' (φ. 24α) Πίναξ τῶν κεφαλαίων.

Φέρει καὶ τὴν ἔμμετρον ἐπιγραφήν:

Ματθαῖος οἰκτρός, ἀρετῆς πάσης ξένος,
πίνακα τοῦτον ὠργάνωσε κανόνων.

γ' (φ. 31α) «Περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως».

2 (φ. 302β) «Ἐκ τοῦ κανονικοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ νηστευτοῦ· ἤμειψε ταυτὶ πρὸς σύνοψιν Ματθαῖος [Βλαστάρις]».

3 (φ. 308β) «Νικήτα τοῦ... Ἡρακλείας, ἀπόκρισις πρός τινα Κωνσταντῖνον ἐπίσκοπον περὶ ὧν ἠρωτήθη».

Ἀρχ.: Ἡ μὲν ἀκρίβεια τοὺς διωγμοὺς οὐκ εἴωθεν στεφανοῦν...

4 (φ. 309β) «... Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως ὁμολογητοῦ, κανόνες ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτοῦ συντάξεων, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἁγίων πατέρων».

5 (φ. 312α) «Ἐκ τῶν ἀποκρίσεων Ἰωάννου... Κίτρους πρὸς τὸν... Δυρραχίου τὸν Καβάσιλαν: Ματθαῖος ἔγνω ταυτὶ συντεταχέναι».

6 (φ. 318α) «Τὰ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ὀφφίκια».

7 (φ. 318β) «Ἡ γεγονυῖα διατύπωσις παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Σοφοῦ ὅπως ἔχωσι τάξεως οἱ θρόνοι τῶν ἐκκλησιῶν τῶν ὑποκειμένων τῷ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως».

α′ ἡ Καισάρεια. κζ′ ἡ Κόρινθος. κη′ «ἡ Ἀθῆναι». λε′ «ἡ Ναύπακτος». μ′ «ἡ Ἀδριανούπολις». νη′ «ἡ Νέαι Πάτραι». ξδ′ «ἡ Ἀχαΐα». οδ′ «Τὰ Κέρκυρα». οζ′ «ἡ Χριστιανούπολις». πθ′ «ἡ Ἀναξία».

8 (φ. 319α) Τάξις πρωτοκαθεδρίας τῶν πατριαρχῶν, τῶν μητροπολιτῶν, τῶν τελούντων ὑπὸ τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἐπισκόπων.

ΙϚ′ «Τῷ Θεσσαλονίκης, Θετταλίας... γ′ ὁ Δρογουβιτίας... η′ ὁ Ἑρκουλίων ἤτοι Ἀδραμέρεως... ια′ ὁ Βαρδαριωτῶν ἤτοι Τούρκων».

ΚΖ′ «Τῷ Κορίνθου Πελοποννήσου: α′ ὁ τοῦ Δαμαλᾶ. β′ ὁ Ἄργους. γ′ ὁ Μονεμβασίας. δ′ ὁ Κεφαλληνίας. ε′ ὁ Ζακύνθου. ϛ′ ὁ Ζημενᾶς. ζ′ ὁ Μαΐνης».

ΚΗ′ «Τῷ Ἀθηνῶν Ἑλλάδος: α′ ὁ Εὐρίππου. β′ ὁ Διαυλίας. γ′ ὁ Κορωνείας. δ′ ὁ Ἄνδρου. ε′ ὁ Ὠρεοῦ. ϛ′ ὁ Σκύρου. ζ′ ὁ Καρύστου. η′ ὁ Πορθμοῦ. θ′ ὁ Αὐλῶνος. ι′ ὁ Σύρας».

ΛΒ′ «Τῷ Πατρῶν Πελοποννήσου: α′ ὁ Λακεδαιμονίας. β′ ὁ Μεθώνης. γ′ ὁ Κορώνης. δ′ ὁ Ἕλους. ε′ ὁ Βολαίνης».

ΛΔ′ «Τῷ Λαρίσσης δευτέρας Ἑλλάδος:... γ′ ὁ Ἐζεροῦ. ϛ′ ὁ Λοιδορικίου... η′ ὁ Ἐχίνου, Κολύδρου. θ′ ὁ Σταγῶν. ι′ ὁ Κατούνας».

ΛΕ′ «Τῷ Ναυπάκτου Αἰτωλίας: α′ ὁ Βονυδίτζης... γ′ ὁ Χελώνου. δ′ ὁ Ῥωγῶν... ζ′ ὁ Ἀνδριανουπόλεως. η′ ὁ Βοθροτοῦ».

ΛΗ′ «Τῷ Ῥόδου τῶν Κυκλάδων: α′ ὁ Σάμου... δ′ ὁ Ναξίας. ε′ ὁ Θηρᾶς. ϛ′ ὁ Πάρου... θ′ ὁ Πισσίνης... ια′ ὁ Λέρνης. ιβ′ ὁ Στυπαλαίας. ιγ′ ὁ Τραχίας. ιδ′ ὁ Νησούρων».

Μ′ «Τῷ Ἀνδριανουπόλεως Αἰμιμόντου: α′ ὁ Σωζοπόλεως... ε′ ὁ Καράβου... ζ′ ὁ Προβάτου. η′ ὁ Σκοπέλου... ι′ ὁ Βουλγαροφύγου. ια′ ὁ Τζωΐδων».

Ν′ «Τῷ Νέων Πατρῶν Ἑλλάδος: α′ ὁ Γαζάλων. β′ ὁ Κουτζιάγρων. γ′ ὁ Σιβίκτου. δ′ ὁ Βυρυάνης».

9 (φ. 322α) Τύπος ὁμολογίας πίστεως ὑποψηφίου ἀρχιερέως.

10 (φ. 324α) Τάξις καὶ ἀκολουθία χειροτονίας ἐπισκόπου.

11 (φ. 328β) Ζητήματα τοῦ κανονικοῦ δικαίου.

12 (φ. 329α) Τύπος μηνύματος πρὸς ἐπίσκοπον.

Ἔχει ὧδε: «† ὁ ἁγιώτατος ἡμῶν αὐθέντης καὶ δεσπότης, ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Λαρίσσης, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος δευτέρας Θεσσαλίας καὶ πάσης Ἑλλάδος, καὶ πρόεδρος Νέων Πατρῶν καὶ ἡ περὶ αὐτὸν σύνοδος προσκαλεῖται τὴν ἁγιωσύνην σου εἰς τὸν ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς ὁδεῖνα θρόνον».

13 (φ. 329α) «Ἀπόκρισις τοῦ λαβόντος τὸ μήνυμα».
14 (φ. 329α) «Ἑρμηνεία τῆς καμίνου».
Ἄρχ.: Ἀφ' ἑσπέρας ἑτοιμάζεται τὸ κλωβίον ὅπερ λέγεται κάμινος . . .
Τελ.: Ἡρπάζουσι τὰ ἐναπολειφθέντα κηρία ὁ λαὸς καὶ λύεται ἡ ἀκολουθία.

15 (φ. 330β) Συστατικὸν ἀρχιερέως περὶ ἱερέως.
Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων εἶναι συνήθως 0,10 × 0,17.
Τὰ φ. 324β, 331β–333β ὁ βιβλιογράφος κατέλιπεν ἄγραφα.
Ἐν ἀρχῇ τοῦ κώδικος ἔχει συσταχωθῇ τμῆμα φύλλου περγαμηνοῦ, ὅπερ ποτὲ ἀνῆκεν εἰς κώδικα γεγραμμένον κατὰ τὸν XII αἰῶνα καὶ περιέχοντα βίους ἁγίων.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔχει καὶ γόμφους καὶ θηλυκωτῆρα δερμάτινον πλεκτὸν μετ' ἀγκιστρίου ὀρειχαλκίνου.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 165 καὶ B 126.

Σημ. Ἐκδ.—Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 160 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 2β–3α).

175

Χάρτης Διαστ. 0,212 × 0,310 Αἰὼν XVI Φύλλα XXXII+256

1 (φ. Iα) Γνωμικὰ διάφορα.
2 (φ. IIIα) «Ἐκβολαὶ νομικαί».
Ἄρχ.: Ἂν ἡ μήτηρ μετὰ θάνατον τοῦ ἀνδρὸς πωλήσῃ ἢ ἄλλως ἐκποιήσῃ τι τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς, μετὰ δὲ ὑπανδρευθῇ, δύνανται οἱ παῖδες ἐπαναλαμβάνειν ὡς δεσπόται τὸ πωληθέν. βι. 4. 2. 7. φυλ. 319 . . .

Αἱ δύο αὗται ὗλαι ἔχουσι γραφὴ ἴσως κατὰ τὸν XVII αἰῶνα, εἰ μὴ καὶ κατὰ τὸν ἑπόμενον.
3 (φ. XIVα) «Σύνταγμα κατὰ στοιχεῖον τῶν ἐμπεριειλημμένων ἁπασῶν ὑποθέσεων τοῖς ἱεροῖς καὶ θείοις κανόσι, πονηθέν τε ἅμα καὶ συνταχθὲν τῷ ἐν ἱερομονάχοις κυρῷ Ματθαίῳ [Βλαστάρει]».
Τὸ κείμενον ἄρχεται ἀπὸ φ. 1β, προτασσομένης «Προθεωρίας» (φ. XIVα) καὶ πίνακος τῶν κεφαλαίων κατ' ἀλφάβητον (φ. XXVIIIβ), ὅστις φέρει τὴν ἑξῆς ἔμμετρον ἐπιγραφήν.

Ματθαῖος οἰκτρὸς ἀρετῆς πάσης ξένος,
πίνακα τοῦτον ὠργάνωσε κανόνων.

4 (φ. 218β) «Τὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ὀφφίκια».
5 (φ. 219α) «Τὰ ὀφφίκια τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ αἱ ἐνέργειαι . . .».
6 (φ. 219β) «Νικήτα . . . Ἡρακλείας ἀποκρίσεις πρός τινα Κωνσταντῖνον ἐπίσκοπον περὶ ὧν ἠρωτήθη».

7 (φ. 220α) «... Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ὁμολογητοῦ κανόνες ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτοῦ συντάξεων καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἁγίων πατέρων».

8 (φ. 221β) «...Ἰωάννου ἐπισκόπου Κίτρους ἐκ τῶν ἀποκρίσεων πρὸς τὸν ... ἐπίσκοπον Δυρραχίου τὸν Καβάσιλαν κεφάλαια λβ'.
Ματθαῖος ἔγνω ταυτὶ συντεταχέναι».

9 (φ. 227α) «Ἐκ τοῦ κανονικοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ νηστευτοῦ.
Ἤμειψε ταυτὶ πρὸς σύνοψιν Ματθαῖος».

10 (φ. 231α) «Ἔλεγχος ὧδε τῆς πλάνης τῶν Λατίνων,
θύτου παρ' οἰκτροῦ Ματθαίου μονοτρόπου».

Ἀρχ.: Ἄρτι μὲν ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία τῆς τῶν αἱρετικῶν ...

11 (φ. 253α) «† τὰ ὀφφίκια, καθὼς πολιτεύονται ἐν τῇ Χίῳ. — ,αφξζ' [=1567] κατὰ μῆνα Αὔγουστον ἰνδικτιῶνος ι'».
«Πεντὰς πρώτη–πέμπτη».

12 (φ. 253β) Ἀφορισμὸς α' Ἱπποκράτους καὶ ἑρμηνεία τούτου ὑπὸ Γαληνοῦ.

13 (φ. 253β) «Στίχοι ἰαμβικοὶ ... Ρόδου κὺρ Νικήτα εἰς ἔπαινον τῆς βίβλου τῆσδε καὶ τοῦ ταύτην περιφράσαντος κὺρ Ματθαίου Βλαστάρεως».

Ἀρχ.: Πυκτίδος ἥδε προσποθουμένης τέλος.
Τελ.: ἐν ἑνδεκάτῃ τοὖργον ἤνυσται τόδε.

Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῶν στίχων διώρθωσέ τις τὸ *κὺρ Νικήτα* διὰ τοῦ *κὺρ Νείλου*. Ἐν τέλει τῶν στίχων: *ἔτους ,ςϡ'* [6900=1392] *ἰνδικτιῶνος ιε' μηνὶ φευρ(ουαρίου) ια'*.

14 (φ. 254α) Ποικίλα ὡς ἐν παρέργῳ γραφέντα. Ἐπὶ κεφαλῆς τούτων. † *κώδιξ ... τοῦ τιμιωτάτου δικαιοπρεσβυτέρου κὺρ Μανουὴλ τοῦ Ἀληθηνοῦ, καὶ τῶν ... κληρικῶν τῆς μητροπόλεως Χίου, ἀρχόμενος ἐν ἔτει ,ζκε'* [7025 = 1516] *ἰνδικτιῶνος ε' μηνὶ οκτωβρίῳ κδ'*.

15 (φ. 254β) «... διδασκάλου καὶ μεγάλου ῥήτορος τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κυρίου Σπαντωνῆ διασάφησις τῆς κατὰ τριμερίαν κληρονομικῆς ἐννόμου ὑποθέσεως».

Ἀρχ.: Ὅταν ἀποθάνῃ θάτερον μέρος τοῦ ἀνδρογύνου ...
Τελ.: ... περὶ τὰς νομικὰς διατάξεις, ,αψις' ἀπριλλίου θ'.

16 (φ. 255α) «Ἴσον ἐκβληθὲν ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ βιβλίου. Σιγίλλιον ... οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ... Γερμανοῦ, γεγονὸς κατὰ μῆνα Ἰούνιον τῆς ε' ἐπινεμήσεως, καὶ καταστρωθὲν τῷ σεκρέτῳ τοῦ ἱεροῦ χαρτοφυλακίου».

Ἀρχ.: Τὰ περὶ τῶν πατριαρχικῶν σταυροπηγίων ...

17 (φ. 255α) «Ἕτερον ἴσον ἐκ τοῦ αὐτοῦ».

Ἀρχ.: Τὰ κατὰ συναρπαγὴν λαβόντα σύμπηξιν ...

Ἐν τέλει τούτου, φ. 255β, γέγραπται: *τὸ ἀνατολικὸν νόμιμον εὑρίσκεται εἰς τὸν ἅγιον γεώργιον τοῦ μούρμουρη*.
Τὰ ὑπ' ἀριθ. 8–15 ἔχουσι πιθανῶς γραφῇ κατὰ τὸν XVII αἰῶνα, ἂν μὴ κατὰ τὸν XVIII. Ὁ κῶδιξ ἔχει συγκροτηθῇ ἐκ διαφόρων τετραδίων διαφόρου γραφῆς καὶ χάρτου· ὁ τῶν φ. XIV–226 εἶναι λεῖος, ὁ λοιπὸς στιλπνός. Τὰ φ.

Ι^{β}–ΙΙ^{β}, Χ^{α}–ΧΙΙΙ^{β}, 230^{β}, 251^{α}–252^{β}, 256 παρέμειναν τελείως ἄγραφα. Τὸ φ. 254 συγκεκροτημένον ἐκ δύο ἐπικεκαλυμμένων φύλλων. Ἐν δὲ ταῖς ᾤαις τοῦ κώδικος ἄφθονοι παρασημειώσεις.

Ἐν φ. ΧΙV^{α} ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ: † *ἐκ τῶν τοῦ νεοφύτου τοῦ Κρήτης τοῦ Πατελάρου* (XVII αἰών). Καὶ κατωτέρω: *εἶτα τοῦ ταπεινοῦ ἐπισκόπου ςαγῶν παρθενίου.*

Ὁ κῶδιξ ἔχει παλαιὰν ἀρίθμησιν τῶν φ. 1–230. Τὰ ἐν ἀρχῇ Ι–ΧΧΧΙΙ καὶ 231–256 ἠριθμήθησαν ὑπ' ἐμοῦ.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου ἔχοντος ἔκτυπα ἐπικεχρυσωμένα κοσμήματα καὶ εἰκόνας.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 150 καὶ Β 83.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ κῶδιξ, τοῦ XVI αἰ., γεγραμμένος ὁλόκληρος διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς χειρός, σύγκειται ἐκ φ. ἠριθμημένων ὑπὸ τοῦ γραφέως 1–226, ὧν προτάσσονται ἄνευ παλαιᾶς ἀριθμήσεως φύλλα 19 (ἀριθμηθέντα ὑπὸ Ν. Βέη ΧΙV–ΧΧΧΙΙ). Ὁ μεταγενέστερος κάτοχος τοῦ κώδικος Σταγῶν Παρθένιος προσέθηκεν ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ τὰ φύλλα Ι–ΧΙΙΙ, ἐν δὲ τῷ τέλει τὰ φύλλα 227–252. Ἐν τέλει τοῦ κώδικος, τὰ φύλλα 253–254 ἐκ παλαιοτέρου κώδικος γεγραμμένου ὡσαύτως τὸν XVI αἰῶνα.

Γραφεὺς τῶν προσθέτων φύλλων (Ι–ΧΙΙΙ καὶ 227–252) τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς ἐξ Ἰωαννίνων κωδικογράφος Ἀναστάσιος Σουγδουρῆς, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ' αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59. Βλ. ὡσαύτως καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 119, ὅπου περὶ τοῦ Σταγῶν Παρθενίου καὶ τοῦ Ἀναστ. Σουγδουρῆ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 161 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κυρίου μέρους τοῦ κώδικος (φ. ΧΙV^{α}, ὅπου ἀρχὴ κειμένου καί, εἰς τὸ ἄνω μέρος, κτητορικὰ σημειώματα τοῦ Νεοφύτου Κρήτης τοῦ Πατελάρου καὶ τοῦ Σταγῶν Παρθενίου). Ὁ δὲ Πίναξ 162 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τῶν προσθέτων φύλλων τοῦ κώδικος, τῶν γραφέντων ὑπὸ τοῦ Ἀναστ. Σουγδουρῆ (φ. 231^{α}, ὅπου ἐπίτιτλον καὶ ἀρχὴ κειμένου).

Καὶ τὸ ἐν φ. ΧΙV^{α} κτητορικὸν σημείωμα τοῦ Σταγῶν Παρθενίου ἔχει γραφῇ διὰ χειρὸς Ἀναστ. Σουγδουρῆ Βλ. σχετικῶς καὶ τὰς προσθέτους σημειώσεις εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν κωδίκων 166 καὶ 206.

176

Χάρτης στιλπνὸς — Διαστ. 0,135 × 0,184 — Αἰὼν XVIII — Φύλλα 54

Νομοκάνων.

Περιλαμβάνει τὸ ὅλον ρο' κεφάλαια, ὧν ὑπάρχει καὶ ἀναγραφὴ ἐν τέλει τοῦ

νομοκάνονος (φ. 43α–47α) ἀνταποκρινομένη καθ' ὅλα πρὸς τὸ κείμενον. Ἐκ τῆς ἀναγραφῆς ταύτης σημειῶ τινὰ τῶν κεφαλαίων.

Α' «Περὶ τοῦ ποῖοι πρέπει νὰ δέχωνται τοὺς μετανοοῦντας καὶ τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν». Λ' «Εἰ χρὴ ἐσθίειν ἱερεὺς εἰς δίγαμον». ΜΖ' «Περὶ ἱερέως ἐὰν περιγελᾶ τοὺς σημειωμένους, ἢ δὲν εὐεργετεῖ τοὺς πτωχοὺς κληρικούς». ΞΔ' «Περὶ ἱερέως ἐὰν φυλάγηται νὰ μὴ κάμῃ παιδία . . .». ΟΕ' «Περὶ μοναχοῦ ἐὰν μαλακισθῇ». ϞΓ' «Περὶ τοῦ ἔχοντος τὰ τέκνα του εἰς ἀλλότροφα». ϞΖ' «Περὶ μαγείας καὶ πάσης γοητείας, καὶ περὶ τῶν συρόντων θηρία, ἢ ὅτι λογῆς γητείαν καὶ ἂν κάμουν ἢ ἑλλικὰ [=ἑλληνικὰ] ἔθη». ϞΗ' «Περὶ βουρκολάκων καὶ τῶν καιόντων τοὺς βουρκολάκους, καὶ περὶ στρίγγλων». ΡΙΒ' «Περὶ ἀνδρογυνοχωριστοῦ». — ΡΚΔ' «Περὶ τοῦ πεσόντος εἰς κουμπάραν, ἢ ἀναδεχθήν». — ΡΛΓ' «Περὶ τῶν τιμιουλκούντων σίτον . . .». — ΡΜΒ' «Περὶ γυναικὸς ἐὰν ῥίψῃ τὸ παιδί της εἰς τὴν ῥούγαν». — ΡΜΗ' «Περὶ γυναικῶν τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν πραγματευτῶν». — ΡΝΑ' «Περὶ γυναικὸς καὶ συγκλυσμοῦ· μαλακίας». — ΡΝΒ' «Περὶ γυναικὸς ἐὰν τὴν φιλήσουν ἢ τὴν μαλάξουν ἄνδρες ἢ τῆς κάμαν συγκλυσμόν». — ΡΝΔ' «Περὶ γυναικὸς ἐὰν πορνεύσῃ μὲ τὸ δάκτυλόν της». — ΡΝΕ' «Περὶ γυναικὸς ἐὰν σφογγίσῃ τὴν φύσιν της μὲ ζύμην καὶ ταγίσῃ τινά». — ΡΝϚ' «Περὶ γυναικὸς ἂν πίῃ τὸ κάτουρόν της ἢ ἄλλον ποτίσῃ». — ΡΞΑ' «Περὶ τῆς φυσώσης τὸ τέκνον της».

Ἐν φ. 47α ἄρθρον ἐκ τοῦ νομοκάνονος ἀρχόμενον: «Ἐκεῖνος ὁποῦ ἠξεύρει διὰ τὸ ἀρμένισμα . . . », μεθ' ὅ, ἐν φ. 47α–47β, περικοπὴ ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον, ιζ', 14–23.

Ἐν φ. 42β, ἐν τέλει τοῦ κειμένου τοῦ νομοκάνονος: *κάι τῷ δὲ ξὺν τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει κτίμα ἐμοῦ τοῦ παπ(ὰ) Χρυσόγουνο | ἐκ κώμης ρουξιόρι καὶ ὅποιος τὸ ἀποξενώσει νὰ ἔχῃ . . . | . . . | . . . κ(αὶ) τὸν ἀφορισμὸν κἀμοῦ τοῦ παπ(ᾶ) Χρυσόγου|νο κ(αὶ) τὸν ἀφορισμὸν τοῦ ἀρχιερέως μου κὺρ Πα|ϊσιου. 1800. ἀπριλλίου 4, ἡμέρα τετράδη* | . . . Ὁ κτήτωρ τοῦ κώδικος εἶναι καὶ βιβλιογράφος αὐτοῦ.

Αἱ διαστάσεις τοῦ γεγραμμένου μέρους τῶν φύλλων τοῦ νομοκάνονος 0,088 × 0,117.

Τὰ φ. 9α–42β φέρουσι παλαιὰν τοῦ βιβλιογράφου ἀρίθμησιν κατὰ σελίδας δι' ἑλληνικῶν ἀριθμῶν α'–ξη'. Ἐν φ. 9α ἐπίτιτλόν τι.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ κώδικος ἔχουσι συσταχωθῇ 8 φύλλα καὶ ἐν τέλει ἄλλα 7 ἐκ λειτουργίας τοῦ XVII αἰῶνος.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου μέλανος ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 18.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 163 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 9β–10α).

177

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,095 × 0,150 Αἰὼν XVII Φύλλα 297

1 (φ. 9α) Νομοκάνων.

Προτάσσονται πίναξ τῶν κεφαλαίων ἀτελὴς καὶ ἐσφαλμένος. Ἐν τῇ δημώδει.

2 (φ. 240α) «Εὐχαὶ εἰς ἀρχάριον ῥασσοφοροῦντα . . .».

3 (φ. 240β) «Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος».

4 (φ. 250α) «Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος».

5 (φ. 270α) «Εὐχὴ τῆς κεφαλοκλισίας».

6 (φ. 270β) «Εὐχὴ συγχωρητική, εἰς ἐξομολογούμενον, τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν τῶν θείων καὶ ἀχράντων μυστηρίων».

7 (φ. 274α) «Λύσις ἀφορισμοῦ λεγομένη ὑπὸ ἀρχιερέως».

8 (φ. 277α) Σύμμικτά τινα (Περὶ τῶν μυστηρίων τῆς ἐκκλησίας, τῶν ἑπτὰ θανασίμων ἁμαρτημάτων, ἑπτὰ μεγάλων ἀρετῶν, χαρίτων, αἰσθήσεων ὑλικῶν τοῦ ἀνθρώπου, τῶν δέκα πληγῶν τοῦ Φαραῶ, τῶν «ἑπτὰ ἱστοριῶν τοῦ Ἀδάμ», τῶν δέκα ἐντολῶν, ὡρῶν καὶ μηνῶν, περὶ τῶν τριῶν φύσεων τοῦ λέοντος, περὶ τοῦ ἀζύμου, περὶ τῆς προφητείας τῶν ζ' Ἑλλήνων, περὶ ἐνσαρκώσεως Χριστοῦ.

9 (φ. 282β) «Εὐχὴ τοῦ πατριάρχου Καλλίστου ἐπὶ συμφορᾷ λαοῦ καὶ εἰς πᾶσαν λοιμικὴν ἀσθένειαν».

Ἀρχ.: Κύριε καὶ Θεὲ τοῦ ἐλέους· ὁ πάσης ἀγαθότητος χορηγός, ὁ τῶν θαυμασίων Θεός . . .

10 (φ. 285α) «Συστατικὸν . . . εἰς ἱερέαν».

11 (φ. 286α) «Συστατικὸν τὸ ηὕραμεν εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἀιτῶν [=Ἀετοῦ] καὶ Βονδίτζης».

Ἀρχ.: Νόμος οὗτος θεόθεν . . . —Τελ.: . . . καὶ ἐπεδόθη τῷ εὐλαβεστάτῳ ἱερεῖ κὺρ Νικολάῳ ὁ δεῖνα . . . εἰς ἀσφάλειαν· ἐν μηνὶ σεπτεβρίῳ ιε' ἰνδικτιῶνος ιε' τοῦ ἔτους ,ζξε' [7065 = 1556] ὑπογραφὲν δὲ κάτωθεν τῇ ἡμῶν συνήθει μονοκονδυλίᾳ εἰς ἀσφάλειαν.:

12 (φ. 287β) «Περὶ λύσεως γάμου».

Ἐν τέλει τούτου, φ. 289α, ὑφ' ἑτέρας χειρὸς τοῦ βιβλιογράφου καὶ διὰ μέλανος διαφόρου σημειοῦται: *εν μηνῆ Σαιπτευρῆω - ιε'* | *ἔτους ,ζρξε'* [7165 = 1656] *ἰν(δικτιῶν)ος ιε'*.

13 (φ. 290β) Σύμμικτά τινα, ἐν οἷς καὶ φῆμαι Ἰωάσαφ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, «Νεοφύτου τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Λαρίσσης, ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου δευτέρας Θετταλίας καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ τὸν τόπον ἐπέχοντος τοῦ Ἐφέσου», καὶ «Ἰωάσαφ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Δομενίκου καὶ Ἐλασσῶνος». Πρὸς τούτοις μεταξὺ τούτων καὶ αἱ ἑξῆς τρεῖς συνταγαὶ καὶ ὁδηγίαι:

I (φ. 293β) *† δια τὴν κυνάβαρι· νὰ τὴν τρίψης δυνατὰ μὲ νερό,* | *κ(αὶ) ν(ὰ) ἔχεις κομήδι να μοσκέβη· κ(αὶ) νὰ χησ(ης) το νερό· κ(αὶ) τότες* | *νὰ τρίψης τὸ κομήδι νὰ τὸ ἀνακατώσ(ης) μὲ τὴν κϋνάβαρι* | *τότες νὰ γράφης: † τὸ καλακάνθ(ι) τὸ ἔχουν οἱ* | *ταμπάκιδες κ(αὶ) τὸ λέγουν τζουμπλούκ(ι) : —*

II (φ. 294α) † *ὅταν θέλ(ης) νὰ εὕρεις τὴν μπάταν μέριζε τοὺς ἔτους | ἀπὸ κτίσεως κόσμου, μὲ 28 κ(αὶ) ἥτι ἀπο|μήνουν ἀπάνου ἔνε ἡ πάτα* : —

III (φ. 294α) † *ὅταν θέλ(ης) νὰ εὕρεις τ(ὴν) ἰνδει|κτιών(α) μέριζε τοὺς ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου, μὲ 15 | κ(αὶ) ἥτϊ ἀπόμένουν ἀπάνου ἔνε ἰνδικτιῶνα* : —

Ἐν φ. 1α μεταξὺ ἄλλων τινῶν γέγραπται: *ἰν(δικτιῶν)ος ΙΒ ἔτως ,ζρξ'* [7160=1651/2].

Συνήθεις διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φ. 0,06 × 0,11 Φύλλα τινὰ ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει καὶ ἀλλαχοῦ ἔτι τοῦ κώδικος ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων ξυλίνων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔχει καὶ δύο πλεκτοὺς δερματίνους θηλυκωτῆρας μετ' ἀγκιστρίου μεταλλικοῦ. Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 184 καὶ Β 73.

Σημ. Ἐκδ. — Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 εἰς τὴν θέσιν τοῦ παρόντος κώδικος 177 εἶχε παρατοποθετηθῆ ὁ κῶδιξ 179. Διεπιστώσαμεν (Σεπτ./Ὀκτ. 1969) ὅτι καὶ ὁ 177 εἶχεν ὡσαύτως παρατοποθετηθῆ καὶ εἶχε καταγραφῆ τότε ὑπὸ νέον ἀριθμὸν 2. Ἐπανετοποθετήσαμεν τὸν κώδικα τοῦτον εἰς τὴν θέσιν του καὶ κατηργήσαμεν τὸν νέον ἀριθμὸν 2. Πρβλ. καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 179.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 164 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 288β–289α, ὅπου τὸ τέλος κειμένου καὶ ἡ χρονολογία 1656).

178

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,135 × 0,199 Αἰὼν XV Φύλλα 170

1 (φ. 1α) Νομοκάνων ἐπιγραφόμενος «Ὅροι διάφοροι κανονισθέντες ὑπὸ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων οἰκουμενικῶν συνόδων· καὶ ἑτέρων ἁγίων πατέρων».

Περιλαμβάνει τὸ ὅλον τϟα' κεφάλαια. Ἕπεται, ἐν φ. 46α–52β, πίναξ τῶν κεφαλαίων τούτων μὴ ἀνταποκρινόμενος κατὰ πάντα πρὸς τὸ κείμενον.

2 (φ. 52β) Ἕτερος νομοκάνων ἀνεπίγραφος.

φ. 65α «Περὶ φονικῶν ἐγκλημάτων καὶ εὐλογίας τραπέζης». φ. 67α: «Τίτλος η' περὶ δικαίου προικός». φ. 68α: «Τίτλος ἔνατος, περὶ ἐκδικήσεως προικίων». φ. 69α: «Τίτλος δέκατος· περὶ δωρεῶν ἀνδρὸς καὶ γυναικός». φ. 69β: «Περὶ λύσεως γάμου καὶ τῶν αἰτιῶν αὐτοῦ». φ. 72α: «Περὶ σαββατοκυριακῶν καὶ τῶν ἑορτῶν». φ. 76: «Περὶ ἐπισκόπων καὶ χειροτονιῶν καὶ προβολῶν ἐκκλησιαστικῶν παντοίων». φ. 79α: «Περὶ μνηστείας». φ. 79β: «Περὶ ἀρραβώνων». φ. 80β: «Περὶ γάμου». φ. 81α: «Περὶ δικαίου προικός». φ. 82α: «Περὶ μαρτύρων». φ. 88β: «Περὶ πρεσβυτέρων».

3 (φ. 91α) «Κεφάλαια ἐκ τῶν κανόνων τοῦ . . . Μεγάλου Βασιλείου».

4 (φ. 94β) «Περὶ μοναχῶν καὶ ἱερέων καὶ τὰ ἐλλείποντα κεφάλαια τῶν ἐπιτιμιῶν καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης».

5 (φ. 100β) «Περὶ . . . τῶν κεκωλυμένων γάμων καὶ τῶν ἀνόμων γάμων». Ἐνταῦθα μεταξὺ τῶν ὀνομάτων τῶν ἀναφερομένων ἐν τοῖς παραδείγμασι καὶ τὰ *Ῥαδινός, Σκληρός, Ῥωμανός*.
Ἐν δὲ τῷ φ. 102 κ.ἑ. συνοδικὴ ἀπόφασις.

Ἄρχ.: Μηνὶ ἀπριλίῳ ιζ' ἔτους ,ςφμς' [6546 = 1038] προκαθημένου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου· ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τῶν κατηχουμένων· καὶ συνεδριαζόντων αὐτῶ θεοφιλεστάτων μητροπολιτῶν· Νικήτα Ἀγκύρας· Κωνσταντίνου Πατάρων· Λαυρεντίου Δυρραχίου· Κωνσταντίνου Χωνῶν, παρέστη Ἰωάννης κουβουκλείσιος ἐξ Εὐρίπου ὁρμώμενος . . .

6 (φ. 107α) «Νείλου . . . Ἀλεξανδρείας πρὸς Ἀντίοχον ἄρχοντα, περὶ πλείστων καὶ ἀναγκαίων ζητημάτων, τῶν ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς παρὰ πολλοῖς ἀπορουμένων· καὶ παρ' ἅπασι Χριστιανοῖς· γινώσκεσ[θ]αι ὀφειλομένων». Κατ' ἐρώτησιν καὶ ἀπόκρισιν.

7 (φ. 149α) «Περὶ . . . τῆς ἁγίας ἱερουργίας . . . ».

8 (φ. 151α) «Ἑρμηνεία τῆς θείας λειτουργίας».

9 (φ. 155α) «Γαληνοῦ περὶ τῆς ἐξ ἐνυπνίων διαγνώσεως».

Ἄρχ.: Ἐνδείκνυται δὲ τὸ ἐνύπνιον, κατὰ τὰς διαθέσεις τοῦ σώματος . . .
Τελ.: . . . μέλλει κρισίμως ἱδροῦν.

10 (φ. 155β) «Ἑρμηνεία περὶ τῶν στοιχείων τοῦ ἀνθρώπου».

Ἄρχ.: Ἡ μήτρα τῆς γυναικὸς . . . ὅταν κελεύσῃ ὁ Θεὸς δέξασθαι ἐν γαστρὶ ἡ γυνή, ἀνοίγεται καὶ δέχεται παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ καὶ σφραγίζεται καὶ δέχεται . . .

11 (φ. 157α) «Κύκλος τοῦ ἐνιαυτοῦ καθ' ἕκαστον μῆνα· ὁποίοις δεῖ χρήσασθαι καὶ ὁποίοις δεῖ ἀπέχεσθαι· ταύτης γὰρ τῆς ἐκδόσεως μὴ καταφρονητέον· πειρᾶται γὰρ καὶ γενναίως κουφίζει τοὺς ῥευματιζομένους: Στιχοπλοκιθὲν παρὰ Πέτρου ἱερέως» (καὶ δι' ἑτέρας χειρὸς καὶ μέλανος: « Παρὰ Γαληνοῦ»). Ἔμμετρον γεγραμμένον καταλογάδην.

Ἄρχεται: Ἰανουάριος.
Τὸν μὲν Ἰανουάριον καλὸν ἐκκοιτεώνις.
. . . .
Τελ.: Ἔχει δ' ἑτέρας ὁ αὐτός, τριάκοντα καὶ μίαν.

12 (φ. 158β) «Πόθεν οἱ μὲν τῶν ἀνθρώπων γελῶσι πάντοτε, οἱ δὲ στενάζουσι».

Ἄρχ.: Εἰ μὲν αἵματος καθαροῦ τυγχάνοντες . . .

13 (φ. 159) Σημειώματα συντομώτατα περὶ μνήμης, αἰσθήσεων καὶ τῶν ιδ' στοιχείων τοῦ ἀνθρωπίνου σπέρματος, περὶ σπονδύλων, πλευρῶν καὶ ὀδόντων, φλεβοτομίας, περὶ ἡλίου καὶ τῆς τροχιᾶς του ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

14 (φ. 161α) «Ἐκ τῶν ἀσκητικῶν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου».

15 (φ. 164β) «Ἑρμηνεία τοῦ πῶς συλλαμβάνεται βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ πῶς γεννᾶται ἄρσεν καὶ θύλη καὶ περὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου». Κατ' ἐρώτησιν καὶ ἀπόκρισιν.

16 (φ. 165β) «Περὶ γεννήσεως ἀνθρώπου, καὶ ὅθεν τρίτα ἔννατα καὶ τεσσαρακοστὰ μνημονεύονται οἱ ἄνθρωποι».

17 (φ. 166α) Ἀθανασίου Ἀλεξανδρείας: «Περὶ τοῦ ἐμφυσήματος, καὶ ἐνεφάνισεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ».

18 (φ. 167α) «Περὶ τῆς (σελήνης) καὶ περὶ τοῦ (ἡλίου)».

Ἀρχ.: Χρὴ εἰδέναι ὅτι τοὺς φωστῆρας ἔξω τοῦ οὐρανοῦ ἐποίησεν ὁ Θεός . . .

19 (φ. 169α) «Ἑρμηνεία τοῦ Πάτερ ἡμῶν».

Προτάσσεται τὸ κείμενον κατὰ περιόδους ἐρυθρόγραφον καὶ ἀκολουθεῖ ἡ ἑρμηνεία.

Ὡς ἐξάγεται ἐκ σημειώματος ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ φ. 1α, ὁ κῶδιξ ὑπῆρξε κτῆμα Παρθενίου τινός.

Ἐν ταῖς κάτω ᾤαις τῶν φ. 84β καὶ 85α ὀνόματά τινα ἐν τῇ ἁγίᾳ προθέσει ἐκφωνούμενα.

Ἐν φ. 170β μετὰ τὸ πέρας τοῦ κειμένου διὰ χειρὸς τοῦ βιβλιογράφου ἡ ἐνθύμησις: † *ἐγένετο τὸ θανατικ(ὸν) [εἰς τ]ὸν Σάλων(α) ἔτι ,ϛϡξζ'* [6967=1458/59]. Ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ 170β, σημείωμα ὅτι τὸ *νόμιμον ὑπάρχει τοῦ Παπαγραμμένου.*

Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ τῇ πινακίδι πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος: † *εχάθη ο ἵλιος — ης — 1661 — μαρτίου — 20 (;) εγηνῆ Ο σησμõς μεγαλος πανταχοὺ — 16 | γεναρΐου — 1 | η ἀκρήβηα κ(αὶ) η ανοχῆ στὰ πρᾶματα — 1672.* Καὶ κατωτέρω: † *τὸ παρὸν ἅγιον νόμιμον ὑπάρχει τοῦ ἐν | Ἱερο [μον]αχοῖς . . . . τοῦ ἐξ Βρανιανῶν, τῶν ἀγράφων ἐξιδίοις ἀ[να]λόμασι κ(αὶ) δαπάνησ: - | ,αχοη'* [=1678]. Καὶ κατωτέρω: *Καὶ νὴν ηπάρχη τοῦ [εὐσταθ]ηου | του ιατρού . . . .* Καὶ κατωτέρω πλαγίως: *τὸ παρὸν εἶναι ἐμοὺ Καλλινίκου | Ἱεροδιακόνου τοῦ ἐκ δεμενίκου: —* (πολλαχοῦ τὸ σημείωμα ἀμυδρὸν) μεθ' ὅ: *τὸ παρὸν νόμιμων | ὑπάρχι ὅμου Γαβρι|ὴλ ϊερομονάχου | ενετι ,αψμε'* [=1745].

Οἱ δύο τελευταῖοι κτήτορες μνημονεύονται καὶ ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ τῇ πινακίδι πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος, ἐν ᾧ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τάδε: † *Τὸ παρὸν νομημον ηπάρ|χη του παπα ευστ[αθήου] του η|ατρου . . — τὸ παρὸν νόμιμων ὑπάρχει ἐμοῦ Γαβριὴλ ἱερομονάχου ἐνέτι ,αψμε'* [1745] *εν μινι ιουναρίου α. —. τὸ παρ(ὼν) νόμιμων ὑπάχει* [sic] *εμου | Καλλινίκου ἱεροδιακόνου.*

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,095 × 0,150.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων ξυλίνων, ἐφ' ὧν ἁπλοῦν βύρσινον ἐπικάλυμμα. Εἶχέ ποτε καὶ δύο θηλυκωτῆρας.

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 338 καὶ Β 42.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 165 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 52β–53α).

179

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,100 × 0,156 Αἰὼν XVII Φύλλα 276

«Ἐκλογὴ μερική, ἀπὸ τὸ νόμιμον, τοῦ σοφωτάτου ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Ματθαίου, ὅπερ ἐξηγήθη [γρ. ἐξήγησεν] εἰς πεζὴν φράσιν, ὁ Κουνάλης ὁ Κριτόπουλος». Τὸ κείμενον ἄρχ. ἀπὸ φ. 7β. Προτάσσεται «Πίναξ ἀκριβὴς τοῦ . . . βιβλίου», ἀναγράφων τὸ ὅλον ρϟε′ κεφάλαια, ἅπαντα περιλαμβανόμενα ἐν τῷ κώδικι. Τὸ α′ κεφ. «Περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν Χριστιανῶν». Τὸ ρϟε′ κεφ. «Περὶ τί καιρὸν καὶ χρόνον ἔγινεν ὑπὸ τῶν πατέρων ἡ σχάρα». Ἐν τέλει τοῦ πίνακος, φ. 7α, «Εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἐξομολογουμένων».

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,060 × 0,118. Μέχρι τοῦ φ. 150 παλαιὰ κατὰ φύλλα ἀρίθμησις. Τὸ πρῶτον φ. φέρει ἀριθμὸν 5. Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 5α σημείωμα μεταγενεστέρου κτήτορος: *καὶ τόδε κτῆμα Γερμανοῦ Ἱερο|μονάχου.*

Στάχωσις ἐξηρθρωμένη κατὰ τὴν ῥάχιν· ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετ᾿ ἐπικαλύμματος βυρσίνου, ἐφ᾿ οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχε καὶ θηλυκωτῆρα.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 137.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1953 καὶ 1959 ἀναγράφεται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ δὲν ἀνευρέθη. Διεπιστώσαμεν (Σεπτ./Ὀκτ. 1969) ὅτι ὁ κῶδιξ εἶχε τότε παρατοποθετηθῆ εἰς τὴν θέσιν τοῦ 177. Πρβλ. καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 177.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 166 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 11β–12α).

180

Χάρτης Διαστ. 0,100 × 0,145 Αἰὼν XVI Φύλλα 458

1 (φ. 2α) [Ὁμολογία πίστεως τοῦ Ζητουνίου Φιλοθέου, προτασσομένων βιογραφικῶν τινων σημειώσεων.]
Ἀνεπίγραφον· αὐτόγραφον τοῦ Ζητουνίου Φιλοθέου· ἐκδοθήσεται ὑπ᾿ ἐμοῦ.

2 (φ. 11α) «Νομοκάνων . . . Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ. † Ἤμειψε ταῦτα πρὸς σύνοψιν Ματθαῖος [Βλάσταρις]».

3 (φ. 25α) [Περὶ μοναχῶν] ἐκ τῶν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου κλ. Ἀκέφαλα καὶ κολοβά.

4 (φ. 31α) Περὶ ἐξομολογητοῦ καὶ ἐξομολογητάριον.
Κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον εἰς δημώδη.

5 (φ. 51α) «Συνοδικοὶ καὶ ἀποστολικοὶ κανόνες· καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου [καὶ ἑτέρων τινῶν]» ἐν κεφαλαίοις σλ′.
Εἰς τὴν δημώδη. Ἐν φ. 60α κ.ἑ. «Περὶ τῶν ἀκολουθούντων ἑλληνικοῖς ἤθεσι

ἐκ τοῦ Ματθαίου [Βλαστάρεως]». Ἐν τέλει τούτων, φ. 123β: . . . ,ζνβῳ *ἰουλίῳ κθ'* [7052 = 1544].

6 (φ. 125α) Ἀνεπίγραφον [κανόνες συνοδικοὶ καὶ πατερικοὶ καὶ ὅροι περὶ μοναχικοῦ ἰδίως βίου μεθ' ἑρμηνείας Ζωναρᾶ, Βαλσαμών, [Ἰωάννου] τοῦ Νηστευτοῦ, Ματθαίου [Βλαστάρεως], Ἠλιοῦ [Κρήτης].

Τὰ πλεῖστα εἰς τὴν δημώδη.

7 (φ. 173α) Ἀνεπίγραφον [περὶ νηστείας].

Ἀρχ.: Ἐν τῷ προφήτῃ Ἰεζεκιὴλ γέγραπται· υἱὲ ἀνθρώπου· σταθμῷ τὸν ἄρτον σου . . .
Τελ.: . . . τὰς ἐπηρίας, καὶ οὐκ ἀναχωροῦσι τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις.

8 (φ. 178α) «Ἐκ τῶν ἀσκητικῶν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου».

Ἀρχ.: Τὸ τελειότατον ἔργον τῆς ἀσκητικῆς πολιτείας τοῦτό ἐστι, τὸ ἀπὸ τῶν ἀτόπων ἔργων ἀπέχεσθαι . . .
Τελ.: τοὺς μοναχοὺς ἀπέχεσθαι βούλομαι· φθόνου καὶ καταλαλιᾶς, καλλωπισμοῦ τε καὶ ὅρκων.

9 (φ. 181β) Ἀσκητικὰ ἐκ τῶν «Νικολάου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου, Μεγάλου Βασιλείου, Ἀναστασίου τοῦ Σιναΐτου, Κυρίλλου, [Ἰωάννου] τῆς Κλίμακος».

10 (φ. 233α) «Παλλαδίου, ἀπὸ τῆς τῶν κατὰ Βραχμάνων ἱστορίας.

Ἀρχ.: Ἀλεξάνδρου τοῦ τῶν Μακεδόνων βασιλέως διαβάντος Μακεδονίαν καὶ τροπωσαμένου Εὐρώπην . . .
Τελ.: . . . καὶ ἐὰν ἀκούσῃς μου τῶν λόγων, κτήσῃ ἐμῶν ἀγαθῶν.

11 (φ. 240α) «[Τ]οῦ Μεγάλου Βασιλείου πρὸς παρθένον ἐκπεσοῦσαν».

12 (φ. 254β) «Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ πρὸς Γρηγόριον».

Ἀρχ.: Ἐπέγνων σου τὴν ἐπιστολὴν . . .

13 (φ. 280α) Ἀνεπίγραφον.

Ἀρχ.: [Ὁ] κανὼν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου τῆς κοινωνίας τῶν ἀκοινωνήτων ἀποδιΐστασθαι . . .
Τελ.: . . . καὶ οὐκ ἐροῦσι πρὸς ὑμᾶς ποῦ ἐστὶν ἡ ἀλοιφὴ ὑμῶν ἣν ἠλείψατε.

14 (φ. 327α) Ἀναστασίου τοῦ Σιναΐτου κατὰ βλασφημίας.

Ἀτελές. Τελ.: . . . καὶ ἀπογινώσκει τῆς ἰδίας ζωῆς καὶ σωτηρίας.

Ἔχει γραφῇ τῇ αὐτῇ χειρί, ὑφ' ἧς καὶ τὸ 19.

15 (φ. 335α) «Διήγησις ψυχωφελής, περὶ τῶν θείων καὶ ἱερῶν προσκυνημάτων, τοῦ τε Σιναίου ὄρους καὶ τῆς Ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ».

Ἀρχ.: [Κ](υρίο)υ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν . . . καμὲ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον αὐτοῦ κατευοδώσαντος ἰδεῖν αἰσθητῶς τοὺς . . . τῶν Ἱεροσολύμων τόπους . . . καθιστορῆσαι ἐκρίθη μοι εὔλογον . . .

Ἐν τέλει, φ. 356β, ἀναγινώσκομεν: † *ἰδοῦ ἐποίησα τὸ πρὸς τεταγμένον μοι ἐκ | σοῦ, δσιώτ(α)τ(ε)· εἰ καὶ μὴ καλῶς, τέως ὡς ἠδυ|νήθην, καὶ ποιήσας ὑπακοήν, ἔπραξα | πόνον· γέρον με ὄντα καὶ κομψὸν τὰς | αἰσθήσεις.*

16 (φ. 357α) Ἀνεπίγραφον.

Ἀρχ.: [Τ]ρεῖς ὑποστάσεις ὑμνοῦμεν θεαρχικὰς . . .

17 (φ. 359α–361β) «Διαζύγιον τοῦ μεγαλεπιφανεστάτου κὺρ Γεωργίου τοῦ Σο-

φιανοῦ ἀπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Εὐφημίας, θυγατρὸς τοῦ ποτὲ κυροῦ Δημητρίου τοῦ Βασίλη. Ἀχρόνιστον καὶ ἀνυπόγραφον.

Τὰ ὑπ' ἀριθ. 15–17 φαίνονται γεγραμμένα χειρὶ Φιλοθέου Ζητουνίου.

18 (φ. 368β) Μηνολόγιον Σεπτεμβρίου–Δεκεμβρίου.

Προτάσσεται, φ. 365α–368α, «Περὶ τῶν ἑορτῶν ἐν οἷς ψάλλεται Θεὸς Κύριος καὶ περὶ μεγάλων ἑορτῶν καὶ μεσαίων καὶ μικρῶν».

19 (φ. 424) Κασιανοῦ Ἱερομονάχου, τοῦ καὶ Ἀράβου ἐπικεκλημένου καὶ προηγουμένου τῆς ἁγίας καὶ βασιλικωτάτης μονῆς, τῆς τοῦ Σίμωνος Πέτρας ὀνομαζομένης [σημείωμα περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ὁσίου Θεοφάνους τοῦ ἀνιδρυτοῦ μονῆς Βαρλαάμ].

20 (φ. 428β] Εὐχαὶ τοῦ ἁγίου μύρου. Ἔχουσι γραφῆ ὑπὸ βαναύσου χειρός.

21 (φ. 446α) Ἀνεπίγραφον.

Ἀρχ.: Τὸ τῆς νηστείας διάγγελμα πολὺν πλοῦτον πνευματικὸν θησαυρίζει...
Τελ.: ... ὅτι διαφορώτερον καὶ συμπαθηκότερον ὑπὸ Θεοῦ ἐστὶν ὁ ἁμαρτωλός.

Τὰ φ. 31α–123β διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς χειρός, ἐν τέλει δὲ τούτων ἡ χρονολογία ,ζνβ' [7052 = 1544] *ἰουλίῳ κθ'*.

Τὸ φ. 279 ἀπεσχισμένον κατὰ τὴν κάτω ᾤαν ὑπὸ βεβήλου χειρὸς τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Πολλὰ φύλλα ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Ὁ κῶδιξ ἔχει συγκροτηθῆ διὰ τῆς συσταχώσεως πολλῶν ἄλλων κωδικέλλων, γεγραμμένων ὑπὸ διαφόρων χειρῶν ἐπὶ διαφόρου χάρτου. — Παλαιὸς ἀριθμὸς 269.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 167 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα δύο διαφόρων γραφῶν τοῦ κώδικος (φ. 2α καὶ 233α).

Τὸ ὑπ' ἀρ. 19 κείμενον καὶ εἰς τὸν κώδικα 275_3.

181

Χάρτης λεῖος — Διαστ. 0,118 × 0,150 — Αἰὼν XVII — Φύλλα 133

Νομοκάνων.

Ἐν τῇ δημώδει. Προτάσσεται, φ. 4α–16β, «Πίναξ ἀκριβὴς τοῦ παρόντος νομίμου», ἀναγράφων τὸ ὅλον σιβ' κεφ., πάντα δὲ περιεχόμενα ἐν τῷ κώδικι καὶ δὴ κατὰ τὴν σειρὰν τοῦ πίνακος.

Ἀντιγράφω τίτλους τινάς, καθ' ἃ φέρονται ἐν τῷ πίνακι. Τὸ κεφ. α' «Περὶ πνευματικοῦ πῶς δεῖ εἶναι· καὶ τοῦ μὴ λύειν ἑτέρου πνευματικοῦ λύσιν». Τὸ ρκθ' «Περὶ πάσης γοητείας καὶ μαντείας καὶ ἀποδεμάτων· καὶ ἄλλων πολλῶν ἑλληνικῶν ἐθῶν». Τὸ κεφ. ρλα' «Περὶ τῶν μαντευθέντων εἰς τὰς Αἰγύπτισσας». Τὸ κεφ. ρλβ' «Περὶ τῶν μαντευθέντων διὰ κριθῶν καὶ κουκίων καὶ τῶν βαζόντων φυλακτά». Τὸ κεφ. ρλγ' «Περὶ τῶν προσκαλεσαμένων μάγους εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν καὶ ποιούντων μαγείας». Τὸ ρλδ' «Περὶ τῶν συρόντων ἀρκούδας ἢ ἄλλα θηρία καὶ περὶ ἑτέρων πολλῶν ἑλληνικῶν ἐθῶν». Τὸ ρλε' «Περὶ τῶν

κοσμούντων καὶ τῶν θεωρούντων ἱπποδρόμια καὶ παιγνίδια εἰς γάμον». Τὸ κεφ. ρλθ΄ «Περὶ τῶν προσκαλούντων Ἑβραίους ἰατροὺς εἰς ἀσθένειαν αὐτῶν». Τὸ κεφ. ρμγ΄ «Περὶ τῶν καιόντων τοὺς βουρκολάκους». Τὸ κεφ. ρμδ΄ «Περὶ τοῦ τί δεῖ ποιεῖν ἐὰν εὑρεθῇ νεκρὸς καταχθόνιος, ἤγουν βουρκόλακας». Τὸ κεφ. ρμε΄ «Περὶ γυναικῶν γελούδων καὶ περὶ φαντασμάτων». Τὸ κεφ. ρμζ΄ «Περὶ τοῦ φαγόντος κρέας ἀνθρώπου ἑκουσίως». Τὸ κεφ. ρμθ΄ «Περὶ τῶν ἐσθιόντων ποντικὸν ἢ ἀκανθόχοιρον». Τὸ κεφ. ρν΄ «Περὶ τῶν φαγόντων κρέας ἢ τυρὸν τῇ μεγάλῃ Μῆ[Τεσσαρακοστῇ], τετράδι ἢ παρασκευῇ». Τὸ κεφ. ρνα΄ «Περὶ κλέπτου ἢ κλεπταποδόχου καὶ πάσης κλεψίας τεχνιτῶν καὶ γυναικῶν καὶ τῶν κλεπτόντων μελίσσια». Τὸ κεφ. ρογ΄ «Περὶ παιδοφθορίας τοῦ θήλεως, καὶ γυναικῶν». Τὸ κεφ. ρπβ΄ «Περὶ τῶν ποτιζόντων τὰ ἑαυτῶν νήπια τὰ λεγόμενα ἀντισύκωτα». Τὸ κεφ. σ΄ «Περὶ τοῦ διὰ τὸ μονάσαι ὑστεροῦντας τὸ μοιράδιον τοῦ παιδὸς αὐτοῦ». Τὸ κεφ. σα΄ «Περὶ τοῦ πότε χρὴ ποιεῖν τὰ εὐχέλαια· καὶ περὶ ἀδελφοποιΐας». Τὸ κεφ. σφ΄ «Περὶ παρακαμπανιστοῦ καὶ παραβλακιστοῦ». Τὸ κεφ. σε΄ «Περὶ παραθερίζοντος καὶ ἐξανασπέρνοντος». Τὸ κεφ. σθ΄ «Περὶ ἀνδρογυνοχωριστοῦ». Τὸ κεφ. σιβ΄ «Περὶ ὑψωμένης Παναγίας, ἐὰν ἀπολεσθῇ, τί χρὴ ποιεῖν».

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ κειμένου, φ. 130β, διὰ γραφῆς βαναύσου. † *ῶ νόμος ηνε του πά παλέξη ἄπω τὴν μᾶ|γούλα του κᾶρδῆτζὸν . . . | . . . | . . . ἀφωτα τὸν επῆρα — | ἔτος — ,αχϟε΄* [=1695]. Ὁ αὐτὸς κτήτωρ μνημονεύεται καὶ ἐν φ. 16β μετὰ τὸ πέρας τοῦ προτασσομένου πίνακος. Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ τῇ πινακίδι πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος. † *ἐτῶυτω τῶ νόμημῶ· ὔνε τῶο παπ(α) θεο|φανῖ ᾶπο το βᾶρλαμού. τὸ μονα|ςηρῆ. . .* Ἐν τῷ αὐτῷ παραφύλλῳ καὶ τῷ ἐπικεκολλημένῳ τῇ πινακίδι πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος ὡς καὶ τοῖς ὑπ᾽ ἀριθ. φ. 1, 2α, 3β, 131, 132β, 133 ἀναγραφαὶ κατὰ τὸν XVIII ἀρχόμενον αἰῶνα προθέσεων, σαρανταρίων κλ. κλ. ἐκ τῶν χωρίων Βοστιβίστι, Σάτουβα (;), Καστράκι (;), Σέρπανου Ἰωαννίνων, Μπάστα (;), Καλοργιανά, ἐξ Ἰωαννίνων, Ἀγιᾶς καὶ Ἁγ. Μονῆς Μετεώρων, ἐν οἷς καὶ τὰ βαπτιστικὰ *Ζαχάρου, Χρίστους, Ζαφείρου, Χρυσίδα, Κάλω, Μαλάμω, Ἀφέντρα, Βαΐτζης, Μαυροδείς.*

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,065 × 0,105.

Στάχωσις ἐκ χαρτώων πινακίδων μετ᾽ ἐπικαλύμματος βυρσίνου, ἐφ᾽ οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα καὶ εἰκόνες. Περὶ τῆς σταχώσεως ἀναγινώσκομεν ἐν φ. 2α † | *ἐδέθη δηα χηρὸς δήμητρήου Ιερέος | ἐκόμης ζηδλη. — 1720 φεύρουαρήου. — δ | ἐτεληὅθη.* — Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 40.

182

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,095 × 0,135 Αἰὼν XVII XVIII Σελ. 184

Νομοκάνων.

Ἐν τῇ δημώδει. Κολοβός. Τὸ α΄ κεφ. «Περὶ τοῦ πῶς δεῖ εἶναι τὸν πνευματικὸν ἄνδρα». Τὸ σλε΄ κεφ., τὸ τελευταῖον τῶν σῳζομένων ἐν τῷ κώδικι: «Τότε

[=πότε] ὀφείλει οἱ ὀρθῶς βιοῦντες μεταλαμβάνειν τῶν θείων μυστηρίων».

Αἱ πρῶται δέκα σελίδες ἐσημειώθησαν 1α–10α. Αὗται εἶναι ἐκ στιλπνοῦ χάρτου, κατέχονται δὲ κατὰ μέγα μέρος ὑπ' εὐχῶν γεγραμμένων κατὰ τὸν XVIIII αἰῶνα. Ἐπίσης καὶ αἱ σελ. 149–184 ἐκ τοῦ αὐτοῦ χάρτου· ἐν ταύταις ἔχουσι κατὰ τὸν αὐτὸν αἰῶνα γραφῇ τάδε:

α' (σ. 151–163) «Περὶ τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Βαρλαὰμ . . . » στίχοι.

Ἀρχ.: Εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ὅπ' ὅλοι προσκυνοῦμεν.
Τελ.: καὶ μετ' εἰρηνικὴν ζωὴν κτῆμα σου δόσεις θεῖαι.

Ἐν τέλει τούτων, σ. 163, ἀναγινώσκομεν: *αὐτοὶ δι στήχει ἐδιωρθόθισαν πα|ρὰ τοῦ κὺρ ἀναστασίου· ὄντας βαρλαμί|της διάσινδρομῆς τοῦ παπ(ᾶ) κὺρ χριστο-|φόρου τοῦ κε βαρλαμίτου | ποῖημα γαβριὴλ ἀγηουμονήτου | 1786 δεκεμβρίου 20.*

β' (σ. 167–179). Οἱ αὐτοὶ στίχοι μετὰ παραλλαγῶν.

Ἀρχ.: Εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ὁπόλοι προσκυνοῦμεν.
Τελ.: Ἐκεῖ δὲ νὰ κληρονομήσετε· τὴν οὐράνιον βασιλείαν.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν στίχων ἀναγινώσκομεν: *τέλος τῶν στήχων καὶ τῷ θεῷ δόξα | Ποΐοιμα εἶσὶ ἐμοῦ Γαβριὴλ ἀγραμάτου | καὶ ἀνἀξίου. καὶ καθ' ἥγιτοῦ τῆς ἁγίας μονῆς τοῦ μο|νηδρίου | Ἡ ὁποία εὑρήσκετε πλισίον οὖσα τοῦ βαρ|-λαάμου· καὶ κατ' ἔμπροσθεν τοῦ μοναστη|ρίου τοῦ ἁγίου νηκολάου | 1786 δεκεμβρίου 18.*

Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος: *1815, Ἰαννουαρίου 15 | ἤλθομεν, ἐνταῦθα μετὰ κ(αὶ) τοῦ παπᾶ | νικολάου: — | τόδε πέλει κτῆμα τῆς | Ἱερᾶς ταύτης ἁγίας | Μονῆς* καὶ ἕπεται μονοκονδυλιά τις.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων ξυλίνων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας ὀρειχαλκίνους.
Παλαιὸς ἀριθμὸς 270.

Σημ. Ἐκδ.—Ὁ ἐν σελ. 163 τοῦ κώδικος τούτου ἀναφερόμενος Ἀναστάσιος Βαρλααμίτης, ὡς διορθωτὴς τοῦ στιχουργήματος τοῦ Γαβριὴλ Ἁγιαμονίτου, ταυτίζεται ἀσφαλῶς πρὸς τὸν γνωστὸν ἐξ Ἰωαννίνων κωδικογράφον Ἀναστάσιον Σουγδουρῆν, τὸν γράψαντα πολλοὺς κώδικας (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ' αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ, «ἐπιμελείᾳ» ἢ «διὰ συνδρομῆς» τοῦ λογίου ἱερομονάχου Χριστοφόρου Βαρλααμίτου (βλ. κώδικας Μ. Βαρλαὰμ 59, 101, 133, 143, 214, 217 καὶ 218). Περὶ τοῦ Ἀναστασίου Σουγδουρῆ καὶ τοῦ Χριστοφόρου Βαρλααμίτου βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59.

Ὁ παρὼν κῶδιξ 182 (σελ. 163) παρέχει τὴν μοναδικὴν μνείαν τοῦ Ἀναστ. Σουγδουρῆ ὡς «Βαρλααμίτου», πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι ὁ λόγιος οὗτος κωδικογράφος, ὁ γράψας (ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει) ὑπὲρ τοὺς εἴκοσι κώδικας τῆς Μ. Βαρλαὰμ (ὁ κ. 182 δὲν ἔχει γραφῇ ὑπ' αὐτοῦ), ὑπῆρξε μοναχὸς ἢ ἱερομόναχος τῆς μονῆς. Εἰς τὰ κωδικογραφικά του σημειώματα (βλ. κώδικας Μ. Βαρλαὰμ 59, 133 καὶ 143) οὐδέποτε ἀναφέρει τὴν ἰδιότητά του ὡς μοναχοῦ

ἢ ἱερομονάχου Βαρλααμίτου, ἐνῷ πάντοτε ἀναγράφει τὸ ἐπώνυμόν του καὶ τὴν ἐξ Ἰωαννίνων καταγωγήν του.

Περὶ τοῦ ποιητοῦ καὶ γραφέως τῶν ἐν σελ. 151–163 καὶ 167–179 στίχων Γαβριὴλ Ἁγιαμονίτου βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν ἐν τέλει τῆς περιγραφῆς τοῦ κώδικος 113. Τὸ ἐν σελ. 167–179 στιχούργημα τοῦ Γαβριὴλ περὶ τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ εἶναι τὸ εἰς τὴν ἀρχικὴν μορφὴν ὑπ' αὐτοῦ γραφέν, διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον ἔχει καὶ πολλὰ ὀρθογραφικὰ καὶ μετρικὰ σφάλματα. Ἀντιθέτως, ἡ ἐν σελ. 151–163 παραλλαγὴ ἀποτελεῖ βελτιωμένην μορφὴν (ἀπὸ ἀπόψεως μετρικῆς, ὀρθογραφικῆς, λεκτικῆς κλπ.) τοῦ αὐτοῦ στιχουργήματος, ὡς τοῦτο διωρθώθη παρὰ τοῦ Ἀναστ. Σουγδουρῆ καὶ ἀντεγράφη ἐν συνεχείᾳ διὰ χειρὸς Γαβριήλ. Ὁ Γαβριὴλ Ἁγιαμονίτης εἶναι ὁ γραφεὺς καὶ τοῦ κώδικος Βαρλαὰμ 283, τοῦ ὁποίου βλ. τὴν περιγραφὴν κατωτέρω.

Περὶ τοῦ κώδικος τούτου πρβλ. καὶ Ν. Ἀ. Βέη, *Ἔκθεσις*, σ. 44· τοῦ αὐτοῦ, περ. BNJ 4 (1923) σ. 368, καὶ περ. Ἠπειρ. Χρονικὰ 1 (1926) σ. 65–66.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 168 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῆς σελ. 151 τοῦ κώδικος, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ στιχουργήματος τοῦ Γαβριὴλ Ἁγιαμονίτου περὶ τῆς Μονῆς Βαρλαάμ.

183

Χάρτης Διαστ. 0,137 × 0,210 Αἰὼν XVI XVII Φύλλα 241

1 (φ. 1α) Τύποι γραμμάτων.

Διαζυγίων, διορισμοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ὑπ' ἀρχιερέως, κοσμικῶν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν πατριάρχην, εἰς μητροπολίτην, καθηγούμενον, ἱερομόναχον, ἱερέα, κοσμικόν, διαθηκῶν, προικοσυμφώνων.

Συνήθως ἀναφέρονται καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ νώτου τοῦ γράμματος γραφόμενα. Μεταξὺ τῶν τύπων τούτων, ἐν φ. 4β–5α, φῆμαι «τοῦ μητροπολίτου . . . Λαρίσσου ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου δευτέρα Θετταλίας· καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ τὸν τόπον ἐπέρχοντος Ἐφέσου . . .».

2 (φ. 7α) Νομοκάνων.

Ἐν τῇ δημώδει. Ἐν φ. 17α κ.ἑ. κεφάλαιον: «Περὶ ἀνθρώπου ἀποθαμένου ἂν εὑρεθῇ ἀκαίριον τὸ ὁποῖον λέγου καταχθόνιον· τουτέστιν βουρκόλακα». Ἐν φ. 27α κ.ἑ. «Ἡ τᾶξις πρωτοκαθεδρίας τῶν πατριαρχῶν καὶ μητροπόλεων καὶ ἀρχιεπισκόπων . . .» (α' ὁ Ῥώμης . . . κζ' ἡ Κόρινθος· κη' ἡ Μονοβασία· κθ' ἡ Ἀθήνα· λ' ἡ Παλαιὰ Πάτρα . . . λγ' ἡ Νιόπακτος· μα' Νέα Πάτρα· νβ' Ἀθήνα· ξ' Χριστιανουπόλεως· ξα' ἡ Λακεδαιμονία· ξβ' ἡ Παροναξία . . . ξς' Ἔγριπος . . . ξθ' ὁ Ἀχιάλου . . .). Ἐν φ. 27β κ.ἑ. «. . . πόσαι ἐπισκοπαὶ εἶναι καὶ μητροπόλε[ις] ὅπου εὑρίσκονται ἕως τὴν σήμερον καὶ πόσοι θρόνοι ὁποῦ κάθουν ὁ καθεὶς κα[τὰ] τὸν θρόνον του» («. . .Ὁ Κόρινθος ἔχει ταύτας οἱ ὁποῖοι

λέγουνται Πελοπόννησος: τοῦ Δαρμάτων· κε Τρίδος· τῆς Κεφαλλονίας· τῆς Ζακύνθου· τῆς Ζεμενᾶς καὶ Ταρσοῦ καὶ τοῦ Πολυφένγγους (Ὁ Μονοβασίας τῆς Πελοποννήσου ἔχει ταύτας: Τοῦ Κυθηρίας· τοῦ Μεθώνης· τοῦ Κορώνης· τοῦ Ἕλος· τοῦ Μαΐνης· τοῦ Ζευ[ν]ῶν ἤτοι Καλλα[μάτας]· τοῦ Ρέοτος· τοῦ πατρονις. Ὁ Ἀθηνῶν ἔχει ταύτας τῆς Ἑλλάδος· τοῦ Διαυλίας καὶ Ταλαντίου· τοῦ Ἄνδρου· τοῦ Σκύρου· τοῦ Σαλόνος καὶ τοῦ Μεδινίτζης. Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν ἔχει . . . τοῦ Ἑλένης καὶ τὰ Τερνίτζης . . . Ὁ Λακεδαιμονίας τῆς Πελοποννήσου ἔχει ταύτας· τοῦ Ἀμύκλου· τοῦ Ρηπόλεως· καὶ τῆς Βριστήνης . . .).

3 (φ. 37β) Περὶ τῶν δέκα ἐντολῶν.

Ἐν τῇ δημώδει. Ἐν τέλει τούτων, φ. 51β, σημειοῦται: *χιρ γεοργήου Ιερος | ετους ‚αχνθ'* [=1659] *μηνὴ οιουλιος κς σρα.* Ἡ αὐτὴ χείρ, βάναυσος καὶ ἀβέλτερος, ἔγραψε πάντα τἀνωτέρω ἐν τῷ κώδικι.

4 (φ. 54α) Εὐχαὶ καὶ ἀκολουθίαι.

Ἀκέφαλοι, ἐλλιπεῖς, κολοβαί. Μεταξὺ τούτων (φ. 54β) «Ἀκολουθία εἰς υἱοθεσίαν».

5 (φ. 90α) «Ἀκολουθία τῶν ἀποστολεοευαγγελίων τῆς ὅλης ἑβδομάδος».

6 (φ. 102β) «Ἀκολουθία εἰς . . . ἁγίου».

7 (φ. 110α) «Ἀκολουθία . . . τοῦ ἁγίου εὐχελαίου».

8 (φ. 143β) «Ἀκολουθία τοῦ εὐχελαίου εἰς κοιμηθέντας».

Ὁ κῶδιξ ἔχει συγκροτηθῆ διὰ τῆς συσταχώσεως δύο ἄλλων κωδίκων αὐτοτελῶν· ἐκ τούτων ὁ μὲν διήκει ἀπὸ φ. 1–53, ἐκ χάρτου λείου, καὶ ἐν τοῖς φ. 1–7 ἔχει παλαιὰν ἀρίθμησιν 141–147, τὰ δὲ φ. 52–53 τελείως ἄγραφα. Ὁ δὲ διήκων ἀπὸ φ. 54–241, ἐλλιπής, κολοβός, ἔχει γραφῆ κατὰ τὸν XVI αἰῶνα, κοσμεῖται ὑπό τινων ἐπιτίτλων καὶ πολυχρώμων ἀρχικῶν γραμμάτων.

Ἐν φ. 73β ὑπὸ βαναύσου χειρὸς γέγραπται:

αρχηνησα την ηγαπο τους πονους μου να διξω
μα την αληθη|α να τη πο ⟨πο⟩τες να μην κρυψο
βολην εκαμα κορι | [μ]ου ναλθο να σε φιλησο
κ(αὶ) εντρεπομε να σε το | [πο] αλυ κε πανο . . .

Καὶ ἐν φ. 124β, ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ γέγραπται πάλιν:

[αρχ]ηνησα την ηγαπο τους πονους μου να διξο
μα την αληθηαν | [να π]ο τήποτες να μην κρυψο
βολην εκάμα κόρυ μου ναλθο να σε φυλύ|[σο]
κ(αὶ) τρέπομε να σε τω υπο αλὺ κε πανοπήσω,
γεράκυ χρυσωπρᾶσυνο παγω|[νι τ]υμημένο
τυ σέφτεσα ω ταπινος κε στέκις φοβησμένο.

Τὰ ἐν ἀγκύλαις [ ] ἔχουσιν ἀποκοπῆ ὑπὸ τῆς κοπίδος τοῦ σταχωτοῦ, βαθύτερον κατενεχθείσης.

Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 159β ἔχουσι γραφῆ τάδε:

Ὁ κῶδιξ ἔχει ὑπὸ τῆς νοτίδος διαφθαρῇ. Πολλαχοῦ δὲ τοῦ κώδικος ἐν ταῖς ᾤαις βαναυσογραφήματα. Ἡ κάτω ᾤα τοῦ φ. 77 ἔχει ἀποκοπῇ διὰ ψαλίδος ὑπὸ χειρὸς βεβήλου τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.
Μετὰ τοῦ κώδικος ἔχουσι συσταχωθῆ καί τινα φύλλα ἔντυπα.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων ξυλίνων μετὰ βυρσίνου καστανοχρόου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔχει καὶ θηλυκωτῆρας βυρσίνους μετ' ἀγκιστρίου ὀρειχαλκίνου.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 321 καὶ Β 110.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 169 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα τῶν δύο διαφόρων γραφῶν τοῦ κώδικος (φ. 37β καὶ 62β).

184

Χάρτης λεῖος | Διαστ. 0,135 × 0,190 | Αἰὼν XVII (1612) | Φύλλα 252

Μανουὴλ Μαλαξοῦ Νομοκάνων.

Προτάσσεται, φ. 4α–5β: Προσφώνησις «Τοῖς ἁπανταχοῦ εὑρισκομένοις χριστωνύμοις λαοῖς. Ἱερωμένοις καὶ λαϊκοῖς...» Καὶ μετὰ ταύτην πίναξ τοῦ νομοκάνονος, ἔχων τὴν ἔμμετρον ἐπιγραφήν:

«Πίναξ σὺν Θεῷ, ὃς τάδε περιέχει»,

καὶ ἀναγράφων τὸ ὅλον σϟγ' κεφάλαια, ἅπαντα περιεχόμενα ἐν τῷ κώδικι κατὰ τὴν τάξιν τοῦ πίνακος. Ὁ κῶδιξ μετὰ τὸ σϟγ' κεφάλαιον περιέχει ἐν φ. 245 καὶ πρόλογον «... διαθήκης».
Τὸ α' κεφ. τοῦ νομοκάνονος: «Περὶ κριτοῦ τοῦ νὰ εἶναι εἰς πάντας συμπαθής...». Τὸ νθ' κεφ.: «Περὶ ἱερέως ἐὰν ἔναι κυνηγός· ἢ πουλοπιάστης ἢ ἐὰν μαντεύῃ ἢ ἐὰν μαντεύεται ἢ ἐὰν ἔναι καταδότης». Τὸ οθ' κεφάλαιον: «Περὶ κληρικῶν ὅτι νὰ μηδὲν ὑπηγένουν εἰς κρασοπουλίον· οὐδενὰ ἔχουν καπηλίον». Τὸ πδ' κεφ.: «Περὶ ἱερέως ἐὰν λούεται τῇ ἡμέρᾳ ὁποῦ θέλει νὰ λειτουργήσῃ· ἢ λαϊκὸς ὁποῦ νὰ ὑπάγῃ εἰς λοετρὸν ἂν ἔναι καὶ μεταλαμβάνῃ». Τὸ πς' κεφ.: «Περὶ ἀρχιερέως ἤ τινος ἄλλου τῶν ἱερωμένων ἂν ἔναι καὶ φαντασθῇ τῇ ἡμέρᾳ ὁποῦ θέλει νὰ λειτουργήσῃ...». Τὸ ργ' κεφ.: «... περὶ πατρὸς ὅτι νὰ μηδὲν ὑστερήσῃ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τὸ μερτικὸν τῆς κληρονομίας». Τὸ ρδ' κεφ.: «Περὶ ἱερωσύνης καὶ τοῦ σχήματος τῶν μοναχῶν ποῖον ἔναι μεγαλότερον». Τὸ ρμα' κεφ.: «Ὅτι μία νέα ἔλαβεν εὐχὴν μνηστείας μετά τινος Ἰωάννου· καὶ ἐζήτησεν διὰ τί ἦτον ἄνηβη νὰ χωρισθῇ». Ἐν φ. 137α, ὅθεν ἄρχεται τὸ κεφ. τοῦτο, ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ ἀναγινώσκομεν ἐρυθρόγραφα περὶ τούτου: «Ἐρώτησις πρὸς τὸν Πατριάρχην κῦρ Νικόλαον» καὶ «ὅρα τὴν πατριαρχικὴν ἀπόφασιν» περὶ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Πατριάρχου. Τὸ ρξβ' κεφ.: «Περὶ ἀδελφοποιΐας ὅπως νὰ μηδὲν γίνεται». Τὸ κεφ. ροθ': «Περὶ ἀνήβου γάμου ὅτι χωρίζεται» (φ. 169β). Τὸ κεφ. ρϟβ': «Περὶ παιδοφθορίας θηλυκοῦ...» (φ. 176α). Τὸ σκζ' κεφ.: «Περὶ τοῦ λαβόντος ἀμπέλιον ἢ χωράφιον μυσιακὸν...». Τὸ σλθ' κεφ.:

«Περὶ μαντείας καὶ περὶ ἐκείνων ὁποῦ πηγαίνουν εἰς τοὺς μάντες, καὶ βαστοῦν καὶ φυλακτά». Τὸ κεφ. σνε': «Περὶ τοῦ λέγοντος ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνθρώπου σηκώνεται τὸ ἀποθαμένον κορμὶ καὶ πνίγει ἀνθρώπους, καὶ καίουν αὐτὸ διὰ νὰ μὴ δὲν θανατώσουν καὶ ἄλλους». Τὸ κεφ. σξζ': «τᾶξις πρωτοκαθεδρίας τῶν ὁσιωτάτων πατριάρχων καὶ αἱ μητροπόλεις καὶ ἀρχιεπισκοπαὶ ὁποῦ εὑρίσκονται σήμερον, καὶ ἕνι ὑποκείμεναι τῇ Κωνσταντινουπόλει» (φ. 227β κ.ἑ. ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διατυπώσεως Ἀνδρονίκου Β' Παλαιολόγου, ὡς σημειοῦται ἐν τῇ ᾤᾳ τοῦ φ. 227β. ια' ἡ Τούρνοβος. κ' ἡ Μονεμβασία. κα' ἡ Ἀθηνῶν. κβ' ἡ Παλαιῶν Πατρῶν. κς' ἡ Φιλιππούπολις. λ' ἡ Χριστούπολις ἤτοι Καβάλλα. λβ' ἡ Σμύρνα. μβ' ἡ Χριστιανούπολις ἤτοι Λεοντάρη. μγ' Παροναξία. μζ' ἡ Ἄργους καὶ Ναυπλοίου. να' ἡ Σωζόπολις. νβ' ἡ Ἀγχίαλος. νγ' ἡ Βάρνα. νδ' ἡ Δρίστη. νς' ἡ Καραβιζύνης. νη' ἡ Περιθεωρίου. ξα' ἡ Νικόπολις ἤτοι Νευροκόπου. ξς' ἡ Καφᾶς. ο' ἡ Οὐγκροβλαχίας ἤτοι Βλαχίας. οα' ἡ Μολδοβλαχίας ἤτοι Μπογδανίας. Ἀρχιεπισκοπαί: γ' ἡ Αἴγενα. ε' ἡ Ἐλασσῶνας. ζ' ἡ τοῦ Λευκάδος. η' τῶν Ἐζηβῶν). Τὸ κεφ. σξη': «Περὶ ποῖοι τῶν μητροπολιτῶν τὴν σήμερον ἔχουν ἐπισκοπὰς» (φ. 229α κ.ἑ. «Ὁ Θεσσαλονίκης τῆς Θετταλίας ἔχει . . . τοῦ Καμπανίας ἤτοι Καστρίου . . . τοῦ Ἀρδαμάρεως· τοῦ Λιτῆς καὶ Ρεντίνης . . . τοῦ Πολεανίνης καὶ Βαρδιωριτῶν· τοῦ Πλαταμῶνος καὶ Λυκοστομίου». «Ὁ Τουρνόβου τῆς Βουλγαρίας ἔχει ταύτας: τοῦ Τερβενοῦ . . .». «Ὁ Κορίνθου τῆς Πελοποννήσου ἔχει ταύτας· τοῦ Δαμαλῶν καὶ Πεδιάδος· τῆς Κεφαλονίας, τῆς Ζακύνθου, τῆς Ζημενᾶς καὶ Ταρσοῦ, καὶ τῆς Πολυφέγγους». «Ὁ Μονεμβασίας . . . ἔχει ταύτας: τοῦ Κυθηρίας, τοῦ Μεθώνης, τοῦ Κορώνης, τοῦ Ἕλους, τοῦ Μαΐνης, τοῦ Ζευνῶν ἤτοι Καλαμάτας, τοῦ Ἀνδρούσης καὶ τοῦ Ῥέοντος». «Ὁ Ἀθηνῶν . . . ἔχει ταύτας: τοῦ Διαυλίας, τοῦ Ταλαντίου, τοῦ Ἄνδρου, τοῦ Σκήρου, τοῦ Σόλωνος, καὶ τοῦ Μεδινίτζης». «Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν τῆς Πελοποννήσου ἔχει ταύτας: τοῦ Ὠλαίνης καὶ τοῦ Τερνίτζης». «Ὁ Ἰωαννίνων ἔχει ταύτας . . . τοῦ Βουθροντοῦ καὶ Γλυκέων, τοῦ Δρινουπόλεως, καὶ τοῦ Χιμαίρης». «Ὁ Λακεδαιμονίας . . . ἔχει ταύτας . . . τοῦ Ἀμυκλῶν, τοῦ Καρυουπόλεως, καὶ τοῦ Βρετάνης». «Ὁ Εὐρίπου . . . ἔχει . . . τοῦ Ὠρεῶν, τοῦ Πόρθμου . . . καὶ τῶν Καναλίων»).

Ἐν φ. 138β, ὅθεν ἄρχεται τὸ κεφ. ρμδ' «Περὶ εὐχὴν μνηστείας ἂν γίνεται πρὶν νὰ ἔλθῃ τὸ ἀνδρόγυνον εἰς τὴν νόμιμον ἡλικίαν καὶ ἐὰν φθείρῃ τὴν ἀρραβωνιαστικήν του πρὶν τοῦ γάμου», σημειοῦται περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ: «Ἐρώτησις ἐπισκόπου τοῦ Παμφίλου πρὸς τὸν μητροπολίτην Ἡρακλείας κύριν Νικήτα». Καὶ πάλιν ἐν φ. 169β, ἔνθα τὸ κεφ. ρπ': «Περὶ ἀνδρὸς ὅπου συνευρίσκεται μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ εἰς τὸ παρὰ φύσιν ὅτι χωρίζεται· καὶ περὶ τοῦ κανόνος αὐτοῦ», ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ περὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου: «Τὸ παρὸν εὑρίσκεται εἰς ἕνα νόμιμον παλαιὸν τοῦ Ἀρμενοπούλου· εἰς τὴν ἁγιωτάτην ἀρχιεπισκοπὴν τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς Ἀχριδῶν».

Ἐν φ. 1β–2α τύπος ἀναφορᾶς πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ῥωσσιῶν.

Ἐν φ. 246α–247β «Εὐχὴ συγχωρητική, ἣν ὁ ἱερεὺς λέγει εἰς τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν τῶν θείων μυστηρίων». Μετὰ τὸ πέρας ταύτης (φ. 247β): *τὸ θεῖον*

τοῦτο ς [=καὶ] ἱερὸν νόμιμον ἐγράφει ἐν τῇ θείᾳ κ(αὶ) βασιλικῇ μον(ῇ) | κ(αὶ) π(ατ)τριαχικ(ῇ) τοῦ τιμίου προδρόμου τοῦ ἐν τῇ μαύρῃ θαλάσσῃ ἐν τῇ | νήσῳ κειμ(έν)ου, πλησίον σωζοπόλεως· διὰ χειρὸς οἰκτροῦ θεοδοσίου | ς [= καὶ] τῶν ἱερομονάχων ἐλαχίστου: ἐν ἔτη ,ζρκα' [7121=1612] † *ἰν(δικτιῶν)ος ια μηνὶ δεκεμ|βρίῳ ιζ' ἡμέρα ε'.*

Ἐν φ. 248α πίναξ πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν ἑκάστοτε ἀναγινωσκομένων ἐπ' ἐκκλησίας εὐαγγελίων.

Ἐν φ. 249α: *,αψμ' ἐποὐλήθοἰκε το σιταρη (ασπρα;) τλ | τω λοὒτζέκοι.*

Ἐν φ. 250β σημείωμα καθ' ὃ ὁ κῶδιξ ἀνήκει εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ἁγίων Πάντων [Βαρλαὰμ] καὶ ἀραὶ κατὰ τοῦ τυχὸν ἀποξενώσοντος. Ἔχει δὲ τὸ σημείωμα τοῦτο γραφῇ κατὰ τὸν XVII, ὡς νομίζω, αἰῶνα καὶ φέρει διὰ μονοκονδυλιᾶς τὴν ὑπογραφὴν *Ἀρσένιος Ἱερομόναχος.*

Ἐν φ. 252α διὰ βαναύσου γραφῆς: *,αψμ' ἐπουλήθοικεν τω λοὒ|τζέκοἰ τω σιτάρι — (ἄσπρα;) τλ | κ(αὶ) το κεχρὴ το λοὒτζέκοἰ — (ἄσπρα;) σπ.*

Τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων ἔχει συνήθεις διαστάσεις: 0,080×0,135.

Τὰ φ. 1α, 2β–3β, 23α–27β, 245β, 248β, 249β–250α, 251, 252 τελείως ἄγραφα.

Στάχωσις μετὰ ξυλίνων πινακίδων ἐχουσῶν ἐπικάλυμμα βύρσινον μετ' ἐκτύπων ἁπλῶν κοσμημάτων. Ἔχει καὶ θηλυκωτῆρας δερματίνους πλεκτοὺς μετ' ἀγκιστρίων ὀρειχαλκίνων κεκοσμημένων.

Παλαιὸς ἀριθμὸς δυσανάγνωστος, σχισθέντος κατὰ μέγα μέρος τοῦ κατὰ τὴν ῥάχιν δελτίου, ἐφ' οὗ οὗτος.

Σημ. Ἐκδ. — Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 170 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 247β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου ἱερομονάχου Θεοδοσίου (17 Δεκ. 1612).

Ὁ παρὼν κῶδιξ εὑρίσκεται σήμερον ἐκτεθειμένος εἰς προθήκην τοῦ Σκευοφυλακίου τῆς μονῆς.

185

Χάρτης λεῖος — Διαστ. 0,155 × 0,213 — Αἰὼν XVI — Φύλλα 204

1 (φ. 4α) Ὅρος «περὶ τῶν ἐξ ἐπιγαμίας συγγενῶν».

2 (φ. 17α) «Νομοκάνων τῶν . . . ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου· καὶ τῶν ἁγίων πατέρων ἔχων διάφορα κεφάλαια ἀντιχόμενα συμβάντων τῶν ἡμῖν ἁμαρτημάτων· καὶ περὶ σωτηρίας ψυχικῆς· λόγος αος».

Ἀρχ.: Ἐγὼ Πέτρος καὶ Παῦλος διατάσσομαι τοῖς δούλοις ἐργάζεσθαι τὰς ἓξ ἡμέρας . . .

3 (φ. 28β) Περὶ ἱερέων καὶ διακόνων· ἐπιτίμια περὶ τῶν ἁμαρτημάτων τούτων· ἐπιτίμια ὁριζόμενα κατὰ τὴν ἐξομολόγησιν κλ. κλ.

4 (φ. 64) « . . . Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως· ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συντάξεων· καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἁγίων πατέρων κεφάλαια».

5 (φ. 69α) «Ὅρος τῆς ὀρθοδόξου πίστεως . . . » ἐκτεθεὶς κατὰ τὴν α' ἐν Νικαίᾳ οἰκουμενικὴν σύνοδον.

6 (φ. 79β) «Λόγος ἔχων τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν καὶ λεπτομερῆ ἀφήγησιν πάντων τῶν ἐν τῇ θείᾳ ἱερουργίᾳ τελουμένων».

7 (φ. 112β) «Ἐρώτησις καὶ ἀπόκρισις, πρὸς τὸν ἀββᾶ Ἀναστάσιον· ἀπὸ διαφόρων γενομένων προσώπων· ὧν τὰς μὲν ἐποιήσατο, οὐκ ἐξ αὐτοῦ· ἀλλ᾽ ἐκ πείρας καὶ ἀναγνώσεως τῶν ἁγίων πατέρων».

Ἄρχ.: Ἐρώτησις. Ἐάν τις ἄπιστος ἢ Ἰουδαῖος ποιήσει πολλὰ ἀγαθὰ . . .

8 (φ. 146α) «Περὶ τῶν Φραγγῶν, καὶ τῶν λοιπῶν Λατίνων».

Ἄρχ.: Ὁ πάπας Ῥώμης, καὶ ὅσοι τοῦ μέρους τῆς δύσεως Χριστιανοὶ ἔξωθεν τοῦ Ἰονίου κόλπου . . .

9 (φ. 150β) « . . . Βασιλείου . . . Καισαρείας Καπαδοκίας λόγοι κδ΄, ἤτοι τὰ καθίσματα». Ἀποσπάσματα ἐκ διαφόρων λόγων τούτου.

Ἐν τέλει, φ. 202α: † *μνῆστητυ κ(ύρι)ὲ τοῦ δούλου σου κοστατύνου* | *καὶ Θεοδώρας γεωρ(γί)ου καὶ ἰω(άννου).*

Τὸ γεγραμμένον μέρος ἑκάστου φύλλου συνήθως 0,088×0,150. Τὰ φ. 1–3,54α, 202β–204α κατελείφθησαν ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ δρυΐνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἁπλοῦ ἐπικαλύμματος.
Ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ δελτίου κατὰ τὴν ῥάχιν: *νομοκά/νονας* . . .
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 241 καὶ Β 38.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 171 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 79β–80α).

186

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,145 × 0,202 Αἰὼν XVIII Φύλλα 130

[Μανουὴλ Μαλαξοῦ;] Νομοκάνων.

Ἀκέφαλος. Ἄρχ.: . . . χωρὶς τοὺς ἄλλους πατριάρχας· ἐδέξατο αὐτόν, ὅτι τὸν Πέτρον τὸν Μηλίτου ἐπίσκοπον τὸν ἐκάθηρεν ὁ ἁγιώτατος Μεθόδιος, καὶ ὁ Πατριάρχης Φώτιος τὸν ἐδικαίωσεν . . . Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἀνήκει εἰς τὸ μς΄ κεφάλαιον. Τὸ κεφ. μθ΄ «Περὶ παραιτήσεως ἐπισκόπου». Τὸ κεφ. ογ΄ «Περὶ ἀρχιερέως ἐὰν μεγαλοσχημήσῃ». Τὸ σλς΄ κεφ.: «Περὶ μνηστείας ὅτι νὰ εἶναι τὸ ἀρσενικὸν χρόνων ιδ΄ καὶ τὸ θηλυκὸν ἕνδεκα, ἤτοι ιβ΄ Νεαρὰ τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ». Τὸ σλζ΄ κεφ.: «Ὅτι μί[α] γυνὴ ἔλαβεν εὐχὴν μνηστείας, μετά τινος Ἰωάννου· καὶ ἐζήτησεν διὰ τὸ νὰ εἶναι ἄνηβος χωρισθῆναι ἐξ αὐτοῦ, καὶ λάβῃ τὸν δεύτερον ἐξάδελφον αὐτοῦ τοῦ Ἰωάννου». Τὸ σλμ΄ κεφ.: «Περὶ φιλήματος μνηστήρων». Τὸ σμς΄ κεφ.: «Περὶ σκηνικῶν ὅτι δὲν ἐπέρνου συγκλητικοῦ θυγατέρας». Τὸ σνε΄ κεφ.: «Περὶ ἀδελφοποιΐας ὅπως νὰ μηδὲν γίνεται». Τὸ κεφ. σογ΄: «Περὶ ἀνήβου γάμου ὅτι χωρίζεται». Τὸ κεφ. σπβ΄: «Περὶ μοιχίας καὶ τοῦ κανόνος αὐτῆς». Ἐν τούτῳ ἀναγινώσκομεν: « . . . καὶ εἶχε τὴν εὐλογητικὴν γυναῖκα καὶ ἐζήτησε νὰ λάβῃ αὐτὴν ὁποῦ ἐμοίχευε . . . ».

Τὸ κεφ. σπς′: «Περὶ παιδοφθορίας θηλυκοῦ καὶ τοῦ κανόνος αὐτοῦ». Τὸ κεφ. τλβ′: «Διάταξις ⟨κ:⟩ περὶ τῶν . . . ἀρνησαμένων τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν, εἶτα πάλιν νὰ ἐπιστραφοῦν, Μεθοδίου . . . Κωνσταντινουπόλεως». Τὸ κεφ. τζ′: [Τάξις πρωτοκαθεδρίας τῶν πατριαρχικῶν θρόνων καὶ τῶν θρόνων τῶν ὑποκειμένων τῷ πατριαρχείῳ Κωνσταντινουπόλεως]. Τὸ κεφ. τζα′ [Αἱ ὑφ' ἑκάστην τῶν μητροπόλεων ὑποκείμεναι ἐπισκοπαὶ] (Ὁ Κορίνθου τῆς Πελοποννήσου ἔχει: τοῦ Δαμαλῶν . . . [τ]οῦ Μαϊνᾶς καὶ Ταρσοῦ . . . Ὁ Μονεβασίας τῆς Πελοποννήσου ἔχει ταύ[τας]: . . . [τ]οῦ Μοθόνος, [τ]οῦ Κορώνης, [τ]οῦ Ἕλους . . . [τ]ῆς Καλαμάτας [κ]αὶ τοῦ Ῥέοντος . . . [Ὁ] Ἀθηνῶν . . . ἔχει ταύτας: [τ]οῦ Διαλείας . . . [τ]οῦ Ἄνδρου, [τ]οῦ Σκύρου, [τ]οῦ Σάλωνος, [τ]οῦ Μεδινίτζ[ης]. [Ὁ] Παλαιῶν Πατρῶν . . . ἔχει ταύτας: [τ]οῦ Ὠλένης· [κ]αὶ τοῦ Κερνίτζης. Τοῦ Ναυπάκτου ἔχει: . . . καὶ τοῦ Ῥηγῶν . . . [Τ]οῦ Ἰωαννίνων ἔχει ταύτας: [τ]οῦ Βελᾶς· [τ]οῦ Βοθροντοῦ καὶ Γλυκαίων . . . [Τ]οῦ Λακεδαιμονίας . . . ἔχει ταύτας: . . . τοῦ Ἀμυ[κλῶν], τοῦ Καρυουπόλεως [κ]αὶ τῶν Βρεσταίνων . . .).

Ὁ κῶδιξ ἔχει γραφῇ ὑπὸ ἀμαθοῦς καὶ ἀδεξίου τινός· ἡ δὲ κατάστασις αὐτοῦ κακή, τῶν πρὸς τὸ τέλος φύλλων ὄντων μυοβρώτων, τῶν δὲ πινακίδων τῆς σταχώσεως ἀποσπασθεισῶν. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

187

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,155 × 0,215 Αἰὼν XVII (1648) Φύλλα 175

Νομοκάνων. — Παραλλαγὴ τοῦ Νομοκάνονος τοῦ Μανουὴλ Μαλαξοῦ.

Τὸ κείμενον ἄρχ. ἀπὸ φ. 20α, προτασσομένου ἐν φ. 4α–19α πίνακος τῶν κεφαλαίων· ἀναγράφει δὲ ὁ πίναξ οὗτος τνα′ κεφάλαια, πάντα περιεχόμενα ἐν τῷ κώδικι καὶ δὴ κατὰ τὴν τάξιν τοῦ πίνακος.

Τὸ α′ κεφ.: «Περὶ κριτοῦ τοῦ εἶναι εἰς πάντας συμπαθὴν· καὶ νὰ μηδὲν πιστεύῃ λόγους τινῶν· χωρὶς ἐξετάσεως». Κεφ. κζ′: «Ὅτι ἡ τοῦ πατριάρχου ἀπόφασις δὲν μετακρίνεται· καὶ περὶ κριτηρίων βασιλικῶν». Κεφ. μς′: «Περὶ διατί λέγεται θεοφόρος ὁ ἀρχιερεύς· καὶ τί δηλοῖ τὸ μανδύον αὐτοῦ· τὰ πώματα· οἱ ποταμοί· καὶ τὸ καπάσιον· καὶ ὁποῦ κουρεύεται εἰς τὴν κορυφήν». Κεφ. μη′: «Περὶ ἀρχιερέως ἐὰν μεγαλοσχημήσῃ· ἢ στανικῶς, ἢ θεληματικῶς, ἢ κάμῃ παραίτησιν». Κεφ. οη′. «Περὶ κληρικῶν ἐὰν σεύουν ἐγγυηταί». Κεφ. ργ′: «Περὶ τῶν πραγμάτων τοῦ καλογήρου, πῶς νὰ μοιρασθοῦν ἐὰν ἔχῃ παιδία ἢ ἁ [=ἂν] δὲν ἔχῃ . . . ». Κεφ. ροε′: «Περὶ τί δηλοῖ τὸ στρέψιμον ὁποῦ γυρίζουν τὸ παιδὶ δυτικά· καὶ τὸ χρίσμα ὅπου τὸ χρίουν». Κεφ. ρκβ′: « . . . περὶ τῶν παιδίων τῶν Χριστιανῶν ὁποῦ ἀποθένουν ἀβάπτισθα ποῦ ὑπαγένουν». Κεφ. ρλβ′: «Περὶ τῶν ψυχῶν τῶν δικαίων καὶ τῶν ἁμαρτωλῶν· ποῦ εὑρίσκονται τὴν σήμερον». Κεφ. ρμα′: «Περὶ μνηστείας νὰ εἶναι τὸ ἀρσενικὸν χρονῶν δέκα τεσσάρων καὶ τὸ θηλυκὸν δώδεκα». Κεφ. ρμγ′: «Ὅτι μία νέα ἔλαβεν εὐχὴν

μνηστείας· μετά τινος Ἰωάννου· καὶ ἐζήτησε διὰ τί ἦτον ἄνηβη νὰ χωρισθῇ[1].» Κεφ. ρμε': «Περὶ ἀρραβώνων μνηστείας ὁποῦ νὰ δοθοῦν· καὶ μετανοήση τὸ ἕνα μέρος· καὶ ἐὰν ἀποθάνη τινὰς ἐκ τοὺς ἀρραβωνιασμένους ἢ γένη καλόγηρος, καὶ περὶ φιλήματος». Κεφ. ρνε': «Περὶ ἐλευθερωμένου σκλάβου ὅτι δὲν ἐπέρνει τὴν κυράν του· οὐδὲ ὑποχείριος τὰς γυναῖκας τῶν αὐθεντῶν αὐτῶν· καὶ ὅτι εἰς τοὺς γάμους νὰ ἐβλέπομεν τὸ εὐπρεπές». Κεφ. ρξε': «Περὶ ἀδελφοποιίας». Κεφ. ρπ': «Περὶ ἀνήβου γάμου ὅτι χωρίζεται». Κεφ. ρπδ': «Περὶ γυναικὸς ὁποῦ νὰ μισεύση ὁ ἄνδρας της ἢ γένη σκλάβος, ἢ ὑπάγει εἰς ἐκστρατεία· καὶ γένη ἀφανής· καὶ αὐτὴ θέλει νὰ ὑπανδρευθῇ». Κεφ. ρπζ': «Περὶ γυναικὸς παρθένου ἐὰν βιάση καὶ φθείρη αὐτὴν τινὰς ἢ καὶ θεληματικῶς αὐτῆς· καὶ περὶ παιδοφθορίας θηλυκοῦ». Κεφ. σκε': «Περὶ τοῦ λαβόντος ἀμπέλιον, ἢ χωράφιον μυσιακό». Κεφ. σμα': «Περὶ τῆς αὐτῆς Θεοτόκου πόσους χρόνους ἔζησε ἐν τῷ κόσμῳ». Κεφ. σμε': «Περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν θείων διδασκάλων, καὶ βασιλέων τῶν ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ τοῦ βουλομένου ἰδεῖν αὐτά.». Κεφ. σπ': «Περὶ ἀνθρώπου ἁμαρτωλοῦ ἀποθαμένου· ἐὰν εὑρεθῇ ἀκέραιος· τοῦ ὁποίου λέγουν καταχθόνιον τοῦτέστιν βουλκόλακα· ἐὰν εἶναι ἀληθὲς τί νὰ γένη εἰς αὐτόν». Κεφ. σρς': «Περὶ τάξις πρωτοκαθεδρίας τῶν ὁσιωτάτων πατριαρχῶν». Κεφ. σρζ': «Περὶ ἡ γεγονυῖα διατύπωσις παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ· ὅπως ἔχουσι τᾶξις οἱ θρόνοι τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν ὑποκειμένων τῷ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως (κζ' ἡ Κόρινθος καὶ αἱ Ἀθῆναι . . . λβ' αἱ Πάτραι . . . ν' αἱ Νέαι Πάτραι . . . ξδ' ἡ Ἀχαΐα . . . ος' ἡ Χριστιανούπολις . . . οη' ἡ Λακεδαιμόνια. οθ' ἡ Πάροσυνάξία . . . πη' τὸ Ἄργος . . . ϟ' τὸ Πύργιον· μετὰ Κέρκυρα ἦσαν τελευταῖαι τρεῖς αὗται: ϟα' ἡ ασεβαστούπολις, ϟβ' ἡ Εὔριππος, τὰ Κύβιστα ϟγ' ἤτοι τὰ Ἡρακλέους ἔνθα καὶ παραγραφὴ ὅτι μετετέθη ἀπὸ τὸ εἶναι ἐπισκοπὴ τοῦ Τυάνων· εἰς ἀρχιεπισκοπὴ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου)». Κεφ. σϟη': «Αἱ ἀρχιεπισκοπαὶ» (α' ἡ Βιζύη . . . λθ' τὰ Κ(;μ;)άτραχα)». Κεφ. σϟθ': «Περὶ τοῦ ποῖοι ἐκ τοὺς μητροπολίτας ἔχουν τὴν σήμερον ἐπισκοπὰς (. . . Ὁ Θεσσαλονίκης τῆς Θεσσαλίας, ἔχει ταῦτα: . . . τοῦ Πλαταμῶνος καὶ Λυκοστομίου . . . τοῦ Πολεανίνης καὶ Βαρδιωριτῶν, ἤτοι Τουρκῶν . . . Ὁ Κορίνθου τῆς Πελοποννήσου ἔχει ταύτας: τοῦ Δαμαλῶν, τῆς Κεφαλονίας, τῆς Ζακύνθου, τῆς Ζημενᾶς καὶ Ταρσοῦ· καὶ τοῦ Πολυφέγγους. Ὁ Ἀθηνῶν τῆς Ἑλλάδος ἔχει ταύτας: τοῦ Διάβλίας· τοῦ Ταλαντίου· τοῦ Ἄνδρου· τοῦ Σκύρου· τοῦ Σόλωνος· καὶ τοῦ Μενδινίτσης[2]: Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν ἔχει ταύτας: τοῦ Ὠλαίνης· καὶ τοῦ Τερνίτζης . . . Ὁ Λαρίσσης ἔχει . . . καὶ τοῦ Σκιάθου . . . Ὁ Ναυπάκτου Νικοπόλεως ἔχει ταύτας: τοῦ Βοδίντζης· τοῦ Ἀετοῦ· τοῦ Ἀχελώου· καὶ τοῦ Ρηγῶν . . . Ὁ Μονεμβασίας[3] τῆς Πελοποννήσου

1. Ἐν τῇ ᾤᾳ τοῦ φ. 89α, ἔνθα ἡ ἀρχὴ τοῦ κεφαλαίου τούτου, γέγραπται δι' ἐρυθροῦ μέλανος: «Ἐρώτησις πρὸς τὸν Πατριάρχην· τὸν ἅγιον Νικόλαον». Ἐν φ. 89β, ἔνθα ἡ συνέχεια καὶ τὸ τέλος τοῦ κεφαλαίου: «Ὅρα τὴν πατριαρχικὴν ἀπόκρισιν καὶ ἀπόφασιν» (δύναται λόγῳ τῆς ἀνηβότητος).

2. Κατ' ἀρχὰς «Μενδίνίτζας».

3. Ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ (τοῦ φ. 151α) δι' ἐρυθροῦ μέλανος: «τοῦ Μονοβασίας».

ἔχει ταύτας: τοῦ Κιθηρίας· τοῦ Μηθώνης· τοῦ Κορόνης· τοῦ Ἕλους· τοῦ Μαΐνης· τοῦ Ζευνῶν ἤτοι Καλαμάτας· καὶ τοῦ Ῥέοντος. Ὁ Ἰωαννίνων ἔχει ταύτας: τοῦ Βελᾶς· τοῦ Βοθροντοῦ· τῶν Γλυκέων· τοῦ Δρινουπόλεως καὶ τοῦ Χιμάρρης. Ὁ Λακεδαιμονίας ἔχει ταύτας: τοῦ Ἀμυκλῶν· τοῦ Καριουπόλεως· καὶ τοῦ Βρεστίνης. Ὁ Εὐρίππου ἔχει ταύτας: τοῦ Ὠρεῶν· τοῦ Καρύστου· τοῦ Πορθμοῦ· τοῦ Αὐλῶνος· καὶ τῶν Καναλίων)». Κεφ. τ΄: Περὶ τῶν ἀρχιεπισκοπῶν καὶ ἐπισκόπων, ὁποῦ ἐτιμήθησαν κατὰ διαφόρους καιρούς· καὶ ἐγένοντο μητροπολῖται· καὶ περὶ τῶν ἐπισκόπων, ὁποῦ ἔγιναν ἀρχιεπίσκοποι· καὶ ἀπὸ μὲν τῶν ἀρχιεπισκόπων ἐγένοντο οὗτοι: Ὁ Σηλυβρίας . . . ὁ Χερσώνας . . . Ἡ δὲ Σουγδαία καὶ αἱ Φοῦλλαι δύο ἦσαν· αἱ ἀρχιεπισκοπαὶ ἐνώθησαν δέ, ἐγένοντο μία μητρόπολις· διὸ καὶ Σουγδαία καὶ Φούλλων γράφεται. Ἀπὸ δὲ ἐπισκόπων ἔγιναν οὗτοι μητροπολῖται: . . . Ἀπὸ τοῦ Κορίνθους ὁ Μονοβασίας· καὶ ὁ Ἄργους. Ἀπὸ τοῦ Ἀθηνῶν ὁ Εὐρίππου . . . Ἀπὸ τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν ὁ Λακεδαιμονίας . . . Ἀπὸ τοῦ Φιλίππων ὁ Χριστουπόλεως· ἤτοι ὁ Καβάλας· καὶ ὁ Δράμας· ὁ ὁποῖος δὲν ἦτον ἐπίσκοπος· ἀμὴ καθὼς λέγουσι πρωτοπαπᾶς ἦτον· τοῦ Φιλίππων ἐν τῇ Δράμᾳ . . . . Ἐγένοντο ὕστερον καὶ ἐν Οὐγγροβλαχίᾳ δύο μητροπολῖται· καὶ ὁ μὲν εἷς, ἔχει τὸν τόπον Νικομηδείας· καὶ ἔξαρχος λέγεται πάσης Οὐγκρίας καὶ Πλαγηνῶν· ὁ δὲ ἕτερος λέγεται μητροπολίτης, μέρος Οὐγκροβλαχίας· καὶ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ Ἀμ[α]σίας. Ἐγένοντο ἐφ' ἡμῶν· καὶ μητροπολίτης Βιδύνης καὶ ἐν τῇ Μαυροβλαχίᾳ ἕτερος καὶ ἐν τῇ Γαλίτζῃ, ἥτις ἦν μέρος τῆς Μικρᾶς Ῥωσσίας· ὁ δὲ Ῥωσσίας μητροπολίτης λέγεται καὶ Κνέβου [1] καὶ πάσης Ῥωσσίας. Ὁ δὲ Ἀλανίας, μητροπολίτης γράφεται καὶ Σταυρουπόλεως· ἔχει δὲ νῦν τὸν τόπον τῆς Σεβαστείας». Κεφ. τα΄: «Περὶ τῶν μητροπολιτῶν· ποῖοι λέγονται· ὑπέρτιμοι καὶ ἔξαρχοι, ποῖοι δὲ ὑπέρτιμοι μόνον . . . α΄ ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας, ὑπέρτιμος τῶν ὑπερτίμων. ς΄ ὁ Σάρδεων πάσης Λυδίας, ἀνθ' οὗ ἔνι νῦν ὁ Φιλαδελφείας· ὢν μὲν πρότερον ἐπίσκοπος Σάρδεων γενόμενος μητροπολίτης· ἔχει νῦν καὶ τὸν τόπον καὶ τὴν ἐξαρχίαν τοῦ Σάρδεων καὶ τὰς λοιπὰς ἐπισκοπὰς ὑφ' ἑαυτόν . . . ιζ΄ ὁ Κλαυδιουπόλεως, πάσης Ὀνωριάδος ἀνθ' οὗ ἔνι νῦν ὁ Ποντοηρακλείας· ἐπίσκοπος μὲν ὢν τοῦ Κλαυδιουπόλεως πρότερον· γενόμενος δὲ μητροπολίτης ἔχει καὶ τὸν τόπον καὶ τὴν ἐξαρχίαν ἐκείνου . . . . κς΄ ὁ Συλαίου· ὃς καὶ Πέργης λέγεται, δευτέρας Παμφυλίας· ἀνθ' οὗ ἔνι νῦν ὁ Ἀτταλίας ἐπίσκοπος μὲν ὢν τοῦ Πέργης· ἔχει δὲ νῦν μητροπολίτης γενόμενος τὸν τόπον αὐτοῦ. κη΄ Ὁ Κορίνθου πάσης Πελοποννήσου. κθ΄ Ὁ Ἀθηνῶν πάσης Ἑλλάδος . . . λβ΄ ὁ Παλαιῶν Πατρῶν, πάσης Ἀχαΐας . . . μα΄ ὁ Θηβῶν, πάσης Βοιωτίας . . . ». Κεφ. τς΄: «Περὶ πῶς γράφουσιν οἱ μητροπολῖται πρὸς τὸν Ἀχριδῶν». Κεφ. τιδ΄: «Περὶ πῶς γράφουσιν οἱ ἀρχιερεῖς εἰς τὸν κνέτζην Σερβίας». Κεφ. τιε΄: «Περὶ πῶς γράφουσιν οἱ ἀρχιερεῖς πρὸς τὸν κνέτζην σύνευνον» [2]. Κεφ. τιζ΄: «Περὶ ποῖα πιτάκια ἐπιγράφουσιν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ πῶς ταῦτα ἐπιγρά-

1. Γράφε: Κυέβου.
2. =πρὸς σύνευνον κνέζη.

φουσιν» Κεφ. τκς': «Περὶ τὰ τῶν ἐκκλησιῶν ὀφφίκια· ἤτοι τῶν μητροπολιτῶν, τῶν ἀρχιεπισκόπων· καὶ τῶν ἐπισκόπων». Κεφ. τλγ': Περὶ πῶς ποιῶσιν οἱ ἀρχιερεῖς τὸ σταυροπήγιον». Κεφ. τλδ': Περὶ πῶς γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς εἰς τἀντιμήνσιον». Κεφ. τλθ': «Περὶ ἕτερον διαζύγιον· ὅταν μοιχεύεται ἡ γυναίκα τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς τὸ ἀποδείξει». Τελευτᾷ τὸ κεφ. τοῦτο: . . . καὶ κατεστρώθη ἐν τῷ παρόντι θείω κώνδηκι . . . ». Κεφ. τμδ': «Περὶ τοῦ διαβόλου· ἐὰν εἶναι προγνώστης». Κεφ. τνα': «Περὶ ἐλεημοσύνης . . . ».

Ἐν τέλει τοῦ νομοκάνονος, φ. 167^β, γέγραπται: *Τω παρὸν βηβλίον· ἐγράφη παρὰ μοῦ· ἁμαρτωλοῦ· κ(αὶ) ἐλα|χίστου δούλου· Ἰωάννου. θεὀδωρὴ καρβουνάρη· κ(αὶ) οἱ ἀναγινώ|σκοντες· εὔχεστε ὑπὲρ ιμοῦ: 1648 Ἰουλλίου. εἰς 30:*

Ἐν φ. 168^α–170^α τύποι γραμμάτων λαϊκῶν πρὸς τὸν πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς μητροπολίτην, ἐπίσκοπον, καθηγούμενον, ἱερομόναχον, ἱερέα, κοσμικόν.

Ἐν φ. 170^β φήμη εἰς πατριάρχην ἀτελὴς καὶ μητροπολίτην: «τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Λαρίσου· ὑπέρτιμον καὶ ἔξαρχον, δευτέρας Θετταλίας καὶ πάσης Ἑλλάδος· καὶ τόπον ἐπέχοντος τοῦ Ἐφέσου . . . ».

Ἐν φ. 171^α τύπος διαθηκῴου γράμματος.

Ἐν φ. 171^β–172^α τύπος ἀναφορᾶς πρὸς μητροπολίτην Λαρίσσης καὶ ἐπιστολῆς πρὸς οἰκουμενικὸν πατριάρχην.

Ἐν φ. 172^β σημείωμα ἀρχόμενον : † *Ἐν τὸ ,αχμθ^ω* [=1649] *ἤλθαμεν εἰς τὸ μέγα σπίλαιων εἰς το μοναςήριον· κ(αὶ) ἐπροσκῦνησάμε | τ(ὴν) οἰκόνα τ(ῆ)ς θ(εοτο)κοὺ· ὁποῦ ἐστόρισεν ὁ ἅγιος λουκὰς· κ(αὶ) ἐκεὶ εἰς το χαρτοφῦλάκιον. ἴδαμεν βῖβλία πολλ(ά·) πλὴν ἴτον κ(αὶ) ἕνα παλαιὸν βῖβλίον· κ(αὶ) εἶχεν λόγους· ἐκλε|λεγμένους· κ(αὶ) ἀνἄγνώσαμέν τους ἐπεμελῶς· πλὴν ἴχεν κ(αὶ) τοῦτον τὸν χρῖσμὸν | γραμμένον· καὶ τὸν ἀντιγράψαμεν: —Ἀδελφὸς Ἰωἄννης δεκαμπεστράνω: - | . . . . φιλόσοφος ἀστρολ[ό]γος· Ισπανί(ας)· ἀρμενί(ας)· | Ἰὀυδέ(ας) κ(αὶ) αραβί(ας) δμόνια: —*

Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 4^α σημειοῦται: *τοῦ ταπεινοῦ ἐπισκόπου σταγ(ῶν) παρθενίου.*

Ἐν φ. 19^β πολύχρωμος ἄτεχνος εἰκὼν τοῦ Ἰησοῦ ἐντεθρονισμένου φέρουσα τὴν ἐπιγραφήν: *Ἰ(ησοῦ)ς Χ(ριστὸ)ς ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ μέγας ἀρχιερεύς,* ὑπὸ δὲ τὴν εἰκόνα: † *Δέῆσης τοῦ δοῦλου· τοῦ θεοῦ· Ἰωἄννου Θεὀδωρὴ | καρβουνάρη : -*

Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος [*τὰ κάτωθι δοκίμια τοῦ κονδυλίου καὶ τοῦ μέλανος, ἔνθα ἀναγράφεται τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ τὸ μονόγραμμα (σταυροειδῶς δὶς) τοῦ κωδικογράφου Ι ω ά ν ν ο υ Κ α ρ β ο υ ν ά ρ η· εἰς τὸ δεύτερον σημείωμα, τὸ ἐπώνυμον *Καρβουνάρης* ἔχει μετατραπῆ εἰς *καρβοῦνης*]:

Τῶν φύλλων τὸ γραπτὸν μέρος ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,080 × 0,138. Ἐπὶ τῶν παραφύλλων δοκίμια κονδυλίων.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων δρυΐνων μετ' ἐπικαλύμματος καστανόχρου βυρσίνου, ἐφ' οὗ γεωμετρικὰ καὶ ἄλλα τινὰ ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 109.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου ἔγχρωμος Πίναξ ΛΔ' παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 19β–20α τοῦ κώδικος, ὅπου ὁλοσέλιδος εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ ἐνθρόνου, ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἀρχὴ κειμένου· ὁ δὲ Πίναξ 172 φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 172β, ὅπου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ ἔτους 1649. Ὅπως ἀποδεικνύει ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γράψας τὸ σημείωμα (ἐν φ. 172β) τοῦ ἔτους 1649 εἶναι ὁ γραφεὺς τοῦ κώδικος Ἰωάννης Θεοδωρῆ Καρβουνάρης.

188

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,160 × 0,217 Αἰὼν XVIII Φύλλα 207

«Διαταγαὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων· διὰ Κλήμεντος τοῦ Ῥωμαίων ἐπισκόπου τε καὶ πολίτου καθολικὴ διδασκαλία». Διήρηται εἰς η' βιβλία γεγραμμένα εἰς γλῶσσαν δημωδεστέραν. Ἑκάστου βιβλίου προηγεῖται ἀκριβὴς πίναξ τῶν κεφαλαίων.

Αἱ διαστάσεις τοῦ γεγραμμένου μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,105 × 0,162. Τὰ φύλλα 1–2, 204–207 ἄγραφα.

Ἐν φ. 4α παρὰ τὸν τίτλον τοῦ βιβλίου: *προκοπίου ἀρχιμανδρίτου,* | *κ(αὶ) τοῦ παναγίου τάφου.*

Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος: *1789 μηνὴ νόεμβρίου 28 κη* | *ἐτοῦτὸ τῷ βυβρῆον ὀνομάζετε διαταγαῖ τῶν ἁγίων ἀποστόλλων.*

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἔκτυπα κοσμήματα καὶ εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Δαβὶδ καὶ τῶν εὐαγγελιστῶν, τὰ πάντα ἐπικεχρυσωμένα.

Παλαιὸς ἀριθμὸς 322.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 173 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τὰς δύο ὄψεις τοῦ ἐξωτερικοῦ καλύμματος τῆς σταχώσεως τοῦ κώδικος, ὅπου ἔκτυποι παραστάσεις καὶ διακοσμήσεις· ὁ δὲ Πίναξ 174 εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 16β–17α).

189

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,110 × 0,155 Αἰὼν XVII (1612) Φύλλα 132

1 (φ. 1Αα) Μηνολόγιον.
Ἀκέφαλον.

2 (φ. 6α) «Πίναξ . . . διαφόρων ζητημάτων».
Ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 4 κείμενον. Ἀλλ' ἡ ἀναφορὰ δὲν εἶναι κατὰ πάντα τελείως ἀκριβής. Ἀναγράφει τὸ ὅλον σθ' κεφάλαια. Τὸ α' κεφ.: «Περὶ χειροτονοῦντος ἐπὶ χρήμασι». Τὸ ιδ' κεφ.: «Περὶ μαντευομένους εἰς Αἰγύπτισσας». Τὸ ιη' κεφ.: «Περὶ τοὺς κίοντας [sic] τοὺς βουρκολάκους». Τὸ κ' κεφ.: «Περὶ τοὺς χορεύοντας καὶ ὀρχοῦντας εἰς τὰ ρουσάλια». Τὸ ρλζ' κεφ.: «Περὶ κεφαλατεύοντος ἱερέως ἢ μεθύοντος».

3 (φ. 12β) «Ἑρμηνεία περὶ τοῦ πῶς δεῖ τυγχάνειν τοὺς πνευματικοὺς» καὶ ἐξομολογητάριον.
Εἰς τὴν δημώδη τοῦ XV–XVI αἰῶνος.

4 (φ. 27β) Συνοδικοὶ καὶ ἀποστολικοὶ κανόνες καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.
Εἰς δημώδη. Τὸ ὅλον κεφάλαια σιθ'. Ἐν τέλει τούτων, φ. 82α, ἀναγινώσκομεν:

Ὅσπερ ξένοι χαίρουσιν εἰδὴν πατρί|δα
κ(αὶ) οἱ θαλατεύοντεσ εἰδὴν λυ|μένα,
οὕτω καὶ οἱ γράφοντες, | εἰδὴν βιβλίου τέλος.

5 (φ. 82α) Περὶ ἀφορισμοῦ ἐκ διαφόρων πατέρων (ἁγ. Διονυσίου, Νικολάου Πατριάρχου, Πέτρου πρὸς Κλήμεντα).

6 (φ. 83α) Κείμενον ἔχον ὡς ἑξῆς:
«Ἐθνόφρονες. Οἱ ταῖς συνηθείαις τῶν ἐπακολουθούντων Χριστιανοὶ τἆλλα ὑπάρχοντες, οἵτινες παρεισάγουσιν γέννησιν, καὶ τύχην· καὶ εἱμαρμένην· πᾶσαν τε τὴν ἀστ[ρ]ονομίαν, καὶ ἀστρολογίαν, ἀποδεχόμενοι· κ(αὶ) || (φ. 83β) πᾶσαν μαντείαν· καὶ ὀρνιθοσκοπίαν· καὶ οἰωνισμοῖς· καὶ κληδονισμοῖς· καὶ τερατοσκοπίαις· καὶ ἐπαοιδαῖς καὶ τοῖς ὁμοίοις αὐτῶν· παλμουτηρηταί· ρουσαλισταί· καὶ ἑτέροις μύθοις ἀσεβῶν· τῇ τε λοιπῇ συνηθείᾳ τῶν ἐθνῶν προσέχοντες· καὶ ἑορτὰς τινὰς ἑλλην[νι]κὰς τιμῶντες· ἡμέρας τε αὖθις καὶ μῆνας· καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτοὺς ἐπηρούμενοι».

7 (φ. 83β) «Περὶ γάμων, συνοικεσίων κεκωλυμένων καὶ ἀκωλύτων· καὶ περὶ γάμων κεκωλυμένων καὶ ἀκωλύ||(φ. 84α)των· καὶ περὶ τῶν διαφόρων καὶ βαθμῶν τῆς συγγενείας». Ἐν τούτοις ὀνόματα παραδειγμάτων πρὸς τοῖς ἄλλοις τὰ *Καλή*, (φ. 92α), *Φωτινὸς* καὶ *Κυράνα* (φ. 92β).

Ἐν φ. 100α τινὰ περὶ ἀδελφοποιΐας. Ἐν φ. 113α παρενείρεται τύπος γράμματος περὶ ἀξίου ἱερωθῆναι ἔχων ἐπὶ κεφαλῆς: *Θεοφάνης ἱερομόναχος τάχα καὶ πνευματικός.*

8 (φ. 123α) «Εὐχὴ συγχωρητικὴ λεγομένη παρὰ τοῦ ἱερέως, ἐπὶ τοὺς μέλλοντας μεταλαβεῖν τῶν θείων μυστηρίων».

9 (φ. 126α) Πίναξ τῶν κατὰ τὰς Κυριακὰς α΄–μς΄ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀναγινωσκομένων εὐαγγελίων καὶ τῶν ἤχων.

Ἐν τέλει τούτου, φ. 127β, μετὰ βραχέα τινὰ περὶ τῶν διαιρέσεων τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἀναγινώσκομεν: *Ἐγράφη διὰχειρὸς ἐμοῦ θεωφά|νης ἱερομόναχος.* Μεθ' ὃ ἐρυθρόγραφα: *Ἐν τῷ ,ζρκω* [7120 =1612] *ἐν μηνὶ | ὑουλίο ιδ΄· ἡμέρα τρίτη ἐτελιῶθη· | τέλος κ(αὶ) τῶ θήο δόξα.*

10 (φ. 127β) Πίνακες πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν κύκλων καὶ τῶν θεμελίων τῆς σελήνης, τοῦ ἡλίου, τοῦ πάσχα τῶν Χριστιανῶν, τοῦ νομικοῦ φάσχα κλ.

Μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων, φ. 130β, μαντικὰ σημειώματα.

Τὸ φ. 1Α ἔχει ἐπικολληθῆ ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος.

Ἐν φ. 124β καὶ 131β ἀναγραφαὶ ἐκφωνήσεων, ἐν αἷς καὶ τὰ βαπτιστικὰ *Κερίτζης, Στέριος, Μαργαρίτης*. Ἐν φ. 129β σημειώματά τινα μεμελανωμένα ἑρμητικῶς ἐξεπίτηδες.

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,070 × 0,095. Φύλλα τινὰ ἄγραφα· ἄλλα διεφθαρμένα ὑφ' ὕδατος.

Στάχωσις ἀνήκουσά ποτε εἰς ἄλλον κώδικα· ἐκ χαρτῴων πινακίδων μετὰ μέλανος βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχε καὶ δύο διατρήτους θηλυκωτῆρας.

Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ.—Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 175 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 127β, ὅπου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου ἱερομονάχου Θεοφάνους (14 Ἰουλ. 1612).

190

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,16 × 0,22 Αἰὼν XVII Φύλλα 35

[Ἀδήλου πραγματεία περὶ ἐξομολογήσεως.]

Ἐν τῇ δημωδεστέρᾳ γλώσσῃ.

Ἐν φ. 2α «Προοίμιον τοῦ βιβλίου».

Ἀρχ.: Ἐκεῖνος ὁ θεὸς τῶν θεῶν καὶ κύριος τῶν κυρίων, μοναχός του κατ' ἀρχὰς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον . . .

Ἡ ὅλη πραγματεία ἐν ιγ' κεφαλαίοις. Τὸ α': κεφ.: «Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐξομολογεῖ, εἶναι κριτής, καὶ πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ εἶναι ἐπιστήμων, ἤγουν γραματισμένος, διὰ νὰ κρίνῃ καὶ νὰ ἀποφασίζῃ μὲ δικαιοσύνην». Τὸ κεφ. ιγ': «Κεφάλαιον ἔσχατον. Περὶ τοῦ πῶς ἔχει ὁ πνευματικὸς νὰ θεραπεύσῃ ἐκείνους ὁποῦ ἔχουσι τὴν συνείδησίν τους συγχισμένην καὶ φοβισμένην: καὶ ἀκόμη δι' ἐκείνους ὁποῦ δὲν φυλάττουν τὴν ὑπόσχεσιν ὁποῦ τάζουν εἰς τὸν Θεὸν...».

Ἐν φ. 35α: «Περὶ ὑποσχέσεων».

Ἀρχ.: Ἡ ὑπόσχεσις εἶναι ἓν θεληματικὸν τάξιμον εἰς τὸν Θεὸν...

Ἐν τοῖς κατωτάτοις τοῦ αὐτοῦ φύλλου, 35α, σημειοῦται *νικ*: =Νικόλαος, Νικόδημος ἢ ἕτερόν τι παραπλήσιον· ὄνομα προφανῶς τοῦ βιβλιογράφου.

Ἐν φ. 1α μεταξὺ ἄλλων καὶ τάδε: «† α. *ἄναρχος ὁ θ(εο)ς* β. *βασιλεύει ἡ μαρία.* γ. *γεννᾶται ὁ Χ(ριστό)ς.* δ. *διάγγέλλου* | *τὸ χαῖρε.* ε. *εἶλθεν ὁ κ(ύριο)ς.* ζ. *ζητῆσαι τὸ ἀπολωλός.* η. *ἥλιος δικαι|οσύνης ἐφάνη.* θ. *Θεοτόκος αὐτὸν γεννᾷ.* ι. *Ἰωάννης ἐβάπτισε.* κ. *κά|λαμον αὐτῷ ἔδωκαν.* λ. *λαὸς ἄνομος.* μ. *μετὰ μαχαίρων ἦλθον.* ν. | *νύκτα βαθεῖαν. ὄξον αὐτὸν ἐπότισαν* ο. *ὁ πιλάτος ἔλεγε.* π. *ποῖος εἶσαι.* ρ. *ρύστης τοῦ γένους τούτου.* σ. *συνήχθηκαν οἱ ἀρχιερεῖς.* τ. *τανύ|σαι αὐτὸν* υ. *ὑψιλῷ σταυρῷ.* φ. *φύλακκας ἔθεντο.* χ. *χολῆς ἐγεύ|σατο.* ψ. *ψευδομαρτυρίαν κατ' αὐτοῦ ἤφερον.* ω. *ὢ τῆς ἀῤῥή|του εὐσπλαγχνίας σου δέσποτα. ὢ εἰς τὴν ἄνοιαν τῶν ἀχαρίστ(ων) ε|βραί(ων)».*

Αἱ διαστάσεις τοῦ γεγραμμένου μέρους τῶν φύλλων εἶναι συνήθως 0,125 × 0,181. Τὰ φύλλα 16β–17β, 35β ἄγραφα.

Ὁ κῶδιξ ἔχει περικάλυμμά τι ἐκ παχέος χάρτου.

Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς ταξινομήσεως.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 ἀναγράφεται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ δὲν ἀνευρέθη. Οὔτε καὶ ὑφ' ἡμῶν ἀνευρέθη (Δεκ. 1968, Σεπτ./Ὀκτ. 1969, Νοέμ. 1983).

191

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,105 × 0,150 Αἰὼν XVII Φύλλα 70

1 (φ. 5α) «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Φιλαρέτου τοῦ ἐλεήμονος· τοῦ γενομένου πάππου Μαρίας τῆς βασιλίσσης Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως· τοῦ καὶ νέου Ἰὼβ χρηματίσαντος».

Ἀρχ. Βίον ἀρεστὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ζωὴν καθάριαν ἀνδρὸς δικαίου, βούλομαι νὰ σᾶς διηγηθῶ· ὁ ὁποῖος εὐάρεστος ἔγινεν τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὰ καλά του τὰ ἔργα ἐδικαιώθη· καὶ διὰ νὰ εὐχαριστεῖ εἰς ταῖς θλίψεις του, ἀπὸ πτωχείαν εἰς μεγάλην δόξαν ὡς καθὼς ἤλπιζεν ἐκαταστάθηκεν....

Ἀτελές. Τελ.:... δός του καὶ τὸ γαϊδούρι· νὰ μὴν κάμῃ τόσον κόπον ὁ ἄνθρωπος· καὶ ἐκεῖνος τὴν εὐχήθην· καὶ ἔστρωσεν.

2 (φ. 27α) Τροπάρια καὶ ἄλλα τινὰ γεγραμμένα ὑπ' ἄλλης πολὺ μεταγενεστέρας χειρὸς ἐκείνης τοῦ βιβλιογράφου.

3 (φ. 29α) Χρονικὸν ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως μέχρι Οὐάλεως καὶ Οὐαλεντιανοῦ. Ἀνεπίγραφον καὶ κολοβόν. Τὸ σῳζόμενον μέρος φθάνει μέχρι Οὐάλεως καὶ Οὐαλεντιανοῦ, μέχρι τίνος θὰ ἐξικνεῖτο τἀρχέγραφον πλῆρες ἀδύνατον νὰ ὁρίσῃ τις.

Ἀρχ.: Εἰς τοὺς ἔτους, ͵εφς'· ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἐγεννήθη ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τοὺς μβ' χρόνους τῆς βασιλείας Αὐγούστου Καίσαρος ἡμέρᾳ τετάρτῃ· . . .
Τελ.: . . . καὶ εἰς ὅλα τὰ δυσικὰ μέρη: οὗτος ὁ δυσεβὴς Οὐάλις πο . . .

4 (φ. 49α) «Θαῦμα τοῦ ἁγίου . . . Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου· ἐν τῇ πόλει Λασίᾳ περὶ τοῦ δράκοντος».

Ἀρχ.: Ἐκ θαυμάτων θαῦμα ἀκούσαντες τοῦ πανενδόξου . . . Γεωργίου . . . ἐγένετο κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους ἐν τῇ πόλει τῇ λεγομένῃ Λασίᾳ . . .

5 (φ. 52α) «Ἕτερον θαῦμα τοῦ ἁγίου [Γεωργίου]· περὶ τοῦ παιδίου τοῦ ἁρπαγέντος»

Ἀρχ. Καὶ ἄλλον θαῦμα ἀκούσατε . . . . τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου. Οἱ Χριστιανοὶ ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν Παφλαγονίαν ἔχουσι μεγάλην ἀγάπην καὶ πίστιν εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Γεώργιον . . .

Ἐκ τοῦ φ. 52β κ. ἑ. ἀντιγράφω περικοπήν: « . . . εἰς ἐκείνους τοὺς καιρούς, ἐσυνάχθησαν οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Οὔγγροι· οἱ Σκύθαι, καὶ οἱ Μῆδαι, καὶ οἱ Τοῦρκοι, καὶ ἐσήκωσαν ἐδικήν τους βασιλείαν· καὶ περιπατοῦντες ἐκούρσευαν τἀλογύρά τους κάστρη· || (φ. 53α) ὁ δὲ βασιλεὺς Φωκᾶς ὡς βασιλεὺς ὁποῦ ἦτον τότε, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔστειλεν ὁρισμοὺς εἰς πᾶσαν τόπον, ἵνα συναχθοῦν ὅλοι οἱ στρατιῶται διὰ βοήθειαν τῶν Χριστιανῶν. Μὴ ἔχοντας δὲ ὁ στρατιώτης Λέων τί ποιῆσαι διὰ τὸ γῆρας του . . . στεκάμενος μπροστὰ εἰς τὴν εἰκόνα . . . »

6 (φ. 55α) «Ἕτερον θαῦμα [τοῦ ἁγίου Γεωργίου], ὅμοιον».

Ἀρχ.: Ἀκούσατε θαῦμα παράξενον . . . Εἰς τὴν Μιτυλήνην τὸ νησί, ἦτον ναὸς τοῦ ἁγίου . . . Γεωργίου· καὶ εἶναι καὶ ἕως τὴν σήμερον. Ἐκεῖ γοῦν ἐγίνοντο ἑορτὴ τοῦ ἁγίου καὶ πανήγυρις πᾶσα χρόνον· καὶ οἱ Κρητικοὶ φουσταροὶ ἐβάλασι βουλὴν νὰ αἰχμαλωτίσουν τὴν Μιτυλήνην . . .

7 (φ. 57α) «Διήγησις ὠφέλιμος ἐκ τῆς βίβλου τῆς καλουμένης Μέλισσας φρικτὴ καὶ παράδοξος, περὶ ἀνταξίων ἱερέων».

Ἀρχ.: Ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς βασιλείας τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν βασιλέων· ἦτον ἕνας ἄρχοντας εὐσεβὴς καὶ ὀρθόδοξος εἰς τὸν Μορέαν καὶ ἀγόρασεν ἕνα παιδί, ἀπὸ τὸ γένος ὅπου λέγουσι Σκύθοι· αὐτὸς δὲ ὁ ἄρχοντας εἶχεν ἕνα ἱερέαν ὁποῦ ἐλειτούργει εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ ὀσπητίου του· καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἱερέαν ἔδωκεν ὁ ἄρχοντας τὸ παιδί, νὰ τὸ μαθαίνῃ γράμματα . . .

8 (φ. 64α) [Διήγησις περὶ ἱερέως εὐσεβοῦς.]

Ἀνεπίγραφον καὶ κολοβὸν Ἀρχ. [Ἱ]ερεύς τις ἦν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καθαρὸς καὶ χρήσιμος . . . — Τελ.: . . . ὁ παπᾶς ποτὲ εἰς τὴν ζωήν του δὲν ἐμέθυσε.

Ἐν τέλει, φ. 65α–70β σύμμικτα ἐπὶ χάρτου στιλπνοῦ ὑπὸ βαναύσου χειρὸς γεγραμμένα κατὰ τὸν XVIII πιθανῶς αἰῶνα. Μεταξὺ τούτων, ἐν φ. 69α–70β, καὶ ἔμμετρόν τι κατ' ἀλφάβητον:

Ἄρχ.: Ἀρχὴ τοῦ κόσμου γέγονεν· ὁ κτίστης τῶν ἁπάντων·
....
Τελ.: Ὦ δέσποτα μακρόθυμε κ' ἔσπλαχνε εὐεργέτα
τῶν σῶν χειρῶν τὸ ποίημα μηδὲν τὸ ἀπορρίψῃς.

Διακρίνονται ἐν τῷ κώδικι πολλαὶ γραφαί. Ὁ κῶδιξ φέρει παλαιὰν ἀρίθμησιν κατὰ φύλλα. Τὰ φ. 1–4 ἔχουν ἐκπέσει.

Πολλαχοῦ ἐν ταῖς ᾤαις τοῦ κώδικος βαναυσογραφήματα.

Περιβάλλεται ὁ κῶδιξ ὑφ' ἁπλῆς βύρσης.
Παλαιὸς ἀριθμὸς 7.

Σημ. Ἐκδ. — Οἱ ἐκτὸς κειμένου Πίνακες 176 καὶ 177 παρέχουν εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα τριῶν διαφόρων γραφῶν τοῦ κώδικος (φ. $5^{β}$–$6^{α}$, $46^{β}$–$47^{α}$).

192

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,155 × 0,203 Αἰὼν XVIII Φύλλα 72

1 (φ. $2^{α}$). «Τοῦ πανσεβάστου καὶ κριτοῦ Θεσσαλονίκης τοῦ Ἀρμενοπόλου λεξικὸν κατὰ στοιχεῖον περιέχον τὰ κοινῶς γραφόμενα ῥήματα. Ἐν ᾧ δείκνυ τινὰ μὲν αὐτῶν ἀμετάβατα, τινὰ δὲ μεταβατικά, καὶ τούτων τίνι συντάσσεται ἕκαστον, καὶ τί δηλοῖ καὶ μετὰ πόσων προθέσεων συνάπτεται. Ἐφ' ἑνὶ ἑκάστῳ στοιχείῳ πρῶτον μὲν κεῖνται τὰ ἀμετάβατα ῥήματα· μετὰ ταῦτα δὲ τὰ μεταβαίνοντα εἰς γενικήν· καὶ καθεξῆς δὲ τὰ εἰς δοτικὴν καὶ αἰτιατικήν, καὶ οὕτω συμπληροῦνται τὰ εἰκοσιτέσσαρα στοιχεῖα».

2 (φ. $42^{α}$) «Ἀνθολογία τῶν ἐκλεκτῶν λέξεών τε καὶ περιφράσεων. Κατὰ στοιχεῖον».

Ἄρχ.: Ἀρχὴ τοῦ ᾱ. ἀβάστακτος. ἀφόρητος. ἀβέβαιος. ἀκύρωτος. ἄστατος. εὐμετάβλητος. πλανώμενος. μεταρρυθμιζόμενος. θορύβων μεστός.

Ἐν αὐτῷ καὶ πλεῖσται λέξεις δημώδεις, ὡς *ἀγάλια, ἀγκάθι, ἀγριάδα, ἀδειάζω, ἀρχηνῶ, βρωμῶ, βυζί, βρακί, βίγλα* κλ. κλ.

Ἐν ἀρχῇ τῆς πραγματείας, φ. $42^{α}$: *κ(α)τ(ὰ) τὸ ͵αψλβ*ον *φευρουαρίου ιζ'*.

3 (φ. $70^{α}$) «Ἀττικισμοὶ ἐκ τῶν βιβλίων ἐρανισθέντες».

Ἐν τέλει τούτων, φ. $71^{β}$, ἀπεξεσμένον σημείωμα, προφανῶς περὶ τοῦ βιβλιογράφου διαλαμβάνον. Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. $2^{α}$ ἀναγινώσκομεν: *Καὶ τόδε πέλει τοῦ σταγῶν παρθενίου*, οὗτινος φαίνεται καὶ αὐτόγραφος κατὰ μέγα μέρος ὁ κῶδιξ.

Τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων αἱ διαστάσεις συνήθως 0,120 × 0,172. Τὰ φ. 1,36–41, 72 ἄγραφα τελείως.

Στάχωσις ἐκ χαρτῴων πινακίδων μετὰ μέλανος βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ τεχνικὰ ἔκτυπα κοσμήματα καὶ εἰκὼν τοῦ προφήτου Δαβίδ.
Ἄνευ τινὸς ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

193

Χάρτης στιλπνὸς Διάστ. 0,097 × 0,143 Αἰὼν XVIII Φύλλα Ζ′+81

Γραμματικὴ καὶ γραμματικὰ σημειώματα.

Ἀρχ.: «Περὶ τοῦ τί ἐστὶ γραμματική, καὶ εἰς πόσα διαιροῦνται τὰ εἴκοσι τέσσερα γράμματα. — Γραμματικὴ ἐστὶ τέχνη τοῦ ὀρθῶς νοεῖν, καὶ λέγειν, καὶ γράφειν, διδακτική, γράμμα ἐστὶ μέρος ἐλάχιστον τῆς φωνῆς . . .

Ἐν φ. 75α: *κ(αὶ) τόδε συν τοῖς ἄλοις Αβερκίου (;) ἱερομονάχου* (αἱ δύο τελευταῖαι λέξεις μονοκονδυλικῶς)

Πολλὰ φύλλα ἰδίως ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει ἄγραφα. Γραφὴ διαφόρου πολλαχοῦ ὕφους καὶ διὰ διαφόρου μέλανος.

Ἀρίθμησις τῶν φύλλων κατὰ μέγα μέρος παλαιά. Τὰ πρῶτα ἑπτὰ φύλλα ἠρίθμησα ἐγὼ δι᾽ ἑλληνικῶν ἀριθμῶν Α′–Ζ′ ὡς καὶ τὰ 73–81.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετ᾽ ἐπικαλύμματος βυρσίνου, ἐφ᾽ οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. —Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς τινος κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. — Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 εἰς τὴν θέσιν τοῦ παρόντος κώδικος 193 εἶχε παρατοποθετηθῇ ὁ κῶδιξ 168. Διεπιστώσαμεν (Σεπτ./Ὀκτ. 1969) ὅτι ὁ κῶδιξ οὗτος 193 εἶχεν ὡσαύτως παρατοποθετηθῇ καὶ εἶχε καταγραφῇ τότε ὑπὸ νέον ἀριθμὸν 7. Ἐπανετοποθετήσαμεν τοῦτον εἰς τὴν θέσιν του καὶ κατηργήσαμεν τὸν νέον ἀριθμὸν 7. Πρβλ. καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 168.

194

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,103 × 0,152 Αἰὼν XVI (1564) Φύλλα 267

1 (φ. 4α) «Ἐρώτησις καὶ ἀπόκρισις ἀπὸ Νῶε καὶ Ἀβραάμ, καὶ Χριστοῦ γεννήσεως, πάνυ ὠφέλιμον [sic]».

Ἀρχ.: Νῶε ἡ γυνὴ αὐτοῦ, ἐν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, σὺν γυναιξίν· ὁμοῦ ψυχαὶ ὀκτώ· ὁ δὲ ὑετὸς ἤρξατο μηνὶ ἀπριλλίῳ κζ′ ἡμέρας μ′ καὶ νύκτας μ′. Ἐρώτησις: Πόσους μῆνας ἐποίησεν ἡ κιβωτὸς ἐπάνω τοῦ ὕδατος. Ἀπόκρισις: Μῆνας ιγ′ . . .

2 (φ. 82α) «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀναστασίου τοῦ Συνόδους [γρ. Σινᾶ ὄρους;] ἐρώτησις [sic] διάφοροι περὶ ἀναγγαίων ζητημάτων».

Ἀρχ.: Ἐρώτησις: Τί ἄρα ἐστὶν τὸ σημεῖον τοῦ τελείου χριστιανοῦ . . .

3 (φ. 108β) «Χρονογράφος ἐν συντομίᾳ περιέχων τῶν χρόνων διατάξεων [sic]».

Ἀρχ.: Ἀπὸ Ἀδάμ, ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ παρῆλθον ἔτη ,βυβ . . .

Φθάνει μέχρι τῶν ἀποστολικῶν χρόνων καὶ πραγματεύεται περὶ γραφικῶν ὑποθέσεων.

4 (φ. 122α) Ἀθανασίου Ἀλεξανδρείας ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις « . . . περὶ πλείστων ἀναγκαίων ζητημάτων πρὸς Ἀντίοχον».

Ἀρχ.: Ἰησοῦ ἡγοῦ σὺν τῷ Μεγάλῳ Ἀθανασίῳ . . . Λόγος Πιστεύσαντες καὶ βαπτισθέντες καὶ λέγοντες Θεὸν εἶναι τὸν πατέρα . . .

5 (φ. 172α) «Ἐπιφανίου Κύπρου [περὶ] τῶν ια´ λίθων.
6 (φ. 174β] «Τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου ἀπόδειξις τῶν ὀνομάτων τῶν μεγάλων ὀρέων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ».
7 (φ. 175α) «Ὀνόματα τῶν δώδεκα μεγάλων τεχνῶν . . . ».
Ἄρχ.: Ζωγραφικὴν Πίφνης· Γραμματικὴν Διονύσιος· ναυπίαν Ἀρχιμήδης . . .

8 (φ. 175α) «Ἀναστασίου μοναχοῦ: Ὅροι διάφοροι τοῦ Σινᾶ, συλλεγέντες ἀπὸ Κλήμεντος καὶ ἄλλων ὁσίων πατέρων· κατὰ τὴν παράδοσιν καὶ πίστιν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας . . .».
Ἄρχ.: Τί ἐστὶν Θεὸς καὶ κατὰ τί εἴρηται Θεὸς . . .

9 (φ. 187α) «Λέξες . . .» διαφόρων γραφικῶν περικοπῶν καὶ λειτουργικῶν κειμένων ἑρμηνευόμεναι καταλογάδην.
Ἰδοὺ δεῖγμα ἐκ τοῦ φ. 198β κ.ἑ.: «Ἑορτὴ τῶν βαΐων: Ὡσανᾶ, σῶσον δή: Ὤφθησαν, ἐφάνησαν, ἐδείχθησαν. νοτί// (φ. 199α)δος, ἀγρότητος: ἄμοιροι, ἐστερημένοι, μηδὲν ἔχοντες . . .».
10 (φ. 199β) «Ἐρώτησις καὶ ἀπόκρισις περὶ πίστεως» καὶ ἄλλων θεολογικῶν ζητημάτων.
Ἄρχ.: Πῶς ἐστὶν γεννητὸς ὁ πατήρ, καὶ γεννητὸς ὁ υἱός· καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐκπορευτὸν ἐκ τοῦ πατρός. Ἀπόκρισις: Ἐκ τῆς ἀνθρώπου συνθέσεως ἐστὶν . . .

Μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ περὶ οὐρανοῦ, οὐρανίων σωμάτων καὶ τῆς κινήσεως αὐτῶν. Πολλῶν ζητημάτων παρελείφθη νὰ γραφῇ ὁ τίτλος, ὅστις προώριστο νὰ γραφῇ ἐρυθρός.
Ἐν τέλει φ. 263α: *Ἐτελειώθ(η) τὸ παρ(ὸν) βΐβλίον ἀπὸ τ(η)ς ἐνσάρκου οἰκονο|μί(ας) . . . | ,αφξδ´* [=1564] *χεὶρ καμοῦ Νϊκολάου ν|εγκρέσ(η) ἐγράφη: καὶ οἱ ἀναγϊνώσκοντ(αις) αὐτὸ εὔχεσθαι μοι δϊὰ τὸν κ(ύριο)ν κ(αὶ) μὴ καταρασθαι | ὅτι ἀμαθεὶς ὑπάρχω. Δόξα σοι ὁ θ(εὸ)ς | ἡμῶν δόξα σοι, κ(αὶ) πάλϊν ἐρῶ δ(όξ)α (σ)οι: —*
Ἐν δὲ τῷ φ. 263β δι᾽ ἐρυθροῦ μέλανος καταλογάδην:

Ὑπὲρ παρεσφάλημ(εν) ἔκ τινος τύχοι,
ἄν(θρωπ)οὶ | μὴ κρίνατε βρωτοὶ καγῶδε,
κ(αὶ) σφαλ|μάτ(ων) πέπλημα ἄχροι σφονδήλοι·
σύ|γνωτ(ε) τοίνυν ἀδελφοὶ κ(αὶ) π(ατέ)ρες·
ἵνα | θεῖον ἔλεον εὕροιμ(εν) πάντες,
ἐν τῇ φοβερᾶ κ(αὶ) ἀδεκάστω κρίσει: ~

Ἐν φ. 264β συνταγὴ « . . . τοῦ μελανίου». Ἐν φ. 265β ἐξοφλητικόν τι τοῦ XVI ἢ XVII αἰῶνος. Ἐν φ. 2α βαναύσως γεγραμμένον τὸ ρητόν: «τῶν μὲν εὐτυχούντων πάντες ἄνθρωποι φίλοι, τῶν δὲ δυστυχούντων οὐδ᾽ αὐτὸς ὁ γεννήτωρ», ὑφ᾽ ὃ ἐρυθρόγραφον: *ΜΑΚΑΡΗΟC* (ὄνομα πιθανώτατα κτήτορος κατὰ τὸν XVII ἢ XVIII αἰῶνα).
Διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,075×0,115. Τὰ φύλλα 1, 2β, 3, 31α, 264α, 265α, 266, 267 τελείως ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ δρυΐνων πινακίδων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου μέλανος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρα βύρσινον.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 253 καὶ Β 20.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 178 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 262β–263α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Νικολάου Νεγκρέση (1564).

195

Χάρτης Διαστ. 0,100 × 0,148 Αἰὼν XVII Φύλλα 168

1 (φ. 1α) «. . . Λόγοι ὠφέλιμοι καὶ ψυχωφελεῖς· εἰς πᾶσαν χριστιανὸν εὐσεβῆ καὶ ὀρθόδοξον· ἤγουν ἡ δεκάλογος· ἣν ἔδωκεν ὁ τῷ θεράποντι αὐτοῦ καὶ προφήτῃ Μωυσεῖ· ὅπερ πρέπει πᾶσα χριστιανὸς νὰ τὸ ἀναγινώσκει καθ' ἑκάστην ἡμέραν· πρὸς ὠφέλειαν ψυχῶν καὶ σωτηρίαν αὐτῶν».

Ἀρχ.: Δέκα παραγγελίες εἶναι ὁπὸ [sic] ὥρισεν ὁ Θεὸς τὸν . . . Μωυσῆν . . .

Εἰς δημώδη.

2 (φ. 34α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου: «Ἑρμηνεία εἰς τὰς παραβολὰς τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου». Παρατίθεται, φ. 44α–β, καί τι σημείωμα περὶ τῶν δ' εὐαγγελίων.

3 (φ. 46α) Διηγήματα ἐκ πατερικῶν βιβλίων, γεγραμμένα ἐν παρόδῳ ἐν ἀγράφῳ παραμείναντι φύλλῳ ὑφ' ἑτέρας χειρὸς ἐκείνης τοῦ βιβλιογράφου.

4 (φ. 47α–48β) [Πωρικολόγος.]

Ἀρχ.: Βασιλεύοντος τοῦ πανενδοξοτάτου κυδωνίου· καὶ ἡγεμονεύοντος τοῦ περιβλέπτου κίτρου . . . — Τελ.: ἀνέστησαν καὶ εὐφήμισαν τὸν βασιλέα οὕτως: εἰς πολλὰ ἔτη δέσποτα ἕως Γου ἀμήν.

Ἔχει γραφῆ ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς ὑφ' ἧς καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 3 κείμενον κατὰ τὸν XVII, ὡς εἰκάζω, αἰῶνα.

5 (φ. 49α) «Ἱππολύτου περὶ τῶν δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματα καὶ ποῦ ἕκαστος αὐτῶν ἐκήρυξαν καὶ ποῦ ἐτάφησαν».

6 (φ. 50β) Διάφορα κεφάλαια γραφικῶν, νομικῶν καὶ τελετουργικῶν ζητημάτων κατ' ἐρώτησιν καὶ ἀπόκρισιν ἐκ τῶν καλουμένων γεροντικῶν καὶ πατερικῶν βιβλίων (Ἐπιφανίου πρὸς Ἀνδρέαν τὸν Σαλόν, Διονυσίου [Ἀρεοπαγίτου], Ἱππολύτου, Νεμεσίου ἐπισκόπου, [Ἰωάννου] τοῦ Χρυσοστόμου, Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου.

7 (φ. 105α) «Διάλεξις Ἰουδαίων πρὸς Χριστιανούς».

Ἀρχ.: Χριστιανός: Εἰπέ μοι διατί ἀκούεις Ἰουδαίους καὶ Ἑβραίους καὶ Ἰσραηλίτες καὶ τί ἐστίν ἡ ἑρμηνεία αὐτῶν . . .

8 (φ. 117α) «Διάγνωσις στοιχείων καὶ παραφυλακὴ ὑγείας».

Ἀρχ.: . . . Τεσσάρων στοιχείων ὄντων ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τεσσάρων ὡρῶν τοῦ ἔτους . . .

9 (φ. 119β) «Περὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ἁγίας Σοφίας· πότες ἐκτίσθησαν» σημείωμα.

10 (φ. 120α) «Περὶ τοῦ πότε ἐφάνη ὁ Μωάμεθ καὶ πόσοι βασιλεῖς Τοῦρκοι εἶναι ἀπαρχῆς ἕως τὴν σήμερον».

Ἀρχ.: Ἔτους ,ϛοζ' ἐφάνη ὁ Μωάμεθ... Τελ.: ια' Σελήμης χρόνους θ'.

11 (φ. 120β) «Περὶ τῶν Τουρκῶν βασιλέων· ἐν ποίῳ χρόνῳ ἔλαβον τὰ κάτωθεν ὑπογραμμένα κάστρη».

Ἀρχ.: Ἔτους ,ϛωξδ' [6864 = 1356] πέρασαν οἱ Τοῦρκοι εἰς τὴν Δύσιν...
Τελ.: Ἔτους ,ϛϡια' [6911 = 1403] ἐπῆραν τὴν Προῦσαν.

12 (φ. 122α) «Τὰ σεφέρια ὁποὺ ἔκαμεν ὁ σουλτὰν Μεεμέτης».

Ἀρχ.: Ἔτους ,ϛϡνη' [6958 = 1450] ἔκαμεν σεφέρι εἰς τὴν Καραμανίαν...
Τελ.: Ἔτους ,ϛϡϟβ' [6992 = 1484]... ἐπῆρεν τὸ Ἀσπρόκαστρον.

13 (φ. 123α) «Τὰ σεφέρια ὁποῦ ἔκαμεν ὁ σουλτὰν Σελήμης» καὶ ἐξακολούθησις τοῦ συντόμου χρονικοῦ μέχρι τοῦ ἔτους ,ζοδ' [7074 = 1566].

Ἀρχ.: Ἔτους ,ζκβ' [7022 = 1514] μηνὶ αὐγούστῳ ἐπολέμησεν ὁ σουλτὰν Σελίμης μὲ τὸν Σοφὴ...
Τέλ.: Ἔτους ,ζοδ' [7074 = 1566]... καὶ τὰ ὄρη ἐσπάραξαν ἐκ θεμελίων.

14 (φ. 125β) Σύντομον χρονικὸν τῶν ἐτῶν ,ϛξ' [6060 = 552] – ,ϛψο' [6770 = 1262] ἀναγράφον τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας τοῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, τὴν κατάληψιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων καὶ τὴν ἀνάκτησιν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ «Μανουὴλ» [γρ. Μιχαὴλ] Παλαιολόγου.

15 (φ. 126α) «Ἀλφάβητος κατανυκτικὸς περὶ ψυχῆς».

Ἀρχ.: Ἄνθρωπε πάσχεις καὶ θαρρεῖς τὸν κόσμον νὰ κερδίσης
κακοπαθεῖς καὶ μάχεσαι καὶ θέλεις νὰ πλουτίσης.
. . . .
Τελ.: Καὶ ἡμεῖς ἐκατασκοτίσθημεν, καὶ οὐ βλέπομεν τὸν τρόπον.

Οἱ στίχοι καταλογάδην.

16 (φ. 131β) Ἀνεπίγραφον. Διαδοχαὶ πατριαρχῶν, βασιλέων, προφητῶν τῶν Ἑβραίων ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Ῥωμαίων.

17 (φ. 135α) «Ἀρχὴ βασιλείας τῶν Περσῶν».

18 (φ. 136β) «Ἀρχὴ βασιλείας τῶν Αἰγυπτίων».

19 (φ. 137α) «Ἀρχὴ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας».

Ἀρχ.: Τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς Κλεοπάτρας, πρῶτος ἐμονάρχησεν Ῥωμαίων [Γ]άϊος Ἰούλιος Καῖσαρ· ἀφ' οὗ καίσαρες οἱ ἑξῆς βασιλεῖς προσηγορεύθησαν. Οὗτος ἐβασίλευσεν ἔτη ιη'.
Τελ.: ... Ἐν ἔτει ,ζζ' [7007 = 1499] ἑάλω ἡ Ναύπακτος. [Ἐ]ν ἔτει ,ζη' [7008 = 1500] ὁ Παζαΐτης ἀπῆλθε καὶ παρέλαβε τὴν Μεθώνην. Μηνὶ Αὐγούστῳ ιε', ἡμέρα Κυριακῇ.

20 (φ. 147β) Ἀνεπίγραφον [περὶ γονιμοποιήσεως τοῦ ἀνθρώπου].

Ἀρχ.: Ὁ δὲ τὰ θεῖα σοφὸς Θεοδώρητος, ἐν τῇ ἐξόδου Μωϋσέως ἐπεξηγούμενος ἄπορα...
Τελ.: ... συνίσταται· καὶ τοῦτ' ἔστιν ἀληθές.

21 (φ. 150β) «Αἰνίγματα τῶν σοφῶν».
Μετὰ λύσεων κατὰ τὴν ἀναγωγικὴν καλουμένην μέθοδον.

Ἀρχ.: Ξύλον τὸ κλαδί, νερὸ τὸ κατηνάρι ὁ λαὸς ἐδιάβη καὶ ὁ κυνηγὸς ἐπιάσθη. Ξύλον ἡ ραῦδος τοῦ Μωϋσῆ· νερὸ ἡ ἐρυθρὰ θάλασσα· ὁ λαός· οἱ Ἰουδαῖοι. κυνηγός· οἱ Αἰγύπτιοι· οἵτινες ἐποντίσθησαν...

22 (φ. 253β) «Περὶ τοῦ Λάμεχ καὶ τοῦ Κάϊν· καὶ ὅτι οὐκ ἀναιρέθη ὁ Κάϊν ὑπὸ

τοῦ Λάμεχ, ὡς τινὲς νομίζουσιν· τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Μαξίμου».

23 (φ. 154β) Ἐρωτήσεις καὶ ἀπαντήσεις περὶ διαφόρων γεγονότων ἰδίως τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης

24 (φ. 157β) «Περὶ τοῦ ὅρκου ὁποὺ κάμουν οἱ Ἑβραῖοι· τὸν ὁποῖον φοβοῦνται μεγάλως, [Λ]έοντος καὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου βασιλέων».

Ἀρχ.: Ἐν πρώτοις ἵνα ζώσηται τὴν βάτον...

Ἐν τέλει τούτου, φ. 158α, γέγραπται: † *δοῦκας χρηστοφῶρο*· μεθ' ὃ σημείωμα ὅτι ὁ κῶδιξ εἶναι τῆς Μονῆς τῶν Ἁγίων Πάντων, τοῦ Βαρλαάμ.

25 (φ. 160α) Μαντικὸν διὰ τοῦ σεληνοδρομίου καὶ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν συμπίπτει ἡ ἑορτὴ τῆς ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ.

Ἐν τῷ κειμένῳ τούτῳ, φ. 163α, ὁ τύπος *χειμός*.

26 (φ. 163α) Ἐκ τοῦ γεροντικοῦ περὶ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου καὶ τοῦ διαλόγου τούτου πρὸς ἄγγελον Κυρίου.

27 (φ. 165β) Ὀνειροκριτικόν.

28 (φ. 167α) «Βροντολόγιον καὶ σεισμολόγιον τῶν ιβ' μηνῶν».

Ἐν τέλει τούτων, φ. 168α, σημείωμα τοῦ XVIII πιθανώτατα αἰῶνος: † *οὖτο τὸ βϊβλί(ων) ὑπάρχ(ει) τοῦ ἐν ἱερομονάχ(οις) ρωμανοῦ*...

Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ τῇ πινακίδι πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος: † *υγὼ ο παπὰ μακάριος τὼν ζαφήρη* | *του χαντζὴ ἔγεινα παπὰς μαρτήου εἰς* ⟨'θ'⟩ *ιβ' ὑμερα Δευταῖρα* | *επη ἔτους ,ζρξδ'* [7164=1656].

Ἐν τῷ κώδικι διακρίνονται διάφορα ὕφη γραφῆς καὶ διάφορα εἴδη χάρτου. Αἱ δὲ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων εἶναι διάφοροι ἐν τοῖς διαφόροις τοῦ τεύχους τμήμασι. Ἐνιαχοῦ παρελείφθησαν νὰ φιλοτεχνηθῶσιν ἀρχικὰ γράμματα δι' ἐρυθροῦ μέλανος. Τὰ δὲ φ. 158β, 159, 168β κατέλιπεν ὁ βιβλιογράφος τελείως ἄγραφα.

Τανῦν ἐν φ. 159β καὶ 168β δοκίμια κονδυλίου.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου ἔχοντος ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα, πλὴν ὅμως τανῦν διεφθαρμένου καὶ ἀπεσχισμένου. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας δύο.

Παλαιὸς ἀριθμὸς 331.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 179 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 125β–126α).

196

Χάρτης στιλπνὸς — Διαστ. 0,106 × 0,155 — Αἰὼν XVI — Φύλλα 254

1 (φ. 5α) «Ἀρχὴ τῆς μικρῆς στιχολογίας».

2 (φ. 22α) «Κανὼν περὶ ἀντιστίχων, ποίημα κὺρ Θεοδώρου τοῦ Πτωχοπροδρόμου κατὰ ἀλφάβητον».

Ἀρχ.: Ἀναφὴς καὶ ἄκτιστος Θεός . . . Βοηθὸς καὶ βότωρ ὁ ποιμὴν . . . Γηγενὴς καὶ γῆθος ἡ χαρά . . .
Τελ.: . . . καὶ Νινευῒ ἡ πόλις, ἥνπερ ὁ Νῖνος ἔκτισεν . . .

3 (φ. 30α) «Κυροῦ Γεωργίου τοῦ Ζυγαβηνοῦ, περὶ τῶν ἑπτὰ φωνηέντων ποῦ δασύνονται καὶ ποῦ ψιλοῦνται. προσέτι καὶ περὶ ἀντιστίχων τριπλῶν ἐν λέξεσιν εὑρισκομένων . . . ».

Ἀρχ. καταλογάδην:
Βούλομαι φίλε πρὸς μικρόν, ὧδέ σοι σαφηνῆσαι
τῶν φωνηέντων τῶν ἑπτά, τὴν θέσιν καὶ τὴν τάξιν.
Πῆ τε καὶ ποῦ δασύνονται, πῆ τε καὶ ποῦ ψιλοῦνται,
ἵνα σολοικοβάρβαρα, μήδ' ὅλως γράφῃς ἔτι,
. . . .
Τελ.: Ταῦτα εἰσὶ τὰ παρ' ἐμοῦ, ὦ φίλε γεγραμμένα.
ἅπερ καγὼ μεμάθηκα, παρὰ τοῦ διδασκάλου.
Ταῦτα σοι ἐσχεδίασα, ἵνα καὶ σὺ γνωρίσῃς
πνευμάτων τῶν στοιχείων τε, λόγους δεδιπλασμένους.
. . . .
καὶ λάβῃς γνῶσιν ἀκραιφνῆ, γράφειν ἐπισταμένως.

4 (φ. 54α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «Ἑρμηνεία εἰς τὰς παραβολὰς τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου».

5 (φ. 66β) Τύποι ἐπιστολῶν καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ νώτου τῶν ἐπιστολῶν τιθεμένων ἐπιγραφῶν πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην, μητροπολίτην, ἐπίσκοπον, καθηγούμενον, «εἰς ἱερέαν κοσμικόν», «εἰς ἄρχοντα . . . », «εἰς γυναῖκα», «εἰς γυναῖκα μεγάλου αὐθεντός», « . . . εἰς τὸν αὐθέντην τῆς Οὐγκροβλαχίας», «εἰς ἱεροδιάκονον», ἁπανταχούσης. Οἱ τύποι οὗτοι εἶναι προωρισμένοι διὰ γράμματα μοναστικῶν κοινοτήτων.

6 (φ. 78α) «Ἀρχὴ σὺν θεῷ ἁγίῳ τῶν ἀνωνύμων ἀκολουθιῶν . . . εἰς ἕνα καὶ εἰς πολλοὺς κατὰ τάξιν ἁγίους . . . ».

7 (φ. 177α) «Ἀρχὴ τῆς ἑβδομαδαρέας . . .».

Ἐν τῷ κώδικι διακρίνονται τρεῖς γραφαί: α', φ. 5α–21β (τὰ φ. ταῦτα ὡς καὶ τὰ 1–4 ἐκ χάρτου λείου). β', φ. 22α–29α. γ' φ. 30 κ.ἑ.

Συνήθως αἱ διαστ. τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων 0,082 × 0,098. Τὰ φ. 1–4, 29β, 51–53, 77β, 175β, 176, 243–250, 251–254 κατέλιπον οἱ βιβλιογράφοι ἄγραφα. Ἐν φ. 251α σημείωμα ὅτι ὁ κῶδιξ ἀνήκει εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ καὶ ἀραὶ κατὰ τοῦ τυχὸν ἀποξενώσοντος. Ἐν φ. 254α: † *δύτω τὸ βιβλίον ὑπάρχ(ει) τοῦ ἐν ἱερομονάχοις ῥωμανοῦ* . . .

Μεταξὺ τῶν φ. 250 καὶ 251 συνεστάχωνται τῷ κώδικι Ψαλτήριον ἔντυπον ἐκδόσεως Βενετίας, ἄνευ προμετωπίδος καὶ κολοβόν, καί τινα φύλλα ἐξ Ὀκτωήχου δυσδιαγνώστου ἐκδόσεως, πάντως Βενετίας.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἁπλοῦ. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας. — Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 330 καὶ Β 36.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 180 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 69β–70α).

197

Χάρτης λεῖος 0,155 × 0,212 XVII αἰὼν Φύλλα 140

1 (φ. 3α) «Μάξιμος ἱερομόναχος ὁ Πελοποννήσιος τοῖς ἁπανταχοῦ εὑρισκομένοις χριστωνύμοις λαοῖς, ἱερωμένοις τε καὶ λαϊκοῖς, ἐν Κυρίῳ χαίρειν ἀεί».
Ἀρχ.: Ἔπρεπε, καθὼς λέγει ὁ μέγας Χρυσόστομος εἰς τὰ προλεγόμενα τῆς ἐξηγήσεως τοῦ κατὰ Ματθαῖον . . .

2 (φ. 60α) «Τοῦ σοφωτάτου Μαξίμου ἱερομονάχου τοῦ Πελοποννησίου, Λόγος τῇ Κυριακῇ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου».
Ἀρχ.: Ἕνας γεωργὸς ὁποῦ νὰ ἐκοπίαζεν ὅλον τὸν χειμῶνα νὰ σπείρῃ . . .

3 (φ. 71β) «Τοῦ αὐτοῦ κὺρ Μαξίμου [ἱερομονάχου τοῦ Πελοποννησίου], Ὁμιλία τῇ Κυριακῇ τοῦ Ἀσώτου».
Ἀρχ.: Πολλὴν καὶ μεγάλην χαρὰν ἤθελε πάρει ἕνας ἄνθρωπος . . .

4 (φ. 81α–102β) «Διήγησις Ἀλεξάνδρου μετὰ Σεμήραμις βασίλισσας Συρίας περὶ τῶν ἕνδεκα ἐρωτημάτων». Ἔμμετρον γεγραμμένον καταλογάδην.

Ἀρχ.: Ἄκουσον πάλιν νὰ σε εἰπῶ λόγον περὶ ἀγάπης·
τὸ τί ἐποῖκεν κάπο|τες ὁ πόθος τῆς ἀγάπης·
τῶν Συριανῶν βασίλισσα, Σεμήρα|μης ἐκείνης
ἦτον ὡραῖα πανεύμορφος τοῦ κόσμου ἐξηρημ(ἐν)η|
τὸ πρόσωπον ὡς ἥλιος, μέτοπον ὡς φεγγάριν
ὡς ἀστραπὴ | τὰμμάτια· φρύδια ὡς δοξάριν,
ἡ μήτη εἶτον χύμευτῇ μάγου|λα ὡς τὸ ῥώδον·
τὰ χείλη ὡς κινάβαριν, λευτόκαρον τὸ στόμα· |
τράχηλον εἶχε τουρνευτόν, δόντϊα μαργαριτάριν·
στὰ φθία σκου|λαρίκια, λιθάριν λυχνιτάρι·
δάκτυλα εἶχεν εὔμορφα λεπ|τὰ γιον τὸ κονδήλει·
ἡ μέσι της νὰ ἔβλεπες γιον τὸ δακτυλίδι·
περιπατησίαν εὔμορφην, ὡς σὰν τὸ περιστέριν·
ὡς κυπαρί|σην τὸ κορμὴ φωνὴν ὡς ἂν ἀϊδώνι
. . . .

Ἰδοὺ τὰ διάφορα κεφάλαια τοῦ ἐμμέτρου τούτου κειμένου σημειούμενα δι' ἐρυθροῦ: φ. 81β «Ἱστορία τοῦ γερακίου», φ. 82β «Ἱστορία τοῦ Ἀλεξάνδρου μὲ τοὺς θυρωρούς», φ. 83α «Ἀπόκρισις τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τοὺς θυρωρούς», φ. 83β «Πῶς σηντυχένει τὴν κόρην», φ. 84α «Ἱστορία τῶν ἀρχόντων πῶς καθοδηγοῦν τὸν Ἀλέξανδρον», φ. 84α «Ἀπόκρισις τοῦ Ἀλεξάνδρου», φ. 84β «Ἱστορία πῶς ἐξέβη ἡ βασίλησσα ἐκ τὸ παλάτιν», φ. 85α «Ἱστορία τῆς κόρης πῶς σηντυχένει τὸν Ἀλέξανδρον», φ. 85α «Ἀπόκρισις τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς κόριν τὴν βασίλησσαν . . .», φ. 87β «Ἱστορία τῆς βασίλησσας πῶς σηντυχένει τὸν Ἀλέξανδρον μετὰ δόλου», φ. 89α «Ἱστορία πῶς οἱ εὐνοῦχοι καὶ οἱ βάγιαι συντυχένουν τὴν κόρην», φ. 91α «Ἡ βασίλησσα τὸν Ἀλέξανδρον εὐχαριστεῖ καὶ λέγει», φ. 91α «Ἱστορία τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁμοῦ μετὰ τῆς κόρης», φ. 91β «Ἤρξατο ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ ἐρωτᾶν τὴν κόρην», φ. 95β «Ὧδε ἐξηγεῖται ὁ Ἀλέξανδρος τὸ ἐρώτημα τὴν κόρην», φ. 96β «Ἱστορία, πῶς ἡ κόρη γλυκολα-

λεῖ τὸν νέον», φ. 97^{α} «Ὁρισμὸς τῆς βασίλησσας διὰ τὸν γάμον», φ. 98^{α} «Τὰ χαρίσματα ὁποῦ ἔστειλεν ἡ κόρη τὸν Ἀλέξανδρον . . .», φ. 99^{α} «Ἄκουσον τὸν Ἀλέξανδρον τί γράφει πρὸς τὴν κόρην», φ. 99^{β} «Ἱστορία τοῦ γάμου», φ. 101^{α} «Ἱστορία βασιλέως Ἀλεξάνδρου», φ. 101^{β} «Ἡ ταφὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου».

5 (φ. 102^{β}–137^{β}) «Βίος καὶ μύθοι τοῦ Αἰσώπου ἐκ τῆς Ἑλλάδος». Εἰς δημώδη λόγον.

Ἀρχ.: Οὗτος ὁ Αἴσωπος ὁποῦ ἔδειξεν τὸν μύθον τῆς σοφίας, ὅλη του ἡ ζωὴ ἄλλο δὲν ἦτον μόνον μύθους . . .

Ὁ κῶδιξ φαίνεται συγκεκροτημένος ἐκ δύο ἄλλων. Ὁ α′ ἐξικνεῖται ἀπὸ φ. 3 μέχρι 80, ὁ δεύτερος ἀπὸ 81 μέχρι 137. Τοῦ πρώτου τμήματος τὸ γεγραμμένον μέρος τῶν φύλλων εἶναι 0,095 × 0,140· τοῦ δευτέρου 0,102 × 0,152.

Ἐν φ. 140^{α}: † *ἐτοῦτο τὸ βιβλίον ὑπάρχει τοῦ ἐν ἱερομονάχοις | ρωμανοῦ· κ(αὶ) ἥτις τὸ ἀποξενώσει . . .* (διὰ γραφῆς XVII ἢ XVIII αἰῶνος).

Ἐν φ. 3^{α}, 60^{α}, 81^{α} ἐπίτιτλά τινα. Εἰς ἀμφότερα τὰ τμήματα τοῦ κώδικος τίτλοι καὶ ἀρχικὰ γράμματα δι᾿ ἐρυθροῦ.

Ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει φύλλα τινὰ ἄγραφα. Ἐπίσης ἄγραφον καὶ τὸ φ. 80^{β}. Ἱκανὰ δὲ φύλλα ἐκ χάρτου στιλπνοῦ.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χαρτῴων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ᾿ οὗ ἁπλᾶ τινα κοσμήματα ἔκτυπα. — Παλαιὸς ἀριθμὸς 276.

Σημ. Ἐκδ.—Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 181 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 81^{α} τοῦ κώδικος, ὅπου ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου «Διήγησις Ἀλεξάνδρου μετὰ Σεμήραμις . . .».

Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 εἰς τὴν θέσιν τοῦ παρόντος κώδικος 197 εἶχε παρατοποθετηθῇ ὁ σημερινὸς κῶδιξ τῆς Μονῆς 293, περιεχομένου παρομοίου (Φυλλάδα τοῦ Μεγαλέξανδρου) πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ κώδικος 197. Ὁ κῶδιξ 197 τῆς περιγραφῆς Ν. Βέη εὑρέθη ὑφ᾿ ἡμῶν (16 Δεκ. 1968) εἰς Τρίκαλα, εἰς τὴν μουσειακὴν συλλογὴν τῆς Μητροπόλεως, ὅπου, κατὰ τὴν καταγραφὴν τοῦ 1968 εἶχε λάβει τὸν ἀριθμὸν 17. Μετεφέραμεν τοῦτον ἐκ τῆς Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ ἐπανετοποθετήσαμεν εἰς τὴν θέσιν του, εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαάμ. (Πρβλ. καὶ περιγραφὴν τοῦ κώδικος 293).

Ὁ κῶδιξ οὗτος ἔχει ἀριθμηθῇ κατὰ φύλλα ὑπὸ Ν. Βέη. Μεταγενεστέρως ἔχει προστεθῇ διὰ μολυβδίδος ἀρίθμησις κατὰ σελίδας, ἥτις ὅμως δὲν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν κατὰ φύλλα ὀρθὴν ἀρίθμησιν.

Περὶ τοῦ κώδικος βλ. καὶ Ν. Ἀ. Βέη, *Ἔκθεσις . . .*, σ. 42 καὶ *Actes du seizième Congrès International des Orientalistes . . .*, Athènes 1912, σ. 154.

198

Χάρτης λεῖος | Διαστ. 0,102 × 0,145 | Αἰὼν XVII (1670) | Φύλλα 215

Ψαλμοὶ τοῦ Δαβὶδ εἰς τὴν δημοτικὴν μετενηνεγμένοι.

Ἀκέφαλοι κατὰ ἓν φύλλον. Ἀρχ.: . . . τῶν δικαίων· ὅτι ἐγνωρίζει ὁ κύριος τὲς στράτες τῶν δικαίων· καὶ ὁ δρόμος τῶν ἁμαρτωλῶν χαλᾶται.

Ἡ ἀρχὴ τοῦ β' ψαλμοῦ: Ἰνατί ἐσυγχήσθηκαν τὰ ἔθνη, καὶ οἱ λαοὶ ἐσυλλογίσθησαν εὔκαιρα πράγματα.
Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐκτὸς τοῦ ρν' ἰδιογράφου Ψαλμοῦ τοῦ Δαβίδ: Ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἀδελφούς μου ἐγὼ ἤμουν μικρὸς . . .

Ἐν τέλει, φ. 214α, ἐρυθρόγραφον:

συνῆλθεν ὧδε τῇ βίβλῳ τέλει τέλος·
ἔτος ,αχο' [=1670]· *μηνὶ φευρουαρίῳ ις'.*

μεθ' ὃ δι' ἀμαυροῦ μέλανος:

χειρὶ θεοκλήτου εὐτελοῦς τῶν ἱερο|μονάχων.

Διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων συνήθως 0,072 × 0,105. Τὰ φ. 1, 214β, 215 κατέλιπεν ὁ βιβλιογράφος ἄγραφα.
Ἐν φ. 1α σημείωμα κτήτορος τοῦ κώδικος: *ἰσαὰκ ἱερομονάχου | 1732.* Αὐτόθι δι' ἀμυδροῦ μέλανος: *κ(αὶ) τῶδε σεὶν της ἄλλης ἠπάρ|χη καμοῦ τοῦ εὐτελοῦς Ἰωακεὶμ | Ἰεροδιακονου | ἐκ τῆς βήβλου βαρλάμ.* Ταὐτὰ περίπου ἀναφέρει καὶ σημείωμα ἐν φ. 215β. Ἐν φ. 215α σημείωμα ὅτι ὁ κῶδιξ ἀνήκει εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαάμ.

Στάχωσις ἐξηρθρωμένη ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετ' ἐπικαλύμματος μέλανος βυρσίνου, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 326 καὶ Β 133.

199

Χάρτης στιλπνὸς   Διαστ. 0,106 × 0,155   Αἰὼν XVI/XVII   Φύλλα 75

«Ὑπόμνημα διαλαμβάνον περὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους τοῦ Ἄθω· καὶ περὶ τῶν κτητόρων τῆς σεβασμίας καὶ βασιλικῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων· καὶ περὶ τῆς ἁγίας εἰκόνος τῆς Θεοτόκου· ὅθεν καὶ ὅπως καὶ κατὰ τίνα τρόπον εἰσῆλθεν ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ καὶ ἐκλήθη πορταϊτήσι [sic]· καὶ μερικὴ ταύτης θαυμάτων διήγησις ὧν ἐποίησεν ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ . . .».

Ἀρχ.: Ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἀοιδίμου βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ πρώτου ἐν βασιλεῦσι χριστιανοῖς, ἤνθη τὰ τῆς εὐσεβοῦς ἡμῶν πίστεως . . .
Τελ.: . . . τὴν παρρησίαν εὑρήσωμεν· καὶ τῶν ἀπορρήτων ἀγαθῶν· ἐπιτύχωμεν· χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ . . . Χριστοῦ . . . ἀμήν.

Διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων 0,057 × 0,095. Τὰ φ. 1, 2, 74, 75 κατέλιπεν ἄγραφα ὁ βιβλιογράφος.
Ἐν φ. 75β σημείωμα ὅτι ὁ κῶδιξ εἶναι τῆς Μονῆς Βαρλαάμ.

Στάχωσις ἐκ χαρτῴων πινακίδων μεθ' ἁπλοῦ μέλανος βυρσίνου ἐπικαλύμματος.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 100.

200

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,155 × 0,200 Αἰὼν XVIII Φύλλα 72

«Διήγησις περὶ τοῦ φιλοσόφου Περζωέ, πῶς ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἰνδίαν, καὶ ἤφερε τὸ βιβλίον τοῦτο τὰς δεκαπέντε συνομιλίας· καὶ πῶς ἐτιμήθη δι' αὐτὸ παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας Χοσρόου».

Ἀρχ.: Χοσρόης ὁ τῆς Περσίας βασιλεύς, ὡσὰν ἔμαθε ὅτι εἰς τὴν Ἰνδίαν εὑρίσκεται ἕνα βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἔγινεν ἀπὸ τοὺς σοφοὺς ὁποῦ ἦσαν ἐκεῖ, καὶ εἶχε χρειαστικὰ πράγματα· τὸ ὁποῖον εὑρίσκετον μέσα εἰς τὴν βιβλιοθήκην φυλαγμένον ἐπρόσταξε καὶ εὑρέθη ἕνας ἄνθρωπος φρόνιμος ὀνόματι Περζωέ, σοφὸς καὶ ἰατρὸς . . .

Τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων αἱ συνήθεις διαστάσεις 0,11 × 0,16.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετ' ἐπικαλύμματος καστανοχρόου βυρσίνου, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.
Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 166.

201

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,140 × 0,195 Αἰὼν XVIII (1760) Φύλλα 132

1 (φ. 1α) «Βιβλίον κατὰ Μωάμεθ καὶ Λατίνων· συντεθὲν (ὡς βεβαιοῦσιν οἱ εἰδότες) παρὰ τοῦ σοφωτάτου Ἱεροδιδασκάλου Ἀναστασίου τοῦ Γορδίου τοῦ ἐξ Ἀγράφων· καὶ ἦν μὲν μέχρι τῆς ἐκείνου μακαρίας τελευτῆς πεφυλαγμένον ἐν ἀπορρήτοις· δι' αἰτίαν ἣν ἡ μακαρία ἐκείνη οἶδε ψυχή, ἐφανερώθη δέ, καὶ ἐδόθη τοῖς αἱρουμένοις μεταγράψαι παρὰ τῶν προσηκόντων ἐκείνῳ μετὰ τὴν εἰς Θεὸν ἐκδημίαν αὐτοῦ . . . ».

Τὸ κείμενον ἄρχ. ἀπὸ φ. 6α: «Περὶ τοῦ τίς ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Μωάμεθ· καὶ περὶ τῶν τεσσάρων μεγάλων βασ[ι]λειῶν ἀπὸ τὸν προφήτην Δανιὴλ καὶ περὶ τῆς εἰκόνος τοῦ Ναβουχοδονόσορ. Πολλαῖς φοραῖς βλέποντας τοὺς Χριστιανούς, καὶ μάλιστα τοῦ λόγου μας πῶς τυραννούμεσθεν ἀπὸ τοὺς κρατοῦντας παντοιοτρόπως, καὶ μάλιστα ἀπὸ χαράτζιδες χωρὶς καμίαν ἐλεημοσύνην . . .

Ἐν τῇ δημώδει. Προτάσσεται, φ. 4α–5α, ἡ διαθήκη Ἀναστασίου Γορδίου.

Ἀρχ.: Εἰς δόξαν Πατρὸς . . . Ὅσα εἰς ὀρθόδοξον πίστιν ἀναφέρεται, καὶ δόγματα τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας . . . Τελ.: καγὼ διαλόγου αὐτοῖς παραδώσω καὶ αὐτοὶ ἀφ' ἑαυτῶν οἴδασι. Ἐν τῇ μονῇ τῶν Μεγάλων Βρανιανῶν. ‚αψκθ' [=1729].

Τῆς διαθήκης ταύτης προτάσσονται, ἐν φ. 1β κ.ἑ. τάδε: «Ἴσον καὶ ἀπαράλλακτον τῆς διαθήκης καὶ θεολογικῆς ὁμολογίας τοῦ σοφωτάτου καὶ ἀοιδίμου φωστῆρος καὶ μεγάλου πατρὸς Γορδίου τοῦ ἐξ Ἀγράφων, ἐκ κώμης Μεγάλων Βρανιανῶν· ὅστις ἐξέλιπε τῆς παρούσης ζωῆς ἑβδόμῃ τοῦ ἰουνίου μηνὸς ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτῳ, ὥρᾳ ε' καὶ ἐτάφη ἐν τῇ γῇ τὸ ἱερὸν καὶ καθαρώτατον αὐτοῦ σῶμα· τῇ ἐννάτῃ ὥρᾳ, τῆς Κυριακῆς, ἐν τῇ μονῇ τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς, τῇ καὶ σχολῇ αὐτοῦ τῇ κειμένῃ εἰς τὴν τοποθεσίαν τῆς ῥηθείσης κώμης, ἐν τῷ νάρθηκι ἐν τῷ μνημείῳ τοῦ μακαριωτάτου καὶ γέροντος αὐτοῦ

κυρίου Εὐγενίου, πολλῶν πατέρων καὶ ἱερέων, καὶ πλῆθος Χριστιανῶν ἀναδραμόντων, καὶ πάντων ὀδυρομένων τὴν ἀποδημίαν καὶ στέρησιν τοῦ καλοῦ πατρὸς καὶ φωστῆρος . . . // (φ. 2α) ἦν δὲ ὡς ἐτῶν ἑβδομήκοντα πέντε».

2 (φ. 125α) Περὶ τῶν ὑστάτων καιρῶν ἐκ διαφόρων πατέρων καὶ ἐκ τῆς ἑρμηνείας τῆς Ἀποκαλύψεως ὑπὸ Γεωργίου Κορεσίου (φ. 128α–130α).

Ἐν τέλει τούτων, φ. 131α, τὸ σημείωμα: *καὶ τόδε πρὸς τοῖς ἄλλοις κτῆμα δὲ καὶ πόνου ζαχαρίου τε κ(αὶ) θείου θύτου | ἐναίτη ,αψξ'* [=1760].

Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος καὶ ἐν φ. 131β σημείωμα ὅτι ἀνέγνω τὴν βίβλον ὁ ἱερομόναχος Ἀμβρόσιος ἐκ τῆς Μονῆς Ἁγ. Στεφάνου τῶν Μετεώρων, ἐν ἔτει 1845, Σεπτεμβρίου 28. Ἐν φ. 132α ἀναγινώσκομεν:

† ὥς περ ξένοι χαίρωντες εἰδὶν π(ατ)ρίδα
κ(αὶ) οἱ | θαλαττεῦονταις ειδὶν λυμιώνα
κ(αὶ) οἱ πραγματεύοντες | εἰδὶν το κέρδος
κ(αὶ) οἱ ἀσθενοῦντες εἰδὶν ὑγεῖαν
οὕτω κ(αὶ) οἱ βίβλους | γράφοντες εἰδὶν βιβλίου τέλος

Οἱ αὐτοὶ στίχοι mutatis mutandis καὶ κατωτέρω καὶ ἐν φ. 132β κατ' ἐπανάληψιν.

Ἐν φ. 132β καὶ τὸ ἑξῆς σημείωμα: *Τὸ παρὸν βιβλίον ὑπάρχει τῆς ἱερᾶς μονῆς | ⟨τῶν ἁγίῶν ἀπὸστόλον ἐκκὄμης κλη|νωβοῦ . . . ⟩ | . . . | ,αψπβῳ* [=1782] *σεπτεμβρίου δη* : —

Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φ. συνήθως 0,09 × 0,14. Τὰ φ. 5β καὶ 124β τελείως ἄγραφα.

Ἡ στάχωσις ἦτο ἐκ πινακίδων δρυΐνων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος. Ἀλλὰ τανῦν τὸ μὲν βύρσινον ἐπικάλυμμα ἔχει ἀποσπασθῆ κατὰ τὸ πλεῖστον, αἱ δὲ πινακίδες ἔχουσι θραυσθῆ, καὶ διὰ σπάγγου αὖθις προσαρμοσθῆ.
Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 182 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 130β–131α τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου ἱερέως Ζαχαρίου (1760).

202

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,220 × 0,145 Αἰὼν XV Φύλλα 392

Κῶδιξ πολυμιγής.

α' (φ. 1α/β) Λόγος ἀντιρρητικὸς κατὰ εἰκονοκλάστου βασιλέως.

(Ἀκέφ.-κολοβόν). Ἐκ τῶν ἐν ἀρχῇ δυσδιαγνώστων καταστάντων τῇ ἐπηρείᾳ τῆς νοτίδος ἀναγινώσκομεν: [. . .] τ(ῆς) καθόλ(ου) μ(ὲν) οὐδαμ(ῶς)· τὰ γ(ὰρ) [. . .] κ(αὶ) καθόλ(ου) νῶ μόν(ον) θεωρητά· ἣν (δὲ) ἡμεῖς εἰκόνα σέβομεν [. . .] νῶ· αἰσθήσει δὲ καταλαμβάνεται· ἣν ἄρα εἰκόνα σέβομ(εν). . .

Τελ.: τ(ὴν) οἰκουμ(έν)(ην) ἐκάθηρε, τὰ θαύμ(α)τ(α)· τ(ὸν) ς(αυ)ρ(ό)ν· τὰ τρόπαια, δι' ὧν κατήργητ(αι) θάνατος

β' (φ. 2α/β) Ἀπόσπασμα ἐκ λογικῆς πραγματείας [μετὰ ὀκτὼ σχημάτων ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ τοῦ φ. 2β].

(Ἀκέφ.). Ἀρχ.: φασις ἐξ ἀνάγκης. Ἰςέον ὅτι ἀντιςροφὴ ἐςὶ, τὸ γενέσθ(αι) τὸ κατηγορούμεν(ον) ὑποκείμεν(ον)· κ(αὶ) τὸ ὑποκείμεν(ον), κατηγορούμεν(ον)· οἷον· ὁ ἄν(θρωπ)ος γελαςικόν . . .

Τελ. (κολοβόν;): ὁ ἄν(θρωπ)ος κατ' οὐ παντὸς λευκοῦ· ὁ φιλόσοφος ἄρα κατ' οὐ παντὸς λευκοῦ:

γ' (φ. 3α–10β) Ἑπτὰ ἐπιστολαὶ Δημητρίου Κυδώνη.

1 (φ. 3α–5β) [Ἀνεπίγραφος.]

Ἀρχ.: Χθὲς πρὸ τῶν ἀκτίνων . . . (=J. F. Boissonade, *Anecdota Nova*, Parisiis 1844, σ. 251-259, ἀρ. Α' =Raymond - J. Loenertz O. P., *Démétrius Cydonès Correspondance*, I [Studi e Testi, 186], Città del Vaticano 1956, σ. 26 - 31, ἀρ. 5).

Προτάσσεται τοῦ κειμένου ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ φ. 3α ἡ (αὐθαίρετος καὶ ἄκυρος) ἐπιγραφὴ «(*Ἐπιςολαὶ Νικολάου Καβάσϊλα*) —». Αὐτὴ παρεισήχθη κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα (καὶ ὄχι κατὰ τὸν 18ον, ὡς διερωτώμενος εἰκοτολογεῖ ὁ V. Laurent, *Ἑλληνικὰ* 9, 1936, σ. 188) καὶ δὴ διὰ χειρὸς τοῦ ἐν Μετεώροις ἐξορίστου παραμείναντος (Ἰούλ. 1835 - Αὔγ. 1836) πρώην Καισαρείας τῆς Φιλίππου - Παλαιστίνης μητροπολίτου Ἀγαθαγγέλου (1801 - 1846), ὡς προδίδει ἡ ἀπόλυτος σύμπτωσις τῆς γραφῆς τόσον τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης, ὅσον καὶ ἑτέρων τινῶν (βλ. κατωτέρω τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰ κείμενα τοῦ παρόντος κώδικος τὰ ἀρχόμενα ἐν φ. 5β, 7α, 9β, 10β, 16α, 25α, 65α, 65β, 176α, 203α καὶ 212α) πρὸς αὐτόγραφον καὶ ἐνυπόγραφον σημείωμα τοῦ εἰρημένου ἀνδρὸς (ἀπὸ 19 Δεκ. 1835) ἐν φ. 2β τοῦ ὑπ' ἀρ. 90 κώδικος τῆς ἐν Μετεώροις μονῆς τοῦ Ἁγ. Στεφάνου.

2 (φ. 5β–7α) «β'· τῷ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ παλαιολόγῳ τῷ Γέροντι. —».

Ἡ ὡς ἄνω ἔνδειξις *β'* ἐν τῇ ᾤᾳ, ἐρυθρόγραφος καὶ παλαιά, ὡς καὶ αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὰς ἐφεξῆς ἐπιστολὰς (3 - 7) ἀντίστοιχοι ἐνδείξεις *γ'* - *ζ'*. Ἡ δὲ παρατεθεῖσα ἐπιγραφή, ἐλεγχομένη αὐθαίρετος καὶ ἄκυρος, ὡς πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ δηλουμένου βασιλέως [πβ. V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 190], παρεισήχθη (Ἰούλ. 1835 - Αὔγ. 1836) ὑπὸ τοῦ μνημονευθέντος πρώην Καισαρείας Ἀγαθαγγέλου, ἐπικαλύψαντος διὰ τῆς οἰκείας γραφῆς τὴν παλαιὰν ἐρυθρόγραφον ἐπιγραφὴν *τῷ βασϊλεῖ*, τῆς ὁποίας ἴχνη διακρίνονται ἀμυδρῶς ὑπὸ τὰς αὐτὰς λέξεις τῆς νεωτέρας ἐπιγραφῆς.

Ἀρχ.: Ὦ τῆς δεινότητος . . . (=Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 38 - 40, ἀρ. 12, ὅπου ἡ ἐπιστολὴ ἐπιγράφεται «*Τῷ βασϊλεῖ Καντακουζηνῷ*», ἐν δὲ τῷ αὐτόθι κριτ. ὑπομνήματι δηλώνεται, ὅτι αὕτη ἐν τῷ M [=κώδ. Βαρλαὰμ 202] εἶναι ἀνεπίγραφος).

3 (φ. 7α/β) «γ'· τῷ Δεσπότη Κωνςαντίνῳ τῷ παλαιολόγῳ —».

Ἡ ὡς ἄνω ἐπιγραφή, πλὴν τῆς ἐνδείξεως *γ'*, ἥτις εἶναι παλαιά, παρεισήχθη (Ἰούλ. 1835 - Αὔγ. 1836) ὑπὸ τοῦ μνημονευθέντος πρώην Καισαρείας Ἀγαθαγγέλου.

Ἀρχ.: Τοῦ σὲ καταλιπόντας . . . (=Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 48, ἀρ. 19, ὅπου ἡ ἐπιστολὴ ἐπιγράφεται «*Τῷ δεσπότῃ* [*Emmanueli Cantacuzeno* . . .]»).

4 (φ. 7β–8α) «δ'· + τῷ αὐτῷ: —».

Ἀρχ.: Σὺ καὶ ἄρχειν οἶσθα . . . (=Ch. Fr. Matthaei, *Isocratis*, *Demetrii Cydone et Michaelis Glycae aliquot epistulae*, Mosquae 1776, σ. 33 =Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 50 - 51, ἀρ. 21, ὅπου ἡ ἐπιστολὴ ἐπιγράφεται «*Τῷ δεσπότῃ Μανουὴλ τῷ Παλαιολόγῳ*»).

5 (φ. 8α–9β) «ε'· τῷ κυρῷ γεωργίῳ τῷ φϊλοσόφῳ: —».

Ἀρχ.: Οὐ μείζω σοι τῶν γραμμάτων . . . (=Boissonade, ἔ.ἀ., σ. 299-302, ἀρ. ΚΓ' = Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 60 - 62, ἀρ. 31).

6 (φ. 9β–10α) «ς'· ἰσιδώρῳ Πατριάρχῃ Κων(σταν)τ(ινου)πόλ(εως) —».

Αἱ λέξεις *Πατρ. Κων.* παρεισήχθησαν (Ἰούλ. 1835 - Αὔγ. 1836) ὑπὸ τοῦ μνημονευθέντος πρώην Καισαρείας Ἀγαθαγγέλου.

"Αρχ.: Νῦν ἐν καιρῷ μοι γέγονεν ἡ σὴ γλῶττα [sic] . . . (=Boissonade, ἔ.ἀ., σ. 276 - 277, ἀρ. Ζ' = Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 77 - 78, ἀρ. 43, ὅπου ἡ ἐπιστολὴ ἐπιγράφεται «*Ἰσιδώρῳ* [*Isidoro monacho* . . .]»[1]).

7 (φ. 10β) «ζ'· τῷ ἀστρᾷ: —».

Ἡ ἐπιγραφὴ αὐτή, πλὴν τῆς (παλαιᾶς) ἐνδείξεως ζ', ἥτις εἶναι εὐανάγνωστος, διακρίνεται ἀμυδρότατα ὑπεράνω τῶν γραμμάτων *σπερ ἐκ δεσ* τοῦ πρώτου στίχου τοῦ κειμένου, ἐξίτηλος γενομένη τῇ ἐπηρείᾳ τῆς νοτίδος, ἐν συνεχείᾳ δὲ αὐτῆς εὐδιάκριτος ἡ ἄκυρος ἐπιγραφὴ «*τῷ αὐτῷ*-», ἥτις παρεισήχθη (Ἰούλ. 1835 - Αὔγ. 1836) ὑπὸ τοῦ μνημονευθέντος πρώην Καισαρείας Ἀγαθαγγέλου.

"Αρχ.: Cὺ μὲν ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου . . . (=Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 79 - 80, ἀρ. 46, ὅπου ἡ ἐπιστολὴ ἐπιγράφεται «*Τῷ Ἀστρᾷ*», εἰς δὲ τὸ αὐτόθι κριτ. ὑπόμνημα δηλώνεται, ὅτι αὕτη ἐν τῷ Μ εἶναι ἀνεπίγραφος).

Τελ. (κολοβή, δι' ἔκπτωσιν ἑνὸς φύλλου, ὡς σημειώνει ἤδη ὁ Loenertz, ἔ.ἀ., κριτ. ὑπόμν. εἰς ἀρ. 46, στίχ. 25): . . . λέγειν καὶ [sic] ἀκούειν τὰ εἰωθότα, (=Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 80, 25).

δ' (φ. 11α/β) Ἀπόσπασμα ἐκ γεωμετρικῆς πραγματείας [μετὰ δύο γεωμετρικῶν σχημάτων, ἑνὸς ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ τοῦ φ. 11α καὶ ἑνὸς ἐν τῇ αὐτῇ ᾤᾳ τοῦ φ. 11β].

"Αρχ.: α'· δύο κύκλων ἀνίσων δοθέντων καὶ τῆς διὰ τῶν κέ(ντρ)(ων) εὐθείας ἀπείρου . . .

Τελ. (κολοβόν): β' [. . .] ἀφηρήσθω ἀπὸ τῆς μείζονος τῆς εγ, τῇ ἐλάσσονι τῇ μπ, ἴση ἡ εθ· καὶ κέ(ντρ)ῳ τῷ ε· (καὶ) διαστήματι τῷ

Ὁ V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 190, § III, καὶ σ. 205 (ὅπου: B. Index des écrits de Nicolas Cabasilas), ἀποδίδει — ὄχι ἀδιστάκτως — τὸ ἀπόσπασμα εἰς τὸν Νικόλαον Καβάσιλαν. Ὁ Ἀθανάσιος Ἀ. Ἀγγελόπουλος, *Νικόλαος Καβάσιλας Χαμαετός. Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ*. [. . .] [Ἀνάλεκτα Βλατάδων, 5], Θεσσαλονίκη 1970, σ. 104 καὶ σημ. 3, ἀμφιβάλλει ζωηρῶς διὰ τὴν τοιαύτην ἀπόδοσιν.

ε' (φ. 12α–25β) Δεκαὲξ ἐπιστολαὶ Δημητρίου Κυδώνη.

1 (φ. 12α–13α) «τῷ αὐτῷ: —».

Ἡ ἐπιγραφὴ αὐτή, παλαιὰ καὶ ἐρυθρόγραφος, διακρίνεται ἀμυδρῶς ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ φ. 12α ὑπεράνω τῶν γραμμάτων *νον ἔδει σοι* τοῦ πρώτου στίχου τοῦ κειμένου.

"Αρχ. Οὐ μόνον ἔδει σοι . . . (=Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 80 - 81, ἀρ. 47, ὅπου ἡ ἐπιστολὴ ἐπιγράφεται «*Τῷ Ἀστρᾷ*», εἰς δὲ τὸ αὐτόθι κριτ. ὑπόμνημα δηλώνεται, ὅτι αὕτη ἐν τῷ Μ εἶναι ἀνεπίγραφος).

Ὁ V. Laurent (ἔ.ἀ., σ. 190, § IV 1) ἀνέγνωσεν "*Ο μόνον ἔδει σοι*, διότι τὸ δεύτερον γράμμα τοῦ ἐρυθρογράφου *Οὐ* κατέστη δυσδιάκριτον τῇ ἐπηρείᾳ τῆς νοτίδος, ὑπὸ δὲ νεωτέρας χειρὸς (πιθανώτατα τῆς τοῦ μνημονευθέντος πρώην Καισαρείας Ἀγαθαγγέλου [Ἰούλ. 1835 - Αὔγ. 1836]) ἡ ἀρχικὴ περισπωμένη παραδιωρθώθη εἰς (γωνιώδη) δασεῖαν, ἧς ὑπεράνω προσετέθη καὶ βαρεῖα (οὕτως, ὥστε ἡ ἀρχικὴ γραφὴ *Οὐ* νὰ ἀναγινώσκεται καὶ ὡς *Ὃ*). Τὴν γραφὴν *ὃ μόνον ἔδει σοι* παρέχει ἐξ ἄλλου [καίτοι παρασιωπᾷ τοῦτο ὁ Loenertz (ἔ.ἀ., σ. 80, κριτ. ὑπόμνημα)] καὶ ὁ κῶδιξ B (=Burneyanus 75) κατὰ τὸν G. Cammelli, *Démétrius Cydonès Correspondance*, Paris 1930, σ. 136 ἀρ. 14, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπὶ τοῦ προκειμένου παραπέμπει ὁ Laurent, ὅστις ἴσως καὶ ἐντεῦθεν παροδηγηθεὶς παρανέγνωσε καὶ ἐν τῷ Μ τὸ *Οὐ* ὡς *Ὃ*.

2 (φ. 13β–14α) [Ἀνεπίγραφος.]

["Αρχ.: Ἐγὼ τοῦτο μόνον ἀπολαύειν . . . (=Boissonade, ἔ.ἀ., σ. 284-285, ἀρ. ΙΓ' = Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 98 - 99, ἀρ. 65).

1. Ἐν τῇ ἀποδόσει ἐν γένει τῶν γραφῶν τοῦ κειμένου τοῦ ἡμετέρου κώδικος (Μ) ἡ ἔκδοσις τοῦ R.-J. Loenertz ἐλέγχεται ἥκιστα ἀξιόπιστος. Ἐνδεικτικῶς παραθέτομεν ἐνταῦθα τὰς εἰς τὸ κείμενον τῆς αὐτόθι ὑπ' ἀρ. 43 ἐπιστολῆς ἀφορώσας διαφόρους γραφὰς τοῦ Μ, τὰς ὁποίας ὁ Loenertz παραδόξως δὲν δηλώνει εἰς τὸ κριτ. ὑπόμνημα τῆς ἐκδόσεώς του (ἔ.ἀ., τόμ. I, σελ. 77/78): 1 post ἰσιδώρῳ m. rec. Πατριάρχῃ Κων(σταν)τ(ινου)πόλ(εως) Μ || 4 σὴ γλῶττα Μ || 7 ἐνομίσθη et in marg. γρ(άφε) νομισθείη Μ || 9 ἡμῖν om. Μ || 15 ἀκοῦσαι Μ || 16 μετριώτερον Μ || 23 πῦρ om. Μ || 24 σπλάχνοις Μ || 25 μόνην δὲ Μ || 28 ὑφορώμην Μ || 31 προσήκειν Μ || αὐτοὺς Μ.

3 (φ. 14α–15β) ['Ανεπίγραφος.]
"Αρχ.: ⟨"Ο⟩ μόνον ἡμᾶς ἀνεῖχεν . . . (='Ιω. Σακκελίων, *Πατμιακὴ Βιβλιοθήκη*, 'Αθήνησι 1890, σ. 207 = Σπ. Π. Λάμπρος, *Νέος 'Ελληνομνήμων* 1 (1904) σ. 207 - 208 =Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 102–103, ἀρ. 71, ὅπου ἡ ἐπιστολὴ ἐπιγράφεται «*Τῷ 'Ασάνῃ*»).

4 (φ. 15β–16α) ['Ανεπίγραφος.]
"Αρχ.: Πολλὰ παρὰ τῶν ἡμετέρων πολιτῶν . . . (=Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 128–129, ἀρ. 94).

5 (φ. 16α–17α) «τῶ ῥαδηνῶ».

'Η ἐπιγραφὴ αὕτη, ὑστερογενής, ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ, εὐδιάγνωστος εἰσέτι, παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι ἔχει διαγραφῇ, μετ' αὐτὴν δέ, τῇ διπλῇ χρήσει καὶ παραπεμπτικοῦ σημείου (σταυροῦ ἰσοσκελοῦς περιεστιγμένου χιαστί), ἡ νεωτέρα καὶ ἐκείνης ἐπιγραφὴ «*Νεοφύτῳ* | *τῷ ῥοδινῷ*·—», τὴν ὁποίαν ἀσφαλῶς παρεισήγαγε ('Ιούλ. 1835–Αὔγ. 1836) ὁ μνημονευθεὶς πρώην Καισαρείας 'Αγαθάγγελος, ὑποπεσὼν εἰς ἀναχρονισμὸν (πβ. V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 191), διότι συνεσχέτισεν ἀστόχως τὸ ὑπὸ τῆς διαγεγραμμένης ἐπιγραφῆς παρεχόμενον ὄνομα μετὰ παρανάγνωσίν του («*τῶ ῥοδηνῶ*») πρὸς τὸ ὄνομα ἑτέρου ἱστορικοῦ προσώπου ἀποβιώσαντος τὸ 1669.

"Αρχ.: Οὔθ' ἥσθην, οὔτ' ἠνιάθην [sic: ἠνιάσθην Laurent, ἔ.ἀ. (ἀντιγράφων τὸν Cammelli, ἔ.ἀ., σ. 161, ἀρ. 160)] (= C. B. Hase, ἐν *Notices et extraits des manuscrits de la Bibliothèque Impériale*, τ. VIII, Paris 1810, deuxième partie, σ. 315 - 316 ἐν σημ. [=J. P. Migne, *P.G.* 154, Paris 1866, στήλ. 1213–16] = Boissonade, ἔ.ἀ., σ. 288–290, ἀρ. ΙΖ' = Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 109–110, ἀρ. 77, ὅπου ἡ ἐπιστολὴ ἐπιγράφεται «*Τῷ μεγάλῳ πριμικηρίῳ τῷ Φακρασῇ*», εἰς δὲ τὸ αὐτόθι κριτ. ὑπόμνημα δηλώνεται, ὅτι αὕτη ἐν τῷ Μ εἶναι ἀνεπίγραφος).

6 (φ. 17α–18α) ['Ανεπίγραφος.]
"Αρχ.: Οὐκ ἄδηλον, ὡς τὴν ἐμὴν νόσον . . . (=Boissonade, ἔ.ἀ., σ. 290–292, ἀρ. ΙΗ' = Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 145–146, ἀρ. 108, ὅπου ἡ ἐπιστολὴ ἐπιγράφεται «*Τῷ 'Αστρᾷ*»).

7 (φ. 18α–19α) ['Ανεπίγραφος.]
"Αρχ.: Τί τοῦτο χρὴ νομίσαι, τὸ σφόδρα . . . (=Boissonade, ἔ.ἀ., σ. 292–294, ἀρ. ΙΘ' = Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 146–148, ἀρ. 109, ὅπου ἡ ἐπιστολὴ ἐπιγράφεται «*'Ασάνῃ Κωνσταντίνῳ*»· Μερικῶς [=Loenertz σ. 147, 37/38 (κουφίζει) κ.ἑ.] ἐξέδωκεν ὁ Σακκελίων, ἔ.ἀ., σ. 206 [=Λάμπρος, ἔ.ἀ., σ. 205]).

8 (φ. 19α–20α) ['Ανεπίγραφος.]
"Αρχ.: Τὰ μὲν καθ' ἡμῶν σκώμματα . . . (=Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 132–134, ἀρ. 97).

9 (φ. 20β–21β) ['Ανεπίγραφος.]
"Αρχ.: Οὐκ ἔστιν ὅτε μεθ' ἡδονῆς [sic] . . . (=Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 134–136, ἀρ. 98).

10 (φ. 21β) ['Ανεπίγραφος.]
"Αρχ.: Τὴν ὀλιγότητα τῶν γραμμάτων . . . (=Boissonade, ἔ.ἀ., σ. 285, ἀρ. ΙΔ' = Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 99, ἀρ. 66).

11 (φ. 22α/β) ['Ανεπίγραφος.]
"Αρχ.: Καὶ τὴν νόσον τῆς σώφρονος [sic: Σώφονος Laurent, ἔ.ἀ., σ. 191 καὶ 205] . . . (=Boissonade, ἔ.ἀ., σ. 286–287, ἀρ. ΙΕ' = Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 100–101, ἀρ. 68).

12 (φ. 22β–23β) ['Ανεπίγραφος.]
"Αρχ.: Καὶ τοῦτ' ἂν εἴη δεῖγμα . . . (=Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 136–137, ἀρ. 99).

13 (φ. 23β–24β) ['Ανεπίγραφος.]
"Αρχ.: 'Αλγῶν ὅτι μοι τὴν ψυχὴν . . . (=Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 137–138, ἀρ. 100).

14 (φ. 24β) ['Ανεπίγραφος.]
"Αρχ.: Χάρις τῷ Σ(ωτῆ)ρι, τῶ σοὶ μὲν . . . (=Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 144–145, ἀρ. 107).

15 (φ. 25α/β) «τῶ βασιλεῖ 'Ανδρονίκῳ τῷ Γηραιῷ [sic: Γηραρῷ Laurent]· —».

Τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης αὐθεντικαὶ καὶ ἔγκυροι εἶναι αἱ (ἐρυθρόγραφοι) λέξεις *τῷ βασιλεῖ*, τὰ δὲ λοιπὰ (μελανογραφῇ) στοιχεῖα παρεισήχθησαν (Ἰούλ. 1835–Αὔγ. 1836) ὑπὸ τοῦ μνημονευθέντος πρώην Καισαρείας Ἀγαθαγγέλου. [Πβ. Laurent, *ἔ.ἀ.*, σ. 191, ἀρ. 16, ὅπου ὀρθῶς μὲν ἐλέγχεται ἡ ἔνδειξις τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀποδέκτου ὡς ἐσφαλμένη, ὄχι ὀρθῶς δὲ σχολιάζεται ἡ ἐπιγραφὴ ὡς ἑνιαία τὴν προέλευσιν.]

Ἀρχ.: Ὁρμῶντι [sic (Ὁ ἐρυθρόγραφα)] γράφειν σοι βασιλεῦ . . . (=Matthaei, *Isocratis* . . ., *ἔ.ἀ.*, σ. 34 = Loenertz, *ἔ.ἀ.*, II [Studi e Testi, 208], Città del Vaticano 1960, σ. 204, ἀρ. 283, ὅπου ἡ ἐπιστολὴ ἐπιγράφεται «*Τῷ βασιλεῖ κυρῷ Μανουήλ*», δὲν σημειώνονται δὲ αἱ κατὰ τὸν ἡμέτερον κώδικα (Μ) γραφαὶ [διαφέρουσαι τῶν τοῦ κειμένου τῆς ἐκδόσεως ἐν στίχ. 6 καὶ 8, ὅπου συμπίπτουν πρὸς τὰς τῶν κωδίκων BLH, καὶ ἐν στίχ. 9, ὅπου ὁ Μ παραλείπει τὴν λ. *παρὰ*]). Ὁ Laurent, *ἔ.ἀ.*, ἐσφαλμένως δηλώνει, ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἄρχεται διὰ τῶν λέξεων *τί χρὴ νομίσαι τοῦτο* παραπέμπων σχετικῶς εἰς τὸν G. Cammelli, *ἔ.ἀ.*, ἀρ. 221, ὅπου ὀρθῶς δηλώνεται, ὅτι αὕτη ἄρχεται διὰ τῶν λέξεων *ὁρμῶντι γράφειν*.

16 (φ. 25β) [Ἀνεπίγραφος.]

Ἀρχ.: Ἡμῖν αἱ παρὰ τῶν ἄλλων φίλων . . . (=Loenertz, *ἔ.ἀ.*, σ. 372, ἀρ. 416, ὅπου ἡ ἐπιστολὴ ἐπιγράφεται «*Ναθαναήλ*»).

Μεταξὺ τῶν ὑπ' ἀρ. 14 καὶ 15 ἐπιστολῶν παρεμβάλλεται ἐν Μ (φ. 24β–25α) τὸ ἑξῆς ἀνεπίγραφον κείμενον, τὸ ὁποῖον ἀπηχεῖ ἀντιλήψεις τῆς περὶ ἠθικῆς διδασκαλίας τῶν Ἐπικουρείων: Οἱ ταῖς τοῦ σώματος ἀεὶ σχολάζοντες ἡδοναῖς, οὐδὲ τούτων ἀπολαύειν | [φ. 25α] διὰ τέλους (διατ-Μ) οἷοί τ' εἰσί· καὶ γὰρ καὶ τὸ σῶμα τούτοις ἀπαγορεύει ἐξίτηλον τῇ συνεχείᾳ γινόμενον, καὶ ἡ ψυχὴ τῇ πρὸς τὸ σῶμα ῥοπῇ τῶν οἰκείων καὶ καθαρῶν ἡδονῶν στερουμένη, τῇ κακοπαθείᾳ διόλλυται· καὶ ταῖς ἀκαθάρτοις ἡδοναῖς ἀντιλέγουσα, τὸ πολὺ τῆς ἡδονῆς ἀφαιρεῖται· τὴν δὲ πρὸς ἑαυτὸν στάσιν, ἡδονῇ συνεῖναι ἀμήχανον· εἰ γὰρ δάκτυλον ἢ πόδα (ποδα Μ) ἤ τι τῶν τυχόντων τοῦ σώματος μορίων ἀλγοῦντες, τῆς (αλγοῦντες, τοῖς Μ) ἐν τοῖς ἄλλοις μέλεσιν ἡδονῆς οὐκ ἔχομεν αἴσθησιν, τί χρὴ νομίζειν πάσχειν τὸν ἄνθρωπον, τοῦ μεγίστου καὶ θειοτάτου τῶν ἐν αὐτῷ καὶ μόνου κρίνειν ὑγιῶς δυναμένου, ἢ τῇ πρὸς τὰς ἡδονὰς συγκαταθέσει τὴν ἰδίαν ἀπολέσαντος ἐπιστήμην, ἢ τῷ πρὸς ἐκείνας πολέμῳ ἐν (–μω, ἐν Μ) μείζονι λύπῃ καθιστῶντος τὸν στασιάζοντα; (τον ςασιάζοντα:– Μ). — Πβ. V. Laurent, *ἔ.ἀ.*, σ. 191, ἀρ. 15.

Ϝ' (φ. 26α–30α) Πέντε ἐπιστολαὶ Νικολάου Καβάσιλα.

1 (φ. 26α/β) «+τῷ π(ατ)ρὶ+».

Ἀρχ.: Ὁ μὲν τοῦ θαυμαστοῦ θείου . . . (=P. Enepekides, Der Briefwechsel des Mystikers Nikolaos Kabasilas. Kommentierte Textausgabe, *Byz. Zeitschr.* 46 [1953] σ. 29, ἀρ. 1 ⟨καὶ [μετὰ τὴν σ. 276] Tafel 1, ὅπου πανομοιότυπον τοῦ φ. 26α⟩. Πβ. R.-J. Loenertz, *Orientalia Christiana Periodica* 21 [1955] σ. 226.).

2 (φ. 26β–27α) «+τῷ αὐτῷ+».

Ἀρχ.: Πάνυ τοι ποθήσαντι περὶ . . . (=Enepekides, *ἔ.ἀ.*, σ. 30, ἀρ. 2. Πβ. Loenertz, *ἔ.ἀ.*).

3 (φ. 27α–28β) «+τῷ αὐτῷ+».

Ἀρχ.: Ἐμοὶ μὲν ἐκώλυσε τὴν γλῶτταν . . . (=Enepekides, *ἔ.ἀ.*, σ. 30–31, ἀρ. 3. Πβ. Loenertz, *ἔ.ἀ.*, σ. 226, 227–228). — Πβ. Β. Λαούρδαν, *Ἑλληνικὰ* 13 (1954) σ. 338.

4 (φ. 28β–29β) «+τῷ αὐτῷ+».

Ἀρχ.: Οἶδ' ὅτι σε ἠνίων . . . (=Enepekides, *ἔ.ἀ.*, σ. 32, ἀρ. 4. Πβ. Loenertz, *ἔ.ἀ.*, σ. 226, 228–229). — Πβ. Β. Λαούρδαν, *ἔ.ἀ.*, σ. 337–338.

5 (φ. 29β–30α) «+τῷ αὐτῷ+».

Ἀρχ.: Οὐ μόνον γραμμάτων ἐρᾷς . . . (=Enepekides, *ἔ.ἀ.*, σ. 32–33, ἀρ. 5. Πβ. Loenertz, *ἔ.ἀ.*, σ. 226, 227, 229–230).

ζ' (φ. 30α–34β) Νικολάου Καβάσιλα «+εἰς τὴν τοῦ προφήτου Ἰεζεκιὴλ ὅρασιν, σημασία· ἐξ αὐτῶν τῶν θείων γραφῶν ἔχουσα τὴν μαρτυρίαν, ἐν οἷς λέγει+».

Ἀρχ. (φ. 30β): Πᾶσα προφητεία καὶ ὅρασις εἰκόνες ἦσαν . . . (= Βασίλ. Σ. Ψευτογκᾶς,

Νικολάου Καβάσιλα ἑπτὰ ἀνέκδοτοι λόγοι τὸ πρῶτον νῦν ἐκδιδόμενοι (Εἰσαγωγὴ - Κείμενον - Σχόλια), Θεσσαλονίκη 1976, σ. 55 - 62, ἀρ. 1). — Πβ. I. A. Fabricius - G. C. Harles, *Bibliotheca Graeca*, X, Hamburgi 1807, σ. 27 ([ἐντεῦθεν] = Migne, *P.G.* 150 [1865], 359/360) || Σ. Λάμπρον, *Νέος Ἑλληνομνήμων* 2 (1905) σ. 301, 307 || V. Laurent, *ἔ.ἀ.*, σ. 192, § VI || H.- G. Beck, *Kirche und theologische Literatur im byzantinischen Reich* [Hb. der AW, II. 2. 1], München 1959, σ. 782 || Ἀθ. Ἀ. Ἀγγελόπουλον, *ἔ.ἀ.*, σ. 97 καὶ σημ. 3.

η΄ (φ. 34β–41α) Δεκαεννέα στιχουργήματα Νικολάου Καβάσιλα εἰς μέτρον ἡρωϊκόν.

1-2 (φ. 34β–35α) «+εἰς τὸν τοῦ ἀοιδίμου π(ατ)ριάρχου ἐκείνου κύροῦ Ἰσιδώρου τάφον, ἡρωϊκὰ+++».

Τὸ ὑπ' ἀρ. 1 ἄρχ. (φ. 35α):

Ἀγλαὸν ἀρχιερῆα θ(εο)ῦ μεγάλοιο ἄνακτος . . . [στίχοι ἐν ὅλῳ 8] (=Βασίλ. Λαούρδας, Νικολάου Καβάσιλα, προσφώνημα καὶ ἐπιγράμματα εἰς Ἅγιον Δημήτριον, *Ἐπετηρὶς Ἑταιρ. Βυζαντ. Σπουδῶν* 22 (1952) σ. 108–109, ἀρ. 1 [ὅπου (σ. 109, στίχ. 9–12) συνεκδίδεται ὡς ἓν ἐπίγραμμα καὶ τὸ ὑπὸ ἡμέτερον ἀρ. 2] = Antonio Garzya, Versi inediti[2] di Nicola Cabasila, *Bollettino della Badia Greca di Grottaferrata*, N. S., 10/2–3 [1956] σ. 54, ἀρ. II a =Ἀγγελόπουλος, *ἔ.ἀ.*, σ. 100 καὶ σημ. 1 [ὅπου συνεκδίδεται ὡς ἓν ἐπίγραμμα καὶ τὸ ὑπὸ ἡμέτερον ἀρ. 2]). — Πβ. Σ. Λάμπρον, *ἔ.ἀ.*, σ. 302 καὶ ἰδίᾳ 312 || V. Laurent, *ἔ.ἀ.*, σ. 192, § VII,1.

Τὸ ὑπ' ἀρ. 2 ἄρχ.:

Ἀρχιερῆϊ θεόφρονι ἐσθλῶς γαῖαν ἀφέντι [sic] . . .

(=Λαούρδας, *ἔ.ἀ.*, σ. 109, ἀρ. 1, στίχ. 9-12 [βλ. ἀνωτ., τὰ εἰς τὸ ὑπὸ ἡμέτερον ἀρ. 1 σχόλια] = Garzya, *ἔ.ἀ.*, σ. 55, ἀρ. II b =Ἀγγελόπουλος, *ἔ.ἀ.* [βλ. ἀνωτ., τὰ εἰς τὸ ὑπὸ ἡμέτερον ἀρ. 1 σχόλια]).

3-4 (φ. 35α) «εἰς τὸ μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτϊ πρὸς ἑσπέραν ἐστῒ +».

Ἕπονται τὰ ἑξῆς:

Ἥλιε σ(ῶτ)ερ ὁδοιπόρε, μεῖνον ἐμῷ ἐνὶ οἴκῳ,
οὕνεκα νὺξ ἵκανεν, καὶ ἠελίου λίπεν αὐγή:
κοίραν⟨ε⟩ λῆξον † ὁδοῖοσ': καὶή ἔλιε † σ(ῶτ)ερ ὁδῖτα:

Τοῦ τρίτου τῶν ὡς ἄνω στίχων προτάσσεται εἰς τὴν ᾤαν ἡ ἐπιγραφὴ «*Κ(αὶ) οὕτ(ως)*». Τόσον διὰ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐν τέλει τοῦ δευτέρου τῶν στίχων ὑπάρχουσαν στίξιν *(:)*, ἡ ὁποία δηλώνει σαφῶς διαχωρισμόν, ἡμεῖς διακρίνομεν εἰς τοὺς ὡς ἄνω στίχους δύο ἐπιγράμματα, ἓν δίστιχον καὶ ἓν μονόστιχον[3]. (=Garzya, *ἔ.ἀ.*, σ. 55, ἀρ.

2. Ἐκ τῶν ἐκδοθέντων ὑπὸ τοῦ Garzya δεκατεσσάρων ἐπιγραμμάτων (I-XIV) [κατὰ τοὺς κώδικας Burneyanus gr. 75 (=B) καὶ Vindob. theol. gr. 262 (=W)] ἀνέκδοτα ἦσαν πράγματι μόνον τὰ ὑπ' ἀρ. III (=ἡμέτερα 3–4), IV (=ἡμέτ. 5–6), V (=ἡμέτ. 7–8), IX (=ἡμέτ. 12), X (=ἡμέτ. 13), XII (=ἡμέτ. 16) καὶ XIV (=ἡμέτ. 18). Τὰς προηγηθείσας ἐκδόσεις τῶν λοιπῶν ἐπιγραμμάτων ἀναγράφομεν εἰς τοὺς οἰκείους τόπους. Ἡ ἄγνοια τῶν ἐκδόσεων τούτων ὡς καὶ τοῦ συναφοῦς πρὸς τὰ περιεχόμενα τοῦ κώδ. Paris. gr. 1213 (=P) δημοσιεύματος τοῦ Σ. Λάμπρου (*ἔ.ἀ.*, ὅπου ἐν σ. 312–313 οἱ τίτλοι τῶν ὑπ' ἀρ. II, V, VI, VII, X, XI καὶ XII ἐπιγραμμάτων τῆς ἐκδόσεως Garzya) ἀπέβη μοιραία διὰ τὴν ποιότητα τῆς ἐκδόσεως ταύτης, ὡς ἀποδεικνύει ὁ ἔλεγχος τῶν γραφῶν τοῦ P, ὅστις θὰ ὡδήγει ἐξ ἀρχῆς καὶ τὸν Garzya εἰς τὴν ἐκλογὴν ὡς γνησιωτέρων κατὰ κανόνα τῶν γραφῶν τῶν PW, καὶ ὄχι τῶν τοῦ B, καὶ εἰς τὴν ἀποφυγὴν πολλῶν παραναγνώσεων. Πβ. σχετικῶς καὶ τὸ συμπληρωματικὸν δημοσίευμα τοῦ αὐτοῦ (Garzya,) Postilla cabasiliana, ἐν *Giornale Ital. di Filol.* 10 (1957) σ. 160–161 [ὅπου παρέχονται κειμενολογικαὶ παραλλαγαὶ ἠντλημέναι ἐκ τοῦ P καὶ τοῦ C(oisl. gr. 315)].

3. Τοῦ μονοστίχου τούτου ἐπιγράμματος τὸ κείμενον παρεῖχεν ἐφθαρμένον ἤδη ἡ ἀπολεσθεῖσα κοινὴ πηγὴ τῶν κωδίκων MPWB [καθ' ὅσον οὗτοι παρέχουν αὐτὸ σχεδὸν ὁμοφώνως ⟨ὁδοῖοσ': καὶή

III = Ἀγγελόπουλος, ἔ.ἀ., σ. 100 καὶ σημ. 2, ὅπου ἀμφότεροι οἱ ἐκδόται τοὺς τρεῖς στίχους ἐκδίδουν ὁμοῦ ὡς ἓν ἐπίγραμμα). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ., σ. 312 || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 192, § VII, 2.

5–6 (φ. 35α) «εἰς τὸ οἴμοι ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη:».

Ἕπονται τὰ ἑξῆς:

Ὦ τάλας, οὕνεκα πουλύν τοι χρόνον ἐνθάδε μίμνω:
Κοίρανε κοίρανε Χ(ριστ)έ. θνητῶν ἀθανάτων τε,
μή με τεῶν ἑτάρων [-άρ- ex -έρ-], ἄποθι στήσης ἐλεῆμον:

Τοῦ δευτέρου τῶν ὡς ἄνω στίχων προτάσσεται εἰς τὴν ᾤαν ἡ ἐπιγραφὴ «*εὐχ(ή)*». Τόσον διὰ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐν τέλει τοῦ πρώτου τῶν στίχων ὑπάρχουσαν στίξιν *(:)*, ἡ ὁποία δηλώνει σαφῶς διαχωρισμόν, ἡμεῖς διακρίνομεν εἰς τοὺς ὡς ἄνω στίχους δύο ἐπιγράμματα, ἓν μονόστιχον καὶ ἓν δίστιχον. (=Garzya, ἔ.ἀ., σ. 55, ἀρ. IV = Ἀγγελόπουλος, ἔ.ἀ., σ. 100 καὶ σημ. 3, ὅπου ἀμφότεροι οἱ ἐκδόται τοὺς τρεῖς στίχους ἐκδίδουν ὁμοῦ ὡς ἓν ἐπίγραμμα). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ. || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 192, § VII, 3.

7–8 (φ. 35α) «εἰς τὸ ἱμάτιον ἔχεις, ἀρχηγὸς ἡμῶν γενοῦ:».

Ἕπονται τὰ ἑξῆς:

Ἱματίω σῶμα καλύψας, ἡμέων κοίρανος ἧσαι [sic] +
ὦτί γινώσκεις οὐδὲν ἐόντα ψεύδεα πολλά:

Διὰ τὸν μετὰ τὸν πρῶτον στίχον σταυρὸν (+), ὅστις δηλώνει σαφῶς διαχωρισμόν, ἡμεῖς διακρίνομεν εἰς τοὺς ὡς ἄνω στίχους δύο ἐπιγράμματα μονόστιχα. (= Garzya, ἔ.ἀ., σ. 56, ἀρ. V = Ἀγγελόπουλος, ἔ.ἀ., σ. 100 καὶ σημ. 4, ὅπου ἀμφότεροι οἱ ἐκδόται τοὺς δύο στίχους ἐκδίδουν ὁμοῦ ὡς ἓν ἐπίγραμμα, τούτου δὲ τὸ κείμενον εὐλόγως ὁ Garzya περικλείει ἐντὸς σταυρῶν ὡς ὕποπτον, διότι πράγματι τοῦτο, ὡς ἔχει καὶ κατὰ τοὺς κώδικας WB [βλ. κατωτ., σημ. 4], νοσεῖ καὶ μετρικῶς καὶ ἐννοιολογικῶς. Ἡμεῖς ἀποκαθιστῶμεν τοὺς στίχους ὡς ἑξῆς:

a. Ἱματίω σῶ ⟨σῶ⟩μα καλύψας κοίρανος ἧσο.
b. ⟨Φ⟩ωτὶ γινώσκεις οὐδὲν ἐόντα ψεύδεα πολλά.[4])

Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ.

9 (φ. 35α–35β) «εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου τῆς ἁγίας Θεοδώρ(ας):».

Ἕπονται τὰ ἑξῆς (φ. 35β):

Λώου ἐν τριτάτη, νέκυς αἴης ἐξεφαάνθη,
ὃς μυρόεντα ῥέεθρα, ἐπιχθονίοισιν ἀνῆκεν:

(=Λαούρδας, ἔ.ἀ., σ. 109, ἀρ. 2 = Garzya, ἔ.ἀ., σ. 56, ἀρ. VI [ὅπου ἐκδίδονται πλημμελῶς καὶ ἡ ἐπιγραφὴ (. . . *τοῦ ἁγίου Θεοδώρου*) καὶ τὸ κείμενον (*Λῴων ἐν τριτάτη* . . . ⟨πβ.

έλιε Μ, ὁδοῖος (ὁδοῖο Β) καὶ ἠέλιε (κ. ἠελίου P testato Angelopulo) PWB⟩], ἀποκαθίσταται δὲ καθ' ἡμᾶς γλωσσικῶς καὶ μετρικῶς (οὕτως, ὥστε καὶ ἐννοιολογικῶς νὰ συμβιβάζεται πρὸς τὰ δεδομένα τόσον τοῦ προηγουμένου διστίχου, ὅσον καὶ τοῦ κοινοῦ ἀμφοτέρων τίτλου [«εἰς τὸ μεῖνον μεθ' ἡμῶν, κ.λ.»: πβ. Κ. Διαθ., Λκ. 24, 29]), ἂν δεχθῶμεν, ὅτι ὁ Καβάσιλας εἶχε γράψει: κοίρανε, λῆξον ὁ δ ο ῖ ο κ α ὶ ἧ σ' ἐ μ ο ί, σῶτερ ὁδῖτα. [Διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ τύπου *ἧσ(ο)* πβ. κατωτ., η', 7–8(a)]. Πβ. καὶ Νικόλαον Καβάσιλαν, Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον (Θ. Ἰωάννου, *Μνημεῖα Ἁγιολογικὰ* . . ., Βενετία 1884, σ. 77, $_{18-19}$ [=κῶδ. Μ φ. 132α]): ὁ δ' ἔπειτ' αὐτὸν ἔ ν ο ι κ ο ν ἐ δ έ χ ε τ ο τ ὸ ν Σ ω τ ῆ ρ α, κατὰ τὴν γενομένην τοῖς κεκαθαρμένοις ἐπαγγελίαν.

4. Τοὺς ὡς ἄνω δύο στίχους, τοὺς ὁποίους ἀπαραλλάκτους σχεδὸν παρέχουν, ὡς ὁ Μ, καὶ οἱ PWB [« . . . ἧσαι | ὦ, τί . . .» ἐκδίδει κατὰ τὸν P ὁ Ἀγγελόπουλος, « . . . ἧσαι ὦ, τί . . .» ἐκδίδει κατὰ τοὺς WB ὁ Garzya, ὅστις καὶ εἰκάζει διὰ μόνον τὸν δεύτερον στίχον «ὅττι fort. scrib. (an ὦ, σύ?)»], ἐφθαρμένους παρεῖχε (καθ' ἡμᾶς [πβ. ὅσα παρατηροῦμεν καὶ ἐν σημ. 6]) ἤδη ἡ ἀπολεσθεῖσα κοινὴ πηγὴ τῶν MPWB, καὶ δὴ τὸν μὲν πρῶτον στίχον διὰ σφάλμα ἐξ ἁπλογραφίας (σ ῶ σ ῶ μα), τὸ ὁποῖον ἔπειτα ὑπηγόρευσε τὴν αὐθαίρετον προσθήκην τοῦ ἀπροσφόρου μετρικῶς *ἡμέων* (ἀντληθέντος ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς: *ἡμῶν*), καὶ διὰ παρανόησιν τῆς προστακτ. *ἧσο* (πβ. τὸ τῆς ἐπιγραφῆς *γενοῦ*) ὡς ἀπροσφόρου τύπου (ἧσο = β' ἑνικ. πρόσωπον τοῦ παρατατικοῦ) τοῦ ρ. *ἧμαι*, παρανόησιν, ἡ ὁποία προεκάλεσε τὴν τροπὴν τῆς προστακτικῆς *ἧσο* εἰς τὸν ἐνεστωτικὸν τύπον *ἧσαι* (Μ: *ἧσαι* PWB καὶ ἐκδδ.), τὸν δὲ δεύτερον στίχον, διότι ἐν τῇ πηγῇ ἐκείνης παρελείφθη ὑπὸ τοῦ μελανογράφου πρὸς ἐρυθρογράφησιν (μὴ ἐκτελεσθεῖσαν) τὸ ἀρχικὸν γράμμα *Φ*. Σημαίνει δὲ ἐνταῦθα ἡ δοτ. *Φωτί: διὰ τοῦ φωτὸς* (*τῆς ἀληθείας*) = *διὰ τοῦ Χριστοῦ*.

αὐτόθι, κριτ. ὑπόμν.: λῴων ego (=Garzya): λώον BW⟩ [5])] ='Αγγελόπουλος, *ἔ.ἀ.*, σ. 100 καὶ σημ. 5). — Πβ. Σ. Λάμπρον, *ἔ.ἀ.*, [ὅπου ἡ κατὰ τὸν Ρ (φ. 288α) ἐπιγραφὴ (συμπίπτουσα πρὸς τὴν ἐν Μ)].

10 (φ. 35β) «εἰς κανόνα τοῦ ἁ(γίου) Δημητρίου, ἀκροστιχὶς:».

῞Επεται ὁ στίχος:

Κύδιμε δέχνυσο μολπήν, δὸς δέ τε μείλιχον οὖας:

(=Λαούρδας, *ἔ.ἀ.*, σ. 105, Β′ ἀρ. 1 [ὅπου ἐκδίδεται συνηνωμένως εἰς ἓν ἐπίγραμμα μετὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 11 τοῦ παρόντος καταλόγου] = Garzya, *ἔ.ἀ.*, σ. 56, ἀρ. VII [ὅπου πλημμελῶς ἐν τῇ ἐπιγραφῇ (ὡς καὶ ἐν τῇ τῶν ὑπ' ἀρ. IX, X, XI καὶ XII ἐπιγραμμάτων): *ἀκροστιχὸς*] ='Αγγελόπουλος, *ἔ.ἀ.*, σ. 101 καὶ σημ. 1 [ὅπου ⟨ἀνεπιστάτως γλωσσικῶς καὶ μετρικῶς⟩ ἐκδίδεται συνηνωμένως (ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ Λαούρδα) εἰς ἓν ἐπίγραμμα κατὰ τὸν Ρ μετὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 11, καίτοι τοῦτο διαστέλλεται διὰ τῆς ἐν τῇ ᾤᾳ τοῦ Ρ ἐπιγραφῆς «*εἰς ἕτερον*», τὴν ὁποίαν ἀναγράφει ὁ ἐκδότης]).— Πβ. Σ. Λάμπρον, *ἔ.ἀ.*

11 (φ. 35β) «εἰς ἕτ(ε)ρον» (ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐν τῇ ᾤᾳ).

῞Επεται ὁ στίχος:

Κύδιμε δέχνυσο μολπήν, τὴν σέο φίλτρον ἐγείρει:

(=Λαούρδας, *ἔ.ἀ.* [βλ. τὰ εἰς τὸν ἀρ. 10 σχόλια] = Garzya, *ἔ.ἀ.*, σ. 56, ἀρ. VII ='Αγγελόπουλος, *ἔ.ἀ.* [βλ. τὰ εἰς τὸν ἀρ. 10 σχόλια]). — Πβ. Σ. Λάμπρον, *ἔ.ἀ.*

12 (φ. 35β) «εἰς κανόνα τοῦ ἁ(γίου) 'Ανδρέου τοῦ νέου, ἀκροστϊχῒς:».

῞Επεται ὁ στίχος:

'Ανδρέαν ὄψιμον μάρτϋρα παμβασιλῆος ἀείδω:

(=Garzya, *ἔ.ἀ.*, σ. 57, ἀρ. IX = 'Αγγελόπουλος, *ἔ.ἀ.*, σ. 101 καὶ σημ. 2).

13 (φ. 35β) «εἰς κανόνα τοῦ ἁ(γίου) Εὐδοκίμου ἀκροστιχίς:».

῞Επεται ὁ στίχος:

Εὐδοκίμου μεγαθύμου βίοτον [6] ἀμύμονα μέλπω:

(Garzya, *ἔ.ἀ.* σ. 57, ἀρ. X = 'Αγγελόπουλος, *ἔ.ἀ.*, σ. 101 καὶ σημ. 3). — Πβ. Σ. Λάμπρον, *ἔ.ἀ.*, σ. 313.

14 (φ. 35β) «εἰς ἕτερον κανόνα τοῦ ἁ(γίου) Δημητρ(ίου)· ἀκροστιχίς:».

῞Επεται ὁ στίχος:

Δέξαι τὴν· Δημήτρϊε ὦ πολύαινε ἀοιδήν:

(=Λαούρδας, *ἔ.ἀ.*, ἀρ. 2 = Garzya, *ἔ.ἀ.*, σ. 57, ἀρ. XI = 'Αγγελόπουλος, *ἔ.ἀ.*, σ. 101 καὶ σημ. 4 [Βλ. κατωτ., ὅπου τὸ εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 15 κείμενον σχόλιον]). — Πβ. Σ. Λάμπρον, *ἔ.ἀ.*

15 (φ. 35β) «εἰς ἕτ(ε)ρ(ον)» (ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐν τῇ ᾤᾳ).

῞Επεται ὁ στίχος:

Μάρτϋρα μέλπω τοι πολύτιμον, ὕστατος ἄλλων:

(=Λαούρδας, *ἔ.ἀ.* = Garzya, *ἔ.ἀ.* = 'Αγγελόπουλος, *ἔ.ἀ.* Καὶ οἱ τρεῖς ἐκδόται παρέχουν κατὰ τοὺς οἰκείους κώδικας ἄνευ ἐπιγραφῆς τὸν στίχον ὡς δεύτερον στίχον τοῦ ὑπ' ἀρ. 14 ἐπιγράμματος). — Πβ. πρὸς τὰ τῶν ἀρ. 14 καὶ 15 Σ. Λάμπρον, *ἔ.ἀ.*

---

5. 'Ημεῖς εἰκάζομεν (διὰ τὸν τονισμὸν δι' ὀξείας), ὅτι καὶ οἱ κώδικες BW παρέχουν *λώου*, ὡς καὶ οἱ MP. 'Ο Garzya δὲν κατενόησεν, ὅτι ὁ (Θεσσαλονικεύς) Νικόλαος Καβάσιλας ἐχρησιμοποίησεν ἐνταῦθα τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχαίου μακεδονικοῦ μηνὸς *Λῴου* (περὶ οὗ βλ. V. Grumel, *Traité d'Études Byzantines* . . . , I. *La Chronologie*, Paris 1958, σ. 168–172 passim).

6. Οὕτω (*μεγαθύμου βίοτον*) παρέχουν ὁμοφώνως καὶ οἱ κώδικες PWB, ὀρθῶς δὲ ὁ Garzya ἀποκατέστησε τὸν στίχον μετρικῶς δι' ἀντιμεταθέσεως τῶν λέξεων (*βίοτον μεγαθύμου*). Τὸ παράδειγμα διδάσκει, ὅτι ἤδη ἡ ἀπολεσθεῖσα κοινὴ πηγὴ τῶν MPWB παρεῖχεν ἠλλοιωμένον τὸ ἀρχικὸν κείμενον καὶ δὲν δύναται νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὸ αὐτόγραφον τοῦ Καβάσιλα. [Πβ. ὅσα παρατηροῦμεν καὶ ἐν σημ. 4.]

16 (φ. 35β) «εἰς κανόνα τ(ῶν) ἐν ἱεροσολύμοις μαρτυρησάντ(ων) νεωςτ̈ πολ-λ(ῶν) ἁ(γί)(ων)+».
Ἕπεται ὁ στίχος:
Ὀψιγόνοις μακάρεσσϊ, νέον κελαδήσωμεν (τὸ ω ἀπεξεσμένον) ἆσμα:
(=Garzya, ἔ.ἀ., σ. 57, ἀρ. XII [ὅπου: κελαδήσομεν Garzya (B): κελαδής μεν W] = Ἀγγελόπουλος, ἔ.ἀ., σ. 101 καὶ σημ. 5 [ὅπου τὸ κατὰ τὸν P κείμενον: Ὀψ. μακάρεσιν. κελαδήσμεν ἆσμα]). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ.

17 (φ. 35β) «εἰς κανόνα τοῦ Θεσσαλονίκ(ης) ἁ(γίου) Γρηγορίου τοῦ παλαμᾶ:».
Ἕπεται ὁ στίχος:
Γρηγόριος, μέγα κῦδος ἔην μερόπ(ων) ἀν(θρώπ)ων:
(=Λαούρδας, ἔ.ἀ., σ. 109, ἀρ. 3 = Garzya, ἔ.ἀ., σ. 58, ἀρ. XIII = Ἀγγελόπουλος, ἔ.ἀ., σ. 101 καὶ σημ. 6). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ.

18 (φ. 35β–36α) «εἰς τὰς θείας τοῦ σ(ωτῆ)ρ(ο)ς χ(ριστο)ῦ ἐντολάς:».
Ἀρχ.: Ταῦτα θ(εὸ)ς κέλεεν χθονίοισ(ιν) ὄφρα φαάνθῃ·

[Ἐκ στίχων ἐν ὅλῳ 24 (ὧν οἱ 7 πρῶτοι ἐν φ. 35β, οἱ λοιποὶ ἐν φ. 36α). Πρὸ τοῦ στ. 18 (εἰς δίκας ἕλκων ἀτάσθαλον μῆχος ὑφαίνων) ἐν τῇ ᾤᾳ σημεῖον παραπεμπτικὸν (·/·), ὅπερ προτασσομένης τῆς λ. Γρ′ (=γράφε) ἐπαναλαμβάνεται ἐν τῇ ᾤᾳ μετὰ τὸν στ. 24 (προσκατάθου πλεονέκτῃ, ἵμερον οἷο περήσας +), ὅπου ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς ὁ πρόσθετος (ὑπὸ τὸν στ. 24) στίχος: ὡς δολίοις πραπίδεσσ(ι)ν ἐπίκλοπον μῆχος ὑφαίν(ων): Διὰ δὲ τῆς χειρὸς τῆς γραψάσης τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ἐπιγραμμάτων φέρονται ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ τοῦ ὑπ' ἀρ. 18 κειμένου καὶ τὰ ἑξῆς: (ἔναντι τοῦ στ. 2:) α′ ὁ ὀργιζόμ(εν)ος: || (ἔναντι τῶν στ. 3–4:) β′ ἀγαπᾶτε τ(οὺς) | ἐχθρούσ: || (ἔναντι τῶν στ. 5–6:) γ′ ἐὰν τις σε | ῥαπήσῃ: || (ἔναντι τῶν στ. 11–12:) δ′ ἐάν τις σε | ἀγγαρεύσῃ: || (ἔναντι τῶν στ. 16–19:) τῶ θέλοντ(ι) μετὰ σοῦ | κριθῆναι | κ(αὶ) τ(ὸν) χιτῶ|να σου λαβ(εῖν)].
(=Garzya, ἔ.ἀ., σ. 58–59, ἀρ. XIV =Ἀγγελόπουλος, ἔ.ἀ., σ. 102 καὶ σημ. 1). — Πβ· Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ.

19 (φ. 36α–41α) «+εἰς τὸν πανάγϊον Δημήτρϊον κ(αὶ) τὰ αὐτοῦ θαύμ(α)τα·».
Ἀρχ.: Ψυχὴν μὲν Δημητρίου, [sic] δέξατο οὐ(ρα)νὸς εὐρύσ

[Ἔργον ἄγνωστον ἄλλοθεν, ἐκ στίχων (σωζομένων) ἐν ὅλῳ 207 (φ. 36α:3⟨=1–3⟩, φ. 36β:23 ⟨=4–26⟩, φ. 37α: 23⟨=27–49⟩, φ. 37β: 22⟨=50–71⟩, φ. 38α: 22⟨=72–93⟩, φ. 38β: 22 ⟨=94–115⟩, φ. 39α:17⟨=116–132⟩, φ. 39β:23⟨=133–155⟩, φ. 40α: 21⟨=156–176⟩, φ. 40β:19 ⟨=177–195⟩ καὶ φ. 41α:12⟨=196–207⟩). Ἐξέπεσαν δὲ τοὐλάχιστον ἐννέα στίχοι, ὅπως ἐμφαίνουν κενοὶ χῶροι ἐκτάσεως 5 στίχων μετὰ τὸν στ. ⟨126⟩, 1 στίχου μετὰ τὸν στ. ⟨173⟩ καὶ 3 στίχων μετὰ τὸν στ. ⟨176⟩, ἐνῷ οἱ στίχοι ⟨176⟩ καὶ ⟨193⟩ εἶναι ἐλλιπεῖς (κολοβὸς ὁ πρῶτος, ἀκέφαλος ὁ δεύτερος).] (=Ψευτογκᾶς, ἔ.ἀ., σ. 135–142, ἀρ. 7) [ἔκδοσις ἄκυρος, βρίθουσα παραναγνωσμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐνταῦθα ἀναφέρομεν τέσσαρα μόνον: στίχ. 40 *αὐχαῖς* ἔκδ.: *ἀχλὺσ* M || στίχ. 41 *αὔχεος* ἔκδ.: *ἄχεος* M || 124 *ἐν οἷς ἐπέδεσεν* ἔκδ.: *ἐμοῖς ἐπέεσσ(ὶν)* M || 205 *λήθη καὶ* ἔκδ.: *λήθ(ετ)ο* M]). — Πβ. V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 192, § VIII (ὅπου: «. . . Inc.: ψυχὴν μὲν Δημήτριον [!] δέξατο.») || Fr. Halkin, *Bibliotheca Hagiographica Graeca*³, (Bruxelles 1957, I, σ. 163, Demetrius ἀρ. 29[7]) 547 k || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 99 καὶ σημ. 1.

θ′ (φ. 42α–49α) Νικολάου Καβάσιλα «εἰς τὸν αὐτοκράτορα ἐγκώμιον+».
Ἀρχ.: Ἄτοπόν τι νομίζω καὶ τῆς μεγίστης ἀγνωμοσύνης . . . (=M. Jugie, Nicolas Cabasilas, panégyriques inédits de Mathieu Cantacuzène et d'Anne Paléologine, ἐν *Izvestija Russkago Archeologičeskago Instituta v Konstantinopole* 15 [1911] σ. 113–

7. Ὁ Fr. Halkin διερωτᾶται αὐτόθι, ἂν εἶναι ὄντως τοῦ Νικολάου Καβάσιλα [«29. Laudatio (a Nicolao Cabasila?)»]. Ἀλλ' ὅτι πράγματι εἶναι, ἀποδεικνύει ὄχι μόνον ἡ ἐνταῦθα ἔνταξίς του ἐν τέλει σειρᾶς ὁμοιοτρόπων μετρικῶς στιχουργημάτων, ἀλλὰ καὶ ἡ γλῶσσα του· πβ. π.χ. τὴν ἐν αὐτῷ φράσιν «δῆλον *ἔθηκε* | βροτοῖς *ἐπιχθονίοισιν*» (στ. 24–25) πρὸς τὴν τοῦ ὑπ' ἀρ. 9 (στίχ. 2) παρατεθέντος ἀνωτέρω ἐπιγράμματος: ῥέεθρα *ἐπιχθονίοισιν ἀνῆκεν*. Ὀρθῶς λοιπὸν καὶ ὁ Β. Ψευτογκᾶς ἀνεγνώρισεν αὐτὸ ὡς ἔργον τοῦ Νικολάου Καβάσιλα.

118 [κατὰ τὸν P, φ. 289α–293α· βλ. καὶ κριτικὰς παρατηρήσεις A. H(eisenberg) ἐν *Byz. Zeitschr.* 21, 1912, σ. (561–)562] = [ἀντιβολὴ τοῦ κειμένου τῆς ἐκδ. Jugie (P) πρὸς τὸν M (ὄχι κατὰ πάντα ἀκριβὴς [8])] V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 201–202). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ., V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 192, § IX || V. Laurent, *Revue des Études Byzantines* 9 (1951 [1952]) σ. 100 σημ. 1 || 'Α. 'Αγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 98 καὶ σημ. 7.

ι' (φ. 49α/β) 'Επιστολὴ Νικολάου Καβάσιλα «+ὀστιαρίῳ θεσσαλονίκης τῷ Cϋναδηνῷ +».

"Αρχ.: 'Ηρώτησας περὶ τοῦ πῶς ἀτελεῖς εἰσϊν . . . (=[μερικῶς ⟨σχεδὸν ἀκεραία⟩] O. Tafrali, *Thessalonique au quatorzième siècle*, Paris 1912, σ. 154, σημ. 4 = Enepekides, ἔ.ἀ., σ. 36, ἀρ. 8). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ., σ. 314 || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 192, § X, καὶ σ. 193, § XIII, Nota || 'Α. 'Αγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 103 καὶ σημ. 2.

ια' (φ. 50α–55β) Λόγος Νικολάου Καβάσιλα «+κατὰ τῶν Γρηγορᾶ ληρημάτων +».

"Αρχ.: 'Ο δὲ σοφώτατος Γρηγορᾶς ὥσπερ οὐκ ἀρκούντων . . . (=[μερικῶς] J. Boivin (1712) παρὰ τῷ Ludov. Schopen, *Nicephori Gregorae Byzantina historia*, I, Bonnae 1829, σ. LXI–LXII (=Migne, *P.G.* 148 [1865], 61 A–D) [9] [κατὰ τὸν Paris. Reg. 2965 ⟨=Paris. gr. 1213⟩, φ. 282α–285α] = A. Garzya, Un opuscule inédit de Nicolas Cabasilas, *Byzantion* 24, 1954 [1956/57], σ. 524–532 [κατὰ τὸν C, φ. 518–523α· πβ. F. D(ölger), ἐν *Byz. Zeitschr.* 50, 1957, σ. 237] [10] καὶ A. Garzya, Postilla cabasiliana, ἔ.ἀ. [ὅπου παρέχονται αἱ κατὰ τὸν P διάφοροι γραφαί]). — Πβ. J. Boivin, ἔ.ἀ., σ. XXXVIII καὶ σημ. 5 || Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ., σ. 311/312 || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 192, § XI || Chr. Baur, *Initia Patrum Graecorum*, II [Studi e Testi, 181], Città del Vaticano 1955 (σ. 76), λῆμμα *'Ο δὲ σοφώτατος Γρηγ.* || 'Α. 'Αγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 84 καὶ σημ. 2.

ιβ' (φ. 55β–56α) 'Επιστολὴ Νικολάου Καβάσιλα «+τῷ μεγάλῳ σακελλαρΐῳ: +».

"Αρχ.: + κ(αὶ) ἡμῖν οὐδὲν ἧττον τά τ' ἔνδον τά τε θύραζε . . . (=Enepekides, ἔ.ἀ., σ. 37, ἀρ. 9 [κατὰ τοὺς MPBW]). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ., σ. 314 || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 192, § XII, 1 || 'Α. 'Αγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 103 καὶ σημ. 3 [ὅπου διαγραπτέα ὡς ἄκυρος ἡ φράσις «'*Επανέκδοσις ὑπὸ R. Loenertz, ἔνθ' ἀνωτ.*»].

ιγ' (φ. 56α/β) 'Επιστολὴ «+τοῦ κυδώνη· εἰς λόγους τοῦ χρυσοστόμου πρός τινα πεμφθεῖσα: —».

"Αρχ.: +τίμιε π(άτ)ερ· πολλὴν οἶδα σοι χάριν καὶ τῆς ἡδονῆς . . . (=Chr. Fr. de Matthaei,

8. Πρόχειρος ἔλεγχος καὶ μόνων τῶν γραφῶν τοῦ M, τὰς ὁποίας ἀντιπαραθέτει ὁ V. Laurent πρὸς τὰς τοῦ P (ἔ.ἀ., σ. 202), ἀπέδειξεν, ὅτι ὁ M παρέχει *Αἰακιδῶν* (*Αἰακίδων* Laurent [στ. 2]) καὶ *ταυτησὶ τῆς περὶ* (*ταυτησὶ περὶ* Laurent [στ. 9]).

9. Τὰ αὐτόθι φερόμενα ἀποσπάσματα ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ ἑξῆς σημεῖα τοῦ κειμένου τῆς ἐκδόσεως Garzya: 1 ('Ο δὲ) - 6 (οὐδενὶ), 12 (θαυμάζω) - 19 (ἀσεβῆ), 27 (καὶ τὸ σύνταγμα) - 31 (γεννωμένων), 49 (ἔπειτα καὶ εἴτις ἀνέχοιτο [ἀνάχοιτο C, ἀνάσχοιτο Boivin]) - 52 (φορά), 70 (ἐρωτᾷ δὲ) - 71 (κόσμον καὶ νόμον [καὶ νόμον om. Boivin]) - 72 (φιλοσόφοις), 80 (ἀλλὰ) - 83 (ἐμιμήσατο), 105/6 (τὰ λήμματα δὲ γενναῖα) - 116 (ἐκάλεσεν), 152 (καὶ ἀστρονομῶν) - 156/7 (τὴν ψυχὴν), 203 (οὐ τοῦτο) - 208 (διερχομένων [=τέλος]). —"Ετερον ἀπόσπασμα βλ. αὐτόθι, σ. XXV, σημ. 2 (: ἐν γλώσσῃ μὲν - μεστοὺς ἐπιδείκνυσι σοφίας) = Garzya 153–156 (ἐπιδείκνυσι τῆς σοφίας).

10. Καὶ ὁ Garzya καὶ ὁ Dölger παρεῖδον τὴν μερικὴν ἔκδοσιν τοῦ Boivin (παρὰ τῷ Schopen), ἐξ ἧς ὁ Garzya θὰ ἠδύνατο νὰ ἀντλήσῃ καί τινας καλυτέρας γραφάς· οὕτω π.χ. ἀντὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων «αὐτὸ τοὔνομα τοῦ συγγράμματος ἀγνοεῖ τε καὶ ὡς ἔτι | καλεῖν οὐκ ἔχομεν» (=*Byzantion*, ἔ.ἀ., σ. 525, στίχ. 30/31) ἡ ἔκδ. τοῦ Boivin παρέχει ὀρθῶς [κατὰ τὸν P⟨=M (φ. 50β)⟩] «αὐτὸ τ.τ. σ. ἀγνοεῖται καὶ ὅ,τι δεῖ καλεῖν οὐκ ἔ.». 'Επίσης ἀντὶ τῶν ἐκδοθέντων «ἠγνόησεν ὅτι, ⟨ὅτι⟩ καλοῦσιν» (σ. 529, στίχ. 113) ἡ ἔκδ. Boivin παρέχει ὀρθῶς «ἠγνόησεν ὅ,τι καλοῦσιν».

Ad audiendas Orationes, Dresdae 1789, σ. 7–9=Chr. Fr. de Matthaei, *Ποικίλα Ἑλληνικὰ seu Varia Graeca*, Mosquae 1811, σ. 250–252 [κατὰ τοὺς Mosquenses Bibl. Synod. 313 (φ. 207) καὶ 324 (φ. 94)] = Loenertz, ἔ.ἀ., II, σ. 361–362, ἀρ. 406[11]). — Πβ. V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 192/193, § XII, 2 || Chr. Baur, ἔ.ἀ. (σ. 347), λῆμμα *Πολλὴν οἶδά σοι χάριν τῆς ἡδονῆς*.

ιδ' (φ. 57α–59α) Νικολάου Καβάσιλα, Περὶ τῆς περὶ τὸν λόγον σοφίας.

1 (φ. 57α–57β) «+λόγοι τῶν βουλομένων ἀποδεικνύειν, ὅτϊ ἡ περὶ τὸν λόγον σοφία, μάταιον+».

Ἀρχ.: Ὁ λόγος, ἐνδέχεται πρὸς τὸ οἰκεῖον τῷ ἀν(θρώπ)ω τέλος ἄγειν: ἆον Λόγου χωρίς, ἐνδέχεται τϋχεῖν . . . [βλ. κατωτ., εἰς *ιδ' 2*.]

2 (φ. 57β–59α) «λύσεις τῶν τοιούτων ἐπιχειρημάτων:».

Ἀρχ.: Τοῦ ἆου': Οὐ πᾶν, οὗ χωρὶς ἐνδέχεται . . . (='Αγγελόπουλος, ἔ.ἀ., σ. 111, στίχ. 1–22 [ὅπου τὸ ὑπ' ἀρ. *ιδ' 1* κείμενον ⟨κατὰ τὸν P, φ. 286β⟩], καὶ σ. 111–113, στίχ. 23–89 [ὅπου τὸ ὑπ' ἀρ. *ιδ' 2* κείμενον ⟨κατὰ τὸν P, φ. 286β–287β⟩]). — Πβ. δι' ἀμφότερα τὰ ὡς ἄνω κείμενα (τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν μίαν πραγματείαν) Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ., σ. 302 καὶ 312 || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 193, § XIII [ὅστις ἐσφαλμένως παραπέμπει εἰς τὰ φ. τοῦ Μ 57α–60β, διότι παρεῖδεν, ὅτι ἀπὸ τοῦ φ. 59α ἄρχεται ἕτερον (ἄσχετον) κείμενον] || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 83 (καὶ σ. 141 = Πίναξ 11, ὅπου πανομοιότυπον τοῦ φ. 286β τοῦ P παρέχοντος τὸ κείμενον τῶν στίχων 2–28 τῆς ἐκδόσεως[12]).

ιε' (φ. 59α–62α) Νικολάου Καβάσιλα «+κατὰ τῶν λεγομένων περὶ τοῦ κριτηρίου τῆς ἀληθείας εἰ ἔςι, παρὰ Πύρρωνος (π- codex) τοῦ καταράτου+».

Ἀρχ.: ζητοῦσι δὴ πρῶτον, εἰ ἔςϊ κριτήριον ἀληθεί(ας) . . . (= *Sexti Empirici Pyrrhoniarum Hypotyposium liber secundus*, Genevae 1621 = A. Elter - L. Radermacher, *Analecta Graeca Natalicia regis augustissimi Guilelmi II* . . ., Bonnae, 1899, σ. 8-12). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ., σ. 302 καὶ 312[13] || [οὐδεμία μνεία ὑπὸ V. Laurent, ἔ.ἀ.

11. Ὁ Loenertz (*αὐτόθι*, σ. 361, κριτ. ὑπόμν. εἰς ἀρ. 406) δηλώνει, ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀντιβάλῃ τὸν κώδ. Μ. Ἡμεῖς ἀντιβαλόντες αὐτὸν παρετηρήσαμεν τὰς ἑξῆς διαφόρους γραφὰς (παραλείπομεν τὰς ἀπαντώσας ἐν τῇ ἐπιγραφῇ καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ κειμένου, ὡς ἤδη δεδομένας): 10 τῇ δεινότητι καὶ τῇ διὰ ed. (Loenertz): τῇ δεινότητι καὶ τῷ τάχει· καὶ τῇ σεμνότητι· καὶ τῇ διὰ Μ (=Matthaei, ἔ.ἀ. [1811], σ. 251) || 12 Ἀθήνησι καὶ ἐν ed.: - σιν κἂν ἐν Μ (-σι κἂν ἐν Matthaei, ἔ.ἀ.) || αὐτὸν ed.: αὐτὸν (ex αὐτὸν) Μ || 13 ἔπεισε ed.: -σεν Μ (=Matthaei, ἔ.ἀ.) || 16 κληρονομεῖν ed.: - νόμον Μ (πληρονόμον [pro κλ-] Matthaei, ἔ.ἀ.) || 18/19 φωνὴν κεχηνέναι ed.: κεχηνέναι φωνὴν Μ (=Matthaei, ἔ.ἀ., σ. 252) || 24 οἷς ed.: οἷς (οἳ ex ἣν) Μ.

12. Ἁπλῆ σύγκρισις τοῦ κειμένου τῆς ἐκδόσεως Ἀγγελοπούλου (Α) πρὸς ὅ,τι παρέχει τὸ φ. 286β τοῦ P (τῇ βοηθείᾳ τοῦ δηλωθέντος πανομοιοτύπου) ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ ἐκδότης παρανέγνωσε τὸν P ἐν στίχ. 15 (ἄξια Α: ἀξία P [=Μ] ⟨πβ. στίχ. 41⟩) καὶ ἐν στίχ. 28 (πολλοὺς Α [ἐκδίδων: πολλοῖς]: πολλοῦ P [=Μ]). Ἀντιβαλόντες ἐξ ἄλλου τὸ κείμενον τῆς αὐτῆς (πρώτης) ἐκδόσεως πρὸς τὸν Μ διεπιστώσαμεν τὰς ἑξῆς διαφοράς: (στίχ.) 5 α. ante Ὁ λόγος Α: ἆον in marg. ante Λόγου χωρὶς (v.6) Μ || 18 ἔρχεται ΑΡ: ἔχεται Μ || 26 ἐνδέχεται τελειωθῆναι ΑΡ: ἐνδ. μὴ τελ. Μ || 30 ἐγένετό τισιν Α: -το τϊσὶν Μ || 32 αἴτιον τοῦ κακοῦ Α: αἴτ. κακοῦ Μ || 33 οἷς Α: οἷον Μ || 34 περὶ Θεοῦ Α: παρὰ θ(εο)ῦ Μ || 36 φησί Α: φησι Μ || 40 τελούντων Α: τελειούντων Μ || 43 οὔτε κενὸν Α: οὐδὲ κενὸν Μ || 44 φησί Α: φησὶν Μ || 45 τοῦ δ' Α: τοῦ δου' ante Εἰ δὲ (v. 68) Μ || 46 ἐχρήσαντό τινες Α: -ντο τινὲς Μ || 49 γελοῖόν τι Α: -ον τὶ Μ || 54 ζητοῦσι Α: -σιν Μ || 55 Δεικνύντες Α: δεικνῦντες Μ || 63 οἷς Α: οἷον Μ || 68 vide supra in v. 45 || 70 γνῶσίς ἐστι Α: γνῶσις ἐςὶ Μ || 74/75 ἐπήνεσεν· ἢ καὶ τὴν Α: -σε· ἢ τὴν Μ || 78, 79 γνῶσίς ἐστιν Α: γνῶσις ἐςὶν Μ || 81 μεῖζόν ἐστι Α: μεῖζον ἐςὶ Μ || 83 βέλτιστοί ἐσμεν Α: βελτίουσ ἐσμέν Μ || 85 ἐναλλὰξ Α: ἐναλλὰξ Μ || 87 καὶ ἀνδρίαν Α: καὶ ἀνδρίαν· ἀλλὰ τὸ μέν, τάττον ἐςὶ· τὸ δὲ, ὑπ' ἐκείνου τάττεται· καὶ ὁ λόγος ἄρα, τάττει τὴν σωφροσύνην, καὶ τὴν ἀνδρίαν· Μ.

13. Ὁ Σ. Λάμπρος δηλώνει αὐτόθι, ὅτι τὸ σχετικὸν κείμενον ἐν P τελευτᾷ ὡς ἑξῆς: οὐ γὰρ δεῖ ἡμᾶς ὅτι κριτήριον ἐστὶν εἰδέναι. Ἡμεῖς παρατηροῦμεν ὅτι ἐν Μ τελευτᾷ πληρέστερον: οὐ γ. δ. ἡ. ὅτι κρ. ἐςὶν εἰδέναι, εἰ μέλλοιμεν ζητοῦντες εὑρίσκειν ὅτϊ κριτήριον ἐςίν:

(βλ. άνωτ., τὰ εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. *ιδ' 2* κείμενον σχόλια)] || Chr. Baur, *ἔ.ἀ.*, I [Studi e Testi, 180] (σελ. 426), λῆμμα *Ζητοῦσι δὴ πρῶτον* [ὅπου διαγραπτέα ὡς ἄκυρος ἡ ἔνδειξις «*EBS. 14* (*1939* ⟨γρ. 1938⟩) *157 ss.*»] || 'Α. 'Αγγελόπουλον, *ἔ.ἀ.*, σ. 84 καὶ σημ. 3.

ιϛ' (φ. 62β–64α) «+περὶ τῆς φυσικῆς ἀκροάσε(ως) ἀριστοτέλουσ, εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτησ+».

Ὑπὸ τὴν ὡς ἄνω ἐπιγραφὴν φέρονται τὰ ἑξῆς: (φ. 62β) σχόλ(ιον) 'Επεὶ παντὸς τοῦ ζητουμένου διτταὶ εἰσὶν ἀρχαὶ . . . – (φ. 62β–63α) ἕτερον σχόλιον: — 'Ιςέον ὅτι τὰ καθέκαςα, κοινωνοῦσιν ἀλλήλοις . . . — (φ. 63α) ἕτερον Ἔτϊ· οὐδὲ εἶπεν ἀριςοτέλης, τῆς περὶ φύσεως ἐπιςήμης . . . — (φ. 63α/β) ὅτϊ οὐκ ἔς(ιν) ἓν τὸ ὂν+Ἡ γὰρ οὐσία ἔςαι, ἢ ποσὸν, ἢ ποιὸν . . . — (φ. 63β–64α) Ἔτϊ τοῦ ἑνὸς πολλαχῶς λεγομένου . . . . — Πβ. V. Laurent, *ἔ.ἀ.*, σ. 193, § XV [ὅστις ὑποθέτει ὡς συγγραφέα τὸν Νικόλαον Καβάσιλαν] || 'Α. 'Αγγελόπουλον, *ἔ.ἀ.*, σ. 104 [ὅστις ἀμφιβάλλει διὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ συγγράμματος εἰς τὸν Καβάσιλαν].

ιζ' (φ. 64α/β) «ἐπιγραφαὶ τῶν κεφαλαί(ων) τῆς ἀριςοτέλουσ βίβλου, τοῦ ὀργάνου+».

Ἕπονται 34 ἐπιγραφαί. —Ἀρχ.: Εἰ ἔςϊ φιλοσοφία: Τί ἐςὶν ἡ φιλοσοφία: . . .

ιη' (φ. 65α–72β) Ἑπτὰ ἐπιστολαὶ τοῦ Δημητρίου Κ υ δ ώ ν η.

1 (φ. 65α) «τῶ βασιλεῖ· ὄντϊ [sic: βασιλεύοντι Laurent, *ἔ. κατωτ.*] δεσπότῃ: — (ἤτοι 'Ανδρονίκῳ τῷ Γέροντι, ἢ τῷ [sic: Γέροντι ἤτοι καὶ Laurent, *αὐτόθι*] υἱῷ αὐτοῦ Κωνςαντίνῳ Παλαιολόγῳ τῶ δεσπότῃ·—».

Τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης αἱ λέξεις «(*ἤτοι 'Ανδρονίκῳ — τῷ δεσπότῃ*» παρεισήχθησαν ('Ιούλ. 1835–Αὔγ. 1836) ὑπὸ τοῦ μνημονευθέντος πρώην Καισαρείας τῆς Φιλίππου μητροπολίτου 'Αγαθαγγέλου.

Ἀρχ.: Οὐκ οἶδ' ὅ τι παρ' ἡμῶν ἠδικημένος . . . (=Matthaei, *Isocratis* . . ., *ἔ.ἀ.*, σ. 35, ἀρ. 3 = Loenertz, *ἔ.ἀ.*, I, σ. 112, ἀρ. 79). — Πβ. V. Laurent, *ἔ.ἀ.*, σ. 193, § XIV [ὅστις μετὰ παρανάγνωσιν τοῦ ἀριθμοῦ *65* (τοῦ φερομένου ἐπὶ τοῦ οἰκείου φύλλου τοῦ κώδικος) ὡς *61* διετάραξε τὴν σειρὰν καὶ τῶν φωτογραφιῶν, ἃς διέθετεν (ἀπὸ τοῦ θέρους τοῦ 1935), καὶ τῶν ἐν αὐταῖς ἀπεικονιζομένων φύλλων τοῦ κώδικος οὕτως, ὥστε παρεῖδε μὲν τὸ ἐν φ. 59α–62α ἔργον (βλ. ἀνωτέρω, § *ιε'*, πβ. καὶ σχόλιον εἰς § *ιδ' 2*), παρεποίησε δὲ καὶ τὴν σειρὰν τῆς διαδοχῆς τῶν κειμένων τῶν περιεχομένων εἰς τὰ φ. 59α–65α (πβ. αὐτόθι τὰς ἐνδείξεις τῶν §§ XIII–XVI, ὅπου τὸ φ. 65r μένει ἀμνημόνευτον)].

2 (φ. 65β–66α) «τῷ βασιλεῖ: — 'Ανδρονίκῳ τῷ Γέροντι. —».

Τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης αἱ λέξεις «*'Ανδρονίκῳ τῷ Γέροντι. —*» παρεισήχθησαν ('Ιούλ. 1835–Αὔγ. 1836) ὑπὸ τοῦ μνημονευθέντος μητροπολίτου 'Αγαθαγγέλου.

Ἀρχ.: Τί τοῦτο χρὴ νομίσαι τὸ σόφισμα, ἢ εἰ βούλοι γε τὸ ἐνύπνιον; . . . (=Matthaei, *Isocratis* . . ., *ἔ.ἀ.*, σ. 40 = Loenertz, *ἔ.ἀ.*, II, σ. 194–195, ἀρ. 276). — Πβ. V. Laurent, *ἔ.ἀ.*, σ. 193, § XVI, 1.

3 (φ. 66α–68β) ['Ανεπίγραφος.]

Ἀρχ.: Ἔγνων τὸν περὶ τὸν ἀδελφόν μοι χειμῶνα, . . . (=Loenertz, *ἔ.ἀ.*, I, σ. 130–132, ἀρ. 96). — Πβ. V. Laurent, *ἔ.ἀ.*, σ. 193, § XVI, 2.

4 (φ. 68β–69β) ['Ανεπίγραφος.]

Ἀρχ.: Ὅσην τοῖς οἴκοι φανεὶς ἐνέθηκας ἡδονὴν . . . (=Loenertz, *ἔ.ἀ.*, σ. 143–144, ἀρ. 106). — Πβ. V. Laurent, *ἔ.ἀ.*, σ. 193, § XVI, 3.

5 (φ. 69β–70β) «τῶ βασιλεῖ: +».

Ἀρχ.: Ἤδειν καὶ αὐτὸς ὅτϊ μετὰ λόγου τοὺς λόγους . . . (=Cammelli, *ἔ.ἀ.*, σ. 64–68, ἀρ. 27 = Loenertz, *ἔ.ἀ.*, II, σ. 231–234, ἀρ. 309). — Πβ. V. Laurent, *ἔ.ἀ.*, σ. 193, § XVI, 4.

6 (φ. $71^{α}/^{β}$) «τῶ βασιλεῖ: —».

Ἀρχ.: Ὁ μὲν λοΐζος ὡς ἔφησε πνεύματος ἁμαρτ(ὼν) . . . (=Matthaei, *Isocratis* . . ., ἔ.ἀ., σ. 38 = Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 150–151, ἀρ. 247). — Πβ. V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 193, § XVI, 5 [ὅπου οἱ δύο τελευταῖοι στίχοι ἀνήκουν εἰς τὸν ἑπόμενον ἀρ. *6* καὶ δέον νὰ μετατεθοῦν ἐκεῖ, διαγραφομένων τῶν μετὰ τὸν ἀρ. *6* φερομένων *μόλις εἱρκτὴν* κλ.].

7 (φ. $72^{α}/^{β}$) «τῶ βασιλεῖ: —).

Ἀρχ.: Μόλις εἱρκτὴν κ(αὶ) δεσμὰ κ(αὶ) τυράννους ὁ τοῦ ἀρίστωνος . . . (=Matthaei, ἔ.ἀ., σ. 42 = Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 163–164, ἀρ. 259). — Πβ. V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 193, § XVI, 6 [Βλ. τὰ παρ' ἡμῶν σημειούμενα εἰς τὸν προηγούμενον ἐνταῦθα ἀριθμὸν *6*.].

ιθ' (φ. $73^{α}$–$79^{α}$) Νικολάου Καβάσιλα λόγος « + εἰς τοὺς ἁγίους τρεῖς ἱεράρχας καὶ μεγ(ά)λ(ους) διδασκάλουσ, Βασΐλειον τὸν μέγ(αν), Γρηγόρΐον τὸν θεολόγον, καὶ Ἰωάννην τὸν χρυσόστομον + ».

Ἀρχ.: Οἶμαι γε τῶν ἐννομωτάτων τε καὶ δικαιοτάτων εἶναι, . . . (=Κ. Δυοβουνιώτης, Νικολάου Καβάσιλα Ἀνέκδοτον ἐγκώμιον εἰς τοὺς τρεῖς Ἱεράρχας, *Ἐπετηρὶς Ἑταιρ. Βυζ. Σπουδῶν* 14 (1938) 157–162). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ., σ. 307–308 || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 194, § XVII || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 98 καὶ σημ. 5.

κ' (φ. $79^{α}$–$80^{α}$) Δύο ἐπιστολαὶ Δημητρίου Κυδώνη.

1 (φ. $79^{α}/^{β}$) «τω βασιλεῖ: —».

Ἀρχ.: Ὀλίγω τινὶ τῶν τεθνεότων δϊαφέρειν ἡμᾶς . . . (=Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 195–196, ἀρ. 277). — Πβ. V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 194, § XVIII, 1.

2 (φ. $79^{β}$–$80^{α}$) «ἀκακίω».

Ἀρχ.: Εὖ ποιεῖν με διὰ πάντων βουλόμ(εν)ος . . . (=Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 171–172, ἀρ. 263). — Πβ. V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 194, § XVIII, 2.

κα' (φ. $81^{α}$–89Α, 89–$91^{α}$) Νικολάου Καβάσιλα « + ἐγκώμΐον, εἰς τὸν ἐν ἁγίοις π(ατέ)ρα ἡμ(ῶν), θεῖον ἀρχϊεράρχην, θαυματουργὸν κ(αὶ) μύροβλύτην, Νικόλαον + + + ».

Ἀρχ.: Ἐπεὶ δὲ πάντα ἀπήντησεν ἡμῖν παρὰ σοῦ . . . (=Ψευτογκᾶς, ἔ.ἀ., σ. 124–134, ἀρ. 6 [κατὰ τοὺς κώδδ. P καὶ W]). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ., σ. 304 || G. Anrich, *Hagios Nikolaos. Der Heilige Nikolaos in der griech. Kirche. Texte und Untersuchungen*, Bd. II, Leipzig - Berlin 1917, σ. 168–169 καὶ 359 || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 194, § XIX || F. Halkin, ἔ.ἀ. (II, σ. 150), 1364g || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 98 καὶ σημ. 1.

κβ' (φ. $91^{α}$–$93^{α}$) Τρεῖς ἐπιστολαὶ Νικολάου Καβάσιλα.

1 (φ. $91^{α}/^{β}$) « + τῶ παπ(ᾶ) κῦρ Δοσϊθέω τῶ καραντ(ι)νῶ.».

Ἀρχ.: Ὁ πάντα ἐγὼ δϋστϋχῶν οὔτε τὴν ἐνεγκοῦσ(αν) ἔχ(ων) . . . (=Enepekides, ἔ.ἀ., σ. 38, ἀρ. 10). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ., σ. 315 || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 194, § XX, 1.

2 (φ. $91^{β}$–$92^{β}$) «τῶ ταρχανειώτη:».

Ἀρχ.: Cὺ δέ, βραχεῖ γράμματι τὸ μῆκος ἐπαινῶν . . . (=Enepekides, ἔ.ἀ., σ. 40–41, ἀρ. 13 = Loenertz, ἔ.ἀ., I, σ. 172, *Appendix I*, ἀρ. 5). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ. || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 194, § XX, 2.

3 (φ. $92^{β}$–$93^{α}$) «τῶ ὑπομνηματογράφω».

Ἀρχ.: Ἐκ κϋμάτων γαλήν(ην) εἶδον . . . (=Enepekides, ἔ.ἀ., σ. 38–39, ἀρ. 11 = Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 170–171, *Appendix I*, ἀρ. 3). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ. || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 194, § XX, 3.

κγ΄ (φ. 93β–95α) Ἐπιστολὴ Νικολάου Καβάσιλα «τῷ βασιλεῖ: +».

Ἀρχ.: Εἰ μὴ σφόδρα φροντίζειν ἀληθεί(ας)[14]... (=Matthaei, ἔ.ἀ., σ. 43 = Loenertz, ἔ.ἀ., II, σ. 166–170, ἀρ. 262). — Πβ. V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 194, § XXI.

κδ΄ (φ. 96α–111β) Νικολάου Καβάσιλα «+ἐγκώμϊον εἰς τὸν ἅγϊον ὁσϊομάρτυρα Ἀνδρέαν, τὸν νέον· ἐν ἱεροσολύμοις τὸν τοῦ μαρτϋρΐου δρόμον διηνυκότα: εὐλόγησον δέσποτα +».

Ἀρχ.: Ἐγὼ δέ σου πῶς ἂν εἴποις ἐρῶν, ὦ χ(ριστο)ῦ μάρτϋσ Ἀνδρέα... (=A. Papadopoulos-Kerameus, Συλλογὴ παλαιστινῆς καὶ συριακῆς Ἁγιολογίας, I, *Pravoslavnyj Palestinskij Sbornik* XIX. 3 (=57), S.-Peterburg 1907, σ. 173–185). — Πβ. Σ. Λάμπρον ἔ.ἀ., σ. 307 || F. Halkin, *BHG*³ (Bruxelles 1957, I, σ. 35) 115 || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 194, § XXII || Chr. Baur, ἔ.ἀ., ἐν λ. *Ἐγὼ δέ σου*... || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 98 καὶ σημ. 3.

κε΄ (φ. 112α–119α) Ὑπόμνημα Νικολάου Καβάσιλα «+τῇ εὐσεβεστάτῃ αὐγούςῃ, περὶ τόκου +».

Ἀρχ.: Πολλαχόθεν ἐπϊδειξαμένη τῶν ἔργων, ὦ μεγίστη βασϊλΐς,... (=Rodolphe Guilland, Le traité inédit «Sur l'usure» de Nicolas Cabasilas, *Εἰς μνήμην Σ. Λάμπρου*, Ἐν Ἀθήναις 1935, σ. 274–277 [κατὰ τοὺς κώδδ. P (φ. 277β–280β) καὶ C (φ. 509β–515α)] = [ἀνατύπωσις] Δ. Ἀ. Ζακυθηνός, *Βυζαντινὰ κείμενα* [Βασικὴ Βιβλιοθήκη, 3, «Ἀετός, Α.Ε.»], Ἀθῆναι 1957, σ. 304–307 = [ἀντιβολὴ τοῦ κειμένου τῆς ἐκδ. Guilland πρὸς τὸν M (ὄχι κατὰ πάντα ἀκριβής[15])] V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 200–201). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ., σ. 311 || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 194, § XXIII || J. Darrouzès, *Rev. des Ét. Byz.* 7 (1949) σ. 66 || R.-J. Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 220-224 || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 89 καὶ σημ. 2.

κϛ΄ (φ. 120α–174β) Νικολάου Καβάσιλα «+ἐγκώμϊον εἰς τὸν ἅγϊον μεγαλομάρτυρα Δημήτρϊον τὸν μϋροβλΰτην +εὐλόγησον δέσποτα +».

Ἀρχ.: Πολλῶν ὄντων καὶ μεγάλων, οὔμενουν οὐδὲ συνιδεῖν ῥαδίων... (=Θεόφιλος Ἰωάννου, *Μνημεῖα Ἁγιολογικὰ νῦν πρῶτον ἐκδιδόμενα*, Βενετίᾳ 1884, σ. 67–114 [κατὰ τὸν κώδ. Venet. Marc. gr. 506, φ. 217α–244α]· πβ. διορθώσεις P. Nikitin, ἐν *Mémoires de l'Académie impériale des sciences de Saint-Pétersbourg*, VIII série, I. 1 (1895) σ. 54). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ., σ. 305 καὶ 301 || O. Tafrali, ἔ.ἀ. [βλ. ἀνωτέρω, § ι΄], σ. 150 [ὅπου ἀποσπάσματα] || F. Halkin, ἔ.ἀ., (σ. 161) 543 || B. Λαούρδαν, *Ἑλληνικὰ* 13 (1954) σ. 337–338 καὶ *Ἐπετ. Ἑταιρ. Βυζ. Σπουδῶν* 24 (1954) σ. 279–281 || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 98 καὶ σημ. 2.

κζ΄ (φ. 174β–175β) Ἐπιστολὴ Νικολάου Καβάσιλα «+τῷ Κϋδώνῃ: +».

Ἀρχ.: Ἔξοῦ προσειπόντες... (=Enepekides, ἔ.ἀ., σ. 41–42, ἀρ. 14 = Loenertz, *Dém. Cydonès*..., ἔ.ἀ., I, σ. 169, *Appendix I*, ἀρ. 1[16]). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ., σ. 315 || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 195, § XXV || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 103 καὶ σημ. 1.

---

14. Ἡ λέξις αὕτη ὑπεργεγραμμένη καὶ ἐρυθρόγραφος.

15. Πρόχειρος ἔλεγχος καὶ μόνων τῶν γραφῶν τοῦ M, τὰς ὁποίας ὁ V. Laurent (ἔ.ἀ., σ. 201) ἀντιπαραθέτει πρὸς τὰς τῆς ἐκδόσεως Guilland (G), ἀπέδειξεν, ὅτι ὁ M παρέχει *ἐξελθὼν* (*ἐξηλθὼν* Laurent [εἰς G 275⁸]), *βεβαιώσ(α)τε* [ὡς ᾔκασεν ὁ Loenertz, *Orientalia Christ. Periodica* 21, 1955, σ. 222, σημ. 1] (*βεβαίωσθε* Laurent [εἰς G 275¹⁵]), *οὑτοσὶ* (*οὑτωσὶ* Laurent [εἰς G 275²⁹]), *τῶν αὐτοῦ* (*τῶν αὐτοῦ* Laurent εἰς G 275³²), *ὠφελῶν* (*ὠφελὼν* Laurent [εἰς G 275³⁸]).

16. Ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ κείμενον τῆς ἐκδόσεως Loenertz (Ln) ὁ ἡμέτερος κῶδιξ (M) παρέχει τὰς ἑξῆς διαφόρους γραφάς: (στ.) 8 ἐναντίον Ln: τοὐναντ- M || 10 καὶ πολὺν Ln: καί με πολὺν M [πβ. Enepekides, ἔ.ἀ., σ. 41, κριτ. ὑπόμν. εἰς στ. 7, ὅπου ἀνεπιστάτως δηλώνεται: *με* n u r ⟨=μόνον⟩ P] || 12 ὡς Ln: ὥστε M || 16 μέλει Ln: μέλλει M || 17 καὶ μέχρι Ln: καί μοι μέχρι M || 23 τῷ λόγῳ Ln: τῷ πάθει M.

κη' (φ. 176α/β) Δύο ἐπιστολαὶ Δημητρίου Κυδώνη πρὸς Νικόλαον Καβάσιλαν.

1 (φ. 176α) «+τοῦ κυδώνη, ἀμειβαία [sic: ἀμοιβαῖα Laurent, ἔ. *κατωτ.*] πρὸς τὸν καβάσιλαν» (καὶ ὑπὸ τὴν αὐθεντικὴν ταύτην ἐπιγραφὴν δευτέρα, παρεισαχθεῖσα ['Ιούλ. 1835–Αὔγ. 1836] ὑπὸ τοῦ πολλάκις μνημονευθέντος μητροπολίτου Ἀγαθαγγέλου ἡ ἑξῆς:) «(Δημήτριος Κυδώνης [sic: Δημητρίου Κυδώνη Laurent, ἔ. *κατωτ.*] Νικολάῳ Καβάσιλᾳ.) —».

Ἀρχ.: ⟨Κ⟩αὶ πρίν [sic: «πρὸς (πρὶν Cammelli)» Laurent, ἔ. *κατωτ.*] σου τὰ γράμματα δέξασθαι, ᾔδειν ... (=Boissonade, ἔ.ἀ., σ. 312–313, ἀρ. ΚΘ' = Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 161–162, ἀρ. 124). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ., σ. 320 || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 195, § XXVI, 1 || P. Enepekides, ἔ.ἀ., σ. 45 (B., 2) || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 103 καὶ σημ. 9.

2 (φ. 176α/β) «+τοῦ αὐτοῦ, πρὸς τὸν αὐτόν· +».

Ἀρχ.: ⟨Ε⟩ἶπέ τισ [sic: εἶπες Laurent, ἔ. *κατωτ.*] ὡς ἠχθέσθης μὴ γραμμ(ά)τ(ων) σοι φανέντ(ων) . . . (=Loenertz, ἔ. ἀ., σ. 162, ἀρ. 125). — Πβ. V. Laurent, ἔ. ἀ., σ. 195, § XXVI, 2 || P. Enepekides, ἔ.ἀ., σ. 45 (B., 3) || Chr. Baur, ἔ.ἀ., ἐν λ. *Εἰπέ τις (vel εἶπες) ὡς ἠχθέσθης* || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, ἔ.ἀ.

κθ' (φ. 176β–177α) Ἐπιστολὴ Νικολάου Καβάσιλα: «τοῦ καβάσιλα: τῶ ἁγίω βασιλεῖ:».

Ἀρχ.: ⟨Τ⟩οῦτο βασιλέωσ ἀληθοῦσ· εἰ τοιαύτην περὶ τὸ ὑπήκοον ἔχεις . . . (=Enepekides, ἔ.ἀ., σ. 43–44, ἀρ. 17). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ. || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 195, § XXVII [ὅπου ἡ δήλωσις «*texte ci-après*» δὲν ἀληθεύει] || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 102 καὶ σημ. 3.

λ' (φ. 177α) Ἐπιστολὴ Νείλου Καβάσιλα, μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, πρὸς μητρὸς θείου τοῦ Νικολάου Καβάσιλα, πρὸς ὃν αὕτη καὶ ἀπευθύνεται. [Ἀνεπίγραφος.]

Ἀρχ.: Περὶ τῆς ἐννοίας τῶν συγγραμμάτων σου, ἣν ἐν αἰτίαις ποιοῦνταί τινες, . . . (= Matthaei, *Ποικίλα Ἑλληνικὰ seu Varia Graeca*, Mosquae 1811, σ. 246–248=Σ. Λάμπρος, ἔ.ἀ., σ. 305–306 [17]). — Πβ. Σ. Λάμπρον, *Νέος Ἑλληνομνήμων* 12 (1915) σ. 431, § 54 || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 195, § XXVIII || P. Enepekides, ἔ.ἀ., σ. 45 (B., 6) || Β. Λαούρδαν, *Ἑλληνικὰ* 13 (1954) σ. 338 καὶ *Ἐπετ. Ἑταιρ. Βυζ. Σπουδῶν*, ἔ.ἀ., σ. 279/280.

λα' (φ. 177β) Ἀποσπάσματα ἐκ λογικῆς πραγματείας. [Ἀνεπίγραφα.]

Τὰ ἀποσπάσματα ταῦτα (γεγραμμένα διὰ τῆς χειρός, ἥτις ἔγραψε καὶ τὴν ἐν φ. 177α ἐπιστολὴν τοῦ Νείλου Καβάσιλα) ἔχουν ὡς ἑξῆς:

«+ὅτ(αν) ὑποκειμ(έν)ου τϊνός, δύο ἐπ' αὐτοῦ ζητῆται ἀντϊςρέφοντα πρ(ὸς) ἄλληλα, κ(αὶ) ὁμοί(ως) ἔχοντα πρ(ὸς) τὸ εἶναι δῆλα, ἢ μή, κ(αὶ) πειρᾶταί τϊς διὰ τοῦ ἑτέρου τὸ ἕτερον δεικνῦναι ὑπάρχον τῶ ὑποκειμένω, δϊάλληλός ἐςϊ τοῦτο δεῖξϊς· ὅταν δὲ δύο ἀντϊςρεφόντ(ων), πρ(ὸς) ἄλληλα τὸ ἑτερόν τϊς ὑποθέμενος, δεικνύῃ τὸ ἕτερον αὐτῶ ξυνεπόμενον, καὶ τὸ ἀνάπαλ(ϊν), τοῦτο οὐκ ἔςι δϊάλληλος δεῖξϊς, ἀλλ' ἐπϊςήμη κ(αὶ) ἀπόδειξϊς: +».

«+ περὶ τοῦ τΐ τὸ ὅσϊον: πῶς ὁ θ(εὸ)ς ἀγαθός: πῶς ἐςϊν ἡ ἐλπϊς τοῦ θϋμϊκοῦ: ὁ ὁρισμὸς τοῦ καθολϊκωτέρου, ὁ κατ' ἐκείνου κ(αὶ) ἑτέρων κατηγορεῖτ(αι): +».

Πβ. V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 195, § XXVIII, ὅστις παρεῖδε τὰ ἀνωτέρω, ἐκλαβὼν αὐτὰ ὡς

17. Ἡ ἔκδοσις αὕτη κατὰ τὸν κώδ. P (φ. 68β). Ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ κείμενον τῆς ἐκδόσεως Λάμπρου (Λ) ὁ ἡμέτερος κῶδιξ (M) παρέχει τὰς ἑξῆς διαφόρους γραφάς: σ. 306, 2 μυροβλήτην· καὶ ἐπειδὴ Λ (Μυροβλύτην. καὶ ἐπειδὴ Matthaei): μυροβλύτην· ἐπεὶ δὲ M || σ. 306,9/10 παρ' ἀγγέλοις Λ: παρ' ἀγγέλ(ους) M (καὶ Matthaei).

στοιχεῖα τοῦ κειμένου τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Νείλου Καβάσιλα (εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφερόμενος περιλαμβάνει τούτου ἕνεκα εἰς τὴν σχετικὴν ἔνδειξιν καὶ τὸ φ. 177β).

λβʹ (φ. 178α–190, 190Α–192β) Νικολάου Καβάσιλα «+ἐγκώμϊον εἰς τὴν ὁσίαν μ(ητέ)ρα ἡμῶν μϋροβλΰτϊδα καὶ θαυματουργ(ὸν) Θεοδώραν+».

Ἀρχ.: Ἐμοὶ δὲ πολλῶν [sic: πολλὰ Laurent, *ἔ. κατωτ.*] τὰ σὰ θαυμαζόντων, ὦ μϋροβλύτϊς, ... (=Godfrid. Henschenius, *Acta Sanctorum Aprilis*, tom. I, Antverpiae 1675, σ. LV–LIX = *αὐτόθι*, 3η ἔκδ., σ. XLVII–L = Migne, *P.G.* 150 [1865] 753–772). — Πβ. Σ. Λάμπρον, *Νέος Ἑλληνομνήμων* 2 (1905) σ. 307 καὶ 323 καὶ σημ. 5 || V. Laurent, *ἔ.ἀ.*, σ. 195, § XXIX [ὅπου, ἐν τέλει, ἡ ἔνδειξις «*Inédit*», παρατυπωθεῖσα αὐτόθι, ἐνῷ ἴσχυε τότε (1936) διὰ τὸ κείμενον τὸ δηλούμενον ἐν τῇ παραγρ. XXX, τὸ ὁποῖον πάλιν ἀντιστοιχεῖ πρὸς «*BHG. 543b*» καὶ ὄχι πρὸς «*BHG. 1741*» κατὰ τὴν ἔνδειξιν τὴν φερομένην αὐτόθι ἐν τέλει τῆς παραγρ. XXX καὶ ἁρμόζουσαν εἰς τὸ κείμενον τὸ δηλούμενον ἐν παραγρ. XXIX.] || Chr. Baur, *ἔ.ἀ.*, ἐν λ. *Ἐμοὶ δέ, πολλῶν* ... || F. Halkin, *ἔ.ἀ.*, (II, σ. 274) 1741 || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, *ἔ.ἀ.*, σ. 98 καὶ σημ. 4.

Τοῦ φ. 178 ἔχουν ἀποκοπῇ καὶ λείπουν ἡ ἐξωτερικὴ ᾤα (ἀπὸ τοῦ μέσου καὶ κάτω) καὶ ὁλόκληρον τὸ κάτω μέρος ἀπὸ τοῦ τελευταίου στίχου τοῦ κειμένου καὶ πέρα. Τούτου ἕνεκα εἰς μὲν τὸ φ. 178α ἔχουν ἐκπέσει κατὰ τὸ κάτω μέρος τὰ γράμματα τῶν δύο πρώτων λέξεων τοῦ τελευταίου στίχου (*ἀγών· ὑπὲρ τούτων· ἐργώδη δὲ ὄντα* [=Migne, *ἔ.ἀ.*, στήλ. 753Α ⟨στίχ. 12⟩]), εἰς δὲ τὸ φ. 178β ἔχει ἐκπέσει ὁλόκληρος ὁ τελευταῖος στίχος, τὸν ὁποῖον μετὰ βεβαιότητος ἀποκαθιστῶμεν (*ἂν εἴη, μόνον ἐμὲ τῶν ἀπόντων* [=Migne, *αὐτόθι*, στήλ. 753 Β, ἐν τέλει]), ἀποβλέποντες εἰς τὰ εὐδιάκριτα τονικὰ σημεῖα τῶν ὡς ἄνω λέξεων τὰ σῳζόμενα ὑπεράνω τῶν ἀντιστοίχων θέσεων τῶν ἀποκεκομμένων γραμμάτων.

λγʹ (φ. 193α–202β) Νικολάου Καβάσιλα «+προσφώνημα, εἰς τὸν θεῖον τοῦ χ(ριστ)οῦ μεγαλομάρτϋρα, Δημήτριον τὸν μϋροβλύτην : δέσποτα εὐλόγησον+».

Ἀρχ.: Οὐδὲν οἶμαι τῶν ἀτόπων ὦ μαρτύρων ἀκρότης, εἰ πολλῶν ... (=Λαούρδας, *ἔ.ἀ.* [βλ. ἀνωτ., § *ηʹ 1*], σ. 99–105 [κατὰ τοὺς κώδδ. P, φ. 104β–108α, καὶ W, φ. 125–130]). — Πβ. Σ. Λάμπρον, *ἔ.ἀ.*, σ. 308 || V. Laurent, *ἔ.ἀ.*, σ. 195, § XXX [βλ. ἀνωτ., τὰ εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. *λβʹ* κείμενον σχόλια] || Β. Λαούρδαν, *Ἑλληνικὰ* 13 (1954) σ. 338 καὶ *Ἐπετ. Ἑταιρ. Βυζ. Σπουδῶν* 24 (1954) σ. 279–281 || F. Halkin, *ἔ.ἀ.*, (I, σ. 161) 543 b || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, *ἔ.ἀ.*, σ. 98 καὶ σημ. 6.

λδʹ (φ. 202β) [Ἀνεπίγραφον σημείωμα.]

Ἔχει ἐν ὅλῳ ὡς ἑξῆς: + *Τὰ λείποντα συγγράμματα τοῦ ἁ(γίου) Διονϋσίου· περ(ὶ) συμβολικ(ῆς) θεολογί(ας): | θεολογικαὶ ὑποτυπώσεις· περ(ὶ) νοητῶν κ(αὶ) αἰσθητῶν: περ(ὶ) δικαίου καὶ θείου δικαιωτηρίου: περ(ὶ) ψυχῆς: περ(ὶ) ἀγγελικῶν ἰδιοτήτων+.*

Τὰ ἀνωτέρω διὰ τῆς χειρός, ἥτις ἔγραψε καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. *λγʹ* κείμενον.

λεʹ (φ. 203α–206α) Τρεῖς ἐπιστολαὶ Νικολάου Καβάσιλα.

1 (φ. 203α–204α) «+τῶ π(ατ)ρὶ ἐπιςολὴ+» (καὶ ὑπεράνω τῆς αὐθεντικῆς ταύτης ἐπιγραφῆς παρεισαχθεῖσα [Ἰούλ. 1835–Αὔγ. 1836] ὑπὸ τοῦ πολλάκις μνημονευθέντος μητροπολίτου Ἀγαθαγγέλου καὶ ἡ ἑξῆς:) «(τῷ πατριάρχῃ Νήφωνι, ἢ Ἰσιδώρῳ ἐπιςολή.) —».

Ἀρχ.: Τῶ περὶ τῶν σῶν μηδὲν ἐκεῖθεν ἀκοῦσαι ... (=Enepekides, *ἔ.ἀ.*, σ. 33–34, ἀρ. 6. Πβ. Loenertz, *Orientalia Christ. Periodica* 21 [1955] σ. 226). — Πβ. Σ. Λάμπρον, *ἔ.ἀ.*, σ. 314 || V. Laurent, *ἔ.ἀ.*, σ. 195, § XXXI, 1 || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, *ἔ.ἀ.*, σ. 102 καὶ σημ. 2.

2 (φ. 204α–205α) «+Δουκοπούλω τῶ μανϊκαΐτῃ+».

Ἀρχ.: Δουκόπουλον ἐγὼ τὸν καλόν, ὃν ὁ μὴ φιλῶν ἀδϊκεῖ, ... (=Enepekides, *ἔ.ἀ.*, σ. 43, ἀρ. 16). — Πβ. Σ. Λάμπρον, *ἔ.ἀ.* || V. Laurent, *ἔ.ἀ.*, σ. 195, § XXXI, 2 [ὅπου παραλείπεται μὲν ἡ ὡς ἄνω ἐπιγραφή, παρέχεται δὲ μετὰ τὴν δήλωσιν τῶν ἀρχικῶν λέξεων τοῦ

κειμένου (*Δουκόπ. ἔ.τ. καλόν*) ἐσφαλμένως ἡ εἰς τὴν ἑπομένην ἐπιστολὴν ἁρμόζουσα ἔνδειξις: «*Epigraphe originale*: *'Οστιαρίῳ Θεσσαλονίκης τῷ Σϋναδηνῷ.*»]. || 'Α. 'Αγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 25 καὶ σημ. 4, καὶ σ. 103 καὶ σημ. 6.

3 (φ. 205α–206α) « +ὀςιαρίω θεσσαλονίκ(ης) τῶ Cϋναδηνῶ.».

"Αρχ.: 'Εγέλασα, τὴν ἐπϊστολὴν ἀναγνοὺσ' ἀνέμνησε γάρ με ... (=Enepekides, ἔ.ἀ., σ. 34–35, ἀρ. 7. Πβ. Loenertz, ἔ.ἀ., σ. 226, 227.). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ., σ. 314 || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 195, § XXXI, 3 [ὅπου παραλείπεται μὲν ἡ ὡς ἄνω ἐπιγραφή, ἀνευρισκομένη ἐν τῇ αὐτόθι προηγουμένῃ παραγράφῳ (XXXI, 2) ὡς ἐπιγραφὴ τῆς ἐν φ. 204α–205α ἐπιστολῆς (βλ. ἀνωτέρω, εἰς *λε' 2*), παρέχεται δὲ ἡ ἑξῆς ἄκυρος ἔνδειξις: «Epigraphe: τῷ πατρί.»] || 'Α. 'Αγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 103 καὶ σημ. 2.

λϝ' (φ. 206α/β) Πέντε ἐπιγράμματα Νικολάου Καβάσιλα εἰς τὸν τάφον τοῦ πρὸς μητρὸς θείου του Νείλου Καβάσιλα, μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, εἰς μέτρον ἡρωϊκόν.

['Ανεπίγραφα.] 'Εκ στίχων ἐν ὅλῳ 19.

1 [στίχ. 1–2]. "Αρχ.: ⟨Ν⟩εῖλου κϋδαλίμοιο τάφος ὅδε σῶμα καλύπτει ...

2 [στίχ. 3–5]. "Αρχ.: ⟨Ν⟩εῖλε μακάρτατε, σὺ μὴ φαίνων οὐρανὸν ἵκου ...

3 [στίχ. 6–9). "Αρχ.: 'Ενθάδε κεῖται Νεῖλος εὐσεβέων μέγα κῦδος ...

4 [στίχ. 10–12]. "Αρχ.: Θετταλίη κυδίεσσα, τίη τόσα δάκρυα χεύεις ...

5 [στίχ. 13–19]. "Αρχ.: Νεῖλος ἐπὶ χθόνα ῥίψας ...

(= 'Α. Δημητρακόπουλος, *'Ορθόδοξος 'Ελλάς*, 'Εν Λειψίᾳ 1872, σ. 76 [ὅπου μόνον οἱ στίχ. 1–5 (εἰς ἕν)] = O. Tafrali, *Thessalonique dès origines au XIV*e *siècle*, Paris 1919, σ. 300 = Garzya, *Bollettino della Badia Greca di Grottaferrata*, *ἔ.ἀ.* [βλ. ἀνωτ., § *η' 1–2*], σ. 53–54, ἀρ. I, a–f [ὅπου f = στίχ. 17–19], καὶ συμπληρωματικῶς Garzya, *Giornale Ital. di Filol.*, *ἔ.ἀ.*, [βλ. ἀνωτ., σημ. 2] = 'Αγγελόπουλος, ἔ.ἀ., σ. 99 σημ. 3). — Πβ. J. A. Fabricius, *Bibliothecae Graecae liber* V., Hamburgi 1712, *Leonis Allatii De Nilis* ..., σ. 77 || Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ., σ. 312 || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 195, § XXXII [ὅπου προφανῶς διὰ πταῖσμα στοιχειοθετικὸν δηλώνονται *Epigraphes* (ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ *Epigrammes*) *de Nicolas Cabasilas* ...] || 'Α. 'Αγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 99 καὶ σημ. 3.

λζ' (φ. 206β–207α) 'Επιστολὴ Νικολάου Καβάσιλα « : τῶ ταρχανειώτη : ».

"Αρχ.: Οὐκ ἄρα ἔμελλον [sic: ἔμελλεν Laurent, *ἔ. κατωτ.*] εἰς τέλος ... (=Enepekides, ἔ.ἀ., σ. 39–40, ἀρ. 12 = Loenertz, *Démétrius Cydonès Correspondance*, I, ..., σ. 171–172, *Appendix I*, ἀρ. 4). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ., σ. 314 || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 196, § XXXIII || 'Α. 'Αγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 103 καὶ σημ. 5.

λη' (φ. 208α–211β) Νικολάου Καβάσιλα « + 'Αθηναίοις περὶ τοῦ ἐν αὐτοῖς ἐλέου βωμοῦ +».

"Αρχ.: "Ηκω νῦν, ὦ 'Αθηναῖοι, συμβουλεύσων ὑπὲρ τῶν νόμων ... (='Αγγελόπουλος, ἔ.ἀ., σ. 116–118 [κατὰ τὸν κώδ. P, φ. 280β–282α] ⟨καὶ σ. 140, πίναξ 10, ὅπου πανομοιότυπον τοῦ φ. 280β τοῦ P, παρέχοντος τὸν τίτλον καὶ τὸ κείμενον τῶν στίχων 4–15 τῆς ἐκδόσεως, ἔνθα παρατηροῦμεν ὅτι ἐν στ. 9 (*ὑμᾶς*) ὁ ἐκδότης παρανέγνωσε τὴν ὀρθὴν γραφὴν τοῦ P *ὑμ(ῖν)*⟩). — Πβ. Σ. Λάμπρον, ἔ.ἀ., σ. 311 || R. Guilland, ἔ.ἀ. [βλ. ἀνωτ., § *κε'*], σ. 272 σημ. 1 || V. Laurent, ἔ.ἀ., σ. 196, § XXXIV || 'Α. 'Αγγελόπουλον, ἔ.ἀ., σ. 89 καὶ σημ. 4.

λθ' (φ. 212α–217β) Νικολάου Καβάσιλα « +τῆ εὐσεβεςάτη αὐγούςη + + +» [καὶ μετὰ τὴν ἀρχικὴν ταύτην ἐρυθρόγραφον ἐπιγραφὴν δευτέρα χείρ, μελανο-

γράφος καὶ σύγχρονος σχεδὸν τῆς ἀρχικῆς (πβ. τὴν ἐν φ. 301α τοῦ κώδ. P ἀντίστοιχον καὶ συμπίπτουσαν ἐπιγραφὴν τοῦ αὐτοῦ ἔργου, ἥτις περιλαμβάνει καὶ τὰ δεύτερα ταῦτα στοιχεῖα τῆς ἐν M ἐπιγραφῆς), προσέθεσε τὴν ἐπεξηγηματικὴν φράσιν «*κ(υρ)ᾶ ἄνη τῇ παλαιολογι*ʺ» ἐπικαλύψασα διὰ τῶν μέχρι τοῦ γράμματος *π* στοιχείων τῆς οἰκείας προσθήκης τοὺς ἐν τέλει τῆς πρώτης ἐπιγραφῆς φερομένους τρεῖς ἐρυθροὺς σταυρούς, μετὰ ταῦτα δὲ καὶ τρίτη χείρ, ἡ τοῦ πολλάκις μνημονευθέντος μητροπολίτου Ἀγαθαγγέλου, τροποποιήσασα πρότερον ἐλαφρῶς τὴν γραφὴν τῶν λέξεων *ἄνη τῇ παλαιολογι*ʺ διὰ τῆς προσθήκης ὑπογεγραμμένου ἰῶτα καὶ διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν τριῶν τελικῶν γραμμάτων (*ἄνῃ τῇ παλαιολογίνῃ :*), παρεισήγαγε (Ἰούλ. 1835–Αὔγ. 1836) τὴν ἄκυρον φράσιν «*τῇ καὶ συζύγῳ Ἀνδρονίκου παλαιολόγου τοῦ γέραιτέρου.—*» [sic: *τῇ μὲν συζ. Ἀνδρονίκῳ Παλαιολόγῳ τῷ γεροντέρῳ* Laurent, *ἔ. κατωτ.*].

Ἀρχ.: Νόμος μὲν ἅπασῖν Ἕλλησῖν ἔκειτο, ἀπαρχ(ὰς) τῶν καρπῶν ἄγειν . . . (=Jugie, *ἔ.ἀ.* [βλ. ἀνωτ., § θʹ], σ. 118–121 [κατὰ τὸν P, φ. 301α–303α, ὅπου τὸ κείμενον τοῦ λόγου τούτου μένει ἀτελές, τῆς ἡμισείας σελίδος (φ. 303α) μενούσης ἀγράφου] = [ἀντιβολὴ τοῦ ἐκδοθέντος ὑπὸ Jugie τμήματος τοῦ κειμένου τοῦ P πρὸς τὸν M(σ. 203), ἐπανέκδοσις τῶν στίχων τῆς τελευταίας παραγράφου τοῦ ἐν P διακοπτομένου κειμένου (σ. 203) καὶ ἔκδοσις τοῦ περαιτέρω ἐν M σῳζομένου κειμένου (σ. 203–204)] Laurent, *ἔ.ἀ.*, σ. 203–204). — Πβ. Σ. Λάμπρον, *ἔ.ἀ.*, σ. 315 || A. H(eisenberg), *Byz. Zeitschr.* 21 (1912) σ. (561–)562 [ὅστις ὑποστηρίζει (ἐρήμην τῆς περὶ τοῦ ἀντιθέτου μαρτυρίας τοῦ ἀγνώστου τότε M) τὴν γνώμην, ὅτι τὸ κατὰ P κείμενον εἶναι πλῆρες καὶ ὄχι ἀτελές] || V. Laurent, *ἔ.ἀ.*, σ. 196, § XXXV || J. Darrouzès, *Revue des Ét. Byzantines* 7 (1949) σ. 66 || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, *ἔ.ἀ.*, σ. 98 καὶ σημ. 8.

μʹ (φ. 218α–219β) « +θαῦμα τῆς ὑπεραγί(ας) Θ(εοτό)κου· γενόμενον ἐν τῇ ζωοδόχω πηγῆ: +».

Ἀρχ.: Ἔτι κἀκεῖνο προσκείσθω τοῖς εἰρημένοις· οὐδενὸς ἧττον τῶν ἄλλων ὑπερφυές· νέω γάρ τινι τῶν ἐπὶ φιλοσοφία τοὺς ἐν μέσω θορύβους . . . (Ἀνέκδοτον). — Πβ. V. Laurent, *ἔ.ἀ.*, σ. 196, § XXXVI (ὅστις, κρίνων ἐκ τῶν ἐν ἀρχῇ λεγομένων, συμπεραίνει, ὅτι πρόκειται ἀπόσπασμα ἐκ μεγαλυτέρου συνόλου, περὶ τοῦ θέματος τοῦ ὁποίου παραπέμπει εἰς BHG. 1072, 1073) || F. Halkin, *ἔ.ἀ.*, (III, σ. 137) 1074 b.

μαʹ (φ. 220α–231β, 231Aα–232α) «Τοῦ ἐν ἁγίοις π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμ(ῶν) Ἰωάννου ἀρχ(ι)επισκόπου Κωνςαντινουπ(ό)λ(ε)(ως) τοῦ Χρ(υσοςόμ)ου, λόγος εἰς τὴν προςκύνησιν τοῦ τιμίου (καὶ) ζωοποιοῦ ς(αυ)ροῦ: εὐ(λ)ό(γησον) π(άτ)ερ:» [Ψευδεπίγραφον].

Ἀρχ.: Ἧκεν ἡμῖν ἐνιαύσιος ἡμέρα, ἡ πανσέβαστος καὶ φωσφόρος . . . (=Migne, *P. G.* 52, 835–842). — Πβ. Laurent, *ἔ.ἀ.*, σ. 196, § XXXVII || F. Halkin, *ἔ.ἀ.*, (III, σ. 91) 419 [ὅπου καὶ ἀναγραφὴ τῶν προγενεστέρων ἐκδόσεων].

μβʹ (φ. 233α–248β) «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτῦρος τοῦ Χ(ριστο)ῦ, Νεοφύτου· εὐλόγησον π(άτ)ερ·».

Ἀρχ.: Αἱ περιφανεῖς τῶν πόλεων καὶ λαμπραί, δοκοῦσι τί σεμνὸν περιάπτειν . . . (Ἀνέκδοτον). — Πβ. F. Halkin, *ἔ.ἀ.*, (II, σ. 132) 1326 a || F. Halkin, *Auctarium Bibliothecae Hagiographicae Graecae* [Subsidia Hagiographica, nº 47], Bruxelles 1969, (σ. 138) 1326 a.

μγ' (φ. 249α–303, 303Α–317α) Δύο συγγράμματα Νικολάου Καβάσιλα.

1 (φ. 249α–254α) [Ἀνεπίγραφον.]

Ἀρχ.: Τῶν μὲν ἱερῶν μυςηρίων, οὗτος ὁ λόγος . . . [= Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς λόγος πέμπτος. Τίνα συντέλειαν αὐτῇ παρέχεται ἡ καθιέρωσις τοῦ ἱεροῦ θυσιαστηρίου.] (=W. Gass, *Die Mystik des Nikolaus Cabasilas vom Leben in Christo* [Beiträge zur kirchlichen Literatur . . ., 2.], Greifswald 1849 ⟨=²Leipzig 1899 [ὑπὸ M. Heinze]⟩, σ. 120–130 = Migne, *P. G.* 150, 625–636 = U. Neri, *Nicolas Cabasilas, La vita in Cristo*, a cura di — [Classici delle Religioni.], Torino 1971. — Πβ. Fabricius-Harles, *Bibliotheca Graeca*, X, Hamburgi 1807, σ. 26–27 ([ἐντεῦθεν] = Migne, *ἔ.ἀ.*, 357/358–359/360) || A. Ehrhard παρὰ K. Krumbacher, *Gesch. der byz. Litteratur* [Hb. der AW, IX. 1], ²München 1897, σ. 158–159 (§ 69), σημ. 1 || Σ. Λάμπρον, *ἔ.ἀ.*, σ. 310 || H.-G. Beck, *ἔ.ἀ.* [βλ. ἀνωτ., § ζ'], σ. 781 || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, *ἔ.ἀ.*, σ. 82 καὶ σημ. 4.

2 (φ. 255α–303, 303Α–317α) «+τίς ὁ νοῦς τῆς ἱερουργί(ας) ὅλης, ὡς ἐν κεφαλαίω:·».

Ἀρχ.: Τῆς ἁγίας τελετῆς τῶν ἱερῶν μυστηρίων, ἔργον μὲν, ἡ τῶν δώρων . . . [=Ἑρμηνεία τῆς θείας λειτουργίας] (=⟨Fronto Ducaeus,⟩ *Bibliothecae veterum patrum* . . . *tomus graeco-latinus* (Parisiis 1624) σ. 200 κ.ἑξξ. = Migne, *ἔ.ἀ.*, 368–492 [μὲ παράλληλον λατινικὴν μετάφρασιν τοῦ Gentien Hervet (1548)[18]] = R. Bornet - J. Gouillard - P. Perichon, *Explication de la Divine Liturgie* [Sources chrétiennes, 4bis], Paris 1967 [κατὰ τὸν κώδ. P, φ. 109α–153β]). — Πβ. Fabricius-Harles, *ἔ.ἀ.*, σ. 25–26 ([ἐντεῦθεν] = Migne, *ἔ.ἀ.*, 357/358) || A. Ehrhard παρὰ K. Krumbacher, *ἔ.ἀ.* || Σ. Λάμπρον, *ἔ.ἀ.*, σ. 308 || H.-G. Beck, *ἔ.ἀ.* || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, *ἔ.ἀ.*, σ. 82 καὶ σημ. 3

Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ φ. 255α, ὅπου ἐρυθρόγραφος ἡ παρατεθεῖσα ἐπιγραφή, ὑπεράνω τοῦ ὑπερκειμένου ταύτης ἁπλοῦ ἐπιτίτλου κοσμήματος καὶ εἰς τὸ μέσον, σταυρὸς ἐρυθρόγραφος, ἑκατέρωθεν δὲ τούτου καὶ ἐπὶ τῆς βάσεως αὐτοῦ ἐρυθρὰ ὡσαύτως καὶ ἀμυδρῶς ἐκ τῆς νοτίδος καὶ τῆς ἐπηρείας τοῦ χρόνου διακρινόμενα τὰ δηλωτικὰ τοῦ γραφέως τῶν ἐν φ. 255α–317α φερομένων: *Κ(ύρι)ε ἡγοῦ μοι* | *Λουκᾶ*.

Κειμενολογικὰ στοιχεῖα τοῦ ὡς ἄνω συγγράμματος ἀποτελοῦν αἱ πολυάριθμοι εἰδικαὶ ἐπιγραφαί, τὰς ὁποίας ἐρυθρογράφους παρέχει ὁ κῶδιξ ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τῶν φύλλων 261α/β, 263α/β, 265α, 266α/β, 268α, 269β, 271β, 273β, 274α, 275β, 277α/β, 278α, 279α, 280β, 281β, 282β, 283α, 284α, 285α, 286α, 287α, 290α, 292α/β, 293β, 295α, 296β, 297α, 298α, 299α/β, 300α, 301α/β, 303α, 305α, καὶ 316α. Αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται διαφέρουν ἐνίοτε εἴτε κατὰ τὴν φράσιν εἴτε κατὰ τὴν θέσιν τῶν φερομένων ἐν τῷ κειμένῳ τῆς ἐκδόσεως Migne (Διὰ τὴν ὕπαρξιν ἀναλόγων ἐπιγραφῶν καὶ ἐν P πβ. Σ. Λάμπρον, *ἔ.ἀ.*).

μδ' (φ. 318α–320α) «+τοῦ τιμιωτάτου καὶ σοφωτάτου (μον)αχ(οῦ) κῦρ Δα(βὶ)δ, ἱςορία διὰ βραχέων, ὅπως τὴν ἀρχὴν συνέςη, ἡ κατὰ τὸν βαρλαὰμ καὶ ἀκίνδυνον πονηρὰ αἵρεσισ: —».

Ἀρχ.: + ὁ βαρλαὰμ ἑλληνικοῖσ προσκείμενοσ δόγμασιν, ἐνόμιζε . . . (=Porfir. Uspenskij, *Vostok christianskij*: *Afon*, τ. III (ἔκδ. P. A. Sirku), S.-Peterburg 1892, σ. 821–828 [ἐκ κώδικος, ὡς αὐτὸς ὁ ἐκδότης λέγει (*αὐτόθι*, σ. 828), τῆς Βιβλιοθήκης τῆς ἐν Μετεώροις Μονῆς Βαρλαάμ, ἤτοι προφανῶς ἐκ τοῦ παρόντος] = Manuel Candal, Origen ideológico

---

18. Διὰ τὴν μετάφρασιν ταύτην [=h] ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν κῶδιξ παρέχων κείμενον σύμφωνον πολλάκις πρὸς τὸ τοῦ ἡμετέρου κώδικος [=M] μὲ γραφὰς συνήθως γνησιωτέρας τῶν τῆς ἐκδόσεως Migne. Παραθέτομεν ἐνδεικτικῶς τὰ ἑξῆς παραδείγματα: Migne (*αὐτόθι*, 388A) ὁ αὐτοῦ *καταγίνεται* θάνατος: ὁ αὐτοῦ *καταγγέλλεται* θάνατος M (φ. 266β) = mors ejus *annuntiatur* h (387A) || Migne (*αὐτ.*, 393A) ὅτι ἐν εἰρήνῃ εὔχεσθαι. [. . .] εἴ τις *ἀληθῶς* ἐθέλει σκοπεῖν: ὅτι ἐν εἰρ. εὔχεσθαι *δεῖ*. [. . .] εἴ τις *ἀκριβῶς* ἐθέλοι σκοπεῖν M (φ. 269β) = quod in pace orare *oportet*. [. . .] si quis velit *exacte* considerare h (391D/394A) || Migne (*αὐτ.*, 413A). Ὁ ἱερεύς: ὁ *δὲ* ἱερεὺς M (φ. 279β) = Sacerdos *autem* h (414A).

del palamismo en un documento de David Disípato (s. XIV) [ἐν *Miscelánea Comillas*, I, Madrid 1943, σ. 516–524, καὶ ἐντεῦθεν] ἐν *Orientalia Christ. Periodica* 15, 1949, σ. 116–124 [19]). — Πβ. A. Ehrhard παρὰ K. Krumbacher, *ἔ.ἀ.*, σ. 105 (§ 32) σημ. 4, 1 || H.-G. Beck, *ἔ.ἀ.*, σ. 730–731, 791 καὶ σημ. 1.

με΄ (φ. 320β–330β, 330Αα/β Ἀ δ ή λ ο υ Λόγος περὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ [Ἀνεπίγραφος.]

Ἀρχ.: ⟨Ε⟩ἴδομ(εν) τὸν Χ(ριστὸ)ν μετὰ ἠσαΐου, ὅτε οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος· ἐν οἷς τὸ σ(ωτή)ριον τοῦ κόσμου πάθος ὑμνοῦντες, τὸν αὐτοῦ νεκρὸν ἐπὶ ς(αυ)ροῦ γυμνὸν ἑωρῶμεν τοῖς λογισμοῖς . . .

Τελ.: ἡμεῖς δὲ διὰ τὴν αὐτοῦ φιλαν(θρωπ)ίαν, καὶ γινώσκομ(εν) αὐτὸν· καὶ πιςεύομεν, ὡς εἴη μεθ' ἡμῶν, καὶ ἔςαι μέχρι παντός· ὅτι αὐτῶ πρέπει πᾶσα δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις· νῦν κ(αὶ) ἀεὶ κ(αὶ) εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν:+

(Ἀ ν έ κ δ ο τ ο ν).

μϝ΄ (φ. 333α–335β) «+ἡ κ(α)τ(ὰ) τοῦ ἐν ἁγίοις π(ατ)ρ(ὸ)σ ἡμῶν Ἰω(άννου) τοῦ Χρ(υσοστόμ)ου· cυναθροιcθεῖcα παράνομος cύνοδοc:+».

Ἡ ὡς ἄνω ἐπιγραφή, γεγραμμένη διὰ τῆς χειρός, ἥτις ἔγραψε καὶ τὸ λοιπὸν κείμενον, φέρεται μετὰ τὸ τέλος τούτου, ἐν φ. 335β, συνιστᾷ δὲ καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ κειμένου, τὸ ὁποῖον ἄλλως φαίνεται ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ φ. 333α ἀνεπιγράφως ὡς ἑξῆς:

⟨Ἐ⟩ν ᾗ ὑπῆρχον κατάρχοντες, θεόφϊλος, ὁ ἀλεξανδρεί(ας)· ἀκάκιος ὁ βερροίας· ἀντΐοχος

---

19. Ἡ ἔκδοσις αὕτη ἔγινε κατὰ τὸν κώδικα Monac. gr. 508 (τοῦ 14ου αἰ.) (φ. 1α–4α) [=(μόνον ἐνταῦθα) M], ἐλήφθησαν δὲ ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ δεδομένα τῆς ἐκδόσεως Uspenskij [=U] (περὶ τῆς ὁποίας βλ. Candal, *αὐτόθι*, σ. 85 κ.ἑξξ.). Τὸ κείμενον τοῦ Βαρλααμιτικοῦ κώδικος [=(μόνον ἐνταῦθα) B], ἀντιβαλλόμενον πρὸς τὸ κείμενον τοῦ M (κατὰ τὰ δεδομένα τῆς ἐκδόσεως Candal, τῆς ὁποίας τὸ κριτ. ὑπόμνημα περιλαμβάνει καὶ τὰς διαφόρους γραφὰς τῆς ἐκδόσεως U), παρουσιάζει τὰς ἑξῆς διαφορὰς πρὸς τὸν M: [Ἔκδ. Candal, στίχ.] 10 καλογέρων M: –γήρων B || 17 θείου M: *παραλείπει* B || 21 καλόγεροι M: –γηροι B || 31 ἀντέγραψε ὁ M: –ψεν ὁ B || 32–33 ἐκ τῶν ἁγίων ὅσα — ἐκ τῶν λόγων τῶν ἁγίων θεῖον M: ἐκ τῶν τῶν ἁγίων λόγων· θεῖον B || 34 ἔλλαμψιν M: ἔλαμψιν B || 36 μέγας Γρηγόριος ὁ θεολόγος M: μέγας ἐν θεολογία Γρηγόριος B || 50 ἐστιν M: ἐστὶν B || 54 παρὰ τοῦ θεοῦ M: πρὸς τοῦ θ. B || 55 διθείας M: διθεΐας B || 60 ἅγιοι M: ἄνοι [=ἄνθρωποι] *καὶ μετὰ διόρθ.* ἁγϊοι [sic] B || 60/61 ἀχώριστός ἐστι M: –ριςος ἐστὶ B || 61 διατοῦτο M: διὰ τ– B || ἀχώρητος M: ἀχώριςος B || 64 ἐὰν M: εἰ B || ἀφαιρεθῆναί τε M:–ναι τε B || 66 ἀκτῖνες M: ἀκτίνες B || 68 ἐκεῖνον M: ἐκεῖνον (*ἐξ ἀρχικοῦ* ἐκείνου) B || 74 εἴπου M (εἴπῃ Candal [=U]): εἴπῃ B || 74–76 πολλοί εἰσιν ἥλιοι διὰ τὰς — ὅτι πολλοί εἰσι θεοὶ M: πολλοὶ εἰσὶ θεοὶ B [*ὅπου χάσμα διὰ πήδημα ἀπὸ ὁμοίου* (πολλοὶ ⟨=74⟩) *εἰς ὅμοιον* (πολλοὶ ⟨=76⟩)] || 80 εἰσι M: εἰσὶ B || 81/82 ἔχει ἡ οὐσία τοῦ θεοῦ M: ἡ οὐσία τοῦ θ(εο)ῦ ἔχει B || 83 οὐσία M: οὐ | ουσία [sic, *ἐπὶ ἀλλαγῆς στίχου μετὰ τὴν γραφὴν τῆς πρώτης συλλαβῆς*] B || καὶ χάρις M: καὶ ἡ χ. B || 86 καί, [ὡς] ἐκ Candal: καὶ ἐκ MB || 91 ἐλλάμψεως M: ἐλάμψ. B || 93 καὶ ἡ θεία M: ἡ θεία B || 96 ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον M: ὁ π(ατ)ὴρ· ὁ υἱὸς· καὶ τὸ ἅγιον πν(εῦμ)α B || 97 θεῖαι M: θείαι B || κοιναί εἰσι M: κοιναὶ εἰσὶ B || τριῶν M: τρίων B || 99 μοῦ ἐστι M: μου ἐςὶ B || 102 φασιν M: φασὶν B || 107 διεξήλθον M (–ξῆλ–Candal): –ξῆλθον B || 109 θεῖαι M: θεῖαι *ἐξ ἀρχικοῦ* θείαι B || 109/110 ἐλλάμψεις M: ἐλάμψεις B || 110 πάντα M: παντα B || 112 ἐξανάγκης M: ἐξ ἀν–B || 114–115 φωτεινός, φωτειναί M: φωτινός φωτιναί B || 116 τῶν θείων M: τῶν τοῦ Θ(εο)ῦ B || 116 ἂν εἴποι τις M: ἂν εἴπῃ τίς B || 119 εἰσιν M: εἰσὶν B || 121 φωτεινόν M: λέγω φωτινὸν B || 125 ταύτας M: ταύτησ B || 127 ποτέ ἐστιν M: ποτ' ἔςιν B || 128 πηγαζόμενόν ἐστιν M: –νον ἐςὶν B || γλυκεῖα M: γλυκεία B || 129 εἴπῃ M: εἴπῃ *ἐξ ἀρχικοῦ* εἴποι B || 129/130 τὸ μὲν πῦρ ἐστι M: τὸ πῦρ ἐςὶ μὲν B || 135–136 ἀκτίστου — καὶ ἡ ἐνέργεια M: *παραλείπει* B [*διὰ πήδημα ἀπὸ ὁμοίου* (ἐνέργεια ⟨=135⟩) *εἰς ὅμοιον* (ἐνέργεια ⟨=136⟩)] || 138/139 μὴ γὰρ δέξεταί τις M: μ.γ. δέξηταί τισ B || 141 διατοῦτο M: διὰ τοῦτο B || 142 μὴ φονευθῇ M: μὴ φωραθῇ B [*πβ. 148* διὰ τὸ βούλεσθαι λανθάνειν] || 143 Διατοῦτο M: διὰ τοῦτο B. —Ἐξαιρέσει τῶν ὡς ἄνω σημείων, τὸ κείμενον τοῦ B συμπίπτει ἀπολύτως πρὸς τὸ τοῦ M. Κατὰ ταῦτα, ὁσάκις ἡ (ἐκ τοῦ B προελθοῦσα) ἔκδοσις U παρέχει (κατὰ τὰ δεδομένα στοιχεῖα τοῦ κριτ. ὑπομνήματος τῆς ἐκδ. Candal) ἄλλο τι πέρα τῶν ὅσων παρέχουν κατὰ τὰ δηλωθέντα, ὁμοφωνοῦντες ἢ καὶ διαφωνοῦντες πρὸς ἀλλήλους, οἱ MB, τότε ἔχομεν αὐθαίρετον γραφὴν (διασκευήν, προσθήκην, παράλειψιν, παρανάγνωσιν, ἀποκατάστασιν, κλ.) τοῦ Uspenskij καὶ ὄχι γραφὴν τοῦ B.

ὁ πτολεμαΐδος· σεβηριανὸς ὁ γαβάλων· καὶ κυρῖνος ὁ χαλκηδόνος· οἳ τὰ μάλϊςα δυσμενῶς ἔχοντες πρὸς τὸν ἄνδρα, οἱ αὐτοὶ ἅμα πάντα καὶ κριταὶ καὶ κατήγοροι· καὶ μάρτυρες ἦσαν . . . Τελ. (φ. 335β): καὶ ἀνηνέχθη καὶ τοῖσ βασϊλεῦσιν: + (=[«Ἐκ τῶν τοῦ Φωτίου»:] *Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου τῶν εὑρισκομένων* τόμος ὄγδοος, Δι' ἐπιμελείας καὶ ἀναλωμάτων Ἑρρίκου τοῦ Σαβιλίου ἐκ παλαιῶν ἀντιγράφων ἐκδοθείς. Etonae . . . 1612 [1613], σ. $153_{,29}$–$155_{,29}$ = [Φωτίου, Μυριόβ. κῶδ. ΝΘ' (κατὰ τὴν ἔκδ. Imm. Bekker, I, Bonnae 1829)] Migne, *P. G.* 103 (1900) στήλ. 105B/C –113A = René Henry, *Photius Bibliothèque*, I («*Codices*» *1–84* ⟨γρ. 1–83⟩), Paris (Budé) 1959, σ. $52_{,25}$–$57_{,8}$). —

μζ' (φ. 336α–338β) «⟨+Ἐπιςολὴ Ἰνοκεντί⟩ου πάπα ῥώμης, πρὸς τὸν βασιλέα ἀρκάδιον | περὶ τῆς ἐξορίας τοῦ ἁγίου ἰωάννου τοῦ χρυσοςόμου:+».

Ἀρχ.: ⟨Φ⟩ωνὴ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ μου ἰωάννου, βοᾶ πρὸς τὸν θ(εὸ)ν κ(α)τ(ὰ) σοῦ βασιλεῦ, ὡς πάλαι τὸ ἄβελ αἷμα τοῦ δικαίου, κατὰ τοῦ ἀδελφοκτόνου ἐβόα κάιν . . .

Τὸ κείμενον τῆς ἐν τῇ ἐπιγραφῇ δηλουμένης ἐπιστολῆς ἐκτείνεται μέχρι περίπου τοῦ μέσου τοῦ φ. 336β (τελευτᾷ: καθ' ἣν ἀκούεις καὶ ἐν εὐαγγελίοις ἀπόφασιν), ἕπονται δὲ καὶ ἄλλα τινὰ ἀποτελοῦντα εὐρύτερον ἀπόσπασμα ἐξ ἀνωνύμου συγγράμματος δηλουμένου κατωτέρω.

Τελ.: . . . Καὶ ὁ θεόφιλος ἐτεθνήκει, λιθαργικῶ νοσήμ(α)τ(ϊ) περιπεσών· καὶ πάντες δὲ οἱ τῇ καθαιρέσει τοῦ ἁγίου καὶ ἐξορία συναινέσαντες, ἄλλοι ἄλλ(ως), θεηλάτοις ὀργαῖσ. καὶ ποικίλαις κακώσεσι βασανιζόμενοι, βιαίως ἐρράγησαν τοῦ βίου: + (=[Ἀνωνύμου «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν ἁγίοις (. . .) Ἰωάννου (. . .) τοῦ Χρυσοστόμου»:] *Τοῦ ἐν ἁγίοις* [. . .] *Ἰωάννου* [. . .] *τοῦ Χρυσοστόμου τῶν εὑρισκομένων* τόμος ὄγδοος, Δι' ἐπιμελείας [. . .] τοῦ Σαβιλίου [. . .] ἐκδοθείς, *ἔ.ἀ.*, σ. $366_{,14}$–$368_{,30}$).

Ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους κειμένων, ἅτινα περιλαμβάνει τὸ ὡς ἄνω ἀπόσπασμα, ἄξια ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι τὰ ἑξῆς:
–(φ. 336β–337α) Ἐπιστολὴ Ὁνωρίου αὐτοκράτορος πρὸς Ἀρκάδιον αὐτοκράτορα. Ἀρχ.: ⟨Ο⟩ὐκ οἶδα ποία ἀνταρτικὴ καὶ δαιμονιώδης ἐνέργεια . . . (=«Βίος . . .», *ἔ.ἀ.*, σ. 366–$367_{,8}$· πβ. Migne, *P. G.* 47, σ. LXXX, § κζ').
–(φ. 337β–338α) Ἐπιστολὴ Ἀρκαδίου αὐτοκράτορος πρὸς Ἰννοκέντιον πάπαν Ῥώμης. Ἀρχ.: ⟨Ὅ⟩λως οὐδὲν ἀρχιερεῦ τοῦ θ(εο)ῦ . . . (=«Βίος . . .», *ἔ.ἀ.*, σ. $367_{,22}$ κ.ἑξῆ. = Jo. D. Mansi, *Sacrorum Conciliorum nova . . . collectio . . .*, Parisiis 1901 κ.ἑξῆ., τόμ. 3, 1125).

μη' (φ. 339α–349α) Ἀδήλου Λόγος περὶ πλεονεξίας.
[Ἀνεπίγραφος.]

Ἀρχ.: Μηδεὶς ὑμᾶς ἐξαπατάτω λόγος ὦ βουλή, ὡς ἀδικί(ας) ἐν τῇ πόλει τολμωμένης, ἔςαι τΐ τοῖς πράγμασιν ὄφελος τῶν ὑμετέρ(ων) τουτωνὶ συλλόγων καὶ πόνων . . .
Τελ.: εἰς ἔργον ἤδη χωρεῖτε· κ(αὶ) μὴ μέλλετε· ὡς οὐ ταυτόν ἐςι, κακὸν ἀεὶ προϊόν, σήμερον. καὶ αὔριον ἐπισχεῖν:+
Τὸ κείμενον ἐνιαχοῦ (φ. 339α, 342β, 348α) ἐμφαίνει χάσματα ἀφεθέντος ἑκάστοτε ἀγράφου χώρου ἐπὶ τμήματος τοῦ οἰκείου στίχου.
(Ἀνέκδοτον).

μθ' (φ. 350α–378β) Νικολάου Καβάσιλα Λόγος περὶ τῶν παρανόμως τοῖς ἄρχουσιν ἐπὶ τοῖς ἱεροῖς τολμωμένων ([ἢ ἄλλως] Πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐξουσίαις).
[Ἀνεπίγραφος.]

Ἀρχ.: ⟨Τ⟩οὺσ μὲν πονηροὺς τῶν ἀρχόντων. οἳ γνώμησ μοχθηρία λύουσι νόμους. καὶ δικαίων ὑπερορῶσιν . . . (=I. Sevcenko, «Nicolas Cabasilas 'Anti-Zealot' Discourse: A Reinterpretation», *Dumbarton Oaks Papers* 11 (1957) σ. 94–125). — Πβ. Σ. Λάμπρον, *ἔ.ἀ.*, σ. 311 || I. Sevcenko, *ἔ.ἀ.*, σ. 81–171 || I. Sevcenko, *αὐτόθι*, 14 (1960) σ. 181–201 (ἰδίᾳ σ. 181, 187–188), καὶ *αὐτόθι*, 16 (1962) 403–408 (ἰδίᾳ σ. 407) || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, *ἔ.ἀ.*, σ. 88–92.

ν' (φ. 378β–387β) Νικολάου Καβάσιλα «+λόγος εἰς τ(ὴν) κοίμησιν τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θ(εοτό)κου: —».
Ἀρχ.: Τοῦ νῦν ἀγῶνος, ὡς οὐδὲν ἂν γένοιτο μεῖζον... (=M. Jugie, Homélies Mariales Byzantines, *Patrologia Orientalis* 19 (Paris 1926) σ. 495–510 [κατὰ τὸν κώδ. P, φ. 36α–46α] [ἐντεῦθεν] = Π. Νέλλας, *Νικολάου Καβάσιλα, Ἡ Θεομήτωρ. Τρεῖς θεομητορικὲς ὁμιλίες* [«Ἐπὶ τὰς πηγάς.»] Κείμενο, εἰσαγωγή, νεοελληνικὴ ἀπόδοση, σχόλια, Ἀθῆναι 1968, σ. 164–220). — Πβ. Σ. Λάμπρον, *ἔ.ἀ.*, σ. 305 || Chr. Baur, *ἔ.ἀ.* (II, σ. 584), ἐν λ. *Τοῦ νῦν ἀγῶνος* || Ἀ. Ἀγγελόπουλον, *ἔ.ἀ.*, σ. 83 (καὶ σημ. 1) – 84.

Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος κῶδιξ [=**M**] ἔχει συγκροτηθῆ διὰ τῆς συσταχώσεως παλαιόθεν τεσσάρων κωδίκων [=**Ma**, **Mb**, **Mc**, **Md**]. Τὰ φύλλα του φέρουν συνεχῆ ἀρίθμησιν δι' ἀραβικῶν ἀριθμῶν γραφέντων διὰ μελάνης ὑπὸ τοῦ Ν. Ἀ. Βέη εἰς τὴν ἐξωτερικὴν γωνίαν τῆς ἄνω ᾤας. Τὸ τελευταῖον φύλλον φέρει ἀριθμὸν 387, ἀλλὰ τὰ φύλλα ἀνέρχονται πράγματι εἰς 392, διότι πέντε ἐκ τῶν 387 ἀριθμῶν ἔχουν τεθῆ ἐπὶ δύο ἕκαστος συνεχομένων φύλλων: ὁ ἀρ. 89=89A καὶ 89, ὁ ἀρ. 190=190 καὶ 190A, ὁ ἀρ. 231=231 καὶ 231A, ὁ ἀρ. 303=303 καὶ 303A, καὶ ὁ ἀρ. 330=330 καὶ 330A. Ἐκ τῶν οὕτω ἠριθμημένων ὡς 387 (ἀντὶ τῶν 392) φύλλων ἀνῆκον εἰς τὸν **Ma** τὰ φύλλα 1–2, 3–219, εἰς τὸν **Mb** τὰ φύλλα 220–254, εἰς τὸν **Mc** τὰ φύλλα 255–317 καὶ εἰς τὸν **Md** τὰ φύλλα 318–387.

Τὰ ἐκ τῆς πολυκαιρίας ἀποτυπώματα τῆς πινακίδος καὶ τοῦ βυρσίνου ἐπικαλύμματός της ἐπὶ τοῦ σῳζομένου σήμερον πρώτου φύλλου (τοῦ ὁποίου τὸ ἀκέφαλον καὶ κολοβὸν κείμενον εἶναι χειρὸς ἀσχέτου τόσον πρὸς τὴν τοῦ κειμένου τοῦ δευτέρου φύλλου, ὅπου ὡσαύτως ἀκέφαλον τὸ κείμενον, ὅσον καὶ πρὸς πᾶσαν ἄλλην ἐκ τῶν περαιτέρω διακρινομένων) μαρτυροῦν, ὅτι τὰ τοῦ φύλλου τούτου προτασσόμενα ποτὲ φύλλα ἔχουν ἀπὸ αἰώνων ἐκπέσει. Μετὰ τὰ πρῶτα δύο φύλλα διακρίνονται τὰ ἑξῆς κανονικὰ (ὀκτάφυλλα) φυλλάδια:

Ma: φ. 3–10, 11–17 [=φφ. 7 (ἔχει ἐκπέσει μετὰ τὸ φ. 10 ἓν φύλλον· πβ. περιγραφήν)], 18–25, 26–33, 34–41, 42–49, 50–56 [=φφ. 7 (ἔχει ἐκπέσει μετὰ τὸ φ. 56 ἓν φύλλον, πιθανῶς ἄγραφον], 57–64, 65–72, 73–80, 81–88, 89–95 [=φφ. 8 (ὁ ἀρ. 89 ἐτέθη δίς: 89A καὶ 89)], 96–103, 104–111, 112–119, 120–127, 128–135, 136–143, 144–151, 152–159, 160–167, 168–175, 176–177 [=φφ. 2 (δίφυλλον)], 178–185, 186–192 [=φφ. 8 (ὁ ἀρ. 190 ἐτέθη δίς: 190 καὶ 190A)], 193–200, 201–207 [=φφ. 7 (λείπει μετὰ τὸ φ. 207 ἓν φύλλον, πιθανώτατα ἄγραφον, ὡς εἶναι καὶ τὸ φ. 207β)], 208–215, 216–219 [=φφ. 4 (ἔχουν ἀποκοπῆ μετὰ τὸ φ. 219 τέσσαρα φύλλα, πιθανῶς ἄγραφα, τῶν ὁποίων διετηρήθησαν αἱ πρὸς τὴν ράχιν λωρίδες, διὰ νὰ ἐπιτευχθῆ δι' αὐτῶν ἡ διὰ τοῦ σπάγγου πρόσδεσις τῶν λοιπῶν τεσσάρων φύλλων 216–219 κατὰ τὴν στάχωσιν)].

Mb: [ὀκτάφυλλα ἠριθμημένα] α' φ. 220–227, β' 228–232 [=φφ. 6 (ὁ ἀρ. 231 ἐτέθη δίς: 231 καὶ 231A· ἔχουν ἀποκοπῆ μετὰ τὸ φ. 232 δύο φύλλα, πιθανῶς ἄγραφα, ὡς εἶναι καὶ τὸ φ. 232β, τῶν ὁποίων σῴζονται λείψανα πρὸς τὴν ράχιν)], γ' 233–240, δ' 241–248, ε' 249–254 [=φφ. 6 (ἔχουν ἀποκοπῆ μετὰ τὸ φ. 254 δύο φύλλα, ὡς καὶ τὰ 3/4 τοῦ φ. 254, πιθανῶς ἄγραφα, ὡς εἶναι καὶ τὸ φ. 254β)].

Mc: [ὀκτάφυλλα ἠριθμημένα] α' φ. 255–262, β' 263–270, γ' 271–278, δ' 279–286, ε' 287–294, ς' 295–302, ζ' 303–309 [=φφ. 8 (ὁ ἀρ. 303 ἐτέθη δίς: 303 καὶ 303A)], η' 310–317.

Md: [ὀκτάφυλλα ἠριθμημένα] ιδ' φ. 318–325, ιε' 326–332 [=φφ. 8 (ὁ ἀρ. 330 ἐτέθη δίς: 330 καὶ 330A)], ις' 333–338 [=φφ. 6 (ἔχουν ἀποκοπῆ μετὰ τὸ φ. 338 δύο φύλλα, πιθανῶς ἄγραφα)], ιζ' 339–346, ιη' 347–349 [=φφ. 3 (ἀρχικῶς τετράφυλλον· ἔχει ἀποκοπῆ μετὰ τὸ φ. 349 ἓν φύλλον, πιθανῶς ἄγραφον, ὡς εἶναι καὶ τὸ φ. 349β)], ιθ' 350–357, κ' 358–365, κα' 366–373, κβ' 374–381, κγ' 382–387 [=φφ. 6 (ἔχουν ἀποκοπῆ μετὰ τὸ φ. 387 δύο φύλλα, πιθανώτατα ἄγραφα)].

Φύλλα καταλειφθέντα ὑπὸ τῶν κωδικογράφων ἄγραφα (λευκὰ) σῴζονται τὰ ἑξῆς: (Ma) 41β, 80β, 95β, 119β, 207β, (Mb) 232β, 254β, (Mc) 317β, (Md) 331α, 331β, 332α, 332β, 349β.

Οἱ γ ρ α φ ε ῖ ς τῶν κειμένων τοῦ κώδικος ἀνέρχονται καθ' ἡμᾶς ἐν συνόλῳ εἰς 23, τῇ ἐξαιρέσει δὲ δύο (τῶν γραψάντων τὰ φύλλα 220$^{\alpha}$–232$^{\alpha}$ ἀφ' ἑνὸς καὶ 233$^{\alpha}$–248$^{\beta}$ ἀφ' ἑτέρου, οἵτινες εἶναι κατὰ πολὺ μεταγενέστεροι) εἶναι ὁπωσδήποτε συνηλικιῶται, τινὲς δὲ ὑπῆρξαν, ὡς φαίνεται, καὶ συμμονασταὶ (πβ. κατωτέρω τὰ ἀφορῶντα εἰς τοὺς Ma^{5} καὶ Ma^{6}, οἵτινες διαδέχονται ἀλλήλους ἐν τῷ μέσῳ λέξεως). Πάντες οὗτοι, πλὴν ἑνός (=Mc), ὅστις δηλώνει τὸ ὄνομά του, μένουν ἀνώνυμοι, συμπεριλαμβανομένου δὲ καὶ τοῦ κατονομάζοντος ἑαυτόν (ἐν φ. 255$^{\alpha}$), εἶναι οἱ ἑξῆς, ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰ ὑπ' αὐτῶν γεγραμμένα φύλλα:

'Ἐν **Ma**: *Ma*^{1}: φ. 1$^{\alpha}$/$^{\beta}$ || *Ma*^{2}: φ. 2$^{\alpha}$/$^{\beta}$ || *Ma*^{3}: φ. 3$^{\alpha}$–10$^{\beta}$, 12$^{\alpha}$–13$^{\alpha}$ || *Ma*^{4}: φ. 11$^{\alpha}$/$^{\beta}$ || *Ma*^{5}: φ. 13$^{\beta}$–15$^{\beta}$ [τελ.: *βεβού*] || *Ma*^{6}: φ. 16$^{\alpha}$ [ἀρχ.: *λευται*]-25$^{\beta}$ || *Ma*^{7}: φ. 26$^{\alpha}$–55$^{\beta}$, 57$^{\alpha}$-64$^{\beta}$, 73$^{\alpha}$–79$^{\alpha}$, 81$^{\alpha}$–91$^{\alpha}$, 96$^{\alpha}$–175$^{\beta}$, 178$^{\alpha}$–206$^{\beta}$, 208$^{\alpha}$–215$^{\beta}$ || *Ma*^{8}: φ. 55$^{\beta}$–56$^{\alpha}$ || *Ma*^{9}: φ. 56$^{\alpha}$/$^{\beta}$ || *Ma*^{10}: φ. 65$^{\alpha}$–72$^{\beta}$, 79$^{\alpha}$–80$^{\alpha}$, 93$^{\beta}$–95$^{\alpha}$ || *Ma*^{11}: φ. 91$^{\alpha}$–93$^{\alpha}$ || *Ma*^{12}: φ. 176$^{\alpha}$–177$^{\alpha}$ || *Ma*^{13}: φ. 177$^{\alpha}$/$^{\beta}$ || *Ma*^{14}: φ. 206$^{\beta}$–207$^{\alpha}$ || *Ma*^{15}: φ. 216$^{\alpha}$–219$^{\beta}$.

'Ἐν **Mb**: *Mb*^{1}: φ. 220$^{\alpha}$–232$^{\alpha}$ || *Mb*^{2}: φ. 233$^{\alpha}$–248$^{\beta}$ || *Mb*^{3}: φ. 249$^{\alpha}$–254$^{\alpha}$.

'Ἐν **Mc**: *Mc*: φ. 255$^{\alpha}$–317$^{\alpha}$. Ὁ κωδικογράφος οὗτος δηλώνει ἁπλῶς τὸ ὄνομά του ἐν φ. 255$^{\alpha}$: Λ ο υ κ ᾶ ς (πιθανώτατα μοναχός) [πβ. περιγραφὴν τῶν περιεχομένων εἰς τὰ οἰκεῖα φύλλα, ἀνωτ., § *μγ' 2*].

'Ἐν **Md**: *Md*^{1}: φ. 318$^{\alpha}$–320$^{\alpha}$ || *Md*^{2}: φ. 320$^{\beta}$–330$^{\beta}$, 333$^{\alpha}$–349$^{\alpha}$ || *Md*^{3}: φ. 350$^{\alpha}$–371$^{\alpha}$ || *Md*^{4}: φ. 371$^{\beta}$–387$^{\beta}$.

'Ἐκ τῶν ὡς ἄνω δηλωθέντων γραφέων κ α λ λ ι γ ρ ά φ ο ι ὁπωσδήποτε δύνανται νὰ χαρακτηρισθοῦν οἱ Ma^{4}, Ma^{7}, Mc, Md^{2}, Md^{3} καὶ Md^{4}. — Ἄς σημειωθῇ ἐνταῦθα, ὅτι ὁ V. Laurent (*ἔ.ἀ.*, σ. 186–187), περιγράφων μόνον τὸν Ma ταυτίζει παραδόξως τὸν Ma^{1} πρὸς τοὺς Ma^{2}, Ma^{11}, Ma^{14}, τὸν Ma^{3} πρὸς τὸν Ma^{6}, τὸν Ma^{4} πρὸς τὸν Ma^{7}, τὸν Ma^{5} πρὸς τὸν Ma^{15}, κλ.

Αἱ δ ι α σ τ ά σ ε ι ς τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φύλλων ποικίλλουν ἀπὸ γραφέως εἰς γραφέα καὶ εἶναι αἱ ἑξῆς: φ. **1**$^{\alpha}$/$^{\beta}$ [=Ma^{1}]: 0,210 × 0,125/0,130 || φ. **2**$^{\alpha}$ [=Ma^{2}]: 0,195 × 0,120 || φ. **2**$^{\beta}$ [=Ma^{2}]: 0,210 × 0,130 || φ. **3**$^{\alpha}$ [=Ma^{3}]: 0,165 × 0,100 || φ. **3**$^{\beta}$**–10**$^{\beta}$ [=Ma^{3}]: 0,175 × 0,100/0,110 || φ. **11**$^{\alpha}$/$^{\beta}$ [=Ma^{4}]: 0,160 × 0,075/ (+σχήματα κλ. παρασελίδια σημειώματα) 0,120 || φ. **12**$^{\alpha}$/$^{\beta}$ [=Ma^{3}]: 0,160 × 0,100 || φ. **13**$^{\beta}$**–15**$^{\beta}$ [=Ma^{5}]: 0,155 × 0,090/0,100 || φ. **16**$^{\alpha}$**–25**$^{\beta}$ [=Ma^{6}]: 0,160/0,165 × 0,095/0,100 || φ. **26**$^{\alpha}$**–49**$^{\alpha}$, **50**$^{\alpha}$**–55**$^{\beta}$, **57**$^{\alpha}$**–64**$^{\beta}$, **73**$^{\alpha}$**–78**$^{\beta}$, **81**$^{\alpha}$**–91**$^{\alpha}$, **96**$^{\alpha}$**–175**$^{\beta}$, **178**$^{\alpha}$**–206**$^{\beta}$, **208**$^{\alpha}$**–215**$^{\beta}$ [=Ma^{7}]: 0,145/0,165 × 0,090/0,095 || φ. **49**$^{\beta}$ [=Ma^{7}]: 0,185×0,105 || φ. **55**$^{\beta}$**–56**$^{\alpha}$ [=Ma^{8}]: 0,160×0,090/0,095 || φ. (**56**$^{\alpha}$–)**56**$^{\beta}$ [=Ma^{9}]: 0,170×0,090/0,100 || φ. **65**$^{\alpha}$**–72**$^{\alpha}$, **79**$^{\alpha}$**–80**$^{\alpha}$, **93**$^{\alpha}$**–95**$^{\alpha}$ [=Ma^{10}]: 0,165 × 0,090 || φ. **91**$^{\alpha}$**–93**$^{\alpha}$ [=Ma^{11}]: 0,160 × 0,095/0,100 || φ. **176**$^{\alpha}$**–177**$^{\alpha}$ [=Ma^{12}]: 0,155 × 0,090/0,095 || φ. **177**$^{\alpha}$/$^{\beta}$ [=Ma^{13}]: 0,150 × 0,100 || φ. **206**$^{\beta}$**–207**$^{\alpha}$ [=Ma^{14}]: 0,150 × 0,090 || φ. **216**$^{\alpha}$**–219**$^{\beta}$ [=Ma^{15}]: 0,150 × 0,095 || φ. **220**$^{\alpha}$**–232**$^{\alpha}$ [=Mb^{1}]: 0,155 × 0,090 || φ. **233**$^{\alpha}$**–248**$^{\beta}$ [=Mb^{2}]: 0,155 × 0,095 || φ. **249**$^{\alpha}$**–254**$^{\alpha}$ [=Mb^{3}]: 0,145 × 0,090 || φ. **255**$^{\alpha}$**–262**$^{\beta}$ [=Mc]: 0,155 × 0,080 || φ. **263**$^{\alpha}$**–317**$^{\alpha}$ [=Mc]: 0,155 × 0,090 || φ. **318**$^{\alpha}$**–320**$^{\alpha}$ [=Md^{1}]: 0,170/0,175 × 0,105/0,110 || φ. **320**$^{\beta}$**–330**$^{\beta}$, **333**$^{\alpha}$**–349**$^{\alpha}$ [=Md^{2}]: 0,160 × 0,090/0,095 || φ. **350**$^{\alpha}$**–371**$^{\alpha}$ [Md^{3}]: 0,150 × 0,095 || φ. **371**$^{\beta}$**–387**$^{\beta}$ [=Md^{4}]: 0,155/0,160 × 0,100.

Ὡς πρὸς τὸν ἀ ρ ι θ μ ὸ ν τ ῶ ν σ τ ί χ ω ν ἑκάστης σελίδος (καὶ πρέπει νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἑκάστη ὄψις φύλλου ἔχει γραφῇ εἰς μίαν καὶ μόνην σελίδα), παρατηροῦνται ὡσαύτως μεγάλαι διαφοραί. Ἐκ τοῦ ἐλέγχου τῶν σχετικῶν δεδομένων προκύπτουν κατὰ γραφεῖς οἱ ἑξῆς ἀριθμοὶ στίχων ἀνὰ σελίδα: **Ma**^{1}: 29 (φ. 1$^{\alpha}$), 31 (φ. 1$^{\beta}$) || **Ma**^{2}: 25 (φ. 2$^{\alpha}$), 30 (φ. 2$^{\beta}$) || **Ma**^{3}: 24 (φ. 12$^{\alpha}$), 26 (φ. 8$^{\beta}$, 10$^{\beta}$, 11$^{\beta}$, 12$^{\beta}$), 28 (φ. 8$^{\alpha}$, 9$^{\beta}$, 10$^{\alpha}$, 11$^{\alpha}$), 29 (φ. 4$^{\beta}$, 5$^{\alpha}$/$^{\beta}$, 7$^{\beta}$, 9$^{\alpha}$), 30 (φ. 3$^{\alpha}$/$^{\beta}$, 6$^{\beta}$, 7$^{\alpha}$), 31 (φ. 4$^{\alpha}$) || **Ma**^{4}: 26 (φ. 11$^{\beta}$), 28 (φ. 11$^{\alpha}$) || **Ma**^{5}: 20 (φ. 13$^{\beta}$, 15$^{\beta}$), 21 (φ. 14$^{\alpha}$/$^{\beta}$, || **Ma**^{6}: 23 (φ. 22$^{\alpha}$–25$^{\beta}$), 24 (φ. 20$^{\alpha}$–21$^{\beta}$), 26 (φ. 16$^{\beta}$, 17$^{\alpha}$, 18$^{\alpha}$–19$^{\beta}$), 27 (φ. 16$^{\alpha}$, 17$^{\beta}$) || **Ma**^{7}: 18 (φ. 124$^{\beta}$–125$^{\beta}$, 152$^{\alpha}$, κ.ἀλλ.), 19 (φ. 100$^{\alpha}$–101$^{\beta}$, κ.ἀλλ.), 20 (φ. 81$^{\alpha}$, 102$^{\alpha}$, κ.ἀλλ.), 21 (φ. 96$^{\alpha}$, 99$^{\beta}$, κ.ἀλλ.), 22 (φ. 26$^{\alpha}$, 36$^{\alpha}$, κ.ἀλλ.), 23 (φ. 30$^{\alpha}$, 36$^{\beta}$, κ.ἀλλ.), 24 (φ. 26$^{\beta}$–29$^{\beta}$, κ.ἀλλ.), 25 (φ. 31$^{\beta}$, 33$^{\beta}$, κ.ἀλλ.), 26 (30$^{\beta}$, 31$^{\alpha}$, κ. ἀλλ.), 29 (φ. 49$^{\beta}$) || **Ma**^{8}: ± 31 (φ. 55$^{\beta}$/56$^{\alpha}$) || **Ma**^{9}: 22 (φ. 56$^{\beta}$), ± 24 (φ. 56$^{\alpha}$)

|| **Ma[10]**: 24 (φ. 70β, κ.ἀλλ.), 25 (φ. 65α–70α, κ.ἀλλ.) || **Ma[11]**: 21 (φ. 91α), 22 (φ. 92α, 93), 23 (φ. 91β, 92β) || **Ma[12]**: 34 (φ. 176α/β) || **Ma[13]**. ± 22 (φ. 177α/β) || **Ma[14]**: — || **Ma[15]**: — || **Mb[1]**: — || **Mb[2]**: 23 (φ. 234β–248α) || **Mb[3]**: 24 (φ. 249β–253β) || **Mc**: 20 (φ. 255α–262β), 25 (φ. 263α–316β) || **Md[1]**: 30 (φ. 318α), 31 (φ. 318β–319β) || **Md[2]**: 26 (φ. 333α, 335α), 27 (φ. 320β, 333β, κ.ἀλλ.), 28 (φ. 338β, 342α), 29 (φ. 321β–330β, κ.ἀλλ.) || **Md[3]**: 25 (φ. 350α), 26 (φ. 350β–371α) || **Md[4]**: 26 (φ. 371β–387α).

Τὸ κείμενον τοῦ κώδικος ἐμφαίνει ἐν τῇ γραφῇ χάσματα ἐν φ. 39α, 40α/β, 339α, 342β [ὅπου ἐν στίχ. 3 ἔμεινεν ἄγραφος χῶρος ἐκτάσεως 16–17 γραμμάτων] καὶ 348α [βλ. περιγραφὴν τῶν ἀντιστοίχων κειμένων]. Τὰ χάσματα ταῦτα, ὑπῆρχον, ὡς φαίνεται, καὶ εἰς τὸ ἀντιβόλαιον τῶν γραψάντων τὰ ἀντίστοιχα κείμενα. Ἐξ ἄλλου ἐν φ. 187β ἔχουν διαγραφῆ 4 περίπου στίχοι τοῦ κειμένου εἰς τὸ μέσον τῆς σελίδος. Ὁμοίως ἔχουν διαγραφῆ πέντε λέξεις τοῦ κειμένου (*ἀλλὰ ταῦτα μὲν, εἰς τοσοῦτον*) ἐν φ. 190β (περὶ τὸ μέσον τῆς σελίδος). Ἐν φ. 181β/182α τὰ γράμματα τριῶν καὶ ἡμίσεος στίχων τοῦ κειμένου παραδίδονται πυκνῶς περιεστιγμένα. Τέλος, ἐν φ. 181α τὰ 4/5 τοῦ ἑνδεκάτου στίχου τοῦ κειμένου εἶναι τελείως ἀπεξεσμένα.

Ἡ γραφὴ τῶν περισσοτέρων τμημάτων τοῦ κώδικος εἶναι ἐπιμελὴς καὶ καλαίσθητος, ἀλλ' ὁ κῶδιξ δὲν ἀνήκει εἰς τοὺς πολυτελῶς γεγραμμένους. Ἱκανῶς ἔντεχνος προμετωπὶς ἀπαντᾷ μία καὶ μόνη, ὑπεράνω τῆς ἐν φ. 220α ἐπιγραφῆς, ἐρυθρόγραφος [=Mb[1]]. Κεφαλαῖα ἀρχικὰ ἐρυθρὰ ἀπαντοῦν πολλαχοῦ, σπανίζουν ὅμως τὰ ἀληθῶς ἔντεχνα (τοιοῦτο ὁπωσδήποτε εἶναι τὸ ἐν φ. 68β ἰχθυόμορφον κεφαλαῖον ὄμικρον. Δι' ἐρυθρῶν ὡσαύτως γραμμάτων ἐγράφησαν καὶ αἱ ἀρχικαὶ ἐπιγραφαὶ τῶν ἐπὶ μέρους ἔργων, ὅσα δὲν εἶναι ἀνεπίγραφα. Περὶ τῶν εἰδικῶν ἐρυθρογράφων ἐπιγραφῶν, αἵτινες φέρονται εἰς τὰς κάτω ᾤας τῶν φύλλων 261α–316α (passim) βλ. περιγραφὴν τοῦ ἀντιστοίχου κειμένου (§ *μγ' 2*). Πολλὰ κεφαλαῖα ἀρχικὰ παρελείφθη νὰ γραφοῦν ἐξ ἀμελείας τοῦ ἐρυθρογράφου.

Εἰς τοὺς γραφεῖς τῶν κειμένων ὀφείλονται καὶ τὰ ἑξῆς: Ἐν φ. 26 (ἄνω ᾤα) διὰ χειρὸς τοῦ γραφέως Ma[7] ἡ ἐπίκλησις: *+κ(ύρι)ε βοήθει ἡμ(ῖν)*. Ἐν φ. 96α (ἄνω ᾤα) διὰ χειρὸς καὶ πάλιν τοῦ γραφέως τοῦ Ma[7] ἡ ἐκ νέου ἐπίκλησις: *+ἰ(ησο)ῦ βοήθει μοι+*. Τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ (+) ἐν τῷ μέσῳ τῆς κορυφῆς τῶν φύλλων 29β, 30β, 57α, 58α, 59α, 59β, 62β [φύλλων, τῶν ὁποίων γραφεὺς ὑπῆρξεν ὁ Ma[7]], ἐν τῷ μέσῳ τῆς βάσεως τοῦ φ. 25α, ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ (πρὸς τὴν ράχιν) τοῦ φ. 5α (+δ). [Παρασελίδια σημειώματα:] Ἐν φ. 69α (δεξιὰ ᾤα): *γνώ(μ)η*. Ἐν φ. 114α (δεξιὰ ᾤα): *Ση(μείωσ)αι*. Αὐτόθι, κατωτέρω: «*:νόμι|μον*». Ἐν φ. 116α (ἔξω ᾤα): *δί|και|ον*. Ἐν φ. 117α (ἔξω ᾤα): *Cύ|μ|φ|έ|ϱ(ον):*. Ἐν φ. 118α (ἔξω ᾤα): «*:δύν|α|τόν.*» Αὐτόθι, κατωτέρω: «*:ἔν|δο|ξον*». Ἐν φ. 118β (ἔξω ᾤα, κάτω μέρος): «*:ἐκβη|σόμεν(ον)*. Ἐν φ. 128β (ἔξω ᾤα): *Ση(μείωσαι)*. Ἐν φ. 188α (ἔξω ᾤα): *Ση(μείωσ)αι*.

Ἐν φ. 195α ἀπαντᾷ ὡς παραπεμπτικὸν σημεῖον διπλοῦν μηνοειδὲς σῖγμα ἔχον τὰ ἄκρα συνηνωμένα καὶ ἐστραμμένα ἐπὶ δεξιά. Ἐν φ. 247β ὡσαύτως ὡς παραπεμπτικὸν σημεῖον ἀπαντᾷ σῖγμα μηνοειδὲς περιεστιγμένον καὶ ἔχον τὰ ἄκρα ἐστραμμένα ἐπὶ δεξιά. Ἐν φ. 52β, 53α, 54β, 55α, 334β, 335α/β, 351β–353α, 353β, 354α, 356β, 365α/β (ἔξω ᾤα), ἔναντι τοῦ οἰκείου ἑκάστοτε στίχου χρῆσις τοῦ σημείου ∻ πρὸς δήλωσιν στίχου περιέχοντος περικοπὴν ἐξ ἄλλου κειμένου. Τέλος, παλαιογραφικῶς ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ ἐν φ. 159α ἅπαξ ἀπαντῶσα [=*lapsus calami?*] συντομογραφία *φᾶνί(ας)* (=ὅτι ἀλλαχοῦ τοῦ κώδικος δηλώνεται διὰ τῆς συνήθους συντομογραφίας *φιλᾶνίας*) = *φιλανθρωπίας*.

Ἡ κατάστασις τοῦ κώδικος εἶναι σχετικῶς καλὴ καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῶν γεγραμμένων δὲν προσκρούει εἰς δυσχερείας, ἐξαιρέσει ὡρισμένων ἐρυθρογράφων ἐπιγραφῶν, αἵτινες ἔχουν ἀμαυρωθῆ ἢ καὶ ἀποσβεσθῆ, καὶ τοῦ κειμένου τῶν φύλλων 1α/β καὶ 387β, ὅπου ἰδίᾳ περὶ τὰ ἀκραῖα σημεῖα τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν σελίδων πολλὰ στοιχεῖα τοῦ κειμένου ἔχουν καταστῆ ἐκ τῆς νοτίδος καὶ ἄλλων παραγόντων ἐξίτηλα καὶ δυσδιάγνωστα ἢ καὶ ὅλως ἀδιάγνωστα. Ἕτερα φύλλα, τῶν ὁποίων ὁ χάρτης ἔχει ὑποστῆ φθορὰν ἐκ τῆς νοτίδος ἐξικνουμένην μέχρι τῶν παρυφῶν τῆς γραπτῆς ἐπιφανείας τῶν σελίδων οὕτως, ὥστε τὸ κείμενον νὰ παραμείνῃ κατὰ κανόνα ἀλώβητον, εἶναι τὰ φ. 2, 4, 6β, 7, 10β, 174,

175, 176α, 241α–244β, 247β–248β, 253β, 255, 291β,–295β, 296β, 302β, 306β, 385β–387α. Κατὰ τὴν χαράκωσιν τοῦ χάρτου τμημάτων τοῦ κώδικος ἠσκήθη ἐπί τινων φύλλων μεγαλυτέρα τοῦ δέοντος πίεσις διὰ τοῦ πρὸς τοῦτο χρησιμοποιηθέντος ὀξέος ὀργάνου καὶ δὴ ἐπὶ τῆς περιφερειακῆς γραμμῆς τῆς χαρακώσεως. Τοῦτο εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ διαρραγῇ ὁ χάρτης ἐνωρὶς εἰς πολλὰ ἀκραῖα σημεῖα τῆς χαρακώσεως καὶ νὰ ἐκπέσουν (ἢ νὰ κινδυνεύουν νὰ ἐκπέσουν) κατὰ περίπτωσιν τὰ ἐντεῦθεν ἢ τὰ ἐκεῖθεν τῆς περιχαρακώσεως μέρη τοῦ χάρτου. Δὲν γνωρίζομεν ἐκ τῶν ἐκπεσόντων (22 τοὐλάχιστον) φύλλων τοῦ κώδικος, ἂν ἔχουν τινὰ (ἢ πόσα ἔχουν) ἐκπέσει ἐκ τῆς μνημονευθείσης αἰτίας, ἐνδεικτικὸν πάντως τῆς δυνατότητος τῆς ἰσχύος τοιούτου τινὸς ἐνδεχομένου εἶναι τὸ εὔγλωττον ἐπὶ τοῦ προκειμένου παράδειγμα τοῦ φ. 178β, ὅπου ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς σελίδος καὶ κάτω λείπει ἡ ἔξω ᾤα, μετὰ δὲ τὸ κείμενον λείπει καὶ ἡ κάτω ᾤα. Τοιαῦτα ἐμφανῶς δ ι ε ρ ρ ω γ ό τ α φ ύ λ λ α εἶναι ἐκ τῶν σῳζομένων φύλλων τοῦ κώδικος τὰ ἑξῆς: φ. 42 (ἔσω ᾤα), 44 (ἔσω ᾤα), 64 (ἔσω ᾤα), 85 (ἔσω καὶ κάτω ᾤα), 87 (ἔσω ᾤα), 94 (ἔσω ᾤα), 96 (κάτω ᾤα), 110 (κάτω ᾤα), 126 (γωνία τῆς ἔσω καὶ τῆς κάτω ᾤας), 186 (ἔσω ᾤα), 188 (ἔσω ᾤα), 190 (ἔσω ᾤα), 191 (ἔσω ᾤα).

Οἱ ἀφελέστεροι τῶν κατὰ καιροὺς ἀναγνωσάντων ἢ καὶ ἁπλῶς διεξελθόντων τὸν πολύτιμον τοῦτον κώδικα ἀφῆκαν ἐντὸς αὐτοῦ ἱκανὰ δείγματα τῆς ἀδυναμίας των νὰ σεβαστοῦν τὴν λευκὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἀγράφων φύλλων καὶ τῶν καθαρῶν περιθωρίων. Προϊόντα τῆς τοιαύτης ἀδυναμίας εἶναι τὰ ἑξῆς: Ἐν φ. 25β (ἄνω ᾤα) ἀναγινώσκονται: +*κ(ύρι)ε βοήθει ἡμ(ων)*. Ταῦτα διὰ χειρὸς μεταγενεστέρου τινὸς θελήσαντος νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἐν φ. 26α ἐπίκλησιν τοῦ γραφέως τοῦ Ma[7], ἀστοχήσαντος δὲ περὶ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ *ἡμ(ῖν)*, τὸ ὁποῖον παρανέγνωσεν ὡς *ἡμ(ων)*. Ἐν φ. 34β (κάτω ᾤα) ἡ μακρόσυρτον ἐκφώνησιν προϋποθέτουσα γραφὴ *οι οι οι τα χεεεεερουουβυυμυςηκοσκος* (=*οι τα χερουβυμ ⟨μ⟩υςηκος*. . .). Ἐν φ. 64β (κάτω ᾤα) ἀσήμαντά τινα εἰς τρεῖς καὶ ἥμισυν στίχους (. . . *προσδεξε* | . . . *κε και παρασκου μεν α*|*φεσυ αμαρτηον* . . .). Ἐν φ. 95β (ἄνω ἀριστερὰ) διαγεγραμμένη ἡ φράσις: *εἰς τὸ μοναςτῆρι μέσα ὄξω* (sic?). Ἐν φ. 135β (κάτω ᾤα) ἀσήμαντά τινα (*επηση χερ καιχαρυτονμενπασ* . . . Ἐν φ. 136α (κάτω ᾤα) τὰ ἑξῆς: ///// *τα χεεεεεβ*. Ἐν φ. 140α (δεξιᾶς ᾤας μέρος ἄνω): *Προκόπιος* | *Γρηγοριάδης* | *Ἱερομόναχος* (ἡ γραφὴ σχεδὸν τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων). Ἐν φ. 158β–161α, 170α, 349β (κορυφὴ σελίδος) μικραὶ κηλῖδες ἐκ σταγμάτων μελάνης ἐπὶ στοιχείων τοῦ (παρὰ ταῦτα εὐαναγνώστου) κειμένου, παρατηρούμεναι καὶ εἰς τὰς ᾤας. Ἐν φ. 174α (κάτω ᾤα): *συπνο*. Ἐν φ. 291β (κάτω ᾤα): *αξυονεςη*. Ἐν φ. 316β (κάτω ᾤα), 317α (ἔξω ᾤα) καὶ 317β (ὅπου καὶ γεωμετρικὸν σκαρίφημα κυκλικὸν ἔχον ἑξάτοξον περιφέρειαν) ἀσήμαντά τινα. Ἀνάλογα τοιαῦτα καὶ ἐν φ. 330 (ἔξω ᾤα), 330Αβ (μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου), 331α, 332β (23 στίχοι), 333α/β, 337β (κάτω ᾤα). Ἐν φ. 349β (ἄνω ἀριστερά, ἐν τῇ θέσει τῆς ἀρχῆς σελίδος) διὰ χειρὸς μεταγενεστέρας καὶ ὅλως ἀδεξίας ἡ λ. *Μακάριος*, τῆς ὁποίας ὑπέρκειται κηλὶς ἐκ στάγματος μελάνης [πιθανῶς ἡ λ. *Μακάριος* ὄχι κύριον ὄνομα (ὁ φορεύς του θὰ ἔγραφεν αὐτὸ ὀλιγώτερον ἀδεξίως), ἀλλ' ἐπίθετον γραφὲν ἐξ ἀναμνήσεως τῆς ἀρχῆς φράσεως μὴ συνεχισθείσης περαιτέρω καὶ ἀπηχούσης εὐαγγελικήν τινα περικοπὴν ἐκ τῶν ἀρχομένων ἀπὸ τοῦ ἐπιθέτου τούτου.]

Ὁ κῶδιξ ἔχει στάχωσιν διεφθαρμένην ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Ἐπὶ τοῦ ξύλου τοῦ περικαλύμματος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος ἔντεχνον σκαρίφημα δι' ἁδρῶν γραμμῶν εἰκόνος (τῆς Θεοτόκου) ἄνευ τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου καὶ φερούσης περὶ τὴν κεφαλὴν φεγγίον. Τὸ γεγονός, ὅτι ὁ κῶδιξ περιλαμβάνει κείμενα τοῦ 17ου αἰῶνος (=Mb[1], Mb[2]), χρονολογεῖ καὶ τὴν στάχωσιν καὶ τὸ ἐπὶ τῆς ξυλίνης πινακίδος σκαρίφημα τῆς εἰκόνος εἰς χρόνους ὄχι προγενεστέρους τοῦ 17ου αἰῶνος. Τοῦτο ἰσχύει καὶ διὰ τὰ ἐπὶ τοῦ ξύλου τοῦ περικαλύμματος πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος φερόμενα, ὅπου ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς:

† *ἡ μεν φίλο⟨ς⟩ πέφικ(ας) οἴσελθε χέρων·* |
οι δε ἐχθρος κ(αι) βάσκ(α)ν(ος) κ(αι) Γέμων | *δόλον*
πόρο πέφευγε την πϊ|*λην του κ(υρίο)υ*

ὦ σ(ωτη)ρία τῶν ἀν(θρώπ)ων κ(αὶ) φῶς του κοσμου

[καὶ δι' ἄλλης χειρός:]

† *ημεν φίλοι πέφικ(ας) οἴσελθε χέρων*
οἰδὲ | εχθρὸς κ(αὶ) βάσκ(α)νος κ(αὶ) γέμῶν δόλον· πό[*ρο* (τοῦτο κεκαλυμμένον ὑπὸ τοῦ δέρματος)] *πέ*
† *τὸ παρὸν ὑπάρχει τῆς σεβασμί(ας) μονῆς* | *τῶν ἁγίων πάντων· τῆς*
ἑ ὀνομαζομέ|νης τοῦ βαρλαὰμ: —

Ἐπὶ τοῦ πάχους τῶν φύλλων τοῦ κώδικος ἀναγινώσκομεν: *Φιλοσοφῖκὸν κ(αὶ) ἐγκωμῖον εἰς ἁγίους διαφόρους*. — Παλαιὸς ἀριθμὸς 236.

Σημείωσις: Τὴν ἀνωτέρω περιγραφὴν τοῦ κώδικος (καὶ τὰ ἐφεξῆς σημειούμενα) συνέταξεν ὁ Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου, μελετήσας τὸ χειρόγραφον ἐξ αὐτοψίας (Δεκ. 1968, Νοέμβρ. 1983) καὶ ἐπὶ τῇ βάσει μικροταινίας.

Εἰς τὰ κατάλοιπα τοῦ Ν. Βέη τὰ παραδοθέντα εἰς τὸ Κέντρον Ἐρεύνης τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου Ἑλληνισμοῦ (τέως Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον) τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν δὲν εὑρέθη περιγραφὴ τοῦ κώδικος τούτου[20]. Εἰδήσεις τινὰς περὶ αὐτοῦ εἶχε παράσχει ἤδη τὸ 1910 ὁ Ν. Βέης, *Ἔκθεσις*, σ. 38 [ὅπου: «(αἰ. 15ου)»], 43 (§ 10). Διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ πράγματος ἂς προστεθῇ ἐνταῦθα, ὅτι εἰς τὰ κατάλοιπα τοῦ Βέη, ἀντὶ τῆς πλήρους περιγραφῆς, εὑρέθη ἐπὶ μονοφύλλου τὸ ἑξῆς συνοπτικὸν ἰδιόχειρον σημείωμά του:

202 (Βαρλααμ) | *Χάρτης Διασ.* × *.Αἰὼν ΙΔ-ΙΕ' Φ. 219-* |*Περιέχει ὁ κῶδιξ κυρίως ἔργα τοῦ Δημητρίου Κυδώνη* | *καὶ τοῦ Νικολάου Καβάσιλα Χαμαέτου.* | *Διεξοδικὴν μελέτην τοῦ κώδικος τούτου ἔγραψα ἤδη* | *τῷ 1902 καὶ παρέδωκα* [μετὰ τὴν λ. *παρέδωκα* προσετέθησαν ὑπεράνω τοῦ στίχου αἱ λ. *εἰς τὸν μακαρίτην Μιχαὴλ*] *πρὸς δημοσίευσιν διὰ τῆς «Βυζαν-|ντίδος»* [sic] *τῆς Βυζαντιολογικῆς Ἑταιρείας Ἀθηνῶν.* | *Ἡ μελέτη μου αὐτὴ ζητητέα εἰς τὰ κατάλοιπα τοῦ μα|καρίτου Μιχαὴλ Γούδα, ὅστις τότε διηύθυνε τὰ τῆς* | *Βυζαντίδος.* | *Κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1935*

Τμήματα τοῦ πρὸς τὸ τέλος κειμένου τῆς ἀπὸ τοῦ θέρους τοῦ 1908 συνταχθείσης ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη συστηματικῆς περιγραφῆς τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Βαρλααμιτικοῦ κώδικος **202** περιελήφθησαν ἐκ παραδρομῆς, ἐκληφθέντα παραδόξως ὑπὸ τῶν ἐπιμεληθέντων τὴν σχετικὴν ἔκδοσιν ὡς στοιχεῖα τῆς περιγραφῆς τοῦ ὑπ' ἀρ. **203** κώδικος τῆς αὐτῆς Μετεωρικῆς Μονῆς, εἰς τὸ μεταθανάτιον δημοσίευμα (1959) τοῦ Ν. Βέη († 12 Ὀκτ. 1958) τὸ δηλούμενον εἰς τὸν τόμ. Α', σελ. *77 (ἀρ. 57) τοῦ παρόντος Καταλόγου (Βλ. περὶ τοῦ πράγματος καὶ τὴν εἰς τὸν κώδικα 203 πρόσθετον σημείωσιν τῶν ἐκδοτῶν τοῦ παρόντος τόμου). Εἰς τὸ μεταθανάτιον ἐκεῖνο δημοσίευμα τὰ τῶν σελίδων 477, στίχ. 3 - 478, στίχ. 19 ἀποτελοῦν στοιχεῖα τῆς εἰς τὸν κώδικα Βαρλαὰμ 202 ἀφορώσης ἀρχικῆς περιγραφῆς τοῦ Ν. Βέη, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ θεωρηθέντα χρήσιμα ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς παρούσης περιγραφῆς.—Μετὰ τὸν Ν. Βέην περὶ τοῦ κώδικος καὶ τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων ἔγραψαν ἐν ἄλλοις καὶ οἱ ἑξῆς: Giuseppe Cammelli, *Démétrius Cydonès Correspondance*. Texte inédit, établi et traduit [Collection Byzantine . . . G. Budé], Paris 1930, σ. XLIX σημ. 3. — V. Laurent, Un nouveau témoin de la Correspondance de Démétrius Cydonès et de l'activité littéraire de Nicolas Cabasilas Chamaétos: Le codex Meteor. Barlaam 202, *Ἑλληνικὰ* 9 (1936) σ. 185–205 [=περιγραφὴ τῶν ἐν φ. 1–219]. — Raymond-J. Loenertz O. P., *Les recueils de lettres de Démétrius Cydonès* [Studi e Testi, 131], Vatican 1947, σ. 53–57.— J. Darrouzès, Les catalogues récents de manuscrits grecs, *Revue des Études Byzantines* 7 (1949) σ. 66. — V. Laurent, Le Vaticanus latinus 4789. Histoire et alliances des Cantacuzènes aux XIVe–XVIe siècles, *Revue des Ét. Byz.* 9 (1951 [1952]) σ. 100, σημ. 3. — P. Enepekides, Der Briefwechsel des Mystikers Nikolaos Kabasilas. Kommentierte Textausgabe, *Byz. Zeitschrift* 46 (1953) σ. 18–46 (passim), ἰδίᾳ σ. 20, 21 καὶ [μετὰ τὴν σ. 276] Tafel 1 (ὅπου πανομοιότυπον φωτογραφικὸν τοῦ φ. 26^{α} τοῦ κώδικος). — R.-J. Loenertz O. P., Chronologie de Nicolas Cabasilas 1345-1354, *Orientalia Christiana Periodica* 21, 1955, σ. 205-231 passim. —R.-J. Loenertz O. P., *Démétrius Cydonès Correspondance* . . ., (I–II [Studi e Testi, 186, 208], Città del Vaticano 1956, 1960), I, σ. IV–V, τόμ. II, σ. XXVI. — Π. Νέλλας, Νικόλαος. Ὁ Κα-

20. Εἰς τὸν τόμ. Α', σελ. *23 τοῦ παρόντος Καταλόγου ἐτυπώθη ἐκ παραδρομῆς ἀντὶ τοῦ ἀρ. *202* ὁ ἀρ. *203*. Ὁ στερούμενος περιγραφῆς κῶδιξ τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ ἦτο ὄχι ὁ 203 ἀλλὰ ὁ 202.

βάσιλας. [ἄρθρον], *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία* [Ἀθαν. Μαρτίνου] 12 (Ἀθ. 1968) σ. 830–857, ἰδίᾳ σ. 838. — Βασ. Σ. Ψευτογκᾶς, *Νικολάου Καβάσιλα ἑπτὰ ἀνέκδοτοι Λόγοι τὸ πρῶτον νῦν ἐκδιδόμενοι* (Εἰσαγωγὴ-Κείμενον-Σχόλια), Θεσσαλονίκη 1976, σ. 21, 24, 135.

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ: Ὁ V. Laurent (*ἔ. ἀ.* [1936], ἰδίᾳ σ. 199) **χρονολογεῖ** τὸν κώδικα εἰς τὸν XIV αἰῶνα, πιθανολογῶν ὅτι οὗτος εἶναι ἐνδεχομένως καὶ αὐτόγραφος τοῦ Νικολάου Καβάσιλα († post 1391). Ἀλλὰ καὶ μόνον τὸ παράδειγμα τῶν εἰς τὰ φύλλα τοῦ κώδικος 34β–41α φερομένων στιχουργημάτων τοῦ Καβάσιλα, τῶν ὁποίων τὸ κείμενον ἐμφαίνει σφάλματα περὶ τὴν ἀντιγραφὴν καὶ χάσματα ἐνιαχοῦ περὶ τὴν παράδοσιν, ἀρκεῖ νὰ καταδείξῃ, ὅτι ἡ εἰκασία τοῦ V. Laurent εἶναι ὅλως ἀσυμβίβαστος πρὸς τὰ πράγματα, ἡ δὲ ἀπόστασις τῶν χρόνων τῆς γραφῆς τοῦ κώδικος ἀπὸ τῶν χρόνων, καθ' οὓς ἔζων καὶ ὁ Νικόλαος Καβάσιλας καὶ ὁ Δημήτριος Κυδώνης († 1397/1398) εἶναι πολὺ μεγαλυτέρα τῆς δεκαετίας καὶ ἀποκλείει τὴν χρονολόγησιν ἐντὸς πάντως τοῦ 14ου αἰῶνος.

Οἱ ἐκτὸς κειμένου Πίνακες 183 καὶ 184 παρέχουν εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δείγματα γραφῶν τοῦ κώδικος (φ. 15β–16α, 25β–26α).

203

Χάρτης στιλπνὸς   Διαστ. 0,155 × 0,222   Αἰὼν XVIII   Φύλλα 113

1 Ἀναστασίου Γορδίου ἐπιστολαὶ καὶ γράμματα
ὑπ' αὐτοῦ ἐπιστελλόμενα ἢ ἁπλῶς συνταχθέντα. Φέρουσι κατὰ σειρὰν τὰς ἑξῆς ἐπιγραφάς:

α' (φ. 4α) «Τῷ πρωτοπαπᾷ τῆς ἐν Τρίκκῃ ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας κυρίῳ Κωνσταντίνῳ.»
«Ἐκ Βρανιανῶν ͵αχπγ'».
Ἀρχ.: Τὸ μέχρι τῆς κατὰ τὴν Κερύτζαν ἱερᾶς μονῆς στῆσαι τὸν ὅρον τῆς ἐπὶ τὰ ἐνταῦθα τῶν Ἀγράφων γενομένης σου . . . ἀναβάσεως . . .

β' (φ. 4β) «Τῷ ὁσιωτάτῳ ἱερομονάχῳ κυρίῳ Γρηγορίῳ . . . ».
«Ἐκ Βρανιανῶν ͵αχπγ'».
Ἀρχ.: Παϊσίῳ γράφειν ἐμοὶ δοκεῖ καὶ Γρηγορίῳ ταὐτὸν . . .

γ' (φ. 5α) «Λογιώτατε καὶ φιλομαθέστατε κύριε Νικόλαε χαίροις».
«Ἐκ Βρανιανῶν ͵αχπγ'».
Ἀρχ.: Πέμπω σοι ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Κορυδαλέως τῶν εἰς τὴν φυσικὴν πραγματείαν τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον . . .

δ' (φ. 5β) «Λογιώτατε Γρηγόριε . . . ».
«Ἐκ Βρανιανῶν ͵αχπδ'».
Ἀρχ.: Τὸν μὲν ἁπλῶς οὕτω καὶ ἀπερισκέπτως ἀντιλέγειν . . .

ε' (φ. 6α) «Τῷ εὐλαβεστάτῳ πρεσβυτέρῳ καὶ λογιωτάτῳ κυρίῳ Γεωργίῳ . . . ».
«Ἐκ . . . Γούβης τῶν ἐν Ἀγράφοις Βρανιανῶν». —Ἀχρόνιστος.
Ἀρχ.: Διὰ τοῦ εὐλαβεστάτου συμπρεσβυτέρου τοῦ κατὰ τὸν Σεπτέμβριον μῆνα . . .

ς' (φ. 7α) «Πανιερώτατε δέσποτα . . . ».
Ἀχρόνιστος.
Ἀρχ.: Μαθόντες ὅτι διατρίβει κατὰ τὸ παρὸν ἡ πανιερότης σου εἰς τὴν θεοφύλακτον ταύτην πόλιν τῶν Τρικκάλων . . .

ζʹ (φ. 7β) Τῷ Σερρῶν Ἀνθίμῳ. — ᾳχπδʹ.
Ἄρχ.: Πολλὰ μὲν τὰ τῆς σῆς πανιερότητος . . .

ηʹ (φ. 8β) «Τῷ . . . ἡγεμόνι πάσης Οὐγκροβλαχίας κυρίῳ κυρίῳ Σερμπάνῳ . . . ». Φέρει χρονολογίαν ᾳχπεʹ καὶ τὴν ὑπογραφήν: «ταπεινὴ καὶ ἐλαχίςη δούλη τῆς σῆς ἐκλαμπρότητος ἡ τοῦ μακαρίτου Διακουμῆ γυνὴ Κάλλω».

θʹ (φ. 10α) Ἀνεπίγραφος καὶ ἀχρόνιστος. — Βρανιανόθεν.
Ἄρχ.: Ἐνέτυχον τῷ γράμματι τῆς ὁσιότητός σου ἐγχειρισθέντι μοι . . .

ιʹ (φ. 11α) «Τῷ πανοσιωτάτῳ καθηγουμένῳ καὶ σοφωτάτῳ διδασκάλῳ κυρίῳ κυρίῳ Ἀρσενίῳ τῷ Καλούδῃ . . . »
«ᾳχϟβʹ μεταγειτνιῶνος ὑςάτῃ».
Ἄρχ.: Πολλάκις ἡ τῶν εὐεργετημάτων ὑπερβολὴ . . .

ιαʹ (φ. 12α) «Κύριε Δημήτριε χαίροις εὐτυχῶν ἐν ὑγείᾳ». — «ᾳχϟεʹ».
Ἄρχ.: Περὶ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα πολλὰς εἶναι τὰς ὑπολήψεις οὐκ ἄτοπον . . .

ιβʹ (φ. 12β) «Τῷ τιμιωτάτῳ κυρίῳ Λασκάρεϊ χαίρειν».
«Ἐξ Ἀνατολικοῦ, ᾳχϟεʹ».
Ἄρχ.: Ἥσθην τοῖς σοῖς γράμμασιν ἐντυχὼν . . .

ιγʹ (φ. 13α) «Τῷ σοφωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐν ἱεροδιδασκάλοις κυρίῳ Γρηγορίῳ . . . ».
«Ἐξ Ἀνατολικοῦ, ᾳχϟεʹ».
Ἄρχ.: Ὑπερβαλλόντως ἥσθην, νὴ τὸν ἔφορον φιλίας Θεὸν . . .

ιδʹ (φ. 13β) «Φίλτατε μοι κύριε Δημήτριε . . . ».
«Ἐξ Ἀνατολικοῦ, ᾳχϟςʹ».
Ἄρχ.: Συγγνώμην αἰτεῖς παρ' ἐμοῦ σιωπῆς ἕνεκεν . . .

ιεʹ (φ. 13β) «Τῷ . . . λογιωτάτῳ . . . Κορίνθου . . . Γρηγορίῳ . . . ».
«Ἀπὸ Ἀνατολικοῦ τῆς Αἰτωλίας, ᾳχϟςω».
Ἄρχ.: Θαυμαστή τις ἐμοὶ διάθεσις γέγονε τοῖς γράμμασι ἐντυχόντι . . .

ιςʹ (φ. 14β) «Ὁσιώτατε καὶ λογιώτατε ἐν ἱερομονάχοις κύριε Χριστοφόρε . . .».
«Ἀπὸ Ἀνατολικοῦ, ᾳχϟζω».
Ἄρχ.: Εἰ καὶ πολὺς ὁ τῆς σιγῆς ἐς τόδε παρῆλθε χρόνος . . .

ιζʹ (φ. 14β) Γρηγορίῳ τῷ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης.
«Ἐξ Ἀνατολικοῦ, ᾳχϟζʹ».
Ἄρχ.: Ἕκτῃ μεσοῦντος μαιμακτηριῶνος . . .

ιηʹ (φ. 16α) Γρηγορίῳ τῷ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης. «ᾳχϟζʹ».
Ἄρχ.: Ἠξιώθην σὺν Θεῷ ἁγίῳ καὶ δευτέρου . . . γράμματος . . .

ιθʹ (φ. 16β) «Λογιώτατε ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Χριστοφόρε . . . ».
«Ἐξ Ἀνατολικοῦ, ᾳχϟζʹ».
Ἄρχ.: Δεύτερον τοῦτο τῶν ἀνακαινισθέντων πρὸς σέ μου γραμμάτων.

κʹ (φ. 17α) «Τῷ αὐτῷ». — «Ἐξ Ἀνατολικοῦ, ᾳχϟζω».
Ἄρχ.: Πᾶν τριττὸν φησί, τέλειον . . .

κα΄ (φ. 17^{β}) «Τῷ . . . ἐν ἱερομονάχοις καὶ . . . λογιωτάτῳ κυρίῳ Ἰωσήφ . . . ».
«Ἀπὸ Ἀνατολικοῦ, ᾳχϟη^{ω}».
Ἀρχ.: Διὰ βραχέων μέν, ἱκανῶς δὲ περὶ τῶν συμβάντων σοι δεδήλωταί μοι δεινῶν . . .

κβ΄ (φ. 17^{β}) Γρηγορίῳ τῷ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης. —Ἀχρόνιστος.
Ἀρχ.: θυμηδίας οὐχ ὅσης ἄν τις καὶ εἴπῃ πρόξενά μοι γεγόνασι . . .

κγ΄ (φ. 18^{β}) «Τῷ αὐτῷ». — «ᾳχϟη΄».
Ἀρχ.: Ἀδυνάτοις ἐπιχειρεῖν οὐδενὶ τῶν νουνεχῶν . . .

κδ΄ (φ. 19^{α}) Νεοφύτῳ Ἄρτης καὶ Ναυπάκτου.
«Ἀπὸ Ἀνατολικοῦ, ᾳψϛ^{ω}».
Ἀρχ.: Ἐγγυτέρω τῆς σῆς πανιερότητος ἡμῶν γινομένης . . .

κε΄ (φ. 19^{β}) Τῷ αὐτῷ. — «Ἐξ Ἀνατολικοῦ, ᾳψϛ^{ω}».
Ἀρχ.: Τριαδικὸν ἐπλήρωσεν ἀριθμὸν . . .

κϛ΄ (φ. 21^{α}) « . . . Ἀγγέλῳ Σουμμακίῳ . . . ».
«Ἐξ Ἀνατολικοῦ, ᾳψϛ^{ω}».
Ἀρχ.: Ὁ τὸ παρὸν ἐγχειρίζων τῇ σῇ λογιότητι παῖς πνευματικός ἐστι κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ φοιτητὴς . . .

κζ΄ (φ. 21^{β}) «Τῷ . . . λογιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις κυρίῳ Χριστοφόρῳ . . . ».
«Ἐξ Ἀνατολικοῦ ᾳψϛ^{ω}».
Ἀρχ.: Ἔλαβον τὰ παρὰ σοῦ μοι πεμφθέντα . . .

κη΄ (φ. 22^{α}) «Νεοφύτῳ . . . Ἄρτης». — «Ἐξ Ἀνατολικοῦ ᾳψζ^{ω}».
Ἀρχ.: Κελευσθεὶς ὑπὸ τῆς σῆς πανιερότητος . . .

κθ΄ (φ. 22^{α}) «Τῷ . . . λογιωτάτῳ ἐν ἱερεῦσι κυρίῳ κυρίῳ Γεωργίῳ . . . ».
«Ἐξ Ἀνατολικοῦ, ᾳψζ^{ω}».
Ἀρχ.: Ἀφορμῆς εὐλόγου δραξάμενος . . .

λ΄ (φ. 22^{β}) Ἀνεπίγραφος. — «ᾳψζ^{ω}».
Ἀρχ.: Πανιερώτατε ὑποκλίνομαί σοι ἕως ἐδάφους τῆς γῆς· ἐλθὼν ἐν τῷ τῆς Κατοχῆς νεουργηθέντι μονιδρίῳ κατά τινα χρείαν δὸς εἰπεῖν . . .

λα΄ (φ. 23^{α}) «Τῷ πανευλαβεστάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐν ἱερεῦσι κυρίῳ κυρίῳ Γεωργίῳ . . . ».
«Ἐκ τοῦ Ἀνατολικοῦ τῆς Αἰτωλίας, ᾳψζ^{ω}».
Ἀρχ.: Τρεμούσης μου τῆς χειρὸς καὶ μὴ δυναμένης χάρτου καὶ γραφίδος ἐφάπτεσθαι . . .

λβ΄ (φ. 23^{β}) «Λογιώτατε κὺρ Χριστοφόρε εὐπραγοίης μοι χαίρων».
«Ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος, ᾳψια^{ω} αὐγούστου ε^{η} . . . ».
Ἀρχ.: Ὁ τοῦ παρόντος διακομιστὴς εἰ καὶ ἐμοὶ φίλος τυγχάνει ὢν . . .

λγ΄ (φ. 24^{α}) Νεοφύτῳ τῷ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης.
«Ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος, ᾳψια^{ω}, σεπτεμβρίου α^{η}».
Ἀρχ.: Χρῆστος οὗτος ἐστὶν ὁ κατὰ συγκυρίαν ποτὲ τῇ σῇ πανιερότητι καθ' ὁδὸν συγγενόμενος . . .

λδ΄ (φ. 24^{β}) «Ἀδελφὲ Ἀθανάσιε ὑγιαίνων ἐκ νοσοῦντος εἴης καὶ ἐξ ὑγιαίνοντος μὴ νοσῶν».
«Βρανιανόθεν, ᾳψια^{ω} σεπτεμβρίου α^{η}».
Ἀρχ.: Τὸ μὲν διὰ τοῦ νῦν αὐτόθι πάλιν κατερχομένου Χρήστου σὸν γράμμα λαβόντες . . .

λε′ (φ. 25α) «Λογιώτατε κὺρ Χριστοφόρε . . . ».
«Βρανιανόθεν, αψια^ω σεπτεμβρίου α^ῃ».
Ἄρχ.: Εἰ καὶ ἕτερός τις ἐστὶν ὁ χρήζων, ἀλλ' ἐπειδὴ δι' ἐμοῦ ἱκετεύει . . .

λϛ′ (φ. 25α) «Λογιώτατέ μοι . . . κύριε Χριστοφόρε σὺν τῷ αἰδεσιμωτάτῳ ἁγίῳ οἰκονόμῳ . . . ».
«Βρανιανόθεν, αψια^ω, μαιμακτηριῶνος α^ῃ: ἐπὶ δέκα».
Ἄρχ.: Τὸ μὲν ἡμέτερον γράμμα μυθικὴν μακαρίαν ἀπεκάλει . . .

λζ′ (φ. 25β) «Τῷ . . . Εὐσταθίῳ τῷ ἐπιτηδειοτάτῳ χρυσοχόῳ . . . » [τῷ Λοκρῷ].
«Ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος, αψια^ω σεπτεμβρίου δεκάτῃ».
Ἄρχ.: Εὐσταθοῦς ὄντως καὶ παγίου λίαν φρονήματος ἴδιον τὸ πρὸς ἐμέ σου φίλτρον . . .

λη′ (φ. 26β) «Τῷ ἱερωτάτῳ καὶ θεοφιλεστάτῳ τῆς κατὰ Δημητριάδα ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἐπισκόπῳ κυρίῳ κυρίῳ Ἰωαννικίῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος, αψια^ω ὀκτ: ιε^ῃ».
Ἄρχ.: Οὐχ ἵνα τὴν πρὸς εὐεργεσίαν προαιρετικὴν τῆς σῆς θεοφιλοῦς ψυχῆς δύναμιν . .

λθ′ (φ. 27α) «τῷ λογιωτάτῳ κυρίῳ Χριστοφόρῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς ἐμῆς παροικοπατρίδος, αψια^ω, πυανεψιῶνος ζ^ῃ».
Ἄρχ.: Μετὰ τῆς κλειδὸς καὶ τοῦ μέλανος καὶ ψυχοτρόφου εἴτ' οὖν βετονίκης . . .

μ′ (φ. 27β) Ἀδελφὲ Ἀθανάσιε . . . ».
«Βρανιανόθεν, αψια^ω ὀκτ: κγ^ῃ».
Ἄρχ.: Τὸ καθ' ἡμᾶς ὡς ἔχει κατὰ τὸ παρὸν εἴσεσθε πάντως . . .

μα′ (φ. 28α) «Λογιώτατε κύριε Χριστοφόρε . . .».
«Πάτρηθεν, αψια^ω ζ^ῃ ἱσταμένου».
Ἄρχ.: Τοὺς τῶν καυτηριῶν ἐπιδέσμους μετεσκευασμένους ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐδεξάμεθα . . .

μβ′ (φ. 28α) «Τῷ . . . ἀρχιεπισκόπῳ . . . Δημονίκου καὶ Ἐλασσῶνος . . . Ἀθανασίῳ . . . ».
«Ἐκ Βρανιανῶν, αψια^ω νοεμβρίου κα^ῃ».
Ἄρχ.: Ὁ τοῦ παρόντος εὐτελοῦς καὶ βραχυσυλλάβου γράμματος διακομιστὴς Χρῆστος ὀνόματι . . .

μγ′ (φ. 28β) Νεοφύτῳ τῷ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης.
«Ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος, αψιβ^ω ἰαννουαρίου ι^ῃ».
Ἄρχ.: Ὁ μὲν σοφώτατος Σειραχίδης, μὴ δευτερώσῃς λόγον, ἔφη, ἐν προσευχῇ σου . . .

μδ′ (φ. 29α) «Ἀθανασίῳ τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ . . . ».
«Ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης, αψιβ^ω γαμηλιῶνος ι^ῃ ἱσταμένου».
Ἄρχ.: Χρῆστος πάλιν ὁ διακομιστὴς κἀγὼ ὁ γράφων . . .

με′ (φ. 29β) Ἰωαννικίῳ τῷ Δημητριάδος.
«Ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀποκρήμνοις καὶ βαθυσκίοις ὄρεσι τῶν Ἀγράφων Βρανιανῶν, αψιβ^ω μαρτίου κε^ῃ».
Ἄρχ.: Τοῦ προτέρου καὶ τοῦ παρόντος οὐχ ἧττον ὁ διακομιστὴς ἐνδείᾳ ἀγχιθύρῳ ἀνάγκης πιεζόμενος . . .

μϛ′ (φ. 30β) «Ἀθανασίῳ τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ . . . ».
«Πάτρηθεν, αψιβ^ω θαργηλιῶνος ϛ^ῃ ἱσταμένου».
Ἄρχ.: Πλὴν τῆς σῆς ὑγείας καὶ τῶν λοιπῶν φίλων δηλώσεως . . .

μζ′ (φ. 31α) Ἰωαννικίῳ τῷ Δημητριάδος.
«Ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης, ͵αψιβῳ σκιρροφοριῶνος ζῃ ἐπὶ δέκα».
Ἀρχ.: Ἐπειδὴ σαφεστάτας καὶ ἀναντιρρήτους εἶχε τὰς ἀποδείξεις . . .

μη′ (φ. 31α). «Τῷ ἐντιμοτάτῳ εὐγενεστάτῳ τε καὶ μουσικωτάτῳ καὶ τῆς Θεσσαλονικέων μεγαλοπόλεως ἀξιωτάτῳ ταβουλαρίῳ κυρίῳ κυρίῳ Μανουλάκῃ . . .».
«Ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος, ͵αψιβῳ ἰουνίου κγῃ».
Ἀρχ.: Τὰ ἐξ ἀπροσδοκήτου καὶ αἰφνιδίως τοῖς ἀνθρώποις προσπίπτοντα καταπλήττειν οἶδε . . .

μθ′ (φ. 31β) «Τῷ . . . Λητζᾶς καὶ Ἀγράφων . . . Διονυσίῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος, ͵αψιβῳ ἰουλίου κδῃ».
Ἀρχ.: Ὁ παρὼν ἱερεὺς τῶν ἐκ τοῦ θεοφυλάκτου ποιμνίου τῆς σῆς θεοφιλίας εἷς ὢν . . .

ν′ (φ. 32α) «Τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ Ἀθανασίῳ . . . ».
«Πάτρηθεν, ͵αψιβῳ πυανεψιῶνος γῃ ἱσταμένου».
Ἀρχ.: Τὰ παρὰ σοῦ πρὸς ἐμὲ τῶν γραμμάτων πολλὰ . . .

να′ (φ. 32β) «Φιλομαθέστατε κύριε Γεώργιε . . . ».
«Πάτρηθεν, ͵αψιβῳ πυανεψιῶνος γῃ ἱσταμένου».
Ἀρχ.: Ἐνεχειρίσθη μοι τὸ πρὸς σοῦ γραφὲν καὶ ἔγνων τὰ δι' αὐτοῦ δηλωθέντα μοι . . .

νβ′ (φ. 33α) «Τῷ ἐν πρεσβυτέροις καὶ λογίοις ἀνδράσιν εὐλαβεστάτῳ τε καὶ λογιωτάτῳ κυρίῳ κυρίῳ Ἀντωνίῳ . . .».
«Πάτρηθεν, ͵αψιβῳ ἀνθεστηριῶνος φθίνοντος».
Ἀρχ.: Τῆς μὲν πρὸς ἐμέ σου φιλικῆς διαθέσεως εὖγε, καὶ ὑπέρευγε μάλα δικαίως ἂν εἴποιμι . . .

νγ′ (φ. 33β) «Ἀντωνίῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἱερεῖ . . . ». —Ἀχρόνιστος.
«Ἐκ τοῦ πατρίου ἐδάφους, ἀνθεστηριῶνος».
Ἀρχ.: Κυκνείους ᾠδὰς μελιχρὰς καὶ Μαρσύου φθογγὰς μουσικὰς . . .

νδ′ (φ. 34α) «Ἀθανασίῳ τῷ συναίμονι . . . ».
«Ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης, ͵αψιβῳ ποσειδεῶνος θῃ ἱσταμένου».
Ἀρχ.: Μαθεῖν ἐφιεμένως τὰ καθ' ἡμᾶς ὑμῖν ἤδη καὶ διὰ τῶν ἡμετέρων γραμμάτων ἐξεγένετο . . .

νε′ (φ. 34α) «Τῷ . . . Λητζᾶς καὶ Ἀγράφων . . . Διονυσίῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος, ͵αψιβῳ».
Ἀρχ.: Ὁ παρὼν ἱερεὺς ἐκ τοῦ θεοφυλάκτου ποιμνίου τῆς σῆς θεοφιλίας εἷς ὢν καὶ ὅλως αὐτῆς οἰκεῖος . . .

νς′ (φ. 34β) «Χριστοφόρῳ τῷ ὁσιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις . . . ».
«Ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης, ͵αψιγῳ ποσειδεῶνος ζῃ λήγοντος».
Ἀρχ.: Ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων Ὁμήρῳ τούτῳ ποτὲ τῷ σοφῷ . . .

νζ′ (φ. 35β) «Τῷ . . . οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ . . . Κυρίλλῳ . . . ».
«͵αψιγῳ ἰουνίου δῃ».
Ἀρχ.: Ὡς ἀπὸ σκοπιᾶς τινος ὑψηλοτάτης καὶ ὑπεράνω πάντων κειμένης . . .

νη′ (φ. 36β) Ἰωαννικίῳ τῷ Δημητριαδέων. — «Ἐκ Πετρήλου». —Ἀχρόνιστος.
Ἀρχ.: Μακαρίως βουλόμενος ζῆν οὑτοσὶ ὁ μακάριος . . .

νθʹ (φ. 37^{α}) Τῷ αὐτῷ. — «Ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος, ᾳψιγ$^{\omega}$ δεκεμβρίου ζ$^{\eta}$».
Ἄρχ.: Σεραφεὶμ ὁ παρὼν ἱεροδιάκονος ὁ τοῖς τιμίοις ποσὶ τῆς σῆς θεοφιλίας ἐλεεινῶς προσπίπτων . . .

ξʹ (φ. 37^{β}) Ἀνεπίγραφος καὶ ἀχρόνιστος.
Ἄρχ.: Οἶδεν ἀκριβῶς οἶμαι ἡ σὴ θεοφιλία Θεοφάνην ἐκεῖνον τὸν τοῦ κοινοῦ πάντων ἡμῶν πατρὸς . . .

ξαʹ (φ. 37^{β}) «Ἀθανασίῳ τῷ ἀδελφῷ . . . ».
«ᾳψιγ$^{\omega}$ ἐλαφηβολιῶνος ε$^{\eta}$ ἱσταμένου».
Ἄρχ.: Χρείας τανῦν ἑτέρας οὐδεμιᾶς κατεπειγούσης . . .

ξβʹ (φ. 38^{α}) «Τῷ ἐν πρεσβυτέροις καὶ λογίοις . . . κυρίῳ κυρίῳ Γεωργίῳ . . . ».
«Ἐκ Βρανιανῶν τῶν Ἀγράφων, ᾳψιγ$^{\omega}$ θαργηλιῶνος β$^{\alpha}$ ἐπὶ δέκα».
Ἄρχ.: Κἂν τοῖς τῆς Αἰτωλίας παραλίοις εὑρισκόμενος διὰ γραμμάτων ὤφθην ὁμιλήσας . . .

ξγʹ (φ. 39^{α}) «Ἀθανασίῳ τῷ ἀδελφῷ . . . ».
«ᾳψιγ$^{\omega}$ θαργηλιῶνος ε$^{\eta}$ μεσοῦντος».
Ἄρχ.: Λεπτομερεστέρας καὶ σαφεστέρας τῆς παρὰ σοῦ διηγήσεως . . .

ξδʹ (φ. 39^{β}) «Χριστοφόρῳ τῷ λογιωτάτῳ . . . ». — Ἀχρόνιστος.
Ἄρχ.: Οὐκ ἔνια μὲν οὕτως, ἔνια δ' ἄλλως . . .

ξεʹ (φ. 39^{β}) «Τῷ ἐν πρεσβυτέροις ἀνδράσι λογιωτάτῳ κυρίῳ κυρίῳ Ἀντωνίῳ. . . ».
«Καστανίηθεν, ᾳψιγ$^{\omega}$ μαΐου θ$^{\eta}$».
Ἄρχ.: Λύπῃ χαρὰν συμμιγῆ τὴν ἐμὴν ἐνταῦθα παρουσίαν γράφων μοι . . .

ξςʹ (φ. 40^{α}) Τῷ ἐπισκόπῳ Δημητριάδος.
«Ἐκ τῆς κατὰ τὴν Καστανίαν ἱερᾶς μονῆς τῆς ἐπονομαζομένης Μούχης ᾳψιγ$^{\omega}$ μαΐου ιη$^{\eta}$».
Ἄρχ.: Πολλάκις ἡμῖν περὶ πολλῶν καὶ παρὰ πολλῶν . . .

ξζʹ (φ. 41^{α}) «Τῷ . . . Λητζᾶς καὶ Ἀγράφων . . . Διονυσίῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς κατὰ Καστανίαν ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς ἧς Μοῦχα τὸ ἐπίκλημα ᾳψιγ$^{\omega}$».
Ἄρχ.: Εἰ καὶ τῆς αὐτοπροσώπου ὁμιλίας τῆς σῆς θεοφιλίας . . .

ξηʹ (φ. 41^{β}) «Τῷ λογιωτάτῳ καὶ ὁμοψύχῳ μοι ἀδελφῷ Χριστοφόρῳ . . . ».
«Οἶδας τὸν γράψαντα καὶ ὅθεν καὶ πότε».
Ἄρχ.: Εἰς τὴν κρυερὰν εἰ παραγένοιο βρύσιν, πάντων ἀποπειραθῆναι σπούδασιν . . .

ξθʹ (φ. 42^{β}) «Τῷ . . . τῆς κατὰ Δημητριάδα . . . ἐκκλησίας ἐπισκόπῳ . . . Ἰωαννικίῳ . . . ».
«Ἀπὸ Καστανίας, ᾳψιγ$^{\omega}$ ἰουλίου θ$^{\eta}$ φθίνοντος».
Ἄρχ.: Εὐκαίρως ὅσον τὸ ἐπ' ἐμοὶ καὶ ἀποχρώντως τὴν ἀπάντησιν ἐποιησάμην . . .

οʹ (φ. 43^{α}) «Τῷ ἐν πρεσβυτέροις καὶ λογίοις . . . Γεωργίῳ. . .».
«Ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος, πυανεψιῶνος ε$^{\eta}$ μεσοῦντος».
Ἄρχ.: Βίβλοιν δυεῖν ταῖν παρ' ἐμοῦ αἰτηθείσαιν, ἡ μὲν διὰ τοῦ . . .

οαʹ (φ. 43^{β}) «Ἀθανασίῳ τῷ ἀδελφῷ . . . ».
«Ἐξ Ἀγράφων, ᾳψιγ$^{\omega}$ δεκεμβρίου α$^{\eta}$ ἱσταμένου».
Ἄρχ.: Σὺ μὲν ἴσως τὰ ἀδελφῷ καθήκοντα ὡς λίαν ἀδελφίζων φρονεῖν δοκεῖς . . .

οβ′ (φ. 44β) «Τῷ ... Λητζᾶς καὶ Ἀγράφων ... Διονυσίῳ ...».
«Ἐξ Ἀνατολικοῦ, αψιγῳ δεκεμβρίου ιη».
Ἀρχ.: Τοῦ διακόνου τῆς ὑμετέρας θεοφιλίας ἐνταῦθα κατελθόντος ...

ογ′ (φ. 45α) «Τῷ παμφιλτάτῳ μοι ... Δημητρίῳ ...».
«Ἐξ Ἀραχόβης κώμης, αψιγῳ σκιρροφοριῶνος εἰκάδι».
Ἀρχ.: Ὅτι μὲν δεινῇ καὶ πέρα δεινῆς ἀρρωστίας ἐπάλαισας ...

οδ′ (φ. 45β) «Ἀθανασίῳ τῷ ἀδελφῷ ...».
«Ἐξ Ἀραχόβης, αψιδῳ σκιρροφοριῶνος εἰκάδι».
Ἀρχ.: Τοῦ τὸ καλὸν γέρας ἐπώνυμον ἔχοντος πρὸς ἡμᾶς ἐλθόντος ...

οε′ (φ. 46α) «Ὁσιώτατε καὶ σπουδαιότατε ἐν ἱερομονάχοις ... Ἰωακεὶμ ...».
«Ἐκ κώμης τινὸς Ἀραχόβης καλουμένης τῶν περὶ τὴν σὴν πατρίδα τὸ Καρπενήσιον, αψιδῳ μαΐου εἰκάδι».
Ἀρχ.: Θυμηδίας ἅμα καὶ παραμυθίας οὐ τῆς τυχούσης πρόξενος ...

ος′ (φ. 46α) «Τῷ ὁσιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις κυρίῳ κυρίῳ Χριστοφόρῳ ...».
«Πάτρηθεν, αψιδῳ, βοηδρομιῶνος ὑστάτῃ».
Ἀρχ.: Μιχαὴλ τοῦ φιλομαθοῦς ἐνταῦθα ἐλθόντος ...

οζ′ (φ. 46β) «Λογίῳ ἀνδρὶ πρεσβυτέρῳ θεοσεβεῖ τῷ ἐκ Νέας Κώμης κυρίῳ κυρίῳ Ἀντωνίῳ ὁ ἐξ Ὑπεραινιανῶν Ἀναστάσιος Γόρδιος».
«Ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης, αψιδῳ μαιμακτηριῶνος θη».
Ἀρχ.: Ἵνα μὴ μετὰ τοῦ πολλοῦ ὄμβρου τοῦ τὸν αὐχμὸν διαλύοντος ...

οη′ (φ. 47α) «Τῷ αὐτῷ Ἀντωνίῳ τῷ ἱερεῖ».
«Ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης, αψιδῳ πυανεψιῶνος νουμηνίᾳ».
Ἀρχ.: Οὔτε εἰ πρὸς τὰ αἰτούμενά σοι ἱκανῶς ἔχει τὰ παρ' ἐμοῦ οἶδα ...

οθ′ (φ. 47β) Τῷ αὐτῷ.
«Ἐκ τῆς παροικοπατρίδος, αψιδῳ πυανεψιῶνος ζη».
Ἀρχ.: Ἢ τὸ Διὸς Κόρινθος (ὃ λέγεται) ἢ τὸ περὶ τῆς τραγῳδίας ...

π′ (φ. 47β) «Ἀθανασίῳ τῷ ἀδελφῷ ...».
«Ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης, αψιδῳ πυανεψιῶνος ϛη μεσοῦντος».
Ἀρχ.: Οὐ κἂν διϊσχυρισαίμην ὅτι ἔγραψα καὶ οὐκ ἀντεγράψατέ μοι ...

πα′ (φ. 48α) «Ἀντωνίῳ πρεσβυτέρῳ λογίῳ ἀνδρὶ καὶ φίλῳ ...».
«αψιδῳ πυανεψιῶνος εη φθίνοντος».
Ἀρχ.: Ὦ πολυμαθείας μεγέθους αὐτοφυεῖ φιλοσοφίας ἰνδάλματι ...

πβ′ (φ. 48β) «Ἀθανασίῳ τῷ ἱερομονάχῳ τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ ...».
«Ἐκ τῆς χιονοφεγγοφώτου πατρίδος, αψιδῳ ποσειδεῶνος ἐπὶ δέκα».
Ἀρχ.: Πρὸς τὰ ἀποτάδην σοι κἂν τῷ νῦν πεμφθέντι μοι γράμματι τῷ παρὰ σοῦ ...

πγ′ (φ. 49α) «Τῷ ἐν πρεσβυτέροις καὶ λογίοις ... λογιωτάτῳ ... Γεωργίῳ ...».
«Ἐκ τοῦ Ἀνατολικοῦ τῆς Αἰτωλίας, αψιδῳ μουνυχιῶνος εη μεσοῦντος».
Ἀρχ.: Πρὸς ταῖς προλαβούσαις, ἃς δι' ἐφέσεως ὅτι πλείστης εἶχον αἰτήσασθαι βίβλους ...

πδ′ (φ. 49β) «Τῷ ἐντιμοτάτῳ καὶ εὐγενεστάτῳ χρησιμωτάτῳ τε καὶ θεοσεβεστάτῳ ἐν ἄρχουσι καὶ χριστιανοῖς ἀνδράσι κυρίῳ κυρίῳ Χατζῆ Χρήστῳ ...».
«Ἐκ τῆς πατρίδος, αψιεῳ».
Ἀρχ.: Καὶ τί ἂν ἡδύτερον ἐμοὶ καὶ θυμηδέστερον γένοιτο γράμματος φιλικοῦ ...

πε′ (φ. 50β) Στεφάνῳ τῷ Σερρῶν.
«Ἐκ τῆς πατρίδος, πυανεψιῶνος μεσοῦντος».
Ἀρχ.: Καιρὸς ἦν ὁ μετὰ τὴν ἐν Ἐλασσῶνι πανήγυριν γενομένην καὶ γράμματος ἠξιώθην . . .

πς′ (φ. 51β). «Τῷ . . . Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης . . . Νεοφύτῳ . . . ».
«Ἐκ τοῦ πατρίου ἐδάφους, αψιεῳ ἀνθεστηριῶνος βᾳ ἐπὶ δέκα».
Ἀρχ.: Δυσχερὲς πάνυ καὶ οὐκ εὐεπιχείρητον ἔδοξέ μοι . . .

πζ′ (φ. 53α) «Τῷ ἐντιμοτάτῳ καὶ χρησιμωτάτῳ ἐν ἄρχουσι καὶ χριστιανοῖς ἀνδράσι κυρίῳ κυρίῳ Κωνσταντίνῳ . . . ».
«Ἀπὸ κώμης Βρανιανῶν, αψιεῳ νοεμβρίου ις′ῃ».
Ἀρχ.: Οἱ πρός τινας τῶν δυναμένων καὶ ἱκανῶς εἰς βοήθειαν ἑτέρων ἐχόντων . . .

πη′ (φ. 54α) «Εὐλαβέστατε ἐν ἱερεῦσι κύριε κύριε Ἀλέξιε . . . ».
«Ἐκ τῆς χιονοφεγγοφώτου φωτοβολούσης πατρίδος, αψιεῳ ἰαννουαρίου κζῃ».
Ἀρχ.: Σταφυλὰς κατεσκευασμένας μετὰ ἑψήματος ἐπιτηδείως ἐχούσας πρὸς γεῦσιν . . .

πθ′ (φ. 54β) Ἰωαννικίῳ τῷ Δημητριάδος.
«Ἐκ τῆς πατρίδος, αψιεῳ· μαρτίου ςῃ ἱσταμένου».
Ἀρχ.: Τοῦ πρὸς ἑαυτὸν ἀναδεχομένου τὰς ἔξωθεν αὐτῷ προσπιπτούσας περιστάσεις καὶ θλίψεις . . .

ϟ′ (φ. 55α) «Τῷ ἐντιμοτάτῳ καὶ χρησιμωτάτῳ ἐν Χριστιανοῖς ἀνδράσι κυρίῳ κυρίῳ Εὐσταθίῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς πατρίδος, αψιεῳ μαρτίου ιβᾳ».
Ἀρχ.: Μακρωτέρου [sic] ἂν εἴη καιροῦ καὶ χρόνου τὰ πάθη καὶ δυστυχήματα τοῦ τὸ γράμμα διακομίζοντος . . .

ϟα′ (φ. 55β) «Ἀθανασίῳ τῷ ἀδελφῷ . . . ».
«Ἐκ τῆς πατρῴας χθονός, αψιςῳ γαμηλιῶνος εῃ φθίνοντος».
Ἀρχ.: Γραμμάτων ἡμῖν ἑσμὸς παρὰ σοῦ, ἀπόκρισις δὲ οὐδεμία πρὸς σὲ παρ' ἡμῶν . . .

ϟβ′ (φ. 56α) Ἀναφορὰ τῶν μοναχῶν τῶν ἐνασκουμένων « . . . ἐν τῇ ἱερᾷ . . . καὶ σταυροπηγιακῇ μονῇ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῇ ἐπονομαζομένῃ Πεφανερωμένῃ καὶ κοινότερον Τετάρνῃ . . . » πρὸς τὸν οἰκουμ. Πατριάρχην.
«Ἐκ τῆς ἡμετέρας σεβασμίας μονῆς, αψιςῳ φευρουαρίῳ ιεῃ».
Ἀρχ.: Παναγιώτατε . . . τὸ ἔνθεον ὕψος τῆς σῆς ὑπερτάτης κορυφῆς πανευλαβῶς προσκυνοῦμεν . . .

ϟγ′ (φ. 56β) Ἀναφορὰ τῶν μοναχῶν Τετάρνης πρὸς ἡγεμόνα Οὐγγροβλαχίας.
«αψιςῳ φευρουαρίῳ ιεῃ».
Ἀρχ.: Ἐκλαμπρότατε . . . ἡγεμὼν πάσης Οὐγγροβλαχίας κύριε κύριε Ἰωάννη Στέφανε βοεβόδα . . .

ϟδ′ (φ. 57β) Ἑτέρα ἀναφορὰ τῶν αὐτῶν μοναχῶν πρὸς ἡγεμόνα Μολδοβλαχίας «αψιςῳ φευρουαρίῳ ιεῃ».
Ἀρχ.: Ἐκλαμπρότατε . . . ἡγεμὼν πάσης Μολδοβλαχίας κύριε κύριε Ἰωάννη Νικόλαε βοεβόδα . . .

ϟε′ (φ. 58β) «Τῷ . . . μητροπολίτῃ . . . Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης . . . Νεοφύτῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς πατρῴας χθονός, αψιςῳ φευρουαρίου εῃ ἱσταμένου».
Ἀρχ.: Τέτλαθι δὴ κραδίη, κακώτερον ἄλλο ποτ' ἔτλης. . .

϶ϛʹ (φ. 59α) «Τῷ . . . Δημητριάδος . . . Ἰωαννικίῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς πατρῴας χθονός, ᾳψιςῳ μουνιχιῶνος εἰκάδι».
Ἀρχ.: Φορτικὸν ἴσως καὶ ἐπαχθὲς εἰ καὶ ὅλως εὔηθες δόξειεν ἄν τισι . . .

϶ζʹ (φ. 60α) «Ἀθανασίῳ τῷ ὁμαίμονι . . . ».
«Ἐκ τῆς κατὰ Ἄρταν μητρίδος, ᾳψιςῳ μουνιχιῶνος γῃ».
Ἀρχ.: Οὐ τῶν ἀγνώτων, οὐδὲ τῶν μὴ οἰκείων ἄλλως ὁ διακομιστὴς τοῦ παρόντος . . .

϶ηʹ (φ. 60β) «Τῷ ἐντιμοτάτῳ καὶ χρησιμωτάτῳ ἐν Χριστιανοῖς ἀνδράσι, καὶ ἐν ἀναγνώσταις θεοσεβεστάτῳ κυρίῳ κυρίῳ Γεωργίῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος, ᾳψιςῳ ἀπριλλίου κδῃ».
Ἀρχ.: Ὑδροδόχον ἀγγεῖον ἦτον ἡ χάρις ἡ πρὸς ἐμὲ παρὰ τῆς σῆς ἐντιμότητος . . .

϶θʹ (φ. 61α) «Τῷ ἐντιμοτάτῳ θεοσεβεστάτῳ τε καὶ χρησιμωτάτῳ ἐν ἄρχουσι καὶ Χριστιανοῖς ἀνδράσι κυρίῳ κυρίῳ Κωνσταντίνῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς πατρῴας χθονός, ᾳψιςῳ ἀπριλλίου φθίνοντος».
Ἀρχ.: Ὠκεῖαι χάριτες, ἔφη τις τῶν πάλαι σοφῶν, γλυκερώτεραι . . .

ρʹ (φ. 61β) «Εὐλαβέστατε ἐν ἱερεῦσι κύριε κύριε Κωνσταντῖνε . . . ».
«Ἐκ τοῦ πατρίου δαπέδου, ᾳψιςῳ ἰουνίου δῃ ἱσταμένου».
Ἀρχ.: Ὑπὲρ αἰχμαλώτου πρεσβεύομεν, τίς δὲ οὗτος καὶ ὁποῖος . . .

ραʹ (φ. 62α) Στεφάνῳ τῷ Σερρῶν. — «ᾳψιςῳ μεταγειτνιῶνος ζῃ λήγοντος».
Ἀρχ.: Στατῆρσι Κυζικηνοῖς Ἀπελλοῦ τε καὶ Λυσίππου καὶ Ζεύξιδος ἔργοις . . .

ρβʹ (φ. 63α) Ἰωαννικίῳ τῷ Δημητριάδος.
«Ἐκ τῆς κατὰ παροικίαν πατρίδος, ᾳψιςῳ μεταγειτνιῶνος τριακοστῇ».
Ἀρχ.: Ἠχοῦς ἔοικα πρᾶγμα ποιεῖν, πρός τινας τῶν αὐτοῦ φίλων γράφων . . .

ργʹ (φ. 63β) «Τῷ . . . Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης . . . Νεοφύτῳ . . . ».
«Ἐκ τοῦ πατρίου δαπέδου, ᾳψιςῳ αὐγούστου αῃ».
Ἀρχ.: Ἁπλοϊκῷ τινι τρόπῳ τὴν πρὸς ἐμὲ ὡς ἀπὸ φωνῆς τῆς σῆς πανιερότητος . . .

ρδʹ (φ. 64β) «Ἀρχὴ γράμματος ἐπιτροπικοῦ».
Ἀρχ.: Τοῖς μὴ παρ' αὐτῶν δυναμένοις . . . — Τελ.: . . . ἢ τῇ δικαιοσύνῃ γίνηται· τούτου χάριν κἀγώ· καὶ τὸ ἑξῆς.

ρεʹ (φ. 65α) «Τῷ λογιωτάτῳ ἐν ἱερεῦσι κυρίῳ κυρίῳ Ἀντωνίῳ . . . ».
«Ἐκ τοῦ πατρίου δαπέδου, ᾳψιςῳ βοηδρομιῶνος θʹ ἱσταμένου».
Ἀρχ.: Τοῦ παιδὸς ἡ νόσος ἐκ παχέων φαίνεται καὶ φλεγματωδῶν καὶ γλίσχρων εἶναι χυμῶν . . .

ρϛʹ (φ. 65α) «Ἀθανασίῳ τῷ ἀδελφῷ . . .».
«Ἐκ τοῦ πατρίου δαπέδου, ᾳψιςῳ βοηδρομιῶνος ϛῃ μεσοῦντος».
Ἀρχ.: Τῶν παρά σου γραμμάτων καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς πεμφθέντων μοι, ἴσθι . . .

ρζʹ (φ. 65β) «Χριστοφόρῳ τῷ λογιωτάτῳ καὶ φιλτάτῳ ἐν Χριστῷ ἑταίρῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς πατρῴας χθονός, ᾳψιςῳ μαιμακτηριῶνος ϛῃ ἱσταμένου».
Ἀρχ.: Ἔγραψας ἀντέγραψα, ἐσίγησας ἀντεσίγησα . . .

ρηʹ (φ. 66α) «Τῷ . . . πρεσβυτέρῳ καὶ . . . οἰκονόμῳ . . . Ἰωάννῃ . . . ».
«Ἐκ τῆς πατρίδος, ᾳψιςῳ σεπτεμβρ: κῃ».
Ἀρχ.: Καλαθίσκον ἐδεξάμην σταφυλῶν πλήρη ὡρίμων ὅτι μάλιστα καὶ ἡδίστων . . .

ρθ′ (φ. 66^{β}) «Τῷ ἐν ἱερομονάχοις λογιωτάτῳ . . . Χριστοφόρῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης, ᾳψις$^{\omega}$ μαιμακτηριῶνος β$^{\alpha}$ φθίνοντος».
Ἀρχ.: Λυθείσης τῆς σιωπῆς, ὡς τῆς τοῦ ἱεροῦ Ζαχαρίου παλαίποτε . . .

ρι′ (φ. 67^{α}) «Εὐσταθίῳ . . . ἐπιδεξιωτάτῳ χρυσοχόῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς τὴν ἀνήλιον καὶ βαθύσκιον Γοῦβαν περιεχούσης χθονός, ᾳψις$^{\omega}$ ὀκτ: ιβ$^{\eta}$».
Ἀρχ.: Νεαρὰν ἔτι τὴν ἡλικίαν ἄγων καὶ μειράκιον ὡς εἰπεῖν ὢν . . .

ρια′ (φ. 67^{β}) Ἰωαννικίῳ τῷ Δημητριάδος.
«Ἐκ τῆς τὴν ἀνήλιον καὶ σκοτεινὴν Γοῦβαν περιεχούσης χθονός, πυανεψιῶνος ε$^{\eta}$ μεσοῦντος».
Ἀρχ.: Βάρους οὐ φορητοῦ τὰ παρ' ἐμοῦ πρὸς τὴν σὴν θεοφιλίαν γράμματα . . .

ριβ′ (φ. 68^{β}) «Τῷ . . . Εὐσταθίῳ τῷ Λοκρῷ καὶ χρυσοχόῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς πατρίδος, ᾳψις$^{\omega}$ νοεμβρίου κα$^{\eta}$».
Ἀρχ.: Κοινῇ γράφειν πρὸς πάντας μὴ δυνάμενος, ὡς καὶ ἡ σὴ ἐντιμότης οἶδε καλῶς . . .

ριγ′ (φ. 68^{β}) «Τῷ ἐντιμοτάτῳ . . . ἐν ἄρχουσι . . . Κωνσταντίνῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς πατρίδος, ᾳψιζ$^{\omega}$ ἰαν:».
Ἀρχ.: Τριττὸν ἀναπληροῖ ἀριθμὸν τὸ εὐτελὲς τουτὶ γράμμα . . .

ριδ′ (φ. 69^{β}) «Τῷ ἐν ἱερομονάχοις λογιωτάτῳ καὶ φιλτάτῳ μοι κυρίῳ κυρίῳ [Χριστοφόρῳ] εὖ πράττειν».
«Ἐκ τῆς πατρίδος, ᾳψιζ$^{\omega}$ γαμηλιῶνος η$^{\eta}$ φθίνοντος . . .».
Ἀρχ.: Ὑπερήμερον μὲν τὸ παρὰ σοῦ πεμφθέν μοι γράμμα . . .

ριε′ (φ. 70^{α}) «Τῷ . . . τῆς κατὰ Μαγνησίαν Δημητριάδος ἐπισκόπῳ . . . Ἰωαννικίῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς πατρίδος, ᾳψιζ$^{\omega}$ μαρτίου ι$^{\eta}$».
Ἀρχ.: Διακόνων ἱερῶν ἠξιωμένος βαθμοῦ καὶ βοηθείας χρήζων . . .

ρις′ (φ. 70^{β}) «Ἀθανασίῳ τῷ ἀδελφῷ . . . ».
«Ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης, ᾳψιζ$^{\omega}$· θαργηλιῶνος α$^{\eta}$ ἐπὶ δέκα».
Ἀρχ.: Ἀνθεστηριῶνι μηνὶ καὶ Ποσειδεῶνι . . .

ριζ′ (φ. 71^{α}) «Τῷ εὐλαβεστάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἀνδρὶ καὶ ἱερωμένῳ ἱερεῖ, τῷ φιλτάτῳ μοι κυρίῳ κυρίῳ Παρρησίῳ . . . ».
«Ἐκ Βρανιανῶν τῆς ἐμῆς πατρίδος, ᾳψιζ$^{\omega}$ θαργηλιῶνος β$^{\alpha}$ λήγοντος».
Ἀρχ.: Προσαγορεύσεις . . . διάκονός τις . . . Μακρινίσσῃ τῇ σῇ πατρίδι κατά τινα χρείαν παραβαλὼν . . .

ριη′ (φ. 71^{β}) «Τῷ . . . ἁγίῳ οἰκονόμῳ τῷ ὄντως χαριτωνύμῳ . . . Ἰωάννῃ . . . ».
«Ἐκ τῆς πατρίδος, ᾳψιζ$^{\omega}$ αὐγούστου λα$^{\eta}$».
Ἀρχ.: Ἡ κατὰ τὸν εὐλογούμενον στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ γινομένη ἀεὶ . . .

ριθ′ (φ. 72^{α}) «Παππᾶ Εὐγένιε ἢ κατὰ σὲ μᾶλλον Εὐθύμιε . . . ».
«ᾳψιζ$^{\omega}$ νοεμ: ε$^{\eta}$».
Ἀρχ.: Τὸ ἀπὸ τοῦ Ξηρομέρου γράμμα σου τὸ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν θερίαν . . .

ρκ′ (φ. 72^{β}) «Τῷ γράψαντί μοι σοφωτάτῳ ἀνδρὶ . . . ».
«ᾳψιζ$^{\omega}$ ἀνθεστηριῶνος δ$^{\eta}$ φθίνοντος».
Ἀρχ.: Σοφόν τινα τὸν οὐκ ἄσοφον μόνον . . .

ρκα΄ (φ. 73α) «Τῷ ... καθηγουμένῳ τῆς ... μονῆς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τῶν Μεγάλων Πυλῶν ... Μαξίμῳ ... ».
«Ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος, αψιζω νοεμ: κζη».
Ἀρχ.: Παράδοξά τινα ἔδοξέ μοι κατὰ ἀλήθειαν ...

ρκβ΄ (φ. 74α) «Πανιερώτατε δέσποτα προσκυνῶ σε πανευλαβῶς τοῦ Φαναρίου πυμεῶνα».
«αψιηω ἰουνίου κηη». Ἄνευ ὑπογραφῆς, προφανῶς δὲν ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Γορδίου.
Ἀρχ.: Οὐκ ἀγνοῶ ὅτι τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα ὑπέρκειται πολλῷ τῷ μέσῳ καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος ...

ρκγ΄ (φ. 74β) «Εὐλαβέστατε ἱερέων κύριε Κώνστα μετὰ τῆς τιμίας σου μητρὸς καὶ τῆς ὁσίας Κλεόπης καὶ τῶν λοιπῶν ἐδικῶν σου καὶ φίλων σου ... ».
«Ἐκ τῆς πατρίδος, αψιηω ἀπριλλίου κγη».
Ἀρχ.: Βρυωνιῶν δέσμας ἐδεξάμην τὰ νῦν, παχείας μὲν κατὰ τὸ ἐκτὸς καὶ φαινόμενον ...

ρκδ΄ (φ. 75α) Τῷ αὐτῷ.
«Ἐκ τῆς πατρίδος, αψιηω ἰουλίου ιθη».
Ἀρχ.: Μέλιτος τί ἂν τις εἴποι ἡδύτερον καὶ γράμματος τί ἂν εἴη θυμηδέστερον ...

ρκε΄ (φ. 75β) Τῷ αὐτῷ.
«Ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης, αψιηω ἰουλίου ιεη».
Ἀρχ.: Ὄχναι ἡμῖν παρὰ σοῦ δῶρα νῦν καὶ φύλλα κισσοῦ ἱκανά ...

ρκϛ΄ (φ. 76α) Ἰωαννικίῳ τῷ Δημητριάδος.
«Ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης, αψιηω ἰουλίου γη ἐπὶ εἰκάδι».
Ἀρχ.: Κόρος λόγου πολέμιος ἀκοαῖς, ὡς ὑπερβάλλουσα τροφὴ σώμασιν ...

ρκζ΄ (φ. 76β) «Τῷ αὐτῷ».
«Ἐκ τῆς πατρίδος, αψιηω μεταγειτνιῶνος βα: φθίνοντος».
Ἀρχ.: Ζαγορὰ μὲν ἡ φωνὴ λιμένα δὲ μέγαν βούλεται αὕτη δηλοῦν ...

ρκη΄ (φ. 77β) «Χριστοφόρῳ τῷ λογιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις ... ».
«Ἐκ τῆς πατρίδος, αψιηω. μαιμακτηριῶνος ηη φθίνοντος».
Ἀρχ.: Τῷ ὁποῖον κ' εἴπησθα ἔπος, τοῖον κ' ἐπακούσαις Αἰνείου ἀποφθέγματι ...

ρκθ΄ (φ. 78α) «Τῷ εὐλαβεστάτῳ παππᾶ κὺρ Κώνστα ... ».
«Ἐκ τῆς πατρίδος, αψιηω. σεπτεμ: θη».
Ἀρχ.: Βίβλον τὴν τῆς γραμματικῆς αἰτεῖς ...

ρλ΄ (φ. 78β) Ἰωαννικίῳ Δημητριάδος.
«Ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης, αψιηω πυανεψιῶνος εη μεσοῦντος».
Ἀρχ.: Καί τις οὕτως ἀτεράμων ἂν εἴη καὶ τὰ πρὸς φιλίαν ἄτεγκτος ...

ρλα΄ (φ. 79α) «Τῷ ἐν ἱεροῖς καὶ λογίοις ἀνδράσιν εὐλαβεστάτῳ τε καὶ λογιωτάτῳ κυρίῳ κυρίῳ Ἀντωνίῳ ... ».
«Ἐκ τῆς κατὰ τὴν τῶν Βρανιανῶν κώμην Γούβης, αψιηω· ἀνθεστηριῶνος δη ἐπὶ εἰκάδι».
Ἀρχ.: Βραχυσυλλάβου γράμματος τοῦ παρὰ τῆς σῆς λογιότητος πεμφθέντος μοι ἀξιωθείς, τὰ δι' αὐτοῦ δηλούμενα ἔγνων, ...

ρλβ' (φ. 79^{β}) Συμεῶνι τῷ Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου.
«Ἐκ τῆς κατὰ τὴν κώμην τῶν Βρανιανῶν ἀνηλίου Γούβης, αψιη^{ω} δεκεμβρ. ζ^{η}».
Ἀρχ.: Πρὸς ταῖς χάρισι χάριτας, πρὸς ταῖς εὐλογίαις εὐλογίας . . .

ρλγ' (φ. 80^{β}) « . . . Χριστοφόρῳ . . . ».
«αψιη^{ω} ποσειδεῶνος εἰκάδι».
Ἀρχ.: Βαβαὶ τῆς μέμψεως εἴ γε καὶ μέμψιν ὅλως χρὴ λέγειν . . .

ρλδ' (φ. 81^{α}) «Τῷ . . . Σερρῶν . . . Στεφάνῳ».
«Ἐκ τῆς ἐν τῇ πατρίδι ἱερᾶς μονῆς τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς, αψιη^{ω} σκιρροφοριῶνος θ^{η} φθίνοντος».
Ἀρχ.: Κομψότητι σύγκρατον ρυθμῷ καὶ συνθήκῃ ῥημάτων κεκοσμημένον . . .

ρλε' (φ. 82^{β}) «Ὁσιώτατε ἐν ἱερομονάχοις καὶ λογιώτατε κύριε Χριστοφόρε . . . ».
«Ἐκ τοῦ κατὰ τὰ Βρανιανὰ μονηδρίου τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, αψιθ^{ω} αὐγούστου ἕκτῃ καὶ εἰκάδι».
Ἀρχ.: Τοῦ ἱερομονάχου κυρίου Εὐγενίου πρὸς ἡμᾶς ἐρχομένου . . .

ρλϛ' (φ. 83^{α}) Ἰωαννικίῳ τῷ Δημητριάδος.
«Ἐκ τῆς ἐν τῇ πατρίδι ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, αψιθ^{ω}. ὀκτωβρίου ιβ^{α}».
Ἀρχ.: Εἰ μή με δεσμός τις κατεῖχεν ἄφυκτος . . .

ρλζ' (φ. 83^{β}) Διονυσίῳ τῷ Λητζᾶς καὶ Ἀγράφων.
«Ἐκ τῆς ἐν τῇ πατρίδι ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς». —Ἀχρόνιστος.
Ἀρχ.: Κάλλιστος ὁ ἀπὸ Βράχης τῆς κώμης ὁρμώμενος ἱερομόναχος . . .

ρλη' (φ. 84^{β}) «Τῷ αὐτῷ».
«Ἐκ τῆς πατρίδος, αψκ^{ω} ἰουλίου ε^{η}».
Ἀρχ.: Ἧκε πρὸς τὴν ἐμὴν εὐτέλειαν Θεοῦ τοῦ ἀγαθοῦ εὐδοκοῦντος . . .

ρλθ' (φ. 85^{β}) Στεφάνῳ τῷ Σερρῶν.
«Ἐκ τῆς ἐν τῇ πατρίδι ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς, αψκα^{ω} μουνιχιῶνος ϛ^{η} μεσοῦντος».
Ἀρχ.: Πᾶν τὸ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγύς ἐστιν ἀφανισμοῦ . . .

ρμ' (φ. 85^{β}) Τῷ αὐτῷ.
«Ἐκ τῆς ἐν τῇ πατρίδι ἱερᾶς μονῆς τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς, αψκα^{ω} μεταγειτνιῶνος εἰκάδι».
Ἀρχ.: Οὐκ ἐπαινῶ τοὺς τὴν φιλίαν τὴν ὄντως καὶ τὰ πρὸς ταύτην ἀνήκοντα ἀδικοῦντας . . .

ρμα' (φ. 87^{α}) «Τῷ εὐλαβεστάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐν ἱερεῦσι κυρίῳ κυρίῳ Παρρησίῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς πατρίδος, αψκα^{ω} βοηδρομιῶνος β^{α} φθίνοντος».
Ἀρχ.: Περὶ πολλοῦ καὶ οὐ περὶ μικροῦ τινος ἐποιούμην ἂν . . .

ρμβ' (φ. 87^{β}) Συμεὼν τῷ Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου.
«Ἐκ τῆς βαθυσκίου Γούβης τῶν Ὑπεραινιανῶν ἢ Βρανιανῶν, αψκα^{ω} ἰαννουαρίου ζ^{η} ἱσταμένου».
Ἀρχ.: Ἐκ τῆς καλῆς ἀποδημίας, ἣν ἡ σὴ εὐτυχῶς πεποίηκε πανιερότης . . .

ρμγ' (φ. 88β) «Τῷ θεοσεβεστάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐν ἱερεῦσι κυρίῳ κυρίῳ Παρρησίῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς ἐν τῇ πατρίδι μονῆς τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς, αψκαῳ ἐλαφηβολιῶνος γη ἱσταμένου».
Ἀρχ.: Διανοίας οὐ μόνον ἁπλῶς ἀγαθῆς ἀλλὰ καὶ εὐσεβοῦς καὶ λίαν ἐπαινετῆς . . .

ρμδ' (φ. 89α) Τῷ αὐτῷ.
«Ἐκ τῆς ἐν τῇ πατρίδι ἱερᾶς μονῆς τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς, ἥτις καὶ Γοῦβα παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις κοινότερον λέγεται, αψκαῳ θαργηλιῶνος εἰκάδι».
Ἀρχ.: Πρὸ τοῦ λαβεῖν σε τὸ παρ' ἐμοῦ πεμφθέν σοι διὰ Λαρίσσης γραμμάτιον . . .

ρμε' (φ. 90α) «Εὐλαβέστατε ἐν ἱερεῦσι καὶ φιλομαθέστατε κύριε κύριε Σάπφειρε, ἢ ὡς ἡ κοινὴ ἔχει γλῶττα Ζαφείριε . . . ».
«Ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος, αψκαῳ θαργηλιῶνος εἰκάδι».
Ἀρχ.: Ἐξ ἀπροόπτου καὶ ἀπροσδοκήτου γράμμα τίμιον σὸν ἐξεγένετό μοι λαβεῖν . . .

ρμϛ' (φ. 90β) «Τῷ . . . μητροπολίτῃ τῆς ἁγιωτάτης καὶ περιφήμου μητροπόλεως Σερρῶν . . . Στεφάνῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τῆς κατὰ τὸ ἐμὸν πάτριον ἔδαφος κειμένης ἁγίας ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς, αψκαῳ ἑκατομβαιῶνος βᾳ ἐπὶ δέκα».
Ἀρχ.: Τίς ἂν ἄρα καὶ ὁποῖος γενοίμην πρὸς τὴν σὴν πανιερότητα γράφων . . .

ρμζ' (φ. 92α) Νεοφύτῳ τῷ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης.
«Ἔκ τινος ἐν τῇ ἐμῇ πατρίδι κειμένης ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς Γούβης ἐγχωρίως οὕτω χυδαιότερον καλουμένης, αψκαῳ, ιβη».
Ἀρχ.: Χρονοτριβησάσης σου τῆς πανιερότητος ἐπὶ πολὺ ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων . . .

ρμη' (φ. 93β) «Τῷ σπουδαιοτάτῳ καὶ φιλομαθεστάτῳ κυρίῳ κυρίῳ Μιχαήλῳ . . . ».
«Ἐκ τῆς ἡμετέρας μονῆς τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς τῆς ἐν Βρανιανοῖς, αψκαῳ πυανεψιῶνος δη λήγοντος».
Ἀρχ.: Ἐξ ὅτου περ ἐντεῦθεν ἀφ' ἡμῶν ἐχωρίσθης καὶ ἀπεδήμησας . . .

ρμθ' (φ. 94α) «Ἐντιμότατε, φιλομαθέστατε καὶ μᾶλλον φιλιατρώτατε κύριε κύριε Γεώργιε ἢ καὶ ὑποκοριστικώτερον Γεωργάκιε . . . ».
«Βρανιανόθεν, αψκβῳ μουνιχιῶνος γη φθίνοντος».
Ἀρχ.: Καὶ τοῦ αου καὶ τοῦ δευτέρου σου γράμματος ἐπίβολος ἐγενόμην . . .

ρν' (φ. 94β) «Τῷ ἐν ἱερεῦσιν εὐλαβεῖ καὶ λογίῳ ἀνδρὶ κυρίῳ κυρίῳ Θεολογίῳ . . . ».
«Βρανιανόθεν, αψκβῳ ἑκατομβαιῶνος ιη».
Ἀρχ.: Τίς πόθεν εἷς ἀνδρῶν πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆες; . . .

ρνα' (φ. 95α) Στεφάνῳ τῷ Σερρῶν.
«Ἐκ τοῦ ἐν Βρανιανοῖς τῶν Ἀγράφων μονιδρίου τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς, αψκβῳ ἑκατομβαιῶνος ιη».
Ἀρχ.: Μερίμνης παντοδαπῆς καὶ τύρβης τοῦ πολυστρόφου τοῦδε καὶ πολυταράχου βίου. . .

Τοῦ γράμματος τούτου ἕπεται ἡρωελεγεῖον τετράστιχον εἰς τὸν αὐτὸν Σερρῶν Στέφανον συντεταγμένον προφανῶς ὑπὸ τοῦ Ἀναστασίου Γορδίου:

Στέψε Θεὸς στεφάνοις Στέφανον τόνδ' ἀρχιερῆα
τῆδ' ἐν ἀπειρεσίοις, οἷσι περιστέφεται·
πλείοσι δ' αὖ μακάρων στέψει τερπνῷ ἐνὶ χώρῳ
τῷ γε ἐπουρανίῳ, ἄφθιτος ἔνθα βίος.

ρνβʹ (φ. 96α) «Χριστοφόρῳ τῷ λογιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις . . . ».
«Ἐκ τῆς ποτὲ μὲν κοινῆς νῦν δὲ ἰδιαζούσης παροικίας, ͵αψκβῳ μαιμακτηριῶνος εἰκάδι».
Ἄρχ.: Ἠδίκησά σε, δυσμενῶς ἔχεις πρὸς ἐμὲ τούτου ἕνεκεν . .

ρνγʹ (φ. 95β) «Λογιώτατε κύριε Χριστοφόρε . . . ».
«Ἐκ Βρανιανῶν, ͵αψκβῳ ὀκτωβρίου λῃ».
Ἄρχ.: Ὥσπερ τινὰ ἐπιφυλλίδα παρεῖδέ μου τὸ πεμφθέν σοι γραμμάτιον . . .

ρνδʹ (φ. 96α) «Τῷ ἐν εὐσεβέσιν ἀνδράσι εὐσεβεστάτῳ καὶ ἐν λογίοις ἀνδράσι λογιωτάτῳ, περιφήμῳ τε καὶ ἀξιωτάτῳ γραμματικῷ κυρίῳ κυρίῳ Κωνσταντίνῳ . . . ».
«Βρανιανόθεν, ͵αψκβῳ ἀνθεστηριῶνος δῃ μεσοῦντος».
Ἄρχ.: Θαύματος οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ πέρα θαύματος ἄξιον ἔδοξέ μοι . . .

ρνεʹ (φ. 97α) «Τῷ ἐντιμοτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ κυρίῳ κυρίῳ Κωνσταντίνῳ γραμματικῷ τῷ ἐκ Ζαγορᾶς . . . ».
«Βρανιανόθεν, ͵αψκβῳ, ἐλαφηβολιῶνος ζῃ ἐπὶ δεκάτῃ».
Ἄρχ.: Ψηφῖσι λεπταῖς καὶ χάλιξι βραχυτάτοις ποταμὸν ἀναστεῖλαι . . .

ρνςʹ (φ. 97β) «Ἀντωνίῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐν ἱερεῦσιν . . . ».
«Βρανιανόθεν, ͵αψκβῳ μουνιχιῶνος ηῃ ἐπὶ δέκα».
Ἄρχ.: Βραχυλογίας οὐ μακρολογίας καιρός· διὸ κἀμοὶ τῷ τὸ βραχυλογεῖν αἱρουμένῳ . . .

ρνζʹ (φ. 98α) Συμεῶνι τῷ Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου.
«Ἐκ τῆς ἱερᾶς μονῆς τῆς κατὰ τὴν ἀνήλιον Γοῦβαν τῶν Βρανιανῶν, ͵αψκγῳ φευρουαρίου κζῃ».
Ἄρχ.: Ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν Θετταλίαν Τορνόβου πεμφθέντος μοι παρὰ τῆς σῆς πανιερότητος ἱεροῦ καὶ σεβασμίου γράμματος ἐδεξάμην αὐτὸ εὐλαβῶς . . .

ρνηʹ (φ. 98β) «Ἐντίμων ἐντιμότατε καὶ εὐγενῶν εὐγενέστατε καὶ λογιώτατε ἐν Χριστιανοῖς ἀνδράσι κύριε κύριε Θωμᾶ . . . ».
«Ἐκ τοῦ καθ' ἡμᾶς μονηδρίου τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, ͵αψκγῳ μαΐου γῃ ἐπὶ εἰκάδι».
Ἄρχ.: Χαρᾶς ἀφάτου πρόξενον ἐγεγόνει μοι τὸ τίμιον καὶ παμπόθητον γράμμα τῆς σῆς ἐντιμότητος . . .

ρνθʹ (φ. 99α) «Τῷ ἐν ἀναγνώσταις ἀξιωτάτῳ τιμιωτάτῳ τε καὶ λογιωτάτῳ κυρίῳ κυρίῳ Νικολάῳ τῷ ἐξ Ἄρτης . . . ».
«Βρανιανόθεν, ͵αψκγῳ σκιρροφοριῶνος δῃ».
Ἄρχ.: Συμβόλων φιλικῶν καὶ εὐνοίας οὐχ ὅσης ἄν τις εἴποι . . .

ρξʹ (φ. 99β) «Τῷ ἐντιμοτάτῳ καὶ χρησιμωτάτῳ ἀνδρὶ ἀξιωτάτῳ τε καὶ λογιωτάτῳ γραμματικῷ . . . Κωνσταντίνῳ . . . ».
«Βρανιανόθεν, ͵αψκγῳ σκιρροφορῶνιος θῃ λήγοντος».
Ἄρχ.: Ἱκετικῶς μὲν τῷ φαινομένῳ καὶ τῷ δοκεῖν, ἐνστατικῶς δὲ τῷ εἶναι καὶ τῇ ἀληθείᾳ . . .

ρξαʹ (φ. 100α) «Τῷ . . . ἡγεμόνι τοπάρχῃ . . . πάσης τῆς περιφήμου Οὐγκροβλαχίας . . . Ἰωάννῃ Νικολάῳ τῷ Ἀλεξάνδρου . . . ».
Ἀχρόνιστος.
Ἄρχ.: Τὸ ὑποκάτωθεν τῆς συμπάσης ἐπιστολῆς αὐτῆς κείμενον σημείωμα . . .

ρξβ′ (φ. 101α) «Τῷ . . . ἀρχιεπισκόπῳ . . . Φαναρίου . καὶ Νεοχωρίου . . . Συμεὼν . . . »

«Ἐκ τοῦ μονηδρίου τῆς ἁγίας Παρασκευῆς τῶν Βρανιανῶν, αψκγῳ. ὀκτ. κθῃ».

Ἀρχ.: Κατάλογος βιβλίων τῶν παρὰ τοῦ ἐκλαμπροτάτου ἡγεμόνος ζητουμένων ἕτερος οὐκ ἔστιν οὗτος ὁ νῦν πεμφθεὶς τῷ πανιερωτάτῳ Λαρίσσης . . .

ρξγ′ (φ. 102α) «Τῷ ἐν ἱερεῦσι λογιωτάτῳ καὶ φιλτάτῳ μοι κυρίῳ κυρίῳ Ἀντωνίῳ . . . ».

«Ἐκ τοῦ ἐμοῦ καταλύματος, αψκγῳ. Ποσειδεῶνος εἰκάδι».

Ἀρχ.: Ὅτι μὲν εἰς Λάρισσαν χθὲς καὶ πρῴην παρεγένου, καὶ ὅτι ἐκεῖθεν αὖθις ἐπανῆλθες· καὶ ὅτι τὸν τοῦ Ζητουνίου ἐπίσκοπον παρὰ τῷ τὴν μητρόπολιν ἰθύνοντι διάγοντα εὗρες . . .

ρξδ′ (φ. 102β) «Κωνσταντίνῳ γραμματικῷ».

Ἀχρόνιστος.

Ἀρχ.: Πρὸς ἅπερ μοι ἀπορῶν καὶ ὡς ἀγνοῶν δῆθεν ἔγραψας ὁμοῦ . . .

ρξε′ (φ. 103α) «Τῷ εὐλαβεστάτῳ ἱερεῖ καὶ φίλῳ μοι φιλτάτῳ κυρίῳ κυρίῳ Ἀντωνίῳ . . . ».

«Ἐκ τῆς ἐν τῇ πατρίδι ἱερᾶς μονῆς τῆς ὁμώνυμον τὴν πίστιν ἐχούσης τῇ κλίσει [sic] ὁσιομάρτυρος, αψκδῳ ποσειδεῶνος θῃ ἐπὶ εἰκάδι».

Ἀρχ.: Ἐπειδή μοι ὑπέσχου καὶ κατένευσας τὴν πρὸς τὸν τοῦ Ζητουνίου ἐπίσκοπον γενομένην ἐπιστολὴν παρ' ἐμοῦ . . .

ρξς′ (φ. 103β) «Τῷ . . . πρῴην Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης . . . Νεοφύτῳ . . . ».

«Ἔκ τινος σμικρωτάτης μονῆς ἐπ' ὀνόματι τιμωμένης τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς ἐν τῇ κώμῃ τῶν ἐν Ἀγράφοις Βρανιανῶν . . . ».

Ἀρχ.: Ὠφελείας λόγον αἰτεῖ σου παρ' ἐμοῦ ἡ πανιερότης ἅμα καὶ βοηθείας . . .

ρξζ′ (φ. 104β) «Χριστοφόρῳ τῷ λογιωτάτῳ . . . ».

«Οἶδας τὸν γράψαντα καὶ ὅθεν καὶ πότε».

Ἀρχ.: Ὑπεδεξάμεθα τὸν τῶν κατὰ τὴν Βετονίκην ἀρετῶν ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐνεργειῶν . . .

ρξη′ (φ. 104β) «Τοῖς ἐν τῇ κλεινῇ καὶ θεοφυλάκτῳ κώμῃ τοῦ Μεγάλου Νεοχωρίου εὑρισκομένοις . . . ».

«Ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος».

Ἀρχ.: Τὸ τίμιον καὶ περιπόθητον γράμμα τῆς ὑμετέρας ἐν Χριστῷ ἀγάπης δεξάμενος . . .

ρξθ′ (φ. 105α) «Τῷ . . . λογιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις κυρίῳ Χριστοφόρῳ . . . ».

«αψκεῳ ἰουνίου γῃ ἐπὶ δεκάτῃ».

Ἀρχ.: Ἧκεν ἡμῖν τὰ παρὰ σοῦ πεμφθέντα . . .

ρο′ (φ. 105α) «Συστατικὸν πτωχῇ τινι γυναικί».

Ἀρχ.: Οἱ ἐκ τῶν πέριξ χωρίων μετὰ πίστεως καὶ εὐλαβείας . . .

ροα′ (φ. 105α) «Τοῖς ὁπουδήποτε φιλοθέοις Χριστιανοῖς».

Ἀρχ.: Ὁ παρὼν Χριστιανὸς Δημήτριος τοὔνομα ἔκ τινος χωρίου τῶν ἐν Ἀγράφοις Πενιανὰ καλουμένου . . .

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, φ. 105β, ἀναγινώσκομεν: «Τέλος τῶν ἑλληνικῶν ἐπιστολῶν τοῦ Γορδίου».

2 Νικοδήμου τοῦ ἐκ Θεσσαλίας ἐπιστολαί.

α′ (φ. 105β) Τῷ μητροπολίτῃ Ἀθηνῶν Ἀνθίμῳ.
«Φευρουαρίου αῃ». Ἄνευ ἔτους καὶ τόπου.
Ἀρχ.: Τὸ μὲν ὁτὲ μὲν ἀνάγειν, ὁτὲ δὲ κατάγειν. Θεοῦ καὶ τύχης ἐστὶ . . .

β′ (φ. 106α) «Τῷ πανοσιωτάτῳ πνευματικῷ πατρὶ καὶ σπουδαίων ἀρίστῳ κυρίῳ Εὐγενίῳ . . . ».
«Μαιμακτηριῶνος ηῃ ἐπὶ δέκα». Ἄνευ ἔτους καὶ τόπου.
Ἀρχ.: Ὁ μὲν θεόληπτος Ἀββακοὺμ φιλίαν περὶ αὐτὴν κεκτημένος . . .

3 (φ. 109α) «Ἱεροκλέους φιλοσόφου ἀστεῖα».
Ὁ κῶδιξ ἐπιμελῶς γεγραμμένος· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπὸ τοῦ Σταγῶν Παρθενίου. Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φ. συνήθως ἔχει διαστάσεις 0,088 × 0,165. Τὰ φ. 1–3, 107, 108, 112β–113β τελείως ἄγραφα.
Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 4α σημείωμα ὅτι ὁ κῶδιξ εἶναι τῆς μονῆς Βαρλαὰμ (XVIII αἰών).
Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου στικτοῦ ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.
Ἄνευ τινος ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ τόπος ἐξ οὗ ἀποστέλλεται καὶ ὁ χρόνος καθ' ὃν ἐγράφη ἡ ἐπιστολὴ (ὅπου ὑπάρχουν), δηλοῦνται ἐν τῷ τέλει τῆς ἐπιστολῆς. Τηροῦμεν ὅμως εἰς τὴν παροῦσαν περιγραφὴν τοῦ κώδικος τὴν διάταξιν τοῦ Ν. Βέη, ὁ ὁποῖος ἀναγράφει τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐπιστολῆς μετὰ τὸν παραλήπτην πρὸς ὃν ἀπευθύνεται αὕτη.

Ἡ ἐκτενὴς αὕτη περιγραφὴ τοῦ παρόντος κώδικος ἔχει δημοσιευθῆ ὑπὸ τοῦ Ν. Ἀ. Βέη, *Ἀναστασίου Γορδίου χειρόγραφος κῶδιξ ἐπιστολῶν καὶ γραμμάτων*, εἰς Τόμον πρὸς τιμὴν Κωνσταντίνου Τριανταφυλλοπούλου, Ἀθῆναι 1959, σ. 478–494. Τὰ γενικὰ στοιχεῖα τὰ προτασσόμενα τῆς περιγραφῆς τοῦ κώδικος τούτου εἰς τὸ ὡς ἄνω δημοσίευμα (σ. 477–478, ἔνθ' ἀνωτ.) δὲν ἀναφέρονται, ὡς διεπιστώσαμεν, εἰς τὸν περιγραφόμενον κώδικα 203, ἀλλ' ἀποτελοῦν στοιχεῖα τῆς περιγραφῆς τοῦ κώδικος 202, τῆς ὁποίας τὸ χειρόγραφον τοῦ Ν. Βέη δὲν εὑρέθη μεταξὺ τῶν καταλοίπων του (πρβλ. ἀνωτέρω καὶ περιγραφὴν τοῦ κώδικος 202, σελ. 304). Δέον νὰ σημειωθῆ ὅτι ἡ μελέτη αὕτη τοῦ Ν. Βέη ἐδημοσιεύθη μετὰ τὸν θάνατόν του († 12 Ὀκτ. 1958), πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐξηγεῖ ἴσως καὶ τὴν δημιουργηθεῖσαν σύγχυσιν μεταξὺ τῶν περιγραφῶν τῶν κωδίκων 202 καὶ 203.

Τὴν δημοσιευομένην ἐνταῦθα περιγραφὴν τοῦ κώδικος τούτου ἠλέγξαμεν λεπτομερῶς ἐξ αὐτοψίας καὶ ἐπὶ τῇ βάσει μικροταινίας καὶ φωτογραφιῶν τοῦ κώδικος. Διωρθώσαμεν σιωπηρῶς τὰ τυχὸν ἀβλεπτήματα τῆς περιγραφῆς τοῦ Ν. Βέη καὶ προσεθέσαμεν ἐπὶ πλέον ὡρισμένας λέξεις ἢ φράσεις εἰς τὰ «incipit» τῶν ἐπιστολῶν, πρὸς ὁλοκλήρωσιν τοῦ νοήματος. Ὁ παρὼν κῶδιξ περιέχει, κατὰ χρονολογικὴν σειράν, 171 ἐπιστολάς, ἠριθμημένας ἀπὸ α′ ἕως ροα′, τοῦ Ἀναστασίου Γορδίου (τῶν ἐτῶν 1683–1725· ἐλάχισται τῶν ἐπιστολῶν τούτων δὲν φέρουν χρονολογίαν, ἀλλ' ἡ χρονολόγησίς των δύναται νὰ γίνῃ μετ' ἀκριβείας, δεδομένου ὅτι ἡ τάξις τῶν ἐπιστολῶν εἰς τὸν κώδικα τοῦ-

τον εἶναι χρονολογική). Σημειωτέον ὅτι τὸ σύνολον τῶν ἐπιστολῶν τοῦ λογίου τούτου ἱερομονάχου ἀνέρχεται εἰς 750 περίπου, ἐκ τῶν ὁποίων περὶ τὰς πεντήκοντα μόνον ἔχουν ἐκδοθῇ σποραδικῶς παρὰ διαφόρων ἐρευνητῶν· βλ. σχετικῶς *Anastasios Gordios (1654/5–1729), Sur Mahomet et contre les Latins* [*Σύγγραμμα περὶ Μωάμεθ καὶ κατὰ Λατείνων*], Edition critique par Ast. Argyriou, Ἑταιρεία Στερεοελλαδικῶν Μελετῶν — Κείμενα καὶ μελέται, ἀρ. 3, Athènes 1983, σ. [9], ἀρ. 29 [='Επετ. Ἑταιρ. Στερεοελλ. Μελετῶν, 6, 1976/7, σ. 293].

Γραφεὺς τοῦ παρόντος κώδικος εἶναι ὄχι ὁ Σταγῶν Παρθένιος, ὡς πιθανολογεῖ ὁ Ν. Βέης εἰς τὴν ἀνωτέρω περιγραφήν του, ἀλλ' ἀσφαλῶς, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς του, ὁ ἐξ Ἰωαννίνων γνωστὸς κωδικογράφος Ἀναστάσιος Σουγδουρῆς, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ' αἰ. τῆς Μ. Βαρλαάμ). Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59. Βλ. ὡσαύτως καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 119, ὅπου περὶ τοῦ Σταγῶν Παρθενίου καὶ τοῦ Ἀναστ. Σουγδουρῆ.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 185 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 4α τοῦ κώδικος, ὅπου ἐπίτιτλον, ὁ τίτλος καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου, ἐν τέλει δὲ καὶ τὸ κτητορικὸν σημείωμα τῆς Μ. Βαρλαάμ.

204

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,147 × 0,215 Αἰὼν XVI Φύλλα 290

1 (φ. 5α) «Τὸ παρὸν βιβλίον ἔχει πολλὰ καὶ ἀναγκαῖα, τῶν θείων θεολόγων καὶ διδασκάλων καὶ ἀπορρήτου ἁγιωτάτου πατριάρχου Μεγάλης Ἀντιοχείας Ἀναστασίου». Τὸ κείμενον εἰς δημώδη ἀρχ. ἀπὸ φ. 8α. Προτάσσεται, φ. 5α–8β, πίναξ τῶν κεφαλαίων ἀναγράφων τὸ ὅλον ξ', πάντα περιεχόμενα ἐν τῷ κώδικι. Τὸ κεφ. α': «Ὅτι ἡ ἁγία τριὰς ἔναι εἰς τρεῖς χαρακτῆρας· ἀμὴ Θεὸς ἕνας ἔναι καὶ οὐχὶ τρεῖς· καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔναι κατ' εἰκόνα Θεοῦ· καὶ ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἤγουν ὁ Χριστὸς ἔχει δύο γεννήσεις καθὼς καὶ ὁ λόγος τοῦ ἀνθρώπου». Τὸ κεφ. ξ': «Περὶ παιδίων ὅπως νὰ τιμοῦν τοὺς γονεῖς αὐτῶν». Ἐν τῷ λς' κεφ. περιλαμβάνεται καί: «[Τ]οῦ ἁγίου Ἐπιφανίου περὶ τῶν δώδεκα ἐκλεκτῶν λίθων· ὅπου ἦσαν καρφωμένοι εἰς τὸ λόγιον τουτέστιν εἰς τὸ Ἐφούδ».

2 (φ. 100β) Προφητεία περὶ Χριστοῦ.

Ἀρχ.: Ὀψέ ποτε τίς φησιν ... — Τελ.: ... θανεῖν δέ, εἰς ζωὴν αἰώνιον ὦρτο.

3 (φ. 100β) Αἴνιγμα.

Ἰδοῦ τοῦτο: « † ὁ ποτέ μου πατήρ, ἄρτι μοι υἱὸς ὑπάρχει· καὶ ἐὰν καλή μου ἡ τύχη πάλιν πατήρ μου· εἰδὲ κακὴ τυγχάνει πάλιν υἱός μου. Ἀγενήτου πόδας σὲ κρατοῦν· ὦ βασιλεῦ καὶ ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καθεύδεις. Λέγξον μοι τὸν λόγον ἢ δίδως μοι τὸν υἱόν μου τῆς μητρός μου τὸν ἄνδρα. Εὗρον καὶ τὸ αἴνιγμα ὦ βασιλεῦ».

4 (φ. 103β) Περὶ ζῴων ἐν τῇ δημώδει.

Προτάσσεται τοῦ κειμένου:

α′ (φ. 101α) Προσφώνησις ἐπιγραφομένη: «Ὁ ἐν ἐπισκόποις ἐλάχιστος Δαμασκηνὸς τῷ ἐνδοξοτάτῳ καὶ εὐγενεστάτῳ ἐν ἄρχουσι κὺρ Μιχαὴλ τῷ Καντακουζηνῷ καὶ μεγάλῳ δομεστίκῳ, εὖ πράττειν», ἐν ᾧ ἀναγράφονται πηγαὶ ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Ἀππιανός, Αἰλιανὸς καὶ ὁ Φιλῆς πρὸς βασιλέα Μιχαήλ.

β′ (φ. 103α) «Πίναξ τῶν ζώων τῶν περιεχομένων ἐν τῇδε τῇ βίβλῳ», ἀναγράφων τὸ ὅλον ξβ′. Τὸ α′ κεφ. «Περὶ ἀετοῦ». Τὸ ε′: «Περὶ αἰτναίου». Τὸ ιβ′ «Περὶ γυπός». Τὸ ιγ′ «Περὶ γεράνου». Τὸ ιε′ «Περὶ γλαύκου». Τὸ ιζ′ «Περὶ δρακαίνης». Τὸ κϛ′ «Περὶ κόρακος». Τὸ κζ′ «Περὶ κόρακος». Τὸ κη′ «Περὶ κόκυος». Τὸ λε′ «Περὶ κοσσύφου». Τὸ λϛ′ «Περὶ κερδαλῆς». Τὸ μϛ′ «Περὶ μυὸς ἰνδικοῦ». Τὸ μζ′ «Περὶ μυρραίνης». Τὸ μβ′ «Περὶ μαντιχώρου». Τὸ ξβ′ «Περὶ πέρδικος». Καὶ τὰ ξβ′ ἐν τῷ πίνακι ἀναγραφόμενα κεφάλαια περιέχονται ἐν τῷ κώδικι.

Ἐν δὲ τῷ φ. 144α ἔχομεν δεύτερον πίνακα, συνέχειαν τοῦ ἐν τῷ φ. 103α–β, ἀναγράφοντα κεφ. ξγ′–ρβ′, πάντα περιεχόμενα ἐν τῷ κώδικι. Ἡ συνέχεια τοῦ κειμένου ἀπὸ φ. 144β. Τὸ κεφ. ξγ′ «Περὶ ὀκταποδίου». Τὸ οα′ «Περὶ παγωνίου». Τὸ οβ′ «Περὶ τρυγῶνος». Τὸ ογ′ «Περὶ τζιντζήρου». Τὸ πδ′ «Περὶ χελώνης θαλασσίας». Τὸ πε′ «Περὶ χαμαιλέοντος». Τὸ πθ′ «Περὶ ὀνοκενταύρου». Τὸ ϟ′ «Περὶ βασιλίσκου». Τὸ ϟε′ «Περὶ τοῦ πελεκάνου». Τὸ ϟη′ «Περὶ τοῦ ἐπόπου». Τὸ ϟθ′ «Περὶ τοῦ παπαγᾶ, ὁποῦ τὸ λέγουν τουντῆ». Τὸ ρα′ «Περὶ τοῦ ὕδροψ». Τὸ ρβ′ «Περὶ τοῦ νυκτικόρακος». Μετὰ τὸ πέρας τούτου ἀναγινώσκομεν: «Τέλος σὺν Θεῷ τοῦ παρόντος φυσιολόγου». Ἐν τέλει τοῦ κεφ. πθ′ καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ ϟ′, φ. 154α, σημειοῦται δι' ἐρυθροῦ: «Ἕως ἐδῶ ἔναι ἡ νέα φυσιολογία τοῦ προειρημένου μητροπολίτου Ναυπάκτου κυροῦ Δαμασκηνοῦ· καὶ ἀπεδῶ ἀρχίζει τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κυροῦ Ἐπιφανίου».

5 (φ. 162α) «Σεληνοδρόμιον ἀρχόμενον ἀπὸ πρώτης καὶ ἕως τὰς ἡμέρας· ἤγουν εἰς τὴν αἴνην καὶ νέαν ὡς ἐξέθετό τις συγγραφεὺς ὀνόματι Μελάμπους».

6 (φ. 171α) «Ἡρακλείου σοφιστοῦ, πίναξ τοῦ βροντολογίου τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ».

7 (φ. 177α) Χρησμοὶ ἔμμετροι περὶ Μωάμεθ καὶ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ξανθοῦ γένους [Λέοντος Σοφοῦ;].

Γέγραπται κατ' ἀρχὰς κατὰ δύο σελίδας, ἔπειτα καταλογάδην, μετ' ἐρυθρογράφων τινῶν γραμμάτων ἄνωθι τῶν λέξεων ἀποτελούντων ταύτας καὶ λέξεις ἐν ἐπιτμήσει:

Τῇ πρώτῃ τῆς ἰνδίκτου· ἡ βασιλεία τοῦ Ἰσμαὴλ
ὁ καλούμενος Μωάμεθ· μέλει διὰ νὰ τροπώσῃ
γένος τῶν Παλαιολόγων· τὴν ἑπτάλοφον ἐπάρῃ
. . . .
Τελ.: καὶ αὐτὸν παραλαβόντες· θέλημα ἐμὸν προρεῖται [sic].

8 (φ. 178α) «Στίχοι [=χρησμοὶ] περὶ τῆς πόλεως».

Καταλογάδην. Ἀρχ.: Βύζαντος αὐτὴ ἐστίν· ἡ Κωνσταντίνου Ῥώμη.
. . . .
Τελ.: Καὶ κρεῖττον ἄρξης τῶν ἐθνῶν ὥσπερ πάλαι.

9 (φ. 178β) Σημείωμα περὶ τοῦ ἔτους καὶ τῶν διαιρέσεων αὐτοῦ.

10 (φ. 179α) Ὀνόματα μοναχῶν καὶ μοναζουσῶν.

Κατὰ στοιχεῖα. Φέρουσι καὶ μεταγενεστέρας προσθήκας καὶ μεταβολάς.

11 (φ. 182β) «Ψῆφος Πυθαγόρου τοῦ σοφοῦ. Πῶς νὰ ἰδῇς περὶ πάντων τῶν πραγμάτων· τίς νὰ κερδέσῃ κρίσιν· τίς νὰ νικήσῃ τὸν ἐχθρόν του εἰς πόλεμον· τίς νὰ ἰδῇ ἀγάπην γυναικὸς ἢ ἡ γυναίκα τοῦ ἀνδρός της . . . δοκίμαζε δὲ πάντων τῶν τρόπων».

Ἐνταῦθα, φ. 184β–185β, καὶ διάφορα ὀνόματα βαπτιστικὰ παρεντίθενται διὰ τὰς μαντείας χρήσιμα καὶ δηλωτικά. Ἐξ αὐτῶν ἀναφέρω ἐνταῦθα τά: *Ἀνθούλα, Ἀλεξάνδρα, [Ἀ]νέζα, Ἐρήνη, Ζωή, Ζαμπέτα, Δάφνη, Κομνηνή, Καλή, Κώμνο, Ζαφύρω, Ἀνθούσα, Ἀλέξανδρος, Μανοήλ, Σταμάτιος, Κύρκος*. Καὶ ἕτερα πάλιν ὀνόματα πρὸς ἰδίαν χρῆσιν ἐν φ. 185β, ἐξ ὧν παραθέτω ἐνταῦθα: *Φίλος, Σταμάτης, Ἀποστόλης, Θεοτόκης, Ζαφείρης, Κυριάκης, Παναγιώτης, Δέσπω, Χρυσάφω, Ἀργύρω, Ζαφείρω, Πλούμω, Μηλία, Θωμαή, Φράγγω, Στάμω, Ριγῖνα, Σύμω, Σταθῆ, Στατίρα, Ἀρχόντω, Ἐρήνη, Ἄνθω, Κύρω, Ζαμπέτα.*

12 (φ. 186α) «Χρονογραφικὸν ἐν συντομία ὁποῖον ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ πρώτου βασιλέως τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου· ὁποῦ ἔκτισεν τὴν Κωνσταντινούπολιν· καὶ λέγει κατ' ὄνομα ὅλους τοὺς βασιλεῖς ὁποῦ ὥρισαν τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ πόσους χρόνους ἐβασίλευσεν ὁ καθένας καὶ ἄρχεται ἕως τὴν σήμερον· τὸ ὁποῖον ὅταν ἔκτισεν ὁ αὐτὸς Κωνσταντῖνος τὴν Κωνσταντινούπολιν ἦσαν χρόνοι ἀπὸτῆς ἔκτισεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον πέντε χιλιάδες [.]ωλη [=5838] καὶ ἕως σήμερον ὁποῦ γράφει ὁ χρονογράφος τοὺς βασιλεῖς εἶναι χρόνοι ἑπτὰ χιλιάδες ὀγδοήκοντα ὀκτώ».

Ἀρχ.: Ὁ θεῖος αὐτὸς μέγας Κωνσταντῖνος ὡσὰν ἐνίκησεν τὸν βασιλέα τὸν Μαξέντι || (φ. 186β)ον μετὰ δυνάμεως τοῦ Θεοῦ· καὶ νὰ ἀκούσετε πῶς τὸν ἐνίκησεν· μίαν νύκτα τοῦ ἔδειξεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν οὐρανὸν ἄστρη· τὰ ὁποῖα ἔλεγον: Κωνσταντῖνε μὲ τοῦτο τὸ σημεῖον θέλεις νικήσει· τότε, ὡς ἦλθεν ἡ ἡμέρα καὶ ἐξημέρωσεν, ὥρισε καὶ ἔκαμαν ἕνα σταυρὸν ἀσημένιον καθὼς ἦτον εἰς τὸν οὐρανὸν . . .

Ἐν φ. 256β κ.έ., ἔνθα γίνεται λόγος περὶ βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου, ἀναγινώσκομεν:

. . . ὁ Σουλτὰν Μεχεμέτης ἐσύναξε φουσάτα πολλὰ καὶ ἀρμάδα μεγάλην· εἰς τὴν Μαύρην Θάλασσαν καὶ ἦλθεν καὶ ἐπολέμησεν τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν ἐπῆρεν· καὶ τὸν βασιλέα ἔκοψεν· καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν τὸν περισσότερον ἔσφαξεν· καὶ ἔτρεχεν τὸ αἷμα ἀπὸ ταῖς στράταις ὡσὰν ποτάμι· καὶ ἐπῆραν καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν, ἄνδρες καὶ γυναῖκες· παιδία· καλογρὲς καλογέρους· ἐπῆραν καὶ βίον τόσον πολὺν ὅτι μέτρον δὲν εἶχεν· ἐπῆρεν δὲ ὁ αὐτὸς σουλτάνος τὴν πόλιν εἰς || (φ. 257α) τοὺς ἕξη χιλιάδες ἐννακοσίους ἑξῆντα ἕνας χρόνος ἀπὸ κτήσεως κόσμου . . . [κ]αὶ εἰς τὰ χίλια τετρακόσια ἑξῆντα ἑπτά . . . ἐπῆρεν τὴν Κόρινθον τὴν Πάτραν· τὸ Μουχλὶ καὶ τὴν Καστελλανίαν· καὶ εἰς τὰ χίλια τετρακόσια πενῆντα ὀκτῶ μηνὶ ἰουνίῳ ἐπῆρεν τὴν Ἀθῆναν . . . Καὶ εἰς τὰ χίλια τετρακόσια ἑξῆντα ἑπτὰ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ἐπάρθη τὸ Ἀγγελόκαστρον ὑπὸ τοῦ Ἀμάρμπεη . . . καὶ εἰς τὰ χίλια || (φ. 257β) τετρακόσια ἑξῆντα πέντε ἀπὸ Χριστοῦ ὑπῆγεν μετὰ φουσᾶτα εἰς τοῦ Μηζηθρᾶ καὶ ἐπαρεδόθη κὺρ Δημήτριος ὁ δεσπότης. Καὶ εἰς τὰ χίλια τετρακόσια ἑξῆντα ἑπτὰ μηνὶ ἀπριλλίῳ· τρίτη ἡμέρᾳ κυριακὴ τῶν Βαΐων ἐπαρέδωκαν οἱ Ἀργοὶ τὸ Ἄργος· εἰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦ σουλτάνου. Καὶ εἰς τὰ χίλια τετρακόσια ἑξῆντα ἐννέα ἐπαρεδόθη τὸ νησὶ τῆς

Μυτιλήνης εἰς τὸν αὐτὸν σουλτάνον. Καὶ εἰς τὰ χίλια τετρακόσια ἑβδομῆντα ἕνα, ἔκαμεν φουσάτα καὶ ἀρμάδα· καὶ ὑπῆγεν καὶ ἐπολέμησε τὴν Εὔριππον στερεᾶς καὶ θαλάσσης καὶ ἐπῆρεν αὐτήν· τὴν ὁποίαν ὥριζαν οἱ Βενετίκοι . . .

Ἐν φ. 260 κ.ἑ. ἀναγινώσκομεν:

. . . εἰς τὰ χίλια πεντακόσια ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως ὁ μέγας αὐθέντης ὁ αὐτὸς σουλτὰν Μπαγιαζήτης ἐσύναξε φουσᾶτα αὐτοῦ στερεᾶς, καὶ θαλάσσης· τὴν ἀρμάδα αὐτοῦ καὶ ἦλθεν σωματικῶς εἰς τὴν Μεθώνην· καὶ ἄρχησεν καὶ τὴν ἐπολέμα μὲ λουμπάρδες καὶ μὲ τουφέκια· οἱ δὲ μοθωναῖοι ἐστέκοντα καλὰ ἀνδριωμένοι καὶ πεφυλαμένοι ὅλοι μιὰ ψυχὴ νὰ ἀπεθαίνουν· νὰ μηδὲν ἀφήσουν τὸ κάστρον νὰ τὸ ἐπάρουν οἱ Τοῦρκοι· ἀμὴ ἡ ἁμαρτία καὶ ἡ κακὴ τύχης· καὶ ἔστειλαν οἱ Βενετίκοι τέσσαρα κάτεργα μὲ βοήθειαν πολλήν· ἤγουν μὲ ἀνθρώπους καὶ μὲ σιτάρια καὶ παξιμάδια· καὶ βοτάνη τῶν λουμπαρδῶν· καὶ ὡς τὰ εἶδαν οἱ ἐλεεινοὶ οἱ Μοθωναῖοι ἐχάρησαν πολλὰ καὶ ἔδραμαν κάτω ὅλοι εἰς τὸν αἰγιαλόν· καὶ ἄφηκαν τοὺς τόπους ὁποῦ ἐφύλαγαν τὸ γύρον τοῦ τειχείου μοναχοὺς καὶ α|| (φ. 260β)φύλακτους· ὡς δὲ εἶδαν οἱ γενιτζάροι τοῦτο ὅτι τὰ τειχεῖα εἶναι χωρὶς φύλαξιν· ἔδραμαν παρευθὺς εἰς ἕνα μέρος τοῦ τειχίου καὶ ἀνέβησαν ἀπάνω καὶ ἐμπῆκαν καὶ μέσα εἰς τὸ κάστρον καὶ ἔκοψαν ὅλον τὸν λαόν· καὶ τελείως τὸν ἀφάνισαν· καὶ ἔδραμεν τὸ αἷμα ὡς ποταμὸς εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ τῆς ὥρας ἐμπῆκεν ὁ ἀφέντης ὁ σουλτὰν Μπαγιαζίτης εἰς τὸ κάστρον· καὶ ἐπροσκύνησεν εἰς τὴν φράγκικην ἐκκλησίαν· τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ἰσμαΐδι· καὶ ὅσος λαὸς ἐγλύτωσεν εἰς τὴν ὀργὴν ἐκείνην καὶ δὲν ἐσφάγη τοὺς ἤφεραν ὀμπρὸς εἰς τὸν σουλτὰν Μπαγιαζίτην· καὶ ὥρισεν καὶ τοὺς ἔκοψαν τὰ κεφάλια· τὰ ὁποῖα ἐμάζωξαν, ἤγουν κεφάλια χέρια ποδάρια· καὶ ἔκτησαν ἕναν πύργον μετ' αὐτὰ καὶ στέκεται καὶ φαίνεται ἕως τὴν σήμερον· εἰς ταῖς ἐννέα τοῦ αὐγούστου μηνὸς ὁποῦ τὴν ἐπῆραν. [ο]ἱ δὲ κορωναῖοι ὡς εἶδαν τὴν καταδίκην καὶ τὸν ἀφανισμὸν ὁποῦ ἔπαθαν οἱ Μοθω|| (φ. 261α)ναῖοι ὑπῆγαν καὶ προσκύνησαν τὸν μεγαν ἀφέντη· καὶ ἐπαράδωκαν τὸ κάστρον τῆς Κορώνης· καὶ ταῖς λουμπάρδες καὶ μὲ ὅλα τὰ ἄρματα· καὶ ἔδωκέν τους ὁρισμὸν ὅτι νὰ ἔχουν τὰ ὀσπήτιά τους καὶ ὅλα τους καὶ ὅσα πράγματα· καὶ νὰ εἶναι ἐλευθερωμένοι ἀπὸ πᾶσα βάρος ἀγκαρίας. Ἐπροσκύνησεν αὐτοῦ καὶ ὁ Ἀναβαρῖνος . . . Τελ.: καὶ ὁ Μουσταφέμπασιας ἔμεινεν ἐκεῖ καὶ ἐπολέμα τὴν Ἀμμόχωστον καὶ οὕτως τὴν ἐπῆρεν εἰς τὰ χίλια πεντακόσια οα':

Τὸ τέλος τοῦτο ἀνήκει εἰς ἀφήγησιν τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτὰν Σελήμη.

13 (φ. 267β) «Ἀρχὴ τῆς ἐξηγήσεως καὶ διηγήσεως . . . τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων τόπων . . . ».

Ἀρχ.: Τοῦτο τὸ θεῖον μοναστήριον· τοῦ ὄρους Σινᾶ· τὸ ἔκτισεν ὁ Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεύς· ὁ ὁποῖος ἔκτισεν καὶ τὸν ὑπερθαύμαστον ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας. Τὸ Σινᾶ ὄρος ἅγιον ἐστίν . . .

14 (φ. 279α) «Οἱ Πατριάρχαι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅσοι ἐπατριάρχευσαν αὐτήν· ἀπαρχῆς ἕως τὴν σήμερον· ὁποῦ εἶναι ἀπὸ κτήσεως κόσμου χρόνοι ζωπω [7080=1572]· καὶ πόσους χρόνους ἔζησεν καθ' ἕνας εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον· καὶ ποῖοι ἐξεβλήθησαν· ἤγουν ὁποῦ τοὺς εὔγαλαν ἀπὸ τὸν θρόνον, καὶ ἔκαμαν ἄλλους».

Ἐν φ. 284α: *Τοῦτοι οἱ κάτωθι ἔγιναν πατριάρχαι ἀφοῦ ἔγινεν ἡ ἅλωσις:*

Γεννάδιος	*α'*	*Ραφαὴλ*	*ς'*
Ἰσίδωρος	*β'*	*Διονύσιος*	*ζ'*
Σωφρόνιος	*γ'*	*Μᾶρκος*	*η'*
Ἰωάσαφ	*δ'*	*Μάξιμος*	*θ'*
Συμεὼν	*ε'*	*Νήμφων*	*ι'*

Μάξιμος	*ια΄*	*Διονύσιος*	*ις΄*
Ἰωακεὶμ	*ιβ΄*	*Ἰωάσαφ, ἐκαθηρέθη καὶ ἐξεβλήθη συνοδικῶς ιζ΄*	
Παχώμιος	*ιγ΄*	*Μητροφάνης ἐπεφητήσατο*	
Θεόληπτος	*ιδ΄*		
Ἱερεμίας	*ιε΄*		

15 (φ. 284β) «Ἰδὲ τὰ ἱερὰ σκεύη ὁποῦ ἔκαμεν ὁ Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεύς...».
Ἐν φ. 4α πίναξ τῶν ιβ΄ μηνῶν κατὰ Ρωμαίους, Ἀθηναίους, Ἕλληνας, Ἑβραίους, Αἰγυπτίους, Τούρκους.

Ἐν φ. 286:

Δ	Λ
ΙΥ	ΧΥ
Κ	Υ
Ρ	Λ

= *Δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ Κύριλλος*, ὅστις βεβαίως εἶναι ὁ βιβλιογράφος.

Ἐν φ. 286β σημείωμα ὅτι ὁ κῶδιξ ἀνήκει εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαάμ.

Τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων συνήθως 0,100×0,147. Τὰ φ. 1β–3β, 4β, 287β–289 τελείως ἄγραφα. Πολλαχοῦ παρελείφθησαν νὰ γραφῶσιν ἐρυθρά τινα ἀρχικὰ γράμματα.

Τὸ φ. 150 ἠρίθμησα δίς, 150Α, 150. Μεταξὺ δὲ τῶν φ. 185 καὶ 186 συνεστάχωνται τὰ φ. 68–78 ἐξ ἐντύπου πασχαλίου, σεληνοδρομίου κλ. φέροντος ἐν τέλει τάδε: *Ἐνετίησι παρὰ φραντζίσκῳ τῷ ραμπαζέτῳ, ἐν οἰκίᾳ ἐμμανουὴλ τοῦ | γλυζούνη ἔτει ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ,αφξθ΄, μηνὶ φευρουαρίῳ κζ΄*. [*Βλ. E. Legrand, *Bibliographie hellénique XV-XVI siècles*, τόμ. IV, σ. 167, ἀριθ. 673: «Βιβλίον πρόχειρον τοῖς πᾶσι περιέχον τήν τε πρακτικὴν ἀριθμητικὴν... καὶ περὶ τοῦ πῶς εὑρίσκει ἕκαστον τὸ ἅγιον πάσχα... In Venetia. Appresso Francesco Rampazetto, ad instantia di M. Manoli Glizoni. MDLXIX».]

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυσσινοχρόου δερματίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ᾽ οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.
Ἄνευ ἀριθμοῦ κατατάξεώς τινός.

Σημ. Ἐκδ. — Περὶ τοῦ κωδικογράφου Κυρίλλου βλ. καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 79· πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 74.

Περὶ τοῦ ὑπ᾽ ἀριθ. 14 κειμένου τοῦ κώδικος βλ. Κ. Ι. Δυοβουνιώτου, *Πίναξ πατριαρχικός*, εἰς περ. Ἱερὸς Σύνδεσμος, 1911, ἀριθ. 154, σ. 6–9, ὅπου δημοσιεύεται πίναξ τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως (ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς καταστάσεως τῆς ἐκκλησίας Βυζαντίου μέχρι Μητροφάνους, 1572) ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος κώδικος 204 τῆς Μ. Βαρλαὰμ καὶ τοῦ ὑπ᾽ ἀρ. 364 τῆς Ἐθν. Βιβλιοθ. Ἑλλάδος. Πρβλ. καὶ Ν. Ἀ. Βέην εἰς περ. Viz. Vrem. 20 (1913) [1914], IV, σ. 150, ὅπου κρίσεις περὶ τοῦ ὡς ἄνω δημοσιεύματος.

205

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,157 × 0,225 Αἰὼν XVII (1609) Φύλλα 137

«Διδασκαλία παραινετική, ὅπου ἔγινεν διὰ τοὺς λουτέρους, καὶ ἐμεταγλωττίσθη παρὰ τοῦ ἐν μοναχοῖς ἐλαχίστου Θεολήπτου τοῦ μεγάλου ἀρχιμανδρίτου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας».

Ἄρχ.: Ἐδεχθήκαμεν τὰ γράμματα ὁποῦ μᾶς ἔστειλεν ἡ ἀγάπη σας· καὶ ἐκεῖνο τὸ μικρὸν βιβλίον, ὁποῦ ἔχει τὰ κεφάλαια τῆς πίστεώς σας, καὶ ἐστέρξαμεν τὴν ἀγάπην σας· καὶ κατὰ πῶς μᾶς ἐπαρακαλέσατε θέλομεν φανερώσει ἐκεῖνο ὁποῦ συμφωνεῖ νὰ τὸ βεβαιώσωμεν . . .
Τελ.: . . . ὅσον νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ τῆς ἐπουρανίου αὐτοῦ βασιλείας· τῆς ὁποίας ἄμποτε γένοιτο ἐπιτυχεῖν ἡμᾶς ἐν Χριστῷ . . . ἀμήν.

Ἐν ἀρχῇ, φ. 2α–3α, προτάσσεται: «Πίναξ τοῦ . . . βιβλίου», μὴ ἀνταποκρινόμενος κατὰ πάντα πρὸς τὸ κείμενον.

Ἐν φ. 133β–135α «Ἐπιστολὴ τοῦ πατριάρχου».

Ἄρχ.: Ἱερεμίας . . . οἰκουμενικὸς πατριάρχης· πρὸς τοὺς σοφωτάτους καὶ λογιωτάτους ἄνδρας, κύριον Ἰάκωβον τὸν διδάσκαλον τῆς Θεολογίας, καὶ κύριον Μαρτῖνον τὸν Κρούσιον· εὖ πράττειν καὶ εὖ ἔχειν. Ἔκει [sic] σὺν Θεῷ ἁγίῳ ἄνδρες σοφώτατοι Γερμανοί, . . . ἐκεῖνα τὰ γράμματα ὁποῦ ἀγαπούσατε ἀπὸ πολὺν καιρόν, καὶ τὰ ἐζητήσετε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν ψυχήν σας, ἐτελειώθησαν . . .
Τελ.: . . . τὸ ὁποῖον ἐλπίζομεν νὰ γένῃ εἰς δόξαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀμήν.

Ἐν τέλει τοῦ κειμένου, φ. 133α, σημειοῦται: † *ἐγράφη εἰς τὴν κωνσταντινούπολιν, ἔτει | ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομί(ας) τοῦ κ(υρίο)υ | ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ ‚αφοζ', μηνὶ μαΐω ιε' | εἰς τὴν π(ατ)ριάρχικὴν μονὴν τῆς παμ|μακαρίστου: — | † πόνος δαμιανοῦ κ(αὶ) θ(εο)ῦ τὸ δῶρο(ν).* Τὸ σημείωμα τοῦτο ὑπῆρχε, φαίνεται, ἐν ἀντιβολαίῳ καὶ ἀντέγραψεν ὁ βιβλιογράφος.

Ἐν φ. 135α, ἐν τέλει τῆς πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς, σημειοῦται: *Ἐτελειώθ(η) τὸ παρὸν βιβλί(ων) ἐν μηνὶ ἀπριλλί(ω) ιαη κατὰ τὸ ‚αον χον θ'ον ἔτος* [= 1609] *ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον διὰ συνδρομῆς καὶ ἐ|ξόδου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου πρώην τζερηνηκ(ης) | κῦρ σησώη· ὁ τοίνυν λάθρα ἀυτὸ || ὑπαυτου ἀπο|ξενώσ(ας) εἴη τὸ τῶν τῖη θεοφόρ(ων) π(ατέ)ρων ἐπιτ⟨ιμ⟩ίω | ὑπόδικος:* — Μεθ' ὃ διὰ γραφῆς πιθανώτατα τοῦ XVII ἐπίσης αἰῶνος: *ετοῦτο το βηβλήο ηνε της κϊρείας | ἐκατελείνας καὶ μεγάλεις μπα|νέσ(ας) απε την ζτεπτοῦρόγϊα.*

Ἐπὶ τῆς πινακίδος τῆς πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος ἔχει ἐπικολληθῆ παράφυλλον, ἐφ' οὗ διπλοῦν σημείωμα ὅτι ὁ κῶδιξ εἶναι τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ καὶ ἕτερον ἀρχαιότερον: *Εκ τὸν της αγοιας Τρηαδός.* Ἐπὶ τοῦ παραφύλλου τοῦ συνεσταχωμένου τῇ πινακίδι πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος διάφορα δοκίμια κονδυλίου καὶ ἄλλα τινά.

Ἐν φ. 136β μονοκονδυλιὰ † *αρσένιος ἱερομόναχος* καὶ ἔπειτα *βαρλαάμ.*

Συνήθως τὸ γραπτὸν μέρος τῶν φ. 0,100 × 0,155. Τὰ φ. 1α, 3β, 136, 137α τελείως ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χαρτῴων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα.
Παλαιὸς ἀριθμὸς 179.

206

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,142 × 0,203 Αἰὼν XVIII Φύλλα 53

«Τῆς ῥητορικῆς τοῦ Κυπριανοῦ Σοαρίου ἐπιτομὴ εἰς τρία βιβλία διηρημένη, τὸ πρῶτον περὶ εὑρέσεως, τὸ βον περὶ διαθέσεως, τὸ γον περὶ εὐφραδείας· συντεθεῖσα πρὸς χρῆσιν τοῦ σεμιναρίου τῆς Πάδοβας· νῦν δὲ μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς λατινικῆς εἰς ταύτην τὴν διάλεκτον ὑπό τινος ἐκ τῶν Ἰωαννίνων, 1758».

Τὸ α′ βιβλίον ἄρχεται ἀπὸ φ. 6α. Προτάσσεται, ἐν φ. 4α-β, ὁ πίναξ τῶν ι′ κεφαλαίων. Ἐν τέλει τούτου, φ. 4β: *Καὶ τόδε ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ σχολείου τῶν Ἰωαννίν(ων)*. Μεθ' ὅ: *Νῦν δε τοῦ ταπεινοῦ ἐπισκόπου σταγῶν παρθενίου.*

Τὸ β′ βιβλίον ἄρχ. ἀπὸ φ. 28α. Προτάσσεται, φ. 27β, ὁ πίναξ τῶν η′ κεφαλαίων.

Τὸ γ′ βιβλ. ἄρχ. ἀπὸ φ. 39β. Προτάσσεται, ἐν φ. 38β–39α, ὁ πίναξ τῶν κβ′ κεφαλαίων.

Ὁ κῶδιξ μετὰ συχνῶν διαγραφῶν ἐν τῷ κειμένῳ. Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φ. 0,12 × 0,18 συνήθως. Τὰ δὲ φ. 1–3, 5, 26β, 58β κατέλιπεν ὁ βιβλιογράφος ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ χαρτῴων πινακίδων μετὰ μέλανος βυρσίνου ἐπικαλύμματος ἐφ' οὗ γεωμετρικά τινα ἔκτυπα κοσμήματα. —Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 186 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 4β τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ πίνακος τῶν κεφαλαίων καὶ τὰ κτητορικὰ σημειώματα τοῦ Σχολείου τῶν Ἰωαννίνων καὶ τοῦ Σταγῶν Παρθενίου.

Τὸ κτητορικὸν σημείωμα τοῦ Σταγῶν Παρθενίου (ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ὁ δεύτερος κτήτωρ τοῦ κώδικος τούτου) εἶναι, ὡς φαίνεται, αὐτόγραφον. Ἀντιθέτως, τὰ εἰς τοὺς κώδικας 166 καὶ 175 κτητορικὰ σημειώματα τοῦ Σταγῶν Παρθενίου δὲν εἶναι αὐτόγραφα· ἀμφότερα ἔχουν γραφῇ, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, διὰ χειρὸς Ἀναστ. Σουγδουρῆ. Βλ. σχετικῶς τὰς προσθέτους σημειώσεις εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν κωδίκων 166 καὶ 175, ὡς καὶ τοὺς ἐκτὸς κειμένου Πίνακας 155 καὶ 161.

Πιθανώτατα, ὁ κῶδιξ οὗτος, ἀνήκων ἀρχικῶς εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ «Σχολείου Ἰωαννίνων», μετεφέρθη εἰς τὴν Μ. Βαρλαὰμ ὑπὸ τοῦ Ἰωαννίτου λογίου κωδικογράφου Ἀναστ. Σουγδουρῆ.

207

Χάρτης Διαστ. 0,125 × 0,210 Αἰὼν XV Φύλλα 352

Κῶδιξ μετὰ φωνῶν, ἐν ᾧ:

1 (φ. 7α) Στιχηράριον «περιέχον τὴν ἅπασαν αὐτοῦ ἀκολουθίαν».

2 (φ. 19α) Τριῴδιον φέρον τὴν ἔμμετρον ἐπιγραφήν:

«ἀρχὴ δὲ πάλιν τῆς ἀμώμου νηστείας»

διὰ γραμμάτων συμπλεκομένων.

3 (φ. 262β) «Ἀκολουθία τῶν ἁγίων παθῶν».
4 (φ. 274α) Ἐκ τοῦ πεντηκοσταρίου.
5 (φ. 303α) Ἀκολουθία τῆς Ὀκτωήχου.
6 (φ. 337α) «Στιχερὰ θεοτοκία δογματικά· ποίημα Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ».
Ἐν τέλει τούτου, φ. 349α, σημειοῦται διὰ κιρροῦ μέλανος:
† πόνος Ἰωᾶννου ς´ [=καὶ] πρωτ(ο)ψάλτ(ου) | τ(ῆς) ἁγϊωτ(ά)τ(ης) μ(ητ)ροπόλε(ως) λακεδαιμ(ο)ν(ίας) τοῦ | χρυσοβέργ(η): † μη(νὶ) σεπτ(εβ)ρ(ίῳ) ἰν(δικτιῶνος) ζ´.
7 (φ. 349β) Σύμμικτά τινα.
Μεταξὺ τούτων ἀναγινώσκομεν ἐν φ. 350α κ.ἑ: «† τοῦ μητροπολίτου Φιλαδελφείας»[1]:

«Οὐράνιε βασιλεῦ, φιλάνθρωπε κύριε· μακρόθυμε καὶ πολυέλεε· ἔπιδε ἐξ ἁγίου κατοικητηρίου σου· ἰδὲ τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν· ἰδὲ καὶ τὴν κάκωσιν ἡμῶν· μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς ἡμᾶς· μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσῃς ἡμᾶς· μὴ παραδώῃς ἡμᾶς εἰς χεῖρας τῶν ἀνόμων· μή ποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη ποῦ ἐστὶν ὁ Θεὸς αὐτῶν· ἡμεῖς δὲ λαός σου καὶ πρόβατα νομῆς σου· καὶ τὸ ὄνομά σου ἐπικεκλήμεθα· ἔχεις ἔ|(φ. 350β)μφυτον τὴν ἀγαθότητα· σκέπε τὴν πόλιν ταύτην· ἔχεις πρέσβυν τὴν Θεοτόκον· χορὸν τῶν ἀποστόλων· καὶ πλῆθος τῶν μαρτύρων καὶ τῶν ὁσίων· δέξαι τὰς δεήσεις ὑπὲρ λαοῦ ἡμαρτηκότος καὶ ἀπεγνωσμένου· καὶ σῶσον ἀνεξίκακε κύριε τὴν κληρονομίαν σου».

Πάντα ταῦτα μετὰ φωνῶν.
Καὶ κατωτέρω πάλιν, ἐν φ. 352α κ.ἑ: «Μηνὶ νοεμβρίῳ κς´ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νίκωνος τοῦ μετανοεῖτε».
Τὰ μετὰ φωνῶν τροπάρια ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

«Δεῦτε τῶν μοναζόντων χωρία συναθροίσθητε· δεῦτε πανηγυρίσατε εὐφημοῦντες ἐν ὕμνοις Νίκωνα τὸν θεῖον· οὗτος γὰρ τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ ἐπ' ὤμων ἀράμενος· πρόθυμος αὐτῷ ἠκολούθησεν· καὶ πόνοις τῆς ἀσκήσεως τῶν παθῶν τὰς ἀγκάνθας κατεμάρανε· ἀλλ' ὦ πάτερ ἡμῶν τὰς νόσους ἰώμενος· καὶ τῶν πταισμάτων τὴν λύσιν αἴτησαι Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν».

Μεθ' ὅ:

«Ἐξέλαμψάν σου πάτερ Νίκων τὰ κατορθώματα ὥσπερ ἀκτῖνες· καὶ ἡ εὐσέβεια ἡλίου πλέον τὴν ἐκκλησίαν Χριστοῦ κατεφαίδρυνεν· ταῖς γὰρ ἀρεταῖς σου εὐφραίνεται καὶ πανηγυρίζει ἡ Λακεδαίμων· ἐν τῇ θείᾳ μνήμῃ σου· καὶ νῦν ἱκέτευε Χριστῷ ὅπως ἵλεως γενήσεται ἡμῖν· ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως».

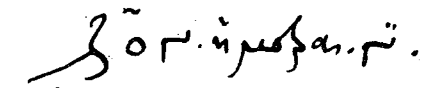
Ὁ κῶδιξ κολοβὸς κατ' ὀλίγα τινὰ φύλλα. Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν σελίδων 0,095 × 0,155 συνήθως. Τὰ φ. 1–7 συνετάχθησαν τῷ κώδικι κατὰ τὴν στάχωσιν· ἐξ αὐτῶν μόνον τὸ 7 ἐγράφη, περιλαμβάνον τὴν ἀρχὴν τοῦ στιχηραρίου πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἐκπεσόντος ἀρχεγράφου φύλλου.
Ἐν φ. 1α μεταξὺ ἄλλων: *† ἄν(θρωπ)ε τῆς υ πλάνη σου καὶ τῆς ἡ ματεὅτις | οὐκ ἔγνως ουκ εσκόπησας ου πρι.* Καὶ κατωτέρω: *† ἐτοῦτο τὸ στιχέραρῆε ἔν τοῦ* καὶ ἕπονταί τινα ἀπεσβεσμένα.
Ἐν φ. 1β συνταγή: «ὅταν θέλῃς νὰ ποιήσῃς λαχάν».
Ἀρχ.: Εὖρε λόκκιν . . .

1. Ἡ ἐπιγραφὴ πλαγίως ἐν τῇ ἔξω ᾤᾳ διὰ κιρροῦ μέλανος.

Ἐν τῇ συνταγῇ ταύτῃ ἀπαντᾷ καὶ ὁ τύπος «τζουκαλόπουλον».

Ἐν φ. 2β τὸ σημείωμα: *† ἐγγήθηκα τὸν Γεράσ(ι)μο ἄσπρ(α) φο.*
ἔδοσέ μου ο Γεράσιμος φλ(ωρια) ε.
εδοσα τ(ον) κ(αὶ) ασπρ(α) κ(αὶ) μια ζιγῆ
[παπούτζια ασπρ(α) ις'
ἐζημιώθησα και ἄπο του σπιτίου ασπρ(α) κζ'.
καὶ πλαγίως πρὸς ταῦτα: *ἔδοσα κ(αὶ) τονα μπηκαμηζον ἄσπρ(α) τ.*

Ἐν φ. 5α σημείωμα ἀπεσχισμένον ὑπὸ κακοήθους τινὸς (τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων)· τοῦ σημειώματος τούτου σῴζεται μόνον τὸ τέλος:

,ζοΓ' [7073 = 1564/5]· *ἡμέρα. Γ'.*

Στάχωσις ἐκ πινακίδων δρυΐνων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Σῴζει καί τινας τῶν γόμφων, εἶχε δὲ καὶ θηλυκωτῆρας.
Παλαιὸς ἀριθμὸς 319.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐν τέλει τοῦ κώδικος (φ. 349α) ὑπογράφων κωδικογράφος καὶ μουσικὸς Ἰωάννης Χρυσοβέργης, πρωτοψάλτης τῆς μητροπόλεως Λακεδαιμονίας, εἶναι ἄγνωστος ἄλλοθεν καὶ ἄσχετος πρὸς τὸν γνωστὸν ὁμώνυμόν του μελογράφον (χερουβικῶν καὶ κοινωνικῶν ὕμνων ἀποκλειστικῶς) καὶ κωδικογράφον τοῦ α' ἡμίσεος τοῦ ΙΗ' αἰ. Ἰωάννην Χρυσοβέργην ἐξ Ἰωαννίνων, ἀνεψιὸν καὶ μαθητὴν τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων ψάλτου Ἀναστασίου. Περὶ τοῦ μεταγενεστέρου τούτου Ἰωάννου Χρυσοβέργη βλ. Ἀ. Παπαδοπούλου-Κεραμέως, *Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη,* τόμ. Ε', Πετρούπολις 1915, σ. 110 (κῶδιξ 552, ἔτους 1705)· Μ. Κ. Χατζηγιακουμῆ, *Μουσικὰ χειρόγραφα Τουρκοκρατίας (1453–1832),* τόμ. Α', Ἀθήνα 1975, σ. 411· Γρ. Θ. Στάθη, *Τὰ χειρόγραφα βυζαντινῆς μουσικῆς —Ἅγιον Ὄρος,* τόμ. Α', Ἀθῆναι 1975, σ. 39, 210, 254, 276, 277, 514, 521, 590–591· τοῦ αὐτοῦ, *Τὰ χειρόγραφα βυζαντινῆς μουσικῆς,* τόμ. Β', Ἀθῆναι 1976, σ. 31, 81, 328, 378, 435, 612. Εἰς τὸν κώδικα 127 τῆς Μ. Ξενοφῶντος τοῦ Ἁγ. Ὄρους, τοῦ ΙΗ' αἰ. (βλ. Γρ. Στάθη, ἔνθ' ἀνωτ., τόμ. Β', σ. 56), ἀναφέρεται μελογράφος κοινωνικῶν καὶ χερουβικῶν ὕμνων Ἰωάννης Χρυσοβέργης «ἐκ τῆς περιφήμου Πελοποννήσου» ἢ «Πελοποννησιώτης». Καὶ οὗτος ὅμως δὲν εἶναι εὔκολον νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὸν «πρωτοψάλτην Λακεδαιμονίας» Ἰωάννην Χρυσοβέργην, τὸν γραφέα τοῦ κώδικος 207 τῆς Μ. Βαρλαάμ. Μᾶλλον πρέπει νὰ συσχετισθῇ πρὸς τὸν ἐξ Ἰωαννίνων Ἰωάννην Χρυσοβέργην τοῦ ΙΗ' αἰ., συνθέτην ἀποκλειστικῶς κοινωνικῶν καὶ χερουβικῶν ὕμνων (διπλῆ καταγωγὴ πιθανόν, ἐξ Ἰωαννίνων καὶ ἐκ Πελοποννήσου;).

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 187 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν

φ. 348β–349α τοῦ παρόντος κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ μουσικοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου - μουσικοῦ Ἰωάννου Χρυσοβέργη, πρωτοψάλτου Λακεδαιμονίας.

208

Χάρτης Διαστ. 0,105 × 0,160 Αἰὼν XV–XVII Φύλλα 342

Κῶδιξ μετὰ φωνῶν.

Ἐπιγράφεται: «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τῶν σημαδίων τῆς ψαλτικῆς τέχνης τῶν τε ἀνιόντων καὶ κατιόντων σωμάτων τε καὶ πνευμάτων καὶ πάσης χειρονομίας καὶ ἀκολουθίας συντεθειμένης εἰς αὐτήν· παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἀναδειχθέντων ποιητῶν παλαιῶν καὶ νέων».

Περιέχει τὰς λειτουργίας, τὴν μεγάλην δοξολογίαν, κεκραγάρια, προκείμενα ὅλης τῆς ἑβδομάδος καὶ εἰς ἑορτάς, ἑωθινά, πολυελέους, νεκρώσιμα, τροπάρια εἰς μνήμας ἁγίων κλ. κλ.

Μνημονεύονται ἐν τῷ κώδικι οἱ ἀκόλουθοι μελογράφοι:

1 [Ξένος] ὁ Κορώνης (φ. 17α, 33α, 34β, 61α, 137α, 139α, 144α, 146α, 149β, 150α, 169α, 175α, 175β, 183β, 194α, 231β).
2 Ἀγαλιανὸς (φ. 18α, 25α, 139α).
3 Θεόδουλος (φ. 18β, 24α, 62β, 280α).
4 Μανουὴλ Λαμπαδάριος ὁ Χρυσάφης (φ. 19α, 22α, 40α, 43α, 48α, 50β, 54α, 56α, 110α, 124β, 127β, 128α, 130α, 131α, 132β, 137β, 138α, 206β, 208β, 235α, 244α, 248β, 257α, 286β, 289α; 322β, 336β).
5 Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς (φ. 21α, 32α).
6 Ἰωάννης Λάσχαρις (φ. 23α, 49α).
7 Ἄνθιμος ἱερομόναχος (φ. 24β).
8 Γεράσιμος ἱερομόναχος (φ. 29α).
9 Νικηφόρος Ἠθικὸς (φ. 36β, 37β, 38β, 193α, 252α).
10 Οὐρανιώτης (φ. 41α).
11 Ἰωάννης ὁ Γλυκὺς (φ. 41β, 42α, 165β, 173α, 174β, 190β, 192α, 201β, 253β, 335α).
12 Μανουὴλ Ἀργυρόπουλος (φ. 59α).
13 Ἰωάννης μαΐστωρ ὁ Κουκουζέλης (φ. 63β, 66β, 103β, 106β, 125α, 125β, 126α, 130β, 132β, 136β, 139α, 143β, 144β, 148β, 150β, 172β, 179α, 180α, 185α, 186α, 187α, 189β, 190α, 199β, 204α, 279α, 326α, 328α, 330β, 332β, 334α, 339β).
14 Μανουὴλ ὁ Γαζῆς (φ. 98β, 122α, 246α, 285α).
15 Λέων ὁ Σοφὸς (φ. 111β, 146β).
16 Πανάρετος (φ. 124β, 196β).

17 Γεώργιος Κοντοπετρῆς (φ. 126^{α}, 128^{α}, 145^{β}, 147^{β}).
18 Ἀγάθων (φ. 127^{α}).
19 Ἰωάννης ὁ Κλαδᾶς (φ. 129^{β}, 177^{β}).
20 Χαλιβούρης (φ. 136^{α}).
21 Ξηρὸς (φ. 135^{β}, 140^{α}).
22 Ἀκασιανὸς (;) δομέστικος (φ. 140^{β}).
23 Νίκων μοναχὸς (φ. 141^{α}).
24 Ἀνδρέας ὁ Σιγηρὸς (142^{β}).
25 Τζακνόπουλος (φ. 145^{α}).
26 Κωνσταντῖνος ὁ Μοσχιανὸς (φ. 147^{α}).
27 Κωνσταντῖνος Μαγουλᾶς (φ. 167^{β}).
28 Φαρδιβούκης πρωτοπαπᾶς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων (φ. 172^{α}, 174^{α}, 176^{β}, 178^{β}, 181^{β}, 182^{α}, 183^{α}, 200^{β}).
29 Κελαδινὸς (φ. 177^{α}).
30 Καμπάνις (φ. 181^{α}).
31 Μανουγρᾶς (φ. 182^{β}).
32 Θηβαῖος (φ. 187^{β}).
33 Μᾶρκος [ἀρχιερεὺς] (φ. 194^{β}, 282^{α}).
34 Ὀρφανοτρόφος (φ. 195^{β}, 199^{α}).
35 [...] ὁ Κλωβᾶς (φ. 197^{α}).
36 [...] ὁ περίφημος (φ. 198^{α}).
37 Φωκᾶς πρωτοψάλτης (φ. 255^{α}).
38 Νικόλαος Ρεντακηνὸς (φ. 256^{β}).
39 Δημήτριος Ραιδεστηνὸς (φ. 338^{α}).

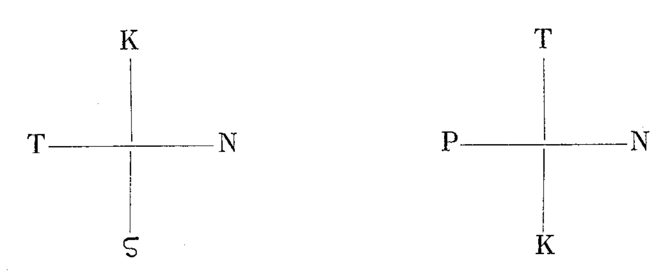
Πολλαχοῦ τοῦ κώδικος (φ. 133^{β}, 143^{α}, 146^{β}, 151^{α}, 172^{α} κλ. κλ.) τὸ μέλος χαρακτηρίζεται ὡς «ἀρχαῖον» ἢ «παλαιόν». Ἐν φ. 21^{α} ἀπαντᾷ: «ἕτερον [χερουβικὸν] τοῦ ... Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ λέγεται παλατινόν». Ἐν φ. 90^{α} φήμη ἀρχιερέως, περὶ ἧς σημειοῦται ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ ὅτι: «ἐγράφη χωρὶς ἀφίβολ(ον)». Ἐν φ. 102^{β} σημειοῦται μέλος τι ὡς «θεσσαλονικαῖον». Ἐν δὲ τῷ φ. 140^{α} ὡς «ἁγιοσοφιτ(ι)κ(όν)». Ἐν φ. 206^{β} ἀπαντᾷ: «Στι^{χ} καλοφωνικὸν εἰς τὸν μέγαν ἑσπερινὸν ποιηθεὶς παρὰ δ(ιδασκάλου) κὺρ Μανουὴλ Λαμπαδαρίου τοῦ Χρυσάφη, ὡραῖο ἅμα καὶ γλυκύτατον· ἐποίησεν δὲ [τ]οῦτο διὰ ὁρισμοῦ τοῦ μακαρίτου βασιλέως κὺρ Κωνσταντίνου». —Ἐν φ. 229^{β} μέλος «Κατανυκτικόν· ποίημα κὺρ Μανουὴλ Λαμπαδαρίου τοῦ Χρυσάφη· γράμματα καὶ μέλος».

Ἀρχ.: Ψυχή μου θρήνησον ὁλόνπικρως καὶ κλαῦσον ...

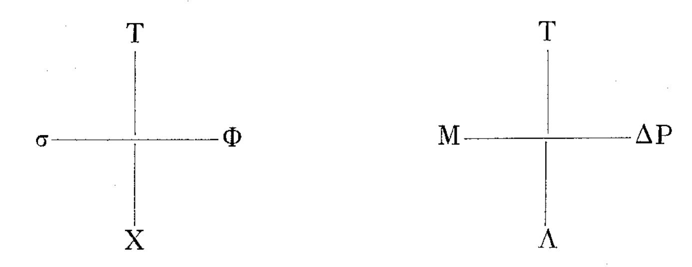
Ἐν φ. 256^{β} σημειοῦται ὅτι στιχηρόν τι «... ἐμετεποιήθη ... καὶ παρὰ τοῦ μαΐστορος κὺρ Νικολάου τοῦ Ραινταληνοῦ». Ἐν φ. 293^{α} ἄρχονται τὰ τροπάρια τῶν ὡρῶν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, ὧν προτάσσονται οἱ στίχοι:

† τρέπουσα τὴν ἄμουσον ὀξέως φύσι
τρο|παρί(ων) ἔβηχος ἠχοῦσα λύρα.

Ἄξια σημειώσεως ἐν τῷ κώδικι εἶναι μονογράμματά τινα δηλωτικὰ τοῦ ὀνόματος μελογράφων.

= *Κωνσταντίνου* [τοῦ Μαγουλᾶ] φ. 167β = *τοῦ Κορώνης* [Ξένου] φ. 169α, 231β.

= *Τοῦ Χρυσάφη* [Μανουὴλ] φ. 259α = *τοῦ Λαμπαδαρίου* [Ἰωάννου Κουκουζέλη] φ. 204α.

Ὁ κῶδιξ εἶναι συγκεκροτημένος ἐκ πολλῶν τμημάτων ἢ τετραδίων ἄλλων κωδίκων συμπεπληρωμένων καταλλήλως κατὰ τὰς συμπαριστωμένας ἀνάγκας. Ἐντεῦθεν πολλαὶ γραφαὶ ἐν τῷ κώδικι, διάφορα εἴδη χάρτου καὶ διάφοροι αἱ διαστάσεις τοῦ γεγραμμένου μέρους τῶν φύλλων. Ἐν φ. 242β ψηφία τινὰ χρονολογίας ἢ μονοκονδυλιᾶς. Ἐν φ. 254β σημείωμα ἀπευθυνόμενον, ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου προφανῶς, πρὸς ἐκεῖνον οὗ ἀναλώμασι καὶ ἀξιώσει παρεσκευάζετο ὁ κῶδιξ: *† τῶ εὐλαβεστάτ(ω) ἐν ἱερεῦσι ς* [=καὶ] *λογοθέτ(η) με|τάνϊα: † κ(αὶ) ἤτον βία κ(αὶ) ἕνα δίο δλίγ(ο) περ(ι)σ(ὰ) ς* [=καὶ] *διῶρθοσα:* Ἐν φ. 313β ἀρχικὸν Θ καὶ ἐν φ. 314α ἀρχικὸν Ο ὅπερ κρατεῖ χείρ. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἱερομονάχου Προκοπίου Γρηγοριάδου ἀρίθμησις τῶν φύλλων δι' ἀριθμῶν πηδητῶν ἐσφαλμένη. Διώρθωσα αὐτὴν κατὰ τὸ ἑνόν. Τὰ μετὰ τὸ φ. 207 ἐσημείωσα 208–229. Τὰ δύο μετὰ τὸ φ. 259 ἐσημείωσα 260α καὶ 260β. Τὰ φ. 1α, 2α–7β, 45, 46, 54, 63α, 68β, 153β–154β, 163β, 170β–171β, 202β–203β, 234β, 250β–251β, 260, 270β–278β, 285β, 292α, 300β, 308, 325β, 332β–333β ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ δρυΐνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ καὶ ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ θηλυκωτῆρας.
Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως

209

Χάρτης βομβύκινος Διαστ. 0,15 × 0,23 Αἰὼν XIV Φύλλα 286

Κῶδιξ μετὰ φωνῶν περιέχων τὰ στιχηρὰ τὰ ψαλλόμενα ἐν ταῖς ἐπισήμοις ἑορταῖς τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀναβαθμούς, ἑωθινὰ κλ.

Ὁ κῶδιξ ἀκέφαλος καὶ κολοβός.

Δὲν ἀναφέρονται μελογράφοι ἐν αὐτῷ. Τὰ φ. 237–252 περγαμηνά. Ἄλλα τινὰ φύλλα ἐκ χάρτου στιλπνοῦ εἴτε λείου.

Διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φ. συνήθως 0,105 × 0,180, τῶν περγαμηνῶν 0,11 × 0,17.

Τὰ φ. 1–6 καὶ 283–286 ἔχουσι συνταχθῆ μετὰ τῶν τοῦ κώδικος κατὰ τὴν στάχωσιν, παρέμειναν δὲ ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ δρυΐνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου μέλανος ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔχει καὶ γόμφους μεταλλικούς. Οἱ δὲ βύρσινοι πλεκτοὶ θηλυκωτῆρες αὐτοῦ ἀπεσπάσθησαν.

Παλαιὸς ἀριθμὸς 310.

210

Χάρτης βομβύκινος Διαστ. 0,145 × 0,210 Αἰὼν XV Φύλλα 196

Κῶδιξ μετὰ φωνῶν περιέχων τὴν θείαν λειτουργίαν, τἀλληλουϊάρια τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἐκλογάδια τῶν η' ἤχων, νεκρώσιμα, κοσμικῶν καὶ μοναχῶν, στιχηρὰ ψαλλόμενα ἐπὶ ταῖς ἐπισήμοις ἑορταῖς τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ ἀρχόμενα ἀπὸ α' σεπτεμβρίου μετὰ τῶν ἀναποδισμῶν τοῦ Ἰωάννου Κουκουζέλη, μεγαλυνάρια.

Ἀναφέρονται ἐν αὐτῷ οἱ ἑξῆς μελογράφοι:

1 Ἰωάννης ὁ Λαμπαδάριος ὁ Κλαδᾶς (φ. 6^β, 13^α, 25^β, 27^α, 28^α, 28^β, 29^α, 30^β, 35^β, 39^α, 43^β, 45^α, 46^α, 47^α, 47^β, 48^α, 49^α, 49^β, 50^α, 50^β, 51^α, 51Α^β, 52^β, 53^α, 53^β, 59^α, 59^β, 60^α, 63^α, 64^α, 69^α, 82^α, 110^β, 114^β, 133^α, 153^α).

2 [Ξένος] ὁ Κορώνης (φ. 7^β, 12^α, 20^β, 34^β, 38^β, 41^α, 55^α, 59^α, 59^β, 61^β, 62^β, 64^α, 64^β, 68^α, 73^β, 76^α, 77^β, 79^β, 106^β, 111^β, 115^β, 116^β, 118^α, 120^β, 124^α, 124^β, 125^β, 150^β, 158^β, 169^α, 174^α).

3 Ἀνδρέας Σιγηρὸς (φ. 8^β, 9^β, 10^α, 61^α).

4 Μανουὴλ Χρυσάφης (φ. 9^α, 10^β, 11^β, 14^α, 15^α, 15^β, 17^α, 18^α, 19^α, 24^α, 28^α, 30^α, 31^β, 33^β, 34^α, 36^β, 38^α, 39^β, 40^α, 44^α, 46^β, 55^α, 59^α).

5 Ἄνθιμος μοναχὸς (φ. 9^α, 20^α).

6 Ἀγαλλιανὸς (φ. 9^β, 16^α, 63^α).

7 [. . .] ὁ μαΐστωρ (φ. 9^β, 72^β, 84^α, 85^β, 100^β, 131^β, 142^β, 153^α, 155^α, 159^β, 169^β, 175^α, 185^α, 187^β, 191^α).

8 Θεόδουλος μοναχὸς (φ. 10^α, 11^α, 13^β, 14^α, 30^β).

9 Μανουὴλ Ἀργυρόπουλος (φ. 10^β, 35^β, 39^α).

10 Ἰωάννης ὁ Λάσκαρης (φ. 11^{α}, 32^{α}).
11 Ἀρσένιος ἱερομόναχος (φ. 11^{α}).
12 Ἰωάννης ὁ Κουκουζέλης (φ. 12^{α}, 13^{α}, 35^{α}, 61^{α}, 61^{β}, 64^{β}, 65^{β}, 67^{α}, 80^{α}, 83^{α}, 85^{α}, 87^{β}, 108^{α}, 119^{β}, 124^{α}, 126^{β}, 129^{α}, 137^{β}, 138^{α}, 140^{β}, 143^{β}, 148^{α}, 154^{α}, 157^{β}, 168^{α}, 179^{α}, 190^{α}).
13 Χριστόφορος (φ. 12^{β}).
14 Πλουσιαδηνὸς (φ. 12^{β}).
15 Μαγουλᾶς (φ. 13^{β}).
16 Ἀνδρέας (φ. 14^{α}).
17 [Ἰωάννης] ὁ Δαμασκηνὸς (φ. 14^{β}, 22^{β}, 42^{β}).
18 Ἱερομνῆμος (;) ὁ εὐτελὴς (φ. 15^{α}).
19 Γεράσιμος μοναχὸς (φ. 15^{α}, 29^{β}, 30^{α}, 31^{β}, 36^{α}, 37^{α}, 46^{α}).
20 Ἰωάννης πρωτοψάλτης ὁ Γλυκὺς (φ. 21^{β}, 22^{β}, 53^{β}, 54^{α}, 67^{α}, 77^{β}, 84^{β}, 103^{α}, 106^{α}, 139^{α}, 152^{α}, 161^{α}, 177^{α}, 180^{β}, 182^{β}, 188^{β}, 189^{β}).
21 Ἀγάθων ἀδελφὸς Ξένου τοῦ Κορώνης (φ. 23^{α}).
22 Μᾶρκος ὁ Κορίνθου (φ. 23^{α}, 23^{β}).
23 Δούκας ὁ Σερόπουλος (φ. 25^{α}).
24 Δοκιανὸς (φ. 27^{α}, 63^{α}).
25 Γεώργιος ὁ Μοσχιανὸς (φ. 29^{α}, 38^{β}).
26 Γεώργιος Ζγουρόπουλος εἴτε Σγουρόπουλος (φ. 31^{α}, 147^{α}).
27 Νικόλαος ὁ κοινὸς καὶ μαΐστωρ (φ. 32^{β}).
28 Μανουὴλ ὁ λαοσυνάπτης [sic] (φ. 33^{α}).
29 Πανάρετος (φ. 35^{α}, 56^{α}).
30 Θεόδωρος ὁ Κατακαλῶν (φ. 36^{β}).
31 Δημήτριος ὁ Ραιδεστηνὸς (φ. 37^{β}).
32 Μανουὴλ ὁ Γαζῆς (φ. 41^{β}).
33 [. . .] ὁ Ἠθικὸς (φ. 42^{α}, 44^{α}, 44^{β}, 54^{β}, 70^{β}, 75^{α}, 113^{α}).
34 Λογγῖνος μοναχὸς (φ. 43^{α}).
35 Οὐρανιώτης (φ. 45^{β}).
36 Φαρδιβούκης πρωτοπαπᾶς Ἁγίων Ἀποστόλων (φ. 47^{α}, 47^{β}, 48^{α}, 48^{β}).
37 [. . .] ὁ Θηβαῖος (φ. 51Α^{β}).
38 Μᾶρκος ἱερομόναχος (φ. 55^{β}, 72^{α}, 141^{α}).
39 Μανουὴλ ἱερεὺς ὁ ὀρφανοτρόφος (φ. 56^{α}, 57^{α}).
40 Κλωβᾶς (φ. 56^{β}).
41 Ἰωάννης ὁ περίφημος (φ. 57^{α}).
42 Μακρόπουλος (φ. 60^{α}).
43 Ξηρὸς (φ. 60^{β}).
44 Τζαγκαρόπουλος (φ. 62^{α}).
45 Κοντοπετρῆς (φ. 63^{α}).
46 Χαλιβούρης (φ. 65^{α}).
47 Θεόδωρος ὁ Δαλασσινὸς (φ. 71^{α}).
48 Καμπάνης (φ. 77^{β}, 86^{α}, 101^{β}).

49 Ἀνεώτης (φ. 82β).
50 Κάλλιστος (φ. 103α).
51 Μανουγρᾶς (φ. 130β, 173β).
52 Ἁλμυριώτης (φ. 135β).
53 Γρηγόριος Δομέστικος (φ. 167α).
54 Παλουτζοῦκος (φ. 162α).
55 Κουκουμᾶς (φ. 162α).

Ο κῶδιξ κολοβός. Κατὰ δὲ τὴν στάχωσιν συνέβησαν λάθη ὡς πρὸς τὴν τάξιν τῶν τετραδίων. Τὸ φ. 51 ἠριθμήθη δίς, 51 καὶ 51Α. Πολλαχοῦ τοῦ κώδικος τὰ μέλη χαρακτηρίζονται ὡς νέα ἢ παλαιὰ εἴτε ἀρχαῖα. Πολλαχοῦ ὁ ὅρος: «μονοφωνάρις». Ἐν φ. 12 μέλος τι «τοῦ Πλουσιαδινοῦ ἀργὸν ὅλον καὶ φθορικόν». Ἐν φ. 13β: «ἕτερον [μέλος] τοῦ Μαγουλᾶ λεγόμενον τὰ λυπηρὰ τῆς λύπης». Ἐν φ. 20β: «ἕτερον [μέλος Ξένου] τοῦ Κορώνης· λεγόμενον τὸ μέγα καὶ λαμπρόν». Ἐν φ. 22α: «. . . χερουβικὸν ποίημα . . . Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ πρεσβυτέρου· τὸ λεγόμενον παλατιανόν». Ἐν φ. 23α «Ἕτερον [μέλος] κὺρ Ἀγάθωνος ἀδελφοῦ τοῦ Κορώνης· καλλωπισθὲν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ξανθοπούλων παρὰ τοῦ Μητροπολίτου κὺρ Μάρκου τοῦ Κορίνθου». Ἐν φ. 43α: «Ἕτερα ἁγιορείτικα· ποίημα Λογγίνου μοναχοῦ». Ἐν φ. 44α, 123α, 164β, τὸ μέλος χαρακτηρίζεται «θεσσαλονικαῖον». Ἐν φ. 60α: «ἁγιοσοφίτικον». Ἐν φ. 113α ἡ φήμη Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου. [*Πρβλ. Ν. Ἀ. Βέη, *Ἔκθεσις*, σ. 47, Viz. Vrem. 18 (1911) III, σ. 103/104.] Ἐν φ. 124β: «Ποίημα κὺρ Ξένου τοῦ Κορώνης. Ψάλλεται δὲ εἰς τοὺς βασιλεῖς· εἰς τὸν πατριάρχην καὶ τοὺς ἡγουμένους». Ἐν φ. 125β: «ἕτερον» τοιοῦτον.

Ἐν ταῖς ᾠαις τῶν φ. 65β, 83α, 124α, 137β, 138α, 143β ἔχομεν τὸ μονόγραμμα

ΤΚ
Ζ′ — Λ = *τοῦ Κουκουζέλη*
Κ

καὶ ἐν φ. 169α τὸ μονόγραμμα:

Τ
ρ′ — ν = *τοῦ Κορώνης*
Κ

Ἐν φ. 144α: «. . . στιχηρὸν ποίημα τῆς πατεράδος».
Αἱ διαστάσεις τοῦ γραπτοῦ μέρους τῶν φ. συνήθως 0,085 × 0,148. Τὰ φ. 58α καὶ 66β τελείως ἄγραφα. Ἐπίσης ἄγραφα τὰ φ. 1–3α καὶ 193–195, τὰ ὁποῖα συνεσταχώθησαν μετὰ τοῦ λοιποῦ κώδικος κατὰ τὴν στάχωσιν.

Ἐν φ. 47α δι' ἐρυθροῦ μέλανος ἐπίτιτλον, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου ὁ βιβλιογράφος ἐσημείωσεν: *ἰ(ησο)ῦ μου' βοήθ(ει) μοι*. Καὶ ἐν φ. 67α διὰ κιρροῦ μέλανος ἕτερον ἐπίτιτλον, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου διὰ τοῦ αὐτοῦ μέλανος ὁ βιβλιογράφος ἔγραψεν: † *κ(ύρι)ε ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)ὲ υἱὲ τοῦ θ(εο)ῦ βοήθει μ(οι) ἀρχομ(έν)ω γράφ(ειν) ταῦτ(α)*.

Ἐν φ. 3β χεὶρ τοῦ XVII — ὡς νομίζω — αἰῶνος ἔγραψεν: † *ὁ νίκος ἀπὸ τ(ὴν) πρεβ(έν)τα ὁ ταπ(άν)κος· διὰ τὸ ὄνομα του εἰς τ(ὴν)* | *πρόθεσι· ἤγουν διὰ τ(ὴν) σήρμα τ(ὴν) γυναίκα του· ἔμην(αν) χρέ(ως) ἄσπρ(α) τ'·* | *κ(αὶ) ὁ ἀνδρέ(ας) ὁ ἀδελφός του, χρέ(ως) ἄσπρα υ'*.

Στάχωσις ἐκ χαρτῴων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα καὶ εἰκὼν τῆς Σταυρώσεως. — Παλαιὸς ἀριθμὸς 319.

211

Χάρτης στιλπνός | Διαστ. 0,139 × 0,219 | Αἰὼν XV | Φύλλα 240

Ἀνθολόγιον

μετὰ φωνῶν, περιέχον τὰ ἠχήματα, ἀκολουθίαν τοῦ ὄρθρου, τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ, τῶν λειτουργιῶν, νεκρώσιμα, αἴνους, ἀντίφωνα, κεκραγάρια, κοινωνικά, κρατήματα, κοντάκια, λυχνικά, πολυελέους, προκείμενα, χερουβικὰ κλ.

Ἀκέφαλον καὶ κολοβόν.

Ἀναφέρονται ἐν αὐτῷ οἱ ἑξῆς μελογράφοι:

1 Ἰωάννης Κουκουζέλης (φ. 2β, 26β, 35α, 177β, 183α, 185α, 186β, 190β, 192β, 194β, 209α, 210β, 213β).

2 [Ἰ. Κουκουζέλης;] μαΐστωρ (φ. 5β, 6α, 7α, 16α, 34α, 40β, 43α, 48α, 48β, 49α, 49β, 69α, 69β, 70α, 70β, 71α, 75β, 79α, 102β, 103β, 114α, 137α, 146α, 149β, 151α, 164α, 167β, 173β, 182α, 194α, 203β, 216β, 225β).

3 Πανάρετος (φ. 6α, 12α, 47β, 53α, 76α).

4 Γεώργιος Κοντοπετρῆς (φ. 6β, 7α, 14β, 15β, 76β, 77β, 78β, 79β, 80β, 201α).

5 Λαμπαδάριος (φ. 6β, 7β, 8α, 8β, 9α, 88β, 89β, 105α, 118α, 118β, 120α, 121β, 122α, 122β, 125α, 138β, 139α, 148α, 154α, 155β, 171α).

6 Ξένος Κορώνης (φ. 8β, 11β, 14α, 16α, 18α, 18β, 19α, 20α, 20β, 43β, 44β, 45β, 46α, 47α, 50α, 69α, 71β, 72α, 72β, 73β, 74α, 74β, 76β, 77α, 87α, 96α, 105α, 107α, 109β, 117α, 125β, 126β, 128α, 137β, 144β, 161β, 174β, 180α, 188β, 196α, 202β, 219α, 227β).

7 Καστανὸς (φ. 9β).

8 Χαλιβούρης (φ. 11β, 12α).

9 Δημήτριος Δοκειανὸς (φ. 12β, 16β, 45α, 74α, 130β, 215α).

10 Ἀγαλλιανὸς (φ. 13α, 108β).

11 Τζακνόπουλος (φ. 15α).

12 Κωνσταντῖνος Μοσχιανὸς (φ. 17α, 139, 141β).

13 [...] Μυστάκων (φ. 45α, 45β, 47β, 104β).

14 Γρηγόριος (φ. 47α, 79α, 88α).

15 Μαριανὸς δομέστικος (φ. 48$^{\alpha}$).
16 Ἀνδρέας (φ. 48$^{\alpha}$, 54$^{\beta}$, 78$^{\alpha}$, 95$^{\alpha}$, 104$^{\beta}$).
17 Γρηγόριος Γλυκὺς (φ. 50$^{\beta}$, 73$^{\beta}$, 76$^{\alpha}$, 79$^{\alpha}$, 141$^{\alpha}$, 230$^{\alpha}$).
18 Κουκουμᾶς μαΐστωρ (φ. 56$^{\alpha}$).
19 Κορνήλιος μοναχὸς (φ. 60$^{\beta}$, 91$^{\beta}$).
20 Ἰωάννης Δούκας (φ. 71$^{\beta}$, 129$^{\alpha}$, 142$^{\beta}$, 143$^{\beta}$).
21 Ἀγάθων (φ. 78$^{\alpha}$, 80$^{\alpha}$).
22 Θηβαῖος (φ. 80$^{\alpha}$).
23 Ἀνεώτης(;) (φ. 80$^{\alpha}$).
24 Νικόλαος Ἀσπίνης(;) (φ. 81$^{\alpha}$).
25 Μανουὴλ Πατρίκιος (φ. 81$^{\alpha}$).
26 Σπανὸς ἱερεὺς (φ. 86$^{\alpha}$).
27 Κλαδᾶς (φ. 86$^{\alpha}$).
28 Φαρδιβούκης (φ. 90$^{\alpha}$).
29 Ἰωάννης ὁ Γλυκὺς (φ. 93$^{\alpha}$, 94, 106$^{\beta}$, 111$^{\beta}$, 158$^{\beta}$, 205$^{\alpha}$, 212$^{\alpha}$).
30 Γερμανὸς πατριάρχης (φ. 99$^{\beta}$)
31 Μανουὴλ Γαβαλᾶς (φ. 105$^{\beta}$, 138$^{\alpha}$).
32 Γεώργιος δομέστικος Μοσχιανὸς (φ. 116$^{\alpha}$, 119$^{\alpha}$, 126$^{\alpha}$, 127$^{\alpha}$, 206$^{\alpha}$).
33 Γεράσιμος ἱερομόναχος (φ. 119$^{\beta}$, 121$^{\alpha}$, 138$^{\alpha}$, 141$^{\beta}$).
34 Ἀργυρόπουλος (φ. 120$^{\beta}$, 124$^{\beta}$).
35 Δημήτριος Ραιδεστηνὸς ὁ μαΐστωρ (φ. 123$^{\alpha}$, 128$^{\alpha}$, 140$^{\alpha}$).
36 Μανουὴλ ὁ Βλατυρὸς καὶ δομέστικος (φ. 123$^{\beta}$, 140$^{\beta}$).
37 Ἰωάννης Κλαδᾶς ὁ Λαμπαδάριος (φ. 124$^{\alpha}$, 169$^{\beta}$, 175$^{\beta}$).
38 Λογγῖνος μοναχὸς (φ. 133$^{\beta}$).
39 Νικηφόρος ὁ Ἠθικὸς (φ. 93$^{\beta}$, 101$^{\alpha}$, 135$^{\alpha}$, 136$^{\alpha}$, 197$^{\alpha}$, 207$^{\alpha}$).
40 Θεόδουλος μοναχὸς καὶ δομέστικος τῶν Μαγγάνων (φ. 152$^{\beta}$).
41 Εὐγενικὸς (φ. 160$^{\alpha}$).
42 Χριστοφόρος ὁ Ἠθικὸς (φ. 191$^{\alpha}$).
43 Βασιώτης μοναχὸς (φ. 198$^{\beta}$).
44 Σγουρόπουλος (φ. 199$^{\beta}$).
45 Λέων ὁ Σοφὸς ὁ αὐτοκράτωρ (φ. 222$^{\beta}$, 232$^{\alpha}$).
46 Μαγουλᾶς (φ. 237$^{\beta}$).
47 Μανουὴλ Χρυσάφης (φ. 239$^{\alpha}$).

Ἐν φ. 2$^{\beta}$ ἀπαντῶσι «σημάδια συντεθέντα παρὰ τοῦ μαΐστορος κὺρ Ἰωάννου τοῦ Κουκουζέλη». Πολλαχοῦ τὸ μέλος χαρακτηρίζεται ὡς (πολὺ) παλαιὸν ἢ ὡραῖον. Ἀλλαχοῦ, φ. 11$^{\beta}$, 13$^{\beta}$, 16$^{\beta}$, 17$^{\beta}$, τὸ μέλος καλεῖται «ἁγιοσοφίτικον». Ἐν φ. 28$^{\alpha}$, 30$^{\beta}$, 40$^{\alpha}$, 101$^{\beta}$ «θεσσαλονικαῖον», ἐν φ. 75$^{\alpha}$ «πολίτικον». Ἐν φ. 43$^{\alpha}$ ἀπαντᾷ «πολυέλεος ψαλλόμενος ἐν ταῖς κατὰ τόπον ἐκκλησίαις· λατρηνός». Ὡσαύτως ἐν φ. 43$^{\beta}$, 49$^{\alpha}$ τὸ μέλος χαρακτηρίζεται ὡς «λατρηνόν». Καὶ πάλιν ἐν φ. 51$^{\alpha}$ ἕτερος «πολυέλεος τετράστιχος λατρηνός». Ἐν δὲ τῷ φ. 55$^{\beta}$ «πολυέλεος ψαλλόμενος ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Θεσσαλονίκῃ, λέγεται Κουκουμᾶς». Τέλος ἀπὸ τοῦ φ. 98$^{\alpha}$, 99$^{\beta}$ ἄρχονται «θεσσαλονικαῖα» μέλη. Ὥστε ὁ κῶδιξ

ἄξιος προσοχῆς καὶ κατὰ τοῦτο, ὅτι διασῴζει μέλη κατὰ τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἐν ταῖς μοναῖς τοῦ Λάτρου ἐπικρατοῦν ὕφος.

Ἐν φ. 69^{α}: «Ἀντίφωνον ψαλλόμενον εἰς βασιλεῖς· ποίημα τοῦ Κορώνης καὶ τοῦ Μαΐστορος». Ἐν φ. 81^{α} ἀπαντᾷ ἡ ἀξιοσημείωτος φράσις «εἰς τὴν αὐτὴν στράτ(αν): ποίημα . . .».

Ἐν φ. 113^{α}, 114^{α} καὶ 131^{α} ἀναφέρεται «ὁ μονοφωνάρις».

Ἐν φ. 122^{β} μέλος τοῦ Λαμπαδαρίου λεγόμενον «παρὰ Ρωμαίοις νενανώ· παρὰ δὲ Πέρσαις ἀζηζῆ».

Ἀναγράφω καὶ ἄλλα τινὰ ὀνόματα μελῶν ἀπαντῶντα ἐν τῷ κώδικι: φ. 105^{β} «τὰ λυπηρὰ» (Μανουὴλ τοῦ Γαβαλᾶ)· φ. 111^{β} «δυσικὸν» (Γλυκεώτου)· φ. 177^{β}: «ζαμάρα» (Ἰωάννου τοῦ Κουκουζέλη)· φ. 188^{β} «ροδάκινον» (Ξένου Κορώνης)· φ. 193^{β} «τατάρικον» (Ἰωάννου Κουκουζέλη)· φ. 195^{α}: «ἐθνικόν»· φ. 201^{α}: «ξυλικὸν» (Κοντοπετρῆ)· φ. 205^{α} «σουρλᾶς» (Ἰωάννου τοῦ Γλυκέος)· φ. 212^{α}: «βιόλα» (Ἰωάννου τοῦ Γλυκέος)· φ. 213^{β} «τροχὸς» (Ἰωάννου τοῦ Κουκουζέλη)· φ. 216^{β} «τοῦ βασιλέως» (τοῦ Μαΐστορος). Τὰ φ. 129^{β}–130^{α} ἄγραφα. Τὸ φ. 233 ἠρίθμηται δὶς (233α, 233). Τὸ φ. 86 ἀποκεκομμένον τὴν κάτω ᾤαν διὰ κοπίδος κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. Πλὴν ὅμως τανῦν ἡ στάχωσις ἔχει διαφθαρῆ.

Παλαιὸς ἀριθμὸς Β 34.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ κῶδιξ οὗτος εὑρίσκεται σήμερον ἐκτεθειμένος εἰς προθήκην τοῦ Σκευοφυλακίου τῆς μονῆς.

212

Χάρτης βομβύκινος Διαστ. 0,095 × 0,140 Αἰὼν XIV/XV Φύλλα 349

Στιχηράριον περιέχον μετὰ φωνῶν τὰ ἰδιόμελα ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Ἀναφέρονται ἐν τῷ κώδικι οἱ ἑξῆς μελογράφοι.

1 Κυπριανὸς μοναχὸς (φ. 4^{β}, 23^{β}, 30^{α}, 33^{α}, 33^{β}, 49^{β}, 66^{β}, 67^{α}, 80^{α}, 81^{β}, 82^{β}, 83^{α}, 98^{β}, 99^{α}, 100^{α}, 100^{β}, 129^{α}, 130^{β}, 163^{β}, 166^{β}, 167^{α}, 171^{α}, 172^{α}, 172^{β}, 256^{α}).

2 Ταράσιος πατριάρχης (φ. 4^{β}, 213^{α}, 213^{β}).

3 Ἰωάννης μοναχὸς (φ. 4^{β}, 5^{α}, 8^{β}, 14^{α}, 14^{β}, 21^{β}, 27^{α}, 28^{α}, 28^{β}, 31^{β}, 34^{β}, 39^{α}, 39^{β}, 46^{α}, 46^{β}, 52^{α}, 54^{α}, 72^{β}, 73^{β}, 92^{α}, 92^{β}, 94^{β}, 96^{β}, 97^{α}, 98^{β}, 99^{β}, 102^{α}, 102^{β}, 103^{α}, 103^{β}, 104^{α}, 104^{β}, 105^{α}, 105^{β}, 111^{α}).

4 Ἀνδρέας Πυρὸς (φ. 5^{α}, 6^{α}, 22^{β}, 23^{α}, 28^{α}, 29^{α}, 32^{β}, 48^{β}, 138^{α}, 138^{β}, 157^{β}, 158^{α}, 196^{α}, 198^{α}, 198^{β}, 199^{α}, 199^{β}, 200^{α}, 200^{β}, 203^{α}, 203^{β}, 204^{β}, 205^{β}, 206^{β}, 207^{α}, 208^{α}, 213^{β}, 219^{α}, 220^{α}, 220^{β}, 221^{α}, 222^{α}, 222^{β}).

5 Γερμανὸς Πατριάρχης (φ. 5^{β}, 6^{α}, 6^{β}, 10^{α}, 20^{β}, 21^{α}, 23^{β}, 25^{β}, 26^{α}, 31^{α}, 33^{α}, 39^{α}, 43^{α}, 44^{α}, 47^{β}, 49^{β}, 51^{α}, 51^{β}, 56^{α}, 56^{β}, 65^{β}, 70^{α}, 71^{α}, 72^{α}, 73^{α}, 80^{α}, 80^{β}, 81^{α}, 93^{α}, 93^{β}, 94^{α}, 97^{β}, 98^{α}, 101^{α}).

6 Βυζάντιος (φ. 7α, 8α, 22α, 23β, 28α, 29α, 29β, 41β, 42α, 44β, 50α, 51β, 55α, 57α, 57β, 58α, 59α, 59β, 60α, 68β, 69α, 72β, 85α, 101β, 102α, 102β, 106α, 106β, 107α, 116β, 129β, 130α).
7 Ἀνατόλιος(;) (φ. 7β, 8α, 8β, 13α, 16β, 17β, 18β, 19β, 24α, 24β, 25α, 25β, 29β, 30α, 32α, 34α, 34β, 38α, 38β, 39β, 40α, 42β, 44α, 45α, 45β, 46α, 48α, 49α, 50β, 53β, 54α, 54β, 56β, 60Αα).
8 Σέργιος Ἁγιοπολίτης(;) (φ. 9α, 12α, 61β, 62α, 70α, 164α, 179β, 180α).
9 Ἐφραὶμ [;] Καρίας (φ. 9β, 12β, 22α, 50β, 53α, 53β, 58β, 69α, 155α, 155β, 191β).
10 Στέφανος μοναχὸς Ἁγιοσαββαΐτης ἢ Ἁγιοπολίτης (φ. 11β, 14α, 193α, 193β, 194α, 194β, 195α, 195β, 196β, 197α, 197β, 201α, 201β, 236β).
11 Ἀνδρέας Ἱεροσολυμίτης ὁ Κρήτης (φ. 12α, 15α, 25α, 30β, 31α, 38α, 44β, 65α, 65β, 66α, 83, 95, 101α, 101β, 104β, 111α, 133β, 141β, 151α, 154α, 154β, 156α, 156β, 158β, 176α, 180β, 283β).
12 Λέων δεσπότης [ὁ Σοφὸς] (φ. 16β, 17α, 20α, 61α, 148α, 187α, 229β).
13 Στουδίτης (φ. 26α, 27β, 32β, 41α, 41β, 55β, 56α, 63α, 63β, 67α, 67β, 71β, 80α, 82α, 82β, 118α, 119α, 120α, 120β, 121α, 121β, 123β, 124α, 124β, 125α, 125β, 135α, 135β, 144α, 173β, 205β, 242α, 243β, 245α, 283α).
14 Θεοφάνης (φ. 13β, 15β, 16α, 27β, 28α, 47α, 114β, 140β, 141α, 145α, 185α, 185β, 284α, 285α, 291β).
15 Λέων Μαΐστωρ (φ. 28α, 40β, 60Αβ).
16 Γεώργιος Σύγκελλος (φ. 43β).
17 Ἀρσένιος μοναχὸς (φ. 52α, 52β, 53α, 159α, 169α).
18 Γεώργιος Νικομηδείας (φ. 55β, 60Αα, 60Αβ, 61α).
19 Ἀνατόλιος (φ. 62β, 66α, 68α, 71α, 72α, 72β, 74β, 75α, 80β, 82α, 83β, 84α, 84β, 85α, 85β, 96α, 99α, 99β, 102α, 104α, 106α, 107α, 111β, 112α, 112β, 114β, 115β, 117α, 117β, 119α, 119β, 120β, 123α, 124β, 126α, 127α, 127β, 128α, 129α, 129β, 132α, 136α, 136β, 137β, 138α, 139β, 143α, 143β, 144α, 144β, 145β, 146α, 146β, 147α, 149α, 149β, 150β, 151α).
20 Βαβύλας μοναχὸς (φ. 63α, 81α).
21 Γεώργιος Σικελίας (φ. 64α, 64β).
22 Ἰκασία μοναχὴ (φ. 73β, 94α, 188α).
23 Γεώργιος ὁ Συναδινὸς (φ. 75β).
24 Βασίλειος μοναχὸς (φ. 103α, 189β, 190α).
25 Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων (φ. 107β, 285β).
26 Γερμανὸς πατριάρχης (φ. 110β, 114α, 116β, 122α, 122β, 123α, 126β, 128β, 130β, 131β, 132α, 132β, 133α, 148β, 152α, 152β, 153α, 156β, 159β, 162β, 163α, 165α, 169β, 171α, 172α, 175α, 178β, 188β, 214α, 214β).
27 Κοσμᾶς μοναχὸς Ἁγιοπολίτης (φ. 113α, 113β, 128β, 133α, 140β, 162α, 176β, 184β, 192β, 253α, 254α, 256β, 257α, 258α, 259β, 260α, 260β, 305α).
28 Θηβαῖος (φ. 114α).
29 Ἰωάννης μοναχὸς (φ. 114β, 115α, 131α, 131β, 133α, 134α, 137α, 139α, 142α,

142^β, 144^β, 153^α, 153^β, 156^β, 157^α, 157^β, 160^α, 161^α, 163^β, 167^β, 168^α, 168^β, 170^α, 176^β, 177^β, 178^α, 180^β, 181^α, 181^β, 182^α, 183^α, 183^β, 185^α, 191^α, 192^α, 207^β, 209^α, 209^β, 246^α, 246^β, 249^α, 249^β, 254^α, 258^α, 258^α, 259^α, 259^β).

30 Θεόδωρος Συκιώτης (φ. 122^α, 134^α, 137^β, 189^β, 211^α, 211^β).

31 Βυζάντιος (134^β, 147^α, 147^β, 148^β, 149^β, 150^α, 151^β, 155^β, 160^β, 161^α, 161^β, 162^α, 163^α, 164^α, 169^α, 170^α, 170^β, 171^β, 173^β, 174^β, 175^α, 175^β, 176^α, 184^α, 186^β, 187^β, 202^α, 202^β, 203^α, 229^β, 231^α, 231^β, 255^α, 255^β, 260^β, 314^α).

32 Μεθόδιος (φ. 137^α, 148^α, 320^α).

33 Ἀνατόλιος[1] (162^β, 164^β, 166^α, 167^α, 171^α, 172^β, 173^α, 173^β, 174^α, 175^β, 176^α, 181^α, 186^α, 186^β, 187^β, 188^α, 190^β, 192^α, 192^β, 305^α, 305^β, 306^α).

34 Μαυρολέος (φ. 165^β, 166^α, 166^β).

35 Μεθόδιος πατριάρχης (φ. 178^β).

36 Ἰγνάτιος Νικαίας (φ. 212^α).

37 Ἀνδρέας Πυρὸς (φ. 228^β, 233^α, 233^β, 234^β, 235^α, 235^β, 236^β, 237^α, 237^β, 238^α, 238^β, 239^α, 239^β, 240^α, 241^α, 242^α, 254^α, 254^β).

38 Κωνσταντῖνος πρωτοψάλτης (φ. 230^α).

39 Ἠλίας πατριάρχης (φ. 256^α, 256^β).

40 Γεώργιος πατριάρχης (φ. 271^α, 285^α).

41 Σέργιος Λογοθέτης (φ. 284^α).

Ἐν ταῖς ᾠδαῖς τοῦ κώδικος ὑπάρχουσι πολλαχοῦ ὀνόματα μελογράφων διεξεσμένα, δυσδιάγνωστα, ἐξίτηλα. Τἀνωτέρω ὀνόματα καὶ αἱ οἰκεῖαι παραπομπαὶ εἶναι τἀσφαλῆ. Πολλὰ φύλλα ἢ τμήματα φύλλων ἀπορρυέντα ἀντικατεστάθησαν δι' ἑτέρων ἐκ χάρτου λείου. Τἀναπληρώματα ταῦτα παρέμειναν συνήθως ἄγραφα. Τὸ φ. 60 ἠρίθμησα δίς, 60 καὶ 60Α.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων παχειῶν ξυλίνων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα. — Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 319 καὶ Β 26.

213

Χάρτης στιλπνὸς	Διαστ. 0,228 × 0,230	Αἰὼν XIX	Φύλλα 178

Κῶδιξ τῆς ἐν Μολδοβλαχίᾳ Μ. Μπουκουβέτζι (Bucovăț), μετοχίου τῆς Μ. Βαρλαάμ.

Ἐν φ. 1L προοίμιον τοῦ κώδικος φέρον χρονολογίαν 5 Δεκεμβρίου 1813.

Ἐν φ. 2L^α ἕτερον προοίμιον τοῦ ἔτους 1818.

Ἐν φ. 3L^α εἰκὼν ἀγγέλου βαναυσουργικῶς ἐξειργασμένου κρατοῦντος ἀντώπως ἀνεπτυγμένον εἰλητάριον, ἐν ᾧ ἐρυθροβαφὴς ἐπιγραφή.

Ἐν φ. 4L^α εἰκὼν βαναυσουργικὴ φέρουσα ἄνωθι ἐρυθρόγραφον ἐπιγραφήν. Ἑτέρα βαναυσουργικὴ εἰκὼν ἐν φ. 5L^α. Ἐν φ. 6L^α–7L^α πίναξ τῶν περιεχομένων τοῦ κώδικος μὴ ἀναγράφων ὅμως πάντα τὰ ἐν αὐτῷ.

---

1. Μετά τινος ἐπιφυλάξεως ἀναγράφω τὸν μελογράφον τοῦτον, καθ' ὅσον ἡ βραχυγραφία ἡ δηλοῦσα τὄνομα *Ἀνατόλιος* δύναται νὰ ἀναλυθῇ καὶ *Ἀνατολικόν*.

φ. 1α κ.ἑ. Χρυσόβουλλα ἡγεμόνων, μητροπολιτῶν, γράμματα ἄλλων ἀρχῶν πάντα δακιστὶ (οὐδὲν ἀπολύτως ἑλληνιστὶ) τῶν τελευταίων αἰώνων.
Τὸ γεγραμμένον μέρος ἑκάστου φύλλου περιθέεται ὑπὸ περιθωρίου διὰ μολυβδίδος· πᾶσαι δὲ αἱ πρόσθιαι σελίδες τῶν φύλλων φέρουσιν ἐπὶ κεφαλῆς σφραγῖδα ἀποτετυπωμένην δι' ἐρυθροῦ μέλανος· ἐπίσης φέρουσι καὶ μονογραφάς. Ἄξιος ὁ κῶδιξ εἰδικῆς ἐρεύνης τῶν ἐπαϊόντων τὰ δακικά. Ἱκανὰ φύλλα τελείως ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου στικτοῦ περιβλήματος, ἐφ' οὗ ἔκτυπα κεχρυσωμένα κοσμήματα· πλὴν ὅμως ἡ νοτίς, ἥτις καὶ καθ' ὅλου τὸν κώδικα ἐλυμήνατο, κατέστρεψε καὶ τὸ χρύσωμα τῶν ἐκτύπων τούτων κοσμημάτων.
Ὁ κῶδιξ ἔχει καὶ ἰδίαν δερματίνην θήκην, οὐδένα δὲ παλαιὸν ἀριθμὸν κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1953 καὶ 1959 ἀναγράφεται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ δὲν ἀνευρέθη. Οὔτε καὶ ὑφ' ἡμῶν ἀνευρέθη (Δεκ. 1968, Σεπτ./Ὀκτ. 1969, Νοέμ. 1983). Περὶ τοῦ κώδ. τούτου βλ. Ν. Ἀ. Βέη, *Ἔκθεσις*, Ἀθ. 1910, σ. 50, καὶ D. Ionescu, *Un manuscrit de Dionisie Eclisiarhul au monastère de Barlaam*, Balkan Studies 23 (1982), σ. 307-320.

214

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,16 × 0,22 Αἰὼν XVIII–XIX Φύλλα 8

Κωδίκελλος τοῦ μονυδρίου Ἁγίας Κυριακῆς ἐν τῷ χωρίῳ Ἄνω Μπούρσιανη.
Ἐν φ. 1α ἀναγινώσκομεν ἐρυθρόγραφα:
Ἀρχαῖον ἔτος 1699: τῆς ἱστορίας: — | *αχϟθ'·* | *Νῦν δὲ ὡς ὁ|ρᾶται ἀνηγέρ|θη ἐκ βάθρων* | *ἐπὶ ἔτους* | *αψϟζ* | *κ(α)τ(ὰ) μῆνα μάρτιον* | *ὁ θεῖος ὄντως κ(αὶ) πάνσεπτος* | *ναὸς τῆς ἁγίας ἐνδόξου μεγαλο|μάρτυρος κυριακῆς, ἀρχιε|ρατεύοντος δὲ τοῦ θεοφιλεστά|του ἐπισκόπου ϛαγῶν κὺρ παϊ|σίου τοῦ ἐκ κλινοβοῦ, κ(αὶ) ἡ|γουμενεύοντος τοῦ πανοσιωτάτου* | *ἐν ἱερομονάχοις κυρίου ἀνατολίου,* | *ἐπιμελείᾳ δὲ παρὰ τοῦ ἐλαχί|στου ἐν ἱερομονάχοις παπ(ᾶ) χρι|στοφόρου ἐκ τῆς αὐτῆς χώρας ἀ|πάνου μπούρσανης. 1797.*
Ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τὴν ἵδρυσιν καὶ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος μονυδρίου καὶ θὰ ἀπετέλουν τὸ κείμενον ἐπιγραφῆς, ἥτις ἐρευνητέον ἂν ὑπάρχῃ ἔτι.
Ἐν φ. 2α σημειοῦνται: *Τὰ ὀνόματα τῶν πατέρων.* | *Ζώντων.* | *Ἀνατολίου* | *Ἰωνᾶ* | *Ἰωαννικίου* | *Παρθενίου* | *Εὐθυμίου* | *Χριστοφόρου* | *Αὐξεντίου* | *Σαμουὴλ* | *Δανιὴλ* | *τῶν ἱερομονάχων.* | *Εὐθυμίου* | *Αὐξεντίου* | *Χρυσογόνου* | *Προκοπίου.*
Ἐν φ. 2α κ.ἑ.: *τῶν ἱεροδιακόνων* | *Γερασίμου* | *Χρυσάνθου* | *Παύλου* | *Νεκταρίου* | *Ἀρσενίου* | *Κυπριανοῦ* | *Χρυσάνθου* | ⟨. . .⟩ | ⟨. . .⟩ | *Ἀμβροσίου* | *Ἀνθίμου* | *Δαμασκηνοῦ* | *Τιμοθέου* | *Προκοπίου* | *Παϊσίου* [καὶ διὰ χειρὸς μεταγενεστέρας:] *Μακαρία μοναχὴ* | *τῶν μοναχῶν.*
Ἐν φ. 3α: *Κεκοιμημένων. Παρθενίου ἀρχιερέως* | *Ἱεροθέου* | *Καλλίστου* | *Νικη-*

φόρου | *Σεραφείμ* | *Γρηγορίου* | *῾Ησαΐου* | *᾿Ιωάσαφ* | *Γαβριὴλ* | *Ζαχαρίου* | *Γρηγορίου* | *Γερμανοῦ* | *Θεοφίλου* | *᾿Αρσενίου* | *τῶν ἱερομονάχων* | *Σαββατίου* | ⟨. . .⟩ | ᾿Εν φ. 3α κ.ἑ.: *τῶν ἱεροδιακόνων* || (φ. 3β) *Παρθενίου. Βυσαρίου* [διὰ χειρὸς μεταγενεστέρας] | *Κωνσταντίου μοναχοῦ* [διὰ χειρὸς μεταγενεστέρας] | *Δαμασκηνοῦ* | *Γρηγορίου* | *Θεοκλήτου* | *Χαρίτου* | *᾿Ανανίου* | *᾿Αντωνίου* | ⟨ . . . ⟩ | ⟨ . . . ⟩ | ⟨ . . . ⟩ | ⟨ . . . ⟩ | ⟨ . . . ⟩ | *Διονυσίου* | *῾Ρωμανοῦ* | *Δαμιανοῦ* | *Παϊσίου* | *Πορφυρίου* | *῾Αβραμίου* | *Κυπριανοῦ* | *Συγκλητικῆς μοναχῆς* | *τῶν μοναχῶν* |.
᾿Εν φ. 4α καὶ καθεξῆς: *τὰ τῆς προθέσεως ὀ|νόματα.* | *Διονυσίου μον(α)χ(οῦ)* | *῾Ρίζου. Δέσπως.* | *Κερατζοῦς. Γεωργίου* | *Μαρίας. Κωνσταντῆ* | *Τρανταφυλλίας* | *Σωσάνης. Βασιλικῆς* | *Βάντως. Ξάνθως* | *Κῶνστα. ᾿Ασημίνας* | *Σταμούλως. ᾿Αθανασίου* | *Περιστέρας.* ⟨*Πασχάλη*⟩ | *Παράσχη. Μαργαρίτη* | *Στάμω. Κώστως* | *Βασιλικῆς. Σταμούλως.* | *Τριανταφύλλου. Βάντως. Δημητρίου* | *Κώνστα. ᾿Αργύρως* | *Βενέτως. Δημητρίου* | *Στάμως. Μωρίκη* | *Μίχου. Λουχόδως* | *Γιάννη. Στέργιως* | *Νίκου. Γιάννη* | *Θεμελῆ. Κυριάκη* | *Εὐσταθίου. Θόδως* | *Λέοντα. Γεωργίου* | *Θεοδώρου. Σίμως* | *Δήμου. Κώνστα. Θεόδωρε. Δασκαλίνας* | *Χρήστου. Στέργιο* | *Μαρίας. Παύλου μον(α)χ(οῦ).* | *Δήμου. Βάϊα* | *Χρύσως. ᾿Ιωάννου* | ⟨*Χρήστου*⟩ || (φ. 4β). *Χρήστου. ᾿Αλεξίου* | *Χρυσάφως. Φωστέρως* | *Λεϊμονιᾶς·* [τὰ κατωτέρω ὀνόματα γεγραμμένα εἰς μεταγενεστέρας περιστάσεις τῶν προηγουμένων] *᾿Ιωάννου* | *῾Ρωξανῆς. ᾿Ακριβούση* | *᾿Αγγελίνας. ᾿Ιωάννου* | *Δάφνως. Πουλήζω* | *᾿Ανθήτζας. Δημητρίου* | *Θεοδώρου. Χρίσους* | *᾿Ι‹ω›άννου. Κάλος* | *῾Ασημίνας. Στεργίου* | *Ξάνθος. ᾿Αναστάσι* | *Μαρίας. Γεωργίου Ζή|κου, ᾿Αθανάσους. Δέσπως. Μήχου. Νίκου. ᾿Αναστάσι* | *᾿Αναστάσι. Στούκας* | *᾿Αγόρους. Τασιούλη* | *Θόδος. Μαρίας μονα|*⟨*χει*⟩*χῆς. Μάρκου* | *᾿Αθανασίου. Δημη|τρίου. Κρούσταλους* | *Βαγγέλη Διμητρί|ου Βασίλως. Μαρίας* | *Δημητρίου* | *Στάθη. ᾿Αγγέλους* | *Πέρηστέρας* | *Κῶνστα. Πολήζο* | *᾿Αγόρους. Δέσπους* | *Παγόνας. ῾Ρήνους* | *Κῶνστα* | *῾Ελένης. ῾Ιωάννου* | *Χριστοδούλου. Βαγγέλη* | *Νικολάου. Παναγιώτι* | *Ιωάννου. Κώνσταντὶ* | *Χαϋδοῦς. ᾿Ιωάννου* | *Αφέντρας. Διμιτρίου* | *Αθανασίου Πάνου* | *Θεδορί. Δρωσῖνας* | *Γεωργείου. Ζώγος* | *Νικωλάου. Κυριάκου* | *Τζῖμω. Εὐσταθίου* | *Θώδους.*
᾿Εν φ. 5α–6α «Εἰς τὰ ψυχοσάββατα» αἱ συνήθεις ἐκφωνήσεις.
῾Ως φ. 8α συνηρίθμησα τεμάχιον φύλλου ἐκ τῆς προθέσεως τῆς Μονῆς Βαρλαάμ, ἐν ᾧ ἀναγινώσκομεν:
(φ. 8α) *ἐπὶ ἔτος ͵ζτιγ ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ͵αωε'* | *ἐρευνῶντας νὰ εὕρω εἰς κανέναν κώνδηκα* | *μοναστηριακὸν κανένα ὄνομα βασιλικόν· καὶ ἰδοὺ ηὗρα δύο ὀνόματα· Θεοδώρου καὶ Εἰρήνης:*
῎Ετη δεόμεθα ὑπὲρ τῶν ἐν μακαρία τῇ μνήμη | *γενομένων δούλους τοὺ Θεοῦ: Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους* | *τῶν ἱερομονάχων:*
῎Ετη δεόμεθα ὑπὲρ τοὺς δούλους τοῦ θέου [sic] *Νικοδήμου* | *᾿Ιωακεὶμ ᾿Αντωνίου, ᾿Αρσενίου, Νεκταρίου καὶ* | *Μελχισεδὲκ τῶν ἀρχιερέων:*
῎Ετη δεόμεθα· τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Θεοδόρου | *καὶ Εἰρίνης.*
Τὰ φύλλα 1β, 6β, 7, 8β τελείως ἄγραφα.

Στάχωσις διεφθαρμένη μυόβρωτος ἐκ χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.
Ἄνευ τινὸς ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1953 καὶ 1959 ἀναγράφεται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ δὲν ἀνευρέθη. Διεπιστώσαμεν (Δεκ. 1968) ὅτι τὰ ὀκτὼ ταῦτα φύλλα τοῦ παρόντος κώδικος εἶχον συνενωθῆ μετὰ τῶν φύλλων τοῦ ὑπ' ἀριθ. 218 καὶ εἶχον καταγραφῆ ὡς εἷς κῶδιξ ὑπ' ἀριθ. 218.

Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου, κατὰ κύριον μέρος, εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς ἐξ Ἰωαννίνων κωδικογράφος Ἀναστάσιος Σουγδουρῆς, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ' αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59.

Ὁ παρὼν κῶδιξ 214, γραφεὶς μετὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1797 (βλ. φ. 1α), εἶναι ὁ τελευταῖος γνωστὸς κῶδιξ τοῦ Ἀναστ. Σουγδουρῆ καὶ ἀποτελεῖ terminus usque ad quem διὰ τὸν κωδικογράφον τοῦτον. Διὰ πρώτην φορὰν ἀπαντᾶται οὗτος ὡς γραφεύς, εἰς χρονολογημένους κώδικας τῆς Μ. Βαρλαάμ, κατὰ τὸ ἔτος 1776 (βλ. κώδ. 135 καὶ 142). Οὕτω, ἡ μαρτυρημένη κωδικογραφικὴ δρᾶσις τοῦ Ἀναστ. Σουγδουρῆ εἰς τὴν Μ. Βαρλαὰμ ὁρίζεται μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1776 καὶ 1797.

Περὶ τοῦ κώδικος τούτου καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ἀναφερομένου *Παπαχριστοφόρου* πρβλ. καὶ Ν. Ἀ. Βέη, *Ὁ Χριστόφορος Βαρλααμίτης καὶ τὸ βραχὺ χρονικὸν αὐτοῦ*, εἰς περ. Ἠπειρ. Χρονικὰ 1 (1926) σ. 64 σημ. 3 καὶ σ. 66.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 188 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 1α τοῦ κώδικος, ὅπου ἀντίγραφον τῆς κτητορικῆς ἐπιγραφῆς τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Κυριακῆς τοῦ χωρίου Ἀπάνω Μπούρσιανη.

215

Χάρτ. λεῖος Διαστ. 0,28 × 0,41 Αἰὼν XVII–XIX Σελ. 120

Πρόθεσις τῆς Μονῆς Βαρλαάμ.

Πολύτιμον ἀρχεῖον τοπωνυμίων καὶ ἰδίως βαπτιστικῶν ὀνομάτων.

Ἐν σ. 2Α σημειοῦται τὸ ἔτος ͵αχξα'.

Ἡ σελίδωσις παλαιά. Τὰς πρώτας ἓξ σελίδας ἐσημείωσα διὰ τῶν ἀρ. 1Α - 6Α, πρότερον ἀναριθμήτους οὔσας.

Ὁ κῶδιξ ἐναπόκειται ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ καθολικοῦ τῆς μονῆς ἐντὸς εἰδικῆς ξυλίνης θήκης, ἐφ' ἧς παρίσταται τὸ ἱερὸν τρίμορφον μεθ' ἱκανῆς τέχνης ἐν βάθει κεχρυσμένῳ. Ἐπὶ τοῦ ξύλου τῆς θήκης ταύτης ὑπάρχει ἐπικεκαλυμμένος χάρτης, ἐν ᾧ ἡ καλουμένη συναπτὴ εὐχή, μεθ' ἣν ταῦτα:

μνήσθητι Κ(ύρι)ε τοῦ δούλου σου, Ἀρσενίου Ἱερομονάχου κ(αὶ) τῶν γεννητόρων αὐτοῦ

εἶναι δὲ ὁ Ἀρσένιος οὗτος ὁ πρῶτος οὕτως εἰπεῖν καθιερωτὴς τοῦ κώδικος.

Ὑπὸ σημείωσιν ὅτι ὁ χάρτης, ἐφ' οὗ ἡ συναπτὴ αὕτη εὐχή, εἶναι ἐπικεκολλημένος ἐφ' ἑτέρου, ὅστις, ὡς εἰκάζω, ταῦτα περιεῖχε.

Δὲν φέρει ἀριθμόν τινα παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. —Ἐν σ. 106, στήλῃ γ' (μεσαίᾳ ἐκ τῶν 5 στηλῶν) καὶ πρὸς τὰ ἄνω, διὰ ψιλογραφίας τὸ κάτωθι κωδικογραφικὸν σημείωμα:

† *ἐγράφη ἡ παροῦσα θεῖα κ(αὶ) ἱερᾶ | προθ(εσις) τῶν ἁγιών πάντων· | π(α)ρὰ ἀρσενίου ἱερο(μον)άχ(ου)· μαθητοῦ | κὺρ λουκᾶ οὐγκροβλαχί(ας) τοῦ | κϋπρίου. Διὰ συνδρομῆς κυρίλλου, ἱερο(μον)άχ(ου) | καὶ κατὰ πν(εῦμ)α μοι ἐν χ(ριστ)ῷ ἀδελφοῦ. | Κ(αὶ) οἱ ἀναγινώσκοντες, εὔχεσθαί μοι | διὰ τὸν κύριον: —Ἐν ἔτει·* ,*ζρκβ'* [7122=1613 |4] *ἰν(δικτιῶν)ος ιβ': —*

Πρόκειται περὶ τοῦ γνωστοῦ καλλιγράφου - κωδικογράφου ἱερομονάχου Ἀρσενίου, τοῦ γράψαντος (μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1609/10 καὶ 1622) καὶ ἄλλους κώδικας τῆς Μ. Βαρλαάμ. Κατὰ ρητὴν δήλωσιν τοῦ ἰδίου τοῦ Ἀρσενίου εἰς τὸ ὡς ἄνω κωδικογραφικόν του σημείωμα, οὗτος ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ γνωστοῦ καλλιγράφου - κωδικογράφου ἐκ Κύπρου Λουκᾶ μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας (1603–1629), πρώην ἐπισκόπου Μποζέου (1585–1603).

Περὶ τοῦ Ἀρσενίου καὶ τῶν κωδίκων του βλ. τὰς σχετικὰς προσθέτους σημειώσεις εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν κωδίκων 50 καὶ 78. Περὶ τοῦ Λουκᾶ Οὐγγροβλαχίας βλ. τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 34.

Ὁ κῶδιξ οὗτος ἔχει συμπληρωθῆ διὰ διαφόρων χειρῶν, διαφόρου χρόνου καὶ ἐποχῆς (ἀπὸ τοῦ ΙΖ' μέχρι καὶ τοῦ ΙΘ' αἰ.).

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 189 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῆς σελ. 106 τοῦ κώδικος, ὅπου (εἰς τὴν μεσαίαν στήλην) καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἀρσενίου (1613/4).

Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 ἀναγράφεται ὅτι ὁ παρὼν κῶδιξ δὲν ἀνευρέθη. Κατὰ τὴν ἐπιτόπιον ἔρευναν (Δεκ. 1968) διεπιστώσαμεν ὅτι ὁ κῶδιξ οὗτος εὑρίσκετο (καὶ ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερον νὰ εὑρίσκεται) ἐκτεθειμένος εἰς εἰδικὴν προθήκην τοῦ Σκευοφυλακίου τῆς μονῆς.

216

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,150 × 0,211 Αἰὼν XVIII–XIX Φύλλα 78

«Ἡ Πρόθεσις τῆς σεβασμίας μονῆς τῶν ἁγίων Πάντων τῆς ἐπονομαζομένης τοῦ Βαρλαάμ».

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐντὸς κοσμήματος ἐντέχνως δι' ἐρυθροῦ καὶ ἀμαυροῦ μέλανος ἐξειργασμένου ἐν φ. 2β. Μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν ἕπεται: *ἀνεκαινίσθη νῦν κ(α)τ(ὰ) τὸ ,αψξς' | ἔτος ἐπὶ τῆς Ἡγουμενείας κυ|ρίου σεραφεὶμ Ἱερομον(ά)χ(ου) τῇ εἰκοστῇ τοῦ | αὐγούστου μηνός.*

Ἐν φ. 2α τὸ σημείωμα: *1767 ὀκτωβρίου 3. ἐβάρεσαν μέσα εἰς τὸ χωρίον*

μὲ | δύο τουφεκιαῖς τὸν σακελλάριον παππᾶ διαμαντῆν ἀπὸ τ(ὴν) | ἀχυρῶνα του, κ(αὶ) ἀπέθανε, κ(αὶ) ἦτον ἡμέρα πέμπτη κ(αὶ) ὥρα τοῦ γεύματ(ος).
Πλεῖστα φύλλα ἄγραφα, ἰδίως πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος, ἅτινα κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους ἐπληρώθησαν ὀνομάτων καὶ τῆς ἀναγραφῆς ἐντυπώσεων διαφόρων ἐπισκεπτῶν τῆς Μονῆς Βαρλαάμ, Ἑλλήνων καὶ ἀλλοδαπῶν.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Εἶχέ ποτε καὶ δύο θηλυκωτῆρας.
Ἄνευ ἀριθμοῦ τινος παλαιᾶς κατατάξεως.

217

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,198 × 0,295 Αἰὼν XVIII–XIX Φύλλα 3 + Σελ. 64

Πρόθεσις Μονῆς Βαρλαάμ.

Ἐν φ. 2α σημειοῦται δι' ἐρυθροῦ μέλανος: *Ἐν ἔτει ͵ΑΨΠΖ' κατὰ μῆνα αὔγουστον, ἐπιμελείᾳ | δὲ Χριστοφόρου ἱερομονάχου.* †

Ἐν φ. 2β–3α αἴτησις ἐκφωνουμένη «εἰς τὰ ψυχοσάββατα».

Ἐν σ. 60 σημειώματα τῶν ἐτῶν 1813 καὶ 1833. Ἐν σ. 61 τοῦ 1846, ἐν σ. 62 τοῦ 1827 καὶ ἐν σ. 63 τοῦ 1807, 1814, 1820.

Ἡ σελίδωσις κατὰ μέγα μέρος παλαιά.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χαρτῴων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα.
Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. — Περὶ τοῦ κώδικος τούτου καὶ τοῦ ἱερομονάχου Χριστοφόρου βλ. Ν. Ἀ. Βέην, εἰς περ. Ἠπειρ. Χρονικὰ 1 (1926) σ. 66. Πρβλ. καὶ περιγραφὴν τοῦ ἑπομένου κώδικος 218.

Γραφεὺς τοῦ κώδικος (κατὰ κύριον μέρος) εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς ἐξ Ἰωαννίνων κωδικογράφος Ἀναστάσιος Σουγδουρῆς, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ' αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ, συνεργαζόμενος σχεδὸν πάντοτε μετὰ τοῦ λογίου ἱερομονάχου Χριστοφόρου. Βλ. καὶ τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59.

218

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,155 × 0,215 Αἰὼν XVIII–XIX Σελ. 34

Παρρησία τῆς Μονῆς Βαρλαάμ.

Ἐν σ. 1 ἀναγινώσκομεν ἐρυθρόγραφα: *Ἡ παροῦσα παῤῥησία ὑπάρχει τῆς ἱερᾶς | κ(αὶ) σεβασμίας μονῆς τῶν ἁγίων πάντων τῆς | ἐπονομαζομένης τοῦ*

βαρλαάμ, κ(αὶ) ἐγράφη ἐν | τῷ στύλῳ ἀυτῆς ἡγουμενεύοντος τοῦ πανοσιωτάτου | κυρίου ἀνατολίου τοῦ ἐκ τρίκκης, κ(αὶ) ἐπιμελείᾳ | χριζοφόρου ἱερομονάχου κ(αὶ) ἐδέθη διὰ χειρὸς γα|βριὴλ ἁγιαμονίτου, ἐν ἔτει — | ,αψπη' | κατὰ μῆνα μάϊον τῇ ιγ'.

Ἐν σ. 2 ἡ συνήθης ἐκφώνησις.

Ὁ κῶδιξ εἶναι κολοβὸς καὶ γυμνὸς τῶν πινακίδων τῆς σταχώσεως, ἐκ τῆς συχνῆς δὲ φυλλομετρήσεως ῥυπαρός. Φέρει δὲ σελίδωσιν παλαιὰν 2 κ.ἑ. Τὸ πρῶτον φύλλον ἐσημείωσα διὰ τῶν ἐνδείξεων σελ. 1 καὶ 1Α.

Ἄνευ ἀριθμοῦ τινος παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. — Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου (κατὰ κύριον μέρος) εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς ἐξ Ἰωαννίνων κωδικογράφος Ἀναστάσιος Σουγδουρῆς, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ' αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59.

Περὶ τοῦ παρόντος κώδικος 218 καὶ τοῦ ἱερομονάχου Χριστοφόρου βλ. Ν. Ἀ. Βέης, εἰς περ. Ἠπειρ. Χρονικὰ 1 (1926) σ. 66. Πρβλ. καὶ τὰς περιγραφὰς τῶν κωδίκων 214 καὶ 217.

Περὶ τοῦ Γαβριὴλ Ἁγιαμονίτου βλ. καὶ τὰς περιγραφὰς τῶν κωδίκων 113 καὶ 182.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 190 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῆς πρώτης σελίδος τοῦ κώδικος τούτου.

219

Χάρτης στιλπνὸς | Διαστ. 0,208 × 0,285 | Αἰὼν XIX | Φύλλα 22

Παρρησία τῆς Μονῆς Βαρλαάμ.

Κατὰ σημείωμα ἐν φ. 1β: . . . *ἀντε|γράφη ἐξ ἄλλης παλαιοτέρας, ἡγουμενεύοντος τοῦ πανοσιωτάτου κυρίου εὐθυμίου, διὰ χειρὸς τοῦ παπᾶ στερίου ἐκ Τρίκκης· | ἐν ἔτει | ,αω'|λγ' κατὰ μῆνα ἰούνιον | τῇ β'.*

Ἐν φ. 21β σημείωμα περὶ ἀφιερωμάτων Παπαστέριου τοῦ Παπαχρίστου Τρικαλινοῦ εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ φέρον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἡγουμένου τούτου Εὐθυμίου.

Τὰ φ. 1α, 3β, 4β, 9β, 15α–21α, 22 ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα.

Ἄνευ ἀριθμοῦ τινος παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. —Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 191 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 1β–2α τοῦ κώδικος.

220

Χάρτης στιλπνὸς | Διαστ. 0,147 × 0,205 | Αἰὼν XVIII | Φύλλα 25

Παρρησία τῆς Μονῆς Βαρλαάμ.

Ἐν τέλει:

1 (φ. 21α) «ὁ ἀπόστολος τῶν τριῶν ἱεραρχῶν».

2 (φ. 21β) «οἱ ἀπόστολοι τῆς ἑβδομάδος».

3 (φ. 24β) «Τὰ ἀντίφωνα».

4 (φ. 25β) Τὸ ἀπολυτίκιον [τῶν τριῶν ἱεραρχῶν].

Ἐν φ. 1β ἐν διπλῷ περιθωρίῳ: *Τὰ ὀνόματα τοῦ Δημητρίου ἔχομεν νὰ πέρ|νωμεν ἀπὸ τὴν μπάγκαν τοῦ ἁγίου γεωρ|γίου τὸν κάθε χρόνον δουκάτα 16.1775.* — . . .

Στάχωσις ἐκ χαρτῴων πινακίδων μετ' ἐπικαλύμματος βυρσίνου, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.

Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

221

Χάρτης στιλπνὸς | Διαστ. 0,207 × 0,315 | Αἰὼν XIX | Φύλλα 84

Πρόθεσις τῆς Ἁγίας Μονῆς τῶν Μετεώρων.

Τὰ πλεῖστα τῶν φύλλων ἄγραφα.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ τινα ἔκτυπα κοσμήματα, ἀλλὰ ἡ στάχωσις αὕτη τανῦν ἐξηρθρωμένη.

Δὲν φέρει παλαιόν τινα ἀριθμόν.

222

Χάρτης στιλπνὸς | Διαστ. 0,205 × 0,310 | Αἰὼν XVI (1530/31) | Φύλλα 526

1 (φ. 1α) « . . . Νικήτα . . . Σερρῶν ἐξήγησις εἰς [Γρηγόριον] Θεολόγον». Οἱ ἑρμηνευόμενοι λόγοι τοῦ Γρηγορίου Θεολόγου εἶναι οἱ ἀκόλουθοι:

α' (φ. 1α) Εἰς τὸ Πάσχα καὶ τὴν βραδύτητα.

Προτάσσεται μικρὰ εἰσαγωγὴ [τοῦ Νικήτα Σερρῶν] (φ. 1α).

Αὕτη ἄρχεται: Ἄκων χειροτονηθεὶς ἱερεὺς . . . Τελ. (φ. 1α): . . . ὁ μέγας οὗτος θεολόγος πατὴρ ἑρμήνευσεν.

β' (φ. 10β) Β' λόγος εἰς τὸ Πάσχα.

γ' (φ. 79β) Εἰς τὴν καινὴν Κυριακὴν καὶ τὸν ἅγιον Μάμαντα.

δ' (φ. 97α) Εἰς τὴν Πεντηκοστήν.

ε' (φ. 129α) Εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν.

Προτάσσεται βραχὺς «πρόλογος» [τοῦ Νικήτα Σερρῶν].

ς′ (φ. 153β) Ἐπιτάφιος εἰς Μ. Βασίλειον.
ζ′ (φ. 236α) Εἰς τὰ Θεοφάνεια.
Προτάσσεται «πρόλογος» [τοῦ Νικήτα Σερρῶν].
η′ (φ. 261α) Εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα.
Προτάσσεται «πρόλογος» [τοῦ Νικήτα Σερρῶν].
θ′ (φ. 314α) «Εἰς Γρηγόριον τὸν ἀδελφὸν Βασιλείου ἐπιστάντα μετὰ τὴν χειροτονίαν».
ι′ (φ. 321β) «Περὶ φιλοπτωχείας».
ια′ (φ. 355β) «Εἰς τὸν πατέρα σιωπῶντα διὰ τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης».
ιβ′ (φ. 377β) «Εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα Κυπριανὸν . . . ».
ιγ′ (φ. 396α) Εἰς τοὺς Μακκαβαίους.
ιδ′ (φ. 415β) Εἰς τὸν ἐξισωτὴν Ἰουλιανόν, ἔκδικον Ναζιανζοῦ.
ιε′ (φ. 432β) Εἰς τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον.
Ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ φύλλου 432α γέγραπται δι' ἐρυθροῦ μέλανος:

Ἀθανάσιε τάχα καὶ ζῆς κ(αὶ) πνέεις·
ὡς οὐ παρελθὼν τὸν βραχὺν τοῦτον βίον·
ἀθάνατον γάρ, πανταχοῦ σε δεικνύων,
ὁ γρήγορος νοῦς τόνδε σοι | πνεῖ τὸν λόγον.

ις′ (φ. 465α) «Εἰς τὴν τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἐπισκόπων παρουσίαν».
Ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ αὐτοῦ φύλλου 465α σημειοῦνται δι' ἐρυθροῦ μέλανος (διὰ μέλανος γραφέντος μόνον τοῦ ἀρχικοῦ ἑκάστου στίχου) τὰ ἑξῆς καταλογάδην:

Ἐπισκοπικὴν σεμνύνων παρουσίαν
τὴν τῶν λόγων τράπεζαν εἰς μέ|σον τίθης·
καὶ γὰρ ἀγαθός, ἑστιάτωρ εὑρέθης·
τὸ δογματικὸν π(άτ)ερ ἐκχέ(ων) πόμα.

Ἐν τέλει (φ. 495α) δι' ἐρυθροῦ μέλανος: *ἐγράφη ἐπὶ ἔτους ,ζλθ′* [7039 = 1530/31] *ἰνδ(ικτιῶν)ος δ′.*

2 (φ. 496α) «Περὶ τῆς τάξεως, τῶν τε ἀξιωμάτων καὶ ὀφφικίων».
Προτάσσεται, φ. 496α, πίναξ τῶν κεφαλαίων τῆς πραγματείας ταύτης ἀναγράφων ιβ′ τὸ ὅλον, τὰ πάντα περιεχόμενα ἐν τῷ κώδικι. Τὸ α′ κεφ. φέρει τὸν αὐτὸν τίτλον, ὃν καὶ ἡ πραγματεία πᾶσα. Τὸ β′ κεφ. «Περὶ τῶν φορεμάτων ἑκάστου· τῶν τε ἀξιωμάτων καὶ ὀφφικίων». Τὸ θ′ κεφ. «Περὶ προβλήσεως σεβαστοκράτορος καὶ καίσαρος». Τὸ ιβ′ κεφ. «Περὶ μελλονύμφης δεσποίνης».

3 (524β) «Τὰ ὀφφίκια τῆς ἐκκλησίας ἁπλῶς διαλεγόμενα».
Ὁ κῶδιξ μετ' ἐπιμελείας καὶ φιλοκάλως γεγραμμένος κοσμεῖται ὑπὸ ἐπιτίτλων, ἐξ ὧν σημειῶ τὸ ἐν φ. 1α, ἐν σχήματι Π, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου χρυσόγραφος ἡ ρῆσις:

Ἰ(ησο)ῦ ἡγοῦ μ' ἀρωγός:—

Ἐπίσης σημειωτέα τὰ ἐπίτιτλα τῶν φ. 129α, 236α, 496α, ἅτινα εἶναι χρυσόγραμμα, καὶ τὸ ἐν φ. 432β ἐρυθρόν. Ἐν φ. 377β, 396α, 415β, 465α, ἔχομεν ἁπλᾶ διαγράμματα (δι' ἀμαυροῦ μέλανος) ἐπιτίτλων μὴ χρωματισθέντων.

Ἐν δὲ τοῖς φ. 79β καὶ 321β ἀφέθη μέρος προωρισμένον ἵνα καταληφθῇ ὑπὸ ἐπιτίτλου. Ἔχει ὁ κῶδιξ καί τινα γράμματα ἀρχικὰ πολυτελῶς ἀπεικασμένα καὶ ἐν φ. 1α τὰ κεφαλαιώματα ἐπίχρυσα. Τὰ φ. 1Α, 235β, 495β, 513, 525β–526β τελείως ἄγραφα. Τὸ δὲ γραπτὸν μέρος τῶν φύλλων ἔχει συνήθως διαστάσεις 0,123 × 0,208.

Ἐν φ. 1α, ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ, γέγραπται κατὰ τὸν XVII–XVIII αἰῶνα: *κ(αὶ) τόδε πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀναστασίου κουρφαριώτου υἱοῦ δημοβράνη*. Ὁ κτήτωρ οὗτος ἔγραψε πιθανώτατα ἐν φ. 1Βα τὰ ὀνόματα τῶν δύο λῃστῶν τῶν συσταυρωθέντων τῷ Κυρίῳ καὶ τῶν τριῶν μάγων τῶν προσενεγκόντων κατὰ τὴν γέννησιν τούτου τὰ δῶρα καὶ «τὰ ἐπιφερόμενα ὀνόματα τὴν ψῆφον τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀντιχρίστου . . . ». Ὁ αὐτὸς κτήτωρ ἔγραψεν ἐν φ. 1Ββ καὶ πίνακα τῶν περιεχομένων τοῦ κώδικος μετὰ παραπομπῶν εἰς φύλλα οὐχὶ πάντοτε ἀκριβῶν.

Ἡ ἀρίθμησις τῶν φ. 1–525 παλαιὰ (ἴσως τοῦ προμνημονευθέντος κτήτορος). Ἐγὼ ἠρίθμησα τὰ δύο πρῶτα φύλλα 1Α καὶ 1Β καὶ εἰς τὸ τελευταῖον ἔθηκα τὸν ἀριθμὸν 526.

Στάχωσις μετὰ ξυλίνων πινακίδων καὶ βυρσίνου στικτοῦ ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ, ἄνευ δῆλον ὅτι ἐπιχρίσεώς τινος, ἔκτυπα κοσμήματα.
Παλαιοὶ ἀριθμοὶ 56 καὶ 107.

223

Χάρτης	Διαστ. 0,107 × 0,310	Αἰὼν XVIII (1755)	Φύλλα 18

φ. 1α: «1755. Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων».

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

Εἰς τὸ κατάστιχον τοῦτο ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς ὀνόματα χωρίων: Κουβέλτζι, Σπαθάδες, Μπούρσιανη, Μανδραβέλι, Βοεβόδα, Νιμετήαγα, Πινακόγλου, Μουλαχουσεΐν, Μουσταφάγα, Φετὶ Ἐφέντη, Σαρακίνα, Μετούσαγα, Ἰσούφαγα, Τζιάσι, Μεγάρχι, Διάλεσι, Σοϊλεμάναγα, Βερετζί, Κόπερνα, Νεκλήτζι, Γενέσι, Ἁγία Παρασκευή, Ντριστιανός, Τζιούγκρου, Τζιορανέος, Χλιτζιάδες, Στρούτζια, Τζενεράδες, Μπάλτενον, Κλαποί, Γεωργίτζα, Κακιπλέβρι, Μεγερίτζα, Σταϊάδες, Ὀστροβός, Καλαπόδι, Βελεμίσδι, Τζιούκα Κυριάκου, Βουρλοχώρι, Ἀσπροκκλησιά, Ὀμπενίτζα, Κατάκαλον, Κομάτι, Σέλλισμα, Κερασιά, Ζημιάτζι, Παρασκευή, Ἅγιος Γεώργιος, Πιτζιούγκια, Ἀρναοὺτ Τζιούκα, Κονισκός, Γερακάρι, Φλαμπορέσι, Πλαχάβα, Σκεπάρι, Γαύροβον, Ρίγκλαβον, Ροξιόρι, Καστράκι, Σταγοί.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 5β, 13α–β, 16α–18β.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος κατεστραμμένον εἰς τὸ κάτω ἥμισυ ἐκ τῆς ὑγρασίας.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημείωσις: Εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ἀνήκουν καὶ τὰ κατωτέρω περιγραφόμενα χειρόγραφα ὑπ' ἀρ. 224–261 καὶ 268–273. Πρόκειται περὶ μιᾶς σειρᾶς ἀποτελουμένης ἐκ 45 ἐν συνόλῳ καταστίχων τῶν ἐτῶν 1745–1779. Τὰ κατάστιχα ταῦτα διακρίνονται εἰς δύο εἴδη: α') Κατάστιχα «τῶν ὀνομάτων» (ὑπ' ἀρ. 223–226, 228, 229, 232, 233, 236–238, 246, 249, 251, 253–255, 258, 261 καὶ 270–273 χειρόγραφα, ἤτοι ἐν συνόλῳ 23), ὅπου κατὰ χωρία, τῆς ἐπισκοπῆς Σταγῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀναγράφονται ἁπλῶς βαπτιστικὰ ὀνόματα μὲ τὸ πατρώνυμον ἢ ἐπώνυμόν των. Εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναγραφῆς αὐτῆς τῶν ὀνομάτων ἑκάστου χωρίου σημειοῦται ἀριθμητικῶς τὸ σύνολον τῶν ὀνομάτων καὶ ἐνίοτε ὁ ἀριθμὸς τῶν «ζευγαρίων», ἡ ποσότης τῆς παραγωγῆς εἰς δημητριακὰ κ.ἄ. β') Κατάστιχα εἰσπράξεων (ὑπ' ἀρ. 227, 230, 231, 234, 235, 239–245, 247, 248, 250, 252, 256, 257, 259, 260, 268 καὶ 269 χειρόγραφα, ἤτοι ἐν συνόλῳ 22), ὅπου, ἐκτὸς τῶν ἀναγραφομένων ὀνομάτων κατὰ χωρία, ὡς καὶ προηγουμένως, σημειοῦται παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος καὶ χρηματικόν τι ποσὸν (προερχόμενον ἀπὸ «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ τῆς χώρας» κ.ἄ.), τὸ ὁποῖον προφανῶς ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ ὀφείλει νὰ καταβάλῃ ἢ κατέβαλεν ὁ ἀναγραφόμενος εἰς τὸν ἀρχιερέα τῆς περιοχῆς, τὸν ἐπίσκοπον Σταγῶν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα· πρέπει δηλαδὴ τὰ σημειούμενα αὐτὰ χρηματικὰ ποσὰ νὰ σχετίζωνται πρὸς δικαιώματα οἰκονομικὰ τοῦ ἀρχιερέως τῆς περιοχῆς. Τὰ ὀνόματα τῶν χωρίων τῆς περιοχῆς τὰ ἀναγραφόμενα καὶ εἰς τὰ δύο ὡς ἄνω εἴδη τῶν καταστίχων εἶναι περίπου τὰ αὐτά, εἰς τὰ κατάστιχα εἰσπράξεων ὅμως εἶναι πάντοτε μεγαλύτερος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναγραφομένων ὀνομάτων χωρίων. Δι' ἕκαστον ἔτος σώζονται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ τὰ δύο εἴδη καταστίχων (ὀνομάτων καὶ εἰσπράξεων). Τὰ κατάστιχα ταῦτα δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν Μονὴν Βαρλαάμ, ὅπου σήμερον ἐναπόκεινται· μετεφέρθησαν ἐκεῖ, ὡς φαίνεται, ἐκ τῆς ἐπισκοπῆς Σταγῶν. Παρουσιάζουν ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον ὀνοματολογικὸν (ἀναγραφὴ βαπτιστικῶν ὀνομάτων καὶ ἐπωνύμων, τοπωνυμίων κλπ.), ἀλλὰ καὶ γενικώτερον διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἱστορίαν τῆς περιοχῆς κατὰ τὸ β' ἥμισυ τοῦ XVIII αἰῶνος[1].

Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τῶν ἐτῶν 1953 καὶ 1959 τὰ κατάστιχα ταῦτα δὲν εἶχον ἀνευρεθῆ. Οὕτω, εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν ἀπογραφῶν τούτων σημειοῦται ὅτι οἱ κώδικες ὑπ' ἀρ. 223–261 δὲν ἀνευρέθησαν (βλ. καὶ Ν. Ἀ. Βέη, *Τὰ Χειρόγραφα τῶν Μετεώρων*, τόμ. Α', Προλεγόμενα Λ. Βρανούση, σ. 46*). Πάντα τὰ κατάστιχα ταῦτα εὑρέθησαν βραδύτερον (Ἰούλ. 1966) ὑφ' ἡμῶν. Ἐπὶ πλέον τῶν ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη (κατὰ τὸ 1908/9) ἠριθμημένων καταστίχων (ὑπ' ἀρ. 223–261) εὑρέθησαν (Νοέμ. 1983) ὑφ' ἡμῶν καὶ ἕτερα ἓξ κατάστιχα, τὰ ὁποῖα ἔλαβον τοὺς ἀριθμοὺς 268–273.

1. Τὰ κατάστιχα ταῦτα ἐπεξεργάζεται, δι' ἐπιστημονικὴν ἀξιοποίησιν τοῦ ὑλικοῦ των, ὁ συντάκτης τοῦ Κέντρου Κ. Λάππας.

Ὁ Ν. Βέης, μετὰ τὴν ἀναλυτικὴν καὶ συστηματικὴν καταλογογράφησιν τῶν 222 κωδίκων τῆς Μονῆς Βαρλαάμ, παρέχει τὴν ἑξῆς συνοπτικὴν περιγραφὴν τῶν ὑπ' ἀρ. 223–261 καταστίχων:
«223–261: Κατάστιχα ἐκ στιλπνοῦ χάρτου τῆς Μονῆς Βαρλαάμ, τοῦ XVIII αἰῶνος καὶ δὴ τῶν ἐτῶν 1755–1775. Πλεῖστα γεγραμμένα χειρὶ Παρθενίου Σταγῶν, ἐν οἷς καὶ σημειώματα σχετικὰ πρὸς τὴν ἐπισκοπὴν ταύτην. Ἐσταχυολόγησα ἐξ αὐτῶν βαπτιστικὰ ὀνόματα, ἐπώνυμα, τοπωνυμίας καὶ ἄλλην ποικίλην γλωσσικὴν ὕλην».
Ὡς ἤδη προανεφέραμεν, τὰ κατάστιχα ταῦτα εἶναι τῶν ἐτῶν 1745–1779 (οὐχὶ τῶν ἐτῶν 1755–1775, ὡς σημειοῖ ἀνωτέρω ὁ Ν. Βέης). Πολλὰ ἐκ τῶν καταστίχων τούτων εἶναι πράγματι γεγραμμένα διὰ τῆς αὐτῆς χειρός. Δὲν φαίνεται ὅμως νὰ εἶναι αὐτόγραφα τοῦ Σταγῶν Παρθενίου, ὡς ὑποστηρίζει ἀνωτέρω ὁ Ν. Βέης (πρβλ. καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 206 καὶ τὸν ἐκτὸς κειμένου Πίνακα 186 τοῦ παρόντος τόμου, ὅπου φωτογραφικὸν πανομοιότυπον αὐτογράφου κτητορικοῦ σημειώματος τοῦ Σταγῶν Παρθενίου). Ἐν τούτοις τὰ κατάστιχα ταῦτα δὲν εἶναι ἄσχετα πρὸς τὸν ἐν λόγῳ ἐπίσκοπον. Τὰ πλεῖστα τούτων (ἤτοι, μετὰ βεβαιότητος, τὰ 35 ἐκ τῶν 45 ἐν συνόλῳ) ἐγράφησαν κατὰ τὴν μακρὰν περίοδον τῆς ἀρχιερατείας του (πρώτη μνεία του ὡς ἐπισκόπου Σταγῶν κατὰ τὸ ἔτος 1758· θάνατός του: 26 Μαρτίου 1784. Βλ. σχετικῶς καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 119).
Ἐξ ἀνεκδότου στιχουργήματος περὶ τῆς Μονῆς Βαρλαάμ, συνταχθέντος καὶ γραφέντος παρὰ τοῦ ἱερομονάχου Γαβριὴλ Ἁγιαμονίτου τὸ 1786 καὶ περιεχομένου εἰς τὸν κώδικα 182 (σελ. 151–163 καὶ 167–179) τῆς μονῆς ταύτης (βλ. ἀνωτέρω τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος τούτου), πληροφορούμεθα ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Σταγῶν Παρθένιος ὑπῆρξε μοναχὸς τῆς Μονῆς Βαρλαάμ, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἐδώρησε τὴν βιβλιοθήκην του:

. . . .

Θεωρεῖς ὅστις ἀναβῆς τὸ πρῶτον ταῖς καμάραις
ταῖς ἔμπροσθεν τοῦ νάρθηκος δὶς κείμεναις ἀράδαις.
Ἔγιναν εἰς μνημόσυνον τοῦ Σταγῶν Παρθενίου
τοῦ πρώην καὶ μὲ ἔξοδα οἰκείου βαλαντίου.
Αὐτοῦ εἶχε τὴν μ ε τ ά ν ο ι α ν καὶ τὸ προσκύνημά του,
διὰ νὰ τελεσθοῦν αὐτοῦ καὶ τὰ μνημόσυνά του.

. . . .

Ἔτ' ἔχεις ἀ ξ ι ό λ ο γ α β ι β λ ί α Παρθενίου
τοῦ πρὶν Σταγῶν, χαριστικῆς δόσεως κ' ἱερείου [sic].

. . . .

Ἀναμφισβητήτως λοιπὸν καὶ τὰ κατάστιχα ταῦτα, τὰ πλεῖστα τῶν ὁποίων καλύπτουν τὴν χρονικὴν περίοδον τῆς ἀρχιερατείας τοῦ ἐπισκόπου Σταγῶν Παρθενίου, περιῆλθον εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ ὁμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων βιβλίων καὶ χειρογράφων, τὰ ὁποῖα ἐδώρησεν εἰς τὴν μονὴν τῆς μετανοίας του ὁ ἐν

λόγῳ ἱεράρχης. Οὕτω ἐξηγεῖται καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ κατάστιχα ταῦτα εὑρίσκονται σήμερον εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαάμ, ἂν καὶ δὲν ἔχουν ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν μονὴν ταύτην. Ἀσφαλῶς προέρχονται ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς τότε ἐπισκοπῆς Σταγῶν, ἐφ' ὅσον ἀναφέρονται εἰς λογαριασμοὺς καὶ ἄλλας δοσοληψίας οἰκονομικῆς φύσεως τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 192 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 2β–3α τοῦ ὑπ' ἀρ. 223 καταστίχου.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

224

Χάρτης Διαστ. 0,100 × 0,290 Αἰὼν XVIII (1757) Φύλλα 16

φ. 1α: «Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων — αψνζ'».

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 12β, 14α–15β, 16β.

Διατήρησις κακή. Τὰ τέσσαρα πρῶτα φύλλα τοῦ τεύχους ἐφθαρμένα ὑπὸ τῆς ὑγρασίας. Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

225

Χάρτης Διαστ. 0,107 × 0,280 Αἰὼν XVIII (1754) Φύλλα 16

φ. 1α: «αψνδῳ Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων».

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 5β, 14α–16α.

Διατήρησις καλή. — Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

226

Χάρτης Διαστ. 0,107 × 0,335 Αἰὼν XVIII (1756) Φύλλα 16

φ. 1α: «αψνςῳ Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων».

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 11β–12β, 15α–β.

Διατήρησις καλή.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

227

Χάρτης Διαστ. 0,100 × 0,300 Αἰὼν XVIII (1757) Φύλλα 20

φ. 1α: «αψνζῳ κατὰ μῆνα Ἰούλιον». — Κατάστιχον εἰσπράξεων δι' «ἱερολογίας τῶν ἱερέων», γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 6β, 8β, 13β–14β, 16α–β, 18α–β, 19β, 20β.

Διατήρησις μετρία.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 193 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 2β–3α τοῦ καταστίχου τούτου.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

228

Χάρτης Διαστ. 0,115 × 0,350 Αἰὼν XVIII Φύλλα 20

Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Φύλλα ἄγραφα: 1α–β (σώζεται μόνον τὸ κάτω ἥμισυ), 10β–13β, 15α–β, 16β, 18α–20β.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος λίαν ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

229

Χάρτης Διαστ. 0,097 × 0,280 Αἰὼν XVIII (1758) Φύλλα 16

φ. 1α: «αψνηῳ Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων».

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 15β, 16β.

Διατήρησις καλή.

᾿Αστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

230

Χάρτης Διαστ. 0,100 × 0,288 Αἰὼν XVIII (1758) Φύλλα 20

φ. 1α: «αψνηω κατὰ μῆνα ἰούλιον». — Κατάστιχον εἰσπράξεων δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 8β, 12β–14β, 15β–16β, 18α–β, 19β, 20β.

Διατήρησις καλή.

᾿Αστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

231

Χάρτης Διαστ. 0,100 × 0,290 Αἰὼν XVIII (1759) Φύλλα 18

φ. 1α: «αψνθ' μηνὶ ἰουνίῳ ις». — Κατάστιχον εἰσπράξεων δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 7β, 9β, 14β, 16β, 17β–18β.

Διατήρησις καλή.

᾿Αστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

232

Χάρτης Διαστ. 0,100 × 0,288 Αἰὼν XVIII (1759) Φύλλα 14

φ. 1α: «αψνθω Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων».

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 13β–14β.

Διατήρησις καλή.

Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

233

Χάρτης Διαστ. 0,110 × 0,310 Αἰὼν XVIIII (1761) Φύλλα 19

φ. 1α: «αψξαῳ Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων».

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 11α–18β, 19β.

Διατήρησις καλή.

Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

234

Χάρτης Διαστ. 0,105 × 0,310 Αἰὼν XVIII (1761) Φύλλα 20

φ. 1α: «αψξαῳ ἰουνίου κ'». — Κατάστιχον εἰσπράξεων δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 12β–16β, 19β–20β.

Διατήρησις καλή.

Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

235

Χάρτης Διαστ. 0,100 × 0,282 Αἰὼν XVIII (1762) Φύλλα 22

φ. 1α: «αψξβῳ ἰουνίου κ'». — Κατάστιχον εἰσπράξεων δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.
Φύλλα ἄγραφα: 1^{β}, 9^{β}, 14^{β}–18^{β}, 20^{β}, 21^{β}–22^{β}.

Διατήρησις καλή.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

236

Χάρτης Διαστ. 0,104 × 0,312 Αἰὼν XVIII (1765) Φύλλα 16

φ. 1^{α}: «αψξεῳ σεπτεμβρίου κε΄. Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων».
Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.
Φύλλα ἄγραφα: 1^{β}, 10^{β}–11^{β}, 14^{α}–15^{β}, 16^{β}.

Διατήρησις καλή.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

237

Χάρτης Διαστ. 0,104 × 0,310 Αἰὼν XVIII (1776) Φύλλα 14

φ. 1^{α}: «Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων αψος΄».
Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.
φ. 13^{α}: «Τὰ τῶν Σταγῶν 1776».
Φύλλα ἄγραφα: 1^{β}, $5^{\alpha-\beta}$, 14^{β}.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος κατεστραμμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

238

Χάρτης Διαστ. 0,100 × 0,285 Αἰὼν XVIII (1762) Φύλλα 19

φ. 1^{α}: «Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων αχξβῳ».
Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

Φύλλα ἄγραφα: $1^{β}$, $4^{β}$, $12^{α-β}$, $15^{α}$–$18^{β}$ (τῶν φύλλων $15^{α}$–$19^{β}$ σώζεται μικρὸν μόνον τμῆμα).

Διατήρησις πολὺ κακή. Τὸ τεῦχος λίαν ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

239

Χάρτης Διαστ. 0,110 × 0,315 Αἰὼν XVIII (1763) Φύλλα 20

φ. $1^{α}$: «αψξγῳ ἰουνίου κ'». — Κατάστιχον εἰσπράξεων
δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.

Φύλλα ἄγραφα: $1^{β}$, $3^{α-β}$, $8^{β}$, $13^{β}$–$16^{β}$, $17^{β}$, $18^{β}$–$20^{β}$.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

240

Χάρτης Διαστ. 0,110 × 0,304 Αἰὼν XVIII Φύλλα 18

Κατάστιχον εἰσπράξεων
δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.

Ἔχουν ἐκπέσει τὸ πρῶτον καὶ τὸ τελευταῖον φύλλον. Εἰς τὸ πρῶτον φύλλον θὰ ἀνεγράφετο τὸ ἔτος καὶ ἡ ἡμερομηνία, τὰ ὁποῖα σήμερα δὲν ὑπάρχουν.

Φύλλα ἄγραφα: $6^{α}$–$7^{β}$, $11^{β}$, $13^{α}$–$15^{β}$, $17^{α-β}$, $18^{β}$.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος λίαν ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

241

Χάρτης Διαστ. 0,108 × 0,335 Αἰὼν XVIII (1765) Φύλλα 20

φ. 1α: «αψξεῳ...........». — Κατάστιχον εἰσπράξεων
δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.
Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν. Εἰς τὸ φ. 1α, μετὰ τὴν χρονολογίαν, ἡ ὁποία μόλις διακρίνεται, ἔχει ἀποσβεσθῆ ἐκ τῆς ὑγρασίας ἡ ἡμερομηνία.
Φύλλα ἄγραφα: 1β, 8β, 13α–16β, 17β, 18β–19β, 20β.

Διατήρησις μετρία. Τὸ τεῦχος ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

242

Χάρτης Διαστ. 0,105 × 0,320 Αἰὼν XVIII (1766) Φύλλα 16

φ. 1α: «αψξςῳ ἰουνίου κβ' ἡμέρα ε'». — Κατάστιχον εἰσπράξεων
δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.
Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.
Φύλλα ἄγραφα: 1β, 8α–β, 12β–13β, 14β, 15β, 16β.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος λίαν ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας. Τὰ γράμματα ἔχουν καταστῆ ἐξίτηλα καὶ δυσδιάκριτα.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

243

Χάρτης Διαστ. 0,107 × 0,314 Αἰὼν XVIII (1767) Φύλλα 16

φ. 1α: «αψξζῳ...... [ἡμέ]ρα ε'». — Κατάστιχον εἰσπράξεων
δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ..ἄ.
Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστι-

κοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 6β, 11β–13β, 14β, 15β, 16β.

Διατήρησις μετρία. Τὰ τέσσαρα πρῶτα φύλλα τοῦ τεύχους λίαν ἐφθαρμένα ἐκ τῆς ὑγρασίας.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

244

Χάρτης Διαστ. 0,107 × 0,314 Αἰὼν XVIII (1768) Φύλλα 20

φ. 1α: «αψξηῳ ἰουνίου κ΄ ἡμέρα ς΄». — Κατάστιχον εἰσπράξεων δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 8α–β, 13β–16β, 17β, 18β, 19β, 20β.

Διατήρησις σχεδὸν καλή.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

245

Χάρτης Διαστ. 0,110 × 0,330 Αἰὼν XVIII (1779) Φύλλα 20

φ. 1α: «αψοθῳ ἰουνίου ιζ΄ ἡμέρα β΄». — Κατάστιχον εἰσπράξεων δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.

Τὰ φύλλα 7α–β καὶ 19α ἔχουν γραφῇ δι' ἄλλης χειρός.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 6β, 8β, 13β–16β, 17β, 19β, 20β.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος λίαν ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας καὶ σητόβρωτον. Τὰ γράμματα ἔχουν καταστῇ ἐξίτηλα καὶ δυσδιάκριτα.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

246

Χάρτης Διαστ. 0,107 × 0,315 Αἰὼν XVIII (1769) Φύλλα 20

φ. 1α: «αψξθῳ. Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων».

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 4β, 5β, 13α–14β, 16β–19α, 20α–β.

Διατήρησις καλή.

᾿Αστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

247

Χάρτης Διαστ. 0,110 × 0,313 Αἰὼν XVIII (1770) Φύλλα 16

φ. 1α: αψοῳ ἰουνίου κζη ἡμέρα αη». — Κατάστιχον εἰσπράξεων δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 11α–β, 12β, 13β–16β.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος λίαν ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας. Τὰ γράμματα ἔχουν καταστῆ πολλαχοῦ ἐξίτηλα καὶ δυσδιάκριτα.

᾿Αστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

248

Χάρτης Διαστ. 0,100 × 0,285 Αἰὼν XVIII (1771) Φύλλα 16

φ. 1α: «αψοαῳ ἰουνίου κγη ἡμέρα εη». — Κατάστιχον εἰσπράξεων δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 6α–β, 7β, 13β, 15α–16β.

Διατήρησις καλή.

᾿Αστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

249

Χάρτης Διαστ. 0,100 × 0,288 Αἰὼν XVIII (1772) Φύλλα 20

φ. 1^{α}: «αψοβ$^{\omega}$. Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων».

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

Φύλλα ἄγραφα: 1^{β}, 4^{β}, $12^{\alpha-\beta}$, 14^{β}–19^{β}, 20^{β}.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας. Τὰ γράμματα πολλαχοῦ ἐξίτηλα καὶ δυσδιάκριτα.

Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

250

Χάρτης Διαστ. 0,100 × 0,288 Αἰὼν XVIII (1772) Φύλλα 20

φ. 1^{α}: «αψοβ$^{\omega}$ ἰουνίου κβ$^{\alpha}$ ἡμέρα ς$^{\eta}$». — Κατάστιχον εἰσπράξεων δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.

Φύλλα ἄγραφα: 1^{β}, $7^{\alpha-\beta}$, 9^{β}, 14^{α}–16^{β}, 17^{β}, 18^{β}, 19^{β}–20^{β}.

Διατήρησις καλή.

Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

251

Χάρτης Διαστ. 0,098 × 0,268 Αἰὼν XVIII (1763) Φύλλα 24

φ. 1^{α}: «αψξγ$^{\omega}$ σεπτεμ. ιε$^{\eta}$. Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων».

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

Φύλλα ἄγραφα: 1^{β}, 4^{β}, 12^{β}–24^{β}.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας. Τὰ γράμματα πολλαχοῦ ἐξίτηλα καὶ δυσδιάκριτα.

Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

252

Χάρτης Διαστ. 0,108 × 0,307 Αἰὼν XVIII (1775) Φύλλα 18

φ. 1α: «1775». — Κατάστιχον εἰσπράξεων

δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 7α–β, 9β, 14α–15β, 16β, 18β.

Διατήρησις καλή.

'Αστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

253

Χάρτης Διαστ. 0,109 × 0,310 Αἰὼν XVIII (1775) Φύλλα 19

φ. 1α: «αψοεῳ. Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων».

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

Μεταξὺ τῶν φύλλων 12 καὶ 13 ἔχει ἐκπέσει ἓν φύλλον. Φύλλα ἄγραφα: 1β, 5α–6β, 13β–14β, 16α–18α, 19β.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας καὶ σητόβρωτον. Τὰ γράμματα ἔχουν καταστῆ ἐξίτηλα καὶ δυσδιάκριτα.

'Αστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

254

Χάρτης Διαστ. 0,110 × 0,318 Αἰὼν XVIII Φύλλα 17

Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

Ὁ κῶδιξ ἀκέφαλος. Ἔχει ἐκπέσει τὸ πρῶτον φύλλον, ὅπου ἀνεγράφετο ἡ χρονολογία, ἡ ὁποία σήμερον δὲν ὑπάρχει. Ὁμοίως ἔχει ἐκπέσει καὶ τὸ τελευταῖον φύλλον, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἦτο ἄγραφον. Φύλλα ἄγραφα: 3β, 4β, 12α, 14β–17β.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος λίαν ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας.

'Αστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

255

Χάρτης Διαστ. 0,107 × 0,320 Αἰὼν XVIII (1778) Φύλλα 16

φ. 1α: «Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων ᾳψοηω».

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

φ. 13α: «Τὰ τῶν Σταγῶν 1778». Φύλλα ἄγραφα: 1β, 12β, 14α–15β, 16β.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας καὶ σητόβρωτον. Τὰ γράμματα πολλαχοῦ ἐξίτηλα καὶ δυσδιάκριτα.

Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

256

Χάρτης Διαστ. 0,111 × 0,313 Αἰὼν XVIII (1745) Φύλλα 23

Κατάστιχον εἰσπράξεων

δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, «ζητείας τῆς χώρας», «ζητείας τῶν χριστιανῶν», κ.ἄ.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.

Ἐν φ. 21α: *ᾳψμεω κατὰ μῆνα φευρουάριον ὅταν ἐπῆγα διὰ προσταγῆς εἰς λάρισσαν εἰς ἀντάμωσιν τοῦ νέου μολᾶ ἔδωκα εἰς τὰ καλύβας εἰς τύρναβον καὶ λάρισσαν:*

εἰς 18 ὀκάδες καϊβὲ ἀνὰ 140 ἄσ(πρα) 4320

εἰς 38 ὀκάδες ζάχαρη ἀνὰ 130 ἄσ(πρα) ....

Φύλλα ἄγραφα: 14β–15β, 16β–20α, 22β–23β. Μεταξὺ τῶν φύλλων 8 καὶ 9 ἢ 9 καὶ 10 πρέπει νὰ ἔχῃ ἐκπέσει ἓν φύλλον.

Τὰ φύλλα 8α–12β ἀπεσχισμένα κατὰ τὴν δεξιὰν ἐσωτερικὴν πλευρὰν των. Δὲν ἔχουν ὅμως καταστραφῆ γράμματα.

Διατήρησις μετρία. Τὸ τεῦχος ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας.

Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

257

Χάρτης Διαστ. 0,110 × 0,313 Αἰὼν XVIII (1777) Φύλλα 19

Κατάστιχον εἰσπράξεων

δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.

Ἐν φ. 6α σημειοῦται ἡ χρονολογία: 1777.

Φύλλα ἄγραφα: 5β, 7β, 11β–13β, 15β, 16β, 17β–19β. Ἔχει ἐκπέσει τὸ πρῶτον φύλλον, ὅπου θὰ ἀνεγράφετο πάλιν ἡ χρονολογία.

Διατήρησις πολὺ κακή. Τὸ τεῦχος σητόβρωτον καὶ λίαν ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας. Τὰ γράμματα ἔχουν καταστῆ λίαν ἐξίτηλα καὶ δυσδιάκριτα.

Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

258

Χάρτης Διαστ. 0,107 × 0,330 Αἰὼν XVIII (1779) Φύλλα 18

Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

Ἐν φ. 12α: «Τὰ τῶν Σταγῶν ᾳψοθῳ».

Ὁ κῶδιξ εἶναι ἀκέφαλος. Ἔχει ἐκπέσει τὸ πρῶτον φύλλον, ὅπου θὰ ὑπῆρχε πάλιν ἀναγεγραμμένη ἡ χρονολογία. Ὁμοίως ἔχει ἐκπέσει καὶ τὸ τελευταῖον φύλλον, τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο ἄγραφον. Φύλλα ἄγραφα: 3β, 10β–11β, 13β–18β.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος λίαν ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας. Τὰ γράμματα πολλαχοῦ ἐξίτηλα καὶ δυσδιάκριτα.

Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

259

Χάρτης Διαστ. 0,107 × 0,310 Αἰὼν XVIII (1778) Φύλλα 18

Κατάστιχον εἰσπράξεων

δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.

Ἐν φ. 6α: «1778 ἁγία παρασκευή».

Φύλλα ἄγραφα: 1α, 5β, 7β, 12β–14β, 15β, 16β, 17β–18β.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος σητόβρωτον καὶ λίαν ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας. Τὰ γράμματα πολλαχοῦ ἐξίτηλα καὶ δυσδιάκριτα.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

260

Χάρτης Διαστ. 0,107 × 0,310 Αἰὼν XVIII (1776) Φύλλα 16

φ. 1α: «1776». — Κατάστιχον εἰσπράξεων
δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.

Ἐν φ. 2α: «1776 ἰουνίου 16 ἡμέρα πέμπτη».

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 12β–13β, 14β, 15β, 16β.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος σητόβρωτον καὶ ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας. Τὰ γράμματα ἐξίτηλα καὶ δυσδιάκριτα. — Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

261

Χάρτης Διαστ. 0,112 × 0,315 Αἰὼν XVIII (1764) Φύλλα 16

φ. 1α: «αψξδῳ σεπτεμβρίου ιζη. Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων».

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 13β, 14β–15β, 16β.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος σητόβρωτον καὶ λίαν ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας. Τὰ γράμματα ἐξίτηλα καὶ δυσδιάκριτα.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

262

Χάρτης Διαστ. 0,120 × 0,330 Αἰὼν XVIII (1793) Φύλλα 6

Ἐν φ. 2α: «1793: απρ(ι)λλ(ίου) 23: Κατάστιχον τοῦ μοναστηρίου πουκοβέτζι ἀπὸ κεδιτόλτζι, ὃ συνεγράφη παρ' ἑτέρου καταστίχου τῆς περιλαβῆς τοῦ προ-

ηγουμένου κὺρ ἀμβροσίου καὶ ἐδόθη τῷ ἤδη διορισθέντι ἡγουμένῳ κὺρ δανιὴλ πουκουβεστάνῳ, ἐν ᾧ δεικνύεται καὶ ἡ ἔλλειψις τοῦ προηγουμένου ὡς ἔνδο⟨ν⟩ δῆλόν ἐστιν».

Τὰ παραδιδόμενα εἴδη ὑπὸ τοῦ προηγουμένου τῆς Μονῆς Πουκουβετζίου Ἀμβροσίου εἰς τὸν ἡγούμενον Δανιὴλ καὶ καταγραφόμενα ἐν τῷ καταστίχῳ εἶναι τὰ ἑξῆς: «πράγματα τῆς ἐκκλησίας» (κανδήλια, ἅγια ποτήρια κ.ἄ.), «ἱερὰ» (ἄμφια, ἐπιτάφιοι), «ἄλλα πράγματα τῆς ἐκκλησίας» (λύχνοι, λαμπάδες κ.ἄ.), «βιβλία ἑλληνικά», «βιβλία βλάχικα», «πακιρικά», «σιδερικά», «ἄλλα πράγματα εἰς τὸν ὀντὰ τοῦ ἡγουμένου», «ἀγγεῖα ξύλινα», «ζῶα», «μύλοι», «ἀμπέλια», «μούλκια», «χρυσόβουλλα καὶ ἄλλα γράμματα καὶ ὁμόλογα».

Ἐν φ. 5β: «αὔξησις ἣν δέδωκεν ὁ προηγούμενος κὺρ ἀμβρόσιος» (καταγράφονται τὰ εἴδη, τὰ ὁποῖα παραδίδει ὁ Ἀμβρόσιος ἐπὶ πλέον τῶν ὅσων εἶχε παραλάβει). Ἐν φ. 6α καταγράφονται τὰ ἐλλείποντα κατὰ τὴν παράδοσιν εἴδη, ἐν σχέσει πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἶχε παραλάβει ὁ προηγούμενος Ἀμβρόσιος. Ἐν τέλει, ἐν φ. 6β, «συμμάζωξις τῶν ἄσπρων», «συμμάζωξις τῶν γεννημάτων».

Φύλλα ἄγραφα: 1α–β, 2β.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος λίαν ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

263

Χάρτης Διαστ. 0,110 × 0,155 Αἰὼν XVIII (1794) Φύλλα 16

Ἐν φ. 2β: «1794. ὀκτωβρίου αη. Κατάστιχον τοῦ τζιφτιλικίου ῥοξιόρι διὰ ταῖς μπάσαιναις».

Ἀναγράφονται ὀνόματα βαπτιστικὰ μετὰ τοῦ πατρωνύμου ἢ τοῦ ἐπωνύμου των (ἀνὰ ἓν ὄνομα κατὰ σελίδα). Κάτωθεν ἑκάστου ὀνόματος ἀκολουθεῖ κατάλογος «χωραφίων», τὰ ὁποῖα προφανῶς καλλιεργεῖ ὁ ἀναγραφόμενος. Εἰς τὸν κατάλογον τοῦτον σημειοῦται τὸ εἶδος τοῦ χωραφίου (μυγδαλιές, ἀμπέλι, περιβόλι, φτελιάδια, ἀχούρι κ.ἄ.), ἡ ἔκτασίς του εἰς στρέμματα κ.ἄ.

Ἐν φ. 15α διὰ μεταγενεστέρας χειρός: *τὰ καλιεργίσιμα χωράφια τὸ ὅλον . . . 807.*

Φύλλα ἄγραφα: 1α–2α, 15β–16β.

Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

264

Χάρτης Διαστ. 0,155 × 0,420 Αἰὼν XVIII (1790) Φύλλα 8

Ἐν φ. 2α: «1790: ὀκτωβρίου 25. Τὰ χωράφια τῆς Πρεβέντας καθὼς τὰ ἐμέτρησεν ὁ Παναγιώτης Μάτζος».

Εἰς τὴν δεξιὰν πλευρὰν καὶ πρὸς τὰ ἔσω ἑκάστης σελίδος ἀναγράφονται ὀνόματα βαπτιστικὰ μετὰ τοῦ ἐπωνύμου ἢ τοῦ πατρωνύμου των. Ἀκολουθεῖ ἀναγραφὴ χωραφίων, ἐν ᾗ σημειοῦται ἡ θέσις (τὸ τοπωνύμιον) ὅπου εὑρίσκεται τὸ χωράφιον καὶ ἡ ἔκτασίς του εἰς στρέμματα. Μεταξὺ τῶν ἀναγραφομένων ὀνομάτων εἶναι καὶ τά: Βλαχογιάννης, Γεωργάκης Μώκα, Γιάνναινα Σφόδραινα, Νάσιος Γεώργη, Δῆμος Στάμου, Γιάννης Καλύβα, Μήτζιος Παπᾶ-Γεώργη, Γιάννης Παγίδα, Λόλος Παπα-Δημήτρη, Στάθης Γκόγκου, Τάτζιος Γιάννη, Χρῆστος Δέρπανης, Τριαντάφυλλος Σίμου, Κώστας Δήμου, Γεώργης Καρακώστα, Τάτζιος Γκουτρόπουλου, Στάθης Καζούμπα, Στάθης Κουλοβάνης, Μάνος Μερτζιάνος, Παπα-Σταμολάκης Καστρακινός, κ.ἄ.

Διατήρησις καλή.

Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

265

Χάρτης λεῖος Διαστ. 0,120 × 0,330 Αἰὼν XVIII (1799) Φύλλα 4

Ἀναγραφὴ τῶν ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ ἐναποκειμένων κειμηλίων καὶ λοιπῶν ἀντικειμένων, συνταχθεῖσα ὑπὸ Χριστοφόρου ἱερομονάχου κατὰ τὸ ἔτος «ἀπὸ μὲν κτίσεως κόσμου: ͵ζτζου, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ͵αψϥθου».

Ἀστάχωτος καὶ δεινῶς διεφθαρμένη ὑπὸ τοῦ ὕδατος.

Σημ. Ἐκδ. — Περὶ τοῦ χειρογράφου τούτου καὶ τοῦ ἱερομονάχου Χριστοφόρου βλ. Ν. Ἀ. Βέη, *Ὁ Χριστόφορος Βαρλααμίτης καὶ τὸ βραχὺ χρονικὸν αὐτοῦ*, εἰς περ. Ἠπειρ. Χρονικὰ 1 (1926) σ. 67. Ὁ Ν. Βέης, ἔνθ' ἀνωτ., ἐσφαλμένως ἀναφέρει τὸν παρόντα κώδικα 265 ὡς λαβόντα ὑπ' αὐτοῦ τὸν ἀριθμὸν 264· ἀναφέρει ὡσαύτως χρονολογίαν 1798 (τὴν ὁποίαν θεωρεῖ καὶ ὡς terminus usque ad quem διὰ τὸν Χριστόφορον Βαρλααμίτην) ἀντὶ τῆς χρονολογίας 1799 (=͵αψϥθ΄), τὴν ὁποίαν ἀναγράφει εἰς τὴν ἀνωτέρω περιγραφὴν τοῦ χειρογράφου.

Εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 ἀναγράφεται ὅτι τὸ παρὸν χειρόγραφον δὲν ἀνευρέθη. Οὔτε καὶ ὑφ' ἡμῶν ἀνευρέθη (Δεκ. 1968, Σεπτ./Ὀκτ. 1969, Νοέμ. 1983).

266

Χάρτης Αἰὼν XIX (1842) Φύλλα 8

«. . . Ἀκολουθία εἰς τὸν μέγαν ἱεράρχην καὶ θαυματουργὸν Οἰκουμένιον, ἐπίσκοπον Τρίκκης», ἑορταζόμενον τῇ γ΄ Μαΐου.

Ἐν φ. 5β–6β συναξάριον τοῦ ἁγίου γεγραμμένον ἐν ἀρχαίᾳ γλώσσῃ. Ἐν τέλει,

φ. 8^{α}: . . . *τῇ ις΄ Μαΐου: ᾳωμβ΄*, καὶ δι᾿ ἄλλης γραφῆς: *ὁ Γραφεὺς Κωνσταντῖνος.*

Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Σημ. Ἐκδ. — Εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν ἀπογραφῶν τοῦ ἔτους 1953 καὶ τοῦ 1959 ἀναγράφεται ὅτι τὸ χειρόγραφον τοῦτο δὲν ἀνευρέθη. Οὔτε καὶ ὑφ᾿ ἡμῶν ἀνευρέθη (Δεκ. 1968, Σεπτ./Ὀκτ. 1969, Νοέμ. 1983). —Ὁ Ν. Βέης εἰς τὴν ἀνωτέρω περιγραφὴν τοῦ χειρογράφου δὲν ἀναγράφει τὰς διαστάσεις του.

267

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,105 × 0,160 Αἰὼν XVIII (1731) Φύλλα 92

«Γνωμικὰ φιλοσόφων τινῶν ἐκ τῆς ἰταλικῆς γλώττης εἰς τὴν ἡμετέραν ἁπλῆν διάλεκτον μεταφρασθέντα».

Ἀρχ. (φ. 1^{α}): Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ μεγαλυτέρα τελειότης, καὶ ἡ ἀφοβία εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἀνάμεσα εἰς τὰ ἐλαττώματα. Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ καθαρίζει τὴν καρδίαν...

Τελ. (φ. 92^{α}): Λογίαζε πάντοτε πόθεν ἦλθες, ποῦ μέλλεις νὰ ὑπάγῃς καὶ ποῦ ἔχεις νὰ ἀπομείνῃς αἰωνίως.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ κειμένου (φ. 92^{α}): *Τέλος καὶ τῷ θεῷ Χάρις· | ἐγράφη εἰς τοῦς 1731.* Ἐν φ. 92^{β} δι᾿ ἄλλης χειρός: . . . *εγό ω ειως τοῦ μακαρίτει | παπα θάνάσσει ἀπο τοῖς καρὲς* | . . .

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ᾿ οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. — Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

268

Χάρτης Διαστ. 0,107 × 0,305 Αἰὼν XVIII (1755) Φύλλα 20

φ. 1^{α}: «αψνεῳ κατὰ μῆνα ἀπρίλλιον». — Κατάστιχον εἰσπράξεων δι᾿ «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ τῆς χώρας», «κανονικὰ τῶν παρακεντέδων», κ.ἄ. Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν. Φύλλα ἄγραφα: 1^{β}, 3^{β}, 7^{β}, 12^{β}–13^{β}, 15$^{α-β}$, 16^{β}, 18$^{α-β}$, 19^{β}, 20^{β}. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο εὑρέθη ὑφ᾿ ἡμῶν τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 καὶ ἔλαβε τὸν ἀριθμὸν 268 (ἐν συνεχείᾳ τῆς ἀριθμήσεως τοῦ Ν. Βέη, ἡ ὁποία φθάνει ἕως τὸν ἀριθμὸν 267).

Διατήρησις καλή. — Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

269

Χάρτης Διαστ. 0,110 × 0,315 Αἰὼν XVIII (1764) Φύλλα 16

φ. 1α: «αψξδῳ κατὰ μῆνα ἰούνιον». — Κατάστιχον εἰσπράξεων δι' «ἱερολογίας» ἱερέων, γάμους, εὐχὰς συγχωρητικάς, λειτουργίας, τρισάγια, ἁγιασμούς, «κανονικὰ» δοσίματα, κ.ἄ.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος σημειοῦται ἐπὶ πλέον καὶ σχετικὸν χρηματικὸν ποσόν.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 3β, 13α–β, 14β, 16β.

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο εὑρέθη ὑφ' ἡμῶν τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 καὶ ἔλαβε τὸν ἀριθμὸν 269.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος σητόβρωτον καὶ ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας. Τὰ γράμματα πολλαχοῦ ἐξίτηλα καὶ δυσδιάκριτα.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

270

Χάρτης Διαστ. 0,109 × 0,315 Αἰὼν XVIII (1766) Φύλλα 20

φ. 1α: «αψξςῳ 1766 σεπτεμβρίου ιθη τῇ γη. Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων».

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 4β, 5β, 10α, 14α–18α, 19β, 20β.

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο εὑρέθη ὑφ' ἡμῶν τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 καὶ ἔλαβε τὸν ἀριθμὸν 270.

Διατήρησις κακή. Τὸ τεῦχος σητόβρωτον καὶ λίαν ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας. Τὰ γράμματα ἐξίτηλα καὶ δυσδιάκριτα.
Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

271

Χάρτης Διαστ. 0,107 × 0,315 Αἰὼν XVIII (1767) Φύλλα 20

φ. 1α: «αψξζῳ σεπτεμβρίου ιδη τῇ ςη. Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων».

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

φ. 2α: *1768 ἀπριλλίου ε' ἐλογαριάσθημεν | μὲ τὸν κωστὴν καὶ ἐδώκαμεν τὴν ῥόγαν | τοῦ παρελθόντος χειμῶνος διὰ ἓξ μῆνας ἄσ(πρα) 114 . . . .*

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 5α–β, 13α–18β, 20β.

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο εὑρέθη ὑφ' ἡμῶν τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 καὶ ἔλαβε τὸν ἀριθμὸν 271.

Διατήρησις σχεδὸν καλή.

Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

272

Χάρτης Διαστ. 0,108 × 0,310 Αἰὼν XVIII (1770) Φύλλα 20

φ. 1α: «αψοο. Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων».

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

Φύλλα ἄγραφα: 1β, 5α–β, 13β–19α, 20β.

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο εὑρέθη ὑφ' ἡμῶν τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 καὶ ἔλαβε τὸν ἀριθμὸν 272.

Διατήρησις μετρία. Τὸ τεῦχος ἐφθαρμένον ὑπὸ τῆς ὑγρασίας. Τὰ γράμματα πολλαχοῦ ἐξίτηλα.

Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

273

Χάρτης Διαστ. 0,109 × 0,308 Αἰὼν XVIII Φύλλα 15

Κατάστιχον τῶν ὀνομάτων.

Τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται κατὰ χωρία τῆς περιφερείας. Πλὴν τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος παρατίθεται καὶ τὸ πατρώνυμον ἢ τὸ ἐπώνυμον.

Ἔχει ἐκπέσει τὸ πρῶτον φύλλον, ὅπου θὰ ὑπῆρχεν ἀναγεγραμμένη καὶ ἡ χρονολογία.

Φύλλα ἄγραφα: 11α–β, 13β–15β.

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο εὑρέθη ὑφ' ἡμῶν τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 καὶ ἔλαβε τὸν ἀριθμὸν 273.

Διατήρησις πολὺ κακή. Τὸ τεῦχος σητόβρωτον καὶ λίαν ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας. Τὰ γράμματα πολλαχοῦ τελείως ἐξίτηλα.

Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Πρβλ. καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 223.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

274

Χάρτης Διαστ. 0,100 × 0,145 Αἰὼν XVIII (1716) Φύλλα 82

1 (φ. 1α) Γραμματικὰ κατ' ἐρωταπόκρισιν (τὰ διαλεγόμενα πρόσωπα: Διδάσκαλος, Μαθητής).

(φ. 35α) «Τέλος τῆς κατ' ἐρώτησιν καὶ ἀπόκρισιν συντομωτάτης τεχνολογίας τῶν ὀκτὼ τοῦ λόγου μερῶν κατὰ τὰ παρεπόμενα».

(φ. 35β) «Περὶ ὀρθογραφίας».

Ἄρχ.: Τί ἐστὶν ὀρθογραφία; Ὀρθογραφία ἐστὶ μέθοδος τοῦ ὀρθῶς γράφειν κατὰ τοὺς τῆς προσῳδίας κανόνας . . .

2 Κανόνες εἰς διαφόρους ἑορτὰς μεταφρασθέντες εἰς τὴν δημώδη καὶ καθομιλουμένην.

(φ. 37α) «Ὁ κανὼν τῶν Χριστοῦ γέννων, ποίημα τοῦ κυρίου Κοσμᾶ . . . ».

Ἄρχ.: Ἦχος α'. Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε, Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν ἀπαντήσατε. —Ὦ ἄνθρωποι, ὁ Χριστὸς γεννᾶται (ἀπὸ τὴν Παναγίαν παρθένον) καὶ ἐσεῖς δοξάσατέ τον· ὁ Χριστὸς (ἔρχεται) ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς (καὶ ἐσεῖς) ἀπαντήσετέ τον . . .

(φ. 44β) «Τέλος τῆς ἐξηγήσεως τοῦ πρώτου κανόνος τῶν Χριστοῦ γέννων».

(φ. 45α) «Ἕτερος κανὼν ἰαμβικὸς φέρων ἀκροστιχίδα τήνδε διὰ στίχων ἡρωελεγείων: Εὐεπίης μελέεσσιν ἐφύμνια ταῦτα λιγαίνει υἷα Θεοῦ μερόπων εἵνεκα τικτόμενον . . . —Ὦ ἄνθρωποι, ἐτοῦτα τὰ ἐγκώμια δοξάζουν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ μὲ ψαλμῳδίαις καλλιφωνίας, ὁποὺ ἐγεννήθη εἰς τὴν γῆν διὰ τοὺς ἀνθρώπους . . . ».

(φ. 50β) «Τέλος σὺν Θεῷ ἁγίῳ τῆς ἐξηγήσεως τῶν κανόνων τῶν Χριστοῦ γέννων».

(φ. 51α) «Ὁ κανὼν τῶν Θεοφανίων ποίημα τοῦ κυρίου Κοσμᾶ . . . ».

Ἄρχ.: Ὠδὴ α'. Βυθοῦ ἀνεκάλυψε πυθμένα καὶ διὰ ξηρᾶς. —Ὦ ἄνθρωποι, ὁ αὐθέντης μας ὁ Θεός, ὁ δυνατὸς εἰς τοὺς πολέμους, ἐξεσκέπασε τὸν πάτον τοῦ βάθους τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης . . .

(φ. 56α) «Ὁ κανὼν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ».

Ἄρχ.: Ὦ κυρία παρθένε, ὁ προφήτης Δαβὶδ ὁ προπάτοράς σου κτυπώντας τὴν ψαλτήραν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος . . .

(φ. 64β) «Τέλος τοῦ κανόνος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ».

(φ. 65α) «Ὁ κανὼν τῶν Βαΐων ποίημα τοῦ κυρίου Κοσμᾶ . . . ».

Ἄρχ.: Ὠδὴ α'. Ὤφθησαν αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου. —Ὦ αὐθέντα Χριστέ, αἱ βρύσαις τῶν πολλῶν ὑδάτων ἐφάνηκαν ἀμέτοχοι ἀπὸ ὑγρασίαν . . .

(φ. 70β) «Τέλος καὶ τῷ Θεῷ κλέος τοῦ κανόνος τῶν Βαΐων· ἀμήν».

(φ. 73α) «Ὁ κανὼν τῆς Λαμπρᾶς, ποίημα κυρίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ».

Ἄρχ.: Ὠδὴ α'. Ἀναστάσεως ἡμέρα. —Ὦ ἄνθρωποι, ἡ παροῦσα ἡμέρα, εἶναι ἡμέρα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ἂς λαμπρυνθοῦμεν, ἤγουν ἂς λαμπροφορήσωμεν . . .

(φ. 77β) «Τέλος τῆς ἐξηγήσεως τοῦ κανόνος τοῦ Πάσχα».

Ἐν φ. 16β τὸ κωδικογραφικὸν σημείωμα: *αψιςῳ φεροῦ:|αρίου ιγ | ἐτελειώθη ἀπὸ χειρὸς υἱοῦ Ἰω:|άννου σεκλιστη|νοῦ :* — † Μεταγενεστέρα χεὶρ μετέτρεψε

τὴν χρονολογίαν εἰς *ᾳψκθ'* καὶ διαγράψασα τὴν λέξιν *φεροῦ:ἀρίου* ἔγραψεν *ἀπριλλίου*.

Ἐν φ. 35α ἕτερον κωδικογραφικὸν σημείωμα: † *ἐτελειόθη ἀπὸ χειρὸς υἱοῦ | Ἰωάννου σε|κληστινοῦ:* — †

Ἐν φ. 78β: «τὰ τοῦ δράματος πρόσωπα: Κρεῖλλος, τυροκλόπος, κῆρυξ, χορὸς θεραπαινίδων, ὁμευνέτης Κρεΐλλου, ἄγγελος, προλογίζει δὲ ὁ Κρεῖλλος.».

Ἐν φ. 71α–β, 72α, 79α–82β δοκίμια κονδυλίου. Τὸ φ. 72β ἄγραφον.

Ὁ κῶδιξ δὲν εἶχε καταγραφῇ καὶ περιγραφῇ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909. Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 κατεγράφη ὑπὸ τὸν «νέον ἀριθμὸν» 4. Τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 274, καταργηθέντος τοῦ «νέου ἀριθμοῦ» 4.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ λίαν ἐφθαρμένη.

Ἀριθμοὶ παλαιᾶς κατατάξεως 269 καὶ 274. Παλαιὸν ἀριθμὸν 269 φέρει καὶ ὁ κῶδιξ τῆς Μ. Βαρλαὰμ 180, ὅστις ὅμως εἶναι ἄσχετος πρὸς τὸν παρόντα.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 194 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 34β–35α τοῦ κώδικος, ὅπου δεῖγμα γραφῆς καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου υἱοῦ τοῦ Ἰωάννου Σεκλιστηνοῦ.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

275

Χάρτης Διαστ. 0,145 × 0,204 Αἰὼν XVII Φύλλα 33

1 (φ. 3α) «Βίος κ(αὶ) πολιτεία νεκταρίου κ(αὶ) θεοφάνους τῶν αὐταδέλφ(ων) κ(αὶ) ὁσιοτάτων π(ατέ)ρων· ῥηθεὶς (δὲ) καὶ συγγραφεὶς ἐν συνόψει ἀπὸ προσώπου αὐτῶν· ἐν ᾧ καὶ ὡς γράμμα ἐμφέρετ(αί) τι διαθηκῶον, διαλάσοντι [γρ. διατάσσον τι] τοῖς ὑποταχθεῖσ(ιν) ἀδελφοῖς, ἱερομονάχοις καὶ μοναχοῖς».

Ἀρχ.: Ἄνθρωπος ματαιότητι ὡμοιώθη, φησὶν ὁ θεῖος δαβίδ· αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ σκιὰ παράγουσι . . .

Τελ. (φ. 11α–β): . . . καὶ αὐτὸς ἐστιν μόνιμον καὶ αἰώνιον ἀγαθόν· αὐτοῦ τῆς βασιλείας ἀξιωθείημεν ἐλέει αὐτοῦ· ᾧ ἡ δόξα καὶ ἡ με|γαλοπρέπεια . . . τῶν αἰώνων· ἀμήν.

(φ. 12α) Τὸ διαθηκῷον γράμμα τῶν κτιτόρων τῆς Μ. Βαρλαὰμ αὐταδέλφων Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους τῶν Ἀψαράδων.

Ἀρχ.: Ὁ τῶν ὅλων δεσπότης καὶ κηδεμὼν Κύριος, ὁ ἐξάγων ἄξιον ἐξ ἀναξίου, ὁ ἐγείρων ἀπὸ γῆς πτωχὸν καὶ ἀπὸ κοπρίας ἀνυψῶν πένητα . . .

Τελ. (φ. 18β): ἀσφαλείας δὲ χάριν ἐγεγόνει παρ' ἡμῶν καὶ τὸ παρὸν βεβαιωτικὸν καὶ διατακτικὸν γράμμα καὶ διαθήκης ἀναπληρωτικὸν καὶ ἐν τῇ σεβασμίᾳ ἐτέθη μονῇ τῶν Ἁγίων Πάντων τῇ ἐπικεκλημένῃ τοῦ Βαρλαάμ. Ἐπὶ ἔτους ,ζνω [7050 =1541/42].

2 (φ. 19α) «Ὑπόμνημα ἐγκωμιαστικὸν ἐν ἀληθείᾳ τοῖς ἁγίοις π(ατ)ράσιν ἡμῶν κυρ(ῷ) νεκταρίῳ κ(αὶ) κυρ(ῷ) θεοφανίῳ τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐταδέλφοις, ὧν ἡ ἄσκησις κ(αὶ) διαγωγὴ ἐν μετεώρῳ τῷ τοῦ βαρλαὰμ λίθῳ, τοῖς ἐξ ἰωαννί⟨ν⟩(ων)».

Ἀρχ.: Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ ἐκ μὴ ὄντων τὰ πάντα εἰς τὸ εἶναι ποιήσας, εὐλογητὸς ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ὁ τὸ παντοδύναμον ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ φύσει...
Τελ. (φ. 28α): ... ὅπως χάριν ἡγοῦμαι ὑμᾶς, πατέρες πανάριστοι, ὡς προνοητάς τε σοφοὺς τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν.

3 (φ. 28β) Ὑπόμνημα περὶ τῶν αὐταδέλφων ἱερομονάχων Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους «Κασσιανοῦ ἱερομονάχου τοῦ καὶ ἀράβου ἐπικεκλημένου καὶ προηγουμένου τῆς ἁγίας καὶ βασιλεικοτάτης μονῆς τῆς τοῦ σίμωνος Πέτρας ὀνομαζομένης».

Ἀρχ.: Ἐπὶ ἔτους ͵ζνβ' [7052 =1544], κατὰ μῆνα τὸν μάιον, τῇ αὐτοῦ ιζ', σαββάτου λαχόντος τῆς ἡμέρας, ὥρα δὲ θ', ἐτελειώθη ὁ πάνσεπτος καὶ περικαλλὴς ναὸς σὺν τῷ νάρθηκι, ἐπάνω τῆς ἱερᾶς πέτρας τοῦ Βαρλαάμ· διὰ συνδρομῆς κόπων τε καὶ ἐξόδων τῶν πανοσιωτάτων καὶ αἰδεσιμωτάτων πατέρων, τῶν καὶ αὐταδέλφων, κυρ(οῦ) Νεκταρίου καὶ κυρ(οῦ) θεοφάνους τῶν μακαρίων ἀνδρῶν· ἐν τωδὲ [sic] τῷ καιρῷ ἠσθένησεν ὡσεὶ μῆνας δέκα ὁ μακάριος θεοφάνης καὶ τοσοῦτον δαμασθεὶς ὑπὸ τῆς πολλῆς ἀσθενείας...
Τελ. (φ. 31β): ... πρὸς μίμησιν ἀρετῆς τῶν μεταγενεστέρων καὶ εἰς δόξαν καὶ αἶνον τοῦ τρισυποστάτου Θεοῦ ἡμῶν, νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Ἐν φ. 31β: † *ἐκοιμήθ(η) ὁ ὅσιος π(ατ)ὴρ ἐν ἱερο(μον)άχ(οις) κῦρ θεοφάν(ης) ἐν τῷ ͵ζνβ*ῳ [7052=1544]· *ἐν μηνὶ | μαΐω ιζ', ξημερόνοντας κυριακῇ, ἑορτῇ τοῦ τυφλοῦ :* —

† *ἐκοιμηθ(η) ὁ ὅσιος π(ατ)ὴρ ἡμῶν κῦρ νεκτάριος ἱερο(μόν)αχ(ος) κ(αὶ) κτήτωρ, ἐν τῷ | ͵ζνη*ῳ [7058=1550], *μηνὶ ἀπριλλ(ίω) ζ', ἡμέρα β*α, *τῆς διακαινησίμου:* †

† *αὐτοὶ εἶναι οἱ κτήτορες τοῦ βαρλαάμ:* —

Τὰ φύλλα 1–2 καὶ 32 ἄγραφα.

Οἱ τίτλοι τῶν κειμένων (φ. 3α, 19α, 28α) ἐρυθρόγραφοι.

Τὰ κείμενα τὰ περιεχόμενα εἰς τὰ φύλλα 3α–28α διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς γεγραμμένα· γραφὴ ἐπιμελημένη· τὸ κείμενον χωρὶς ὀρθογραφικὰ σφάλματα. Βραχυγραφίαι καὶ ἐπιτμήσεις ὀλίγαι καὶ ἐκ τῶν συνήθων. Τὸ ἄλλο κείμενον (φ. 28β–31β) δι' ἑτέρας χειρός· γραφὴ ὀλιγώτερον καλλιγραφικὴ καὶ ὀρθογραφικὰ σφάλματα ἀρκετά, τονισμοῦ ἰδίᾳ. Τὰ κείμενα 1 καὶ 2 περιέχονται ὡσαύτως καὶ εἰς τὸν κώδικα 172 τῆς Μονῆς Παντελεήμονος τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὁ ὁποῖος ἔχει μεταφερθῇ ἐκεῖ ἐκ τῆς Μονῆς Βαρλαάμ· περιέχονται ἐπίσης, μὲ ἐλαφρὰς παραλλαγάς, καὶ τὰ σημειώματα τοῦ κώδικος τούτου (φ. 31β) τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸν χρόνον θανάτου τῶν κτιτόρων τῆς Μ. Βαρλαάμ. Ἐκ τοῦ κώδικος 172 τῆς Μ. Παντελεήμονος ἔχει ἐκδώσει τὰ κείμενα ταῦτα ὁ Σπ. Λάμπρος (*Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν μονῶν τῶν Μετεώρων*, ΝΕ, 2, 1905· σ. 98–107: Βίος καὶ πολιτεία Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους· σ. 107–113: Διαθηκῷον γράμμα Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους· σ. 117–118: σημειώματα περὶ τοῦ χρόνου θανάτου τῶν δύο αὐταδέλφων· σ. 121–130: Ὑπόμνημα ἐγκωμιαστικὸν Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους· τὸ διαθηκῷον γράμμα ἀνεδημοσιεύθη ἐσχάτως ὑπὸ Θεοτέκνης [Μητσικώστα] μοναχῆς, *Στὸ βράχο τῆς ἰσάγγελης πολιτείας — Οἱ ἅγιοι κτήτορες τοῦ Βαρλαάμ*, Ἔκδοσις Ἱ. Μ. Βαρλαὰμ [1977], σ. 179–185). Τὰ ὡς ἄνω κείμενα καὶ ἄλλα ἐπὶ πλέον

σχετικά, μεταφρασμένα εἰς δημώδη γλῶσσαν, περιέχονται εἰς τὸν κώδ. 281 τῆς Μ. Βαρλαάμ, περὶ οὗ βλ. κατωτέρω.

Τὸ ὑπ' ἀρ. 3 κείμενον τοῦ παρόντος κώδικος (ὑπόμνημα Κασσιανοῦ, προηγουμένου τῆς Μ. Σίμωνος Πέτρας) περιέχεται καὶ εἰς τὸν κώδ. Βαρλαὰμ 180 (φ. 124), ἔχει δὲ περιληφθῆ, ἀνεπίγραφον ὅμως καὶ ἀνώνυμον (ἄγνωστον πόθεν ληφθέν), εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς 'Ακολουθίας τῶν αὐταδέλφων Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους (Βενετία 1803 καὶ 1815, σ. 30–32). Ἐκ τῆς ἐκδόσεως ταύτης τὸ ἀνεδημοσίευσεν ὡς ἀνώνυμον κείμενον ὁ Σπ. Λάμπρος (ΝΕ, 2, 1905, σ. 118–120). Περὶ Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους γενικώτερον βλ. Ἀναστασίας Τούρτα, *Νεκτάριος καὶ Θεοφάνης οἱ Ἀψαράδες καὶ ἡ Μονὴ τοῦ Προδρόμου στὸ Νησὶ τῶν Ἰωαννίνων*, Ἠπειρωτ. Χρονικὰ 22 (1980) σ. 66–88· πρβλ. ὡσαύτως καὶ κώδ. 134 καὶ 135 τῆς Μ. Βαρλαάμ, ὅπου Ἀκολουθία τοῦ Νεκταρίου καὶ τοῦ Θεοφάνους, συνταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ματθαίου Μυρέων.

Ὁ κῶδιξ οὗτος δὲν εἶχε καταγραφῆ καὶ περιγραφῆ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909. Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 κατεγράφη ὑπὸ τὸν «νέον ἀριθμὸν» 6. Τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 275, καταργηθέντος τοῦ «νέου ἀριθμοῦ» 6.

Στάχωσις νεωτέρα ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ ἐπενδεδυμένων δι' ὑφάσματος.
Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 195 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 3α τοῦ κώδικος, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ Βίου τῶν αὐταδέλφων ἱερομονάχων Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους τῶν Ἀψαράδων· ὁ δὲ Πίναξ 196 φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 28β–29α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ ὑπομνήματος τοῦ ἱερομονάχου Κασσιανοῦ περὶ τῶν ὡς ἄνω αὐταδέλφων Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

276

Χάρτης Διαστ. 0,145 × 0,200 Αἰὼν XVII (1631/32) Φύλλα 239

Μαξίμου τοῦ Πελοποννησίου Κυριακοδρόμιον, ἤτοι ὁμιλίαι εἰς τὰς Κυριακὰς τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

Ὁ κῶδιξ ἐλλιπής, διότι πολλὰ φύλλα του ἐνδιαμέσως ἔχουν ἐκπέσει. Ἡ ἀρίθμησις τῶν φύλλων συνεχής, παρὰ τὰ χάσματα.

φ. 1α: Ἄρχεται τὸ προοίμιον. Τὸ φύλλον ὅμως τοῦτο εἶναι ἐφθαρμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας, καὶ τμῆμα του μόνον σώζεται.

φ. 3α: Τελειώνει τὸ προοίμιον:
. . . καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὅλοι ἐσεῖς ὅσοι τύχετε τοὺς παρόντας λόγους, ἀλλάξετε τὴν κακὴν γνώμην ὁποὺ κρατεῖτε καὶ ἀγαπήσατε τὴν παιδείαν καὶ τὴν μάθησιν, διότι αὐτὴ μόνη εἶναι ἀπ' ὅλα τὰ πράγματα ἀθάνατη καὶ κάμνει καὶ τοὺς ἀνθρώπους εὐδαίμονας, ἤγουν σοφούς. Ἔρρωσθε πάντες, ἀμήν. † αχιδ', μ(α)ρ(τίου) ζ', εἰς Ἰωάννινα.

φ 3β–4α: «Πίναξ ἀκριβὴς τοῦ παρόντος βιβλίου», ἐν ᾧ ἀναγράφονται κεφ. λϛʹ.

φ. 5α: «Κυριακαὶ τῶν εὐαγγελιστῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ποίημα τοῦ σοφωτάτου μαξίμου ἱερομονάχου τοῦ πελοποννησίου».

Ἀρχ.: Διδαχὴ πρώτη εἰς τὴν Κυριακὴν πρὸ τῶν Φώτων. — Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἀνέναι καὶ ἕνας ὁποῦ θέλει νὰ κάμῃ ἕνα κακὸν ἔργον κοπιάζει, ἀγρυπνᾷ, βάνει μεσίταις, ἐξοδιάζει . . .

Τελ. (φ. 239α): . . . ὡσὰν ζητᾷ τινὰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, γίνεται ἄξιος τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν . . . τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Ἐν τέλει τοῦ φ. 239α τὸ κωδικογραφικὸν σημείωμα: † *θ(εο)ῦ τὸ δῶρον κ(αὶ) ἀντωνίου πόνος. Ἔτους ,ζρμʹ* [7140 =1631/32].

Γραφὴ συνήθης, τῆς ἐποχῆς· βραχυγραφίαι καὶ ἐπιτμήσεις ὀλίγαι· τὸ κείμενον ἄνευ οὐδενὸς ὀρθογραφικοῦ σφάλματος. Ἐπίτιτλα καὶ διακοσμητικὰ ἀρχικὰ κεφαλαῖα γράμματα ὀλίγα καὶ ἁπλᾶ. Τὸ φ. 4β ἄγραφον.

Ὁ κῶδιξ δὲν εἶχε καταγραφῇ καὶ περιγραφῇ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909, διότι πιθανῶς ἀποτελεῖ μεταγενέστερον πρόσκτημα τῆς μονῆς. Ἐπειδὴ ἦτο διεσπασμένος εἰς δύο τμήματα, κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 τὸ ἓν τμῆμα του κατεγράφη ὑπὸ τὸν «νέον ἀριθμὸν» 15 καὶ τὸ ἕτερον ὑπὸ τὸν «νέον ἀριθμὸν» 24. Τὸν Σεπτ. τοῦ 1969 διεπιστώσαμεν ὅτι πρόκειται περὶ τμημάτων ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κώδικος καὶ συνηνώσαμεν τὸν ὑπ' ἀρ. 24 μὲ τὸν ὑπ' ἀρ. 15, καταργήσαντες τὸν «νέον ἀριθμὸν» 24. Τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 ὁ κῶδιξ ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 276, καταργηθέντος καὶ τοῦ «νέου ἀριθμοῦ» 15.

Στάχωσις ἐξηρθρωμένη ἐκ ξυλίνων πινακίδων ἐπενδεδυμένων διὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἔκτυποι παραστάσεις. — Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 197 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 238β–239α τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἀντωνίου (1631/2).

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

277

Χάρτης Διαστ. 0,140 × 0,215 Αἰὼν XVI Φύλλα 238

Εὐχαὶ καὶ ἀκολουθίαι.

Κῶδιξ ἀκέφαλος, ἐλλιπὴς καὶ κολοβός.

Εἰς τὰ φύλλα 69β, 227β καὶ 228β δοκίμια κονδυλίου. Τὸ φ. 228α ἄγραφον.

Δὲν εἶχε καταγραφῇ καὶ περιγραφῇ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909. Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 κατεγράφη ὑπὸ τὸν «νέον ἀριθμὸν 17. Τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 277, καταργηθέντος τοῦ «νέου ἀριθμοῦ» 17. .

Εἰς τὸ φ. 238β ἀναγράφονται διὰ χειρὸς τοῦ ἐκ Καλαμπάκας ἱερέως Χρίστου

Μπέντα († 1979) ὁ ἀριθμὸς 17 καὶ ἡ ἡμερομηνία καὶ χρονολογία 11–6–1953· ἀκολουθεῖ ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ἱερέως τούτου (ἀρχικὰ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ἐπωνύμου του).

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων ἐξηρθρωμένων καὶ σεσαθρωμένων.

Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

278

Χάρτης Διαστ. 0,090 × 0,125 Αἰὼν XVI/XVII Φύλλα Α'-Θ'+58

1 (φ. 1) Δαβὶδ ψαλμοὶ ἀναγινωσκόμενοι εἰς διαφόρους ἑορτὰς καὶ περιστάσεις.
(φ. 1α) «Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη . . . ».
(φ. 8β) «Εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ».
(φ. 10α) «Εἰς ἀποστόλους».
(φ. 12β) «Εἰς μάρτυρας».
(φ. 16α) «Εἰς ἱεράρχας».
(φ. 19β) «Εἰς ὁσίους».
(φ. 24α) «Εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ».
(φ. 29α) «Εἰς τὰ ἅγια Φῶτα».
(φ. 32α) «Εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ».
(φ. 34β) «Εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου».
(φ. 37β) «Εἰς τὰ Βάια».
(φ. 40β) «Εἰς τὴν νέαν Κυριακήν».
(φ. 41β) «Εἰς τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ».
(φ. 44β) «Εἰς τὴν ἁγίαν Πεντηκοστήν».
(φ. 47β) «Εἰς τὴν ἁγίαν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ».
(φ. 49β) «Εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου».
(φ. 52β) «Εἰς τὸ Γενέσιον καὶ τὴν Ἀποτομὴν τοῦ τιμίου Προδρόμου».

2 (φ. 54β) «Κανὼν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ψαλλόμενος εἰς ὁσίους».
Ἀρχ.: Ἄτριπτον ἀσυνήθη ἀβρόχοις θαλαττίοις ἀνύσας τρίβον . . .

Τὸ κείμενον κολοβόν, διότι ἐκ τοῦ τέλους τοῦ κώδικος ἔχουν ἐκπέσει φύλλα. Γραφὴ στρογγυλόσχημος καλλιγραφική. Ἐπίτιτλα, τίτλοι καὶ ἀρχικὰ κεφαλαῖα ἐρυθρόγραφα.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ κώδικος προσετέθησαν μεταγενεστέρως ἐννέα φύλλα, ἀριθμηθέντα Α'–Θ'. Ἐξ αὐτῶν τὰ φ. Α', Β' καὶ Γ' (ὅπου γράμμα τοῦ παπᾶ-Γιαννακοῦ πρὸς τὸν ἱερομόναχον Γερμανὸν εἰς «Τούρναβον», Ἀπρ. 1779) εὑρίσκονται σήμερον τοποθετημένα εἰς ἴδιον φάκελον μετ' ἄλλων παρομοίων παραφύλλων (ἄλλοτε λυτῶν ἐγγράφων καὶ γραμμάτων), ἀποκολληθέντων καὶ ἀποσπασθέντων καὶ ἐξ ἄλλων κωδίκων. Εἰς τὰ φ. Η'α–Θ'α, διὰ μεταγενεστέρας χειρός, πίναξ περιεχομένων τοῦ κώδικος.

Τὰ φ. Δ'–Ζ' καὶ Θ'β ἄγραφα.

Ὁμοίως ἐν τέλει τοῦ κώδικος (μετὰ τὸ φ. 54) προσετέθησαν ἐκ τῶν ὑστέρων τέσσαρα φύλλα (φέροντα σήμερον συνεχῆ ἀρίθμησιν, 55–58).

Ἐν φ. 55α, διὰ μεταγενεστέρας χειρὸς (τοῦ XVIII αἰ.), ψαλμὸς «Εἰς τοὺς ἀσωμάτους Ἀρχαγγέλους». Τὰ φ. 56β–58β ἄγραφα.

Ὁ κῶδιξ δὲν εἶχε καταγραφῆ καὶ περιγραφῆ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909, διότι ἀποτελεῖ πιθανὸν μεταγενέστερον πρόσκτημα τῆς μονῆς. Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 κατεγράφη ὑπὸ τὸν «νέον ἀριθμὸν» 19. Τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 278, καταργηθέντος τοῦ «νέου ἀριθμοῦ» 19.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ ἐπενδεδυμένων διὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος.
Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 198 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 41β–42α).

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

279

Χάρτης — Διαστ. 0,156 × 0,222 — Αἰὼν XVIII — Φύλλα Α'–ς'+Σελ. 76+ Φ. 1–4

1 (φ. Α'β) «Προσφώνημα προσφωνηθὲν τῇ μεγάλῃ αὐτοκρατορίσσῃ Αἰκατερίνῃ Βα πασῶν τῶν Ρωσσιῶν παρὰ τοῦ σοφωτάτου κυρίου Εὐγενίου κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀρχιερατείας του τῇ αη τοῦ ὀκτωβρίου μηνός». Τὸ κείμενον τελειώνει εἰς τὸ φ. Β'α.

2 Νομοκάνων.

Ἐν σελ. 1 ὁ τίτλος τοῦ ἔργου: «Νομοκάνων Πρόχειρος τοῦ ἐξομολογεῖσθαι, ἐκ τῶν ἑπτὰ ἁγίων συνόδων».

Τὸ κείμενον ἐντὸς πλαισίου ἐρυθρογράμμου. Τὰ φύλλα Β'β–ς'β καὶ 1–4 ἄγραφα.

Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς διεπιστώσαμεν κατὰ τὸν ἐξ αὐτοψίας ἔλεγχον (Νοέμ. 1983) καὶ ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς ἐξ Ἰωαννίνων κωδικογράφος Ἀναστάσιος Σουγδουρῆς, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ ΙΗ' αἰ.) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 59.

Ὁ κῶδιξ δὲν εἶχε καταγραφῆ καὶ περιγραφῆ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909. Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 κατεγράφη ὑπὸ τὸν «νέον ἀριθμὸν» 21. Τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 279, καταργηθέντος τοῦ «νέου ἀριθμοῦ» 21.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ ἐπενδεδυμένων διὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ χρυσόγραφα ἔκτυπα κοσμήματα.
Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

280

Χάρτης Διαστ. 0,140 × 0,195 Αἰὼν XIX (1827) Σελίδες 28

Ἀκολουθία καὶ συναξάριον τοῦ νεομάρτυρος ἁγίου Νικολάου τοῦ ἐκ Μετζόβου.

σελ. 3: «Μηνὶ μαΐῳ ιζ′: Μνήμη τοῦ ἁγίου νεομάρτυρος Νικολάου τοῦ ἐκ κώμης Μετζόβου καὶ ἐν Τρίκκῃ μαρτυρήσαντος».

Ἄρχ.: Προσόμοια τοῦ ἁγίου· ἦχος β′. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρόν: — Νέος ἀθλητὴς πνευματικὴν σήμερον ἑστίασιν πᾶσιν ἡμῖν προτίθησι . . .

σελ. 12: Ὁ κανὼν τοῦ ἁγίου φέρων ἀκροστιχίδα: «Ὕμνον ἀθλητῇ τῷ νέῳ φέρω νέον».

Ἄρχ.: Ὠδὴ α′, ἦχος δ′. Ἀνοίξω τὸ στόμα μου: —Ὑμνῆσαι οὐκ ἔνεστι σὲ κατ' ἀξίαν, Νικόλαε, τῇ σπάνει τῶν λόγων μου . . .

σελ. 16–21: Τὸ συναξάριον τοῦ ἁγίου εἰς τὴν δημώδη.

Ἄρχ.: Οὗτος ὁ νέος ἀθλητὴς εἶχε πατρίδα χωρίον τι ὀνομαζόμενον Μέτζοβον, εὑρισκόμενον κατὰ τῆς Ἑλλάδος . . .

Τελ.: Ἐτελείωσε δὲ τὸ μαρτύριον αὐτοῦ κατὰ τὸ ᾳχιζ′, 1617, ἔτος τὸ σωτήριον, τῇ ιζ′, 17, τοῦ μαΐου μηνὸς . . . ταῖς τοῦ νεομάρτυρος πρεσβείαις, Χριστὲ ὁ Θεός, ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς· ἀμήν.

Τὰ ὡς ἄνω κείμενα ἔχουν ἀντιγραφῆ πιθανώτατα ἐκ τῆς ἐντύπου ἐκδόσεως τῆς Ἀκολουθίας τοῦ νεομάρτυρος Νικολάου τοῦ ἐκ Μετζόβου (Βενετία 1767 καὶ 1771· Πρβλ. E. Legrand, Bibliographie hellénique, XVIIIe siècle, τ. 2, σ. 136, ἀρ. 740· L. Petit, Bibliographie des acolouthies grecques, Bruxelles 1926, σ. 215–216).

Ἐν σελ. 1 τὸ κωδικογραφικὸν σημείωμα: *διὰ χειρὸς ἀναγνώστου τοῦ υἱοῦ νικολάου | παπᾶ ῥίζου ντόπρου· κ(αὶ) ἀφιερώθη ἐν | τῷ σεβασμίῳ ναῷ τοῦ ἁγίου μηνᾶ· | ἐκ κώμης βανακούλια κειμένου· | 1828: μαΐου: Β : | ᾳωκη′: μαΐου: γ′:* Ἐν σελ. 3, ἄνωθεν τοῦ ἐπιτίτλου: *1827: μαΐω 13: ᾳωκζ′: μαΐῳ ιγ′.* Ἐν τέλει τῆς σελ. 25 ἕτερον κωδικογραφικὸν καὶ κτητορικὸν σημείωμα: *Ἐγραύθη δὲ χείρ: χρίστου ἀναγνώστου: εἰοὺ του νικολάου π(α)π(ᾶ) ῥίζου: ντόπρου, τοῦ | ἐκ κώμης κλινοβοῦ· κ(αὶ) ἀφιερώθη ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας παρασκευῆς· | εἰς μνήμην τὸν γονέον αὐτοῦ: — ᾳωκζ′: 1827: μαΐου κθ′, 29.*

Ἐν σελ. 2 ὁλοσέλιδος ἔγχρωμος πίναξ εἰκονίζων τὸν νεομάρτυρα εἰς τὸ κέντρον καὶ σκηνὰς ἐκ τοῦ βίου καὶ τοῦ μαρτυρίου του εἰς τὸ πλαίσιον. Ἡ ἀπεικόνισις ἀδεξία, λαϊκῆς καὶ ἐπαρχιακῆς τέχνης. Κάτωθεν τῆς εἰκόνος ἡ σημείωσις: *τὸ παρὸν εἰκόνα ἔγινε ἠπὸ ἀναγνώστη παπ(ᾶ) ῥίζου, ἐκ κλινοβοῦ.*

Ἐν σελ. 28 αἱ ἑξῆς ἐνθυμήσεις:

1827: μῆνα Ἰούλιον· ἐσυκώθηκεν κλέπτης ἕνας ἄνθρωπος | ἀναστάσης μαντζαφλάρας· ἀπὸ χορίον λεζέστι κ(αὶ) ἔ[καμε] | κακοσύναις πολλαῖς· κ(αὶ) μετά: 6: ἡμέρας ἦλθεν εἰς τὴν πα[τρί]|δα αὐτοῦ: κ(αὶ) ἐχάλασεν: 4: συμπατριῶται κ(αὶ) ἕναν παπᾶν Ἰωάνην | καλούμενον· κ(αὶ) βίον πολὺν ἐπῆρεν κ(αὶ) ἔφυγεν κ(αὶ) μετά: 3: ἡμέ|ρας κακὸς ὡς κακὸν ἐσκώτωσαν αὐτόν: —

1827: μῆνα αὔγουστον· ἦλθεν ἀνάγκη στον κλινοβό· κ(αὶ) ἐψόφισαν εἴκοσι τέσσαρα | πράγματα· κ(αὶ) διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἁγίου μοδέστου ἦφεραν τὸ ἅγι|ον αὐτοῦ μέρος κ(αὶ) ἔπαυσεν· θύμισης.
1825: μῆνα σεμτέβρον [sic]*: 14: ἀνεπαύθη ὁ ἅγιος πνευματικὸς ὁ πα|πᾶ κυπρυανὸς ἀπὸ μοναστήρι πόδιακα· κ(αὶ) αἰωνία ἡ μνῆμη:*
1827: μῆνα νοέμβριον: ἀνεπαύθη ὁ ἅγιος δεσπότης ὁ τρήκκης· | ὁ κὺρ γαβριήλ· αἰωνία ἡ μνῆμη αὐτοῦ: —
1825: ἀνεπαύθησαν οἱ ἅγιοι δύο πατέρες ὁ παπᾶ κύριλλος κ(αὶ) | ὁ παπᾶ καλλίνικος ἀπὸ μοναστήρι χρυσίνου· αἰωνία ἡ μνῆμη.
1828: μῆνα Ἰαννουάριον κε: ἀνεπαύθη ὁ παπ(ᾶ) ῥίζος ὁ υἱὸς | τοῦ παπ(ᾶ) νῖκου τοῦ λεγομένου ντόπρου.
Ὅλαι αἱ ὡς ἄνω ἐνθυμήσεις ἔχουν γραφῆ διὰ χειρὸς τοῦ κωδικογράφου Χρίστου Ντόπρου ἀναγνώστου, ἐξ ὧν ἡ τελευταία ἀναφέρεται εἰς τὸν θάνατον τοῦ πατρός του.
Ἡ ἑπομένη ἐνθύμησις ἐν τῇ αὐτῇ σελ. 28 ἔχει γραφῆ δι' ἑτέρας χειρὸς ἀμαθοῦς τινος:
1828 απρηληοὺ 2: εὐλουγίθὶ (καὶ) ἐγίνεκεν ὁ παπ(ᾶ) διμήτρης ἡερέας | ἀπου χουρήου βἀνακούλια.
Τέλος, αἱ ὑπόλοιποι δύο ἐνθυμήσεις ἔχουν γραφῆ πάλιν διὰ χειρὸς τοῦ κωδικογράφου:
1827 τὸ ἔτος: μῆνα μάϊον: ἦλθεν εὐλογιᾶ κ(αὶ) εὔγαλαν ὅλα τὰ παιδί|α μικροὺς κ(αὶ) μεγάλους ἀπὸ τὸ χορίον τοῦτο τῆς κλινοβοῦ | κ(αὶ) ἐκράτησεν ἑὼς τὸν μῆνα νοέμβριον· εἰς θύμησιν ἔστω.
1825: τὸν μῆνα μάρτιον: ἦλθεν ἕνας πασιᾶς ῥούμελης λεγόμενον· κ(αὶ) ἐχά|λασεν ἕναν προεστὸν ἀπὸ τὸ βελαέτη τοῦ τρικκάλου· λογοθέτης | χριστόδουλος καλούμενος ἀπο χοριὸν κλινοβοῦ: —
Τὰ κείμενα (Ἀκολουθίαν καὶ Συναξάριον) ἀντέγραψεν ἐκ τοῦ κώδικος τούτου τὸ 1919 ὁ γνωστὸς θεσσαλογράφος, ἱστοριοδίφης Ν. Γιαννόπουλος, συμφώνως πρὸς τὴν ἐν σελ. 27 σημείωσιν: *Ἀντεγράφη ὑπὸ Ν. Ι. Γιαννοπούλου | Ἐπιμελητοῦ ἀρχαιοτήτων Θεσσαλίας | μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ἔτει αϡιθ'=1919.* Ὁ ἴδιος ἐπίσης ὁ Ν. Γιαννόπουλος ἔχει γράψει διὰ κεφαλαίων γραμμάτων, εἰς τὴν σελ. 1 τοῦ κώδικος, τὰ ἑξῆς: «Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Νικολάου τοῦ ἐκ Μετζόβου, νεομάρτυρος. (1617). Ἀνήκει τῇ Μονῇ Βαρλαὰμ ἐν Μετεώροις».
Ἡ σελὶς 26 τοῦ κώδικος ἄγραφος.
Ὁ κῶδιξ δὲν εἶχε καταγραφῆ καὶ περιγραφῆ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909, διότι προφανῶς, ὡς συνάγεται καὶ ἐκ τῶν κτητορικῶν του σημειωμάτων, ἀποτελεῖ μεταγενέστερον πρόσκτημα τῆς μονῆς (μετὰ τὸ 1909 καὶ πρὸ τοῦ 1919). Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 κατεγράφη ὑπὸ τὸν «νέον ἀριθμὸν» 26 (ἐν σελ. 1 τοῦ κώδ. ἀναγράφεται ὁ ἀρ. 26 μὲ ἡμερομηνίαν καὶ χρονολογίαν 11 - 6 - 953 καὶ ὑπογραφὴν τοῦ ἐκ Καλαμπάκας ἱερέως Χρίστου Μπέντα). Τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 280, καταργηθέντος τοῦ «νέου ἀριθμοῦ» 26.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ.
Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.
Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 199 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν σελ. 24–25, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Χρίστου, ἀναγνώστου, υἱοῦ τοῦ ἱερέως Νικολάου Ντόπρου (1827).

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

281

Χάρτης στιλπνὸς Διαστ. 0,141 × 0,197 Αἰὼν XVII Φύλλα 72

Παρθενίου, πρώην Ρέοντος, μετάφρασις εἰς τὴν δημώδη τῆς αὐτοβιογραφίας, τοῦ διαθηκῴου γράμματος καὶ τοῦ ἐγκωμίου τῶν αὐταδέλφων Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους τῶν Ἀψαράδων, ὡς καὶ ἄλλων κειμένων σχετικῶν πρὸς αὐτούς.

1 (φ. 7α) «Βίος καὶ πολιτεία καὶ ἄσκησις τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων π(ατέ)ρων ἡμῶν καὶ αὐταδέλφων Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους, συγγραφεὶς ἐν βραχυλογίᾳ καὶ πεζῷ λόγῳ, διδάσκων τοὺς ἱερομονάχους καὶ μοναχούς».

Ἀρχ.: Ἄνθρωπος εἰς τὰ μάταια καὶ φθαρτὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου ὁμοιοῦται, λέγει ὁ θεῖος προφήτης καὶ βασιλεὺς Δαβίδ...
Τελ. (φ. 25α–26α): ... αὐτὸς εἶναι ἡ ἀσφάλεια καὶ αἰώνιος ζωὴ καὶ τὸ ἄκρον ἀγαθόν· | καὶ ὅσοι τὸν ἀκολουθοῦν μὲ καθαρὰν καρδίαν θέλει τοὺς ἀξιώσει τῆς οὐρανίου του βασιλείας διὰ τὸ ἄπειρον αὐτοῦ ἔλεος· ᾧ πρέπει δόξα, τιμὴ καὶ μεγαλοπρέπεια ... τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Ἡ δημώδης αὕτη παράφρασις τῆς αὐτοβιογραφίας τῶν Ἀψαράδων Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους, ἄνευ ὅμως τοῦ ὀνόματος τοῦ μεταφραστοῦ (περὶ τοῦ ὁποίου βλ. κατωτέρω, ἀρ. 3), περιελήφθη εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀκολουθίας των τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων ἐπισκόπου Σταγῶν Γαβριὴλ (Βενετία 1803 καὶ 1815, σ. 17–27).

2 (φ. 26α) Τὸ διαθηκῷον γράμμα τῶν κτιτόρων τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ αὐταδέλφων Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους, τῶν Ἀψαράδων, εἰς τὴν δημώδη. Ἄνευ ἰδιαιτέρου τίτλου.

Ἀρχ.: Ὁ αὐθέντης καὶ φροντιστὴς ὁλωνῶν Κύριος ὁποὺ κάμνει τὸν ἀνάξιον ἄξιον καὶ σηκώνει τὸν πεσμένον εἰς τὴν γῆν πτωχὸν ἐπάνω ...
Τελ. (φ. 38β): ... ἡ παροῦσα διαθήκη καὶ διάταξίς μας καὶ βεβαίωσις ἔγινεν εἰς ἀσφάλειαν εἰς τὰ ὅσα διετάξαμεν καὶ ἐγράψαμεν, νὰ εὑρίσκεται καὶ νὰ φυλάσσεται εἰς τὴν θείαν καὶ σεβασμίαν μονὴν ταύτην ὁποὺ ἐτέθη, τῶν Ἁγίων Πάντων, ἡ ὁποία ὀνομάζεται τοῦ Βαρλαάμ· ἔτους ,ζνῳ [7050 =1541/42].

Καὶ ἡ δημώδης αὕτη παράφρασις τῆς διαθήκης τῶν Ἀψαράδων, κατὰ τὸ β′ ὅμως μόνον ἥμισύ της, περιελήφθη ὡσαύτως εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀκολουθίας των (ἔνθ' ἀνωτ., σ. 27–29). Τὸ α′ ἥμισυ τοῦ κειμένου αὐτοῦ ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως ἐκ τοῦ κώδικος τούτου τῆς Μ. Βαρλαὰμ ὑπὸ Ἰ. Μ. Χατζηφώτη εἰς τὸ περ. τῆς Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν «Ἅγιος Βησσαρίων»,

ἔτος Β', τεῦχ. Α', Ἰαν.–Μάρτ. 1983, σ. 18–19, ὑπὸ τὸν τίτλον ὅμως τὸν ὁποῖον φέρει ἡ αὐτοβιογραφία τῶν Ἀψαράδων (βλ. ἀνωτέρω, κείμενον ὑπ' ἀρ. 1).

3 (φ. 39α) «Παρθενίου τοῦ θεοφιλεστάτου καὶ λογιωτάτου, πρόην ῥέοντος, ἀσκοῦντος ἐν τῇ ἁγίᾳ ἄννῃ, καὶ ἐξηγήσαντος τοὺς παρόντας λόγους». Ἀκολουθεῖ τὸ ἑξῆς κείμενόν του εἰς ἀρχαίαν γλῶσσαν [1]:

Τὸ σκάφος οὐ τεὸν [2] *εἷλε βυθὸς πελάγους, | ἄνερ ἱερὲ Νεκτάριε, προέδρων νέκταρ ἀ|θανασίας, ουδὲ τεοῖο κασιγνήτοιο, πα|λαῖον ὀμίχλῃ* [3]*, Θεοφάνεος θεΐου, δῶμα | τὸ Φερσεφόνης νύκτ' ἐρεβεννὴν* [4] *χαῖνον· | ἐνηνόχατ' αὐτὰ δ' ἐς ὅρμον οὐ πολύηχον | ἁλὸς καὶ μοναχῶν ἀγέλας ὡς ποιμάντορες | εἰσελάσατε μονὰς ἐς ἀμόχθους· τὰς ἱερὰς | (δὲ) πύλας προσδέχατ' οὐράνιαι, ἀνδράσιν | οὐ(ρα)νίοις θεοειδέσιν ὄφρα χαρῆτε, τῷ τε | πλάσαντι θ(ε)ῷ καὶ νοεροῖς ἀΰλοις· ἀλλὰ | μνήσασθ', ὦ μάκαρες π(ατέ)ρες πολέοντες, | αἰεὶ εὐχομένων σῶν ἱκετῶν ἀπόρων.*

Ἐκ τῆς ὡς ἄνω ἐπιγραφῆς τοῦ κειμένου γίνεται γνωστὸν διὰ πρώτην φορὰν ὅτι ὁ πρώην Ῥέοντος Παρθένιος εἶναι ὁ «ἐξηγήσας τοὺς παρόντας λόγους», δηλαδὴ ὁ μεταφράσας εἰς τὴν δημώδη γλῶσσαν τὰ εἰς τὸν κώδικα τοῦτον περιεχόμενα κείμενα τὰ σχετιζόμενα πρὸς τοὺς αὐταδέλφους Νεκτάριον καὶ Θεοφάνην τοὺς Ἀψαράδες (αὐτοβιογραφία, διαθηκῷον γράμμα, ἐγκώμιον, ἐπιτάφιος λόγος, γράμμα Ἱερεμίου Α' Κων/πόλεως). Δεδομένου ὅτι ὁ κῶδιξ οὗτος, ὡς ἐκ τῆς γραφῆς του καὶ ἄλλων τεκμηρίων, χρονολογεῖται εἰς τὸν XVII αἰῶνα, ὁ Παρθένιος οὗτος πρέπει νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὸν «ἀρχιεπίσκοπον» Ῥέοντος Παρθένιον, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται εἰς τὴν *Νομικὴν Συναγωγὴν* (φ. 267α) τοῦ Δοσιθέου Ἱεροσολύμων κατὰ Μάρτιον τοῦ ἔτους 1657 (βλ. Μ. Ἰ. Γεδεών, *Εἰδήσεις ἱστορικαὶ παρορaθεῖσαι,* Ἐκκλησ. Ἀλήθεια, ΛΒ', 1912, σ. 364). Ἑπομένως τὸ ἔτος τοῦτο 1657 ἀποτελεῖ καὶ terminus post quem διὰ τὴν παράφρασιν τῶν κειμένων αὐτῶν καὶ τὸν καταρτισμὸν τοῦ κώδικος τούτου, ἐφ' ὅσον ὁ Παρθένιος, ὅταν «ἐξήγησε» τὰ κείμενα αὐτά, ἔφερε τὸν τίτλον τοῦ πρώην Ῥέοντος καὶ ἐμόναζεν εἰς τὴν Ἁγίαν Ἄνναν (τοῦ Ἁγίου Ὄρους προφανῶς). Ἄλλωστε ὁ κῶδιξ οὗτος δὲν φαίνεται αὐτόγραφος τοῦ Παρθενίου, διότι, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ὁ ἴδιος δὲν θὰ ἐχρησιμοποίει διὰ τὸν ἑαυτόν του τὸν χαρακτηρισμὸν «λογιώτατος». Ἕτερος Παρθένιος Ῥέοντος καὶ Πραστοῦ, γνωστὸς κατὰ τὸν XVIII αἰῶνα (περίπου 1730–1750/51), δὲν δύναται νὰ ταυτισθῇ μὲ τὸν Παρθένιον τοῦ κώδικος τούτου, τὸν μνημονευόμενον ὡς πρώην Ῥέοντος, ἐφ' ὅσον ὁ Παρθένιος τοῦ XVIII αἰῶνος ἀπέθανεν ὡς «ἀρχιεπίσκοπος» Ῥέοντος καὶ Πραστοῦ καὶ τὸν Ἰούλ. τοῦ 1751 ἐξελέγη ὁ διάδοχός του (βλ. Β. Μυστακίδου, *Ἱστορικαὶ εἰδήσεις περὶ Κουρούτσεσμε,* Ἐν Ἀθήναις 1888, σ. 69, 95· πρβλ. καὶ Δ. Ἀ. Ζακυθηνοῦ, *Ἀνέκδοτα πατριαρχικὰ ἔγγραφα τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας,* Ἑλληνικά, 3, 1930, σ. 126).

1. Ἀποκαθιστῶμεν τὴν στίξιν καὶ κεφαλαιογραφοῦμεν τὰ κύρια ὀνόματα.
2. cod. οὐτεόν.
3. cod. ὀμίχλη.
4. cod. ἐρεβεννῆ

4 (φ. 39α) «Ἐγκώμιον τῶν ἁγίων π(ατέ)ρων ἡμῶν Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους τῶν αὐταδέλφων».

Ἀρχ. (φ. 39α–39β): Εὐλογημένος νὰ εἶναι ὁ Θεὸς ὁποὺ ἔκαμε | τὰ ποιήματά του μὲ σοφίαν του μεγάλην ἀπ' ἐκεῖ ποὺ δὲν ἦσαν . . .

Τελ.: . . . διὰ νὰ σᾶς τιμῶ καὶ νὰ σᾶς λογιάζω, πατέρες καλώτατοι, πῶς ὡσὰν φρόνιμοι πάντα κάμετε προμήθειαν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Τοῦ δούλου σας τοῦ ἀθλίου καὶ ταπεινοῦ υἱοῦ Δημητρίου τάλανος.

Ἡ δημώδης αὐτὴ παράφρασις τοῦ ἐγκωμίου ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως, ἄνευ ὅμως δηλώσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ μεταφραστοῦ, ἐκ τοῦ κώδικος τούτου τῆς Μ. Βαρλαὰμ ὑπὸ Ἰ. Μ. Χατζηφώτη εἰς τὸ περ. τῆς Μητροπόλεως Τρίκκης «Ἅγιος Βησσαρίων», ἔτος Α', τεῦχ. Γ', Ἰούλ.–Σεπτ. 1982, σ. 89–90 καὶ τεῦχ. Δ', Ὀκτ.–Δεκ. 1982, σ. 126–130. Τὸ πρωτότυπον τοῦ ἐγκωμίου τούτου, εἰς γλῶσσαν ἀρχαίαν, περιέχεται εἰς τοὺς κώδικας 275 τῆς Μ. Βαρλαὰμ καὶ 172 τῆς Μ. Παντελεήμονος τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἐκ τοῦ τελευταίου τούτου ἁγιορειτικοῦ κώδικος τὸ ἔχει δημοσιεύσει ὁ Σπ. Λάμπρος (Ν.Ε., 2, 1905, σ. 121–130). Ὁ Λάμπρος πιστεύει (ἔνθ' ἀνωτ., σ. 121) ὅτι ὁ ἐν τέλει τοῦ κειμένου μνημονευόμενος μοναχὸς Δημήτριος («τοῦ δούλου ὑμῶν τοῦ οἰκτροῦ καὶ κατὰ πνεῦμα υἱοῦ Δημητρίου τάλανος») εἶναι πιθανώτατα ὁ συντάξας τὸ ἐγκωμιαστικὸν τοῦτο ὑπόμνημα (εἰς τὸν κώδ. 275 τῆς Μ. Βαρλαὰμ τὸ κείμενον τοῦτο τελειώνει χωρὶς νὰ παρατίθεται ἡ ὡς ἄνω σχετικὴ πρὸς τὸν Δημήτριον φράσις).

5 (φ. 54β) «Ἐπιτάφιος λόγος τοῦ ὁσίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν Θεοφάνους».

Ἀρχ.: (φ. 55α): Πολλαῖς φοραῖς καὶ ὁ στεναγμὸς ὁποὺ γίνεται καὶ πέμπεται ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδίας . . .

Τὸ πρωτότυπον τοῦ ἐπιταφίου τούτου λόγου, εἰς ἀρχαίαν γλῶσσαν, περιλαμβάνεται εἰς τὸν κώδ. 172 τῆς Μ. Παντελεήμονος τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ ἐξ αὐτοῦ τὸ ἔχει δημοσιεύσει ὁ Σπ. Λάμπρος (Ν. Ε., 2, 1905, σ. 130–132).

6 (φ. 60β) Γράμμα τοῦ οἰκουμ. πατριάρχου Ἱερεμίου Α', μεταφρασμένον εἰς τὴν δημώδη, ἐπικυρωτικὸν τῆς διαθήκης τῶν αὐταδέλφων Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους τῶν Ἀψαράδων.

Ἀρχ.: Ἱερεμίας ἐλέῳ Θ(εο)ῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Ὁ ὁσιώτατος ἱερομόναχος ἐν πνευματικοῖς πατράσιν ὁ κὺρ Νεκτάριος ὁποὺ εἶναι ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα καὶ καλεῖται Ἀψαράς, ἔσοντας καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν μετριότητά μας νὰ μᾶς δείξῃ τὴν διαθήκην ὁποὺ ἔκαμε μὲ τὸν ἀδελφόν του τὸν μακαρίτην κὺρ Θεοφάνην ἱερομόναχον . . .

Τελ. (φ. 63β): . . . ἐπεδόθη καὶ τὸ παρὸν γράμμα τῆς μετριότητός μας ἐπικυρωτικὸν καὶ βεβαιωτικόν, ὡς καθὼς διαλαμβάνει, εἰς τὴν σεβασμίαν μονὴν τῶν Ἁγίων Πάντων, τὴν λεγομένην τοῦ Βαρλαάμ· ἔτος ,ζνγ' [7053 =1544/45].

Τὸ παρὸν γράμμα εἶναι ἴσον καὶ ὅμοιον καὶ ἀντιγραμμένον ἀπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ γράμματος καὶ ἔχει τὸ ἴσον καὶ ὅμοιον τοῦ πρωτοτύπου.

Ἡ δημώδης αὐτὴ παράφρασις τοῦ πατριαρχικοῦ γράμματος περιελήφθη εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀκολουθίας τῶν ἀδελφῶν Ἀψαράδων (Βενετία 1803 καὶ 1815 σ. 33–35). Ἀντίγραφον τοῦ γράμματος τούτου τοῦ Ἱερεμίου Α', εἰς τὴν ἀρχικήν του ὅμως μορφὴν (εἰς ἀρχαίαν γλῶσσαν), ἔχει καταχωρισθῆ εἰς τὸν κώδ.

172 τῆς Μ. Παντελεήμονος τοῦ Ἁγ. Ὄρους, ἐκ τοῦ ὁποίου τὸ ἔχει δημοσιεύσει ὁ Σπ. Λάμπρος (Ν. Ε., 2, 1905, σ. 114–116· ἐσχάτως τοῦτο ἀνεδημοσιεύθη ὑπὸ Θεοτέκνης [Μητσικώστα] μοναχῆς, *Στὸ βράχο τῆς ἰσάγγελης πολιτείας — Οἱ ἅγιοι κτίτορες τοῦ Βαρλαάμ*, Ἔκδοσις Ι. Μ. Βαρλαὰμ [1977], σ. 186–188).

Τὰ ὡς ἄνω κείμενα (ὑπ' ἀρ. 1–6) ἔχουν γραφῆ ὅλα διὰ τῆς αὐτῆς χειρός.

7 (φ. 63β) «Γράμμα συγχωρητικὸν τοῦ παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ π(ατ)ριάρχου κυροῦ Νήφωνος· συγχωρῶν τοῖς ἀδελφοῖς τὰ παραπτώματα».

Ἀρχ. (φ. 64α): Ὁ πανοικτίρμων Θεός, ὁ εὔσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων καὶ σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ κλίνας οὐρανούς . . .

Τὸ κείμενον τοῦτο ἔχει γραφῆ δι' ἑτέρας χειρός. Τελειώνει ἐν φ. 65α.

8 (φ. 66β–67α): Ἀντίγραφον γράμματος τοῦ ἐπισκόπου Σταγῶν Δανιὴλ (1657–1687) ὑπὸ χρονολογίαν ᾳχο' (;). Τὸ ὑπογράφουν καὶ μοναχοὶ τῆς Μονῆς Βαρλαάμ. Τὸ γράμμα τοῦτο δι' ἑτέρας, τρίτης χειρός, ἀντιγεγραμμένον.

Ἐν φ. 65β–66α ἡ ἀκόλουθος σημείωσις:
εἰς τὸ ᾳψκη' ἔτος ἀπὸ Χ(ριστο)ῦ· ἦλθον ἐγὼ ὁ πάντων ἀναξιώτερος εἰς τὴν σεβασμίαν ταύτην μονὴν τῶν μακαρίων κτιτόρων θεοφάνους καὶ νεκταρίου· καὶ εὑρὼν τοὺς ὁσίους τέκνα τοῦ ἁγίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν Νήφωνος π(ατ)ριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς μονὴν τοῦ διονυσίου ἀσκήσαντος. Καὶ θαυμάσας ὁποῦ οἱ τρισόλβιοι παρέδωσαν πᾶσαν τὴν τάξιν τῆς καθ' ἡμᾶς μονῆς εἰς τὴν παροῦσαν. ἀλλὰ καὶ τὴν συγχωρετικὴν εὐχὴν τοῦ μακαρίου π(ατ)ρ(ὸ)ς Νήφωνος ἀναγινόσκωντες εἰς τοὺς τεθνεώτας ἀδελφοὺς καθὼς ἡμεῖς. Ἰδοὺ ὅμως καὶ ἀπολυτίκιον αὐτοῦ. Κανώνα πίστεως· καὶ τὸ κοντάκιον. Ἡ Παρθένος σήμερον· —Ἡ λαμπρὰ καὶ πάντιμος σορὸς τῶν θείων λειψάνων . . . | Ἐν μηνὶ αὐγούστῳ κη'· ὁ ἐξ αγίου ὄρους ἐκ τῆς Ἱερᾶς καὶ βασιλικῆς μονῆς τοῦ διονυσίου· παχώμιος.

Ἐν φ. 1α διὰ μεταγενεστέρας χειρός: *Διαθήκη τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ βαρλαάμ.*

Ἐν φ. 5β ἀδέξιον σκαρίφημα τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ διὰ μολυβδίδος, φέρον τὴν ὑπογραφήν: *Γ. Δ. Καρανίκας.* Ἐν φ. 6β διὰ μολυβδίδος ὡσαύτως: *27–3–22 Φ. Νομίνης.*

Τὰ φύλλα 1β–5β καὶ 67β–72β ἄγραφα.

Ὁ κῶδιξ οὗτος δὲν εἶχε καταγραφῆ καὶ περιγραφῆ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909. Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 κατεγράφη ὑπὸ τὸν «νέον ἀριθμὸν» 28· ἐν φ. 1α ἀναγράφεται διὰ μολυβδίδος ὁ ἀριθμὸς οὗτος 28, μὲ χρονολογίαν 1953 καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἐκ Καλαμπάκας ἱερέως Χρίστου Μπέντα. Τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 281, καταργηθέντος τοῦ «νέου ἀριθμοῦ» 28.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ ἐπενδεδυμένων διὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἔκτυπα ἐπιχρυσωμένα κοσμήματα. Διατήρησις τοῦ κώδικος πολὺ καλή.
Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

282

Χάρτης Διαστ. 0,147 × 0,203 Αἰὼν XVII Φύλλα 56

Εὐχαὶ καὶ Ἀκολουθίαι.

Κῶδιξ ἀκέφαλος, ἐλλιπὴς καὶ κολοβός. Φύλλα ἐφθαρμένα ὑπὸ τῆς ὑγρασίας, ἰδίως ὡς πρὸς τὸ ἄνω μέρος. Διατήρησις ἐν γένει πολὺ κακή.

Ὁ κῶδιξ δὲν εἶχε καταγραφῆ καὶ περιγραφῆ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909, διότι πιθανῶς ἀποτελεῖ μεταγενέστερον πρόσκτημα τῆς μονῆς. Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 κατεγράφη ὑπὸ τὸν «νέον ἀριθμὸν» 30. Τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 282, καταργηθέντος τοῦ «νέου ἀριθμοῦ» 30.

Ἀστάχωτος. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

283

Χάρτης Διαστ. 0,100 × 0,145 Αἰὼν XVIII (1785) Φύλλα 49

Εὐχαί, Ἀκολουθίαι καὶ Ψαλμοί. Διηγήσεις ἐκ τοῦ γεροντικοῦ.

Ὁ κῶδιξ ἀκέφαλος, κολοβὸς καὶ ἐφθαρμένος.

Ἐν φ. 43α τὸ σκωπτικὸν στιχούργημα:

Πάπας τις εγκυμονίσας
τῆκτην ὕμελεν ὅς θῆλυν
ντοῦνομα χη ἰωάνα
ἰωάνης μετεκλήθη
καὶ γυνὴ σαφῶς γνωσθήσα
το παπίδηον θυλάζει.

Τὸ στιχούργημα τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸ θρυλούμενον σκάνδαλον τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸν Μεσαίωνα, τὸ ὁποῖον ἀπετέλεσε τὸν ἱστορικὸν πυρῆνα τοῦ γνωστοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἐμμανουὴλ Ροΐδη (1836–1904) «Ἡ Πάπισσα Ἰωάννα» (1866).

Ἐν φ. 43α–β ἐπίσης τὸ κωδικογραφικὸν σημείωμα:

τὸ ψυχῶν φιλὲς ψαλτήρι
ἐγράφι ἐξ ἐμοῦ τοῦ γαβριήλη
σιλεγεῖσα παρὰ τοῦ κὺρ γεναδίου
πατριάρχου τῆς βασιλευούσης κῶνσταντίνου
τόπους πολοὺς πυρπάτισα
μὰ καμίαν μάθησιν δὲν ἀπόκτισα.
| μεσα εἰς τοῦτο τὸ βηβλεῖον εἶχα καὶ ἄλλα
νὰ συνάψω

οὐκνῶ ὅμως ἐπιδὴ δὲν ἐξεύρου καλὰ να
γράψω·
οὔτε ἐπίγα νὰ σπουδάξου
οὔτε γράψιμον νὰ μάθου·
ὅμως ὅταν ἀναγνῶθεις
στοχάσου πάντα νὰ γινῶσκεις
ἂς ἔχου ἀδελφοὶ σύνγνώμιν
ἀπὸ τὴν καλλήν σας γνώμιν.

Ἐν φ. 44α καὶ ἕτερον κωδικογραφικὸν σημείωμα: *1785· αὐγούστου 28 | Γαβριὴλ τάχα ἱερομονάχου | καὶ θεῖτου. — | τέλος καὶ τὸ θεῶ χᾶρις.*
Ὁ κωδικογράφος ἱερομόναχος Γαβριὴλ ταυτίζεται ἀσφαλῶς, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς του, πρὸς τὸν ἱερομόναχον Γαβριὴλ Ἁγιαμονίτην, γραφέα ὡρισμένων σελίδων τοῦ κώδικος Βαρλαὰμ 182, τοῦ ὁποίου τὴν περιγραφὴν βλ. ἀνωτέρω. Πρβλ. καὶ τὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 113.
Γραφὴ λίαν ἀδεξία. Τὰ φύλλα 2β, 4α–6β καὶ 46β–47α ἄγραφα.
Ὁ κῶδιξ δὲν εἶχε καταγραφῆ καὶ περιγραφῆ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909, διότι πιθανῶς ἀποτελεῖ μεταγενέστερον πρόσκτημα τῆς μονῆς. Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 κατεγράφη ὑπὸ τὸν «νέον ἀριθμὸν» 33. Τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 283, καταργηθέντος τοῦ «νέου ἀριθμοῦ» 33.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων ἐπενδεδυμένων διὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος. Διατήρησις τοῦ κώδικος ἐν γένει πολὺ κακή.
Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

284

Δέσμη σπαραγμάτων ὑπὸ τὰ στοιχεῖα Α'–Ζ'.

Α'

Χάρτης — Διαστ. 0,170 × 0,250 — Αἰὼν XIX — Φύλλα 105

Κῶδιξ μουσικὸς μετὰ φωνῶν
ἀκέφαλος, ἐλλιπής, κολοβὸς καὶ ἐφθαρμένος.
Ἐπὶ τοῦ τελευταίου φύλλου (105β) διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς γεγραμμένα τὰ ὀνόματα: *Μελέτιος ἱερομόναχος, Λάζαρος ἀπὸ Παλαμᾶ, Κωνστάντιος ἱερομόναχος.*

Β'

Χάρτης — Διαστ. 0,150 × 0,205 — Αἰὼν XVI/XVII — Φύλλα 6

Σπάραγμα μουσικοῦ κώδικος.
Σημαδόφωνα μαῦρα καὶ ἐρυθρά. Ἀρίθμησις φύλλων παλαιά: ρδ'–ρθ'. Ἐπὶ

τοῦ φ. ρζʹ πλαγίως, εἰς τὸ περιθώριον πρὸς τὴν ἔσω πλευράν, παλαιὸν σημείωμα (συνταγὴ φαρμακευτική).

Γʹ

Τὸ σπάραγμα τοῦτο, ὡς διεπιστώσαμεν τὸν Νοέμβριον τοῦ 1983, ἀπετέλει τμῆμα (φ. 73–128) τοῦ κώδικος 186 τῆς Μονῆς Βαρλαάμ, μετὰ τοῦ ὁποίου καὶ συνηνώθη.

Μετὰ τὴν συνένωσιν ταύτην παραμένουν ἀνεύρετα εἰσέτι μόνα τὰ φύλλα 129 καὶ 130 τοῦ κώδικος 186, τὰ ὁποῖα μετὰ τῶν ἤδη συνενωθέντων εἶχαν ἐκπέσει πρὸ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1953, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἐν λόγῳ κῶδιξ ἀναγράφεται ἔχων φύλλα 72.

Τὴν ἔκπτωσιν ταύτην τῶν φύλλων 73–130 εἴχομεν ἤδη ἐπισημάνει κατὰ τὸν ἔλεγχον τῶν κωδίκων τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ τὸν διενεργηθέντα ὑπὸ κλιμακίου τοῦ Κέντρου μας κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1969.

Δʹ

Τὸ σπάραγμα τοῦτο, ὡς διεπιστώσαμεν τὸν Νοέμβριον τοῦ 1983, ἀπετέλει τμῆμα (φ. 102–135) τοῦ κώδικος 104, μετὰ τοῦ ὁποίου καὶ συνηνώθη.

Εʹ

Χάρτης Διαστ. 0,105 × 0,152 Αἰὼν XVIII Φύλλα 40

Ὁ κῶδιξ ἀκέφαλος καὶ κολοβός. Φαίνεται νὰ ἔχουν ἐκπέσει 17 φύλλα ἀπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ ἄλλα 17 ἀπὸ τὸ τέλος.

Ἐν φ. 19β: «Ἡ θεία λειτουργία . . . Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου».

Γραφὴ ἀμελής.

Ϛʹ

Χάρτης Διαστ. 0,103 × 0,150 Αἰὼν XVII Φύλλα 4

Σπάραγμα κώδικος περιέχον κείμενα εὐχῶν. Τὰ φύλλα ἔχουν διαποτισθῆ ὑπὸ τῆς ὑγρασίας.

Ζʹ

Χάρτης Διαστ. 0,140 × 0,200 Αἰὼν XVII Φύλλα 6

Σπάραγμα κώδικος περιέχον ἀπόσπασμα ἀπὸ Θ. Λειτουργίαν.

Τὰ φύλλα εἶναι ἐφθαρμένα καὶ φέρουν παλαιάν, δι' ἀδεξίας χειρός, ἀρίθμησιν σελίδων: 50–51, 52–53, 54–55, 60–61, 62–63, 64–65.

Τὰ σπαράγματα ταῦτα δὲν εἶχαν καταγραφῆ καὶ περιγραφῆ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη

κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909, διότι, προφανῶς, τότε δὲν ὑπῆρχαν. Ἤδη, ὡς διεπιστώσαμεν, τὰ ὑπὸ στοιχεῖα Γ' καὶ Δ' ἐξέπεσαν βραδύτερον ἐκ κωδίκων (τῶν ὑπ' ἀρ. 186 καὶ 104 ἀντιστοίχως), τοὺς ὁποίους εἶχε καταγράψει καὶ περιγράψει ὁ Ν. Βέης. Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 κατεγράφησαν ὑπὸ τὸν «νέον ἀριθμὸν» 34. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1983 ἔλαβαν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 284, καταργηθέντος τοῦ «νέου ἀριθμοῦ» 34.

Δὲν ὑπάρχουν ἀριθμοὶ παλαιᾶς κατατάξεως.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

285

Περγαμηνή Διαστ. 0,105 × 0,150 Αἰὼν XIII/XIV Φύλλα 168

Εὐαγγέλιον τὸ διὰ τεσσάρων. Ἀκέφαλον, ἐλλιπὲς καὶ κολοβόν.

1 (φ. 1α) Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον. Ἀκέφαλον.

Ἀρχ.: ... τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθη ἀπὸ [τοῦ ἀνθρώπου], διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ... [κεφ. 12, 43].

Ἐν φ. 37β διὰ κεφαλαίων γραμμάτων καὶ ἐρυθρόγραφον:
«Τέλος τοῦ κατ(ὰ) Ματθ(αῖον) ἁγίου εὐαγγ(ελίου)».

2 (φ. 37β) «Ἐξήγησις γενεαλογί(ας) Ἰωσὴφ τοῦ μνήστορος καὶ Μαρίας τῆς παρθ(έ)ν(ου)».

Ἀρχ.: Ἐκ τοῦ Σολομῶντος τοῦ υἱοῦ Δαβίδ, Ματθᾶν ἔσχε γυναῖκα ...
Τελ. (φ. 38β): ... καὶ Σαλώμην τὴν γυναῖκα Ἰωσὴφ δύο ἀδελφῶν ἀρρένων.

3 (φ. 42α) Εὐαγγέλιον κατὰ Μᾶρκον. Ἀκέφαλον, διότι μεταξὺ τῶν φύλλων 41 καὶ 42 ἔχει ἐκπέσει ἓν φύλλον.

Ἀρχ.: ... πιστεύεται ἐν τῷ εὐαγγελίῳ· περιπατῶν δὲ περὶ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ... [κεφ. 1, 16].

Προτάσσονται τοῦ κειμένου τοῦ εὐαγγελίου:
(φ. 38β–39α) «Ὑπόθεσις τοῦ κατὰ Μᾶρκον ἁγίου εὐαγγελίου».
(φ. 39α–β) «Κεφάλαια τοῦ κατ(ὰ) Μᾶρκον εὐαγγελίου».
(φ. 40α–β) « † Μη(νὶ) ἀπριλλίω εἰς τ(ὴν) κε': — Μνήμη καὶ ἄθλησις τοῦ ἁγίου Μάρκου τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ ... ».
(φ. 40β–41β) «Τοῦ ὁσ(ίου) π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ μ(ε)γ(ά)λ(ου) περ(ὶ) τ(ῶν) δ' εὐα(γγελίων)· ἐκ τῆς ἐκκλησιαστ(ικῆς) ἱστορίας».

Ἀρχ.: Τέσσαρα εἰσὶν εὐαγγέλια ἐπειδὴ τέσσαρα πνεύματα εἰσὶ καθολικὰ καὶ τετράμορφα ζῶα ...

Ἐν φ. 71β διὰ κεφαλαίων γραμμάτων καὶ ἐρυθρόγραφον:
«Τέλος τοῦ κατ(ὰ) Μᾶρκον ἁγίου εὐαγγ(ελίου)».

4 (φ. 76α) «Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν».

Προτάσσονται τοῦ κειμένου τοῦ εὐαγγελίου:
(φ. 71β–72α) «Κατὰ Λουκᾶν τὸ εὐαγγέλιον ἐπιγέγραπται, ἐπειδὴ Λουκᾶς ὁ μαθητὴς Πέτρου ... ».

(φ. 72^{α}–74^{α}) «Κεφάλαια τοῦ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίου».

(φ. 74^{α}–75^{α}) « † μη(νὶ) ὀκτωβρίω εἰς τ(ὰς) ιη΄· μνήμη τοῦ ἁγίου ἀπο(στό)λ(ου) καὶ εὐαγγελιστ(οῦ) Λουκᾶ· ὃς ὑπῆρχεν ἀντιοχεὺς τὸ γένος . . . ».

Ἐν φ. 126^{β} ἐρυθρόγραφον: «Τέλος τοῦ κατὰ Λουκᾶν ἁγίου εὐα(γγελί)ου».

5 (φ. 129^{α}) «Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰω(άννην)». Κολοβόν.

Τελ.: . . . ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει [τὸν κόσμο]ν περὶ ἁμαρ[τίας . . .] [κεφ. 16, 8].

Προτάσσονται τοῦ κειμένου τοῦ εὐαγγελίου:

(φ. 126^{β}–127^{β}) Κείμενον περὶ τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου.

Ἀκέφαλον, διότι τὸ φ. 126^{β} ἐσχισμένον κατὰ τὴν κάτω ἀριστερὰν γωνίαν.

(φ. 127^{β}) «Κεφάλαια τ(ο)ῦ κ(α)τ(ὰ) Ἰω(άννην) ἁγ(ίου) εὐα(γγελί)ου».

(φ. $128^{\alpha-\beta}$) « † Μη(νὶ) σεπτεβρίω εἰς τ(ὰς) κς΄: Ἡ μετάστασις τοῦ ἁγίου Ἰω(άννου) ἀπ(οστ)όλ(ου) (καὶ) εὐαγγελιστοῦ· οὗτος ἦν υἱὸς Ζεβεδαίου (καὶ) Σαλώμης . . . ».

Ἐν ταῖς ᾤαις πολλαχοῦ κριτικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ κειμένου, ὅπου καὶ ἀνάλογα παραπεμπτικὰ σημεῖα, ὡς ἐν φ. 122^{α}, 123^{α}, 124^{α} καὶ ἀλλαχοῦ.

Μετὰ τὸ τέλος ἑκάστου εὐαγγελίου ἀκολουθεῖ ἐρυθρόγραφον κωδικογραφικὸν σημείωμα. Οὕτω:

Ἐν φ. 37^{β} (ὅπου τὸ τέλος τοῦ κατὰ Ματθαῖον) : *ἐλέησον κ(ύρι)ε τ(ὸν) δοῦλον σου τ(ὸν) τα|πεινὸν (καὶ) ἀνάξιον ἰωάνν(ην) κ(αὶ) παραξί(αν) | ἱερέ(α)· τ(ὸν) γράψαντ(α) τὴν βίβλον ταύτ(ην)· (καὶ) ἀ|ξίωσον αὐτ(ὸν) τ(ῆς) ἐκ δεξιῶν σου στάσε(ως), | κ(αὶ) τῆς βασιλεί(ας) σου· (καὶ) τ(ὸν) ἔχοντ(α) (καὶ) ἀναγι|νώσκοντ(α) ταύτ(ην): ἀμήν, ἀμήν, ἀμ(ήν)· γένοιτ(ο) | χ(ριστ)έ μου θ(εο)ῦ λόγε:*

Ἐν φ. 71^{β} (ὅπου τὸ τέλος τοῦ κατὰ Μᾶρκον) : *συγχώρησον κ(ύρι)ε τ(ὰς) ἁμαρτίας | (καὶ) πάντα ἃ ἠνόμισ(εν) εἰς σὲ τοῦ ἀ|ναξίου δούλου σου ἰωάννου τοῦ | ταπεινοῦ τάχα (καὶ) ἱερέ(ως)· τοῦ γράψαντ(ος) τὴν θείαν βίβλον ταύτ(ην), | (καὶ) ἀξίωσ(ον) αὐτ(ὸν) τῆς ἐκ δεξιῶν σου στά(σεως)· | ἅμα (καὶ) τ(ὸν) ἔχοντ(α) κ(αὶ) ἀναγινώ(σ)κοντ(α) ταύτ(ην) | ἀμ(ήν)· γένοιτ(ο) χ(ριστ)έ μου θ(εο)ῦ λόγε: —*

Ἐν φ. 126^{β} (ὅπου τὸ τέλος τοῦ κατὰ Λουκᾶν) : † *μνήσθητ(ι) κ(ύρι)ε τοῦ δούλου σου | ἰωάννου ἱερέως τοῦ ταπεινοῦ· | τοῦ γράψαντ(ος) τὸ βιβ[λ]ίον τοῦτ(ο)· (καὶ) σώ|σον αὐτ(ὸν) κ(α)τ(ὰ) τὸ πολ(ὺ) ἔ[λεός] σου· ἵνα σὺν | τῆς ἁγίοις [σο]υ δ[οξολογῇ] σε· ἀμὴν* | . . . Ἐλλείπει ἡ τελευταία σειρὰ τοῦ κωδικογραφικοῦ σημειώματος, διότι τὸ φ. 126^{β} εἶναι ἐσχισμένον εἰς τὴν κάτω ἀριστερὰν γωνίαν του.

Τὸ τέταρτον καὶ τελευταῖον κωδικογραφικὸν σημείωμα, τὸ ὁποῖον ὑπῆρχεν ἀσφαλῶς μετὰ τὸ τέλος τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου, σήμερον ἐλλείπει, διότι ὁ κῶδιξ εἶναι κολοβός.

Τὰ φύλλα 75^{β} καὶ 153^{β} ἄγραφα. Γραφὴ στρογγυλόσχημος, καλλιγραφικὴ καὶ ἐπιμελής. Βραχυγραφίαι καὶ ἐπιτμήσεις ὀλίγαι καὶ ἐκ τῶν συνήθων. Ὀρθογραφικὰ σφάλματα ὀλίγα. Ἡ δασεῖα ἐνιαχοῦ γωνιώδης (⊦). Ἀρχικὰ κεφαλαῖα γράμματα καὶ ἐνδιάμεσοι τίτλοι ἢ ὁδηγίαι καὶ παραπομπαὶ δι' ἐρυθρᾶς γρα-

φῆς. Ἐπίτιτλα καλλιτεχνικὰ καὶ πολύχρωμα, ὅπου ἡ ἀρχὴ τῶν εὐαγγελίων (φ. 76α καὶ 129α). Διαστάσεις τοῦ γεγραμμένου μέρους τοῦ κειμένου 0,070 × 0,110. Τὰ φύλλα τοῦ κώδικος ἠριθμημένα διὰ μολυβδίδος. Τὰ πρὸ τοῦ σημερινοῦ φ. 1 εἶχαν παλαιόθεν ἐκπέσει. Τὰ φ. 1–8 μυόβρωτα κατὰ τὴν κάτω δεξιὰν γωνίαν (περισσότερον ἐφθαρμένα τὰ φ. 1 καὶ 2). Τὰ τελευταῖα φ. 162–168 φέρουν μεγάλην ὀπὴν εἰς τὸ μέσον καὶ εἰς τὸ ἄνω μέρος. Τῶν δύο τελευταίων φ. 167 καὶ 168 λωρίδες μόνον ἔχουν ἀπομείνει.

Ἐπὶ τοῦ φ. 2α ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ πρόσφατον σημείωμα διὰ μολυβδίδος: «Μ. Ἁγ. Τριάδος ἀρ. 40». Ὁ κῶδιξ οὗτος, ὡς διεπιστώσαμεν, εἶναι τελείως ἄσχετος πρὸς τὸν κώδ. 40 τῆς Μ. Ἁγ. Τριάδος, τῆς καταγραφῆς τοῦ Ν. Βέη κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909 (=περγαμηνὸν τετράφυλλον τοῦ XI αἰ. ἐκ μηναίου). Ἄσχετος ὡσαύτως εἶναι καὶ πρὸς τὸν κώδ. 40 τῆς Μ. Ἁγ. Τριάδος, τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1953 (=χαρτῷος κῶδιξ τοῦ XVIII αἰ., «Ἱστορία ψυχωφελὴς ἐκ τῆς ἐνδοτέρας τῶν Αἰθιόπων χώρας . . . »). Ὁπωσδήποτε τὸ 1953 ὁ κῶδιξ οὗτος εὑρίσκετο ἤδη εἰς τὴν Μ. Βαρλαάμ, ὅπου κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 κατεγράφη ὑπὸ τὸν «νέον ἀριθμὸν» 35. Τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 285, καταργηθέντος τοῦ «νέου ἀριθμοῦ» 35.

Ὁ κῶδιξ ἀστάχωτος· αἱ πινακίδες ἔχουν ἐκπέσει καὶ οὐδὲν ἴχνος τῆς σταχώσεως σώζεται. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 200 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 37β–38α τοῦ κώδικος, ὅπου τέλος κειμένου καὶ ἀρχὴ νέου καὶ τὸ σημείωμα (ἐν φ. 37β) τοῦ κωδικογράφου Ἰωάννου ἱερέως· ὁ δὲ Πίναξ 201 φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῶν φ. 71β–72α, ὅπου ἐπίσης τέλος κειμένου καὶ ἀρχὴ νέου καὶ ἕτερον σημείωμα (ἐν φ. 71β) τοῦ αὐτοῦ κωδικογράφου.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

286

Χάρτης Διαστ. 0,135 × 0,185 Αἰὼν XVII/XVIII Φύλλα 32

Χειρόγραφα συνεσταχωμένα μετ' ἐντύπων.

Α' (φ. 1α–19β) Ἀκολουθία Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.

Ἐν φ. 1α: «Μηνὶ τῷ αὐτῷ [=Μαΐῳ], β', τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἀναστασίου [γρ. ἀθανασίου] τοῦ μεγάλου πατριάρχου ἀλεξανδρείας. Ἑσπέρας, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα . . . ».

Ὁ κωδικογράφος ἐκ λάθους ἔγραψεν ἢ ἀντέγραψεν εἰς τὴν ἐν λόγῳ Ἀκολουθίαν «Ἀναστασίου» ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ Ἀθανασίου. Πρόκειται περὶ τοῦ γνωστοῦ μεγάλου πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας Ἀθανασίου († 373), Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, τοῦ ὁποίου ἡ μνήμη ἑορτάζεται τὴν 18ην Ἰανουαρίου καὶ τὴν 2αν

Μαΐου (ἡ κοίμησις ἤ, κατ' ἄλλους, ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων του τὴν 2αν Μαΐου).

Γραφὴ ἀμελὴς καὶ ἀδεξία, τοῦ XVIII αἰῶνος. Τὰ ἀρχικὰ τῶν τροπαρίων ἐρυθρόγραφα.

Β' Ἀκολουθεῖ συνεσταχωμένον τὸ ἔντυπον:

Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ... Νικολάου τοῦ Νέου τοῦ ἐξ Ἀνατολῆς ... παρὰ δὲ Ἀκακίου ἱερομονάχου τοῦ Διακρούσση ... διορθωθεῖσα. Ἐνετίῃσιν, ᾳχνζ'. Περὶ τοῦ ἐντύπου αὐτοῦ βλ. Γ. Λαδᾶ-Ἀ. Χατζηδήμου, *Προσθῆκες, διορθώσεις καὶ συμπληρώσεις στὴν Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία τοῦ E. Legrand γιὰ τοὺς αἰῶνες XV, XVI καὶ XVII,* Ἀθήνα 1976, σ. 147–148, ἀρ. 208· L. Petit, Bibliographie des acolouthies grecques, Bruxelles 1926, σ. 210· Δ. Ζ. Σοφιανοῦ, *Ἅγιος Νικόλαος ὁ ἐν Βουναίνῃ,* Ἐν Ἀθήναις 1972, σ. 55, σημ. 3, καὶ πίν. ΙΒ'.

Γ' Ἀκολουθεῖ χειρόγραφον τεῦχος, τοῦ ὁποίου ἡ ἀρίθμησις τῶν φύλλων (φ. 20–32) ἀποτελεῖ συνέχειαν τῆς ἀριθμήσεως τῶν φύλλων (1–19) τοῦ πρώτου χειρογράφου.

(φ. 20α–32α) Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Ἀχιλλίου Λαρίσης.

Ἀρχ.: Ἐν μηνὶ Μαΐῳ εἰς τὰς ιε' τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀχιλλίου ἀρχιεπισκόπου Λαρίσης τοῦ θαυματουργοῦ ... Μέγας ἑσπερινός. Στιχηρὰ προσόμοια. — Χαίροις ἱεραρχῶν ἡ κρηπίς ...

Ἐν φ. 24β–31β οἱ δύο κανόνες τῆς ἀκολουθίας τοῦ ὄρθρου, ἐκ τῶν ὁποίων:

Ὁ α' κανών, ποίημα Ἀντωνίου ἀρχιεπισκόπου Λαρίσης, ἄρχ.: Ὠδὴ α'. —Ἀναστάσεως ἡμέρα λαμπρυνθῶμεν λαοὶ ...

Ὁ β' κανών, ποίημα Ἰωσήφ, ἄρχ.: Ὠδὴ α'. —Ἀνατολῆς τῶν ἀρετῶν γενόμενος ἥλιος ἄδυτος ...

Καὶ οἱ δύο οὗτοι κανόνες περιλαμβάνονται εἰς τὴν τελευταίαν ἔκδοσιν τῆς Ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου Ἀχιλλίου, τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Λαρίσης Δωροθέου τὸ ἔτος 1952 (περὶ τῶν παλαιοτέρων ἐκδόσεων τῆς Ἀκολουθίας βλ. L. Petit, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 1).

Γραφὴ σχετικῶς ἐπιμελής, τοῦ XVII αἰῶνος. Τὸ κείμενον μὲ πολλὰ ὀρθογραφικὰ σφάλματα. Τὰ ἀρχικὰ τῶν τροπαρίων ἐρυθρόγραφα.

Δ' Τελευταῖον ἕτερον ἔντυπον:

Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βησσαρίωνος, ἀρχιεπισκόπου Λαρίσσης ... Ἐν Βουκουρεστίῳ ... ᾳψε'.

Περὶ τοῦ ἐντύπου αὐτοῦ βλ. E. Legrand, Bibliographie Hellénique, XVIIIe s., τόμ. 1, σ. 38–39, ἀρ. 32· L. Petit, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 27, ἀρ. 1.

Τὰ χειρόγραφα ταῦτα τεύχη, τὰ συνεσταχωμένα μετ' ἐντύπων, δὲν εἶχαν καταγραφῆ καὶ περιγραφῆ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909, διότι προφανῶς τότε δὲν εὑρίσκοντο ἀκόμη εἰς τὴν Μ. Βαρλαάμ. Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 κατεγράφησαν ὑπὸ τὸν «νέον ἀριθμὸν» 36 μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι «ἀνήκει ὁ κῶδιξ εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Τρίκκης καὶ Σταγῶν», πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι ὁ κῶδιξ μετεφέρθη, ἄγνωστον ἀκριβῶς πότε,

ἐκ τῆς Μητροπόλεως Τρίκκης εἰς τὴν Μ. Βαρλαάμ. Τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 286, καταργηθέντος τοῦ «νέου ἀριθμοῦ» 36.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ ἐπενδεδυμένων διὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα.

Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

287

Χάρτης | Διαστ. 0,270 × 0,370 | Αἰὼν XIX | Φύλλα 154

Κῶδιξ τῆς Μητροπόλεως Τρίκκης τῶν ἐτῶν 1828–1865.

Περιέχει καταγραφὰς ἱερῶν καὶ ἄλλων σκευῶν διαφόρων ναῶν τῆς ἐπισκοπῆς Τρίκκης, λογαριασμοὺς καὶ πάσης φύσεως οἰκονομικὰς δοσοληψίας, ἐκκλησιαστικὰ γράμματα ἐν πρωτοτύπῳ ἢ ἐν ἀντιγράφῳ, κ.ἄ.

— Ἐν φ. $1^α$: *Ὁ παρὼν κώνδιξ ὑπάρχει τῆς Μητροπόλεως Τρίκκης τῷ χιλιοστῷ ὀκτακο|σιοστῷ πεντηκοστῷ πέμπτῳ Ἀρχιερατεύοντος Σεβασμιότατος Τρίκκης Ἄν|θημος ἐδέθη διὰ χειρὸς οἰκονόμου παπαναστασίου Σακελλαρίου ἐκ | κόμης Χαλκίδος καὶ ὁ ἀποξενόσας αὐτὸν ἔχων τὰς ἀρὰς τοῦ ἁγίου Τρίκ|κης καὶ τῶν ἁγίων θεοφόρων πατερων. 1854 7βρίου 13 εἰς δόξαν Χριστοῦ ἀρχιερατεύσας».*

— Ἐν φ. $3^α$: *1855: ἐν μινῇ μαρτίου 20: ἐν Τρίκκῃ! | ἐπιδιωρθόθη καὶ ἐκαλοπίσθη ὁ Ἱερὸς οὕτως Κώδιξ τῆς ἁγιωτάτης Ἐπισκοπῆς Τρίκκης | ἐπὶ τῆς Ἀρχιερατείας τοῦ πανιερωτάτῳ καὶ Σεβασμιωτάτῳ Ἐπισκόπῳ ἁγίῳ Τρίκκης Κυρίῳ Κυρίῳ | Ἀνθύμῳ διὰ ἐπιστασί(ας) καὶ ἐξόδων τῆς Αὐτοῦ πανιερότητος — ὅπως ἐβρισκόμενος ἐν ταύτῃ τῇ ἁγιωτάτῃ | ἐπισκοπῇ Τρίκκης πρὸς χρῆσιν τῶν Ἱερῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαίων σιμειώσεων.*

— (φ. $12^α$–$16^β$) «Ἱστοριῶν περίληψις». Ἀποσπάσματα ἐξ ἀρχαίων συγγραφέων (Πλουτάρχου, Διοδώρου, Αἰλιανοῦ, Ἀρριανοῦ, Παυσανίου κ.ἄ.).

Ἀρχ.: Πλούταρ(χος) εἰς Φωκίωνα. — Φωκίων ὁ Ἀθηναῖος ἐν πολέμοις στρατηγῶν ἀσκεπὴς καὶ ἀνυπόδητος . . .

— (φ. $18^α$) «1828 Ἰανουαρίου 14. Ἰδοὺ σημειοῦ⟨μεν⟩ καὶ τὸν καιρὸν ἀφ' οὗ καὶ ἀρχιερατεύσαμεν † ὁ Τρίκκης Κύριλλος. — Κῶδιξ ἱερὸς τῆς ἐπισκοπῆς Τρίκκης ὁποὺ περιέχει τὰ ὅσα ἀρχιερατικὰ εὑρίσκονται καὶ στρωσίδια καὶ χαλκώματα εἰς τὴν ἐπισκοπὴν ταύτην Τρίκκης. Ὁμοίως σημειοῦμεν καὶ τὸν κατάλογον τῶν βιβλίων τῆς ἐπισκοπῆς. Ἰδοὺ σημειοῦμεν ἔτι τὰ ὅσα σκεύη τῶν ἐκκλησιῶν τῆς πολιτείας· ὁμοίως καὶ ὅ,τι ἄλλο πράμα εὑρίσκεται ἑκάστη ἐκκλησίᾳ ἢ κινητὸν ἢ ἀκίνητον . . . ».

Ὁ Τρίκκης Κύριλλος ἀπαντᾶται διὰ τελευταίαν φορὰν ὑπογράφων, μετὰ τοῦ Λαρίσης Ἀνανίου, ἐν φ. $38^β$, ὑπὸ χρονολογίαν καὶ ἡμερομηνίαν 1842, φεβρ. 13.

— (φ. $18^β$–$19^α$) «Ὁ τῆς βιβλιοθήκης κατάλογος».

—'Από φ. 19β μέχρι φ. 68β διάφοροι καταγραφαὶ καὶ ἰδίως λογαριασμοὶ τῆς ἐπισκοπῆς Τρίκκης.

—'Εν φ. 21α, εἰς λογαριασμὸν τῆς 21 'Ιαν. 1831, μετὰ τοῦ Τρίκκης Κυρίλλου συνυπογράφει καὶ ὁ Λαρίσης Μελέτιος.

Οἱ διάφοροι λογαριασμοὶ δὲν ἔχουν καταχωρισθῆ κατ' ἀπόλυτον χρονολογικὴν σειράν. Οὕτω ἐν φ. 27α, εἰς λογαριασμὸν τῶν ἐτῶν 1839–1845 (Νοεμ. 1), ὑπογράφει διὰ πρώτην φορὰν ὁ Τρίκκης 'Ιωσήφ.

—'Εν φ. 35β–36α, εἰς λογαριασμὸν τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας τῆς Φανερωμένης, τοῦ ἔτους 1841 (Δεκ. 7), ὑπογράφει ὁ Λαρίσης 'Ανανίας.

—'Εν φ. 40β, 41α, 41β, 42α, εἰς λογαριασμοὺς τοῦ ἔτους 1845 ('Οκτ. 26, Νοεμ. 1· τῆς ἐκκλησίας «'Επίσκεψις» καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ 'Αγ. Νικολάου), ὑπογράφει ὁ Τρίκκης 'Ιωσήφ. 'Εν φ. 44α, εἰς λογαριασμὸν τῆς ἐκκλησίας τοῦ 'Αγ. Στεφάνου, τοῦ ἔτους 1849 ('Οκτ. 26) μνημονεύεται ὁ πρώην Τρίκκης 'Ιωσήφ.

—'Εν τῷ αὐτῷ φ. 44α, εἰς τὸν αὐτὸν λογαριασμόν, ἀναγράφεται, μεταξὺ τῶν ἄλλων: «ὅσα ἔλαβεν ὁ Γοῦλας διδάσκαλος διὰ μισθόν του εἰς τὸ 'Ελληνικὸν Σχολεῖον, γρ. 1223, παρ. 20», «ὅσα ὁ Δημήτριος Ξ. διὰ μισθόν του εἰς 'Αλληλ(οδιδακτικὸν) Σχολεῖον, γρ. 75».

—'Εν φ. 60β, εἰς «καταγραφὴν προικοσυμφώνου» τοῦ ἔτους 1852, Σεπτ. 3, ὑπογράφει ὁ Τρίκκης Προκόπιος.

—'Εν φ. 64β–65β: «1838. 'Απριλίου 27. Σημείωσις τῶν γροσίων ὅσα ἐξωδεύθησαν διὰ χειρὸς κύρ Σταμουλάκη διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῆς Σχολῆς». 'Εν φ. 65β ἀναγράφεται ἡ «σοῦμα ἐξόδων 'Αλληλοδιδακτικῆς Σχολῆς» γρόσ. 31 403.22.

—'Εν φ. 67α: «'Από δίσκους τῶν ἐκκλησιῶν διὰ τὸ σχολεῖον ἀπὸ 1837 Μαΐου 2 ἕως 1838 Μαΐου 2, γρ. 736, παρ. 14». 'Εν φ. 67β: « . . . ὅσα ἐξωδεύθησαν εἰς διόρθωσιν τοῦ ὀντᾶ τοῦ ἑλλην. σχολείου, γρ. 41 παρ. 13».

—'Εν φ. 68α: «1838. Νοεμ. 30. Καταγραφὴ τῶν γροσίων, τὰ ὁποῖα θέλουν πληρώνει κατ' ἔτος αἱ ἐκκλησίαι τῆς πόλεως καὶ ἐπαρχίας Τρίκκης διὰ τοὺς μισθοὺς τῶν διδασκάλων ὡς κάτωθεν φαίνονται». 'Ακολουθεῖ ἀναγραφὴ τῶν ἐκκλησιῶν τῆς πόλεως Τρικάλων καὶ τοῦ ὀνόματος τῶν χωρίων τῆς ἐπαρχίας Τρίκκης μετὰ τοῦ ἀναλογοῦντος χρηματικοῦ ποσοῦ· ἐν τέλει τὸ συνολικὸν ποσόν, ἀνερχόμενον εἰς γρ. 9434 παρ. 22.

—'Εν φ. 68β: «1838. Σημείωσις τῶν γροσίων, ὅσα ἐξοδεύω ἀπὸ τὰ ὄπισθεν γρό(σια) εἰς μισθοὺς τῶν διδασκάλων καὶ εἰς τὰ ἀναγκαῖα τῶν σχολείων ἕως 1839 7βρίου α'. — Γρόσια 1000 παρ. - - ἐμέτρησα τὸν 'Αλέξ. ἑλληνοδιδάσκαλον διὰ τὸν περασμένον μισθόν του ἀπὸ τὰ 1837 7βρίου α' ἕως 1838 7βρίου α'».

—'Εν φ. 70β: Γράμμα «διὰ τὴν μεταρρύθμισιν τῶν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει Τρίκκης κεντρικῶν σχολείων, τοῦ τε 'Ελληνικοῦ καὶ 'Αλληλοδιδακτικοῦ . . . » τοῦ ἔτους 1844 ('Οκτ. 3), ὑπογραφόμενον παρὰ τοῦ Λαρίσης 'Ανανίου, τοῦ Τρίκκης 'Ιωσὴφ καὶ τοῦ Σταγῶν Κυρίλλου.

—'Εν φ. 71α: 'Αντίγραφον συνυποσχετικοῦ γράμματος τῶν τριῶν ἡγουμένων, 'Αγαθαγγέλου τῆς Μονῆς τοῦ Μετεώρου, Γρηγορίου τῆς Μονῆς τοῦ Βαρλαὰμ καὶ 'Ιακώβου τῆς Μονῆς τοῦ 'Αγίου Στεφάνου, τοῦ ἔτους 1845 (Φεβρ.

15). Αἱ τρεῖς ὡς ἄνω μοναὶ ἀναλαμβάνουν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ συνεισφέρουν «κατ' ἔτος εἰς τὰ κεντρικὰ σχολεῖα τῆς πόλεως Τρίκκης ἀνὰ πεντακόσια γρόσια, ἀρ. 500, πρὸς οἰκονομίαν τῶν μισθῶν τῶν διδασκάλων, δηλ. τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἀλληλοδιδακτικῶν», τὰ ὁποῖα θὰ δίδουν «εἰς χεῖρας τοῦ ἐφόρου τῶν ἱερῶν τούτων σχολείων ἀνελλιπῶς». Πλὴν τῶν τριῶν ἡγουμένων, συνυπογράφουν τὸ γράμμα πρὸς ἐπιβεβαίωσιν ὁ Τρίκκης Ἰωσὴφ καὶ ὁ Σταγῶν Κύριλλος.

— Ἐν φ. 73β: «1848. Ἰουνίου 24. Καταγραφὴ τῶν ἑορτῶν ὁποῦ θέλουν φυλαχθῇ ἀπὸ ὅλον τὸ ἰσνάφι τῶν Σερεζήδων, χωρὶς νὰ δύναται κἀνεὶς ἐργαστηριάρης νὰ βάνῃ σχεδὸν κλειδί, ἐκτὸς χρείας τυχούσης μὲ ἄδειαν ἀρχιερατικήν· ὅποιος δὲ ἤθελε παρακούσει, ἔχῃ νὰ παιδεύηται μὲ πέντε ὀκάδες καφὲ προσφορὰν τοῦ Ἀρχιερέως». Ἀκολουθεῖ κατάλογος τῶν ἑορτῶν καὶ ἀργιῶν κατὰ μῆνα, αἱ ὁποῖαι εἶναι αἱ αὐταὶ περίπου πρὸς τὰς σημερινάς· ἐπὶ πλέον ἀναγράφονται αἱ ἑορταὶ τῶν τοπικῶν ἁγίων Οἰκουμενίου (Μαΐου 3) καὶ Βησσαρίωνος (Σεπτ. 15). Ὑπογράφει «ὑποβεβαιῶν» ὁ Τρίκκης Ἰωσήφ.

— Ἐν φ. 83α–84α: Μετάφρασις εἰς τὴν ἑλληνικὴν φιρμανίου τοῦ ἔτους 1840, ἀφορῶντος εἰς τὴν εἴσπραξιν «τῶν χαρατζίων» καὶ ἄλλων δοσιμάτων: «1840: Φερμάνι τὸ ὁποῖον μᾶς ἔφερεν ὁ Καπουτζίμπασης Νετζίπεγι ἐφέντης μας μουχασίλης Τρικκάλου καὶ Ἀλασσόνος καὶ Δομενίκου».

— Ἐν φ. 85β–86α: «Σημείωσις τῶν χωραφίων τῶν ἐκκλησιῶν τῶν τριῶν ἐπαρχιῶν Σταγῶν, Τρίκκης και Γαρδικίου».

— Ἐν φ. 91β–92α: «1850 8βρίου 19. Ἐπιθεώρησις τῶν γεντικοχαρτίων τῶν ἱερέων τῶν ἐνοριῶν τῆς πόλεως Τρίκκης». Ἀναγραφὴ τῶν ὀνομάτων τῶν ἱερέων τῆς πόλεως Τρίκκης κατ' ἐνορίας. Παραπλεύρως ἑκάστου ὀνόματος τίθεται χρονολογία, ἡμερομηνία καὶ τὸ ὄνομα τοῦ τότε ἐπισκόπου Τρίκκης.

— Ἐν φ. 92β: Ἀντίγραφον γράμματος, τοῦ ἔτους 1852 (Μαΐου 30), ἀναφερομένου εἰς τὴν πώλησιν τοῦ τρίτου μεριδίου «τῆς ἐφημερίας τοῦ μαχαλᾶ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς . . . τῷ αἰδεσιμωτάτῳ παπᾷ Κώστα διὰ γρόσια δύω χιλιάδες καὶ διακόσια». Ὑπογράφει «ἐπιβεβαιῶν» ὁ Τρίκκης Προκόπιος.

— Ἐν φ. 93α: Ἐν ἀντιγράφῳ «γράμμα ἐπιτροπικὸν τοῦ μακαρίτου Βασιλείου Στρογγίλη ἐκ τῆς ἐνορίας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου· ἐπεδόθη τῷ ἁγίῳ πρωτοσυγκέλλῳ κυρίῳ Ἀγαπίῳ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν διαλαμβανομένων τῆς διαφορᾶς . . . 1849, Σεπτεμβρίου 20, ἐν Τρίκκῃ». Ἐπικυροῦται καὶ παρὰ τοῦ Τρίκκης Προκοπίου.

— Ἐν φ. 93β: Ἀντίγραφον ἐκκλησιαστικοῦ καὶ ἐμμαρτύρου γράμματος τῶν δύο υἱῶν τοῦ ἀποβιώσαντος Βασιλείου Στρογγίλη, διὰ τοῦ ὁποίου οὗτοι καθιστοῦν ἐπίτροπον καὶ τέλειον ἀντιπρόσωπόν των τὸν πρωτοσύγκελλον Ἀγάπιον. 1850, Φεβρ. 20.

— Ἐν φ. 94β: «Μετάφρασις τοῦ περὶ ἐκκλησιῶν ὑψηλοῦ μεκτουπίου· 1846, μαΐου 23, ἐν Τρίκκῃ». « . . . ἐν περιπτώσει αἰτήσεως ἀπὸ μέρους τῶν ραγιάδων οἰκοδομῆς καὶ ἐπισκευῆς τῶν ἐκκλησιῶν των», ὀφείλουν οὗτοι νὰ ὑποβάλουν δι' ἐκπροσώπων των τὰ σχέδια καὶ τὴν σχετικὴν μελέτην εἰς τὰς ἁρμοδίας τουρκικὰς ἀρχὰς πρὸς ἔγκρισιν.

—'Εν φ. 95β: Γράμμα τοῦ καϊμακάμη τοῦ σαντζακίου Τρικάλων πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Τρίκκης 'Ιωσὴφ καὶ πρὸς τοὺς προκρίτους καὶ λοιποὺς ραγιάδες τῆς ἐπαρχίας Τρικάλων. 1844, Μαρτίου α'. Γίνεται γνωστὸν ὅτι διὰ τὴν ἐκδίκασιν ἰδιωτικῶν ὑποθέσεων καὶ διαφορῶν «ἀναγκαῖον ἐκρίθη νὰ εὑρίσκωνται προσδιωρισμένοι καὶ δύω ἐκ τῆς ἐπαρχίας Χριστιανοὶ εὐυπόληπτοι καὶ εἰδήμονες».

—'Εν φ. 96β: 'Εμμάρτυρον γράμμα τοῦ ἔτους 1843 (Σεπτ. 1) «ἐπὶ καιρὸν Κυρίλλου Τρίκκης». Ἕτερον ἐμμάρτυρον γράμμα τοῦ ἔτους 1845 ('Απρ. 4), τὸ ὁποῖον ὑπογράφει «ὑποβεβαιῶν» ὁ Τρίκκης 'Ιωσήφ.

—'Εν φ. 99α–β: «1857, τῇ 4 10βρίου». Καταγραφὴ τῆς κινητῆς περιουσίας τοῦ ἀποβιώσαντος πνευματικοῦ Θεοδοσίου ἀπὸ χωρίον Καρβολιπενίτζα. Ὑπογράφει «ὑποβεβαιῶν» ὁ Τρίκκης Ἄνθιμος.

—'Εν φ. 100α–β: Γράμμα ἐπιτροπικὸν περὶ τῆς καταλειφθείσης περιουσίας τοῦ ἀποβιώσαντος ἱερομονάχου Θεοδοσίου ἐκ τοῦ χωρίου Ληπινίτζα. 1857, Δεκ. 11. Ὑπογράφει «ὑποβεβαιῶν» ὁ Τρίκκης Ἄνθιμος.

—'Εν φ. 118β: Γράμμα ἐμμάρτυρον τοῦ ἔτους 1836 (Μαΐου 31) περὶ οἰκονομικῶν δοσοληψιῶν. Ὑπογράφει «μαρτυρῶν» ὁ Τρίκκης Κύριλλος. —Ἕτερον γράμμα «ἐξοφλητήριον τῶν κκων αὐταδέλφων Εὐσταθίου καὶ 'Ιακώβου πρὸς τὸν αὐτάδελφον αὐτῶν Γεώργιον παπᾶ 'Ιωάννου χ(ωρίο)ν Καλαμπάκα». 1855, Σεπτ. 28. Ὑπογράφει «ἀποφαινόμενος» ὁ Τρίκκης Ἄνθιμος.

—'Εν φ. 119β–126α: «1840, ἀπριλλίου 4: Οἱ λογαριασμοὶ τῶν εἰσοδημάτων κυρίων καὶ τυχηρῶν τῆς ἐπαρχίας Τρίκκης ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας κυρίου Κυρίλλου, ἕως 1841, ἀπριλλίου 4».

—'Εν φ. 127α–128α: Λογαριασμοὶ εἰσοδημάτων τῆς ἐπισκοπῆς Τρίκκης κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα 'Απρ. 4–'Ιουν. 28 τοῦ ἔτους 1841.

—'Εν φ. 129α: Γράμμα ἐκκλησιαστικὸν καὶ ἐμμάρτυρον τοῦ ἔτους 1856 (Φεβρ. 12) περὶ τῶν ἱερέων τῆς ἐνορίας τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Στεφάνου Τρικάλων.

—'Εν φ. 131α: 'Εκκλησιαστικὸν διαλυτήριον γράμμα (διαζύγιον) τοῦ ἔτους 1856 (Φεβρ. 26). Ὑπογράφει ὁ Τρίκκης Ἄνθιμος.

—'Εν φ. 131α–β: Πωλητήριον γράμμα τοῦ 'Αθανασίου Πορνάρα καὶ τῆς συζύγου του Τασούλας, τοῦ ἔτους 1856 ('Οκτ. 7). Ὑπογράφει ὁ Τρίκκης Ἄνθιμος.

—'Εν φ. 132α: Γράμμα διαλυτήριον ἀρραβῶνος, 1856, Νοεμ. 21. Ὑπογράφει ὁ ἱερομόναχος Γαβριήλ.

—'Εν φ. 132β: Διαζευκτήριον γράμμα τοῦ ἔτους 1858, Μαρτ. 9.

—'Εν φ. 133α: Διαζύγιον ἐκκλησιαστικὸν τοῦ ἔτους 1860, 'Απρ. 27, ἐκδοθὲν παρὰ τοῦ ἐπισκόπου Τρίκκης.

—'Εν φ. 135α: 'Εν ἀντιγράφῳ ἐμμάρτυρον ἐξοφλητικὸν γράμμα τοῦ ἔτους 1863, Αὐγ. 8. 'Επιβεβαιοῖ ὁ Τρίκκης Μελέτιος.

—'Εν φ. 135β: Γράμμα ἐξοφλητικὸν τοῦ ἔτους 1863, Δεκ. 7. 'Επιβεβαιοῖ ὁ Τρίκκης Μελέτιος.

—Ἐν φ. 136α: Γράμμα ἐκκλησιαστικὸν τοῦ ἔτους 1865, Ἰουν. 14, ἐπιλῦον διαφορὰν οἰκονομικὴν τῆς Δήμαινας Βλάχας Σαμαρνιώτισσας καὶ τοῦ παπᾶ Χρίστου, ἐφημερίου τῆς ἐνορίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

—Ἐν φ. 152α: «1856, Μαρτίου 28». Ἀναγραφὴ σκευῶν, τὰ ὁποῖα λαμβάνει «ἀπὸ τὴν μητρόπολιν ἡ Ἑλένη, θυγάτηρ τοῦ Γιάννη . . . ὡς κάτωθεν φαίνονται ὀνοματοειδῶς».

—Ἐν φ. 153β: Ἐκκλησιαστικὸν διαλυτήριον γράμμα (διαζύγιον) τοῦ ἔτους 1856, Φεβρ. 7.

—Ἐν φ. 90β δοκίμια κονδυλίου. Ἄγραφα φύλλα: 1β–2β, 3β–11β, 17α–β, 20β, 20Αβ, 22β, 27β, 28β, 30β, 32β, 42β–43α, 45α–β, 48α–60α, 61α–63α, 64α, 69α–70α, 71β–73α, 74α–82β, 85α, 86β–90α, 94α, 95α, 96α, 97α–98β, 101α–118α, 119α, 128β, 129β–130β, 133β–134β, 136β–151β, 152β–153α, 154β.

Πρὸ τῆς ἀριθμήσεως τῶν φύλλων τοῦ κώδικος εἶχον ἀποσχισθῆ: ἀνὰ 1 φύλλον μεταξὺ τῶν φ. 42β καὶ 43α, 49β καὶ 50α. Δύο φύλλα μεταξὺ τῶν φ. 50β καὶ 51α, καὶ τέλος, 30 περίπου φύλλα μεταξὺ τῶν φ. 139β καὶ 140α.

Ὁ κῶδιξ οὗτος δὲν εἶχε καταγραφῆ καὶ περιγραφῆ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909, διότι προφανῶς δὲν εἶχεν ἀκόμη μεταφερθῆ εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ ἐκ τῆς Μητροπόλεως Τρίκκης, ὅπου ἀνῆκεν. Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1959 κατεγράφη ὑπὸ τὸν «νέον ἀριθμὸν» 37. Τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 287, καταργηθέντος τοῦ «νέου ἀριθμοῦ» 37.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ ἐπενδεδυμένων διὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος.

Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 202 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 18α τοῦ «Ἱεροῦ Κώδικος τῆς ἐπισκοπῆς Τρίκκης».

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

288

Χάρτης — Διαστ. 0,170/0,178 × 0,224 — Αἰὼν XVI — Φύλλα Α'–Γ'+105+Δ'

Μηναῖον Αὐγούστου

περιέχον μόνον τὰς ἀκολουθίας. Κολοβόν, διότι πολλὰ φύλλα τοῦ κώδικος ἔχουν ἐκπέσει ἀπὸ τὸ τέλος.

Γραφὴ στρογγυλόσχημος, καλλιγραφικὴ καὶ ἐπιμελής. Τὸ κείμενον ὠρθογραφημένον. Τίτλοι, ἐπίτιτλα καὶ ἀρχικὰ κεφαλαῖα γράμματα ἁπλᾶ, ἐρυθρόγραφα.

Γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου εἶναι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς, ὁ γνωστὸς κωδικογράφος μοναχὸς Ἰάκωβος, ὁ γράψας καὶ πολλοὺς ἄλλους κώδικας (τῶν ἐτῶν 1531/2–1551/2) τῆς Μ. Βαρλαάμ. Περὶ αὐτῶν βλ. τὴν σχετικὴν πρόσθετον σημείωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος 10.

Τὰ φύλλα Α'–Γ' καὶ Δ' ἄγραφα.

Ὁ κῶδιξ οὗτος δὲν εἶχε καταγραφῆ καὶ περιγραφῆ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909, ἀλλ' οὐδὲ τὸ 1953 εἶχεν εὑρεθῆ, διότι δὲν περιλαμβάνεται εἰς τὴν ἀπογραφὴν τοῦ ἔτους αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1959 εὑρέθη εἰς τὸ σκευοφυλάκιον τῆς μονῆς καὶ κατεγράφη ὑπὸ τὸν «νέον ἀριθμὸν» 38. Τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 288, καταργηθέντος τοῦ «νέου ἀριθμοῦ» 38.

Στάχωσις ἐκ παχειῶν ξυλίνων πινακίδων ἐπενδεδυμένων διὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 203 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. $1^{β}$–$2^{α}$, γραφεὺς Ἰάκωβος).

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

289

Χάρτης λεῖος καὶ στιλπνὸς — Διαστ. 0,205 × 0,280 — Αἰὼν XVIII — Σελίδες 154

Αἱ τρεῖς θεῖαι Λειτουργίαι καὶ εὐχαί.

1 (σελ. 1) «Ἡ θεία Λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου».

2 (σελ. 53) «Ἡ θεία Λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου».

3 (σελ. 119) «Ἡ θεία Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων».

4 (σελ. 145) «Εὐχὴ ἐπὶ μετανοοῦντα».

Ἀρχ.: Ὁ Θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν ὁ διὰ τοῦ προφήτου Νάθαν . . .

5 (σελ. 146) «Εὐχὴ ἑτέρα».

Ἀρχ.: Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, υἱὲ καὶ λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος . . .

6 (σελ. 149) «Αἱ ἀπολύσεις τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν λεγόμεναι εἰς τὸν ἑσπερινόν, εἰς τὸν ὄρθρον καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν».

Αἱ σελίδες 49–52 καὶ 117–118 ἄγραφοι.

Τὸ κείμενον τῶν σελίδων ἐντὸς ὀρθογωνίων πλαισίων, διαστ. 0,165 × 0,230.

Ἡ γραφὴ στρογγυλόσχημος καὶ ἐπιτηδευμένη, ἀπομιμουμένη παλαιοτέραν ἱεροπρεπῆ καὶ σχηματοποιημένην γραφὴν τῶν λειτουργικῶν κειμένων.

Ὁ κῶδιξ φέρει πλουσίαν διακόσμησιν. Ἐπίτιτλα πολύχρωμα, φυτόσχημα, ἐντὸς ὀρθογωνίου πλαισίου (σελ. 1, 53 καὶ 119). Τὰ ἀρχικὰ κεφαλαῖα γράμματα εἶναι ὡσαύτως πολύχρωμα καὶ μὲ ἰδιαιτέραν ἐπιμέλειαν κατεσκευασμένα. Πολλὰ ἐξ αὐτῶν καταλαμβάνουν τὸ 1/4 ἢ τὸ 1/2 τῆς σελίδος, εἶναι δέ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πολύπλοκοι παραστάσεις φυτόμορφοι ἢ ζωόμορφοι. Δύο ἐκ τῶν ἀρχικῶν *Ο* φέρουν εἰς τὸ κέντρον των τὴν παράστασιν ἱεράρχου (σελ. 21 καὶ 72). Εἰς τὴν Λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων (σελ. 119–144) τὰ διακοσμητικὰ ἀρχικὰ εἶναι ὀλιγώτερα καὶ πολὺ ἁπλοποιημένα. Ὁ κῶδιξ ἐν γένει ἔχει διακοσμηθῆ μὲ πολλὴν χλιδήν. Χρώματα πολλὰ καὶ μὲ κραυγαλέους

τόνους, χρυσογραφίαι καὶ ἐρυθρογραφίαι πολλαί, μέγας διακοσμητικὸς φόρτος, δείγματα οὐχὶ πάντοτε λεπτότητος καὶ καλλιτεχνικῆς εὐαισθησίας.
Τὸν κώδικα ἠρίθμησε δι' ἐρυθρᾶς μολυβδίδος ὁ ἐν σελ. 154 ὑπογράφων: *Ἡγούμενος | Ἀρχιμαδρίτης | Χριστόφορος | Θεω. Μάης | 1929.*
Τὸ τελευταῖον φύλλον (σελ. 153–154) εἶχε καταλειφθῆ ἀρχικῶς ἄγραφον ὑπὸ τοῦ κωδικογράφου. Ἐπὶ τῆς σελ. 153 ἔχει καταχωρισθῆ βραδύτερον συνοδικὴ ἀπόφασις τοῦ ἔτους 1824, σχετιζομένη πρὸς τὴν τύχην τοῦ κώδικος τούτου, ἐπικυρουμένη καὶ ὑπογραφομένη παρὰ τοῦ τότε Οἰκουμ. Πατριάρχου Ἀνθίμου Γ' καὶ τῶν συνοδικῶν ἀρχιερέων. Ἡ συνοδικὴ αὕτη ἀπόφασις ἔχει ὡς ἑξῆς:

† Πατριάρχης Ἄνθιμος
1824, Ἰουνίου 16: μὲ ὅλον ὁποῦ ἡ παροῦσα λειτουργία ὑπῆρχε ἀφιε|ρωμένη παρὰ τοῦ μακαρίτου ἐκείνου μ(ε)τ(ὰ) καὶ ἄλλων ἀρχιερατικῶν | Ἱερῶν ἀμφίων ὡς ἔμπροσθεν φαίνονται ὀνομαστί, εἰς τὴν ἁγιω|τάτην μητρόπολιν ἀθηνῶν, μ' ὅλον τοῦτο κατὰ κοινὴν ὁμό|φωνον γνώμην τῆς τε ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν τιμιω|τάτων τοῦ Κοινοῦ ἐπιτρόπων .... γενομέν(ων) ἐπωλήθησαν | ἅπαντα, ἐπὶ λόγῳ τοῦ νὰ δοθῶσι τὰ γρό(σια) τῆς πωλήσεως | τῶν ἀρχιερατικῶν εἰς διάφορα ἴδια χρέη του καὶ μηνιαῖα | διάφορα τοῦ αὐλικοῦ χρέους τῆς ἐπαρχίας Χαλκηδόνος | ὡς ἐν ἰδιαιτέρῳ καταστίχῳ ὀνοματοθετοῦνται κατεστρωμμένῳ | ὄντι ἐν τῷ τοῦ Κοινοῦ Ἱερῷ Κώδικι· πρὸς ἔνδειξιν δὲ | ἐπιβεβαιοῦται ἡ ἀπόφασις αὕτη παρὰ τῆς αὐτοῦ σεβασμιωτά|της παναγιότητος: —
| Κωνσταντινουπόλεως ἀποφαίνεται.
| † Ὁ Νικομηδεί(ας) Πανάρετος † Ὁ Χαλκηδόνος Καλλίνικος
| † Ὁ Δέρκ(ων) Ἱερεμί(ας) † Ὁ Θεσσαλονίκ(ης) Μακάριος
| † Ὁ Νέ(ων) Πατρῶν Δοσίθεος † Ὁ .... † Ὁ Ξάνθης Σεραφείμ.
| † Ὁ Λήμνου Νεκτάριος † Ὁ Πελαγωνί(ας) Ἰωσὴφ † Ὁ Σισανίου Ἰωαννίκιος

Ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ὡς ἄνω συνοδικῆς ἀποφάσεως τοῦ 1824, τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἀνῆκεν εἰς ἀρχιερέα, μὴ κατονομαζόμενον, ὅστις μετὰ τῶν ἀρχιερατικῶν του ἀμφίων ἐκληροδότησε τοῦτο μετὰ θάνατον εἰς τὴν μητρόπολιν Ἀθηνῶν. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος, ἀποθανών, κατέλιπε πολλὰ χρέη, προσωπικὰ ἀλλὰ καὶ «αὐλικά», τῆς ἐπαρχίας Χαλκηδόνος (ἄρα πρόκειται περὶ ἀποθανόντος μητροπολίτου Χαλκηδόνος), πρὸς ἐξόφλησιν τῶν χρεῶν τούτων ἐπωλήθησαν πάντα τὰ κληροδοτηθέντα. Ἀσφαλῶς πρόκειται περὶ τοῦ ἐκ Μυτιλήνης καταγομένου μητροπολίτου Χαλκηδόνος Γρηγορίου Β' (ἀπὸ Φεβρ. 1820 μέχρι τοῦ θέρους τοῦ 1821, ὁπότε ἀπέθανε), ὁ ὁποῖος προηγουμένως εἶχε διατελέσει ἐπὶ μίαν εἰκοσαετίαν μητροπολίτης Ἀθηνῶν (Γρηγόριος Γ', Ὀκτ. 1799–Φεβρ. 1820). Τὸν Γρηγόριον Β' Χαλκηδόνος ἀποθανόντα (θέρος τοῦ 1821) διεδέχθη ὁ Ἄνθιμος ὁ ἀπὸ Σμύρνης (20 Ὀκτ. 1821–Ἰούλ. 1822), ὁ ὁποῖος ἐν συνεχείᾳ ἐξελέγη Οἰκουμ. Πατριάρχης (Ἄνθιμος Γ', 28 Ἰουλ. 1822–9 Ἰουλ. 1824). Τὸν Χαλκηδόνος Ἄνθιμον, ἐκλεγέντα Πατριάρχην, διε-

δέχθη ὁ Καλλίνικος Β′ ('Ιούλ. 1822–Αὔγ. 1825), ὁ συνυπογράφων τὴν ὡς ἄνω συνοδικὴν ἀπόφασιν (περὶ τῶν μητροπολιτῶν τούτων Χαλκηδόνος βλ. Μητροπ. Ἡλιουπόλεως Γενναδίου ['Αραμπατζόγλου], *Σκιαγραφία τῆς ἱστορίας τῆς Μητροπόλεως Χαλκηδόνος καὶ ὁ ἐπισκοπικὸς αὐτῆς κατάλογος*, 'Ορθοδοξία, τόμ. 19, 1944, σ. 143–144). Ὁ Ἄνθιμος, διάδοχος τοῦ Γρηγορίου εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον τῆς Χαλκηδόνος καὶ ἐκτελεστὴς ἴσως καὶ τῆς διαθήκης του, ἐκλεγεὶς μετὰ ἓν ἐννεάμηνον Οἰκουμ. Πατριάρχης, ἀναχωρῶν ἐκ Χαλκηδόνος, συναπεκόμισεν πιθανώτατα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὰ κληροδοτηθέντα εἰς τὴν μητρόπολιν τῶν 'Αθηνῶν ὑπὸ τοῦ προκατόχου του μητροπολίτου Γρηγορίου, τὰ ὁποῖα τελικῶς διὰ τῆς ἀπὸ 16 'Ιουν. 1824 συνοδικῆς ἀποφάσεως ἐπωλήθησαν, πρὸς ἐξόφλησιν τῶν χρεῶν τὰ ὁποῖα κατέλιπεν εἰς τὴν μητρόπολίν του ἀποθανὼν ὁ Γρηγόριος. Ποῖος ὑπῆρξεν ὁ ἀγοραστὴς τοῦ πολυτελοῦς τούτου χειρογράφου τῶν θείων Λειτουργιῶν δὲν εἶναι γνωστόν. Πάντως τὸ ἔτος 1869 κάτοχος τοῦ χειρογράφου τούτου εἶναι ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ 'Αθανάσιος, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν κάτωθι σημειωμάτων:

'Εν τῇ κάτω ᾠᾳ τῆς σελ. 1 διὰ μελάνης: *Καὶ τόδε τὸ κτῆμα ὑπάρχει μοι σὺν τοῖς ἄλλοις | ἀφιερωθὲν τῇ Μονῇ Βαρλαὰμ ἐν Μετεώροις, μετὰ τὸν | ἐμὸν θάνατον. 1869, ὁ ἡγούμενος Βαρλ: 'Αθανά|σιος.*

'Εν τέλει τοῦ χειρογράφου, ἐν τῇ κάτω ᾠᾳ τῆς σελ. 152, διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς καὶ μελάνης: *ἡγουμενεύοντος 'Αθανασίου Ἱερομονάχου, | τοῦ 1869, ὀκτομβρίου α′, ἀφιερώθη τὸ φυλάδιον τοῦτο | εἰς τὴν Ἱερὰν Μ: Βαρλ. ἐν Μετεώροις μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ.*

Ὁ κῶδιξ οὗτος, ἂν καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1869 εὑρίσκετο καὶ ἀνῆκεν εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαάμ, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν παρατεθέντων ἀνωτέρω κτητορικῶν καὶ ἀφιερωτικῶν σημειωμάτων, δὲν εἶχε καταγραφῆ καὶ περιγραφῆ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909. Δὲν εὑρέθη ὡσαύτως καὶ δὲν περιελήφθη εἰς τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1953. Εὑρέθη κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1959 ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τῆς μονῆς καὶ κατεγράφη ὑπὸ τὸν «νέον ἀριθμὸν» 39. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 289, καταργηθέντος τοῦ «νέου ἀριθμοῦ» 39

Διατήρησις τοῦ κώδικος ἀρίστη. Σήμερον εὑρίσκεται ἐκτεθειμένος εἰς προθήκην τοῦ Σκευοφυλακίου τῆς μονῆς

Στάχωσις πολυτελὴς ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ ἐπενδεδυμένων διὰ βυσσινοχρόου βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ πλουσία ἔκτυπος διακόσμησις. Τὰ κοσμήματα ἐπιχρυσωμένα.

Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου ἔγχρωμος Πίναξ ΛϚ′ παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ ἐξωτερικοῦ καλύμματος τῆς σταχώσεως τοῦ κώδικος· οἱ δὲ ἔγχρωμοι ὡσαύτως Πίνακες ΛΖ′–ΜΗ′ καὶ ὁ Πίναξ 204 παρέχουν φωτογραφικὰ πανομοιότυπα τῶν σελ. 1, 7, 9, 21, 35, 46, 53, 56–57, 59, 72, 90, 95 καὶ 119, ὅπου πολύχρωμα ἐπίτιτλα καὶ διακοσμητικὰ ἀρχικὰ κεφαλαῖα γράμματα. Ὁ Πίναξ 205 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τῆς σελ.

152 τοῦ κώδικος, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ κτητορικὸν σημείωμα τοῦ ἡγουμένου τῆς Μ. Βαρλαὰμ Ἀθανασίου (1869), καὶ τῆς σελ. 153, ὅπου ἡ συνοδικὴ ἀπόφασις (6 Ἰουν. 1824) τοῦ Κων/πόλεως Ἀνθίμου Γ'.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

290

Φάκελος περιέχων σπαράγματα ἐκ διαφόρων κωδίκων.

α' 1. Ἓν περγαμηνὸν φύλλον, κατὰ δύο στήλας γεγραμμένον, ἐκπεσὸν ἐξ Εὐαγγελίου, XI αἰ. Τὸ φύλλον ἐσχισμένον περὶ τὸ μέσον εἰς δύο τμήματα.

2. Ἓν δίφυλλον περγαμηνόν, XI αἰ., γεγραμμένον κατὰ δύο στήλας. Κείμενον θεολογικόν.

β' Φύλλα 29 ἐκ διαφόρων κωδίκων ἐκπεσόντα, διαφόρου περιεχομένου καὶ ἐποχῆς. Τὰ σπαράγματα ταῦτα δὲν εἶχον καταγραφῆ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1953. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1959 κατεγράφησαν ὑπὸ τὸν «νέον ἀριθμὸν» 40. Τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 ἔλαβον ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 290, καταργηθέντος τοῦ «νέου ἀριθμοῦ» 40.

Δὲν ὑπάρχουν ἀριθμοὶ παλαιᾶς κατατάξεως.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

291

Χάρτης Διαστ. 0,210 × 0,240 Αἰὼν XVIII Φύλλα 18

Βιβλίον προθέσεως (παρρησία).

Ἑκάστη σελὶς διαιρεῖται εἰς ἑπτὰ στήλας, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀναγράφονται τὰ ὀνόματα. Ἐν ἀρχῇ (φ. 1α–2β) τὰ ὀνόματα τῶν «ἀρχιερέων, ἱερομονάχων, ἱερέων, ἱεροδιακόνων, μοναχῶν καὶ μοναζουσῶν». Ἀκολουθοῦν (φ. 3α–17α) τὰ ὀνόματα τῶν «κοινῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν» κατ' ἐπαρχίας καὶ χωρία. Πλὴν τῆς ἐπαρχίας Σταγῶν, ἡ ὁποία καταλαμβάνει καὶ τὸ κύριον μέρος τοῦ κώδικος (φ. 3β–10α), ἀναγράφονται ἐπίσης καὶ αἱ ἐπαρχίαι Τρίκκης (φ. 10β, 15β), Δημητριάδος (φ. 14α), Ἐλασσόνος (φ. 14α–β), Γρεβενῶν (φ. 15β), Σιστόβι (φ. 13α: Μέγας Τούρναβος).

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σταγῶν (φ. 3β–10α) ἀναγράφονται κατὰ στήλας τὰ ἑξῆς χωρία: Σταγοί, Καστράκι, Ροξιόρι, Τριστιανός, Ρίγκλαβον, Γαύροβον, Πολιάνα Τρανή, Σκεπάρι, Πλαχάβα, Φλαμπορέσι, Κονισκός, Γερακάρι, Μαβρέλι, Ἅγιος Γεώργιος, Πετζιούγγια, Παρασκευὴ Χάσια, Ζιμνιάτζι, Κομάτι, Σέλισμα, Κατάκαλον, Τζαπορνιά, Νομπενίτζα, Ἀσπροκκλησιά, Κριτζοτάδες, Βορλοχώρι, Τζιούκα Φλιάκα, Κιρασιά, Βελεμίστι, Καλαποδάκι, Γεωργίτζα, Κακοπλέ⟨β⟩ρι, Μεγιρίτζα, Καστανιά, Βοτάδες, Σκλιτζιάδες, Στρούτζια, Κου-

τζούφλιανη, Πάλτινο, Πόζοβον, Ποροβίκου, Κοτοβάσδα, Λεζέστι, Δέση, Χαλίκι, Πύρα, Χουτιάνα, Κλινοβός, Βανακούλια, Πρεβέντα, Παρασκευή, Νικλίτζι, Διάλεσι, Λέστινον, Ρόγκια, Βαρπόπι, Δολιανά, Τζιάτζι, Περγιτός, Τζαπέους, Ριζαριόν, Μικρὸ Μέρτζη, Τρανὸ Μέρτζη κ.ἄ. (πρβλ. καὶ ἀνωτέρω περιγραφὴν κώδ. 223, ὅπου ἀναγραφὴ ὀνομάτων χωρίων τῆς αὐτῆς περιοχῆς). Ἐν φ. 17β ἡ σημείωσις: *Τῷ 1860 Μαρτίου 28 ἤλθομεν ἐνταῦθα Νικόλαος Κωνσταν|τίνου Τζιόμου ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ζαγόρι χωρίον Λεσινίτζα | καὶ Ἰωάννης Ἀντωνίου Πέτζιο ἀπὸ χωρίον Δοβρίνοβον τοῦ | Ζαγορίου καζὰν Ἰωάννινα.*

Ἐν συνεχείᾳ δι' ἑτέρας, μεταγενεστέρας, χειρὸς ἡ ἀκόλουθος σημείωσις: *θείᾳ ἀνωχῇ ἐχρημάτισα 2½ χρόνια ἡγούμενος Νικηφόρος Ξενιώτης* [=ἐκ τῆς Μονῆς Ξενιᾶς]· *ἀρχ(ιμανδρίτης) ἁλμύρου | τέλος 1931.*

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἦτο ἀκατάγραφον. Εὑρέθη ὑφ' ἡμῶν κατὰ τὰς ἐρευνητικὰς ἀποστολὰς τοῦ Κέντρου μας εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ τὸ 1968 (Δεκ.) καὶ 1969 (Σεπτ. | Ὀκτ.). Τὸν Νοέμ. τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 291.

Ἀστάχωτον. Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 206 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα δύο σελίδων τοῦ κώδικος (φ. 3β–4α).

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

292

Χάρτης | Διαστ. 0,335 × 0,490 | Αἰὼν XVIII

Δίπτυχον προθέσεως.

Μονόφυλλον μεγάλου σχήματος, δίστηλον, εἰκονογραφημένον, περιέχον εὐχὰς καὶ ἐκφωνήσεις προθέσεως.

Ἀρχ.: Εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τῆς πανυπεράγνου δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ἧς ταῖς πρεσβείαις πρόσδεξαι, Κύριε, τὴν θυσίαν ταύτην . . .

Ἐπίτιτλον, διαχωριστικὴ εἰς τὸ μέσον κάθετος στήλη καὶ ὀρθογώνιον πλαίσιον πολύχρωμα. Ἀρχικὰ κεφαλαῖα γράμματα καὶ ἄλλα ἐρυθρόγραφα. Εἰς τὸ ἄνω μέρος, κάτωθεν τοῦ ἐπιτίτλου, ἐντὸς κυκλικῶν πλαισίων, ἔγχρωμοι αἱ προτομαὶ τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ μέσον (καὶ εἰς μεγαλυτέραν κλίμακα), τῆς Παναγίας ἀριστερὰ καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἀρχιεπισκόπου Μύρων, δεξιά. Εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς δεξιᾶς στήλης, ἐντὸς ὀρθογωνίου ἐγχρώμου πλαισίου, ἡ ἐκφώνησις: *Μνήσθητι, Κύριε, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν | δούλων σου Γερασίμου ἀρχιερέως, Ἀθανα|σίου καὶ ῥαλήτζας, καὶ ἀνάπαυσον αὐτοὺς | ἔνθα οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται | ͵ΑΨΠ* (τὸ τελευταῖον ψηφίον τῆς χρονολογίας δὲν εἶναι ἀπολύτως βέβαιον ἂν εἶναι *Π*).

Τὸ μονόφυλλον τοῦτο ἦτο ἀκατάγραφον. Εὑρέθη ὑφ' ἡμῶν τὸ 1968 καὶ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1983 ἔλαβε τὸν παρόντα ἀριθμὸν 292.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 207 παρέχει φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ μονοφύλλου τούτου.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

293

Χάρτης Διαστ. 0,146 × 0,205 Αἰὼν XVI/XVII Φύλλα 111

Διήγησις Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος (ἡ «Φυλλάδα τοῦ Μεγαλέξαντρου», εἰς πεζὸν λόγον).

Ὁ κῶδιξ ἀκέφαλος καὶ κολοβός. Πλάτος γεγραμμένης ἐπιφανείας 0,090. Τὸ κάτω μέρος τοῦ κώδικος κατεστραμμένον ἐκ τῆς ὑγρασίας, ἐνῷ τὰ πρῶτα 25 περίπου φύλλα του ἔχουν καταστῆ συμπαγῆ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Ἐκ τοῦ κειμένου ἐλλείπει (ἢ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναγνωσθῇ) ἀπὸ τὴν ἀρχὴν μέγα τμῆμα, ἤτοι τὰ 113 πρῶτα ἐδάφια (τὸ ὅλον κείμενον 295 ἐδάφια). Ἀλλὰ καὶ τὸ σωζόμενον τμῆμα του ἀναγινώσκεται μόνον κατὰ τὸ μεγαλύτερον ἄνω μέρος του, ἐνῷ τὸ κάτω μέρος ἐλλείπει ἢ ἔχει καταστῆ ἐξίτηλον, διότι ὁ κῶδιξ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἔχει καταστραφῆ ὑπὸ τῆς ὑγρασίας.

Τὸ κείμενον ἄρχ.: . . . μὲ φουσάτα πολλὰ κατεπάνω του. Καὶ πάραυτα ἔφθασαν μαντατοφόροι εἰς τὸν Ἀλέξανδρον καὶ εἶπαν του ὅτι . . .

(Βλ. *Ἡ Φυλλάδα τοῦ Μεγαλέξαντρου — Διήγησις Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος*, Ἐπιμέλεια: Γ. Βελουδῆς, ἔκδ. «Ἑρμῆς», Ἀθήνα 1977, σ. 50, ἐδάφ. 113).

Ὁ κῶδιξ ὁλόκληρος εἶναι γεγραμμένος διὰ τῆς αὐτῆς χειρός. Γραφὴ πρόχειρος καὶ ἀδεξία, ὀρθογραφικὰ σφάλματα πολλά.

Ἐπὶ τῆς ἐκ χάρτου ναστοῦ πινακίδος τῆς σταχώσεως διὰ βαναύσου χειρὸς τὸ κτητορικὸν σημείωμα: *ειτουτω τω βειβλιον εινε του αγηου δημητριου ωπυος να τω πάρη να εχη την καταρα του αγηου διμητριου . . . 1852 ι(α)ν(ου)αρίου 15.*

Ὁ κῶδιξ οὗτος δὲν εἶχε καταγραφῆ καὶ περιγραφῆ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη κατὰ τὰ ἔτη 1908/1909, διότι πιθανώτατα τότε δὲν εὑρίσκετο εἰς τὴν Μ. Βαρλαάμ. Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τοῦ 1953 καὶ 1959 ἐξελήφθη ὡς ὁ ὑπ' ἀρ. 197 τοῦ Καταλόγου τοῦ Ν. Βέη καὶ κατεγράφη ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον. Τὸ περιεχόμενον τοῦ παρόντος κώδικος («Φυλλάδα τοῦ Μεγαλέξαντρου» εἰς πεζὸν λόγον) εἶναι συγγενὲς πρὸς μέρος τῶν περιεχομένων τοῦ κώδ. 197 (ἔμμετρος «Διήγησις Ἀλεξάνδρου μετὰ Σεμήραμις βασίλισσας Συρίας. . . »). Ἀλλ' ὁ πραγματικὸς κῶδιξ 197 τῆς Μ. Βαρλαὰμ (ὁ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη ἀριθμηθεὶς καὶ περιγραφεὶς) εὑρέθη ὑφ' ἡμῶν τὸν Δεκ. τοῦ 1968 εἰς τὴν μουσειακὴν συλλογὴν τῆς Μητροπόλεως Τρίκκης, ἀνεγνωρίσθη καὶ ἐστάλη εἰς τὴν θέσιν του. Ἑπομένως ὁ παρὼν ἡμικατεστραμμένος κῶδιξ τῆς «Φυλλάδας τοῦ Μεγαλέξαντρου» παρέμενε πλεονάζων καὶ οὐσιαστικῶς ἀκατάγραφος. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1983

ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 293 (βλ. καὶ ἀνωτέρω τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδ. 197).

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ ἡμικατεστραμμένη.
Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Ὁ ἐκτὸς κειμένου Πίναξ 208 παρέχει εἰς φωτογραφικὸν πανομοιότυπον δεῖγμα δύο σελίδων τοῦ κώδικος.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

294

Χάρτης Διαστ. 0,235 × 0,315 Αἰὼν XVIII (1793) Σελίδες 328+φ. Α'–Γ'

Πραγματεία θεολογική.

— σελ. 1–37: «Εἰς τὴν θεολογίαν Προλεγόμενα». Κεφ. α'–ιβ'.

— σελ. 38–118: «Τῆς ἱερᾶς θεολογίας Βιβλίον Πρῶτον. — Περὶ Θεοῦ ἑνὸς καὶ τῶν θείων αὐτοῦ προσόντων». Κεφ. α'–λδ'.

— σελ. 119–171: «Τῆς ἱερᾶς θεολογίας Βιβλίον Δεύτερον. — Περὶ Θεοῦ τριαδικοῦ». Κεφ. α'–ιβ'.

— σελ. 172–232: «Τῆς θεολογίας Βιβλίον Τρίτον. — Περὶ δημιουργίας κεφάλαιον διαιτητικόν».

— σελ. 172–196: «Τμῆμα α'. Περὶ ἀγγέλων». Κεφ. α'–η'.

— σελ. 196–232: «Τμῆμα β'. Περὶ τῆς τῶν ὁρωμένων δημιουργίας». Κεφ. α'–ς'.

— σελ. 233–327: «Τῆς ἱερᾶς θεολογίας Βιβλίον Τέταρτον. — Περὶ τῆς θείας ἐνσαρκώσεως». Κεφ. α'–κε'.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου, ἐν σελ. 327, ἐρυθρόγραφον τὸ κωδικογραφικὸν σημείωμα: *Ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον ἐν τῇ ἱερᾷ καὶ σεβασμίᾳ μονῇ τοῦ | βαρλαὰμ τῇ ἐπικαλουμένῃ τῶν ἁγίων πάντων τῇ πλησίον τῶν | μετεώρων ἐν ἔτει ᾳψϟγῳ αὐγούστου τῇ αῃ.*

Ἡ σελιδαρίθμησις τοῦ κώδικος παλαιά. Ὁ βιβλιογράφος κατέλιπεν ἄνευ ἀριθμήσεως τὸ φύλλον μεταξὺ τῶν σελ. 118 καὶ 119 καὶ μίαν σελίδα μεταξὺ τῶν σελ. 171 καὶ 172. Ὡσαύτως μεταξὺ τῶν σελ. 232 καὶ 233 κατέλιπε μίαν σελίδα καὶ δύο φύλλα ἄγραφα καὶ ἄνευ ἀριθμήσεως. Τέλος ἄγραφος εἶναι ἡ σελ. 328 καὶ τὰ τρία τελευταῖα φύλλα Α'–Γ'.

Ἐπίτιτλα καὶ τίτλοι ἐρυθρόγραφοι.

Ὁ κῶδιξ εὑρέθη ἀκατάγραφος, μεταξὺ τῶν ἐντύπων τῆς μονῆς, κατὰ τὴν ἐρευνητικὴν ἀποστολὴν τοῦ Κέντρου μας εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ τὸ 1969 (Σεπτ. / Ὀκτ.). Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 294.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ ἐπενδεδυμένων διὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος.
Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

295

Χάρτης Διαστ. 0,145 × 0,195 Αἰὼν XVI/XVII Φύλλα Α' + 199

Εὐαγγέλιον κατὰ τὰς ἀναγνώσεις. Κολοβόν.

Διαστάσεις τοῦ κειμένου 0,090 × 0,145. Ὁ κῶδιξ ὁλόκληρος εἶναι διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς γεγραμμένος. Γραφὴ ἐπιμελὴς καὶ ἐπιτηδευμένη. Ἀρχικὰ κεφαλαῖα γράμματα περίτεχνα δι' ἐρυθροῦ καὶ πρασίνου χρώματος ἢ ἁπλῶς ἐρυθρόγραφα. Μεταξὺ τῶν φύλλων 114β καὶ 115β ἔχουν ἀποσχισθῆ τρία φύλλα. Ἐν φ. Αβ διὰ μελάνης ἡ σημείωσις: *Ἱερὰ Μονὴ Κορμπόβου 1953.* Ἐν φ. 1α, εἰς τὴν ἄνω δεξιὰν γωνίαν, διὰ μελάνης ὡσαύτως, δι' ἄλλης χειρός, πολὺ παλαιοτέρας, ἡ ἔνδειξις: *κώρπωβω.*

Πότε ἀκριβῶς ὁ κῶδιξ οὗτος μετεφέρθη ἐκ τῆς Μονῆς Κορμπόβου, ὅπου ἀνῆκεν, εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαάμ, δὲν εἶναι γνωστόν· πάντως μετὰ τὸ ἔτος 1953. Εὑρέθη ἀκατάγραφος εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ κατὰ τὴν ἐκεῖ ἐρευνητικὴν ἀποστολὴν τοῦ Κέντρου μας τὸ 1969 (Σεπτ./Ὀκτ.). Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 295.

Στάχωσις ἐκ ξυλίνων πινακίδων ἐπενδεδυμένων διὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἁπλᾶ ἔκτυπα κοσμήματα. Ἔφερέ ποτε δύο θηλυκωτῆρας, ἐξ ὧν σῴζεται ὁ εἷς.
Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

296

Χάρτης Διαστ. 0,150 × 0,200 Αἰὼν XVI/XVII Φύλλα 75

Ψαλμοὶ τοῦ Δαβὶδ καὶ ἄλλα κείμενα ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Ὁ κῶδιξ ἀκέφαλος καὶ κολοβός.

Ἀρχ.: . . . ἡτοίμασας τὴν τροφὴν αὐτῶν . . . [Ψαλμοὶ 64 (65), 9].
Τελ.: . . . εὐλογεῖτε ὕδατα πάντα τὰ ὑπεράνω τοῦ οὐρανοῦ τὸν Κύριον ὑμ[νεῖτε . . .] [Δανιὴλ 3, 60].

Ὁ κῶδιξ γεγραμμένος διὰ τῆς αὐτῆς χειρός. Γραφὴ ἐπιμελής. Ἐπίτιτλα ἁπλᾶ, ἐρυθρόγραφα. Ἀρχικὰ κεφαλαῖα γράμματα ὡσαύτως ἐρυθρόγραφα.

Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τῶν φύλλων 33α–34β ἡ ἐνθύμησις: *κ(αὶ) ὥτὰν ἐγενήθηκεν ὁ ἀλέξης εἶτον εεἰ* [γρ. ἐν(;) ἐπὶ;] *ἔτη αχκβ* [=1622] *μην δεκέμβριὼ | κγ' ημέρα.* Εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ὀπισθίας πινακίδος ἐπικεκολλημένον παράφυλλον, διὰ μελάνης ἡ σημείωσις: *Ἱερὰ Μονὴ Κορμπόβου.* Ἡ γραφὴ καὶ ἡ μελάνη ὁμοία πρὸς τὴν τῆς ἐπὶ τοῦ φ. Αβ παρεμφεροῦς σημειώσεως τοῦ ἔτους 1953 τοῦ κώδ. 295 (βλ. περιγραφὴν ἀνωτέρω).

Πότε ἀκριβῶς ὁ κῶδιξ οὗτος μετεφέρθη ἐκ τῆς Μονῆς Κορμπόβου, ὅπου ἀνῆκεν, εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαάμ, δὲν εἶναι γνωστόν· πάντως μετὰ τὸ ἔτος 1953. Εὑρέθη ἀκατάγραφος εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ κατὰ τὴν ἐκεῖ ἐρευνητικὴν

ἀποστολὴν τοῦ Κέντρου μας τὸ 1969 (Σεπτ./Ὀκτ.). Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 296.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ ἐπενδεδυμένων διὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος. Σώζεται μόνον ἡ πρὸς τὸ τέλος πινακίς.
Ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

297

Χάρτης Διαστ. 0,103 × 0,163 Αἰὼν XVIII Φύλλα 19

1 (φ. 2α–8α) [Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ] κανὼν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.
Ἀρχ.: Ὠδὴ α'.—Ἁρματηλάτην φαραὼ ἐβύθισε τερατουργοῦσα ποτὲ . . .

2 (φ. 8α–11α) Μεγαλυνάρια εἰς τὸν Σταυρόν, τὴν Θεοτόκον καὶ εἰς διαφόρους ἁγίους καὶ ἑορτάς.

3 (φ. 12α) «Κοντάκιον τοῦ ἁγίου Νύμφωνος πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως».
Ἀρχ.: Ἡ λαμπρὰ καὶ πάντιμος σορὸς . . .

Ἐν φ. 11β ἡ ἐνθύμησις: *1767. ἰουλίου αη. ἐνθύμησις ὅτι ἦλθεν ἀκρίδα πολλὴ καὶ ἔφαγεν ὅλα τὰ βαμπάκια, καὶ τὰ κρομμύδια, καὶ ταῖς συκαῖς, καὶ τὰ φῦλλα τῶν συκαμινέων, καὶ τὰ καλαμπόκια, καὶ κεχρία, καὶ ὅλα τὰ χόρτα τῆς γῆς ἐξαιρέτως στὸ καστράκι.*

Ἀκολουθεῖ, δι' ἄλλης χειρός, ἀμαθοῦς τινος, τὸ ἑξῆς μεγαλυνάριον, ποιηθὲν πρὸς τιμὴν τριῶν πιστῶν χριστιανῶν τῆς περιοχῆς, «ἀδίκως κρεμασθέντων», ὑπὸ τοῦ Τούρκου κατακτητοῦ προφανῶς, τοὺς ὁποίους ἡ λαϊκὴ εὐσέβεια καὶ ἀναγνώρισις κατέταξεν εἰς τὴν χορείαν τῶν μαρτύρων καὶ ἀθλοφόρων τῆς Πίστεως:

Δεῦται ευφῖμισόμεν ει πιστεὶ
τοὺς τρῖς αθλοφώρους τὼν πολίζο πρέβὲντινὸν
καὶ τὸν παπᾶ κώστα τον τζαισινῶν
σιν αθανὰσίου εκ κῶμις κωβελτζίου
αδίκως κρεμαστέντες πάνταις τιμίσομεν.

Ἐν φ. 17β ἡ ἐνθύμησις: *1770: μαρτίου: 25: ἐφυλάκωσαν εἰς τὰ τρίκκαλα τοὺς γέροντας καὶ εὐγῆκαν τὴν κυριακὴν τοῦ θωμᾶ, καὶ ἰουλίου 15 ἔκαυσαν οἱ ἀλβανῖται τὸ σιαρτζί. εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν ἔγιναν πολλὰ κακὰ εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἔφερον σκλάβους ἀπὸ τὰ χωρία τοῦ μωρέως καὶ ἐκατακούρσευσαν ὅλον τὸν κόσμον, πέρνοντες γελάδια γομάρια βουβάλια, μουλάρια καὶ ἔγυνεν μεγάλη φθορα εἰς ὅλων τῶν κόσμων.*

Ἐν φ. 19β τὸ κτητορικὸν σημείωμα: *τοῦτω τω μικρὸν βηβλίον εἴγουν τῶ παρον ειπάρχη τῆς Ιεράς ταύτις μωνῆς τῶν ἁγίων πάντον τις ὀνωμασθίσης τοῦ βαρλαὰμ καὶ ἀπώξένω να μὴν γενῆ.*

Ὅλαι αἱ ἐνθυμήσεις καὶ τὰ σημειώματα διὰ χειρῶν διαφόρων.

Ἐν φ. 12^{α} καὶ 18^{β}–19^{α} δοκίμια κονδυλίου. Τὰ φύλλα 1$^{α-β}$, 13^{α}–17^{α} καὶ 18^{α} ἄγραφα.
Τὸ χειρόγραφον συνεσταχωμένον μετὰ τοῦ ἐντύπου: *Ἁγιασματάριον μικρόν. Ἤγουν πρόχειρος Ἐκλογὴ . . . Ἐνετίῃσιν, αψνη΄. 1758. Παρὰ Γασπάρῳ Γεράρδι.* Σελ. 94 (βλ. Γ. Λαδᾶ - Ἀ. Χατζηδήμου, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία - Συμβολὴ στὸ δέκατο ὄγδοο αἰώνα,* τόμ. Β΄, Ἀθήνα 1976, σ. 55–56, ἀρ. 374· τὸ βιβλιογραφούμενον ἐνταῦθα ἀντίτυπον ἐλλιπές, ἔχον μόνον τὰς σελ. 1–32· τὸ ἀντίτυπον τῆς Μ. Βαρλαὰμ πλῆρες). Προηγεῖται τὸ ἔντυπον καὶ ἀκολουθεῖ τὸ χειρόγραφον.
Τὸ χειρόγραφον εὑρέθη ἀκατάγραφον, μεταξὺ τῶν ἐντύπων τῆς μονῆς, κατὰ τὴν ἐρευνητικὴν ἀποστολὴν τοῦ Κέντρου μας εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ τὸ 1969 (Σεπτ. / Ὀκτ.). Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1983 ἔλαβεν ὑφ' ἡμῶν τὸν παρόντα ἀριθμὸν 297.

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ ἐπενδεδυμένων διὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

298

Περγαμηνή Διαστ. 0,085 × 0,104 Αἰὼν XIII (τέλη)/XIV (ἀρχαί)

Φύλλα α΄-ι΄ + 371 + Α΄-Η΄

Εὐαγγέλιον τὸ διὰ τεσσάρων.

1 (φ. 11^{α}–112^{β}) Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον.
Προτάσσονται τοῦ κειμένου τοῦ εὐαγγελίου:
(φ. 7^{β}–9^{α}). Τὰ κεφάλαια τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου.
(φ. 9^{β}–10^{α}) Ὑπόθεσις τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου.
Ἀρχ.: Κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον ἐπιγέγραπται, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ Ματθαῖος, ὁ μαθητὴς τοῦ Κυρίου . . .

2 (φ. 116^{α}–177^{β}) Εὐαγγέλιον κατὰ Μᾶρκον.
Προτάσσονται τοῦ κειμένου τοῦ εὐαγγελίου:
(φ. 113$^{α-β}$) Ὑπόθεσις τοῦ κατὰ Μᾶρκον ἁγίου εὐαγγελίου.
Ἀρχ.: Κατὰ Μᾶρκον εὐαγγέλιον ἐπιγέγραπται, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ Μᾶρκος, ὁ μαθητὴς Πέτρου, συνέκδημος Παύλου . . .
(φφ. 113^{β}–114$^{α-β}$) Τὰ κεφάλαια τοῦ κατὰ Μᾶρκον εὐαγγελίου.

3 (φ. 182^{α}–284^{α}) Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν.
Προτάσσονται τοῦ κειμένου τοῦ εὐαγγελίου:
(φ. 178^{α}–180^{α}) Τὰ κεφάλαια τοῦ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίου.
(φ. 181$^{α-β}$) Ὑπόθεσις τοῦ κατὰ Λουκᾶν ἁγίου εὐαγγελίου.
Ἀρχ.: Κατὰ Λουκᾶν τὸ θεῖον εὐαγγέλιον ἐπιγέγραπται, ἐπειδὴ Λουκᾶς, ὁ μαθητὴς Πέτρου, ὁ κεχειροτονηθεὶς . . .

4 (φ. $287^{α}$–$360^{α}$) Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην.

Προτάσσονται τοῦ κειμένου τοῦ εὐαγγελίου:

(φ. $285^{α–β}$) Τὰ κεφάλαια τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου.

(φ. $286^{α–β}$) Ὑπόθεσις τοῦ κατὰ Ἰωάννην ἁγίου εὐαγγελίου.

Ἐν φ. $360^{α}$, μετὰ τὸ τέλος τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου, ἐρυθρόγραφος ἡ ὑπογραφή:

† *κωνστ(αν)τ(ῖν)ος ἐν χ(ριστ)ῷ πιστὸ(ς) βασιλεὺς | καὶ αὐτοκράτορ | ῥωμαίων*

ἀ

ὁ πορφυρογένητο(ς) *η · : · ν*[1]

μ

Ἡ ὑπογραφὴ αὕτη, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ εἴδους τῶν γραμμάτων, ἔχει τεθῆ διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς ἡ ὁποία ἔγραψε καὶ τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια (φ. $7^{β}$–$360^{α}$).

5 (φ. $363^{α}$–$371^{β}$) «Συναξάριον σὺν Θ(ε)ῷ τοῦ τετραευα(γγέ)λ(ου) ἀπὸ τ(ῆς) ἀρχ(ῆς) τοῦ χρ(ιστοῦ) ἕ(ως) τέλ(ους)· κατὰ τὴν ἑκάστου εὐαγγελιστοῦ περικοπ(ὴν) καὶ σύνταξιν καὶ ὅπ(ως) καὶ πότ(ε) ὀφείλ(ει) ἀναγινώσκεσθ(αι) ἕκαστος ἐν ἐπιτομῇ ἀκριβ(εῖ)».

(φ. $371^{β}$) «Τέλος τοῦ μηνολογίου».

Τὸ τελευταῖον τοῦτο τμῆμα τοῦ κώδικος (φ. $363^{α}$–$371^{β}$) ἔχει γραφῆ δι' ἄλλης χειρός.

Ἐν φ. $1^{β}$ κόσμημα κυκλικοῦ σχήματος γεωμετρικόν. Τὰ φ. $2^{β}$–$6^{β}$ διῃρημένα εἰς στήλας, ἐντὸς ὀρθογωνίου πλαισίου, ὡς εἰς τὰ βιβλία προθέσεως δι' ἀναγραφὴν ὀνομάτων. Τὸ ἄνω μέρος τοῦ πλαισίου διαμορφωμένον εἰς διάφορα διακοσμητικὰ σχήματα.

Τὰ φύλλα $1^{α}$, $7^{α}$, $10^{β}$, $115^{α–β}$, $180^{β}$, $284^{β}$ καὶ $360^{β}$–$362^{β}$ ἔχουν καταλειφθῆ ἄγραφα.

Τίτλοι, ἀρχικὰ κεφαλαῖα γράμματα καὶ σημειώσεις διάφοροι ἐν ταῖς ᾤαις ἐρυθρόγραφοι. Ἐπίτιτλα λεπτά, ἁπλᾶ καὶ ἐρυθρόγραφα.

Τὸ κύριον μέρος τοῦ κώδικος (τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια, φ. $7^{β}$–$360^{α}$) γεγραμμένον διὰ τῆς αὐτῆς χειρός. Γραφὴ λειτουργική, στρογγυλόσχημος, λίαν ἐπιμελής, σταθερὰ καὶ καλλιγραφική. Τὸ κείμενον χωρὶς ὀρθογραφικὰ σφάλματα. Βραχυγραφίαι καὶ ἐπιτμήσεις πολὺ ὀλίγαι καὶ ἐκ τῶν συνήθων. Ἡ περγαμηνὴ λεπτὴ καὶ καλῶς ἐπεξειργασμένη, γενικῶς πολὺ καλῆς ποιότητος. Ἡ ἐν φ. $360^{α}$ «αὐτοκρατορικὴ» ὑπογραφή, τὴν ὁποίαν παρεθέσαμεν ἀνωτέ-

---

1. Ἡ λέξις *ἀμὴν* δὲν εὑρίσκεται εἰς τὸ τέλος τῆς ὑπογραφῆς, ὅπως, διὰ τεχνικοὺς λόγους, τὴν ἔχω παραθέσει ἀνωτέρω. Ἔχει τεθῆ ὑπὸ τοῦ κωδικογράφου εἰς τὸ κέντρον τοῦ πλάτους τοῦ φύλλου τοῦ κώδικος, ἐν εἴδει κολοφῶνος, μετὰ τὸ τέλος τοῦ ὅλου κειμένου. Ἐκ τῶν ὑστέρων, ἑκατέρωθεν τῆς λέξεως *ἀμὴν* ἐτέθη ἡ ὑπογραφὴ *Κωνστ(αν)τ(ῖν)ος ἐν Χ(ριστ)ῷ* . . . , εἶναι δὲ καταφανὴς ἡ προσπάθεια τοῦ γραφέως νὰ προσαρμόσῃ τὰ γράμματα καὶ τὰς λέξεις τῆς ὑπογραφῆς πρὸς τὸν ἐναπομείναντα ἐλεύθερον χῶρον ἀριστερᾷ καὶ δεξιᾷ τῆς λ. *ἀμήν*. Βλ. σχετικῶς, εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος τόμου, τὸν ἐκτὸς κειμένου Πίνακα 209, ὅπου φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ ἐν λόγῳ φύλλου ($360^{α}$) τοῦ κώδικος. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι δὲν εἶναι ἴσως ἄσχετον τὸ γεγονὸς πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα ὅτι μετὰ τὰς λέξεις *ἐν Χ(ριστ)ῷ* ἔχουν παραλειφθῆ αἱ λέξεις *τῷ Θ(ε)ῷ*, αἱ ὁποῖαι σταθερῶς ἀπαντοῦν εἰς τὰς αὐτοκρατορικὰς ὑπογραφάς.

ρω, ὑπῆρξεν ἀφορμὴ νὰ θεωρηθῇ ὅτι ὁ κῶδιξ οὗτος ἀνῆκεν εἰς τὸν γνωστὸν βυζαντινὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον Ζ' τὸν Πορφυρογέννητον (912–959). Ἡ γραφὴ ὅμως τοῦ κώδικος ἀνήκουσα, ὡς φαίνεται, εἰς τὰ τέλη τοῦ XIII ἢ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ XIV αἰῶνος, ἀποκλείει ὁπωσδήποτε ἓν τοιοῦτο ἐνδεχόμενον, δηλαδὴ τῆς ἀναγωγῆς τοῦ χειρογράφου εἰς τὸν X αἰῶνα (α' ἥμισυ), περίοδον τῆς βασιλείας τοῦ ἐν λόγῳ αὐτοκράτορος. Σύγκρισις τῆς γραφῆς τοῦ κώδικος τούτου πρὸς τὴν γραφὴν τοῦ κώδ. Dd.9.69 (περγαμηνή, τετραευάγγελον) τῆς Πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Cambridge, γραφέντος κατὰ τὸ ἔτος 1297 (A. Turyn, *Dated Greek Manuscripts of the Thirteenth and Fourteenth Centuries in the Libraries of Great Britain*, Dumbarton Oaks, Washington 1980, pl. 45) πείθει ὅτι οἱ δύο οὗτοι κώδικες πρέπει νὰ εἶναι τῆς αὐτῆς περίπου ἐποχῆς[1]. Ἄλλωστε, ὡς ἤδη ἐλέχθη, ἡ ὑπογραφὴ τοῦ «αὐτοκράτορος» ἔχει τεθῇ διὰ χειρὸς τοῦ κωδικογράφου, καὶ εἶναι ἀπίθανον νὰ θεωρήσῃ τις τὸν κώδικα ὁλόκληρον αὐτόγραφον αὐτοκράτορος. Ὁπωσδήποτε ἡ ὑπογραφὴ αὕτη δὲν εἶναι τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Ζ' τοῦ Πορφυρογεννήτου, ἀλλ' ἡ πολυτελὴς καὶ ἀριστοκρατικὴ ἐμφάνισις καὶ ἡ ὑψηλὴ ἐν γένει ποιότης τοῦ χειρογράφου τούτου συνετέλεσαν, μετὰ τῆς ἐν λόγῳ ὑπογραφῆς, ὥστε νὰ θεωρηθῇ τοῦτο αὐτοκρατορικόν.

Ὁ κῶδιξ ἀνῆκεν εἰς τὴν Μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος τῶν Μεγάλων Πυλῶν, κοινῶς λεγομένην Δουσίκου (ἢ Ἁγίου Βησσαρίωνος). Ὁ γνωστὸς δουσικιώτης ἱερομόναχος, τῶν μέσων τοῦ XIX αἰῶνος, Χατζη-Γεράσιμος, ὀλιγογράμματος μὲν ἀλλὰ ἀκαταπόνητος βιβλιογράφος καὶ συμπιλητὴς κειμένων, ὁ ὁποῖος ἔχει γεμίσει τὰ περισσότερα χειρόγραφα καὶ ἔντυπα τῆς μονῆς δι' ἰδιογράφων ἐνθυμήσεων καὶ παντοίων σημειώσεών του, ἔχει ἐπικολλήσει ἓν παράφυλλον εἰς τὴν προσθίαν πινακίδα τῆς σταχώσεως καὶ ἐν συνεχείᾳ ἔχει προσθέσει εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος καὶ ἄλλα δέκα χαρτῷα φύλλα, (α' - ι') ὅπου μακρὸν σημείωμά του περὶ τοῦ κώδικος, περὶ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου, τῶν προκατόχων του βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων κ.ἄ. Οὕτω, εἰς τὸ παράφυλλον τῆς προσθίας πινακίδος τῆς σταχώσεως, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ σημειώματος, ἀναγινώσκομεν: † *το παρὸν θίον κ(αὶ) ἱερὸν | εὐαγγέλιον· ἐγράφθι δια | χιρὸς του αὐτοκράτορος | βασιλέως ρωμαίων κων|σταντίνου τοῦ πορφυρογε|νίτου· | ὡς εἰς τα τέλη του πα|ρόντος εὐαγγελίου εὑρίσκι | ὁ φιλαναγνώστις μου· κ(αὶ) τὸ | ὄνομα του βασιλέως . . .* Ἐν φ. β'^α: *. . . ὁ τα|πινότατος πάντων κ(αὶ) δούλους | των δουλων τοῦ θεοῦ | ἀρχ(ι)μ(αν)δ(ρίτης) Χατζὴ Γεράσιμος | ἐν τὴ μονῆ δουσίκου βεβαιοῖ:- | ἐπὶ ἔτους Χ(ριστ)οῦ: 1859: μαρ(τίου): 6:* — Ἐν φ. ζ'^β–η'^α, συνεχίζων τὸ σημείωμά του περὶ τοῦ ἐν λόγῳ χειρογράφου, γράφει: *. . . κ(αὶ) πάλιν | το ταμιεύω ἴς το σκευω|φιλάκιον της του δου||σίκου μονής ὅτι | ὑπάρχι ἰδικόν του | κτήμα· δια να ευρί|σκετε βασιλικὸν ως | ἀντίκα· κ(αὶ) μιδὶς απο|ξενόσι αυτό· εκ τῆς | ἄνοθεν μονῆς· ο γέρ(ων) | πν(ευματ)ικὸς Χ(ατζὴ) Γεράσιμος | της*

1. Βλ. τοὺς ἐκτὸς κειμένου Πίνακας 209 καὶ 210 ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν Πίνακα 211.

αυτής μονης γράψας | ταύτα κ(αὶ) βεβαιῶ: 1862 σ(ωτή)ρι(ων) ετος: φευ(ρουαρίου): 25... Ἐν τέλει τοῦ σημειώματός του, ἐν φ. ι'[β], προσθέτει: † *Κατευδοκίαν θεοῦ | ἔζησα κ(αὶ) ἑως 1863 | σ(ωτή)ρι(ων) ἔτος· μαΐου 13 | κ(αὶ) εθεώρισα το παρόν: | ο ἴδιος.* Μᾶλλον ὁ ἴδιος ὁ Χατζη-Γεράσιμος, ὁ ὁποῖος ἐγνώριζε καλῶς καὶ τὴν τέχνην τοῦ βιβλιοδέτου, ἐβιβλιοδέτησε τὸν κώδικα τοῦτον (ὅπως καὶ πολλοὺς ἄλλους τῆς μονῆς), διότι ἡ παλαιὰ ἀρχικὴ στάχωσίς του θὰ εἶχε φθαρῆ (ἀντιθέτως, ἡ σημερινὴ στάχωσις φαίνεται νεωτέρα, τῆς ἐποχῆς τοῦ Χατζη-Γερασίμου), καὶ τότε προσέθεσε καὶ τὰ χαρτῷα φύλλα, ὅπου ἔγραψε τὰ σημειώματά του.

Πότε καὶ ἀπὸ ποῦ ὁ κῶδιξ οὗτος μετεφέρθη εἰς τὴν Μονὴν Δουσίκου (ἱδρυθεῖσαν περὶ τὸ 1530 ὑπὸ τοῦ ἁγίου Βησσαρίωνος Λαρίσης), δὲν εἶναι γνωστόν. Πιθανώτατα προέρχεται ἐκ τῆς γειτονικῆς βυζαντινῆς Μονῆς τῆς Πόρτας-Παναγιᾶς, λαμπροῦ κτίσματος τοῦ τέλους τοῦ XIII αἰῶνος (1283) τῶν Ἀγγέλων Κομνηνοδουκάδων δεσποτῶν τῆς Ἠπείρου. Ἡ μονὴ αὕτη διελύθη κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας καὶ ὁ ναός της περιῆλθεν εἰς τὴν κυριότητα τῆς Μ. Δουσίκου, ὅπου μετεφέρθησαν καὶ πάντα τὰ ἐναπομείναντα ἱερὰ σκεύη, ἔγγραφα, χειρόγραφα καὶ βιβλία τῆς διαλυθείσης λαμπρᾶς ἄλλοτε βασιλικῆς μονῆς (περὶ αὐτῆς βλ. Ἀ. Κ. Ὀρλάνδου, *Ἡ Πόρτα-Παναγιὰ τῆς Θεσσαλίας,* Ἀρχεῖον τῶν Βυζαντ. Μνημείων τῆς Ἑλλάδος, τόμ. 1, 1935, σ. 5–40, κυρίως σ. 6–10).

Ἡ φήμη τοῦ κώδικος τούτου ὡς αὐτοκρατορικοῦ καὶ ὁ θρῦλος περὶ μυθικῆς ἀξίας του ἔγιναν αἰτία νὰ κλαπῆ ὁ κῶδιξ ἐκ τῆς Μ. Δουσίκου περὶ τὸ ἔτος 1959. Εὐτυχῶς εὑρέθη εἰς χεῖρας ἀρχαιοκαπήλων καὶ κατεσχέθη ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων Ἀρχῶν· εἰς τὸ τελευταῖον παράφυλλόν του σημείωσις ἐπ' αὐτοῦ, τῆς τότε ἐποχῆς, ἀναγράφει: *Βυζ. Μουσεῖον, κατάσχεσις 799.* Ἐν συνεχείᾳ ὁ κῶδιξ οὗτος ἐπεστράφη καὶ παρεδόθη εἰς τὴν Μονὴν Βαρλαὰμ πρὸς ἀσφαλεστέραν φύλαξιν, ὅπου εὑρίσκεται μέχρι σήμερον, ἐκτεθειμένος εἰς προθήκην τοῦ Σκευοφυλακίου της ὡς «κῶδιξ τοῦ Πορφυρογεννήτου».

Στάχωσις ἐκ πινακίδων χάρτου ναστοῦ μετὰ θηλυκωτήρων ἐν λειτουργίᾳ. Τὸ πάχος τῶν φύλλων τοῦ κώδικος (ὅταν εἶναι κλειστὸς) εἶναι πολυτελῶς ἐπιχρυσωμένον καὶ ἡ ἐπίχρυσος αὕτη ἐπιφάνεια φέρει καὶ κομψὰ σχέδια, ἀμυδρῶς σήμερον διακρινόμενα.

Οἱ ἐκτὸς κειμένου Πίνακες 209, 210 καὶ 212 παρέχουν ἀντιστοίχως φωτογραφικὰ πανομοιότυπα τῶν φ. 359[β]–360[α], 9[β]–10[α] καὶ 363[α] τοῦ κώδικος, ὁ δὲ Πίναξ 211 φωτογραφικὸν πανομοιότυπον τοῦ φ. 240[β] τοῦ κώδ. Dd. 9.69 τῆς Πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Cambridge, διὰ τὴν σύγκρισιν τῆς γραφῆς του πρὸς τὴν τοῦ κώδ. 298 τῆς Μ. Βαρλαάμ.

Περιγραφὴ Δ. Ζ. Σοφιανοῦ

Σημ. Γ. Ἀ. Παπαδημητρίου.—Ὁ κῶδιξ, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς γραφῆς του, ἀνήκει ἀναμφιβόλως εἰς τοὺς περὶ τὸ 1300 χρόνους, ὡς δὲ μαρτυρεῖ ἡ ἐξαίρετος ποιότης τῶν λεπτοτάτων περγαμηνῶν φύλλων του καὶ τὰ ἐπὶ τῆς χρυσοβαφοῦς ἐπιφανείας τοῦ πάχους τούτων παρατηρούμενα ἐγχάρακτα κομψὰ γεωμετρικὰ σχήματα, οὗτος προωρί-

ζετο ὄχι διὰ κοινόν τινα θνητόν, ἀλλὰ διὰ πρόσωπον ἐπισημότατον. Κατὰ ταῦτα ὁ (ἐν φ. 360α) δηλώσας ἑαυτὸν ὡς κωδικογράφον *Κωνς(αν)τ(ῖν)ος ἐν Χ(ριστ)ῷ πιστ(ός) βασιλεὺς | καὶ ἀυτοκράτορ | ῥωμαίων ὁ πορφΰρογένητ(ος)* οὐδεὶς ἄλλος δύναται νὰ εἶναι, εἰμὴ μόνον ὁ τρίτος υἱὸς τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ Η΄ τοῦ Παλαιολόγου († 11 Δεκ. 1282) καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἀνδρονίκου Β΄ (11 Δεκ. 1282 - 24 Μαΐου 1328) Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος ὁ Πορφυρογέννητος (ca. 1261 - 5 Μαΐου 1306). Τούτου τὴν θλιβερὰν τύχην μανθάνομεν ἐκ τῶν περὶ αὐτοῦ εἰδήσεων, τὰς ὁποίας παρέχουν ὁ Γεώργιος Παχυμέρης (1242 - ca. 1310), ὁ Νικηφόρος Γρηγορᾶς (ca. 1294 - ca. 1359) καὶ ἄλλαι βυζαντιναὶ πηγαὶ καὶ τὰς ὁποίας συνέλεξαν καὶ σχολιάζουν ὁ Ἀ. Χ. Χατζῆς, *Οἱ Ῥαούλ, Ῥάλ, Ῥάλαι (1080 - 1800)*, Kirchhain N.- L. 1909, σ. 23 - 24 καὶ 79 (§ 5), ὁ Averkios Th. Papadopulos, *Versuch einer Genealogie der Palaiologen 1259 - 1453*, München 1938 [=(νέα ἐκτύπωσις) Amsterdam 1962] σ. 23 - 24, ἀρ. 37 καὶ 38, ὁ Franjo Barišić, Konstantin Porfirogenit Paleolog, *Zbornik radova Byzantološkog instituta*, XXII, 1983, σ. 43 - 58, καὶ εἴ τις ἄλλος. Ἡμεῖς συνοψίζοντες ἐνταῦθα τὰ κατ᾽ αὐτὸν ἀναφέρομεν, ὅτι γεννηθεὶς βασιλεύοντος τοῦ πατρὸς ηὐνοεῖτο παρ᾽ αὐτοῦ, θέλοντος (ἐπὶ ζημίᾳ τῶν δικαιωμάτων τοῦ δευτεροτόκου Ἀνδρονίκου), ἵνα ὁ τριτότοκος οὗτος υἱὸς λάβῃ σύζυγον Λατινίδα τινὰ τῶν εὐγενῶν, αὐτὸς δὲ «τὸ περὶ τὴν Θεσσαλονίκην τε καὶ Μακεδονίαν μέρος τῆς ὅλης ἡγεμονίας ἀποτεμὼν ἰδίαν ἀρχήν τινα περιποιήσασθαι τούτῳ καὶ βασίλειον αὐτοκρατορίαν» (Γρηγορᾶ VI 6, σ. 187 Bonn.). Μισούμενος διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀνδρονίκου Β΄ συνελήφθη (τὸν Μάρτιον τοῦ 1291) ἐν Λυδίᾳ μετὰ πολλῶν ἐκ τῶν φίλων του καὶ καθείρχθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν μέχρι τοῦ θανάτου του (5 Μαΐου 1306), ἐγκαταβιώσας εἰς τὴν μονὴν (τῆς Θεοτόκου) τοῦ Λιβός, ὅπου καὶ ἐτάφη, ἀφοῦ τὴν προτεραίαν τοῦ θανάτου του ἔλαβε τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ τὸ ὄνομα *Ἀθανάσιος*. Τὸ κωδικογραφικόν του σημείωμα εἰς τὸν κώδικα 298 τῆς μονῆς Βαρλαὰμ ἐπικυρώνει τὰς περὶ αὐτοῦ εἰδήσεις καὶ τοῦ Δημητρίου Ῥαοὺλ Καβάκη (πβ. Ἀ. Χατζῆν, *ἔ.ἀ.*, σ. 23 καὶ σημ. 4 καὶ 5), καθ᾽ ἃς ὁ Κωνσταντῖνος ὑπῆρξεν ἀνὴρ «ὃς καὶ ἐζήτει μεγάλως τὴν διαδοχὴν τῆς βασιλείας, δικαίως» καὶ «ἀδικούμενος τέθνηκε νέος ὤν, λυπημένος ἐκ τῆς ἀδικίας πολλά», μαρτυρεῖ δέ, ὅτι οὗτος, θεωρῶν ἑαυτὸν ὡς νόμιμον διάδοχον τοῦ πατρός του ἐπὶ τοῦ ἤδη μνημονευθέντος δυτικοῦ τμήματος τῆς αὐτοκρατορίας, οὐδέποτε παρητήθη τῶν βλέψεών του ἐπὶ τοιούτου τινὸς θρόνου καὶ τῆς διεκδικήσεως τῶν δικαιωμάτων του. Ὁ κῶδιξ γεγραμμένος ἀσφαλῶς κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐντὸς τῆς μονῆς τοῦ Λιβὸς διαβιώσεως τοῦ πορφυρογεννήτου παρέμεινεν εἰς τὴν κατοχὴν τούτου ὡς ἐγκόλπιον εὐαγγέλιον μέχρι τοῦ θανάτου του (5-5-1306), ἔμεινε δὲ ἀπαρατήρητος διὰ βίου καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀνδρονίκου Β΄ († 24 Μαΐου 1328), ὅστις ἄλλως θὰ εἶχεν ἀποσπάσει τῆς θέσεώς του τὸ φύλλον τοὐλάχιστον, ἐφ᾽ οὗ τὸ ἐν βρασμῷ ψυχῆς ἀποτολμηθὲν κωδικογραφικὸν σημείωμα, τὸ ὁποῖον καὶ συνιστᾷ μοναδικὸν παράδειγμα σημειώματος ὀφειλομένου εἰς πορφυρογέννητον κωδικογράφον. —Ἂς προστεθῇ ἐνταῦθα, ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος πορφυρογέννητος κατεῖχεν εἰς τὴν ἱεραρχίαν τῶν ἀξιωμάτων τῆς βυζαντινῆς αὐλῆς θέσιν ὅλως ἰδιάζουσαν μεταξὺ αὐτοκράτορος καὶ δεσπότου. Ὁ Ἰωάννης Καντακουζηνὸς (*Ἱστ.* IV 5 = τ. 3 [Bonn. 1832], σ. 33, 4 - 9 ἐκδ. L. Schopen) δηλώνει περὶ αὐτοῦ ἀναφερόμενος εἰς τὰ καθ᾽ ἑαυτόν: «Ματθαῖον δὲ τὸν πρεσβύτερον υἱὸν ἀξίας μὲν οὐδεμιᾶς ὀνομαστὶ ἠξίου, τιμὴν δὲ παρεῖχε τὴν ὑπὲρ δεσπότας, ὡς εὐθὺς εἶναι μετὰ βασιλέα, ἣν ὁ πρῶτος τῶν Παλαιολόγων βασιλέων Μιχαὴλ ἐκαινοτόμησεν ἐπὶ υἱῷ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ, ᾗ ἐδόκει πλέον τι τῆς τῶν δεσποτῶν ἀξίας ἔχειν». Ὁ G. Ostrogorsky (*Geschichte des byz. Staates* [Handbuch der AW. XII. 1. 2], ³München 1963, σ. 437, σημ. 3) σχολιάζων τὸ πρᾶγμα παρατηρεῖ, ὅτι διὰ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος θέσιν τοῦ Ματθαίου Καντακουζηνοῦ, τὴν ὁποίαν κατέλαβε πρῶτος ὁ υἱὸς τοῦ Μιχαὴλ Η΄ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος, οὐδεμία ἰδιαιτέρα ὀνομασία εὑρέθη, ἐπιφέρει δέ, ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ περίεργον ἀποτέλεσμα τοῦ αὔξοντος ἐξευτελισμοῦ καὶ τῆς προϊούσης διαφοροποιήσεως τῶν τίτλων: ἡ ἱεραρχία τῶν ὑψηλοτάτων ἀξιω-

μάτων γίνεται τόσον περίπλοκος, ὥστε δὲν εἶναι πλέον δυνατὸν νὰ ὁρισθῇ μὲ ὅρους εὐκρινεῖς. Ἡμεῖς νομίζομεν, ὅτι ἐν προκειμένῳ ὁ Μιχαὴλ Η΄ καινοτομήσας «ἐπὶ υἱῷ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ», ὥρισεν ὀνομαστὶ τὸ καινοτομηθὲν ἀξίωμα διὰ τῆς περιφράσεως «ὁ ὑπὲρ δεσπότας» (Ὅτι ὁ Ἰωάννης Καντακουζηνός, γράφων περὶ τὸ 1362/3, δὲν κατενόησε τὸ πρᾶγμα, οὐδὲν σημαίνει, διότι καὶ ὁ G. Ostrogorsky ὁμοίως ἔκρινε διὰ τὸ μεμονωμένον τῆς περιπτώσεως). Ὅτι πάντως ἡ περίφρασις «ὁ ὑπὲρ δεσπότας» ἦτο ἐν χρήσει πολὺ πρὸ τοῦ Καντακουζηνοῦ, μαρτυρεῖ ἡ παρουσία της ἤδη παρὰ Γεωργ. Παχυμέρῃ († ca. 1310) ἐν τῇ Ἱστορίᾳ του (Περὶ Ἀνδρ. Παλ. II 19 = τ. 2 [Bonn. 1835], σ. 155, 13 - 14 ἐκδ. Imm. Bekker), ὅπου ἡ σύζυγος ἀκριβῶς τοῦ πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου Παλαιολόγου φέρεται ἐγκαυχωμένη (τὸ 1292) ὡς «βασιλέως οὖσα νύμφη καὶ ἀνδρὸς ὑπὲρ δεσπότας σύζυγος».

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ
ΚΑΙ
ΠΙΝΑΚΕΣ

Οἱ Πίνακες I, II$^{\alpha}$, II$^{\beta}$, IV$^{\alpha}$, IV$^{\beta}$, IV$^{\gamma}$ καὶ IV$^{\delta}$ συνετάχθησαν παρὰ τοῦ Δ. Ζ. Σ ο φ ι α ν ο ῦ, οἱ δὲ λοιποὶ (III, V, VI καὶ VII) παρὰ τῶν Κ. Λ ά π π α, Ἑλένης Ἀ γ γ ε λ ο μ ά τ η - Τ σ ο υ γ κ α ρ ά κ η καὶ Ρόδης-Ἀγγελικῆς Σ τ α μ ο ύ λ η.

I.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΙΣ ΤΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ

XI αἰὼν — κώδικες ἐν ὅλῳ 1

κῶδιξ **290α'**.

XII αἰ. — κώδικες ἐν ὅλῳ 1

122.

XIII αἰ. — κώδικες ἐν ὅλῳ 3

1, 162, 165.

XIII–XIV αἰ. — κώδικες ἐν ὅλῳ 3

2, 285, 298.

XIV αἰ. — κώδικες ἐν ὅλῳ 7

3, 38, 125, 151, 158, 160, 209.

XIV–XV αἰ. — κώδικες ἐν ὅλῳ 2

173, 212.

XV αἰ. — κώδικες ἐν ὅλῳ 16

31 (ἔτους 1493), **4, 27, 37, 40, 44, 48, 98, 99, 107, 148, 178, 202, 207, 210, 211.**

XV–XVII αἰ. — κώδικες ἐν ὅλῳ 1

208.

XVI αἰ. — κώδικες ἐν ὅλῳ 95

127 (ἔτ. 1508/11), **56** (1521/2), **60** (1521/2), **58** (1525/6), **222** (1530/1), **12**(1531/2), **6**(1537), **33** (1537/8), **77** (1541/2), **92** (1545/6), **118** (1546) **75** (1546/7), **72** (1547/8), **154** (1548), **85** (1548/9), **150** (1548/9), **163** (1548/9), **164** (1548/9), **10** (1549), **13** (1549/50), **42** (1549/50), **63** (1549/50), **67** (1549/50), **69** (1549/50), **141** (1549/50), **161** (1549/50), **14** (1550/1), **21** (1551/2), **62** (1551/2), **20** (1552), **74** (1555/6), **28** (1558), **194** (1564), **110** (1568), **22** (1574), **147** (1587/8), **157** (1588/9),

116 (1600), **152** (1600), **5, 8, 9, 11, 16, 23, 25, 30, 36, 38, 39, 41, 46, 49, 52, 55, 64, 65, 66, 70, 71, 79, 86, 91, 93, 100, 104, 105, 108, 109, 114, 121, 123, 126, 129, 136, 137, 138, 139, 140, 144, 146, 153, 155, 159, 160, 168, 171, 174, 175, 180, 185, 196, 204, 277, 288.**

XVI–XVII αἰ. κώδικες ἐν ὅλῳ 9

45, 78, 183, 199, 278, 284β′, 293, 295, 296.

XVII αἰ. κώδικες ἐν ὅλῳ 64

34 (ἔτ. 1603–1617/8), **15** (1607), **102** (1608), **205** (1609), **82** (1609/10), **184** (1612), **189** (1612), **53** (1612/3), **54** (1612/3), **57** (1612/3), **19** (1613), **50** (1613/4), **215** (1613/4), **73** (1614/5), **47** (1617/8), **51** (1617/8), **7** (1618/9), **24** (1619/20), **156** (1619/20), **134** (1620), **29** (1621/2), **76** (1622), **106** (1625), **80** (1626), **35** (1627), **32** (1628), **26** (1630), **276** (1631/2), **187** (1648), **198** (1670), **17, 18, 68, 83, 84, 89, 90, 94, 95, 96, 97, 111, 112, 113, 124, 128, 130, 167, 169, 170, 172, 177, 179, 181, 190, 191, 195, 197, 275, 281, 282, 284ς′, 284ζ′, 286γ′.**

XVII–XVIII αἰ. κώδικες ἐν ὅλῳ 1

182.

XVIII αἰ. κώδικες ἐν ὅλῳ 88

274 (ἔτ. 1716), **267** (1731), **256** (1745), **225** (1754), **223** (1755), **268** (1755), **226** (1756), **224** (1757), **227** (1757), **229** (1758), **230** (1758), **135** (1759), **231** (1759), **232** (1759), **201** (1760), **233** (1761), **234** (1761), **235** (1762), **238** (1762), **239** (1763), **251** (1763), **261** (1764), **269** (1764), **236** (1765), **241** (1765), **242** (1766), **270** (1766), **243** (1767), **271** (1767), **244** (1768), **246** (1769), **247** (1770), **272** (1770), **248** (1771), **249** (1772), **250** (1772), **252** (1775), **253** (1775), **142** (1776), **237** (1776), **260** (1776), **257** (1777), **255** (1778), **259** (1778), **245** (1779), **258** (1779), **101** (1782), **132** (1783), **59** (1784), **61** (1784), **133** (1784), **143** (1784), **283** (1785), **264** (1790), **262** (1793), **294** (1793), **263** (1794), **131** (1796), **265** (1799), **43, 81, 103, 115, 117, 119, 145, 149, 166, 176, 186, 188, 192, 193, 200, 203, 206, 220, 228, 240, 254, 273, 279, 284ε′, 286α′, 289, 291, 292, 297.**

XVIII–XIX αἰ. κώδικες ἐν ὅλῳ 3

216, 217, 218.

XIX αἰ. κώδικες ἐν ὅλῳ 10

280 (ἔτ. 1827), **266** (1842), **87, 88, 120, 213, 219, 221, 284α′, 287.**

Παρατήρησις: Τὸ σύνολον τῶν κωδίκων τῆς Μ. Βαρλαάμ, ὡς οὗτοι ἀναγράφονται εἰς τὸν παρόντα Κατάλογον, ἀνέρχεται εἰς τὸν ἀριθμὸν 298. Εἰς τὸν χρονολογικὸν τοῦτον πίνακα τὸ ἄθροισμα τῶν κωδίκων ἀνέρχεται εἰς τὸν ἀριθμὸν 304. Τὸ φαινομενικὸν τοῦτο πλεόνασμα τῶν ἓξ κωδίκων ὀφείλεται εἰς τοὺς ἑξῆς λόγους: α) ὁ κῶδιξ 38, ἀποτελούμενος ἐκ τμημάτων χρονολογουμένων εἰς δύο διαφόρους αἰῶνας (XIV, XVI), ἀναγράφεται δίς· β) ὁ κ. 284, ἀποτελούμενος ἐκ δέσμης πέντε σπαραγμάτων ἐξ ἰσαρίθμων κωδίκων, ἀναγράφεται πεντάκις (ἅπαξ εἰς XVI–XVII αἰ., δὶς εἰς XVII αἰ., ἅπαξ εἰς XVIII αἰ., ἅπαξ εἰς XIX αἰ.)· γ) ὁ κ. 286, ἀποτελούμενος ἐκ δύο τμημάτων χρονολογουμένων εἰς δύο διαφόρους αἰῶνας (XVII, XVIII), ἀναγράφεται δίς.

ΙΙ^{α}.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΚΩΔΙΚΟΓΡΑΦΩΝ
ΚΑΤΑ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ

XIII αἰὼν

Πορφύριος [μοναχός;]: κῶδιξ 1*.
Πορφύριος γράψας ταπεινὸς καλλιγράφων.

XIII / XIV αἰ.

Ἰωάννης ἱερεύς: κῶδιξ 285*.
Ἐλέησον, κύριε . . . Ἰωάννην καὶ παρ' ἀξίαν ἱερέα τὸν γράψαντα τὴν βίβλον ταύτην . . .
Συγχώρησον, κύριε . . . Ἰωάννου τοῦ ταπεινοῦ τάχα καὶ ἱερέως τοῦ γράψαντος τὴν θείαν βίβλον ταύτην . . .
Μνήσθητι, κύριε, . . . Ἰωάννου ἱερέως τοῦ ταπεινοῦ τοῦ γράψαντος τὸ βιβλίον τοῦτο . . .

XIV αἰὼν

Θεόκτιστος: κῶδιξ 151*.
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς, ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλους γνωστοὺς κώδικας τοῦ Θεοκτίστου, ἀποκειμένους εἰς ἄλλας βιβλιοθήκας.

XV αἰὼν

Λουκᾶς: κῶδιξ 202 (ἐν μέρει).
Κύριε ἡγοῦ μοι Λουκᾶ.

Ματθαῖος ἱερομόναχος: κῶδιξ 31*, ἔτος 1493, Ἰανουάριος.
Ἐτελειώθη τὸ παρὸν μηναῖον διὰ χειρὸς ἐμοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ ἀθλίου τάχα δὲ καὶ ἱερομονάχου Ματθαίου . . .

Ἰωάννης Χρυσοβέργης, πρωτοψάλτης τῆς μητροπόλεως Λακεδαιμονίας: κῶδιξ 207*.
Πόνος Ἰωάννου καὶ πρωτοψάλτου . . . Λακεδαιμονίας τοῦ Χρυσοβέργη . . .

XVI αἰὼν

Νήφων ἱερομόναχος τῆς Μονῆς Προδρόμου εἰς Νησίον Ἰωαννίνων: κῶδιξ 127* (φ. 12^{α}–372^{β}), πρὸ τῆς 1 Ἀπρ. 1509.
Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Νήμφωνος ὁ πόνος.
. . . ἐγεγράφεισαν τὰ μὲν ψιλὰ καὶ καλλίγραφα παρὰ . . . Νήφωνος ἱερομονάχου . . .

---

* Ὁ ἀστερίσκος δηλώνει ὅτι δεῖγμα τῆς γραφῆς τοῦ κωδικογράφου παρέχεται ἐν πανομοιοτύπῳ εἰς τοὺς ἐκτὸς κειμένου πίνακας τοῦ παρόντος τόμου.

Μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ κωδικογράφου παρατίθεται τὸ κύριον τμῆμα τοῦ κωδικογραφικοῦ του σημειώματος ὠρθογραφημένον. Αὐτούσιον τὸ κωδικογραφικὸν σημείωμα (καὶ χωρὶς ὀρθογραφικὴν ἀποκατάστασιν) παρέχεται εἰς τὴν ἀντίστοιχον περιγραφὴν τοῦ κώδικος.

'Ιωάννης Σαγητᾶς [=Σαγιττᾶς]: κῶδιξ 127* (φ. 373α–676α), ἔτος 1510/1:
Τὰ δὲ ἕτερα γράμματα . . . ἐγράφησαν παρά τινος . . . μουσικωτάτου . . . μελῳδοῦ 'Ιωάννου τοῦ Σαγητᾶ . . .

Λεόντιος [μοναχός;]: κῶδιξ 38 (ἐν μέρει), ἔτος 1518:
. . . τὴν παροῦσαν γέγραφα ἀκολουθίαν Λεόντιος ὁ τλήμων . . .
. . . εὔξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ Λεοντίου ῥακενδύτου . . .

Σισώης μοναχὸς τῆς Μ. Βαρλαάμ:
— κῶδιξ 49* (φ. 1–90), ἔτος 1521/2:
Τὸ παρὸν βιβλίον ἐγράφη παρὰ Σισώη μοναχοῦ ἐν τῷ στύλῳ . . . τοῦ Βαρλαάμ . . .
— κῶδιξ 56*, ἔτος 1521/2:
Τὸ παρὸν βιβλίον ἐγράφη παρὰ Σισώη μοναχοῦ ἐν τῷ στύλῳ . . . τοῦ Βαρλαάμ . . .
— κῶδιξ 60*, ἔτος 1521/2:
'Εγράφη τὸ παρὸν βιβλίον παρὰ Σισώη μοναχοῦ ἐν τῷ στύλῳ . . . τοῦ Βαρλαὰμ . . .
— κῶδιξ 46*, ἀχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.
— κῶδιξ 55, ἀχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

'Ιάκωβος μοναχὸς τῆς Μ. Βαρλαάμ: ἔτη 1531/2–1551/2:
— κῶδιξ 12*, ἔτος 1531/2:
Ἄνευ ὀνόματος τοῦ κωδικογράφου. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.
— κῶδιξ 33*, ἔτος 1537/8:
'Ετελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ 'Ιακώβου μοναχοῦ ἐν τῷ στύλῳ . . . τοῦ Βαρλαάμ.
— κῶδιξ 77* (ἐν μέρει), c. 1541/2:
Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ 'Ιακώβου πόνος.
— κῶδιξ 154*, ἔτος 1548, 'Ιούνιος:
Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ 'Ιακώβου ὁ πόνος.
— κῶδιξ 85*, ἔτος 1548/9:
Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ 'Ιακώβου ὁ πόνος.
— κῶδιξ 164*, ἔτος 1548/9:
Θεὸς τελειοῖ τὰ καλὰ τούτῳ χάρις· | Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ 'Ιακώβου πόνος.
— κῶδιξ 10*, ἔτος 1549, Νοέμβριος:
Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ 'Ιακώβου ὁ πόνος.
— κῶδιξ 42*, ἔτος 1549/50:
'Εγράφη τὸ παρὸν βιβλίον παρὰ 'Ιακώβου μοναχοῦ ἐν τῷ στύλῳ . . . τοῦ Βαρλαὰμ . . .
— κῶδιξ 67*, ἔτος 1549/50:
'Εγράφη τὸ παρὸν βιβλίον παρὰ 'Ιακώβου μοναχοῦ ἐν τῷ στύλῳ . . . τοῦ Βαρλαὰμ . . .
— κῶδιξ 69*, ἔτος 1549/50:
'Εγράφη τὸ παρὸν βιβλίον παρὰ 'Ιακώβου μοναχοῦ ἐν τῷ στύλῳ . . . τοῦ Βαρλαὰμ . . .
— κῶδιξ 62*, ἔτος 1551/2:
'Εγράφη τὸ παρὸν θεοτοκάριον διὰ 'Ιακώβου μοναχοῦ ἐν τῇ σεβασμίᾳ μονῇ τῶν 'Αγίων Πάντων . . .
— κῶδιξ 11*, ἀχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 16*, ἀχρον.:
Οἰκτροῦ τάλανος Ἰακώβου ῥακενδύτου.
— κῶδιξ 25*, ἀχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.
— κῶδιξ 30*, ἀχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.
— κῶδιξ 41*, ἀχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.
— κῶδιξ 52*, ἀχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.
— κῶδιξ 66*, ἀχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.
— κῶδιξ 93*, ἀχρον.:
Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Ἰακώβου ὁ πόνος.
— κῶδιξ 114*, ἀχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.
— κῶδιξ 288*, ἀχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.
Θεόφιλος ἱερομόναχος, ἔτη 1541/2, 1546/7:
— κῶδιξ 77* (ἐν μέρει), ἔτος 1541/2:
Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Θεοφίλου πόνος.
— κῶδιξ 75*, ἔτος 1546/7:
Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Θεοφίλου πόνος.
Μνήσθητι τὸν γράψαντα Θεόφιλον.
Ἰωάσαφ μοναχὸς τῶν μονῶν Βαρλαὰμ καὶ Μετεώρου, ἔτη 1547/8–1552:
— κῶδιξ 72*, ἔτος 1547/8:
Ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον παρὰ Ἰωάσαφ μοναχοῦ ἐν τῷ στύλῳ τοῦ Βαρλαάμ.
— κῶδιξ 150*, ἔτος 1548/9:
Ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον παρὰ Ἰωάσαφ μοναχοῦ ἐν τῷ στύλῳ τοῦ Βαρλαάμ.
— κῶδιξ 163*, ἔτος 1548/9:
Ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον παρὰ Ἰωάσαφ μοναχοῦ ἐν τῷ στύλῳ τοῦ Βαρλαάμ.
— κῶδιξ 13*, ἔτος 1549/50:
Ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον παρὰ Ἰωάσαφ μοναχοῦ ἐν τῷ στύλῳ τοῦ Βαρλαὰμ . . .
— κῶδιξ 63*, ἔτος 1549/50:
Ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον παρὰ Ἰωάσαφ μοναχοῦ ἐν τῷ στύλῳ τοῦ Βαρλαὰμ . . .
— κῶδιξ 141*, ἔτος 1549/50:
Ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον παρὰ Ἰωάσαφ μοναχοῦ ἐν τῷ στύλῳ τοῦ Βαρλαὰμ . . .
— κῶδιξ 161*, ἔτος 1549/50:
Ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον παρὰ Ἰωάσαφ μοναχοῦ ἐν τῷ στύλῳ τοῦ Βαρλαὰμ . . .
— κῶδιξ 14*, ἔτος 1550/1:
Ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον παρὰ Ἰωάσαφ μοναχοῦ ἐν τῷ στύλῳ τοῦ Βαρλαὰμ . . .
— κῶδιξ 21*, ἔτος 1551/2:
Ἐγράφη . . . παρὰ τοῦ ἁμαρτωλοῦ Ἰωάσαφ ἐν τῇ . . . μονῇ τοῦ Βαρλαὰμ . . .

— κῶδιξ 20*, ἔτος 1552, Ἰανουάριος:
Ἐγράφη δὲ ἐν τῇ . . . μονῇ τοῦ Βαρλαὰμ . . . οἱ ἀναγινώσκοντες οὖν εὔχεσθε ὑπὲρ τοῦ γράψαντος ἁμαρτωλοῦ Ἰωάσαφ, ἴσως καὶ μοναχοῦ.

— κῶδιξ 79*, ἄχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

Κύριλλος μοναχός: κῶδιξ 74*, ἔτος 1555/6:
Κύριλλος μοναχός.

Ἀρσένιος [μοναχός]: κῶδιξ 109*, ἄχρον. (c. 1550):
Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Ἀρσενίου πόνος.

Νικόλαος Νεγκρέσης: κῶδιξ 194*, ἔτος 1564:
. . . χεὶρ κἀμοῦ Νικολάου Νεγκρέση ἐγράφη . . .

Δανιὴλ ἱερομόναχος: κῶδιξ 110*, ἔτος 1568:
Τὸ παρὸν εἱρμολόγιον ἐγράφη . . . καὶ τὰ σφαλέντα ὑπὸ τῆς ἀπειρίας καὶ ἀμαθείας μου συγχωρήσατε . . . — Τὸ παρὸν εἱρμολόγιον ἐπροσηλώθη παρὰ Δανιὴλ ἱερομονάχου . . .

Μάξιμος [μοναχός;]: κῶδιξ 22*, ἔτος 1574, Ἰανουάριος:
Τὸ παρὸν μηναῖο ἐγράφη . . . παρὰ ἁμαρτωλοῦ Μαξίμου . . .

Ματθαῖος Καππαδόκης ἐξ Ἰωαννίνων, μοναχὸς τῆς Μ. Βαρλαάμ:
— κῶδιξ 147*, ἔτος 1587/8:
. . . ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον παρὰ Ματθαίου μοναχοῦ καὶ ἁμαρτωλοῦ τὸ ἐπίκλην Καππαδόκης . . .

— κῶδιξ 157*, ἔτος 1588/9:
. . . ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον παρὰ Ματθαίου μοναχοῦ καὶ ἁμαρτωλοῦ τὸ ἐπίκλην Καππαδόκης . . .

Κύριλλος [μοναχός;]: κῶδιξ 204, τέλη ΙϚ′ αἰ.:
Δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ Κύριλλος.

Κάλλιστος ἱερομόναχος τῆς Μ. Δουσίκου: κῶδιξ 152* (φ. 144α–370β), ἔτος 1600, Ἀπρίλιος:
Τὸ παρὸν βιβλίον . . . ἐτελειώθη παρὰ ἀνδρὸς ἁμαρτωλοῦ Καλλίστου . . .

Γαλακτίων Μαρδάκης: κῶδιξ 168*, ἄχρον.:
Κρυπτογραφικῶς: *Γαλακτίων.*
Μονογράφημα: *Γαλακτίων Μαρδάκης.*

Διονύσιος [μοναχός;]: κῶδιξ 105*, ἄχρον.:
Κρυπτογραφικῶς: *Γραφεὺς πενιχρὸς μόλις εἰς τέλος ἦλθεν Διονύσιος.*

Θεοφάνης ἱεροδιάκονος: κῶδιξ 108*, ἄχρον.:
Πόνημα χειρῶν κὺρ Θεοφάνους ἱεροδιακόνου.

XVI / XVII αἰ.

Χριστοφόρος [μοναχός;]: κῶδιξ 45*, ἄχρον.:
Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Χριστοφόρου πόνος.

Λουκᾶς ἐπίσκοπος **Μποζέου** (1583–1603), εἶτα μητροπολίτης **Οὐγγροβλαχίας** (1603–1629), ἐκ Κύπρου. Βλ. καὶ κατωτέρω (XVII αἰ.):
— κῶδιξ 78*, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1583 καὶ 1603:
Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ ἐπισκόπου πόνος· Λουκᾶ δὲ Κυπρίου τε καὶ τοῦ Ποζέου.

XVII αἰὼν

Λουκᾶς μητροπολίτης **Οὐγγροβλαχίας** (1603–1629), πρώην ἐπίσκοπος **Μποζέου** (1583–1603), ἐκ Κύπρου. Βλ. καὶ ἀνωτέρω (XVI/XVII αἰ.):

— κῶδιξ 34*, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1603 καὶ 1617/8:

Τὸ παρὸν βιβλίον ἐγράφη διὰ χειρὸς κυρίου Λουκᾶ Οὐγκροβλαχίας . . .

Ματθαῖος μητροπολίτης **Μυρέων**:

— κῶδιξ 15*, ἔτος 1607, Φεβρουάριος:

Τὸ παρὸν βιβλίον ἐγράφη διὰ χειρὸς Ματθαίου ἁμαρτωλοῦ, ἀρχιερέως τῶν Μυρέων . . .

— κῶδιξ 134*, 1606–1620, Ἰανουάριος:

Ἐν φ. 3α-4α αὐτόγραφος καὶ ἐνυπόγραφος ἐπιστολὴ τοῦ Ματθαίου.

— κῶδιξ 17*, ἄχρον.:

Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

Ἱερεμίας ἱερομόναχος: κῶδιξ 160* (ἐν μέρει), ἔτος 1609/10.

Ἀρσένιος ἱερομόναχος τῆς Μ. Βαρλαὰμ (μαθητὴς τοῦ Λουκᾶ Οὐγγροβλαχίας): ἔτη 1609/10–1622:

— κῶδιξ 82*, ἔτος 1609/10:

Ἱεροθύτης Ἀρσένιος ἱδρῶσι | ταύτην τὴν θεόπνευστον ἔγραψε δέλτον . . .

— κῶδιξ 53*, ἔτος 1612/3:

Στίχοι πολιτικοὶ εἰς τὴν Θεοτόκον ὧν ἡ ἀκροστοιχίς: *Ἀρσένιος.*

— κῶδιξ 54*, ἔτος 1612/3:

Τὸ παρὸν βιβλίον ἐγράφη διὰ χειρὸς Ἀρσενίου εὐτελοῦς ἱερομονάχου . . .

— κῶδιξ 57*, ἔτος 1612/3:

Τῷ συντελεσθῇ τῶν καλῶν Θεῷ χάρις.
Στίχοι πολιτικοὶ εἰς τὴν Θεοτόκον ὧν ἡ ἀκροστοιχίς: *Ἀρσένιος.*

— κῶδιξ 50*, ἔτος 1613/4:

Τῷ συντελεσθῇ τῶν καλῶν Θεῷ χάρις.
Ἄνευ ὀνόματος κωδικογράφου τὸ σημείωμα. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς·

— κῶδιξ 215* (ἐν μέρει), ἔτος 1613/4:

Ἐγράφη ἡ παροῦσα . . . πρόθεσις . . . παρὰ Ἀρσενίου ἱερομονάχου, μαθητοῦ κὺρ Λουκᾶ Οὐγκροβλαχίας τοῦ Κυπρίου . . .

— κῶδιξ 73*, ἔτος 1614/5:

Δέξαι, Χριστὲ πανβασιλεῦ, δεικνύων ἐκ χειλέων
ἁμαρτωλοῦ τοῦ τάλανος ταπεινοῦ Ἀρσενίου . . .

— κῶδιξ 76*, ἔτος 1622:

Ἐγράφη ἡ παροῦσα λειτουργία διὰ χειρὸς Ἀρσενίου ἱερομονάχου.

— κῶδιξ 83*, ἄχρον.:

Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

Θεοφάνης ἱερομόναχος: κῶδιξ 189*, ἔτος 1612, Ἰούλιος:

Ἐγράφη διὰ χειρὸς ἐμοῦ Θεοφάνης ἱερομόναχος.

Θεοδόσιος ἱερομόναχος: κῶδιξ 184*, ἔτος 1612, Δεκέμβριος:

Τὸ θεῖον τοῦτο καὶ ἱερὸν νόμιμον ἐγράφη . . . διὰ χειρὸς οἰκτροῦ Θεοδοσίου καὶ τῶν ἱερομονάχων ἐλαχίστου . . .

Ἰωαννίκιος ἱερομόναχος τῆς Μ. Βαρλαὰμ (μαθητὴς τοῦ ἱερομονάχου τῆς αὐτῆς μονῆς Ἀρσενίου): ἔτη 1613–1630:

— κῶδιξ 19*, ἔτος 1613, Νοέμβριος:

Ἱεροθύτης Ἰωαννίκιος ἱδρῶσι | ταύτην τὴν θεόπνευσταν ἔγραψε βίβλον...

— κῶδιξ 47*, ἔτος 1617/8:

Ἰωαννίκιος ἱδρῶσι ταύτην τὴν θεόπνευστον ἔγραψε βίβλον...

— κῶδιξ 51*, ἔτος 1617/8:

Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς Ἰωαννικίου ἱερομονάχου...

— κῶδιξ 7*, ἔτος 1618/9:

Τὸ παρὸν βιβλίον ἐτελειώθη διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς Ἰωαννικίου ἱερομονάχου...

— κῶδιξ 128*, ἔτος 1618/9:

Ἡ βίβλος ἔσχεν ἥδε σὺν Θεῷ πέρας πόνῳ Ἰωαννικίῳ, θύτης, τάλανος ῥακενδύτου...

— κῶδιξ 24*, ἔτος 1619/20:

Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον ἐν τῷ στύλῳ τοῦ Βαρλαάμ. Διὰ χειρὸς ἐμοῦ Ἰωαννικίου εὐτελοῦς ἱερομονάχου, μαθητὴς...Ἀρσενίου ἱερομονάχου...

— κῶδιξ 156*, ἔτος 1619/20:

Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς Ἰωαννικίου ἱερομονάχου...

— κῶδιξ 29*, ἔτος 1621/2:

Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς Ἰωαννικίου ἱερομονάχου...

— κῶδιξ 106*, ἔτος 1625, Μάρτιος:

Ἐτελειώθη τὸ παρὸν ὡρολόγιον διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου τῶν ἱερομονάχων Ἰωαννικίου...

— κῶδιξ 80*, ἔτος 1626:

Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ ἱερομονάχου πόνος. Ἰωαννικίου δὲ καὶ ῥακενδύτου...

— κῶδιξ 35*, ἔτος 1627:

Τὸ παρὸν βιβλίον ἐγράφη διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς Ἰωαννικίου ἱερομονάχου...

— κῶδιξ 32*, ἔτος 1628:

Τὸ παρὸν βιβλίον ἐγράφη διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς Ἰωαννικίου...

— κῶδιξ 26*, ἔτος 1630:

Τὸ παρὸν βιβλίον ἐγράφη διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς Ἰωαννικίου...

— κῶδιξ 18*, ἀχρον.:

Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 96*, ἀχρον.:

Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

Ἀντώνιος [μοναχός;]: κῶδιξ 176*, ἔτος 1631/2:

Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Ἀντωνίου πόνος.

Ἰωάννης Θεοδωρῆ **Καρβουνάρη** [μοναχός;]: κῶδιξ 187*, ἔτος 1648, Ἰούλιος:

Τὸ παρὸν βιβλίον ἐγράφη παρὰ τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ ἐλαχίστου δούλου Ἰωάννου Θεοδωρῆ Καρβουνάρη...

Γεώργιος ἱερεύς: κῶδιξ 183* (φ. 1–51β), ἔτος 1659, Ἰούλιος:

Χεὶρ Γεωργίου ἱερέως.

Θεόκλητος ἱερομόναχος: κῶδιξ 198, ἔτος 1670, Φεβρουάριος:
Χειρὶ Θεοκλήτου εὐτελοῦς τῶν ἱερομονάχων.

'Αντώνιος ἱερομόναχος: κῶδιξ 84*, ἄχρον.:
. . . μνήσθητι, Κύριε, τοῦ δούλου σου 'Αντωνίου ἱερομονάχου . . .

Δανιήλ: κῶδιξ 169 (ἐν μέρει), ἄχρον.:
† Δανιήλ, Δανιήλ.

'Ιωνᾶς [μοναχός;]: κῶδιξ 68*, ἄχρον.:
Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ 'Ιωνᾶ πόνος.

XVIII αἰὼν

Σεκλιστηνοῦ 'Ιωάννου υἱός: κῶδιξ 274*, ἔτος 1716, Φεβρουάριος:
'Ετελειώθη ἀπὸ χειρὸς υἱοῦ 'Ιωάννου Σεκλιστηνοῦ.

Παρθένιος ἱερομόναχος: κῶδιξ 135*, ἔτος 1759, 'Ιούνιος:
Θεοῦ τὸ θῦμα καὶ Παρθενίου κόπος. 'Ο τῶν ἱερομονάχων ἐλάχιστος Παρθένιος ἱερομόναχος ὁ γράψας.

Ζαχαρίας [ἱερομόναχος]: κῶδιξ 201*, ἔτος 1760:
Καὶ τόδε πρὸς τοῖς ἄλλοις κτῆμα δὲ καὶ πόνου [sic] *Ζαχαρίου τε καὶ θείου θύτου . . .*

'Αναστάσιος Σουγδουρῆς ἐξ 'Ιωαννίνων [μοναχὸς ἢ ἱερομόναχος(;) τῆς Μ. Βαρλαάμ], ἔτη 1776–1797:

— κῶδιξ 135* (φ. 57α–58α), ἔτος 1776, 'Απρίλιος:
"Ανευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. 'Η ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 142*, ἔτος 1776:
"Ανευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. 'Η ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 101* ἔτος 1782:
"Ανευ ὀνόματος κωδικογράφου. 'Η ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 132 (φ. 1α–4β καὶ σελ. 47–73), ἔτος 1783:
"Ανευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. 'Η ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 143*, ἔτος 1784, Μάιος:
'Εγράφη διὰ χειρὸς 'Αναστασίου Σουγδουρῆ τοῦ ἐξ 'Ιωαννίνων . . .

— κῶδιξ 133*, ἔτος 1784. Σεπτέμβριος:
'Εγράφη δὲ ἐν τῷ στύλῳ τοῦ Βαρλαὰμ . . . διὰ χειρὸς τοῦ 'Αναστασίου Σουγδουρῆ τοῦ ἐξ 'Ιωαννίνων . . .

— κῶδιξ 59*, ἔτος 1784:
'Η παροῦσα παρακλητικὴ ἐγράφη ἐν τῷ στύλῳ τοῦ Βαρλαὰμ διὰ χειρὸς 'Αναστασίου Σουγδουρῆ τοῦ ἐξ 'Ιωαννίνων . . .

— κῶδιξ 61*, ἔτος 1784:
'Η παροῦσα παρακλητικὴ ἐγράφη ἐν τῷ στύλῳ τοῦ Βαρλαὰμ διὰ χειρὸς 'Αναστασίου Σουγδουρῆ τοῦ ἐξ 'Ιωαννίνων . . .

— κῶδιξ 57* (φ. 160α–165α), ἔτος 1785:
"Ανευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. 'Η ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 217 (κατὰ κύριον μέρος), ἔτος 1787, Αὔγουστος:
"Ανευ ὀνόματος κωδικογράφου. 'Η ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 218* (κατὰ κύριον μέρος), ἔτος 1788, Μάιος:

Ἄνευ ὀνόματος κωδικογράφου. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 214* (κατὰ κύριον μέρος), ἔτος: μετὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1797:
Ἄνευ ὀνόματος κωδικογράφου. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 73 (σελ. 110–111), ἄχρον.:
Ἄνευ ὀνόματος κωδικογράφου. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 81, ἄχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 115*, ἄχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 119*, ἄχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 145* (ἐν μέρει), ἄχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 148 (φ. $4^{α}$–$45^{β}$, $133^{α}$–$135^{β}$), ἄχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 149, ἄχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 166*, ἄχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 175* (φ. I–XIII, 227–252), ἄχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 203*, ἄχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 279, ἄχρον.:
Ἄνευ κωδικογραφικοῦ σημειώματος. Ἡ ταύτισις ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

Γαβριὴλ ἱερομόναχος ἡγούμενος τῆς Ἁγίας Μονῆς τῶν Μετεώρων (Ἁγιαμονίτης): Ἔτη 1785, 1786:

— κῶδιξ 283, ἔτος 1785, Αὔγουστος:
Γαβριὴλ τάχα ἱερομονάχου καὶ θύτου.
Ἡ ταύτισις πρὸς τὸν ὁμώνυμον ἱερομόναχον, ἡγούμενον τῆς Ἁγίας Μονῆς (γραφέα ὡρισμένων σελίδων τοῦ κώδικος Βαρλαὰμ 182), ἔγινεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφῆς.

— κῶδιξ 182* (σελ. 151–163, 167–179), ἔτος 1786, Δεκέμβριος:
Τέλος τῶν στίχων . . . ποίημά εἰσι ἐμοῦ Γαβριὴλ ἀγραμμάτου καὶ ἀναξίου καὶ καθηγητοῦ τῆς Ἁγίας Μονῆς . . .

Χρυσόγουνος ἱερεύς: κῶδιξ 176*, ἔτος 1800, Ἀπρίλιος:
Καὶ τόδε ξὺν τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει ἐμοῦ τοῦ παπᾶ Χρυσόγουνο . . . (ὁ κτήτωρ τοῦ κώδικος εἶναι καὶ γραφεύς του).

XIX αἰὼν

Χρῖστος Ντόπρος ἀναγνώστης ἐκ Κλεινοβοῦ: κῶδιξ 280*, ἔτος 1827, Μάιος:
Ἐγράφη δὲ χεὶρ Χρίστου ἀναγνώστου, υἱοῦ τοῦ Νικολάου παπᾶ Ρίζου Ντόπρου τοῦ ἐκ κώμης Κλεινοβοῦ . . .

Στέριος ἱερεὺς ἐκ Τρίκκης: κῶδιξ 219*, ἔτος 1833, Ἰούνιος:
. . . ἀντεγράφη . . . διὰ χειρὸς τοῦ παπᾶ Στερίου ἐκ Τρίκκης . . .

Κωνσταντῖνος: κῶδιξ 266, ἔτος 1842, Μάιος:

ΙΙ^{β}.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΚΩΔΙΚΟΓΡΑΦΩΝ
ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ

Ἀναστάσιος Σουγδουρῆς ἐξ Ἰωαννίνων [μοναχὸς ἢ ἱερομόναχος(;) τῆς Μ. Βαρλαάμ]. Ἔτη 1776–1797.
Κώδικες: 57 (φ. 160^{α}–165^{α}), 59, 61, 73 (σελ. 110–111), 81, 101, 115, 119, 132 (φ. 1^{α}–4^{β} καὶ σελ. 47–73), 133, 135 (φ. 57^{α}–58^{α}), 142, 143, 145 (ἐν μέρει), 148 (φ. 4^{α}–45^{β} καὶ 133^{α}–135^{β}), 149, 166, 175 (φ. I–XIII καὶ 227–252), 203, 214 (κατὰ κύριον μέρος), 217 (ἐν μέρει), 218 (ἐν μέρει), 279.
Ἀντώνιος ἱερομόναχος. Αἰὼν XVII.
Κῶδιξ 84.
Ἀντώνιος [μοναχός;]. Ἔτος 1631/2.
Κῶδιξ 276.
Ἀρσένιος [μοναχός;]. Ἔτος: c. 1550.
Κῶδιξ 109.
Ἀρσένιος ἱερομόναχος τῆς Μ. Βαρλαὰμ (μαθητὴς τοῦ Λουκᾶ Οὐγγροβλαχίας). Ἔτη 1609/10–1622.
Κώδικες: 50, 53, 54, 57, 73, 76, 82, 83, 215 (ἐν μέρει).

Γαβριὴλ ἱερομόναχος, ἡγούμενος τῆς Ἁγίας Μονῆς τῶν Μετεώρων (**Ἁγιαμονίτης**). Ἔτη 1785, 1786.
Κώδικες: 182 (σελ. 151–163, 167–179), 283.
Γαλακτίων Μαρδάκης. Αἰὼν XVI.
Κῶδιξ 168.
Γεώργιος ἱερεύς. Ἔτος 1659.
Κῶδιξ 183.

Δανιὴλ ἱερομόναχος. Ἔτος 1568.
Κῶδιξ 110.
Δανιήλ. Αἰὼν XVII.
Κῶδιξ 169 (ἐν μέρει).
Διονύσιος [μοναχός;]. Αἰὼν XVI.
Κῶδιξ 105.

Ζαχαρίας [ἱερομόναχος]. Ἔτος 1760.
Κῶδιξ 201.

Θεοδόσιος ἱερομόναχος. Ἔτος 1612.
Κῶδιξ 184.

Θεόκλητος ἱερομόναχος. Ἔτος 1670.
Κῶδιξ 198.
Θεόκτιστος. Αἰὼν XIV.
Κῶδιξ 151.
Θεοφάνης ἱεροδιάκονος. Αἰὼν XVI.
Κῶδιξ 108.
Θεοφάνης ἱερομόναχος. Ἔτος 1612.
Κῶδιξ 189.
Θεόφιλος ἱερομόναχος. Ἔτη 1541/2, 1546/7.
Κώδικες: 75, 77 (ἐν μέρει).

Ἰάκωβος μοναχὸς τῆς Μ. Βαρλαάμ. Ἔτη 1531/2–1551/2.
Κώδικες: 10, 11, 12, 16, 25, 30, 33, 41, 42, 52, 62, 66, 67, 69, 77 (ἐν μέρει), 85, 93, 114, 154, 164, 288.
Ἱερεμίας ἱερομόναχος. Ἔτος 1609/10.
Κῶδιξ 160 (ἐν μέρει).
Ἰωάννης ἱερεύς. Αἰὼν XIII/XIV.
Κῶδιξ 285.
Ἰωάννης Θεοδωρῆ **Καρβουνάρη** [μοναχός;]. Ἔτος 1648.
Κῶδιξ 187.
Ἰωάννης Σαγητᾶς [=Σαγιττᾶς] μελῳδός. Ἔτος 1510/11.
Κῶδιξ 127 (φ. 373α–676α).
Ἰωάννης Χρυσοβέργης πρωτοψάλτης τῆς μητροπόλεως Λακεδαιμονίας. Αἰὼν XV.
Κῶδιξ 207.
Ἰωαννίκιος ἱερομόναχος τῆς Μ. Βαρλαὰμ (μαθητὴς τοῦ ἱερομονάχου τῆς αὐτῆς μονῆς Ἀρσενίου). Ἔτη 1613–1630.
Κώδικες: 7, 18, 19, 24, 26, 29, 32, 35, 47, 51, 80, 96, 106, 128, 156.
Ἰωάσαφ μοναχὸς τῶν μονῶν Βαρλαὰμ καὶ Μετεώρου. Ἔτη 1547/8–1552.
Κώδικες: 13, 14, 20, 21, 63, 72, 79, 141, 150, 161, 163.
Ἰωνᾶς [μοναχός;]. Αἰὼν XVII.
Κῶδιξ 68.

Κάλλιστος ἱερομόναχος τῆς Μ. Δουσίκου. Ἔτος 1600.
Κῶδιξ 152 (φ. 144α–370β).
Καππαδόκης Ματθαῖος· βλ. Ματθαῖος —.
Καρβουνάρης Θεοδωρῆ **Ἰωάννης**· βλ. Ἰωάννης — —.
Κύριλλος μοναχός. Ἔτος 1555/6.
Κῶδιξ 74.
Κύριλλος [μοναχός;]. Αἰὼν XVI (τέλη).
Κῶδιξ 204.
Κωνσταντῖνος. Ἔτος 1842.
Κῶδιξ 266.

III.

ΕΝΘΥΜΗΣΕΙΣ — ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΚΑΤΑ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ*

ἔτος	κῶδιξ	ἔτος	κῶδιξ
1302/3	127$_{[22]}$	1522/23	127$_{[22]}$
ca. 1340	151	1523/24 ἢ 1513/14	127$_{[7]}$
1394 Μάρτ.	4	1523/24	127$_{[10]}$
1429/30	127$_{[22]}$	1524/25	127$_{[9]}$
1453	127$_{[22]}$	1525 Φεβρ. 2	127$_{[12]}$
1458/59	178	1525/26	127$_{[11]}$
1460/61	127$_{[22]}$	1525[26	127$_{[22]}$
1477/78	127$_{[22]}$	1529/30	127$_{[13]}$
1478/79	127$_{[22]}$	1530/31	127$_{[13]}$
1493/94	127$_{[22]}$	1532/33	127$_{[14]}$
1498/99	127$_{[22]}$	1543 Μαρτ. 25	127$_{[15]}$
1499/1500	127$_{[22]}$	1544 Μαΐου 17	127$_{[16]}$
1505 Ἀπρ. 9	127$_{[3]}$	1545/46	127$_{[2]}$
1505/6	127$_{[1]}$	1550 Ἀπρ. 7	127$_{[21]}$
1506 Νοεμ. 7	127$_{[4]}$	1580 Δεκ. 31	104
1506/7	127$_{[17]}$	1582 Ἀπρ. 8	104
1508 Αὐγ. 12	127$_{[1]}$	1582 Φεβρ. 22	104
1509 Ἀπρ. 1	127$_{[5]}$	1584	168
1510 Αὐγ. 29	127$_{[1]}$	1589 Δεκ. 20	49
1510/11	127$_{[18]}$	1589 Δεκ. 20	49
1512 Νοεμ. 11	127$_{[6]}$	1590	91
1513/14	127$_{[22]}$	1591	126
1513/14 ἢ 1523/24	127$_{[7]}$	1595 Ἀπρ. 18	56
1515/16	127$_{[8]}$	1608 Φεβρ. 17	102
1516/17	127$_{[22]}$	1616/17	109
1517 Ὀκτωβρ. 26	127$_{[19]}$	1618/19	109
1520 Ἀπρ. 14	127$_{[22]}$	1620	72
1520 Σεπτ. 17	108	1620	128
1520/21	127$_{[22]}$	1620 Μαΐου 17	151

* Δὲν ἀναγράφονται τὰ κωδικογραφικὰ σημειώματα. Ἀναγράφονται τὰ ἀξιολογώτερα σημειώματα καὶ κυρίως τὰ χρονολογημένα.

ἔτος	κῶδιξ	ἔτος	κῶδιξ
1622 Δεκ. 23	296	1767 Ἰουλ. 1	297
1622 Ἀπρ. 29	72	1767 Ὀκτ. 3	216
1624 Μαρτ. 21	72	1768 Ἀπρ. 5	271
1635 Μαρτ. 29	50	1768 Σεπτ. 23	52
1649	187	1770 Μαρτ. 25	297
1656 Μαρτ. 9	195	1774	147
1661 Μαρτ. 20	178	1775	220
1672	178	1784 Μάρτ.	133
1678	178	1785 Ἰαν.	133
1685 Σεπτ. 25	113	1785 Ἰουν. 8	57
1689 Μαΐου 5	35	1786 Δεκ. 18	182
1695	181	1786 Δεκ. 20	182
1699	214	1788 Μαΐου 13	218
XVII αἰ.	38	1794	153
XVII αἰ.	167	1796 Ἀπρ. 4	153
XVII αἰ.	210	1796 Ἀπρ. 12	153
1720	181	1796 Ἀπρ. 17	153
1722 Μαρτ. 15	20	1796	131
1726 Μαΐου 24	29	1796	149
1726 Ἰουλ. 15	53	1797	214
1728 Αὔγ.	281	XVIII αἰ.	2
1729/30	127[20]	XVIII αἰ.	48
1735 Αὐγ. 21	163	XVIII αἰ.	118
1735	53	XVIII αἰ.	136
1740	7	XVIII αἰ.	144
1740	157	1800 Ἀπρ. 4	176
1740	163	1800 Σεπτ. 12	153
1740	184	1805	214
1742 Ἀπρ. 9	157	1809	106
1742 Ἀπρ. 9	163	1810 Ἰαν. 23	153
1742	73	1815 Ἰαν. 15	182
1743	14	1825 Μάρτ.	280
1744 Αὔγ.	13	1825 Σεπτ. 14	280
1745 Φεβρ.	256	1825	280
1745 Μαΐου 17	29	1826 Σεπτ. 17– 1827 Ἰουν. 23	120
1745	178	1827 Μάϊος	280
1746 Μάρτ.	117	1827 Ἰούλ.	280
1756 Ἰαν. 30	103	1827 Αὔγ.	280
1758 Αὐγ. 9	113	1827 Νοέμ.	280
1760 Ἀπρ. 27	113	1828 Ἰαν. 17	117
1766 Αὐγ. 20	216		

ἔτος	κῶδιξ	ἔτος	κῶδιξ
1828 Ἰαν. 25	280	1859 Μαρτ. 6	298
1828 Ἀπρ. 2	280	1860 Μαρτ. 28	291
1828 Μάϊος	280	1862 Φεβρ. 25	298
1830 Ἰουν. 20	120	1869	289
1835	71	1901 Μαρτ. 14	10
1837 Μαρτ. 30	43	1931	291
1838 Ἰαν. 3	135	ἀχρον.	38
1845 Φεβρ.	87	ἀχρον.	40
1849 Μαΐου 26	5	ἀχρον.	85
1852 Ἰαν. 15	293	ἀχρον.	86
1854 Σεπτ. 13	287	ἀχρον.	177
1855 Μαρτ. 20	287	ἀχρον.	207

IV$^{\alpha}$.

ΠΙΝΑΞ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑΣ

ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΑΣ ΤΑΞΙΝΟΜΙΚΑΣ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ

Οἱ κώδικες εἶναι σήμερον ταξινομημένοι κατ' ἀριθμητικὴν σειράν, ἐπὶ τῇ βάσει συνεχοῦς αὔξοντος ἀριθμοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ ἀριθμὸς τοῦ κώδικος εἰς τὸν παρόντα Κατάλογον.

Πρὸ τοῦ Ν. Βέη πολλοὶ κώδικες ἔφερον διαφόρους ταξινομικὰς ἐνδείξεις ἢ ἀριθμήσεις ἐκ παλαιοτέρων καταγραφῶν. Μὲ τὰς παλαιὰς αὐτὰς ἐνδείξεις μνημονεύονται ἐνίοτε ὡρισμένοι μετεωρικοὶ κώδικες ὑπὸ παλαιοτέρων ἐρευνητῶν (Uspenskij κ.ἄ.). Διὰ τὴν ταύτισίν των ἐκρίθη σκόπιμον νὰ καταρτισθοῦν οἱ κατωτέρω πίνακες ἀντιστοιχίας (IV$^{\alpha}$ καὶ IV$^{\beta}$): α') τῶν ἀριθμῶν τοῦ παρόντος Καταλόγου πρὸς παλαιοτέρας ταξινομικὰς ἐνδείξεις, β') τῶν παλαιοτέρων ἐνδείξεων πρὸς τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ παρόντος Καταλόγου.

Τὰς παλαιοτέρας ταξινομικὰς ἐνδείξεις σημειώνει ὁ Ν. Βέης ἑκάστοτε εἰς τὸ τέλος τῆς περιγραφῆς ἑνὸς ἑκάστου κώδικος. Παλαιοὶ ἀριθμοὶ τῶν ὁποίων προτάσσεται ἡ ἔνδειξις Β εἶναι προφανῶς οἱ δοθέντες τὸ 1901 ὑπὸ Ἰω. Βογιατζίδου (πρβλ. Ν. Βέη, *Ἔκθεσις*, 1910, σελ. 20).

Εἰς τὸν πίν. IV$^{\alpha}$, ὅπου σημειώνεται ἡ ἔνδειξις «ἄνευ», σημαίνει ὅτι διὰ τὸν κώδικα τοῦτον ρητῶς ἀναφέρεται εἰς τὸν παρόντα Κατάλογον ὅτι εἶναι «ἄνευ ἀριθμοῦ παλαιᾶς κατατάξεως»· ὅπου σημειώνεται παῦλα (—), σημαίνει ὅτι ὁ Ν. Βέης οὐδὲν ἀναφέρει περὶ ὑπάρξεως ἢ μὴ παλαιοῦ ἀριθμοῦ.

Ὡσαύτως ὡρισμένοι κώδικες τῆς Μ. Βαρλαὰμ φέρουν ἀρίθμησιν μεταγενεστέραν τῆς συντάξεως τοῦ Καταλόγου (1908/1909) τοῦ Ν. Βέη. Κατὰ τὰς ἀπογραφὰς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν τῶν ἐτῶν 1953 καὶ 1959 πολλοὶ κώδικες, οἱ ὁποῖοι δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ ταυτισθοῦν πρὸς τοὺς ἀριθμηθέντας καὶ περιγραφομένους ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη εἰς τὸν Κατάλογόν του, ἐθεωρήθησαν ὡς πλεονάζοντες καὶ ἀκατάγραφοι. Εὑρέθησαν ἐπίσης καὶ ἄλλοι ἀκατάγραφοι κώδικες, οἱ ὁποῖοι πράγματι δὲν εἶχον ἀριθμηθῆ καὶ περιγραφῆ ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη, διότι ἀπετέλεσαν μεταγενέστερα προσκτήματα τῆς Μονῆς ἢ διότι ἁπλῶς δὲν εἶχον εὑρεθῆ τότε ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη. Πάντες οἱ κώδικες οὗτοι κατὰ τὰς ὡς ἄνω ἀπογραφὰς ἔλαβον ἰδιαιτέραν ἀρίθμησιν μὲ τὴν ἔνδειξιν «νέος ἀριθμός». Οἱ περισσότεροι τῶν ὑπὸ «νέον ἀριθμὸν» κωδίκων ἐταυτίσθησαν ὑφ' ἡμῶν (ἀποστολαὶ τοῦ Κέντρου μας κατὰ τὰ ἔτη 1966, 1968, 1969 καὶ 1983) πρὸς κώδικας ἀριθμηθέντας καὶ περιγραφέντας ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη, ὅσοι δὲ ἐκ τούτων ἀπέμειναν ἀταύτιστοι ἔλαβον ὑφ' ἡμῶν ἑνιαίαν ἀρίθμησιν, ἐν συνεχείᾳ τῆς ἀριθμήσεως τοῦ Ν. Βέη (κώδ. ὑπ' ἀριθ. 274–290).

Διὰ τὴν ταύτισιν καὶ τῶν κωδίκων τούτων, παρέχομεν κατωτέρω ἀναλόγους πίνακας ἀντιστοιχίας (IV$^{\gamma}$ καὶ IV$^{\delta}$): γ') τῶν ἀριθμῶν τοῦ παρόντος Καταλόγου πρὸς τοὺς «νέους ἀριθμούς», δ') τῶν «νέων ἀριθμῶν» πρὸς τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ παρόντος Καταλόγου.

Ἀριθμὸς Καταλόγου	Παλαιοὶ ἀριθμοί	Ἀριθμὸς Καταλόγου	Παλαιοὶ ἀριθμοί	Ἀριθμὸς Καταλόγου	Παλαιοὶ ἀριθμοί
1	27	**39**	B28	**77**	B45
2		**40**	B150	**78**	B66
3	27 καὶ B131	**41**	187 καὶ B15	**79**	B54
4	B29	**42**	B176	**80**	ἄνευ
5	11 καὶ B62	**43**	ἄνευ	**81**	—*
6	7 καὶ B143	**44**	ἄνευ	**82**	ἄνευ
7	291 καὶ B59	**45**	321 καὶ B128	**83**	B141
8	318 καὶ B82	**46**	296 καὶ B93	**84**	B116
9	317	**47**	299 καὶ B76	**85**	B57
10	117	**48**	294	**86**	ἄνευ
11	115 καὶ B113	**49**	215 καὶ B111	**87**	—
12	B90	**50**	4	**88**	—
13	B13	**51**	2 . . καὶ B153	**89**	ἄνευ
14	3 . . καὶ B31	**52**	320 καὶ B47	**90**	ἄνευ
15	315 καὶ 173	**53**	297	**91**	B121
16	B135	**54**	306	**92**	B101
17	315 καὶ B46	**55**	293 καὶ 130	**93**	B51
18	311 καὶ B177	**56**	297	**94**	B21
19	316 καὶ B105	**57**	332 καὶ B159	**95**	B184
20	B162	**58**	293 καὶ B30	**96**	B149
21	303(2;)	**59**	B139	**97**	B172
22	305 καὶ B120	**60**	292	**98**	B50
23	B59	**61**	334	**99**	303 καὶ B132
24	B39	**62**	3 . . καὶ B165	**100**	B19
25	B125	**63**	287 καὶ B186	**101**	ἄνευ
26	307	**64**	B23	**102**	272 καὶ B61
27	B3	**65**	312 καὶ B161	**103**	ἄνευ
28	B11	**66**	333 καὶ B84	**104**	B22
29	B160	**67**	330 καὶ B169	**105**	321
30	309 καὶ B99	**68**	ἄνευ	**106**	ἄνευ
31	313	**69**	B12	**107**	B124
32	310	**70**	B142	**108**	B14
33	B164	**71**	329 καὶ B6	**109**	B92
34	289 καὶ B68	**72**	321	**110**	B44
35	188 καὶ B94	**73**	B127	**111**	ἄνευ
36	290	**74**	288	**112**	B48
37	B123	**75**	B64	**113**	ἄνευ
38	B56	**76**	ἄνευ	**114**	ἄνευ

* Ἡ παῦλα (—) σημαίνει ὅτι ὁ Ν. Βέης οὐδὲν σημειώνει περὶ ὑπάρξεως ἢ μὴ παλαιοῦ ἀριθμοῦ.

Ἀριθμὸς Καταλόγου	Παλαιοὶ ἀριθμοί
115	ἄνευ
116	B49
117	B5
118	ἄνευ
119	ἄνευ
120	ἄνευ
121	B183
122	33
123	—
124	B170
125	ἄνευ
126	ἄνευ
127	189 καὶ B95
128	326 καὶ B2
129	189 καὶ B81
130	189 καὶ B87
131	B52
132	ἄνευ
133	ἄνευ
134	B148
135	B79
136	85
137	120 καὶ B60
138	52 καὶ B89
139	ἄνευ
140	B53
141	54 καὶ B154
142	87 καὶ B106
143	—
144	84 καὶ B145
145	B112
146	B114
147	144 καὶ B119
148	233 καὶ B9
149	—
150	118
151	124 καὶ B16
152	171 καὶ B96
153	B75
154	120 καὶ B108
155	B10
156	337 καὶ B70
157	174
158	192 καὶ B72
159	B80
160	280
161	75
162	B8
163	128 καὶ B140
164	87 καὶ B35
165	B97
166	ἄνευ
167	ἄνευ
168	B163
169	ἄνευ
170	B136
171	B25
172	B41
173	184 καὶ B63
174	165 καὶ B126
175	150 καὶ B83
176	B18
177	184 καὶ B73
178	338 καὶ B42
179	B137
180	269
181	B40
182	270
183	321 καὶ B110
184	«δυσανάγνωστος»
185	241 καὶ B38
186	ἄνευ
187	B109
188	322
189	ἄνευ
190	ἄνευ
191	7
192	ἄνευ
193	ἄνευ
194	253 καὶ B20
195	331
196	330 καὶ B36
197	276
198	326 καὶ B133
199	B100
200	B166
201	ἄνευ
202	236
203	ἄνευ
204	ἄνευ
205	179
206	ἄνευ
207	319
208	ἄνευ
209	310
210	319
211	B34
212	319 καὶ B26
213	ἄνευ
214	ἄνευ
215	ἄνευ
216	ἄνευ
217	ἄνευ
218	ἄνευ
219	ἄνευ
220	ἄνευ
221	ἄνευ
222	56 καὶ 107
223	ἄνευ
224	ἄνευ
225	ἄνευ
226	ἄνευ
227	ἄνευ
228	ἄνευ
229	ἄνευ
230	ἄνευ
231	ἄνευ
232	ἄνευ
233	ἄνευ
234	ἄνευ

Ἀριθμὸς Καταλόγου	Παλαιοὶ ἀριθμοὶ	Ἀριθμὸς Καταλόγου	Παλαιοὶ ἀριθμοὶ	Ἀριθμὸς Καταλόγου	Παλαιοὶ ἀριθμοὶ
235	ἄνευ	**257**	ἄνευ	**279**	ἄνευ
236	ἄνευ	**258**	ἄνευ	**280**	ἄνευ
237	ἄνευ	**259**	ἄνευ	**281**	ἄνευ
238	ἄνευ	**260**	ἄνευ	**282**	ἄνευ
239	ἄνευ	**261**	ἄνευ	**283**	ἄνευ
240	ἄνευ	**262**	ἄνευ	**284**	ἄνευ
241	ἄνευ	**263**	ἄνευ	**285**	ἄνευ
242	ἄνευ	**264**	ἄνευ	**286**	ἄνευ
243	ἄνευ	**265**	—	**287**	ἄνευ
244	ἄνευ	**266**	ἄνευ	**288**	ἄνευ
245	ἄνευ	**267**	ἄνευ	**289**	ἄνευ
246	ἄνευ	**268**	ἄνευ	**290**	ἄνευ
247	ἄνευ	**269**	ἄνευ	**291**	ἄνευ
248	ἄνευ	**270**	ἄνευ	**292**	ἄνευ
249	ἄνευ	**271**	ἄνευ	**293**	ἄνευ
250	ἄνευ	**272**	ἄνευ	**294**	ἄνευ
251	ἄνευ	**273**	ἄνευ	**295**	ἄνευ
252	ἄνευ	**274**	269 καὶ 274	**296**	ἄνευ
253	ἄνευ	**275**	ἄνευ	**297**	ἄνευ
254	ἄνευ	**276**	ἄνευ	**298**	ἄνευ
255	ἄνευ	**277**	ἄνευ		
256	ἄνευ	**278**	ἄνευ		

IVβ.

ΠΙΝΑΞ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑΣ

ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΩΝ ΤΑΞΙΝΟΜΙΚΩΝ ΕΝΔΕΙΞΕΩΝ ΤΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΡΙΘΜΟΥΣ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ	Ἀριθμὸς Καταλόγου	Παλαιοὶ ἀριθμοὶ	Ἀριθμὸς Καταλόγου	Παλαιοὶ ἀριθμοὶ	Ἀριθμὸς Καταλόγου
B 2	**128**	B 29	**4**	B 59	**23**
3	**62**	B 30	**58**	B 60	**137**
B 3	**27**	B 31	**14**	B 61	**102**
4	**50**	33	**122**	B 62	**5**
B 5	**117**	B 34	**211**	B 63	**173**
B 6	**71**	B 35	**164**	B 64	**75**
7	**6**	B 36	**196**	B 66	**78**
7	**191**	B 38	**185**	B 68	**34**
B 8	**162**	B 39	**24**	B 70	**156**
B 9	**148**	B 40	**181**	B 72	**158**
B 10	**155**	B 41	**172**	B 73	**177**
11	**5**	B 42	**178**	75	**161**
B 11	**28**	B 44	**110**	B 75	**153**
B 12	**69**	B 45	**77**	B 76	**47**
B 13	**13**	B 46	**17**	B 79	**135**
B 14	**108**	B 47	**52**	B 80	**159**
B 15	**41**	B 48	**112**	B 81	**129**
B 16	**151**	B 49	**116**	B 82	**8**
B 18	**176**	B 50	**98**	B 83	**175**
B 19	**100**	B 51	**93**	84	**144**
B 20	**194**	52	**138**	B 84	**66**
B 21	**94**	B 52	**131**	85	**136**
B 22	**104**	B 53	**140**	87	**142**
B 23	**64**	54	**141**	87	**164**
B 25	**171**	B 54	**79**	B 87	**130**
B 26	**212**	56	**222**	B 89	**138**
27	**1**	B 56	**38**	B 90	**12**
27	**3**	B 57	**85**	B 92	**109**
B 28	**39**	B 59	**7**	B 93	**46**

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ	Ἀριθμὸς Καταλόγου	Παλαιοὶ ἀριθμοὶ	Ἀριθμὸς Καταλόγου	Παλαιοὶ ἀριθμοὶ	Ἀριθμὸς Καταλόγου
B 94	**35**	B 137	**179**	189	**129**
B 95	**127**	B 139	**59**	189	**130**
B 96	**152**	B 140	**163**	192	**158**
B 97	**165**	B 141	**83**	215	**49**
B 99	**30**	B 142	**70**	233	**148**
B 100	**199**	B 143	**6**	236	**202**
B 101	**92**	144	**147**	241	**185**
B 105	**19**	B 145	**144**	253	**194**
B 106	**142**	B 148	**134**	269	**180**
107	**222**	B 149	**96**	269	**274**
B 108	**154**	150	**175**	270	**182**
B 109	**187**	B 150	**40**	272	**102**
B 110	**183**	B 153	**51**	274	**274**
B 111	**49**	B 154	**141**	276	**197**
B 112	**145**	B 159	**57**	280	**160**
B 113	**11**	B 160	**29**	287	**63**
B 114	**146**	B 161	**65**	288	**74**
115	**11**	B 162	**20**	289	**34**
B 116	**84**	B 163	**168**	290	**36**
117	**10**	B 164	**33**	291	**7**
118	**150**	165	**174**	292	**60**
B 119	**147**	B 165	**62**	293	**55**
120	**137**	B 166	**200**	293	**58**
120	**154**	B 169	**67**	294	**48**
B 120	**22**	B 170	**124**	296	**46**
B 121	**91**	171	**152**	297	**53**
B 123	**37**	B 172	**97**	297	**56**
124	**151**	173	**15**	299	**47**
B 124	**107**	174	**157**	303 (2;)	**21**
B 125	**25**	B 176	**42**	303	**99**
B 126	**174**	B 177	**18**	305	**22**
B 127	**73**	179	**205**	306	**54**
128	**163**	B 183	**121**	307	**26**
B 128	**45**	184	**173**	309	**30**
130	**55**	184	**177**	310	**32**
B 131	**3**	B 184	**95**	310	**209**
B 132	**99**	B 186	**63**	311	**18**
B 133	**198**	187	**41**	312	**65**
B 135	**16**	188	**35**	313	**31**
B 136	**170**	189	**127**	315	**15**

Παλαιοὶ ἀριθμοὶ	Ἀριθμὸς Καταλόγου	Παλαιοὶ ἀριθμοὶ	Ἀριθμὸς Καταλόγου	Παλαιοὶ ἀριθμοὶ	Ἀριθμὸς Καταλόγου
315	**17**	321	**45**	330	**67**
316	**19**	321	**72**	330	**196**
317	**9**	321	**105**	331	**195**
318	**8**	321	**183**	332	**57**
319	**207**	322	**188**	333	**66**
319	**210**	326	**128**	334	**61**
319	**212**	326	**198**	337	**156**
320	**52**	329	**71**	338	**178**

IVγ.

ΠΙΝΑΞ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑΣ

ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ «ΝΕΟΥΣ ΑΡΙΘΜΟΥΣ» ΤΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ (ΑΠΟΓΡΑΦΑΙ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1953 ΚΑΙ 1959)

Ἀριθμοὶ Καταλόγου	Νέοι ἀριθμοὶ	Ἀριθμοὶ Καταλόγου	Νέοι ἀριθμοὶ
4	27	**275**	6
67	5	**276**	15
68	31	**276**	24
91	22	**277**	17
97	16	**278**	19
100	12	**279**	21
104	18, 34δ′	**280**	26
118	8	**281**	28
121	32	**282**	30
135	9	**283**	33
145	29	**284**	34
160	14, 34	**285**	35
172	20	**286**	36
177	2	**287**	37
186	34γ′	**288**	38
193	7	**289**	39
274	4	**290**	40

IV$^{\delta}$.

ΠΙΝΑΞ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑΣ

ΤΩΝ «ΝΕΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ» ΤΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ (ΑΠΟΓΡΑΦΑΙ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1953 ΚΑΙ 1959) ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΡΙΘΜΟΥΣ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ

Νέοι ἀριθμοὶ	Ἀριθμοὶ Καταλόγου	Νέοι ἀριθμοὶ	Ἀριθμοὶ Καταλόγου
1	—	**22**	91
2	177	**23**	—
3	—	**24**	276
4	274	25	—
5	67	**26**	280
6	275	**27**	4
7	193	**28**	281
8	118	**29**	145
9	135	**30**	282
10	—	**31**	68
11	—	**32**	121
12	100	**33**	283
13	—	**34**	160
14	160	**34**	186
15	276	**34**	284
16	97	**35**	285
17	277	**36**	286
18	104	**37**	287
19	278	**38**	288
20	172	**39**	289
21	279	**40**	290

Σημείωσις: «Νέοι ἀριθμοὶ» 1, 10, 11 καὶ 25 εἰς οὐδένα κώδικα εἶχον δοθῆ. Οἱ ὑπὸ «νέον ἀριθμὸν» 13 καὶ 23 κώδικες δὲν ἀνευρέθησαν. Ὁ ὑπὸ «νέον ἀριθμὸν» 3 κῶδιξ διεπιστώθη ὅτι εἶναι ὁ ὑπ' ἀρ. 132 κῶδιξ τῆς Μ. Μεταμορφώσεως, εἰς ἣν καὶ μετεφέρθη.

V.

ΕΝΤΥΠΑ ΠΑΛΑΙΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΠΑΡΕΝΤΕΘΕΙΜΕΝΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΟΜΕΝΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ

Βιβλίον πρόχειρον τοῖς πᾶσι περιέχον τήν τε πρακτικὴν ἀριθμητικήν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὴν λογαριαστικήν, ὑπὸ Ἐμμ. Γλυζούνη, Βενετία 1569. (Ἀκέφαλον). κ. 204

Βλ. É. Legrand, *Bibliographie hellénique, XV-XVIe siècles*, τ. 4, σ. 167, ἀρ. 673.

Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Νικολάου τοῦ νέου, Βενετία 1657. κ. 286

Βλ. Λαδᾶ-Χατζηδήμου, *Προσθῆκες στὴν Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία τοῦ É. Legrand, XV–XVII αἰῶνες*, σ. 147–148, ἀρ. 208.

Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βησσαρίωνος, Βουκουρέστιον 1705. κ. 286

Βλ. Legrand, ἔνθ. ἀνωτ., XVIIIe siècle, τ. 1, σ. 38–39, ἀρ. 32.

Σύνοψις εὐχῶν ἐκ τοῦ Ψαλτῆρος, Βουκουρέστιον 1749. κ. 119

Βλ. Legrand, ἔνθ. ἀνωτ., σ. 372, ἀρ. 378.

Ἁγιασματάριον μικρόν, παρὰ Γασπάρῳ τῷ Γεράρδι, Βενετία 1758. κ. 297

Βλ. Λαδᾶ-Χατζηδήμου, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία, XVIII αἰών*, τ. Β', σ. 55–56, ἀρ. 374.

VI.

ΟΝΟΜΑΤΑ ΒΑΠΤΙΣΤΙΚΑ

(ἀσυνήθη ἢ εἰς χαρακτηριστικοὺς τύπους)

ΣΤΑΧΥΟΛΟΓΗΘΕΝΤΑ ΑΠΟ ΒΙΒΛΙΑ ΠΡΟΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΑΣ ΑΝΑΓΡΑΦΑΣ

* Οἱ ἀριθμοὶ δηλώνουν τὸν ἀριθμὸν τοῦ κώδικος.

VII.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

Οἱ ἀριθμοὶ παραπέμπουν εἰς τὸν αὔξ. ἀ ρ ι θ μ ὸ ν τ ο ῦ κ ώ δ ι κ ο ς (ὄχι εἰς τὸν ἀριθμὸν σελίδος τοῦ βιβλίου). Μετὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦ κώδικος, ὁ τυχὼν ὑπάρχων παρ' αὐτὸν μικρότερος ἀριθμὸς δηλώνει τὸ ἀντίστοιχον κεφάλαιον ἢ τμῆμα τοῦ κώδικος.

κγρ. = κωδικογράφος (γραφεὺς τοῦ ὅλου κώδικος ἢ μέρους αὐτοῦ).
κτρ. = κτήτωρ κώδικος.
τπν. = τοπωνύμιον.
χ. = χωρίον, κώμη ἢ συνοικισμός.

Ὀνόματα προσώπων, τὰ ὁποῖα ἀπαντοῦν μὲ διαφόρους ἑκάστοτε χαρακτηρισμοὺς (ἅγιος, μάρτυς, ὅσιος ἢ μοναχός, ἱερομόναχος, ἡγούμενος, ἐπίσκοπος, μουσικὸς κλπ.) δὲν ἔχουν πάντοτε ἑνοποιηθῆ ὑπὸ ἓν λῆμμα, διὰ ν' ἀποφευχθοῦν παρακινδυνευμέναι ταυτίσεις.

Δὲν ἔχουν ἀποδελτιωθῆ τὰ λήμματα «Μονὴ Βαρλαὰμ τῶν Μετεώρων» καὶ «Μονὴ Ἁγίων Πάντων» (= Μ. Βαρλαὰμ τῶν Μετεώρων).

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Β′ — ΜΟΝΗ ΒΑΡΛΑΑΜ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΩΔΙΚΩΝ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

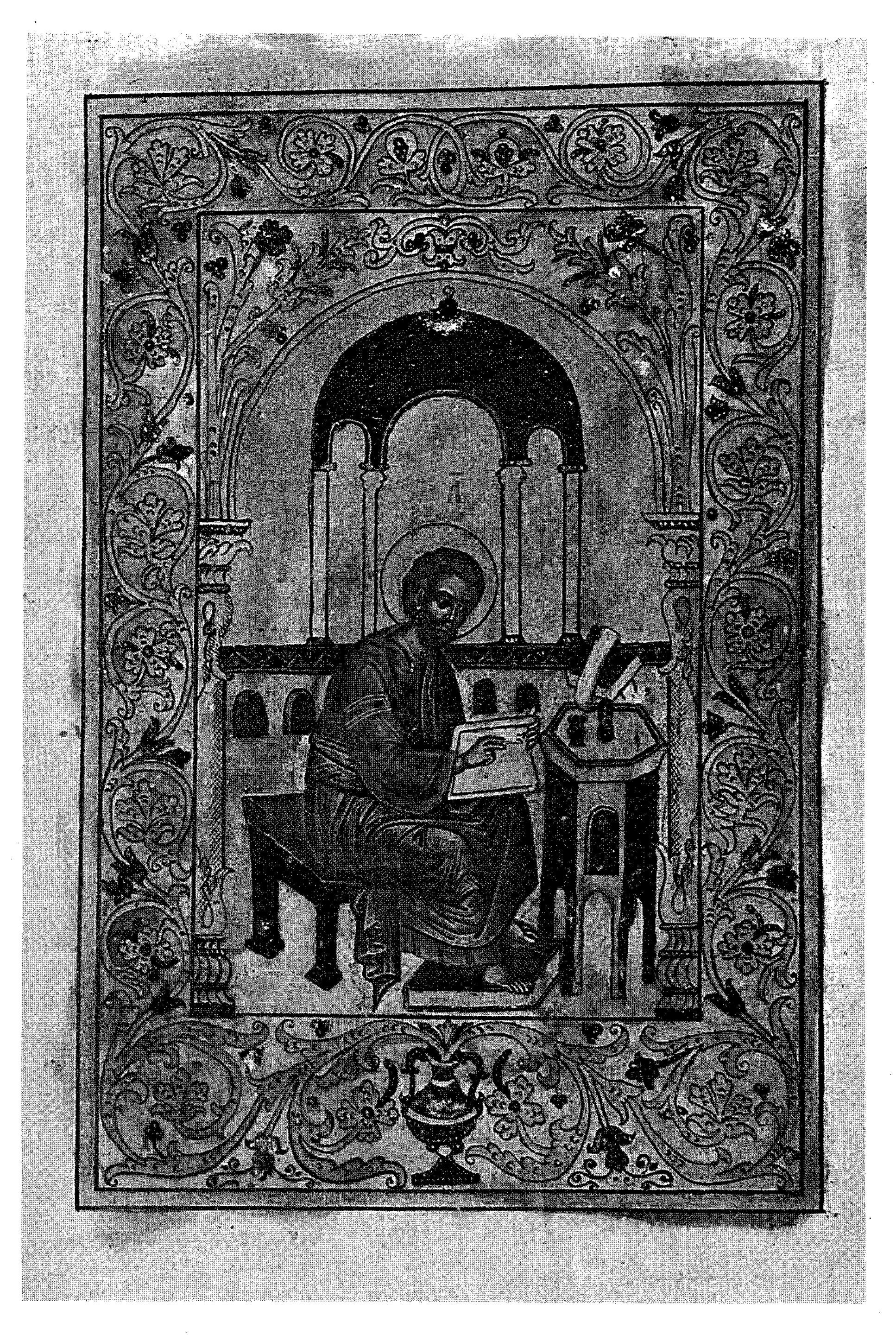

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΑ (ἐκτὸς κειμένου)

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΑ

Τὸ λεύκωμα τῶν πανομοιοτύπων (ἐπιλογὴ πινάκων καὶ λεζάντες) κατηρτίσθη παρὰ τοῦ Δημ. Ζ. Σοφιανοῦ.

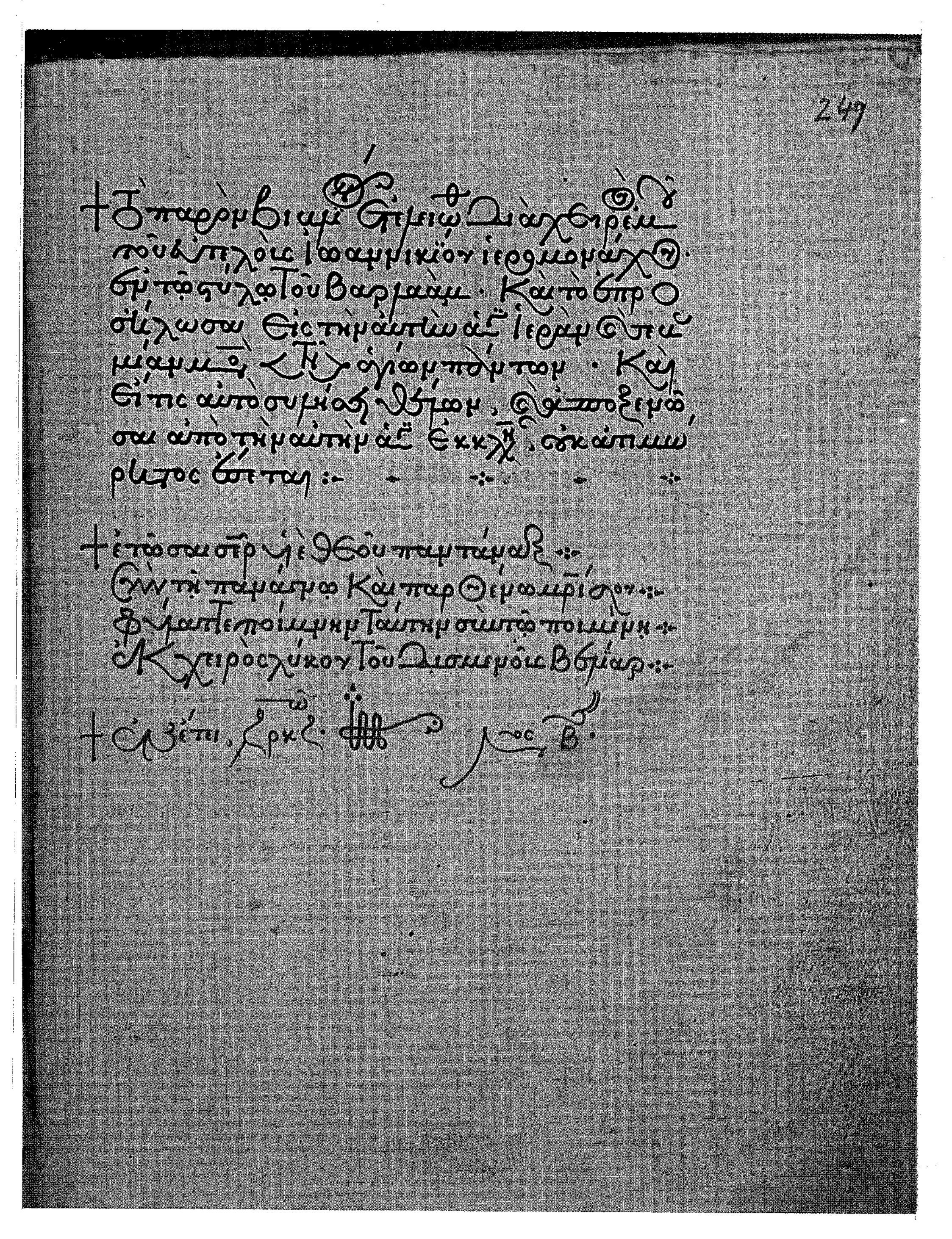
Φωτογραφίαι χειρογράφων: Λεων. Χ. Ἀνανιάδης.

ΚΩΔΙΞ 7, φ. 1β, ὅπου εἰκὼν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ (1618/9).

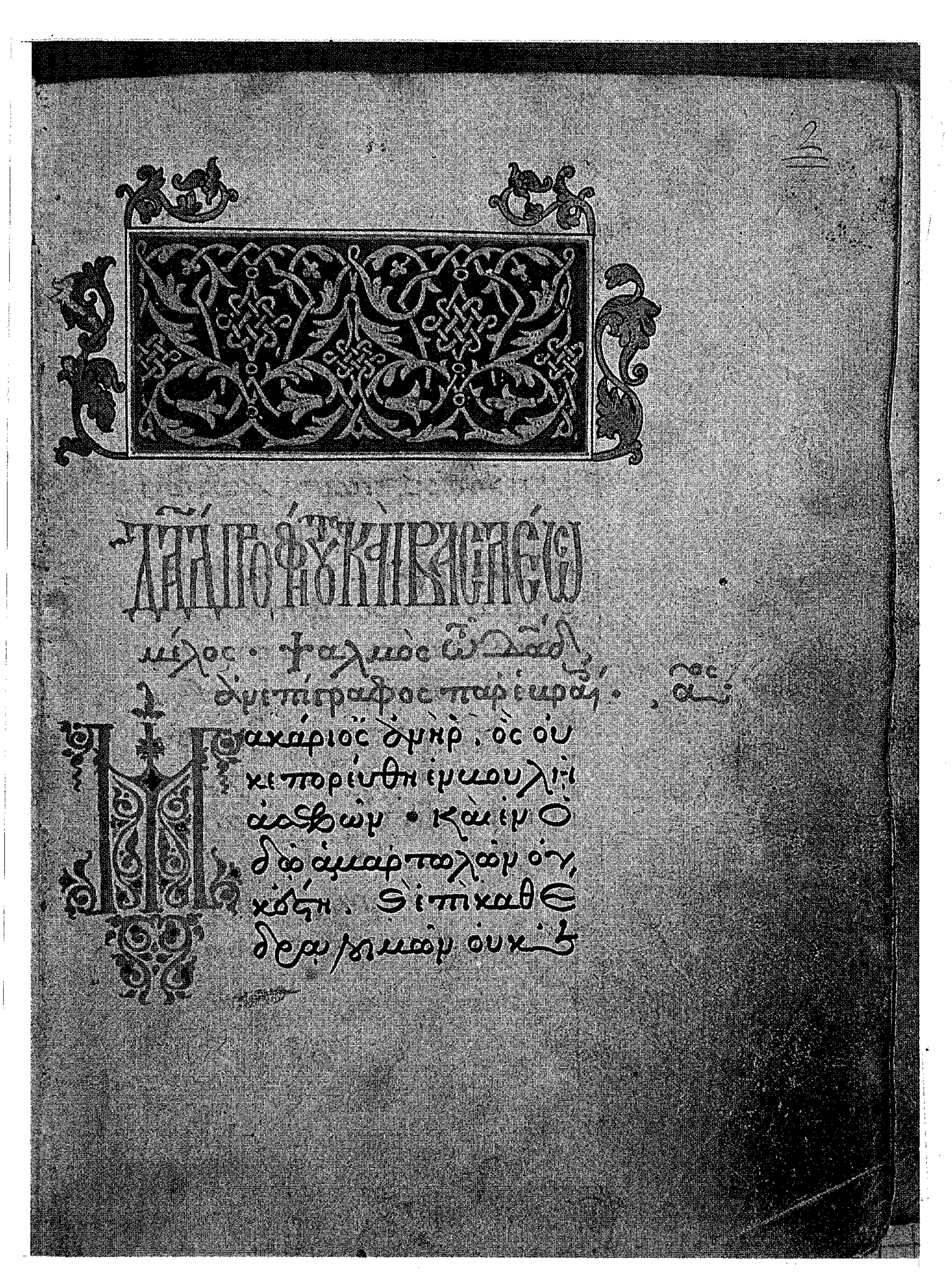
ΚΩΔΙΞ 7, φ. 2α, ὅπου ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου (1618/9).

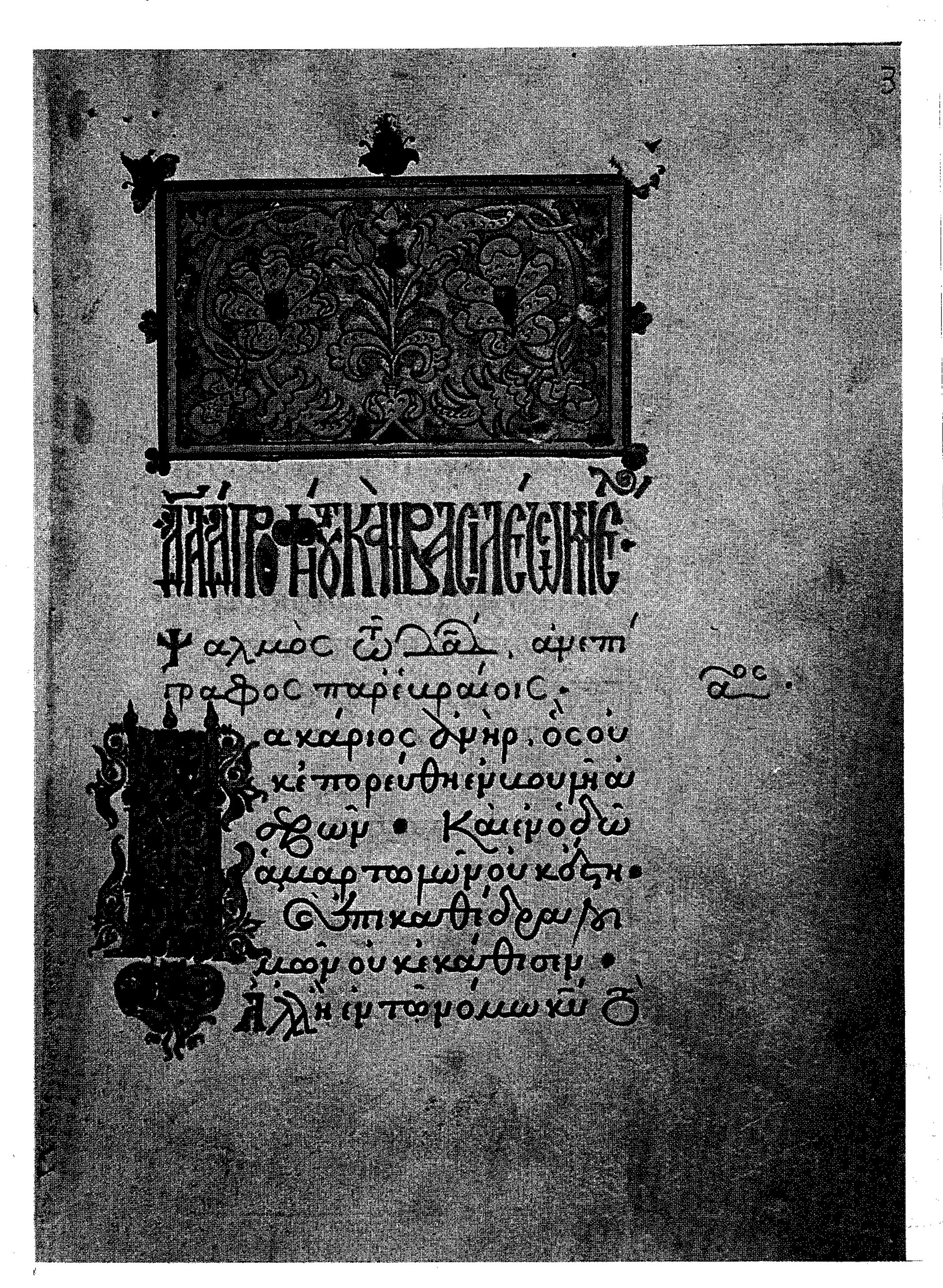
ΚΩΔΙΞ 7, φ. 249α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1618/9). Πρβλ. καὶ πίν. 11.

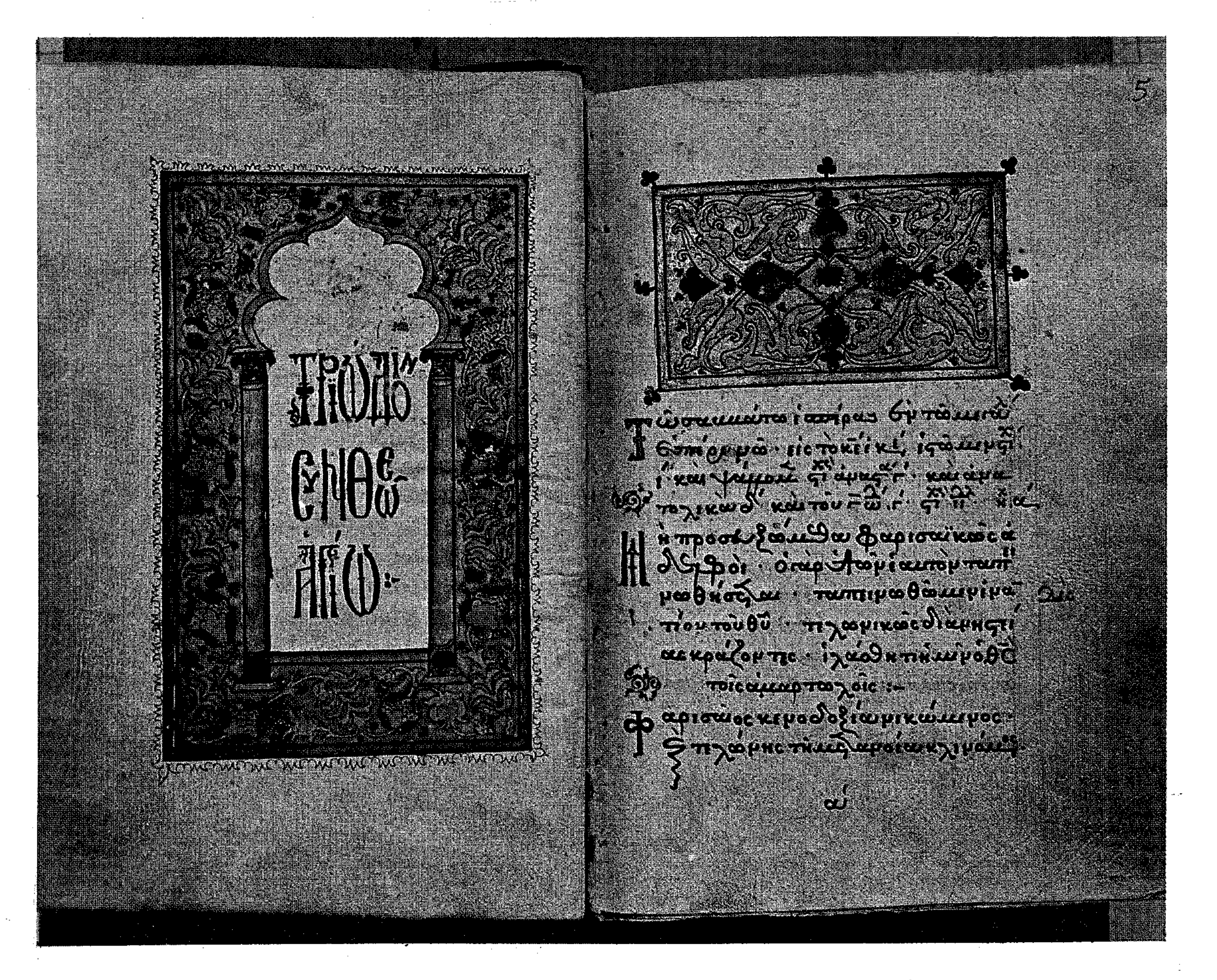
ΚΩΔΙΞ 18, φ. 11β - 12α, ὅπου ὁλοσέλιδον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου. Κωδικογράφος Ἰωαννίκιος (**ΙΖ΄** αἰ.). Πρβλ. καὶ πίν. 23.

ΚΩΔΙΞ 34, φ. 2α, ὅπου ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου. Κωδικογράφος Λουκᾶς Οὐγγροβλαχίας (1617/8). Πρβλ. καὶ πίν. 39 καὶ 40.

ΚΩΔΙΞ **35,** φ. 3α, ὅπου ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου. Κωδικογράφος Ἰωαννίκιος (1627). Πρβλ. καὶ πίν. 41.

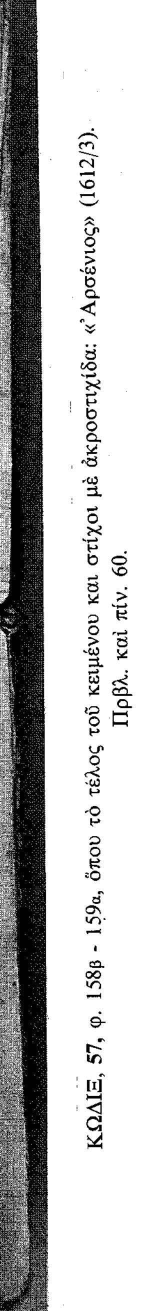
ΚΩΔΙΞ 47, φ. 4β - 5α, ὅπου ὁλοσέλιδον κόσμημα περικλεῖον τὸν τίτλον τοῦ κειμένου, ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου. Κωδικογράφος Ἰωαννίκιος (1617/8). Πρβλ. καὶ πίν. 50.

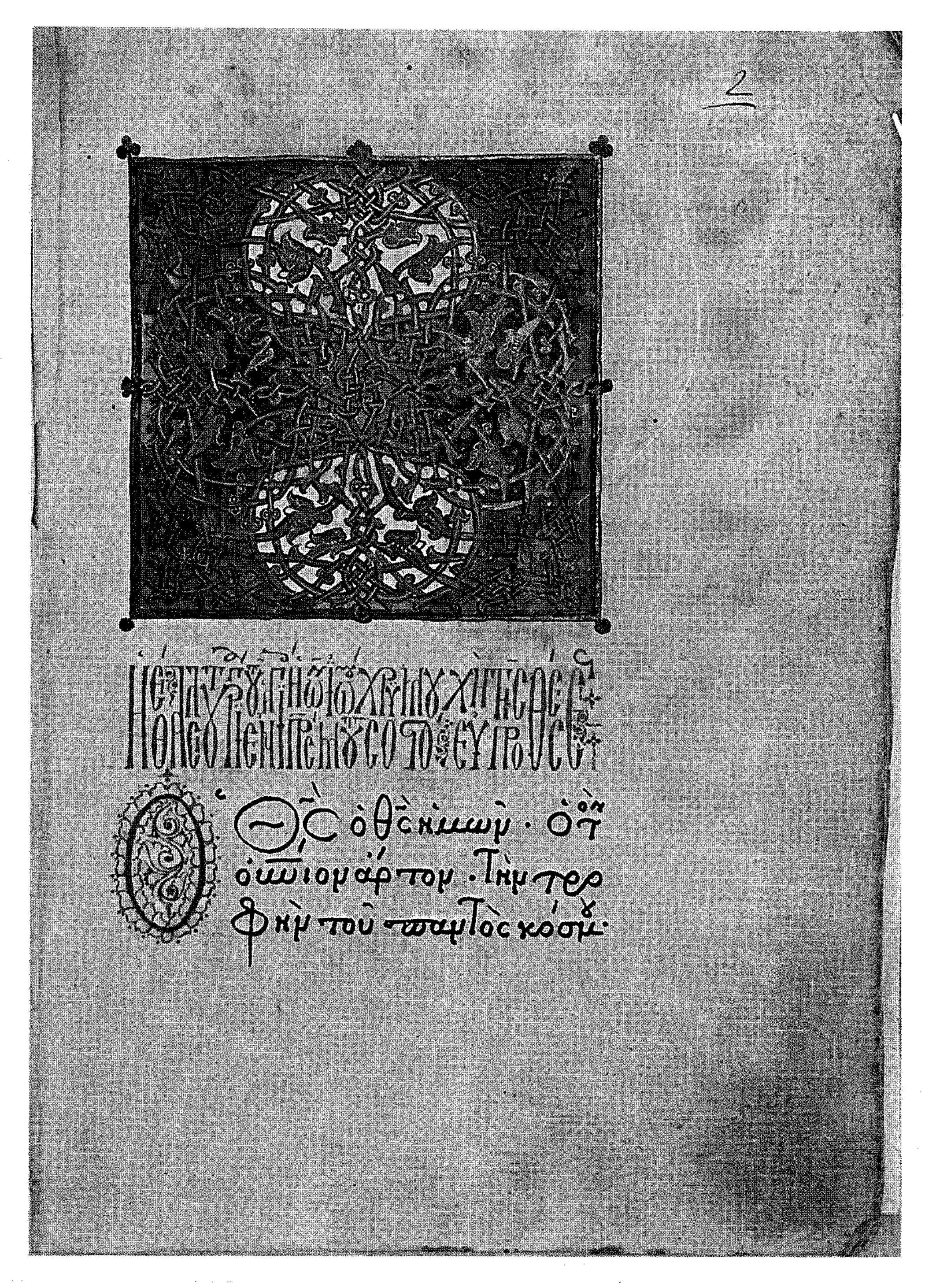
ΚΩΔΙΞ 50, φ. 4β - 5α, ὅπου ὁλοσέλιδον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου. Κωδικογράφος Ἀρσένιος (1613/4). Πρβλ. καὶ πίν. 53.

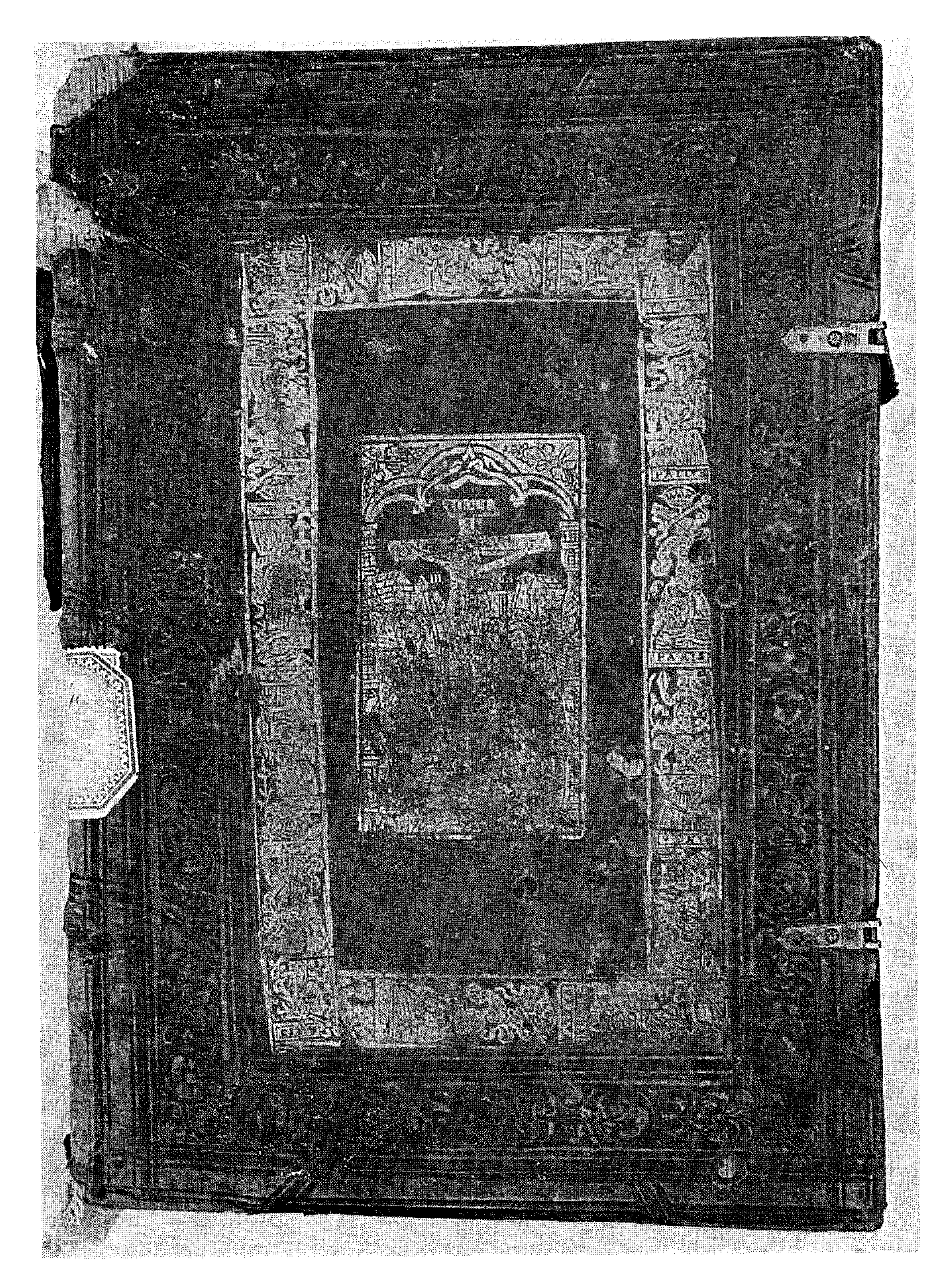
ΚΩΔΙΞ 54, φ. 6β - 7α, ὅπου ὁ τίτλος ἐντὸς ὁλοσελίδου ὀρθογωνίου κοσμήματος, ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου. Κωδικογράφος Ἀρσένιος (1612/3). Πρβλ. καὶ πίν. 58.

ΚΩΔΙΞ 57, φ. 158β - 159α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ στίχοι μὲ ἀκροστιχίδα: «᾿Αρσένιος» (1612/3).
Πρβλ. καὶ πίν. 60.

ΚΩΔΙΞ **76,** φ. 2α, ὅπου ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου. Κωδικογράφος Ἀρσένιος (1622). Πρβλ. καὶ πίν. 80.

ΚΩΔΙΞ **78** – Τὸ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐξωτερικὸν κάλυμμα τοῦ κώδικος. Πρβλ. καὶ πίν. 83 καὶ 84.

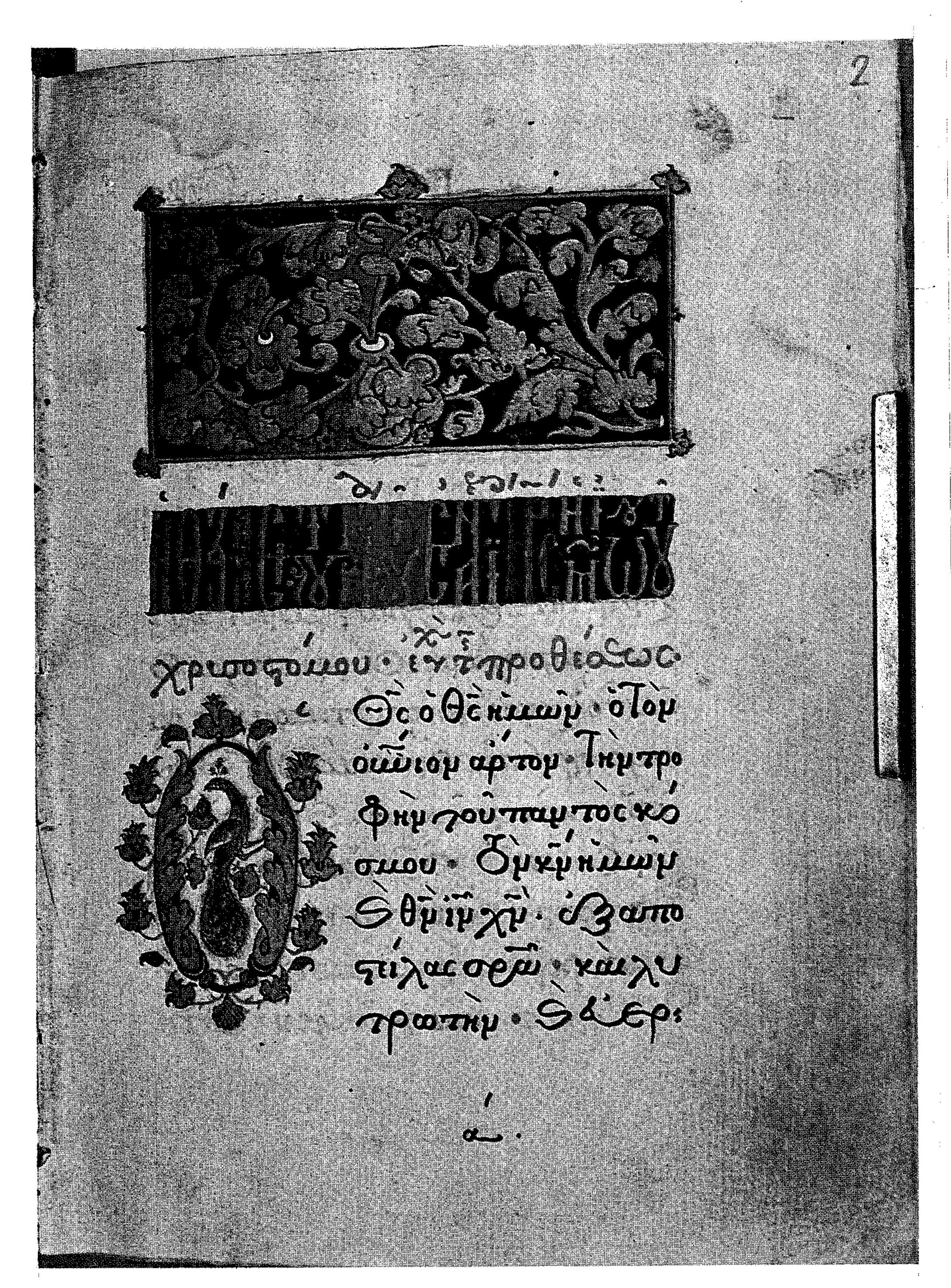
ΚΩΔΙΞ **78,** φ. 4α, ὅπου ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου. Κωδικογράφος Λουκᾶς Μποζέου (1583 - 1603). Πρβλ. καὶ πίν. ΙΔ΄ καὶ 85.

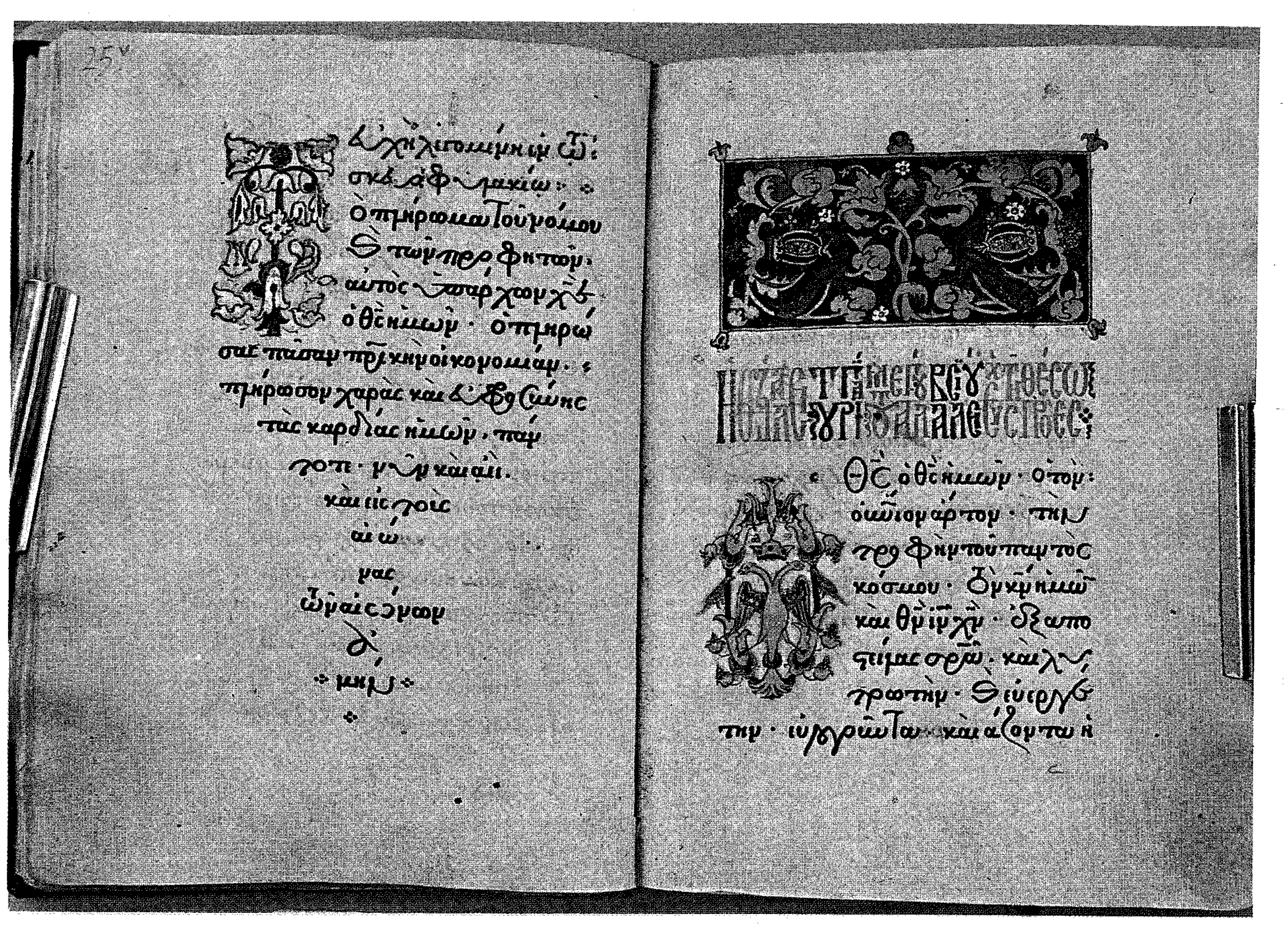
ΚΩΔΙΞ **78,** φ. 38α, ὅπου ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου. Κωδικογράφος Λουκᾶς Μποζέου (1583 - 1603). Πρβλ. καὶ πίν. ΙΓ΄ καὶ 85.

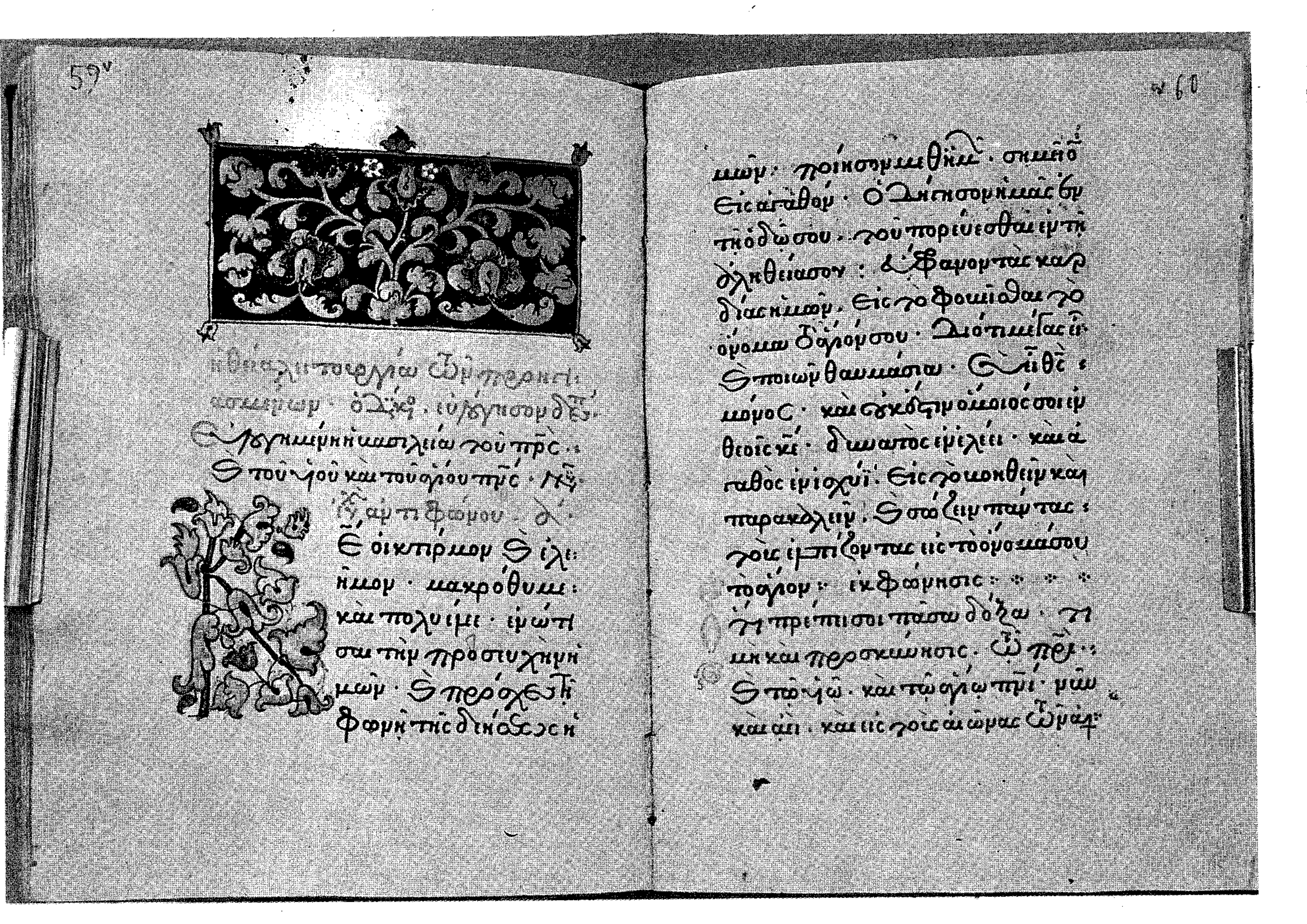

ΚΩΔΙΞ 82 – Τὰ ἐξωτερικὰ καλύμματα τῆς σταχώσεως τοῦ κώδικος.

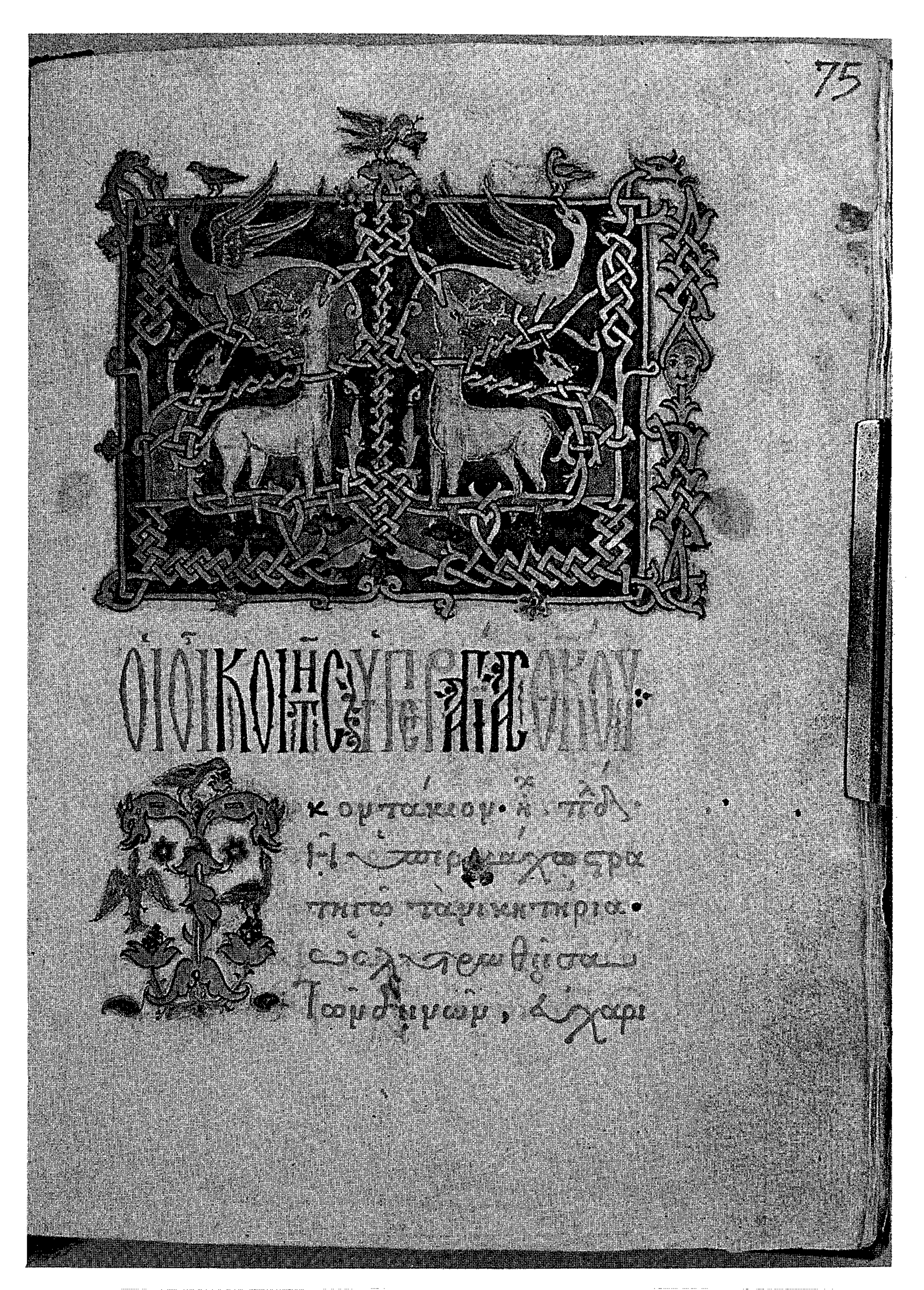
ΚΩΔΙΞ **82**, φ. 2α, ὅπου ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου. Κωδικογράφος Ἀρσένιος (1609/10).

ΚΩΔΙΞ 82, φ. 25β - 26α, ὅπου τὸ τέλος κειμένου, ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ νέου κειμένου. Κωδικογράφος Ἀρσένιος (1609/10).

ΚΩΔΙΞ 82, φ. 59β - 60α, ὅπου ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου. Κωδικογράφος Ἀρσένιος (1609/10).

ΚΩΔΙΞ **82**, φ. 75α, ὅπου ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου. Κωδικογράφος Ἀρσένιος (1609/10).

ΚΩΔΙΞ 82, φ. 76β - 77α, ὅπου διακοσμητικὰ ἀρχικὰ κεφαλαῖα γράμματα. Κωδικογράφος Ἀρσένιος (1609/10).

ΚΩΔΙΞ 82, φ. 78β - 79α, ὅπου διακοσμητικὰ ἀρχικὰ κεφαλαῖα γράμματα, ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου. Κωδικογράφος Ἀρσένιος (1609/10). Πρβλ. καὶ πίν. 88.

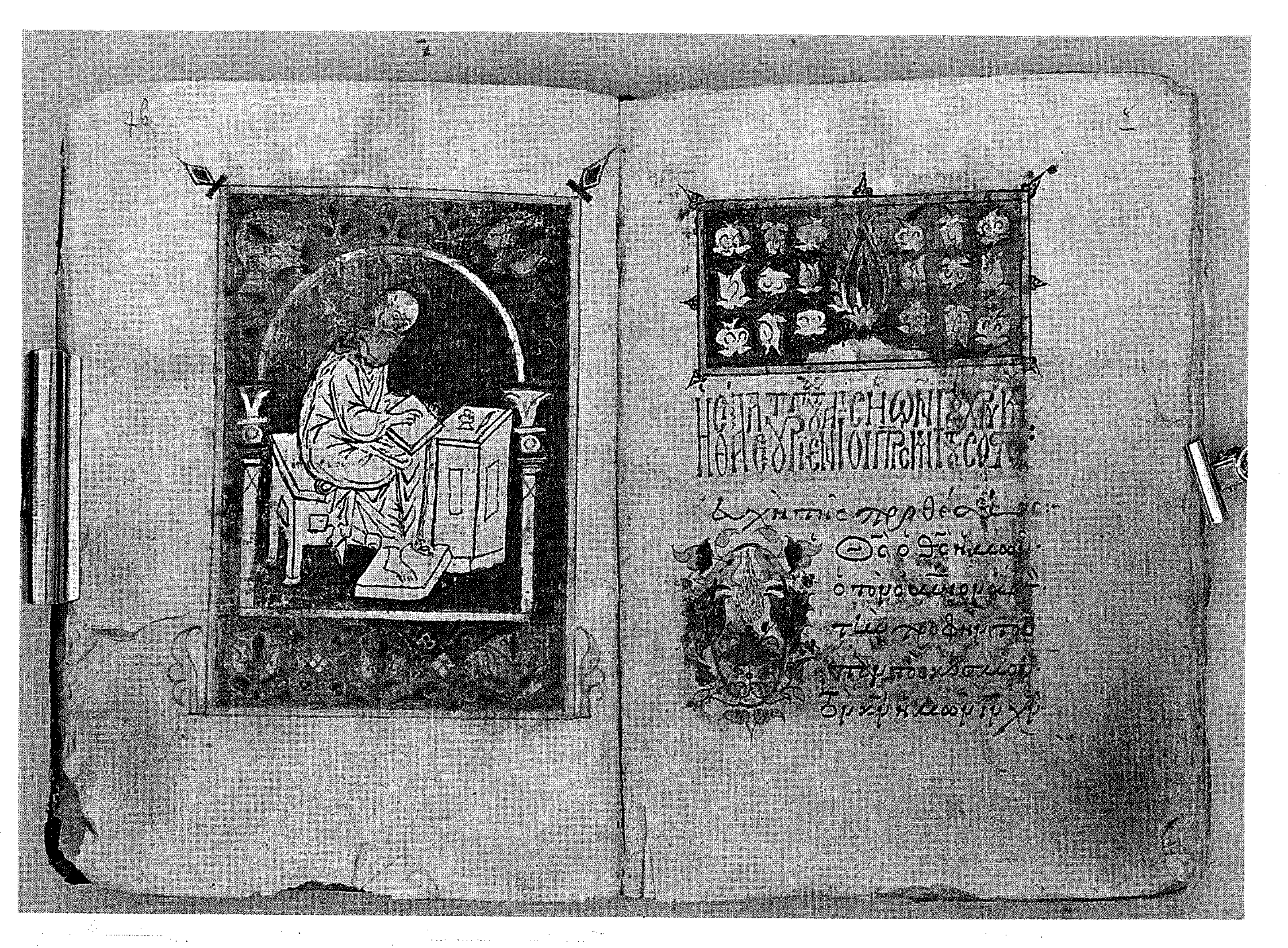

ΚΩΔΙΞ 82, φ. 85β - 86α, ὅπου ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου. Κωδικογράφος Ἀρσένιος (1609/10).

ΚΩΔΙΞ 82, φ. 89β - 90α, ὅπου ὁλοσέλιδον κόσμημα, διακοσμητικὸν ἀρχικὸν κεφαλαῖον γράμμα καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου.
Κωδικογράφος Ἀρσένιος (1609/10).

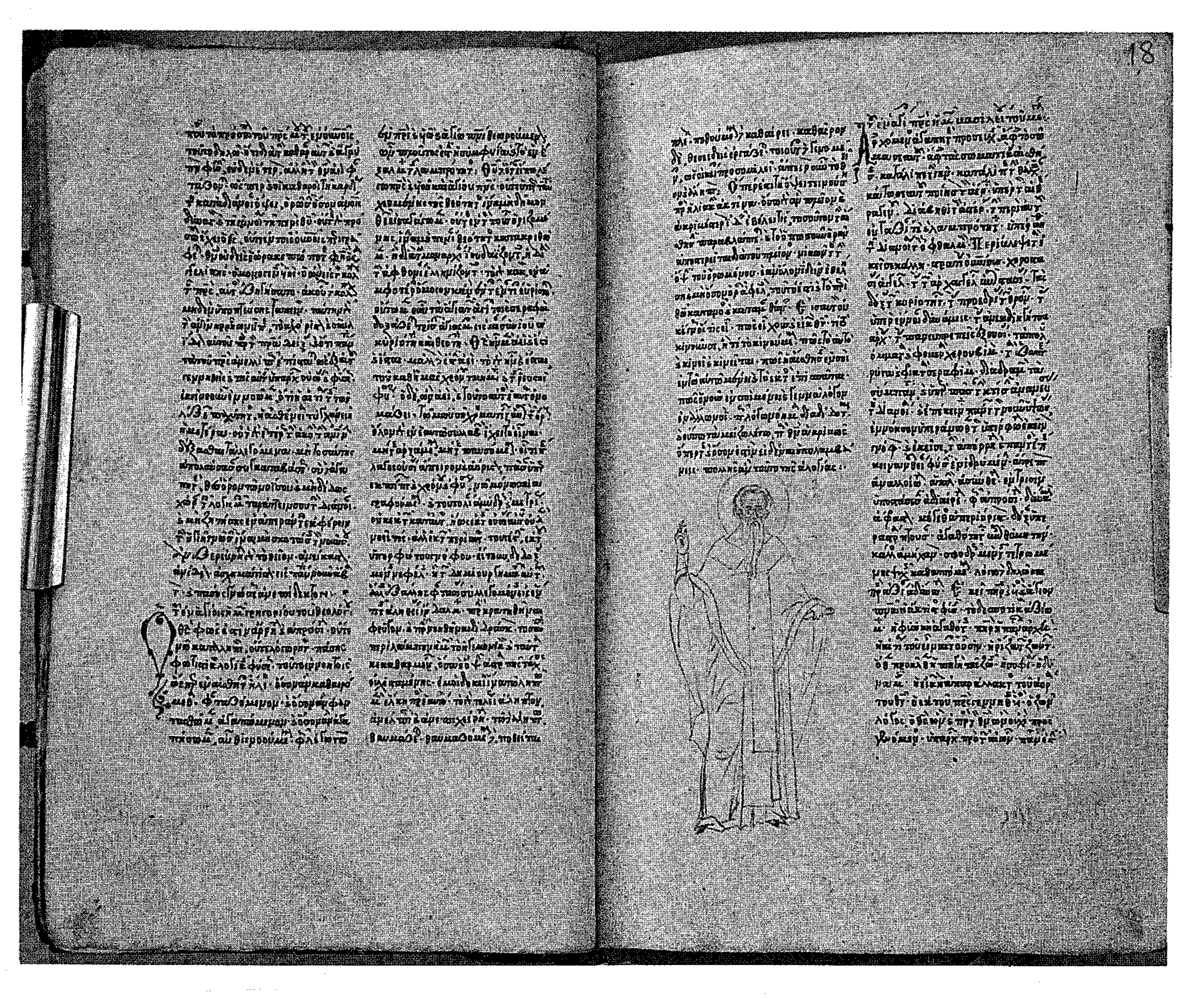
ΚΩΔΙΞ 82, φ. 93β - 94α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἀρσενίου (1609/10).

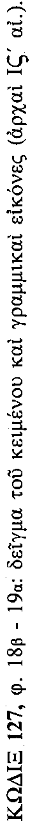
ΚΩΔΙΞ 95, φ. 7β - 8α, ὅπου ὁλοσέλιδος εἰκὼν τοῦ Ἰωάννου Χρυσοστόμου καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου (ΙΖ΄ αἰ.).

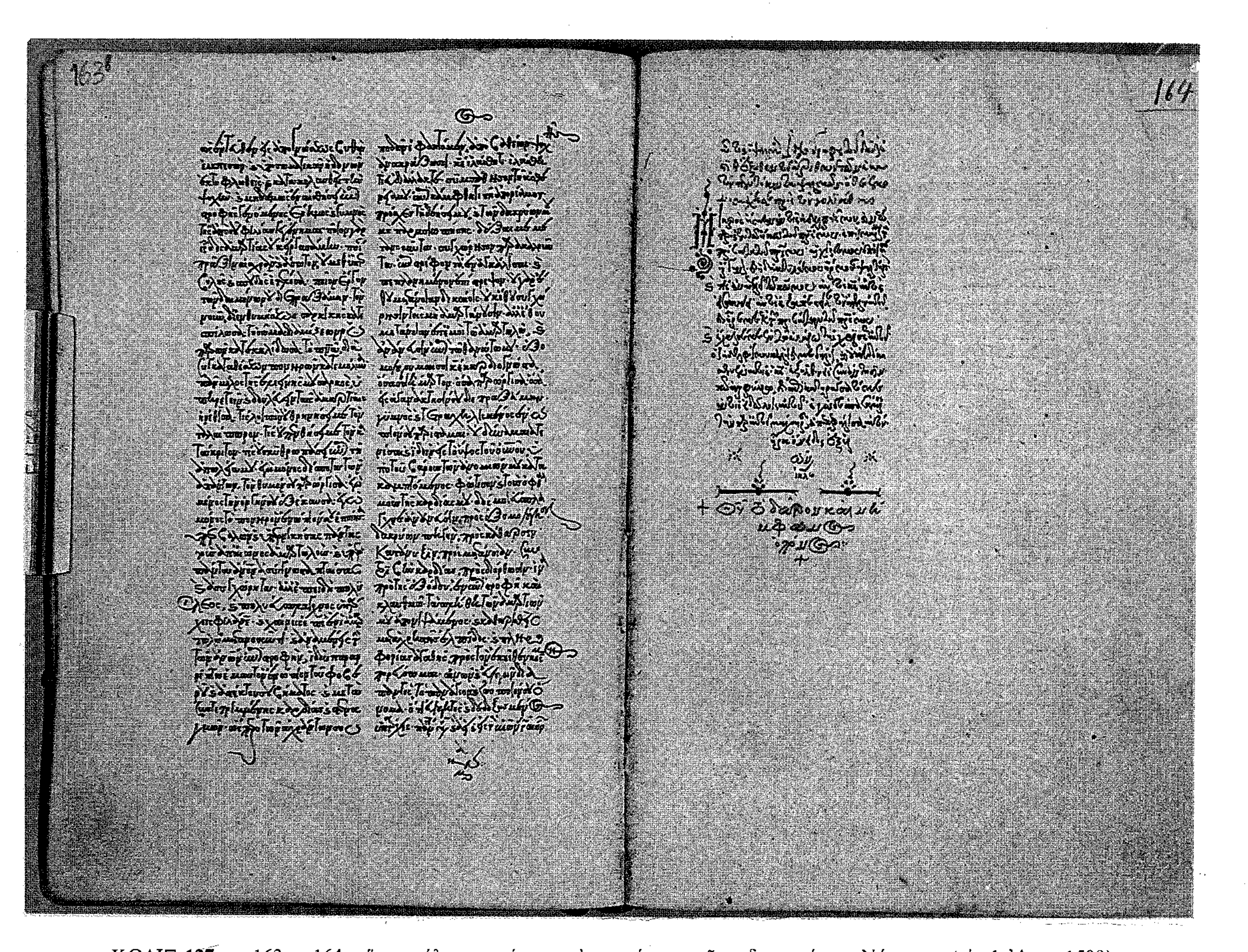
ΚΩΔΙΞ 127, φ. 11β - 12α, ὅπου κωδικογραφικὸν σημείωμα (1510/11), ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου.
Πρβλ. καὶ πίν. 119.

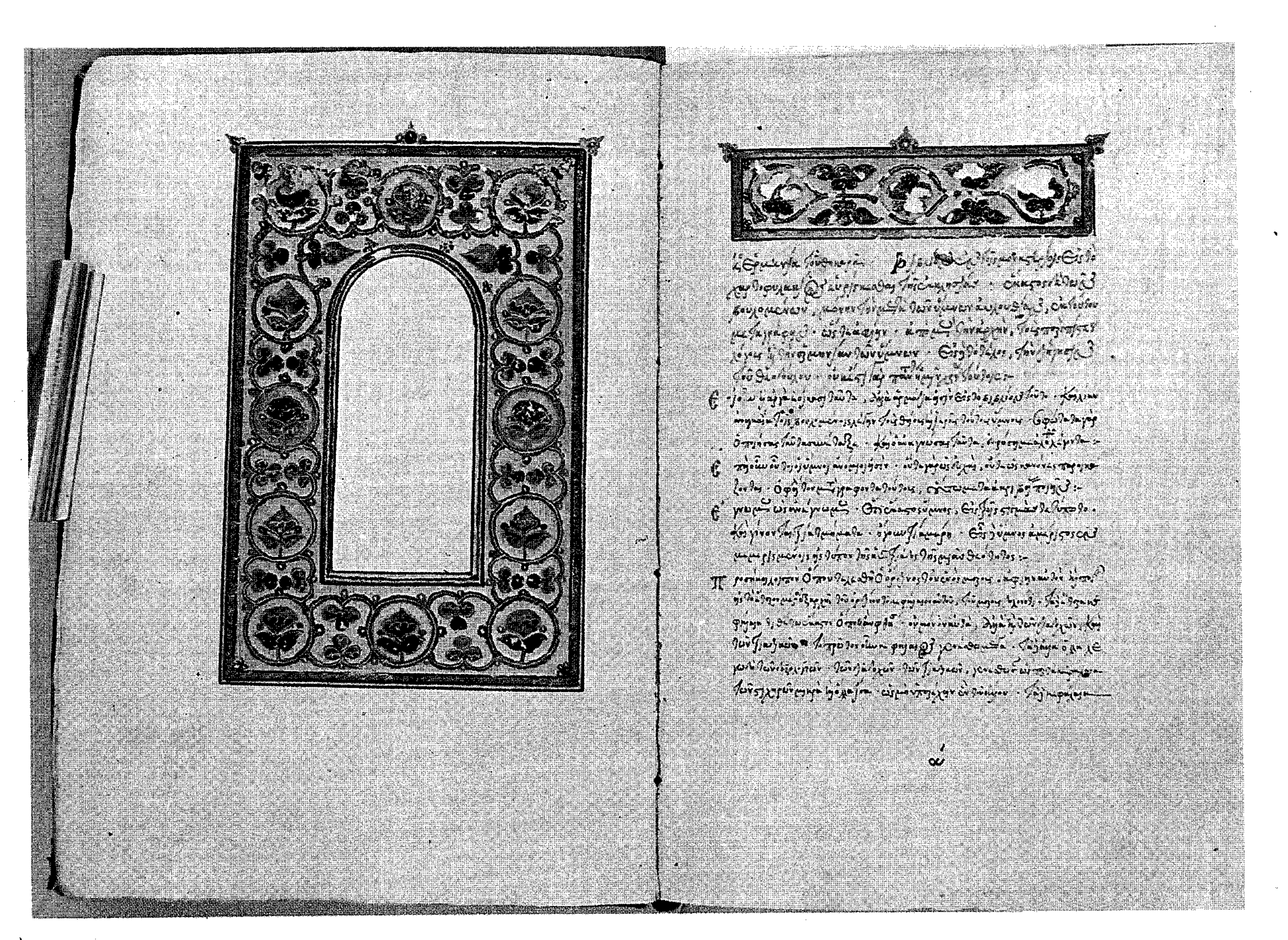
ΚΩΔΙΞ 127, φ. 17β - 18α: δεῖγμα τοῦ κειμένου καὶ γραμμικὴ εἰκὼν (ἀρχαὶ 1ς΄ αἰ.).

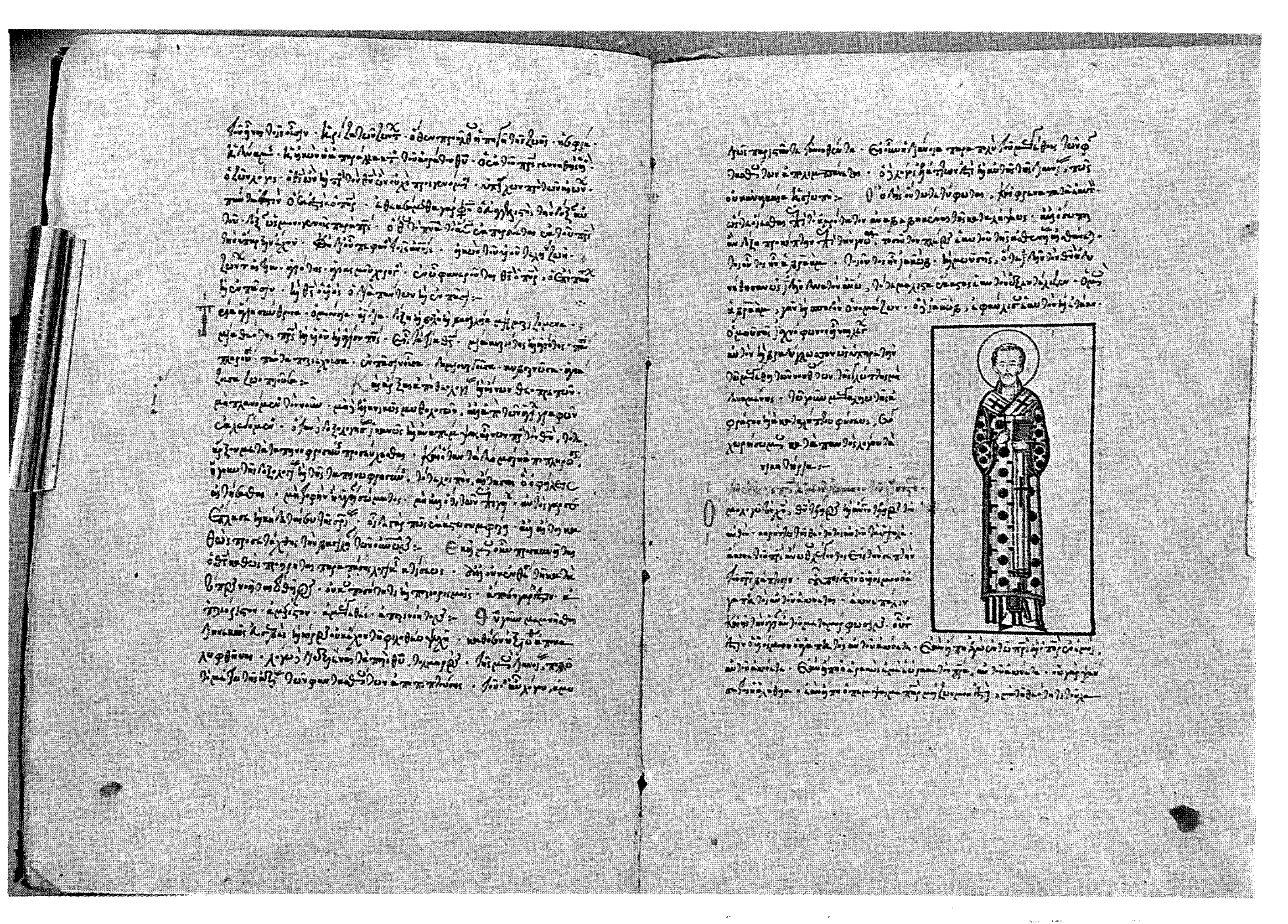
ΚΩΔΙΞ 127, φ. 18β - 19α: δεῖγμα τοῦ κειμένου καὶ γραμμικαὶ εἰκόνες (ἀρχαὶ ΙϚ΄ αἰ.).

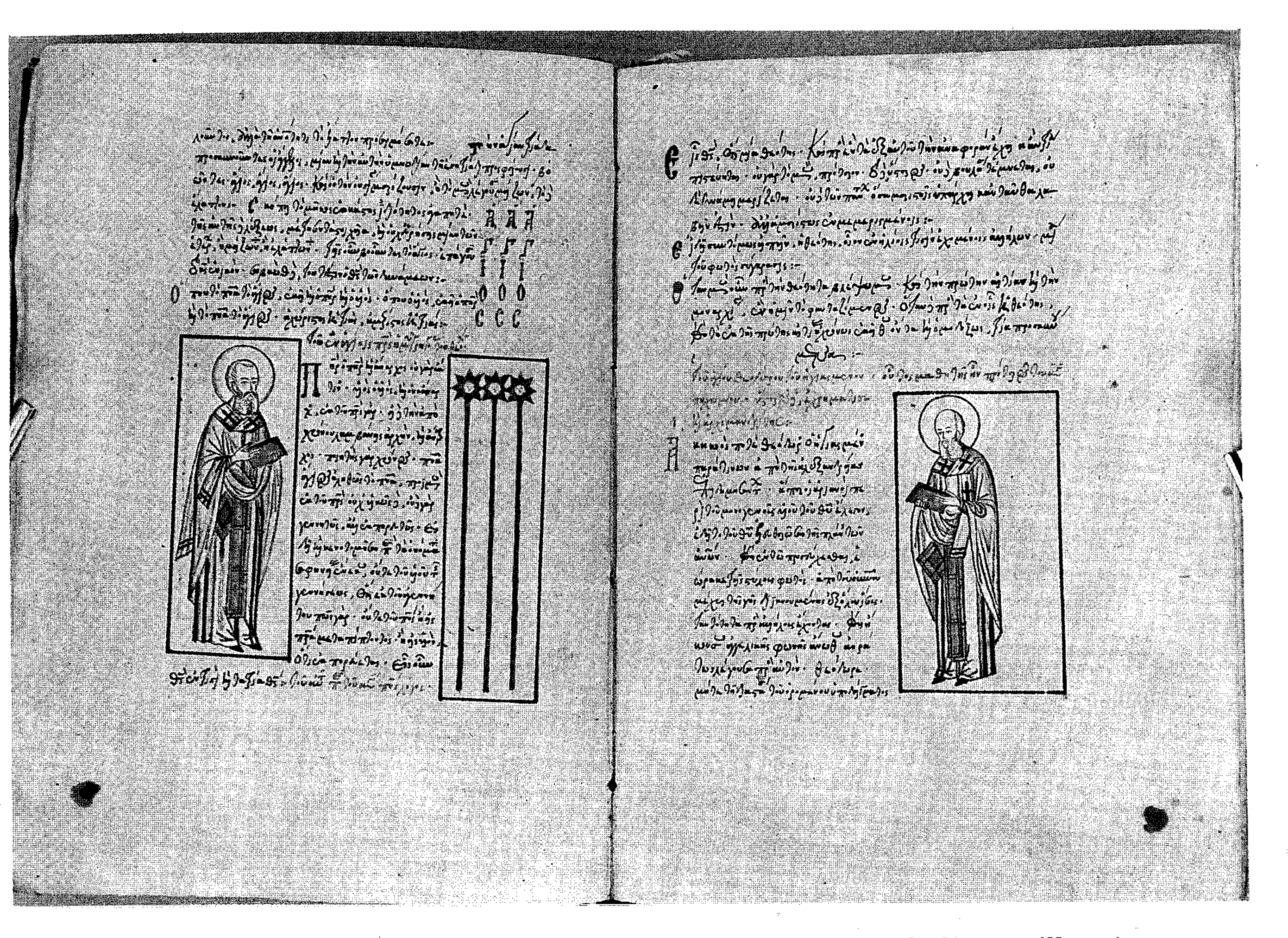
ΚΩΔΙΞ 127, φ. 163β - 164α, ὅπου τέλος κειμένου καὶ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Νήφωνος († 1 Ἀπρ. 1509).

ΚΩΔΙΞ 128, φ. 5β - 6α, ὅπου ὁλοσέλιδον κόσμημα, ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου. Κωδικογράφος Ἰωαννίκιος (1618/9).

ΚΩΔΙΞ 128, φ. 15β - 16α: δεῖγμα τοῦ κειμένου καὶ εἰκὼν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Κωδικογράφος Ἰωαννίκιος (1618/9).

ΚΩΔΙΞ 128, φ. 16β - 17α: δεῖγμα τοῦ κειμένου καὶ εἰκόνες Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Θεοδώρου τοῦ Ἡγιασμένου. Κωδικογράφος Ἰωαννίκιος (1618/9).

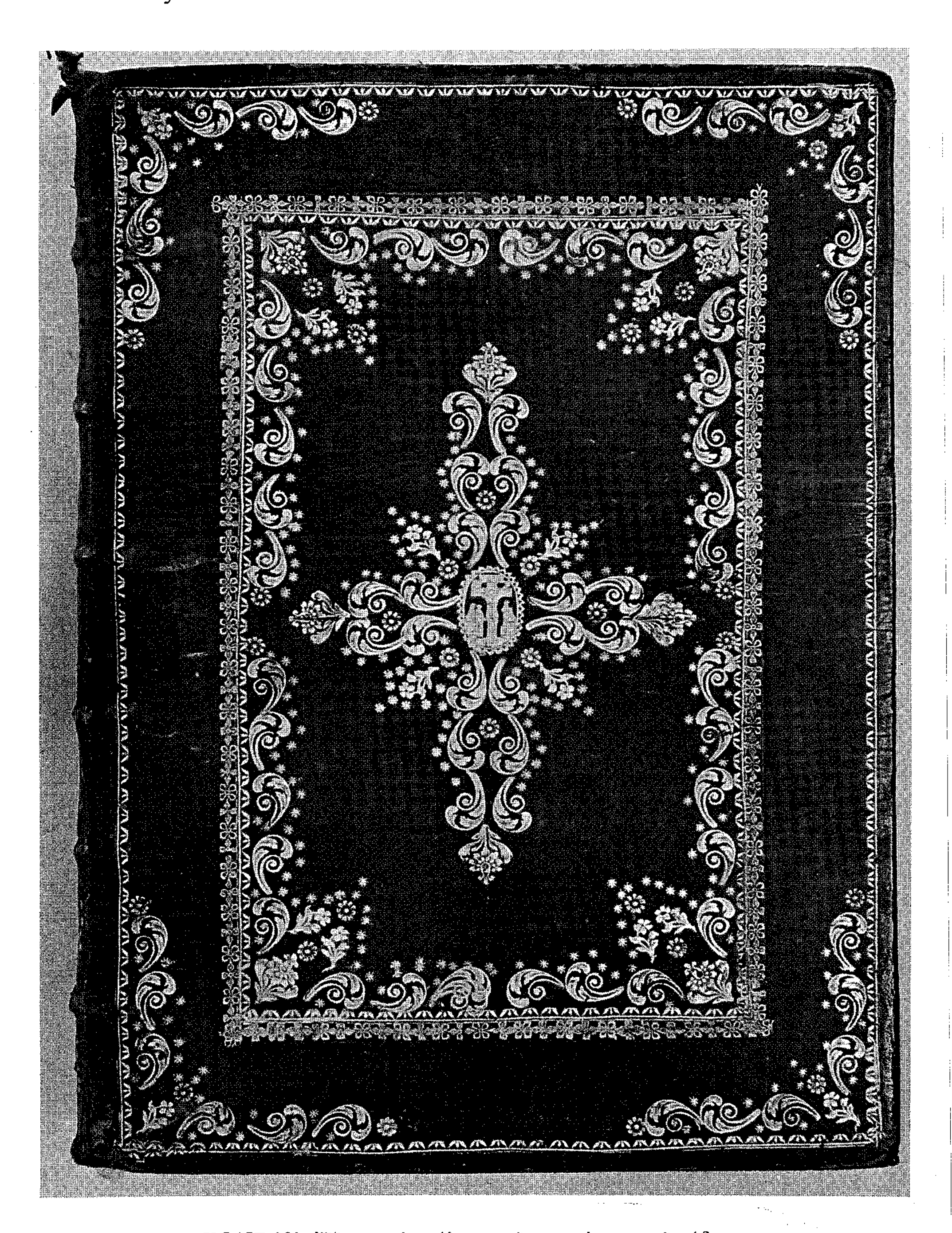

ΚΩΔΙΞ 128, φ. 29β - 30α, ὅπου ὁλοσέλιδον κόσμημα, ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου. Κωδικογράφος Ἰωαννίκιος (1618/9).

ΚΩΔΙΞ 187, φ. 19β - 20α, ὅπου ὁλοσέλιδος εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ ἐνθρόνου, ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου.
Κωδικογράφος Ἰωάννης Κ[illegible] (1618). Πρβλ. καὶ πίν. 172

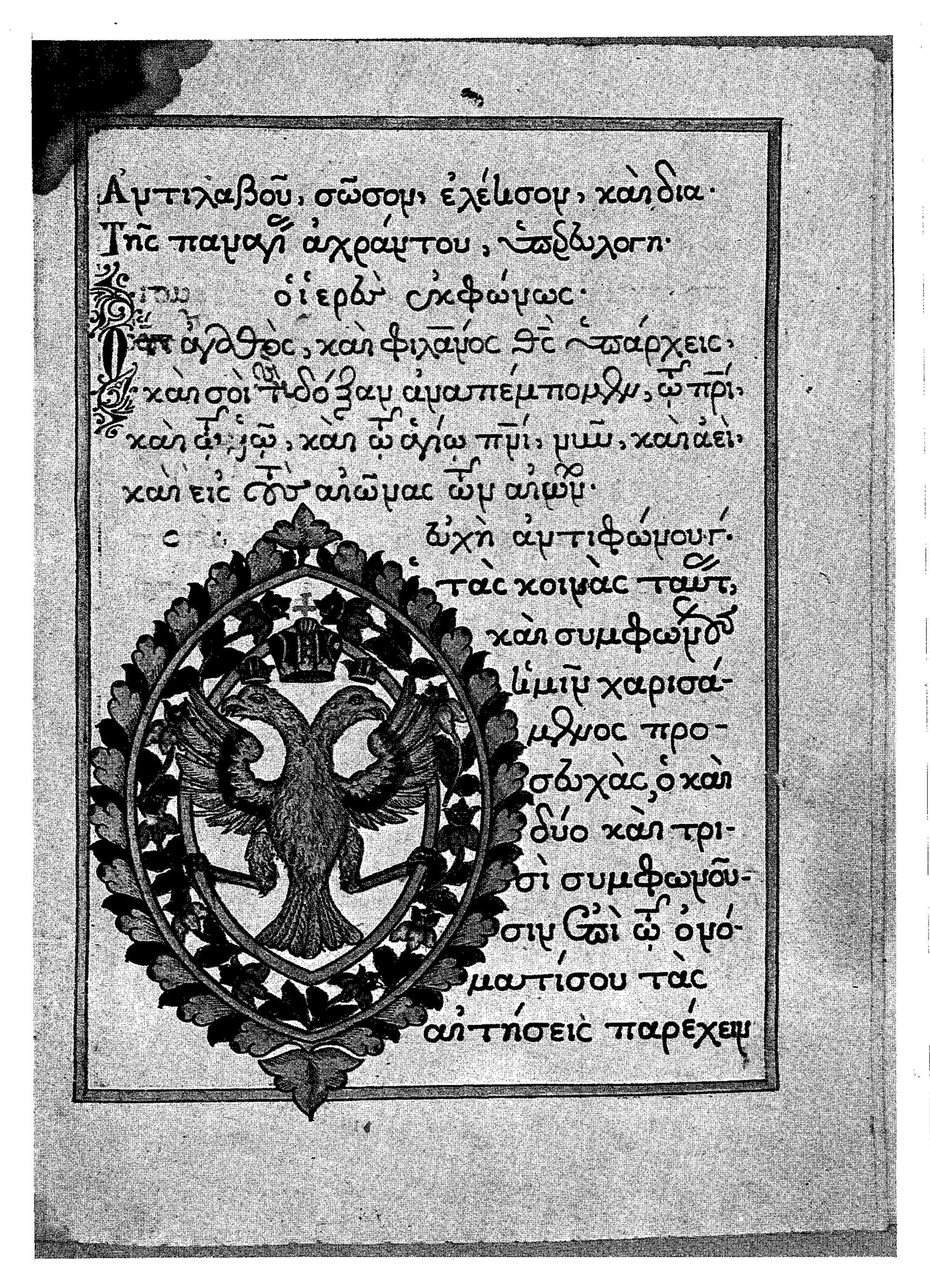
ΚΩΔΙΞ **222**, φ. 1α, ὅπου ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου (ΙϚ΄ αἰ.).

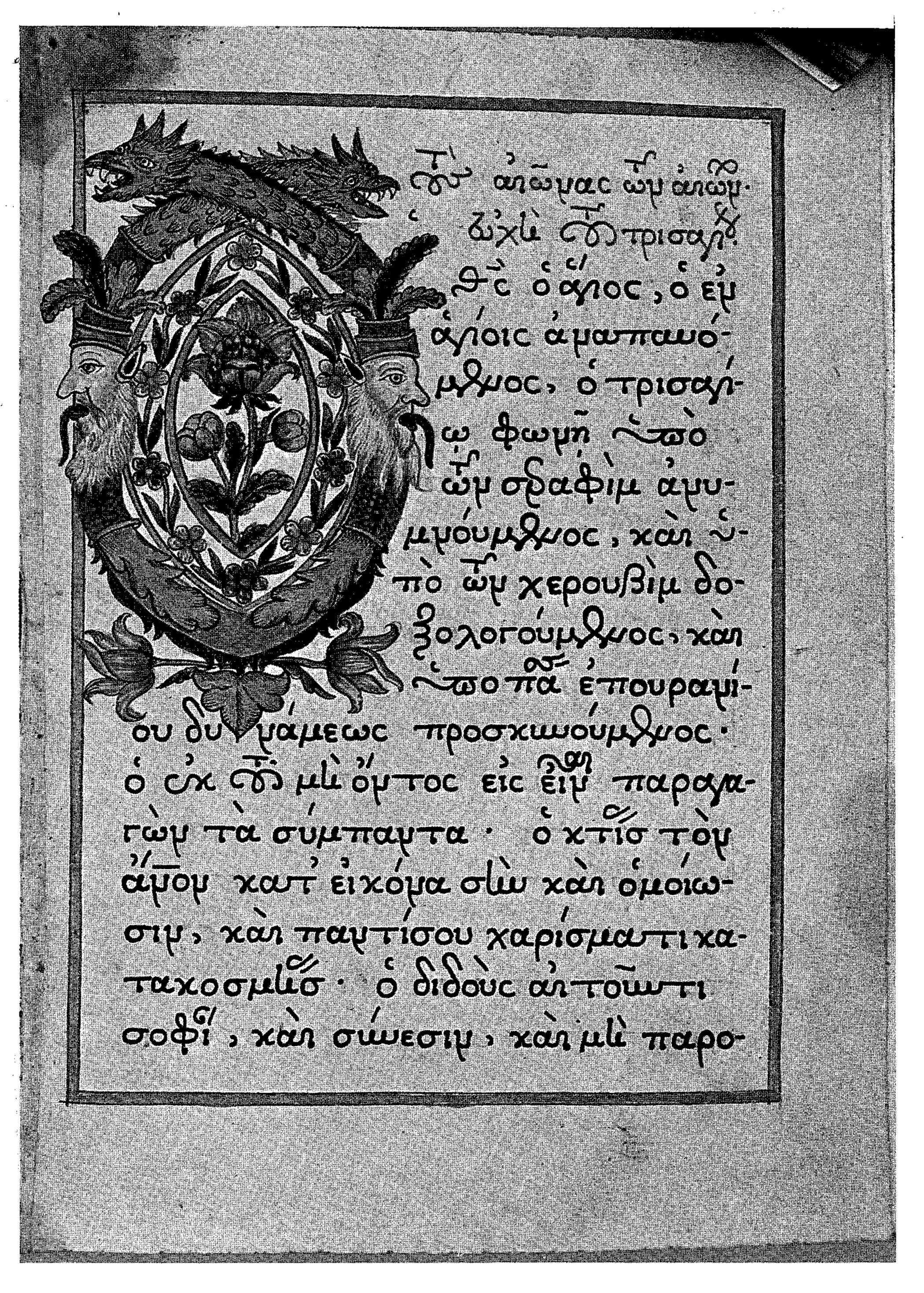
ΚΩΔΙΞ **289:** Ἐξωτερικὸν κάλυμμα τῆς σταχώσεως τοῦ κώδικος.

ΚΩΔΙΞ **289,** σελ. 1, ὅπου ἐπίτιτλον, διακοσμητικὸν κεφαλαῖον γράμμα καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου (ΙΗ΄ αἰ.).

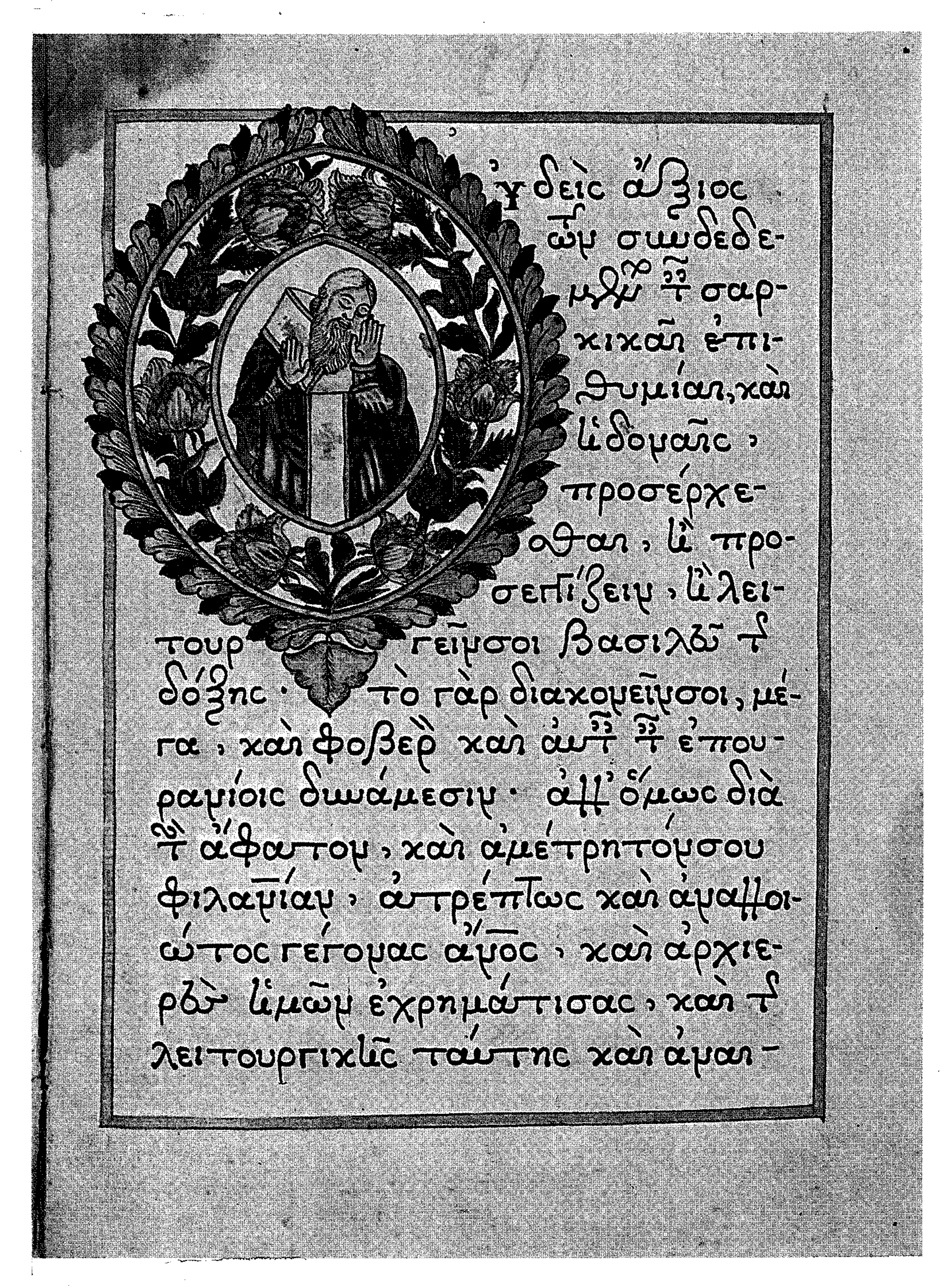

Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον, καὶ δια·
Τῆς παναγίας ἀχράντου, ὑπερευλογη·
ὁ ἱερεὺς ἐκφώνως·
Ὅτι ἀγαθὸς, καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις·
καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ πατρί·
καὶ τῷ υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεί·
καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων·
Εὐχὴ ἀντιφώνου γ΄.
τὰς κοινὰς ταύτας,
καὶ συμφώνους
ἡμῖν χαρισά-
μενος προ-
σευχάς, ὁ καὶ
δύο καὶ τρι-
σὶ συμφωνοῦ-
σιν ἐπὶ τῷ ὀνό-
ματί σου τὰς
αἰτήσεις παρέχειν

ΚΩΔΙΞ **289**, σελ. 7, ὅπου διακοσμητικὸν ἀρχικὸν κεφαλαῖον γράμμα (ΙΗ΄ αἰ.).

τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Εὐχὴ τοῦ τρισαγίου.
Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ ἐν
ἁγίοις ἀναπαυό-
μενος, ὁ τρισαγί-
ῳ φωνῇ ὑπὸ
τῶν σεραφὶμ ἀνυ-
μνούμενος, καὶ ὑ-
πὸ τῶν χερουβὶμ δο-
ξολογούμενος, καὶ
ὑπὸ πάσης ἐπουρανί-
ου δυνάμεως προσκυνούμενος·
ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγα-
γὼν τὰ σύμπαντα· ὁ κτίσας τὸν
ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίω-
σιν, καὶ παντί σου χαρίσματι κα-
τακοσμήσας· ὁ διδοὺς αἰτοῦντι
σοφίαν, καὶ σύνεσιν, καὶ μὴ παρο-

ΚΩΔΙΞ **289**, σελ. 9, ὅπου διακοσμητικὸν ἀρχικὸν κεφαλαῖον γράμμα (ΙΗ΄ αἰ.).

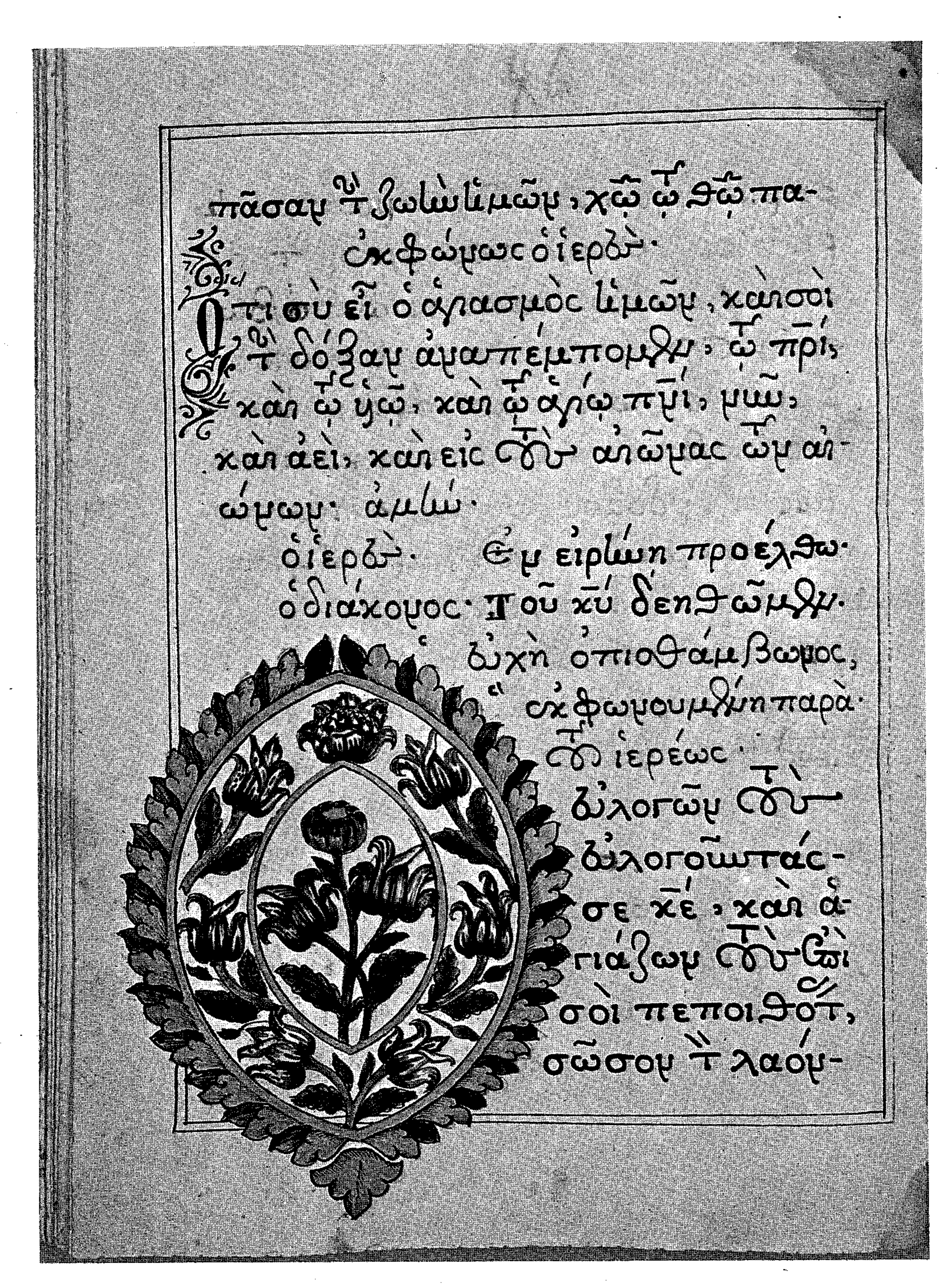

Οὐδεὶς ἄξιος
τῶν συνδεδε-
μένων ταῖς σαρ-
κικαῖς ἐπι-
θυμίαις, καὶ
ἡδοναῖς·
προσέρχε-
σθαι, ἢ προ-
σεγγίζειν, ἢ λει-
τουργεῖν σοι Βασιλεῦ τῆς
δόξης· τὸ γὰρ διακονεῖν σοι, μέ-
γα, καὶ φοβερὸν καὶ αὐταῖς ταῖς ἐπου-
ρανίοις δυνάμεσιν· ἀλλ᾽ ὅμως διὰ
τὴν ἄφατον, καὶ ἀμέτρητόν σου
φιλανθρωπίαν· ἀτρέπτως καὶ ἀναλλοι-
ώτως γέγονας ἄνθρωπος, καὶ ἀρχιε-
ρεὺς ἡμῶν ἐχρημάτισας, καὶ τῆς
λειτουργικῆς ταύτης καὶ ἀναι-

ΚΩΔΙΞ **289,** σελ. 21, ὅπου διακοσμητικὸν ἀρχικὸν κεφαλαῖον γράμμα (ΙΗ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ **289**, σελ. 35, ὅπου διακοσμητικὸν ἀρχικὸν κεφαλαῖον γράμμα (ΙΗ΄ αἰ.).

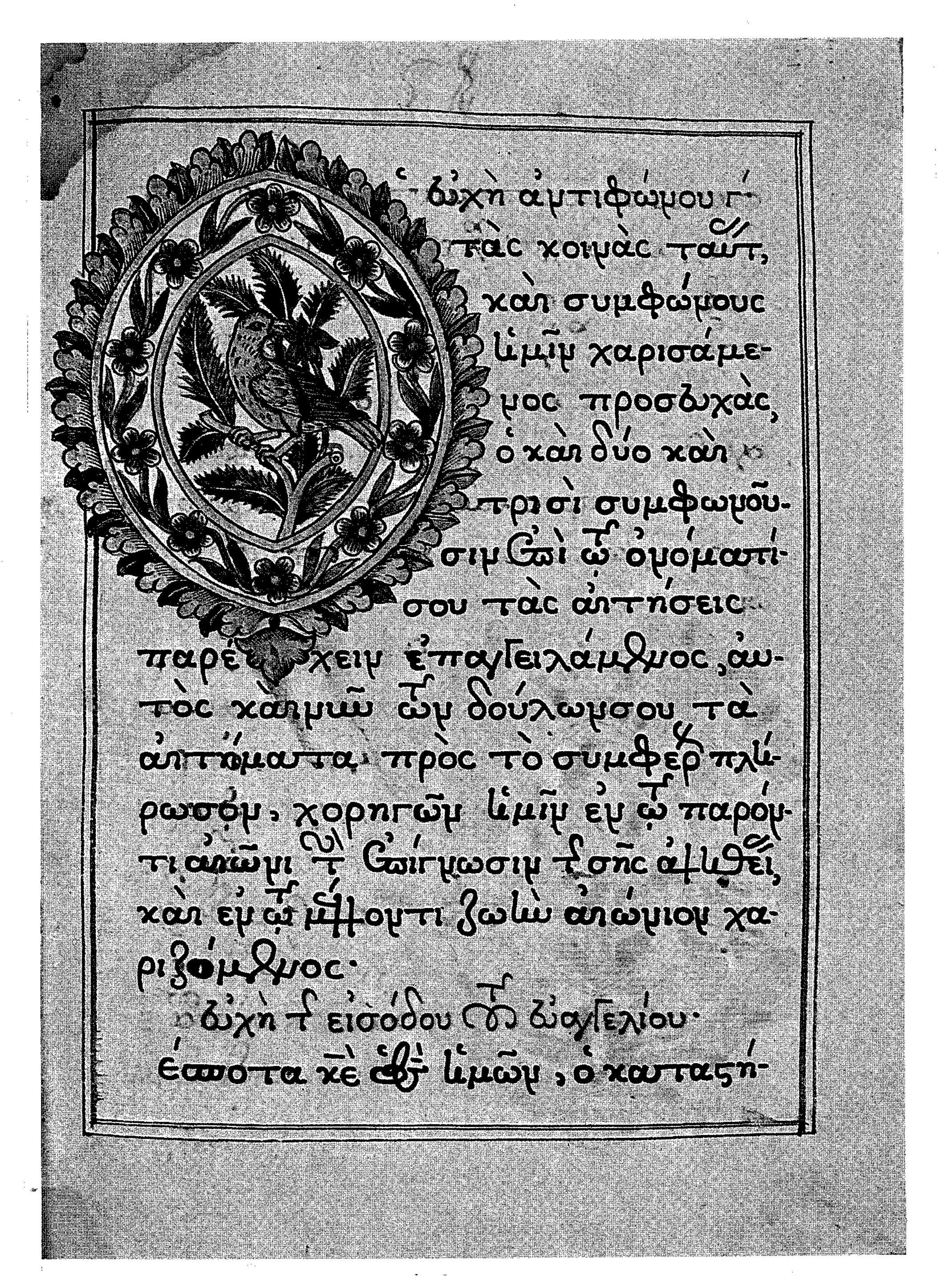

πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν, Χριστῷ τῷ Θεῷ πα-
ἐκφώνως ὁ ἱερεύς·
Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν· τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν·
ὁ ἱερεύς· Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν·
ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν·
εὐχὴ ὀπισθάμβωνος, ἐκφωνουμένη παρὰ τοῦ ἱερέως·
Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε Κύριε, καὶ ἁγιάζων τοὺς ἐπὶ σοὶ πεποιθότας, σῶσον τὸν λαόν-

ΚΩΔΙΞ **289**, σελ. 46, ὅπου διακοσμητικὸν ἀρχικὸν κεφαλαῖον γράμμα (ΙΗ΄ αἰ.).

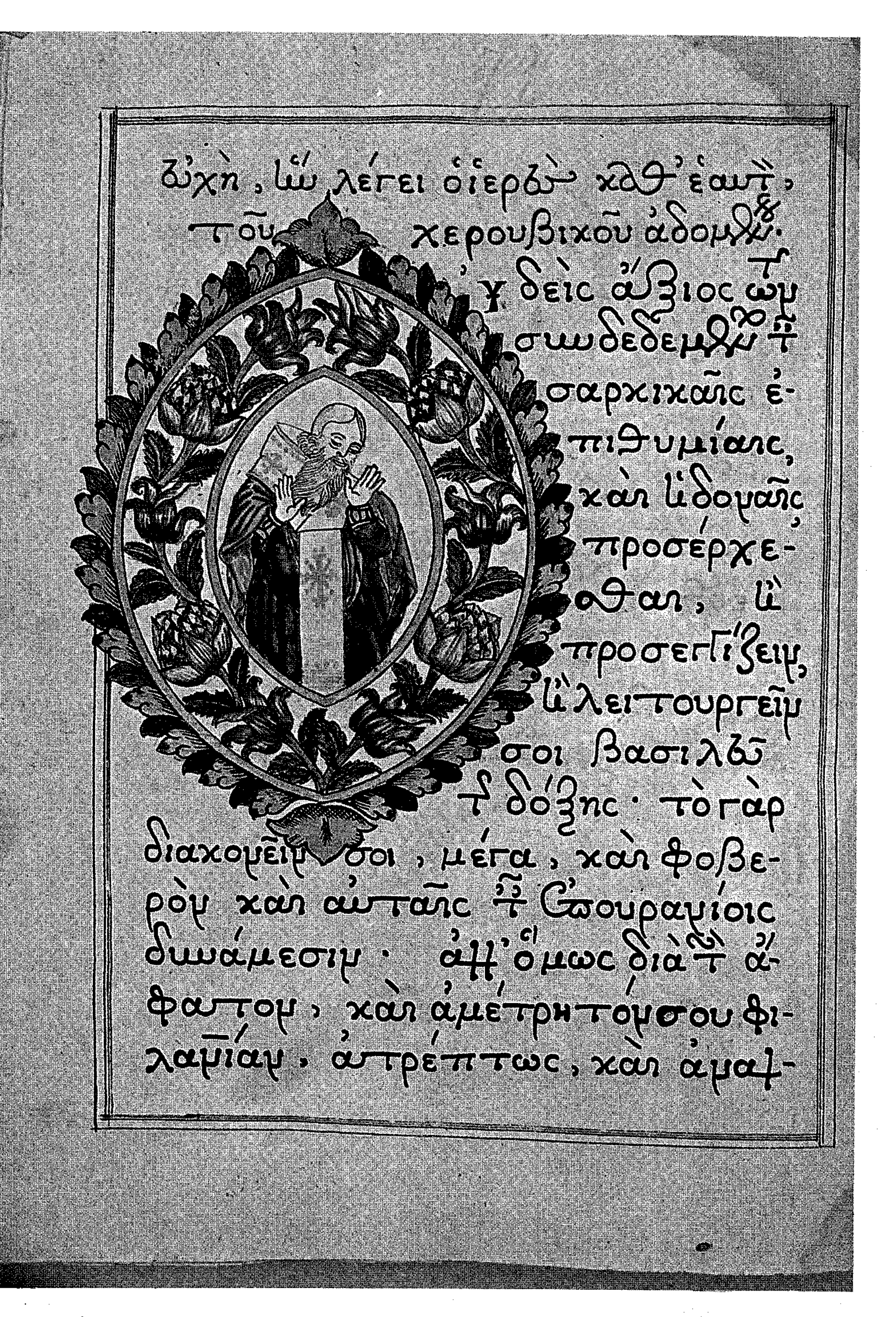

ΚΩΔΙΞ **289**, σελ. 53, ὅπου ἐπίτιτλον κόσμημα, ἀρχικὸν κεφαλαῖον γράμμα καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου (ΙΗ΄ αἰ.).

ὐχὴ ἀντιφώνου γ´
Ο τὰς κοινὰς ταύτας
καὶ συμφώνους
ἡμῖν χαρισάμε-
νος προσευχάς,
ὁ καὶ δύο καὶ
τρισὶ συμφωνοῦ-
σιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί
σου τὰς αἰτήσεις
παρέχειν ἐπαγγειλάμενος, αὐ-
τὸς καὶ νῦν τῶν δούλων σου τὰ
αἰτήματα πρὸς τὸ συμφέρον πλή-
ρωσον, χορηγῶν ἡμῖν ἐν τῷ παρόν-
τι αἰῶνι τὴν ἐπίγνωσιν τῆς σῆς ἀληθείας,
καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ζωὴν αἰώνιον χα-
ριζόμενος·
εὐχὴ τῆς εἰσόδου τοῦ εὐαγγελίου·
Δέσποτα κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ καταστή-

ΚΩΔΙΞ **289**, σελ. 59, ὅπου διακοσμητικὸν ἀρχικὸν κεφαλαῖον γράμμα (ΙΗ΄ αἰ.).

εὐχὴ, ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτὸν,
τοῦ χερουβικοῦ ᾀδομένου.
Οὐδεὶς ἄξιος τῶν
συνδεδεμένων ταῖς
σαρκικαῖς ἐ-
πιθυμίαις,
καὶ ἡδοναῖς
προσέρχε-
σθαι, ἢ
προσεγγίζειν,
ἢ λειτουργεῖν
σοι βασιλεῦ
τῆς δόξης· τὸ γὰρ
διακονεῖν σοι, μέγα, καὶ φοβε-
ρὸν καὶ αὐταῖς ταῖς ἐπουρανίοις
δυνάμεσιν· ἀλλ' ὅμως διὰ τὴν ἄ-
φατον, καὶ ἀμέτρητόν σου φι-
λανθρωπίαν, ἀτρέπτως, καὶ ἀναλ-

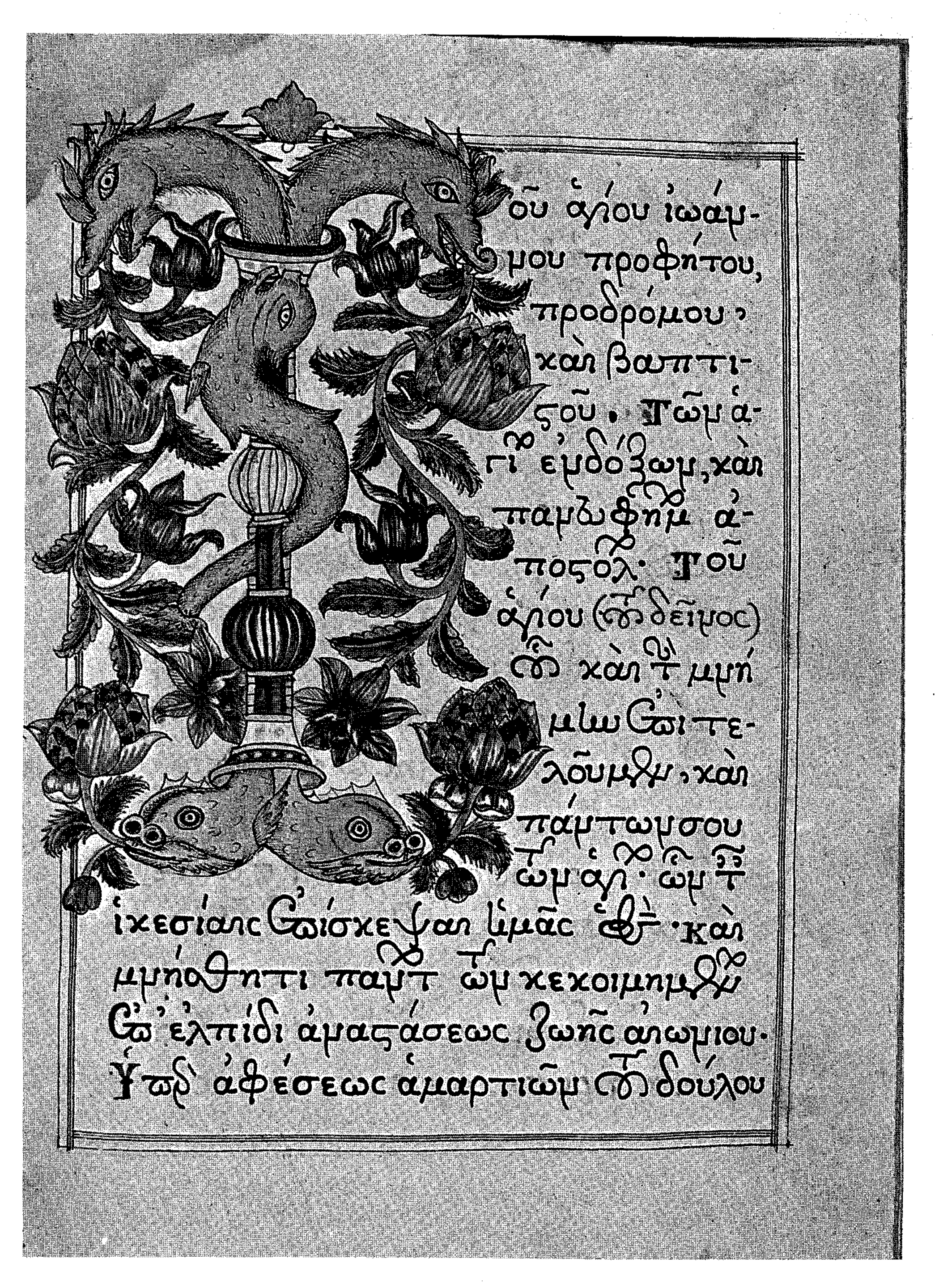
ΚΩΔΙΞ **289**, σελ. 72, ὅπου διακοσμητικὸν ἀρχικὸν κεφαλαῖον γράμμα (ΙΗ΄ αἰ.).

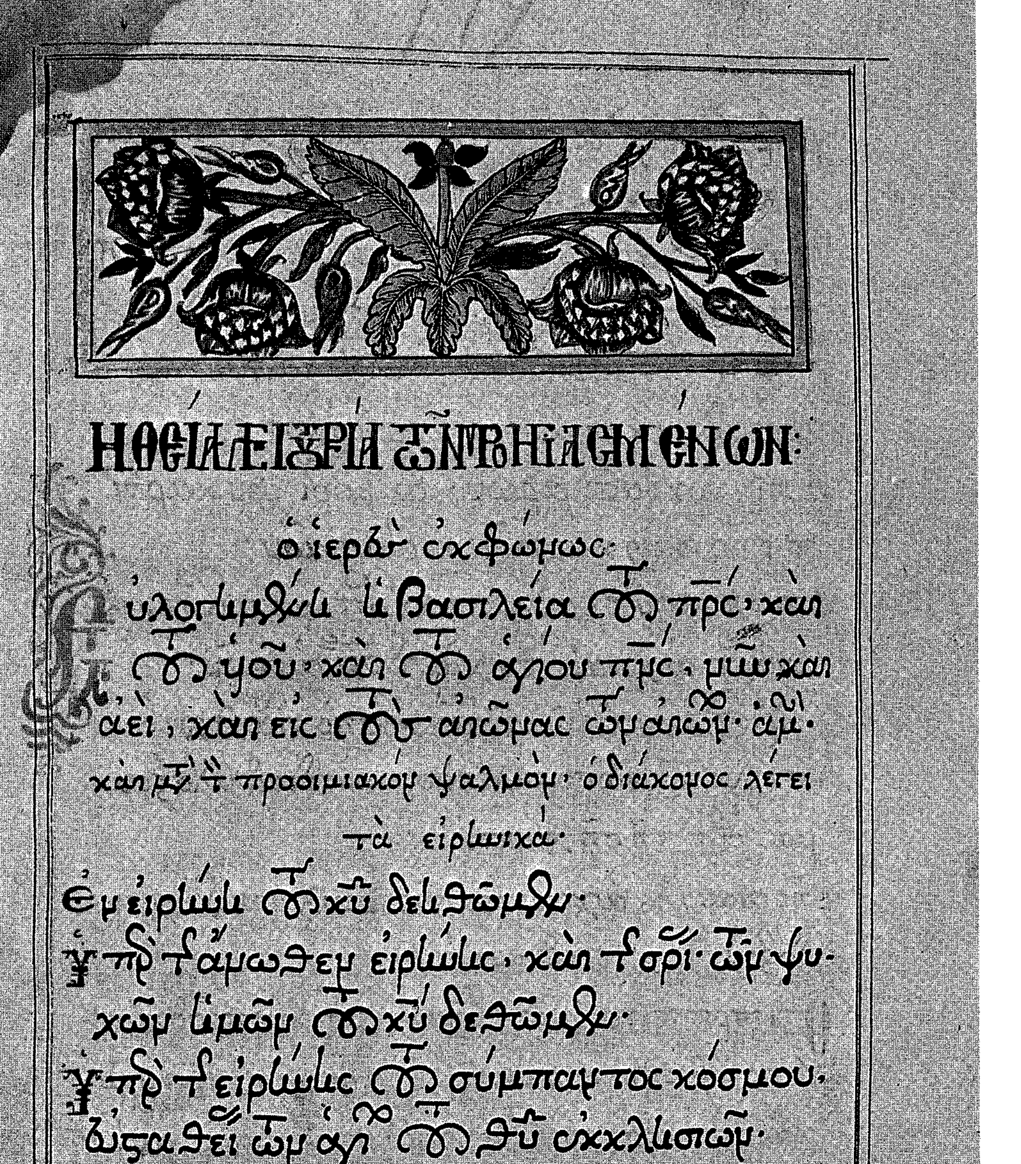
90

αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά-
μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ ὑ-
πὲρ ὑμῶν, καὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον
εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν·
ὁ δὲ ἱερεὺς ἐπεύχεται
μυστικῶς:
οὕτω ποιεῖτε εἰς τὴν ἐ-
μὴν ἀνάμνησιν· ὁ-
σάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε
τὸν ἄρτον τοῦτον,
καὶ τὸ ποτήριον τοῦ-
το πίνητε, τὸν ἐμὸν θά-
νατον καταγγέλλε-
τε, καὶ τὴν ἐμὴν ἀ-
νάστασιν ὁμολογεῖτε·
μεμνημένοι οὖν δέσπο-
τα καὶ ἡμεῖς τῶν σωτηρίων αὐτοῦ παθη-
μάτων, τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ, τῆς τρι-
ημ·

ΚΩΔΙΞ **289**, σελ. 90, ὅπου διακοσμητικὸν ἀρχικὸν κεφαλαῖον γράμμα (ΙΗ΄ αἰ.).

[Τ]οῦ ἁγίου ἰωάννου προφήτου, προδρόμου· καὶ βαπτιστοῦ. Τῶν ἁγίων ἐνδόξων, καὶ πανευφήμων ἀποστόλων· Τοῦ ἁγίου (τοῦ δεῖνος) οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν, καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων· ὧν ταῖς ἱκεσίαις ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ὁ θεός· καὶ μνήσθητι πάντων τῶν κεκοιμημένων ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου· ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν τοῦ δούλου

ΚΩΔΙΞ **289**, σελ. 95, ὅπου διακοσμητικὸν ἀρχικὸν κεφαλαῖον γράμμα (ΙΗ΄ αἰ.).

Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων·

ὁ ἱερεὺς ἐκφώνως·

Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν·

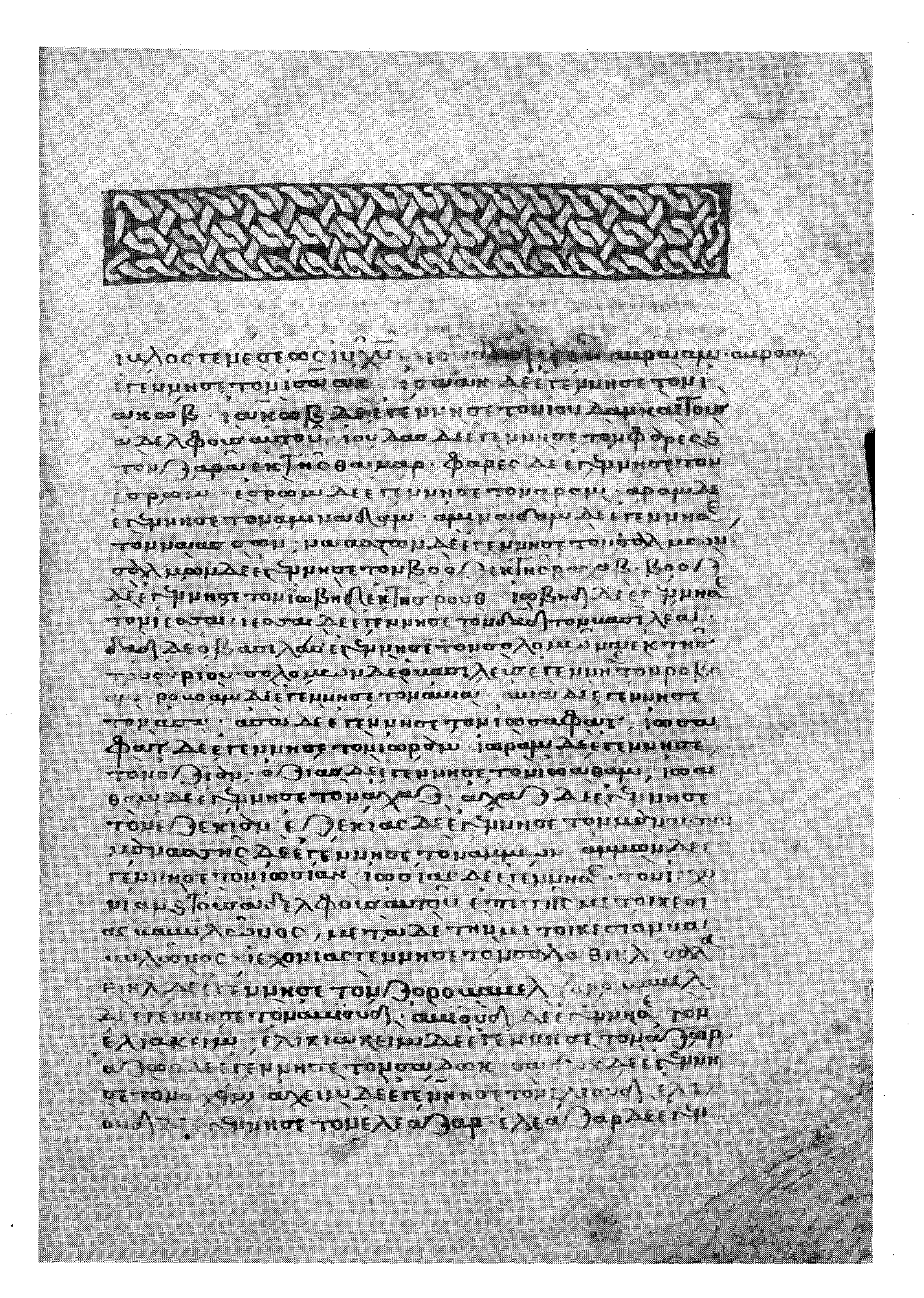
καὶ μετὰ τὸν προοιμιακὸν ψαλμὸν· ὁ διάκονος λέγει τὰ εἰρηνικά·

Ἐν εἰρήνῃ τοῦ κυρίου δεηθῶμεν·

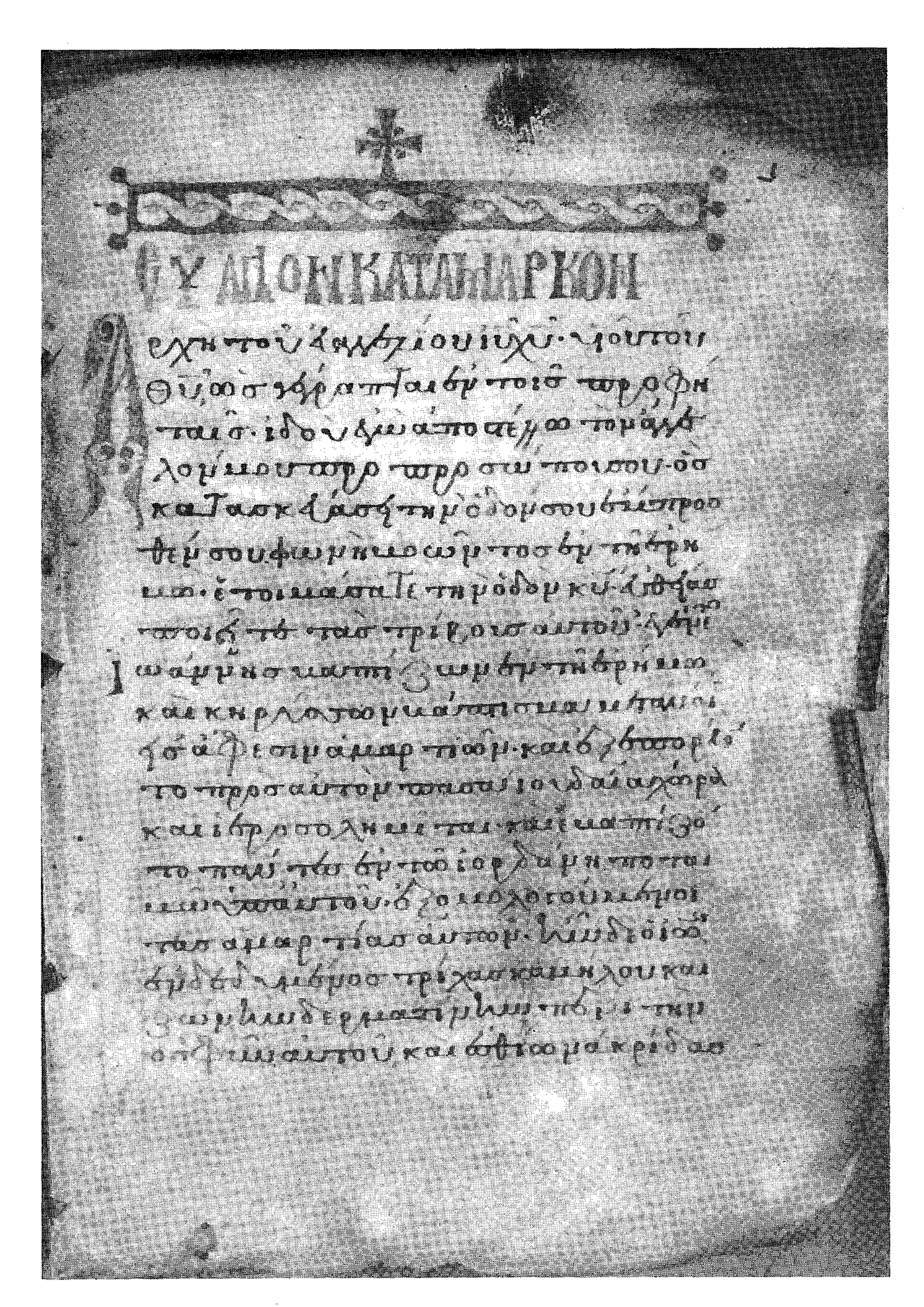
Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης, καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν τοῦ κυρίου δεηθῶμεν·

Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ θεοῦ ἐκκλησιῶν·

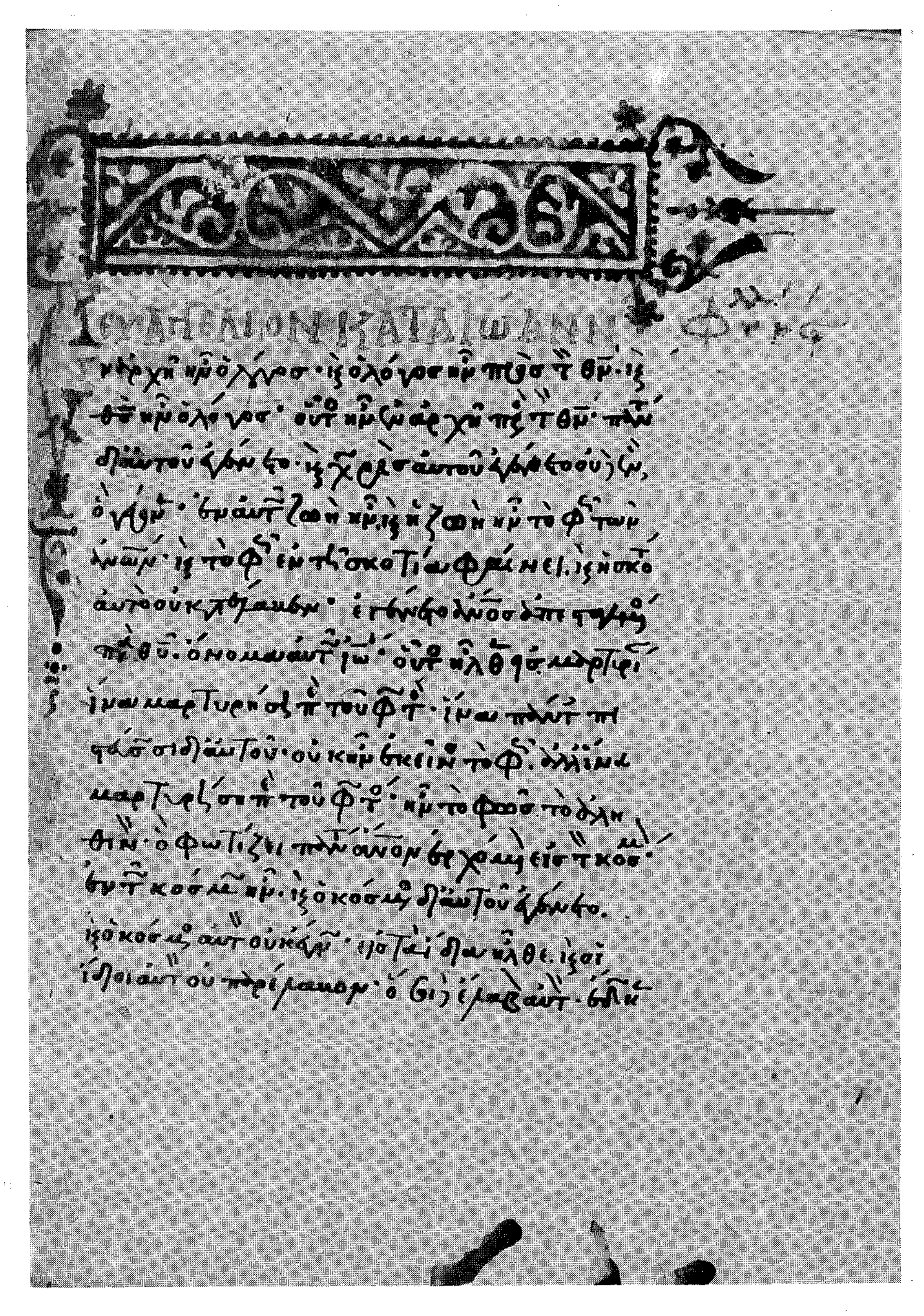
ΚΩΔΙΞ **289**, σελ. 119, ὅπου ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἀρχὴ κειμένου (ΙΗ΄ αἰ.).

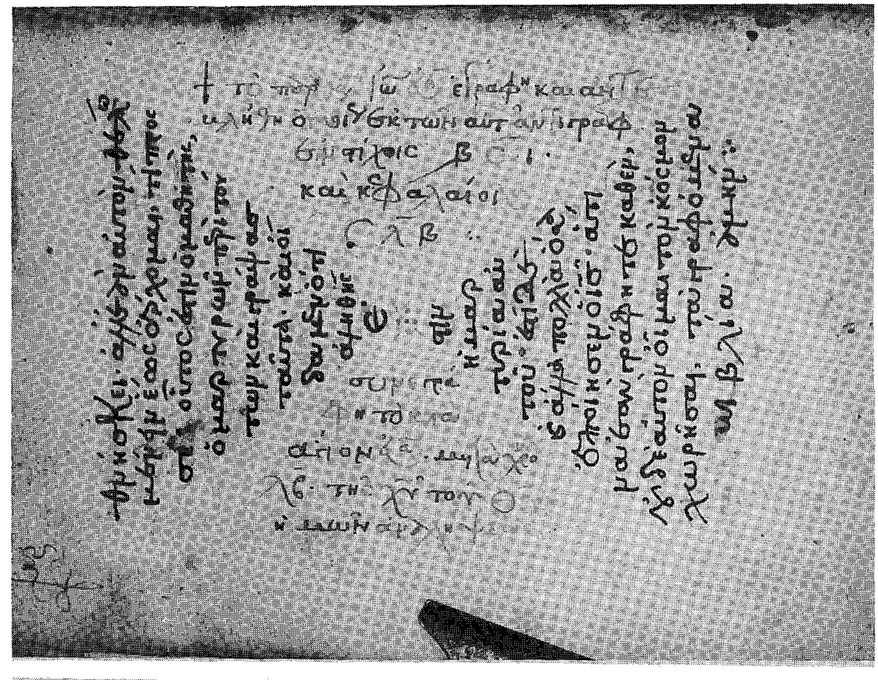
ΚΩΔΙΞ 1, φ. 9α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου (ΙΓ΄ αἰ.).

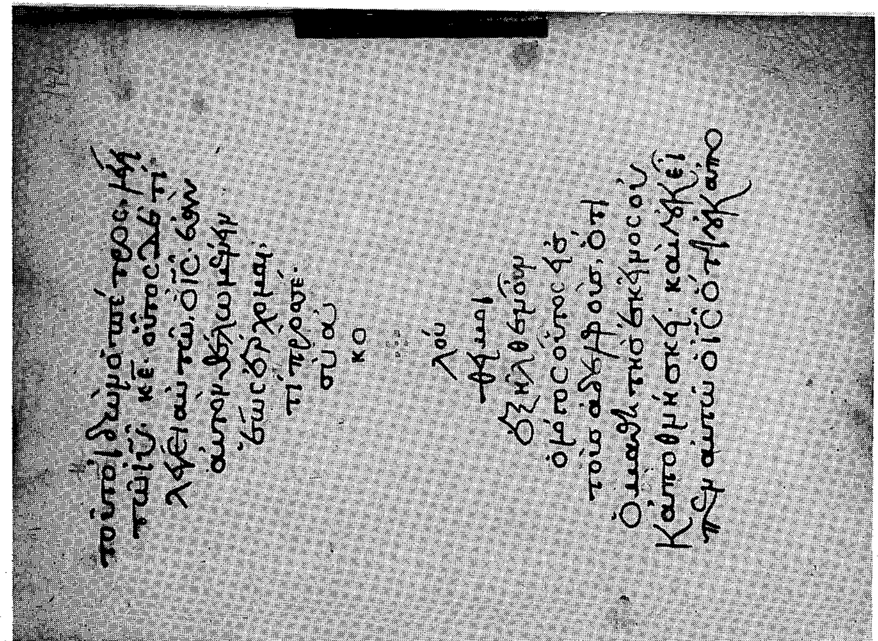

ΚΩΔΙΞ **2,** φ. 84α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κατὰ Μᾶρκον Εὐαγγελίου (ΙΓ΄/ΙΔ΄ αἰ.).

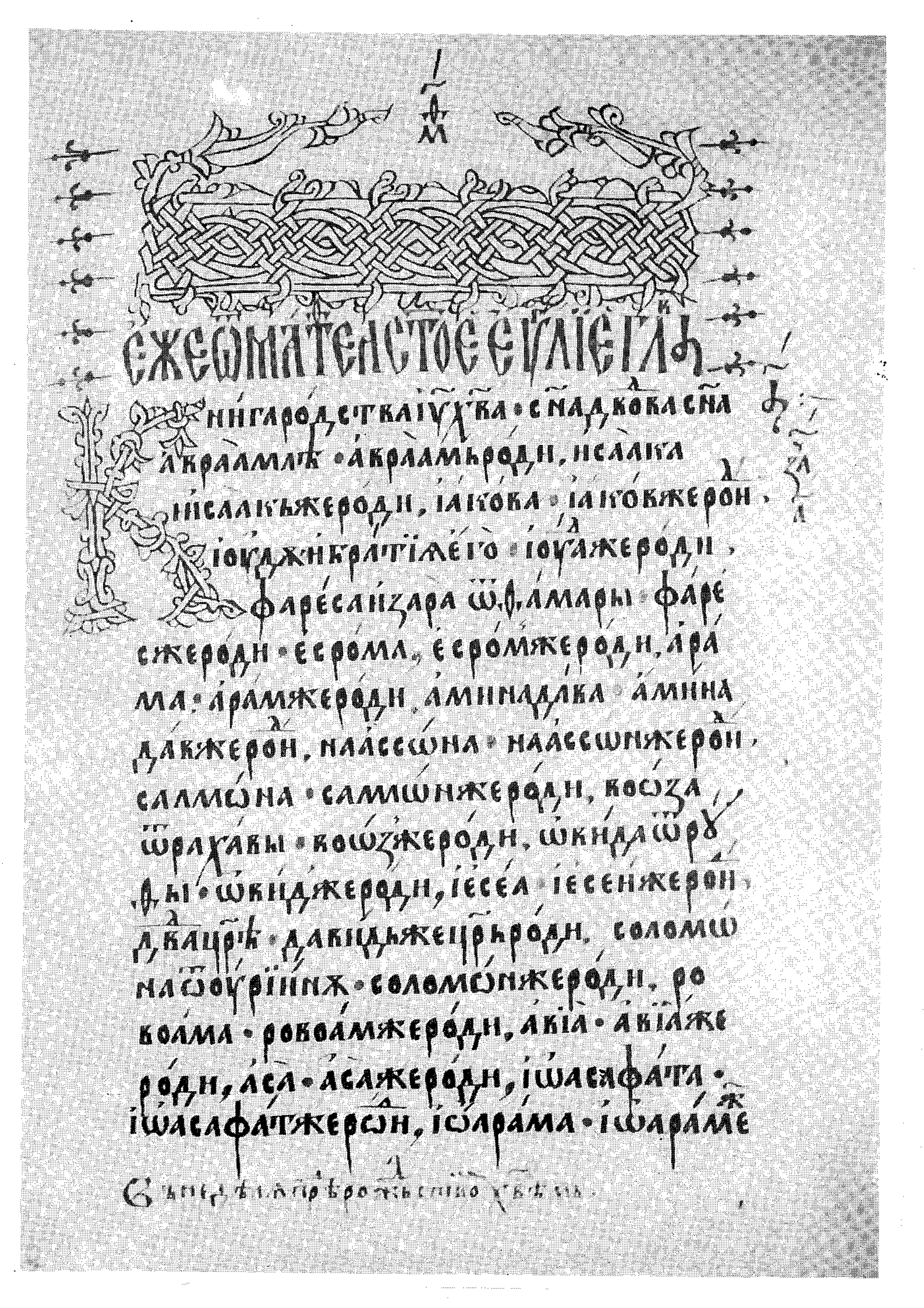

ΚΩΔΙΞ 3, φ. 208α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου (ΙΔ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 4, φ. 142α-β, ὅπου τὸ τέλος τῶν Εὐαγγελίων (ΙΕ΄ αἰ.).

Єже ѿ Матѳеа стое еѵглїе глава

Книга родства Іс Хва сна Двдва сна
Авраамлѣ. Авраамь роди Исаака.
Исаакъ же роди Іакова. Іаковъ же роди
Іоуда и братїю его. Іоуда же роди
Фареса и Зара ѿ Ѳамары. Фаре
съ же роди Есрома. Есромъ же роди Ара
ма. Арамъ же роди Аминадава. Амина
давъ же роди Наассона. Наассонъ же роди
Салмона. Салмонъ же роди Вооза
ѿ Рахавы. Воозъ же роди Овида ѿ Роу
ѳы. Овидъ же роди Іессеа. Іессеи же роди
Двда цра. Двдъ же црь роди Солом
на ѿ Оуріины. Соломонъ же роди Ро
воама. Ровоамъ же роди Авіа. Авіа же
роди Асу. Аса же роди Іѡсафата.
Іѡсафатъ же роди Іѡрама. Іѡрамъ же

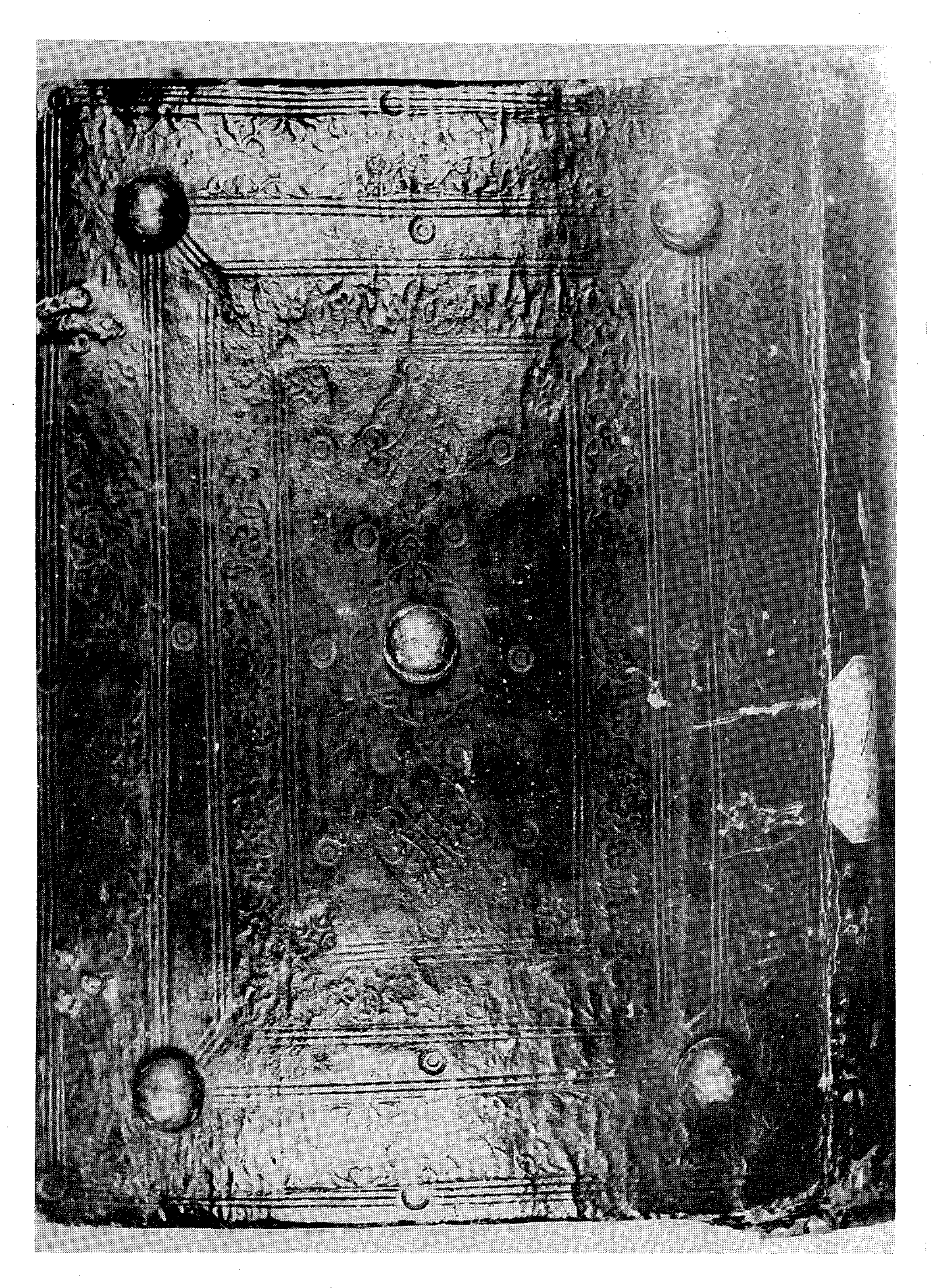
ΚΩΔΙΞ 5, φ. 6α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου (ΙΕ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 5, φ. 4β, ὅπου σημείωμα τοῦ ἔτους 1849.

ΚΩΔΙΞ **6**, φ. 310α, ὅπου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ ἔτους 1537.

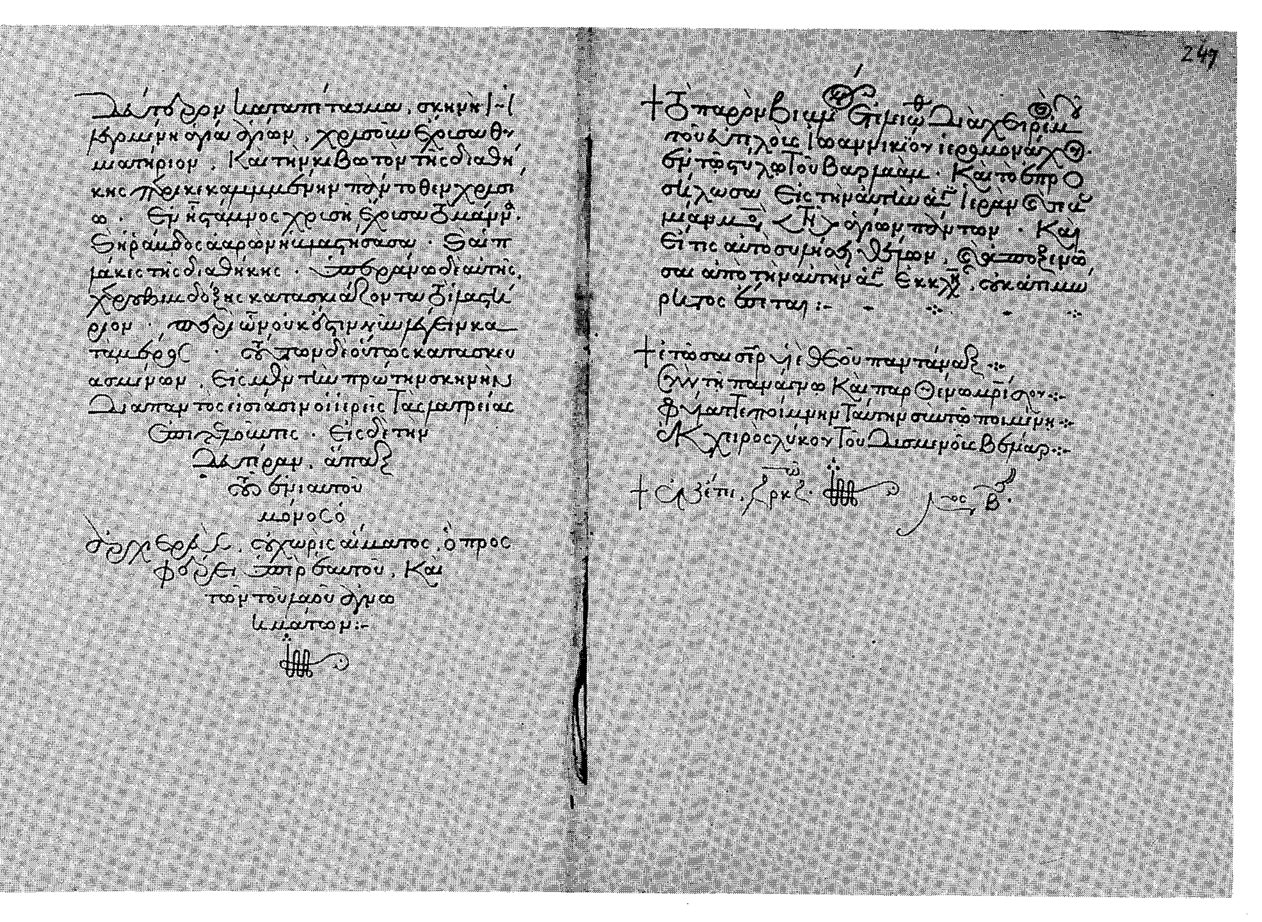
ΚΩΔΙΞ **6** – Τὸ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐξωτερικὸν κάλυμμα τοῦ κώδικος.

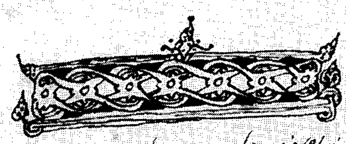
ΚΩΔΙΞ **6** – Τὸ πρὸς τὸ τέλος ἐξωτερικὸν κάλυμμα τοῦ κώδικος.

ΚΩΔΙΞ **6** – Κτητορικὸν σημείωμα γεγραμμένον εἰς τὸ πάχος τῶν φύλλων τοῦ κώδικος.

ΚΩΔΙΞ 7, φ. 248β - 249α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1618/9).
Πρβλ. καὶ ἔγχρωμον πίν. Γ΄.

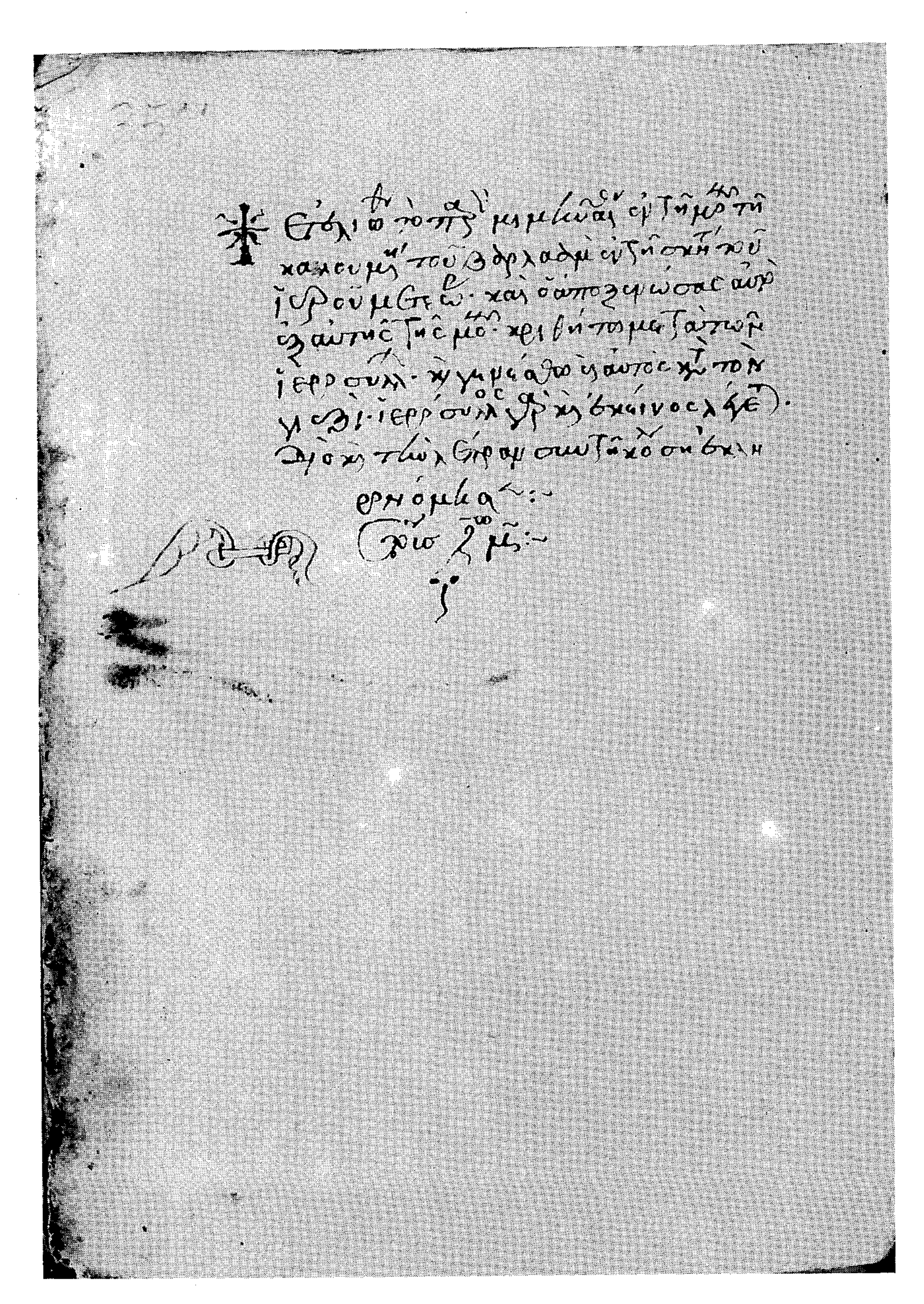

ΚΩΔΙΞ **8**, φ. 2α, δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 9, φ. 331β - 332α, δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ **10**, σελ. 424, ὅπου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου (26 Νοεμ. 1549).

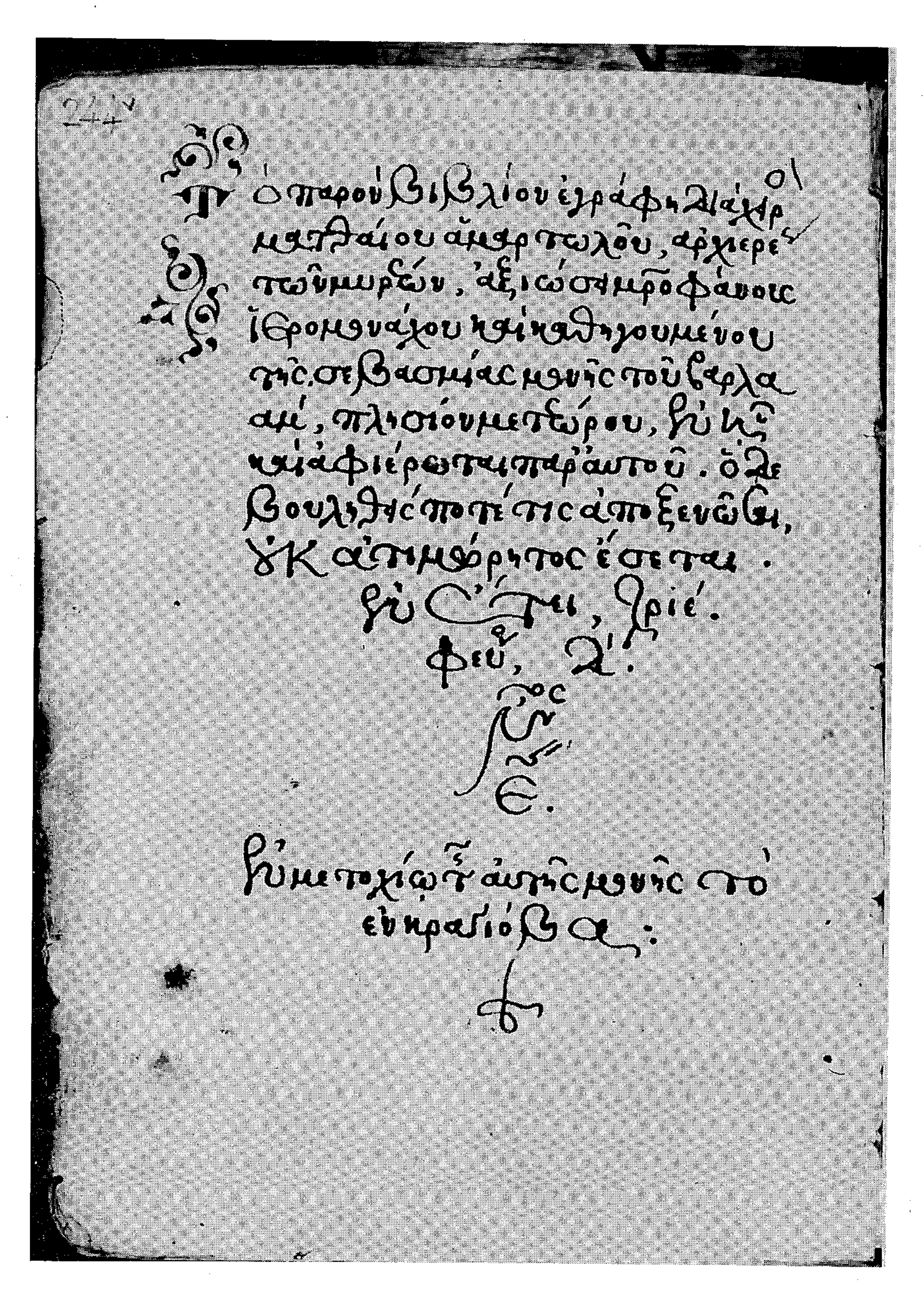
ΚΩΔΙΞ 11, φ. 223β - 224α: γραφὴ τοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου (ΙϚ´ αἰ.). Πρβλ. πίν. 14 καὶ 21.

ΚΩΔΙΞ **12**, φ. 351β, ὅπου τὸ κωδικογραφικὸν σημείωμα τοῦ ἔτους 1531/2.

ΚΩΔΙΞ **13,** φ. 376β, ὅπου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωάσαφ (1549/50).

ΚΩΔΙΞ **14,** φ. 363α, ὅπου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωάσαφ (1550/1).

244ν

Τὸ παρὸν βιβλίον ἐγράφη διὰ χειρὸς Ματθαίου ἁμαρτωλοῦ, ἀρχιερέως τῶν Μυρέων, ἀξιώσει Μητροφάνους ἱερομονάχου καὶ καθηγουμένου τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Βαρλαάμ, πλησίον Μετεώρου, ἐν ᾗ καὶ ἀφιέρωται παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ βουληθείς ποτέ τις ἀποξενῶσαι, οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται.

ἐν ἔτει ζριε'.

Φευ(ρουαρίου) α'.

ἰνδ(ικτιῶνος) ε'.

ἐν μετοχίῳ τῆς αὐτῆς μονῆς τὸ ἐν Κραιόβα.

ΚΩΔΙΞ **15**, φ. 244β, ὅπου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ματθαίου Μυρέων (Φεβρ. 1607).

ΚΩΔΙΞ 15, φ. 4β, καὶ ΚΩΔΙΞ 17, φ. 248β: σελίδες σχεδὸν κατὰ πάντα ὅμοιαι δύο ἀντιτύπων Μηναίου Νοεμβρίου γραφέντων ὑπὸ τοῦ Ματθαίου Μυρέων (1607).

ΚΩΔΙΞ **16,** φ. 446α: τέλος τοῦ Μηναίου (Νοεμβρίου), ὅπου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου (ΙϚ΄ αἰ.).

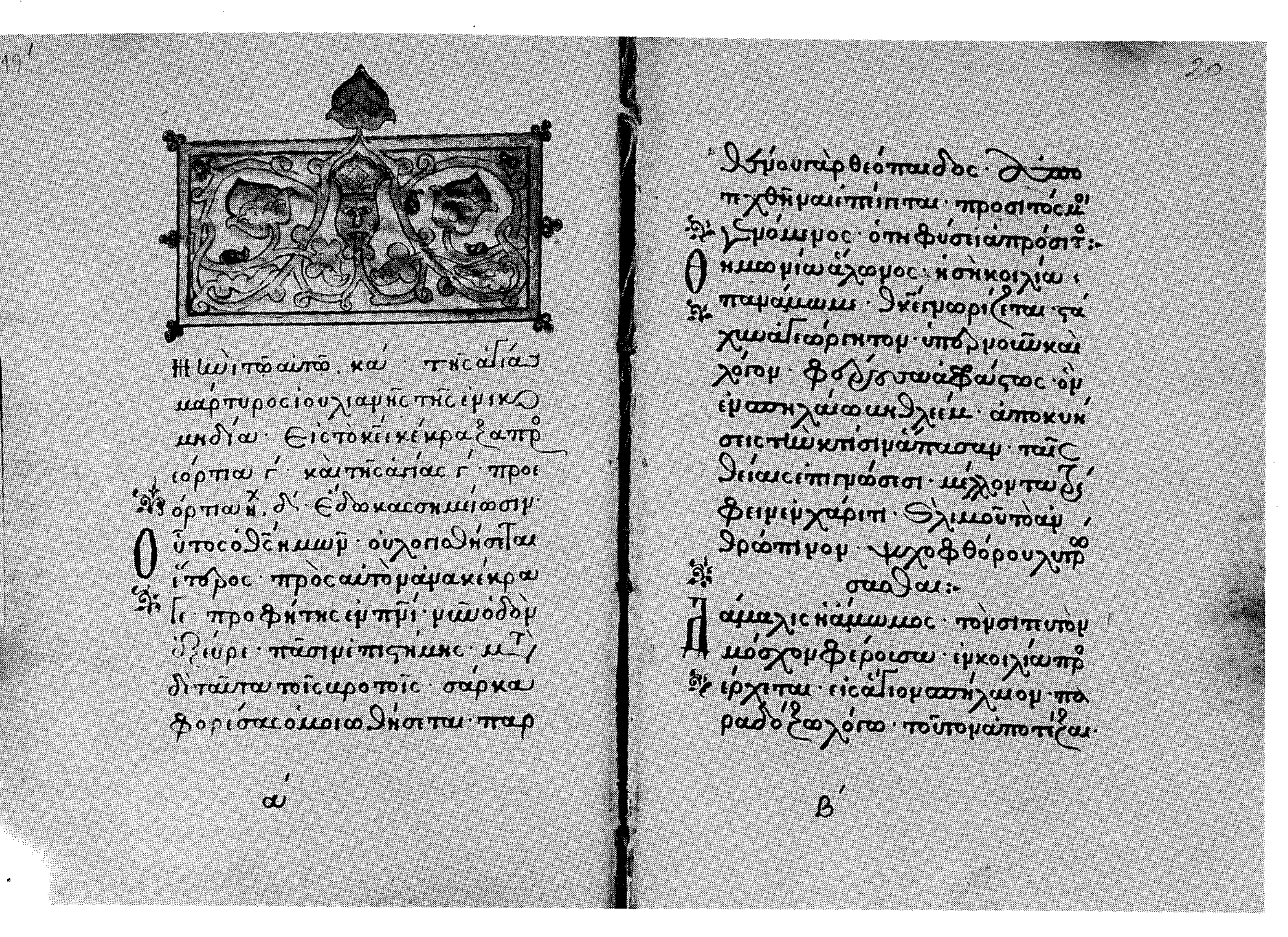

νοέμβριος. ἔχων ἡμέρας λ΄.
ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ι΄, καὶ ἡ νὺξ ὥρας
ιβ΄. Εἰς τὴν πρώτην, μνήμη τῶν
ἁγίων ἀναργύρων κοσμᾶ καὶ δαμιανοῦ.
Ἑσπέρας ἱστῶμεν στίχ(ους)
ϛ΄. Καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος πλ. β΄
Ὅλην ἀποθέμενοι:—
Ὅλην ἀποθέμενοι. ἐν οὐρανοῖς τὴν ἐλπίδα
θησαυρὸν ἀσύλητον. ἑαυτοῖς οἱ ἅγιοι
ἐθησαύρισαν. δωρεὰν ἔλαβον. δω-
ρεὰν διδῶσι, τοῖς νοσοῦσι τὰ ἰάματα.
χρυσὸν ἢ ἄργυρον, ἀγγελικῶς οὐκ
ἐκτήσαντο. αὐτοῖς τε καὶ κτήνεσι
τὰς εὐεργεσίας μετέδωκαν. ἵν

ΚΩΔΙΞ **17**, φ. 5α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ Μηναίου (Νοεμβρίου), γραφέντος ὑπὸ τοῦ κωδικογράφου Ματθαίου Μυρέων (ἀρχαὶ ΙϚ΄ αἰ.). Πρβλ. καὶ πίν. 19, 20.

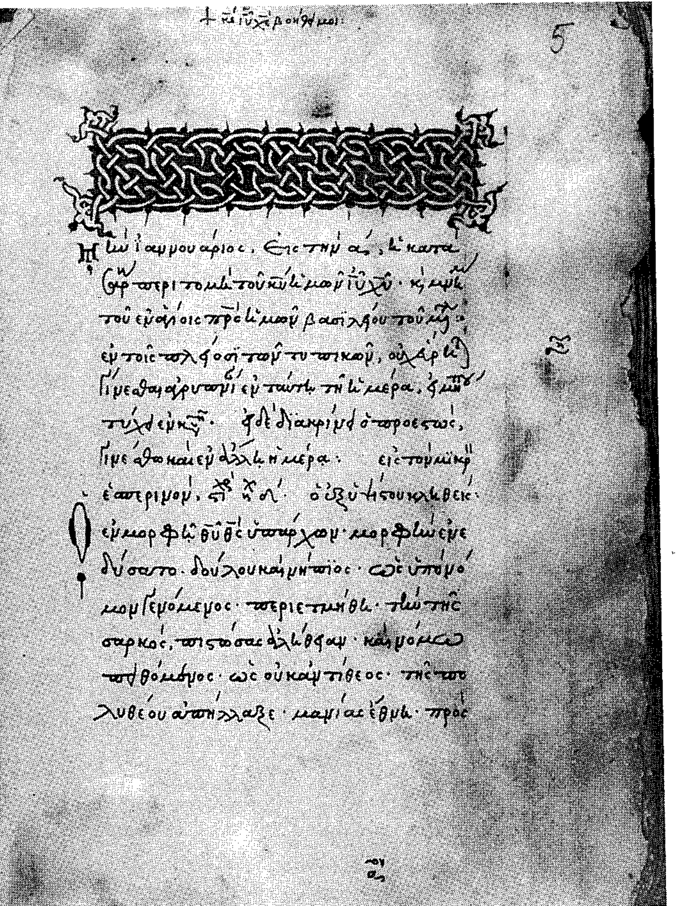

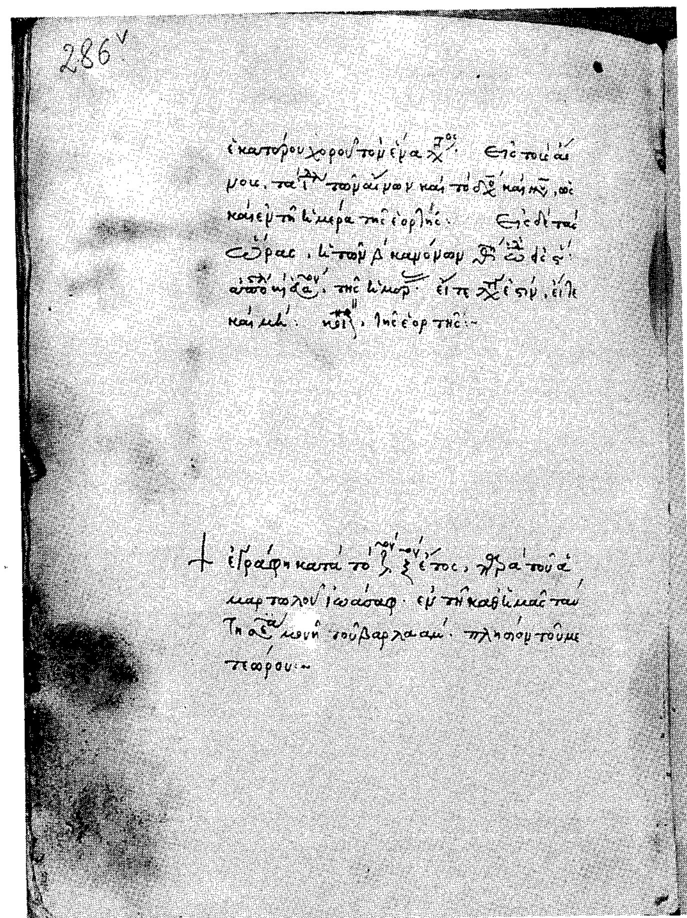
ΚΩΔΙΞ 18, φ. 17β - 18α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος. Κωδικογράφος Ἰωαννίκιος (ΙΖ΄ αἰ.). Πρβλ. καὶ ἔγχρωμον πίν. Δ΄.

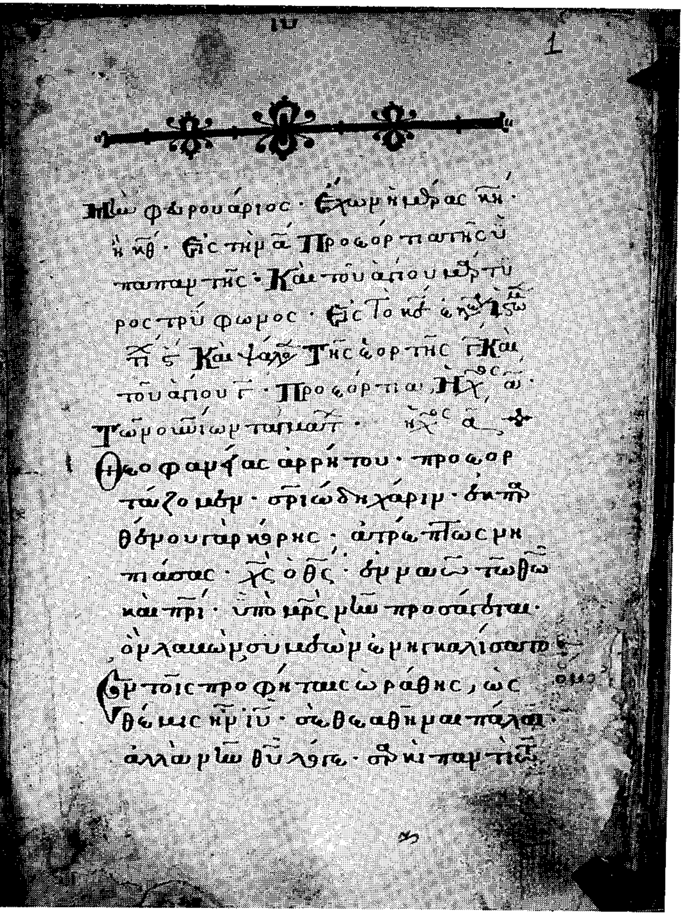
ΚΩΔΙΞ 19, φ. 19β - 20α, ὅπου ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου. Κωδικογράφος Ἰωαννίκιος (24 Νοεμ. 1613).

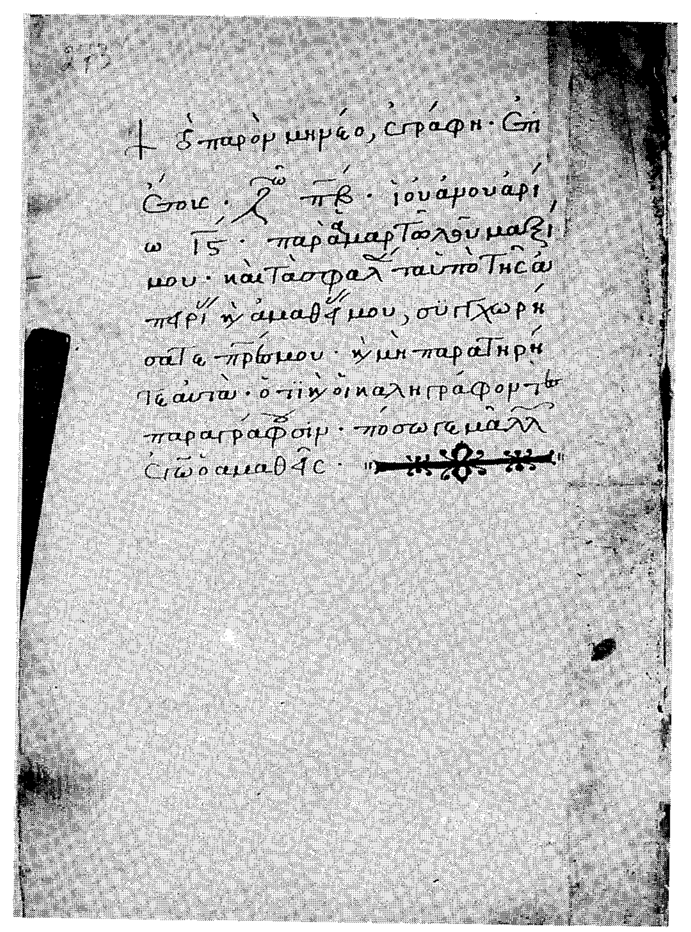
ΚΩΔΙΞ 20, φ. 240β - 241α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωάσαφ (24 Μαΐου 1552).

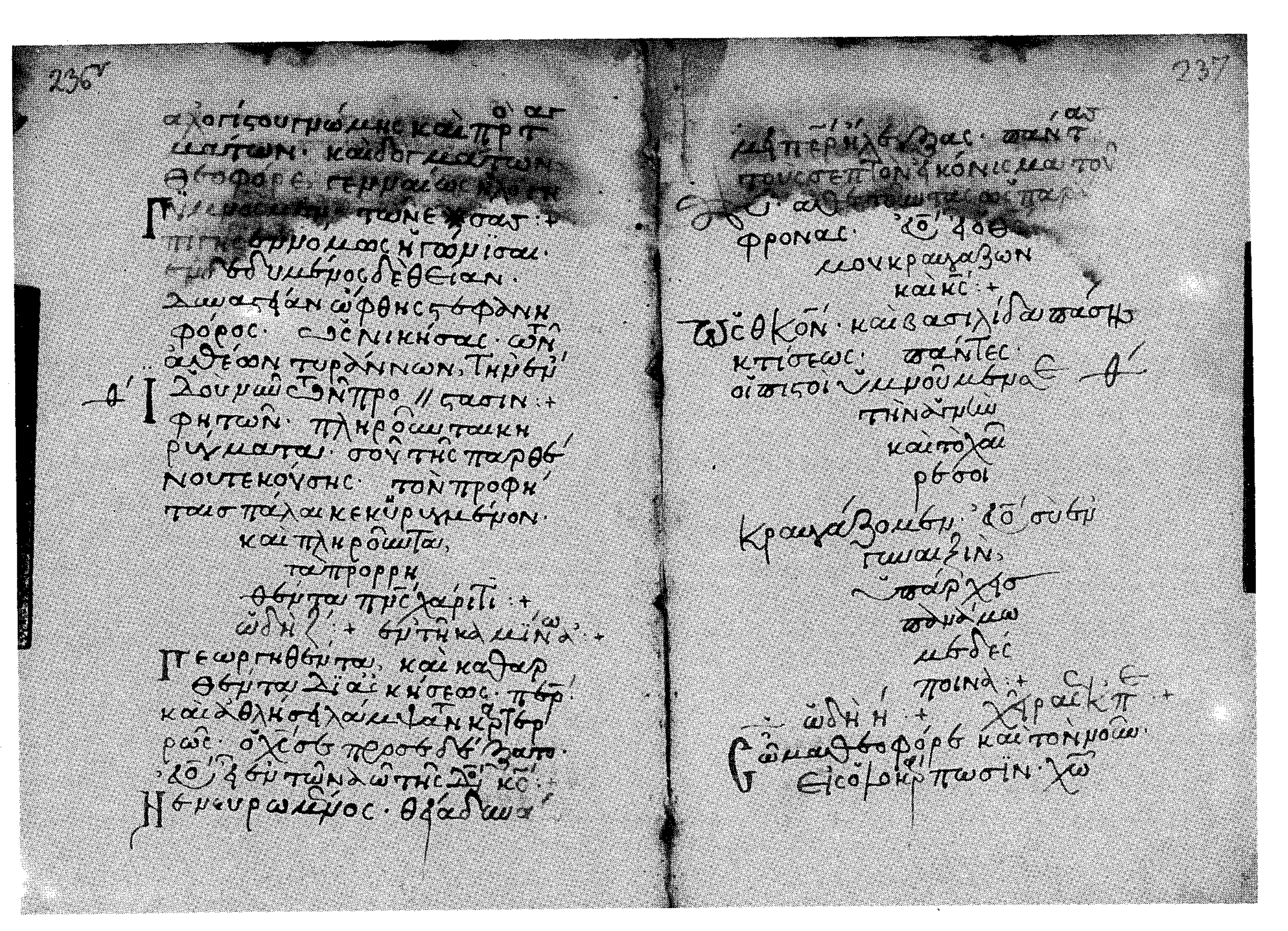

ΚΩΔΙΞ 21, φ. 5α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου, καὶ φ. 286β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωάσαφ (1551/2).

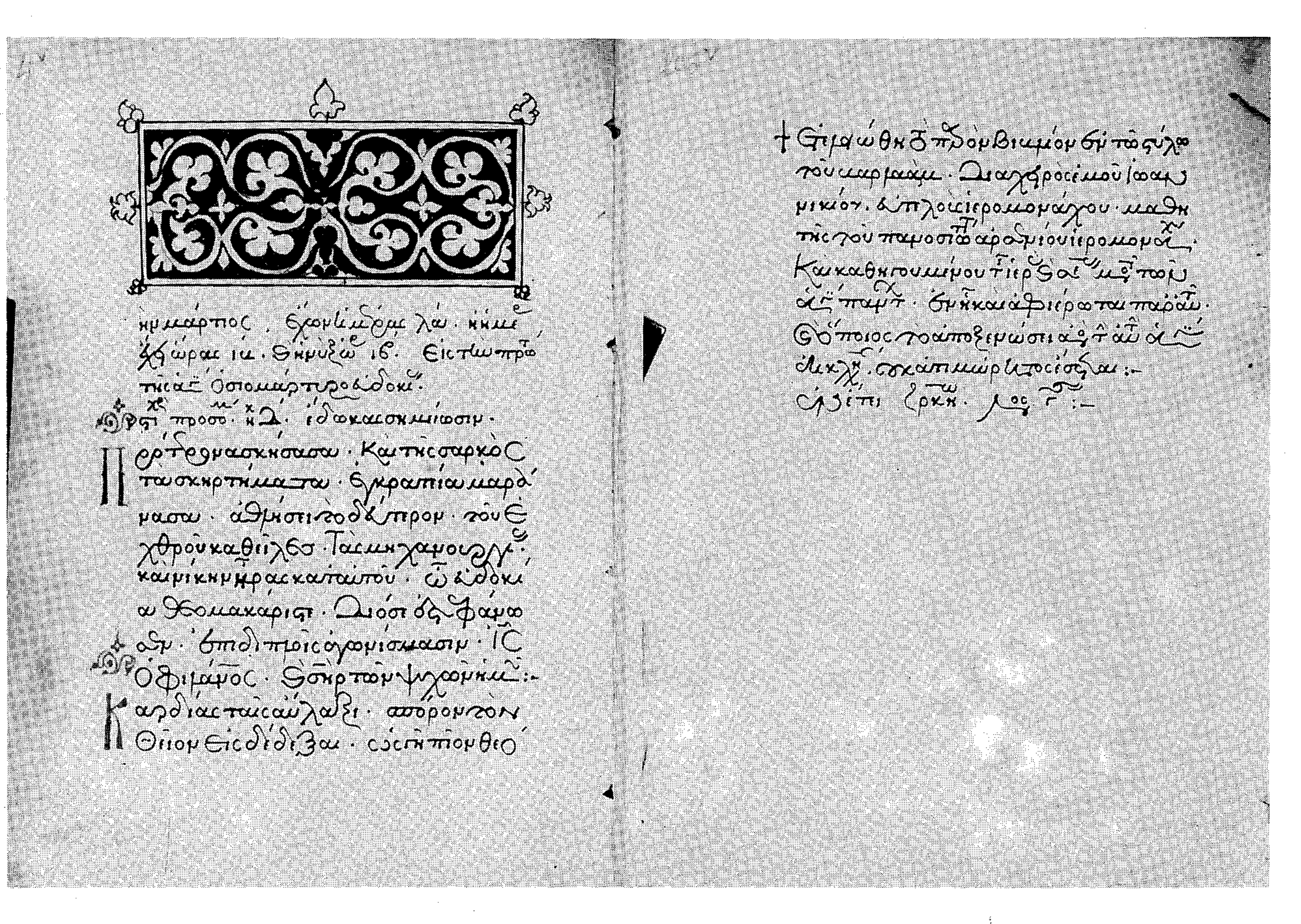

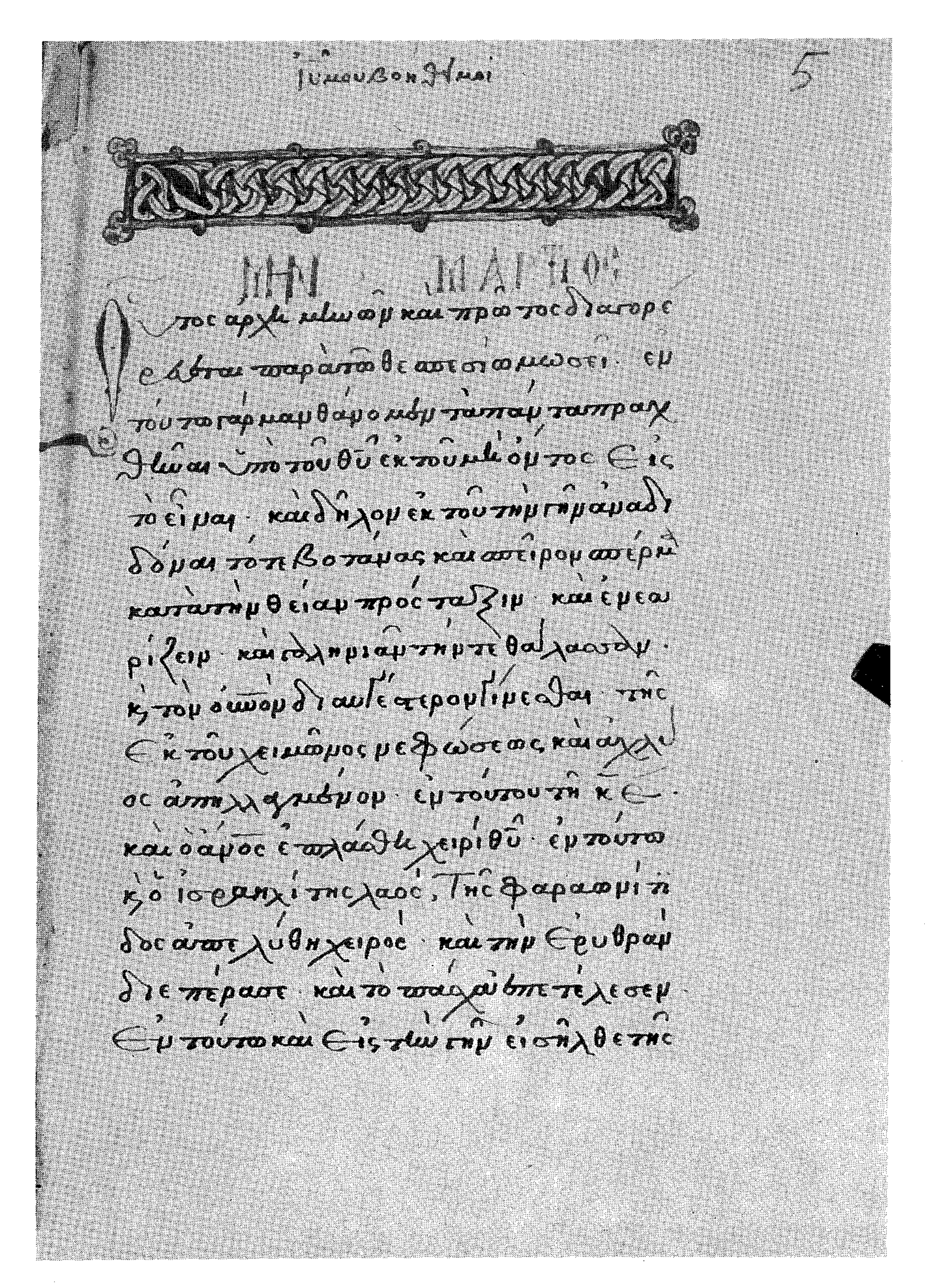
ΚΩΔΙΞ 22, φ. 1α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου, καὶ φ. 273β, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Μαξίμου (16 Ἰαν. 1574).

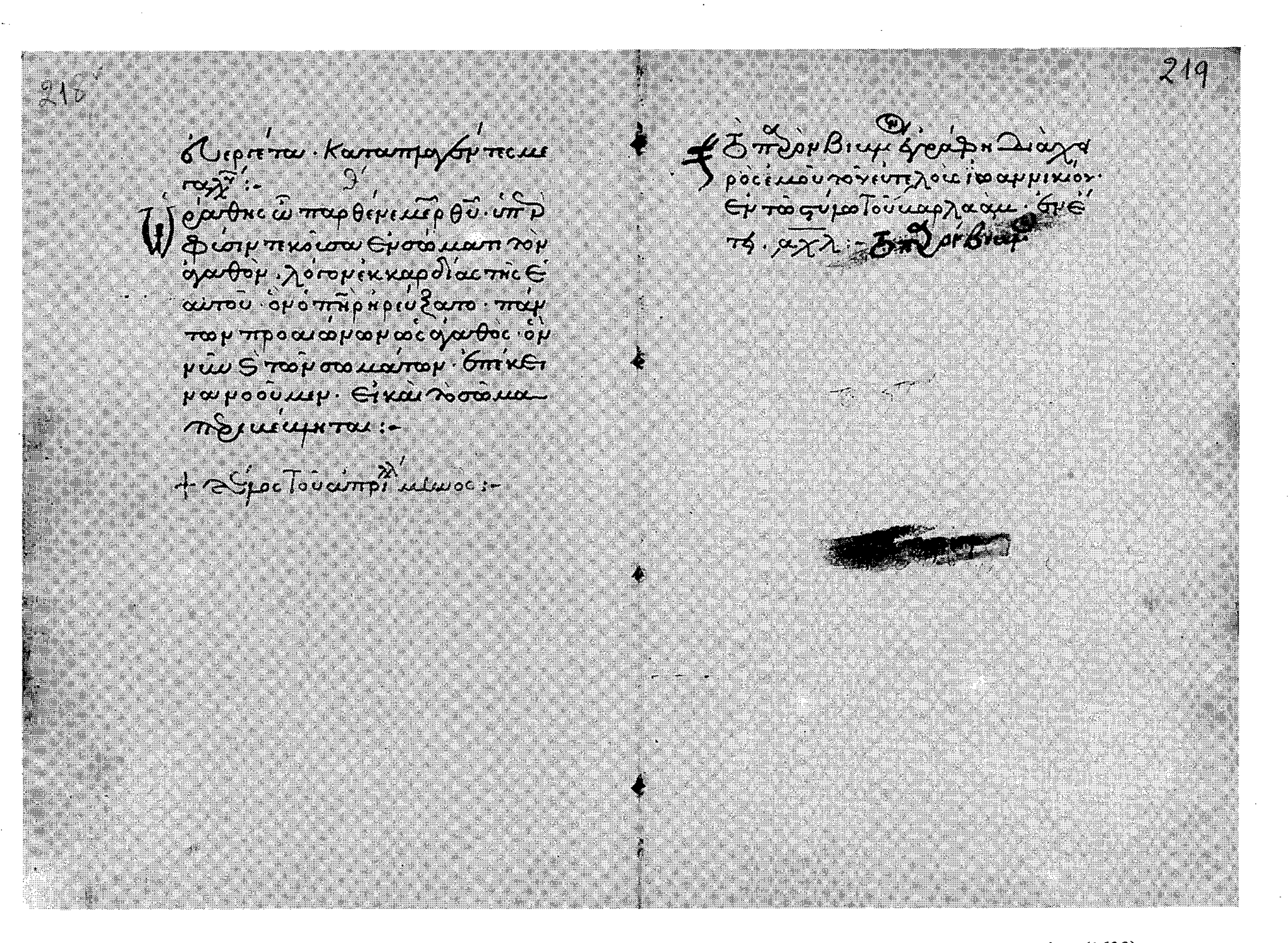
ΚΩΔΙΞ 23, φ. 236β - 237α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 24, φ. 4β, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου, καὶ φ. 206β, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1619/20).

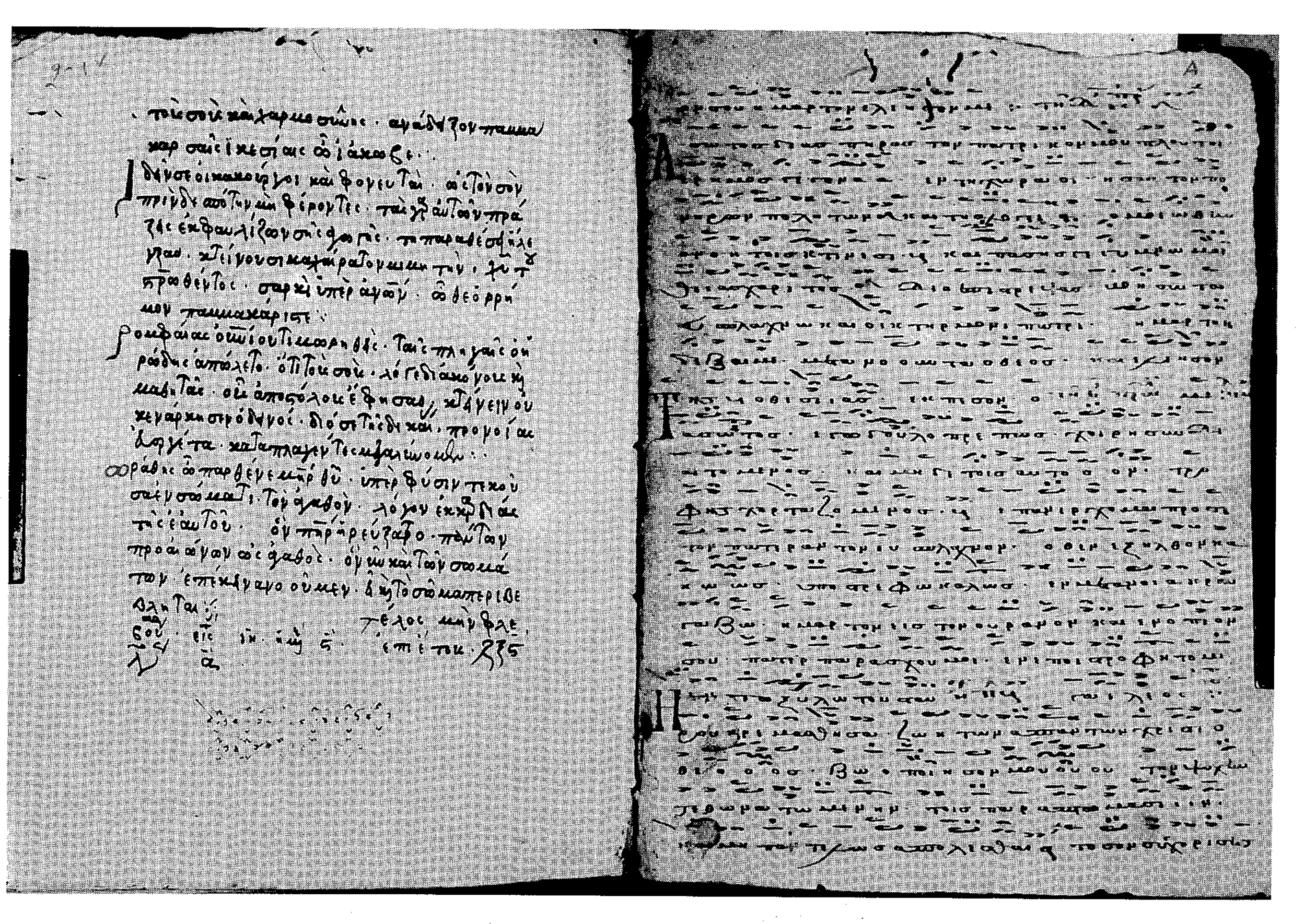
ΚΩΔΙΞ **25,** φ. 5α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου. Κωδικογράφος Ἰάκωβος (ΙϚʹ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 26, φ. 218β - 219α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1630).

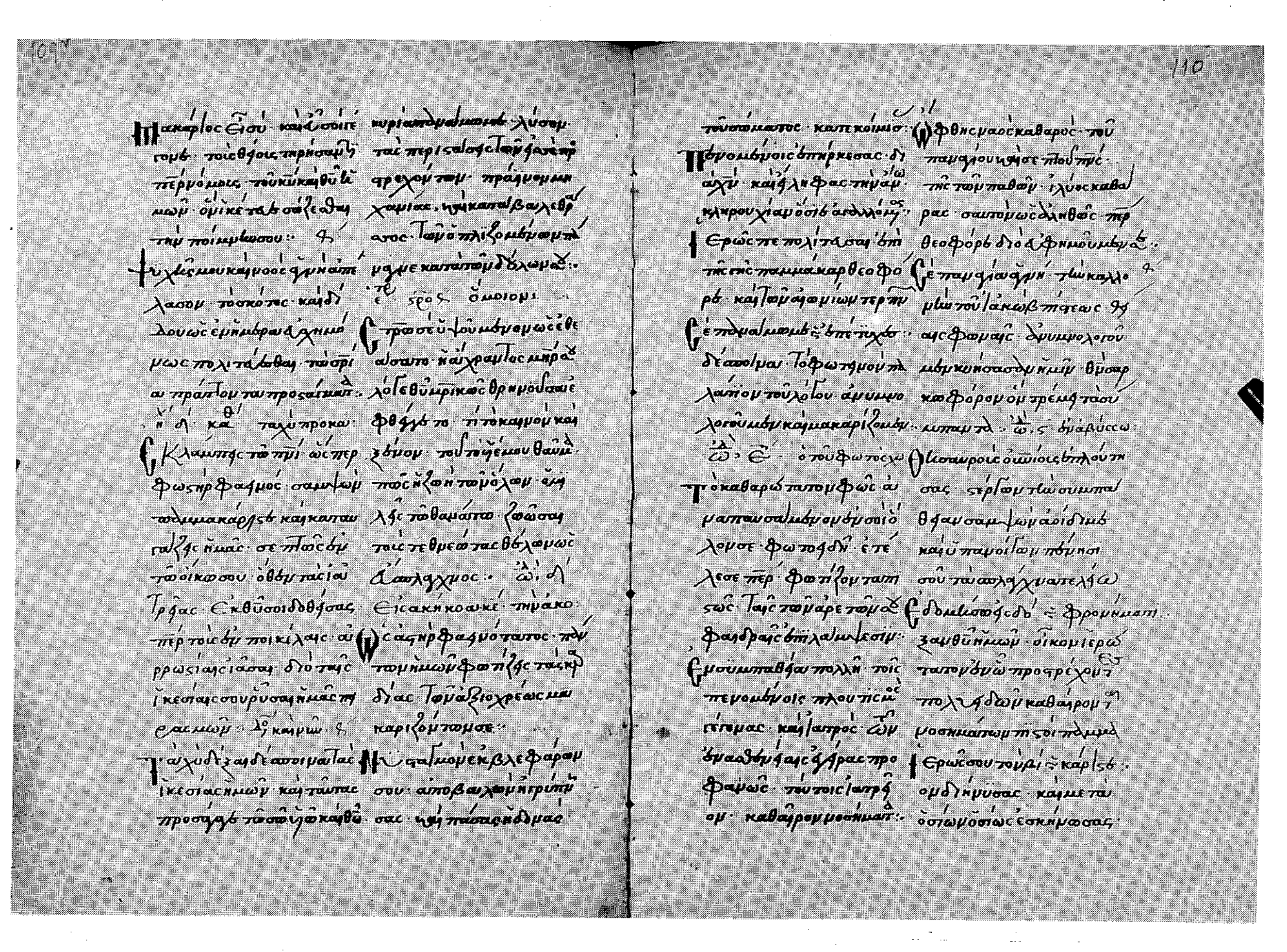

ΚΩΔΙΞ 27: οἱ ἐπὶ τῆς πινακίδος στίχοι καὶ δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (φ. 3α, ΙΕ΄ αἰ.).

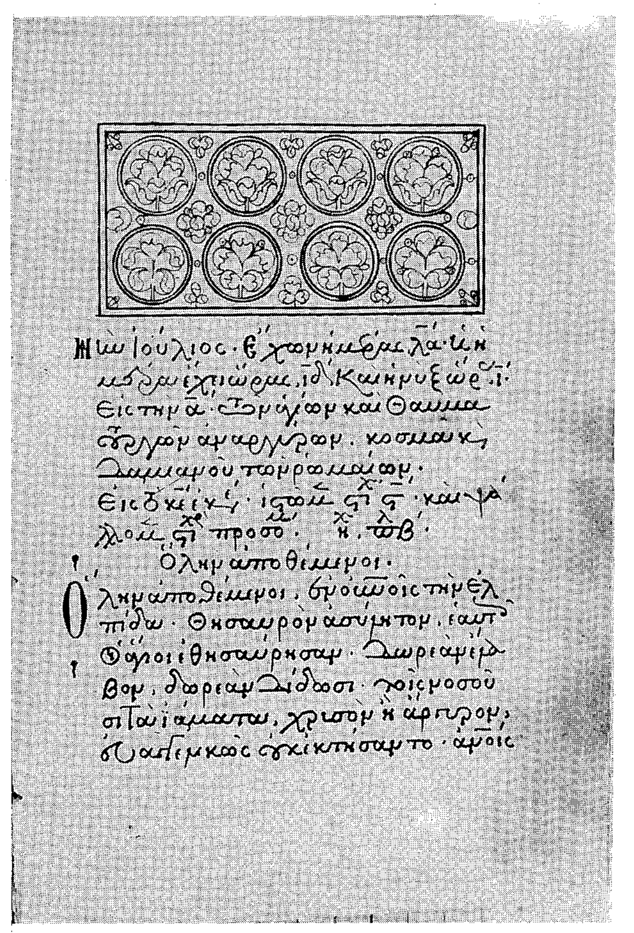
ΚΩΔΙΞ 28, φ. 201β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ κωδικογραφικὸν σημείωμα (18 Φεβρ. 1558)· φ. Αα, ὅπου τροπάρια μετὰ φωνῶν (ΙΔ´ αἰ.).

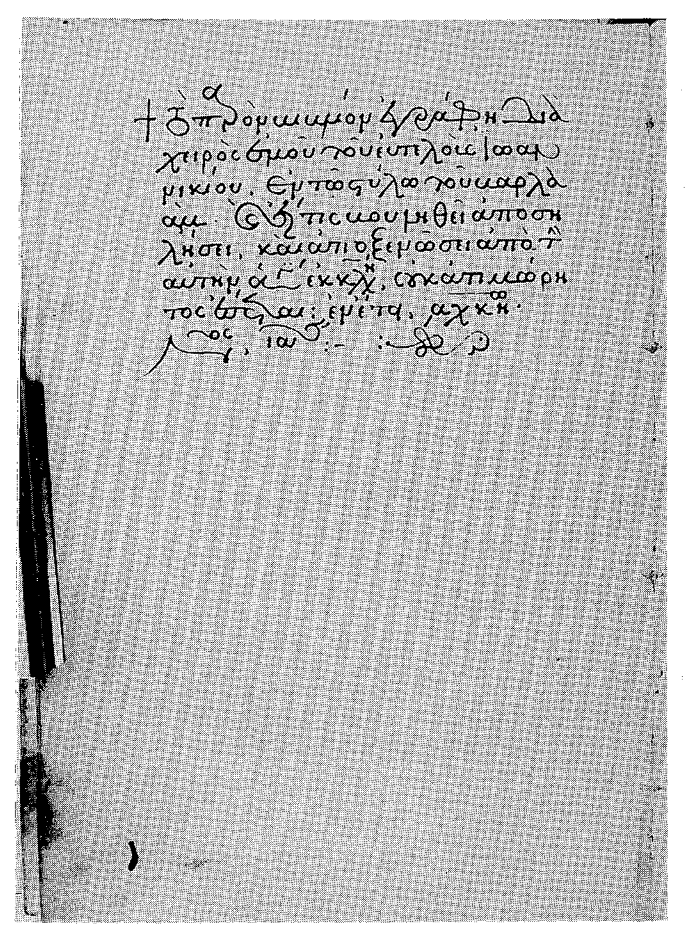
ΚΩΔΙΞ 29, φ. 217β - 218α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1621/2).

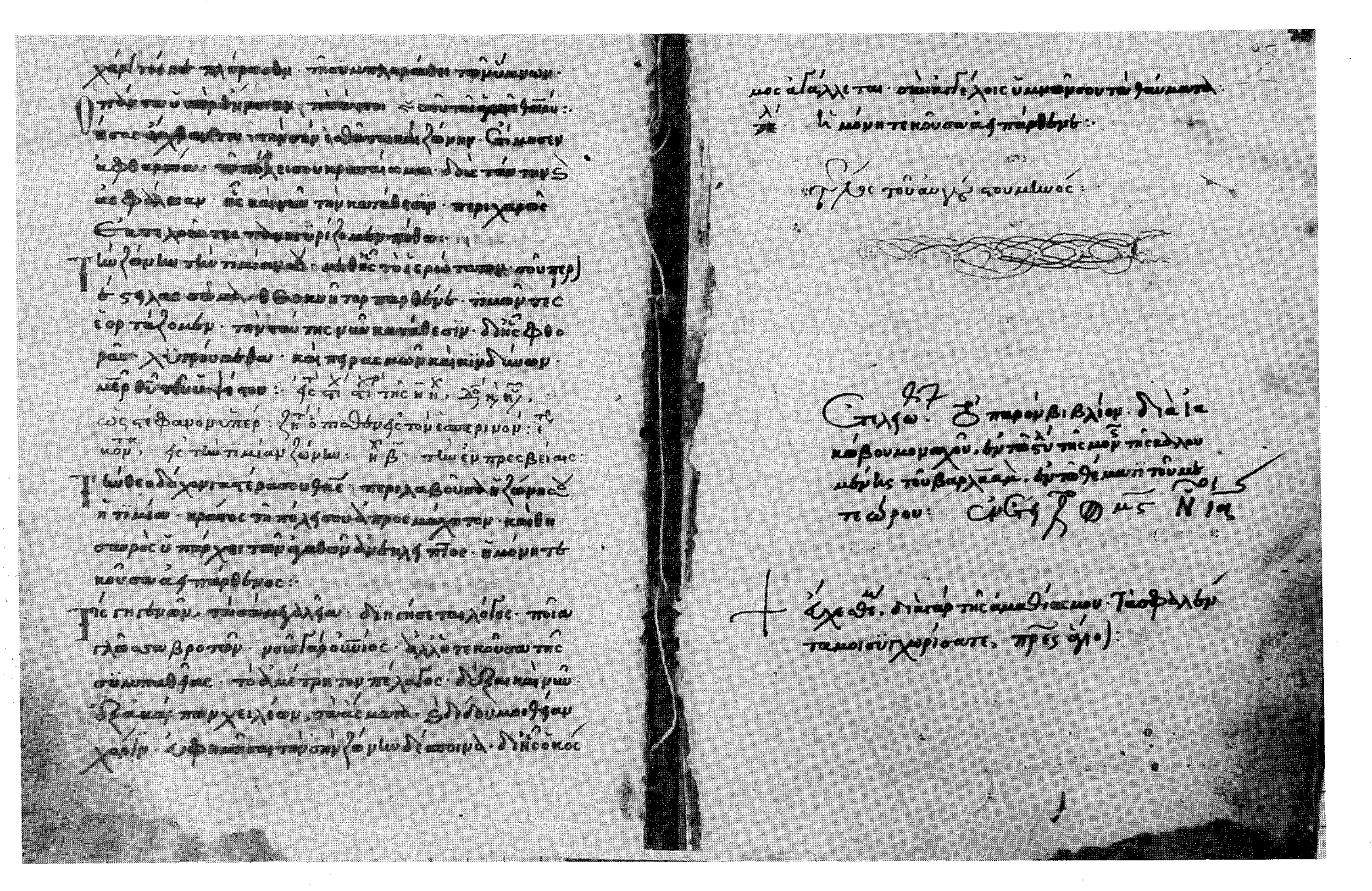
ΚΩΔΙΞ 30, φ. 109β - 110α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος. Κωδικογράφος Ἰάκωβος (ΙϚ´ αἰ.). Πρβλ. καὶ πίν. 14, 15, 21, 30.

ΚΩΔΙΞ **31**, φ. 168α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ματθαίου (27 Ἰαν. 1493).

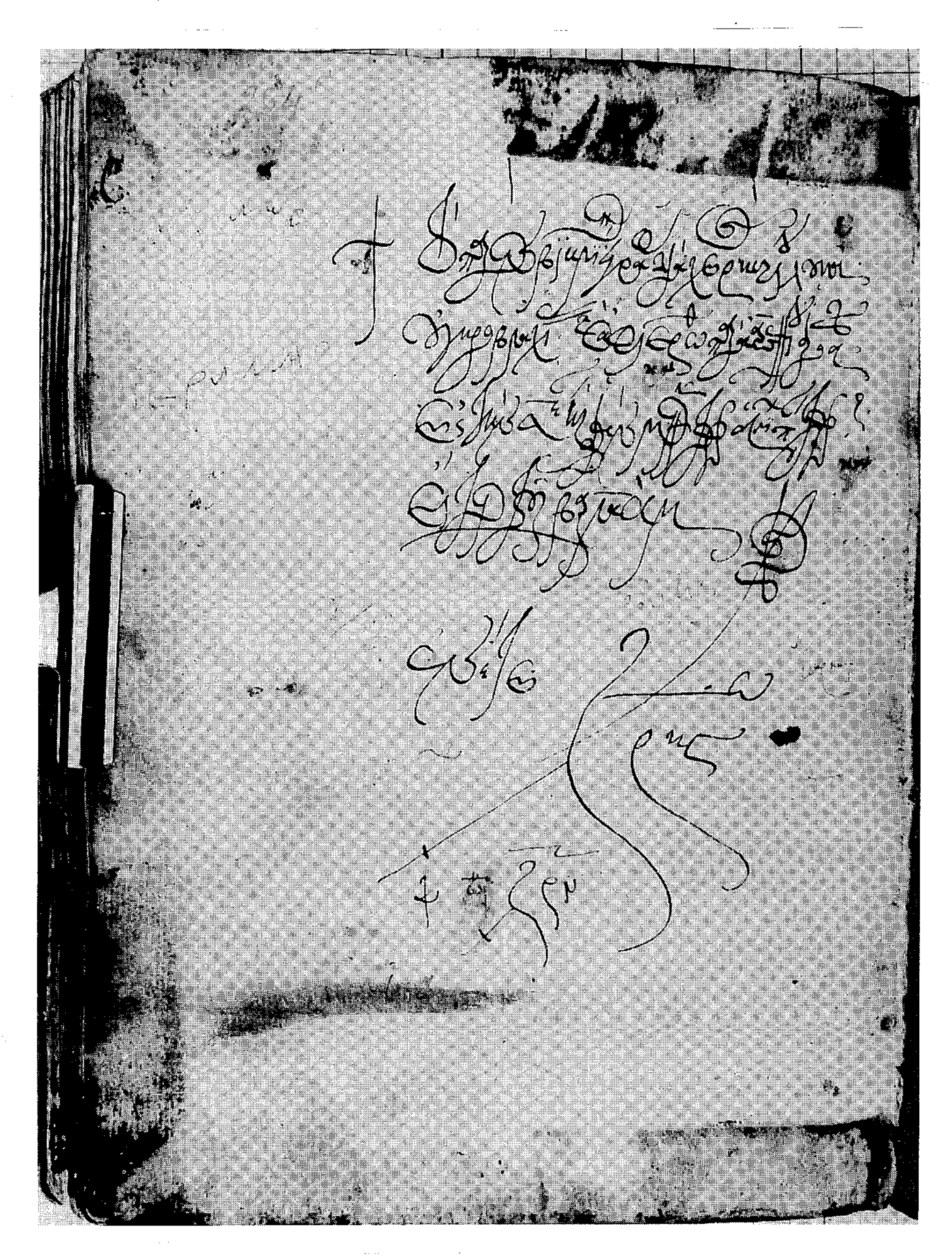

ΚΩΔΙΞ 32, φ. 4α, ὅπου ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου, καὶ φ. 286β, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1628).

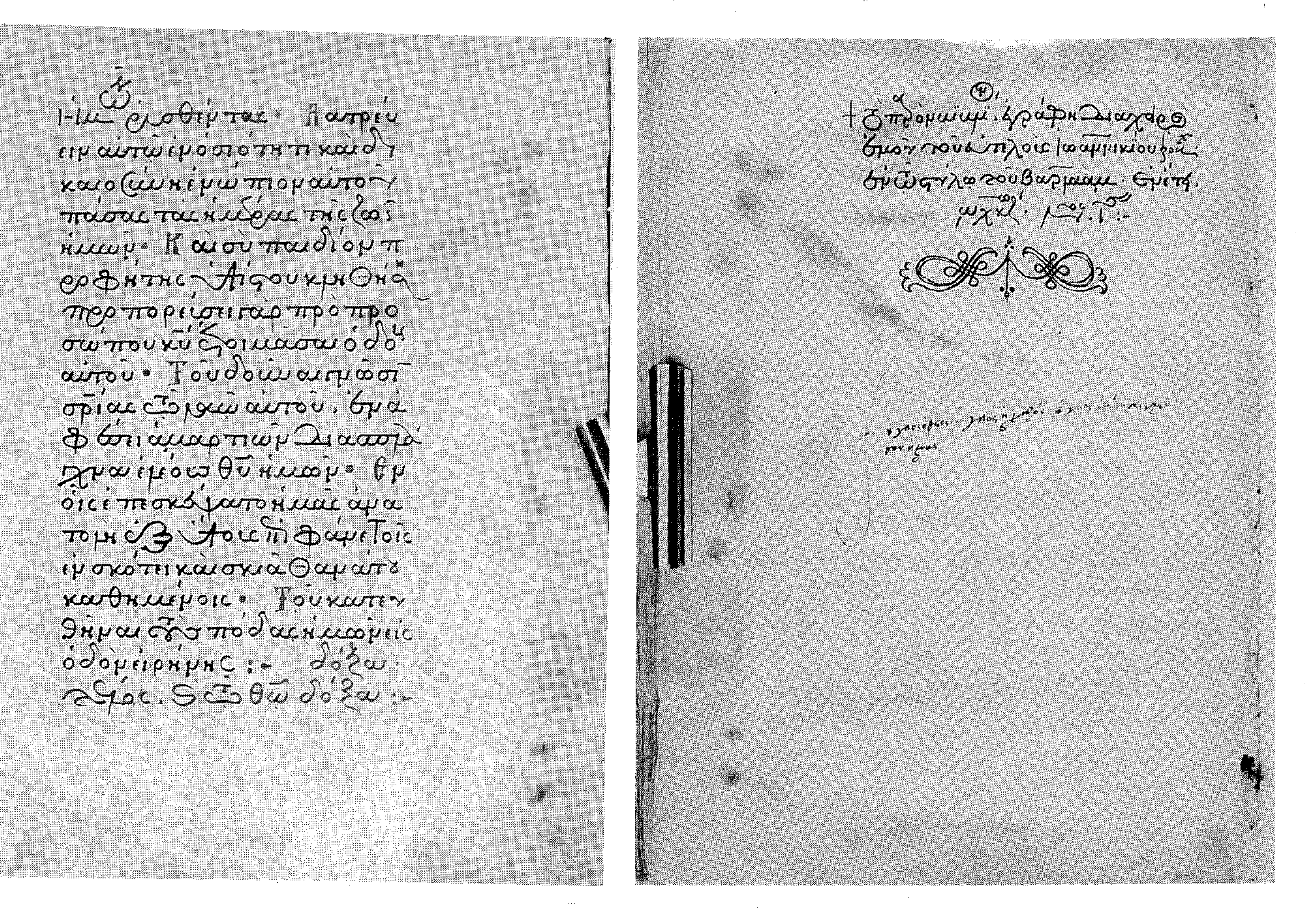

ΚΩΔΙΞ 33, φ. 94β - 95α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου (1537/8).

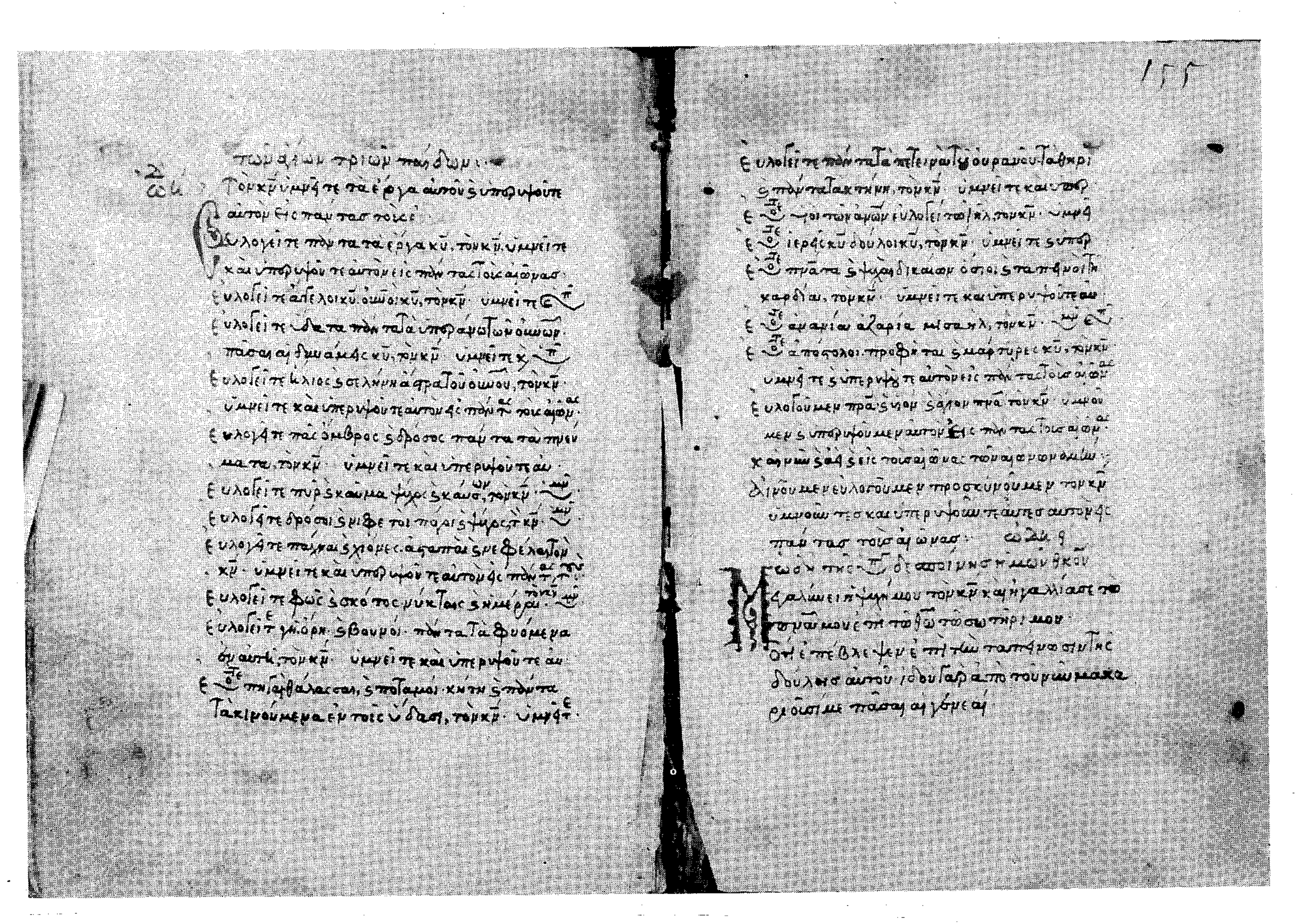
ΚΩΔΙΞ 34, φ. 16β - 17α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος, γραφέντος ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ Οὐγγροβλαχίας. Πρβλ. καὶ πίν. 40.

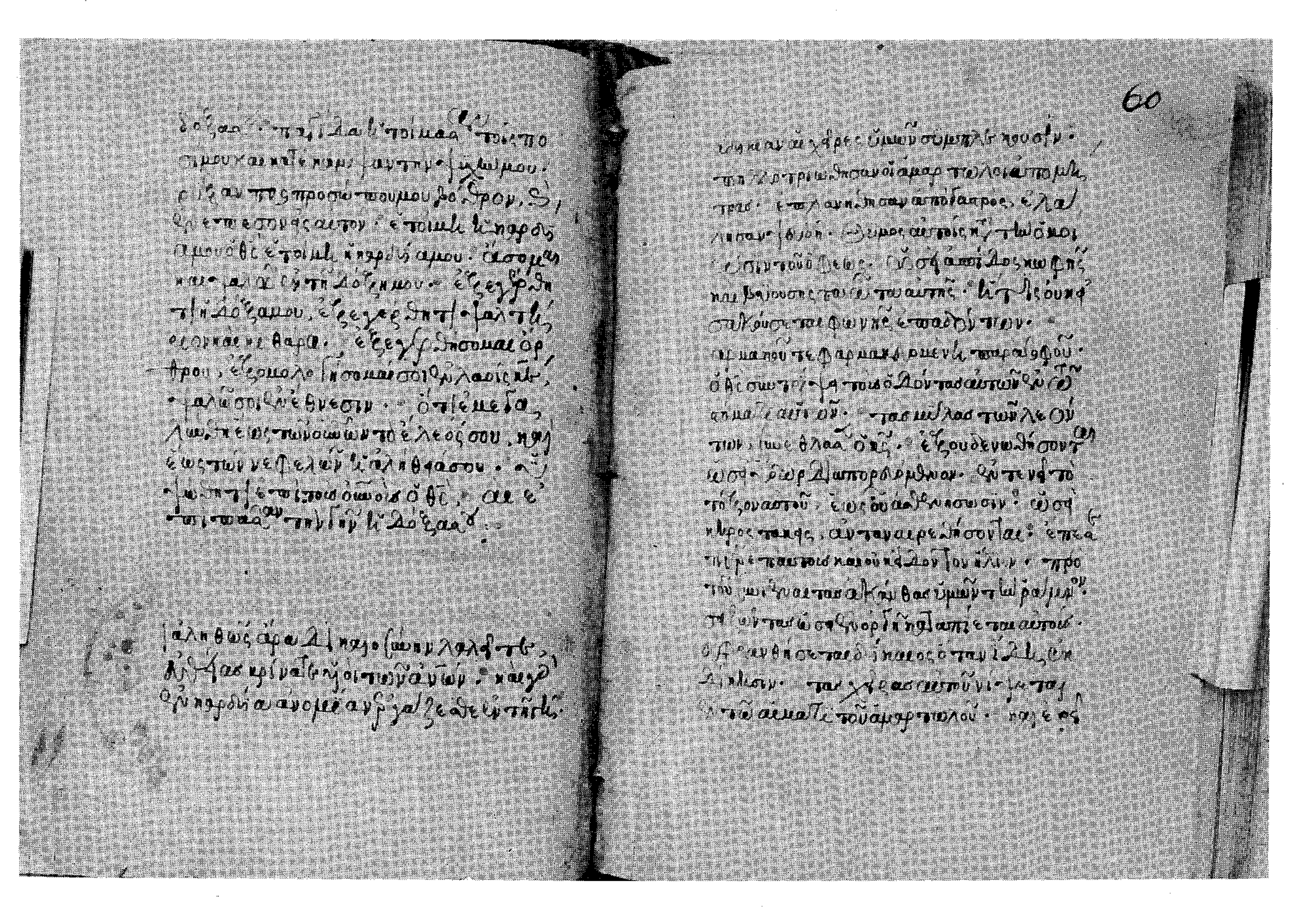
ΚΩΔΙΞ **34,** φ. 254β, ὅπου τὸ σημείωμα περὶ τοῦ κωδικογράφου Λουκᾶ Οὐγγροβλαχίας (1617/8). Πρβλ. καὶ πίν. 39 καὶ 85, καὶ ἐγχρώμους πίν. Ε', ΙΓ', καὶ ΙΔ'.

ΚΩΔΙΞ 35, φ. 220α-β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1627).
Πρβλ. καὶ ἔγχρωμον πίν. ϛ΄.

ΚΩΔΙΞ 36, φ. 154β - 155α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚʹ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 37, φ. 59β - 60α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΕ΄ αἰ.).

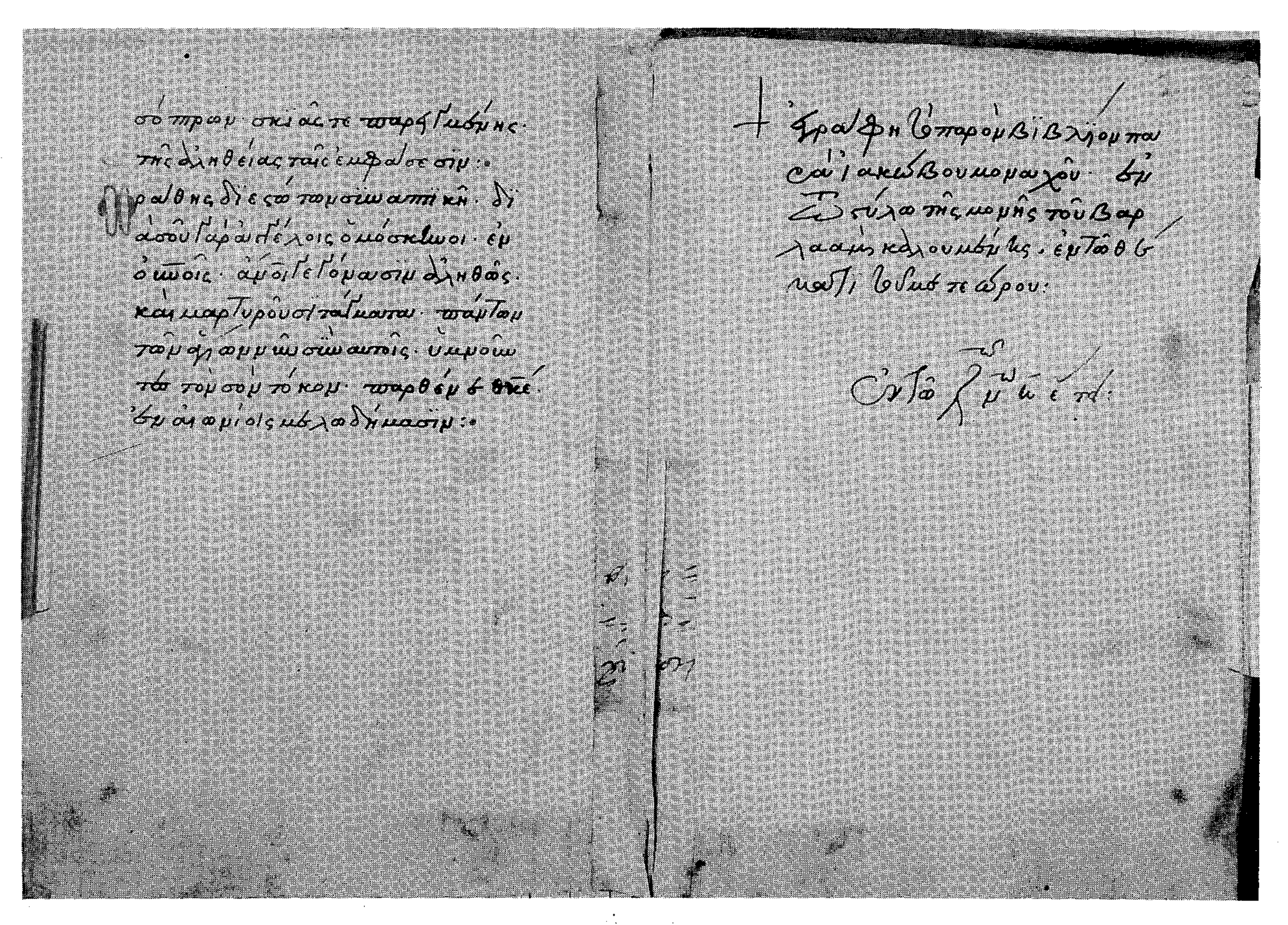

ΚΩΔΙΞ 39, φ. 90β - 91α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ΄ αἰ.).

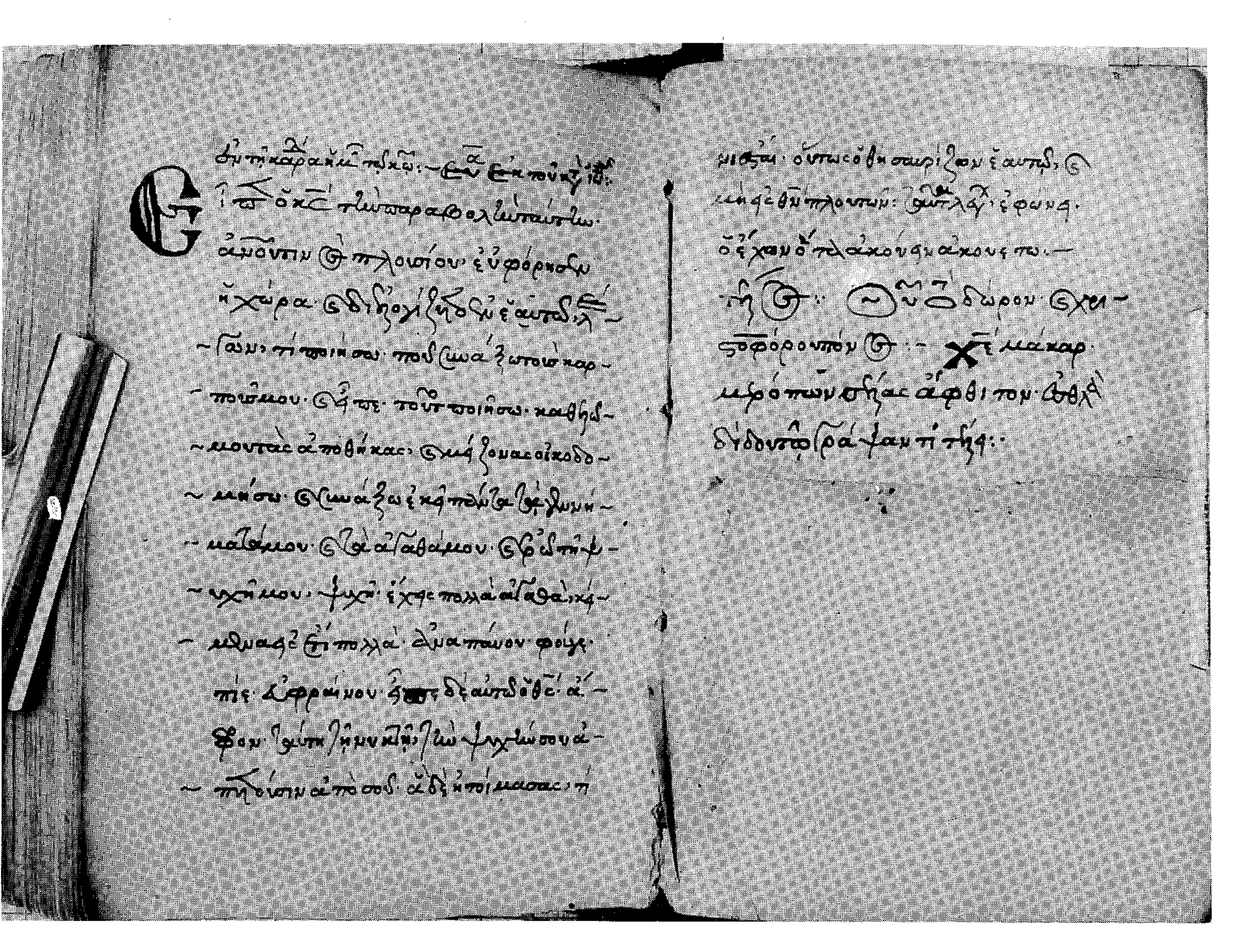

ΚΩΔΙΞ 40, φ. 209β - 210α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΕ΄ αἰ.).

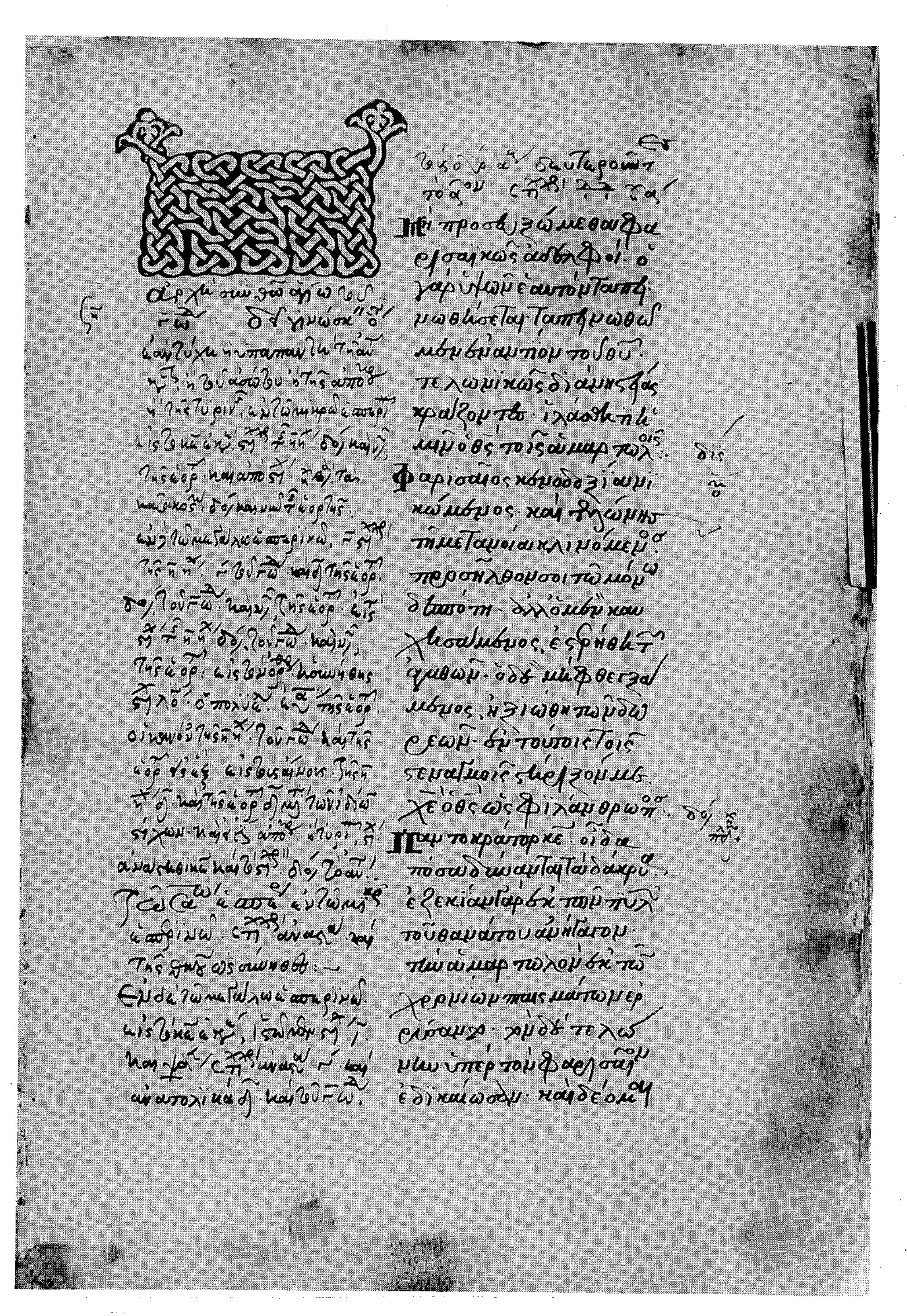
ΚΩΔΙΞ 41, φ. 9β - 10α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος. Κωδικογράφος Ἰάκωβος (ΙϚ΄ αἰ.). Πρβλ. καὶ πίν. 47, 55, 66.

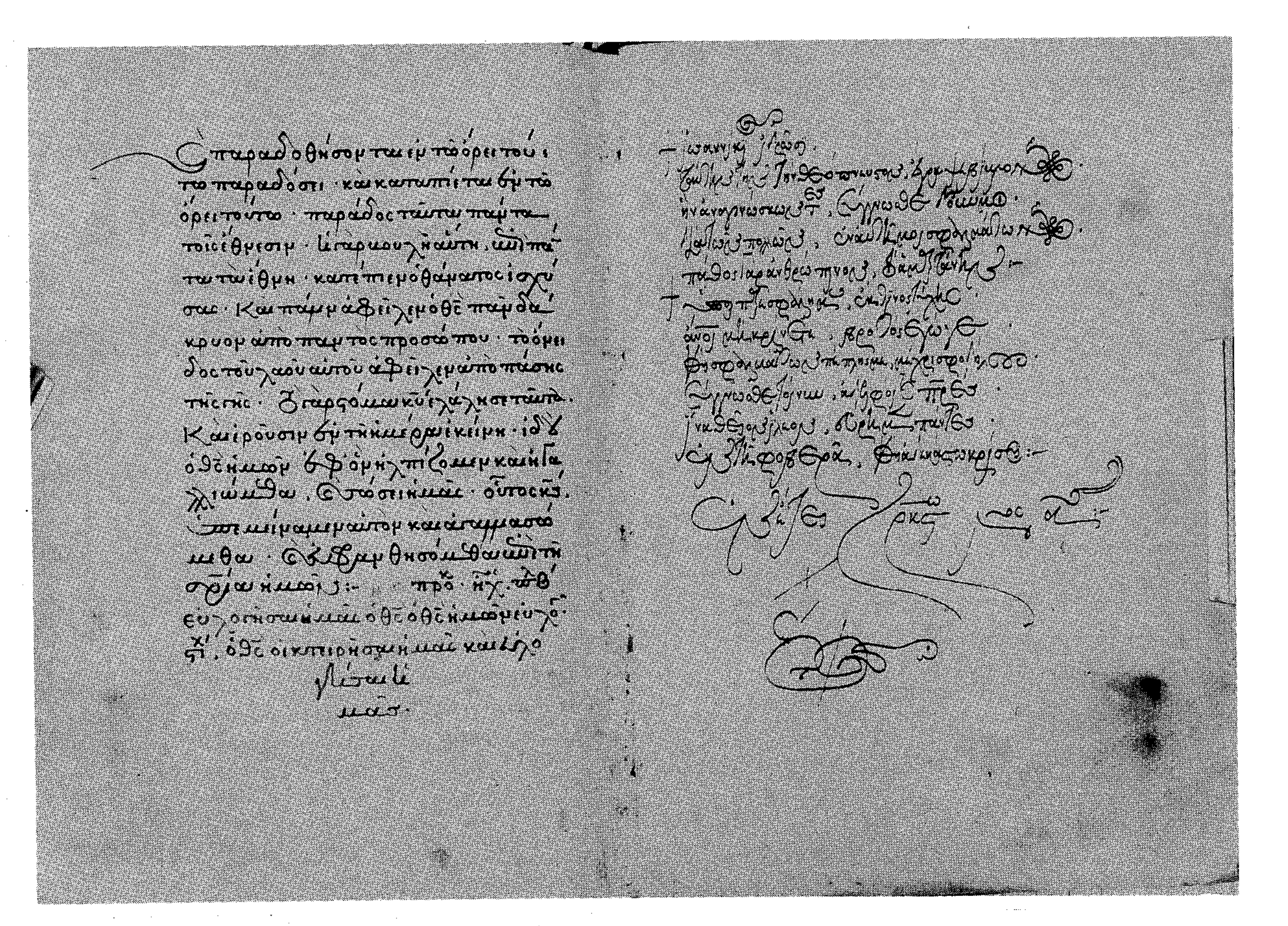
ΚΩΔΙΞ 42, φ. 242β - 243α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου (1549/50).

ΚΩΔΙΞ 45, 213β - 214α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος καὶ τὸ σημείωμα (ἐν φ. 214α) τοῦ κωδικογράφου Χριστοφόρου (ΙϚ΄/ΙΖ΄ αἰ.).

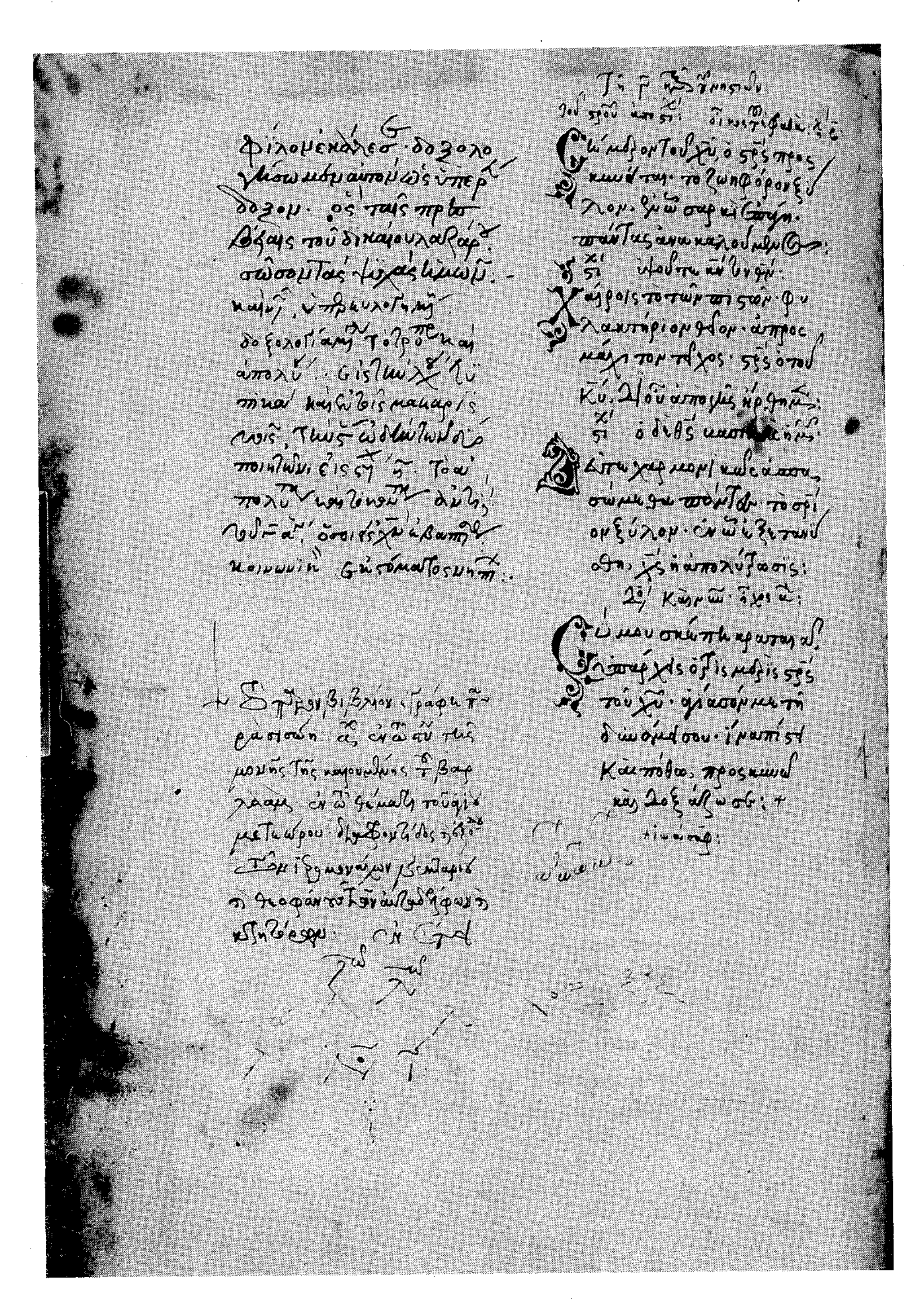

ΚΩΔΙΞ **46,** φ. 3α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου . Κωδικογράφος Σισώης (ΙϚ΄ αἰ.). Πρβλ. καὶ πίν. 52, 59 καὶ 64.

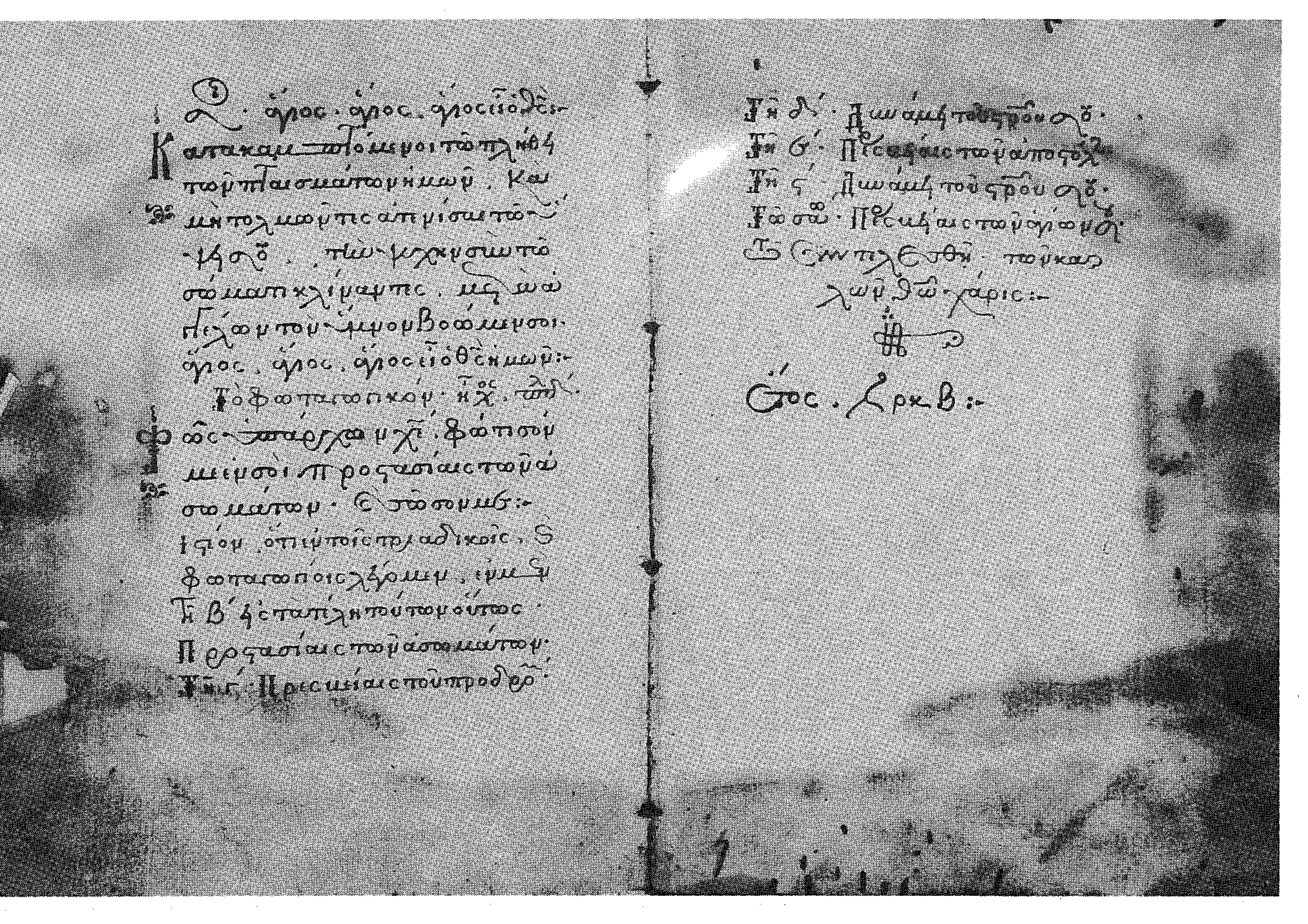

ΚΩΔΙΞ 47, φ. 387β - 388α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1617/8). Πρβλ. καὶ ἔγχρωμον πίν. Ζ΄.

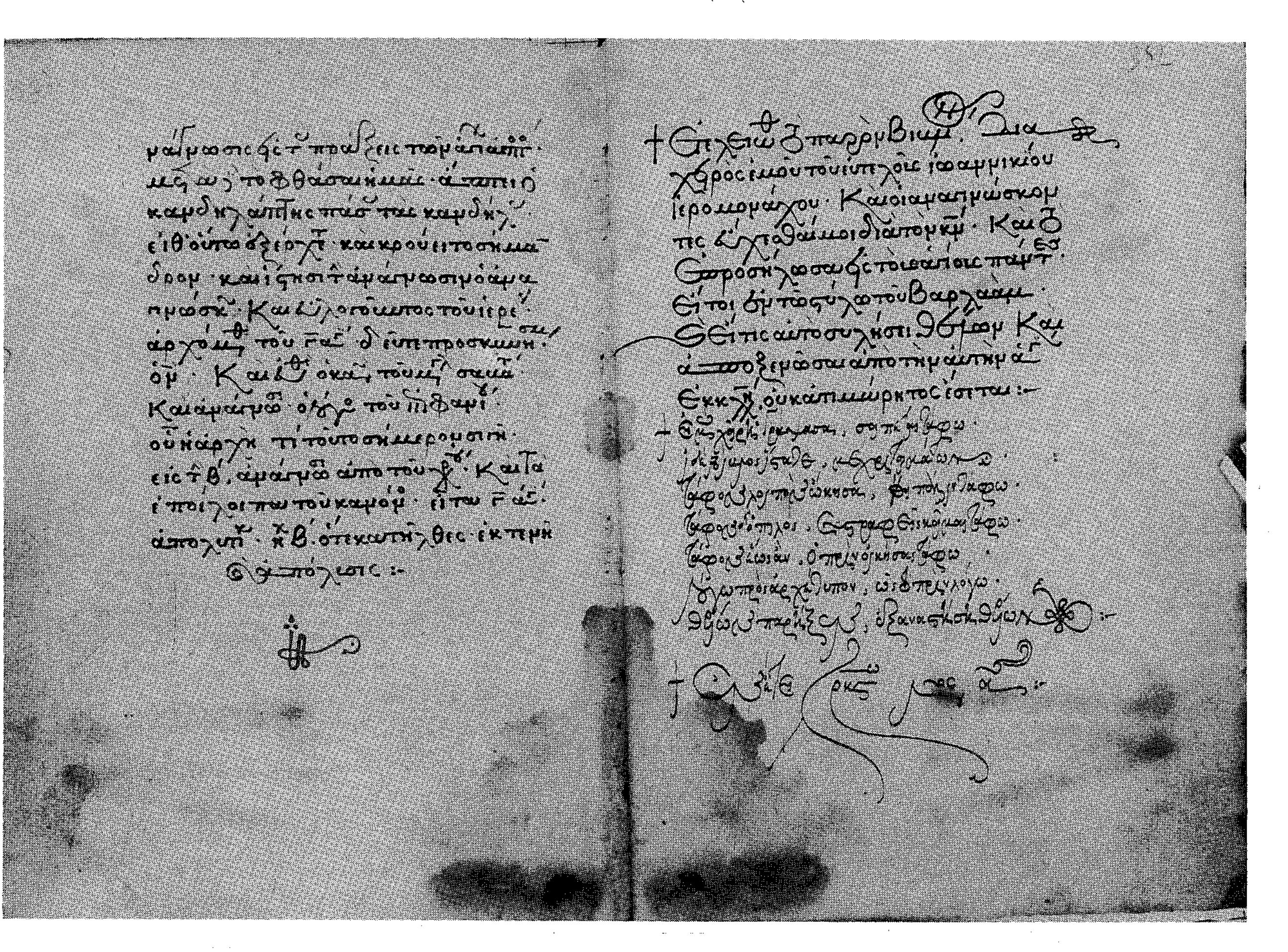
ΚΩΔΙΞ **48,** φ. 289α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΕ΄ αἰ.).

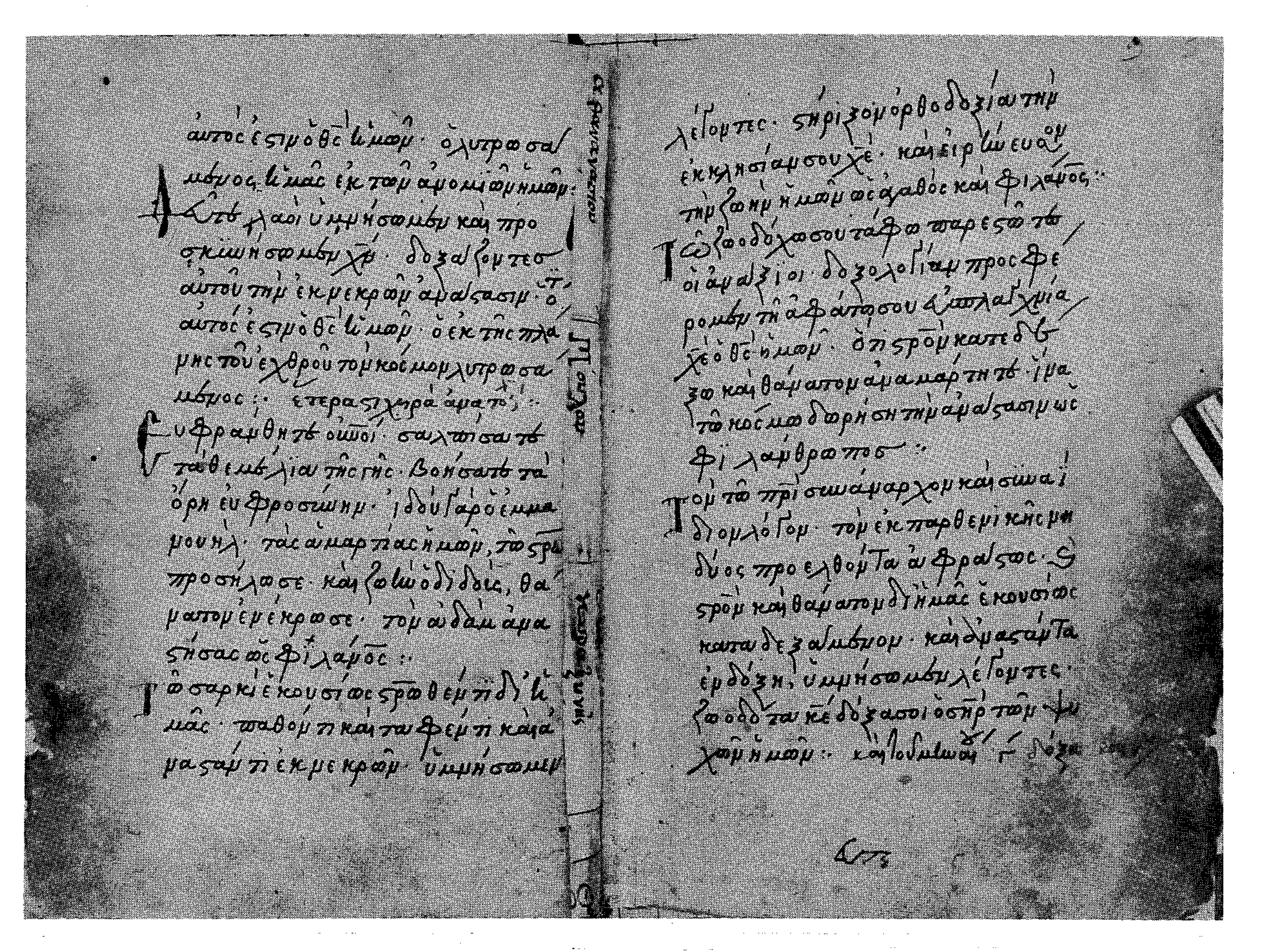
ΚΩΔΙΞ **49,** φ. 90β, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Σισώη (1521/2). Εἰς τὸ σημείωμα τοῦτο ἀναγράφονται καὶ οἱ κτίτορες τῆς Μ. Βαρλαὰμ αὐτάδελφοι Νεκτάριος καὶ Θεοφάνης οἱ Ἀψαράδες. Πρβλ. καὶ πίν. 59.

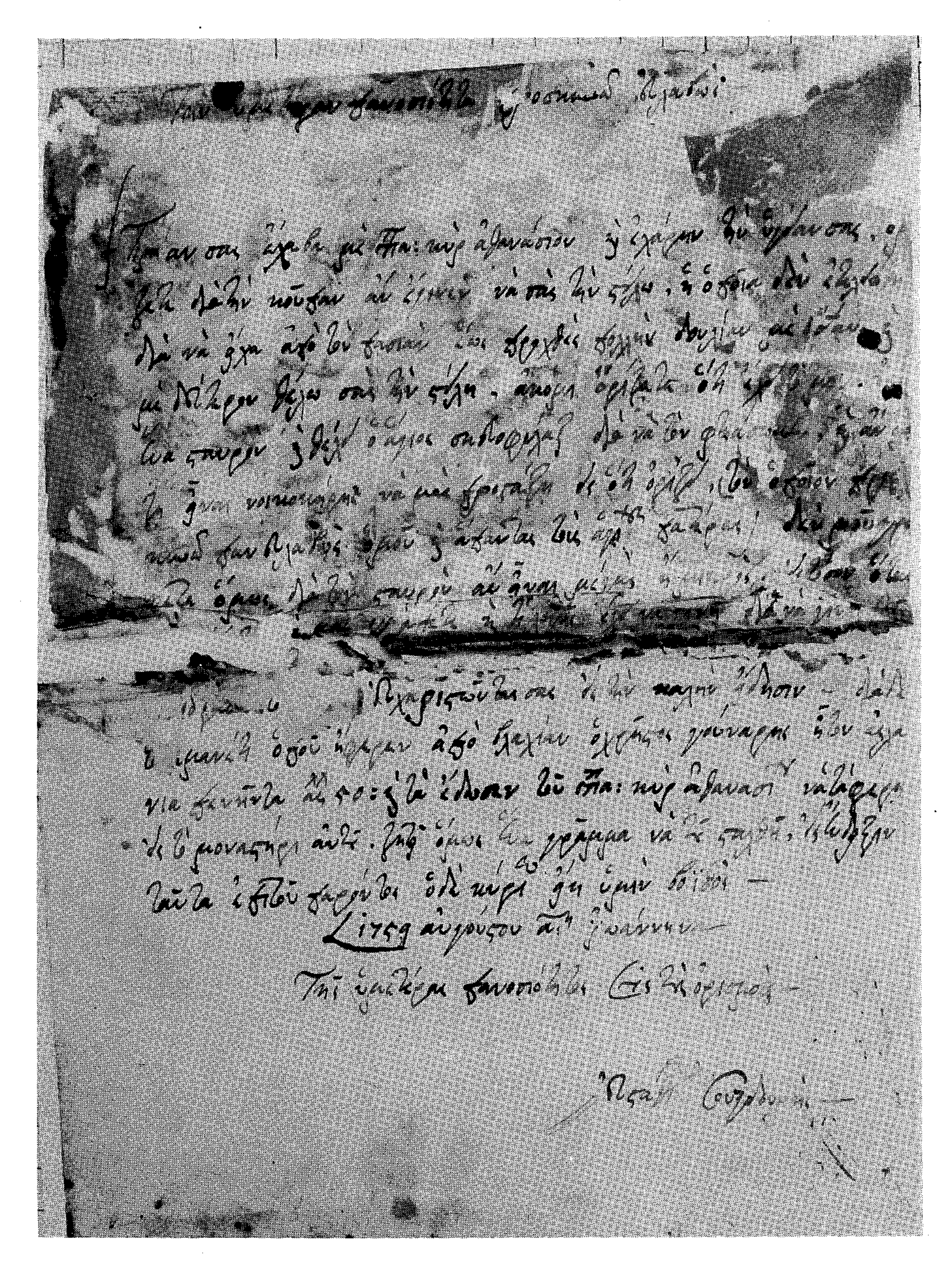
ΚΩΔΙΞ 50, φ. 321β - 322α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ κωδικογραφικὸν σημείωμα τοῦ ἔτους 1613/4 (κωδικογράφος: Ἀρσένιος). Πρβλ. καὶ ἔγχρωμον πίν. Η΄.

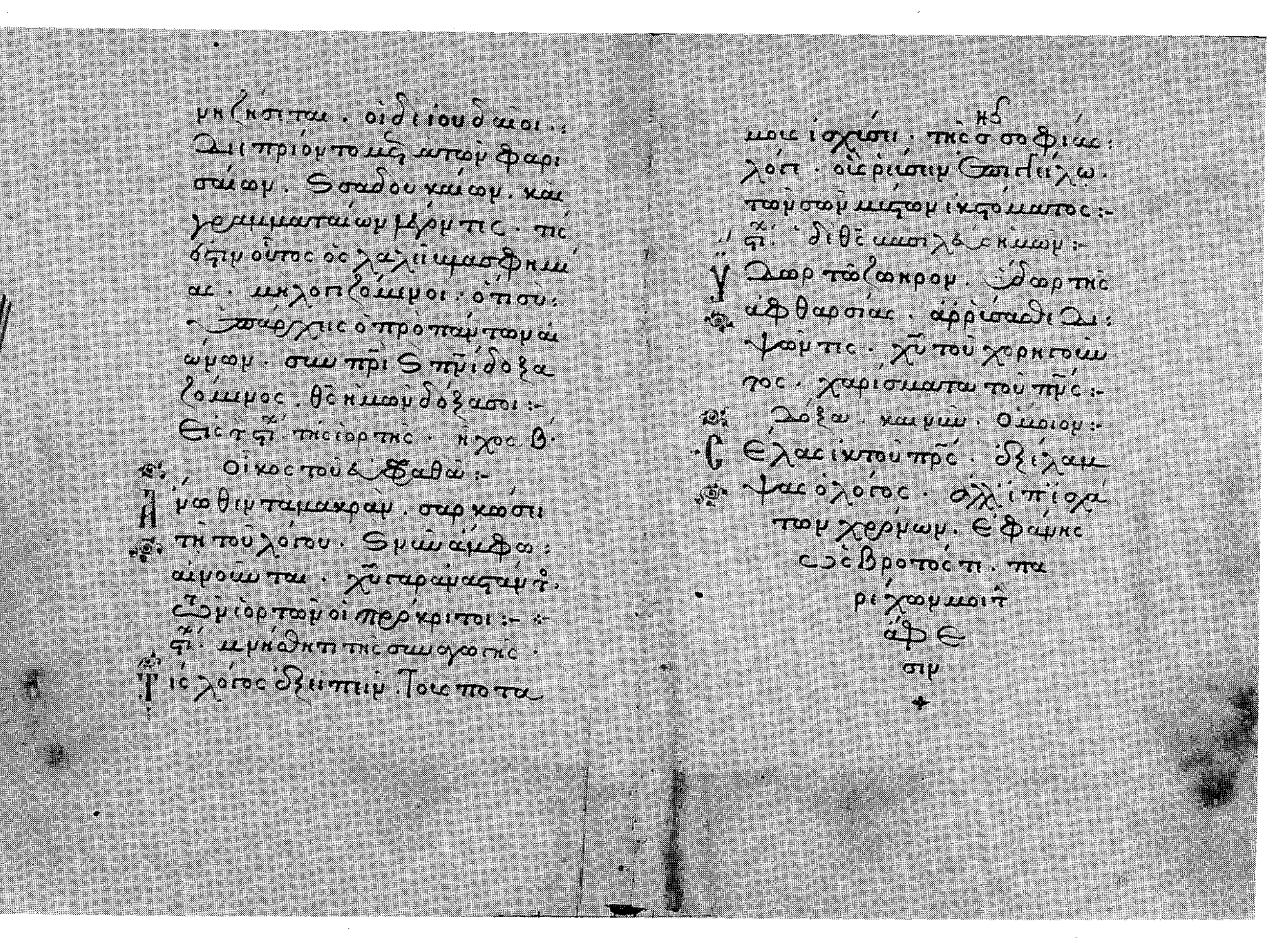
ΚΩΔΙΞ 51, φ. 381β - 382α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1617/8).

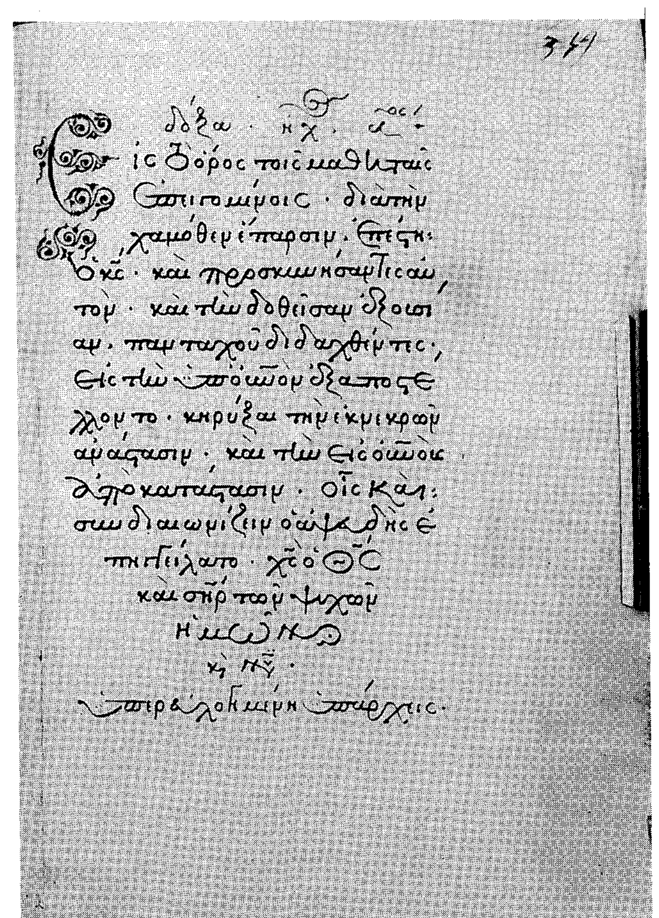
ΚΩΔΙΞ 52, φ. 2β - 3α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος. Κωδικογράφος Ἰάκωβος (ΙϚ΄ αἰ.).

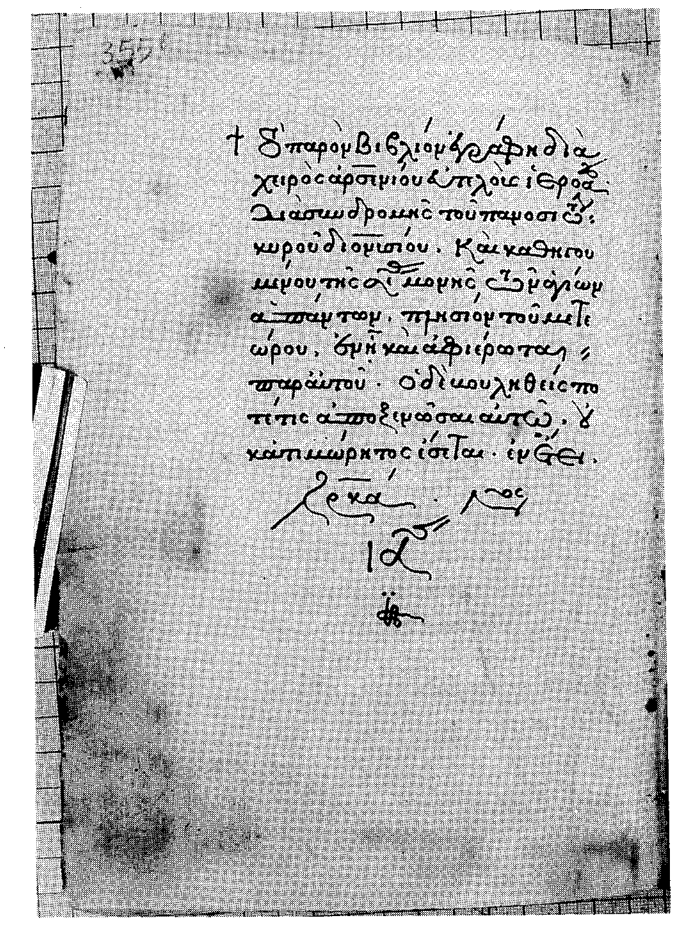

ΚΩΔΙΞ 52: ἡ ἐν τέλει τοῦ κώδικος συνεσταχωμένη ἐπιστολὴ τοῦ Εὐσταθίου Σουγδουρῆ (1 Αὐγ. 1759).

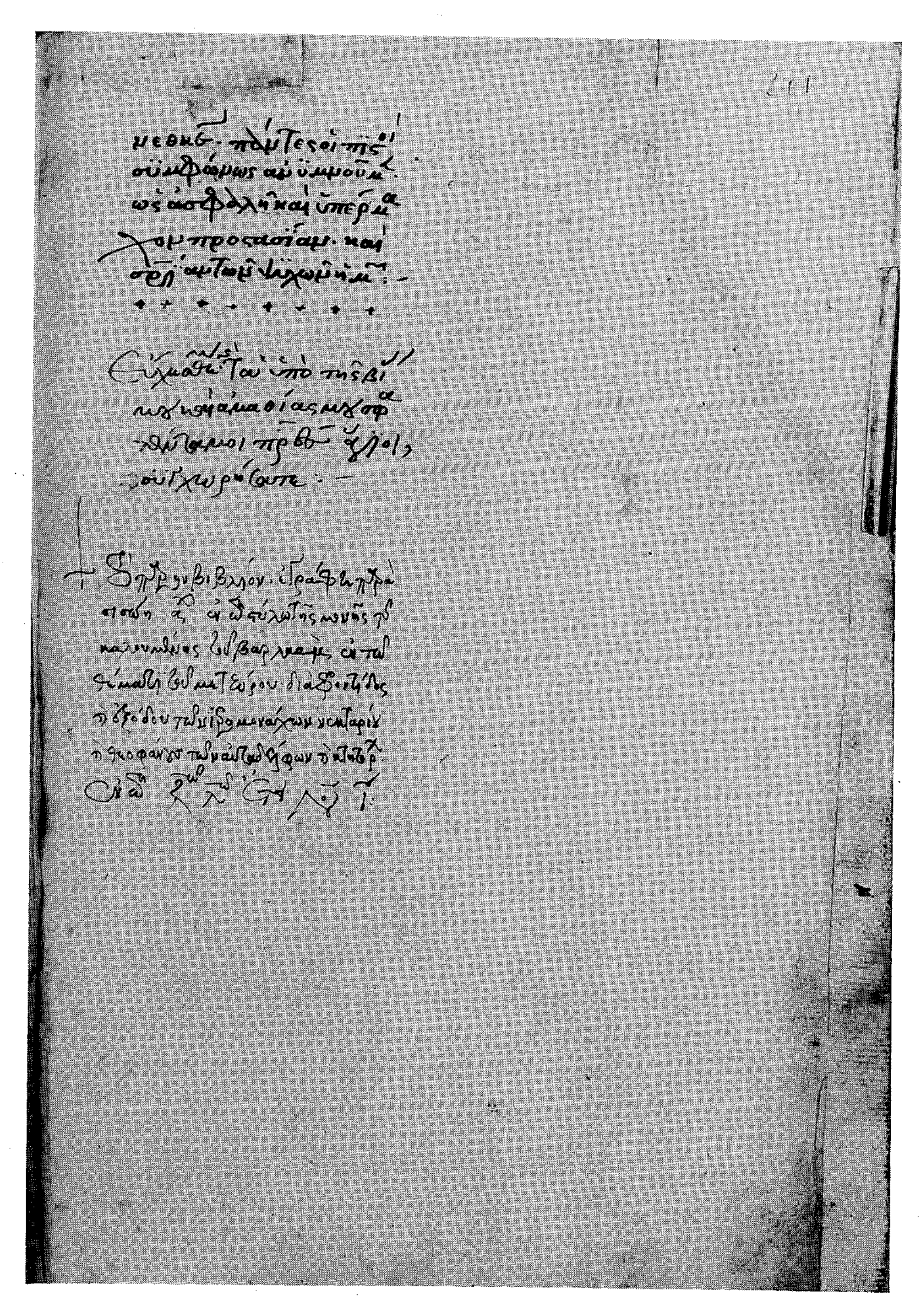

ΚΩΔΙΞ 53, φ. 357β - 358α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος, γραφέντος ὑπὸ τοῦ κωδικογράφου Ἀρσενίου (1612/3).

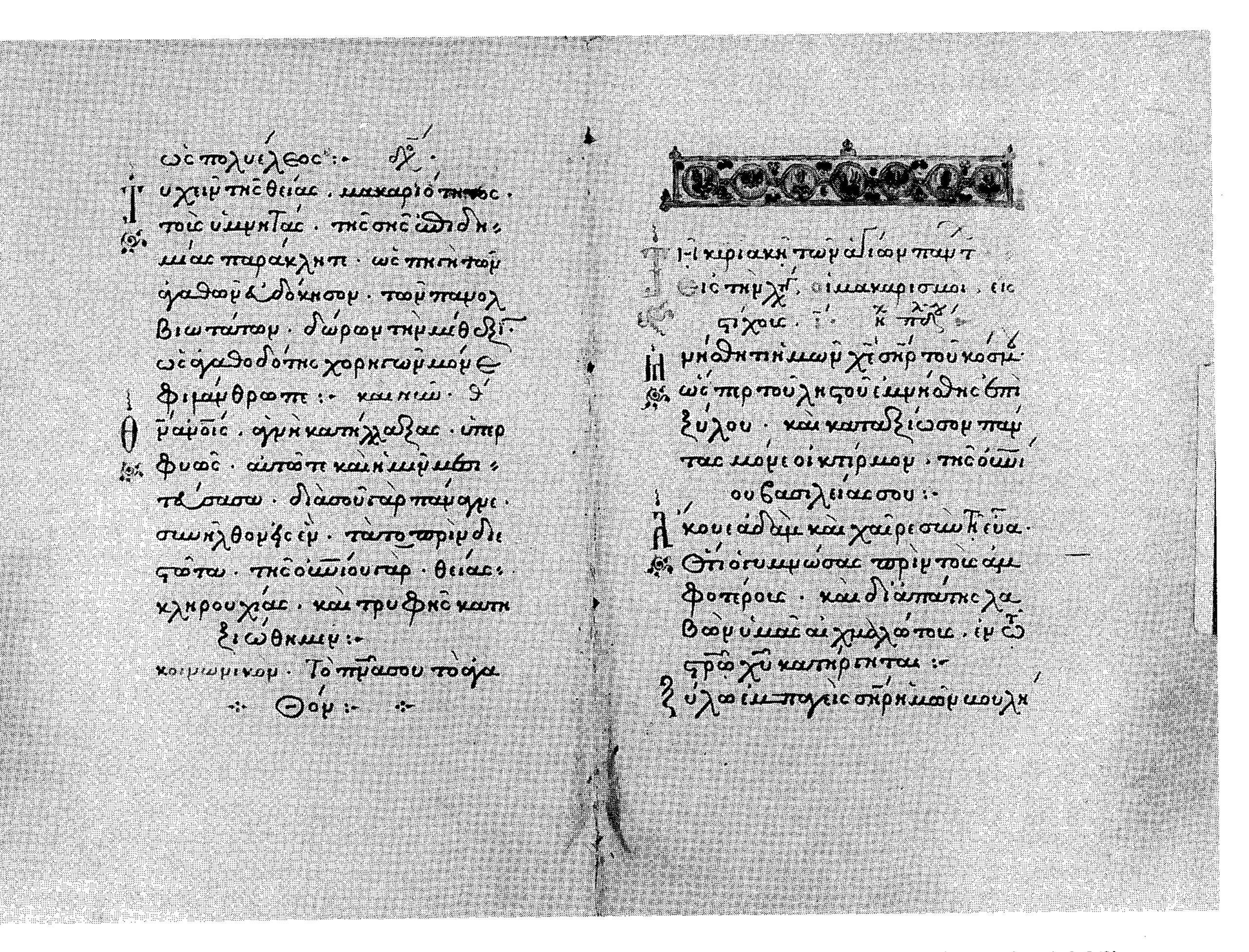

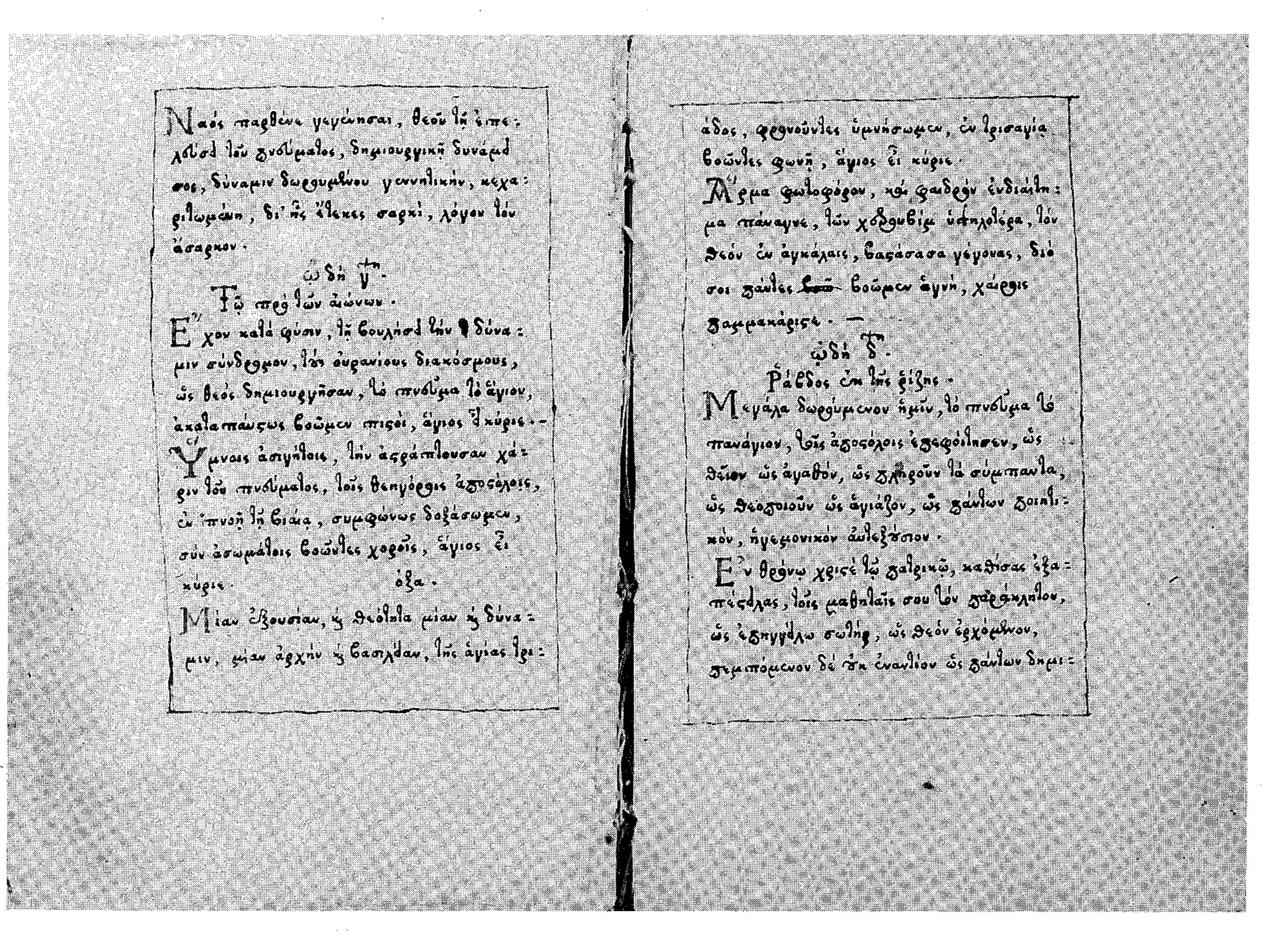
ΚΩΔΙΞ 54, φ. 355α καὶ 355β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἀρσενίου (1612/3). Πρβλ. καὶ ἔγχρωμον πίν. Θ΄.

ΚΩΔΙΞ **56,** φ. 201α, ὅπου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Σισώη (1521/2). Εἰς τὸ σημείωμα τοῦτο ἀναγράφονται καὶ οἱ κτίτορες τῆς Μ. Βαρλαὰμ αὐτάδελφοι Νεκτάριος καὶ Θεοφάνης οἱ Ἀψαράδες. Πρβλ. καὶ πίν. 52.

ΚΩΔΙΞ 57, φ. 156β - 157α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος, γραφέντος ὑπὸ τοῦ κωδικογράφου Ἀρσενίου (1612/3).
Πρβλ. καὶ ἔγχρωμον πίν. Γ΄.

Ναὸς παρθένε γεγένησαι, θεοῦ τῇ ἐπε-
λεύσει τοῦ πνεύματος, δημιουργικῇ δυνάμε-
ως, δύναμιν δωρουμένου γεννητικήν, κεχα-
ριτωμένη, δι' ἧς ἔτεκες σαρκί, λόγον τὸν
ἄσαρκον.

ᾠδὴ γ'.

Τῷ πρὸ τῶν αἰώνων.

Ἔχον κατὰ φύσιν, τὴν βουλητὴν τὴν δύνα-
μιν σύνδρομον, τοὺς οὐρανίους διακόσμους,
ὡς θεὸς δημιουργῆσαν, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον,
ἀκαταπαύστως βοῶμεν πιστοί, ἅγιος εἶ κύριε.

Ὕμνοις ἀσιγήτοις, τὴν ἀστράπτουσαν χά-
ριν τοῦ πνεύματος, τοῖς θεηγόροις ἀποστόλοις,
ἐν πνοῇ τῇ βιαίᾳ, συμφώνως δοξάσωμεν,
σὺν ἀσωμάτοις βοῶντες χοροῖς, ἅγιος εἶ
κύριε. δόξα.

Μίαν ἐξουσίαν, καὶ θεότητα μίαν καὶ δύνα-
μιν, μίαν ἀρχὴν καὶ βασιλείαν, τῆς ἁγίας τρι-
άδος, φρονοῦντες ὑμνήσωμεν, ἐν τρισαγίᾳ
βοῶντες φωνῇ, ἅγιος εἶ κύριε.

Ἅρμα φωτοφόρον, καὶ φαιδρὸν ἐνδιαίτη-
μα πάναγνε, τῶν χερουβὶμ ὑψηλοτέρα, τὸν
θεὸν ἐν ἀγκάλαις, βαστάσασα γέγονας, διὸ
σοι πάντες βοῶμεν ἁγνή, χαῖρε
θεομακάριστε.

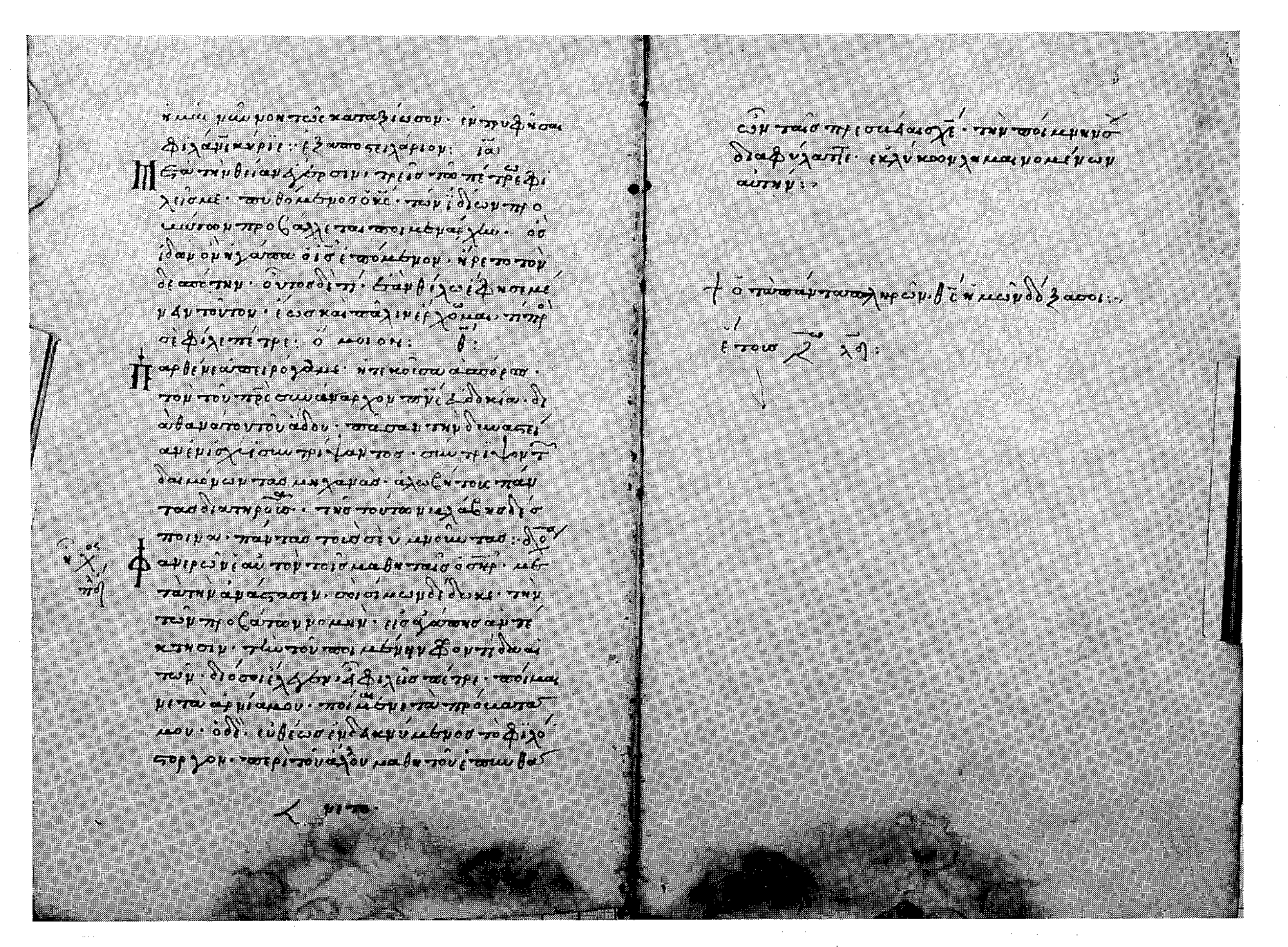
ᾠδὴ δ'.

Ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης.

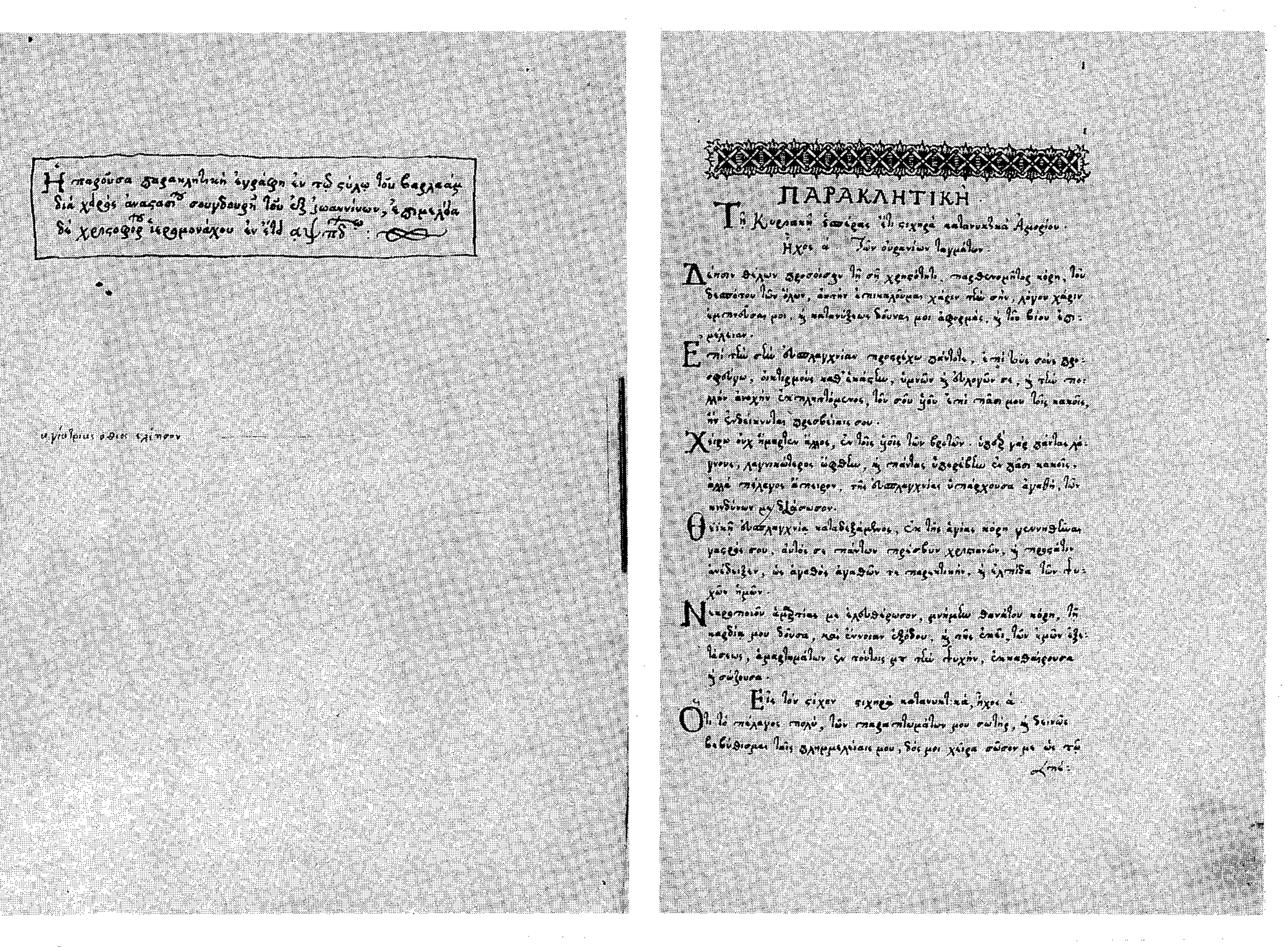
Μεγάλα δωρούμενον ἡμῖν, τὸ πνεῦμα τὸ
πανάγιον, τοῖς ἀποστόλοις ἐπεφοίτησεν, ὡς
θεῖον ὡς ἀγαθόν, ὡς πληροῦν τὰ σύμπαντα,
ὡς θεοποιοῦν ὡς ἁγιάζον, ὡς πάντων ποιητι-
κόν, ἡγεμονικὸν ἀνεξέταστον.

Ἐν θρόνῳ χερσὶ τῷ πατρικῷ, καθίσας ἐξα-
πέστειλας, τοῖς μαθηταῖς σου τὸν παράκλητον,
ὡς ἐπηγγείλω σωτήρ, ὡς θεὸν ἐκχεόμενον,
πεμπόμενον δὲ τῇ ἐναντίον ὡς πάντων δημι-

ΚΩΔΙΞ 57, φ. 160β - 161α: δεῖγμα γραφῆς τῶν τελευταίων φύλλων (160α - 165α) τοῦ κώδικος, γραφέντων ὑπὸ τοῦ Ἀναστ. Σουγδουρῆ (1785).

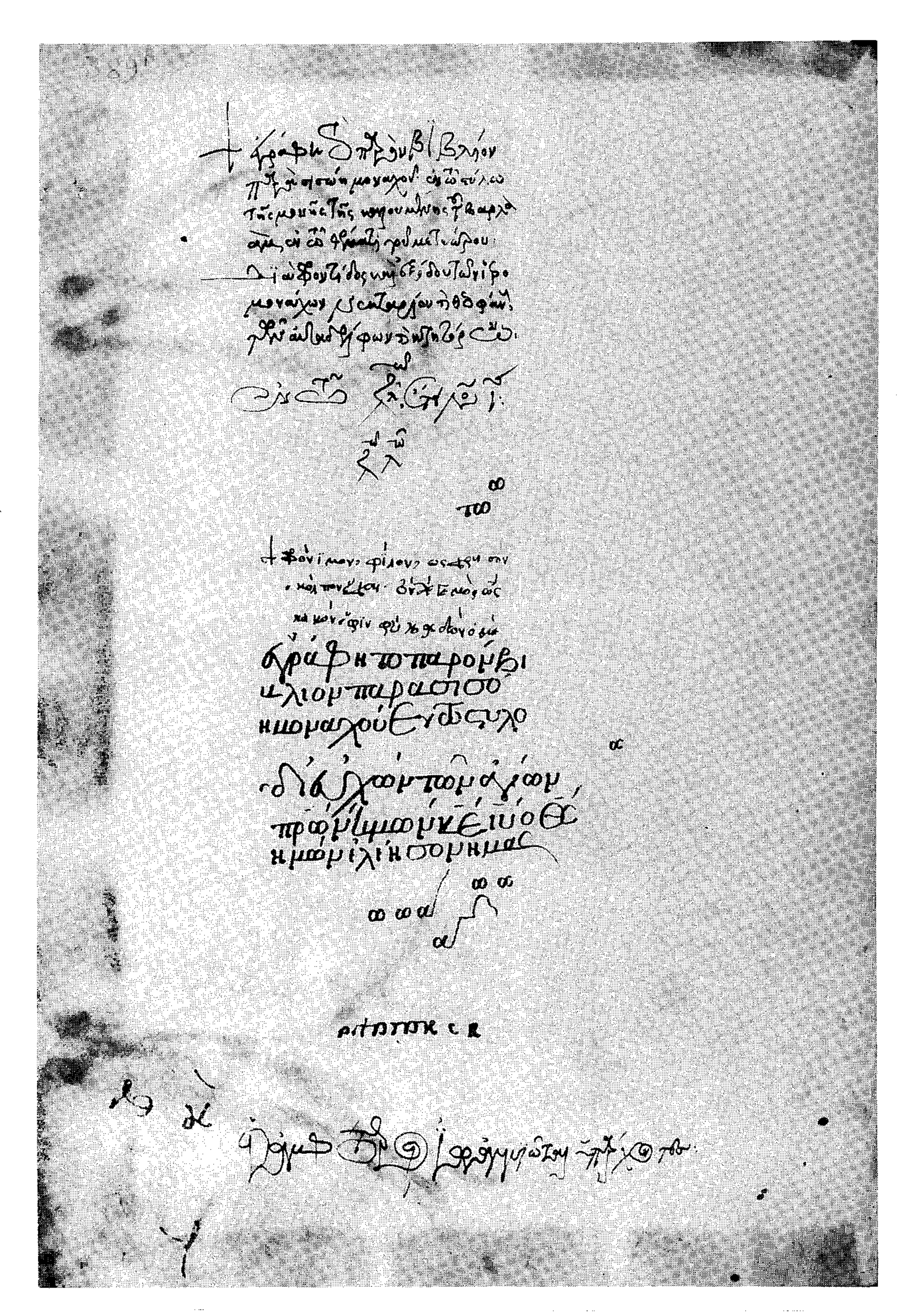

ΚΩΔΙΞ 58, φ. 322β - 323α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ κωδικογραφικὸν σημείωμα τοῦ ἔτους 1525/6.

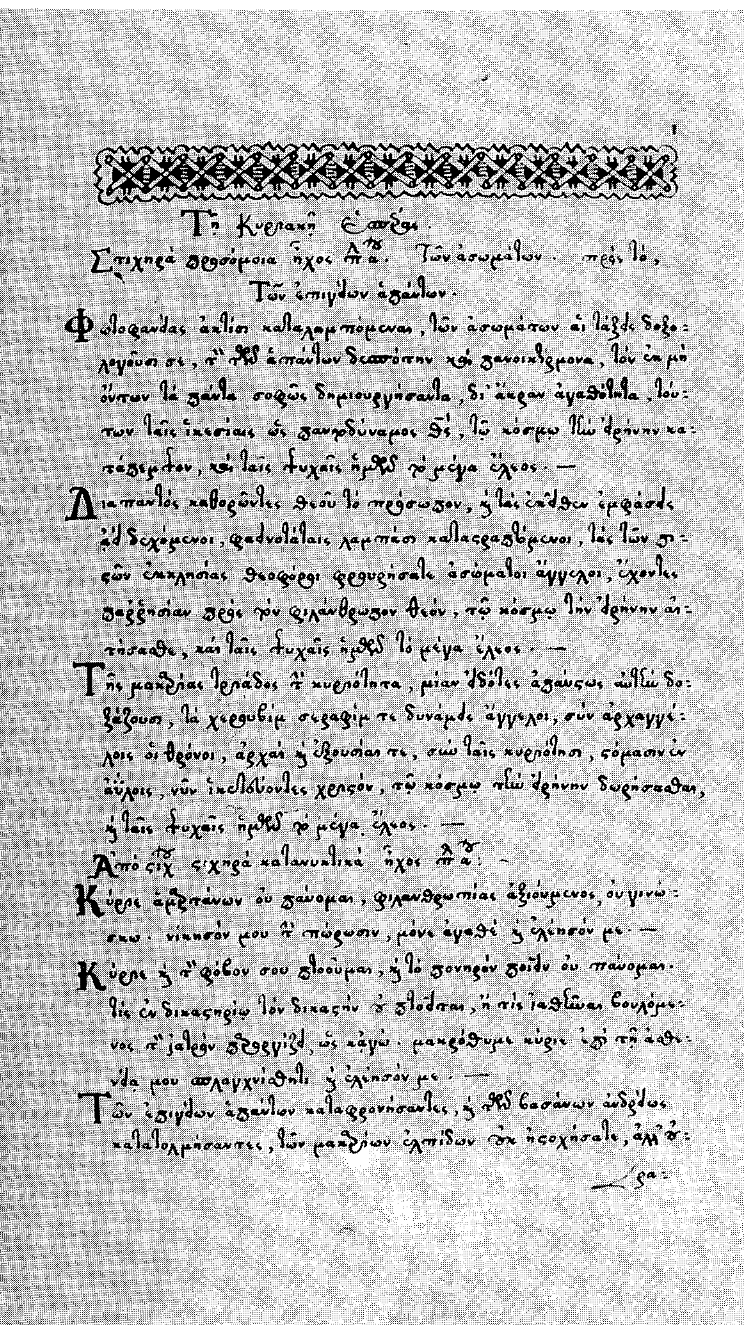

ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΗ

ΚΩΔΙΞ 59, φ. Βα, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἀναστ. Σουγδουρῆ (1784), καὶ σελ. 1, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου.

ΚΩΔΙΞ **60,** φ. 389β, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Σισώη (1521/2).

1

Τῇ Κυριακῇ ἑσπέρας.

Στιχηρὰ προσόμοια ἦχος πλ. α'. Τῶν ἀσωμάτων. πρὸς τό,

Τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν.

Φωτοφανέσιν ἀκτῖσι καταλαμπόμεναι, τῶν ἀσωμάτων αἱ τάξεις δοξολογοῦσί σε, τὸν τῶν ἁπάντων δεσπότην καὶ παντοκράτορα, τὸν ἐκ μὴ ὄντων τὰ πάντα σοφῶς δημιουργήσαντα, δι' ἄκραν ἀγαθότητα, τούτων ταῖς ἱκεσίαις ὡς παντοδύναμος Θεός, τῷ κόσμῳ τὴν εἰρήνην κατάπεμψον, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος. —

Διαπαντὸς καθορῶντες Θεοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ τὰς ἐκεῖθεν ἐμφάσεις ἀεὶ δεχόμενοι, φανοτάταις λαμπάσι καταστραπτόμενοι, τὰς τῶν ἱερῶν ἐκκλησίας θεοφόροι φρουρήσατε ἀσώματοι ἄγγελοι, ἔχοντες παρρησίαν πρὸς τὸν φιλάνθρωπον Θεόν, τῷ κόσμῳ τὴν εἰρήνην αἰτήσασθε, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος. —

Τῆς μακαρίας Τριάδος τὴν κυριότητα, μίαν εἰδότες ἀπαύστως αὐτὴν δοξάζουσι, τὰ χερουβὶμ σεραφίμ τε δυνάμεις ἄγγελοι, σὺν ἀρχαγγέλοις οἱ θρόνοι, ἀρχαὶ καὶ ἐξουσίαι τε, σὺν ταῖς κυριότησι, στόμασιν ἐν ἀΰλοις, νῦν ἱκετεύοντες Χριστόν, τῷ κόσμῳ τὴν εἰρήνην δωρήσασθαι, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος. —

Ἀπὸ στίχου στιχηρὰ κατανυκτικὰ ἦχος πλ. α'. —

Κύριε ἁμαρτάνων οὐ παύομαι, φιλανθρωπίας ἀξιούμενος, οὐ γινώσκω· νίκησόν μου τὴν πώρωσιν, μόνε ἀγαθέ, καὶ ἐλέησόν με. —

Κύριε καὶ τὸν φόβον σου φοβοῦμαι, καὶ τὸ πονηρὸν ποιῶν οὐ παύομαι. τίς ἐν δικαστηρίῳ τὸν δικαστὴν οὐ φοβεῖται, ἢ τίς ἰαθῆναι βουλόμενος τὸν ἰατρὸν παροργίζει, ὡς κἀγώ· μακρόθυμε κύριε ἐπὶ τῇ ἀσθενείᾳ μου σπλαγχνίσθητι καὶ ἐλέησόν με. —

Τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν καταφρονήσαντες, καὶ τῶν βασάνων ἀνδρείως καταθαρρήσαντες, τῶν μακαρίων ἐλπίδων οὐκ ἠστοχήσατε, ἀλλ' οὐ-

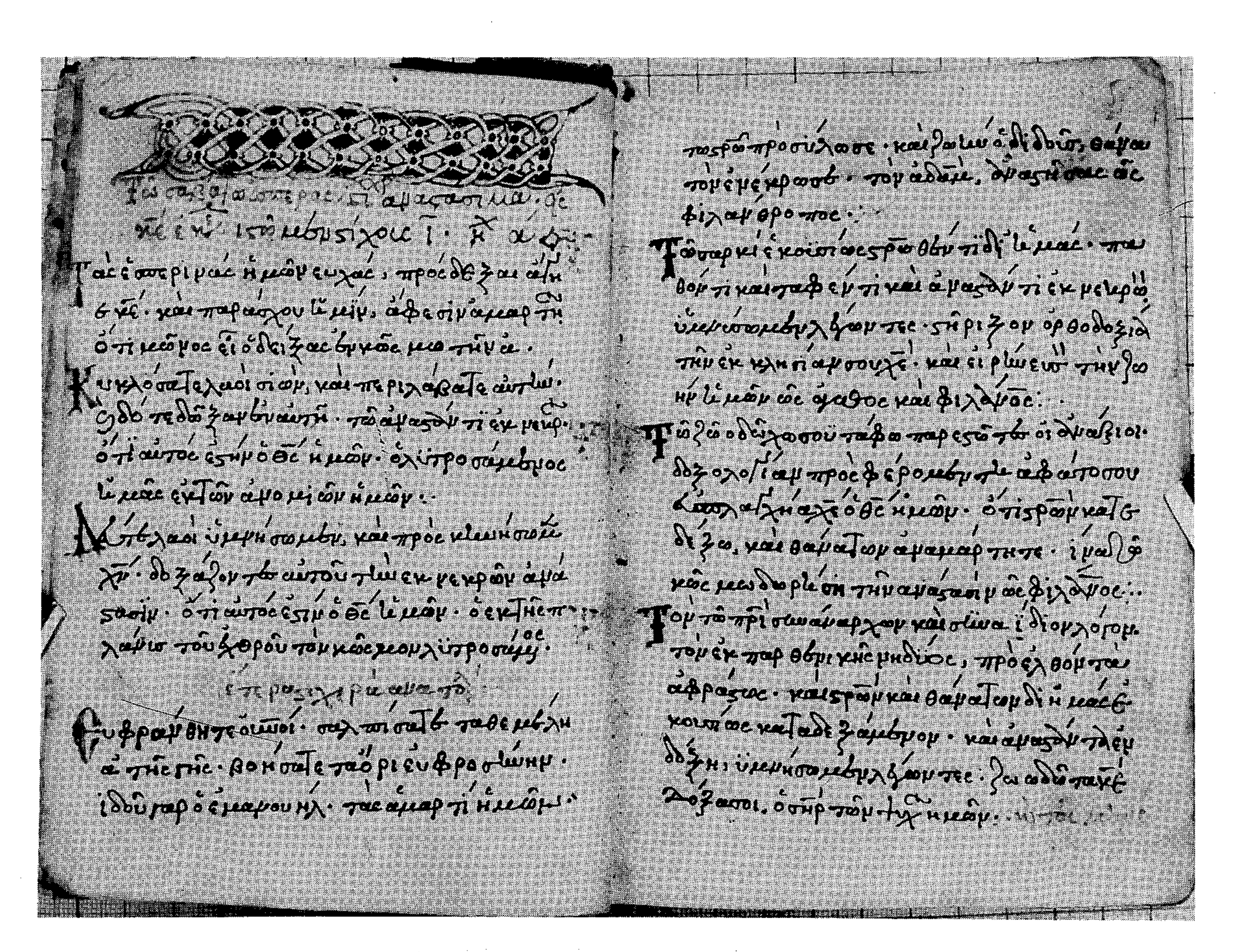
ρα:

ΚΩΔΙΞ **61**, σελ. 1: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος, γραφέντος, ὑπὸ τοῦ Ἀναστ. Σουγδουρῆ (1784).

ΚΩΔΙΞ 62, φ. 3α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου, καὶ φ. 289β, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου (1551/2).

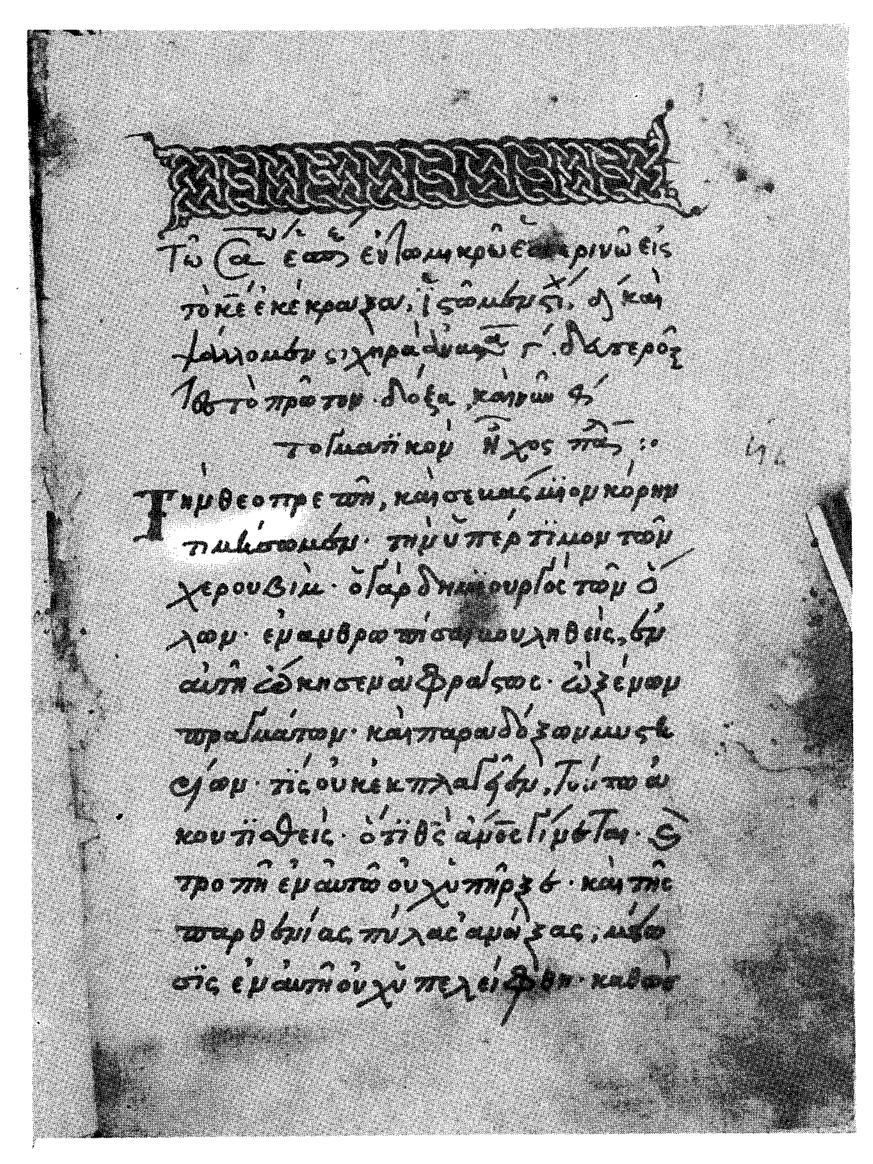
ΚΩΔΙΞ **63,** φ. 376β, ὅπου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωάσαφ (1549/50).

ΚΩΔΙΞ 64, φ. 4β - 5α : δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ´ αἰ.).

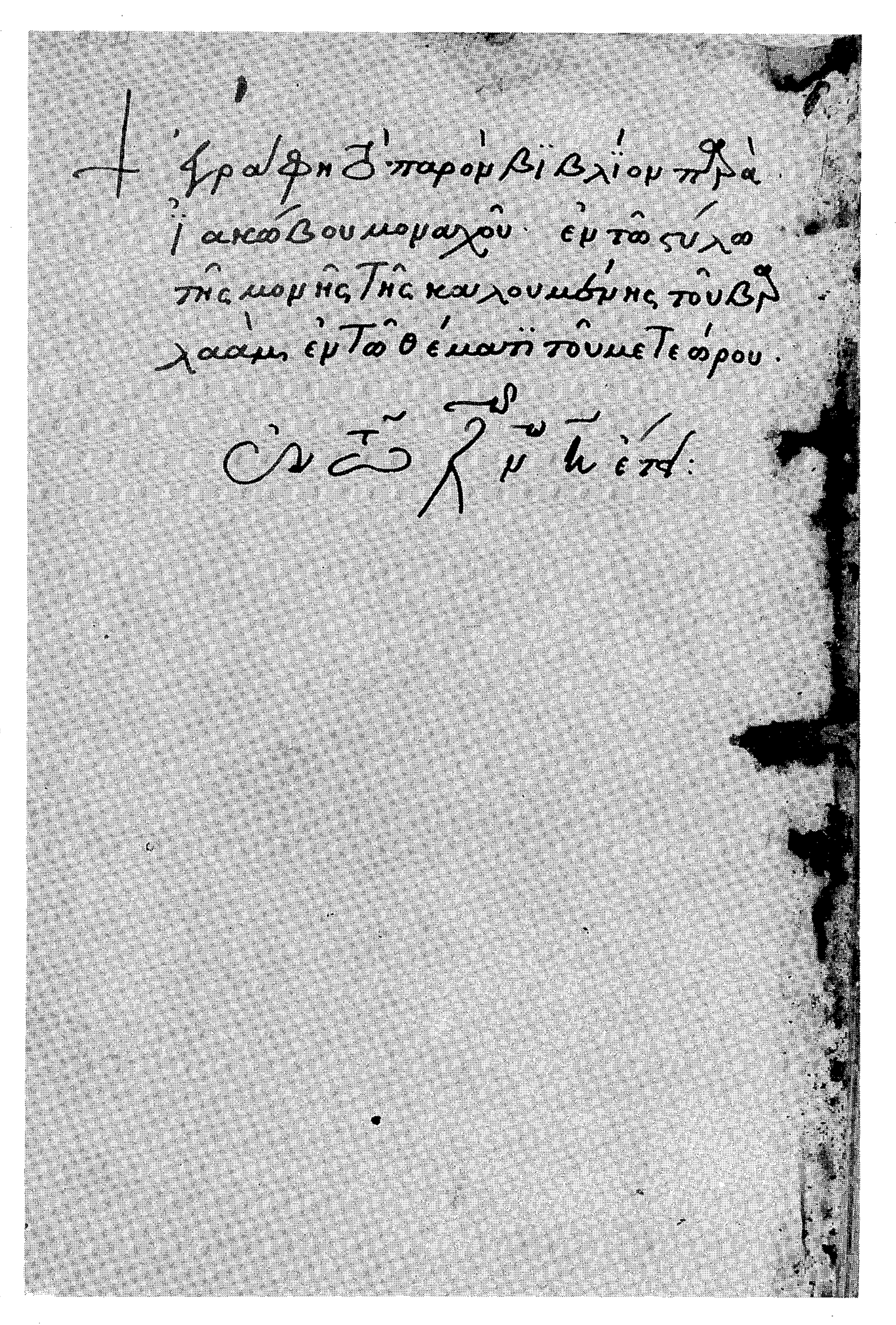
ΚΩΔΙΞ 65, φ. 1β - 2α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ´ αἰ.).

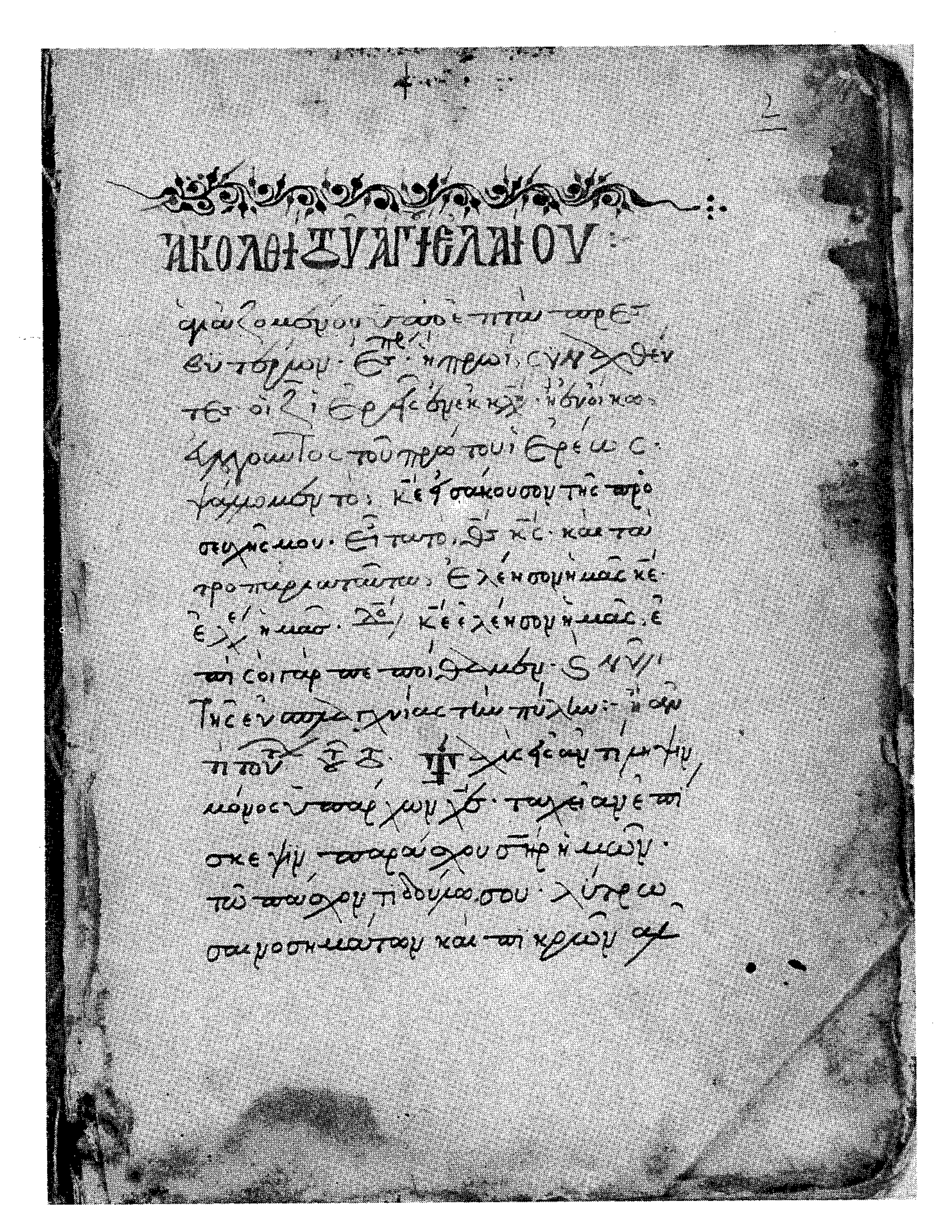
ΚΩΔΙΞ **66**, φ. 1α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος, γραφέντος ὑπὸ τοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου (ΙϚ΄ αἰ.). Πρβλ. καὶ πίν. 71.

ΚΩΔΙΞ 67, φ. 2α, ὅπου ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου, καὶ φ. 404β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου (1549/50).

ΚΩΔΙΞ 68, φ. 123β - 124α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωνᾶ (ΙΖ΄ αἰ.).

† ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον παρὰ
Ἰακώβου μοναχοῦ· ἐν τῷ στύλῳ
τῆς μονῆς τῆς καλουμένης τοῦ Βαρ-
λαάμ, ἐν τῷ θέματι τοῦ Μετεώρου.

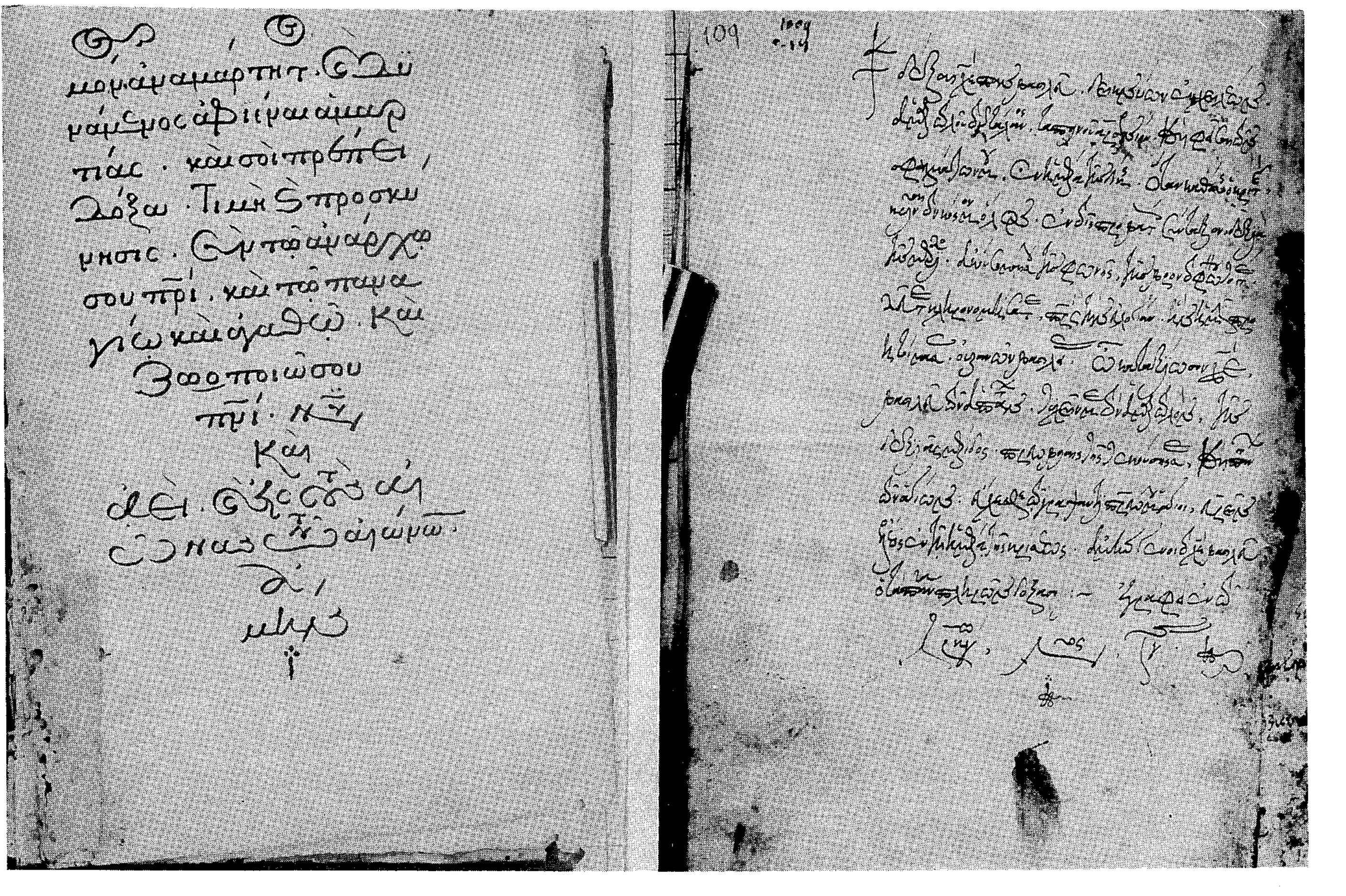
ΚΩΔΙΞ **69**, σελ. 504, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου (1549/50).

ΚΩΔΙΞ **71**, φ. 2α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου (ΙϚ΄ αἰ.).

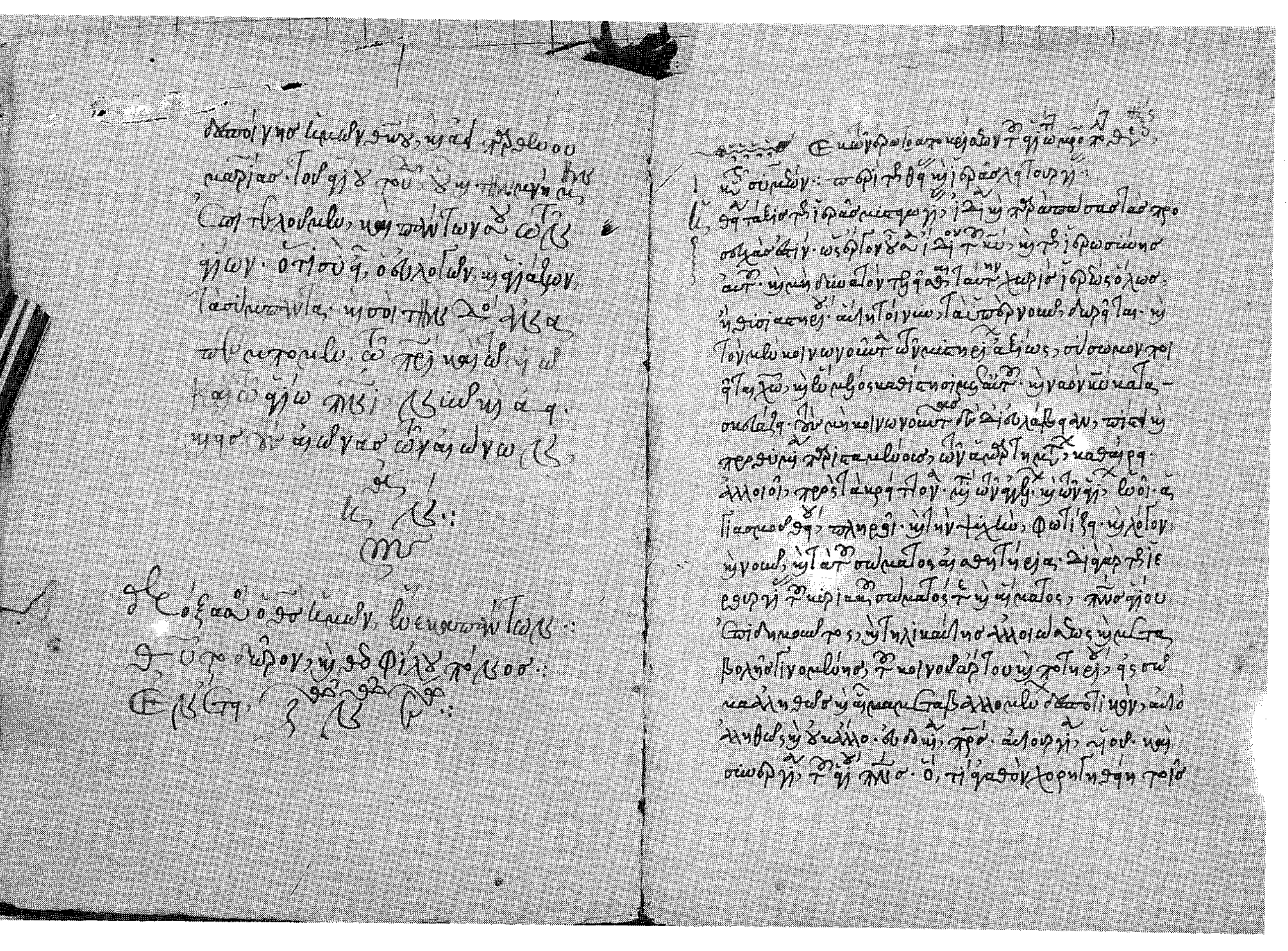
ΚΩΔΙΞ 72, φ. 1α, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωάσαφ (1547/8), καὶ φ. 6α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου.

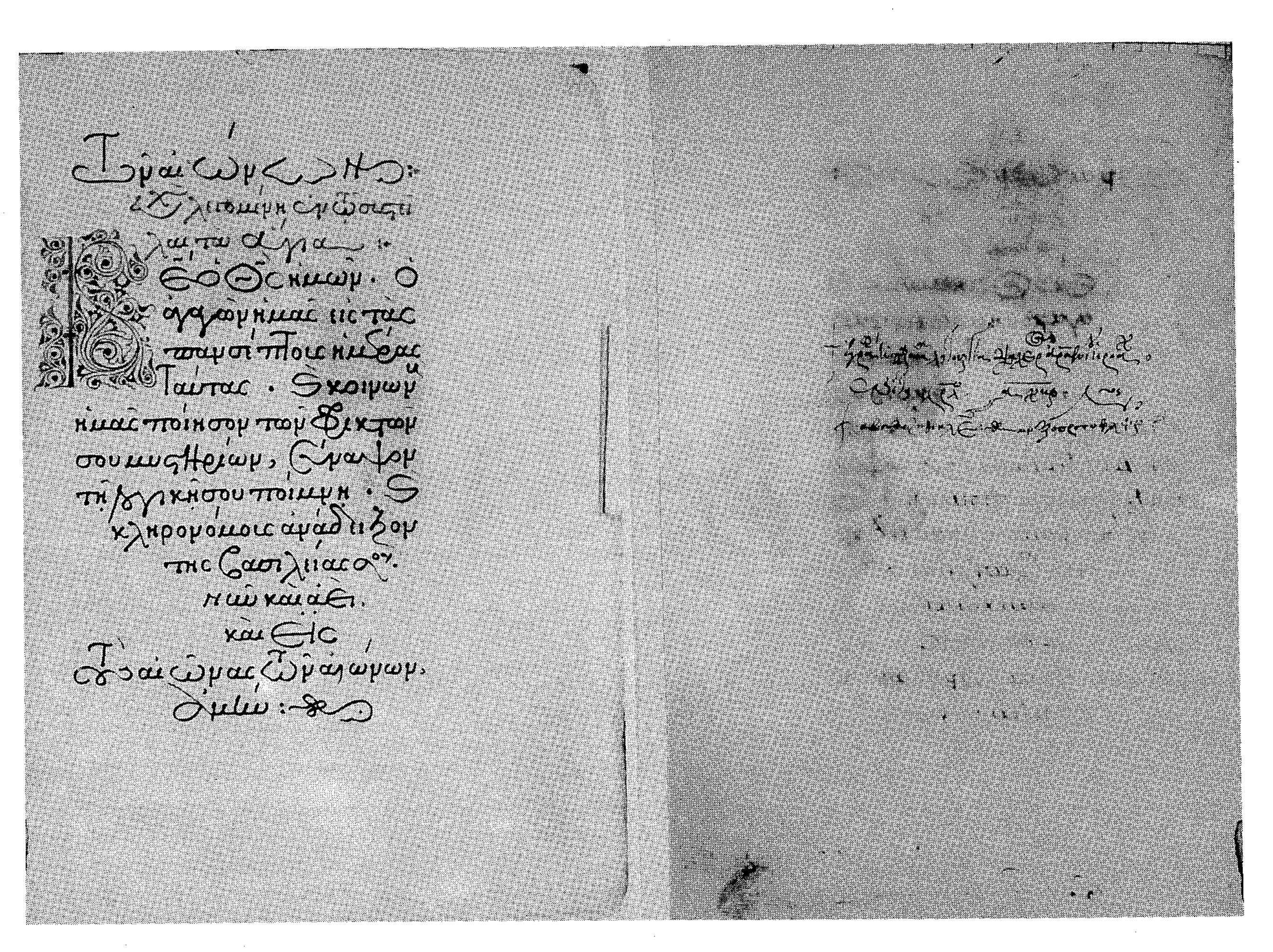
ΚΩΔΙΞ 73, σελ. 108, ὅπου τὸ τέλος κειμένου, καὶ σελ. 109, ὅπου στίχοι καὶ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἀρσενίου (1614/5).

ΚΩΔΙΞ 74, φ. 239β - 240α: δεῖγμα μιᾶς γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 74, φ. 437β - 438α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ ἡ ὑπογραφὴ τοῦ κωδικογράφου Κυρίλλου (1555/6).

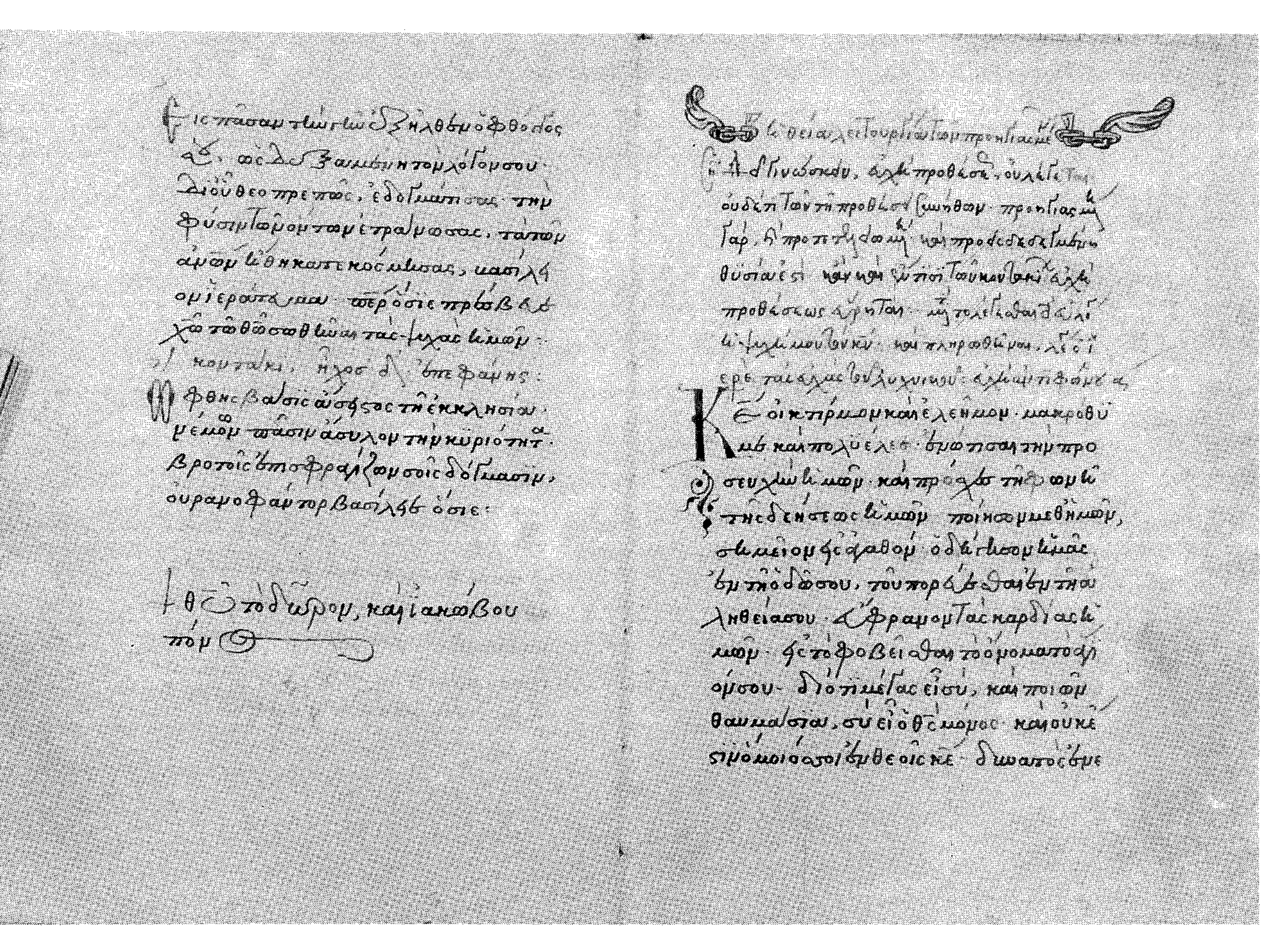

ΚΩΔΙΞ 75, φ. 91β - 92α: ἐν τέλει τοῦ φ. 91β σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Θεοφίλου (1546/7)· φ. 92α, δεῖγμα δευτέρας γραφῆς τοῦ κώδικος.

ΚΩΔΙΞ 76, φ. 87α-β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἀρσενίου (1622). Πρβλ. καὶ ἔγχρωμον πίν. ΙΑ΄.

ΚΩΔΙΞ 77, φ. 25β - 26α: δεῖγμα γραφῆς καὶ τὸ σημείωμα (ἐν τέλει τοῦ φ. 26α) τοῦ κωδικογράφου Θεοφίλου (1541/2).

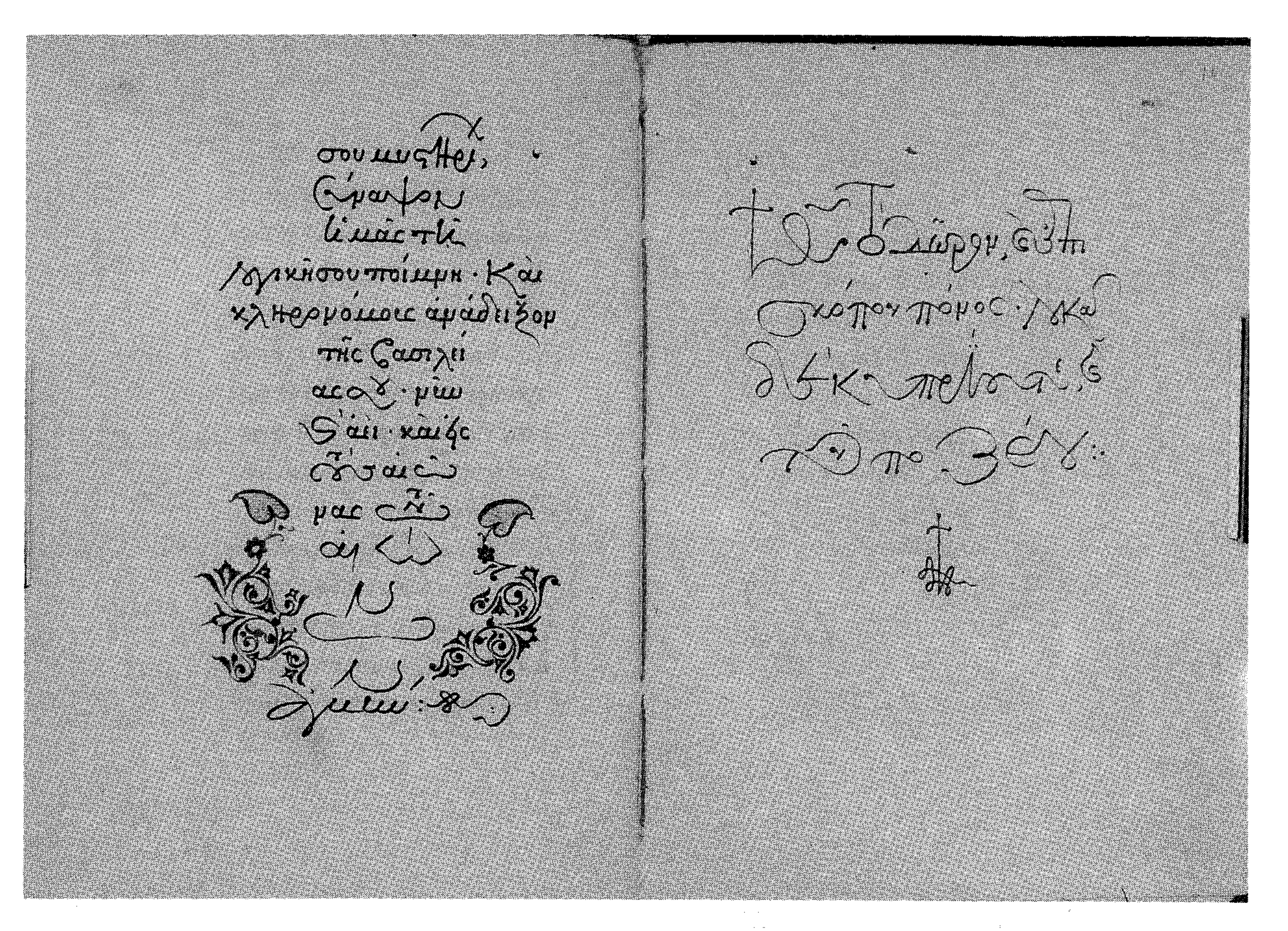
ΚΩΔΙΞ 77, φ. 51β - 52α: δεῖγμα γραφῆς καὶ τὸ σημείωμα (ἐν τέλει τοῦ φ. 51β) τοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου (ΙϚ´ αἰ.).

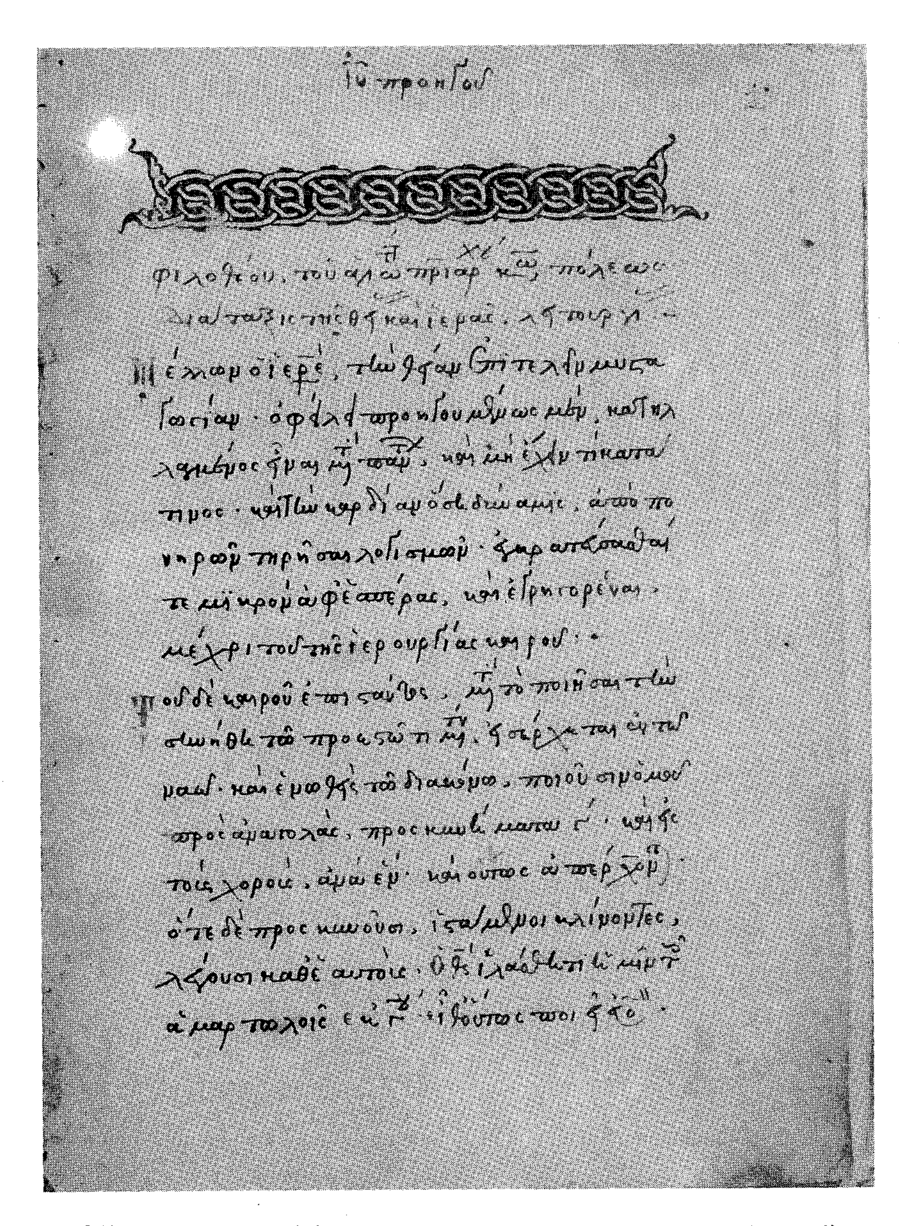
ΚΩΔΙΞ 78: Τὸ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐξωτερικὸν κάλυμμα τοῦ κώδικος. Πρβλ. καὶ ἔγχρωμον πίν. ΙΒ΄.

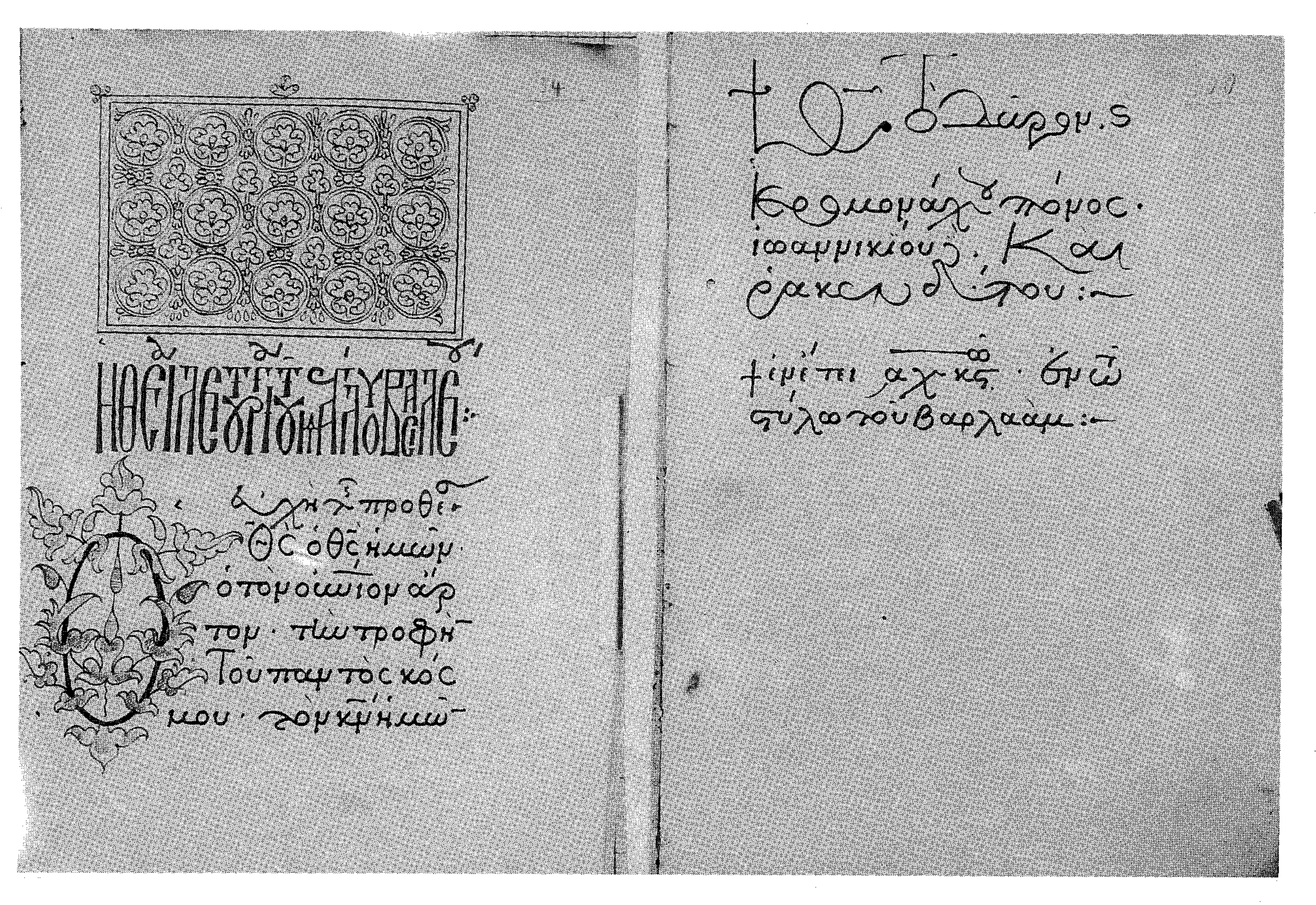
ΚΩΔΙΞ **78:** Τὸ πρὸς τὸ τέλος ἐξωτερικὸν κάλυμμα τοῦ κώδικος.

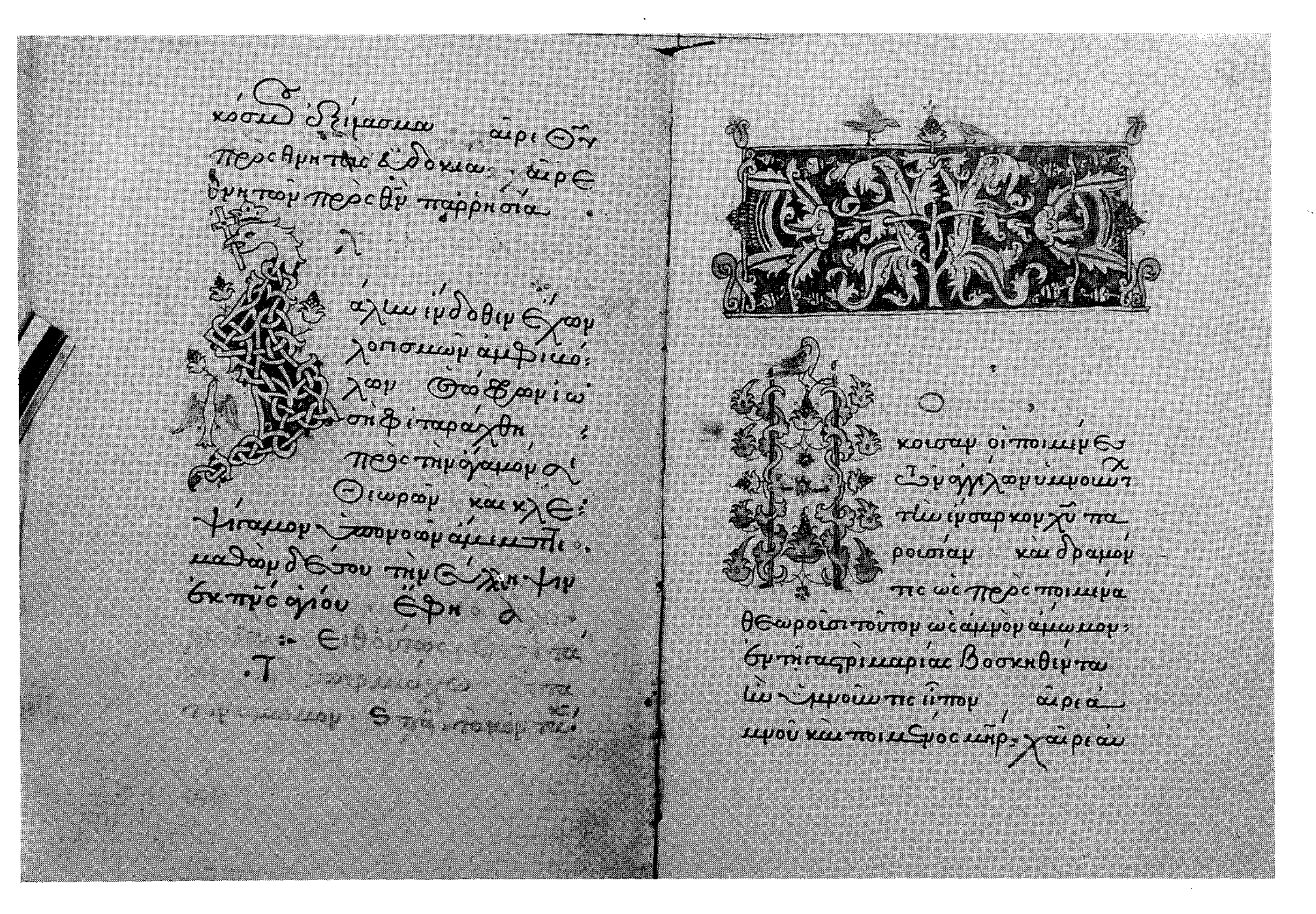
ΚΩΔΙΞ 78, φ. 101β - 102α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Λουκᾶ, ἐπισκόπου Μποζέου (1583 - 1603), μετέπειτα μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας (1603 - 1629). Πρβλ. καὶ πίν. 39 καὶ 40, καὶ ἐγχρώμους Ε΄, ΙΓ΄, καὶ ΙΔ΄.

ΚΩΔΙΞ **79,** φ. 1α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου. Κωδικογράφος Ἰωάσαφ (ca. 1550).

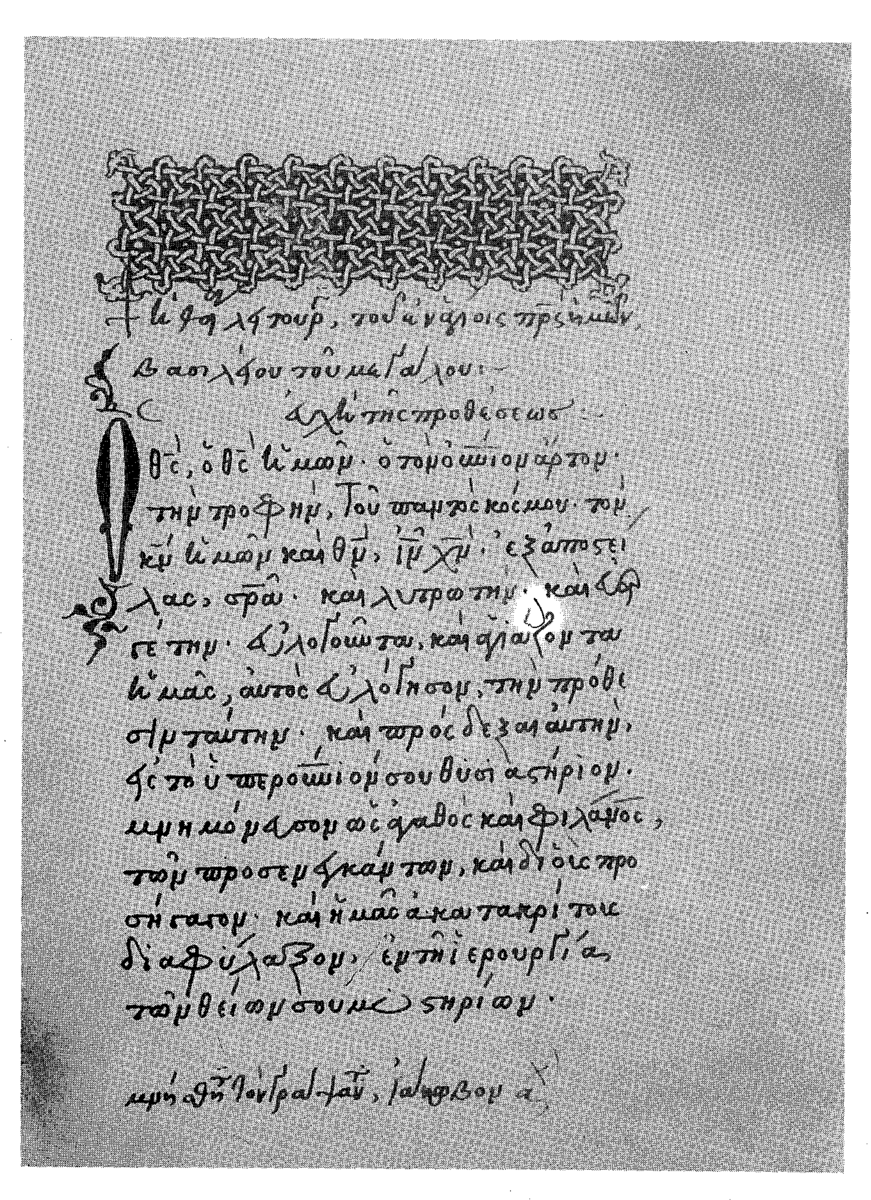
ΚΩΔΙΞ 80, φ. 34α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τῆς Θ. Λειτουργίας τοῦ Μ. Βασιλείου, καὶ φ. 100α, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1626).

ΚΩΔΙΞ 82, φ. 78β - 79α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος. Κωδικογράφος Ἀρσένιος (1609/10). Πρβλ. καὶ ἔγχρωμον πίν. ΚΑ΄.

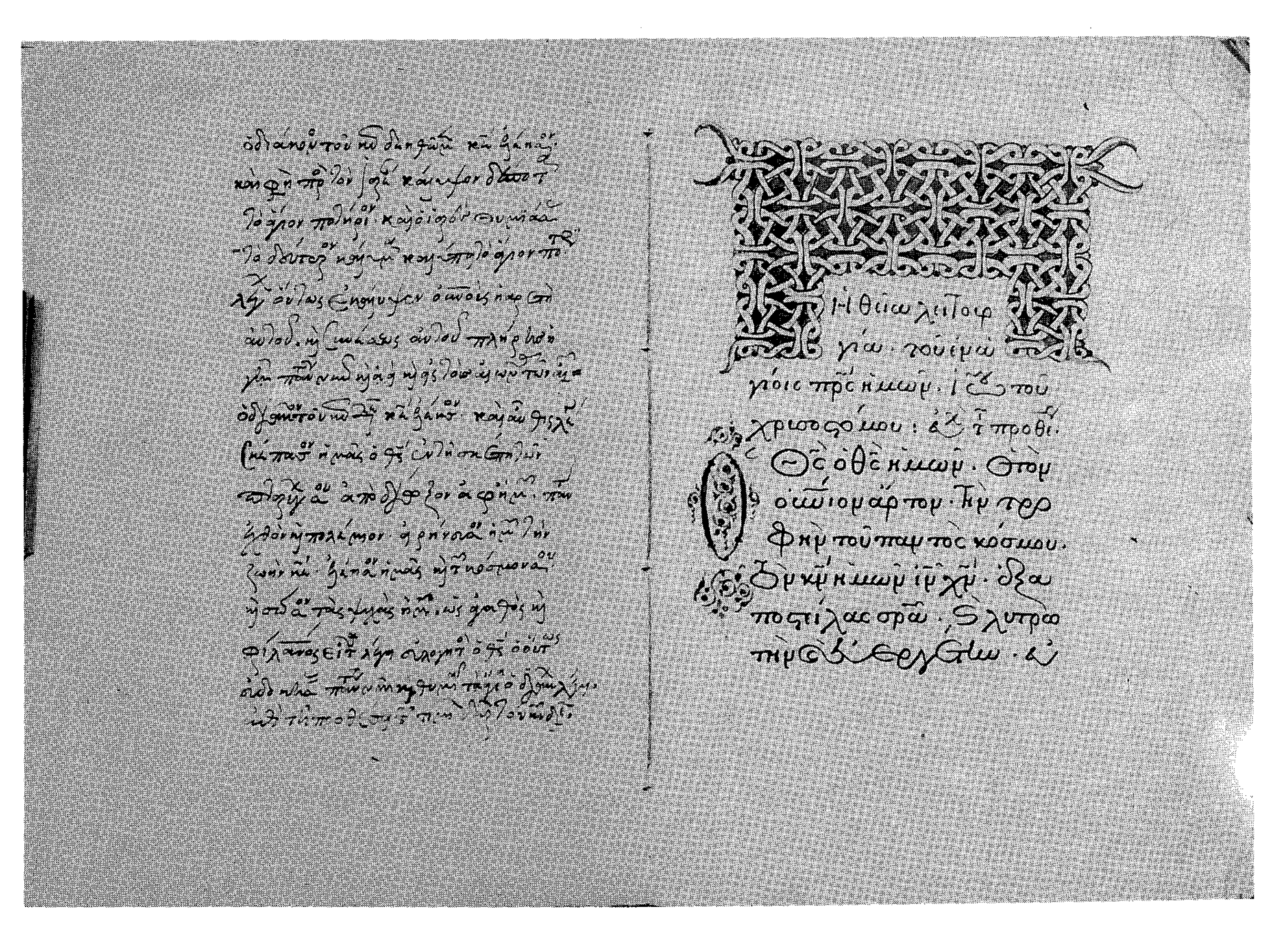
ΚΩΔΙΞ 83, φ. 49β - 50α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος. Κωδικογράφος Ἀρσένιος (ἀρχαὶ ΙΖ' αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 84, φ. 1β - 2α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος. Κωδικογράφος Ἀντώνιος (ΙΖ΄ αἰ.).

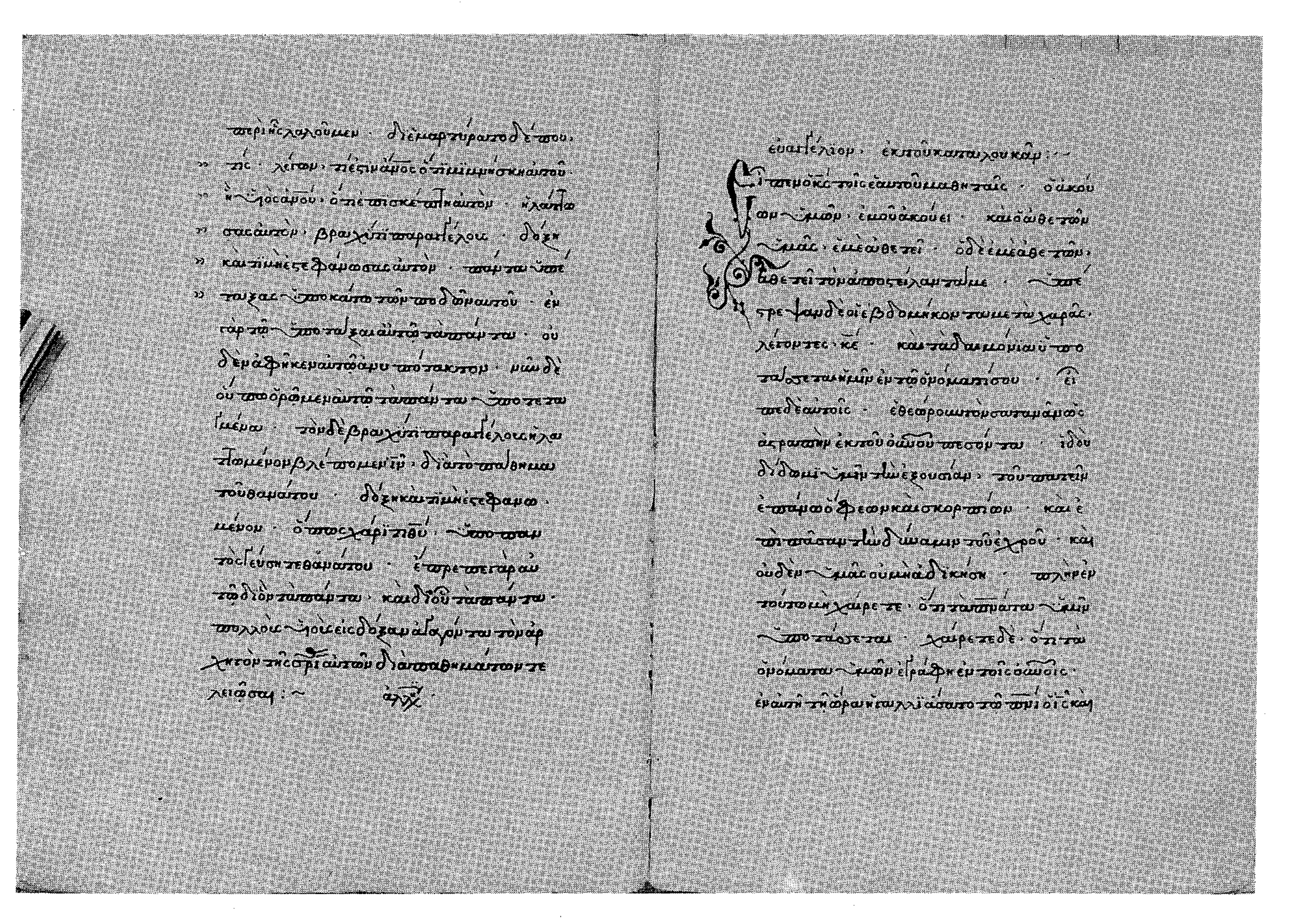

Θεία λειτουργία, τοῦ ἐν ἁγίοις πρς ἡμῶν,
βασιλείου τοῦ μεγάλου·
εὐχὴ τῆς προθέσεως·
Ὁ θς, ὁ θς ἡμῶν· ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον·
τὴν τροφήν, τοῦ παντὸς κόσμου· τὸν
κν ἡμῶν καὶ θν, ἰν χν· ἐξαποστεί-
λας, σρα· καὶ λυτρωτήν· καὶ εὐερ-
γέτην· εὐλογοῦντα, καὶ ἁγιάζοντα
ἡμᾶς, αὐτὸς εὐλόγησον, τὴν πρόθε-
σιν ταύτην· καὶ πρόσδεξαι αὐτήν,
εἰς τὸ ὑπερουράνιόν σου θυσιαστήριον·
μνημόνευσον ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος,
τῶν προσενεγκάντων, καὶ δι᾿ οὓς προ-
σήγαγον· καὶ ἡμᾶς ἀκατακρίτους
διαφύλαξον, ἐν τῇ ἱερουργίᾳ,
τῶν θείων σου μυστηρίων·

μνήσθητι τοῦ γράψαντος, ἰακώβου α

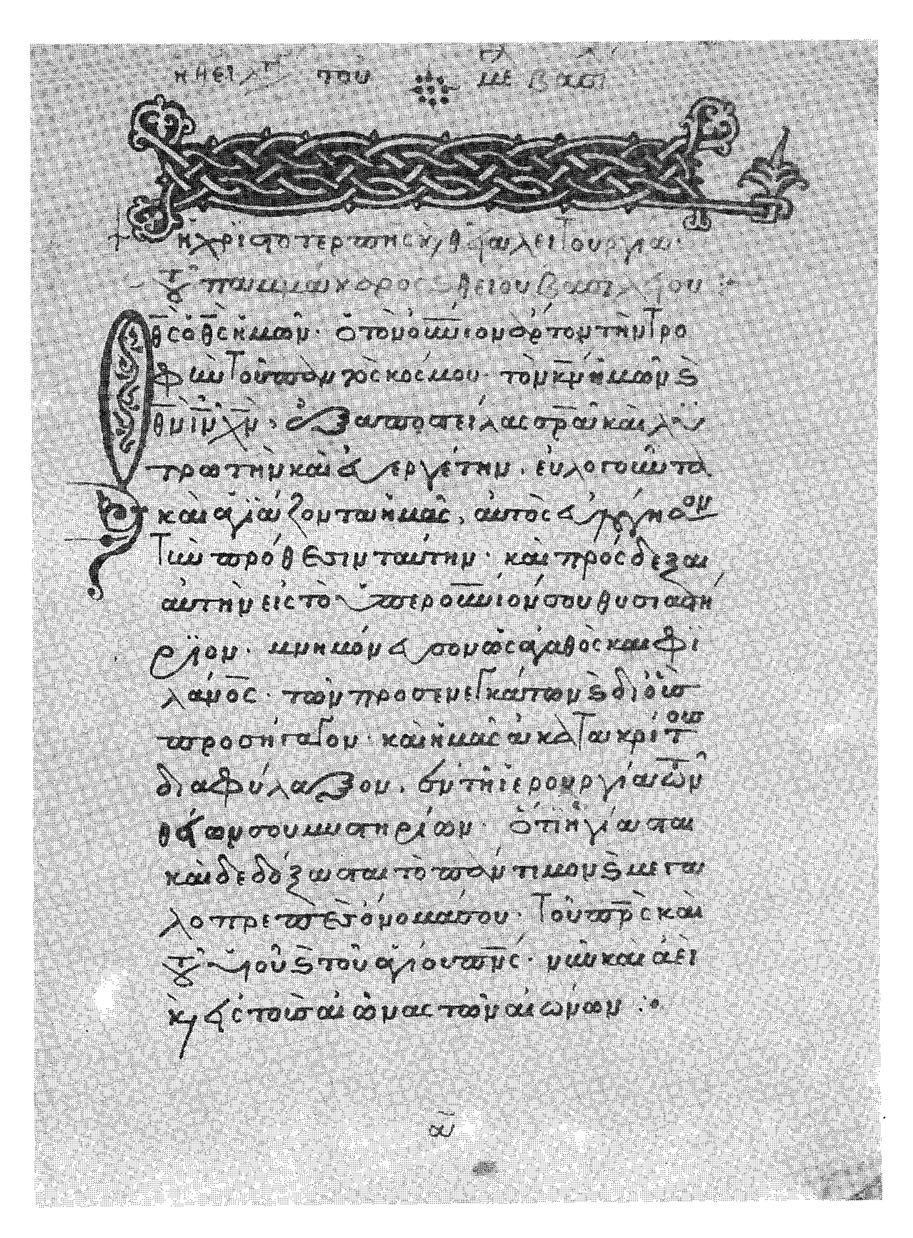
ΚΩΔΙΞ **85**, φ. 43α, ὅπου, ἐν τέλει, ἐπίκλησις τοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου (1548/9).

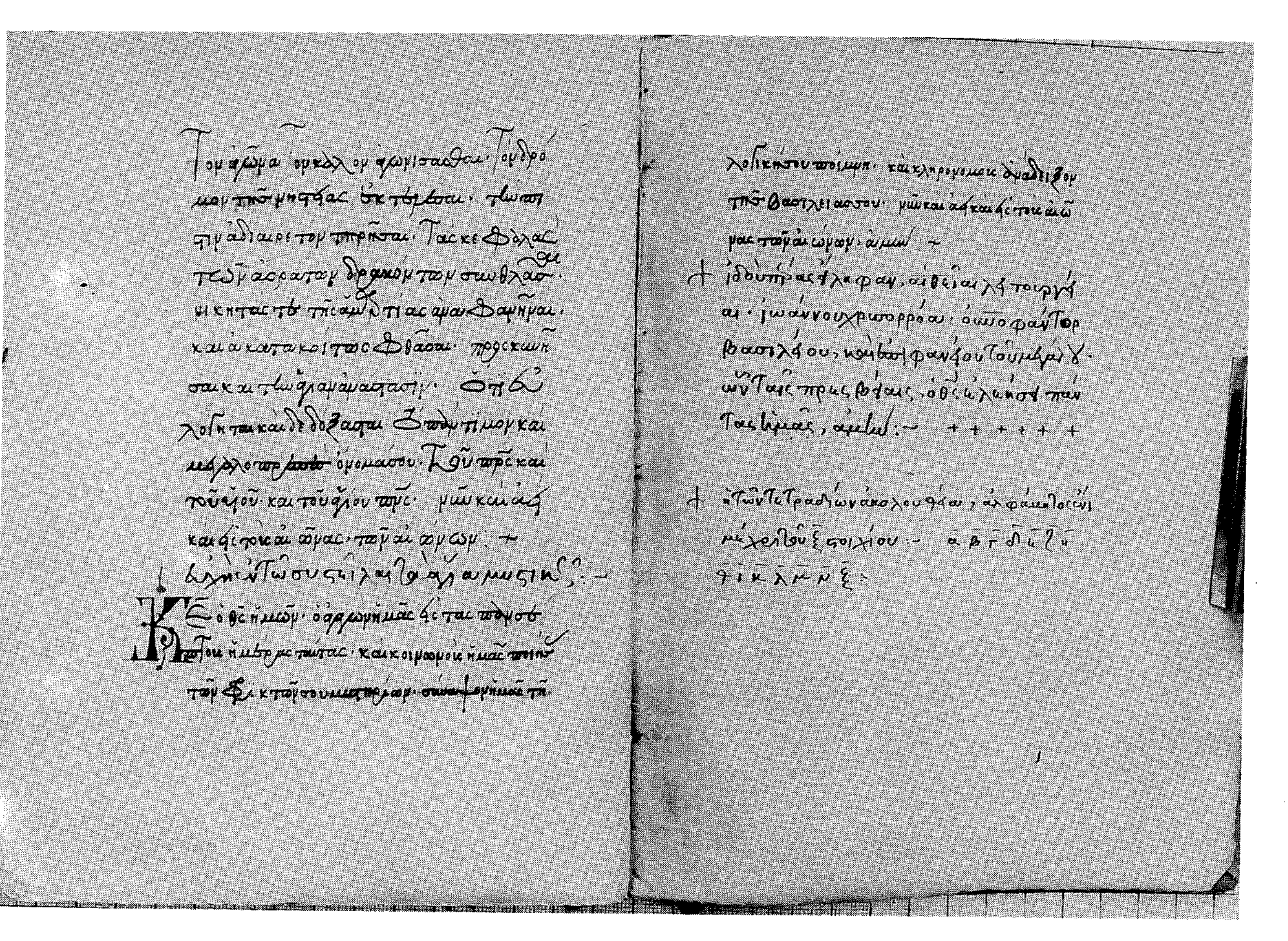
ΚΩΔΙΞ 86, φ. 13β - 14α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ΄ αἰ.).

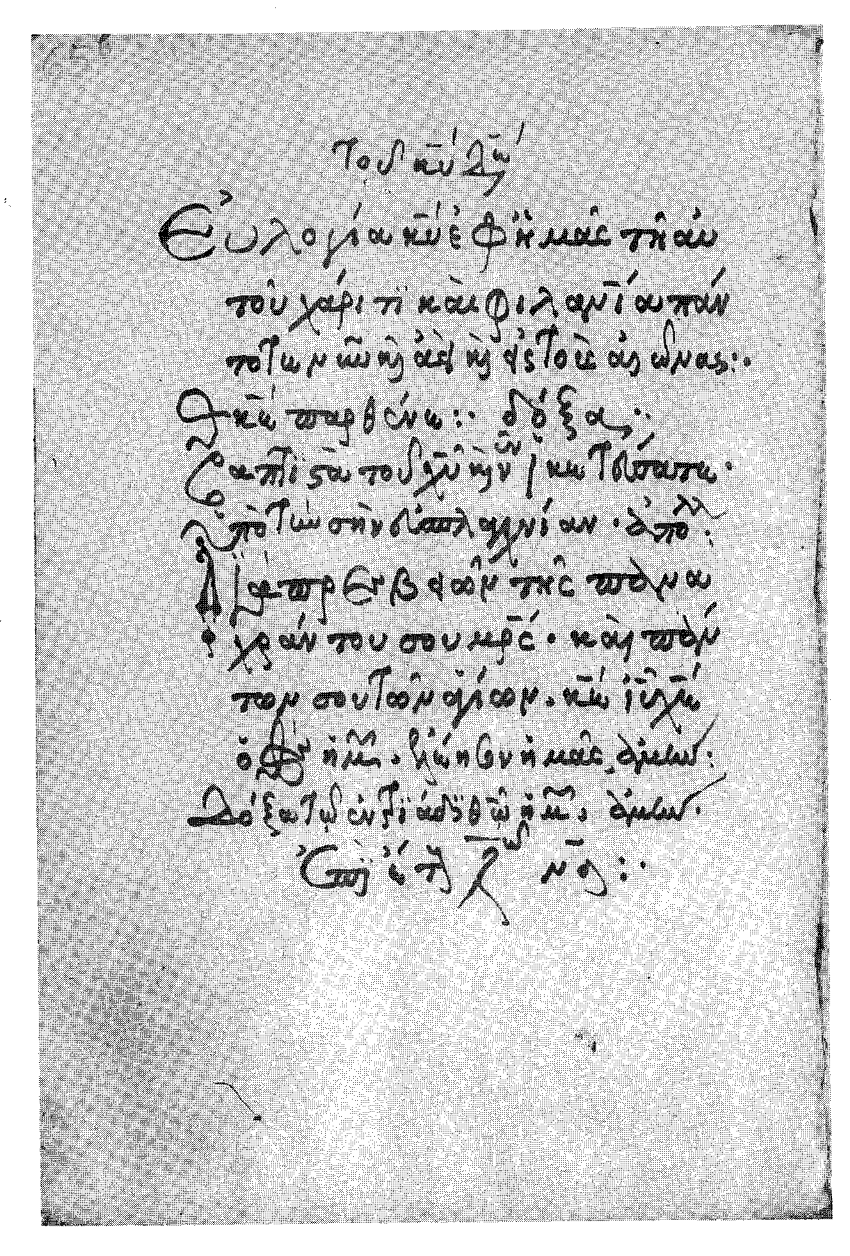
ΚΩΔΙΞ 86, φ. 73β - 74α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ΄ αἰ.).

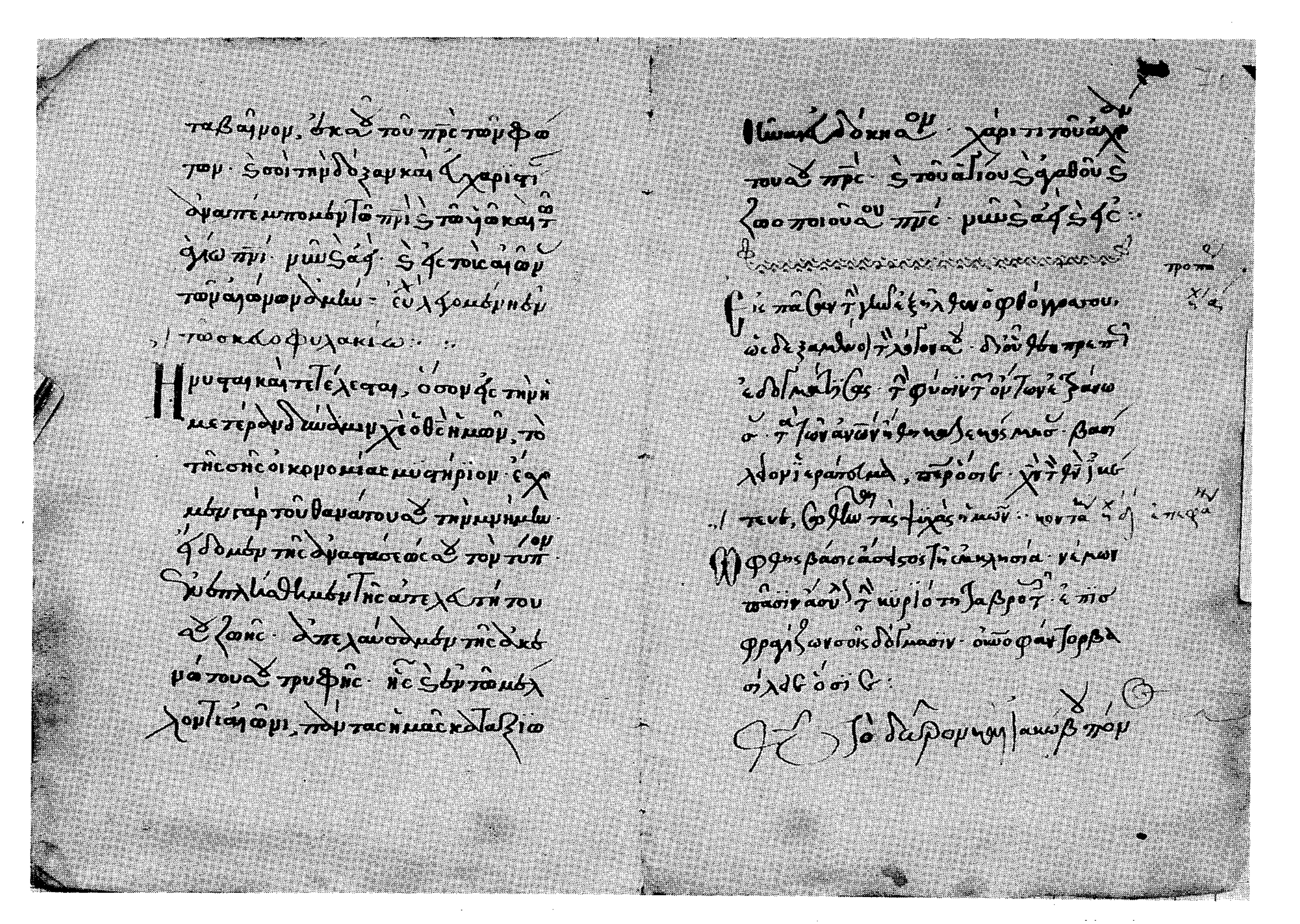
ΚΩΔΙΞ **89**, φ. 1α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου (ΙΖ΄ αἱ.).

ΚΩΔΙΞ 90, φ. 58β - 59α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ κωδικογραφικὸν σημείωμα (**ΙΖ΄** αἰ.).

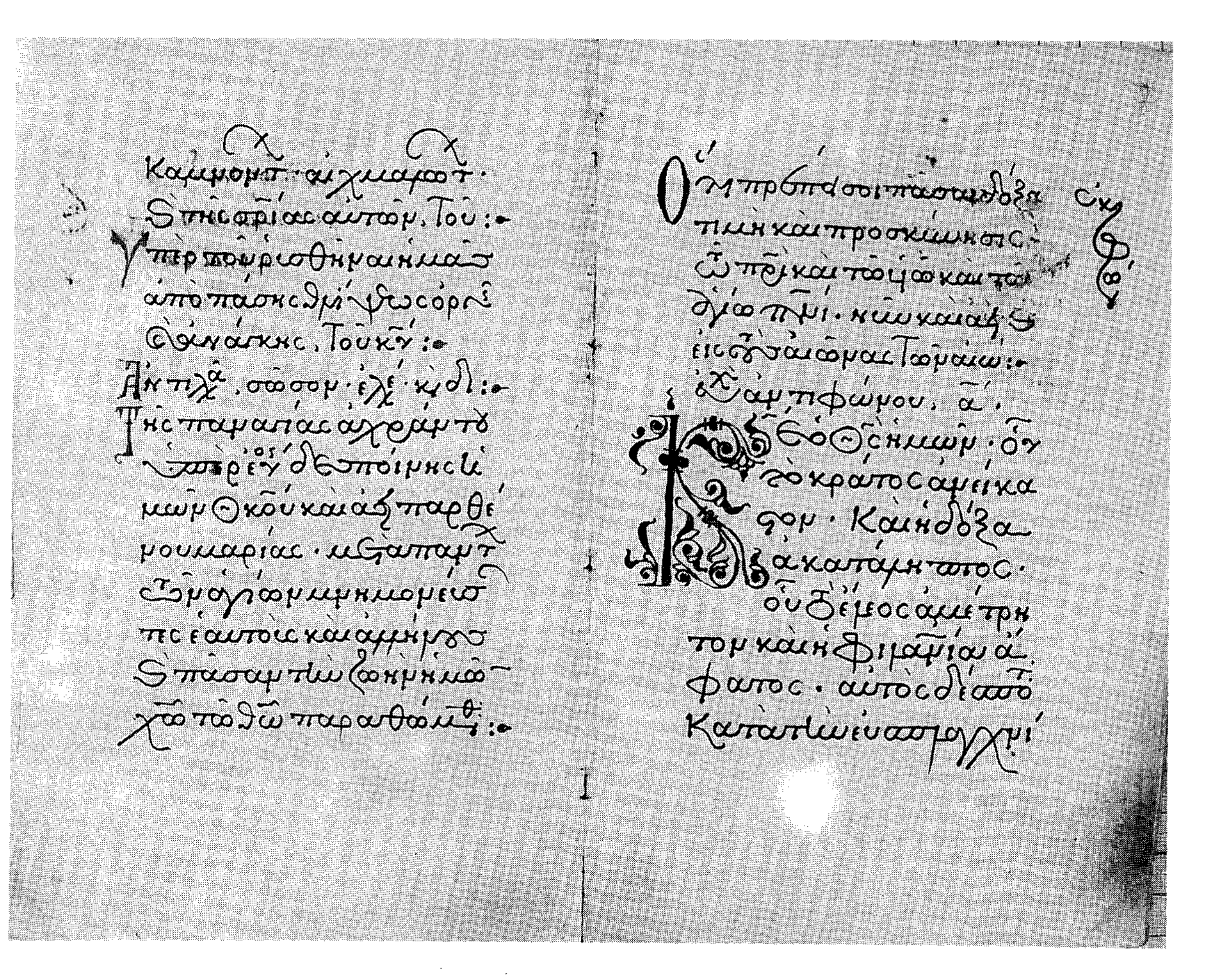
ΚΩΔΙΞ **92**, φ. 65β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ ἡ χρονολογία ͵ζνδ΄ (= 1545/6).

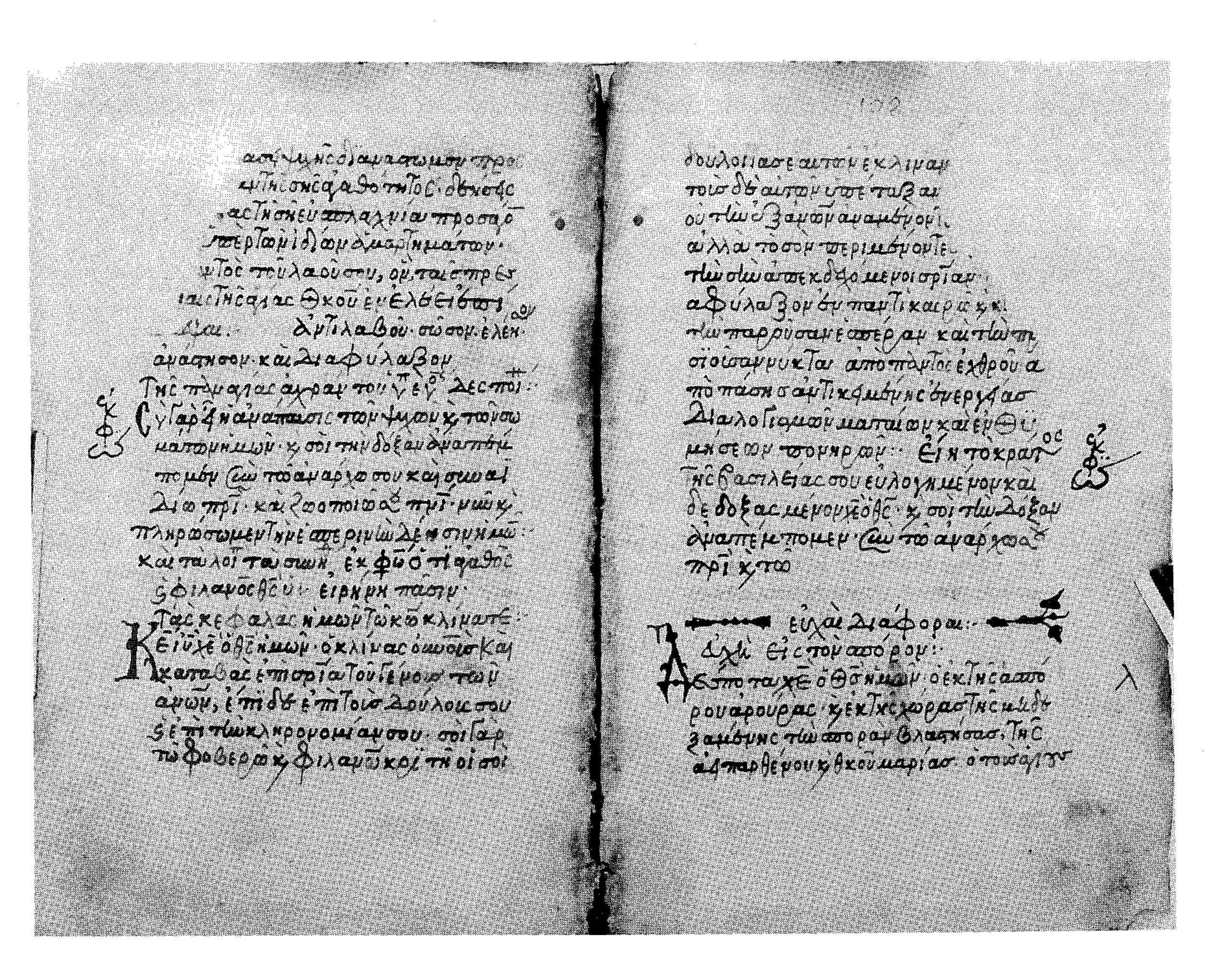
ΚΩΔΙΞ 93, φ. 69β - 70α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου (ΙϚ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ **94**, φ. 1α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου (ΙΖ΄ αἰ.).

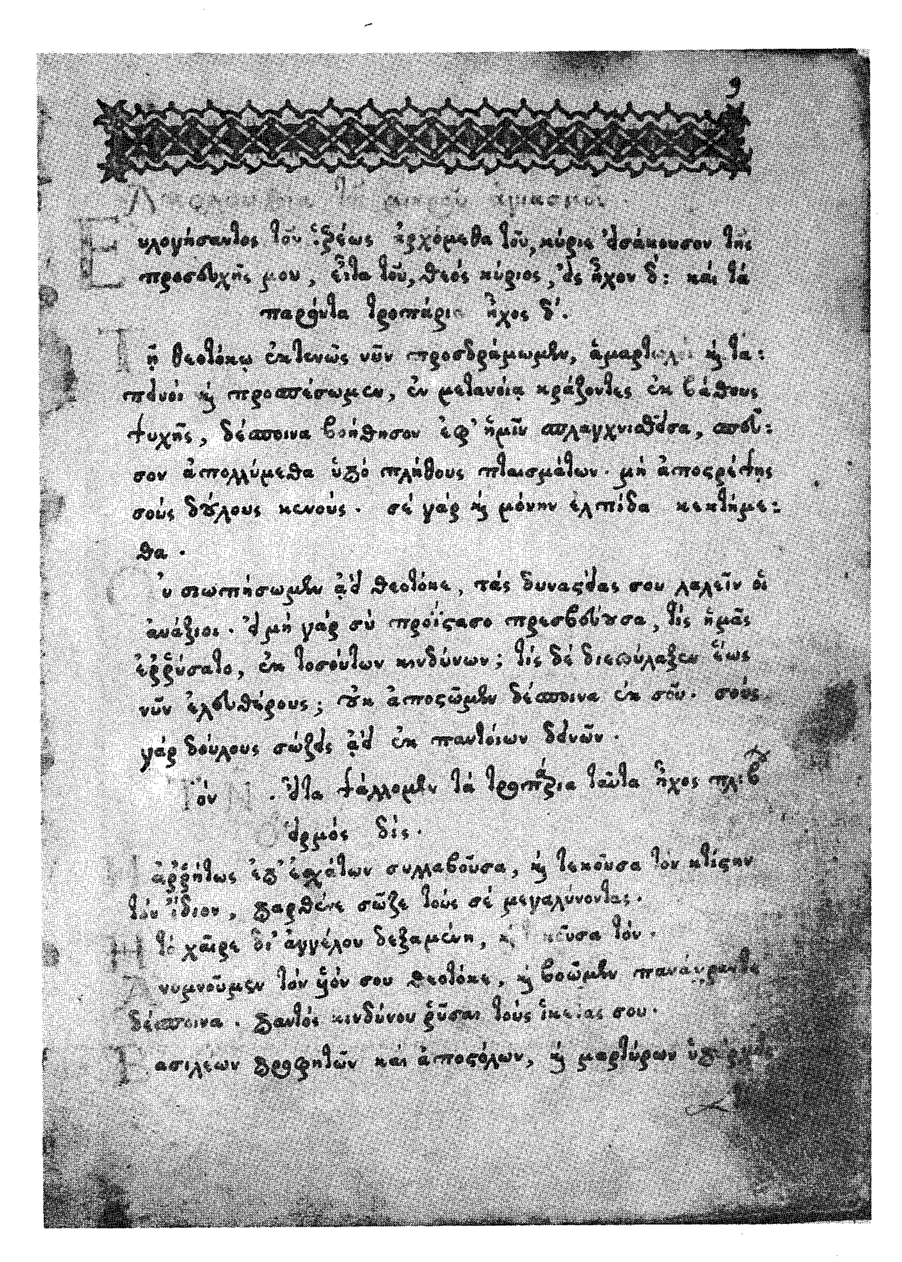

ΚΩΔΙΞ 96, φ. 6β - 7α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος. Κωδικογράφος Ἰωαννίκιος (ΙΖ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 98, φ. 107β - 108α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΕ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ **99,** φ. 179α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΕ΄ αἰ.).

9

Εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως ἀρχόμεθα τοῦ, κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, εἶτα τοῦ, Θεὸς κύριος, εἰς ἦχον δ': καὶ τὰ παρόντα τροπάρια ἦχος δ'.

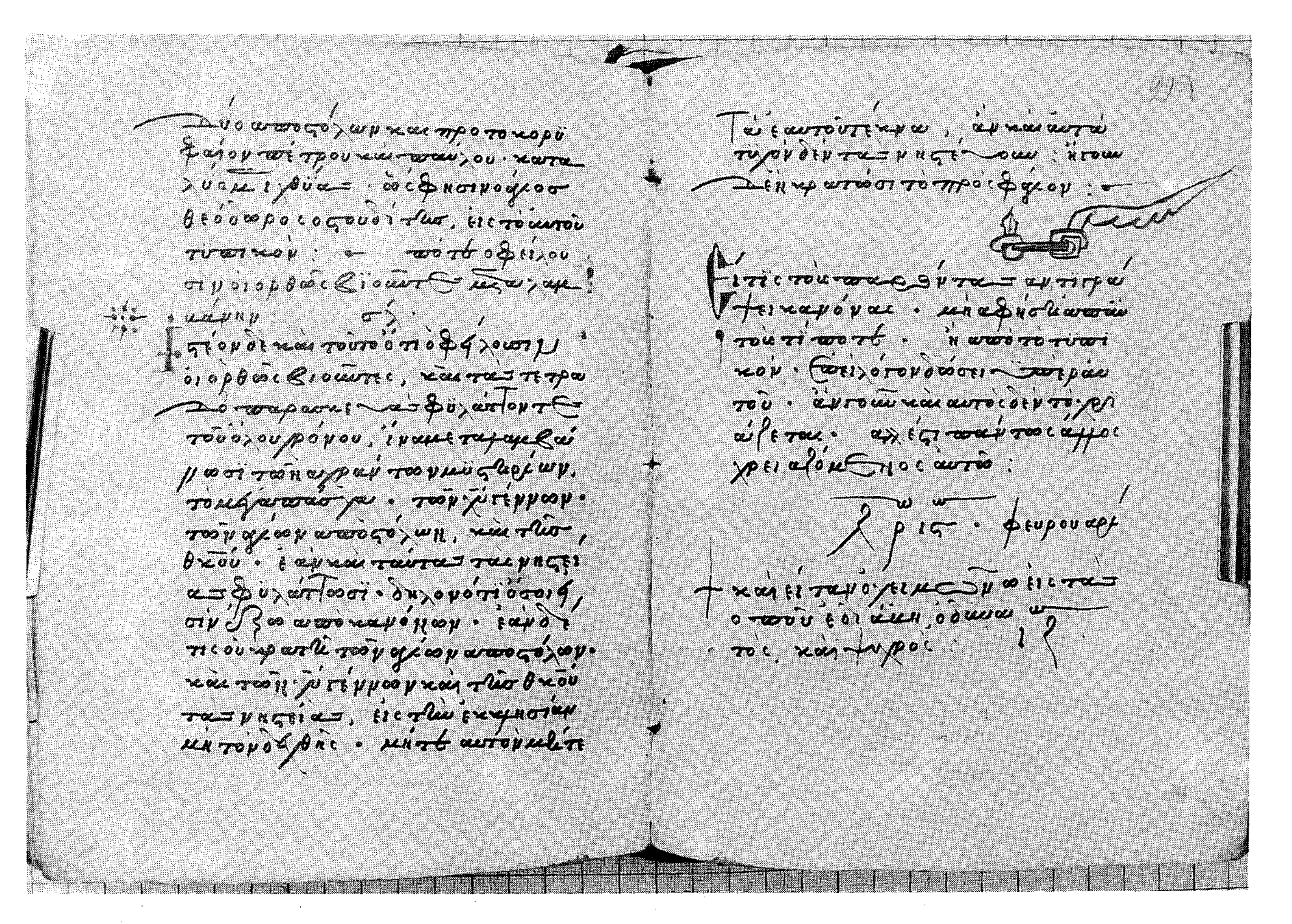
Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς νῦν προσδράμωμεν, ἁμαρτωλοὶ καὶ ταπεινοί, καὶ προσπέσωμεν, ἐν μετανοίᾳ κράζοντες ἐκ βάθους ψυχῆς, Δέσποινα βοήθησον ἐφ' ἡμῖν σπλαγχνισθεῖσα, σπεῦσον ἀπολλύμεθα ὑπὸ πλήθους πταισμάτων· μὴ ἀποστρέψῃς σοὺς δούλους κενούς· σὲ γὰρ καὶ μόνην ἐλπίδα κεκτήμεθα·

Οὐ σιωπήσωμεν ποτὲ Θεοτόκε, τὰς δυναστείας σου λαλεῖν οἱ ἀνάξιοι· εἰ μὴ γὰρ σὺ προΐστασο πρεσβεύουσα, τίς ἡμᾶς ἐρρύσατο, ἐκ τοσούτων κινδύνων; τίς δὲ διεφύλαξεν ἕως νῦν ἐλευθέρους; οὐκ ἀποστῶμεν Δέσποινα ἐκ σοῦ· σοὺς γὰρ δούλους σώζεις ἀεὶ ἐκ παντοίων δεινῶν·

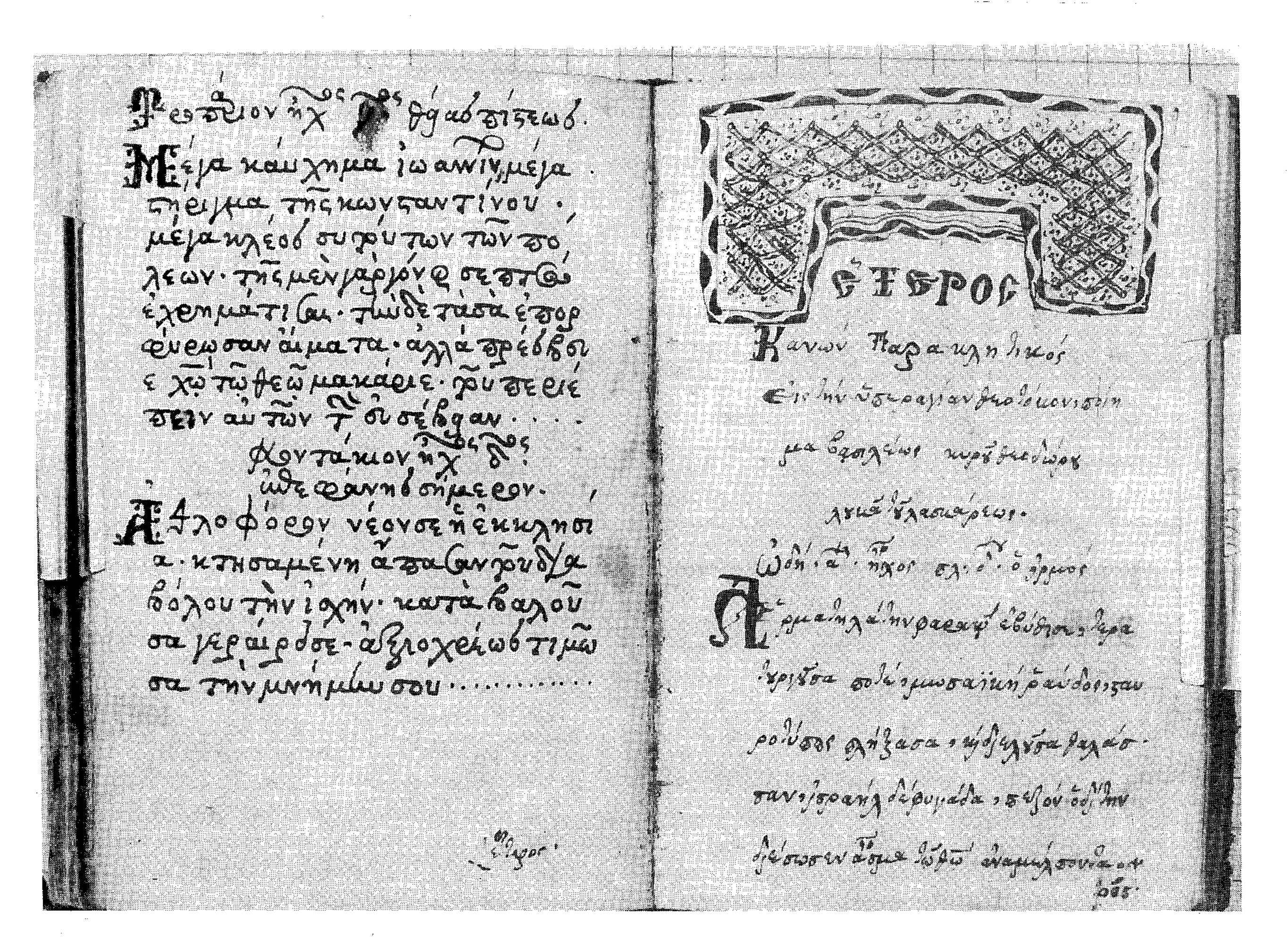
Τὸν Ν. εἶτα ψάλλομεν τὰ τροπάρια ταῦτα ἦχος πλ. β'
Ὁ εἱρμὸς δίς.

Ἀρρήτως ἐπ' ἐσχάτων συλλαβοῦσα, καὶ τεκοῦσα τὸν κτίστην τὸν ἴδιον, Παρθένε σῶζε τοὺς σὲ μεγαλύνοντας.
Τὸ χαῖρε δι' ἀγγέλου δεξαμένη, καὶ τεκοῦσα τὸν ·
Μεγαλύνομεν τὸν υἱόν σου Θεοτόκε, καὶ βοῶμεν πανάχραντε Δέσποινα· παντὸς κινδύνου ῥῦσαι τοὺς ἱκέτας σου·
Βασιλέων προφητῶν καὶ ἀποστόλων, καὶ μαρτύρων ὑπ

ΚΩΔΙΞ **101,** σελ. 9: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος. Κωδικογράφος Ἀναστ. Σουγδουρῆς (1782).

ΚΩΔΙΞ 102, φ. 211β - 212α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος καὶ σημείωμα (ἐν φ. 212α) τοῦ κωδικογράφου (17 Φεβρ. 1608).

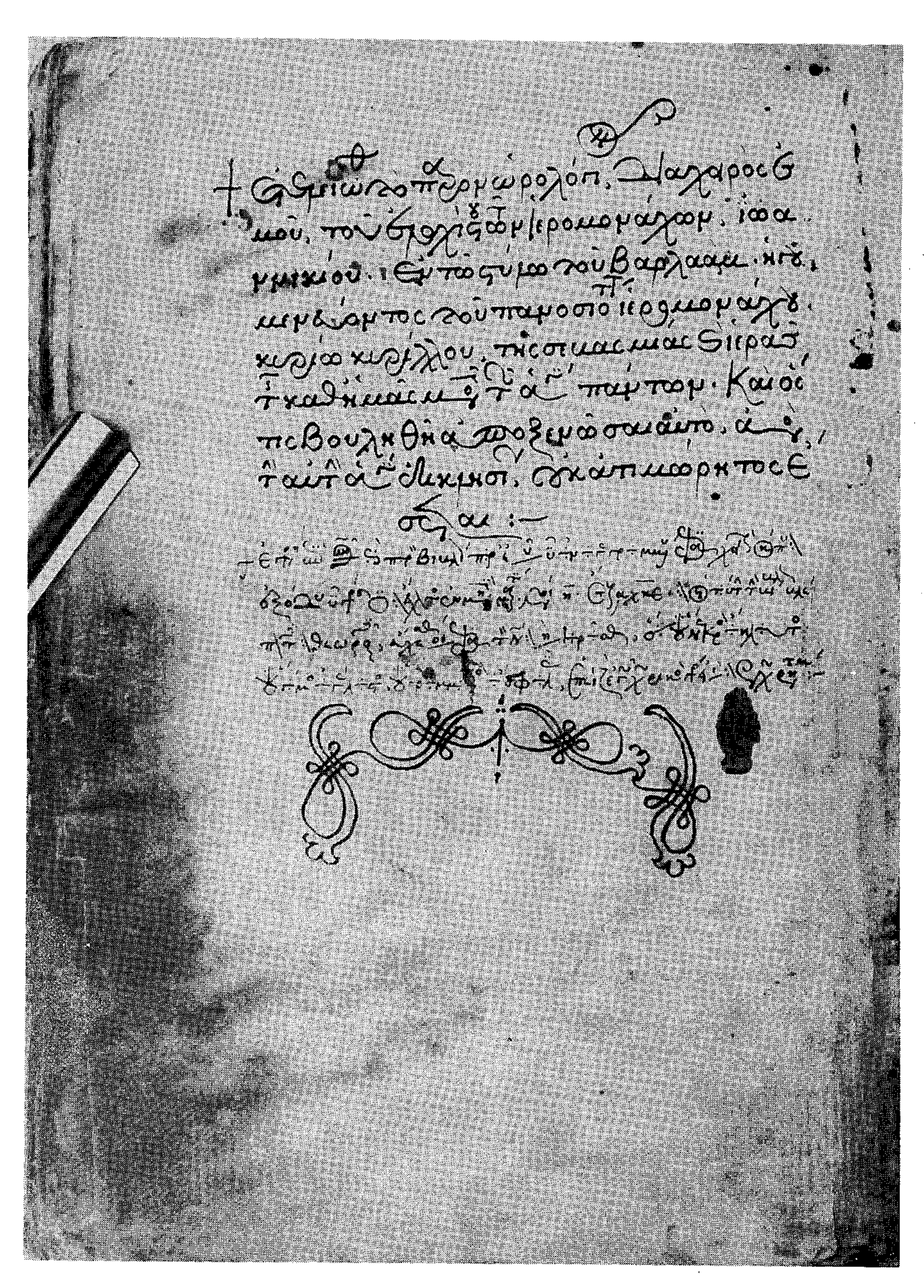

ΚΩΔΙΞ 103, φ. 92β - 93α: δεῖγμα γραφῶν τοῦ κώδικος (ΙΗ΄ αἰ.)

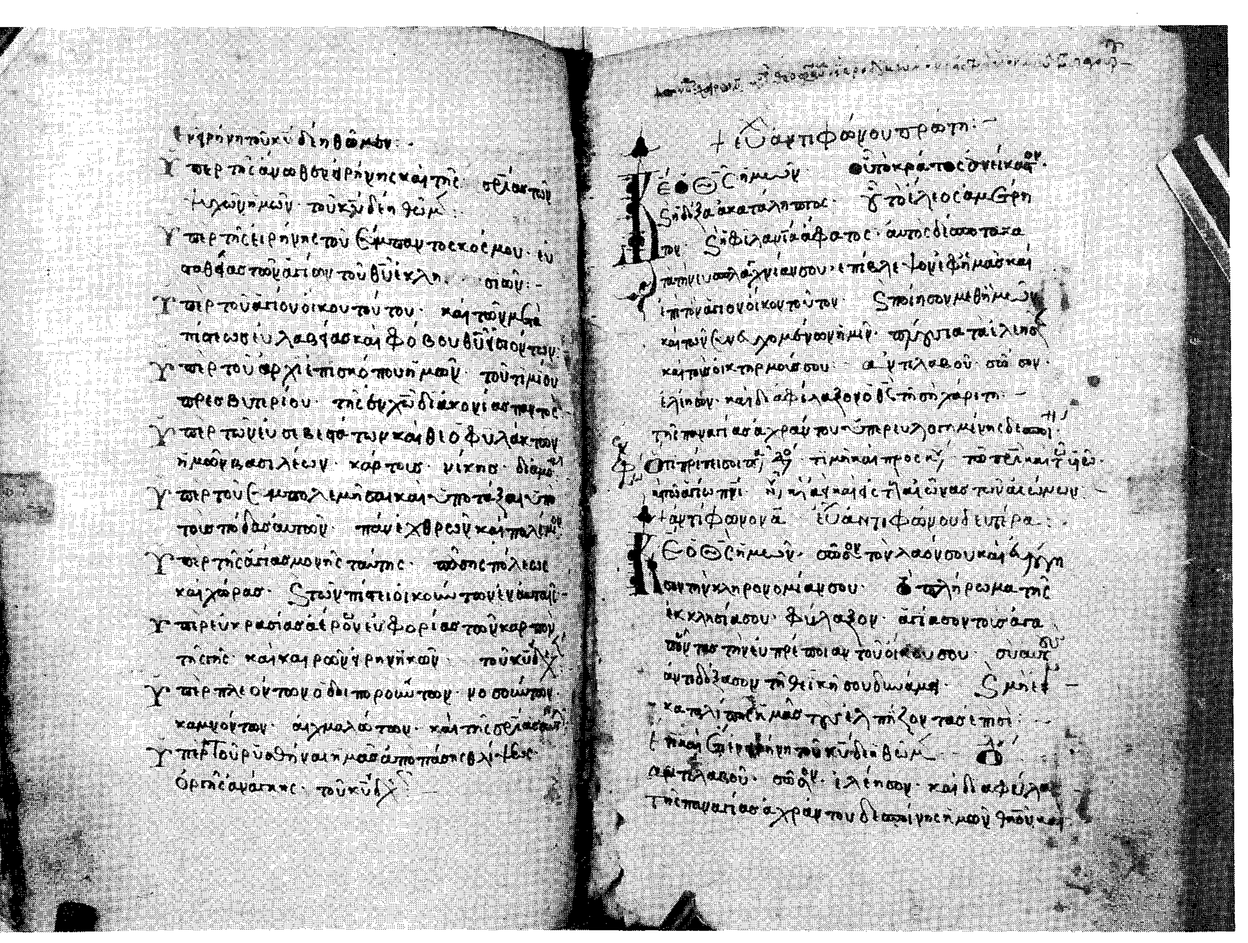
ΚΩΔΙΞ 104, φ. 328β, ὅπου αἱ «ὧρες καὶ πόδες» τῶν μηνῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, καὶ φ. 329α, ὅπου ἐνθυμήσεις διάφοροι (ΙϚ΄ αἰ.).

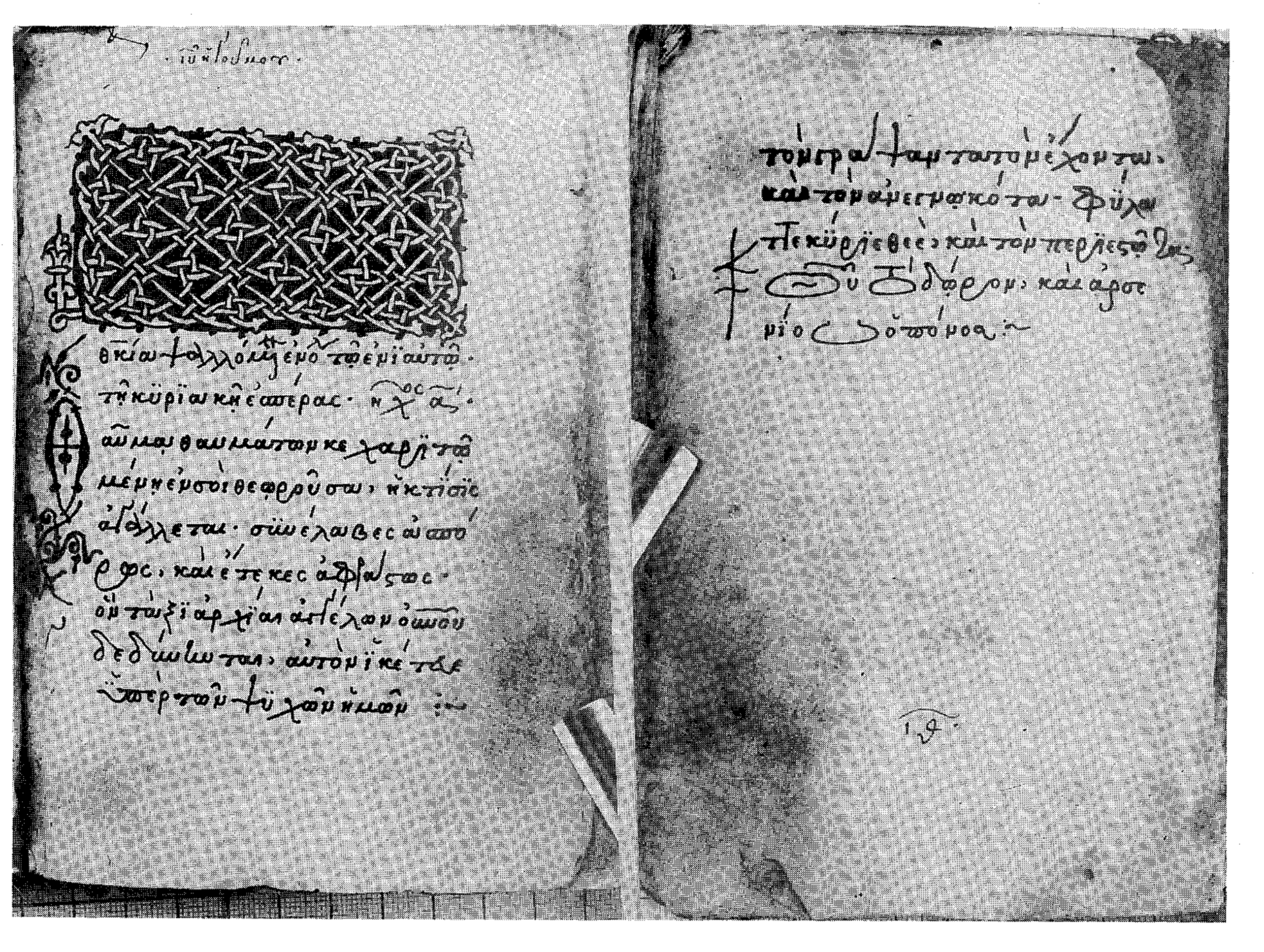
ΚΩΔΙΞ 105, φ. 137β - 138α, ὅπου τὸ τέλος κειμένου καὶ τὸ σημείωμα (κρυπτογραφικὴ γραφή) τοῦ κωδικογράφου Διονυσίου (ΙϚ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ **106**, φ. 222β, ὅπου τὰ σημειώματα του κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1625).

ΚΩΔΙΞ **108**, φ. 76β - 77α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος. Ἐν φ. 77α, ἄνω, σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Θεοφάνους (ΙϚ´ αἰ.).

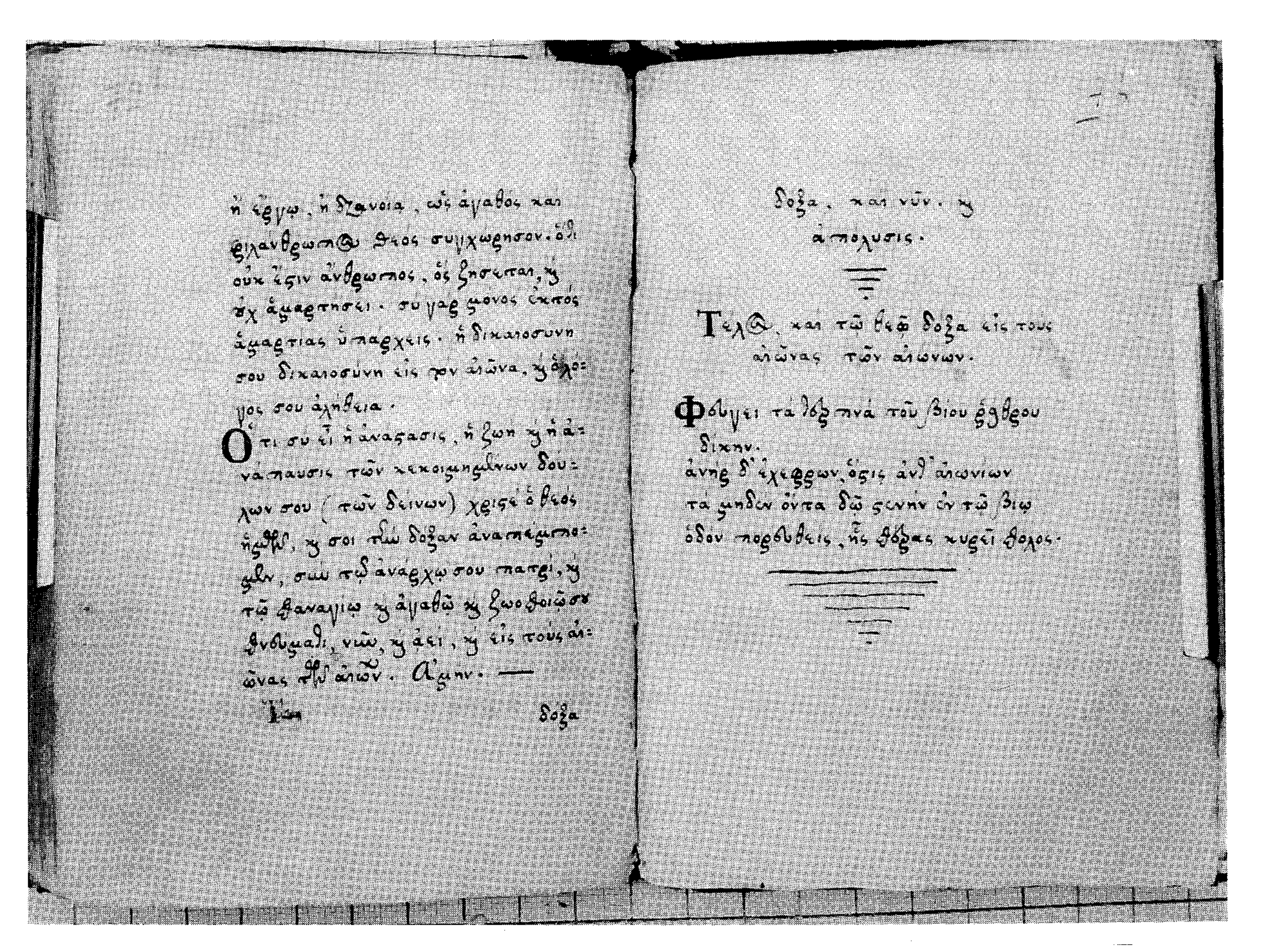

ΚΩΔΙΞ 109, φ. 2α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου, καὶ φ. 144β, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἀρσενίου (ΙϚ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 110, φ. 106α καὶ φ. 123β, ὅπου, ἀντιστοίχως, κωδικογραφικὸν καὶ κτητορικὸν σημείωμα. Ἀμφότερα τὰ σημειώματα αὐτόγραφα τοῦ κωδικογράφου Δανιὴλ (1568).

ΚΩΔΙΞ 114, φ. 99β - 100α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος. Κωδικογράφος Ἰάκωβος (ΙϚ´ αἰ.). Πρβλ. καὶ πίν. 14, 15, 21.

ΚΩΔΙΞ 115, φ. 72β - 73α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος. Κωδικογράφος Ἀναστ. Σουγδουρῆς (ΙΗ΄ αἰ.).

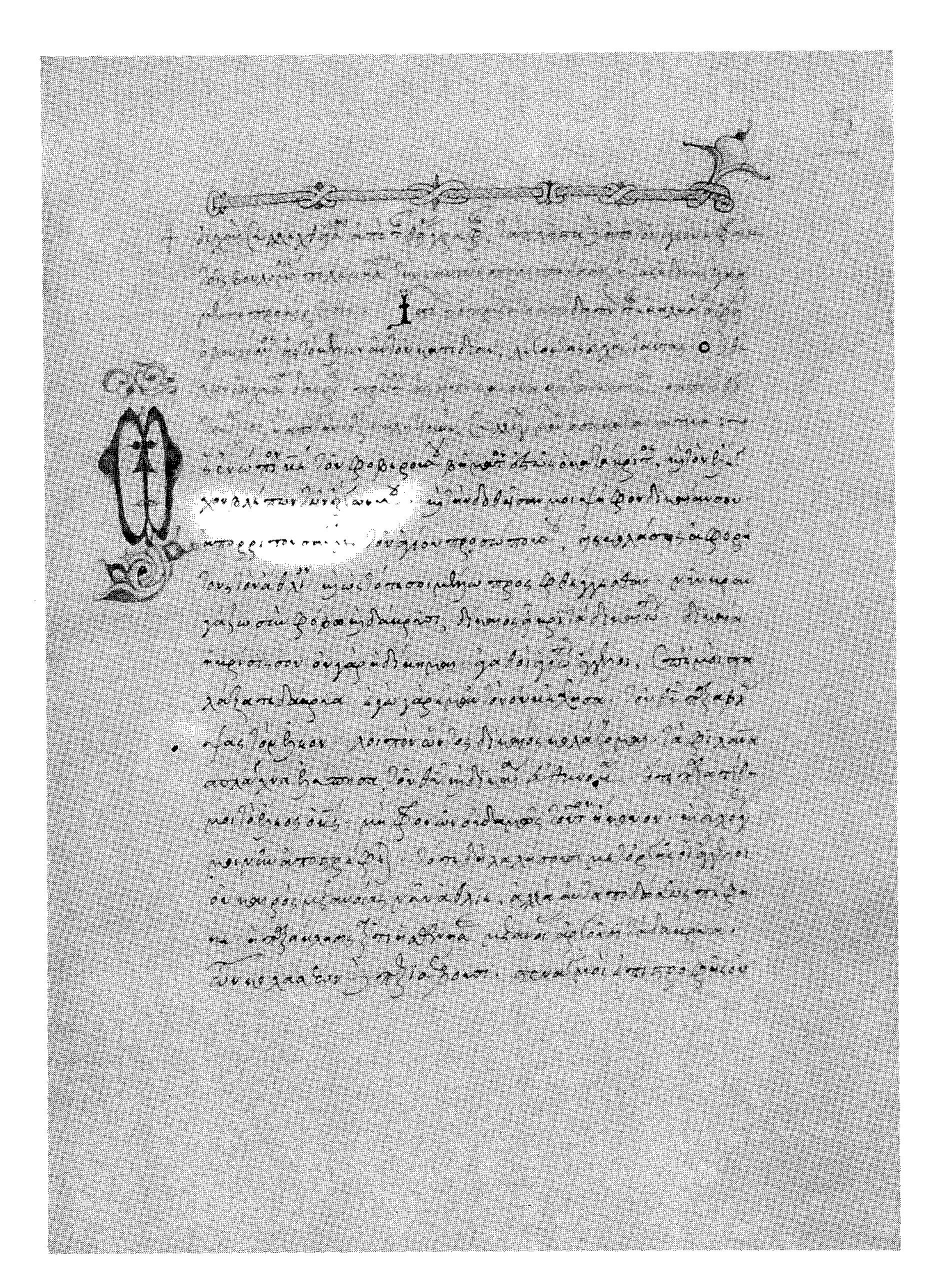

ΚΩΔΙΞ 118, φ. 99β - 100α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος. Ἐν τέλει τοῦ φ. 100α κωδικογραφικὸν σημείωμα τοῦ ἔτους 1546.

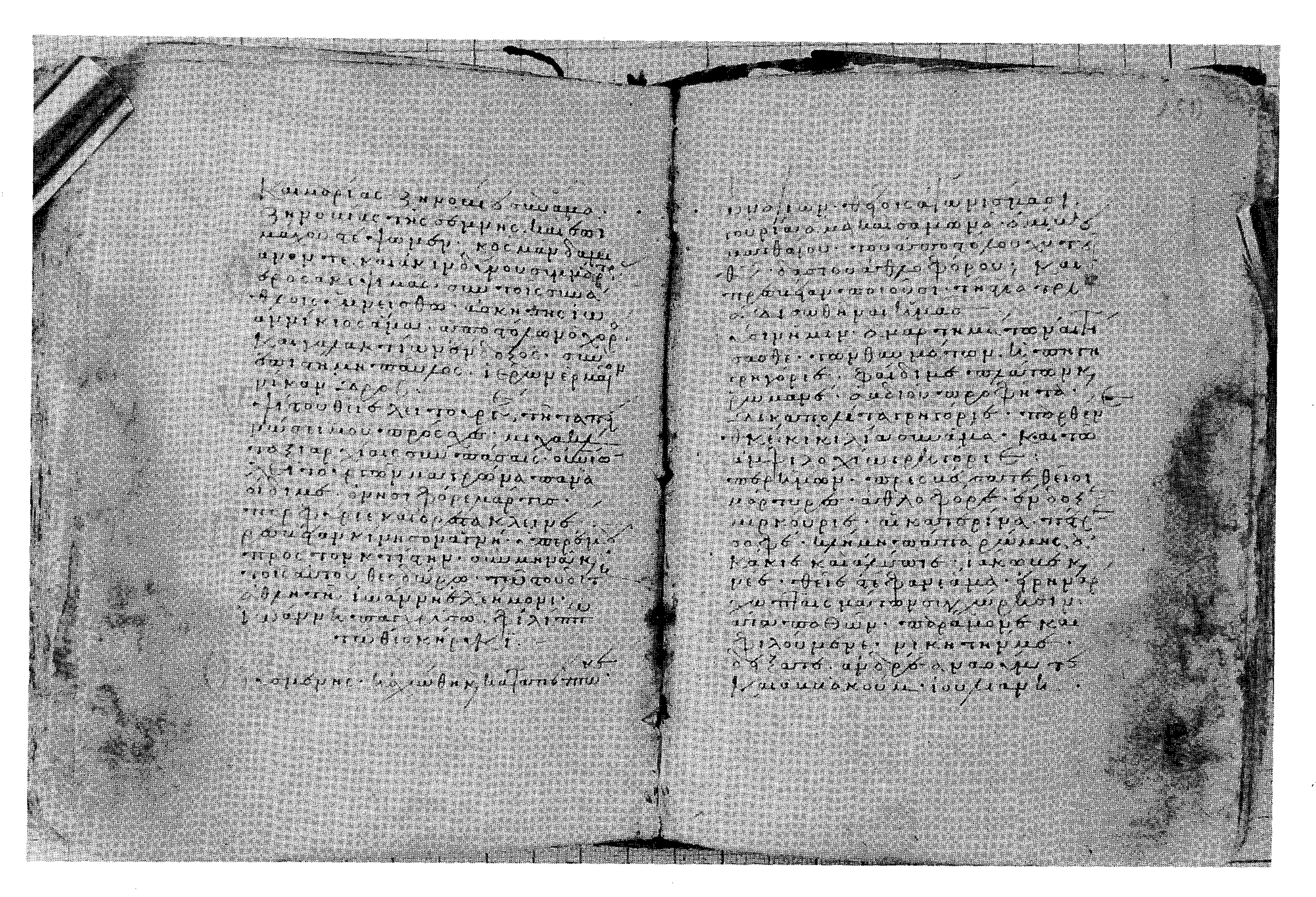
ΚΩΔΙΞ **119**, φ. 1α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου. Κωδικογράφος Ἀναστ. Σουγδουρῆς (ΙΗ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 122: Τὸ ἐπὶ τῆς προσθίας πινακίδος ἐπικολληθὲν τμῆμα περγαμηνῆς τοῦ Η΄-Θ΄ αἰ. Γραφὴ μεγαλογράμματος.

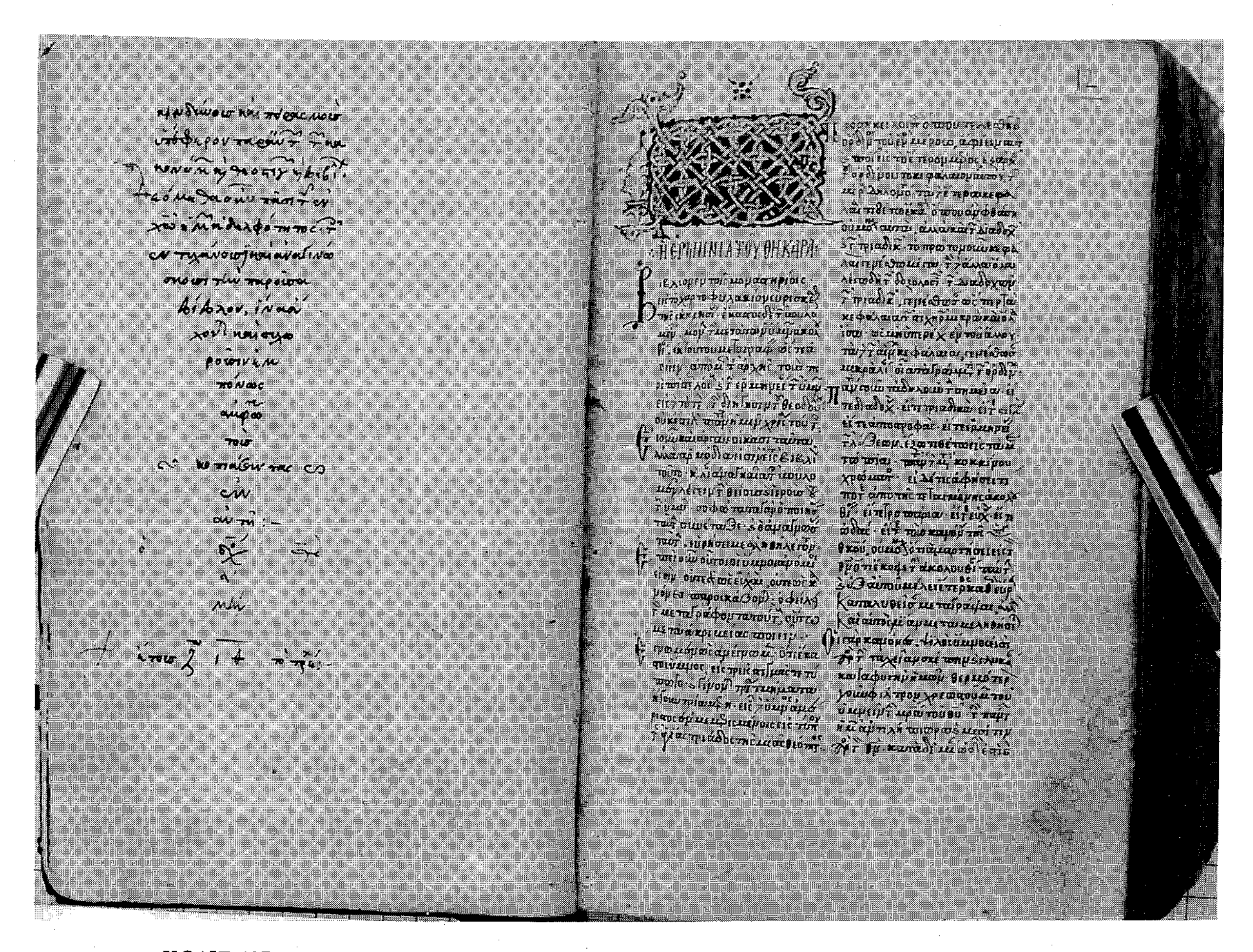

ΚΩΔΙΞ **124**, φ. 5α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου (ΙΗ΄ αἰ.).

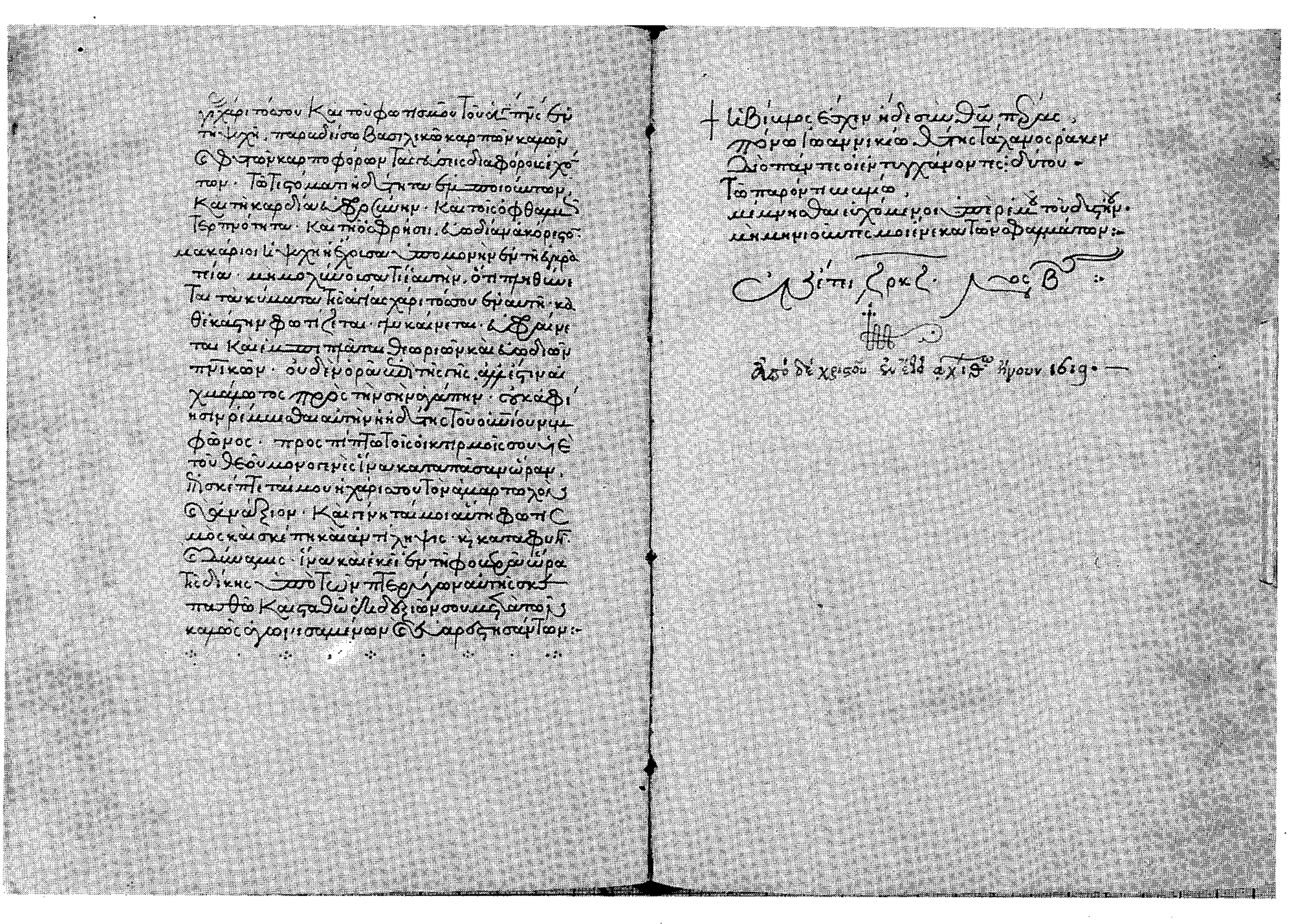
ΚΩΔΙΞ 125, φ. 149β - 150α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΔ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 126, φ. 4β - 5α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΣΤ' αἰ.).

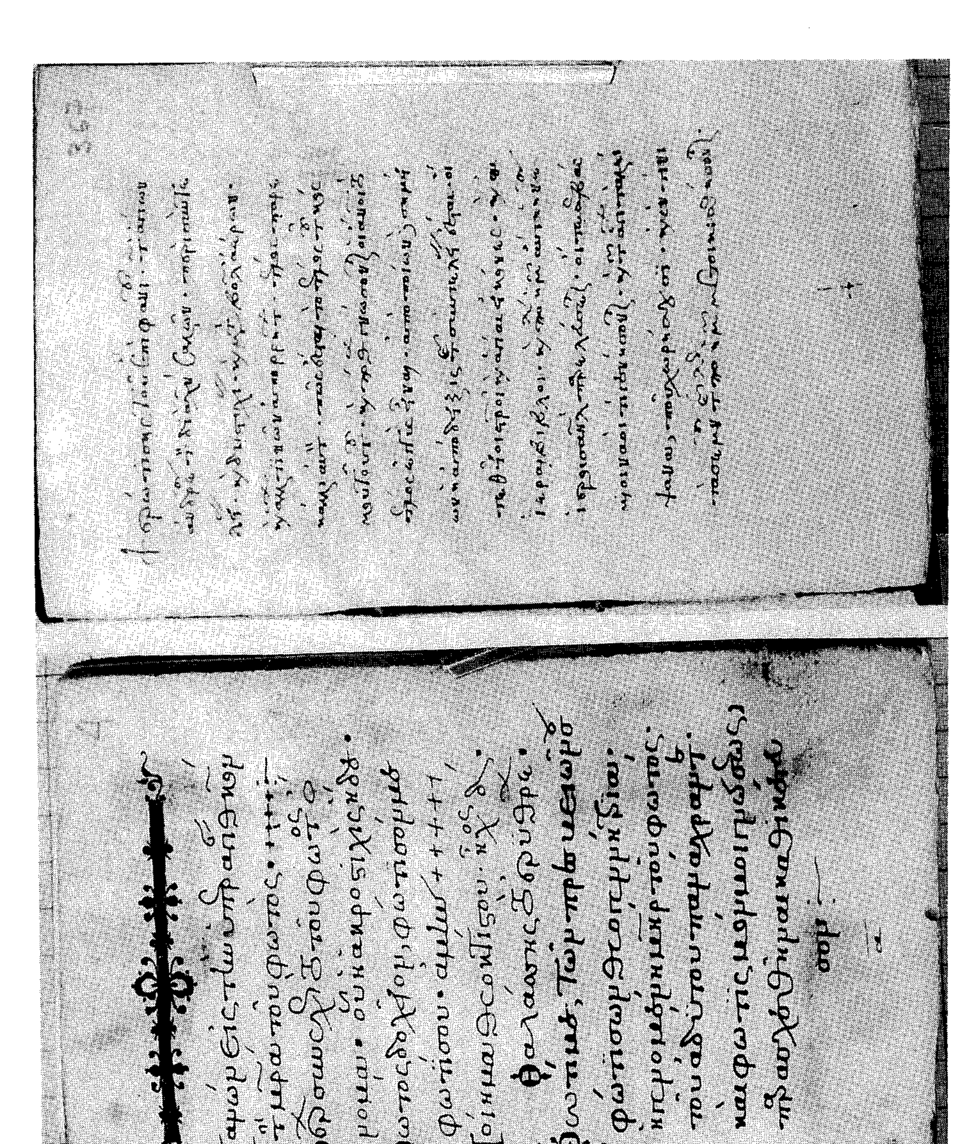

ΚΩΔΙΞ 127, φ. 11β - 12α: δεῖγμα γραφῶν τοῦ κώδικος. Ἐν φ. 11β ἡ χρονολογία ,ζιθ΄ (= 1510/11).
Πρβλ. καὶ ἔγχρωμον πίν. ΚϚ΄.

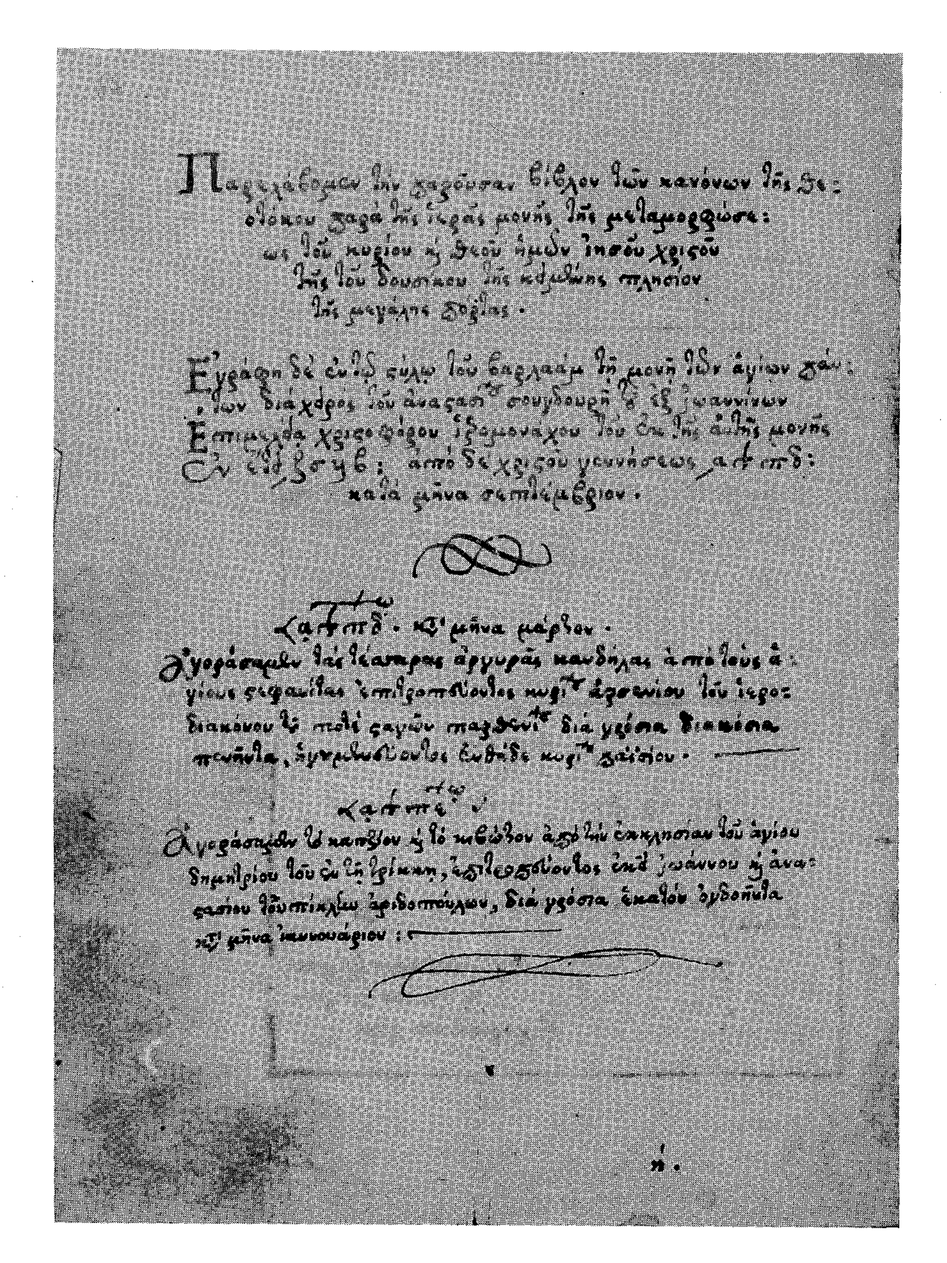
ΚΩΔΙΞ 127, φ. 373β - 374α, ὅπου δεῖγμα γραφῆς τοῦ κωδικογράφου Ἰωάννου Σαγιττᾶ (ΙϚ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 128, φ. 178β - 179α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος. Ἐν φ. 179α τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1618/9).
Πρβλ. καὶ ἐγχρώμους πίν. Λ΄ - ΛΓ΄.

ΚΩΔΙΞ 129, φ. 4α, καὶ 367α: ἀρχὴ κειμένου, δείγματα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ΄ αἰ.).

Παρελάβομεν τὴν παροῦσαν βίβλον τῶν κανόνων τῆς Θε-
οτόκου παρὰ τῆς ἱερᾶς μονῆς τῆς μεταμορφώσεως
τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
τῆς τοῦ δουσίκου τῆς κειμένης πλησίον
τῆς μεγάλης πόρτας.

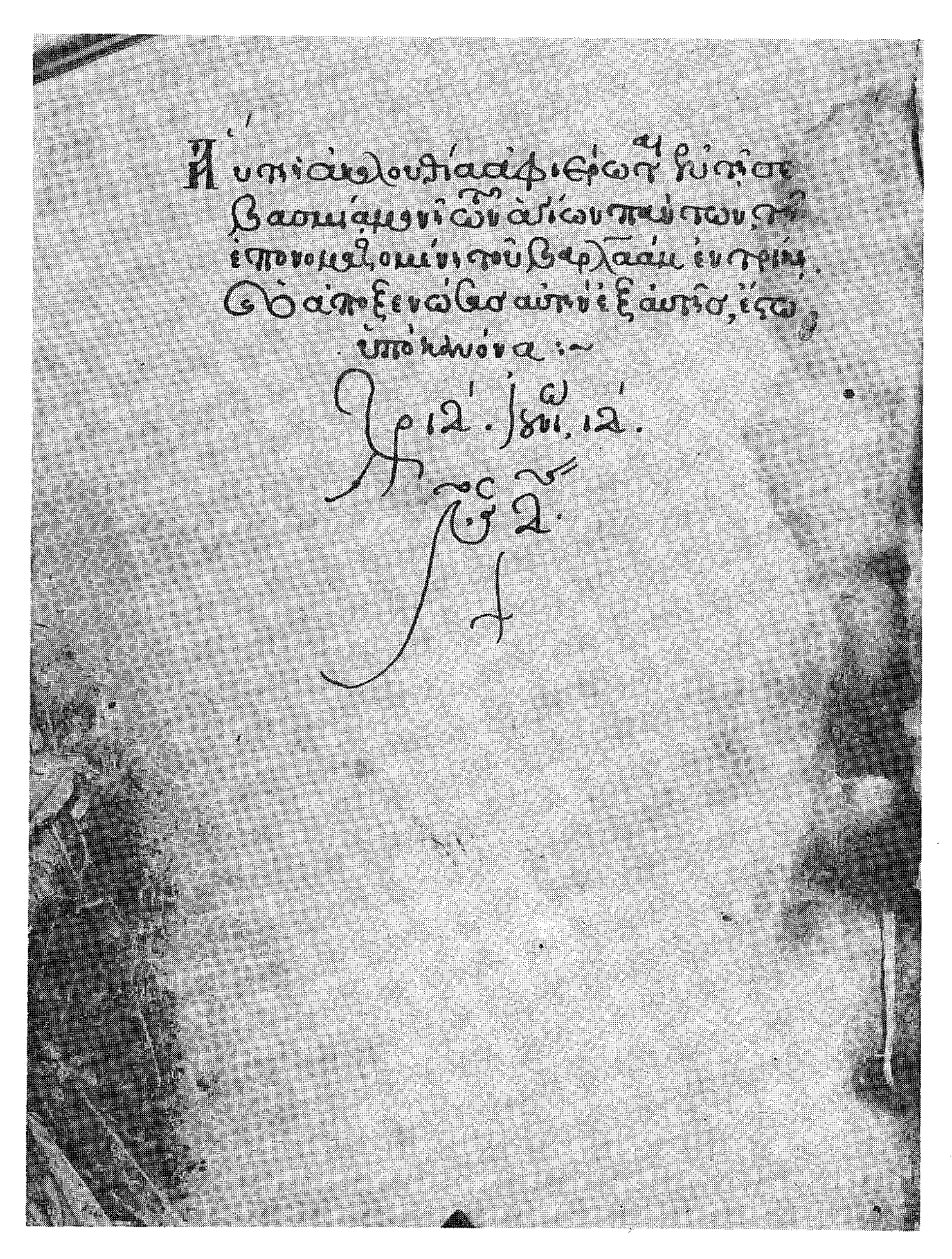
Ἐγράφη δὲ ἐν τῷ στύλῳ τοῦ βαρλαὰμ τῇ μονῇ τῶν ἁγίων πάν-
των διὰ χειρὸς τοῦ ἀναστασίου σουγδουρῆ τοῦ ἐξ ἰωαννίνων
ἐπιμελείᾳ χριστοφόρου ἱερομονάχου τοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς μονῆς
ἐν ἔτει ζσϙβ: ἀπὸ δὲ χριστοῦ γεννήσεως αψπδ:
κατὰ μῆνα σεπτέμβριον.

αψπδ· κζ' μῆνα μάρτιον.
ἠγοράσαμεν τὰς τέσσαρας ἀργυρᾶς κανδήλας ἀπὸ τοὺς ἁ-
γίους στεφανίτας ἐπιτροπεύοντες κυρ ἀρσενίου τοῦ ἱερο-
διακόνου [illegible] διὰ γρόσια διακόσια
πενῆντα, συνευδοκοῦντες ἐνθάδε κυρ [illegible].

αψπε'
ἠγοράσαμεν [illegible] ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου
δημητρίου τοῦ [illegible], ἐπιτροπεύοντος [illegible] ἰωάννου καὶ ἀνα-
στασίου [illegible], διὰ γρόσια ἑκατὸν ὀγδοῆντα
κζ' μῆνα ἰανουάριον:

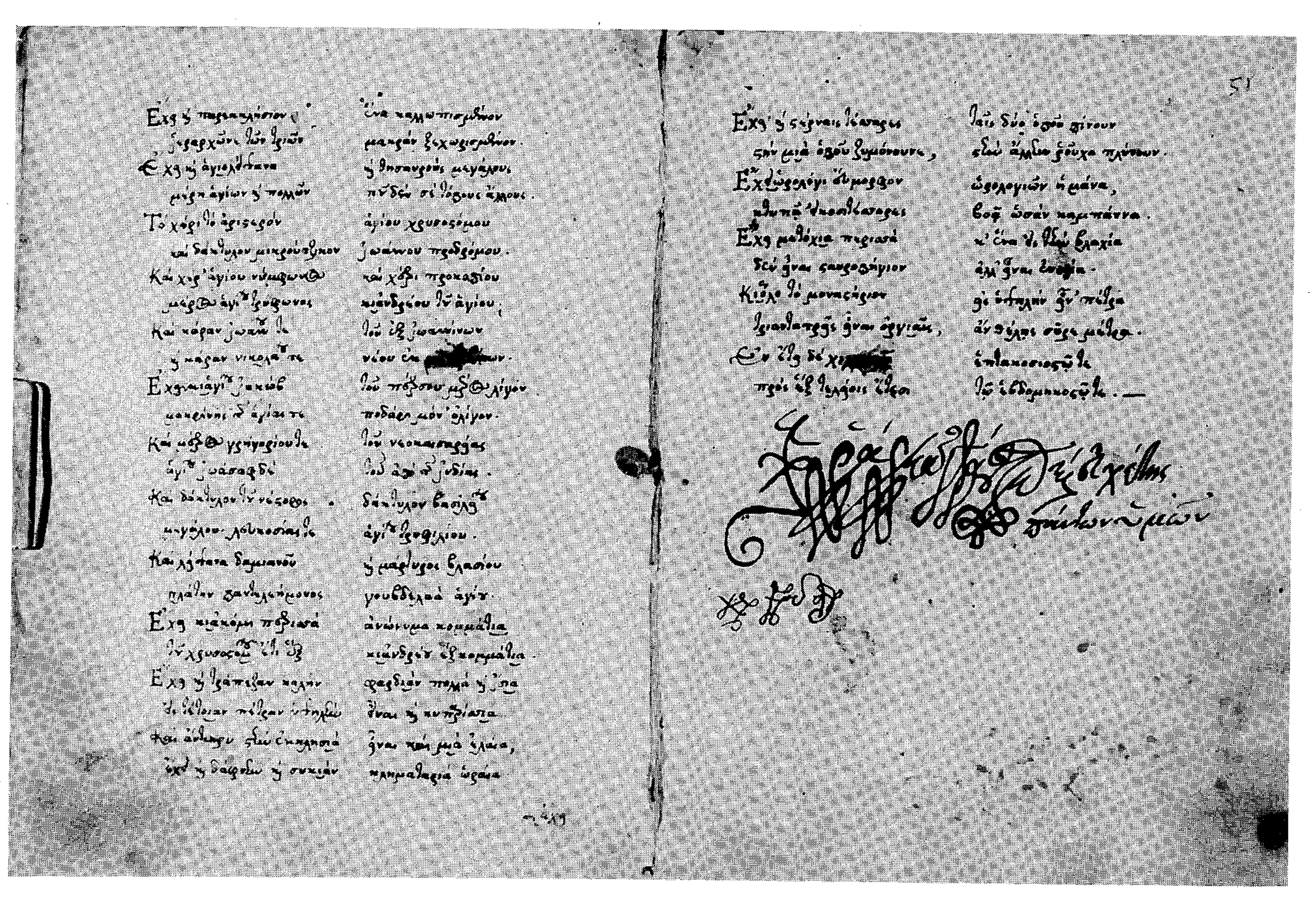
ΚΩΔΙΞ 133, σελ. 64, ὅπου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἀναστ. Σουγδουρῆ (1784).

ΚΩΔΙΞ 134, αὐτόγραφος τοῦ Ματθαίου Μυρέων: φ. 4β καὶ 5α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τῆς Ἀκολουθίας τῶν κτιτόρων τῆς Μ. Βαρλαὰμ Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους, τῶν Ἀψαράδων, συνταχθείσης ὑπὸ τοῦ Ματθαίου Μυρέων.

ΚΩΔΙΞ **134,** φ. 56β, ὅπου σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ματθαίου Μυρέων (14 Ἰουν. 1606).

ΚΩΔΙΞ 135 (ἀντίγραφον τοῦ προηγουμένου κώδικος 134), φ. 2β - 3α. Πρβλ. πίν. 124, ὅπου τὰ ἀντίστοιχα κείμενα.

ΚΩΔΙΞ 135, φ. 57β - 58α, ὅπου ἡ συνέχεια καὶ τὸ τέλος στιχουργήματος τοῦ Ράσκας Γερασίμου περὶ τῆς Μ. Βαρλαὰμ (1776). Ἰδιόχειρος μόνον ἡ ὑπογραφὴ τοῦ Γερασίμου. Τὸ κείμενον ἔχει γραφὴ διὰ χειρὸς Ἀναστ. Σουγδουρῆ.

ΚΩΔΙΞ 136, φ. 4β - 5α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ πίνακος περιεχομένων καὶ ἀρχὴ τοῦ κειμένου (ΙϚ´ αἰ.)

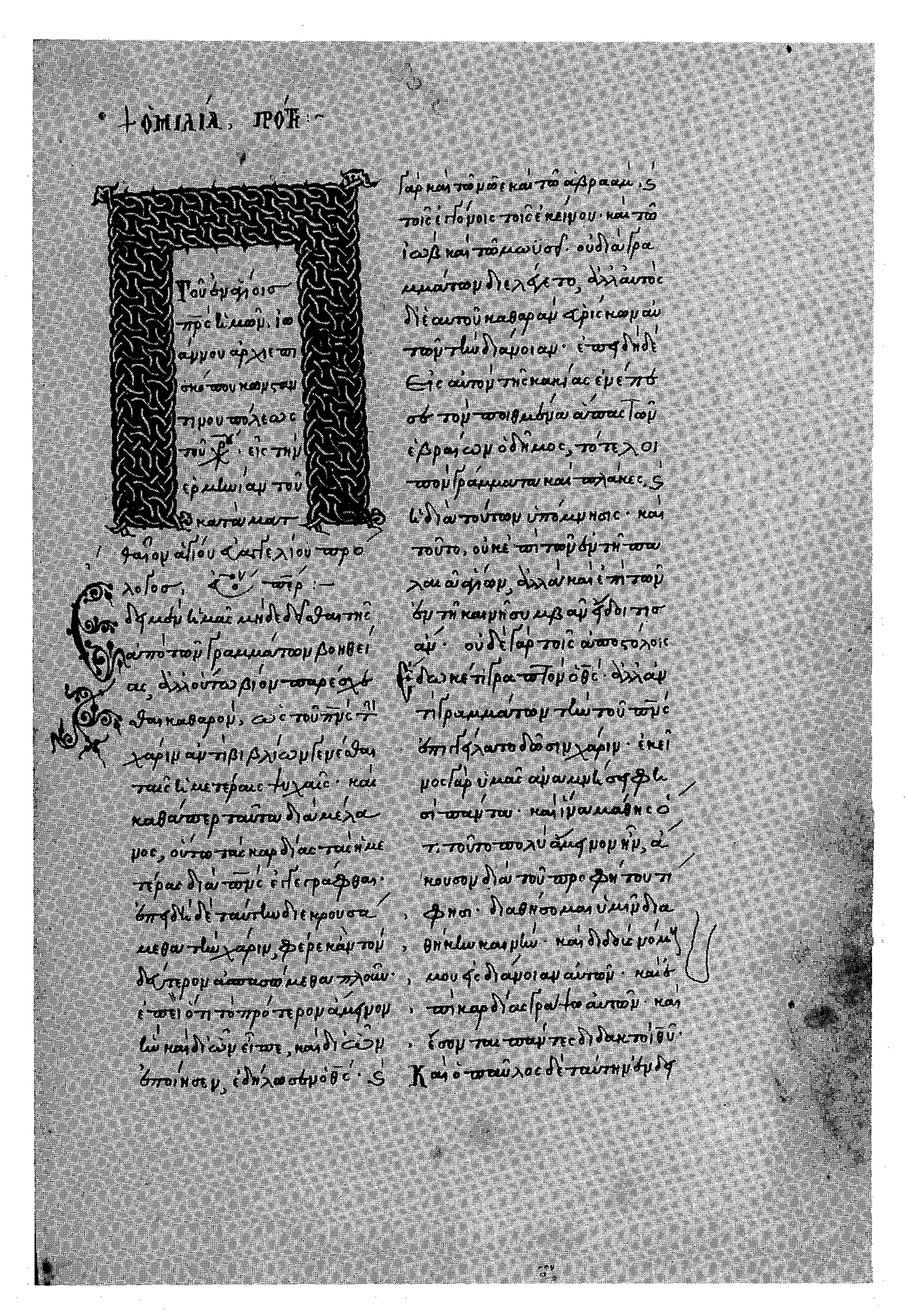
ΚΩΔΙΞ 137, φ. 23β - 24α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ' αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 138, φ. 8α: ἀρχὴ κειμένου, δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 139, φ. 169β - 170α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ **140**, φ. 301β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ ἐρυθρόγραφον κωδικογραφικὸν σημείωμα ἄνευ ἔτους καὶ ἄνευ τοῦ ὀνόματος τοῦ κωδικογράφου (ΙϚ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ **141,** φ. 6α, ὅπου ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου. Κωδικογράφος Ἰωάσαφ (1549/50).

ΝΙΚΩΝΟΣ ΜΟΝΑΧΟΥ ΠΑΝ-
ΔΕΚΤΗΣ.

Λόγοι τρεῖς καὶ ἑξήκοντα ἀντιγραφέντες ἔκ τινος παλαιο-
τάτης ἐλλειπούς τε καὶ εἰς πλεῖστα διεφθαρμένης βίβλου τοῦ
ἐν μετεώροις ἱεροῦ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου στεφάνου, ἅτινα
ἐλλείποντα ἀνεπληρώθησαν καὶ ἀπηρτίσθησαν ἐξ ἄλλων
δύο τόμων ὁμοίων πρώτου καὶ δευτέρου (ἐλλειπῶν
καὶ αὐτῶν ἐν ἄλλοις) τοῦ μὲν τῆς ἱερᾶς μονῆς
τοῦ μετεώρου, τοῦ δὲ τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου
τοῦ ῥουσάνου σπουδῇ τοῦ πανιερ(ωτάτου)
νῦν ἐπισκόπου σταγῶν κ(υρίου)
θενίου.

❋ ❋
❋

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψος´ ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ βαρλαάμ.

ΚΩΔΙΞ 142: Ἡ προμετωπὶς τοῦ κώδικος, ἐν ᾗ καὶ ὁ γενικὸς τίτλος τοῦ κειμένου. Κωδικογράφος Ἀναστ. Σουγδουρῆς (ΙΗ´ αἰ.).

† Ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου
Θεσσαλονίκης τοῦ Παλαμᾶ πρὸς τοῖς ἄλλοις γενομένοις χει-
ρογράφοις τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως ἐν τῷ σκεύει τοῦ Βαρλαὰμ πα-
ραλαβόντων αὐτὸ ἡμῶν ἀπὸ τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Μετεώρου δα-
πάνῃ τοῦ μακαρίτου γέροντος Σαγῶν κυρίου Παρθενίου. ———

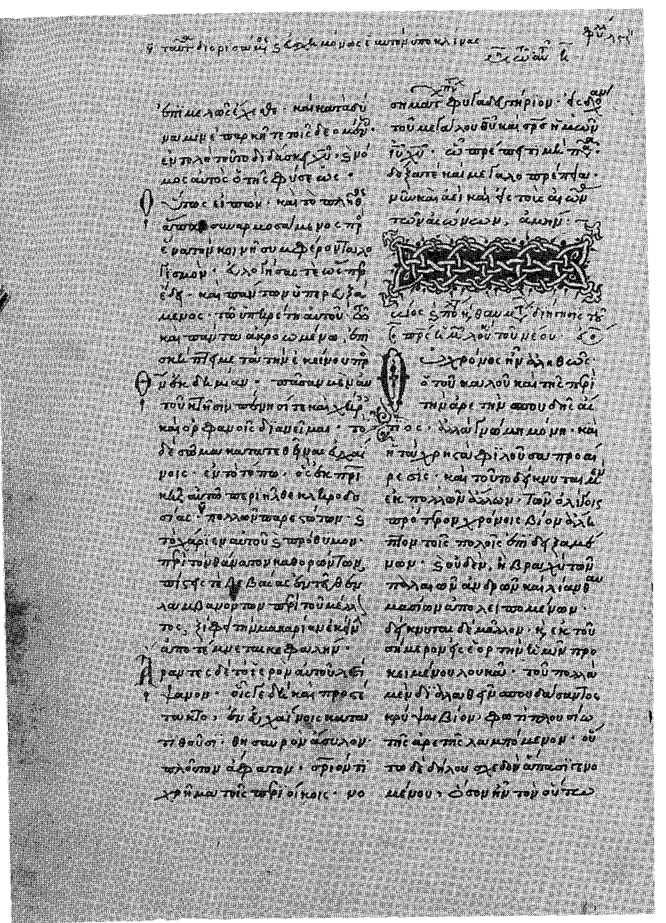
† Θεῷ τὸ θῦμα, δαπάνη δ' ἀρχιθύτου
Σαγῶν, ὃς Παρθένιος ἐκλήθη βιῶν,
νῦν δ' ὢν πέλων ἐν ζωῇ, αὐτοῦ δ' ἡ πάτρα
ἡ χώρα ἐχρημάτισεν ἡ Βορβατία.

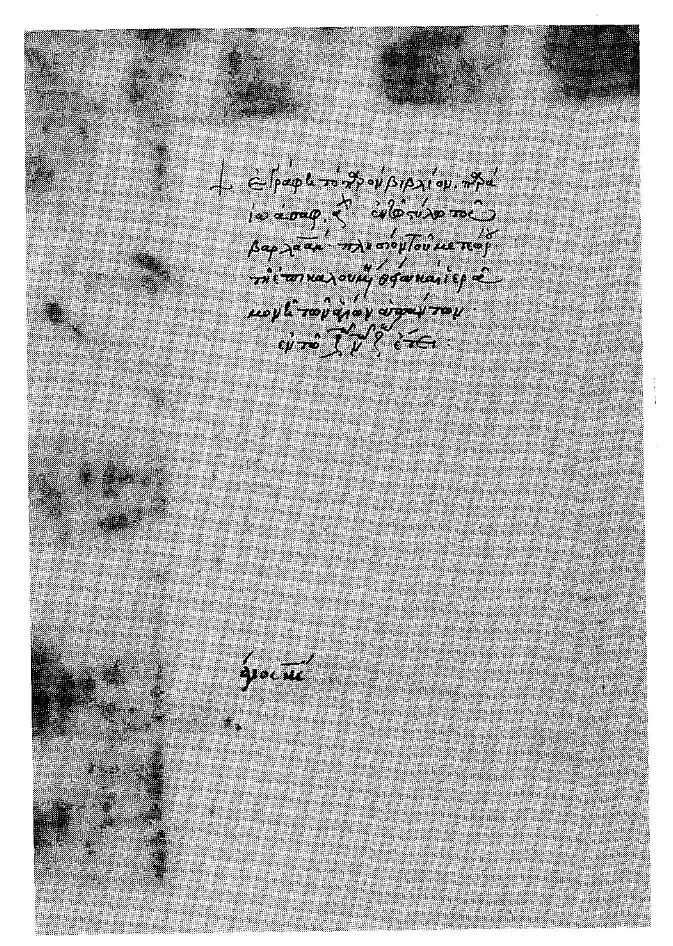
Ἐγράφη διὰ χειρὸς Ἀναστασίου Σουγδουρῆ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων ἐπιτα-
γῇ τοῦ ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Χριστοφόρου τοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς μονῆς,
ἐνάρξεως πρὸς τὸ γράφειν αὐτὸ γενομένης ἀπὸ τῷ ,αψπα' ἔ-
τους καὶ τελευτῆς ἐν τῷ ,αψπδ' ἔτει τῇ κθ' τοῦ Μαΐου. ———

ΚΩΔΙΞ 143, σελ. 384, ὅπου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἀναστ. Σουγδουρῆ (29 Μαΐου 1784).

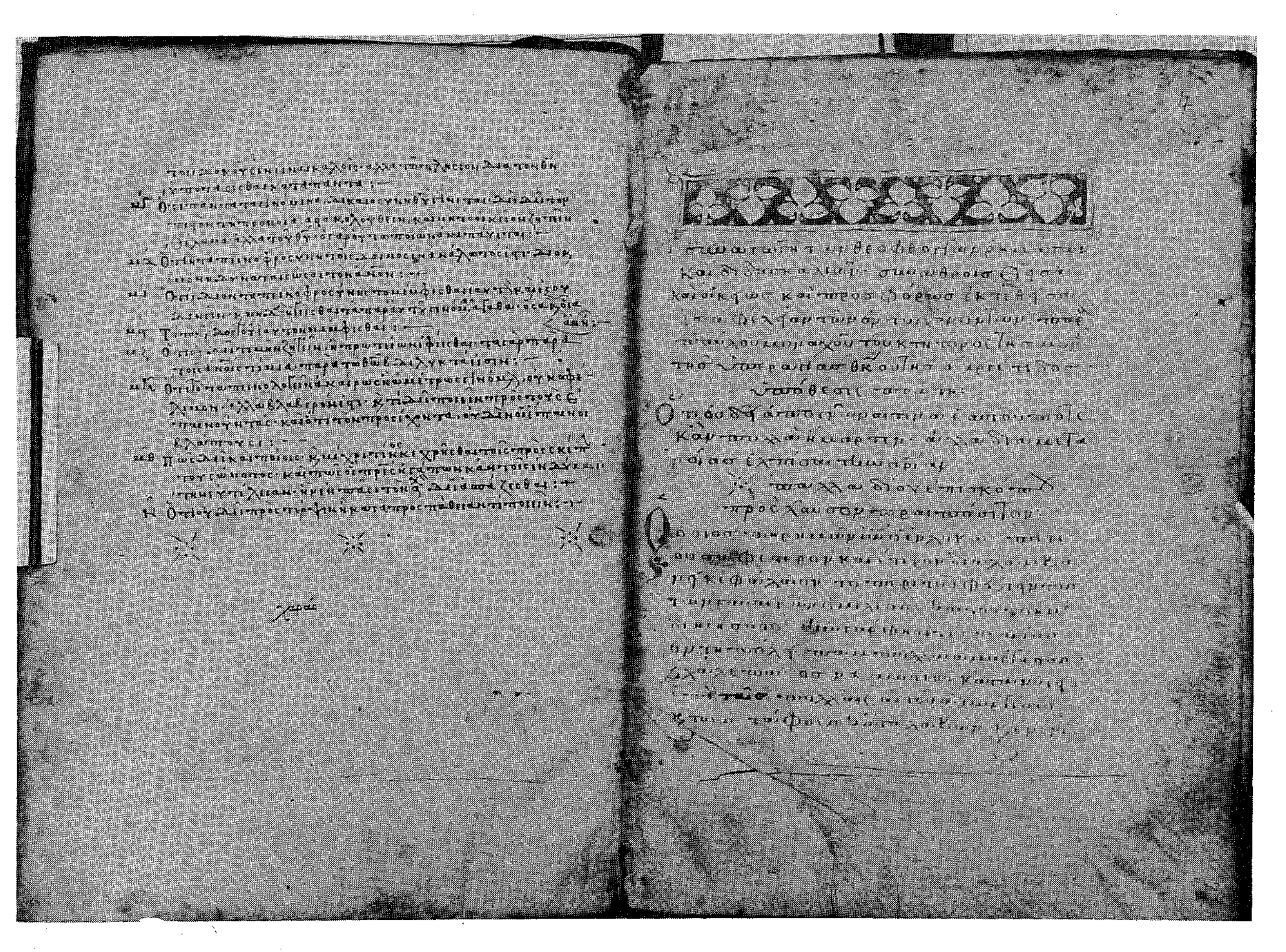
ΚΩΔΙΞ **144,** φ. 288α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 145, σελ. 1 (δεῖγμα τῆς μιᾶς γραφῆς) καὶ σελ. 159 (δεῖγμα γραφῆς τοῦ Ἀναστ. Σουγδουρῆ).

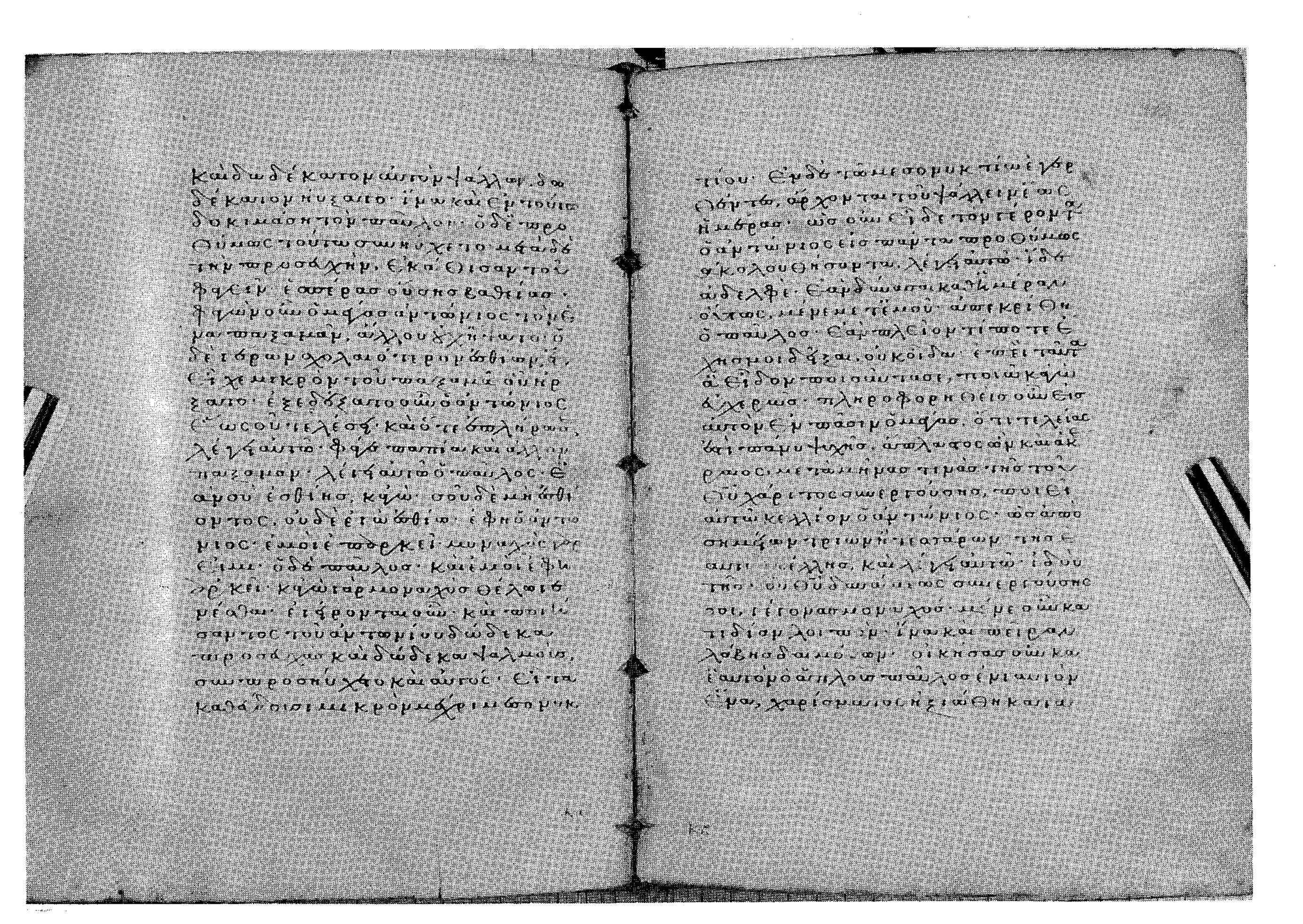

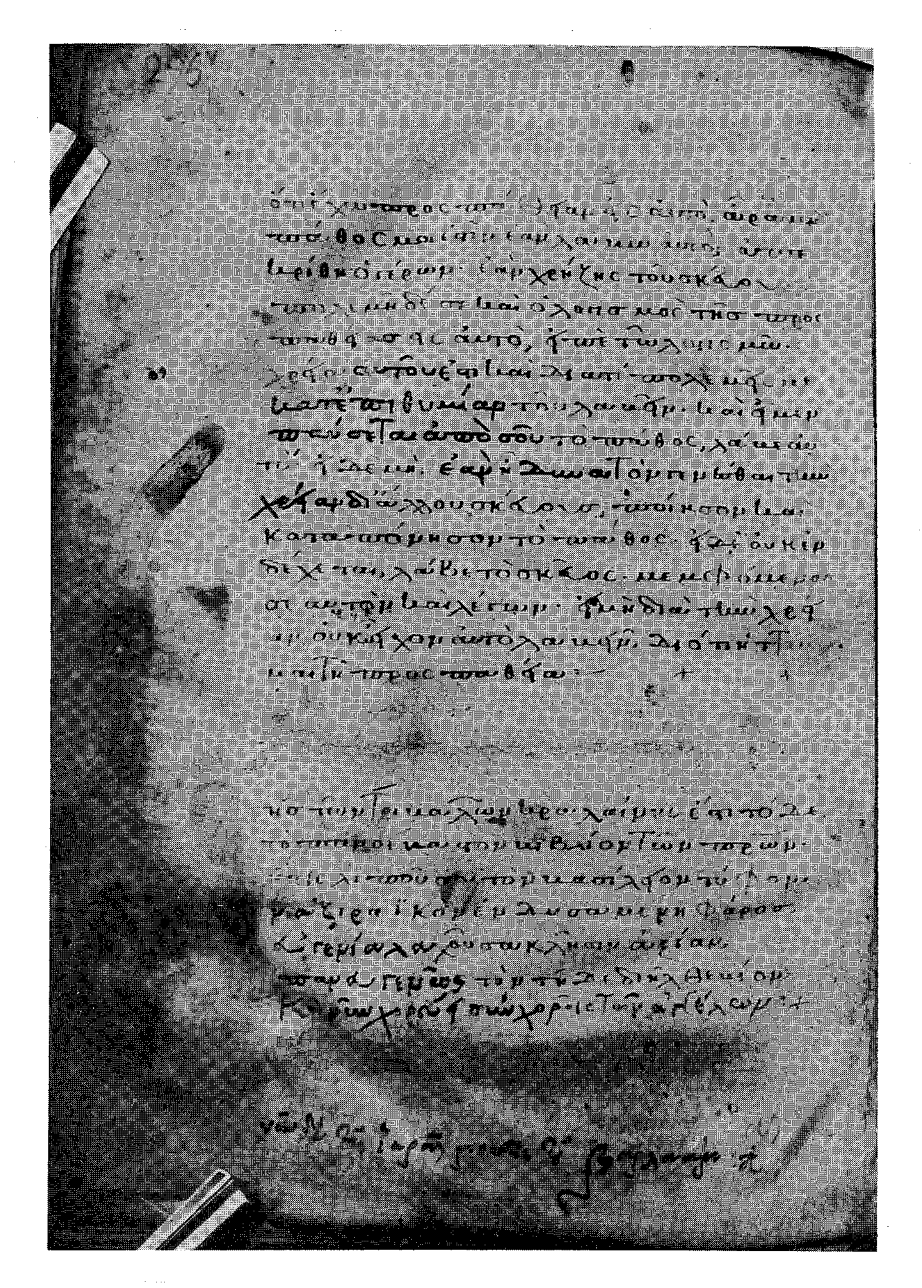
ΚΩΔΙΞ 150, φ. 49β, ὅπου τὸ τέλος κειμένου καὶ ἡ ἀρχὴ νέου, καὶ φ. 250β, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωάσαφ (1548/9).

ΚΩΔΙΞ 151, φ. 3β - 4α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ πίνακος περιεχομένων καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου. Κωδικογράφος Θεόκτιστος (ca. 1340).

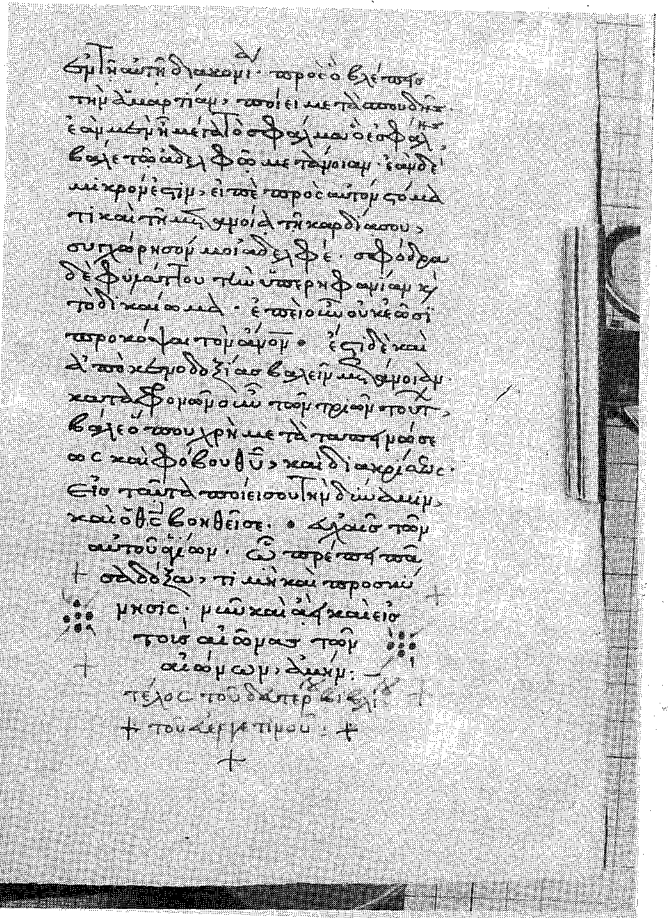

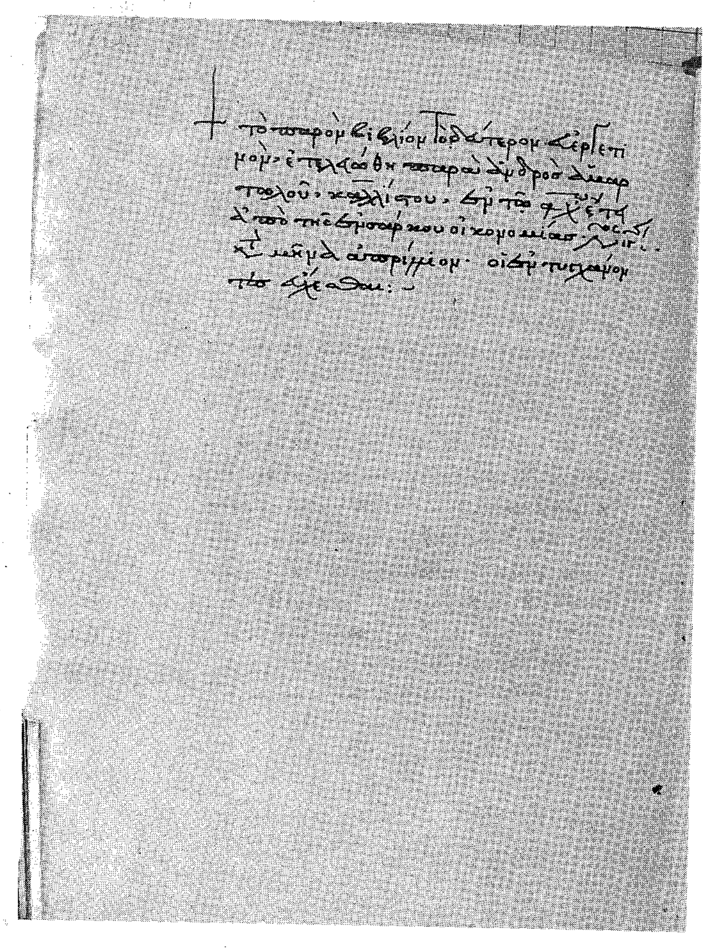
ΚΩΔΙΞ 151, φ. 161β - 162α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος. Κωδικογράφος Θεόκτιστος (ca. 1340).

ΚΩΔΙΞ **151**, φ. 296β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ κτητορικὸν σημείωμα «τῆς τῶν Τριβαλῶν κραλαίνης». Κωδικογράφος Θεόκτιστος (ca. 1340).

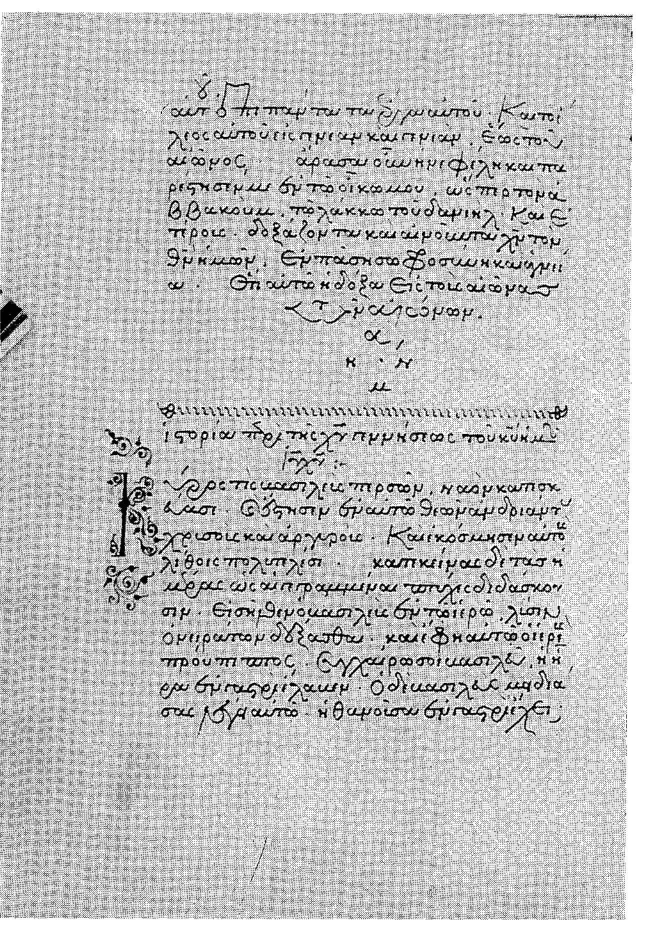
ΚΩΔΙΞ 152, φ. 142β - 143α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΖ΄ αἰ.).

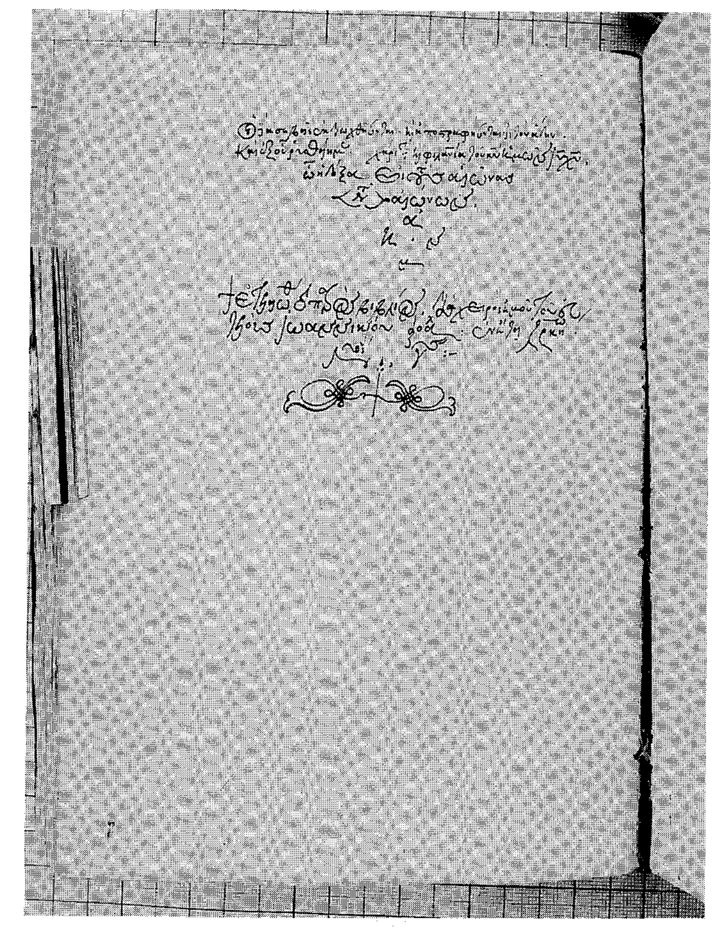

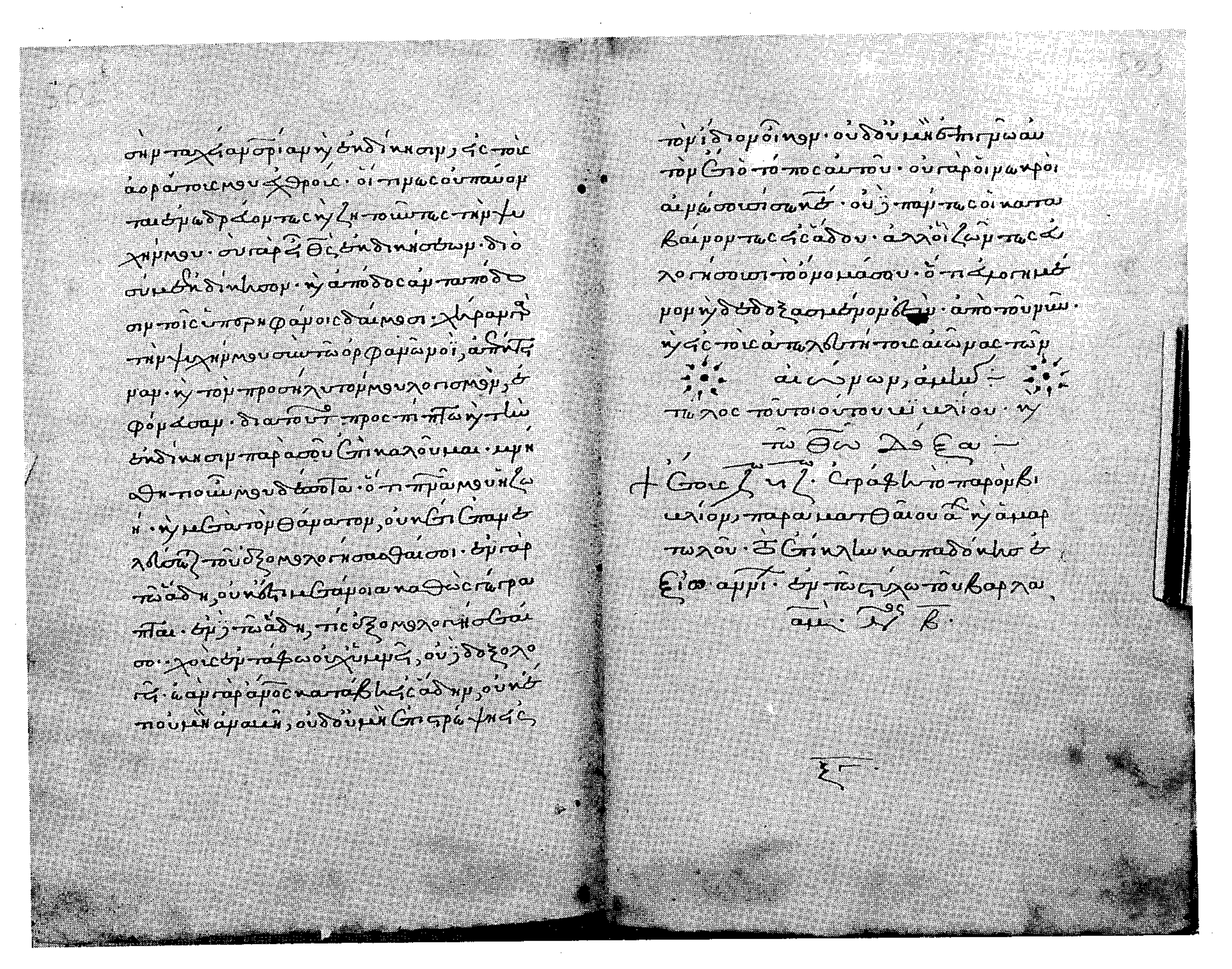
ΚΩΔΙΞ 152, φ. 370α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου, καὶ φ. 370β, ὅπου τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Καλλίστου (᾽Απρ. 1600).

ΚΩΔΙΞ **154,** φ. 440β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου (22 Ἰουν. 1548).

ΚΩΔΙΞ 156, φ. 66β: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος, καὶ φ. 152β, ὅπου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωαννικίου (1619/20).

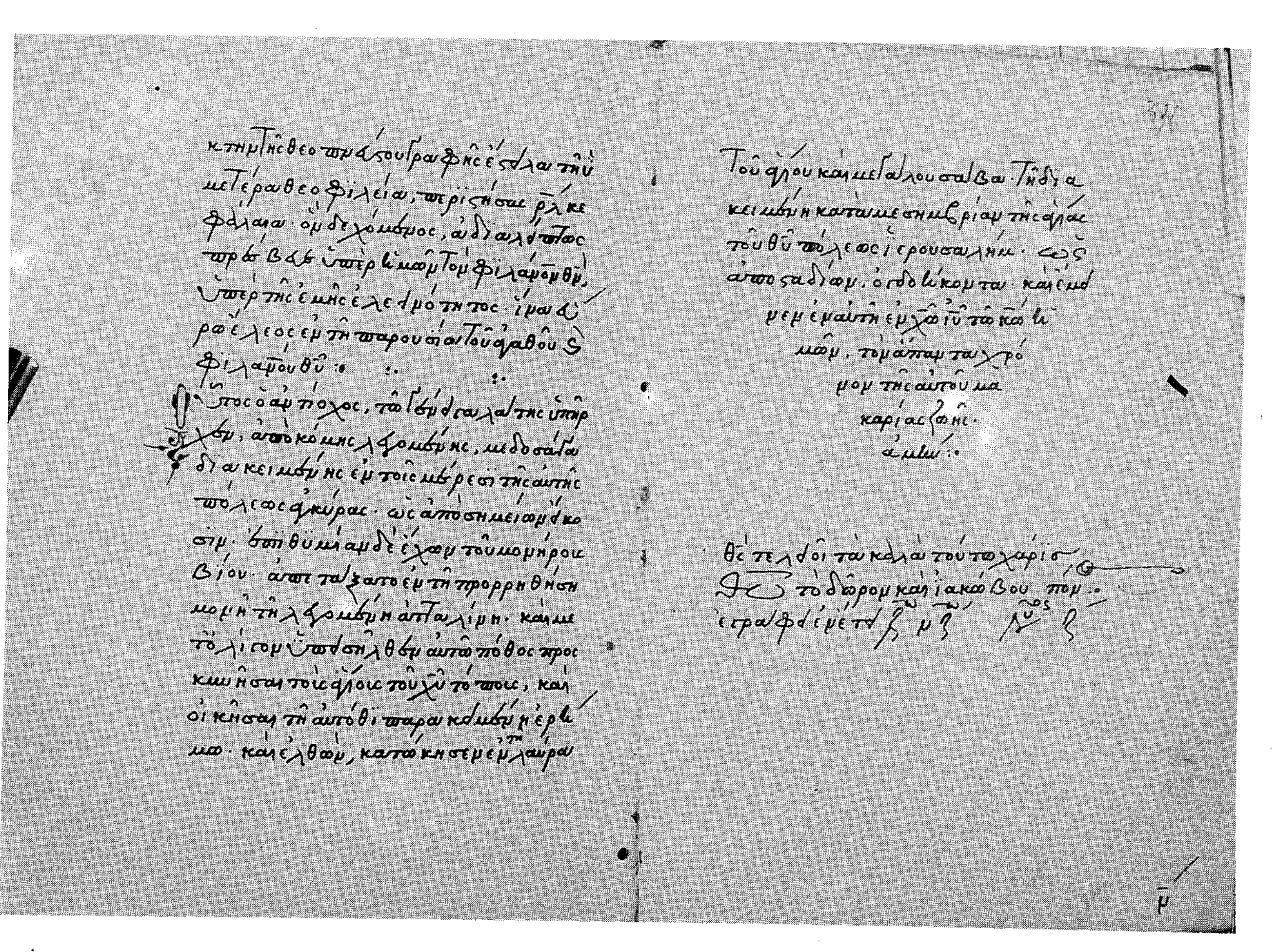
ΚΩΔΙΞ 157, φ. 502β - 503α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ματθαίου Καππαδόκη ἐξ Ἰωαννίνων (1588/9).

ΚΩΔΙΞ 160, φ. 262β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου, καί, πρὸς τὸ κάτω μέρος, σημείωμα ἐξίτηλον τοῦ ἔτους 1609/10.

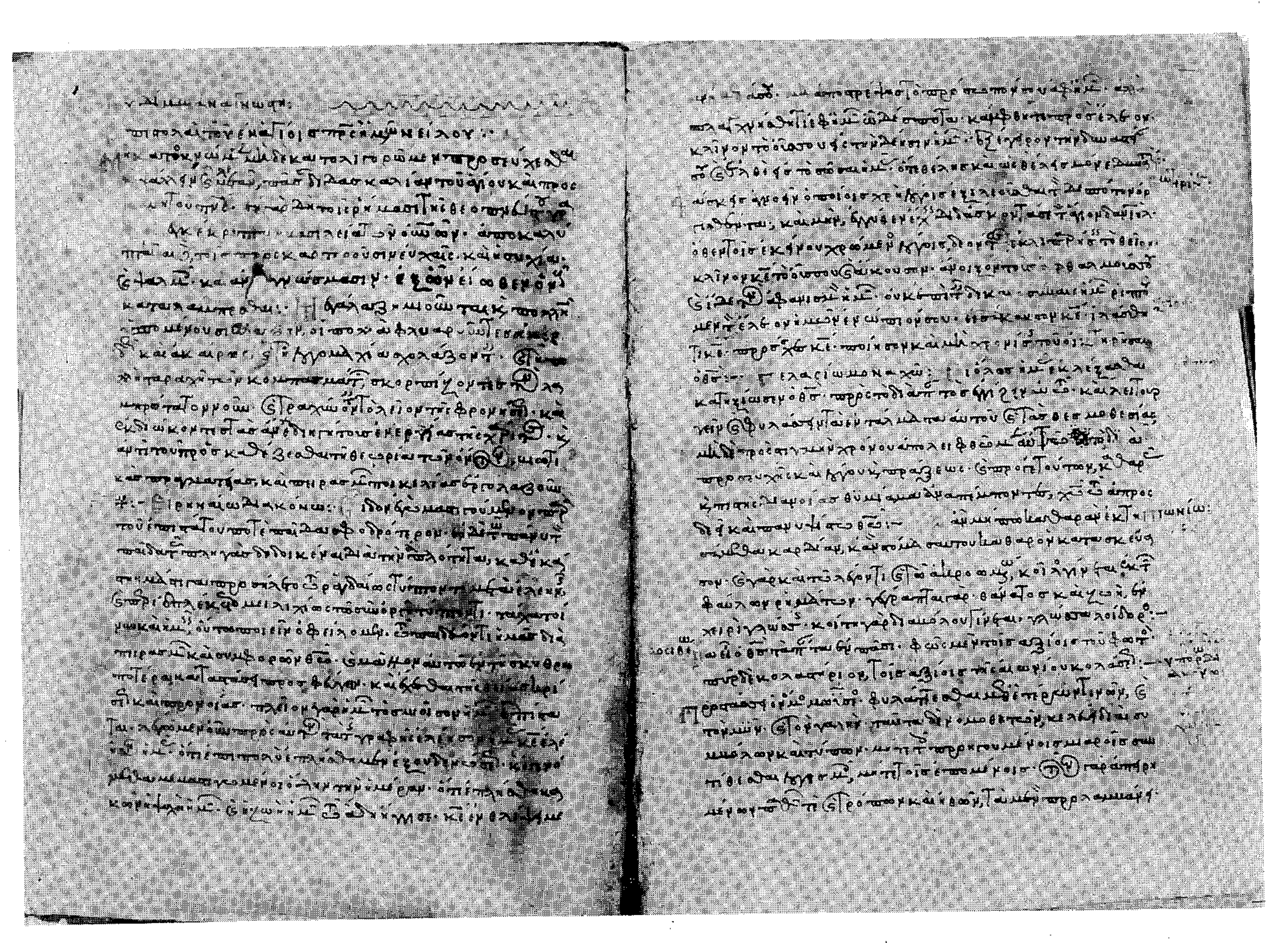
ΚΩΔΙΞ **161**, φ. 554β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωάσαφ (1549/50).

ΚΩΔΙΞ 162, φ. 226β - 227α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΓ΄ αἰ.).

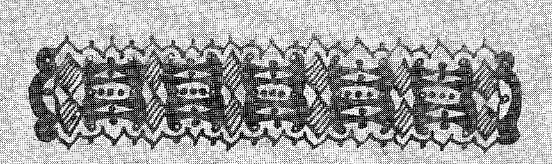
ΚΩΔΙΞ **163**, φ. 322β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωάσαφ (1548/9).

ΚΩΔΙΞ 164, φ. 395β - 396α, ὅπου τὸ τέλος κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰακώβου (1548/9).

ΚΩΔΙΞ 165, φ. 1β - 2α: ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου, δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΓ΄ αἰ.).

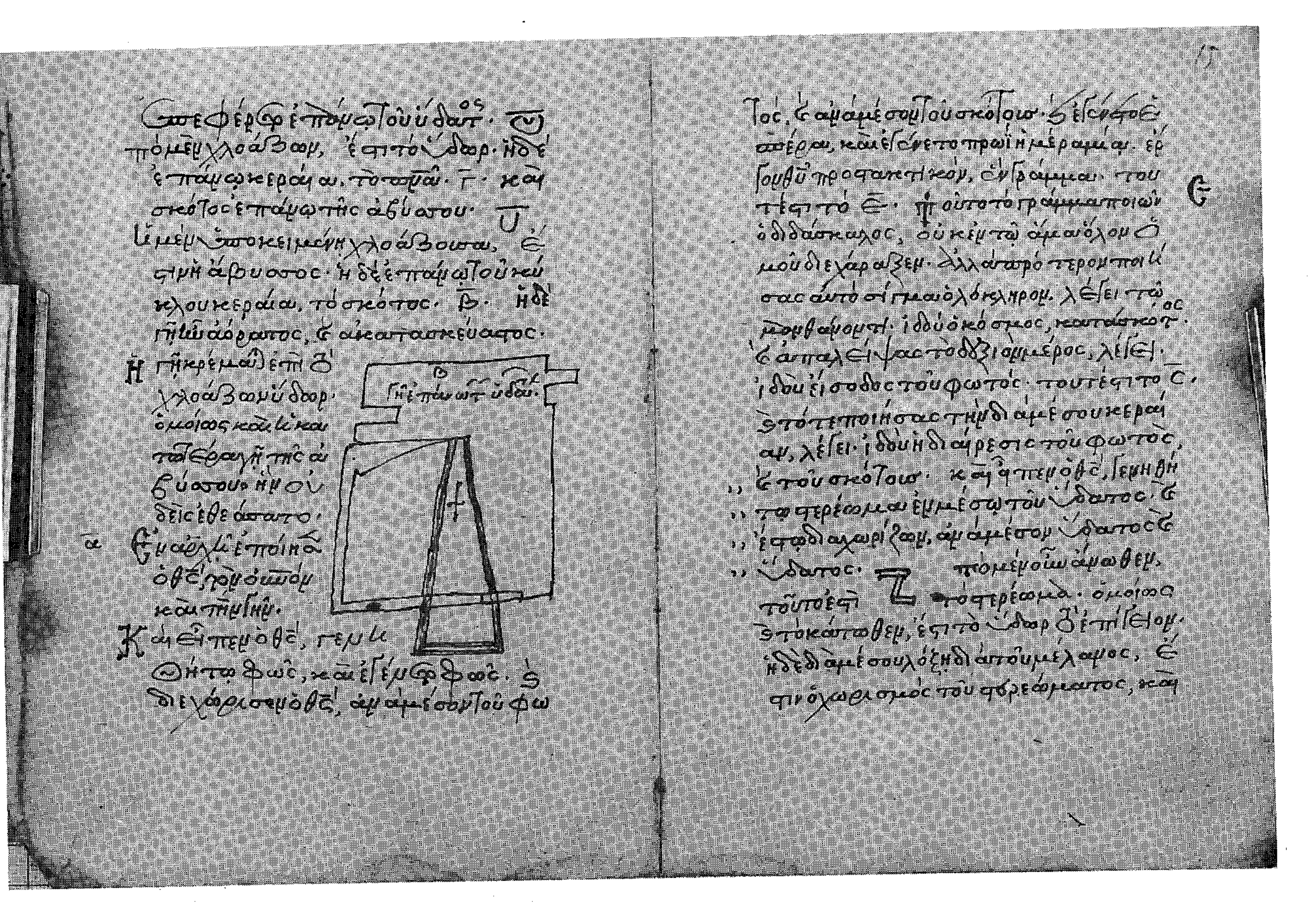

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΤΟΥ ΤΟ ΣΥΓ-
γραμμα ποιησαμένου τὸ παρόν, πρὸς
φρόνησιν ἔχον πρὸς τὸν ἀξιώσαντα ποι-
ήσασθαι τὴν ἐξήγησιν τῶν τετρα-
στίχων τοῦ θεολόγου, Ἰωάν-
νου μοναχοῦ τοῦ καὶ Ζωναρᾶ.

Εἰς σὴν χάριν μακαριώτατε ἀδελφὲ τὸ ποίημα τοῦ-
το πεποίηται. ἐσῆλθε γὰρ τὸ ἀξίωμά σου ἐνώπι-
όν μου καὶ μὴ καλλωπισθῶ πρός τι τυγχάνον πνευματικόν,
καὶ ναρκῶσαν μου τὴν χεῖρα ἐξεγείρη καὶ γράφη, ὅμως ἐ-
κίνησε πρὸς γραφήν, καὶ τὰς σοφωτάτας γνώμας τοῦ
θεολογικωτάτου καὶ βαθυγνώμονος πατρὸς γρηγορίου πε-
ποιηκὼς ἐξηγήσασθαι, οὐχ ἑαυτῷ θαρροῦντα, ἀλλ'
ἐλπίζοντα δοῦναι μοι τὸν κύριον ῥῆμα δυνάμει πολ-
λῇ, ὡς εὐαγγελιζομένω καὶ καταγγέλλοντι τὰ γνωμοδοτή-
θέντα τῷ ἀγχιθέῳ πατρὶ διὰ τοῦ σαφηνίζειν αὐτά. οὐ
γὰρ τοῖς κούφοις ὁ δρόμος, ὡς ἐν τῷ ἐκκλησιαστῇ φησὶν
σολομών, οὐδὲ τοῖς δυνατοῖς ὁ πόλεμος. καὶ γὰρ οὐ τοῖς γι-
νώσκουσι χάρις, εἰ μὴ ὁ θεὸς ἐπινεύσειεν. οὐδὲ οὐδεὶς
οὐδὲν ἀνυσὸν μὴ διδόντος τοῦ κρείττονος, οὐδ' αὐτὸς ἂν
δυναίμην τοιούτου σοφοῦ καὶ θεοπνεύστου ἀνδρὸς ἐξιχνι-
άσαι:

Καὶ ὧδε τέλει τοῦ σαγῶν παρθενικοῦ:

ΚΩΔΙΞ **166**, φ. 2α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος. Κωδικογράφος Ἀναστ. Σουγδουρῆς (ΙΗ΄ αἰ.).

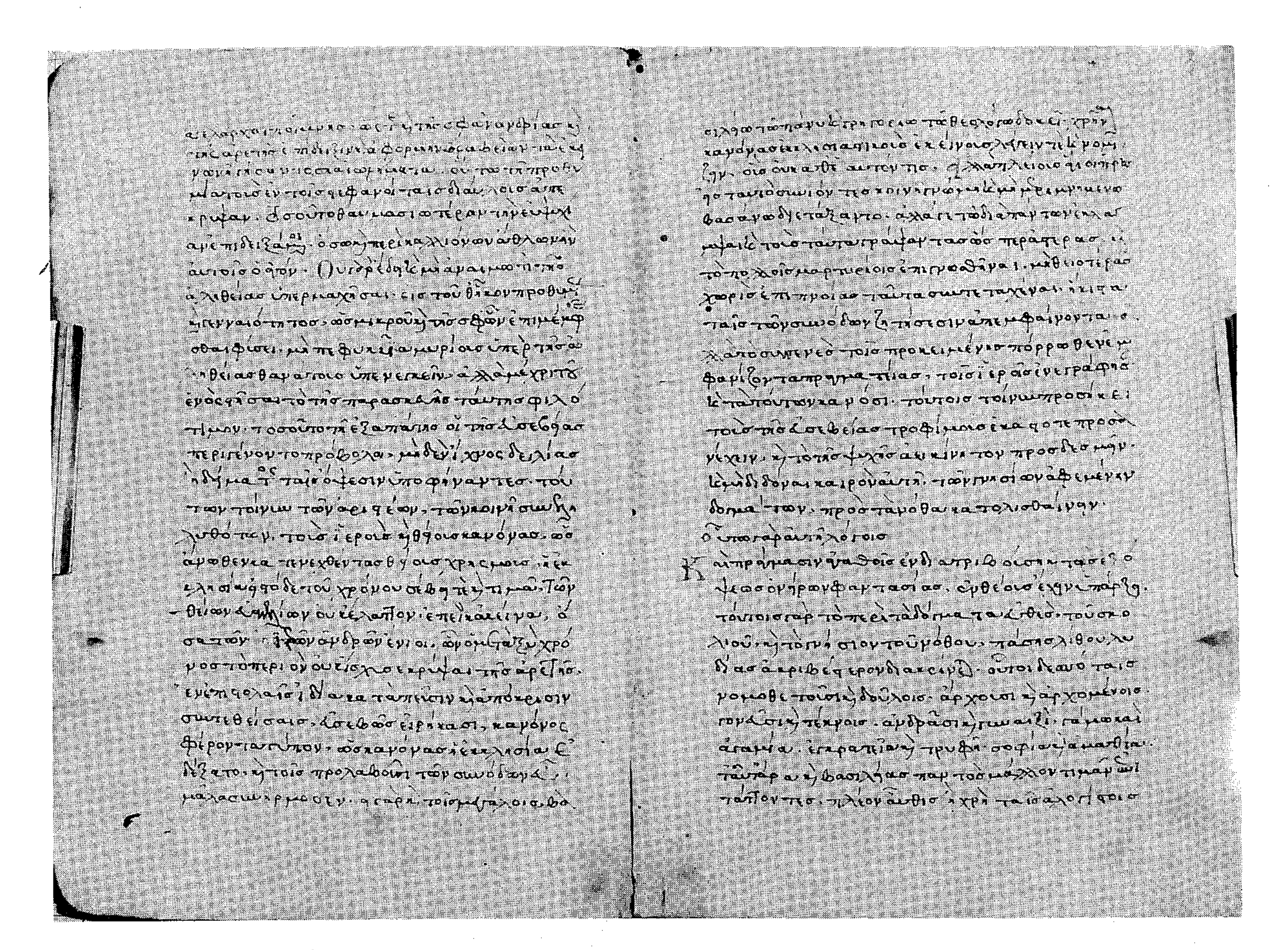

ΚΩΔΙΞ 168, φ. 14β - 15α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ΄ αἰ.).

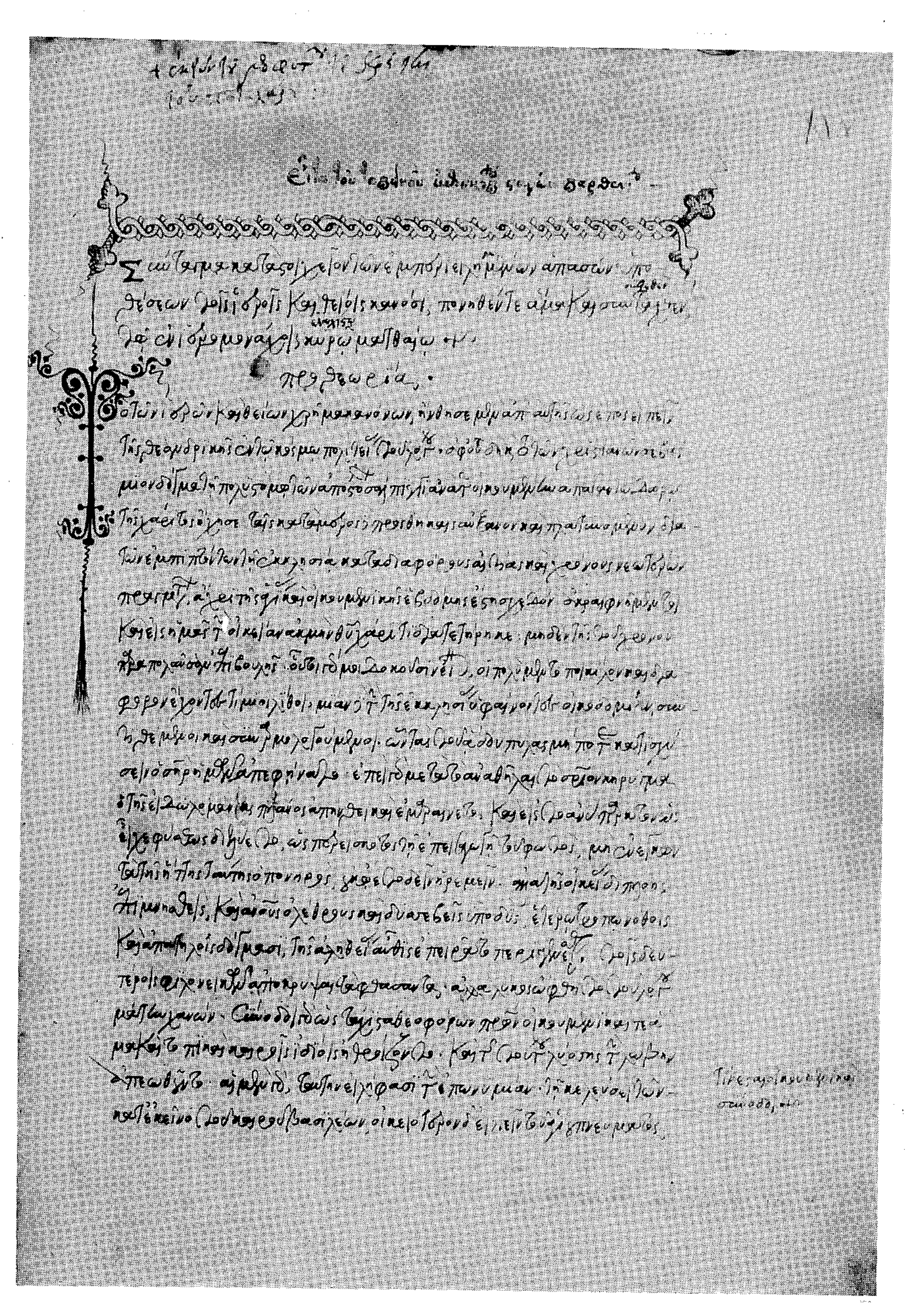
ΚΩΔΙΞ 169, φ. 42β - 43α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΖ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 170, φ. 82β - 83α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΖ´ αἰ.).

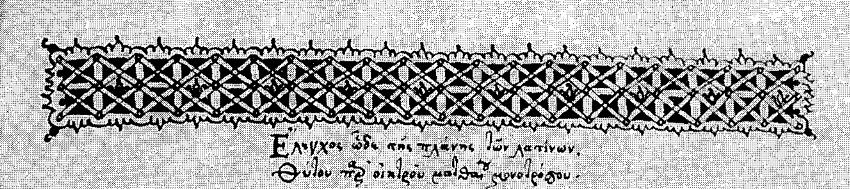
ΚΩΔΙΞ **173,** σελ. 418: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΔ΄/ΙΕ΄ αἰ.).

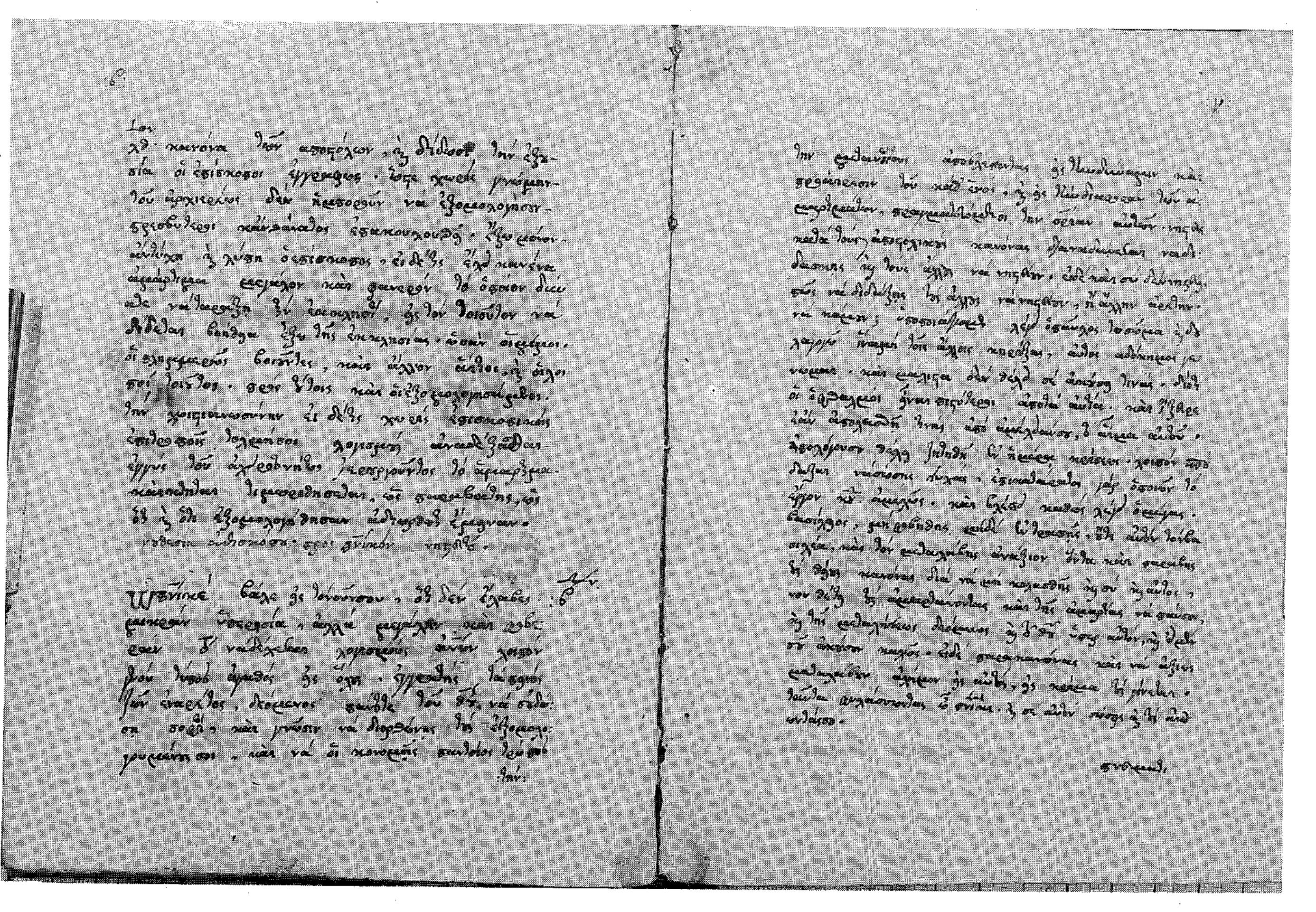
ΚΩΔΙΞ 174, φ. 2β - 3α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ΄ αἰ.).

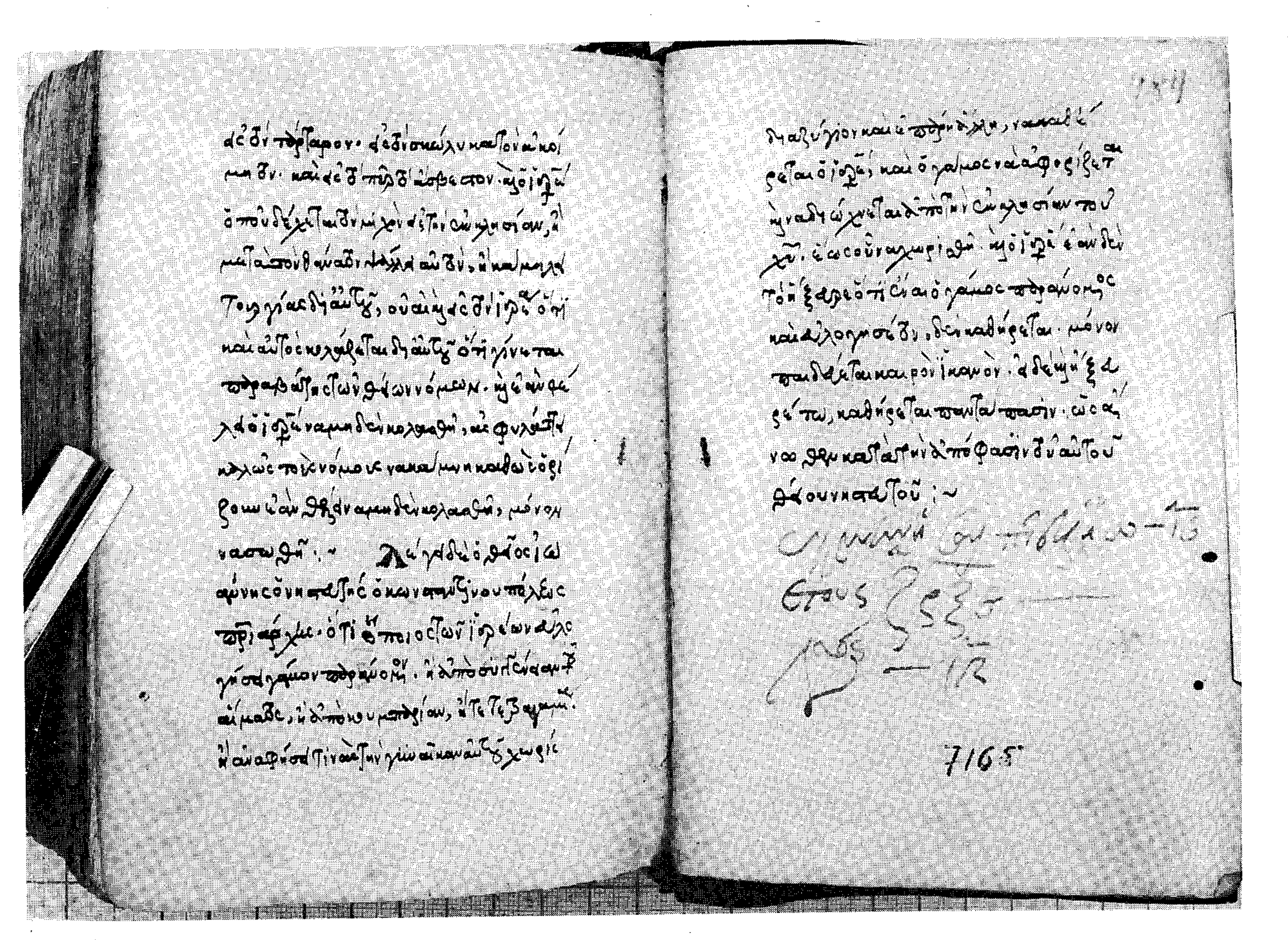
ΚΩΔΙΞ 175, φ. XIVα: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ΄ αἰ.), ἀρχὴ κειμένου. Εἰς τὸ ἄνω μέρος κτητορικὰ σημειώματα τοῦ Νεοφύτου Κρήτης τοῦ Πατελάρου καὶ τοῦ Σταγῶν Παρθενίου. Πρβλ. καὶ πίν. 162.

ΚΩΔΙΞ **175,** φ. 231α, ὅπου ἐπίτιτλον κόσμημα καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου. Δεῖγμα μεταγενεστέρας γραφῆς τοῦ κώδικος: Κωδικογράφος Ἀναστ. Σουγδουρῆς (ΙΗ΄ αἰ.). Πρβλ. καὶ πίν. 161.

ΚΩΔΙΞ 176, φ. 9β - 10α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΗ΄ αἰ.).

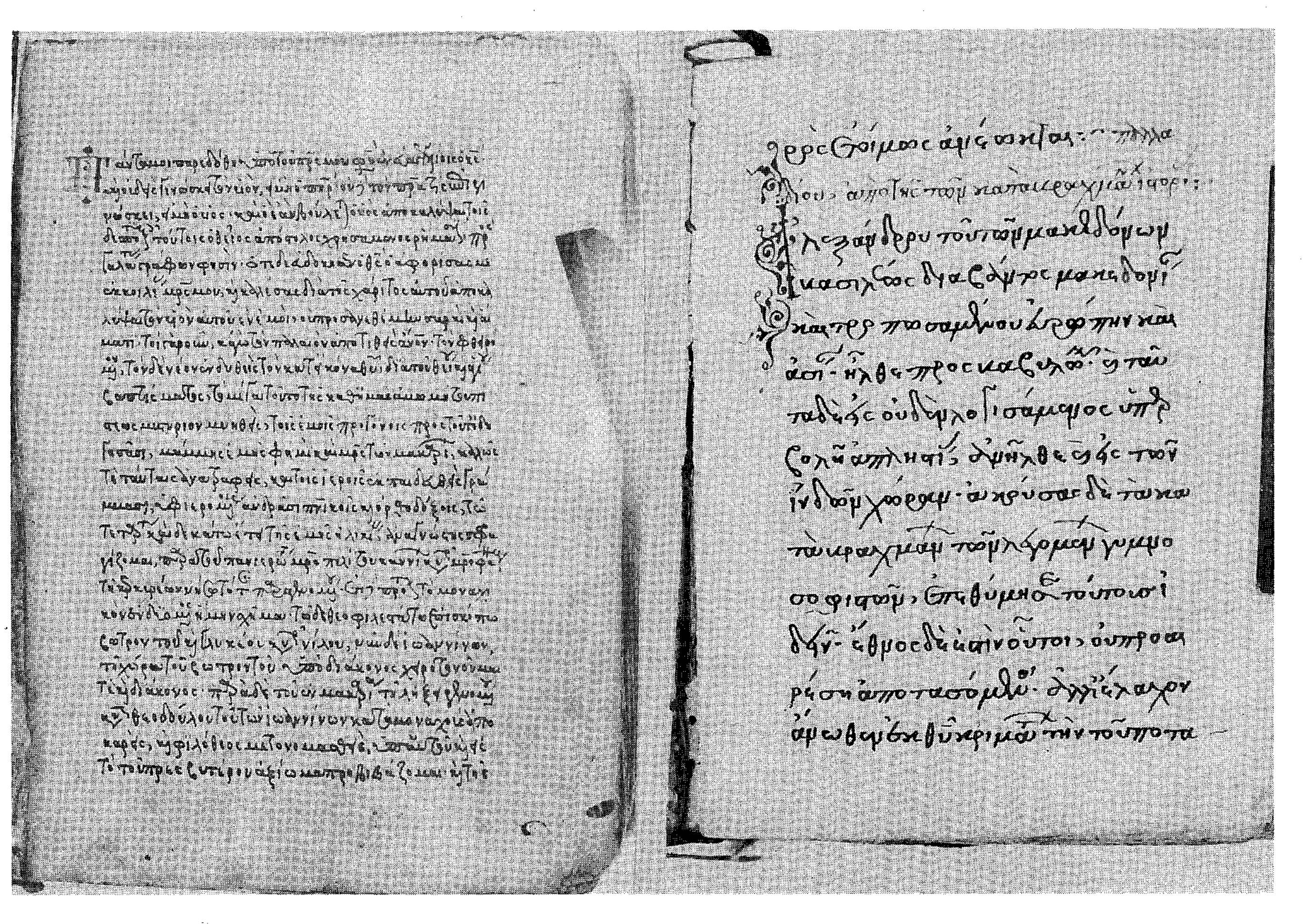
ΚΩΔΙΞ 177, φ. 288β - 289α, ὅπου τὸ τέλος κειμένου καὶ ἡ χρονολογία ,ζρξε΄ (= 1656).

ΚΩΔΙΞ 178, φ. 52β - 53α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΕ΄ αἰ.).

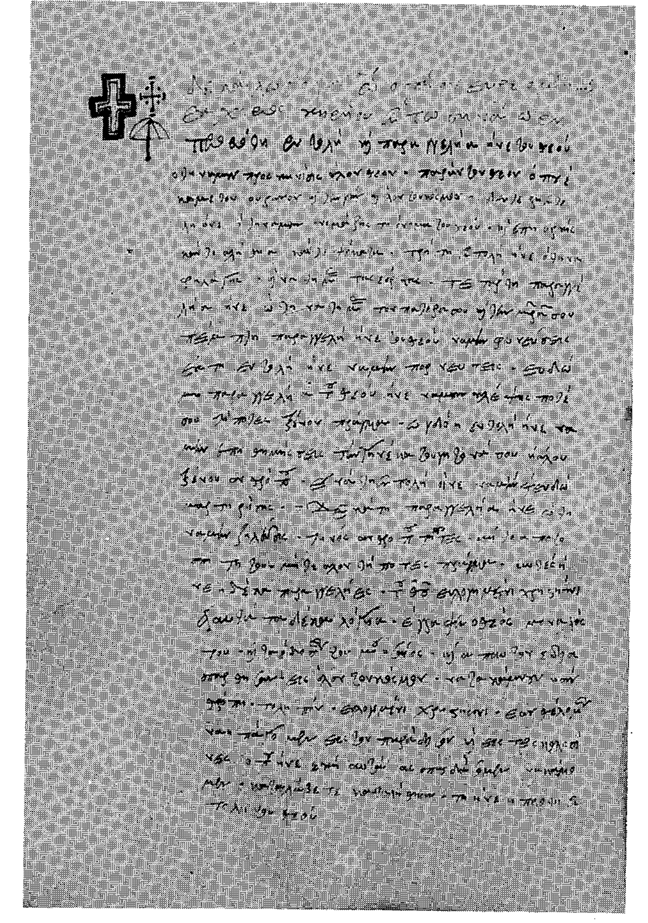

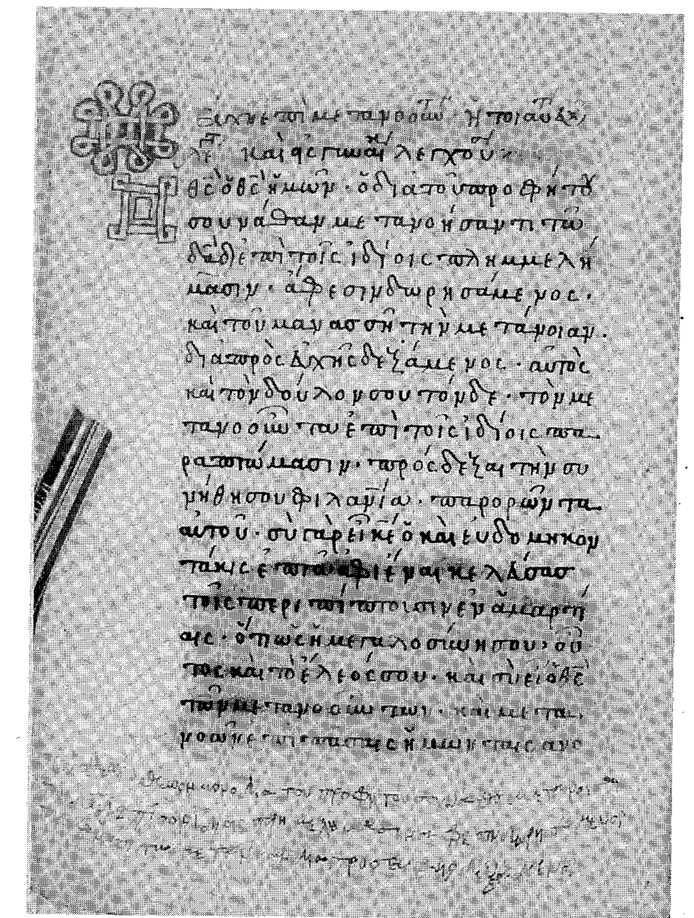
ΚΩΔΙΞ 179, φ. 11β - 12α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΖ΄ αἰ.).

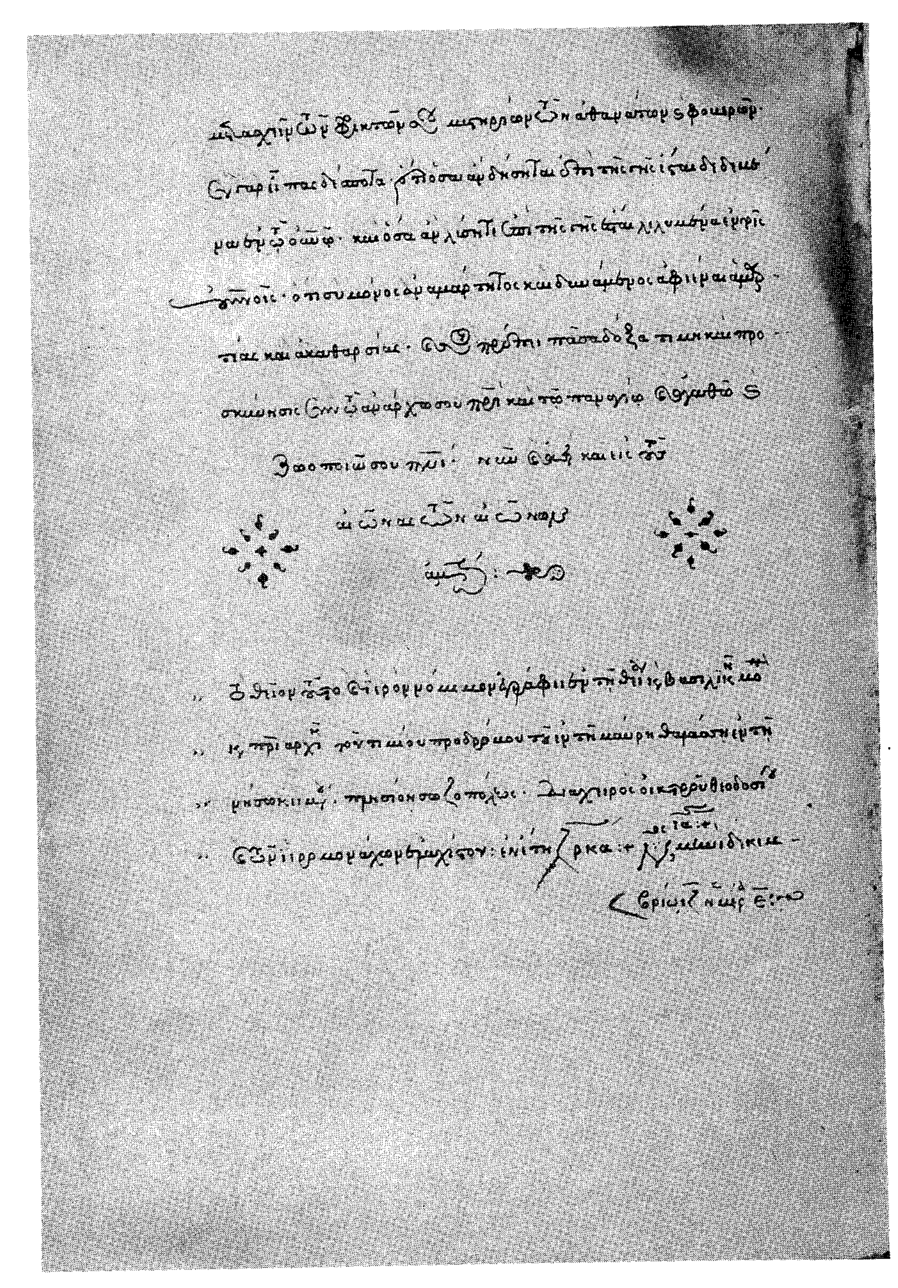
ΚΩΔΙΞ 180, φ. 2α καὶ 233α: ἀρχὴ κειμένων, δεῖγμα γραφῶν τοῦ κώδικος (ΙϚ´ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ **182,** σελ. 151, ὅπου ἡ ἀρχὴ στιχουργήματος περὶ τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ (ΙΗ΄ αἰ.).
Συντάκτης καὶ γραφεὺς ὁ ἱερομ. Γαβριὴλ Ἁγιαμονίτης.

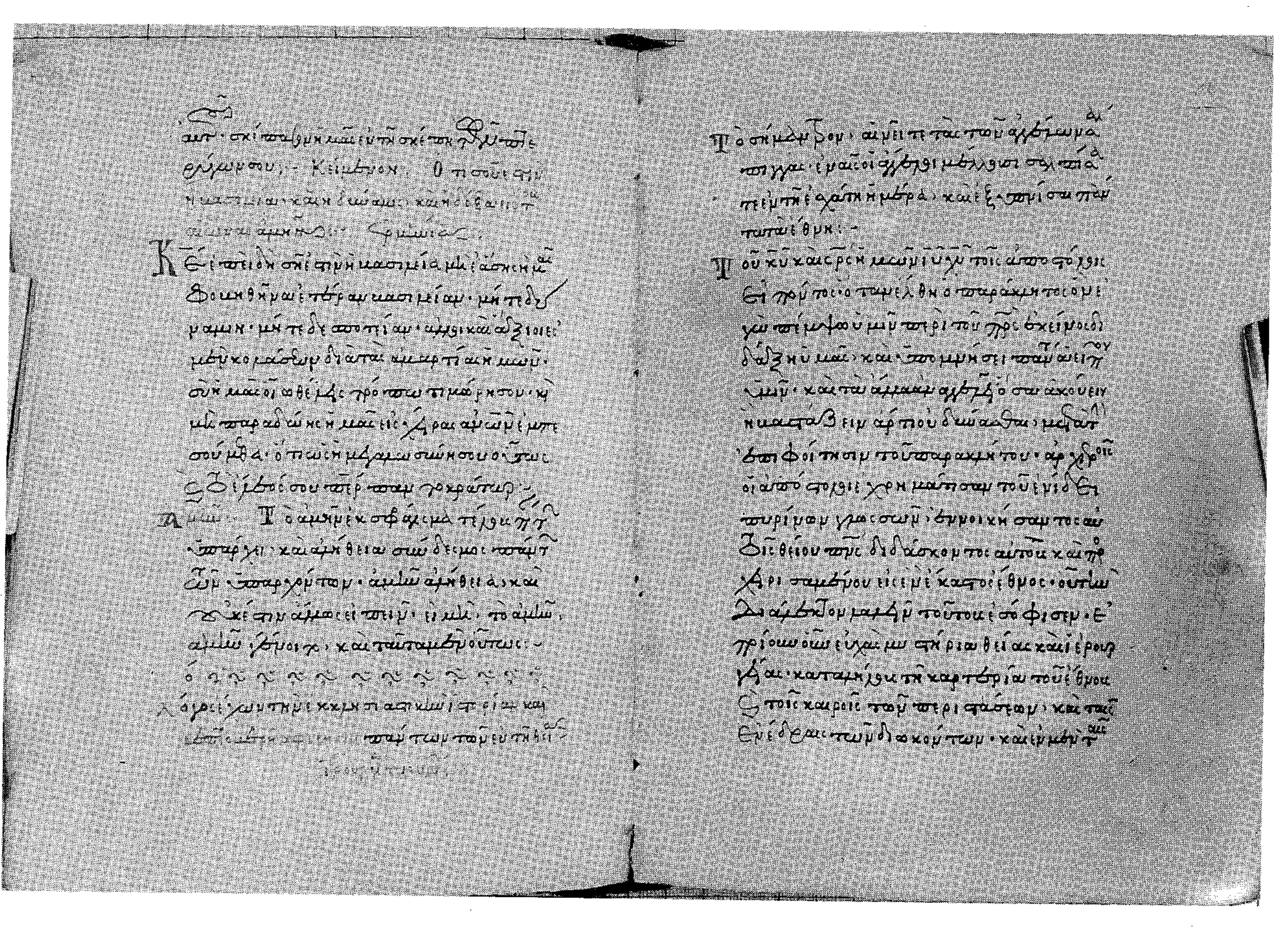

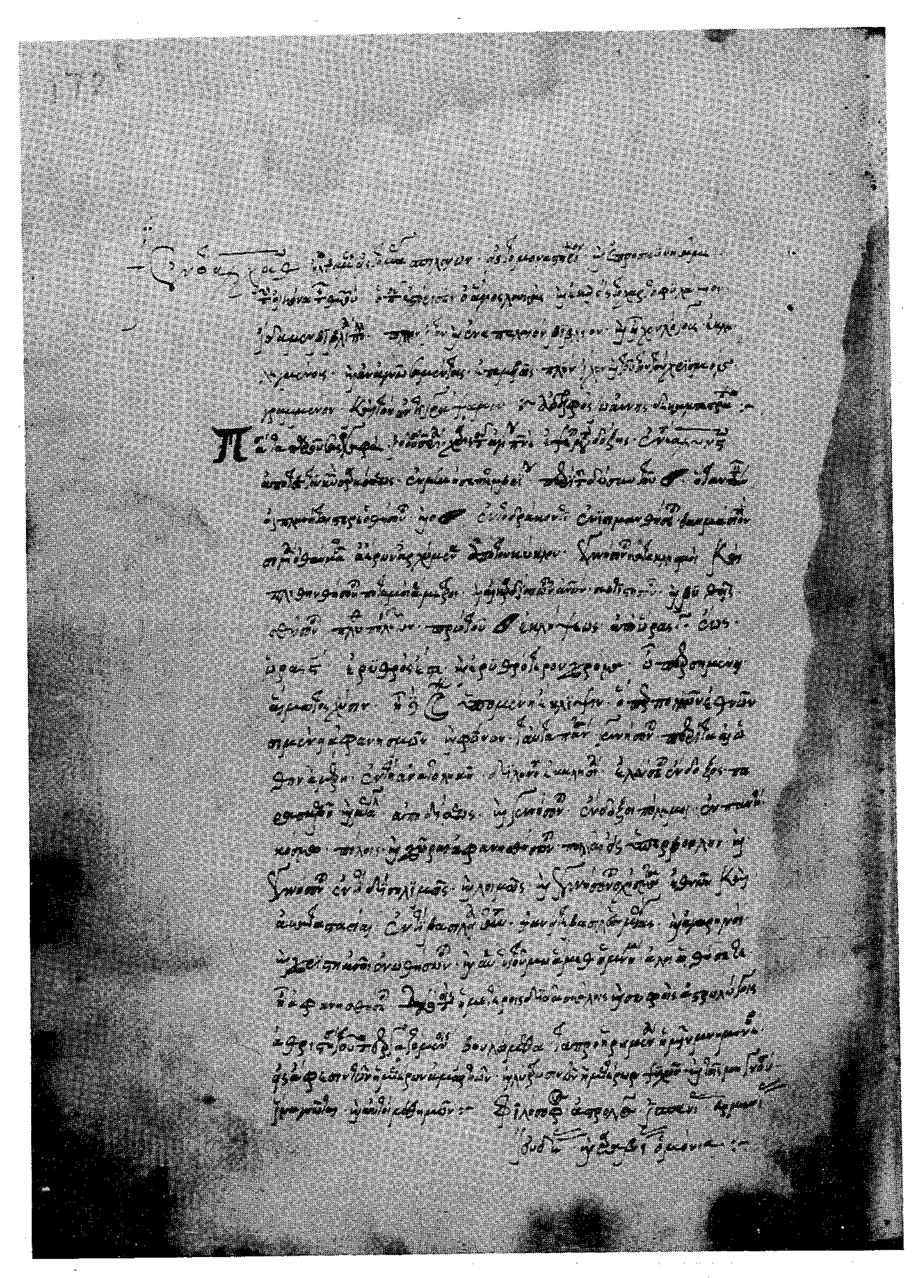
ΚΩΔΙΞ 183, φ. 37β καὶ 62β: δεῖγμα γραφῶν τοῦ κώδικος (ΙΖ΄ καὶ ΙϚ΄ αἰ. ἀντιστοίχως).

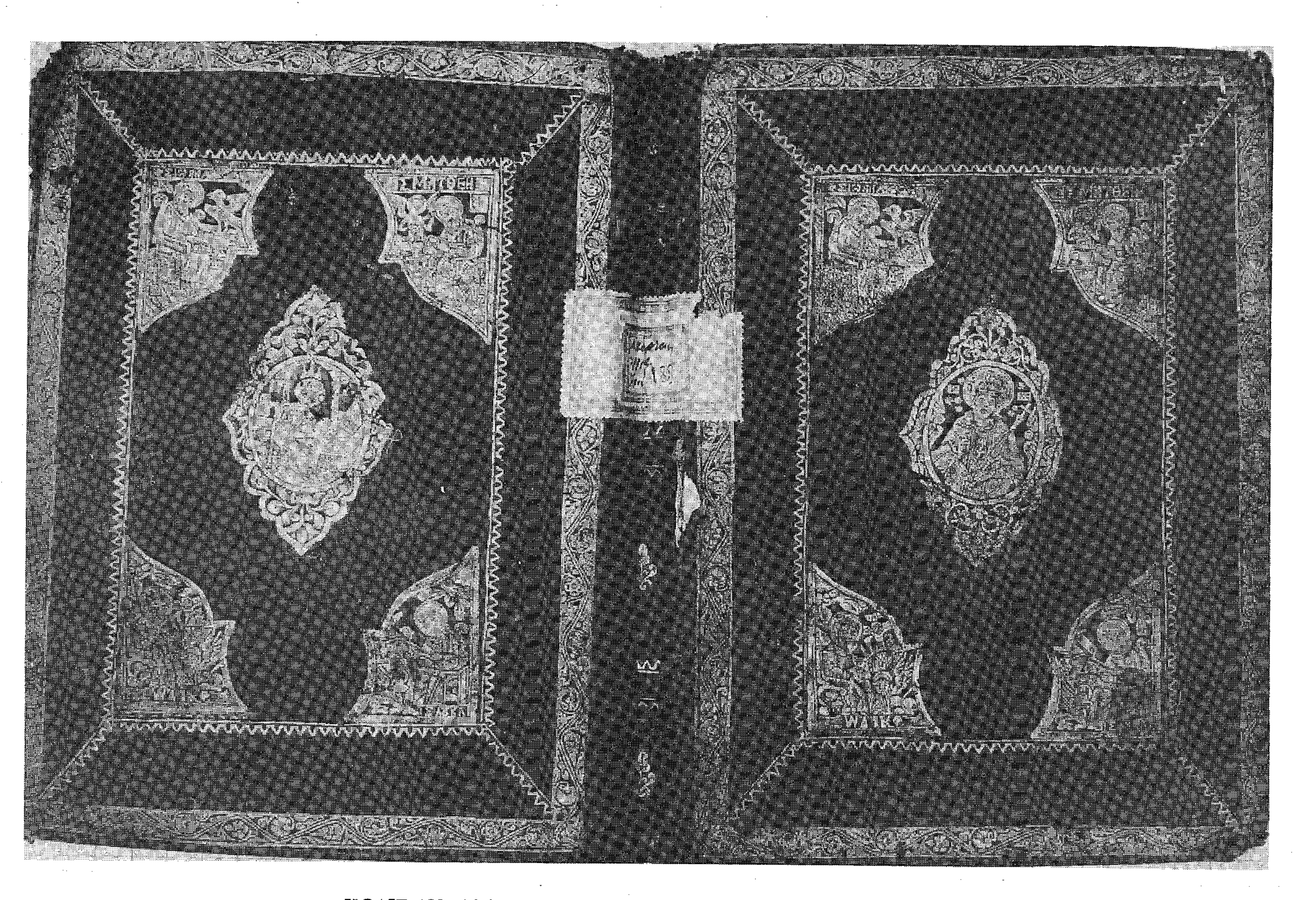
ΚΩΔΙΞ **184,** φ. 247β, ὅπου τὸ τέλος κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Θεοδοσίου (17 Δεκ. 1612).

ΚΩΔΙΞ 185, φ. 79β - 80α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ´ αἰ.)

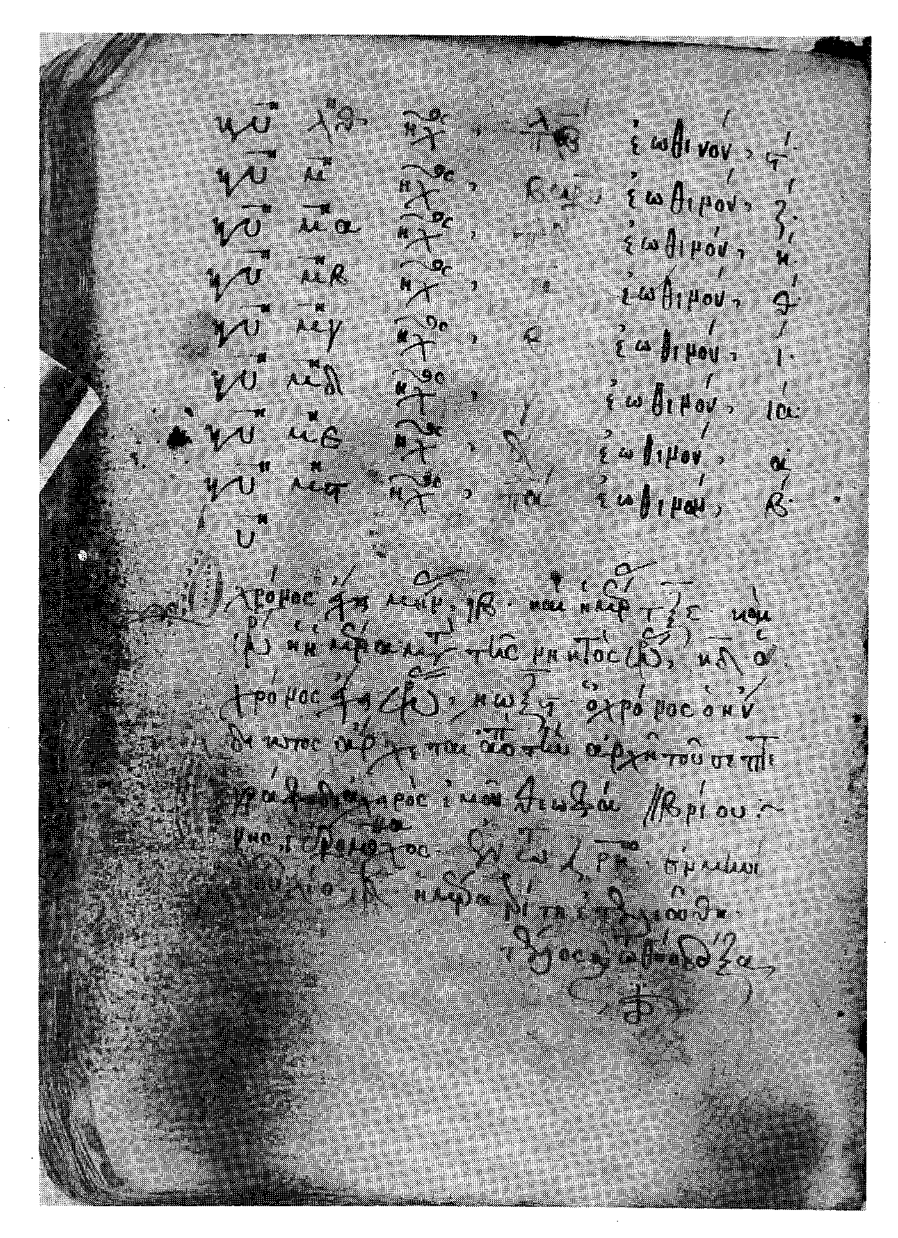

ΚΩΔΙΞ **187**, φ. 172β, ὅπου σημείωμα τοῦ ἔτους 1649. Κωδικογράφος Ἰωάννης Καρβουνάρης. Πρβλ. καὶ ἔγχρωμον πίν. ΛΔʹ.

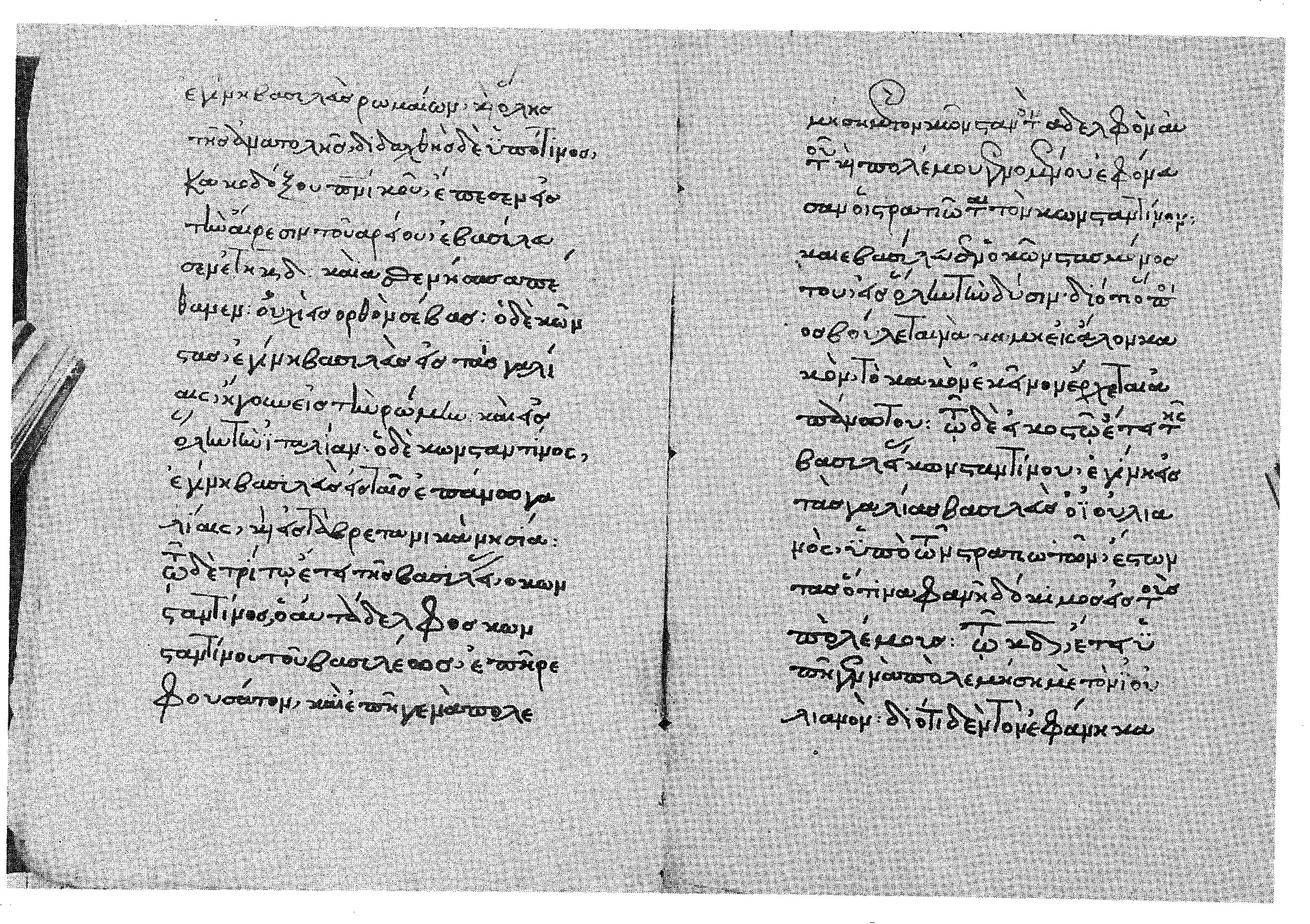
ΚΩΔΙΞ 188: Αἱ δύο ὄψεις τοῦ ἐξωτερικοῦ καλύμματος τοῦ κώδικος.

ΚΩΔΙΞ 188, φ. 16β - 17α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΗ΄ αἰ.).

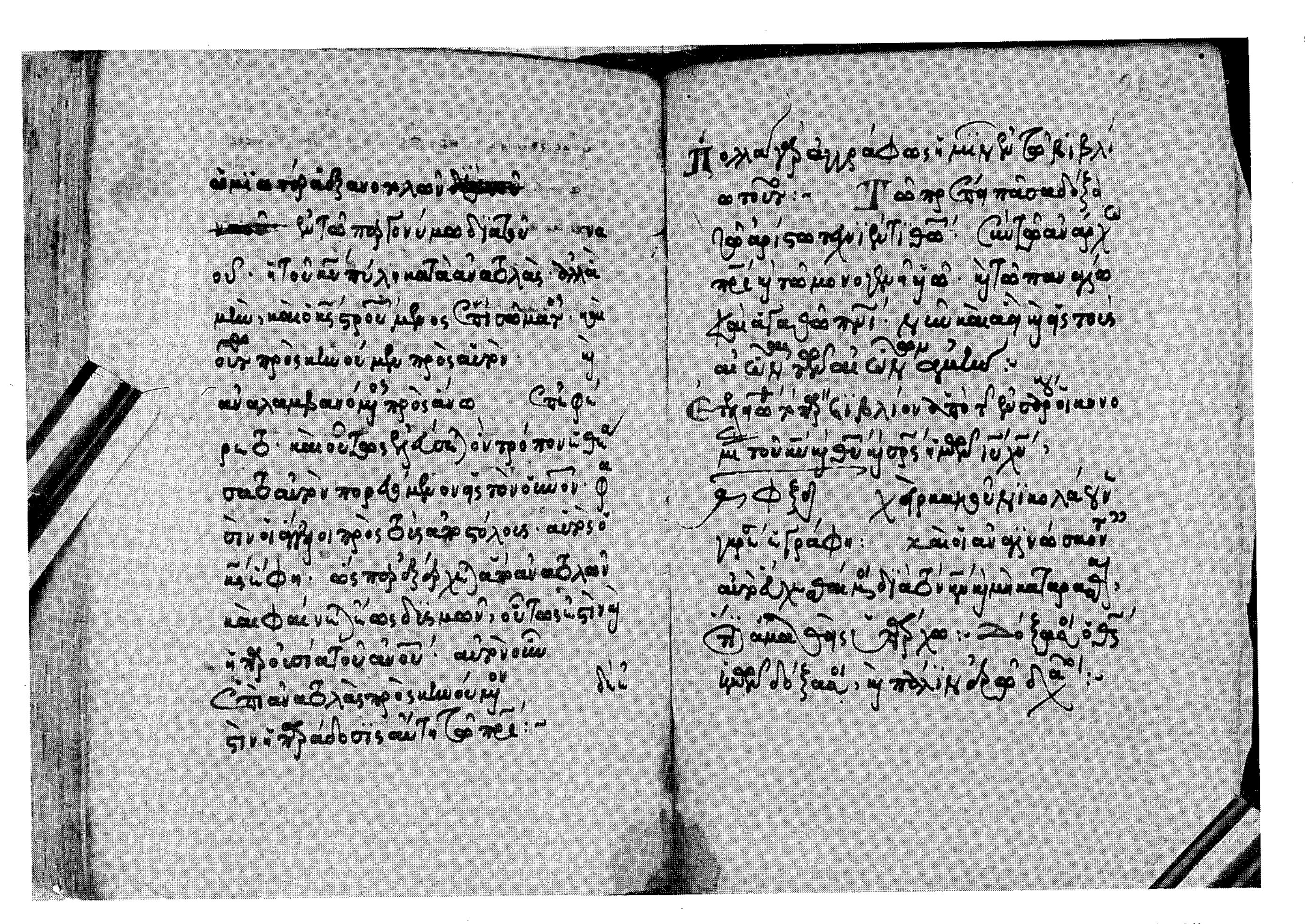

ΚΩΔΙΞ **189**, φ. 127β, ὅπου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Θεοφάνους (14 Ἰουλ. 1612).

ΚΩΔΙΞ 191, φ. 5β - 6α: δεῖγμα γραφῶν τοῦ κώδικος (ΙΖ´ αἰ.). Πρβλ. καὶ ἑπόμενον πίν. 177.

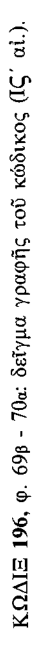

ΚΩΔΙΞ 191, φ. 46β - 47α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΖ´ αἰ.). Πρβλ. καὶ προηγούμενον πίν. 176.

ΚΩΔΙΞ 194, φ. 262β - 263α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Νικολάου Νεγκρέση (1564).

ΚΩΔΙΞ 195, φ. 125β - 126α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΖ' αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 196, φ. 69β - 70α: δείγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ' αἰ.).

ΚΩΔΙΞ **197**, φ. 81α, ὅπου ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου: «Διήγησις Ἀλεξάνδρου μετὰ Σεμήραμις» (ΙΖ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 201, φ. 130β - 131α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ζαχαρίου (1760).

ΚΩΔΙΞ 202, φ. 15β - 16α: δεῖγμα γραφῶν τοῦ κώδικος (ΙΕ΄ αἰ.). Πρβλ. καὶ ἑπόμενον πίν. 184.

ΚΩΔΙΞ 202, φ. 25β - 26α: δεῖγμα γραφῶν τοῦ κώδικος (ΙΕ΄ αἰ.). Πρβλ. καὶ προηγούμενον πίν. 183.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΚΩΔΙΞ 203, φ. 4α, ὅπου ὁ τίτλος καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου. Κωδικογράφος Ἀναστ. Σουγδουρῆς (ΙΗ΄ αἰ.).

Κεφ: ε^{ον}

Ἀνίσως γίνεται ζήτησις τοῦ γενομένου ποίους τόπους πρέπει νὰ μεταχειρίζωνται οἱ ῥήτορες, καὶ ποίους ὅταν εἶναι ὁμολογημένον τὸ γενόμενον.

Κεφ: ς^{ον}

Τί εἶναι ἡ αὔξησις, καὶ πόθεν γίνεται;

Κεφ: ζ^{ον}

Περὶ τοῦ τί λογῆς πρέπει νὰ προσαρμόζη ὁ ῥήτωρ τοὺς ῥηθέντας κανόνας τῆς εὑρέσεως εἰς καθε ἕνα γένος τοῦ λόγου· καὶ πρῶτον περὶ τοῦ ἐγκωμιαστικοῦ γένους.

Κεφ: η^{ον}

Περὶ τοῦ συμβουλευτικοῦ γένους.

Κεφ: θ^{ον}

Πόσα καὶ ποῖα εἶναι τὰ πάθη;

Κεφ: δέκατον.

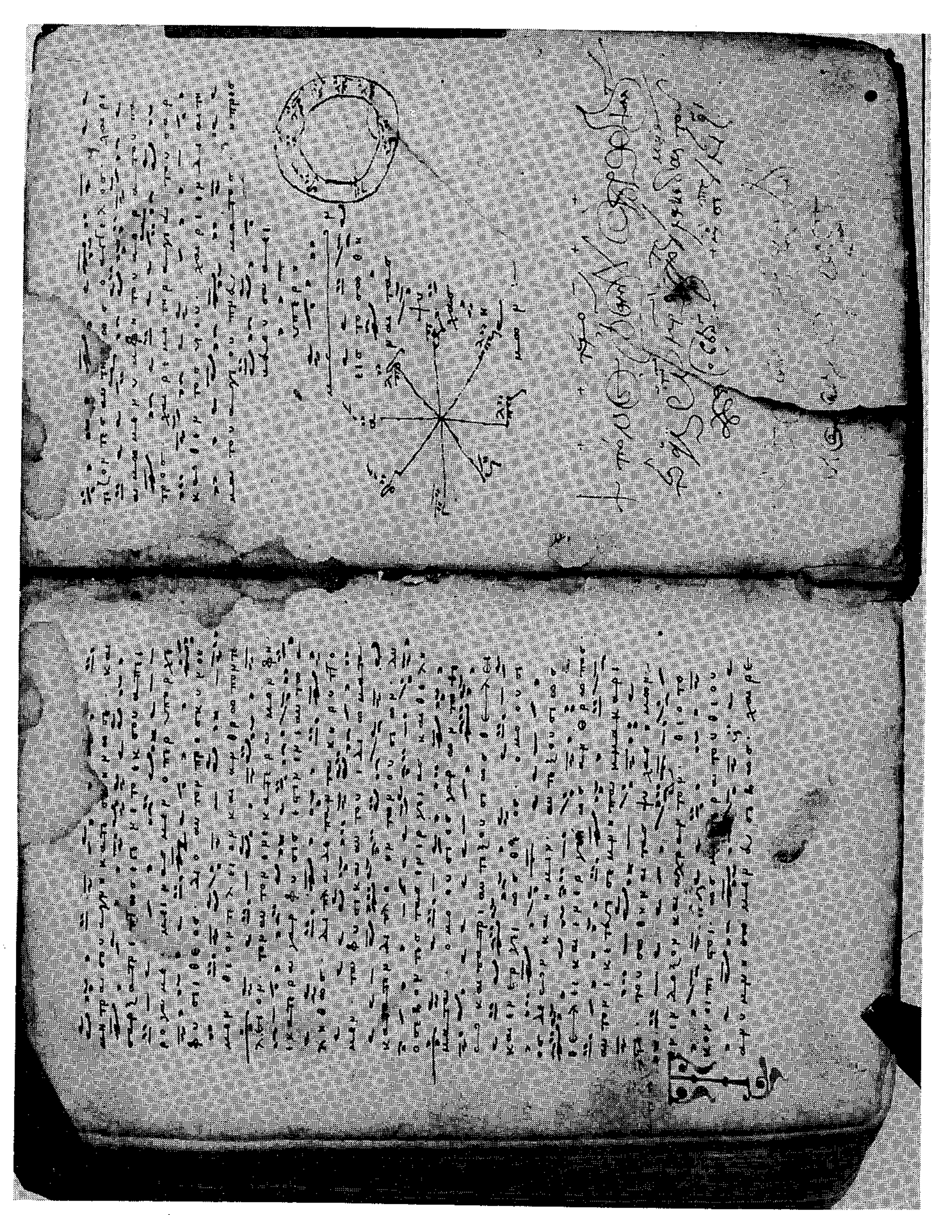
Περὶ τοῦ δικανικοῦ γένους.

Χωρὶς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ εἶναι κόλασις αἰώνιος, καὶ »
» Ἕωλα πάντα τῆς φρονήσεως ἄτερ. —

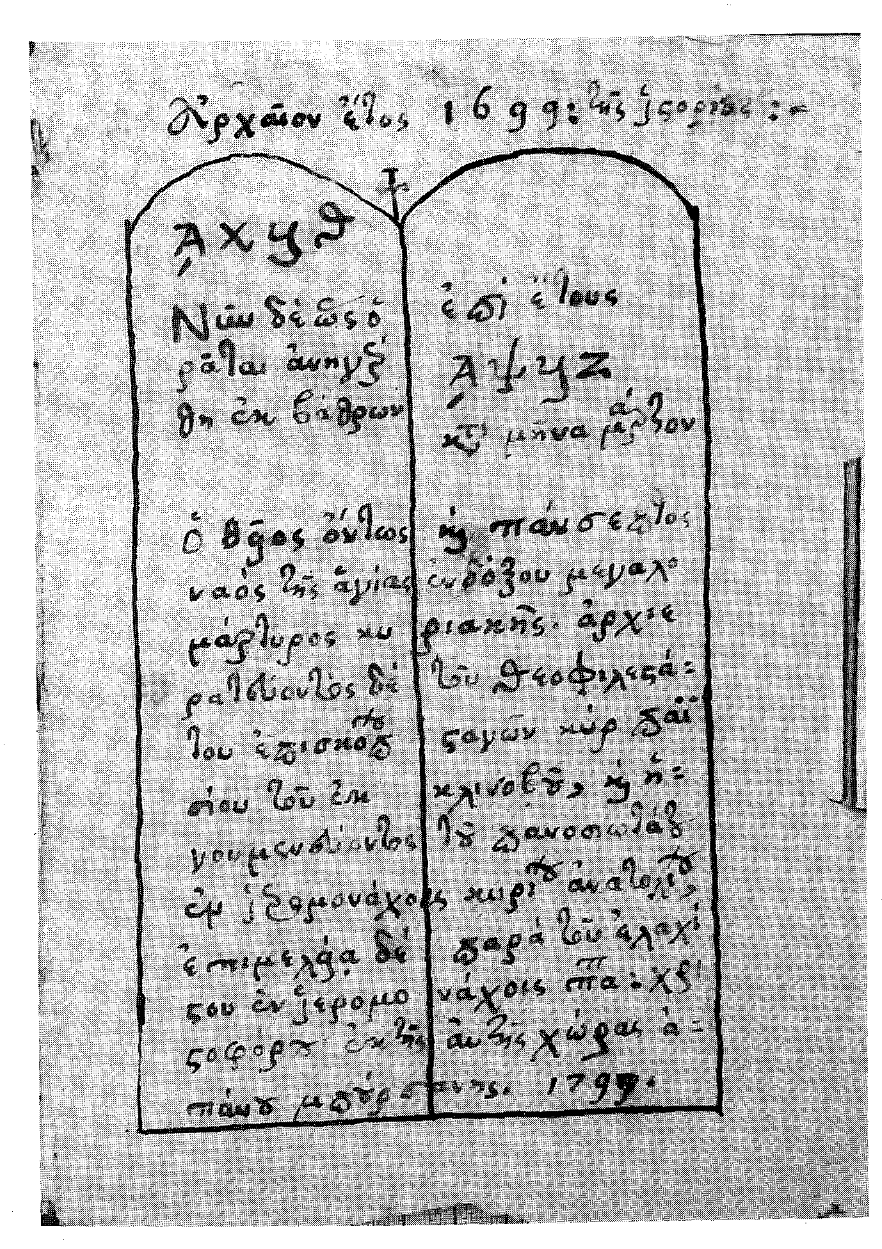
Καὶ τόδε ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ [illegible] —

[illegible]

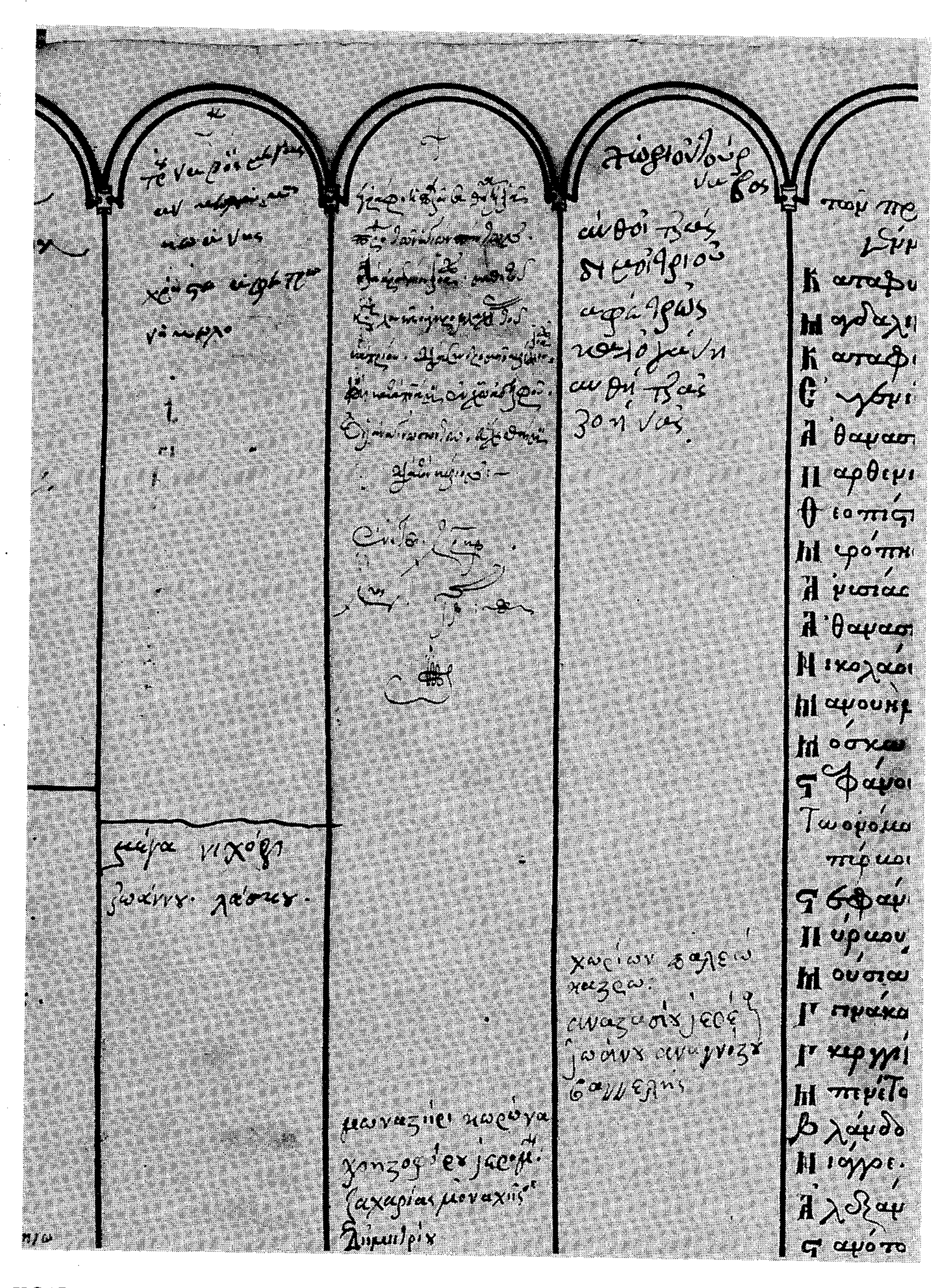
ΚΩΔΙΞ **206**, φ. 4β, ὅπου τὸ τέλος τοῦ πίνακος περιεχομένων τοῦ α΄ βιβλίου τῆς Ρητορικῆς τοῦ Κυπριανοῦ Σοαρίου καὶ αὐτόγραφον σημείωμα (κτητορικὸν) τοῦ Σταγῶν Παρθενίου (ΙΗ΄ αἰ.).

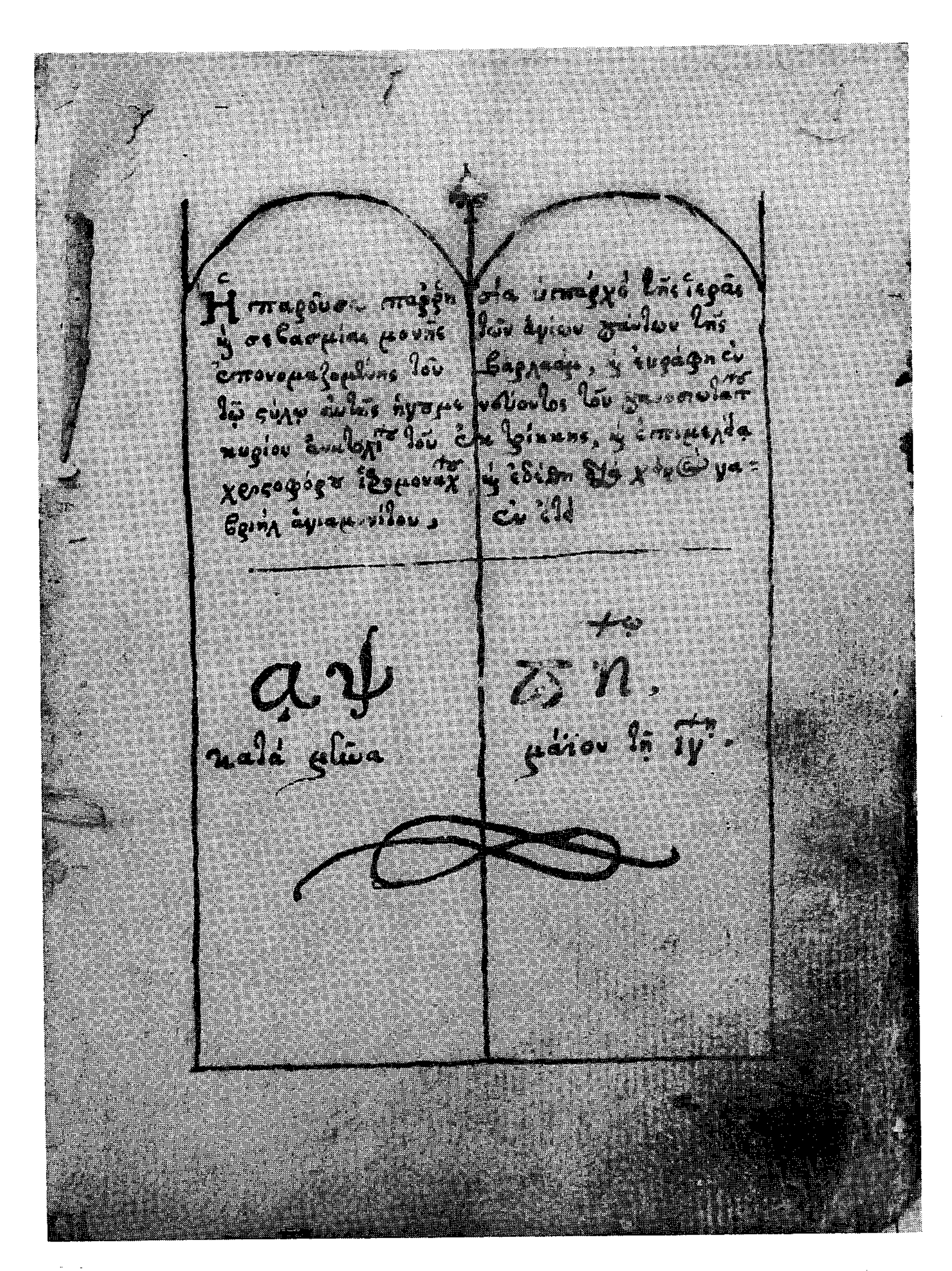
ΚΩΔΙΞ 207, φ. 348β - 349α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ μουσικοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωάννου πρωτοψάλτου Λακεδαιμονίας τοῦ Χρυσοβέργη (ΙΕ΄ αἰ.).

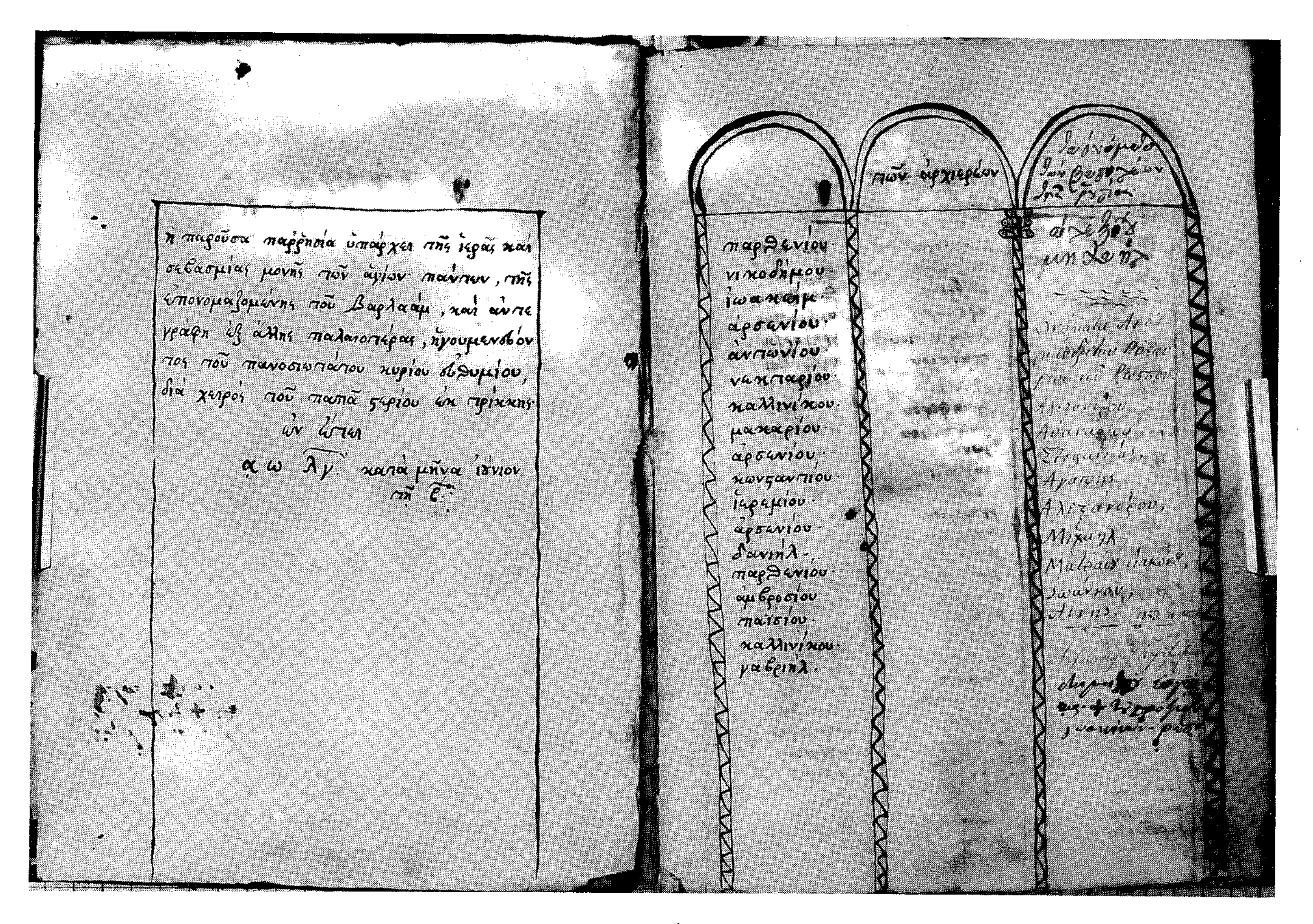
ΚΩΔΙΞ **214,** φ. 1α, ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου (ΙΗ΄ αἰ.). Κωδικογράφος Ἀναστάσιος Σουγδουρῆς.

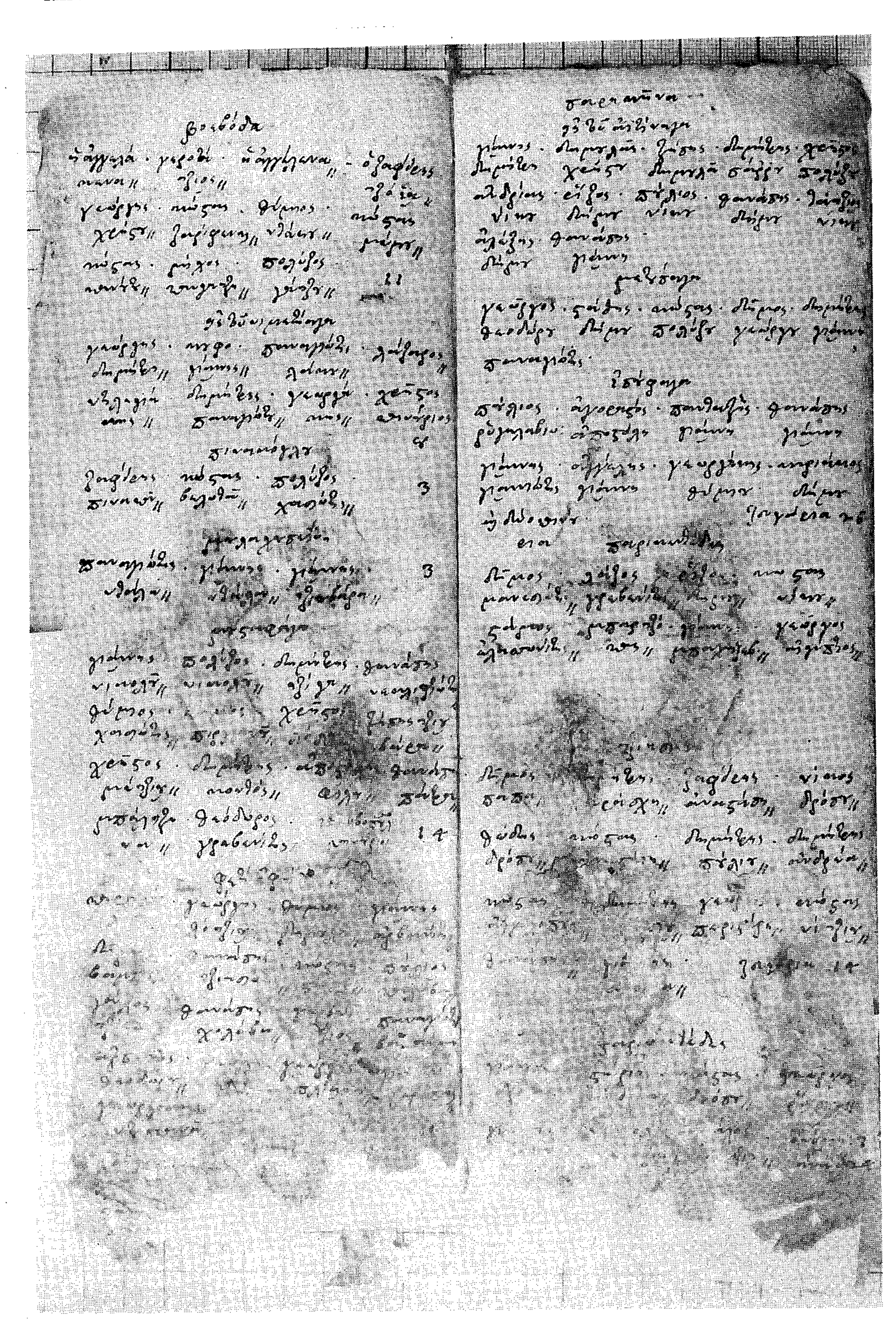
ΚΩΔΙΞ **215,** σελ. 106, ὅπου (εἰς τὴν τρίτην στήλην, ἄνω) σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἀρσενίου (1613/4).

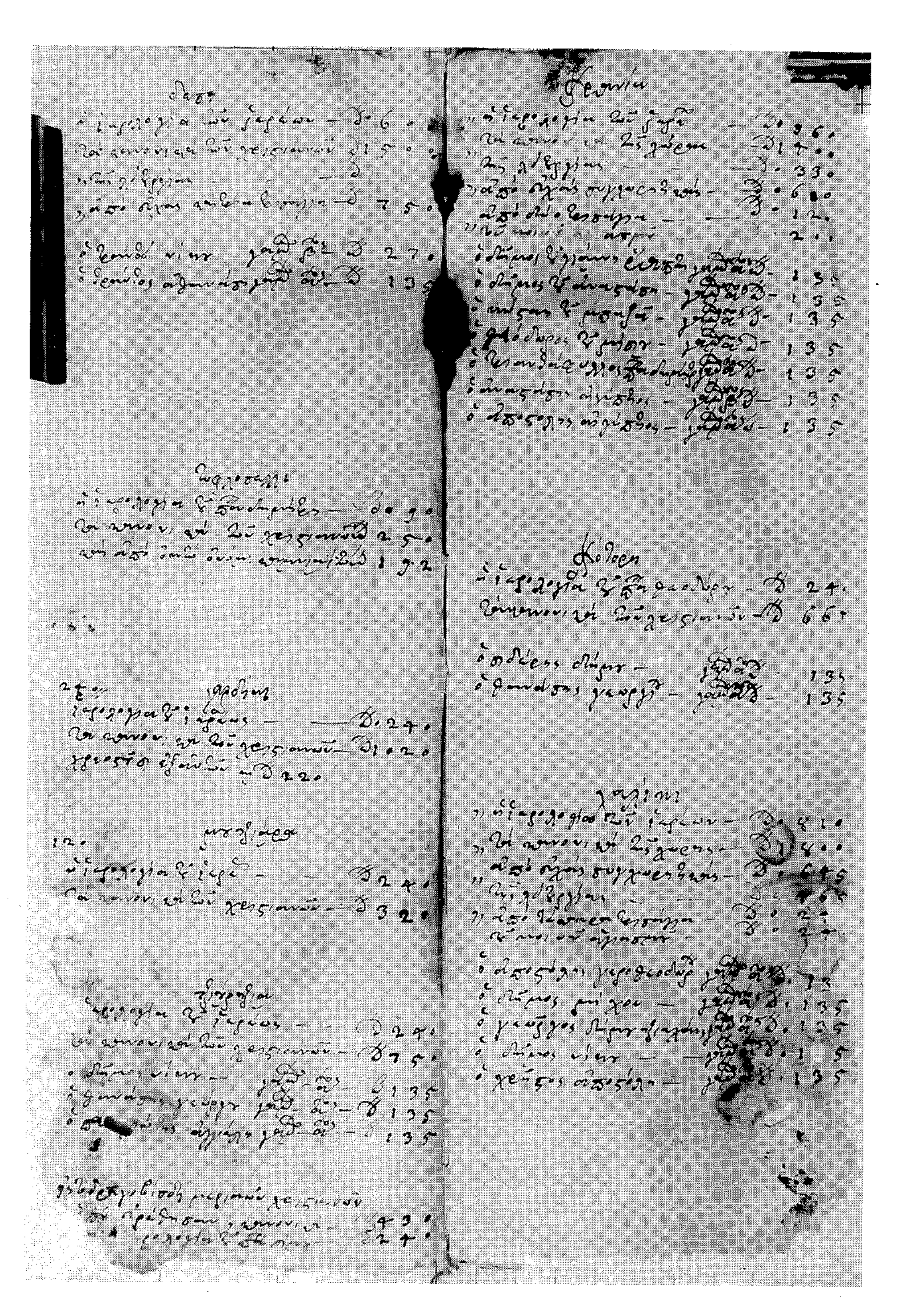
ΚΩΔΙΞ **218:** Ἡ πρώτη σελὶς τοῦ κώδικος. Γραφὴ Ἀναστ. Σουγδουρῆ (13 Μαΐου 1788).

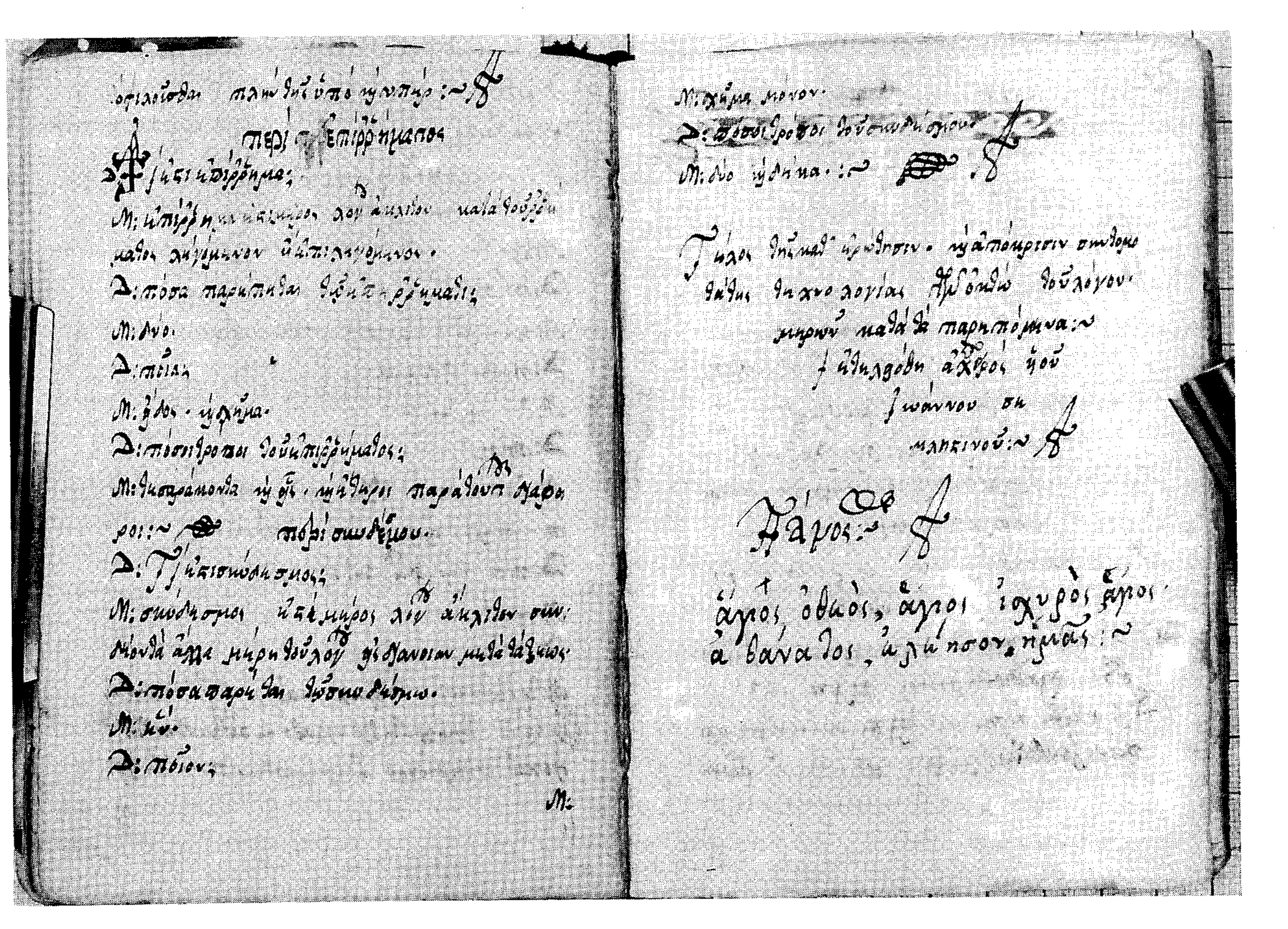
ΚΩΔΙΞ 219, φ. 1β - 2α. Ἐν φ. 2α, εἰς τὴν δεξιὰν στήλην, ἀναγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ «Ἀρχιμανδρίτου Πορφυρίου τοῦ Ρώσσου» (= P. Uspenskij) καὶ ἡ χρονολογία 1859, Ἀπρ. 30.

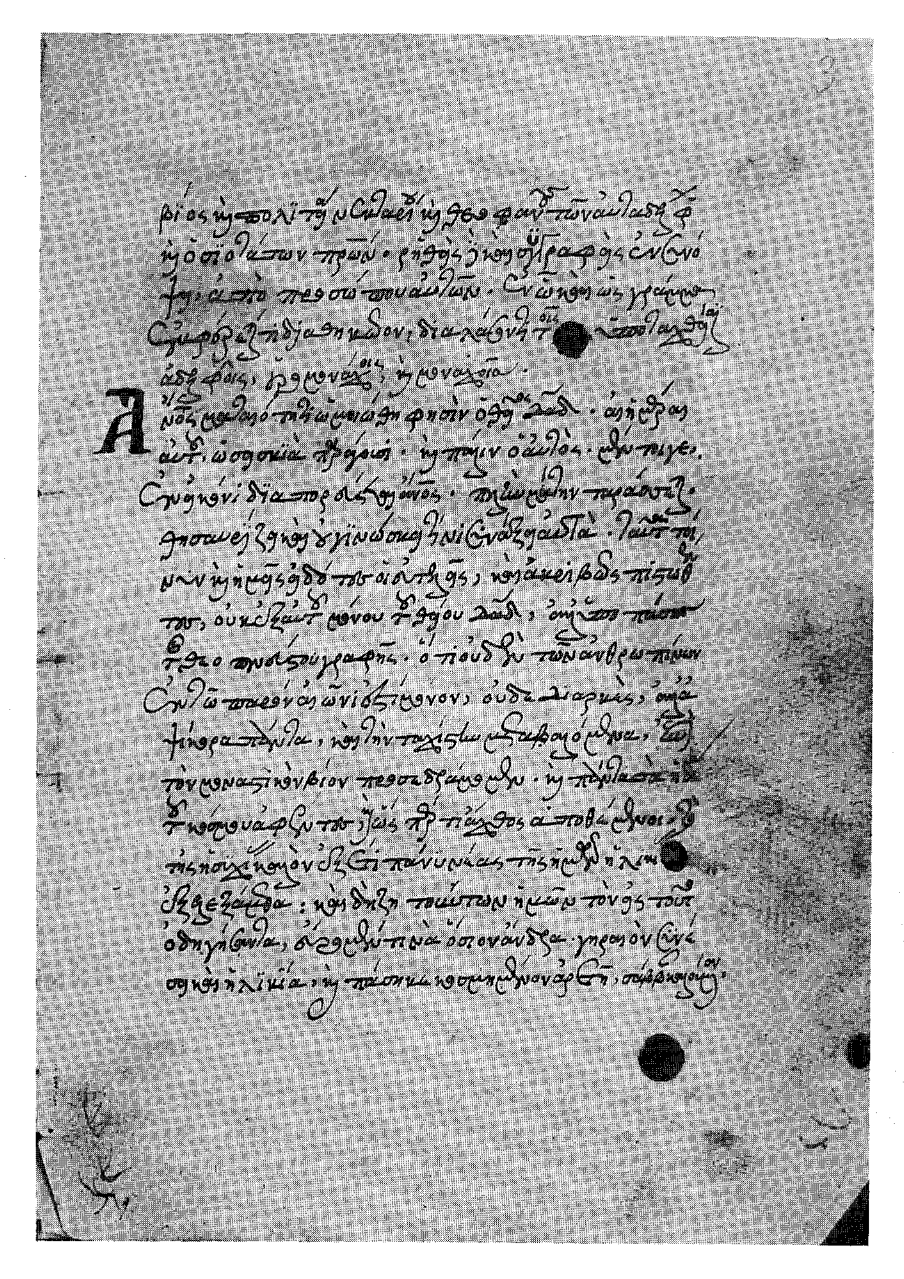
ΚΩΔΙΞ **223**, φ. 2β - 3α. Κατάστιχον τοῦ ἔτους 1755.

ΚΩΔΙΞ **227**, φ. 2β - 3α. Κατάστιχον τοῦ ἔτους 1757.

ΚΩΔΙΞ 274, φ. 34β - 35α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ α΄ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου, υἱοῦ τοῦ Ἰωάννου Σεκληστινοῦ (1716, Φεβρ. 13).

ΚΩΔΙΞ **275**, φ. 3α: ἀρχὴ τοῦ κειμένου (Βίος τῶν αὐταδέλφων Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους τῶν Ἀψαράδων), δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΖ΄ αἰ.).

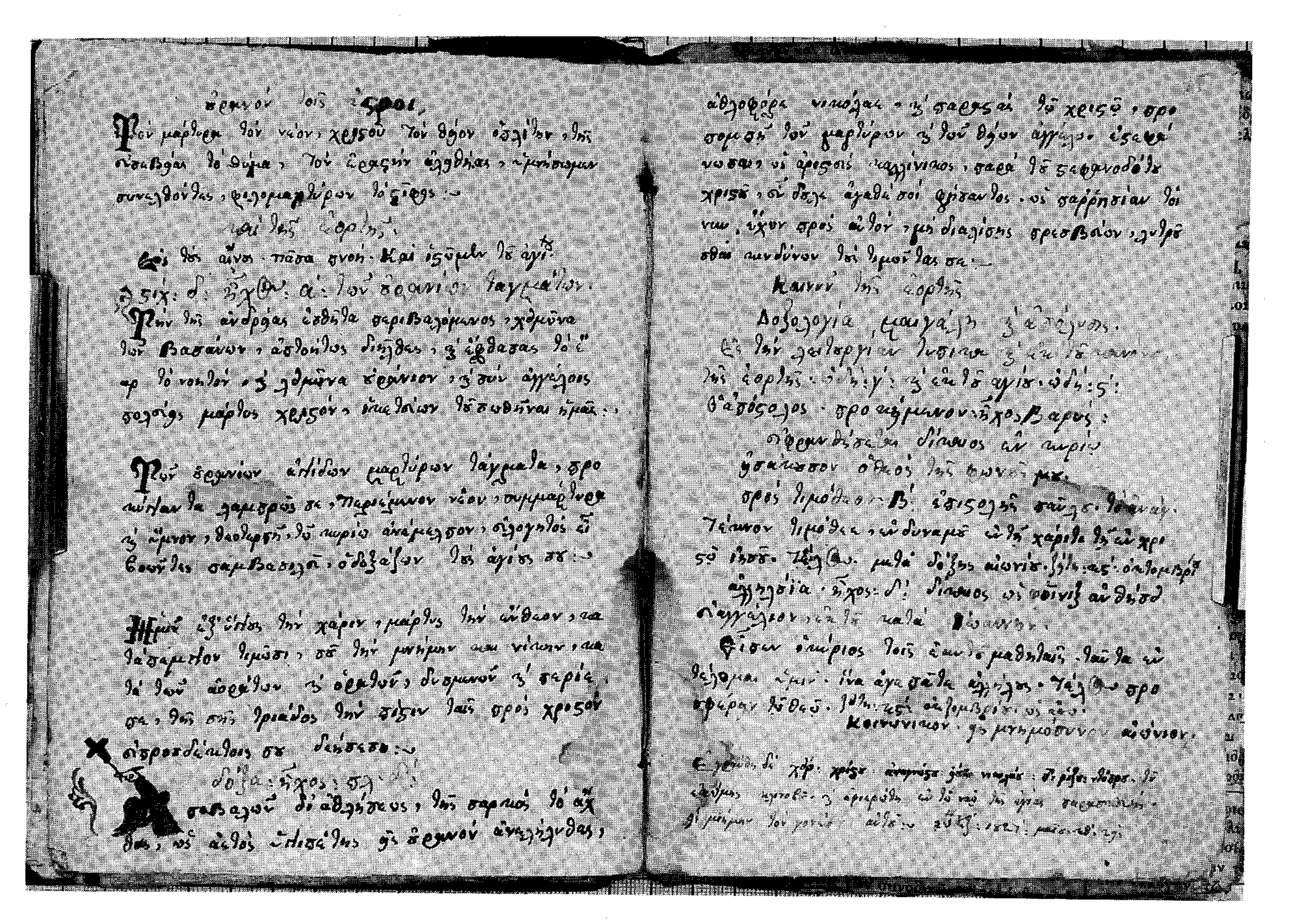
ΚΩΔΙΞ 275, φ. 28β - 29α: ἀρχὴ κειμένου τοῦ ἱερομονάχου Κασσιανοῦ περὶ τῶν αὐταδέλφων Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους τῶν Ἀψαράδων, δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΖ' αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 276, φ. 238β - 239α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου 'Αντωνίου (1631/2).

ΚΩΔΙΞ **278**, φ. 41β - 42α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙϚ΄ αἰ.).

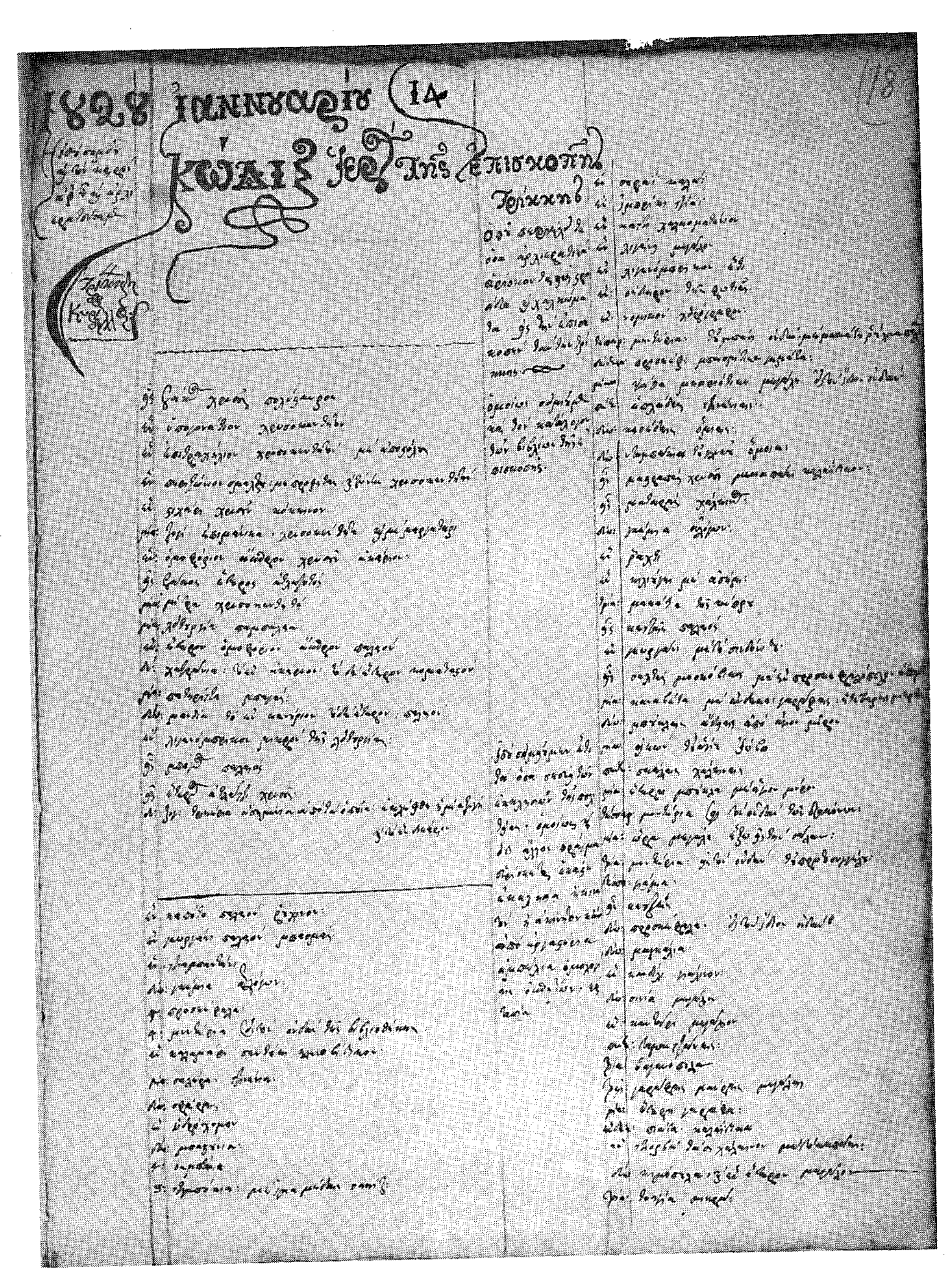
ΚΩΔΙΞ 280, σελ. 24 - 25, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Χρίστου, ἀναγνώστου, υἱοῦ τοῦ ἱερέως Νικολάου Ντόπρου (1827).

ΚΩΔΙΞ 285, φ. 37β - 38α: τέλος κειμένου καὶ ἀρχὴ νέου. Ἐν φ. 37β ἐρυθρόγραφον καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωάννου ἱερέως (ΙΓ΄/ΙΔ΄ αἰ.). Πρβλ. καὶ ἑπόμενον πίν. 201.

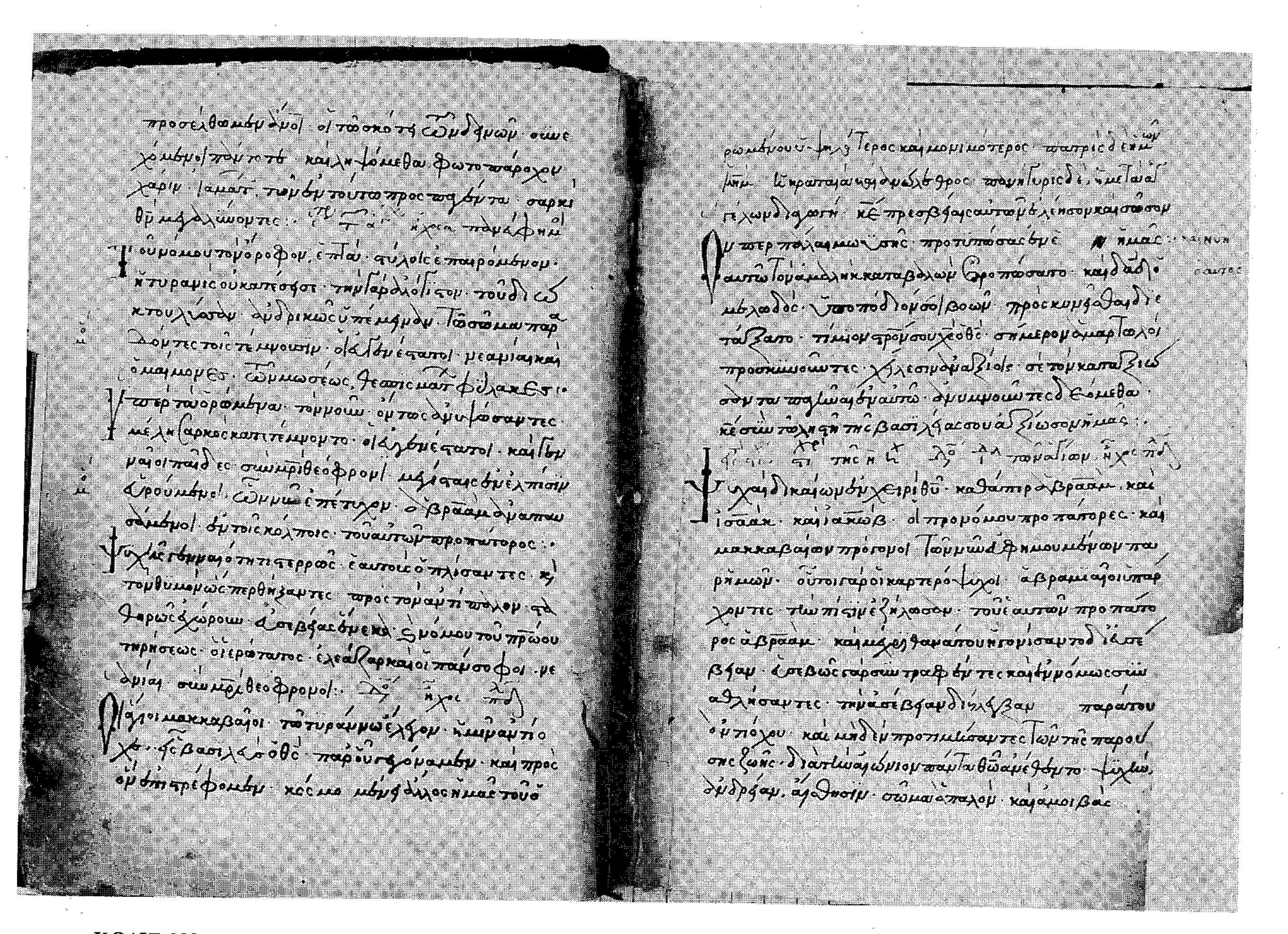
ΚΩΔΙΞ 285, φ. 71β - 72α: τέλος κειμένου καὶ ἀρχὴ νέου. Ἐν φ. 71β ἐρυθρόγραφον καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κωδικογράφου Ἰωάννου ἱερέως (ΙΓ΄/ΙΔ΄ αἰ.). Πρβλ. καὶ προηγούμενον πίν. 200.

1828 Ἰαννουαρίου 14

Κώδιξ ἱερὸς τῆς ἐπισκοπῆς Τρίκκης

ΚΩΔΙΞ **287**, φ. 18α: «Κῶδιξ Ἱερὸς τῆς ἐπισκοπῆς Τρίκκης». Ἄνω ἀριστερὰ ὑπογράφει ὁ Τρίκκης Κύριλλος (14 Ἰαν. 1828).

ΚΩΔΙΞ 288, φ. 1β - 2α: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος. Κωδικογράφος Ἰάκωβος (ΙϚ΄ αἰ.). Πρβλ. καὶ πίν. 38, 46, 47, 55.

Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμή, καὶ
προσκύνησις, τῷ πατρί, καὶ τῷ υἱῷ, καὶ
τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν·

Εὐχὴ ἀντιφώνου α'·

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὗ τὸ
κράτος ἀνείκαστον, καὶ
ἡ δόξα ἀκατάληπτος,
οὗ τὸ ἔλεος ἀμέτρητον,
καὶ ἡ φιλανθρωπία ἄφατος·
αὐτὸς δέσποτα κατὰ
τὴν εὐσπλαγχνίαν σου,
ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμᾶς,
καὶ ἐπὶ τὸν ἅγιον οἶκον τοῦτον, καὶ
ποίησον μεθ' ἡμῶν, καὶ τῶν συνευ-
χομένων ἡμῖν πλούσια τὰ ἐλέη σου,
καὶ τοὺς οἰκτιρμούς σου·

ὁ διάκονος· ἔτι, καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ·

Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον, καὶ
διαφύλαξον ἡμᾶς· ὁ Θεὸς τῇ

Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογη-
μένης, ἐνδόξου, δεσποίνης·

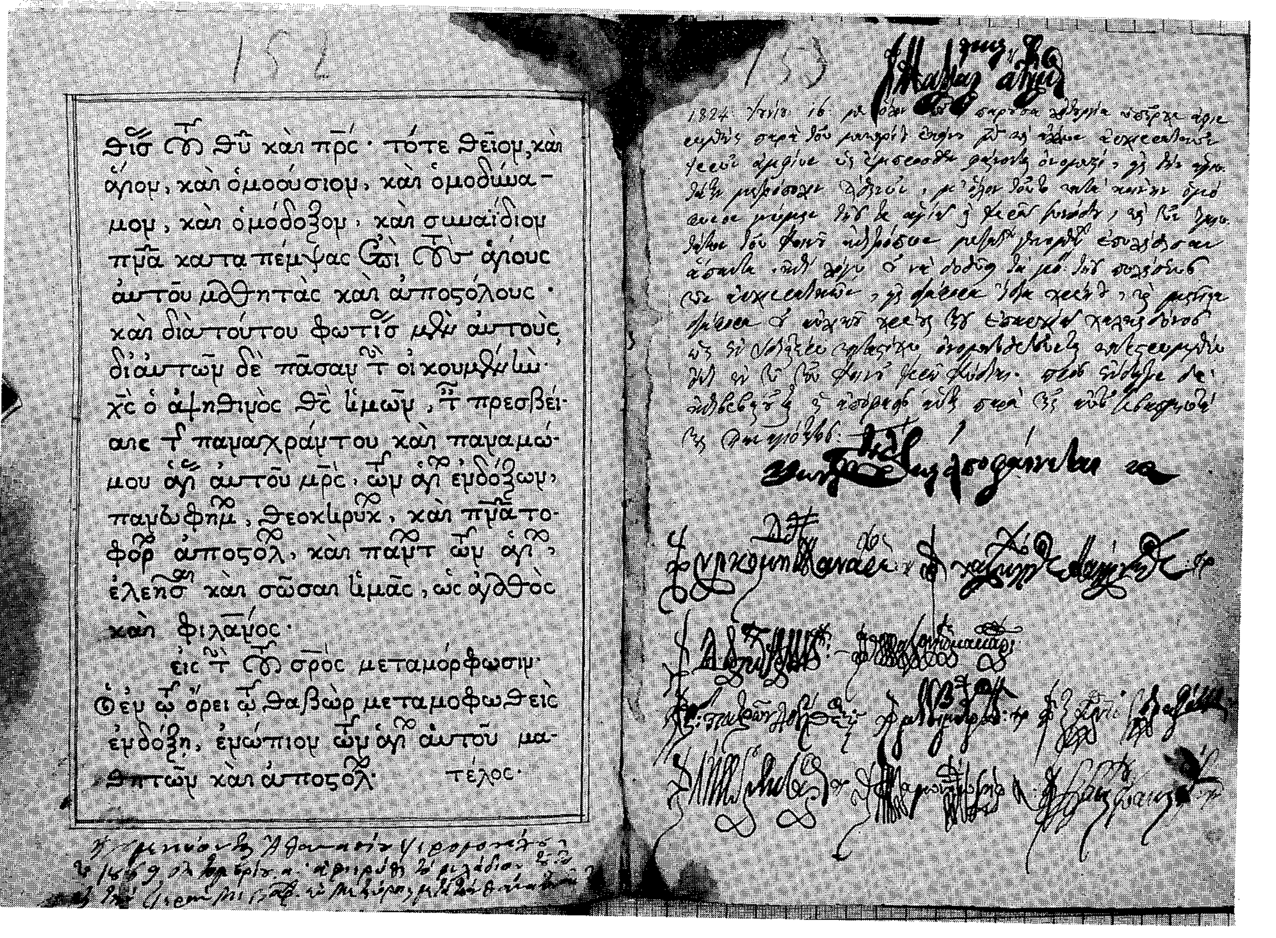
ἐκφώνως ὁ ἱερεύς·

Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ σοῦ ἐστιν ἡ
βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα,
τοῦ πατρός, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου
πνεύματος, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰ-
ῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν·

Εὐχὴ ἀντιφώνου β'·

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σῶ-
σον, τὸν λαόν σου,
καὶ εὐλόγησον τὴν
κληρονομίαν σου· τὸ
πλήρωμα τῆς ἐκκλησί-
ας σου φύλαξον· ἁ-
γίασον τοὺς ἀγαπῶν-

ΚΩΔΙΞ 289, σελ. 56 - 57: δεῖγμα γραφῆς τοῦ κώδικος (ΙΗ' αἰ.). Πρβλ. καὶ ἐγχρώμους πίν. ΛϚ' - ΜΗ'.

ΚΩΔΙΞ 289, σελ. 152, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ κτητορικὸν σημείωμα (Νοέμ. 1869) τοῦ ἡγουμένου τῆς Μ. Βαρλαὰμ Ἀθανασίου· σελ. 153, ὅπου συνοδικὴ ἀπόφασις (16 Ἰουν. 1824) τοῦ Κων/πόλεως Ἀνθίμου Γ΄.

ΚΩΔΙΞ 291, φ. 3β - 4α: δεῖγμα δύο σελίδων τοῦ κώδικος (ΙΗ' αἰ.).

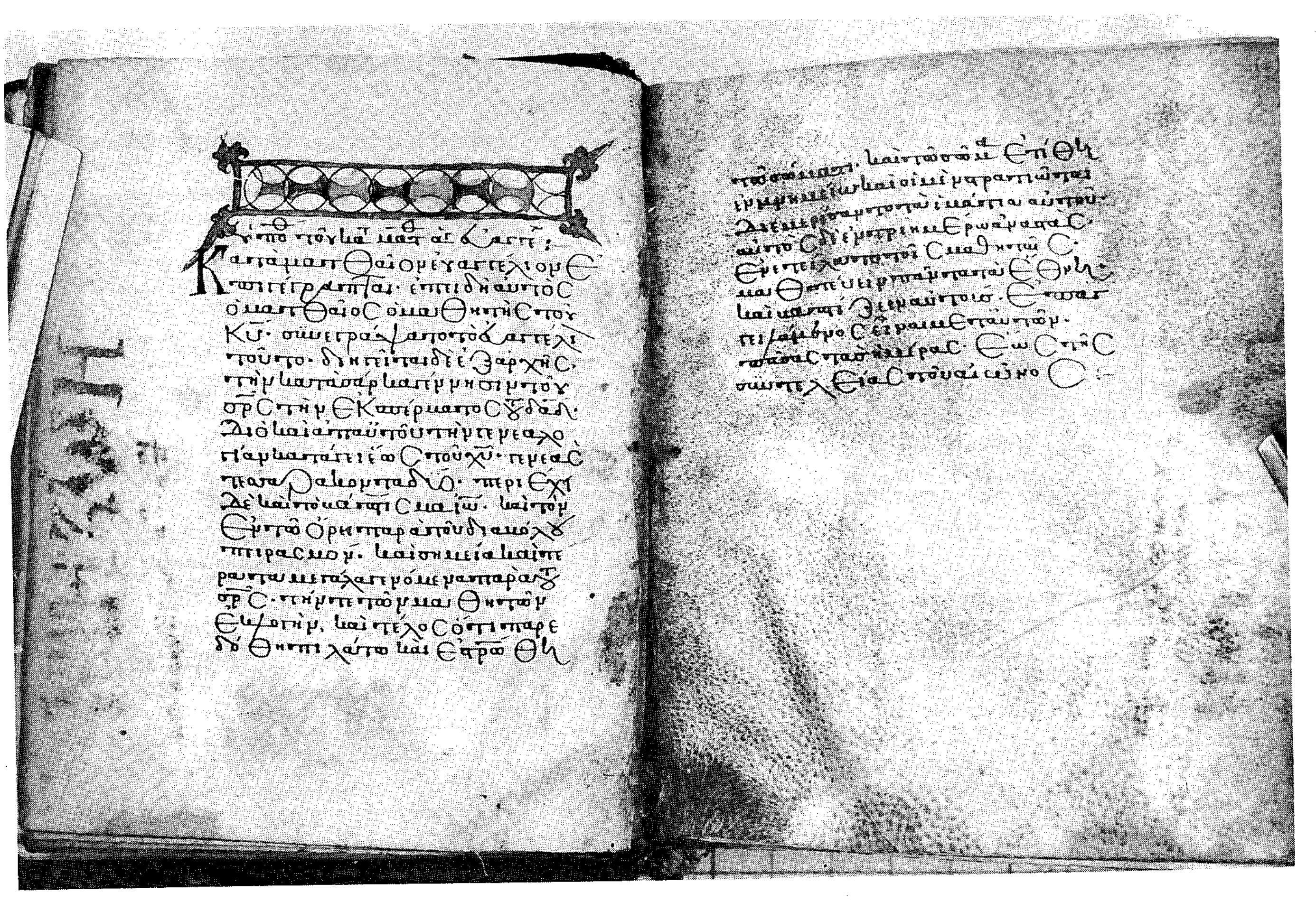
ΚΩΔΙΞ **292:** Δίπτυχον προθέσεως (μονόφυλλον, ΙΗ΄ αἰ.).

ΚΩΔΙΞ 293 (Διήγησις 'Αλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος), δεῖγμα δύο φύλλων τοῦ κώδικος[1] (ΙϚ'/ΙΖ' αἰ.).

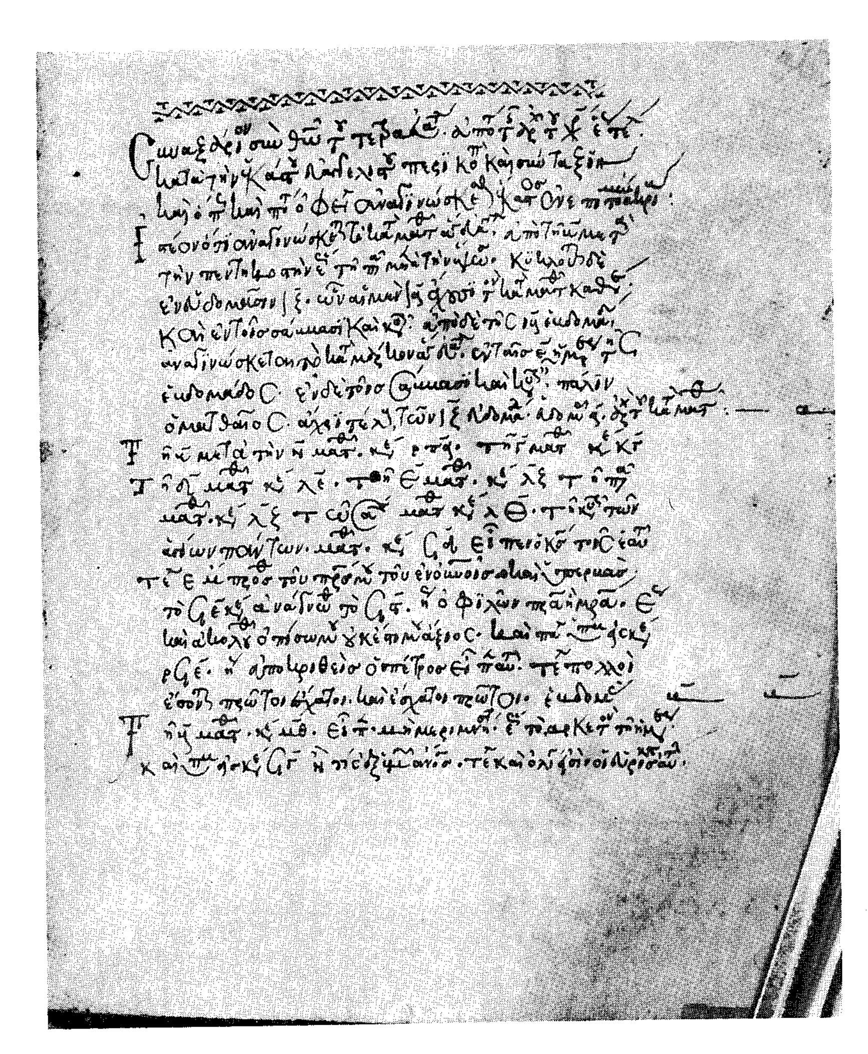

ΚΩΔΙΞ 298: Εὐαγγέλιον τὸ διὰ τεσσάρων, ὁ λεγόμενος κῶδιξ τοῦ «Πορφυρογεννήτου» (ΙΓ΄/ΙΔ΄ αἰ.), φ. 359β - 360α, ὅπου τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ ἐρυθρόγραφος ἡ ὑπογραφὴ τοῦ «αὐτοκράτορος» Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου. Βλ. καὶ ἑπόμενον πίν. 210.

ΚΩΔΙΞ 298, φ. 9β - 10α: ἐπίτιτλον καὶ ἡ ἀρχὴ κειμένου, δεῖγμα γραφῆς τοῦ λεγομένου κώδικος τοῦ «Πορφυρογεννήτου» (ΙΓ΄/ΙΔ΄ αἰ.). Βλ. καὶ προηγούμενον πίν. 209. Πρβλ. καὶ ἔναντι πίν. 211.

ΚΩΔΙΞ **Dd. 9.69** (φ. 240β) τῆς Πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Cambridge. Εὐαγγέλιον τὸ διὰ τεσσάρων (περγαμ.), γραφὲν τὸ ἔτος 1297. Γραφὴ παρομοία πρὸς τὴν τοῦ κώδ. τοῦ «Πορφυρογεννήτου». Πρβλ. πίν. 209 καὶ 210.

ΚΩΔΙΞ **298,** φ. 363α, ὅπου ἡ ἀρχὴ κειμένου (συναξάριον τοῦ τετραευαγγέλου). Δεύτερος γραφεὺς (φ. 363α - 371β) τοῦ κώδικος (ΙΓ΄/ΙΔ΄ αἱ.). Πρβλ. πίν. 209 καὶ 210.

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Κ. ΜΙΧΑΛΑΣ Α.Ε.
ΒΛΑΧΑΚΗ 44 – Ν. ΨΥΧΙΚΟ
ΤΗΛ. 6712700 – 6724512